

ספר

משנה ברורה והוא פירוש יפה ומנופה על שו"ע אורח חיים

חלק חמישי
הלכות פסח

אשר חיבר הרב הגאון רשכבה"ג מו"ה יוסף קארו זצ"ל

עם חידושי דינים שהשמיט הגאון הג"ל והמציאם

הגאון מו"ה משה איסרליש זצ"ל

עם נושאי כליהם הלא המה:

באר הגולה מהגאון מו"ה משה רבקהש זצ"ל מוילנא

באר היטב מהרב המובהק מו"ה יהודה אשכנזי זצ"ל דיין מיקמן

שערי חשוכה מאת הגאון מו"ה חיים מרדכי מרגליות זצ"ל

ובאורי קראתיו בשם **משנה ברורה**, ענינו מתוכו **עוד** צרפתי בצדו כמה ענינים מתברר דברי השו"ע כל דין ודין בטעמו ונימוקו **ביאור** נחוצים ובשם **ביאור** מגמרא ופוסקים ולא יהיה כספר החתום, גם יקובץ בו כל **הלכה** יכונה וכשמו כן הוא כי בו הדינים וההלכות והביאורים המפורטים בספרי האחרונים מפרשי **ביאורי** כמה פעמים דברי ההלכה השו"ע המפורסמים (כמו מא"ר ופמ"ג וברכי יוסף ומאמר המובא בקיצור בתוך המשנה ברורה מרדכי ורבות כהנה). אשר היו הרבה מהם אחרי הבה"ט ולא בלי ראיה ופה הראיתי בעוה"א את הוכחו בשע"ת כי אם מעט מועיר באיזה מקומות, כל אלה מקורו לעין כל מגמרא ופוסקים, גם חוברו פה והבל בלשון צח וקל ובסדר נכון בעוה"א: **יבאר** בו לפעמים דברי השו"ע באורך במקום הצריך **ביאור**:

גם תחת המשנה ברורה הג"ל פתחתי שער רחב עם פרטים וזללים מלוינים ושמו נאה לו שער הציון כי צו יתוין על כל דיבור ודיבור לדעת מנחם מי ילאו הפנינים האלו:

כל אלה חברתי בעוה"א החנון לאדם דעת

ישראל מאיר ב"ר **אריה זאב הכהן** ולה"ה, מעיר ראדין

יוצא לאור

מסודר מחדש בהג"ה מדויקת בתוספת הארות וההגות ותרגום מילים עם קיצור ותוכן כל סימן וסעיף קטן ועם פסקי החזו"א בתוספת טבלאות וציורים שיעורים וזמנים שיהא מצוי בו כל הנוגע להלכה למעשה ולא יעטרך לחפש בספרים אחרים

ע"י אהרן בלום ירושלים

מהדורא מיוחדת

עם:

ליקוטי דברי הרב החדש

הוספות לחלק ה

סי' תקי"ח ס"ד, סולם של עליה	חזון איש
סי' תקי"ט ס"א, תרסי חנויות	שינון הלכה
סי' תקי"ט ס"ב, מנורה של חוליות	לוח השיעורים השייכים לחלק זה לפי שיטת
סי' תקי"ח ס"ד, סולם של שובך	החזו"א והר"ח נאה
סי' תקכ"א ס"א, משילין פירות דרך ארובה	ציורי מינים הכשרים למרור
סי' תצ"ז ס"ט, קן של יונים	סי' תנ"ג ס"א, דברים שיוצאים חובת מצה
סי' תקי" ס"ב, נפה וכברה	סי' תנ"ג ס"א, אורז
	סי' תע"ו שה צלוי כולו כאחד

כל מקום שיש כוכב כזה * עיין בחזו"א

דבר המו"ל

מהדורא משוכללת זו של המשנ"ב וההוספות זכה לתוספת חשובה ומבוקשת של "ליקוטי דברי הרב", הכולל פסקי רבינו הגרש"ז בעל התניא והשו"ע, בספרו המכונה "שו"ע הרב" – ליקוט זה שנערך ע"י הרה"ח הרב אברהם נח הלוי קליין שליט"א, הודפס על ידו וזכה להערכה ולביקוש רב. על אף שליקוט זה שבעצתם של ת"ח ורבנים נדפס על הרף לנחיות הלומד ואף הוגה ע"י חבר ת"ח, מ"מ בקשתינו ובקשת המחבר הוא לא לפסוק מתוכו. ליקוט זה מטרתו לעורר לב המעיין ולכוונו ללימוד ועיון מעמיק במקור הדברים, בשו"ע הרב.

הוצאה מתוקנת הל"ו, אינו מתורגם תיבת
הלועזי"ם בלשון עברית שבדו להם המינים

בסוף כל חלק מהמ"ב הדפסנו שינון הלכה והוא קיצור כל סעיף וס"ק במ"ב ושער הציון, וביאור הלכה השייך להלכה למעשה כדי לחזור בקלות אחר הלימוד "וסימנא מילתא" וגם טוב כמפתח. מחברו הרה"ג בעל מחבר ספר "משנה הלכה" על מ"ב, והנה בדרך כלל לא כתבנו ההלכה למעשה, אולם אם תמצא במקום אחד שיש שם פסק הלכה, אין לסמוך על זה כלל, ויהא רצון שיהיו הדברים לתועלת הרבים

הפצה בלעדית בארה"ב
GREENFELD BROS.

הוצאה לאור וספרי קודש
1376 - 39 th Brooklyn, NY 11218

Tel. (718) 633-8103 Fax. (718) 438-2846

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשע"ט

כל הזכויות שמורות
לס.א. ספרי קודש בע"מ

רחוב יואל 30 ירושלים

טל. 02-5322182, פקס. 02-5322485

חנות המפעל: יואל 2 ירושלים, טל. 02-5380159

Printed in Israel

זכויות ליקוטי דברי הרב שייכים להמחבר הרב אברהם נח הלוי קליין שליט"א
זכות ההדפסה יחד עם המ"ב שמורות אך ורק להוצאת ס.א. ספרי קודש - א. בלום-ים

הקדמת בעל המחבר ספר משנה ברורה

שהיא גם כן נצחית, ועל ידי קיומה מאיר אור ה' על נפשנו, ומאותו האור אנו מתענגים שהוא מין תענוג רוחני ועל זה נאמר (ישעיה נח, יד) אז תתענג על ה' וזהו מה שאמרו חז"ל (ברכות יז.) צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. והוא העידון הגדול מכל העידונים שבעולם שיכולים להמצא, והוא המחיה אותנו נצח.

וזהו שאנו אומרים בכרכת התורה שלאחריה וחיי עולם נטע בתוכנו, רצונו לומר שבתוכנו אומה הישראלית, נטע הקדוש ברוך הוא נטעה שנוכל לחיות בה לעולם, כי התורה היא להנפש כמו עץ החיים שגן עדן, שהאוכל מפריה היה חי חיי הנצח, וגם להגוף כידוע (כתובות ק"א) שהאור תחייתו ותעמידתו לנצח, מה שאין כן בעוברי כוכבים לא יוכל לחיות הנפש רק בעודה מחוברת לגוף ועל ידי מזון הגוף, מה שאין כן אחר כך שאין לה דבר שתחייה תוכרח להיות כלה (אחר שתקבל יסורין על עוונותיה שעל אותו העת נותנים לה חיות כדי שתוכל לקבל העונש).

וזהו שכתבה לנו התורה ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, דהיינו בחיי עולם (כמו שתרגם אונקלוס) רצונו לומר בהם דוקא בחוקותי ובמשפטי, ולא בדברים אחרים.

וזהו גם כן מה שכתבה לנו התורה (דברים ל, טו) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב רצונו לומר חיים ממש, כי על ידי קיום התורה נמשך אור על הנפש שיחינה אותו האור נצח.

וזהו גם כן מה שאנו אומרים בכרכת קריאת שמע אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת תורה ומצות וכו' רצונו לומר שלפי שאוהב אותנו אהבת עולמים לכן נתן לנו התורה ומצותיה, כדי שבאורה נחיה לעולם. וזהו מה שאנו מסיימין תיכף כי הם חיינו ואורך ימינו.

היוצא מדברינו שהתורה הקדושה היא בפשיטות מזון רוחני להנפש, כמו הלחם שהוא מזון לגוף, וזהו שכתוב (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי ושתי ביין מסכתי. וכידוע שהלחם הוא רמז להלכות של התורה, ויין הוא רמז לסודות התורה הצפונים בתוכה כמו היין הצפון בהענבים, אם כן כשם שהאדם מחפש בכל כוחותיו להשתכר מעות לקנות על כל פנים לחם לזון את גופו שלא יחלש ברעב ויתקצרו ימיו, על אחת כמה וכמה שצריך להכין מזון להנפש, והוא קיום התורה ומצותיה, כדי שלא תכלה נפשו וימות מיתה נצחית חס ושלום.

הנה בכל זה יבואר הכתוב שהתחלנו בו ויצונו וגו' לטוב לנו כל הימים לחיותנו, היינו שעל ידי קיום חוקי התורה נהיה חיים וקיימים לעולם אף בעולם שכולו טוב. ושמה יאמר האדם מה צריך הוא להכין עבור חיותו שמה הלא בסוף ימי חייו נפרד נפשו מגופו ומה שייך על זה הכנה, לכך מסיים הכתוב כהיום הזה, רצונו לומר כמו שאתה רואה שהאדם פה

ברוך ה' אלהי השמים ואלהי הארץ אשר ברא את הכל בחסדו בששת ימים, ולבסוף ברא את האדם. והנה האדם הזה אף שבכמותו הוא מקטני הברואים ואחריתם בזמן, אבל באיכותו אם יזכה להתדבק בה' וירץ לעשות רצונו הוא ראשם בחשיבות, וכמו שאמר הכתוב (ישעיה סו, א-ב) כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי וגו' ואת כל אלה ידי עשתה וגו' ואל זה אביט אל עני ונכה רוח וחרד על דברי. ובעבורו הוכן הכל מתחלה בהשעה ימים, וניתן תחת רשותו דגת הים ועוף השמים וכל אשר תרמוש הארץ כדי שיהיו הכל מוכנים לתועלתו ולשמשו, והוא נברא לשמש את קונו בלמוד התורה ובקיום מצותיה שבשביל זה היה כל הבריאה, וכמו שאמר הכתוב (ירמיה לג, כה) כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, וכל כונת השם יתברך הוא רק לטובתנו כדי שעל ידי זה יהיה ביכולתנו לקבל השפעת טובו ורוב חסדו בעולם הזה ובעולם הבא וכמו דכתיב (דברים י, כד) ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה וגו' לטוב לנו כל הימים לחיותנו כהיום הזה.

והנה מלת כהיום הזה לכאורה אינו מדויק. ואמרתי לבאר זה על פי מה שביארתי מכבר את הכתוב בפרשת אחרי (ויקרא יח, ה) ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. ותרגם אונקלוס וחי בהם בחיי עולם. ואמרתי דביאור הדברים הוא כפשוטו, כי הנה ידוע דכל הנבראים הן מה שנמצאו פה בארץ ממין האדם ולמטה והן מה שנמצאו בשמים והם המכונים כשם צבא השמים ואף הגבוה שבגבוהים כולם צריכים להשפעת השם יתברך, כי שלם בתכלית השלימות אין לנו רק ה' אחד, וכמו שכתוב (נחמיה ט, ו) אתה עשית וגו' ואתה מחיה את כולם. אך אין השפעת מזונם כמו שלנו, שהוא מזון רוחני ודק, וכמו שכתוב (תהלים עח, כה) לחם אביירים אכל איש. ואמרו חז"ל (יומא עה ע"ב) זהו לחם שמלאכי השרת אוכלים אותו.

ולפי זה פשוט דאף הנשמה בצאתה מגוף החומרי צריכה מזון, דכמו בשר גוף האדם בעת שפושט ממנו בערב שבת קדש המלבוש של חול ולבוש של שבת וכי סלקא דעתך שלא יאה צריך למזון מחמת זה, כן הדבר ממש בענין הנפש, דכי משום שפשטה לבושה מעליה והוא העור והבשר כמו שכתוב (איוב י, יא) עור ובשר תלבישני לא תהיה עוד צריכה למזון שיחינה !!

וגדר מזונה כך, בעת אשר הנפש מסתתרת בעולם הזה בלבוש הגשמי שלה קבע הקדוש ברוך הוא מזונה גם כן דבר שיכולין לקבלו בחושים הגשמיים, מה שאין כן אחר כך אינה יכולה לחיות מדבר הגשמי, אחד מצד שהוא גשמי, ועוד שהמזון הגשמי מכיון שבריאיתו פה הוא בעולם הגבול תחת הזמן אף אם המזון הוא טוב מאד לא יזון את האדם רק לזמן קצר יום או יומים ומעט יותר, אבל לעולם בודאי לא, והנשמה הלא היא שם נצחית וצריך גם כן שיהיה מזונה ענין דק רוחני נצחי, לכן הקדוש ברוך הוא ברוב חמלתו נתן לנו התורה הקדושה

הקדמת בעל המחבר ספר משנה ברורה

בסעיף אחד דבר שהוא רק לכתחלה ודבר שהוא לעיכובא אף בדיעבד, גם דבר שהוא מדאורייתא ודבר שהוא מדרבנן, ונפקא מינה לענין ספק, וכהאי גוונא עוד כמה ענינים עצומים בכל סימן וסימן אשר לא יתברר לאדם כי אם על ידי ידיעת טעמיהם, וללמוד כל דין ודין שבשולחן ערוך במקורו וטעמו מן הטור ובית יוסף יכבד זה בזמננו מאד על האדם, כי בעונותינו הרבים נתמעטו הלככות, וגם הטרדות נתגברו מאד, אשר ירצה האדם בלימוד כזה לידע על נכון סימן אחד בינוני למעשה יצטרך לעמול בו כמה ימים, ולפעמים כמה שבועות, כמו סימן ל"ב וכדומה (אם לא מי שחננו ה' שיש לו לב רחב ואין לו שום טרדה).

סיבה שניה שגרם למעט לימוד השולחן ערוך לדעתי הוא מפני שכבד הדבר מאד לידע הדין למעשה מפני התחלוקות רוב הדיעות המובא באחרונים, ואין האדם יודע איך לפנות את עצמו לימין או לשמאל, וכאשר ירצה האדם תמיד להחמיר בדבר גם זה איננו דרך כבושה כי פעמים רבות הוא חומרא דאיתי לידי קולא.

עוד ראיתי והתבוננתי, כי מעט שליטת וקיצר הבאר היטב את דברי הטורי זהב ומגן אברהם ועוד מפרשים ותשובות שקדמוהו עד עתה הוא לערך ק"ל שנה, ומאותו העת עד עתה רבו כמו רבו כמה גאונים מפורסמים מפרשי השולחן ערוך, אליהו רבה, ומטה יהודה, ומאמר מרדכי, ורבות כהנה, וגם בשערי תשובה לא הובא מהם כי אם מעט מזער באיזה מקומות, ובפרט ספר הפרי מגדים אשר הוא ספר נכבד מאד אשר בו מבואר בכל סימן וסימן ענינים מחודשים למעשה ונתפשט הוראותיו בישראל לא נזכר כמעט בכל השערי תשובה כלל, כי מפני ריבוי ספרי השאלות ותשובות שהיה מוטל עליו להעתיק לא העתיק ממפרשי שולחן ערוך המצויין כמעט כלל, וסמך על המעיין בס, גם הרבה והרבה גאונים מפורסמים אשר נתפשט דבריהם בעולם אחר הדפסת השערי תשובה, כמו הגאון רבי עקיבא איגר, ודרך החיים, ומגן גבורים, וארצות החיים וכדומה. זאת ועוד אחרת ראיתי בעני ועמל ישראל, כי עתה כשנצרך האדם לידע איזה דין למעשה שאין מבורר היטב בשולחן ערוך, הוא מוכרח לחפש בכמה וכמה מהאחרונים, בפרי מגדים, ודרך החיים, וחיידושי רבי עקיבא איגר, וחי אדם, ומחצית השקל, ורבות כהנה, ואין קץ לעמלו.

אשר על כן נתעוררתי ונתחזקתי בחסדי השם יתברך לתקן כל אלה, כי עשיתי בעזרת השם יתברך ביאור מספיק לדעתי על שולחן ערוך הזה עד אחר הלכות תפלה (לע"ה עתה) וקראתי שמו משנה ברורה, ובו בארתי בעזרת השם יתברך את כל דין ודין שבשולחן ערוך בטעמו ונימוקו מגמרא ופוסקים, אשר לא יהיה כספר החתום, גם ביארתי בו במקום שנמצא דיעות בין הפוסקים את מסקנת האחרונים להלכה על כל דין (והביאור ההוא מלוטט מ"ב ודרישה ופרישה ואליהו רבה וביאור הגר"א ופרי מגדים וברכי יוסף ומאמר מרדכי ומטה יהודה ונהר שלום ודגול מרבבה ובאר היטב ושערי תשובה ושולחן ערוך

בזה העולם נכרא עבורו מזון להחיותו בזה הזמן הקצר, כן נכרא עבורו מזון רוחני להחיותו כל הימים, והוא על ידי קיום חוקי התורה.

ושכר למוד התורה הוא גדול מאד מאד כמו שאמרו חז"ל (פאה פ"א מ"א) אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם וכו' ותלמוד תורה כנגד כולם. וגם מתרבות להאדם מצות על ידי למוד התורה כמעט אין שיעור, כמו שהביא הגר"א ראה בשנות אליהו מירושלמי דכל תיבה ותיבה שאדם לומד תורה הוא מצות עשה בפני עצמה.

והנה אף שלימוד התורה הוא שכל מה שהאדם לומד אפילו בקדשים ובטהרות הוא מקיים מצות עשה דתלמוד תורה, מכל מקום עיקר לימוד האדם צריך להיות בלימוד המביא לידי מעשה, ועל כן אמרו חז"ל (ברכות ח) אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות שביעקב. ועיין ביורה דעה (ס' רמ"ו) בש"ך שם שהביא בשם הפרישה דצריך כל אדם ללמוד הלכות בכל יום, כדי שהלימוד יביאנו לידי מעשה. ועל ידי לימוד ההלכות מובטח האדם לידי חיי עולם הבא, אך שיהיה ללמוד בכל יום, כדאיתא בגמרא (מגילה כח:) תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום כו'. ואיתא במדרש שוחר טוב בר קפרא אומר למד אדם תרי הלכות בצפרא ותרי ברמשא, קיים בזה ובתורתו יהגה יומם ולילה.

והנה לפי זה נראה בעליל דחלק אורח חיים הוא היותר מוקדם ללימוד לכל אף שכל ד' חלקי שולחן ערוך הם נצרכים למעשה, מכל מקום חלק זה הוא מוקדם לכל, כי ידיעתו הוא הכרחי בכל יום מימי חייו לקיום התורה, ובלעדו לא ירים איש הישראלי את ידו ואת רגלו. ונוכל לומר שזהו כונת הכתוב ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, כי שמירה זה המשנה (כמו שפירש רש"י בפרשת אמור), ומה ילמוד האדם מתחלה, אשר יעשה וגו', היינו הלימודים הנוגעים למעשה בכל יום מימי חייו.

ואך כאשר נתבונן שבעונותינו הרבים מועטים האנשים הקובעים לימודם לזה, והיינו אף האנשים אשר נגע אליהם בלבם ורוצים להתחזק במעוז התורה ובקיום מצותיה, ולאנשים כאלו היה מן הראוי שקודם כל הלימודים היה צריך להיות בקי בחלק הזה כדי לידע את הדרך אשר ילך בה. וחתרתי לדעת סיבת הדבר ומצאתי כי שתי הנה.

אחת כי השולחן ערוך לכדו בלתי לימוד הטור הוא כספר החתום, כי הבית יוסף כשסידר השולחן ערוך היה דעתו שילמדו מתחלה את עיקרי הדינים ומקוריהם בטור ובית יוסף, כדי שיתיישב הדין לכל אחד בדעתו בטעמו ונימוקו, אך לאשר שבטור ובית יוסף נמצא לפעמים כמה דיעות חלוקין כי אין הדין יוכל להתיישב היטב בדעת האדם כל זמן שאין יודעו בטעמו ונימוקו, וגם על ידי ידיעת הטעמים נפקא מינה כמה פעמים למעשה, כי כמה פעמים נתחבר בשולחן ערוך

הקדמת בעל המחבר ספר משנה ברורה

וְאֵל יחשוב המעיין שהעתקתי מהפוסקים היה שלא במתכוין וכמתעסק בעלמא, לא כן הדבר, כי עיינתי בעזרת השם בכל סימן במקורי הדינין בראשונים, וגם כמעט בכל האחרונים הנ"ל ראיתי להתבונן בדבריהם, וגם עזרני ה' שהשגתי את הספר כנסת הגדולה על אורח חיים ושיורי כנסת הגדולה ועולת תמיד ולבוש עם האליהו זוטא וכל זה הועיל לי לענין ההעתקה שאוכל להעתיק את דבריהם בטעמם ונימוקם, ולא דברים קצרים כחוקים, כי המעתיק את הדברים בקיצור יוכל להוולד מזה כמה קלקולים ולכד אלו הדינים שהוזכרו בבאר היטב מתוך איזה ספרי שאלות ותשובות שלא היה בידי ובפרי מגדים ושאר ספרים הנ"ל לא הזכירו לענין זה הוכרתי להעתיקם כמות שהוא

ואקודה לה' שמתוך פירושו יהיה לכל אדם משנתו ברורה בטעמיה וכל פרטיה, כי גם את עיקרי הדינים שבתוך הבאר היטב ושערי תשובה הכנסתי כולם בתוך משנתי. ה' יזכני לפרש את יתר ההלכות שבשו"ע הזה, ויחזק לבי לעבודתו, ונוכה לנחמת ציון במהרה בימינו אמן:

של הגר"ז ולבושי שרד ושלחן שלמה, ודרך החיים וחיודשי רבי עקיבא איגר וישועות יעקב וחיי אדם ומחצית השקל ומגן גבורים וארצות החיים, ורבות כהנה, וגם מכמה ספרי שאלות ותשובות.

ובשו"ל היריעה פתחתי שער ושמו שער הציון, בו ציינתי על כל דבר שבתוך המשנה ברורה כדי לידע מבטן מי יצאו הפנינים האלו. ובמקום שראיתי דיעות בין שני אחרונים גופא באיזה דבר, לא הייתי עצל בדבר מלחפש בכלל ספרי שאר אחרונים לראות אל מי מקדושים דעתם פונה למעשה, ובפרט בביאור הגר"א ז"ל שהוא אורן של ישראל ויתד שהכל תלוי בו, וכדאי להכריע הדבר. גם חפשתי בספרי ראשונים אולי אמצא במ הדבר מפורש או שאר ראיה ברורה. כי ברוך השם יש לי הרבה ספרי ראשונים.

גם חיברתי בציוד עור פירוש אחד ושמו ביאור הלכה, בו יבואר בארוכה כמה דינים שכתבתי במשנה ברורה ולא היה מקום בשער הציון לבארם, ועוד כמה ענינים עמוקים.

לוח סימני ראשי תיבות

משנה ברורה: מ"ג. מגן גבורים: מג"ב. מנחת צדק: משו"ה. משום הכי: מ"א. מג"א. מגן אברהם: מהרי"א. מה"ר יהודה אפר: מהרי"ב. מה"ר יעקב בן חביב: מה"ת. מן המורה: מ"ל. מאיר לארץ: מ"ר. מי רגלים: מעיר"ט. מעדני יו"ט: משפ"צ. משפטי לזק: נ"א. נשמת אדם: נר"ב. נודע ביהודה: נ"פ. נראה פשוט: נל"פ. נראה לי פשוט: נה"ש. נהר שלום: נ"ש. נחלת שבעה: ס"ח. ספר חסידים: עו"ש. עולת שבת: עט"ז. עטרת זקנים: עין ט"ז. עאכ"ו. על אחת כמה וכמה: עה"י. ענדת היום: ע"ת. עולת תמיד: פ"מ. פמ"ג. פרי מגדים: פמ"א. פנים מאירות: פ"ת. פתחי תשובה: פ"ח. פרי חדש: קש"ע. קינור שו"ע: ראב"ח. ר' אליהו בן חיים: רח"ו. ר' חיים ויטאל: רמ"מ. ר' משה מינץ: רמ"ך. רבינו משה כהן: רע"א. רבי עקיבא איגר: רי"ו. רבינו ירוחם: ר"י. רבינו יונה: שע"ת. שערי תשובה: ש"א. שאגת אריה: שארי אחרונים. שערי אפרים: שבוי"ט. שנות יעקב: שנו"א. שנות אליהו: ש"ש. שולחן שלמה: ת"י. תוספות יוסף. תוספות ירושלים: תבו"ש. תוצאת שור: תו"ש. תוספות שבת: תר"י. תלמידי רבינו יונה:

א"ז. אליהו זוטא: אר"ז. אור זרוע: א"ח. אורח חיים: אס"ז. אספיקא זקנים: ארה"ח. ארנות החיים: א"ע. ארץ עוזר: א"ר. אליהו רבא: א"ש. אמונת שמואל: ב"י. בית יוסף. בית יעקב: בה"ב. בית הכסא: בהכ"ג. בית הכנסת: ברכ"י. ברכי יוסף: בפ"ע. צפני ענמו: במ"א. צמח אברהם. צמקוס אחר: בא"א. צאשל אברהם: במ"ז. במשכ"ז. במשננות זהב: ב"ח. בית חדש: בה"ט. צאר היטב: ב"ש. צדק שאמר: בה"ל. צאור הלכה: ד"מ. דרכי משה: דו"פ. דרישה ופרישה: דה"ח. דרך החיים: דגמ"ר. גדול מרצנה: ד"ז. דגרי זה: דאה"ג. דאין הכי נמי: דמש"א. דמשק אליעזר: הגר"ז. הגאון ר' זלמן מלאדי: הק"ג. הקרבן נתנאל: וכי"ב. וכיז"ב. וכיז"א צוה: ח"א. ח"י אדם: חו"י. חוות יאיר: חכמ"א. חכ"א. חכמת אדם: ח"י. חיודשי: י"א. יש אומרים. יד אהרן. יד אפרים: יה"ק. יד הקטנה: ישר"י. ישועות יעקב: יש"ש. יס של שלמה: כנה"ג. כנסת הגדולה: שכנה"ג. שו"ר כנסת הגדולה: כמ"ש. כמו שכתוב: כמ"פ. כמה פעמים: כ"מ. כקף משנה. כן מוכח: ל"ח. לחם חמודות: לבשר"ר. לז"ש. לזושי שרד: מ"מ. מכל מקום. מעדני מלך. מקדש מלך. מאמר מרדכי: מאמ"ר. מאמר מרדכי: מחה"ש. מחצית השקל: מ"ב.

מפתח ההלכות

חלק חמישי

מן סימן תכ"ט עד סימן תקכ"ט

סימן	הלכות פסח	דף	תפא	שלא לשנות אחר ארבע כוסות.	פט:
תכט.	שאינן נופלים על פניהם בכל חודש ניסן.	ב.	תפב.	דין מי שאין לו מצה שמורה.	צ.
תל.	שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול.	ג.	תפג.	דין מי שאין לו יין.	צ:
תלא.	זמן בדיקת חמץ.	ג.	תפד.	מי שרוצה לעשות הסדר בהרבה בתים.	צא.
תלב.	דין ברכת בדיקת חמץ.	ג.	תפה.	דין מי שנשבע שלא לאכול מצה.	צא:
תלג.	דיני בדיקת החמץ.	ד.	תפו.	שיעור כזית.	צב.
תלד.	דינים הנוהגים תיכף אחר הבדיקה.	ו.	תפז.	סדר תפלת ערבית של פסח.	צב.
תלה.	דין מי שלא בדק כליל ארבעה עשר.	ז.	תפח.	סדר תפלת שחרית של פסח.	צג.
תלו.	דין המפרש בים והיוצא בשיירה.	ז.	תפט.	סדר תפלת ליל שני של פסח וספירת העומר.	צד.
תלז.	דין המשכיר בית לחבירו על מי חל חובת הביעור.	ט.	תצ.	סדר תפלת יום שני ותפלת חולו של מועד.	צז:
תלח.	דין עכבר שנכנס למקום בדוק וככר בפיו.	ט:	תצא.	סדר הכדלה במוצאי יום טוב.	צח:
תלט.	דין מי שבדק ולא מצא מספר ככרות שהניח.	י.	תצב.	דיני תענית שני וחמישי ושני אחר המועדים.	צח:
תמ.	דין חמצו של אינו יהודי שהופקד אצל ישראל.	י.	תצג.	דינים הנוהגים בימי העומר.	צט.
תמא.	דין מי שהלוח על חמץ.	יב.	תצד.	סדר תפלת חג השבועות.	ק.
תמב.	דיני תערובת חמץ.	יג.			
תמג.	דין חמץ בערב פסח לאחר שש.	טז:			
תמד.	דיני ערב פסח שחל להיות בשבת.	יח.			
תמה.	דיני ביעור חמץ.	יט:			
תמו.	דין מי שמוצא חמץ בתוך המועד.	כא.			
תמז.	דיני תערובת חמץ בתוך הפסח.	כא:			
תמח.	דיני חמץ שעבר עליו הפסח.	כט.			
תמט.	חמץ שנמצא בחנות ישראל והפועלים נכרים או בהפק.	לד:			
תנ.	דיני ישראל ואינו יהודי שיש להם שותפות.	לד:			
תנא.	דיני הגעלת כלים.	לז.			
תנב.	זמן הגעלת כלים.	מה.			
תנג.	דיני החטים וטחינתם למצות.	מז.			
תנד.	באיזה מצה אינו יוצא ידי חובתו.	מט:			
תנה.	דיני מים שלנו.	נא.			
תנו.	שיעור כמות לישת המצות.	נג:			
תנז.	דין הנהגת החלה בעיטת מצה.	נד.			
תנח.	מצוה ללוש המצה בערב פסח.	נה.			
תנט.	מקום וסדר לישת המצות.	נה:			
תפ.	דיני מצת מצוה.	נח.			
תפא.	דיני אפיית המצה.	ס.			
תפב.	דין מי פירות אם מחמיצין.	סג.			
תפג.	אם מותר לחרוך שני שבטים יחד ודיני כרמל.	סה.			
תפד.	דין חרדל שנתערב בתוכו קמח.	סה:			
תפה.	דיני מורסן בפסח.	סו.			
תפו.	אם הרוק ומי רגלים ודומיו מחמיצין.	סו:			
תפז.	חטים שנפל עליהם מים ותבשיל שנמצא בתוכו חטה.	סט.			
תפח.	שלא לעשות מלאכה בערב פסח אחר חצות.	עו.			
תפט.	שלא ליחד בשר לפסח.	עח.			
תע.	שהבכורות מתעניין בערב פסח.	עח.			
תעא.	האיסור לאכול פת בערב פסח אחר שעה עשירית.	עט.			
תעב.	דיני הסיבה וד' כוסות.	עט:			
תעג.	דיני כוס הראשון וסדר הפסח עד כוס שני.	פב.			
תעד.	על כוס שני אין מברכין.	פה.			
תעה.	יתר דיני הסדר.	פה:			
תעו.	מנהג אכילת צלי כליל פסח.	פז.			
תעז.	דיני אכילת האפיקומן.	פז:			
תעה.	שלא לאכול אחר אכילת האפיקומן.	פח:			
תעט.	דין ברכת המזון על כוס שלישי.	פח:			
תפ.	סדר כוס רביעי.	פט.			
תצ.	איהו מלאכות אסורים ביום טוב.		תצה.	דיני יום טוב שני של גליות.	קא.
תצז.	דיני הכנה ביום טוב.		תצז.	דיני שחיטה ביום טוב.	קב:
תצח.	דיני החבלין ביום טוב.		תצח.	דיני שחיטה ביום טוב.	קד:
תצט.	מליגה ומליחה ביום טוב.		תצט.	הנצרך לבשר ביום טוב איך יתנהג וסדר מליחתו.	קז:
תק.	עצים האסורים והמותרים ביום טוב.		תק.	הנצרך לבשר ביום טוב איך יתנהג וסדר מליחתו.	קז:
תקא.	דיני האש ביום טוב.		תקא.	עצים האסורים והמותרים ביום טוב.	קיד:
תקב.	שלא להכין מיום טוב לחברו.		תקב.	דיני החבלין ביום טוב.	קטז:
תקג.	דיני החולב בהמה ביום טוב.		תקג.	דיני חבלין ביום טוב.	קטז:
תקד.	דיני לישה ביום טוב.		תקד.	דיני חבלין ביום טוב.	קטז:
תקו.	דיני אפייה ביום טוב.		תקו.	דיני חבלין ביום טוב.	קטז:
תקז.	דברים האסורים ביום טוב להכנת צלי.		תקז.	כמה דינים פרטיים להלכות יום טוב.	קכד:
תקח.	כמה דברים האסורים ביום טוב להכנת צלי.		תקח.	כמה דברים האסורים ביום טוב להכנת צלי.	קכד:
תקי.	כמה דברים האסורים ביום טוב להכנת צלי.		תקי.	כמה דברים האסורים ביום טוב להכנת צלי.	קכד:
תקיא.	דיני הבערה ולהחם מים ביום טוב.		תקיא.	דיני הבערה ולהחם מים ביום טוב.	קכו:
תקיב.	שלא לבשל לצורך כותים ביום טוב.		תקיב.	שלא לבשל לצורך כותים ביום טוב.	קכז:
תקיג.	דין ביצה שנולדה ביום טוב.		תקיג.	שלא לכבות ביום טוב.	קל:
תקיז.	שלא לכבות ביום טוב.		תקיז.	דין דברים הבאים ביום טוב מחוץ לתחום.	קלה:
תקכ.	דין דברים הבאים ביום טוב מחוץ לתחום.		תקכ.	דין איזה דברים מותרים לשלוח ביום טוב.	קלט:
תקכז.	באיזה אופן מותר ליקח ביום טוב מן החנוני מיני מאכל.		תקכז.	באיזה אופן מותר ליקח ביום טוב מן החנוני מיני מאכל.	קלט:
תקכח.	דיני הוצאה מרשות לרשות ביום טוב.		תקכח.	דיני הוצאה מרשות לרשות ביום טוב.	קמ:
תקכט.	צירי דלתות מותר להסיר ולהחזיר לצורך יום טוב.		תקכט.	צירי דלתות מותר להסיר ולהחזיר לצורך יום טוב.	קמ:
תקכ.	דין כבוד הבית ביום טוב.		תקכ.	דין כבוד הבית ביום טוב.	קמג:
תקכא.	דין שלשול פירות ביום טוב ממקום למקום.		תקכא.	קצת דברים האסורים ביום טוב.	קמד:
תקכב.	דינים הנוהגים בבהמות ביום טוב.		תקכב.	קצת דברים האסורים ביום טוב.	קמד:
תקכג.	כמה דברים האסורים ביום טוב.		תקכג.	דין הלואה ביום טוב.	קמד:
תקכד.	דין מח ביום טוב.		תקכד.	דין עירובי תבשילין.	קמז:
תקכה.	דיני עירובי תבשילין.		תקכה.	דיני עירובי תבשילין.	קמז:
תקכו.	דיני עירובי תבשילין.		תקכו.	דיני עירובי תבשילין.	קמז:
תקכז.	דיני עירובי תבשילין.		תקכז.	דיני עירובי תבשילין.	קמז:
תקכח.	דיני עירובי תבשילין.		תקכח.	דיני עירובי תבשילין.	קמז:
תקכט.	דיני עירובי תבשילין.		תקכט.	דיני עירובי תבשילין.	קמז:

באר היטב

ביאור הלכה

[illegible]

ליקוטי דברי הרב: א) בשו"ע הרב סעיף א' כתב רד"ק זה נוהג בשאר יו"ט ואפילו בעצרת נמי, והיינו מפורים ואילך הלכות פסח, מה' באייר הלכות עצרת, ומייד באלול הלכות התג. ב) בשו"ע הרב סעיף ד, כתב: ועכשיו אין נוהגין לדרוש הלכות בחג עצמו (לפי שהכל כחוב בספר) אלא דורשין באגדה מענינו של יום, ועיין בקונטרס אחרון שבסימן תקכ"ט אות א', שכתוב שם דקודם סעודה דורשין הלכות חג בחג ואחר הסעודה דורשין באגדה.

הלכות פסח סימן תכט

ב טור בשם מהר"י
מנחת סופרים
ופי תנחל וכו'
הזקק ס' רמ"ה
ג כ"י בשם מהר"ה
סופרים
ד פירוש הבי'
שהלכות שטעני'
להתענות כד"ר מפני חלול השם וכו' דלוקמן ס' תפ"ס גם בניסן מתענין וכו' עכ"ל וכבר כתב רמ"א בה"ה המנהג:
מתקן לעניים לזרוק פסח וכל מי שדר צעיר (ג) [א] (ה) * י"ב חודש נר"ך (ד) (ו) ליתן לזה (א"י):
ב יא"ץ נופלין על פניהם (ז) בכל חודש (ה) ניסן וא"א (ו) (ח) צדקתך בשבת במנוחה ואין מספידין
בו יואין מתעניין בו (ט) "להזכיר (י) בצבור והבכורות מתעניין בו בע"פ: הגה גס א"ל לדוק הדין * ככל
חדש ניסן ונהגו שאין מתעניין בו תענית כלל (י) אפילו יום שמת בו אצו או אמו (יא) אבל תענית (ח) חלוס
מתעניין ואין אומרים (יב) מומזר (ט) למודה ואל א"ל ולמנצח (י) (יג) בע"פ ולא ביום טוב (מנהגים)
ונוהגים להרצות קלמ באפילה ושמה ביום אחר החג והוא (יא) (יד) אסרו חג (גמרא ורש"י פ' לולב):

באר היטב

זו דלא לריכס להקדים מהר"ל: (ג) יצ"ח. וה"ה העני הדר פה
יצ"ח מתחייבים ליתן לו ב"י ב"ד ס' רנ"ו. וכתב הסמ"ק
דהאידנא קני בלי יום. וכו"כ הרב ב"ד שס. ואם דעמו להשחקק
היו כלנשי עיר מיד כמבואר שם וכתב המ"א וי"ל דעני שאינו
דר פה למ"ד יום מ"מ מתחייבים ליתן לו מזה לאכול אלא שאין נותנים לו חטים ע"ש: (ד) ליתן. אפי' ת"ח הפטור ממס שכנה"ג:
(ה) ניסן. מפני שז"צ נשיאים הקריבו י"ז ימים וכל יום הקרבן הוא יו"ט שלו ואח"כ ערב פסח ופסח ואסרו חג א"כ יא"ל רוב החדש
נקדשה. [ובש"ס דמנחות הטעם מריש ירחא דניסן איחוסק תמידא כו' ע"ש עיין חק יעקב הג"מ] לפיכך עושה כולה קודש. (ו) צדקתך.
גס א"ל יהי רצון שלאחר קה"ת גם אין מוזכרין בו נשמות גס אין אומרים קדיש אחר ל"ה ונקוט כללל בדרך דל"ה וז"ל ורחום וחנון שים הם.
וכי רמ"א ביו"ד ס' ת"א שא"ל ל"ה בע"פ אחר חלות וה"ה בעי"ט. ובערב ר"ח ובערב חנוכה אומרים אחר חלות. [ובהרבה מקומות נאשכנו
אומרים אחר חלות בהליכה]. לבוש. ועש"ה שיש לקרות בניסן כל יום הנשיא שלו. וכו"ג פ' בהעלתך עד כן עשה את המעורה: (ז) בלבוש.
פ' דאין מוזכרין התענית בצבור אבל מ"מ היחד שנהג להתענות בה"ב מותר להתענות בו לדעת המחבר. לכן כ' הרמ"א שאין מתעניין בו
תענית כלל: (ח) חלוס מתענין. וא"ל למיחז תענית לתעניתו ואם התענית בשבת תענית חלוס יתענה תענית בניסן. וה"ה בין יו"כ
לקרות או דימי הגבלה. ומ"מ נ"ל דאם הוא קמור לעשור להדש יתענה ב' להדש שהוא תענית לדיקים כמ"ס סמ"ק. וה"ה אם היה ביום
ראשון ר"ח ניסן מתענה מ"א. והב"ח ושל"ה כתבו דאחר אסרו חג יש להתענות יאר ציט וה"ה ער"ח אייר. ומ"א וט"ו וכו' כתבו דאין
להחמיר דתעניתם אלו חומרא בעלמא הם. [ומ"י מקיים פוק חזי מאי עמא דבר] וחסן עיין סימן תקע"ג דינו: (ט) למודה. שלחמי תודה
היו חמץ ואפילו בע"פ אסור להקריבה שיבוא ליד נותר: (י) בע"פ. ומשכימין לנהכ"ג בע"פ כדי שיגמור סעודתו קודם ד' שעות מהר"ל:
(יא) אסרו חג. המנהג שלא להתענות בכל א"ח עמ"א. מ"כ להטיל אסור בזהכ"ג לאיזה לזרוק גדול מותר בניסן אף שאסור בתשרי:

משנה ברורה

ועכ"פ בבהמ"ד בחטותו טדאי יס חיוב ללמוד שלשים יום קודם אף
לדברי הירושלמי וכמו שכתב הפ"מ: * י"ב חודש. ונותנין זה אף לני
ועיין בשע"ת. ודין זה ד"צ חודש (ט) שייך גם לעני שאז חייבים ליתן לו כשאר עניי העיר ואם דעמו להשחקק לאלתר חייבים ליתן
לו וכתבו האחרונים בשם הסמ"ק דהאידנא נוהגים בכל הדקות בין לענין בעה"ב בין לענין העניים בשלשים יום. ואפילו העני שאין
דר פה ל' יום אף שאין מחייבים ליתן לו קמה לכל ימי הפסח בבת אחת מ"מ חייבים ליתן לו מזה בפסח כדרך שחייבים ליתן לו פח
כל ימות השנה מוזן ב' סעודות לכל יום ויום מימות החול שהוא שוהה צעיר ובשבת מוזן ג' סעודות כמ"ס ביו"ד סימן רנ"ו ע"ש:
(ו) ליתן לזה. ואפילו ת"ח הפטור ממס [אחרונים] ועיין בפמ"ג ושיעור הנתינה לר"ך להעריך על כל אחד לפי ממונו ואלה
המשמטמים ענמם מליתן קמה עניים י"ש עון בדם. והנה ידוע עניי העניים נשואות לו וכשהם יצארו (י) בלוק וברענן והוא יעלים
עין כל ידוע מה שאמר הגמרא סנהדרין [אחרונים] כל תענית וכו' ע"ש בפריש"י והוא ג"כ כעין זו: (ז) בכל חודש ניסן. מפני שז"צ
נשיאים הקריבו ב"צ ימים וכל ימי הקרבן היה יו"ט שלו וע"פ יומי הפסח גופא ואסרו חג א"כ יא"ל רוב החדש נקדשה לפיכך עושין
כולו קודש: (ח) צדקתך. גם אין אומרים בחודש ניסן יהי רצון שאחר קריאת התורה ואין מוזכרין בו נשמות וגם לדוק הדין והקדיש
שאחריו אין אומרים. והכלל לדוק הדין וז"ל ורחום וחנון שון וכן בע"ש ועי"ט אחר חלות אין אומרים אבל בערב"ח ובערב"ח חנוכה
אחר חלות אומרים לדוק הדין. וטוב לקרות בניסן בכל יום הנשיא שלו וביום י"ג פרשת בהעלתך עד כן עשה את המעורה [אחרונים]:
(ט) להזכיר בצבור. פ' דאין מוזכרין התענית בצבור אבל מ"מ היחד שנהג להתענות בה"ב מותר להתענות בו לדעת המחבר
ומנהגו כהרמ"א שאין להתענות כלל [אחרונים]: (י) אפילו יום וכו'. היינו בכל החדש ניסן וכן ער"ח אייר ג"כ אין מתעניין אפילו
הנוהגים להתענות בכל ער"ח אבל החתן והכלה ביום חופתם נוהגים להתענות אפילו בנ"ח ניסן מטעם שיתבאר בסימן תקע"ג
[אחרונים]: (יא) אבל תענית חלוס מתענין. ואין נר"ך למיחז תענית לתעניתו בחודש אייר כדי שיכופר לו על מה שהתענה
בחודש ניסן על חלוטו כמו שזכר לעשות מי שמתענה ת"ח בשנת ויו"ט ור"ח וחוש"מ שהוא נר"ך לישב בתענית על תעניתו כמו
שנתבאר בפי' ת"ח. ואם התענה בשבת שבתון ניסן ת"ח מותר להתענות ליום מחר ביום א' על מה שהתענה בשבת כיון שאסור
תענית או אינו אלא מנהג. ואפילו אם חל ר"ח ניסן בחדש בשבת ובשבת שלפני התענה ת"ח מותר לו לישב בתענית בנ"ח ניסן על
מה שהתענה בשבת [אחרונים]: (יב) מומזר לתורה. שלחמי תודה היו חמץ ואפילו בע"פ אסור להקריבה שיבוא ליד נותר:
(יג) בע"פ. ומשכימין לנהכ"ג בע"פ כדי שיגמור סעודתו קודם ד' שעות [מהר"ל]: (יד) אסרו חג. המנהג שלא להתענות בכל
אסרו

שער הציון

(ט) מ"א ושא"ה והוא מהירושלמי ומש"כ ואם דעמו וכו' כ"כ הגר"ו ובפמ"ג מתחפק קלמ בזה: (י) ואפשר דמשום זה תקנו קדמונינו בפסח יותר
משאר רגלים שהוא זמן חירות ויושעין מקושר וכל אחד הוא ויחזו ברוב שמהם. אין זה כבוד לה' שהעניים יהיו אז רעבים ונמלים וע"כ נותנין לו
קמה על כל ימי הפסח שיכול גם הוא לקפר יאחז מזרים בשמחה ועוד טעם פשוט דמחך אינו רשאי לאכול ומזה אינו מאי כ"כ להשיג לקנות
ואם לא יכינו לו על כל ימי פסח אפשר שישאר בצעז' או יוכל לטא ליד קלקול ומאלאי זה הטעם במטה יהודה:

הערות: (1) עיין ס' תרע"ב מ"ב ס"ק י"ב לענין לדוק הדין ערב חנוכה: (2) עיין ס' רפ"ח מ"ב ס"ק י'

ליקוטי דברי הרב: (א) בענין אמירת אברהמים בשבתות בחודש ניסן, המשנ"ב בסימן רפ"ד סק"ז וסק"ח שאומרים אב הרחמים בכל חודש ניסן.
ובשו"ע הרב סוף ח' כתב בסגרים שאין אומרים אב הרחמים. ובנראה זה מהסודר, דבשו"ע הרב סימן רפ"ד סוף י"ד פסק דכשמברכין ר"ח אייר וסיון
אומרים אב הרחמים. ובסידור כתב כשמברכין ר"ח סיון אומרים, הרי דס"ל שכשמברכין ר"ח אייר אין אומרים מפני שזה בתוך ניסן.

הלכות פסח סימן תל תלא

ג באר הגולה

תל ובו סעיף אחד:

א מוס' בשנת פ"ו
וכ"ה הכל ט
ושטלי הקט:
א משה רש
פסחיים ב ה"ה
שם החפס'

א *שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול (א) מפני (ה) [א] הנס שנעשה בו: הגה והמנהג לומר (ב) * זמנה (ג) ההגדה מתחלת עדים היינו עד לכפר על כל עונותינו ופוסקים לומר צרכי נפשי (מנהגים):

תלא זמן בדיקת החמץ. ובו ב' סעיפים:

א (ה) (א) *בתחלת ליל י"ד בניסן [א] (ב) בודקין את החמץ (ג) לאור הנר בחורין ובסדקין בכל המקומות (ד) שדרך להכניס שם חמץ: ב' יזוהר כל אדם (ג) (ה) שלא יתחיל בשום מלאכה (ו) (ז) * ולא

שערי תשובה

באר היטב

ואין כוללים אותם בכלל דקות כל השנה (והטעם לפי שנתונים מזה גם למ"ח עניים שגנאי להם לקבל דקה) ואם גבו לצורך חטים והחמיר אין לשנות לדברים אחרים אלא יתנו לעניים לשאר צרכי הפסח ע"ש. וכתב בסוף ספר ועד לחמשים בקונטרס טוב עין כתב שאם קנה בית דירה אפילו חוץ יצ"ח חשוב כגנאי העיר ואם רק שכן בית דירה ליצ"ח אפסר קודם יצ"ח הוא כגנאי העיר ע"ש שכתב כן בשם קצת מפרשים ועיין במ"מ ס"י קס"ג:

[א] הנס. עיין בזה"ע ועיין בדגול מרדנה מ"ש בעל דברי המג"א בזה דרש"י ס"ל דהוי יבש ביבש אלא דהוי דבר שיש לו ממירין והמיר נאכל אחד ע"ש. ועיין בשו"מ בית אפרים חלק ח"מ סכ"ה בדיוני בריה מ"ש לישב קר' המג"א עפ"י דברי ה"מ' בתמוה ע"ש:

[א] נודקין את החמץ. וכתב בשו"מ בית יהודה שאין פטור ממזות

(ה) הנס. שלקחו כל א' שה נעשור למדש ואותה שנה היה י' נחש בשבת והקשו ה"ל לקבוע ב' למדש אפי' חל נחול עיין אחרונים ונח"י. ומה שהקשה ה"י דא"כ כל ה' ימים יהיו נקראים גדולים י"ל דהנס היה שאומרים שרונים לשחוט לאלהיהם ובשבת אמר המזרי אמת הוא ומה שלא שחטו משום שהוא שבת משא"כ בשאר ימים מהכר ר' משה ר' אליהו. אין מפטירין וערבה אלא כשחל שבת הגדול בערב פסח וכן נוהגין. רש"ל היה דורש שכל א' יאכל מעט קודם הפסח מקומה של פסח כי שמה היה שם חשש חימוץ ויחלה צמה שאכל. [ומ"א תמה עליו דז"א אלא דבר יבש עי' י"ד ס"י ק"י וקומה נקמה הוי דבר לא ע"ש ומ"י כתב דדינא קאמר ואע"ג דלא מהני עכ"פ כ"א נפול א' מהם בשוגג ע"ש]. טוב ליתן

ממנו לעניים מט"מ ושל"ה: (ג) ההגדה. אפי' חל שבת הגדול בערב פסח:

(ה) בתחלת. פ"י סמוך לכניסת הלילה ר"ו ור"ן ומ"א. והע"י פסק דהבדיקה צריך להיות צלילה ממזת אחר אלא הכובעים ולא בין השמשות. [והראב"ד דייק משלשן אור דר"ל שיטתו עדיין קטת יום דמשום ליטול מעליה לא ה"ל לתנא משום אור לחושך ור"ס פ"ל דביה"ש דוקא וזוהי דייק נח"י כשלא קרא ק"ש קודם בדיקה ונאסר שני חיובים כא' יקרא תחלה כי תדיר הוא ע"ש]: (ג) שלא יתחיל. וחזי שעה קודם הזמן אסור דלמא אפי' לאמשוכי ומי שלא נדק צלילה אסור ביום עד שיצדוק: (ג) ולא יאכל.

ביאור הלכה

משנה ברורה

יש לו מזון י"ד סעודות אף שלאיש כזה אין נחתין מקופה כמבואר ביו"ד בהלכות נדקה [מקו"ם]:

* במנחה ההגדה. ובשם הגר"א כתבו שלא היה נוהג בזה משום דלחמא בהגדה יכול מצעוד יום וכו':

* ולא יאכל. עיין מ"ז דפירות מותר אפילו הרבה והוא מוכח מדברי המ"א שדימה להא דסיומן רל"ב ולכאורה משמע דאפילו כשהגיע זמן הבדיקה דהיינו אלא הכובעים ג"כ מותר לאכול פירות אפילו הרבה

אסור חג. ולהטיל אסור בזה"כ לצורך גדול מותר בניסן אף שאסור נחשיר [אחרונים]: א"ב

א (א) מפני הגס. ששנה שאלו ממזרים היה עשרה בניסן ביום שבת ולקחו כ"א מישראל שה לפסחו וקשרו בדרעי המטה כמש"כ נעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות וגו' והמזרים ראו זה ושאלו למה זה לכם והשיבו לשחוטו לשם פסח במזות ה' עלינו והיו שנייה קרות על שחוטין את אלהיהם ולא היו רשאים לומר להם דבר. ומפני שא' היה עשירי נחשיר ביום

(ב) במנחה ההגדה. לפי שהיה צו התחלת הגאולה והניסים ואפילו אם חל שבת הגדול צע"פ ואז דורשין בשבת הקודם [אחרונים]:

א (א) בתחלת ליל וכו'. פ"י (ה) חייב אחר יציאת הכובעים שיש עדיין קצת מאור היום ראוי להתחיל לבדוק כדי שלא יתראל אז שלא ישכח: (ב) בודקין וכו'. וגם צריך לבטל אז את החמץ וכדלקמן בסיומן חל"ד ס"ב (ג) ומן התורה נאמר מהן סגי דכשמצטלו צלבו ומפקירו שוב אינו שלו ואינו עובר עליו וכו"ש כשצודקו ומחפש אחריו ומצטרו מן העולם אלא שחז"ל התמירו דלא

סגי נאמר מהן אלא בשניהם דוקא לפי שחששו אחר שהצטלו חלו במחשבתם של בני אדם ובדעותיהן אולי ירע צעני האדם שיש לו חמץ בעד כמה אלפים להפקיר ואף שצפוי יאמר שהיה צלל והפקר ותשיב כעפרא מ"מ לכו לא כן יתשוב ולא יצטלו צלב שלם והרי

הוא עובר בכל יראה שהרי לא הוציא הדברים מעור ועוד שמה מתוך שרגילין בו כל השנה אם יהיה ציטו ורשותו גורין שישכח ויצא לאכול ולכן תקנו חז"ל שאע"פ שמצטלו לא סגי אלא צריך לבדוק לצטרו מן העולם ומ"מ צריך לבטל ג"כ שמה לא יבדוק יפה וימצא

חמץ נפסח ויעבור עליו: (ג) לאור הנר. מפני (ג) שצריך לבדוק בחורין ובסדקין ואור היום לא יועיל לזה וכיון שצריך שיהיה לאור הנר קצתו צלילה מפני שאז אורו מבהיק יותר מציטו ואפילו במקום האפל וגם היה שעה שני אדם מניינים בנתיים: (ד) שדרך

להכניס וכו'. לאו דוקא אף שאין דרך להכניס שם חמץ (ד) רק במקום שמשמשים שם לפרקים בחמץ חיישין שמה הכניס שם חמץ ולא אדעמיה וכמבואר לקמן ס"י חל"ג: ב' (ה) שלא יתחיל בשום מלאכה וכו'. ואפילו חזי שעה שקודם הזמן אסור דלמא אפי' לאמשוכי וה"ה דאסור לנטות למרחק וכל הדברים הנזכרים לעיל בשבת לבדוק צלילה אסור ביום עד שיעצור

שיצדוק [אחרונים]: (ו) ולא יאכל. וטעמיה בעלמא שרי והיינו פת כביצה ולא יותר או פירות אפילו הרבה וכמו שכתבנו בסוף סימן

שער הציון

(ה) א"ר ומ"י וזה"ש וס"א: (ג) פוסקים: (ג) גמרא ופוסקים: (ד) ח"י:

איקומי דברי הרב: (א) בשו"ע הרב סעיף י"ב פסק בדחודש ניסן אומרים למנוצח. ובסידור לפני אמירת למנוצח כתב דבכל יום שאין בו תחנון אין אומרים למנוצח. (ב) בשו"ע הרב בסעיף י"ט מבאי מנהג המהרש"ל שמפרישין מעט קמח מן הקמח שנטחן לפסח ויעשו ממנו פת או חבשיל ויאכלוהו קודם פסח וכו'. ומ"מ מנהג זה אינו אלא חומרא בעלמא, ובמשנ"ב לא הוכירו. (ג) בשו"ע הרב בסעיף ב' כתב דנוהגין שבשבת הגדול במנחה אומרים עבדים היינו.

יֵאָכָל עַד שִׁיבְדוֹק יִזְאָפִילוֹ אִם יֵשׁ לוֹ עֵת קְבוּעַ לַלְמוּד (ד) (ו) לֹא יִלְמוּד (ח) עַד שִׁיבְדוֹק (ט) יִזְאָם הַתַּחֲלִיל לַלְמוּד (י) מִבְּעַ"י אִ"צ לַהֲפָסִיק (י"א) (ס) (י"ב) שֶׁנֶּחֱזֵק לַהֲפָסִיק (י"ג) וְכֵן נ"ל עֵינֵינוּ:

תֵּלֵב דִּי בִּרְכַת בְּדִיקַת חֻמָּץ. וְכוּ ב' סְעִיפִים:

בדיקה ויבדקו לו אחריים ובס' מ"מ כתב שצפראל נוהגין שהאונן מקנה חלקו לשותפו וגם כזה לענין חמץ יקנה במתנה לשותפו או לאחר ואז יבדק האחר ג"כ משא"כ אם אינו בודק מחמת הקנאה רק דרך שליחות ז"ע אם יבדק:

[א] על ציבור. עיין בט"ו וביד אפרים ועיין בלה"ק בשם רדב"ז שנוסח על ציבור נחקק על החלטה עשית המצוה ועל מחליתה שהוא הציבור ולא היטול שהוא מחסבה שכלל ע"פ: [ב] שלא יסיים. עיין בחשונת

שמה יערד צדיקתו וישכח מלהתפלל אבל מי שמתפלל לעולם ערבית ביחיד בלילה יבדוק חמלה כיון דדש ציה לא יסכת. ומ"ח
כחז כיון דזמן הבדיקה הוא קודם גמא הכובדים יבדוק ואח"כ יתפלל אחר צ"ה ואם לא דקד עד אחר צ"ה יתן לאחר לבדוק והוא
יתפלל. ואי ליכא אחר יעשה כמ"ש הב"ח. ועם"ק א' מש"ש. ואזרח הרגילים להתפלל ערבית צ"י יתפללו חמלה צבה"כ דטורח הוא
לקבצם אח"כ מ"א: (ה) שררץ. ואם אמר לחזירו שזכיר לו הבדיקה מותר כדלעיל סימן רע"ה ס"ג נ"ך:

(א) על ציבור. ואם צירף לצבור י"א. הסכמת אחרונים ועי' ט"ז בסימן קס"א ס"ק ד'. ועיול ידיו קודם הצרכה והוא רק משום נקיות. והא דלין מזכרין שהחיינו על צדיקת החמץ לפי שהבדיקה היא לורך הרגל סמכין אמן דרגל. [ורש"ל דהא טעם זה להיות מו"ו ולמעלה חל האיסור. וח"י בשם חמיו הגאון ז"ל חידך דעכ"פ אינו עובר בצל יראה עד הלילה ועיין ט"ו ס"ק ג']. ועיין ט"ו ובח"י: (ב) שלא יסיים. ואם סיים יצרך למחר בשעה ה' כשעוסק בשריפה ט"ו ומ"א. וח"י כחז ללאחר שסיים הבדיקה צלילה שוב

סימן רל"ב עיי"ש במ"ב ועיין בזה"ל דפירות הרבה אינו מותר רק בזהאי שעה שקודם הצדיקה אכל משהגיע זמן הצדיקה גם ע"י פירות אין נכון לשהות הרבה: (ז) לא לילמדו. גם הצדיקה אם יש פוסקין אין בזה שעה שמקודם ללמא אחי לאמשהיה הרבה אם לא שניהם לאחד שצריכו כשיצאו הזמן יום ממזכיר^(א) ונלענין ליימוד

ובדאורייתא פוסק כמ"ש בסוית' רל"ה: (יא) שצריך להפסיק. אף להסמיל בזהיר. וטעמם (יד) דעיקר מזהו לכתחלה קצבו חכמים בתחלת הלילה וע"כ צריך להפסיק כדי שיתקיים המזהר במקומו: (יב) וכן ג"ל עיקרו. וה"ה (טו) לשאר מלאכות. ומ"מ נראה דאין צריך להפסיק אלא כשיגיע הזמן (טז) על זאת הורבנסי:

מקודם ורק בנגיע הזמן של זה"כ אסור. ואף להאסורין אינו אסור (ו) אלא בלמוד בציטו² אבל הלומדין שיעור הלכה בציטו² אחר התפלה מותר דהלא יהא מוכרח בודאי לנא לציטו ומ"מ אף זל אינו מותר אלא הלמוד בלא פלפול אבל (ח) בפלפול מיישיין בכל גווי דלמא אחי לאתמורי: (ט) עד שבידוק. ואענין תפלה מעריב חזון המתפללים מעריב בזמנו בלצור (ע) יתפללו מקודם דעורה לקצנן אח"כ וגם אין לחוש כ"כ שיטעה לבדוק שהרי תפלה היא דבר קבוע ואין שייך בו שמא ימשוך והמתפלל בציטו (ו) יתן לאחר לבדוק והוא יתפלל דע"ז יקיים שיהיה בזמנם ואי ליכא אחר יתפלל תחלה אכן אם הוא רגיל להתפלל לעולם יצדיק בדוק תחלה דיוון דרגיל בך לא מיישיין כ"כ שמא ישכח (יא) והס"י כתב דלעולם יתפלל תחלה ומדיר מדייר מדיר קודם: (ט) וראם התחיל ללמוד. וה"ה (יב) שאר מלאכות: (י) מבעוד יום. בזמן ההימר ולכן אין תריך להפסיק דאפילו בק"ש שהיא דאורייתא קיי"ל בסימן רל"ב דאם התחיל בהימר אינו מפסיק ע"ש (יג) ואם התחיל בזמן האיסור לכו"ע פוסק בדדיקת חמץ היא דאורייתא כ"ז שלא ציטל שער.

[illegible]

אִיקוֹנוֹמִי דְּבָרֵי הָרֶב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ה' כתב כדעת האוסרין. ב) ובשו"ע הרב בסעיף ט' כתב שבמקומות שיש להם שיעור קבוע ללמוד הלכות פסוקות בבהכ"נ אחר התפלה אל יבטלו למדום בלילה זו וכי', ואין לחוש שמא ימשכו בלמודם שהרי מוכרחים הם לבוא אל בתיהם ללון. ג) ובשו"ע הרב בסעיף ז' כתב שמי שרגיל להתפלל ערבית בבכור יקרא ק"ש ויחפלו ואח"כ יבדוק. ד) ובשו"ע הרב בסעיף ו' כתב בדרבא כח"י. ה) ובשו"ע הרב בסעיף ה' כתב שיבדק בלא שם ומלכות, אבל בקונטרס אחרון אות א' כתב שאם שורף בתחלת ששית יאילם וכל ע"ש.

הלכות פסח סימן תלב תלג

ד באר הגולה

(ג) שלא ידבר בין הברכה לתחלת הברדיקה (ו) יטוב שלא ידבר בדברים אחרים עד שיגמור (ד) כל הברדיקה כדי שישים אל לבו לבדוק בכל המקומות שמכניסים בו חמץ: ב יברכה אחת יכול לבדוק (ו) כמה בתים ואם בעל הבית רוצה (ח) יעמיד (ה) מבני ביתו אצלו (ט) בשעה שהוא מברך ויתפזרו לבדוק איש איש במקומו (י) יעל (ו) סמך ברכה (יא) שבירך בעה"ב: הגה (י) [ג] (יב) ונוהגים להניח פתמי חמץ נמוקם שימאס הנזק כדי שלא יהא נזקם לנעלה (מהר"י ברי"י) (יג) ומיהו אם (ח) לא נתן לא עכ"ל דעת כל אדם עם הנכרה לנער אם נמלא: (כל נז):

תלג דיני בדיקת החמץ. ובו י"א סעיפים:

א *הברדיקה צריך שתהיה (ה) [א] (א) לאור הנר ולא לאור הלכנה

שערי תשובה

מהר"ו וטענתו כי ח' שכתב לפרש דקיום הברדיקה ר"ל הציטול ולכן אינו מברך (וע"ש שהשאל העמיק ל' הט"ו ממנו ולא הזכיר שמו עליהם והגאון המשיב שם ליה כנראה שעדיין לא נתפשט אז ספר הט"ו. וכן מ"ש השואל על סי' תמ"ב הוא לקוח מהט"ו וכנסת כאלו מפי עצמו אמרם ושרי ליה מאריה: [ג] ונוהגים. ענה"ט ועיין מח"ב בשם שו"ת זע"א אמרם שהמניח פתמין נכון לדקדק שיהיו קטנים פחות מחדש וכן חל"ט כתב בשמו שהיה מלקט פתמין וקודם שדק כל המדרים וגם לא בטל הרגיש שחם אחד מהפתמים שביק א"ס לחזור ולבדוק כל המדרים וצט"ט ע"ש:

[א] לאור הנר. ענה"ט ובהל"ט סי' קס"ב דעמו שיכול לבדוק בליל י"ג ובסימן קל"ד כתב דמי שאין לו רק אכסדרה דלאורה נדקת ונדק בלא נר יצרך ועיין בענין אכסדרה במג"א וחי' ובשו"ת ש"י ח"ג סי' נ"ה ע"ש: כגי נכשים וצנצנים אצל לא בשפחה כנענית. ח"י: (י) ונוהגים. והנוהגים להניח יזהרו שלא ייטו אלל חמץ קשה שלא יפרר וצמקום המשומר מפני התינוקות והעכברים: (ח) לא נתן. וכן ראוי לנהוג לכתחלה דמיישין שמה ייטו צמקום שלא ימלא הנזק ט"ו. והארי"ז ו"ל כתב מנהג זה ויניח י פתמים והוא ע"פ סוד גדול. גם הח"י מיישד ומקיים שלא לנטל מנהג של ישראל וט"ו בשם תמים דעים כתב דמנהג נשים הוא וצמהר"י כתב טעם למנהג וכן ח"י נתן טעם לדבר ע"ש:

(ה) לאור הנר. וצילי י"ד ואף אם דק יוס י"ג לאור הנר צריך לחזור ולבדוק ליל י"ד. אכן אם דק ליל י"ג ומהר"י טעם שלא להכניס עוד חמץ א"ס לבדוק עוד ח"י ע"ש. והלבוש והב"ח כתבו דאף אם דק ליל י"ג צריך לחזור ולבדוק בליל י"ד. וסיים משנה ברורה

(יא) שבירך בעה"ב. ואם לא שמעו נזקם לכתחלה (ח) אין לשלם לבדוק ומ"מ אם קשה לו לגמור הברדיקה בעצמו (ט) יכול לבקש לאחר שייטעו ואזוהו אחר א"ס לבדוק שכל הברדיקה מנוה אחת היא וכבר פירך הבעה"ב עליה: (יב) ונוהגים להניח. היינו חמץ קשה שלא יתפרר וגם צמקום משומר מפני התינוקות והעכברים: (יג) ומיהו כו'. חולק ע"ו דאין כאן חשש צרכה לנעלה (י) וכן הוא המנוה לבדוק החמץ ולחפש אחריו שמה ימלא ואם לא ימלא אין צורך כלום והט"ו כתב עוד דהצרכה קאי על מה שיצטרך למחור בודאי מה שישיר מאכלתו אלל שמהיום מתחיל ע"י הברדיקה וכנ"ל בסימן חל"א וכן הסכימו (יא) אחרונים דלינא ועיין בח"י שכתב: (יב) דמ"מ אין כדאי לנטל מנהג של ישראל ועי"ש שנתן טעמים להמנהג וגם הארי"ז ו"ל כתב מנהג זה ושיניח י"ד פתמים אכן י"ז ליהרר הרבה שלא יאבד אחד מן הפתמין ועיין בש"מ:

א (א) לאור הנר. וצילי י"ד שאז (ה) בני אדם מניחים בצימיהם ואז הנר יפה אז לבדיקה (ב) משא"כ ביום אין האור מנחה כצילי. ומקו הברדיקה דוקא ע"י אור הנר שעל ידה יכול לבדוק גם בחורין וסקדקין וא"ס הקדים ודק יוס י"ג לאור הנר (ג) צריך לחזור ולבדוק ליל

להמנוה: (ו) וטוב וכו'. וזהו אין צריך לחזור ולבדוק כיון שכבר התחיל המנוה ודברים שהם צורך הברדיקה גם לכתחלה יכול לדבר שזה אין חשיב הפסק כלל [אחרונים]: ב (ז) כמה בתים. וההליכה מבית לבית לא היה הפסק ועיין במ"א שכתב דאם צורך ביתו וחנותו והחנות הוא צמח אחרת (ח) צריך לחזור ולבדוק אחר מנאמי חמץ יוסף ובמאמר מרדכי שדעתם דכולו חדל מנוה הוא שמחויב ליל לבדוק כל המקומות שיש בהם חמץ ואין לומר דהליכה היא הפסק בזה: (ח) יעמיד מב"ב. וה"ה אחר שאינו מב"ב אלא דבר צהוב וכדליתא בש"ס דיש מקומות שצרכין לבדוק ועכ"פ יסייע לדבר כי מנוה צו יותר מנעלותו. והנה מדינא יכול לסמוך בדיקה (ו) אפילו על נשים ועבדים ואלל על שפחה נכריה שלון וקטנים ומ"מ לכתחלה נכון שלא לסמוך אלא על אנשים ב"ח שהגיעו לכלל מנוה דהיינו מ"ג שנה ואילך לפי שהברדיקה כלהבה יש בה טורח גדול ויש לחוש שמה יתעללו ולא יבדקו יפה [אחרונים]:

(ט) בשעה שהוא מברך. כדי שילאו צרכתו ויענו אמן על צרכתו: (י) על סמך ברכה וכו'. ואם הצעה"ב אינו צורך כלל ומנוה לאחר לבדוק (י) אותו אחר מברך דהו כשלומם גם לעיין הצרכה:

שער הציור

(ה) טעמו דהליכה לכו"ה הפסק וכדעת הפ"ח ועיין חמץ יעקב בשם בית הלל: (ו) דבדיקת חמץ הוא דרצון והימנוה רצון בדרבנן: (ז) מ"א ומק יוסף ונהר שלום ומקו"ח וז"ל: (ח) ח"י וא"ר ומקו"ח: (ט) עו"ש והסכים עמו החק יוסף ודלא כח"י ועיין זה כתב ג"כ הח"א: (י) הגר"ז וכו"מ מהגר"א: (יא) הגר"א והעמיק ג"כ הח"א וכן הב"א הח"י בשם הראש"ד ולעת הט"ו יותר טוב לכתחלה שלא להניח שמה יאבד: (יב) ובפתמי משונה הב"א בשם עמק הלכה דכדיוס שהמנהג לבד ולנקות הבית מכל חשש חמץ קודם ליל י"ד יש למנהג זה יסוד מדינא עי"ש: (ה) גמרא: (ב) רש"י ור"ן בשם הירושלמי: (ג) אחרונים:

הערות: (1) עיין מ"ב סי' ח' ק"ק ל"ג ול"ד לענין טולת אם הלכה היא הפסק:

ליקושי דברי הרב: א) ובשר"ע הרב בסעיף ו' כתב שיחזור ויבדוק, ומשמע שאף צריך לברך כשחזור ובודק בלילה.

(ב) ידאם עבר ולא בדק ליל י"ד כשבודק ביום י"ד לא יבדוק לאור החמה (ג) אלא לאור הנר (ד) יאכסדרה שאורה רב (ה) אם בדקה לאור החמה (ו) דיו יו"ה (ז) כנגד (ח) ארובה שבחדר: ב אין בודקין (ח) לאור (ג) האבוקה אלא לאור הנר (ט) ולא בנר של חלב ולא של שומן (י) ולא של שמן (יא) אלא בנר של שעווה. הנה והוא יחיד אצל ז' נרות צימד (יב) אפי' קלועים דינס כאבוקה (מהר"ל נשם אגודה): ג יבדק כל המקומות (יג) שיש לחוש שמא הכניסו בהם חמץ ולכן (יד) כל חדרי הבית והעליות צריכים בדיקה שפעמים אדם נכנס בהם ופתו בידו "אבל אוצרות יין (ד) (טו) שאין מסתפק (טז) מהם וכן מתבן וכיצא בו (יז) א"צ בדיקה: ד "חורי הבית וזיזין הבולטים מהכתלים שאינם גבוהים הרבה ולא נמוכים הרבה (יח) צריכים בדיקה אבל הגבוהים שאין יד האדם מגעת שם והנמוכים

ב שם בירושלמי
ג מנינה דרבנן
ט כנגד ד שם
גמרא ה בריה
ס: י טור נשם
אפי' ה"ל"ש להנהיג
אשכנזי ז משה
רש פסחים
ח בריהא ונמלא
ט ח פ שם
בבבבב

באר היטב

הח"י דאם רואה להחמיר על עצמו עכ"פ לא יצרך לנעו עלצמו למשש ספק ברכה אך יחזור וישתמש בנורה חמץ ואז יוכל לחזור ולבדק ולבדוק ועי' בהל"ק"ט ח"א סי' מנ"ג ועיין יד אהרן: (צ) ארובה. והיינו חלון בנג עיין פ"ה דבינה משנה א' ופי' יו"ד דלהלן] ואם יש שם מחמה של זכוכית אסור לבדוק כנגדו מ"א:

משנה ברורה

ליל י"ד כחוקת חכמים ומ"מ נראה דאין לצרך אז בלילה על הבדיקה (ד) דיש פוסקים דביעצד יא' בדיקה ראשונה אכן על דק בליל י"ג לאור הנר שבלילה אור הנר יפה לבדיקה ומהר"ט ע"כ לא הכניס חמץ א"צ לחזור ולבדוק כן הסכימו (ה) רוב אחרונים והרואה להחמיר על עצמו לחזור ולבדוק (ו) עכ"פ לא יצרך אז: (ב) ואם עבר. אצל למחלה אסור לדחות הבדיקה (ו) על יום י"ד וכנ"ל: (ג) אלא לאור הנר. שעל ידה יוכל לחפש היטב במחנותיו בחורים ובפקדים: (ד) ואכסדרה. הוא מקום (ח) שם לה ג' דפנות וקירי ואורה רב ע"י דופן רביעית שפתוחה לגמרי: (ה) אם בדקה לאור החמה. ג"ו מיירי (ט) כשעבר ולא בדק ליל י"ד ובודק ביום י"ד דבאכסדרה שאורה רב א"צ לנר ודי באור החמה ומה שכתב לשון דיעבד (י) משום דלמחלה גם באכסדרה צריך לבדוק בליל י"ד. ומבואר בש"ס דמי שלא בדק בלילה ובודק ביום יבדוק בנפלא משום דזריזין מקדימין לנלות ולא יאכל מקודם שיבדוק¹ [ואחרונים]: (ו) דיו. ולענין אם מותר לבדוק ביום י"ג לאורה (יא) למחלה אסור אלא צריך להמחין על ליל י"ד (יב) וביעצד נראה דאין צריך לבדוק שנית ועיין במ"א סוף הסימן שכתב שמ"מ יחזור ויבדוק עכ"פ חדר אחד בלילה ע"ש: (ז) כנגד ארובה שבחדר. ארובה מקרי מה שצאמנע הגג (יג) וה"ה נשם החלונות שבכתלים (יד) ודוקא נגד ארובה ונגד החלון ממע גג אורן רב משא"כ מן האדמין אף ששם יש ג"כ אור אין דומה לאכסדרה ואפילו נגד החלון ממע דוקא² בשאין בו זכוכית (טו) אצל כש"ס בו זכוכית דינו כמן האדמין: ב (ח) לאור האבוקה. שאין יכול (טז) להכניסו לחורין ולסדקין וגם שהוא מחמיר שמה ישרוף הבית ולא יוכל לבדוק יפה (יז) יאזין בודקים בעינים דמשא"כ (שקורין ק"ו) (יח) שאורו ג"כ גדול טעין אבוקה: (ט) ולא בנר של חלב וכו'. שהוא מחמיר (יט) שמה יטוף על הכלים ויפסידם: (י) ולא של

שער הציזין

(ד) הגר"א בביאורו בסוף הסימן: (ה) ע"ש וס"י והל"ק"ט [מוצא בשע"ת] והפ"ח ונגדי ישע והגר"א ומקור חיים וחק יוסף דלא ככ"ח ולבוש וט"ז והנה מדברי הפ"ח והגר"א והל"ק"ט וס"י משמע דאפילו למחלה יכול לבדוק בליל י"ג לאור הנר אם רק מחמיר לנשם בדיקה אכן כספר חק יוסף פסקה ע"י דאף דמלך הבדיקה אין קפידא בזה מ"מ יש למנוע מה דפקיד או הנכסה לפי מה דק"ל כמ"א בסמ"ח מל"ה דהבדוק קודם הזמן לא יוכל לצרך ויהי דוחף ודחי' דק"ל דערום לא יתרום משום שאינו יכול אז לצרך: (ו) חק יעקב וס"א ועיין לעיל בסמ"ח מל"ב במ"צ סק"ד: (ז) ולא מיצטיל במקום שיש אור היום דאין לדחות דשרגא בניהרסא מאי מהני אלא אפילו אם הוא בית אפל דנר מאזי יותר בלילה מניס וגם דהפקנה למחלה הוא דוקא בלילה בשעה שגני דאם מאזין: (ח) ח"י וס"י והגר"א דלא כמ"א: (ט) ט"ז ומ"א וס"י והגר"א: (י) גם זה שם: (יא) אחרונים: (יב) דלדעת רש"י והר"ק אפילו למחלה מותר ביום י"ג וכן משמע קל"ה ממלחמות ע"ש ו"ל דמחיי יום י"ג לאור החמה באכסדרה לליל י"ג לאור הנר דשם יש הכרה מקליין אפילו למחלה ולרבינו יוחנן דלדור שפיר יש לומר דהוא רק למחלה אח"כ מלאחי שכי' לדינא בחמד משה: (יג) לבוש וס"י ומקור חיים ומד משה והגר"א: (יד) גמרא: (טו) מ"א וס"א: (טז) גמרא וע"ש עוד טעמים: (יז) אחרונים: (יח) כ"כ בחמד משה: (יט) ה"ל"ש: (כ) מ"א וס"י ופ"ח ועוד כמה אחרונים ודלא כט"ז: (כא) אחרונים: (כב) אחרונים: (כג) גמרא: (כד) גמרא לענין שכן: (כה) ואורחות של שמן משמע בגמרא דא' בדיקה משום דהוא דבר שיש לו קצב ויש שמממירין בזה דיש מהבאליס שהיה להם גירסא אחרת בגמרא עיין ב"ח: אחרונים:

הערות: 1 עיין סי' תל"א ח"ב ק"ה ה לענין שאר דברים:

ליקוטי דברי הרב א ובשו"ע הרב סעיף ז' (משמע שצריך לחזור ולבדוק לפחות חדר אחד, אבל לא יצרך. ב) ובשו"ע הרב סעיף ג' כתב שכנגד ארובה דמהני הוא רק אם אין בו זכוכית. ז) ובשו"ע הרב סעיף י"א כתב שאין בודקים בעצים דמשא"כ למחלה, כיון שדורו רע וגם יציצות מנתזין ממנו. ד) ובשו"ע הרב סעיף ט' כתב שלא לבדק כשהחור ובודק. ה) בשו"ע הרב סעיף ח' כתב שבנר שמן יצא בדיעבד. ו) ובשו"ע הרב סעיף ט"ז כתב שאוצרות של שמן אין צריך בדיקה. ז) בשו"ע הרב סעיף ב' כתב שאפילו אם הוא יום המעונן מותר לבדוק לאור היום.

הלכות פסח סימן תלג

ה באר הגולה

(ה) (יט) פחות מג' טפחים (כ) א"צ בדיקה: ה יגג (כא) היציע (כב) והמגדל שגגיהם משופעים ומפני כך (כג) אין גגיהם ראויין לשום תשמיש א"צ בדיקה אפילו הם בחוץ הבית: ו לרפת של בקר א"צ בדיקה שאם היה שם חמץ הבהמות יאכלוהו וכן (כד) לול של תרנגולים א"צ בדיקה מפני שאם היה שם חמץ התרנגולים יאכלוהו וכן (כה) אמצעה של חצר א"צ בדיקה שאם היה שם חמץ העורבים ושאר עופות המצוים שם יאכלוהו יו"מ מספק חמץ (כו) אבל ודאי חמץ (כז) לא: הגה (כח) אצל לקמן סימן תמ"ה סעיף ג' (ו) מוצא (ז) דמות להשליך חמץ במקום שהעופות מצויים כ"ש שא"ל לצער משם אפילו חמץ ודאי עד לאחר זמן איסורו: ז חור שבין יהודי לחבירו כל אחד בדרך עד מקום שידרו מגעת (כט) והשאר מבטל בלבו ודיו יושבין יהודי לא"י א"צ (ו) בדיקה כלל (ל) שמה יאמר כשפים הוא עושה לי ונמצא (לא) בא לידי סכנה: ח כותל (לב) שנשתמש בו חמץ בחורין ונפל ונעשה כנוצר (ס). ס שם בנריחא ע"ש שם בנריחא ופליטו פ משנה ל"א ונריחא מ' ונבמחא ס

באר היטב

לפטורה א"צ בדיקה מ"א. וכתב מהר"ל בתשובה מקום שאוכלים שם כל השנה יש לבדוק תחת הספסלים דא"ל שלא נפל שם מן החמץ והיו חמץ כדור אי ליכא שם תרנגולים. ולא ישליך חטים

משנה ברורה

בהן יש לחוש שמה נשאר"ש מעט חמץ: (יט) פחות מחמץ (כ) אצל אס ידוע לו שנשתמש טפחים. שכן הסתם לא נשתמש בו (כז) אצל אס ידוע לו שנשתמש בהן חמץ באותה שנה אפילו פ"א הרי הן לריבין בדיקה. ובית שהמיונות מצויין בו (כח) כנ"ג לריבין בדיקה שמה הניחו שם המיונות מעט חמץ: (כ) א"צ בדיקה. ועל גבי המעורים שרגילין להשתמש שם לריבין בדיקה ופשוט דגם בכל החורים שפצצותיהן לריבין בדיקה: ד (כא) היציע. צנין נמוך: (כב) והמגדל. שקורין אלמער"ר או שפ"ע ודרכן היה לעשות משופעין אצל כגון שלנו שגגיהן שזו והדרך להשתמש שם לריבין בדיקה וכ"ש חוץ המגדל אס משתמש בהם חמץ לפעמים (כט) או דברים שדרך ליטול בחוץ הפטורה נודאי לריבין בדיקה: (כג) אין גגיהם ראויים וכו'. וגבי הבתים שלהם היו שזין ורגיל להשתמש עליהן (ל) ולריבין בדיקה. ותקרות שלנו שחתם גג המשופע (לא) אס דרך להשתמש שם לריבין בדיקה שפעמים הולך שם בנאמץ סעודה ופתו בידו וכנ"ל בס"ג. ובאשר שטרחא מרובה היא נראה שיש להקל ע"י שימכור לנכרי אותו המקום ג"כ עם החמץ שיש שם: ו (כד) לול. וה"ה (לג) קרקע הבית שהתרנגולים מצויים שם א"צ בדיקה ומ"מ לריבין לבד תחת המטות כי לפעמים נגרר שם ע"י התרנגולים חמיה גדולה של חמץ שא"ל להם לאכלה או לפניה אחרת. ובמקום שאוכלין כל השנה וליכא שם תרנגולים לכ"ע לריבין לבדוק תחת הספסלין והשלחות שמצוי לפיכך שם חמץ (לג) ויש אומרים דאף בדאיכא תרנגולין בבית כל שאכלו שם חמץ סמוך לפסח היו כמו חמץ ודאי דאי אפשר שלא יפול חמץ על הקרקע ואין ספק אכילת תרנגולים מוציא מידי ודאי חמץ ולריבין בדיקה כדיו: (כה) אמצעה של חצר. לאו דוקא אלמנה (לד) דהוא הדין לנדיי החצר ואחי לפוקי רן חורין שנצדדי החצר לריבין בדיקה: (כו) אבל ודאי וכו'. דנדאי (לה) חמץ לא מתרגם: (אחרון

שער הציור

(כו) אחרונים: (כח) מ"א בשם הראב"ד: (כט) כ"מ מרש"י שם: (ל) רש"י שם ד"ה וגג: (לא) הגר"ז ופשוט: (לב) רשב"א ובי"י ויתר הדברים הוא מ"מ וס"א: (לג) מ"א והגר"ז ומה שכתבתי בשם י"א משום דעיקר דין זה דנמקום שאוכלין כל השנה חשוב אח"כ כדאי חמץ הוא ע"פ דברי הב"ח ונאמח מחמתם לשון הרשב"א ורבעי ירושם שכתב דבבית שהתרנגולים מצויין א"צ בדיקה משמע בפשיטות דהוא אף במקום שאוכלין בבית שדרין בו נודאי וכולין שם ג"כ והטעם י"ל משום דלא חשבו זה לודאי דאף אס יומא דא"ל שלא יפלו שם מהשלטן דלמח רק פירורין דממילא נטייל וגם אולי כנר כדור אותו ואין שם עתה וגם ביד אפרים כנר דדברי המ"א הוא רק לשיטת הב"ח והוא מנצח דלא נחשב לודאי אלא אס נודאי הניחו שם חמץ וכן משמע מ"מ ומקור חיים ע"ש: (לד) ב"ח וחי"ו וס"א: (לה) אף שהמ"א פירש דמיייר לאחר זמן איסור כמה אחרונים השיגו ע"י דהא אבדיקה קאי דהוא בליל י"ד: (לו) הב"ח וט"ו והגר"א וס"א ופירי חש ומחמ מהלך ואין מה שרצה הב"ח להקל בנצח של שומפין השיגו עליו בס"י תמ"ה הט"ו וחי"ו ונהר שלום ע"ש: דלא כמ"א וחי"ו: (לי) הט"ו ומ"א [בסימן תמ"ה] וחי"ו ופירי חש ומחמ מהלך: (לז) פרי"ח ומ"א ומקור"ח דלא כב"ח: (לט) מ"א וסארי אחרונים: (מ) כ"מ מ"מ סק"מ וכ"כ ב"ח: (מא) ב"ח וט"ו וחי"ו ומחמ מהלך:

הערות: (1) עיין שעה"ל אות ל"ג ופי' תמידי סק"ק ל"ג ופי' תמידי סק"ק ט"ו ותמידי שעה"ל אות מ"ח ופי' סק"ק לענין פירורין פחות מכזית: (2) עיין לקמן סימן כה"ל ד"ה ואס יס. לענין זה:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף כ"ה כ"ז פסק כהמ"א. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף כ"ח כתב ואפילו לכתחילה יכול להשליך חמץ לחצר קודם שתגיע שעה שישית, וכשתגיע שעה שישית ילך לראות החמץ בחצר ואם עדיין הוא מונח שם חייב לבערו.

גל (לג) אפילו אינו גבוה ג"ט כדי חפישת הכלב (לד) א"צ לבדוק תחתיו כיון שיש בו (לה) סכנת (ח) עקרב שמצויים בגלים חיישינן שמא (לו) אחר שישלים בדיקתו שאינו עוסק במצוה יחפש אחר מחט שנאבד לו ויבא לידי סכנה וה"מ בסתם אבל בידוע שיש תחתיו חמץ אם אין עליו גובה ג"ט (לז) צריך להוציאו משם במרא וחצינא בענין שאין בו סכנה * ואם יש עליו גובה ג"ט (ט) (לח) מבטלו בלבו (לט) ודיו: ט (מ) מרתף שמסדרין בו שורות של חביות זו אצל זו עד שנתמלא כולו וחוזרין ומסדרין שורות אחרות על התחתונות עד הקורה (מא) * א"צ לבדוק אלא שורה העליונה ואחרת למטה ממנה דהיינו שורה על פני רוח המרתף (מב) ולא על כל שטח המרתף אלא העליונה הרואה את הקורה ואת הפתח ואחרת למטה ממנה: י' יבתי כנסיות וב"מ (מג) צריכים (י) בדיקה מפני

באר היטב

ידבק לאור היום כדרך שהשתמש שם כ"מ מ"א ח"י: (ח) עקרב. דוקא במקום שמצויים עקרבים. ועסק"ד ק"צ דמשמע דנחש על צד היזקו ואריך לבדוק מ"א: (ט) מבטלו. וכחצו האחרונים שיכול לאכלו אחר הפסח הואיל ולא עבר עליו צלל יראה ואין לחוש בו להערמה הואיל ונפל עליו מפולת. והב"ח הניח זה ב"ע גס הט"ו מחלק דין זה גס המ"א כתב בשם תשובת הרשב"א שרצ הא

באר הלה

דאין אסור אלא חבית קבע שאפשר להמשיך וישנה הבדיקה ולי ז"ע דהא אין דומה זה לשאר דברים ק"ש ותפלה שאין מנוחה דוקא בחמלה הזמן ולכן לא גזרו אלא בעבודה קטנה שאפשר להמשיך וישנה לגמרי משא"כ מה דקבעו חכמים הזמן לבחלת מינק בחמלה הלילה כמ"ס הכנה פוסקים וא"כ השהיה גופא אף בלא חבית אסור כשיגיע הזמן וע"כ נראה דנחש שעה הקמוצה ללא הכוונה מותר לאכול פירות כמה שירצה אבל משהגיע הזמן אין להקל בשהיה רבה אפי' פירות וכן משמע דה"ח שרק בנחש שעה מקליטין לה:

* ואם יש עליו גובה וכו' מבטלו בלבד ודיו. עיין במ"א שהביא בשם ש"ג והוא מרי"א דלס מפנה הגל אחר הפסח מותר אפילו בחבילה וקיים ע"ז ש"כ הרשב"א אלא שרצ הא' אסור ולפי מש"כ הגר"א בסיון מל"ו גס רב האי מודה במפולת דמותר הכי שהנטול הוא בלי שום הערמה וכו"פ הא"ל להקל: * א"ל לבדוק וכו'. דע כי הממנה סתם בהרמזים והב"א וכן הוא ג"כ דעת רבינו יונה והסמ"ג שפסקו כולם דעת רב בגמרא אמנם באמת לאו מילתא ביראה היא דבאורחות חיים הוציא שדעת רב שריא גאון ורב האי גנו ור"ן גיאות ורבינו אפרים כשמואל דנ"ל שצריך לבדוק השורה עליונה הרואה את הפסח ואת הקורה

ס"ה: (לח) מבטלו בלבד. והנבטול הוא (מד) מדרגתן שמא יפקח דווקא לעומתן צדיס אסור מדאורייתא אבל הכא כיון שממילא נפל עליו הגל אינו עובר (מה) וי"א דמדאורייתא מחויב לנטול דאל"כ אפי' שאין עמו כלל הפסח נמועד מ"מ עובר משום לא ימצא כמו במעמין לבחלת (מו) ולדידהו אס לא בטלו על כל אחר זמן איסורו חייב (מז) לפסח הגל לנעור כיון שאינו ברשותו לנטול אכן אס לאחר הפסח נתפסק הגל ונתגלה החמץ (מט) הרי הוא מותר אף בחבילה לכו"ע (מח) מותר דלא קרינן ביה שלך: (לט) ודיו. ואם לאחר הפסח נתפסק הגל ונתגלה החמץ (מט) הרי הוא מותר אף בחבילה שחמץ שעבר עליו הפסח אינו אסור אלא משום קנס שקנסוהו חכמים משום שעבר על כל יראה וכל ימצא מן המורה או מד"ס כמו שיצא בסי' תמ"ח והכא צענינו לא עבר עליו כלום ואין ראוי לקונסו: ב (מ) מרתף שמסדרין בו וכו'. ודוקא מרתף שמסתפק ממנו לנורן סעודה שפעמים הולך השמש באמצע סעודה ופתו בידו להביא עוד יין לשלמן ושוכה שם את פתו [אחרונים]: (מא) א"צ לבדוק וכו'. עיין צנה"ל: (מב) ולא על כל שטח המרתף וכו'. ר"ל שא"ל לבדוק כל העלינויות המראות את התקרה צורך ורוחש של כל המרתף רק שורה אחת האחרונה שהיא נגד הפסח שהיא רואה את התקרה ואת הפסח ביחד ועוד שורת חביות אחת למטה הימנה שהיא רואה רק את הפסח לבד: י' (מג) צריכים בדיקה. צליל (נ) י"ד לאור הכר (נא) והשמשים אינם נוהרים לבדוק צלילה אלא מכדין היטב

שער הציון

(מז) ט"ו וחמד משה וראש יוסף ויבתי מאיר דלא כח יעקב שכתב דיש בזה ס"ס שמא אין כלן חמץ ושמה לא יפקח הגל דכיון שהוא פסח מנ"ט הרי הוא כמו שנתקף הגל ויבתי אלא ספק אחד ועיין בחמד משה שנגדד דאפילו אם הוא גבוה ג"ט והיה ספק חמץ ג"כ צריך לנטול לדעת הסמ"ק ועיין במה שכתבנו לעומת דעת פוסקים סולקים על הסמ"ק: (מג) גמרא: (מד) רש"י ור"ן ועיין בזה שגם שכתב שכן דעת רוב גדולי הפוסקים ועיין בפר"ח שכתב לעיקר דעתו: (מה) סמ"ק וכן דיוקן האחרונים מלשון המ"מ דקבר כוונתו: (מו) כ"כ המ"א ואף דנחש"י כתב דכ"ע הכי ס"ל והביא ראיה ע"ז עיין בזה מאיר שזהו ראיה נפשית ויש לעיין לדעת רש"י ור"ן אם כדאי להחמיר לפסח הגל דעמה כשמוכסה היא כמבוער מדאורייתא וכשיגלהו אפשר דעובר בבי' טרם שיעבר: (מז) היינו במרא וחצינא במקום שיש לחוש לנחשים ועקרבים: (מח) מ"א וכו"א וכוונתו דלכו"ע אינו מחויב לשטור פועלים לפסח הגל ועיין בהגר"ז שכתב דבכונן זה אינו צריך לנטול אפילו לבחלת: (מט) ש"ג בשם רי"א והרשב"א בתשובה שכן מוכח מירושלמי וכו' בשם הר"מ [מ"א] ואף שהביא שרצ הא' אסור הפסח הפסח צדקתו מ"מ להקל כדירושלמי וכו' ב"א רי"א והגר"ז שד"ס הוא וז"ל אחר המיקל ותמיה על המק"מ שהביא בשם ח"י להחמיר והפסח הוא שהקל בעצמו לנפסן: (נ) מ"א וכו"א: (נא) ח"י וכו"א:

א"קו"פ דברי הרב: א) בשו"ע הרב בסעיף ל"ב כתב כהעלות שבת. ב) בשו"ע הרב בסעיף ל' כתב להחמיר בשל תורה כסבא האחרונה דבשלא ביטלו חייב מה"ת לפסח את הגל ולבערו, ועוד כתב דאפילו לכתחילה יכול להפיל עליו מפולת מן התורה אף לאחר שהגיע זמן הביעור ובכך הוא מבוזר מן העולם.

הלכות פסח סימן תלג תלד

1 באר הגולה

שהתינוקות מכניסים בהם חמץ: יא המכבד חדרו (יא) ב"ג בניסן (מד) ומכרין לבדוק החמץ ולבערו ונוזהר שלא להכניס שם עוד חמץ (מה) אעפ"כ צריך לבדוק (יג) בליל י"ד: הגה [ב] וכל אדם (מו) צריך לבדוק חדריו קודם הבדיקה (מרה"ט פסחים) והכניסם או צמי יד של נגדים (יג) (מז) שנותנים בהם לפעמים חמץ (מח) לרבינו דיקה (מהר"י):

שם בס' פסחים
א משנה פסחים
והדמפרס
לה
רמז ורמז מרי
שם
ד' ט ב ירשלים
כחט
הרמז

תלד דינים הנוהגים תיכף אחר הבדיקה. ובו ד' סעיפים:

א (א) אחר הבדיקה יהא נזהר בחמץ (ב) שמשירי להצניע (ג) כדי שלא יצטרך בדיקה (ד) אחרת כגון * אם יטלנו עכבר בפניו או אם יחסר לחמו כגון שיניח עשר ככרות וימצא ט' אבל בסתם שאינו יודע אם חסר ממנו אם לאו לא יאם כפה עליו כלי ולא ימצא (א) אין צריך

באר היטב

ולא ראינו נוהגים בזה לבדוק הנה"כ רק סגי להו צבידו בעלמא דיום וראוי להזהיר ע"י השמשים של הנה"כ וכו"כ מהר"ל. וכתב עוד דבש מקומות מכריזין אחר דיקה הנה"כ שלא יבא עוד שם התינוקות עם חמץ: (יא) צ"ג. דוקא דיום. אבל אם בדק בליל י"ג א"כ לחזור ולבדוק בליל י"ד כמ"ש בס"א: (יג) בליל י"ד. ואכסדרה אם בדק דיום י"ג לאור החמה יאם מיהו עכ"פ יש לבדוק חדר א' בלילה מ"א: (יג) שנותנים בהם. ומי שאין דרכו בליל י"ג בדיקה ד"מ מ"א וכו"כ מחמיר ע"ש: (א) אחר הבדיקה. ל"ד דה"ה קודם החמץ הבדיקה יצניע החמץ שרואה לאכול דלולי יתחמך לחמו מוך הבדיקה ויהא נזהר ולבדוק מה שדק כבר ב"ח וכו"כ והיד אחרן ומ"א. ובחנם השיג עליו ה"ט"ז בזה ע"ש. והעולם אין מנעיין אלא החמץ שמוצאין בשעת דיקה אבל שאר החמץ מוליכין אנה ואנה ולאו שפיר עבדי. אחרונים: (ג) אחרת. נה"ה לדרך או לבטל שנית ב"י בשם ר"ן. ומ"מ א"כ לדרך שנית ח"י: (ג) א"כ. אם א"כ לחמון לטילו מ"א:

ביאור הלכה

כרז והשניה שלמים הימנה הראוה את התקרה לנדן וכן פסק ב"ח שלפניו [אכן מה דליחא שם בנזק דבריו אלו שיהיה נזק משמי קורה ועד הקרקע ודיו י"ע וללאורה כומר דבריו הראשונים וכו"כ דמותו דק אל שני השורות נזק מכל הצדדים שמשמי קורה ועד הקרקע וחדע דאם נפרס דבריו כפשוטו מאי ודיו דקאמר הלא א"כ שמואל מחמיר יותר מדרגין וכן הוא ג"כ דעת בעל העיטור כשמואל וגם הרמב"ם גופא בפירוש המשנה פסק כשמואל וכן בבאור הגר"א משמע ג"כ שמדד כשיטה זו והבא שם שכן הוא ג"כ דעת הראשונים [אכן מה שהביא שם שכן היא גם כן דעת הר"ף בהגהת הכ"ח מקיף על אלו השורות שצריך"ף שאינם מהר"ף ע"ש] וקשה לדחות דעת כל הני רשומות הנ"ל ונפרט שהרמב"ם גופא לא בירא ליה ד"ז כולי האי וכו"כ. *

משנה ברורה

דיום ולא יפה הם עושים וצריך להזהירם ע"כ שיקיימו מצות חכמים כתיקונה (נג) ויכולים לבדוק על דיקה זו (נג) אבל א"כ לבטל אחר הבדיקה לפי שאינם יכולים לבטל ולהפקיר חמץ שאינו שלהם. ואם עבר ולא בדק הצמי כנסיות וכו"מ בליל י"ד (נד) יכול לבדוקם לבחלה דיום י"ד לאור היום וא"כ לבדוק לאור הנר לפי שדרך להרבות בהם חלונות ויש בהם אורה גדולה ודיים כדין אכסדרה שנחבאר בס"א [אחרונים] אכן לפי מה שכתבנו לעיל בסק"ו דאם יש זכוכית בחלונות שזכר אפילו נגד החלון ממש אין דינו כאכסדרה א"כ ה"ג בעינן ששצודקם דיום לאור החמה יפתח החלונות: יא (מד) ומכרין. ר"ל (נה) לא מיעביה בסתם שאין חזקתו מחכבד אלא אפילו אם מכרין לשם דיקה ג"כ לא מהני:

(מה) אעפ"כ צריך לבדוק וכו". שהביעור אינו בדיקה גמורה שמה נשמיר חמץ באיזה גומא ואפילו אם בדק לאור הנר בחורין ונבדקין ג"כ צריך לחזור ולבדוק בלילה ככל ישראל (נו) שלא לחלק בין דיקה לבדיקה [כ"ז מתבאר מתוך דברי מה"ד בשם מרדכי] (נו) ולפי מה שכתבנו לעיל בליל י"ג א"כ בלילה אין לשמוך לבדיקה היום אפילו היה לאור הנר שהנר אין מאיר דיום כ"כ כמו בלילה: (מו) צריך לבדוק דלא מיעבד שפיר בליל כיבוד והמנהג לבדוק כל היום והמנהגים ביום י"ג כדי שיהיה לעשות הבדיקה כדין בחמץ ליל י"ד וכו"מ בסתם מ"א ס"א ובשעת דיקה המנהג ליעול נזות ולבדוק היטב במקום החורים והסדקים לגרום משם החמץ עם הגולה: (מז) שנותנים בהם לפעמים חמץ. ואפילו הוא אומר צרי לי שלא יתן בהם חמץ דמילתא דלא רמיא עליה הוא ולא אדעמיה ולכן צריך בדיקה והעולם נוהגין רק לנער הכיסים בשעת הביעור וכוון לבדוק אותם בשעת הבדיקה ומ"מ צריך לחזור ולנער בשעת הביעור שמה חור והכניס בהם ממחם שאלל אחר הבדיקה [אחרונים]: (מח) צריכים בדיקה. בין משלו ובין משל התינוקות שצבים: א (א) אחר הבדיקה. וה"ה (א) בשעת הבדיקה יצניע החמץ שרואה לאכול דיש לחוש דלאחר שהשלים לבדוק וזית אחת וילך לבדוק וזית אחרת יעול עכבר לפניו ויגררנו לזית שכבר בדק: (ב) שמשירי. לאכילתו (ג) וה"ה החמץ שמוצאין בבדיקתו ומניחו כדי לנער למחר (ג) והעולם אין מנעיין אלא החמץ שמוצאין בשעת דיקה אבל שאר החמץ אין נוהגין צון ומוליכין אנה ואנה (ד) ולא שפיר עבדי: (ג) כדי שלא יצטרך בדיקה וכו". ומ"מ (ה) א"כ לדרך שנית על דיקה זו. ואם בדק ולא מצא (ו) צריך לבטל פעם אחרת דזה החמץ שגרר העכבר אחר הבדיקה לא היה בכלל הביעור שהרי שיר אותו למאכלו או כדי לנער למחר (ו) ומיהו אנו נוהגין בלילה לבטל שנית בשעת השריפה: (ד) אינו צריך לבדוק. ודוקא (ח) צהנים במקום גבוה שאין יד התינוקות ממשיכה

שער הציצין

(נג) הגר"ז: (נג) פר"ח: (נד) מ"מ בחורין ונבדקין צריך לבדוק ואפ"ה צריך לבדוק בחורין ונבדקין וכו"ל: (נה) הגר"א: (נו) ולנעם זה אם שיר חדר אחד לבדוק אותו כדין בלילה ש"כ כ"כ מה"ד [וגם דין זה אינו צורך ד"ל שלא מחמקין אלא אם כן זית] אבל לפי מה שסיים מה"א ואפילו בדק דיום וכו' [והוא מה שהעסקנו במ"ב ולפי מה שכתבנו וכו'] לא מהני מה שידבק בלילה רק חדר אחד: (זו) מ"מ: (זא) מ"א וכו"כ הכ"ח ודלא כה"ט: (זב) ט"ז וכו"כ: (ג) מ"א: (ד) ועיין במ"א שכתב דנאפוץ זה לא יועיל לו בדיקתו וכו"ל דע"ז שזכר אין שם דיקה כלל אחרי שלא השגים שיהיה החמץ מונח משומר במקום אחד: (ה) ח"י ומקו"ח: (ו) מ"א וכו"כ בשם הר"ן: (ז) מ"א: (ח) מ"א וכו"כ:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב סעיף ל"ה פסק כהמחבר, וכדעת רב. ב) ובשו"ע הרב בסעיף מ"ג פסק שמי שאין דרכו ללכת חמץ בכיסיו אין צריך בדיקה לא בליל י"ד ולא בשעת הביעור. ומ"מ המחמיר תבא עליו ברכה. ג) ובשו"ע הרב בסעיף מ"ב כתב: דאין צריך לבדוק בליל י"ד שהרי למחר כשיאכל חמץ אפשר שיחזור ויכניס בהן חמץ וכו', אלא יבדקם וינערם למחר בשעת הביעור, ואף אם רוצה להחמיר על עצמו, ולבודקם בליל י"ד צריך לחזור ולבודקם למחר בשעת הביעור.

ג ממלא דר' יהודה שם ה' והל"ש שם ד טור בשם אביו ה' הל"ש ה טור בשם הר"ר ר' פנח' רבינו ירושם ו' שם ור"כ ה"ה נפ"כ בשם בעל העיטור

לברוק שודאי אדם נטלו לכך (ה) יכפה עליו כלי או יתלנו באורי * או יניחנו (ד) בתיבה מקום שאין עכבר יכול לבא: ב' יאחר הבדיקה (ו) מיד בלילה יבטלנו ויאמר כל (ה) חמירא דאיתיה ברשותי (ז) דלא חזיתיה ודלא בערתיה לבטיל (ח) וליהוי כעפרא דארעא: הגה ויאמר הציטול (ט) גלי שמצין (מהר"י ברי"ן) ואם אמרו (ו) (י) גלי הקודש כל חמירא כולל חמץ ושאר (מ"ה סי' קל"ד) * אכל נשאר לשונות נרץ להוכיח (ו) כל אחד בפ"ע (ד"ע) (יא) יוטב לחזור ולבטלו פעם אחרת ביום י"ד סוף שעה חמישית קודם שחגיגה שעה ששית שמשחגיגה שעה ששית נאסר ואין בידו לבטלו. הגה [א] ואין לבטלו ביום (יב) אלא לאחר שערף החמץ כדי לקיים מצות שריפה בחמץ שלו (מהר"י): ג (יג) בבטול היום יאמר דחזיתיה ודלא חזיתיה דבערתיה ודלא בערתיה: ד (יד) * ישלוחו (טו) יכול לבטל. (וכשמבטל שליח נרץ שיאמר (טז) * חמצי של פלוני * יהא בטל וכו') (תשובה מהר"י

באר היטב

(ד) נתיבה. ונח"מ סי' רנ"ג פסק רמ"א דמינה חמורה אכל עכברים ע"ש וי"ל ודו"ק: (ה) חמירא. לפי שלחם חיות חיות האדם ואין ראוי לזלזל בכבודו לכך נתקן בלשון חמירא של אביו המזיקים והמקטרגים כדל"י: (ו) בלשון. בקצת נוסחאות כתוב ואם אמרו בלשון הקודש יא דוקא כשיודע לפחות ענין הציטול שמפקיר חמצו דאם אינו יודע לא יאמר וכו"כ המהר"ל ומהר"י ומה"י ועיין ח"י: (ז) כל א'. המדקדק במעשיו יאמר נוסח זה. כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי דלא חמיתיה ודלא בערתיה ודלא ידענא ליה ליבטל

משנה ברורה

ממשמשין שם: (ה) יכפה עליו כלי. וליתן החמץ בכלי ולכסותו אסור מפני שדרך של שריפה לגלות אכל כשכופה עליו כלי רחב אין יכולין לגלות [מ"א ושו"א]: ב' (ו) מיד בלילה יבטלנו. הטעם הוא (ט) דאע"ג דמדאורייתא צדיקה לבד סגי דמן חמורה סגי בלחם מהן או צדיק או צדיק או צדיק (י) דאפילו אם ישאר שם חמץ צדיק אינו עובר עליו כ"ו שלא נודע לו כיון שצדק היטב ועשה כל מה שמוטל עליו מ"מ חכמים חששו שחמץ ימלא גולסקא יפה שאינה נבטלת מעצמה כמו פירורין (יא) וישיבה מעט קודם שישפרטו ויעבור עליו צבל יראה אכל אם יבטלנו שוב אינו עובר צבל דעווי צבל יראה דהוי הפקר ולא דליה הוא: (ז) דלא חזיתיה ודלא בערתיה. אכל מה שראה וציער (יב) אינו מבטל עכשיו שהרי רוצה לאכול עוד מה שמשייר וגם כדי לקיים מצות שריפה בחמץ שלו למחר ולכן אינו מבטל הכל עד למחר אחר אכילה ואחר שערף החמץ: (ח) וליהוי כעפרא דארעא. ונכון שיאמר וליהוי (יג) הפקר

כעפרא דארעא. ולכו"ע מהני לשון זה של הפקר אף שאמר לשון זה בינו לבין עצמו ולא בפני אנשים [ואחרונים]: (ט) בלשון שמבין. שהרי הצטול הוא מתורת הפקר ואם אינו יודע מה מהני הצטול. וע"כ (יד) טוב ללמוד לע"ה שאינם מבינים בלח"ק או אשה מבטלת שתאמר בלשון שמצין דהיינו (אללען חמץ אדער ווער טייג וואס עס איז אין מיין רשות זאל זיין הפקר אונד זאל ניט זיין גירעניקט נאר אזוי וויא ערד אין גלס) * ואם אמר ע"ה בלח"ק (טו) אם יודע לפחות ענין הצטול שידוע שמפקיר חמצו יאמר צדיק אכל אם אינו מבין כלל וסובר שאומר איזה חמנה לא יאמר אפילו צדיק: (י) בלח"ק. לאו דוקא (טז) וי"ל בלשון חמירא כמו שאנו אומרים: (יא) טוב לחזור ולבטלו. לפי (יז) שרגילין לקנות פת ביום י"ד למאכל וגם צפת שמצין צלילה למאכלו ואם נאמרן לבטלו נואף אין כוון לבטלו הלא חזר וזוכה בן ויש לחוש שחמץ ממנו כותב ויעבור עליו לכך חזר ונבטלו (יח) ומ"מ אין לסמוך על צטול היום לבד ושלא לבטל בלילה (יט) דחיישין שיכחש לבטל עד שעה ששית דלא לא מהני צטול: (יב) אלא לאחר ששרף החמץ. וא"כ נרץ לשרוף קודם שעה ששית ואח"כ יבטלנו ג"כ חייב (כ) קודם שיתחיל שעה ששית: ג (יג) בבטול היום יאמר דחזיתיה וכו'. דצטול היום אינו אלא משום הנשאר וכדלעיל בקט"א: ד (יד) שלוחו. היינו כשזוהי לשלוח לבטל חמצו אכל אם זה לו לבדוק לכו"ע אינו יכול לבטלו [מ"א ושו"א]: (טו) יכול לבטל. דאע"ג דצטול הוא מטעם הפקר והאומר לחבירו לך הפקר נכס אין בכך כלום עד שיפקירם הוא בעצמו הכל לענין חמץ יש להקל שהרי החמץ צטול שערב עליו צבל יראה וכל ימלא אינו שערב אסור בהנאה אלא שהמורה העמידו לענין שיעבור עליו. לפיכך בגילוי דעת בלגד שהוא מנגלה דעתו דלא יחא ליה דליהוי ליה זכותא כלל בגויה סגי (כא) ויש מחמירין בזה ובשעת הדחק יש להקל (כב) דרוב הפוסקים הסכימו לדעת המחבר ומ"מ כ"ו דוקא כשעשה שליח ע"ז ובלא שליחות אין יכול לבטל חמצו של חבירו אף היכא דזכות הוא לו כגון שהוא צדק ושכח לבטל [פמ"ג בפמיתא]: (טז) חמצו של פלוני. דהיינו (כג) שלא יאמר דאיכא צדיקא דהין דלמא יש לו במקום אחר

מתרגם: כל חמץ או שאור הנמצא ברשותי, יהא הפקר, ויהא נחשב כעפר הארץ

שער הציור

(ט) עו"ש. (י) מ"א בשם הרמב"ם והל"ש והט"ז כתב דאף הטור מודה דאם לא ידע מתחלה אינו עובר עליו כלל: (יא) רש"י והעמיקו העו"ש והחמד משה והגר"ז: (יב) פוסקים: (יג) ב"ח ומ"י ומקום והגר"ז ושו"א: (יד) ח"א: (טו) מ"א ושו"א וכו': (טז) א"ר והגר"א: (יז) טור: (יח) גם זה שם: (יט) ואף דלא זמן שריפה לפי המנהג וא"כ ממילא יזכור גם לבטלו (עיין בגמרא) מ"מ כיון דמעיקר הדין כ"א יכול לשרוף מתי שירצה לא מקרי זמן מקרי [ט"ז] ועיין במ"א מש"כ עוד בזה: (כ) דאח"כ אסור בהנאה כדלקמן בקיט"א ואין בידו לבטלו: (כא) הצ"ח [והובא במ"א ונח"ל] שהחזיק בשעת האחרים שהוא צדיק: (כב) הט"ז והרמ"ע ומ"י ופרי"ם ודעה"ה וגם הגר"ז כתב שהעיקר כפסק המחבר ורק לבטלה טוב לחוש לדעת הצ"ח וגם מהגר"א נראה שאינו חולק על דין זה: (כג) הגר"א:

ליקושי דברי הרב: א) בשו"ע הרב בסעיף ט' כתב כהרמ"א דבשאר לשונות ודאי בעי להזכיר שניהם, ואפילו בלשון ארמית כתב נמי דראוי לכל | מדקדק במעשיו שלא יסמוך ע"ז ויזכיר שניהם בפירוש וכו' שיאמר כל חמירא וחמיעא.

הלכות פסח סימן תלד תלה

ז באר הגולה

צ"ח (יז) אם אין האיש בביתו יבטל במקום שהוא (יח) ואם (ט) אין עושה כן טוב (יט) * שתבטל אשתו:

תלה דין מי שלא בדק בליל י"ד. ובו סעיף אחד:

א *לא בדק בליל י"ד יבדוק (א) ביום י"ד (ב) באיזו שעה שיזכור מהיום לא בדק כל יום י"ד (ג) יבדוק (ד) בתוך הפסח לא בדק בתוך הפסח כדי שלא יכשל בחמץ

שערי תשובה

באר היטב

[צ] אינו. ענה"ט ועין הל"ט סי' ר"ט שמפקפק בביטול ע"י שליח וצמר וקניעה כחז דלשמו בלי רשות עדיף משליח בראש ונמח"צ הביא בשם הרמ"ע בנפליס וז"ל שדעתו דגבי חמץ מהני ביטול ע"י שליח כיון דלשמו בראש ונמח"צ כני. וגם דע"ה זכות הוא לו ואע"ג דשלא מדעתו אינו מבטל מ"מ ע"י שליחות ומדעתו יכול לבטל וע"ה וז"ל בפ"מ בפמיה מי שחז לו חמץ בדרך וישראל שהיה שם בעתו לא אמרין זה וכן כ"ו וע"ה עוד נמח"צ בשם הרמ"ע דלשמו וציוו שיש להם רשות לבלול משלו ממחצית שיש להם רשות לבטל ומשו נמי שליח ודוקא שיש

ואפי' ביו"ט האחרון של פסח צריך לבדוק מ"ל. מי שלא בדק חמץ קודם זמן איסורו ומת אין היורשים מצרכין על הבדיקה ועיור

ביאור הלכה

משנה ברורה

וגם המשלח צריך לבטל וכל"ז אינו מוטיל וע"ה עוד מה שכתב בה א"כ מלאמי שגם הגר"ז מפקפק על דברי המ"א דמסתמא כוננו גם על הבעול"מ ומ"מ נראה דכל זה אם נסע בדרך ועשה שליח קודם נסיעתו לבדוק חמץ אבל כשהוא בביתו ומבקש לאחר לבדוק צדאי צריך לבטל בעצמו אם לא שזיהו נהדיח על הביטול ג"כ * שתבטל אשתו. עין

קטן שאין לו אפטרופוס ועבר עליו הפסח אפשר שאין לאסור החמץ שלו דלמאן נקנסה [פ"מ] וע"ה עוד מה שז"ל [ז] אם אין האיש בביתו. ולא מניה (כה) שליח לבטלו. ולפי מה שכתבנו מקודם ד"ש מחמירין דלא מהני שליח לבטל נכון שיצטל (כו) שם במקום שהוא בעצמו ג"כ אפילו אם עשה שליח לבדיקה וצטל: (יח) ואם אינו עושה כן. לכאורה מנה ידעה האשה שאין הצטל מבטל במקומו אלא הכונה (כז) שאין הצטל רגיל לעשות כן וא"כ חיישין שמה ישכח לכן טוב שצטל אשתו אף שלא היה לה לבטל דמסתמא כמו שנתן לה רשות דמי וראוי להזהירה ע"ז ומ"מ אין כדאי לכתולה לקמור לגמרי על צטול אשתו כיון שמ"מ אינו שלה וצטל במקום שהוא: (יט) שתבטל אשתו. ותאמר (כח) כל חמירא דליכא בראשית בעלי דידע ביה וכו' ואם אינה מבינה לה"ק תאמר נלשון שמבינה וכו"ל. ואפילו אם אינה יודעת בעצמה לבדוק ומייתה שליח לבדוק חמירא מחמץ (כט) מ"מ הבעול טוב יותר שחפשה בעצמה בלשון שמבינה אף להבעל בעצמו יש מפקקים על מימיה השליחות על הבעול וכו"ה לראשון שהחמץ בעצם אינו שלה. ואלמנה כיון שהחמץ שלה חולל לבטל בעצמה או לעשות שליח וכו"ל לגבי א"ש:

א (א) ביום י"ד. ואחר הבדיקה (ב) באיזה שעה שיזכור מהיום. ולאחר שזכר מחמץ (ג) לבדוק חמץ שמה ישכח עוד הפעם: (ג) יבדוק בתוך הפסח. ואפילו (ג) כבר צטל ואפילו ביו"ט עצמו (ד) צדק אע"פ שאינו יכול לשפרו ביו"ט מ"מ יוכל לכפות עליו כלי עד מולאי יו"ט דלקמן בסיומן ממ"ו (ה) ויש חולקין וסוברין דביו"ט לא יבדוק רק בחולו של מועד ובהפ"ה הכריע דאם לא צטל חמץ קודם הפסח (ו) אפשר שיבדוק אף ביו"ט ואם כבר צטל צדאי לא יבדוק רק בחמירא. מי שלא בדק קודם זמן איסורו ומת (ז) אם כוונת היורשים לזכות בהחמץ ומאסר קונה להם פטול דעצרו צל יראה וצרכין מדינה לבדוק ולעצרו ואם לא עשו כן ועבר הפסח אסור כדן חמץ שצבר עליו הפסח אף אם לא כיוונו לזכות א"ש לבטל ואם לא שששמעין שם בלאומר חדר דלוי ככל גווי צרכין לבטל משום דלמא אחי למיכל מיניה דאין אדם מוריש איסורא לבניה (ח) ויש חולקין וסוברין דבכל גווי מחמירין היורשין לבדוק ולעצור: (ד) יבדוק לאחר הפסח. וכל הבדיקות צריך להיות (ט) נגר ובחורין ובסדקין ואפילו כשצדק ביום

לא

שער הציור

(כד) ח"י וח"א: (כה) דה"ח: (כו) וגם לפי מה דנקטינן דבדאורייתא לא אמרין חוקה שליח עושה שליחותו צדאי יזהר לבטל במקום שהוא דכיון שאינו בביתו ואינו יכול לקיים בדיקה וביטול יש עליו מ"ע דתשפירי ושמה לא יעשה השליח שליחותו: (כז) מ"א וש"א: (כח) דה"ח: (כט) עין מה"ל: (ל) רמב"ם: (ז) אפילו אם נזכר לאחר שצבר שעה ששית ואסר בהנאה אפ"ה מחמיר לבדוק ולא גוררין שמה יצא לבלול כשימלא החמץ דכיון שהוא עצמו מחמיר לבדוק אחריו ולעצרו לא חיישין לה [גמרא כחכמים ודלא כר' יהודה] וזהו כונן המחמיר במש"כ בלוי שעה שיזכור מהיום: (ג) אף דלוי אינו עובר צל יראה אפילו אם יש חמץ בביתו מ"מ גוררין דלמא אחי למיכל מניה כשיראה צדאי [מ"א וש"א]: (ד) מ"א וש"א: (ה) צ"ח וא"ר הקיסר לעצמו וכתב שכן מלא כפסר אמרכל כ"י. והנה אף דרוב אחרונים העמיקו כדעת ה"ט והמ"א שהביא ממשמעות התוספות והסמ"ג דאף ביו"ט עצמו נזק [וכ"ז לכאורה משפיע לטון הר"ף והרא"ש ע"ש] מ"מ מלאמי חבל ראשונים דכמה נהדיח כה"ח דביו"ט עצמו לא יבדוק הלא הנה הרי"ן גיאות כפסרו מלה שערס ובחידושי הרע"ב"א על פסחים ורבינו מנחם צפירוש על הרמב"ם וספר המנהיג: (ו) היינו דחלי בפלוגתא הפוסקים לקמן בסיומן ממ"ו אם הא דלמירין המולא חמץ ביו"ט כופה עליו כלי דוקא ולא יטלטלו מיירי רק בבעול אבל בלא בעול יוכל לטלטלו ולעצרו ממילא בעינינו בלא צטל יבדוק אפילו ביו"ט ולהפוסקים דסברי דאפילו בלא בעול לא יטלטלו ה"י ככל גווי אין לו לטלטלו" ע"ה בפ"מ: (ז) מ"א וש"א: (ח) עין א"ר וכו"ה הגר"י: (ט) אחרונים אכן אם צדק ביו"ט אפילו לנעת המחמירין צ"ע אם מותר להדליק נר בבליל זה ביום אפילו היכא שלא צטל ובעצמו צדאי אין להדליק נר וע"כ טוב לדחות הבדיקה על חוה"מ:

הנהגות: (א) לכאורה צ"ל לבדוק:

ליקוטי דברי הרב (א) ובשו"ע הרב בסיומן תל"ו בקו"א ס"ק ד' לא חילק כלל בין נסע מביתו לדרך או בנמצא בביתו ומצוה לאחר לבדוק, וכתב דהיכא שצוהו עלה בדיקה הוי גילוי דעת ג"כ לבטל. (ב) ובשו"ע הרב סעיף ב' כתב דאפילו אם כבר ביטל כל חמצו קודם הפסח מ"מ מדי"ס חייב הוא לבדוק ולהפחש אחריו ביו"ט. (ג) בשו"ע הרב סימן תמ"ג קונטרס אחרון אות ד' מחייב את האפטרופוס אם לא מכר חמצם של יתומים קודם זמן האיסור, ודלא כהאחרונים שהובאו בשע"צ.

שעבר עליו הפסח שהוא אסור בהנאה יועל הבדיקה שלאחר הפסח (א) [א] (ה) לא יברך:

ב טור וכו'
המכרים
א ממהלך דבר
פסחים ו

תלו דין המפרש בים והיוצא בשיירא. ובו ג' סעיפים:

א *המפרש מיבשה לים או יוצא בשיירא (א) ואינו מניח (ב) בביתו מי שיבדוק (ב) תוך שלשים יום (ג) (ד) * זקוק לבדוק. (ד) * (ולא יברך אז על יצור חמץ) (כל זו) קודם ל' יום (א) (ה) אין

שערי תשובה

גדולים דגני מיעד מזה וינהו עכ"ל:

[א] לא יברך. ענה"ט ועין בשו"ת שער אפרים סי' ד' (בהג"ה) שם בדברי המוסקפות בפסחים דף י"א ד"ה ואם לא דק במח' המועד כו' ובק"א שם מ"ש ע"י הגאון בעל אליה רבה לכן המחבר ש"א ועין בשו"ת

כיון שאינם מחויבים לבדוק ולצער החמץ שאינו שלהם ח"י: (א) לא יברך. אבל על הבדיקה שנחמץ הפסח נריך לבדוק אע"פ שביטל ח"י. והט"ז נסתפק בזה דאם ביטלו אס' נריך לבדוק ע"ש. ומדברי המ"א משמע שדעתו שיש לבדוק אע"פ שביטלו אף היכא שדק שביטלו חמץ קודם פסח וקיים תקנת חכמים בבדיקה. ולעד"נ עיקר שיש לבדוק בשעת יצורו וגם המ"א עצמו בר"ס תמ"ו כתב בפשיטות לנריך לבדוק בשעת היצור בין אם נחמץ לו דבר בחמץ פסח בין במואל חמץ בחמץ פסח נריך לבדוק וכאן מניח הדבר נפקק וז"ע וכל זה בנמאל חמץ גמור אבל חמץ משהו שנמאל חמץ פסח אין לבדוק עליה עמ"א סי' תמ"ו ס"ק א':

(א) ציתו. אבל אם מניח מי שיבדוק א"ל לבדוק דשלומו של אדם כמותו ח"י בשם אחרונים דלא כצ"ח ע"ל ס"ס תל"ד: (ב) זקוק לבדוק. כללה שלפני יציאתו לאור הנר. ואם שכן לבדוק כללה יבדוק ביום. וכבר הט"ז דלא א"ל שביטל אלא ימחין כשיגיע פסח ויבטל. ומ"א השיג על הט"ז בזה כיון דחל עליו חובת הבדיקה נריך ג"כ ביטול. וח"י הסכים עם הט"ז: (א) א"ל לבדוק. וכבר

באור הלכה

מ"ז והוא מהמ"א. דע בדקוק הדין על ציול אשמו במקום שלא נזהר אזהרה ע"י מפקקים האחרונים בזה ומ"מ במקום הדחק יש למנוח ע"י דאשמו כגופו לענין זה ומסתמא כמו שנתן לה רשות דמי כן משמע מביאור הגר"א וכו"ל צנבד יעקב ומו"ר וקציעה ודה"ח ולפי דבריהם לכאורה מוטל לעשות ג"כ שליח וכו"ל בשע"ת בשם הרמ"ע וכו"ל בדה"ח מ"מ לכתחלה טוב יותר שביטל בעצמה כמו שכתבתי במ"ז ובפרט שיש מתמירין בזה עין עט"ז ומקו"ח:

* זקוק לבדוק. ואם שכן ולא דק עין מג"א ס"ק שכתב דאפשר לנריך לחזור לביתו או לשנות שליח שיבדוק ועין ציתו מביא שדעתו דאם שכן מלבדוק והלך חוץ ל' מיד שזכר דלא שפיר עבד מבעל חמץ ודי וכן מוכיח החק יוסף מלשון השו"ע סוף ס"ז דאם שכן ולא דק יבטל כשיגיע הפסח [וכ"ל דאם מבעלו חמץ דמהני כדמוכח צ"ח שם] ולא חזיר שיחזור לביתו או שישלח שליח ואף דשם מיי"ר קודם ל' דעתו דה"ה חוץ ל' ע"ש אכן כ"ו בפסח חמץ אבל אם יודע שיש שם חמץ ידוע ככזה ויותר משמע מהבית מביא דמפסחים עם המ"א אכן אם נוגע לו ד"ו להפסד מרובה כשיחזור לביתו או שישלח שליח כתב בפסח מגן האלף דלפי'אמתי' ודי בביטול דמי להולך לנר מזהו נסיון חמ"ו ע"ש וכן צוה"ל להל"ל מן הנזהר או מן ההליקה שרי ליה לבטל כלל והכא נמי כה"ג ע"ש: * ולא יברך אז וכו'. עין מ"ז הטעם וכן הוא דעת הלבוש וע"ש אמנם דעת הב"ח דצנבד' ל' יום נריך ודק היכי שצריך לבדוק קודם ל' יום א"ל לבדוק ודעת הפ"ח דלעולם נריך לבדוק כיון דמייטתו חכמים לבדוק. ומסתמא המ"א והט"ז וש"א משמע דהפסח דעת הג"ה דלעולם א"ל לבדוק אכן מלמתי קודם היכרטיב"א ח"ל שם ודעת הרא"ה וז"ל דכל שזקוק לנר מנר על היצור ונראה הדברים חוץ ל' יום דוקא

(ה) לא יברך. כיון שמוטב (י) להשהות ואף באכילה אינו אסור אלא משום קנסא ששהיה החמץ בפסח ואינו צודק אלא להבדיל בין חמץ זה לחמץ המותר לכן לא יברך אבל על הבדיקה שנחמץ הפסח נריך לבדוק (יא) אע"פ שביטלו קודם הפסח וכו"ש אם נחמץ לו חמץ גמור בפסח דנדולא מנרך בשעת היצור שהרי זה לא היה כלל בכלל הביטול אבל דבר שאינו חמץ גמור כגון שנמאל חמץ בתבשיל וכו"ל צו"ל או חמץ מנרך ואם כבר דק וביטל כדינו קודם פסח ומאל חמץ בפסח (יב) יש דעות בין האחרונים אם נריך לבדוק כיון שכבר דק וביטל כדינו וקיים תקנת חכמים אפשר דברכה ראשונה שצריך אז קאי על כל מה שימאל אף בחמץ הפסח וספק ברכות להקל:

א ואינו מניח בביתו וכו'. ר"ל (א) שלא נזהר אלא קודם נסיעתו שיבדוק כשיגיע ומנו דאם מניח לאחר ע"י שוב א"ל בעצמו לבדוק דשלומו של אדם כמותו וכבר נתבאר לעיל סימן תל"ז במ"ז לכתחלה טוב יותר למנות אנשים לבדיקה ואם אין לו יוכל למנות גם אשה לזה: (ב) תוך שלשים יום. ואפילו אין דעתו לחזור כלל עד אחר הפסח ולא יראה החמץ שביטלו משום דמאז והלבוש (ג) חל עליו חובת הבדיקה: (ד) זקוק לבדוק. (ג) כללה שלפני יציאתו לאור וגם נריך אז (ד) לבטל החמץ שלא ראה (ה) כמו צילי י"ד ואם שכן לבדוק כללה יבדוק ביום ואם יש לו (ו) ציט קטנים ציתו ונריך הוא להניח להם חמץ לאכול ואין לו מי למנות על הבדיקה ויציאת מצינו לציט אדם אחר ושם יניח עוצרם ויסגור את ביתו הבדוק שלא יכניס שם אדם עוד חמץ דאל"ה מה מועיל דיקתו ואם מניח ציתו אשמו וצ"ו הגדולים שיש בהן דעת ויכולין לבדוק א"ל לבדוק כלום קודם יציאתו אלא יזהר מהם שיבדוק ויבטל החמץ כשיגיע הזמן וכי"ל נפק"א ועין בסי' תל"ז שנתן הדבר שיבטל גם כן בעצמו במקום שהוא כשמיגע וזמן הביטול: (ד) ולא יברך אז וכו'. דכשנודק כליל י"ד מקני לבדוק על יצור חמץ (ו) לפי שמה שהוא מואל בבדיקתו הוא מניעו כדי לנרר למחר נמאל דהבדיקה הוא התחלת היצור משא"כ כאן שלא יצור מן העולם וישתמש בו כשאר הימים אלא שהוא מפנהו מציט זה: (ה) אין צריך לבדוק. דלא חל עליו תקנת חכמים

שער הציון

(י) מ"א בשם המ"מ וכו': (יא) כן מוכח מ"א וכו"ה וא"ר וש"א דלא כט"ז שמסתפק בזה: (יב) המ"א מסתפק בזה בסיון זה ובסיון תמ"ו נראה שדעתו לנריך וכו"ה החק יעקב והמקור חיים והגר"א אכן צ"ח וזק יוסף ופמ"ג ומגן אלף מלדדים דפסק ברכות להקל: (א) מ"א סק"ד: (ב) דשולחן שלחנות הפסח קודם נפסח ל' יום [גמרא]: (ג) אחרונים: (ד) מ"א ופמ"ג בשם הגר"א והגר"א בסק"ד [ומש"כ בסק"ז שצ"ח מבעל ז"ל שצ"ח מצע"ר] וזק יוסף ומקו"ח וביט מביא ומלמך מרדכי דלא כט"ז וח"י: (ה) אכן נראה שיאמר או כל חמירא ותמיעא דאיכא ציתא הדין וכו': (ו) הגר"א ומקורו מ"ו וח"י בסק"ד: (ז) מביאור הגר"א:

י"קו"פ דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ד' כתב דאפילו בהפסד מרובה אם ידוע לו בבירור שיש בכיצה חמץ בביתו חייב הוא לחזור לביתו ולבער או לשלוח שליח לבער ורק בהולך לדבר מצוה או פטור. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף א' פסק כהרמ"א דאפילו תוך ל' אין צריך לברך.

הלכות פסח סימן תלו

ח באר הגולה

צריך לבדוק (וכשמגיע פסח (ו) יבטלנו) (טור) י'ואם (ז) דעתו לחזור קודם הפסח (ח) צריך לבדוק ואח"כ יצא (ט) דחיישינן שמא יחזור ע"פ בה"ש (י) ולא יהיה לו פנאי לבער יוכן הערשה ביתו (ד) (יא) אוצר תוך ל' יום (יב) זקוק לבדוק (ה) ואח"כ כונס אוצרו לתוכו קודם ל' יום אם דעתו לפנותו קודם הפסח (יג) צריך לבדוק ואח"כ עושהו אוצר (יד) ואם אין דעתו לפנותו קודם הפסח (ו) (טו) א"צ לבדוק: הגה ואזר חטים (טז) * שיש (ז) חטים מחומאים צקרקעים הנזר * אם נעשה האזר שלשים יום קודם הפסח אינו זקוק לבער אלא מצטלו בלבו ודיו ומיהו לאחר פסח כשמפנה האזר (יז) * אסור ליהנות מאותן חטים (יח) ואם אין שם חמץ ידוע אלא ספק מותר למכור (יט) האזר

באר היטב

ב"ח ומ"א דאם יש שם חמץ ידוע חייב לבערו לעולם קודם שיא' ועיין ח"י: (ד) אזהר. כלומר שנשמע ששם חמץ ואח"כ רוצה להניח שם עמים או דבר אחר: (ה) ואח"כ כונס. ואם לא בדק קודם

משנה ברורה

חכמים. ואם יש שם חמץ ידוע (ח) י"א דחייב לבער קודם שיא' (ט) ויש מקילין בדבר: (ו) יבטלנו. במקום שהוא דאף לאין רואה החמץ עובר משום כל יעמין דהא לא בטליה מעיקרא [הגר"א]: (ז) דעתו לחזור קודם הפסח. וכ"ש אם דעתו לחזור בתוך הפסח: (ח) צריך לבדוק. ואפילו יא' מתחלת השנה צריך לבדוק [אחרונים] ואפילו ביטל כבר (י) מ"מ צריך לבדוק שמה יחזור וימלא ויכילנו: (ט) דחיישינן שמא וכו'. ודוקא במפרש לים או יואל צשיירא לדרך רחוקה (יא) אפילו דעתו לחזור ומן רב קודם פסח חיישינן שמה ישתאה אבל יואל לדרך קרובה אפילו בתוך ל' יום לא חיישינן (יב) ומ"מ הכל לפי הענין דלפעמים אפילו בדרך קרובה אם מגביל ומן ציאותו נלמאס קרוב לזמן הבדיקה חיישינן שמה ישתאה וצריך לבדוק מקודם יש (יג) מקילין בזה. ולמעשה יש לדון (יד) לפי קירוב ורחוק המקום: (י) ולא יהיה לו פנאי לבער. ר"ל וצו"ט לא יוכל לבערו מפני שאין מצטרין

החמץ צו"ט ונמלא מקיים החמץ צביטו: (יא) אוצר. ואפילו אין שם חמץ ידוע (טו) אלא שהוא מקום שנשמע שם חמץ ועתה רוצה להניח שם חבואה לאזהר ומן או עמים וכו': (יב) זקוק לבדוק. ואפילו אין דעתו לפנותו עד אחר הפסח שלא יראה החמץ בפסח אפ"ה חל עליו חובת הבדיקה מקודם כיון שהוא חז' ל' ואם לא בדק קודם (טו) צריך לפנות האזר ולבדוק: (יג) צריך לבדוק. שחששו חכמים (יו) שמה יחמיל לפנותו קודם ליל י"ד ולא יגמור לפנותו אלא יאשר ממנו (יח) פחות מגובה ג"ט נחוסה על החמץ דשוב לא הוי כמבוער ואחר כך כשיגיע ליל י"ד ישכח על החמץ שחמץ האזר כיון שמכוסה מן העין: (יד) ואם אין וכו' קודם הפסח. אלא לאחר הפסח: (טו) א"צ לבדוק. דקודם ל' יום אין חל עליו חובת הבדיקה ואח"כ כשנעשה האזר הרי הוא כמבוער כמו חמץ שנפלה עליו מפולת וסגי צביטול כשיגיע פסח ויכיל וכתב במ"א וכו' בחמץ שאינו ידוע אבל בחמץ ידוע (יט) צריך לבערו מתחלה ויש מקילין אפילו בחמץ ידוע וכנ"ל בסק"ה: (טז) שיש חטים מחומאים. היינו שהיו (כ) שם חטים מחומאים ואח"כ הניח האזר עליהם אפ"ה א"צ לבער כיון שנעשה האזר קודם שלשים יום וכן צביטולנו קודם הפסח (כא) אבל אם היה חמץ המתאים ואח"כ נחתמו החטים מלחמת הנזר אחר הניחתו חז' ל' א"צ לפנותו דכשעה שהניח החטים עדיין לא היה שם חמץ ועכשיו הוי כחמץ שנפלה עליו מפולת וכו': (יז) אסור ליהנות וכו'. דאף בחמץ שנפלה עליו מפולת (כב) מותר ליהנות מהן לאחר פסח הכא גרע טפי דהאם אין בדעתו לפנות הגל ולחטט אחר הפסח אבל כאן הלא דעתו לפנותו בזה אחר הפסח (כג) והרי הוא כמבטל ומכין לחזור ולחטט בו ופשוט דיכול למכורו לכל האזר קודם הפסח לעבורים ויהיה מותר אח"כ ליהנות ממנו: (יד) ואם אין שם חמץ ידוע. ר"ל צעה שהניח מלמעלה האזר אינו ידוע אם היה או צקרקעיו חטים מחומאים בודאי: (יט) האוצר. אחר הפסח וליכא למיחש למדי (כד) דאף אם מלא עכשיו מחומאים שמה לאחר הפסח נעשה ועוד דמלא חז' ל' אלא

שער הציון

(ח) ב"ח ועו"ש ומ"א וח"א: (ט) ר"ל ונזכר ומ"א וס"ר ומקו"ם ומאמר מרדכי וכן מלאכי צידושי ריטב"א להקל: (י) אף דדעת ה"ח ולבוש להקל בשכר ביטול והא"ר מחד כחוס מ"מ לא רצויה לסתום כן משום דדעת הע"ש והפ"ח והמאמר מרדכי ומקו"ם להחמיר בזה וכן משמע ממ"א בסק"ז והגר"א בסק"ב שהולך לשיטתו: (יא) מ"א והסכמינו עמו חק יעקב וחק יוסף וא"ר והגר"ז דלא כע"ז. ומ"מ סיים המ"א בזה דהכל לפי הענין: (יב) מ"א והעתיקו הא"ר וחק יוסף אכן בחק יעקב לא העתיק אלא ראש דבריו ומשמע. לכאורה דאין מודה לו בזה וס"ל כהמקילין: (יג) הט"ו ובגדי יע והגר"ז: (יד) כן מוכח במקו"ם: (טו) מג"א: (טז) שם מהר"ל והביאורו האחרונים אכן צביט מחזר ומאמר מרדכי מתקפקים בזה דמש"י משמע דרק לכתחלה לא זה צביטור אלא דביעדר הרי הוא כמפולת וסגי צביטול ולמעשה כתב גם המ"א דאין לזוז מדברי המהר"ל שכן מוכח ג"כ מהמ"א לקמיה בשם חסונת הרשב"א גם י"ל דרש"י לשיטתו דכמבוער מה"א והלא יש דס"ל דמפולת מן המורה אינו כמבוער: (יז) צ"ל: (יח) דאי הוי ג' טפחים הוא בכלל מפולת על החמץ דהוי כמבוער: (יט) ואף דבחמץ שנפלה עליו מפולת מקילין אף דהוא ידוע שאני האזר דמניח האזר עליו צדיס והוי כמטמין לכתחלה [מ"א]: (כ) מ"א ובכח דאפילו למי' דאסור אפילו קודם ל' הכא דנעשה ככר האזר אין להחמיר: (כא) גר"ש ומ"מ לאחר פסח מסבירא דאסור ליהנות מן אס הן ודאי חמץ כיון שדעתו לפנותו אחר הפסח: (כב) מ"א בשם הרשב"א והנה במ"א כתב דאף למ"ד וכו' ואינו השמטנו חבית דאף למ"ד משום דלהלכה קי"ל דשרי כמו שכתב הא"ר והעמקנוהו לעיל בזה"ל בסמין מל"ג: (כג) לשון הרשב"א: (כד) עט"ז בשם הרשב"א:

ליקוטי דברי הרב: א) בשו"ע הרב בסעיף ו' כתב דלכתחילה יש לחוש לשיטתו ומחמירין. ורק בדיעבד כששכח ויצא מביתו וטורח לו לחזור יש לסמוך על המקילין.

ד טור וכפית"י * כך נחמד. (תשובת הרשב"א סי"ט): ב (כ) ו"א דקודם ל' יום שא"צ לבדוק היינו כשאין דעתו לחזור בתוך הפסח ואעפ"י שדעתו לחזור קודם הפסח או אחרי א"צ לבדוק (כא) כיון שהוא קודם שלשים (כב) (ושגיגת פסח יטלטלו) אבל אם דעתו לחזור בתוך הפסח (כג) צריך לבדוק אפילו מר"ה (כד) וואם שכח ולא בדק יבטל כשיגיע הפסח (כה) ולא יברך על הביטול: הגה גס (ח) אשמו מצדוק ותצטל נציתו דילמא ישכח נצטל נמקום שהוא (כל נו): ג ישראל (ט) היוצא מבית א"י תוך שלשים יום ונכנס בבית אחר בעיר זו או הולך לעיר אחרת (כו) אינו צריך לבדוק בית הא"י (כז) שהרי יקיים מצות ביעור (כח) באותו בית אחר אבל אם הוא מפרש או יוצא בשיירה ולא יכנס בפסח בבית י"ש מי שאומר שחל עליו חובת הביעור כיון שהוא תוך ל' יום (כט) וצריך לבדוק בית הא"י שהוא יוצא ממנו כדי לקיים (י) מצות ביעור (ל) (אע"פ שהא"י יכנס לצית נפסק (לא) ו"א שאינו נרץ (לב) כשנכנס בן הא"י) (טור):

באר היטב

מחומלים. הט"ו השיג על הרב נדון זה. והט"ו מיישבו ע"ש: (ח) אשמו מצדוק. אפי' לא נזהר לה שפדוק. עמ"א ונחמ"י: (ט) היוצא מבית א"י. אבל מבית ישראל וישראל אחר דר בו בכל ענין אינו מחויב לבדוק כי על ישראל השני מוטל חיוב הבדיקה

ביאור הלכה

הפסח (כד) ואלא ציטול מחייב למחלה לפנות מחלה ומא' ג"מ שהוא נעשה קודם ל' כיון שהחמך קיים שם ואינו מצטל אכן י"ל דאמנא אם לא היה אסור בהנאה הביטול אינו ציטול גמור שהרי טורח הוא לו לצבור התמים המתחמלים וכשימכור ימכר הכל ביד א"כ אף שאומר שהוא מצטל אינו מועיל שהרי כוננו למכור א"כ ולא יצבור זה מזה ולכן אסור בהנאה אחר הפסח וכיון דאסור בהנאה ויהיה מחייב לצבור א"כ המתחמלים א"כ שוב ציטול ציטול גמור הוא שהלא שוב לא יזכה בהמתחמלים מחמת אסור הנאה ולכן א"צ לפנות מחלה כ"ל בציבור הענין וזהו יחייבו דברי המ"א מקושיה הא"ר הג"ל והעיקר כהמ"א וכדמשמע גם מהבית מאיר שהסכים כן לדינא: * כך ביחד. ר"ל שא"צ לבדוק אם ישן שם מחומלים כדי להשליכם שלא ליהנות מהם דהא אפילו אם ימלא ג"כ מותר משום ס"ס כמ"ש במ"ב:

נפסק לאו ברשותיה קיימא לדינא (כו) ועובר על כל יראה וצ"י ודע דלדעה זו ה"ה העושה ציטול אור' דלדעה ראשונה תלי חובת הבדיקה בלא דעתו לפנותו קודם הפסח ולדעה זו דוקא בלא דעתו לפנותו מוך הפסח [כ"ז] ולענין דינא פסקו (כו) הרבה אחרונים דיש להחמיר בדעה ראשונה ומ"מ במקום הדחק כגון שילא מצינו עם השיירה וכה"ג יש לסמוך אדעה אחרונה ואינו נרץ לחזור אם אין דעתו לבוא מוך הפסח: (כד) ואם שכח ולא בדק. דאם נדק היה נרץ לצטל ג"כ בשעת הבדיקה כמש"כ ברי"ש הסומן: (כה) ולא יברך. דכיון דעיקר הביטול בלב (כה) דאפילו מחשבו בלבו סגי אין מצרכין על דברים שבלב [מ"א]: ג (כו) א"צ לבדוק בית העכו"ם וכו'. ואפילו אם לא יכנסו לתוכה העכו"ם קודם פסח והטעם כדלקמיה [א"ר]: (כז) שהרי יקיים מצות ביעור וכו'. אין זה עיקר הטעם דמי מ' שיש לו כמה בתים אינו מחויב לבדוק רק בית אחד אלא משום דכיון שיוצא מבית העכו"ם שלא ע"מ לחזור ממסמחה מפקיר הוא לחמול הנשאר שם והרי הוא כמשלך אורו ברחוב ומו' אין החמול שלו ואינו עובר עליו בבל יראה אלא דמ"מ אם לא היה נכנס לבית אחר קודם פסח כגון שהוא מפרש לים או יוצא בשיירה דעת ה"ש מי שאומר דכיון שהוא מוך שלשים מזה עליו לקיים מצות דדיקה קודם שילא מהבית צדוד שהחמך שלו כיון שלא יקיים מזהו ו' במקום אחר משא"כ כאן שזכנא לבית אחר ויקיים שם מצות ביעור אין שום טעם לחייבו: (כח) באותו בית אחר. או הוא או צע"ב שדר אצלו דהוי כשלוחו לצדד חמולו ושלושו של אדם כמותו [אחרונים]: (כט) וצריך לבדוק בית העכו"ם וכו'. ואם (כט) יוצא מבית ישראל וישראל אחר נכנס בו לכו"ע א"צ לבדוק כי על ישראל השני חל חובת ביעור (ל) וה"ה כשיצא מבית עכו"ם וישראל אחר נכנס מחמול לדור שם א"צ לבדוק ועל ישראל השני חל החיוב: (ל) אע"פ שהנכרי יכנס לבית בפסח. ויצא שם חמול בלא"ה אפ"ה נרץ הישראל לבדוק חמך שלו וכו"ש כשלא יכנס בן הנכרי: (לא) וי"א שאינו צריך וכו'. דהא הביעור אינו חובת הגוף אלא למי שיש לו חמך נרץ לבדוק ולבדוק וכו' ואין לו חמך דהרי הוא מפקירו וכנ"ל אין עליו שום חיוב: (לב) כשנכנס בן הנכרי. עיין במ"י דלאו דוקא דאפי' (לא) אם אין נכנס בן גס כן אינו מחויב כיון שהישראל

שער הציון

(כה) חק יעקב וחק יוסף ומקו"ם דלא כט"ו וכו"ש אם אין דעתו לחזור כלל עד אחר הפסח צודאי נרץ דדיקה לכו"ע: (כו) ואף דיכול לצטל קודם פסח כיון שהוא נדון על ה"ס לא בשיירה חיישין שמה ישכח לצטל [נ"ש] ממנהש"א ומנהש"ל ומ"א בלא מה שביארו בנכנס רש"ן: (כז) הלכנו השיטת ה"א לגמרי והסכים עמו א"ר מחמת דרוב פירושו פירשו דעה ראשונה וכן ד"ס להחמיר בדעה ראשונה וכן א"ר שרי אחרונים אכן הגר"א בביאורו מחדד להורות דעה אחרונה וע"כ יש לסמוך ע"ז בשעת הדחק וכ"כ הגר"א: (כח) ואפילו למ"ד דנרץ להוציא הביטול בפה כמש"כ הר"ן והוצא בכו"מ אין לנרץ על הביטול שלא מצינו בחו"ל שחקנו טוסה ברכה על הביטול [פרי"ח]: (כט) מ"א וכו' ומקו"ם דלא כב"ח וכו' מח"ו ואף דמ"מ הוא לא יקיים מצות דדיקה י"ל דבזה הישראל השני שנכנס שם הוי כשלוחו [נגיד ישע]: (ל) ט"ו ע"ש טעמו ולפי מש"כ המ"א בסקט"ו משמע דגם הוא סוגר כן: (לא) וכו' מהגר"א שמהלך כן לדינא ועיין בפמ"ג שכתב דגם הט"ו סוגר כן דלא כמ"א אכן הגר"א סוגר דדוקא קאמר ע"ש ואפשר דלה"ה מה שכתב הרמ"א כשנכנס בן הנכרי ר"ל שהוא נכנס הנכרי לאפוקי אם הישראל סוגר שם הדלת לשמור חפציו דעדיין גס החמך הוא ברשותו אכן לשון הטור אינו משמע כן:

א"י קובי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ט' פסק דאם דעתו לחזור קודם הפסח אין צריך לבדוק קודם יציאתו אפילו יוצא בתוך ל' יום. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף כ' כתב דהא דאין צריך לבדוק היינו דוקא כשגוי יכנס שם קודם הפסח.

א ברייתא פסחים
ד' כפי הר"ן ב ב"י
וכ"כ ה"ה בפ"ב
מהל' חמץ ומצה
ג שם בגמ' ד בעיא
שם וכן פשט רב
נחמן בר יצחק
אע"ג דדחי לה

ובגמרא וכו"כ הרמב"ם בפ"ב והרא"ש כיון דמדרבנן הוא דמלאורי"י צביטול בעלמא סגי

עליו חיוב דדיקה לכו"ע. וזית שאינו נעול אם כבר החזיק בה
השוכר עליו לנערו ח"י: (ג) על המשכיר לנדוק. ואפשר לדעת
מ"א בסעיף ג' דמקום שנזמנים שכר על הדדיקה צריך לשלם
למשכיר שכר הדדיקה כיון שהשוכר קנהו והחזיק בו. ח"י: (ד) על
השוכר לנדוק. גם יבטל אף שאין החמץ שלו רק של משכיר מ"מ
מסתמא הו' כמו הפקירו המשכיר והשוכר שזוכה בה צריך לבטל.
וחי"מ המשכיר יבטל ג.כ. מ"א בשם חוס'. והח"י כזה עליו שלא
רומיז' שום משמעות בתוס' ע"ש: (ה) שאלו. וה"א אם אומר ה'
לני ביתי צעיר יוכל למשאל לכו דהרי הם נזמנים אפי' נגד החזקה

* על המשכיר לבדוק. ומ"מ אם אינו בעיר על השוכר לבדוק וכדומה לקמן סי' פ"ד. ואחרונים: * שואלו אם בדקו. ונראה לכאורה שהיה כשאמר לו שדקו אין צריך שוב לבטל דמיון דכ"ל הבדוק צריך שיבטל משמחו עשה הן ומדוקק זה לשון המחבר שכתב והשאלה אם יצ"ע. החדשים לא נמכרו והם נכרות ישראל ואפילו אם נמכרו אין אומנם בתשובת בנין עולם סימן ק' חולק ודעמו דל"ז בדיקה מחמת שמואל אחר הבדיקה שמש"י למאכלו למחר ואינו מחויב אחרים למוכרו למחר לעכו"ם וכן בתשובת חסם סופר סימן קל"א וצרכים כחזקת דמסכנא להקל וכן פשוט הנהגה ע"ש אך שצריך לכלול זהו גם ההמ"ק הנמאץ בחורין ובסדקין) ולא יאמר לו (מדי) איך דהוה למוחזר צד המקיץ המוכר ביום י"ג שפיר עדיף עושה שלא ישאר לו חזקת ביאוש שלא יוכל להסירו נגזל:

א (א) לצורך י"ד. ר"ל שהשכיר לו ג"ג ללון י"ד: (ב) וקנהו. היינו בכסף או בשטר או בחזקה או בקני"ם אבל כשעדיין לא קנהו נכחד מהקנינים אע"פ שהמפתח ביד השוכר אין נר"ץ לנזק דהו"ל כמו שהפקיד מפתחו ביד אחר לאין הפקד נר"ץ לנזק אלא חיוב בדיקה הוא על המשכיר. ודע דהמחבר סתם דבריו (א) כדעת הר"ן והרמ"ם דלא מחייבין לשוכר לנזק אלא"י יש בו מרמי לטיבנות דהיינו שגנהו נכחד מהקנינים קודם החתלתו (א) וגם מסירת המפתח ודעת החוס' (ב) וסייעתם דנמסירת מפתח לנזק קודם החתלתו י"ד או חוצת הבדיקה על השוכר משום דאין המשכיר יכול לנטות בו שאין המפתח בידו ולכן הטילו החיוב על השוכר (א) וס' האחרונים שכתבו שגנון האחרים שניהם וא"כ חיוב נדיקה צוה על השוכר והמשכיר (ד) והפרי"ח כתב דעיקר כדעה הראשונה מיהו לכו"ע יכול האחד לעשות שלים לחבירו ויולא יד הכל: (ג) אם עד וכו' חל י"ד. ר"ל שנחתלת (ה) ליל י"ד שהוא אז ומן חיוב הנדיקה היה היות סגור והמפתח ביד המשכיר חל עליו חוצת הבדיקה כיון שהחמך שלו והיות עדיין מעוכב אליו (ו) ואפילו אם השוכר נכנס לדור זה בתוך הלילה. ואז נמשכיר שגוף הדינה עדיין שלו לכן אם גם המפתח בידו עליו מוטל לנזק (א) משא"כ בזכר והחזיק הלווה כיון שאין לו שום זכיה נפקע אף שהמפתח בידו אינו אלא כמופקד אלל אחר והחזיקו מוטל על הלווה: (ד) על המשכיר לבדוק. ואם הדינה אין לו מוטל על השוכר לנזק כיון שהמפתח בידו חוצת הבדיקה והוא פתוח לפניו לנטות בו [אחרונים ועיי' בפמ"א]: (ה) ואם משמטר וכו'. דהיינו שמטר לו ביום י"ג ואם חזר והפקידו אלל המשכיר (ח) על המשכיר לנזק כיון שעכ"פ נחתלת ליל י"ד היה בידו והפרי"ח כתב דעל השוכר לנזק כיון שהמשכיר כבר מסר לו המפתח אצלו לחזור ולטול מידו: (ו) על השוכר לבדוק. אף שאין דעמו (ט) לנטות לדור שם עד אחר הפסח וכחבו האחרונים לנזק לנטל על המשכיר הפקיד חמלו כשיאם הדינה וזהו בו השוכר ומ"מ המשכיר יצטל ג"כ בנדיא: (ז) השוכר בית מחבורו בדיק. ר"ל ג"כ ביום י"ד בתוך ליל י"ד לאחר שכבר עבר ומן שהיה יכול המשכיר לנזק כימו בלחמו ומן: (ח) אם הוא בעיר. והנה"א אם אשמו וכו' צעיר יכול למשאל להו דריה על נאמנים אפילו נגד החזקה כמ"ש ס"ק (ט) שואלו אם בדיק. דאע"פ

[illegible]

לְיִקְוֹמֵי דְּבָרֵי הָרֵב: א) וּבִשְׁוֹ"ע הָרֵב בִּסְעִיף ב' פֶּסֶק כְּהַפְרָ"ח דְּהַשׁוּכֵר מַחְוִיב לְבַדּוֹק.

הלכות פסח סימן תלז תלח

ה שם נעיל
ונפסע ו שם נגמ'
ז טור נכס
הרמב"ם
א ממלא דרכה
פסחים י

(י) * ומבטלו * בלבו ודיו: ג' המשכיר בית לחבירו (יא) בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק (יב) על השוכר לבדוק ואינו מקח טעות ואפילו במקום שבדקים בשכר (יג) שהרי מצוה הוא עושה: הגה (ו) [א] (יד) * ו"א לזרין להחזיר לו שכן הצדיקה (טו) הואיל והסנה צהדיא שיהיה בדוק. (המגיד פ"ג ומשמע לעיל סי' י"ד): ד' (טז) בית (ו) (יז) שהוחזק שלא בדקו המשכיר ואמרו אשה או עבד או קטן (ח) אנו בדקנוהו (יח) הרי אלו נאמנים והוא שיהא קטן (ט) שיש בו (יט) דעת לבדוק:

תלח עכבר שנכנס למקום בדוק וכבר בפיו. ובו ב' סעיפים:

א *עכבר שנכנס לבית בדוק (א) וכבר בפיו ונכנס אחריו (ב) ומצא פיורורין (ג) אפילו כדי כל הככר

שערי תשובה

באר היטב

הג"מ זקוקיד רטונצורג וננו מהר"מ ו"ל כפי' ל"ד ע"ש:
[א] ו"א. ענה"ט ועיין בשו"ת חוות יאיר בהשמות דף קס"ג מ"ש
בענין זה דניחא ליה לאיש כו' ע"ש:
כמ"ס ס"ד: (ו) ו"א לזרין להחזיר. והב"ח פסק כדעה א' דאין להוציא ממנו מיד מוחזק עיין בתשובת שער אפרים סימן ב' ועיין בפרי"ח ונח"י: (ו) שהוחזק שלא בדקו. משמע דוקא כה"ג שהוא בחזקת שאינו בדוק אבל אם הוא מוחזק שיש בו ודאי חמץ ואמרו אנו דקנוהו וביעירו אפשר דאינם נאמנים ונסתלק בזה תמיהת המ"א על רמ"א ע"ש ח"י. [ונכ"מ אליה רבה הוכיח דאפי' בודאי חמץ נאמנים ע"ש:] (ח) אלו דקנוהו. ע"ל סי' תל"ב ס"ק ו' כחצמי לבתחלה אין לסמוך אלא אנהנים בני מלות: (ט) שיש בו דעת. היינו שהגיע לחיטון:

באר הגולה

משנה ברורה

דקו ולא אם נעלו אבל באמת זה אינו מוכרח לכתחלה זרין לשאול ע"ו פן לא קיים כדי דומיא שזרין לשאול על הצדיקה אף שזקוקיד דקו מן הדיו ומ"מ דיעבד אם לא שאלו על הביטול ולימיה עוד קמן להשלימה נראה דיכול לסמוך ולומר דמסתמא נעלו וכי"ל דכיון שדקו מן הביטול היו מדרבנן וכמ"ס הר"ן ברש"י פ"ק ויש לסמוך להקל ולהכי לא הוכיח המחבר השאלה על הביטול משום דאילו כי"כ לעיכובא וכי"ל: * ומבטלו וכו'. דנמנאל הוא צניא דלא אפשטא לענין צדיקה ולהכי כתב הרא"ש דיעבד בלבו כדי שלא ירי חובתו מדאורייתא דתו היו הצדיקה רק מדרבנן וסומכין להקל בספיקא ועיין בפמ"ג שמפסקא לענין ביטול אכן באמת נמנאל זה עוד גם בחידושי מהר"ם מלאוהו וזכרנו מנות: * בלבו. הגה ידוע שיש דעות א' ביטול כפי גלגל או דוקא כפי עינין צבאור הגר"א שהסכים להלכה בלשון המחבר דנכל סגי: * ו"א לזרין

בחזקת בדוק משום דניחא ליה לאיש להמציא מזה צממונו ואמרין דאפילו היו ידע שאין הצמת בדוק והוא מקום שדק לשכור לבדוק אפי"ה היה קונה הצמת ומה שהוא מלוא עשה (טו) הוא מחמת דבר אחר דאשכח צמא דשפירא מזה וכה"ג: (יג) שהרי מצוה הוא עושה. ולדעה זו (טו) אין זרין המשכיר להחזיר לו הדמים שהוציא בעד הצדיקה שהרי לא הסנהו למשכיר כלל דמלוא בלחוד הוא דרמיא עליה וליכא חיובא דממונא עליה כלל [ר"ן:] (יד) ו"א דצריך להחזיר וכו'. היינו במקום שצדקין בשכר והוציא מעות ע"ו וגם לדעה זו לא היו מקח טעות אפילו כשהסנה צהדיא שיהא בדוק ואינו בדוק אלא דס"ל דאף שדעתו היה שאפילו אם לא יהיה בדוק לא יתבטל המקח מ"מ לא היה בדעתו למחול על המעות שיוציא על הצדיקה: (טו) הואיל והחנה וכו'. אבל (יז) צממא דאף בשכרו ציוס י"ד שזקוקיד בדוק לכו"ע אינו צריך לשלם לו. ולדינא פסקו (יח) האחרונים כדעה קמיימא דכלל גזוויו אינו צריך לשלם לו דיכול לומר לו קים לי כדעה זו והמוציא מחבירו עליו הראיה: ד' (טז) בית וכו'. קאי אדלעיל שהשכירו לאחר שכבר נכנס יום י"ד דהחזירו על המשכיר לבדוק אלא שדיוע לנו שלא דק כגון שהלך לזכרו ואינו צעיר ואמרו (יט) אחד מצ"ב כגון עבד או אשה או קטן שהם דקוהו נאמנים וא"ל השוכר שז' לבדוק והטעם משום (כ) דצדיקת חמץ דרבנן דמן החורה צבטול כפי וע"כ האמינים חכמים גם לאלו. ולפ"ו אין להקל בזה אלא קודם שהגיע שעה ששית שיכול השוכר לצטל (כא) אבל לאחר שהגיע שעה ששית שאין צדו לצטל שז' אין לסמוך על אלו וזרין לבדוק: (יז) שהוחזק שלא בדקו. ואפילו היה שם ודאי חמץ (כב) ג"כ נאמנים אלו שאמרו שדקו וביעירו אותם: (יח) הרי אלו נאמנים. ואף דדיעבד אם אמרו שדקו א"ל לחזור ולבדוק מ"מ לכתחלה (כג) אין נכון לזוהר לאלו לבדוק שהצדיקה יש בה טורח גדול ויש לחוש שמא יתעללו: (יט) דעת. היינו (כד) שהגיע לחיטון:

א (א) וכבר בפיו וכו'. ואפילו (א) אם היה הככר קטן שיכול עכבר לאלול ואפילו ביטל החמץ אפי"ה לא תלין לקולא מטעם ספיקא דרבנן משום דכיון דידעינן בודאי שהעכבר גרר החמץ לפנינו אין ספק מוציא מיד חזקת ודאי איסור: (ב) ומצא פיורורין. אבל אם מנאל כבר שלם אין זרין צדיקה דתלין דהוה הככר שהכניס העכבר ודוקא צבטול (ג) אבל בלא ביטול דהוא מלחא דאורייתא לא תלין להקל וזרין לבדוק עדיין כל הצמת אם לא שהכירו שזוה שנטל העכבר: (ג) אפילו כדי כל הככר. וכ"ש אם היו רק מעט פיורורין בודאי

שער הציון

(יא) לזכר: (יב) מ"א: (יג) הר"ן ונאופן זה פליג ה"א בספיקא: (יד) הר"ן והסמיקו המ"א והשמטתי ממנו מה שכתב אי אמר לא צניא למעבד מלוא דנחידושי הרעב"א כתב בשם הרמב"ן דאי איתיה צממא כייפין ליה ע"ו: (טו) רש"י: (טז) כ"כ הגר"א דהמחבר סתם כדעת הר"ן: (יז) עיין צבאור הגר"א שגדלד לומר דמסוף דברי המחבר בשם הרמב"ן משמע דאפילו צממא הואיל דזקוקיד בדוק זרין לשלם לו אכן כעת שגדלד חידושי הרעב"א על פסחים מוכח שם צהדיא ממה שכתב שם באורך בשם הרמב"ן דדוקא כשהסנה ולא צממא: (יח) הב"ח וכו' וז"ל וכו': (יט) כ"מ מחוספות עירובין ל"א ע"כ ד"ה כלן והעתיקם הגר"ו וכתבו שם דאם שלם לקטן למקום אחר לבדוק אינו נאמן אמנם ממוספות פסחים דף ד' ע"ב משמע דעיקר מה שהאמינים משום דבידס לבדוק וא"כ אין נ"מ גם צמ" לעיל בסיומן תל"ב ס"ק י"ב כתב דמשמעות האחרונים אינו כחוספות דעירובין: (כ) גמרא: (כא) ע"ש וז"ל והגר"ו: (כב) כ"מ ממ"א וכו' הא"ר וכן מנאלד הפמ"ג וכן משמע מהגר"א ביו"ד סימן קכ"ו בסופו עי"ש ודלא כח"י דמחמיר בזה: (כג) סימן תל"ב ס"ק י"ב ושאר אחרונים: (כד) אחרונים: (ה) צ"ח וכו' וזקן ויסקו והגר"ו: (ו) ומאלמך מדרבי מדברי הטור לקמן סי' תל"ט ועיין חמ"ד דהוה דוקא בככר גדול אבל צממא אף בלא צמל מיהו הפמ"ג (נצד) מהר"א בל עיין:

יְקִיבוֹי דְּבִירֵי הָרֶבֶב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ז' כתב שאפילו כשנמצא המשכיר בעיר ואומר שאינו רוצה לבדוק גם כן החיוב על השוכר לבדוק ואינו יכול לבטל מקחו. (ב) ובשו"ע הרב בסיומן תל"ט סעיף ו' כתב דאפילו בככר קטן היכא דלא ביטלו גמי בעי לחזור ולבדוק ולא היו ס"ס להקל. (ג) ובשו"ע הרב בסעיף א' כתב: ואף על פי שכבר הפקירו בלבו וכו' אעפ"י כן חייב הוא לחזור ולבטלו בפירוש אחר הברייה כתיקון חכמים שתקנו להוציא הביטול בפיו.

תלֵט דין מי שבדק ולא מצא מספר ככרות שהניח. ובו ד' סעיפים:

באר היטב

ביאור הלכה

(ח) לזדוק. אותו החדר ששם נכנס. ואי לא ידענו לאיזה חדר נכנס היינו צ' בחיס ר"ס חל"ט ס"ג. מ"א: (3) עכבר לפרר. וה"ה כלב ומרגול. אחרונים: (ג) שחוקתו שאכלו. אפילו לא ביטלו. צ"ח א"י ס"י: (ד) כרר למור ולזדוק. ואם יש צו

א (א) ובא עכבר ונטל וכו'. הטעם שכל קבוע נחמלה על מחלה דמי (א) ודוקא שנטל העכבר בפנינו ממקום קביעות דאי נטל העכבר שלא בפנינו הוי דיוו חלילו פירש שלא בפנינו דאמרינן כל דפריש מרובא פריש: (ב) צריך לחזור ולבדוק. מדסתם המאמר (ג) משמע דאפילו כבר ביטל החמץ דהוה צדיקה מדרבנן אפ"ה לא אמרינן כזה ספיקא דרבנן לקולא והטעם לזה משום דחמלת חקנחם היה צדיקה על הספק לכן החמירו בספיקו ויחד משאר ספיקות של צדיקה: (ג) תלינן להקל. דהוי ס"ס שמה נטל מזה ואח"ל חמץ שמה אכלו וא"ל לחזור ולבדוק הוציא אפילו אם עדיין לא ביטלו ויש דעות באחרונים אם גם המאמר מורה לזה או לא ולדינא יש לסמוך על הכרעת הרמ"א ונפרטות כשביטלו [ח"י] ועיין בפמ"ג² שכתב ללכתחלה בודאי מהנכון שיבטל ולא לסמוך על ס"ס לזה: (ד) שכל קבוע וכו'. ואם נעצרו האצורים כזה (א) הוה לא מקרי קבוע כיון שאינו עומד החמץ

שער הציון

לְיִקְוֹטֵי דְּבָרֵי הָרֵב: א) וּבִשְׁוֹעַ הָרֵב בִּסְעִיף ו' הֵבִיא דְּפִלּוּגָנָא הַמַּחֲבֵר וְהֵרָמָא אֵיירִי בַּהֲתָנָה בְּהֵדִיא ע"מ שֶׁהוּא בְּדוּק וְאִפֵּי' לֹא הָיָה מִקֵּץ טַעוּת. (ב) וּבִשְׁוֹעַ הָרֵב בִּסְעִיף י"א בְּקוּרָא אוֹת ב' כֵּתֵב דְּמָנָא לִיה לִחְלָק בֵּין כּוֹזֵת לַפְחוֹת מְכוּזֵת, אֲבָל הָרֵב שֶׁם מַעֲתִיק לִשְׁוֹן הַמַּחֲבֵר. ג) וּבִשְׁוֹעַ הָרֵב בִּסְעִיף א' כֵּתֵב דִּישׁ לִסְמוֹךְ עַל הֵרָמָא אִם כִּבְר בִּיטֵל אוֹ שִׁיכּוֹל עֵדִין לְבַטֵּל שְׂאוּ הַבְּדִיקָה אֵינָה אֲלֵא מִדָּס, וּבְדִיס הֵלךְ אַחֵר הַמִּיקָל.

תמ דיין חמצו של אינו יהודי שהופקד אצל ישראל. ובו ד' סעיפים:

באר היטב

משנה ברורה

א (א) אם הוא וכו'. דכתיב שאור לא ימאס בצמיחם משמע אפילו השאור אינו שלו לגמרי ג"כ אסור מן התורה מיהו עכ"פ מיירי בשקיבל עליו אחריות ואחשביה קרא כשלו עיי' דצפקדון בעלמא שלא באחריות ליכא איסורא להשהות מדכתיב קרא אחריתא לא יראה לך ודרשין שכן אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים: (ב) חייב באחריות וכו'. מיירי (א) שקיבל עליו אחריות ויטעו דהיינו

שער הציון

לְיִקְוָמוֹ דְּבִרֵּי הָרֶב: (א) וּבִשְׁוֹעַ הָרֶב בִּסְעִיף ט' חֵילָק דָּאֵם אִינוּ יוֹדַע מִנֵּין כְּכֹרֹת שֶׁהֵנִיחַ צִרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָדֹק, וְאֵם יוֹדַע מִנֵּין הַכְּכֹרֹת אִזּוּ אֵיכָא נִפְ"מ
אִי בִטֵּל אִזּוּ שִׁכּוּל עֵדִיין לְבַטֵּל אִזּוּ אֲנוּ חוֹלִין לְהֵקֵל. (ב) וּבִשְׁוֹעַ הָרֶב בִּסְעִיף ה' כָּתֹב שְׂבוּהָ אַחֵר זֶה בְּלֹא בִיטּוֹל אִפְּלוּ הֵיךְ הַכֵּר קֵטֵן נִמִּי
צִרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָדֹק כִּיּוֹן דִּלָּא הוּא ס"ס.

הלכות פסח סימן תמ

יא

שהוא בביתו בין שהוא (ג) בכל מקום ברשותו (ה) [א] (ד) חייב (ה) לבערו : הגה (ו) * ואפילו חור

שערי תשובה

ועין בש"מ נ"ב מ"ח סי' מ"ה שהשיב לנו מה על תשו' עגונה האמורה עם הס' בית אפרים חלק א'ן העור סימן מ"א ע"ש :

[א] חייב לבערו. עין ב"ש. ועין בש"מ שכתב אריה סי' ע"ז וע"ה דלא מהני ביטול והפקד בחמץ של אחרים שקיבל עליו אחריות ואין דרך זה מציאותו מיד ב"י וצ"י ואין לו תקנה אלא שריפה או ליחוד לו שאל לא עשה תקנה זו דחידו בית א'ן חמץ על חמץ הפסח אסור בהנאה וקיבל עליו אחריות אחיה נעשה דתשמישו משש ולמעלה מ"מ אע"פ שעבר מה"מ סגי במוצאו חמץ מרשמו אפילו חמץ הפסח אכל לענין עשה דהשנאה לא מהני ליה אפילו מה"מ עד שיעברו כו' ע"ש סי' פ"ג וסי' פ"ד ועין בש"מ בית אפרים סימן מ"א מ"ש להלוי את הארץ החי הגאון ו"ל ממה שהשיב עליו שאר הגאון נ"י בפתיחת ספרו מקור חיים ועין שם בס' ל"ו צ"ל שמכר חמץ לא"י ובחור הפסח הלך אחר המאשי המה למרחק ולקח הברוא מחבת י"ש ושפר ממנו אל כלי והעמידו במקום מונעם שיהיה לו לשמות אחר הפסח ואחר הפסח שחור הישראל ולקח מה"מ מלא הצעה"כ הכל עם ה"ש ולמחשם מיבעי דמלגמיה האש הוא קנאו ונחמיה בנאחיותו וע"פ"י כמה לד' הימר המעורר שם באורן נראה להקל בהנאה עכ"פ ולא בשמיה כיון שאינו הפ"מ ולרובא דמלמא י"ש לערעוד חד בתרי דהיתרא ולמכרו כן וצפה"מ אפשר להחיות אף בשמיה ע"י מעריות חד בתרי וע"ש צ"ב אפרים סימן ל"ח צ"ל שגבן חמץ הפסח קודם הפסח ובחור הפסח השלישי בלילה לפני בית הישראל ולא ראה הישראל לטעול וטעולו למצור ואחר הפסח החזירוהו לו י"ש לצד להחיות אף חן להחיות רק בהנאה ולא באכילה וע"ש בש"מ נ"ב מ"ח סי' ע"ז צ"ל שגבן חמץ מא"י ע"י פקודת השר שגבא חמץ הפסח לקחת מה"מ בעד החוב כל הנמלא ובחור הנמלא היה דגן ואת הכל לקח ואחר הפסח העירו יודים שאחז דגן היה מתחמית הטר ומרובא"ס והא"י אומר שמרובא"ס לקח בחורה וליתן דימא תמורוהו והכלה וצ"ל להחיות

באר היטב

(א) חייב לבערו. ואם עבר ולא יעירו כתב המ"א אם צא א"י אחר פסח רשאי ליתן לו החמץ ומ"מ י"ל דאסור מה"מ ליתנו לו הפסח יחזור הא"י ומכירו לישראל וכש"ל ישראל בחמץ שעבר עליו שמעו ע"כ. והח"י חולק ע"ה וכתב דמותר לומר לו הרי

בית א'ן לעשות לו מחילה י' טפחים קודם פסח. וכתב בס' ע"ט ובס' פ' לאהר"פ. אבל אם עשה התקנה בע"פ אחר ו' אע"י דאפילו בשל א"י וקיבל עליו אחריות אחיה נעשה דתשמישו משש ולמעלה מ"מ אע"פ שעבר עשה דהשנאה שרי בהנאה לאחר הפסח וע"ש שכתב דלענין שלא יעברו צ"ב מה"מ סגי במוצאו חמץ מרשמו אפילו חמץ הפסח אכל לענין עשה דהשנאה לא מהני ליה אפילו מה"מ עד שיעברו כו' ע"ש סי' פ"ג וסי' פ"ד ועין בש"מ בית אפרים סימן מ"א מ"ש להלוי את הארץ החי הגאון ו"ל ממה שהשיב עליו שאר הגאון נ"י בפתיחת ספרו מקור חיים ועין שם בס' ל"ו צ"ל שמכר חמץ לא"י ובחור הפסח הלך אחר המאשי המה למרחק ולקח הברוא מחבת י"ש ושפר ממנו אל כלי והעמידו במקום מונעם שיהיה לו לשמות אחר הפסח ואחר הפסח שחור הישראל ולקח מה"מ מלא הצעה"כ הכל עם ה"ש ולמחשם מיבעי דמלגמיה האש הוא קנאו ונחמיה בנאחיותו וע"פ"י כמה לד' הימר המעורר שם באורן נראה להקל בהנאה עכ"פ ולא בשמיה כיון שאינו הפ"מ ולרובא דמלמא י"ש לערעוד חד בתרי דהיתרא ולמכרו כן וצפה"מ אפשר להחיות אף בשמיה ע"י מעריות חד בתרי וע"ש צ"ב אפרים סימן ל"ח צ"ל שגבן חמץ הפסח קודם הפסח ובחור הפסח השלישי בלילה לפני בית הישראל ולא ראה הישראל לטעול וטעולו למצור ואחר הפסח החזירוהו לו י"ש לצד להחיות אף חן להחיות רק בהנאה ולא באכילה וע"ש בש"מ נ"ב מ"ח סי' ע"ז צ"ל שגבן חמץ מא"י ע"י פקודת השר שגבא חמץ הפסח לקחת מה"מ בעד החוב כל הנמלא ובחור הנמלא היה דגן ואת הכל לקח ואחר הפסח העירו יודים שאחז דגן היה מתחמית הטר ומרובא"ס והא"י אומר שמרובא"ס לקח בחורה וליתן דימא תמורוהו והכלה וצ"ל להחיות

משנה ברורה

צדדיא וקנו מידו דל"ה אין דין שומרים לעכו"ם כדמבאר בחו"מ סימן ש"א ס"א וס"ד. ואם דין המלכות שמתחייב באחריות אפילו בשמחה משעה שנעשה שומר אף בלא קנין נמי הו' ברשותא דישאל ואפילו לא התנה שיהא חייב באחריות גביה וכדמבאר לקמיה : (ג) בכ"מ ברשותו. ואפילו השכיר או השאל לו (ב) מקום צפ"ע לחמץ צביתו או בחצירו נמי לא מהני אם קיבל עליו אחריות (א) דק"י"ל שכירות לא קניא וא"כ הרי מונע החמץ צביתו של ישראל מ"מ בדעידא (ד) אם השהה אלו החמץ עד לאחר הפסח יש לקטון על הפוסקים (ה) דק"י"ל דהיה צמחיהו של מקום לחמץ אינו עובר בכל יראה אף שקיבל עליו אחריות דבעינן שיהא החמץ מצינו ידו של ישראל כפקדון כעלמא שהוא חתך רשותו לטעול ולהניח בכל פנה שרואה וביחוד לו מקום צפ"ע לא מיקרי מצינו ומוחר החמץ (ו) לאכול וליהנות ממנו. ויחוד מקום מיקרי (ז) כשמיוחד לו צפוי בית או חדר או זית בתוך ביתו בשכירות (ח) או בשאלה אכל אם קיבל ממנו פקדון בלי יחוד מקום ואח"כ יחד לו מקום (ט) שלא מדעת העכו"ם בעל הפקדון לא מהני דשמא העכו"ם אינו חפץ שיהיה מונע חמץ אלא ברשות ישראל ואפילו עשה מחילה ג"כ לא מהני : (ד) חייב. בשעה שהגיע מלא היעורר אם אין העכו"ם כאלו שיחזירו לו ואם מהני בזה ביטול ומכירה כמו בחמץ שלו י' דעות באחריות הרבה מהם ס"ל דלא מהני כיון שאין גוף החמץ שלו והרבה מהם מקילין צדכר (עין בספר שרי חמד בנערכת חמץ ומלא סימן ה' אות ל"ג) ולפי דעת מ"א בסק"א א"י חקקה שיחזיר ויפקידו ביד עכו"ם אחר או שימכור הבית שהחמץ מונע בו לעכו"ם והעכו"ם יקבל עליו אחריות של גביה ואצירה והגבון שיעשה שניהם דהיינו מכירת הבית וגם מכירת החמץ : (ה) לבערו. ואם עבר ולא יעירו ועבר עליו הפסח (ו) דעת הרבה פוסקים דאסור באכילה ובהנאה כמו חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח ומכ"מ אם צא אחריו הנכרי אחר הפסח (י"א) רשאי להחזיר לו החמץ. ולא איכפת לן במה שנהיה מזה שפורע חובו ובמקום דיש לחוש שיחזיר העכו"ם ומכירו לישראל וכש"ל ישראל בחמץ שעבר עליו חמץ הפסח י"ל דאסור להחזיר לו (יב) ויש מקילין בעיקר דין זה ולדירה לו גורן כמנין בחמץ שעבר עליו הפסח אלא בחמץ של ישראל ולא בחמץ של עכו"ם המופקד ביד ישראל (יג) א"י לקטון עליהו עכ"פ חייב הימר האש"כ : (ז) ואפילו חור והפקידו וכו'. שיהיה הוא כשלו מכיון שקיבל עליו אחריות וא"כ הו"ל כמפקיד חמץ ביד נכרי דאסור כמבאר בס"ד. ואפילו אם הנכרי האחר קיבל עליו כל האחריות שיהיה על הישראל אע"פ (יד) אסור דהא לא נפקע ע"י האחריות מן הישראל לגבי עכו"ם ראשון (טו) ויש מקילין בזה כיון דמ"מ גוף החמץ אינו שלו וגם אינו צביתו ואי משום דקיבל עליו אחריות דגביה ואצירה הרי כנגדו קיבל העכו"ם השני על עמלו. ולדעתם הוא הדין כשמכר

צדדיא וקנו מידו דל"ה אין דין שומרים לעכו"ם כדמבאר בחו"מ סימן ש"א ס"א וס"ד. ואם דין המלכות שמתחייב באחריות אפילו בשמחה משעה שנעשה שומר אף בלא קנין נמי הו' ברשותא דישאל ואפילו לא התנה שיהא חייב באחריות גביה וכדמבאר לקמיה : (ג) בכ"מ ברשותו. ואפילו השכיר או השאל לו (ב) מקום צפ"ע לחמץ צביתו או בחצירו נמי לא מהני אם קיבל עליו אחריות (א) דק"י"ל שכירות לא קניא וא"כ הרי מונע החמץ צביתו של ישראל מ"מ בדעידא (ד) אם השהה אלו החמץ עד לאחר הפסח יש לקטון על הפוסקים (ה) דק"י"ל דהיה צמחיהו של מקום לחמץ אינו עובר בכל יראה אף שקיבל עליו אחריות דבעינן שיהא החמץ מצינו ידו של ישראל כפקדון כעלמא שהוא חתך רשותו לטעול ולהניח בכל פנה שרואה וביחוד לו מקום צפ"ע לא מיקרי מצינו ומוחר החמץ (ו) לאכול וליהנות ממנו. ויחוד מקום מיקרי (ז) כשמיוחד לו צפוי בית או חדר או זית בתוך ביתו בשכירות (ח) או בשאלה אכל אם קיבל ממנו פקדון בלי יחוד מקום ואח"כ יחד לו מקום (ט) שלא מדעת העכו"ם בעל הפקדון לא מהני דשמא העכו"ם אינו חפץ שיהיה מונע חמץ אלא ברשות ישראל ואפילו עשה מחילה ג"כ לא מהני : (ד) חייב. בשעה שהגיע מלא היעורר אם אין העכו"ם כאלו שיחזירו לו ואם מהני בזה ביטול ומכירה כמו בחמץ שלו י' דעות באחריות הרבה מהם ס"ל דלא מהני כיון שאין גוף החמץ שלו והרבה מהם מקילין צדכר (עין בספר שרי חמד בנערכת חמץ ומלא סימן ה' אות ל"ג) ולפי דעת מ"א בסק"א א"י חקקה שיחזיר ויפקידו ביד עכו"ם אחר או שימכור הבית שהחמץ מונע בו לעכו"ם והעכו"ם יקבל עליו אחריות של גביה ואצירה והגבון שיעשה שניהם דהיינו מכירת הבית וגם מכירת החמץ : (ה) לבערו. ואם עבר ולא יעירו ועבר עליו הפסח (ו) דעת הרבה פוסקים דאסור באכילה ובהנאה כמו חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח ומכ"מ אם צא אחריו הנכרי אחר הפסח (י"א) רשאי להחזיר לו החמץ. ולא איכפת לן במה שנהיה מזה שפורע חובו ובמקום דיש לחוש שיחזיר העכו"ם ומכירו לישראל וכש"ל ישראל בחמץ שעבר עליו חמץ הפסח י"ל דאסור להחזיר לו (יב) ויש מקילין בעיקר דין זה ולדירה לו גורן כמנין בחמץ שעבר עליו הפסח אלא בחמץ של ישראל ולא בחמץ של עכו"ם המופקד ביד ישראל (יג) א"י לקטון עליהו עכ"פ חייב הימר האש"כ : (ז) ואפילו חור והפקידו וכו'. שיהיה הוא כשלו מכיון שקיבל עליו אחריות וא"כ הו"ל כמפקיד חמץ ביד נכרי דאסור כמבאר בס"ד. ואפילו אם הנכרי האחר קיבל עליו כל האחריות שיהיה על הישראל אע"פ (יד) אסור דהא לא נפקע ע"י האחריות מן הישראל לגבי עכו"ם ראשון (טו) ויש מקילין בזה כיון דמ"מ גוף החמץ אינו שלו וגם אינו צביתו ואי משום דקיבל עליו אחריות דגביה ואצירה הרי כנגדו קיבל העכו"ם השני על עמלו. ולדעתם הוא הדין כשמכר

(ב) רש"י ומשמעות צ"ג וסאלמות ור"ק כמו שכתב הרמב"ן בחידושי וכו' הוא ג"כ משמעות הרמב"ם וכו' מ"א והגר"א דעת המחבר : (ג) מוכח מגמרא לשיטה זו : (ד) ח"ר וס"י והגר"א ומקור חיים : (ה) ר"ת ועיור וצעה"מ ורצ"ד ורש"י וכן נוטה דעת הרמב"ן והרשב"א והר"ש : (ו) היינו אפילו לדעת הפוסקים דס"ל דחמץ של עכו"ם שהוא מופקד ביד ישראל ובאחריותו אסור לאחר הפסח וכמו שגביר לקמיה : (ז) ו"ל ולט"ט והגר"א ופ"י שצ"ד הכרע דביעבר מותר אפילו באומר לו ה' ביתא קמך דזה ג"כ מיקרי ייחוד לו מקום דעכ"פ אינו נטעול חתך ידו מ"מ קשה להקל בלי הא' מאחר שהרבה ראשונים פליגי על עיקר דינא דייחוד לו מקום דהוא כמבאר פ"ב איתא ייחוד לו בית צפ"ע משמע מזה ג"כ דבעינן ייחוד גמור : (ח) כ"כ הפוסקים : (ט) ב"ח ושורר כנה"ג ומאמר מרדכי והגר"א ומקור חיים וכן מוכח צ"ח במה שמישצ דינא דרמ"א דהפקיד ביד עכו"ם אחר אפילו לשיטת ר"ת ע"ש ודוק וכן מלאכי חידושי ריטב"א בסוגיא דעושה לו מחילה דדוקא מדעמיה דולא כעו"ם ופר"ח ומה שמוכח מר"ן דעושה מחילה כחוד מקום דמי ג"כ כונתו כריטב"א דעבד מדעמיה ומ"מ מדברי הרמב"ן וסייעתו צענין דייחוד לו מקום לכאורה משמע כעו"ם ופר"ח ע"ש דקטנו לד"ן דר"מ ממכילתא דחמץ של ישראל שהוא ברשות העכו"ם אינו עובר ע"י ע"ש היטב ומ"מ לדינא עיקר חמץ שכתבו וכתבת מר"א בהג"ה : (י) מ"א ופר"ח ושאלת אריה סימן ע"ח וסמך משה והגר"א וי"ט מאיר וכן מלמד במקור חיים וכמו שכתבנו להוכיח מדברי הרמב"ם והר"ש : (יא) מ"א : (יב) חק יעקב ור"א בסמ"ח חמץ צ"ח בס"א וכן מצינו חידושי ריטב"א פ"ק דף ו"ז ונפקין כל שעה בשם רבו הר"ה : (יג) א"ר וכתב שמהלך בין להלכה בגר"א והעמיקו כמה אחרונים את דבריו : (יד) עולת שבת וחק יעקב והא"י והגר"א וי"ט מאיר וחק יוסף וכו' כשאלת אריה לפי דעת הרמ"א ע"ש בסמ"ח פ"ה : (טו) מ"א ומקור חיים וכן מלמד במאמר ונהר שלום :

ליקוטיו דברי הרב : (א) ובשו"ע הרב בסעיף י"ז פסק דאסור בין באכילה בין בהנאה, וכתב ומ"מ אם בא הנכרי בעל החמץ לטעול חמצו בין שבא בתוך פסח בין לאחר פסח רשאי הישראל ליתנו לו ואין זה כפורע חובב מאיסורי הנאה וכו' ואע"פ שיש לחוש שמא ימכור הנכרי את החמץ הזה לאחר הפסח לישראל אחר וכו', אע"פ מותר ליתן החמץ להנכרי בעל החמץ, ורק אם ירצה מעצמו לעשות הטוב והישר לבער ולשלם להנכרי דמי כד' שלא תבא חקלה לישראל אחר על ידו תבא עליו ברכה, ובקו"א באות י"ד כתב בוודאי שכן נכון לעשות למי שאפשר לו. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף ט"ז פסק שלכתחילה צריך להחמיר, ורק בדיעבד לאחר שעה ר' אפשר לסמוך על המקילין.

להוציא אע"פ שהישראל רואה חמץ של א"י (טז) אין בכך כלום אבל אסור (יז) להעלותו עמו על השלחן (יח) ואפילו בהפסק מפה: ד' הישראל שהפקיד חמצו אצל ישראל חבירו או אצל הא"י (יט) אע"פ שקבל עליו הנפקד אחריות (כ) * עובר עליו (ח) [ה] (אף) המפקיד:

תמא דיני מי שהלוח על חמץ. ובו ב' סעיפים:

א * אינו יהודי שהלוח על חמצו * ומשכנו (א) בידו ואמר ליה (ב) (א) מעכשיו יהא שלך

* וכן מוכרח
מכאן שיהי' כח
ב"ה (כ"ג) א' שאם קיבל
עליו הנפקד אחריו
דעובר עליו ויבי

לעבור וכן פסק הד"מ (ע"ש): א משנה פסחים ל' וזוהי תמא חלבה דרבא דף ל"א הפסח והטופסין.

שערי תשובה

פקדון לא חיישין דלתי למיכל מיניה כמ"ש בשם הרשב"א ואף אם אינו צביתו כיון שהוא צביר כמו במפקד יין ויטו שאינו צל לצינו בלתי יכפה עליו כיון דל"א במחילה ע"ש: [ה] אף המפקד. ענה"ט ועין בשלח אריה ס' פ"ה שהאריך בענין זה ודעמו שאין האחריות שקבל עליו הנפקד מניל את המפקד מלעבור צב"י כיון שעיקר הממון שלו ועין בשו"ת פמ"א ח"ב ס' ק"ס וע' בשו"ת דת אפרים ס' ל"ט בלשם לנעיל שמכר בפסק י"ש חמץ בחזקת של פסח ונודע הדבר ונזהר והקונים השבו הי"ש לחקור מה היה ונמשך עד קודם הפסח בשנה שאחריה ונפסח לשלול איך להמנהג והנה מן הדין היו לזכרים לשפוט במקום מדרון שהרי אין לך מקום טעות גדול מזה והכל מוזנין עליו לנעורו אך לפי שנתגלגל הדבר שנמשך עד קודם פסח יש למנוח תקנה לערב קודם פסח צ"ש אחר הרבה ולמכרו ע"ד לא"י חוץ מדמי איסור שט ולא כשיחזור ויקנו אחר הפסח מהא"י שרי כדן חמץ שעה"פ שנתערב ואין בזה משום מנעול איסור כיון שאינו נהנה בעת המבטול שהרי מערב ע"מ למכור חוץ מדמי איסור וכן אין חשש שיחזור יחזור ויקנה בזה אין צורך כלום כדן כל מערבות חמץ שעה"פ שמוכר אף נאכלה ונכון לחוש לזה לדעת הטור לערבו בם' לנחמלה ואם א"א שאין להוסיף עליו עד כ' לנחמלה ע"ש וע"ל בד אפרים הבאחי סיוע לנכבדא זו דכל שהתערבות מעיקרה אינו ע"ד לנכבדא שהי"ס שרי ע"ש והנה בכל חמץ שעה"פ יש מקום להמניח תקנה זו אף אם יעשה כן מיד אחר שכל השנה אין דרך התגרים בכך למכור בזה השלש ולחזור

באר היטב

לשם לא"י ואין לטרוח לעשות מחילה בחובה"מ ע"ש: (ו) השלחן. ואם אין הישראל אוכל מותר להניח לא"י לנכבדא על שלחנו רק שינקה יפה השלחן אחר"כ מ"א: (ח) אף המפקד. ע"י ח"י ונמשו' חסם צ"ב סימן ל"ט ונבטו' פנים מאירות ס' מ"ו:
(א) צדו. ואם הקנהו לאינו יהודי בקנין או אג"ק אף על פי שלא מסרו לו עד אחר פסח אם אינו באחריות הישראל שרי ש"ג: (ב) מעכשיו. ואם לא הלוהו רק שאל"א אם לא אעשה דבר פלוני יהא החמץ שלך מעכשיו אסור דה"ל אסמכתא וולדעת ראב"ד אין דין אסמכתא בא"י. ודע דאם חסר א' מאלו הבבות אסור. פירוש שאסור לכל צד ישראל ליהנות מאותו החמץ אע"פ שהוא צד א"י וצ"ע אי לא א"ל מעכשיו אם מחויב לפדותו מן הא"י ולנעורו דל"כ פורע חובו מאיסורי הנאה מ"א. וחי' כחצ' דרא"י וימכרו לישראל דנפסקה גופיה שום אדם לא יקנה ממנו ואחר הפסח אם נאכלה ונכון לחוש לזה לדעת הטור לערבו בם' לנחמלה ואם א"א שאין להוסיף עליו עד כ' לנחמלה ע"ש וע"ל בד אפרים הבאחי סיוע לנכבדא זו דכל חמץ שעה"פ יש מקום להמניח תקנה זו אף אם יעשה כן מיד אחר שכל השנה אין דרך התגרים בכך למכור בזה השלש ולחזור

משנה ברורה

להקל דדי בפסיית כלי: ג (טז) אין בכך כלום. דשך אי אחר רואה אצל אחר רואה של אחרים. ולשמה צ"ל לנכבדא ליכא לנחמלה (כמו שחששו במפקד צדו והזכירוהו משום זה לעשות מחילה) דהא החמץ הוא חמץ יד העכו"ם (ג) והוא משמרו: (יז) להעלותו עמו. ר"ל שלא יאכלו (ל"א) יהודי על השלחן שמה יתערב חמץ במאכלו של ישראל: (יח) ואפילו בהפסק מפה. * ואע"פ (ל"ב) דאם א' אוכל בשר וא' אוכל חלב על שלחן א' שרי אם מפה מפסקת חמץ שאני שהוא במשהו ורחוק הדבר שלא יתערב פרור אחד של העכו"ם בשל ישראל ואסור והסכימו האחרונים (ל"ג) דאפילו אם אין לו היכרות עם עכו"ם זה דלין לחוש שמה יאכל ויאכל מחמץ ג"כ אסור ומטעם הג"ל שמה מתערב פרור חמץ מעצמו במאכלו של ישראל. וכ"ו שאוכלים בשעה אחת (ל"ד) אצל בשעה שאינו אוכל מותר לו להניח לעכו"ם לנכבדא על שלחנו (ל"ה) רק שיהיה הישראל נקות השלחן ולהדיחו יפה אחר אכילת העכו"ם שלא ישארו שם פרוצין מחמץ

כן בש"ס אלא בחמץ של הקדש ומשום דהקדש חמירא דלית ביה מעילה וכו' ע"מא וזכירי ביה ולא כן בפת גוי שאינו אלא חומרא בעלמא כ"כ ר' מנחם וכן הסכים במאמר מרדכי שלא כדל"מ שר"ה להקל בזה עיי"ש: * עובר עליו אף המפקד. עין מ"ב. והר"א"ש כתב עוד ואע"ג דכחיד בתיים כיון דהשאל לו הנפקד מזה לשמירת ממוןו דמפקד קריין ביה בתיים דמפקד ע"כ והוא"א מזה הגר"י בש"ע ש"ו דל"א היתא אדם חמץ בשרות חמירי שלא מדעתו שלא השאיל לו מקום דלית ליהנות שם חמץ אינו עובר עליו מ"מ"ת כיון שאינו מונה לא צביתו ולא בשרותו של בעל החמץ אלא שמד"ס חייב לנעורו ועיין שם בקונטרס אחרון שמפקק שם על דברי הט"ו שמוכח ממנו בהיפך מדעתו ועיין בפמ"ג במשכ"ס ס"ק ד' שאין דעמו כן וכן במקו"ם ס"ק ה' ג"כ מלמד כט"ו וצ"ע:

* ומשכנו בידו. עיין מ"ב לענין אם הקנו בקנין כחצו להקל בשם כמה אחרונים וכתבו שיש מי שמתמיר והוא בפמ"ג וחשש לדעת רמ"א חו"מ ס' ר"ז סי' ד' דמעכשיו לא מקלל אסמכתא בלי צ"ד חשוב אלא"כ היה ח"י ומעכשיו וכמו שכתב הסמ"ע ס"ק י"ח עיי"ש ונבאמת

וכן קרי' לזהר כשילך העכו"ם מצדו שיעול כל חמץ ולא ישמיר ממנו מאומה: ד' (יט) אע"פ שקיבל עליו וכו'. שהרי מ"מ גוף הממון הוא שלו (לו) ולא אחריו לעיל נב"א דקבלת אחריות נמשך כשלו אלא לענין זה דע"י קבלת אחריות יש לו שייכות וזכות בגוף אע"ג שאינו שלו בעצם ומשום זכות זה חייבה רחמנא צביעור אצל צהיפון היכי שהדבר הוא שלו רק שאחר קיבל עליו אחריות בזה אין סביר לומר דהחמץ נפקע ממשותו ע"י קבלת אחריות של אחר: (כ) עובר עליו אף המפקד כצ"ל. דהנפקד ג"כ עובר (לו) אף שאינו שלו דהא קיבל עליו אחריות ויש לו שייכות בגוף וכההיא דלעיל ס"א וכנ"ל ואם אין המפקד צביתו כיצד יעשה הנפקד בערב פסח יתבאר לקמן סימן תמ"ג עיי"ש:

א (א) מעכשיו יהא שלך. ר"ל דאמר ליה (א) קני לך מעכשיו אם וכו' ולא נצורח שעצור למשכון בעלמא:

שערי תשובה

(ג) אחרונים וכו' באין העכו"ם עבדו דנעבדו שמוטותיו עליו אין להניחו שיכנס לבת לאכול חמץ אף אם החמץ הוא של עכו"ם משום מראית עין שיחשדו אותו שהוא מאכל חמץ לעבדו דנמצא בסימן ח"ג וכו' הגר"י: (ל"א) מ"א וש"א: (ל"ב) מ"א: (ל"ג) ע"ש וחק יוסף ומאמר מרדכי וכן הפוסקים הגר"א דלא כחק יעקב: (ל"ד) מ"א וש"א: (ל"ה) הגר"י וח"א וש"א: (ל"ו) אחרונים: (ל"ז) ע"ש ונב"א * ומאמר מרדכי ופמ"ג וכו' הא"ר בשם ר' ירוחם: (א) ב"ח:

הגהות: (א) צ"ל בפ"ד: (ב) צ"ל בעט"ף:

והגיע

ב טור נשס
הראב"ד והרא"ש
וכ"כ הר"ן ג שס
נמשנה ד כ"כ
הרא"ש וכ"פ הטור

באר היטב

לו כדי להפקיע האיסור וחשור ויקנה ממנו פשיטא שאין זה דרך מותר
ההערכה עליה ומצוררת לכל הוא ולכן קשה לעשות חזקת זלזול ואם נאמר
שהשנוע עד ג' שדרה העולם בכך למכור ולחזור ויקנה פשיטא דלאסור
לשהומו ומן מרובה דלמי לדי תכלה אף כגזון וזו שארע הדבר כן
מעלמו שמשך עד יום או ימים קרוב פסח שפיר דמי לעשות כן מחמת
שכלל לכל ההימנן להיות ההידיע מעדים לחזור ולקנות מהם מה ש
[א] מותר. עבה"ט ועיין בש"ס בית אפרים ס"ה ש"ל בגמרא דעני

משנה ברורה

אִינוֹ מוֹכֵחַ שֶׁס׳ כֻּלָּל דְּבָעִינ׳ ח״י רַק דְּבָעִינ׳ בְּחֻמֵּי הַלּוּאָה וְשַׁעֲשֵׁה לֹ
טוֹבָה וְכִמוֹ שֶׁמִּזְכּוֹר הַדּוֹם׳ ק״ו וְבִרְאִי׳ וְיִכִּי׳ בִּפְסָקֵי חוֹם׳ וְאִיכ׳ הִ״ה
הֵכָּה הִיא בְּחֻמֵּי הַלּוּאָה וְשִׁיעֵדֵנוּ לִי מִשְׁכְּנוֹ וְעַיִן שְׁמוֹנֵה עֶדֶי׳ בְּרִשְׁמוֹ אִם
לֹא שֶׁקִּבֵּר לִדְלָךְ גֵּרַע מִמָּהֵמָה שְׁמוֹנֵה בְּרִשְׁמוֹ הַלּוּהָ הִיא׳׃

* אֲסוּר. עֵינ׳ מ״ב בְּמָה שֶׁכִּתְּבוּ דִּמְחִיב לַעֲבֹר קוּדֵם הַפֶּסַח וְהוּא דַּעַת
כֹּל הַחֲמוּצִים דִּלָּא כְּמוֹ״א וְעֵינ׳ בְּמִקְוֵי חִיּוֹם וְבִגְדֵי יֵשׁ וְיִדִּי

ע"י מעשכיו דבמאי קנה (ג) הרי לא משך אצלו. אמנם אם (ד) דעת כמה חכמים דבזה אפילו נשאר המשכון מ"י ישראל^א ומו"מ מי שמחמיר בזה ועיין בזה"ל: (א) מותר. היינו שהסמך מותר ללוות באופן זה אפילו בלבו שלא לפדותו שציון שצדו לפדותו בפקס פקס ויכ"ס בשכונתו בשעת הלואה לפדות אחר הפקס צדוהי אלא להעבירם שלא יפדו עוד שוב אין איסור: (ד) אפילו לא הגיע וי לאסור מחמת זה אחר הפקס וכדמסיים דכשהגיע וכו'. ומשמע מדברי פדה ג"כ אין מותר אלא"כ אמר לו בשעה שמשכן החמך צדו שיהיה את משכונו אפילו הגיע הזמן שקצבו ולא פדה משום דהו"ל^א למשכונן משום חמך שעבר עליו הפקס ויכ"ס כמה אחרונים (ו) ויש מקילין החמך את כבד עבר הפקס אבל אם הוא עדיין קודם פקס דהוא חמך ועי"כ יראה להחליטו להעבירם בשעה שהגיע זמן של הביעור: (ה) מהני היינו דוקא כמו צידיון דיון שהלואה מעות והחמך היה בחזרה שחרי עשה לו טובה והלואה^א אבל בלי הלואה רק בתנאי בעלמא כגבי יאה החמך שכן ולא קיים התנאי אע"פ שאמר לו מעשכיו ג"כ^א המצורר בחו"מ סימן ק"י ר"ס צ"ג^א והחמך עדיין של ישראל מחמיר מיהו צדיעצד אם עבר עליו הפקס נראה (יא) שאין להחמיר וכי"ל ומסתפק המג"א בלא אמר לו מעשכיו דאסור החמך לעולו מחמתה שפורע חובו להעבירם בציפורי הנאה^א וצ"ח מצייר ובספר הוא נשאר ציד העבירם מאליו ומה שאין העבירם מוצעו בשביל שיעצדו לכבד ועבר עליו הפקס דאסור בהנאה וכי"ל בזה פשיטא ולא נקנה לו המשכון שהרי לא משך אם לא שהקטנו לישראל בקני

צמח : (ג) עיין צמח

(ב) ואפילו אם היה האחריות של גנבה ואזדה על ישראל [אחרונים]: (א)
 גופא ולא במדבר של עדים [אחרונים]: (ה) פמ"ג לפי דעת הרב בנה"מ
 חזק רוק לענין אחר הפסקה שהוא דרשנן שומעין להקל וכהויה דסמין
 ושו"א והפסקם הא"ר ג"כ לדבריהם: (ח) שרידים מה הלשונות שומעין
 שכתב בסוף דבריו דדברי הרמב"ם ושו"ע נכונים כפן היינו דלולי לשעמתיין
 המוסר מיד ליד לא שייך בו דין אשמכתא וכדעת המחבר בחו"מ סימן ר"א
 ג"כ אינו ברור עיין ברמ"א שם בחו"מ בסרי"א בהג"ה דפליג ע"ז עי"ש
 בחו"מ ע"ז מעשיות מקלן אשמכתא שמה אפילו בלא ז"ר חשוב: (א) ו
 לא סי' י"ג כן משום דלויא אילן לטעמיה דדעה דעת הרא"ד מלהלך א
 כשנשבע עליו הפסקה ובפרט שדעת המחבר בחו"מ שם דמעשיו מקלן א
 למעליהם גם הרמ"א מודה ועיין שם שרידים בזה בבגדי יסען וכבר כתבו
 (ב) ולדעתם בלא"ה הרי הפסקת הלוואה ידוע שהוא מותר ובפרט כגון
 שהיה המג"א

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשרו הרב בסעיף ט' פסק כחמיקלין דדין חמץ ש' לפדותו קודם הפסח כיון שדעתו שלא לפדות חמצו מיד העכור'ס בזמן ש' כדעת המחמירים ואסור בהנאה יהיו אסמכתא ובסעיף ה' כתב שכו' כש' אבל אם אין החמץ שוה אלא כח חובו או מותר החמץ לאחר הפסח כדעכור'ס אלא מחזיר לפדותו. (ה) ובשרו הרב בסעיף ט"ז פסק כחמץ ש' ביד עכור'ס

(ט) * אבל אם לא אמר ליה מעכשיו (י) ואין אחריותו עליו (יא) מותר:

תמב דין תערובת חמץ. וכו' י"א סעיפים:

א (א) *תערובת חמץ (ה) (א) (ב) עוברים עליו משום כל יראה וכל ימצא כגון

שערי תשובה

באר היטב

א משנה פסחים
מ"ז וכו' אלעזר
טור בשם הרמב"ם

אסורא וע"ש באורח חי שייך לומר בענין זה הוצרך הדבר למפרע ע"ש ולקמן סי' תמ"ח כמה דיינים בענין קבלת אחריות כשע"פ ע"ש ושם מבואר משו"א מאיר נתינים בענין מי שלקח שעבדו מא"י על י"ש ע"ש: [א] עוברים. עכ"ל ועיין בגמ"א מה שהקשה מהא דשילוח ישרק ומ"ש פסח (ה) עוברים. הסכמת אחרונים אפי' דלית ביה כוית כדאי אכילה

נרשות א"י דשמה יפדנו ואפי' כל הא"י בפסח ונתן דמיו מותר להניח לא"י לטעול מ"א. וחי' חולק עליו ע"ש וישראל הממשכן לחצירו המלוה עובר עליו דישאל משראל קונה משכון מחצירו בלא מעכשיו מ"א. וט"ז בס"י תמ"ג ס"ק ד' כתב דהלוה חייב לבער: (ה) עוברים. הסכמת אחרונים אפי' דלית ביה כוית כדאי אכילה

משנה ברורה

אסורים כמבואר לקיים דברי מג"א. ומוכן דבריהם הוא כמעט אחד דאין לר"ך לבער ולהפסיד המשכון בידים ולהפסיד חובו ומוטב לו להמחין עד שיגיע היום שקבע לו העכו"ם ושמא יאמרו לו חובו ויפדה משכנו ואם יראה אז שצדור מעט יכלה היום והוא אילו פודה יכול אז למחול לו חובו ולומר הריני אכלו המקבצתי ודמי כמו שפרע העכו"ם ואינאלי מילתא שהמשכון היה של עכו"ם ולא עבר בבי' אך אפשר דיש לחוש שמה ישאם לעשות חקנה זו קודם שהגיע היום ויבא ליד כל יראה אלא דנאמרה דהמשכון היה של עכו"ם ולא עבר על ב"י והמשכון ישאר מ"י כנ"ל כבונת ד אחר הפסח אם לא אמר ליה מעכשיו דאסמכתא לא קניא ולא עובר כמבואר לעיל דיש מי שחולק על זה דאין זה אסמכתא ולדעה זו

של ישראל שעבר עליו הפסח דאסור בהנאה משום דעבר בבי'. ודע דהמחזיר נקט דיינה לענין אסור החמץ וכלאחר הפסח וה"ה קודם הפסח לענין אסור ב"י שמהויב (יד) לבערו או (טו) למכור חמץ זה בזמן המכירה כשאר חמץ שלו דשמה לא יפדה העכו"ם כשיגיע היום כשקצבו ונמאל למפרע שהחמץ היה שלו ועובר עליו בבי' ועיין בבי' ואלו עבר ולא יציערו ויבא העכו"ם חוץ הפסח לפדותו רשאי לקבל ממנו המעות ולהניחו שיטול ממנו [אחרונים]: (ט) אבל אם לא אמר לו וכו'. דקיי"ל ישראל מוכר וכרי משראל לא קני משכון ונמאל שלא היה ברשותו עד לאחר הפסח ומשמע (טו) מדעת המחזיר דה"ה בכלה וזמן קודם הפסח ולא פירעו ג"כ מותר החמץ לאחר הפסח אם לא אמר ליה מעכשיו דאסמכתא לא קניא ולא עובר כמבואר לעיל דיש מי שחולק על זה דאין זה אסמכתא ולדעה זו

נעשה חמץ של ישראל ור"ך למכורו קודם הפסח או לבערו ויש לומר כזה דברים (יז) עומדים בשיטה זו אכן אם עבר עליו הפסח (יח) אפשר שיש לקמן אדעת המחזיר כזה ומוחר וכנ"ל בס"א: (י) ואין אחריותו עליו. דאי אחריותו עליו בלא"ה אסור בלא גרע מאס היה חמץ של עכו"ם אלא בפקדון בעלמא באחריות דעובר עליו וכדלעיל סימן ת"מ: (יא) מותר. ואפי' (יט) אם נראה מדעת הנכרי שדעתו בידו לשקוע בידו חמץ או עובר עליו כ"ו שלא מכרו לו בפירוש, וכ"ו בזה היה המשכון בין ישראל לנכרי (כ) אצל ישראל הממשכן ב"י ישראל חצירו אפילו נמי קני המלוה ועובר עליו משום דישאל משראל קונה משכון ועיין לעיל סוף סימן ת"מ דגם הלוה עובר כיון דגוף החמץ שלו:

נעשה חמץ של ישראל ור"ך למכורו קודם הפסח או לבערו ויש לומר כזה דברים (יז) עומדים בשיטה זו אכן אם עבר עליו הפסח (יח) אפשר שיש לקמן אדעת המחזיר כזה ומוחר וכנ"ל בס"א: (י) ואין אחריותו עליו. דאי אחריותו עליו בלא"ה אסור בלא גרע מאס היה חמץ של עכו"ם אלא בפקדון בעלמא באחריות דעובר עליו וכדלעיל סימן ת"מ: (יא) מותר. ואפי' (יט) אם נראה מדעת הנכרי שדעתו בידו לשקוע בידו חמץ או עובר עליו כ"ו שלא מכרו לו בפירוש, וכ"ו בזה היה המשכון בין ישראל לנכרי (כ) אצל ישראל הממשכן ב"י ישראל חצירו אפילו נמי קני המלוה ועובר עליו משום דישאל משראל קונה משכון ועיין לעיל סוף סימן ת"מ דגם הלוה עובר כיון דגוף החמץ שלו:

א (א) תערובת חמץ וכו'. הנה המחזיר לא חייב כ"א לענין הלאו דכל יראה וכל ימצא דלענין זה ס"ל דעובר על לאו זה (א) אפילו אין בו כוית כדאי אכילה פרס ואף דלענין אכילה אינו חייב כרת לכולי עלמא אלא אם כן יש בו כוית כדאי אכילה פרס (ב) ויש דקבירא ליה דאפילו לאו אין בו כ"כ דליכא בתערובות שיעור כוית כדאי אכילה פרס מכל מקום לענין כל יראה וכל ימצא עובר עליו כיון שכל חלקיו מונחין בכלי אחד הרי הן מנטרפין זה עם זה כיון שיש שם ביחד כוית חמץ (ג) ודוקא מין בשאינו מינו דאינו בטל מדאורייתא לבער דעכ"ל כעיקר מדאורייתא * אכל מין בנימין קמח של כנעניה חמורה שנחפצו בחוץ קמח שאינה חמורה מדאורייתא ברובא בטל ומותר לאכלו מכ"ש שמוחר לשהותו מדאורייתא (ד) אך מדרבנן מ"מ אסור לשהותו דלמא יבא לאכול ממנו בפסח ור"ך לבערו קודם הפסח ואם נזכר בפסח לר"ך או לבערס ומ"מ (ה) אם עבר ושהה עד לאחר הפסח מותר כיון דלא עבר בבי' ובבי' כמבואר לקמן סוף סימן תמ"ו. וכן היכא דליכא ששים אף מין בשאינו מינו דינא הכי דאף דאסורו במשהו הרי אסור רק מדרבנן (ו) וה"ה שארי דברים שאין בהם אסור דאורייתא להשהותם רק מדרבנן לר"ך לבערס ע"פ ואם שנה ונזכר בפסח לר"ך או לבערס ואם עבר ולא יציערס עד לאחר הפסח מותרין אכילה ואם אין בו חמץ בעין אלא טעם חמץ כגון שניצל איזה דבר עם חמץ והסרי החמץ ולא נשאר בו אלא הטעם דלא היה בו ששים לבטלו אף דאסור לאכלו מדאורייתא משום טעם כעיקר מ"מ לענין כל יראה מלמד הח"י דאינו עובר כיון דאין בו ממשו של אסור ומ"מ מדרבנן בודאי אסור לשהותו ור"ך ביעור בנמאל חוץ פסח ואם עבר ושהה עד אחר הפסח אין לאסור בהנאה דכיון שלא עבר על אסור של חמורה במה שהשהה אותו לא קנסוה חכמים לאסור ובאכילה אפשר שכלאי להחמיר (ז) ויש חולקין וס"ל דכיון שאסור באכילה מן החמורה חייב בביעור ג"כ מן החמורה וממילא אם עבר ולא יציערו גם לאחר הפסח אסור בהנאה (ח) ובמקום הפסד מרובה יש להקל כדעה הראשונה. וכל זה בתשיל שקיבל טעם החמץ עמו (ט) אכל בתשיל שנתבשל קודם הפסח נקדירה בשיל זה חמץ בו ציוס אע"פ שאין בתשיל ששים כנגד חמץ שפלט לחוץ מן הקדירה מותר להשהותו עד אחר הפסח ויחיה להניעו במשך שמיני גביל לילך לשם כמו שיתבאר בסיומן תנ"א (י) ורק באופן שלא יהיה כבש בחוץ הפסח בכלי חמץ דהיינו שהורק לכלי פסח. ואם נתבשל או נכבש לכתחלה בחוץ הפסח בכלי חמץ אפילו אינו כן יומו לר"ך לבער [ח"א]: (ב) עוברים עליו וכו'. אכל חמץ נוקשה (יא) אינו עובר

שער הציון

(יד) אחרונים ועיין בא"ר שמהלך דאס ביטל קודם פסח ולא יציערו ועבר עליו הפסח דמותר וקולא כזה מחמת של ישראל דלא מהני ביטול להחמיר לה"ה מ"א (טו) ואע"פ שעכשיו עדיין אינו מבורר אם ישאר שלו מהני המכירה כמבואר בסוגין: (טו) מדכתב אפילו הגיע זמן אחר הפסח משמע דה"ה קודם פסח כזה: (טז) (יז) הראשון והר"ן והרא"ש והריטב"א: (יח) וכדעת המ"א ושא"ש שהסכימו לעיל למחזיר וכמבואר בשלחן אפרח דלא ברירה כולי האי משום סכנת גבר' ועיין בבי' (יט) מ"א ושא"ש: (כ) אחרונים: (א) כל הקבים בחצורו כ"מ דזה היא דעת הרמב"ם ומתקמא כשהעמיק בשו"ע דעת הרמב"ם ג"כ כוונתו כן וכ"כ הגר"א בנאורו: (ב) הרי"ף והרמב"ם: (ג) מ"א ושא"ש: (ד) מ"א ושא"ש: (ה) מ"א ושא"ש: (ו) מ"א: (ז) ע"ש: (ח) פמ"ג והגר"ו: (ט) מ"א והגר"ו ובגד יסע ומק"ח: (י) מק"ח הי"ל: (יא) מ"א מלקמן סוף סימן תמ"ו וע"ש בבי' ל:

הנהגות: (א) שקבעו:

איקומי דברי הרב: (א) בשו"ע הרב בסעיף י' כתב כדעת רוב אחרונים דצריך לבערו קודם הפסח. (ב) בשו"ע הרב בסעיף י' משמע דרעתו לפסוק כח"י דכתב לפיכך חייב הישראל לבער זה החמץ בע"פ כחמץ שלו ממש וכו' ע"ש. משמע דלא מהני ביטול.

ב ברייתא שם דף מ"ה ובר' נתן ג תוספתא כהנה ה"ק שם וטור בשם בעל העיטור וכ"כ המרמ"ם בפ"ד

(ג) המוריים וכותח הבבלי (ז) ושכר המדי (ז) וכל כיוצא באלו מדברים הנאכלים אבל דבר שיש בו תערובת חמץ (ה) ואינו ראוי לאכילה (ז) מותר לקיימו בפסח כגון עריבת העבדין שנתן לתוכה קמח ועורות אפילו נתנן שעה אחת קודם זמן הביעור (ו) ה"ז מותר לקיימו ואם לא נתן העורות ונתן הקמח קודם י"ג מים לשעת הביעור מותר לקיימו שהרי נפסד והבאיש תוך ג' ימים (ז) חייב לבער יוכן הקילור

שערי תשובה

באר היטב

בשאינו מינו דאינו בטל מדאורייתא ברובא. אבל מין צמינו דמדאורייתא ברובא בטל ומותר לאכלו מכ"ש שמוחר להשהותו מדאורייתא אך מדרבנן אסור להשהותו דלא יצא לאכול ממנו בפסח וא"ר לבערו מ"מ אם עבר ושהה מותר לאחר הפסח כיון דלא עבר על כל יראה כמבואר לקמן סימן תמ"ו וחס"י ע"ש בדברי האחרונים. וכן היכא דליכא ס' אף מין בשאינו מינו דינא הכי. ומשום פליטת כלים דהיינו שנכבשל בכלי חמץ ב"י ציעור ומותר להשהותו דבפליטת כלים לא מיקרי רק אסור משהו ונכבשל קודם פסח. והיכא דליכא שום ממשות חמץ רק טעם חמץ בלבד אסור להשהותו מדרבנן ונאסר למ"ד טעם כעיקר דאורייתא היינו לאכילה ילפינן ממשות ולא לעבור ב"י ח"י. וא"ר ציעור בנמצא חמץ פסח אבל אם עבר ושהה אין לאסור וכן הדין בכל הני שמוטרינן מדאורייתא להשהותם רק מדרבנן נאסר להשהותם לכתחלה וישרוף חמץ הפסח מדרבנן אם עבר ושהה מותר כמבואר לקמן סימן תמ"ו. והעולת שנת כתב בטעמו ולא ממשו דעובר על כל יראה. ובפליטת כלים שאסור להשהותם לכתחלה ע"ש. והס"י מולק עליו ופסקו כמו שכתבתי. ומחן נוקשה עיין סי' תמ"ז סעיף י"ב דינו. ועיין יד אהרן לפלוג ארוך. וזכרתי: (ז) ושכר המדי. וכולם ע"י מערבות מים דל"כ מי פירות אינן מחמין: (א) וכל כיוצא. הרב בעל משאח בנימין סימן נ"ח והרב בעל שער אפרים חל"ח סימן י"ב ובספר חק יעקב סי' זה כולם שוים לטובה דבין שרף הנעשה משעורים שריים צמינו דחייב בכל יראה וכ"ד רוב (ד) מותר לקיימו בפסח. ולא גורין דילמא אחי למיכל כיון שאינו

משנה ברורה

עובר עליו משום כל יראה וכל יתאל ורק מדרבנן נריך לבערו ונוקשה מקרי דבר שאינו חמץ גמור כמו אותן שהסופרים מדבין צו יירוחיהם שעושין מקמח ומים או עיסה שלא נמצא בה עדיין שום סדק רק שהספיפ פניה (יג) או שאינו ראוי לאכילה רק (יג) קצת ודוקא שמעולם לא (יד) היה ראוי לאכילה אבל אם נתמלקל צמינן עד שיפסל מלאכול כלל וכללן בסי' וחס עבר עליו ולא ציערו עיין לקמן. בסוף סימן תמ"ו: (א) המוריים. מין מאלל (טו) הנעשה משומן דגים עם קמח קלוי מעט ומים וכותח נעשה ממלח וממי חלב ומתערב בחורב גס פירורי פח ושכר המדי נותנין צו שעורין ומים להחמין: (ד) וכל כיוצא באלו וכו'. כגון חומץ האדומי ושאר דברים דקמחי צמינה (דף מ"ג) שיש בהם תערובות חמץ. ויין שרף הנעשה מחמשה מין דגן הסכימו (טו) האחרונים דהוי חמץ גמור וגרע מתערובות חמץ ועיין בח"י ובמקו"ם דה"ה אם נעשה משמרי שר ויין צמינ' (ה) ואינו ראוי לאכילה. ולא גורין דלמא אחי למיכל (יז) כיון שאינו ראוי לאכילה כלל משא"כ חמץ נוקשה דראוי לאכילה קצת אסור להשהות: (ו) הרי זה מותר לקיימו. שהעורות גורמין שמסריה מיד: (ז) חייב לבער. דעדיין ראוי לאכילה הוא כשמגיע זמן הפסח וכיון שנחמיי

הוא משום דקמח דעמו שלא יאירע כן ולהכי לא גמר ומקני וכומו בין ליה ישראל על משכנו לבין ליה עור"ם על משכנו ובמוריייה לא אסקי

במחזיקי א"ה ע"כ וכן מק"ח ובש"ח כתר כהונה ובש"ח בית אפרים סימן למ"ד להעמיד דברי המג"ח על מכוונם וכתב בשו"ת פ"י סט"ו בא' ששכח לבער גלילות נזקך מחוסר שקדים ועינים ושאר מני גרעין ונזקך חמץ הפסח וכתב שאלו להאומים ואומרים שמבשלין הזקק במים ומחפס אותם בנזקך ונריך קמח ליה שא"ל לתפוחו בל"ה וא"כ הוי מי פירות עם מים ואינו אלא חמץ נוקשה והסכימה דעתו דחמץ נוקשה מותר להשהותו ע"י ולדי' ז"ע שיש לומר שהקמח נתמחן קודם שנימחו הזקק והמים גורמין חמץ להקמח מבלי היות שם עירוב מלחומות הזקק ואם נכבשל כבר הזקק במים וא"כ חס"ב אך הה"ל חולק גם שם וס"ל דלאו מ"פ לין נמוקים המבואר בסי' חס"ב אך הה"ל חולק גם שם וס"ל דלאו מ"פ הוא ע"ש: ועיין עוד בסי' חס"ב מ"ש שם צמינן מ"פ עם מים אי הוה נוקשה. וגם דעת האחרונים דנוקשה חייב ציעור מדרבנן וא"כ כשנזקך חמץ הפסח נריך לבער בפסח וא"כ אין להחיר בה להשהותו. ואם דרך עושי המלאכה שאין נותנים הקמח עד שהמים רוחמין היטב אפשר קצת להקל משום חליטה ועיין לקמן בנבא"ט מ"ד ס"ק ג' ומ"ש בשם הה"ל דאין בפליטת כלים משום אסור שבהם בפסח עיין בהרמל ס' י"ד דמקמח או שומן העומדים בקדרות חמץ מותר להשהותם ע"ש: [ב] וכל כיוצא. עכ"ל ועיין בשו"ת ח"י ס' כי שכתב ש"ש הנעשה ממאלל אסור ד"ה דאף שנשמה טעם המאלל מ"מ כיון שעיקרו של המאלל נעשה הי"ש והי"ל כפירות ממונים מאד שאין לראים לאכילה כשהם חמין ונאכלין ע"י ביטול במים או עם דבש וזקק דאף שנשמה טעם ע"י ביטול וטיוגין למתלייה קיימי בו ע"ש. ובפ"י בק"ח לקידושין צמינן חדש שהאריך בה ובש"ח מ"ה יעקב חלק י' סי' מ"א ועיין בשו"ת בית אפרים סי' מ"ח תשובה להגאון מו"ה יוש"ע ו"ל בנבא"ט מגי"ש שכתב להחזיק צמינו

האחרונים דלא כתשובה יד אליהו סי' כ"ו ע"ש ועיין יד אהרן:

ביאור הלכה

ודייקו זה מלשון המחבר שכתב אפילו וכומו שדיקו מג"ח והג"ח בעיני שקודם לזה ועוד מוכח כן לפי דעת הרה"ח אליהו דהרמב"ם דמתניתין בפי' כ"ש וכו' סוגיא איירי בקודם הפסח וא"כ כי מוקמין מתניתין בדלמא ליה מעשיו גם אפי"ה דעבו"ם שניה מישרל קא. וגם שם דוקא בדלמא מעשיו וא"ל"ה לא קני ישראל וכן מוכח עוד מההיא ברייתא שם דמתייב בש"ס דעבו"ם שהריהן פת פורי אלא ישראל דאינו עובר ואם אמר ליה הנעמך עובר ומוקדם ליה ברישא דלא אמר ליה מעשיו ולהרמב"ם שדלי אלפי פסח קא' לפי דברי הרה"ח אלא דגם בה אי לא אמר ליה עבו"ם מעשיו לא קני ישראל ושם דהוי אסמכתא ולא ס"ל כסגרת הראב"ד דאין אסמכתא לעבו"ם. וראיתי לאחד מן האחרונים שכתב בהסוף מזה ומזה שם בדבריו דס"ל דע"כ לא פליגי אידך פוסקים אסמכתא ראב"ד אלא ברישא שהשכן ישראל בד עבו"ם ונוטעם דלע"ג דדדיי עבו"ם אינו נוהג אסמכתא מ"מ א"א לחייב ישראל ולהחליט משכנו בד נכדי כיון דדייניו הוי אסמכתא וכדלמארינן בעלמא ישראל ועבו"ם שגא"ס לדן אם אתה יכול לזכור דדיי ישראל וזהו ואמור כך דייני משא"כ בסיפא שהשכן העבו"ם בד ישראל ודייניהם נתלט כשהגיע הזמן ולא פדלו אתם הסגרא להיפך וטדלי חבר דייניהם אולינן להעמיד המשכון בד ישראל וכדלמארינן אם אי אתה יכול לזכור דייניו וכו' וא"כ בה לכו"ע אפילו לא אמר ליה מעשיו אם הגיע הזמן קודם פסח נתלט בד ישראל ועובר ולע"ד נראה כמו שכתבנו דתלוי בפלוגתא ה"ל וכומו שהוכחנו ממ"א והג"ח דעת המחבר ומשום דיש לומר דהיי דפליגי אראב"ד טעמיהו דאין סגרא לחלק בה בין עבו"ם לישראל דעממא דלסמכתא לא קניא שהקשה בלמח הגרע"ח בסגרא זו אדעת הראב"ד ולפי זה אין נ"מ

שער הציון

(יג) מ"א בשם רש"י ור"ן וע"ש ברי"ש דתשע"י נשים מקרי נוקשה מטעם שאינו ראוי לאכילה: (יג) דלי אינו ראוי לאכילה כלל אינו בכלל נוקשה לאסור להשהות משום דלמא אחי למיכליה [מ"ח]: (יד) מ"א ועיין בסי' מה שכתבנו בה בנבא"ט: (טו) מבואר בפוסקים: (טז) מ"ב ושער אפרים וסי' ומקור"ם ופמ"ג וסי' וסי' ועיין בשע"ת: (יז) ע"ש וסי' ומקור"ם:

הגהות: א) שעה"ל אות י"ט וכו':

ליקוטי דברי הרב: א) זה שיטת שו"ע הרב בסעיף י"ג.

הלכות פסח סימן תמב

יד באר הגולה

והרטיה והאספליגית והתריאק"ה שנתן לתוכו חמץ (ח) מותר לקיימן בפסח שהרי נפסד צורת החמץ*: ד נריחא שם ד' מ"ה ה תוס' שם וס"פ ו טור כסס הרמב"ם ושם

ב 'הפת עצמה (ה) (ט) שעופשה 'הנפסלה (י) מלאכול הכלב (יא) ומלוגמא (יב) שנסרחה* אינו חייב לבער: ג' 'בגדים (יג) שכבסו אותם (ו) (יד) בחלב חטה (טו) וכן ניירות שדבקו אותם בחמץ וכל כיצא בזה (טז) מותר לקיימן בפסח שאין צורת החמץ עומדת: ה' הגה ולכן מותר לדבק ניירות בחמץ

שער השוכה

היתר ד"ש מחמת יועה בעלמא וכן נא"י שארץ לישא ולימן עם חכריו הגאונים ז"ל ועי' בשו"מ נ"ב מ"ח ס"ד שגראה מדבריו שלא רצה להקוע עמלו לדבר הל' להחיר מחמת טעם זה ואפי' צירוף היתר הביטול ועי' בשו"מ ב"א מ"ש בשם בעהמ"ח פ"י שזידה להחיר במכירת מאלך דמאלך חמץ נוקשה ע"ש וא"כ מה דמשמע מראש דברי הר"ם דעובר בבי"י וגם דאסור מה"מ אינו מוכרח לדעת כמה פוסקים דנוקשה מדרבנן ומ"מ שם ביארחי שהכל לפי הענין אם נתקלקל הכנה עד שאין ראוי לאכילה כלל אם לא וכו' ע"ש וא"כ י"ל דהש"ס מייירי במאלך שנשחנה טעמו אלא דמ"מ עדיין ראוי לאכילה קצת

באר היטב

ראוי לאכילה כלל. משא"כ בחמץ נוקשה ראוי ליה להשהותו לכתחלה אע"פ שאינו מאלך אדם מ"מ ראוי לאכילה ע"י הדחק אחרונים: (ה) שעופשה. ואם נתעפש ונסרחה אחר זמן איסורו חייב לבער. מ"מ ראש"ד: (ו) בחלב חטה. וכנה המ"א ומ"מ אסור להציע אותו הבגדים על השלחן דחיישין שיפך קצת מהן לחוץ המאלך ולפעמים יש בזה קצת ממשות מקמח חלב חטה. וכ"ש שאסור ליתן קמח בפסח לחוץ בגדים המכובסים בחלב חטה וגם לשפוח נשים הרגילים להקטין עם קמח יש להסירן בשעת אכילה דשפוח יפך קצת מהם לחוץ המאלך ע"כ. וזמני חורפי ראיתי גאונים

משנה ברורה

בזיעור אף אם לא ציערו ונשחפה עד חוץ הפסח חייב לבער אף שאז כבר נתקלקל ודלקמיה בס"צ לענין פת שעופשה: (ח) מותר לקיימן בפסח. ולענין אכילה יתבאר לקמן בס"ד: ב' (ט) שעופשה וכו'. ודוקא שעופשה (יח) קודם זמן איסורו דאם עופשה אחר זמן איסורו אף שעופשה כ"כ עד שאינו ראוי לכלל מ"מ חייב (יט) לבער (כ) כיון שנחמץ זה קודם שנעפשה: (י) מלאכול הכלב. דאז אינו חייב בזיעור דהוי כעפרה בעלמא אצל אם לא נפסל מאכילה כלל אף שנלשם נתקלקל ואינו ראוי מ"מ עדיין חייב לבער בחמץ גמור (כא) מפני שראוי לתמע זה עיסוק אחרות: (יא) ומלוגמא. היינו תחבושת עשירה מקמח ותאנים וכיוצא בזה שאדם לועם וטוחן ע"ג המכה: (יב) שנסרחה. והיינו נמי (כב)

מחמירים לעשות ג"כ כעפי נשים קודם ל' יום. והח"י כתב דאין ביאור הלכה

אסקי אדעתייהו שלא יפדו ולא גמרו ומקני ומאי דהוכיח מהא דאמרין אם יא אלה יכול וכו' וזהו ואמרו לו לכן"י ייבנס י' לומר דהאי סבירא לא מהי לאוקמי ברשומיה אלא משעה שבאו לב"ד וב"ד דאמרינן את המשכון ברשומיה דישארל וזה"ש אם באו לב"ד ואוקמי למשכונא בידיה לית מאן דפליג דהוא שלו ועובר עליו אכן בענינו מייירי בכתמחם שלהו הזמן איזו ימים קודם פסח ועד שהספיקו לישא ולימן בזה ולגמור את הדבר בינם או ב"ד הגיעו ימי הפסח בודאי מנעמנו אין נקנה המשכון אלא מטעם הקנאות דמעיקרא כיון דהוי אסמכתא והשחף בודאי לא ניחא ליה האי וכוותא לזכות אותו לפי דמיהם ויאסר בנהגה ויפסיד חובו וכן מלחמי בפרמ"ג שכתב ג"כ דהדיא דכרעיו דדין זה חלי ג"כ בפלוגתא דרבנן"ד וש"פ:

הגהות: (א) כ"ל כד:

דוקא שנסרחה מאכילה כלל כמו בפת הג"ל. ואם החממה ולבסוף נסרחה (כג) אינו מותר לקיימה אלא כשנסרחה (כד) קודם פסח כנ"ל גבי פת ואם (כה) נסרחה קודם שהחממה אפילו בפסח שרי דכיון שנפסדה קודם שנחממה הו"ל כפת שנעפשה קודם זמן איסור: ג' (יג) שכבסו אותו וכו'. ר"ל אפילו (כו) סמוך לפסח: (יד) בחלב חטה. היינו אפילו (כו) אם נראה עליהן קצת ממשות החמץ: (טו) וכן גיירות וכו'. היינו ג"כ אפילו אם ממשות החמץ נראה קצת מבחוץ והטעם בכל אלה מפני שכבר נפסדה אורחו וכמו שפירש: (טז) מותר לקיימן. מ"מ אסור (יז) להציע בגדים המכובסים בחלב חטה על השלחן ולפעמים מנאל עליהן קצת ממשות מהחמץ ויש לתוס' שמה יפך קצת מהן לחוץ המאלך וכ"ש שאסור להניח בחוץ קמח של פסח ונעפי נשים הרגילים להקטין עם קמח עד שנעשין (כט) עבין קצת שדך ליפך מהן אין ללושן בשעת אכילה (ל) והמדקקים נוהגים שלא לכנס בגדים ונעפיים בחוץ

שער הציור

(יח) פוסקים: (יט) ועיין בפמ"ג שכתב ש"ל שהוא רק מדרבנן (וכדמות ראה לענ"ד דהא הגמרא מדמה טומאת אוכלין לענין זיעור חמץ דלמא שם ושפרת עם הטמאה וכו' וכן מוכח בר"ף ע"ש ולענין טומאת אוכלין פסק הרמב"ם בהדיא בפ"ב טומאת אוכלין הלכה י"ח דאפילו אם נטמאה מקודם כיון שנפסל מאכילה כלל פסק הטומאה מינה ולפ"ו היה אפשר לומר דאף מדרבנן ליכא חיובא לענין זיעור וזה אפשר טעם הרמב"ם שהשמיט דברי הירושלמי דקבר דקוויא דכריתות דף כ"א שמתנו הוילא הרמב"ם דיו לענין טומאה כמו שכתב ב"מ שם פליגא אהא דירושלמי ועיין בחידושי הריטב"א על פסחים שכתב שכן הוא דעת הרא"ה אכן לדעת בודאי נקטין כדברי שארי הראשונים הר"ן והמגיד והחוספוטס והרא"ש דאפילו אם חרכו עד שנפסל מאכילה כלל אם הוא לאחר זמן איסורו כיון שנחמץ כבר בזיעור אסור בנהגה וחייב לבער וכן פסק השו"ע בפ"ב א"א שאינו מבואר בדבריהם בהדיא אם הוא מדאורייתא או מדרבנן ודעת הגר"א דהוא מן המורכב ע"ש: (כ) עיין במקנ"ח שכתב דדוקא אף שנעפשה בפסח גופא אצל קודם פסח אף שהוא לאחר שם מותר לקיימן ומותר ליהנות לאחר שפסחאיעיין שו"ע הגר"א: (כא) ר"ן ומשמע ממ"א בסק"א ד"ה ותמן נוקשה וכו' דהוא דאורייתא ועיין בפמ"ג ונאופן זה שראוי לתמע עיסוק אחרות משמע דגם הוא מודה: (כב) אחרונים וכתמקנת הרב המגיד: (כג) אחרונים: (כד) עיין בביאור הגר"א שכתב לדעת הראש"ד והרא"ש והטור אפילו קודם פסח דוקא כשנסרחה ולבסוף נתחממה ונאמח כתב הבי"י ג"כ הדי אצל לדעת בודאי נקטין דקודם פסח בכל גווני שרי וכמו שהסכימו כל האחרונים וכמו שהביא הגר"א מיהר"א בעלמא ראהי מפת שנעפשה דהיה חמץ מקודם וכן מעריצת העבדנין וכן מוכח מדברי רב האי שהוצא ברא"ש וטור לענין טריאק"ה שמעריצין זו חמץ יבש שחוק ולפלא שלפי דברי הבי"י והגר"א הרא"ש והטור סותרין דברי עמנו שמחלה הביאו דברי הירושלמי ואח"כ הביאו דברי ר"ה גאון ומשמע שם מספיקים לדבריו וכן הביאו דין דעריצת העבדנין ודין דפת שעופשה ולא הביאו שום רמז סותרין זה את זה וע"כ שהיה נראה לעינינו בפשיטות דכונת הירושלמי שמתמיר היינו דוקא כשהיה זה בחוץ הפסח ועי' ב"ח קליר בלשונם [וגם לפי מקנת הרה"ם אפשר דגם הראש"ד מודה דאם נסרחה קודם שהחמץ אפילו בפסח שרי] וכן הסכים הבי"א לדעת: (כה) היינו כשנסרחה גם מאכילה כלל ואם נפסלה מאכילה אדם לנד עיין בפמ"ג שמאדד לענין פת שנחלקל בעוד שהיה עיפה ונפסל מאלס דהוא רק נוקשה כיון שנעפשה חמץ לא היה ראוי מעולם לאכילה אדם וכן דעת המקור"ם וכנה דגם המ"א ס"ל הכי ע"ש. ונמלוגמא שהוא רק ע"י מדרבנן בנאופן זה אפשר ללגמרי שרי ונ"ע: (כו) היינו אפילו חוץ שלשה שהרי הביא המ"מ מקורו דמוה לעריצת העבדנין שיתן לחורו ערוהו וזהו דנקט חוץ ל' היינו דלדוק דקודם ל' אף בנאק עבה מותר [וא"כ הע"ש דף בחוץ שלשה מותר:] (כז) כ"מ מהגר"א: (כח) מ"א וא"כ והגר"א ואפשר שגם הח"י מודה בזה עיין במה"ש: (כט) ח"י והגר"א: (ל) מנהגם נוהג ממ"א שהחמיר בשם הגאונים לגבי נעפיים:

הערות: (1) עיין מ"ב ס"ק מ"ב לענין חמץ שנפסל מאכילה כלל שנפל לחוץ המאלך: (2) עיין מ"ב ס"ק מ"ב

ד"קומי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף כ"א כתב שאם נפסלו מאכילה כלל אחר שעת הביעור [דהיינו בשעה שישיתן] חייב לבערו מן העולם לגמרי מן התורה.

באר היטב

שערי תשובה

ביאור הלכה

ה: מבחן. מסתיים

שער הציון

הערות: 1) עיין סי' תמ"ז מ"ז ס"ק ט"ו

לְיִקְוָמִי דְּבָרֵי הָרֶב: (א) ובשׁוּ״ע הרב בסעיף כ״ה כתב שאם דיבק נ״ירות הרבה בחלון א' ואין מן החמץ כוית במקום אחד אין החלוק מצרפן וכי' (ב) ובשׁוּ״ע הרב בסעיף י' כתב דפדיון מועיל במקום שיש הפסד מרובה, וי״א שמי דבש הרביעי שהועמד בשמרי מי דבש הג' הוא מותר אפילו בשתיה כלא פדיון וכי' ויש לסמוך על דבריו אם הוא בענין העיש הפסד מרובה אם נאסור אותו בשתיה (ועיין בסיומן תמ״ז סעיף ס״ג בהרב ובענין בלגאטרס אחרים).

ו' נהגו לגרר הכתלים והכסאות שנגע בהם חמץ (כח) ויש להם על מה שיסמוכו ואם יש חמץ בסדק שאינו יכול⁽¹⁾ לחטט אחריו (כט) יטיח עליו מעט טיט: ז' בצק שבסדקי עריבה (ל) אם יש כוית במקום אחד חייב לבער וא"ל אם היה (לא) עשוי לחזק בו שברי העריבה או לסתום בו נקב (לב) בטל במיעוטו (לג) וא"ל חייב לבער: ח' היה בו שני חצאי זיתים בב' מקומות וחוט של בצק ביניהם רואים (לד) כל שאלו ניטל החוט ניטלין עמו חייב לבער וא"ל (לה) א"צ לבער בד"א בעריבה אבל בבית אעפ"י שאם נטל החוט אין ניטלין עמו חייב לבער מפני (לו) שפעמים מקבץ אותם ליה חצי זית בבית וחצי זית בעליה חצי זית בכבודו חצי זית בבית זה וחצי זית בבית זה בבית חייב שלפנים ממנו והואיל ואלו החצאי זיתים (לז) דבוקים בכותלים או בקורות או בקרקעות אינו חייב

באר היטב

שערי תשובה

לחוכו חומץ או שר או י"ש. וכ"כ בתשובת נחלת שבעה סימן ל"ה שאם נתן גבינה יין שרף כדי שיהיה הגבינה חריף וחזק ולא מכר אותם קודם פסח שאסור בהנאה משום דלעטמא עבדי ולא בטלי וכ"כ מהר"ם מלוצ'ין נעיקה שנתחממה בשמרי שר שערב עליה הפסח וכן הוא הסכמת האחרונים. ועיין בשו"ת יעקב ש"ח סי' ט"ו ופנים מאירות סי' ק"ו. כתב הג"ח ומתעם זה אם העמיד המי דבש שקורין מע"ד בשמרים של שר אסור כל המע"ד בפסח ואם העמידו גם בשמרים שאינם חמץ ה"ל זה חזק גורם ומותר כמבואר ב"ד ס"ס פ"ו ונ"ל דכאן בחמץ חמיר טפי כיון שיש כח של מעמיד חוץ הפסח ע"ש שהאר"י והעלה ד"ס מקילין לשמות ב"ט אחרון של פסח מע"ד של כל השנה וכמ"ש מה"א סי' תמ"ו ס"ה בכל דבר שמצטלים בכלי חמץ שיש להקל ביו"ט אחריו. ונראה דזהו משום דהוא ספק אם היה בן יומיו כשצטלו בו ואין קי"ל סתם כלים אינן ב"י. רק דלגבי חמץ לא אמרינן סתם כלים אינן ב"י אלא ביו"ט אחרון אמרינן אפי' בחמץ סתם כלי אינן ב"י. אלא אם ספק שמא התמליכו בשמרי שר אין מקום להקל בו וכ"כ במקומות שמצטלין המע"ד בכל השנה צורות שעושין בו י"ש דהוי דבר חריף וחזק וי"ש לשבח צממ"ד כידוע לא מהני מה שאינו ב"י וא"כ אין כאן ספק כלל ע"כ שומר נפשו ירחיק מזה אפי' ב"ט אחרון וכו' ש' מליקא המע"ד מא"י ביום טוב אחרון דשמא מעורב בו שר עכ"ל. וכתב הבאר היטב אשר לפני ואם לקח המע"ד קודם פסח מהשמרים יש להקל ע"ש. ולדעתי הוא נע"ג. גבינות שהעמיד בקיפה שהיתה בכלי גלוע מחמץ אסור לאוכלו ומותר להשהותו. רד"ו כנה"ג. ונ"ל דדינו כדבר

משנה ברורה

אף שיש ס' גבינות כנגדם דלעטמא עבדי ולא בטלי ומיהו כ"ו (מה) אינו אלא מדרבנן ובידענא אם שכן ולא יצירו בין דבר המעמיד בין דבר דלעטמא עבדא ועבר עליו הפסח (מט) יס להמיר במקום הפסד מרובה בהנאה ע"י השלכת הנאת המעמיד לים המלח וכן נעיקה שנתחממה בשמרי שר (נ) שחייב לבערה מן הדיון אפילו יש נעיקה ששים נגדה ומתעם מעמיד דאין בטל אפילו צאלק וכו"ל אם שכן ולא יצירה ועבר עליה הפסח (נא) יש להמיר במקום הפסד מרובה ע"י השלכת הנאת המעמיד לים המלח: ו (בב) יש להם ע"מ שישמור. ר"ל דאין ללעוג על המנהג לומר שהוא מנהג שטות וחומרא יתירא אלא יש לזה (נג) סמך מן הירושלמי דליתא שם הנהגה דהו"א חייב לבער: (כט) יטיח עליו וכו'. וזה מהני אפילו יש במקום שהוא כוית ויותר ודללקמן בט"ט ע"ש: ז' (ל) אם יש כוית וכו'. ר"ל אף (נג) דבדואי מבטל ליה כשעשוי לחזק בו שברי העריבה אפי' כיון דחשיב לא בטלי: (לא) עשוי לחזק בו וכו' או לסתום וכו'. ואין חילוק (נד) בין אם היה זה בשולי העריבה או למעלה שפתה: (לב) בטל במיעוטו.

הגהות ומיקומים: (א) כפ"ב

שער הציור

(מה) לדעת רוב פוסקים: (מט) ח"י ומקו"מ וכו': (נ) מהר"ם מלוצ'ין וא"ר: (נא) ח"י ומקו"מ: (נג) ומ"מ ראה גמורה לנא דהתם כשעת על הכותל כעין שטחין נטיט דיכול להתקבץ כוית במקום אחד אצל לא בגבינה מועטת [ב"ח] והענין דשראל קדושים הם והנהגה להמיר אפילו במשהו: (נד) רש"י: (נז) דהלא דעה זו היא דעת הר"ף והרמב"ם דפקקו כלשנא בתרא דרבי יהודה אמר שמואל ולא ס"ל כאבי דמחלק בין מקום לשהג לשלש במקום לשהג עיין ב"י ופארו הגר"א: (נה) ואין שייך לומר שיהיה מרפז כיון שהוא עשוי לחזק בטלין לגביה [עו"ש]: (נו) רש"י ופשוט דבה אפילו אין ציבהים כוית בשלימות כ"א ציוריו החוט ג"כ חייב לבער והא דנקט בגמרא דהוי ב' חלאי זיתים לאשמעינן דכלא יטעלין אינו נרץ לבער: (נח) מ"א: (נט) מ"א והגר"א וכו': (ס) ואף דבית אינו עשוי לחזק אפי' אי לא טעמא שעי' כיבוד מתקבץ לא היה חייב לבער דכל חצי זית עומד בפ"ע צדק וליכא טעמא דצירוף כמו לעיל גבי כלי שהכלי מרפז [ב"ח והגר"א]: (סא) מ"א בשם המ"מ והרמ"ן והכ"מ [ולא העתקתי דברי הט"ו דהשינו עליו עיין בפמ"ג] וכ"כ הגר"א ומ"מ דברי המחבר מגומגם קצת דבמ"א העתיק שיעור המ"מ מפרי"ש דהטעם הוא משום צירוף כלי ומימלא דבית דלא שייך צירוף כדליתא בירושלמי הביא הגר"א אפילו אין דבוקים א"צ לבער וכו': (סב) הרא"ש:

הערות: (1) עיין ת"כ סי' ק"כ לנענו חמץ במקום שאין ידו מונעת שם: (2) עיין סי' תכ"ט שעה"כ מ"ח

ליקושי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף כ"ח כתב כשיטת הרבה פוסקים.

א טור בשם ראב"ן
ב פ"ק סמך מן
הירושלמי י' משנה
שם ד' מ"ה כלשנא
בתרא דרבי יהודה
הר"ף והרמב"ם
בפ"ב ב שם
מיתרא דשמואל
י' נעיא שם ולא
נפשיטא ב' תנאים
בפ"ד וטור שם
נעל העיטור ואפ"ה הרא"ש

לבער (יג) [ה] אלא (לח) מבטלו בלבו ודיו: ט * יחמץ שנחפשו (לט) קודם זמן איסורו ונפסל מאכילת הכלב או ששרפו באש (מ) (קודם זמנו) (רין) ונחרץ * עד שאינו ראוי לכלב (מא) או שייחדו לשיבה (מב) וטח אותו בטיט (מג) מותר לקיימו בפסח: י (מד) דיו שהוא מבושל בשכר שעורים

באר היטב

שנחבשל בכלי חמץ עמי חמץ ס"ה מ"א. וז"ל שהיה הקיפה מעל"ע בכלי חמץ כמ"ט צ"ד ס"ט פ"ו. וע"ל ס"ק א'. ומזה הנזר היטב אשר לפני וז"ל שהעמיד בפסח דוק ולא ידעיה למה: (יג) אלא מבטלו. ואם אירע שלא בטל חמץ חייב לנער בכל

משנה ברורה

זה שימנצו במקום אחד. ומ"מ ביטול (סג) נרץ לכו"ע ואם לא בטל קודם זמן איסורו נרץ לנער אח"כ: (לח) מבטלו בלבו ודיו. דהו (קד) צעיר צעיר אלא מותרין ולכן חייב צעיר אח"כ הו"ל ספיקא דרבנן וא"ל לדוק: ט (לט) קודם זמן איסורו ונפסל וכו'. ר"ל שנפסל מאכילת כלב (סה) קודם זמן איסורו דאם קודם פסח לא נתקלקל רק מאכילת אדם ובתוך הפסח נתקלקל ציור עד שאינו ראוי לאכילה כלב היה חייב לנער כיוון שנשעה שהגיע זמן חיוב הביטול היה ראוי עדיין לאכילה כלב: (מ) קודם זמנו. לאפוקי (סו) לאחר זמנו לא נפקע איסורו עד דשיקף ליה לגמרי: (מא) או שייחדו לשיבה וכו'. שהיה לו (סו) גוש עצה של חמץ בין עיסה קשה ובין פת וייחדו לשיבה קודם פסח ואף דדעתיה סילקו מתורת אכילתו ונטלו רק לזה אפי"ה כ"ו שלא טח צטיט לא מהני ביטולו. וטח צטיט לתודיה לא מהני כ"ו שלא ייחדו לשיבה: (מב) וטח אותו בטיט. וזה מהני (סח) אפילו לא נפסל החמץ מאכילה והטעם משום (קט) דנעילה ע"י משא אורב. והנה מלשון המחבר משמע דלרץ לטוח אותו מכל דא אכל צעיר איתא וטח פניה צטיט ואולי דמפרש פניה (ע) היינו פני הפיכת שאור מכל דא: (מג) מותר לקיימו בפסח. וה"ה דמותר (עא) בהנאה אכל באכילה אסור (עב) מדרבנן עד אחר הפסח ואע"ג דאכילה שאינה ראויה היא דאם נפסל לכל מ"מ כיון שהיא רוצה לאכול אסור דא מאכילה ודוקא זה דלאשפיה (עג) אלא אם כן מ"מ מילא חמץ זה שנפסל מאכילת כלב לתוך המאכל אפילו רק צריכו אין לאסור לאכול אותו המאכל דאם חמץ זה הוא כעפרא צעלמא. ואלמוד"י שפושין משומן דגים עם לחם קלוי קודם הפסח (עד) אם ידוע לו שהלחם היה קלוי כ"כ עד שאינו ראוי לאכילה כלב מותר לקיימו בפסח ולמכור לעכו"ם אכל אסור לאכלה (עה) ואם אינו ידוע לו אסור אף לקיימו וליהנות ממנו: י (מד) דיו שהוא מבושל וכו'. ר"ל קודם

דהיכא דליו ראוי לכלב מחמת עפוש לא חייבו התורה וכו"ל וכן לענין הראב"ד אין חילוק בין אכילה ובין ביטול דלדברי הראב"ד עפוש שפיר קבא הג"ל דהיכא דמחמת עפוש אינו ראוי לאכול כלב אינו חייב

בהנאה אחר הפסח צריך עפוש שכתב מקלס פוסקים דעכשו שכולס מבטלים אין להחמיר כולי האי ע"ש ועיין לקמן סימן תמ"ז ס"ק י"ד מ"ש שם על מ"ש צה"ט משו"מ צ"ח. ועיין לסימן תמ"ח בענין שמרס מחמץ שעה"פ: [ה] אלא מבטלו. ענה"ט ועיין בגמ"א ס"ק א' לענין חצי שיעור

ביאור הלכה

כיצום נדרים מוצאין כן גם ציור בשם ראשונים להמיר מטעם זה ומדלגל שם גם דין דיירות דנדיקס משמע דהכל מטעם אחד דכדרי הפ"ח. והנה מה שמדנדיקן כורכי ספרים הניירות דנדיקן של חמץ אף קודם פסח לדעת ראשונים דחלי מותר דמחייב חייב וכו"ל ולדעת הש"ח מחמירין נמי י"ל דמותר דאם אין ניכר החמץ מנחון ומש"י ההפ"ד דעת הש"ח מחמירין לעשות גלילה רכה י"ל דדוקא בחלומות כ"כ כדי שיהא נגלע בין הסדקים ולא יצאק מנחון וצפרט לפי מה שכתב הה"ר דכיון דעיקרו הוא חמץ נוקשה אינו אסור אלא בגמרא מחמץ ולא הוכר המנחא שיהא גלילתו רכה וכן צ"ח"א לא הוכר המנחא זה ע"ש. ובר מכל זה אפשר לומר דענינו אינו דמותר לחלומות דאם סופו עומד לגרר החמץ מן החלומות וכן לענין ניירות דנדיקס אפשר ג"כ שפירסם משא"כ לענין כורכי ספרים דמותר מנחון ונעשה לכתולה ע"מ שישאר כך אפשר דהוא כולל חמץ שנפלה עליו משולת שהוא כמבטול: * חמץ שנחפשו וכו' ונפסל מאכילת כלב. דע דעת הראב"ד דבשאר חייב לנער אפילו אם נחפשו עד שנפסל מאכילת כלב ולדעת הרמב"ם אין לחלק זה ועיין גמ"א וכו"מ שהכריעו להלכה דעת הרמב"ם וכן העמיק המ"א ועיין צפ"ח והר"א שהביאו סעד לדברי הראב"ד דמותרת דל"ה פ"א דאיתא שם דשאר נקרא משיפסל לאכילה כלב והפ"ח הכריע מזה זה דהלכה כהראב"ד והנה לכאורה הוא תמיה גדולה על הרמב"ם מתוספתא זו אכן לענין י"ל דס"ל להרמב"ם וכל העומדים בשיטתו כמו שכתב הכ"מ שם דאף דחייב התורה לשאור אף שנפסל מאכילת כלב היינו כשנפסל מחמת חיימונו שנחמץ כ"כ עד שאינו ראוי לאכילה אף לכלב דמשום זה לא נחשב כעפר ודאם דכדרי חמץ ששפכו בחביו דבר חרץ ביותר ואינו יכול לאכול מחמת חריפותו דעבור זה לא יבטל ממנו שם אורב"א אכל אסור השאור הנכבד לשאור אף שנפסל מאכילת כלב היינו עיפושו אף לא היה נחמץ כ"כ ג"כ לא היה ראוי לכלב מחמת שנחפשו ונפסל שפיר י"ל דזהו נחשב כעפר וכו' שכתב הר"ק דלרץ אס נחפשו עד שנפסל מאכילת כלב אינו חייב צביעורו משום דהיה כעפר וע"כ מה לי אס החמץ נעשה עפר או השאור נעשה עפר וביותר מזה מלאחי צ"ח שם בגמ"א מחמץ שכתב דאף לדעת הראב"ד אס נפסל השאור מאכילת כלב פטור על אכילתו ואינו חייב רק צביעורו משום דראוי לתעמ זה עיסות אחרות. והנה הפ"ח נשאר צ"ע על דבריו מתוספתא הג"ל ולפי דבריו הג"ל יתא דיעור ק"ל להראב"ד דחייב ואפילו אס נאמר דלא ככ"מ אלא לדבריו הג"ל קבא הג"ל דהיכא דמחמת עפוש אינו ראוי לאכול כלב אינו חייב

שער הציור

ואם מ"א ועיין פמ"ג דלאין דנדיקס קאי: (סד) אחרונים: (סה) דעפרא צעלמא הוא לא אמרינן אלא"כ אינו ראוי לאכילה כלב כדמכח מר"ק צביעור ו (סג) שאח"כ נתקלקל ציור זה לא גרע עיור וזמן שהסמינו הפוסקים דאם נתקלקל החמץ בתוך הפסח עד שאינו ראוי לכלב חייב לנער: (סו) ר"ן וס"פ: (סו) בגמרא איתא כופת שאור שייחדו לשיבה וצ"ח איתא שפירש"י נתקלקל לשיבה ומשמע מזה דמחמץ צעיר יתור לשיבה וגם טח פניה צטיט זה וטח פניה לתור לא מהני והנה צ"ח הסכים דטח פניה לתור ג"כ מהני והוכיח זה מהא דנדיקן שפסקין הכתלים ונאמח אינו ראוי דאם חשבו לשיבה דהיינו לתשמיש וכן מוכח ציור ע"ש וגם מה שהביא רמב"א דכחצו הפוסקים דמהני צביעור לטוח צטיט דהם על מעט עצה שנאמח אס דחלי מהני צביעור דמחמץ מעט הנצק עם טיט וחשיו כעפרא צעלמא משא"כ הכא בנפחם שאור שהוא ציור גדול וי משום שטח פניה שלמעלה צטיט יתבטל כל החמץ שמתחתיו והלא יכול לגרר הטיט מלמעלה עם מעט הנצק שחתחו וישאר לו השאר נקי וגם לדבריו מאי מקשה הגמרא טח אין לא טח לא לשיט דטח מהני אפי"ה בלא יתור לשיבה ויתור מהני בלא טח א"ו דטח בלא יתור לא מהני אח"כ מלאחי צ"ח וצביעור משמע להדיא כפירש"י דבעינן תריהו ודלא ככ"מ: (סח) ואף דמשו"ע לא מוכח אלא כשלא נפסל החמץ שבתוכו מאכילת כלב אכל מלשון הרמב"ם שם העמיק וכן כלל סמך לענין פת צביעור אלא כשנאמח כופת שאור שייחדו לשיבה שמתחתו צביעורו וגם הגמרא דמהני ליה לנצק צביעור עריבה ושם נמי הלא לא מפיסל כלל באכילה: (סט) ואע"ג דנעלמא אפי"ה ביטול צדיחא וחשפיה לעפרא לא מהני מדרבנן הסם משום דלמא אחי למיכל הכא לא שייך זה דאם ייחדו לשיבה וגם מלאי: (ע) וברש"י איתא שם שטח פניה נתקלקל לשיבה משמע דרק למעלה במקום המושב אכן בקרנן נמנאל איתא דלהרא"ש היינו מכל דא אכל אינו מוכרח עי"ש בגמ"א: (עא) פמ"ג: (עב) ט"ו ונראה דטע"ל לא קאי רק על חמץ שנחפשו או ששרפו וכו' ולא על שייחדו לשיבה דהחמץ שנפסלם של הוכרח הלא ראוי לאכילה וכן לענין דיעור פטורו משום שפוטלו: (עג) ח"י וס"א: (עד) דמח"א שהחמיר במקומה אינו אלא משום שאמר החריכה היה ראוי עדיין לאכילה כלב אכל אס ידוע לו שהחריכה היה ביותר עד שאינו ראוי לאכילה כלב גם הוא מודה: (עה) מוכח מפוסקים:

הגהות: (א) ל"ל צה"ט תמ"ז ס"ק ת"ב:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשער הרב כסע"ף כ"ט כתב שזה מדבר אפילו בדבוקים.

הלכות פסח סימן תמב

טז באר הגולה

(מה) מותר (יג) לכתוב בו : יא "עריבות שלשין בהן חמץ (מו) אין לסמוך על מה שרוחצים אותו בחמץ ומנקרין החמץ מהן כי (מו) א"א לנקרן שלא ישאר בהן בין הכל כזית והכלי מצרפו וצריך ליתנן במתנה לא"י (מה) עד לאחר הפסח או לטוחן בטיט (מט) וזה"ה (יד) לבצק שבכלי נסרים שאינו יכול להוציאו: הגה וטוב לעשות כן (ג) צללים שמניחים בהם קמח כל השנה (מהרי"ו) וכן (טו) צללים שמניחים בהם פת כל השנה ומפה שהיתה מונחת על (טו) שק קמח לא מהני לה ניעור (נב) וצריכה כנס כדי להשתמש עליה בפסח (מהרי"ל):

שערי תשובה

אם אסור מה"ת לענין ב"י ובשור"ת ח"י סימן פ"ו כתב דלמ"ד בשאין החלואי זיתים דצוקים כחללים ג"כ א"י י"ל דדוקא צאטורי אכילה גלי לן קרא דכל חלב דחצי שיעור אסור כי דעממא דחצי לאטטרופי לחוד לא מהני א"י י"ל דדוקא בעשה מעשה שמחשיבו לאותו חצי שיעור אבל בפחות מכזית מה שמניחו צבחו ואינו מצערו אינו עושה דבר שמחשיבו לא חמירין ביה חצי לאטטרופי ע"ש. ובשאלת אריה סוף סימן פ"א כתב בטעם הדבר דצאטורי אכילה אם אוכל כזית כגל"פ מצטרף וחיביב עליו נמצא מה שאכל חמלה צאטורי אכל למפרע דהא איהו מצטרף ומשלים שיעור האכילה לחיוב אבל לענין ב"י אפילו אם ישלים אחר זמן לכזית יעבור מבאן ולהנא וכ"ו ששהה אצלו פחות מכזית לכתא אסורא למפרע אפילו לכתא שהשלימו לכזית וכיון דא"א שיבא לאסור ב"י למפרע בשהיית ח"ש זה לא שייך טעמא דחצי לאטטרופי ע"ש. והדברים עתיקים מדגש מתוקים ואלו ואלו דא"ת ועיין בשו"ת פ"י סימן ט"ו שהאריך ג"כ בענין זה אם שייך ח"ש לענין אסור ב"י:

כמשמעות הש"ע וכן שכנה"ג כתב שנהגו כן ע"כ. וכתב מ"א ולא מהני הדמה בעלמא דאדרבה הוצק נדבך בו ונריך כיצום בחמין לעשות מחילה בפניו. וכן כרכום. עמ"א סי' תס"ז ס"ק י'. וי"ל הכל לפי המדינה:

ביאור הלכה

כל שאינו ראוי לאכילה אדם מותר שאני חמץ שאפילו אינו ראוי לאכילה אדם ראוי לחמץ כי עיקום אחרות [מ"א בשם הר"ן]:

משנה ברורה

ומן היעור והטעם דעפסים ושאר דברים המרים שנתערבו בו בודאי פגמוהו להשכר עד שאינו ראוי לשמיה אף לכלל ולכן מותר לכתוב בו כגמועד*אבל אם ביטל נכרי בפסח את היי"ל (עו) אסור לכתוב בו כיון שלא נפסל השכר מאכילה כלל קודם זמנו: (מה) מותר לכתוב בו. ולא חיישינן שמא ישכח ויתן קולמוסו לחור פיו כדרך הסופרים וחמץ שנפסל מאכילה כלל הלא אסור באכילה וכי"ל דזה דוקא כשאלו צבונה ומשום דהוא חמשה"כ משא"כ זה שהוא שלא צבונה אין קפידא [מ"א בשם תה"ד]: יא (מו) אין לסמוך וכו'. לא מיירי (עו) לענין להגעילין ולהשתמש בהן בפסח דבזה א"י לזירוף כזית דהא אפילו ישאר משהו אסור אלא מיירי לענין להנעין (מו) אי אפשר לנקרן. לאו דוקא (עח) אלא ר"ל דצבונת הפעמים לא יוכל לנקרן כראוי ולכן יש להחמיר משום חומרא דחמץ בכל גווני (עט) וכתבו האחרונים דהכא מיירי בעריבות העשויות ממסרים גדולים שלשין בהם פת שיש חריץ בין נכר לנסר ומאז שם חמץ אכל עריבות קטנות העשויות ממחיצה אחת ואין בהם שום סדק פשיטא דיכול לנקרן כדי להנעין (פ) אבל לא להשתמש בהן בפסח ואם עבר ולא בהם בפסח אחר הגעלה מותר: (מה) עד לאחר הפסח. לא שיאמר לנכרי כן אלא יתנם לו במתנה גמורה אלא שאחר הפסח יכול לחזור וליתנם ממנו וכמו שנתבאר בסיומן תמ"ח: (מט) וזה"ה לבצק וכו'. וכתב מהרי"ל דכן המנהג בדפי מוליתא ועצים מגלגלין וכל הכלים ששמשו בהם עיסה לטוחן צטונו או למכור לנכרי. ולפי מה שכתבו האחרונים הי"ל אם עשויות ממחיצה אחת (פא) די כשמנקרן היטב ומלניען במקום לנוע: (ג) בכלים שמניחין בהן קמח. דשמה יש עליהם חשש חמץ ונכנסו בין הסדקים: (נא) בכלים שמוניחים בהם פת. היינו סלים של ענפי נגרים שיש בהם גומות וא"א לנקרן (פב) ויש להטמינם בחדר שאינו רגיל לילך שם: (נב) וצריכה כיבוס. היינו כיצום יפה בחמין ואחר ומצטעו [אחרונים] ועיין לקמן סימן תנ"ג ס"י ובמ"א שם:

אסור

שער הציון

(עו) ח"י בשם תה"ד: (עו) אחרונים: (עח) ב"ח וכו': (עט) מ"א וא"ר ומקו"ח: (פ) א"ר ונראה שמקורו הוא מקימן תנ"א ס"י. בהג"ה דמסתמת הדברים שם משמע דבכל גווני אסור [עיין בט"ז ובח"י שם שהעמיקו דברי הג"י שא"א לגוררן ולנקותן יפה יפה שלא ישאר משהו חמץ בחיור סדק שאינו נראה לעין] אכן מדברי הרמ"א שם שקיים וכבר נתבאר לעיל סימן תמ"ב מוכח דגם כאן מיירי בזהו ענין שמתבאר שם ומ"מ לענין להנעין יש לקמן על דברי הרמ"א וש"א שמקילין בנסר אחר שערך הדין דקעיקף זה אינו אלא מלך חומרא כמו שהסבירו כמה אחרונים: (פא) וכ"כ הא"ר בשם השו"ר כה"ג אף הוא לא חילק בין עשויות ממחיצה אחת או לא ועכ"פ בעשויות ממחיצה אחת יש לקמן להקל: (פב) מ"א בשם מהרי"ו והנה הפמ"ג מפרש*דבמה לחוד כגי אחר שיעקר היטב [היינו צללים אלו שהוא רק חשש פירור בעלמא שימצא בו משא"כ בעריבות דיש חשש לזירוף כזית שם שאינו מועיל הטמנה לבדן] אבל מדברי החק יעקב וחמד משה משמע דמרייבו בעי:

הערות: (1) עיין סי' תנ"א סעי' י"ח לענין כיצום שק:

י"קו"י דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ל"א כתב: שטוב להחמיר וליתנם לנכרי במתנה גמורה קודם הפסח.

תמג דין חמץ בערב פסח לאחר שש. ובו ג' סעיפים:

א ברייתא פסחים
כ"א וכו' יהודה
עור בשם הרמב"ם
בפ"א והרא"ש
וש"פ ב משנה ד'
י"א וכו' יהודה
גמרא שם ב משנה
דף כ"א ובגמ' שם
ה ברי' שם וכו'
ה שם ברי' וכו' דף
פירש הרא"ש שם
ז שם בגמרא ו'

א * חמץ משש שעות ולמעלה ביום י"ד (א) אסור בהנאה (ב) * (אפי' חמץ של א"י אסור ליהנות ממנו) (טור סימן ת"ן ויב"ש סימן י"ח) * ואסורו חכמים (ג) (ג) שתי שעות קודם דהיינו מתחלת שעה ה' יומיהו כל שעה ה' מותר בהנאה ורשאי למוכרו לא"י * אפילו (ג) (ד) הרבה ביחד שודאי לא יאכלנו קודם פסח * ויכול להאכילו לבהמה חיה ועוף (ה) * ובלבד שיעמוד עליהם לראות שלא יצניעו ממנו ויבער מה ששיירו ממנו * ומתחלת שעה ו' ולמעלה (ו) * אסורוהו גם בהנאה: הגה ונשנה העיבור שהיוס ארוך אלו הד' שעות (ז) לפי ענין היום ומותר לאכול חמץ (ד) (ח) עד שלש היום (רמב"ם) כפי המשנה ריש ברכות שער השוהב

ב אסור בהנאה. מדאורייתא. ומ"מ אינו עובר בגל יראה עד הלילה רק על מ"ע דחשיבו. מ"מ פ"ג [ובצ"ק כ"ט משמעות רש"י לעובר:] (ב) שתי שעות קודם. אפי' חמץ דרנן כגון חמץ נוקשה אסור ג"כ וכש"כ חמץ ע"י תערובות. ח"י וכ"כ ע"ש. מה בע"פ יולאו לנה"ק ויחורו ויאלכו ואח"כ יקברוהו. מהר"ל וכן פסק ח"י דלא כמ"א: (ג) הרבה. משמע אפי' כותח ויין שרק אף שנקרא שם צעילי עליו מותר למוכרו קודם פסח בשעת היתר לא"י אף שזודע שלא יכלה קודם פסח. הסכמת אחרונים. אכל הנ"ח מחמיר לכל מידי ששם צעילי עליו אסור למוכרו שלשים יום קודם פסח והמחמיר מע"ב: (ד) שלש היום. דרך משל אם היום ט"ו

ביאור הלכה

א אפי' חמץ של גברי אסור ליהנות ממנו. כתבו האחרונים בס' תמ"ח לפ"י אסור להרים גם פת חמה של עכו"ם. ונח"מ מפסק בעיקר דינא דריח פת חמץ ואפילו בישראל לפי מה דקי"ד ביו"ד סימן ק"ח דדבר שאינו עומד לריח מותר להרים בו וכמו כן לענין פת עין בדבריו אכן נאמח לא בירא עיקר דבר זה אם פת חמץ עומד לריח עין בירא ע"י ר"ד בהג"ה ב' דעות בזה ועיי"ש בציבור הגר"א גם ביו"ד סי' ק"ח גופא אימא לחד מ"ד דנחמך בפסק דליקטורא במשנה אחר' ריחא ילימלא עיי"ש ובר מן דין יש לאסור מטעם אחר דשאר יבא לאכלו עין במנ"י כלל ל"ו ס"ק ל"ח שהארץ כפרטים אלו והביא שם בשם הרוקח כעין זה ולעיל סי' רט"ו ס"ב בציבור הלכה ד"ה המוסק כתבנו כגון זה לאסור ובפרט בחמץ דלא נדלא מיניה כולל שאל: * אסורוהו גם בהנאה. ופשוט דלא אסור למכור לגברי דהמכירה גופא נחשב הגה אכן בדיעבד אם מכר מדלד הפמ"ג בסימן תמ"ח נמשכו סק"ו דמהני עכ"פ דלאחר הפסק לא יאה

סחמא בין דישראל ובין דעכו"ם והאי דינא עקרו הוצא בפוסקים לענין פסח והרמ"א בזה הענין דאסור עשוי לטעות אז שתי שעות כיון שאין שמש וזרחת ואפילו שעות ולמעלה: (ג) שתי שעות קודם. הטעם משום יום המעון דאדם עשוי לטעות אז שתי שעות כיון שאין שמש וזרחת ואפילו חמץ נוקשה שהוא חמץ דרנן (ד) ג"כ אסור באלו השתי שעות וכ"כ חמץ ע"י תערובות * ובתשובות * ובתשובות נודע ביהודה סימן כ"א מיקל באכילת נוקשה בשעה חמישית: (ד) הרבה ביחד. אפילו דבר שנקרא שם צעילי עליו כגון שמכר אורז של יין שרק לא גזרין שיהשדוהו שמכר לו ישראל בפסק כשיראו שהעכו"ם מחזיק בהן בפסק כיון שמכר לו עכ"פ בשעה המותרת למכור [אחרונים דלא כצ"ח:] (ה) ובלבד שיעמוד עליהם. ודין זה שייך ג"כ (ה) קודם אלו השתי שעות המולי' ל"ו ואלין (ו) שמוחזיק בדבריהם החמץ מחויב להורו בזה: (ו) אסורוהו גם בהנאה. גזירה אטו שעה שצניע דלסור מן המורה צנחא עכ"כ אסור אז למוכרו לעכו"ם ולא ליתן לו במתנה ולא להאכילו לבהמה חיה ועוף. א"ס יש לקבול מה בע"פ בצוקר א"ס יש שהות לקבול וישראל זמן לאכילת חמץ (ו) יקברו המת קודם אכילה דהא אין נכון (ח) לגבי המכירה לאכול קודם קבורת המת כמבואר בסימן תכ"ו צט"ו סק"ו וא"ס הזמן דחוק ואפשר שלא ישר זמן לאכילה מוטע לאכול מקודם ולקיים אח"כ ציבור חמץ צומנו ואח"כ יתעסקו בצרכי קבורת המת: (ז) לפי ענין היום. היינו דלעולם חשיבין היום לשמים עשרה שעות וממילא ציימים הארוכים משערים בשעות גדולות ולפיכך בשנת העיבור מותר לאכול עד שלש היום אע"פ שהיום ארוך יותר משמים עשרה שעות שלנו כגון שמגיע לשלש היום חמש שעות (ט) ועד דלפ"ו ה"ה במדינות שהמים שלפני הפסק קצרים מחלקין הי"ב שעות לשעות קטנות ואינו רשאי לאכול רק עד שלש אותה היום: (ח) עד שלש היום. וחושבין את היום מעלות השחר עד זאת הכוכבים כ"כ (י) הרבה אחרונים (יא) וי"א דחושבין מהנן

שער הציצין

(א) כן ביארו כמה אחרונים והגר"א מכלל דעת המחבר לפסוק בהרמב"ם שהעמיק להלכה כר' יהודה. ועד דמ"מ לאו פסיקא היא דלכמה פוסקים אין עובר על זמן זה בלאו כ"א בשעה דחשיבו עין בנאצ"ד ומלחמות וממ"ג ולפ"י אין צדור אם אסור אז בהנאה * מדאורייתא ע"ש בדבריהם ועיין בר"ן ובמהר"ם חלאוה דף כ"ח ובחידושי ריטב"א ובפ"א בסימן תל"א: (ב) המ"א בשם המ"מ וכן דעת הראש"ד ומרמ"ם צ"ב כמ"ש בספר ח"י * ומהר"ם היא דדעת רש"י בנ"ק דף כ"ט ובפוסקים דף ד' בנ"ה בין לר"מ דמשש ולמעלה עובר בגל יראה וכן משמע דעת רבינו מנחם דף ו' סוף ע"ב ד"ה אמר רבי יהודה ע"ש וכן כתב העיטור דלר' יהודה יש לאו דכל יראה משש ולמעלה: (ג) ריב"ש: (ד) עי"ש וחי' וחי': (ה) הגר"א * וי"א מלעיל סימן תל"ד כ"א: (ו) מלעיל סימן תל"ג סק"ו: (ז) פשוט: (ח) מור וקציעה בסימן תקכ"ו דדברי המדרש קאי רק על בני המצורה: (ט) כדי שלא לגא אפי' לר' מנחם לאכול חמץ צומן האסור בדודאי לאו כו"ע ירלו להשתנות כל היום ולספקו על אכילת פירות ומנה עשרה גזירים וגם אין זה בנין למח דיוכין אח"כ להשתקק בקבורתו במחיות כדא"י משא"כ קודם אכילה יהיו צהלים ודחוסים ואף שמהר"ל נתן ענה אחרת להוכיח את המת לנה"ק ולחורו ולאכול וקברו אח"כ כבר פסקנו בזה המ"א ואף שהאחרונים מתלצין בדבריו מ"מ לא העתקוהו שאין המנהג לעשות כן ציימנו והעמקנו לייא דברי המ"א: (ט) אחרונים בפשיטות: (י) צ"ח וט"ו ופר"ח וחי' ומטה יהודה בשם מהר"ם אבולפיה והס"א: (יא) לבוש ול"ם והגר"ו:

הערות: (1) עיין לקמן סי' תמ"ח ס"א בנתיב:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסימן תל"א סעיף א' כתב דאין ב"י ובי"מ מחצות רק מליל ט"ו בניסן ואילך. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף א' כתב דחמץ נוקשה אסור מה שעות. (ג) ובשו"ע הרב בסעיף ה' פסק כמהר"ל דמוציאין המת לבה"ק קודם האכילה ומלצין אותו וחוזרין לבתייהם לאכול ואחר כך קובצין אותו. ואת מקומו היה מוכן צריך גמי לקברו ורק אח"כ לחזור ולאכול. (ד) ובשו"ע הרב בסעיף ד' כתב כהשיטה השניה. (ה) ובשו"ע הרב בסימן תל"א סעיף ב' כתב שמחצות אסור בהנאה מה"ח.

הלכות פסח סימן תמג

יז באר הגולה

ומהרי"ו (ט) * וי"א עד ז' שעות קודם חלות (תה"ד סי' קכ"א): ב' ישראל שהיה בידו חמצו של ישראל ח שם י"ג עבדוה אחר בפקדון (י) יעבכנו עד שעה ה' ואם לא בא בעליו (ה) (יא) ימכרונו * לא"י ואם לא מכרו (יב) חייב

באר היטב

חמלו י' לסמוך אדעת י"א. ואם הוא יותר משעה עד חלות מותר למכרו. מ"א: (ה) ימכרונו. נ"ל דאם הוא דבר שלא ימצא בריוח קונים בשעה ה' מותר למכרו קודם לכן. מיהו אם במקום דיוכל

ביאור הלכה

נקרא חמץ שעבר עליו הפסח וכן פסק בספר צנין עולם ובהשגחה שאל ומשיב ח"ב סימן מ' ויש מאחרונים שמגדירן דאפילו אחר שש נמי דיעבד אס מוכר לא נקרא אח"כ חמץ שעבר עליו הפסח מאחר דלכמה פוסקים לא עבר על כל יראה עד הלילה עיין צני"ג מניח סימן ס"ג ובשאלת אריה סי' ע"ט ועיין בשע"ת סימן תמ"ח קט"ו ובגשמה אדם בבלותו מכירת חמץ שאלה א'. והיכא שהשליך אחר חלות א"ת חמלו לר"ה אם מותר אחר הפסח לחזור ולכותו בו עיין לקמן בסיומן תמ"ח בשע"ת ובנ"א הג"ל ובש"י חמד: * וי"א עד ב' שעות קודם חלות. עיין מ"ב הטעם כחוב במרות הדשן דמכין אשיות קמא דגמרא דאין אדם טועה יותר משתי שעות ואילו השעות מתחמם הם שעות צינויות ולכאורה לדעת זו יזויר לפעמים גם חומרא כגון במדינות שהימים שקודם פסח הם קצרים משלנו לא יהיה מותר באכילה שתי שעות קודם חלות ולדעה ראשונה דחשנין שעות ומניות בודאי מותר אפילו בחור' ב' שעות כל זמן שהוא עדיין נמשך שלש הימים וכן משמע בנדר שלום ובמור וקציעה ולעני"ד אפשר לומר דבזה גם התה"ד מודה להקל שלא להחמיר יותר מדעה ראשונה דנה דמכין אחירוהא קמא דאין אדם טועה וכו' אבל הלא י' עוד אוקימתא משום דשע"ת רביעיית זמן סעודה לכל היא ואין אדם טועה בה והיא אוקימתא לא פליגי אהר"י כמו שכתב בבה"ד וא"כ אין לאסור באכילה בחור' שתי שעות משום דאחי' לטעות עי"ל לאכול גם אחר חלות הלא עד שלש הימים זמן סעודה לכל היא דמסתמא במדינות שהיום קצר ג"כ זמן סעודה עד שלש הימים קצר שמשך בחור' השתי שעות סעודה ח"י היום וא"כ אין אדם טועה בה ולדינא בלא"ה אין ג"מ בדחפון קודם שכל למקור אדעה ראשונה להקל ובפרט שהיא העיקר להרבה פוסקים: * ימכרונו וכו'. ומ"מ המפקיד ג"כ בכל מקום שהוא יראה למכרו לעכו"ם ולא ימקח על הנפקד דשמה יסבה [אחרונים]: * לנכרי. עיין מג"א שכתב דאם הוא דבר שלא ימצא בריוח קונים בשעה ה' מותר למכרו קודם לכן ואם לא העתקו כן דמשתע לבחורה דמחשש שמה יזול ממיר למכור מקודם וכן פירשו איהם אחרונים ובהנחה זה בודאי אי אפשר לומר כמו שכתב המקו"ח ע"כ העתקנו דברי המקו"ח דדוקא כחושש שלא ימצא קונים כלל אח"כ וביאר שם שהוא כוונת מג"א ועי"ש שגם בזה נשאר בנ"ע דמחומ"ם סי' רנ"ב סעיף י"ח מוכח דאפילו בחפון זה

לא ימכרונו וכו'. ומ"מ המפקיד ג"כ בכל מקום שהוא יראה למכרו לעכו"ם ולא ימקח על הנפקד דשמה יסבה [אחרונים]: * לנכרי. עיין מג"א שכתב דאם הוא דבר שלא ימצא בריוח קונים בשעה ה' מותר למכרו קודם לכן ואם לא העתקו כן דמשתע לבחורה דמחשש שמה יזול ממיר למכור מקודם וכן פירשו איהם אחרונים ובהנחה זה בודאי אי אפשר לומר כמו שכתב המקו"ח ע"כ העתקנו דברי המקו"ח דדוקא כחושש שלא ימצא קונים כלל אח"כ וביאר שם שהוא כוונת מג"א ועי"ש שגם בזה נשאר בנ"ע דמחומ"ם סי' רנ"ב סעיף י"ח מוכח דאפילו בחפון זה

שער הציור

(יב) מ"א. וא"ר סימן תל"א והביא שכן ג"כ דעת נחלת צבי ודלא כנ"ל וכן דעת בעל מור וקציעה והגר"ו וכו'. ואף שהמ"א נקט דבריו בשבח אפשר דלאו דוקא הוא וכן הגר"ו נקטו בהנחה דדיעבד נוכל לסמוך על דעת המ"א ומכ"ש לפי דעת מור וקציעה שנקט לעיקר דעתו ע"ז וכן חשמונני פנים: (יג) רוב מרש"י י"ג דהי' המתן וכו' בנ"ה ובהנחות רי"ג גאות: (יד) דאי לא מצא מקום למכור פשיטא דפטור לכו"ע וגדולה מזו כתב בנדר שלום לדעת מ"א דאם טען המחזיר למכור פטור דאטום הוא דלעיל בסיומן ק"ח וכן כשטען סבור היימי שאוכל לסמוך על המפקיד שבודאי ימכרונו במקום שהוא ע"י קנין ולכן לא מכרתי בשעה ה' וכשהגיע זמן איסורו או לא נ"ד לפרט מטעם שאין אנו סומכין ע"י המפקיד מכר במקום שהוא פטור דאטום הוא דלאו כו"ע דיני גמירי: (טו) וגם ע"י מתפקד שם דהו"ל למכורו במקומו ואע"ג דהנפקד לא היה יכול לסמוך ע"י והיה מחוייב לבערו כמ"ש המ"א מ"מ הו"ל להודיע בכתב או ע"י שליח להנפקד שמכרו ואם לא מכרו והודיע להנפקד איהו דאחזיק דאפסיה וראיה מדעת היא והנפקד מחוייב לבערו כדי שלא יעבור המפקד על כל יראה וכו' אם לא שהיה המפקד במדינת הים בענין שאי אפשר לו להודיע וא"כ אף אם היה מוכרו במקומו על הנפקד לבערו ע"י מחוייב למכרו וחייב בשומר שבר אם לא מכרו: (טז) אה"ע ומטה יהודה ויד אליהו והגר"ו וזית מאיר עי"ש שהאריכו בטוב טעם והא"ר מתפקד בזה וכתב וז"ל ואי אומר דנ"ע נגרדק הפקדון ולא מכרו אס חייב וכן גבי אבידה ובהג"א פסק המפקד משמע דחייב עכ"ל והנה מה שהביא המ"א אחרונים הג"ל כתבו בנדיח שפטור גם שם ומה דלדע' לסייע דלדע' לזמן מה המג"א אין ראיה דהאס לא קאמר דחייב משום שלא מכרו אלא משום שלא הודיעו והפירות מרקיון ומסתמא מיירי שם בחפון שהמפקד לא היה לו לידע שירקנו ובהו מסתבר טעמיה דהוא בכלל שמירתו שלא יאבד החפץ ויודיעו לבעל החפץ [ואפשר שגם האחרונים הג"ל מודים בחפון זה] ומש"כ בעניינו אדריבה גם המפקד יודע שחייב אסור ומשום שלא מכרו ג"כ אין לחייבו דזה לא נכנס בכלל שמירה וכמו שכתבנו בפנים: (יז) הגר"ו מהא דח"מ סימן ע"ב ש"ך קכ"ג ואף שזמנת יהודה דעתו דאף בזה לא הפסד חובו וכי"ל דאיתו ע"י רק שומר ומכירתו החפץ לא נכנס בכלל סוג השמירה וכנ"ל מ"מ מתקבצא יומר בהגר"ו מהא דש"ך הג"ל וכן נטעם בספר בגדי יעט עי"ש: (יח) ואם היה המשכון שזה יותר מדי' חובו אינו מחוייב המלוה לשלם לו מכיון דלענין המומר אינו אלא ככלל שומר הפקדון דלעמא וכו' ביארנו לעיל שזה אינו בכלל פשיעה מה שלא מכר וכו' הגר"ו:

ליקוטי דברי הרב: (א) בשו"ע הרב בסעיף ו' כתב דברי המ"א דאפילו היכא דחושש שלא ימצא קונים בריוח נמי מותר לו למכרו מקודם כדי שלא יצטרך למכור אח"כ בזול. (ועיין בצמח צדק דכתב שהרב חזר בו).

ט טור בשם ר"מ (ו) [ב] לבערו (יג) בזמן איסורו (יד) אפי' אם אינו חייב באחריותו: ג * ט"א קנו שום דבר בחמץ (טו) אחר נספחה דפסחה גריה אמת ומוס' בחולין דף ד'

שערי תשובה

באר היטב

דברי חכם אחד שרצה לומר העשה דתשיביתו אינו אלא בע"פ ולא בשאר ימות הפסח דהא אף אם בודק בתוך הפסח צריך לבדוק ולא נחקקה הדברה על מניעת האיסור רק על עשיית המצוה ע"ש. ועיין לעיל סימן חל"ה ועיין מ"ש לעיל סימן ח"מ בשם השאגת אריה סימן פ"ג וסימן פ"ד: [ב] לבערו. עיין בה"ט ועיין בשו"ת חיווך ב"י ב"א שלקח מצוהה של ישראל לעשות ממנה מאלצין בלא ידיעת ישראל. ואדרבה קודם שעשה שאל את ישראל ומיהו בו ושוב הגיד להישראל ששראה וכעס עליו ולכן הלך הא"י ולקחה מן המים ויבשה את הקלקול ניכר בתצורה רשאי לקבל ממנו דמי התצורה בפרעון היקוף ואפילו אם אין ניכר יש ללמד בזה אלא שיש לפקפק בדבר ע"ש. ומ"מ אסור לשום ישראל לקנות המאלץ מן הא"י דקודם שנתקלקלה אחי ברשות ישראל הוא קיימא והוא חמץ של ישראל שעה"פ ע"ש. ועיין בשו"ת י"ב ח"א שכתב בגזון שאומר לגזול הרי שלך לפניך אין החמץ נאסר. ועיין בנ"ב מ"מ סימן ס"ה וסימן ע"ה שכתב לישב מה שהקשה לו ע"י מכמה מקומות ועיין בשו"ת בית אפרים סימן ל"ז מ"ש בזה ועיין בשו"ת שבות יעקב ח"א סימן מ' בלחם שהפקיד מינה מסוגרת בלא אחריות והנפקד משום חשש שמא יש שם חמץ מוכר בע"פ לא"י אותה התיבה עם שער החמץ שלו והכלל הכל מפשיעה הא"י ונשאל אם זה הוי פשיעה שמכר לא"י החמץ שהוא פשיעה אם גם פשיעה בכלל החמץ שלא יתחייב בחמירות והשיב דודאי הוי פשיעה שלא היה עליו חובת גיעור כיון שאין ידוע אם יש בחובו חמץ אם לא אחזיקו בחמץ לא מחזיקין ומ"מ פטור מחמת התחיל וגם פשיעה בכלל וכמ"ש בנ"ב סימן קי"ו חולקים אין נראה לדמות דברי מהר"מ מרדכיבנורג ע"ש ועיין בשו"ת שער אפרים סימן ק"ח בראובן שחנעו שחנעו לשחפו שפסע ולא מכר החמץ בע"פ והוא טוען שחמץ והכר מהר"ל בן המחבר האריך את טענתו שכתבי פשיעה הוא ואפילו אם לא היה ש"ס היה חייב אף דמשמע משאלה שחמץ של ראובן לבד היה והפקיד אלא שחפזו וה"ל פשיעה צעלים דפטור ע"ש. ולא ידעתי למה כתב זה דאפילו אם היו שחפסו בחמץ זה יש לפטור משום פשיעה צעלים כמבואר בנ"ב כשניהם מתעסקים ומכ"ש להשיך סימן שס"ג שחולק על רש"ל דשומר כמו גולן ומאי אחר הש"ל

למכרו לא"י שיודע שיחזיר לו אחר הפסח אסור למכרו מכירה חלוטה. מ"א: (ו) לבערו. אע"ג דהוא אינו עובר עליו מ"מ יבערו שלא יעבור עליו המפקיד ואע"ג שאפשר שהמפקיד מכרה לא"י בענין שלא יעבור עליו מ"מ אין ספק מוציא מידי ודאי ושמה לא מכרו לפיכך חייב לבערו ב"ח. וכתב המ"א וגרסה דהנפקד חייב לשלם דמי הפקדון למפקיד שה"ל למכרו קודם זמן איסורו ואל"ל להמפקיד פשע שה"ל למכרו לא"י במקום שהוא כיון דקי"ל דאין הנפקד רשאי לסמוך ע"י וחיוב למכרו א"כ פשע עליו מכרו ומיהו אם החמץ בעין א"ל הרי שלך לפניך. מיהו אם היה משכונ בידו ז"ע אם יכול לומר הרי שלך לפניך וחיוב לפרוע לו מעותיו או דילמא כיון שהוא פשע הפסיד מעותיו ע"ש. וט"ו כתב בפשיטות דההיזק של החמץ על הלוה כיון שהגוף שלו והלוה צריך לשלם לו מה שהלוה לו. וה"ה אם מכרו בזול בע"פ ההיזק על הלוה ע"ש. והח"י חולק על המ"א ופסק דאין הנפקד חייב לשלם דמי הפקדון ע"ש ועיין בתשובת יד אליהו סי' י"א. וכתב ה"ד אהרן דהנפקד יור"ל לומר קים ליה כמאן דפטור ע"ש. וכן נכס' אכן העוזר מונק על המ"א ופסק דאין הנפקד חייב לשלם להמפקיד ע"ש בנ"ב מ"א

ע"צ ובס"י ש"ה ואף שנתשובת הב"ח סימן קל"ח ומהר"ט חלק ח"מ סי' קי"ו חולקים אין נראה לדמות דברי מהר"מ מרדכיבנורג ע"ש ועיין בשו"ת שער אפרים סימן ק"ח בראובן שחנעו שחנעו לשחפו שפסע ולא מכר החמץ בע"פ והוא טוען שחמץ והכר מהר"ל בן המחבר האריך את טענתו שכתבי פשיעה הוא ואפילו אם לא היה ש"ס היה חייב אף דמשמע משאלה שחמץ של ראובן לבד היה והפקיד אלא שחפזו וה"ל פשיעה צעלים דפטור ע"ש. ולא ידעתי למה כתב זה דאפילו אם היו שחפסו בחמץ זה יש לפטור משום פשיעה צעלים כמבואר בנ"ב כשניהם מתעסקים ומכ"ש להשיך סימן שס"ג שחולק על רש"ל דשומר כמו גולן ומאי אחר הש"ל

משנה ברורה

להמלוה למכרו קודם הפסח ולא מכרו הרי עלולות גרמה הפסד המשכונ שחמץ בהנאה ואין זה אונס [ופשט דאם מכרו בע"פ אע"פ שמכרו בזול אין עליו כלום וההפסד הוא על הלוה. ט"ו] מיהו אם המשכונ הוא בעין גזון שלא נערו המלוה לאחר זמן הביעור והשהה אותו עד לאחר הפסח (יט) אפשר דיכול לומר לו הרי שלך לפניך אע"פ שאינו שווה עכשיו כלום דחמרון שאין ניכר הוא ולא הפסיד חובו: (יג) בזמן איסורו. בשעה ששית ואע"ג דאפשר שבעל החמץ מכרו לעכו"ם במקום שהוא בלחם מדברי הקנינים מ"מ כיון שיש כאן ודאי חמץ ופסק מכרו בעליו לעכו"ם ופסק לא מכרו אין ספק מוציא מידי ודאי וחיוב לבערו: (יד) אפילו אם אינו חייב באחריותו. ואפילו אם לא קיבל עליו שמירה כלל [אחרונים] ואע"ג דהוא אינו עובר עליו מ"מ צריך לבערו כדי שלא יעבור עליו המפקיד דכל ישראל ערבים זה בזה [ב"ח ומ"א] יודעת הגר"א (כ) דיש עליו חיוב מן המורה לבער אף שהחמץ אינו שלו כיון שהחמץ נביטו והוא של ישראל וכן דעת הגל"ח ובית מאיר ע"ש: ג (טו) אחר שש שעות. ר"ל אע"ג דלא אסור בהנאה מן המורה לרוב פוסקים וא"כ הלא קעבר בקנייתו אלאוריתא אפ"ה דיעבד אינו חופס דמיו דלא מנינו שיחפוס האיסור על הדבר שהחליף כ"א בע"י והקדש ושביעית ולפי"ז ה"ה אם מכר בחמלה שש דבי"ח איסורו מדרבנן הוא אסור לו ליהנות מן

שיפסד לגמרי לא ימכור אלא יתחין על הצעלים וכמו שכתב שם המחבר דלא יגע בפקדון אפילו יידע בודאי שיולו בזמן פלוני או יאונס אותו להשטון שמה יבאו הצעלים קודם ויטלו ממנו ובלחם כבר עמד בזה הא"י [ועי"ש שחמץ דאפשר דכונת המג"א דוקא קרוב ממש לשעה ה' עכ"ל ור"ל שחמץ הדבר שיבאו הצעלים בזמן מועט כזה אבל בחמץ אין זה ענין לדברי מג"א שחלה הטעם בשלל ימצא קונים בשעה ה' ואעפ"כ לא רצו לדמות לגמרי דברי מג"א דמחמבר טעמיה ודברי המחבר ש בחו"מ דדין דאנחנו שלטון קשים בנסבא דמדמה שם דין דאנחנו שלטון לעקר הקודם דחמץ אסור למכור עד שעה ה' וגם שם גזירת אוריתא כאנחנו שלטון דמי ובלחם הוא רחוק לסמור ללאורח שהרי אדרבה משעה ה' ואילך חמרו לו למכור ואין לו להמתין על הצעלים עד שעה ששית שאנוס אותו אוריתא אלאה דהיי שפסד לגמרי אין לו להמתין שמה יבאו הצעלים. וא"כ לפ"ז אפשר ג"כ לומר עוד דאם משער שלא ימצא קונים בשעה ה' ואם כן יפסד לגמרי אין לו להמתין גם על שעה ה' ובשעה רביעית יכול למכור כשראה שהצעלים לא באו וכדברי המ"א ועי"ש בשמ"ע ואפשר שבוין לדבריו דהיינו שגם שם אין צריך להמתין עד הזמן האחרון שיבאו השלטון מחמת הטעם שמה יבאו הצעלים אלא מריתוח ג"כ מטעם זמן מקודם כמו צענינו שעה ה' [ולפי"ז אין קושיא על המ"א משם] אכן לשון מגומגם וצ"ע: * אם קנו וכו' מותר. עיין מ"ב שהבאנו דעת המחמירים בזה ודע דלדידהו לאו דוקא לאחר שש דהוא איסור לאוריתא לרוב הפוסקים ה"ה לאחר פסח אם מכר חמץ שדבר עליו הפסח אסור ג"כ למוכר ליהנות ממנו אע"ג דאין איסור החמץ עצמו אלא מדרבנן כמבואר בחולין ד' ע"ב ברש"י ומוס' ומסתברא דה"ה לפי"ז

שער הציון

(יט) מ"א ע"ש שנאמר בנ"ע ומע"י מוכח דפשיטא ליה דחייב הלוה לשלם וכן פסח הגר"י להלכה ואם כתבנו בלשון אפשר משום דבגדי ישע מלמד דאף בזה הפסד המלוה חובו ע"ש: (כ) ומלמתי דבריו בזה"ל ובהלכות ר"צ גיאות וכלשון הש"ס ב"ק ז"ח דהכל מלוין עליו לבערו ועיין בעמק הלכה סימן קכ"ו:

הנהגות: א) קפ"א:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ח' כתב דין זה בפשיטות דיכול לומר לו הרי שלך לפניך. ב) ובשו"ע הרב סעיף ז' כתב כהב"ח והמ"א דהנפקד אינו עובר כיון דאינו שלו ומ"מ צריך לבער כדי שלא יעבור המפקיד בכל ימצא דכל ישראל ערבים זה לזה.

הלכות פסח סימן תמג תמד

יח באר הגולה

שש שעות (ז) [ג] (טז) מותר מפני שחמץ (יז) * אינו תופס דמיו:

תמד דין ערב פסח שחל להיות בשבת. ובו ח' סעיפים:

א * י"ד שחל להיות בשבת (א) בודקין (ב) ליל י"ג יומבערים הכל לפני השבת (ג) * ומשיירין (א) [א] מזון ב' סעודות (ד) * לצורך השבת דסעודה ג' זמנה אחר המנחה ואז אינו יכול לעשותה (ה) לא במצה ולא בחמץ יאלא (ו) במצה עשירה יוצריך לעשותה (ז) קודם שעה עשירית: הגה

באר היטב

שערי תשובה

כמו גזלן א"כ מצי למימר קים לי כהש"ך ע"ש: [ג] מותר. עכ"ה ש"ס שהראה מקום לשו"ת שער אפרים סימן ד' שכתב שם בענין חמץ של א"י ועיין בשו"ת פ"י סימן י"ג ובשו"ת כתר כהונה סימן כ"א סכ"ב: [א] מוזן. עכ"ה ועיין שאלת ועיין קל"ג השיג ג"כ על הנה"ט וע"ש שכתב דמה דמשמע מהג"א דלף לבטל עונג שבת דלין לו להם אחר הדין כן ליחא אלא כה"ג שפיר דמי לשיר בלי הפרעה בפה ויבדוק בלי ברכה וזהו הפרעה ואוכלה קטן או גדול שטבל או רמי ליה לתרומתיה דכסן ויהיה דליחא יש להחיר ע"י ביטול בדוב אף לור ע"ש

ד' פרוספן: (ז) מותר. כתב הב"ח דוקא אם שפחתו קנאה בלי ידיעתו או מותר הענין הבית ליהנות ממנו אבל אותו האיש שקנה אסור ליהנות ממנו. וק"מ מהאחרונים מקילין בזה וכן נראה דעת הש"ע כאן. אכן חליפי חליפין יש להחיר אף לדידה. וי"ל דלף המחמיר לדידה בחליפין היינו דוקא כמות ופירות וכלים שהוא דבר היכיר ונראה אבל דמיו מותרין אפי' לכתלה ועי' בתשו' ש"א סי' ד'. וכל זה דוקא חליפי החמץ מותרין אבל החמץ עצמו אף שנחלף וחזר וניתן לישראל מ"מ באיסור הראשון קיימא דחמץ של ישראל שעבר עליו הפסח אסור בהנאה. דגן שנחמץ ועבר עליו הפסח ונורע גדוליו מותרים בחליפין כגדולים דמי. ח"י ע"ש:

(א) מוזן. כתבו האחרונים דמ"מ גם בשחרית יפסיק סעודתו לשנים דהא י"א דיוצא בזה עסי' רל"א ס"ג. ואם שבת להפריש חלה בע"ש זו מלחם חמץ שאפה לשבת אסור לאכול ממנה. מ"א בסי' תק"ו סעיף ג' ע"ש. וכן הנזכר היטב אשר לפני וי"ל

משנה ברורה

ביאור הלכה

הדמים וכ"כ הגר"י: * אינו תופס דמיו. ודע דכ"ז אם כבר קיבל הדמים או חפץ חליפי החמץ אבל אם לא קיבל עדיין הדמים אסור לו לקבל מעכו"ם הקונה לא מיעבדא אם לא היה שום קנין וזולת הדמים בדוחאי אסור שהרי בקבלתו הדמים עובר באיסור דלאורייתא של איסור הנאה של חמץ ונאפילו משך מקודם הרי לאיזה פוסקים משיכה לאחור לא קני בעכו"ם ונמצא כשמקבל המעות ממנו נגמר קנינו ועובר דלאורייתא אם היה בפסח ולאחר פסח מדרבנן אלא אפי' כבר נקנה החמץ לעכו"ם בקנין גמור אסור לו לכתלה לקבל המעות לכו"ע משום דעיקר הנאה הוא בשעת קבלת המעות וכדמנואר להדיא לקמן בסיומן ח"י ס"ד ועיין ביו"ד בסיומן קל"ב וקמ"ד ובאחרונים שם וכ"כ במשנה למלך פט"ו מה' מיררה בתסקנתו ועי"ש שהאריך בזה:

* ומשיירין מזון שתי סעודות. נקט שמי משום דמדינא אינו מחוייב לבערו עד סמוך לשבת וא"כ אינו מניח בשעת הביעור רק שמי סעודות לצורך השבת ולפי מהנינו בס"ד דמבער הכל קודם שחל כמו בשאר השנים יכול להניח יותר משתי סעודות אם רצה לאכול עוד קודם הלילה וכן ברגז"ס כתב סהם ומניח מן החמץ כדי לאכול ממנו עד ארבע שעות ביום השבת וכ"כ המאמר מרדכי: * לצורך השבת. עיין בש"מ לענין מי ששבת להפריש חלה מן הפסח של חמץ בע"ש זו

בפסח (כא) גופא ג"כ אינו תופס דמיו: (טז) מותר. היינו (כב) אפילו למי שקנהו גופא וכ"ש דלאחרים שרי ליהנות מאותו דבר. ודע דדעת המחבר לאו דברי הכל הוא (כג) דיש מגדולי הפוסקים שסוברין דלע"ג דלאחרים שרי ליהנות מחליפי חמץ דחמץ אינו תופס דמיו דזיעבד מ"מ לבטל החמץ עצמו קנסו רבנן שלא יהנה מן הדמים כיון דעבד איסורא ואינו מותר לדידה אלא בשמכרו או החליפו אחרים חמץ (כד) שלא ידיעתו ויש להחמיר כדעת פוסקים אלו (כה) שלא במקום הפסד מריבה. ודע עוד דלף לדעה זו (כו) אם עבר וקנה מן הדמים (כו) איזה דבר מותר ליהנות מאותו הדבר דהוי חליפי חליפין ושרי. עוד כתבו האחרונים (כח) דאפילו לפי דעת המחמירים בחמץ לאסור בחליפיו לדידה גופיה מ"מ היינו דוקא שלקח חליפי חמץ בשעה שנתן החמץ אבל אם לקח את חליפי החמץ לאחר זמן לכו"ע מותר אף לדידה דכיון שלקח הנכרי את החמץ לרשותו נקנה לו החמץ מיד ע"י לקיחתו ומה שניתן לו אח"כ דמיו או חליפיו הרי הם כמתנה בעלמא ואינם שייכים כלל לחמץ ולא מיקרי חליפיו: (יז) אינו תופס דמיו. והחמץ עצמו (כט) לעולם עומד באיסורו בכל מקום שהוא ואסור לכל אדם

ליקח אותו מהעכו"ם אפילו חזר העכו"ם והחליפו באחר ואפילו מכר הישראל להעכו"ם אחר הפסח דכיון דחכמים הטילו איסור עליו הרי הוא כחתיכה דאיסורא. כתב ח"י דגן שנחמץ ועבר עליו הפסח ונורע גדוליו מותרין דגדולין הוי בחליפין ובספר מקור חיים חולק עליו ודעמו דגדולין גרע מחליפין ולכו"ע אסור ועיין בתשובת ח"ס או"ח סימן ק"ד:

א (א) בודקין וכו'. וצריך לזכור על הבדיקה וגם לבטל כמו בשאר שנים בליל י"ד [אחרונים]: (ב) ליל י"ג. שלמחר בע"ש א"א לבדוק דלין בודקין לאור החמה וכי"ל: (ג) ומשיירין וכו'. וצריך לזהר להניחו במקום מונגע וכדלעיל סימן תל"ד סעיף א': (ד) לצורך השבת. ובשבת זה משכימים להתפלל ולא יאריכו הרבה כדי שיהיה להם שהות ולא יצאו ללילי מכשול [אחרונים]: (ה) לא במצה. דהא אסור לאכול מזה בע"פ וכדלקמן בסיומן תע"א: (ו) מצה עשירה. היינו שנילושה במי פירות לבד: (ז) קודם שעה עשירית. דמשם ואילך אפילו מזה עשירה אסור לאכול כדי שיאכל מזה לתאבון וכדלקמן בסיומן תע"א ס"ב:

שער הציצין

(כא) פרי"ם והגר"א וש"א דלא כה"ר: (כב) ע"ש ומ"א ופרי"ם והגר"א וש"א בפירוש דברי המחבר: (כג) רש"י ותוס' בפר' דחולין והר"ש בסי' פ' האיש מקדש וסמ"ג בשם ר"י וריטב"א בפר' דחולין וזבחינו נדרים בפרק הנזיר מן היקד וגי' שם והמאירי בפר' מ"ז שם וכן דעת המ"א וש"ך חו"מ סי' רל"ד: (כד) ב"ח וכן מוכח מריטב"א פ"ק דחולין ע"ש שכתב דקנסו אותו משום דעבר דלאורייתא וכן מנואר בטו"ד בסיומן רט"ו בסי' בשם הסמ"ג ומצינו גם הש"ך שם וכן מנואר להדיא בנימוקי יוסף בפרק הנזיר מן היקד ונמצאירי דף מ"ז ודלא כפ"ס שמתמיה על הב"ח: (כה) הגר"י: (כו) הר"ש בפר' דקידושין והרשב"א והמאירי נדרים דף מ"ז: (כז) אפילו אם קנה בהמעות כל דהוי דבר המסויי ג"כ שרי ובמנואר בפוסקים הג"ל דברי הס"י שכתב דדוקא כמות וכלים אבל דמיו מותר אין לו מונח וכבר השיגוהו הא"ר וש"א ונראה שיש איזה ט"ס בדבריו וי"ל כמו שכתבו שם בחולין בפסקי תוספות: (כח) מ"א וח"מ והגר"א ואע"י דא"ר ובגדיל יש פסקין קל"ב בזה אין להחמיר בזה יותר מדאי במילתא דרבנן ובמקום שנל"ה מקילים בהפסד מרובה וכמו שכתבנו בפנים: (כט) ח"י וא"ר וש"א:

ה טור והמדרג
בסע רש"י ו כל לו
בסע רב ה"א וס"פ
ז טור בסע חצות
ההל"ש ח המכ"ס
כ"ג

[ב] וצמדינות אלו שאין נוהגין לאכול מזה עשירה כדלקמן סי' תס"ב ס"ד בהגה (ח) יקיים סעודה ג' צמדי (צ) פירות או גשר ודגים כלעיל סי' רנ"א ס"ו בהגה: ב [ג] "טוב לבער בע"ש" (ט) קודם חצות כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים לבער אחר חצות (י) (וציוס השנה יבטלנו) (טור): ג 'אין מבשלין לשבת זה (ג) (יא) דייסא וכיוצא בזה ואין עושין בו פת (יב) הצנומה בקערה: הגה ואם עזר ונשל והמאכל דנוק בקדירה (יג) וא"ל לקמנו (יד) יש (ד) להדחו מעט להעביר החמץ (מהר"י): ד 'אחר שאכל בשבת זה סעודת שחרית (טו) ינער המפה שאכלו בה ויקנה הקערות באצבעו ויטמנה מן העין עם שאר כלי החמץ ואם נשאר פת (טז) יכול ליתנו לא"י (ה) (יז) על מנת שלא לצאת בו (יח) לרשות הרבים (יט) דרך הערמה (כ) ודבר מועט: ה 'אם (ו) נשאר חמץ אחר שאכלו

באר היטב

שימן המשיח לכהן קטן בענין זה ודו"ק. ולא הצנתי דבריו דמאי מהי זה סוף כל סוף האין הפריש חלה ודו"ק: (ב) פירות. ושל"ה בשם הוהר כחז שרש"י היה עוסק בתורה במקום סעודה ג'. וכן מהר"ל והיה ראוי לעשותה במזה מבשלת אך לא ראוי נוהגין כן: (ג) דייסא. וטוב לבשל בכלים חדשים. מהר"י: (ד) להדחו. פי' אע"ג דאסור להדיח כלים בשבת אם א"ל להם הכא מותר כדי להעביר החמץ: (ה) ע"מ. פי' שנתן לו סתמא ולא יאמר לו להוציאם לר"ה. ולדין דלית לן ר"ה מותר לזו"ת לו להוציאם. וליתן לו הרבה צבת אחת אסור מ"א ט"ו. כחז מהר"י. שאם אין א"י לכבד את הבית יכבד ישראל ע"י שינוי בצגד. וכחז צ"ח שהמנהיג ליתן לכלבים ולא לחזיר: (ו) נשאר. פי' ואין א"י שיקבל ממנו.

משנה ברורה

יואלים בזה סעודה ג': ד (טו) ינער המפה. ואותן (ה) פירותין דקים וקינוח הקערות אין צריך להוציאן מרשותו דנדרסין דנגלים ומחזקרים מאלוהין ומ"מ טוב שיכבד הבית אח"כ ע"י עכו"ם יוא"ס אין לו עכו"ם יכבד בעצמו ע"י שינוי צגד [אחרונים]: (טז) יכול ליתנו וכו'. צמתנה גמורה ושריין זה בשבת לצורך מזה כדי שלא יהיה החמץ נרשותו וכמו שנכתב בסיומן ש"ו: (יז) ע"מ שלא לצאת בו. לאו דוקא (ו) ור"ל שלא ע"מ לנאת צו ואפילו בסתמא שרי ולאפוקי היכא דלמח לו ישאל בהדיא דאסור משום שבות דאמירה לעכו"ם ומ"מ בעל נפש ראוי שיתנה עמו ע"מ שלא להוציא בן משמע בהגהת מיימוני [ס]: (יח) לר"ה. אכל לכתמלית דאינו אלא שבות מותר אפילו לומר לו בהדיא להוציא דשבות דשבות במקום מזה שרי. ועיין בסיומן שמ"ה דיש דעות בפוסקים דר"ה הוא דוקא בשנים צבוא (י) ולדידהו כל עיירות שלנו כרתמלית שן: (יט) דרך הערמה. ר"ל אך לדעתו היה שיואליו לחזק מ"מ כן כיון שאינו אומר לו בהדיא: (כ) ודבר מועט. אכל הרבה אסור דמוכחא מילתא שנותן לו להוציאם מיהו דבר מועט (ח) מותר ליתן לו אפילו כמה פעמים דעכ"פ אינו אלא הערמה ושרי. ודבר מועט הוא כדי סעודה אחת ובכתמלית מותר בכל גווני וכנ"ל. אם יש לו חמץ הרבה צבדד מיוחד ושכח למכור אותו צע"ש (טז) צריך ליתנו במתנה לנכרי ויכול ליתנו לנכרי מכירו ומיוחדו שידע צו שיחזיר לו אחר הפסח רק דלצריך להקנות לו בקנין המועיל דהיינו בהגנה או במשיכה שימשכנו העכו"ם לרשותו ואם החמץ רב שא"ל למוכרו יקנה לו במסירת המפתח ואף שאסור ליתן מתנה בשבת לצורך מזה מותר. ואם ירא ליתן במתנה שמה לא יחזירו (י) יש מהאחרונים שמצדדים דיכול גם למכור לעכו"ם ולא מיקרי מקח וממכר בשבת כיון שאינו עושה אלא להנצל מלחזור חמץ (יא) שער הציון

(א) דה"מ וס"א וכת"א מחיר ג"כ בכתמליתין וצבד"ח אסור. והנה צב"א הביא דיכול לקיים צמזה מבשלת וע' צמ"א שכתב דאין נוהגין כן וצבד"ח הגר"א מצד לדעת הרמב"ם אסור לאכול מזה עשירה וכן מזה מבשלת צע"פ אפילו קודם שעה עשירית ומשמע שם דדעתו נוטה לשיטה זו: (ב) אחרונים: (ג) לבשו וע"ש ומ"א וס"א: (ד) ואין לערות רוחא לחזק כלי חמץ מכלי פסח אם לא שרפה שלא לשמש בקדירה זו עשירה ממוכה בזה לאחר פסח [מה"מ ודו"ק]: (ה) ח"י וס"א: (ו) מ"א וא"ר וכן משמע מצבד"ח הגר"א דלא כח"י: (ז) אחרונים: (ח) מ"א וס"א: (ט) ח"י והגר"א וס"א: (י) ח"י והמקור הא"ר ודו"ק ע"ש: (יא) הגר"א בסיומן תמ"א אות ט"ו וכן הניח הפמ"ג צמ"ב דין זה צ"ע ע"ש מה שדחה רמ"א ח"י וכן הבית מאיר בזה ע"י סימן קל"ז השיג על הח"י ודחה ראיוו והסכים עמו הרב כחז סופר ומונא בהגהת חסם סופר:

הערות: (1) עיין סי' תל"ד מ"ב סק"ב וס"א אות כ' לענין קודם שעה ששית: (2) עיין סי' תמ"ב סק"ב ל"ג לענין פחות מכית עיין מ"ב סי' ת"ס סק"ב ט' לענין הפירותין הנפולין בשעת לילה:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב לא הובא דין זה שיחלק סעודת שחרית של פת לשנים. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף ט' כתב דישליך הפרורין הדקים במקום דריסת ההגל ואפילו בתוך ביתו. וכשהגיע שעה שישית כבר הן מבזבזין. ולא כתב שצריך לכבד הבית אחר כך. (ג) ובשו"ע הרב בסעיף ד' כתב דהיה ראוי לקיימה במצה מבושלת שלא ינמחה לגמרי וכו' אלא שאין נוהגין לעשות כן. ומי שנוהג כן וכן במקומות שנוהגין לאכול מצה עשירה צריכין ליהרר לאכול סעודה ג' זו קודם שעה עשירית.

הלכות פסח סימן תמד

יט באר הגולה

(כא) מבטלו וכופה עליו כלי עד מוצאי י"ט ומבערו: ו' אעפ"י שלא יאשר החמץ בביתאחר סעודת שחרית (כב) צריך לבטל החמץ בדרך שהוא מבטל בשאר שנים: ז' ההולך ביום י"ד לדבר מצוה כגון (כג) * למול את בנו או לאכול (כד) * סעודת (ו) אירוסין (כה) בבית (ט) חמיו (כו) וזכר שיש לו חמץ בביתו אם יכול לחזור לביתו ולבער ולחזור למצותו (כז) יחזור ויבער (כח) ואם לאו (ט) (כט) יבטלנו בלבד ו' אם יחול הולך * להציל מן הנזר ומן הדליקה ומהמפולת ומיד האנס יבטלנו בלבד ולא יחזור

באר היטב

אם שכן למכור בע"ש חמיו שיש לו בחדר מיוחד לרץ לתת בשנת זמנה לא"י החדר עם מסירת המפתח ואפשר לאפי' מכירה גמורה ג"כ שרי כיון שאינו עושה רק לייגל מאיסור חמץ. ח"י ע"ש: (ז) אירוסין. היינו אם אירס בע"ש אז מותר ג"כ לעשות סעודה משא"כ אם אירס קודם אסור לעשות סעודה בע"ש כמ"ס סי' יחור. ע"כ מ"א. וה"ה סעודה של סבלנות או סעודת קיץ שעושין עכשיו בשעת השידוכין ג"כ מקרי סעודת מצוה מ"א וח"י.

משנה ברורה

אכל כמה אחרונים חולקים ע"ז ודעתם דמכירה אסור בכל גווני אפילו (יב) אינו לוקח מעות ממנו כלל אלא קוצץ עמו כסום המקח או מוכרו לו כשער כששוק בלי קניית כסום המקח ומקנה לו החמץ באחד מדרכי הקנייה אע"פ שמכירה זו היא לנזק מצוה ציעור חמץ לא החירו חכמים בשנת מקח וממכר גמור אפילו לנזק מצוה וכמו שנתבאר בסיומן ש"ו סעיף ו' עיי"ש במ"ב: ד' (כא) מבטלו וכופה וכו'. ומיירי (יג) דלית כוחי או כלל לימנו לו דל"ה אף שכבר עברו ארבע שעות ועומד בשעה חמישית יטלטלו וימן להם (יד) וכן מותר לטלטלו ולהשליכו לביה"כ אם יש לו ביה"כ בחיוריו ואם נשתהה עד שעה ששית דלא אסור בהנאה ואסור בטלטול אפ"ה (טו) שרי ע"י ע"כ ש"ח וכו"ס שירקן בנהר או לביה"כ: ו' (כב) צריך לבטל החמץ בדרך וכו'. היינו בסוף שעה חמישית וכנ"ל בס' תל"ד ס"ג. ואפילו (טו) אם כבר ביטל מאתמול וכנ"ל בסק"י ע"ש: ז' (כג) למול את בנו ולסעודת (יז) ברית מילה משמע דלא מיקרי מצוה לענין זה לנטל מצוה ציעור: (כד) סעודת אירוסין. וה"ה (יח) סעודה שעושין בשעה שכללה מקבלת סבלנות וכחצו האחרונים ג"כ (יט) דה"ה צוממנו כשעושין סעודה בשעת כתיבת התנאים ג"כ מקרי סעודת מצוה: (כה) בבית חמיו. משמע דדוקא (כ) בנחתן עמנו מיירי (כא) ויש צ"מ מקל"ג ג"כ באחר אם קרי לסעודת אירוסין: (כו) וזכור שיש לו חמץ. וה"ה אם מתחפץ שמא יש לו חמץ [מח' מהר"ם חלאווה] וכ"כ האחרונים: (כז) יחזור ויבער. מאחר שלא יתבטל המצוה ע"י הציבור יקיים שניהם ומשמע דמלכות ציעור קודמת: (כח) ואם לאו וכו'. ר"ל שיש יחזור וישתכל אודות הציבור (כב) לא יאשר לו זמן ביום לעשות המילה או הסעודה: (כט) יבטלנו בלבד. במקום שהוא שהרי אחר הציטול א"ל לבערו אלא מד"ם ובמקום מצוה העמידו חכמים על ד"ת. ומיירי שהוא עדיין בשעה חמישית שיכול לנטל (כג) אבל אי קאי כבר בשעה ששית ע"כ יחזור לבער שהרי אז אינו צרשמו לנטל ואע"פ דע"י יתבטל מצוה מילה עשה דחשבינו חמיר טפי (כד)

שער הציור

(יג) לשון הגר"ז: (יג) ע"ז ומ"א בסיומן חמ"ו סק"ג וח"י שם סק"ט: (יד) פמ"ג: (טו) פמ"ג: (טז) כן מוכח מע"ש: (יז) מנן אלק ופשוט דכן מוכח מלשון המשנה: (יח) פוסקים: (יט) מ"א וא"ר וח"י ומה שהביא בזה"ט בשם חו"י נראה דפליגא ע"ז ועיין בפמ"ג שנתחב ליישב ומ"מ העיקר דפליגי אהר"י: (כ) עיין דרשה וא"ר וכן משמע בחידושי מהר"ם חלאווה: (כא) מ"א וח"י: (כב) כ"מ מרש"י: (כג) מ"א וכן איתא בשאלמות פ"ג ו' ע"ש אולם כד"ר העמיק דין זה באופן אחר היינו בין קודם שש לאחר שש ומשמע מזה דנחמך שש שהוא רק מדרבנן לא איתא למידי מצוה דאורייתא וכן בחי' מהר"ם חלאווה כתב ג"כ החילוק בין קודם מצוה לאחר מצוה שש בפירושו ובפסקי הלכה שם בסוף הקוביא"ו ע"ל: (כד) מ"א ועיין באחרונים שגמנו בדבריו שהרי מילה ג"כ החיוב בכל עת למול ולע"ד הדין עם המ"א שצמחה אף שחיבה ביום השמיני מ"מ ומהו הוא כל היום אלא שזירין מקדימין משא"כ העשה דחשבינו הוא מתחיל מיכן לאחר מצוה וא"כ חיובה קודם ואף דע"ז שיעבר ממילה דמה לנטול המילה על יום אחר לית לן בה וגם במילה שלא בזמנה שחיבה בכל רגע ורגע מ"מ לא דמי לעשה דחשבינו לענין חמץ דחייב קץ ביום הראשון לנטול מילה שאסור להיות חמץ בבית ישראל מחמת היום של ער"פ עד כלות ו' ימי פסח וכשמבטל יום אחד מצוה זו שוב א"ל לתקן אותו יום והו' חסיון שלה ויכל להמנות משא"כ במילה סוף סוף ימול אותו ולא חסיר אלא מה שהשנה מלקיים ועיין בזה"ע דחולק על מג"א וכדברי מג"א מנואר בזה"ע אחר בחי' מהר"ם חלאווה עיי"ש בפירושו ובפסקי הלכה ומעטס דקדים אסורא דחמץ וכוונתו כמו שנתבאר מתחלה: (כה) מ"א והגר"ז וס"א:

הערות: (1) עיין סי' רמ"ט סק"ט וסי' תע"ז סק"ג לענין הג"ל: (2) עיין סי' תק"ו סק"ג וזה"ל שם לענין הציור:

י"קו"ט דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב סעיף ט"ז כתב דאפילו סעודת מילה ופדיון הבן וכו' הוי נמי סעודת מצוה לענין דין ציעור חמץ. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף ט"ז פסק כהמקל"ץ. (ג) ובשו"ע הרב בסעיף ט"ז כתב כהמ"א.

הלכות פסח סימן תמד תמה

ה' שם נמשנה
וכפיתו הרמז"ס
מ שם וכו' יהודה"
ג כר"י ודמפרש
לה רב אחא בר
יעקב שם

(ל) אפילו יש (י) שהות יצא (לא) לצורך (יא) עצמו (לב) יחזור מיד (לג) עד כמה הוא חוזר
מער כביצה (נ) פחות מכאן מבטלו בלבו ודיו: ח (לד) יהיתה לו עיסה בביתו (לה) * והוא טרוד
במקום אחר וירא שמא תחמיץ מבטלה בלבו קודם שתחמיץ (לו) אבל אם החמיצה (לז) אין הביטול
מועיל אם הוא אחר זמן איסורו:

תמה דין ביעור חמץ. וכו' ג' סעיפים:

א משנה פסחים
כ"א וכתבם

א * כיצד ביעור חמץ (א) שורפו (ב) או (א) [א] פוררו וזורה לרוח (ג) או זורקו לים (ד) ואם היה החמץ

באר היטב

במת מלוא אינו חוזר ומצער וכן * אכן העורר פוסק דה"ה לכל
דבר מלוא אינו חוזר לבער והטעם דכתבו החוספות [פסחים כ"ט
ע"ב ד"ה רב אשי כו'] דהמשהה חמנו ודעמו לבערו לא עבר
עליו צל יראה כיון דלא הניחק לעשה הוא ע"ש. [ועיין בספר
אליה רבה מה שממה על מ"א בזה ובלא"ה במקום מלוא אוקמוהו
אלאורייתא. אחרונים: (י) שהות. ואפי' לאחר זמן הביעור
שאינו יכול לבטל יש שהות עדיין להציל אפי' לא יחזור כ"כ הכ"מ
פ"ג מהל' חמץ ומלוא דלא כמ"א שכתב להיפך ע"ש: (יא) ענמו.
אפי' אל רבו ללמוד מקרי דבר הרשות לגבי מלוא ביעור ע"י
מ"א ח"י: (יב) פחות. ואם הוא פחות מכזה אפי' הוא לאחר זמן איסורו דלא מצי לבטל אפי' ל"א לחזור. מ"א וכו':

(א) פוררו. ואם משליכו לבית הכסא א"ל פירור. ואם יש לו מים מכווסים שיש בהם דגים אסור להשליכו לחומו דהוא נהנה ממנו
(מ"א ח"י. אסור בכל המלאכות כשמיגע זמן שריפת החמץ עד שירוף כמ"ש סי' תל"א. ועמ"א מה שחייץ על הרמז"ס.

משנה ברורה

הולך להתעסק במת מלוא נשאיין לו קוצרין ומוטל ע"פ השדה בציורן
שכל הפוגע בו חייב לקוצרין וזכר שיש לו חמץ בחור ביומו ואפילו
בחור הפסקה שכל שעה עובר צל יראה ואפילו יש שהות ביום
שיוכל לחזור לביטול ולחזור וללך ולקצר בו ביום אפי' אסור לו לזוז ממנו עד שיקברו שגדול כבוד הצריה כזה שדוחה
כל המלות שצוהו (כו) בשב ואל תעשה: (ל) אפילו יש שהות. לבער חמץ ולחזור ולהציל והטעם משום הלל נפשות הקילו לסמוך
על הביטול לכתלה ואפילו במקום שיכול לקיים שניהן. וכמה המ"א דלאחר שעת הצורך דלא מהני ביטול יחזור לבער כיון שיש שהות
להציל אפי' דוקא כשזכר לו שגם אפי' יכול להציל אצל מספיקא לא יחזור (כו) ודגים מהאחרונים כתבו בשם שהות בודאי אפי' להציל
ג"כ לא יחזור לבער דילמא אדחי והכי מטריד ולא יכול להציל אפי': (לא) לצורך עצמו. עיין באחרונים דלאחיה פוסקים אפילו
הוא מערב כדי לילך ללמוד אל רבו מקרי דבר הרשות לגבי מלוא צבור וע"כ צריך לחזור ולבער בכל גווני והטעם לפי שמעשה המלוא
הוא גדול מהלימוד אפילו מלוא דרבנן כשא"ל לקיים המלוא ע"י אחרים: (לב) יחזור מיד. לבער כמלות חכמים ואפילו כבר החזיק
בדרך שאין דוחין מלוא חכמים מפני דבר הרשות: (לג) עד כמה הוא חוזר. קאי על כל מה שזכר לעיל (כח) דאפילו אם הלך
לדבר הרשות כיון שהחזיק כבר בדרך לא הטריחוהו חכמים לחזור כשהחמץ הוא פחות מביצה אלא די לו בביטול (כט) ואם הגיע
שעה ששית שאין יכול שוב לבטל צריך לחזור מיד אפילו אין שם אלא ביות חמץ שהרי כל זמן שאין מצער מן העולם לגמרי הוא עובר
על מ"ע של תורה (ל) אצל אם אין שם אלא פחות מכזה לא הטריחוהו חכמים לחזור אלא ילך לדרכו וכשיחזור לביטול יעבר ואם
הוא יו"ט או שבת יפנה עליו כלי עד הערב וכמו שיתבאר בסיומן חמ"ו ע"ש: ח (לד) יהיתה לו עיסה. פי' אפילו אחר זמן איסורו די
ביטול כיון שצא מלוא שעה עדיין לא החמיץ היו דיו כמו קודם זמן איסורו: (לה) והוא טרוד במקום אחר. ר"ל שמחמת זה א"א לו
לזוז (לא) לביטול אלא לפחותה וירא שמא תחמיץ קודם שיבוא לביטול: (לו) אבל אם החמיצה. ואם שהה העיסה שיעור מיל בודאי
החמיצה ולא מצינו ביטול: (לז) אין הביטול מועיל. ועובר בכל שעה על כל יראה (לז) ואריך לילך חמץ לביטול ולבער:

א (א) שורפו. עד (א) שנעשה פחמים: (ב) או פוררו. לפירושים (ג) דקים שלא ימלאו מי שהו ויהנה ממנו: (ג) או זורקו לים.
וה"ה (ג) לנהר והטעם בכל זה משום דכתיב תשנימו שאור מנחמים (ד) בכל דבר שאתה יכול להשנימו: (ד) ואם היה החמץ

קשה

שער הציון

(כו) כלומר שאינו עובר על ל"ת בידים אלא מאלה היה מתעטלת ע"י שהו מתעסק בקצורת המת: (כו) כ"מ והמ"ו ומקו"ח ובגד"י יש: (כח) עו"ש
וה"ו ומטה יהודה דלא כלבוש שמאדם לומר דבדבר הרשות אפילו פחות מביצה חוזר חמץ מהר"ם חלואה משמע קאם כלבוש שסידר דיני
הולך לדבר הרשות אחר המשה דעד כמה הוא חוזר: (כט) מ"א וכו': (ל) מ"א ועוד הרבה אחרונים אולם בפמ"ג ובחידושי רע"א מפסקין ע"ז
ע"ש: (לא) אחרונים ור"ל דאל"ה בודאי אין נכון להניח לעשה שמתחמץ על סמך שיעטלה מקודם אלא גם צטרוד קשה לכאורה דהא לעיל מבוואר
דבדבר הרשות חוזר מיד לבער ואינו יכול לפטור צטטלו ובש"ס אימא בזה ביושב לפני רבו ודמפרש רש"י דמפני אימא דרביה אינו יכול לקום ולילך
לביטול אלא השו"ע שלא הזכיר זה משמע דבכל גווני דינא הכי ובע"כ צריך לומר דהכא הקילו משום דמבטלה קודם שמתחמץ א"כ לא חל עליה כלל
מקנא דרבנן דביעור [פמ"ג] ומ"מ נראה דחייץ משפסק טרדמו צריך לילך לביטול לבער החמץ דע"פ אימא חשש שמא יבוא לאכול דשייך אפילו
בחמץ שאינו שלו וכמבואר בסוף סימן חמ"ו: (לג) פשוט ובדמ"ס אימא וידי לבער מיד כשיחזור לביטול ומשמע לכאורה דאנו מחוייב חייץ לילך
לביטול וכו' נעטמו וגם לפי"ז משמע דבדבר אפילו כשיבוא לביטול ג"כ אינו מחוייב לבער וגם זה כ"ע אפי' מלאכי בחמד משה שעמד על דברי הרמז"ס
ודקמך ליישבו: (ה) הגר"ז: (ז) אחרונים: (ג) גמרא: (ד) גמרא:

הגהות: (א) אולי י"ל וכתבם:

ליקושי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף י"ז כתב כהמ"א.

הלכות פסח סימן תמה

כ באר הגולה

יקשה ואין הים מחתכו במהרה הרי זה (ה) מפררו ואח"כ זורקו לים*: הגה (ו) והמנהג לשורפו (ז) וטוב לשורפו ציוס דומיא דטורא שהיה נשרף ציוס (ד"ע) אך אם רוצה לשורפו מיד אחר הנדיקה כדי שלא יגררנו חולדה (ג) (ח) הרשות נידו: (הג"מ פ"ג וכל נז): ב' יואם נתנו (ג) (ט) לאינו יהודי קודם שעה ר' (י) א"צ לבער ואם שרפו קודם שעה ששית הרי זה מותר (יא) ליהנות בפחמין שלו בתוך הפסח אבל אם שרפו משעה ששית ולמעלה הואיל והוא אסור בהנאה הרי זה לא יסיק בו (ד) תנור וכירים ולא בישל ואם בישל או אפה אותה הפת ואותו התבשיל (ה) [ג] (יב) * אסורים

שערי תשובה

והיד אהרן הקשה עליו והסכים עם הח"י ע"ש: (ג) הרשות. ומהרי"ל כתב לשרוף דוקא ציוס כדי שיזכור לנעול. רש"ל קיבל מרבותיו לשרוף החמץ בהושענות ח". [ובכנה"ג כ' ד"ש להסקה המנור בלולב]. ע"ש: (ג) לא"י. כתב הכ"ח בתשובה סי' קמ"ו לאסור לתת לנעזו ולשפחתו חמץ הנשאר ציוס י"ד אם החמץ רב שא"ל לאוכלן קודם זמן איסורו מאחר דמונותיהם עליו ה"ל כפורה חובו באיסורי הנאה ע"ש: (ד) מנור. כתב בה"י צ"ד סי' קמ"ב דשלבת של חמץ מותר דלא גרע מעצים של ח"י דלפנין אסור ואפ"ה שבת מותר. ואם כן גבי חמץ נמי אף על גב שאפרין אסור מ"מ שלבת מותר ע"ש. והח"י הקשה עליו ופסק דשלבת אסורה ע"ש. והיד אהרן מיישב קושיית בעל ח"י ע"ש: (ה) אסורים. הסכמת אחרונים לאסור אף כשאין אבוקה כנגדו

משנה ברורה

קשה. כגון (ה) פת יבש קשה או (ו) חטים יבשים שנתחמלו: (ה) מפררו. נפח פוררו לפירושים וכנ"ל בחטים (ז) ג"כ מחמסין וכן דק (ח) או טוחנס כדי שיהיו נוחים להמים מהרה בתוך המים וכן מקילין בחטים שאין צריך לחמסין אלא (ט) מפזין ע"פ המים שלא יוכל אדם ללקטן ודיו. ובמקום הדחק (י) כגון שיש לו חטים וז. ודע (יא) דכמה פוסקים מחמירים אפילו נפח שאינו קשה דבעי פירור כשמטילים לים ולנהר וע"כ הסכימו האחרונים (יב) להחמיר ולעשות פירור בכל מקום. אכן אם משליכו לנה"כ (יג) הרי הוא כמבוער מן העולם לגמרי כיון ששום אדם לא יוכל ליהנות ממנו ואין צריך לפררו קודם שמשליכו אפילו הוא פת קשה וכי"צ ובלבד שלא ישליכו שם לפני חויר שאסור להאכיל לבהמה אפילו היא של עכו"ם והפקר וכמ"כ בסיומן חמ"ח ס"ו אבל כשאינו משליכו שם לפני חויר אע"פ שסופו לבוא לשם אין לחוש לזה (יד). מי שיש לו מים מכוונסין וצוה דגים לא ישליך לשם החמץ שצריך לנערו אפילו מפררו קודם שמשליכו שהרי הוא נהנה במה שהדגים יאכלו: (ו) והמנהג לשרפו. דחוששין (טו) לדעת הפוסקים שפסקו כר' יהודה דלאמר אין צוהר חמץ אלא שריפה דילפינן מנותר שהוא בשריפה. ומנהג זה הוא אפילו אם שורפו בזמן הראוי דהיינו (טז) בצוק שעה ה' כמנהגו וכדמבואר לעיל בסיומן חל"ד או בכל שעה ששית וכ"ש (יז) במצא חמץ לאחר שש או בפסח גופא דבדואי יש לנהוג לכתחלה לנערו ע"י שריפה דוקא: (ז) וטוב לשורפו ביום. ומהרי"ל כתב טעם אחר דכיון יותר לשרוף ציוס כדי שמתוך זה יזכור לנעול בטוב שני שמתעלן ציוס. ושורפין בשעה חמישית שהרי צריך לנעול אח"כ ובשם לאו בדרשותיה לנעול (מ"א לעיל בסי' חל"ד) אם יש לו הושענות (יח) טוב לשרוף החמץ בהושענות והואיל ואיננו עובדי צו גס מנחת חשיבות: (ח) הרשות בידו. ואפ"ה (יט) מתקיים מצות חשיבות בזמנו שמשלשם יום ואילך קודם שהחמץ חל עליו חובה ביעור: ב' (ט) לא"י קודם וכו'. ואסור ליתן לנעזו ולשפחתו נכרים שמוזנח עליו אם הוא הרבה שא"ל שיאכלנו קודם זמן האיסור כ"כ בח"י נכס הכ"ח וצופר חמד משה חולק עליהם דלא איכפת לן מה שמוזנח עליו כיון שאינו פורע לו בזמן האיסור אלא קודם הפסח פורע לו מה שחמיו לו וכשיצוה הפסח אינו מחויב עוד במוזנחיו שהרי כבר פירעו קודם רק שאסור לו לומר בפירוש שיחזיק החמץ כל ימי הפסח שא"כ רוצה בקיומו של חמץ שאסור אלא יתן לו פסחם ויאמר לו הילך חמץ זה בחובך ושוב לא יהיה לך מוזנח עלי כל ימי הפסח וכן הסכים לדעת הגאון מהרש"ק בחידושו וכתב שע"פ"י יש לו ליהרר שלא יאכל העצב החמץ בצינו של חמיו אלא בשריפה אפילו ל' יום קודם פסח נמי בשריפה דוקא מאחר ח"י סעיף ו' ב"מ: (י) אינו צריך לבער. ומו"מ נכון ליהג שלא להוציא כל חמיו הנשאר לו בנתינתו לעכו"ם ולקיים מצות השבת בשעה ששית בפירורים שמינה לשורפם שהפירורים נשחים ועומדים ואפילו מניחם אינו עובר בכל יראה אלא יניח משמחו לכל הפחות כוונת כדי לקיים מצות חשיבות כחיקוניה בנית מאיר וכ"כ בח"א ובחמ"ד משה: (יא) ליהנות בפחמין שלו וכו'. שהרי החמץ לא נאסר אז בהנאה וה"ה שמוחר בשעה ה' לנשל צו ושאר מיני הנאות אכן המנהג לעשות לו מדורה בפ"ע אפי' בשעה ה' כדי שלא יצאו להקל גם בשעה ששית וזהו הגיון לשרוף אותו בחצר ולא בכירה [אחרונים]: (יב) אסורים וכו'. ואע"ג דזה הוא גורס הוא שהמנור הוא של היתר והענין [דהיינו החמץ] של איסור וק"ל בעלמא דזה הוא גורס מותר שאני הכא דגורס הענין של איסור

שערי תשובה

(ה) פרי"ח נהר שלום ומטה יהודה: (ו) גמרא: (ז) כן משמע בהרד הנגיד בשעת הרמז"ם וכן הסכימו המ"א והא"ר ושא"ל וכן כתב הגר"א וכן כתב ר' חננאל להדיא בפירושו דגם בחטים צריך לפרר ע"ש ודלא כח"י: (ח) הגר"א: (ט) כפירש"י וכ"כ מהר"ם חלאווה ודעו מנחת פסח"י מה' חמץ דין י"א: (י) הגר"א: (יא) ר"ח והענין והרא"ש והריטב"א וכן הסכים בפרי"ח: (יב) מג"א ושא"ל: (יג) אחרונים: (יד) אחרונים: (טו) ט"ז והגר"א ושא"ל: (טז) אף שלהרא"ש גם להני פוסקים דביעור חמץ הוא בשריפה מותר בשעה חמישית דהשבתו לכתחלה בכל דבר מ"מ נהגו ע"פ דעת הטור שהציג על הרא"ש צו והוכיח דכל הני פוסקים שפסקו דביעור חמץ הוא בשריפה אפילו ל' יום קודם פסח נמי בשריפה דוקא מאחר ח"י כע"כ וכן צביאור הגר"א: (יז) משום דבשם הוא רק דעת רש"י וכמעט כל הפוסקים פלגו עליו ובלאחר שש אדרבה כמעט כל הפוסקים העומדים בשעת ר' יהודה מחמירים וכפירוש ר"ח על הא דלמרינן בש"ס י"ב אימתי אמר ר' יהודה שלא בשעת ביעורו דהיינו לאחר שש ואילך ועיין צביאור הגר"א ס"ק ד' שהוכיח מהרבה מקומות כשיטה זו ודבר הע"ז ב"ק"כ ב' שמואל ב' היפך דכריתו מוקשים מאוד וכבר חמה עליו נספר חמד משה וכן במאמר מרדכי: (יח) אחרונים: (יט) ממנה"ק:

ליקושי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב סימן תמ"ג סעיף ד' כתב בוסגריים לאסור כדעת הב"ח. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף א' כתב דאם רוצה לבער קודם ו' יכול ליתנו במתנה או למכרו לעכו"ם, ולא הוכיח כלל דצריך להשאיר כוונת כדי לקיים המצוה. (ואפשר לפרש דזה חלוי אם מצות תשביחו הוי בקום ועשה או בשכ ואל תעשה).

ה הגהות מיימני (יג) בהנאה (יד) * וכן (ו) [ג] הפחמין (טו) שלו אסורים בהנאה הואיל ושרפו אחר שנאסר בהנאה: ג (טז) קודם זמן איסורו יכול להשליכו (יז) במקום שהעורבים מצויים שם [ד] ואם מצאו אחר זמן איסורו שלא אכלוהו העורבים אעפ"י שהמקום הפקר לא יניחנו שם (יח) אלא יבערנו: (ואם לא מצא חמץ כשדבק שרוף הכלי שלקח לצדיקה כדי שלא ישכח חובת ציורו) (מהרי"ל):

באר היטב

רק צביעה או נאפה אלא גחלים או בחומר של תנור. גם מצואר נדברי אחרונים דאין לו תקנה בהולכת הנאה לים המלח. אכן למוכרו לא"י חוץ מדמי איסור שבו הש"ך ב"ד סי' ק"י מחיר רק שיהא צנעין שלא יחזור וימכרו לישראל וכ"פ הפרי"ח אצל המ"א כתב דאין לו תקנה כלל ע"ש. והח"י הסכים עם הש"ך באין צנוקה כנגדו דהוא רק איסור דרבנן ע"ש. וכתב המ"א אפילו היה כאן ג"כ עמים דהימנא לא מנהי אף דהו זה וזה גורם ע"ש: (ו) הפחמין. וה"ה אפרן. ומ"מ מותר לכסות

שערי תשובה

ומ"ש ע"ז בשו"מ בית אפרים סימן ל"ט דמבואר במדברי לענין הימנא והתנגלות לפי שאינה נמכרת ביוקר שהביא ראה מהא דכריא דמיני כיוון שאין החטים נמכרים ביוקר בשביל הי"י וע"ש דלענין מערבות חמץ שעה"פ שפיר מותר למכור חוץ מדמי איסור כו' ע"ש ועיין מ"ש על דברי המרדכי בג"כ מ"מ סי' ע': [ג] הפחמין. ענה"ט ועיין בנאוות שמואל על הקושא שהקשו מתמורה מ"ש צוה: [ד] ואם מצא אחר זמן איסורו כו'. וכתב בשו"מ פ"י סימן י"ב באחד שהיה לו חמץ בבית

ביאור הלכה

שהוקם ע"ג גחלים מותר דזה היה גורם הוא ולא אמרין דכחד גורם הוא אלא בשאפה נגד אש של גוף החמץ דחשיבי ולהכי לא משגיחין על המנור משא"כ בגחלת ואפשר וכ"ש בגרף כל הגחלים ואפר מחוכו ואח"כ אפה צו בודאי אין להחמיר בדיעבד וכן דעת מג"א בגר"ש סק"ה (ואף שאח"כ חזר צו ואפר זה היה גורם בחמץ כמה אחרונים דחו ראינו וגם הגר"א חולק עליו) והמעין צריכו מנוח בחדושינו על הרמב"ם יראה דדעתו דלפניו ע"ג גחלת ממש מותר בדיעבד מ"מ למעשה קשה להקל בכל צו אחרי שכל האחרונים סתמו להחמיר וגם הגר"א צביאורו דאין חילוק בין שישל ע"ג גחלת ואפר של חמץ וצין שישל עליהם בחמץ המנור שהוקם בכל גוויי אסור. אכן אם הסיק המנור בחמץ וגם בעצם ביתו ואח"כ אפה שם פת דהו ממש זה היה גורם אף לדעת הט"ז שם ביו"ד וכן המ"א בסוף דבריו להחמיר בזה היה גורם מ"מ דעת השו"ע והש"ך שם בע"ג להקל וכו' בענינו לגבי חמץ וכן כמה אחרונים והגר"א סתמו להקל בזה היה גורם וכמו שכתבנו למעלה וע"כ בשעת הדחק שאין לו צוה לאכול או במקום הפסד יש לסמוך להקל וכ"פ הגר"ו: * וכן הפחמין. ולענין השלכתו כ"ו שהיה קשורה בגחלת הרי היא בגחלת כמו שהוכיחו הרשב"א והר"א שם צביעה ל"ט עיי"ש וכ"כ הט"ז ביו"ד ר"ס קמ"ב. ואם אינה קשורה בגחלת דעת הח"י להחמיר גבי חמץ וכמו דמחמירין בש"ס לענין הקדש משום גזירה דילמא אחי להשתמש בגחלת גופא ונתק יוסף דהו זה ע"פ מה דלמירין בש"ס פסחים ד' י"א איהו מחזר אחריה לשו"ע מילא קאכיל לה ואין צוה כדי לדחות דברי ח"י דשאי הכא שהרי עכ"פ רוצה ליהנות משהלכתה ופירי איכא למימש שיצא ליהנות מגחלת ופסוטי ולפ"י אסור להתחמם נגד השלכתה או להדליק נר ממנה וכדומה שאר הנאות:

שבהן הפת נאפית (כ) יכיר יותר ונראה שצנח לעינים וכמו חד גורם הוא ואפילו אם בשעה שנתן הפת לתוך התנור כבר נהפך החמץ לגחלים או אפילו לאפר חס ונאפה על יד ג"כ אסור (כא) שהרי בחמץ גם גחלים ואפרין אסור וכיון שהפת נאפה מחומם מינכר שבהם צפת כמו בעצים. ואפילו אם גרף האפר והגחלים ואפה וישל נגד חומר לבד ג"כ אסורים (כב) כמה אחרונים הפת והפחמין * ועיין צבה"ל: (יג) בהנאה. ואפילו אם נתערב הפת בכבדות אחרות ואינו ניכר (כד) כולן אסורות בגחלה (כד) ואין לו תקנה להחיר פת או תבשיל זה ע"י פדיון דמי הגחלת החמץ שישלך הדמים לאיצור וכמו שמוצא ביו"ד סימן ק"י בש"ך סק"ב ובסימן קמ"ב * וכתבו (כה) האחרונים דיש עכ"פ תקנה למכור הפת לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו דהיינו שינכה דמי הגחלת החמץ שהסיק צו התנור מדמי הפת והתבשיל שנטול מהעכו"ם ונמלא שאינו נהנה כלל מהחמץ שהסיק צו (כו) רק שיהיה לפרט הפת קודם שימכרו להעכו"ם [אם הוא מקום שנוהגין הימנא צפת עכו"ם] דאם לא יפרט יחשיבין שיחזור וימכרו לישראל (כו) ואפילו בלא נתערב פת או תבשיל זה בחמץ ג"כ יש תקנה זו דמכירה (כז) ויש שסובר אם לא נתערבה (כט) ובמקום הפסד מרובה או שעת הדחק יש לסמוך להקל: (יד) וכן הפחמין. וה"ה אפרן וכי"ל ולכן אסור להתחמם אלא הפחמין דדין או ליהנות לאורו וכו"ג וכן באפרין לכבש בזה נגדים וכדומה ומ"מ מותר לכסות בזה דם שמיטה דמנאות לאו ליהנות נחתם (טו) שלו. ר"ל של חמץ ואם (ל) אסור ליהנות מכולם (לא) ואינם בטלין אפילו באפרן שהרי יש להם הימנא הנאה בלא ציטול דהיינו להשתוות עד אחר הפסח ודבר שיש לו מחירין לא בטלי: ג (טז) קודם זמן איסורו. דלאחר זמן איסורו לא מנהי שיפקירו שהרי בלא"ה הולא ככתוב מרשותו ואסורו בגחלה אלא חייב להשליכו ולצורו (יז) במקום שהעורבים מצויים. ותלין שיאכלוהו ועיין לעיל בסימן תל"ג סי"ו שהעמיתין לדעת כמה אחרונים דדין או ליהנות אלא צנחצו שהוא מקום הפקר ולא בחצרו: (יח) אלא יבערנו. והאחרונים חולקין ע"ז דאם הפקירו וחרקו למקום הפקר קודם זמן האיסור שזב אין עליו חובת ציור

שער הציצין

(כ) ריטב"א בחדושי ור"ן: (כא) ח"י והגר"א ופר"ח ות"מ והגר"ו דלא כמ"א שראה מתחלה לומר דתנור הוה זה היה גורם: (כב) ח"י ות"מ והגר"ו וכן כתב הש"ך ביו"ד סימן קמ"ב והוכיח זה מתוספות דף ע"ה ע"ש אכן לפי מה שכתב הרמב"ן במלחמות ונח"י מהר"ם חלאווה ל"שכ הוה דכ"ד וצין ק"י ראה לדין זה דלפטר דלמסקנת הש"ס שם קילא יותר מגחלת ואפר דאין צוה ממש כלל ואפשר דמיני לשלכתה ומלמתי להבית מאיר על יו"ד בסימן קמ"ב סעיף ד' שהעיר ג"כ בזה וז"ל: (כג) אחרונים: (כד) ש"ך ומ"א וש"א מיהו לאחר הפסח מותר ע"י אומה תקנה כמבואר לקמן בפי' תמ"ז סי"א ואפשר דבזה יש לסמוך על הלכות אפי' בלא מערבות: (כה) ש"ך מ"א במסקנתו ות"י וז"ל וש"א: (כו) אחרונים: (כז) ש"ך ביו"ד סימן קמ"ב סק"ה וכו"מ ממ"א במסקנתו: (כח) כן משמע בפר"ח סימן תמ"ז ועיין בבית מאיר ביו"ד סימן קמ"ב שמוצא ג"כ הכי לפי פסק השו"ע שם ודחה ראה ש"ך מירושלמי דקושת הירושלמי קאי אפיסא דנתערב: (כט) הגר"ו וקושיה בבית מאיר ממה דקילל בשו"ע שם דהולכת הנאה צנעין מכל הפת משום דכל גופו איסור ואין נחיר למכור חוץ מדמי איסור דאפשר שהחמירו לשהייה כלל גופו איסור במקום שנאשר איסור אצלו ונהנה ממנו משא"כ בשמוכרו לעכו"ם ופשוט הירושלמי משמע דקאי ארישא וכמו שכתב הר"ן והב"ד הש"ך שם וכן העמיקוהו בנח"י הריטב"א ע"ז ונח"י מהר"ם חלאווה ומוכת מדגריהם דארישא קאי ומה שהביא הבית מאיר להוכיח מהר"ם אינו ראה ודוק: (ל) מ"א בשם מהרי"ל: (לא) הגר"ו וכ"כ בנח"י רע"א ובמהרי"ל גופא כתב דהתם בסימן תק"י דמרצה עליהם עמים ומסיקן משום דלדין צוה אכילה ופירשוהו נראה דמתקן בזה דבפחמין דלחמו מכה דבר אוכל דנין בזה לענין ציטול כמו האוכל דלחמו מחמיה משא"כ בעצם והגר"א דחק בציאורו:

הלכות פסח סימן תמו

כא באר הגולה

א ממחלה דרכ
פסחוסב"א"ח

תמו מי שמוצא חמץ בתוך המועד. ובו ד' סעיפים:

- א * המוצא חמץ (ה) * בביתו אם הוא בחוה"מ (א) יוציאנו (ג) [א] (ב) ויבערנו מיד ואם הוא יו"ט (ג) יכפה עליו (ג) [ג] כלי עד הלילה ואז יבערנו (ד) (לפי (ה) * שלא יוכל לטלטלו ביו"ט (רי"ש) (גס) (ו) לשרפו במקומו (ז) אסור (ר"ן): ב * ריש מי שאומר דיו"ט שני דינו (ד) [ג] כחור"מ (ח) לענין זה:

שערי תשובה

א"י ושמן למכרו ואחר חלות נזכר והוא ביטל חמץ קודם חלות כהנה ושא"ל אין לעשות. והורה לו בדרך ענה שיתנו במקום הפקר לכלים או לחורים ואם יזכו בו א"י יוכל לקטוה מהם אחר הפסח בזה או יחזירו לו כי מתחלה הא"י שהחמץ בביתו לא יניח לכלים להפסיד ויזכה בו ואח"כ אולי יחזיר לו כיון שמכרו וע"ש שהאר"י דבריו הנתיי"ש בשם רי"ש שממנו מקור דין זה ועיין בדבריו האחרונים לעיל סימן תל"ג ס"ו: [א] ויבערנו. ענה"ט ועיין בשו"מ י"ב מ"ח ס' ס"א שמוח"ב דגם בחור הפסח שייך עשה דחשיבו הלך אעפ"י שביטל ים מזוה עשה דרבנן ונר"י לנר"י ע"ש וע"ש לעיל ר"ס תמ"ג: [ג] כלי. ענה"ט ועיין במקום שמואל סימן כ"ו מ"ש בזה על דברי הרמב"ם וה"ה ויכ"מ פ"ג מהל' חמץ ועיין בשו"מ ב"מ סימן קכ"ד דהא דלמרינן כנחתמך בפסח אינו בכלל הביטול ומותר לשרפו אפי' ביו"ט היינו משום דנוסח כל חמירא אין במשמע רק מה שנחתמך כבר אבל אם ביטל בפי' גם כל החמץ שנחתמך ויזא לרשומה אח"כ שוב אינו עובר עליו ד"ת וא"ף אף קמה שנחתמך ביו"ט אינו רשאי לשרפו ביו"ט. וע"ש בדיו מרגנולו שנמלא כל חמץ ומצוא לקמן סימן תמ"ו וסימן תס"ו: [ג] כחור"מ. ענה"ט וכח"ש בשו"מ שאגת

באר היטב

(ה) צנינו. ואם החמץ כהנה"ר הרי הוא כשל הפקר ואסור לטלטלו אף כשהוא מיוק לרבים. רי"ש: (ג) ויבערנו. ויברך על יעור חמץ אע"פ שכבר בטל וכ"ש אם נחתמא לו עשה בפסח שזה לא היה בכלל הביטול שייך על יעוריה. ודוקא בחמץ גמור אבל חמץ שנמלאם בתבשיל דאיתו חמץ גמור י"ל דלא יברך עליו וע"ל ס' תל"ה ס"ק ג' מש"ש. וכן אין לברך על התערובת משהו: (ג) כלי. דעת הטור אפילו לא ביטלו כגון שנחתמך ביו"ט דעובר על כל יראה אפי' אסור לבערו. ואפילו טלטול לא החירו כגון להטיל אותו לים או לזרוח לרוח. אכן נאמנת דעת שאר גדולי פוסקים מצוה דוקא בביטול דאיתו עובר על כל יראה כפי כפיית כלי אבל בלא ביטולו איתו לאו דכ"י ודמי עכ"פ טלטול דרבנן ואפילו לשרוף מותר דלמרינן מחוץ שהותרה הצערה לזורך הותרה שלא לזורך וכן פסק הב"מ. אבל הסכמת רוב האחרונים דאין לו תקנה אלא בכפיית כלי ואפי' ע"י אמירה לא"י לזרוק לים ג"כ לא החירו וכן מסיק המ"א. מ"מ היכל דנהג היסור נהוג ויש להם על מה שיסמכו. עמ"א וחי' וע"ל ש"כ ס"ב כח"ש רמ"א

משנה ברורה

יעור כמ"ש סימן תל"ג [ו]ש מצדדן לפרש דגם דעת השו"ע כן הוא אלא דמיייר בגווני אחריתא עיין במ"א וחי' וש"א] אלא (ב) דאפילו אם הניחו במקום המופקר לכל לרץ שפיקרנו לגמרי בפיו ונלכו ולא יהיה בדעתו בשעת הפקר לחזור ולזכות בו לאחר הפסח שאם יש בדעתו כן אינו הפקר גמור כל זמן שלא זכה בו אחר: א * יוציאנו וכו'. ר"ל יוציאנו חמץ מרשותנו מיד שלא יזא ליד ממשול אכילה קודם ביעור: (ב) ויבערנו מיד. ואם

כגון להוציא חמץ מביתו בפסח ודוק: (ד) כחור"מ. ומ"מ נכון ביאור הלכה

* בביתו. כתב הרי"ש בסי' ת"א מלא חמץ כהנה"ר אסור לו להגבירו דמשעה שהגבירו קנאו ועובר עליו בכל יראה ואפילו אין דעתו לזכות בו אלא מגבירו כדי לסקוה ממקום שרבים עוברים עליו כדי שלא יכסלו בו נמי אסור ע"ש טעמו ולא דמי לזה דשריין (לעיל בסימן ש"ח סי"ח) לסקוה קון בשבת בנדרות משום הויא רבים דקון הוא דבר בנדרים נראה משא"כ הכא לא שכיח הויא כהנה"ר ע"ש והעמיקו הפוסקים בדבריו: * שלא יוכל לטלטלו. עיין מ"ב ואפילו בחמץ דרבנן ג"כ אסור לטלטול וכ"כ האחרונים. ואם מטלטל בתבשיל ומוליכו למורה הוראה לשאלו עליו

פסח עיין בסוף סימן תל"ה במ"ב: (ג) יכפה עליו כלי. דלמלא איתו למיכליה: (ד) לפי וכו'. ר"ל דאם היה מותר לטלטל (ב) היה נר"י להוציאו לחוץ או לשרפו ולא היו מחזיקים להשהות צנינו ע"י כפיית כלי: (ה) שלא יוכל וכו'. דמוקדא הוא (ג) דהא אסור באכילה ובהנאה: (ו) לשרפו במקומו. אפילו אינו מזין (ד) החמץ כלל מפני שהוא הצערה שלא לזורך היום. והנה מתחמת השו"ע משמע (ה) דאפילו בחמץ שלא ביטלו כגון שנחתמך ביו"ט דלא"ל לבערו ועובר על כל יראה אפי' אין תקנה רק בכפיית כלי אבל הרבה פוסקים סוברים (ו) דדוקא בחמץ שביטלו קודם יו"ט דאיתו עובר ככ"י על מדרגתו נר"י דעור כדי שלא יזא לאכול כפי כפיית כלי אבל בחמץ שלא ביטל איתו לאו דכל יראה ודמי עכ"פ טלטול דרבנן וע"כ מותר לטלטלו ולהשליכו לנהר או לבית הכסא* או לפרו (ו) ולזרוק לרוח. ואפילו לשרוף מותר (ח) לכמה פוסקים דמחזק שהותרה הצערה לזורך הותרה נמי שלא לזורך כגון זה שהוא לזורך היום קמה. וכחזו האחרונים (ט) שהנהג העולם כדעה הראשונה (י) וכסתמת השו"ע וכלל גווני כופין עליו כלי מ"מ היכי דנהוג כסגור האחרונה נהוג (יא) ואין להם לבעול מנהגם וכ"ז דוקא בחמץ גמור ומשום לתא דכ"י וכו'. אבל בתבשיל שנאסר משום שמלא בו חמץ וכדומה אפילו לזכר אחרונה אסור לבערו ביו"ט (יב) אלא יכפה עליו כלי וישהו עד חוה"מ והסכימו הרבה אחרונים (יג) דאפילו במלא החמץ בתבשיל בשביעי של פסח דאם יש שחזו עד שנגמל יום האחרון יהיה מותר להשהוהו וכדמבאר בסימן תס"ו ס"י ונמלא כמשהה החמץ ע"מ לקיימו אפי' אין לו לבערו בפסח ואפילו ע"י עכ"ס אלא כופה עליו כלי ואחר יו"ט שורף החמץ ואוכל התבשיל: (ז) אסור. וכחזו האחרונים (יד) דאם יש נכרי לפניו יוכל להטילו לים או לבית הכסא על ידו ואפילו בחמץ שכבר ביטלו דאיתו לרץ יעור רק מדרגת משום דטלטול ע"י נכרי הוא שבות דשבות ומותר במקום מזוה וכדמבאר לעיל בסימן ש"כ ס"ב ובסימן תמ"ד ס"ד כגון זה ע"ש ומ"מ (טו) אין העולם נוהגין כן וכלל גווני כופין עליו כלי: ב * (ח) לענין זה. ר"ל דאם

שער הציור

(ב) הגר"י בשם הפוסקים: (א) ט"ו וחי"מ: (ב) מוכח מרש"י ור"ן ע"ש: (ג) ב"י בשם רי"ש: (ד) הגר"א ושאר אחרונים: (ה) האחרונים וכו' הגר"א: (ו) רש"י והטור ורי"א והא"י והסמ"ג עיין ורש"א דא"י סימן ע"א ור' יחיאל טעור ור"ן ורי"ש ופסק והאגודה והכל בו: (ז) מפורסם דפסקים דאיתו מלאכה דלורייתא ומה שנגמל בזה המג"א עיין בהגר"א סוף ו' ובמ"ש לעיל סימן ש"ט בביאור הלכה ולענין מפרש עיין מחזיק השקל: (ח) היינו הסמ"ג והא"י והסמ"ג הנ"ל ור' יחיאל ור"ן ורי"ש ופסק והאגודה: (ט) מ"א וא"ר והגר"א וש"א: (י) שהוא דעת הרמב"ם ועיין במהר"ם תלמודו שהחזיק בדעה זו באריות ומטעם דהעמידו חכמים דבריהם בשב ואל תעשה וממילא אינו עובר ככ"י כיון שהוא אנוס בתקנת חכמים וכמו שכתב הב"מ ויש עוד טעמים בזה וכמו שכתב במ"א וקצרו: (יא) ב"מ ומ"א וחי' והגר"א ומ"מ: (יב) ב"מ ומ"א וש"א: (יג) א"ר ומ"ז והגר"א כקונטרס אחרון סק"ב וזית מאיר בסימן תס"ו סוף י' דלא כמג"א וחי": (יד) ש"ה ומג"א והגר"א: (טו) מג"א ומשום דחיישין שיאמר העכו"ם כשפים אנו עושים וא"ר כתב דחיישין שאכלנו הכותי משום דרוב פעמים אין הולכים עמו לנהר:

ליקוטי דברי הרב: א ובשו"ע הרב בסעיף א' וב' כתב דאם מצא בתוך הפסח ודאי צריך לברך, ואם מצא עד שעה שישית ודאי אינו צריך לברך, ומשעה שישית ואילך עד הלילה נסתפק אי צריך לברך, וספק ברכות להקל, ובעי לברך רק אם מצא כזית חמץ. ובסעיף ד' כתב שאם נחתמך בתוך הפסח חייב לברך אף על פחות מכזית אם נחתמך חמץ גמור.

הלכות פסח סימן תמו תמו

ג' יגגו של אינו יהודי שהיה סמוך לגגו של ישראל ונתגלגל החמץ מגגו של א"י לגגו של ישראל ה"ז (ט) דוחפו (י) בקנה ואם היה בשבת או ביו"ט כופה עליו כלי (יא) (לאסור (ה) לטלטלו ביו"ט ושבת): ד' ימצא פת בפסח בביתו (יב) ואינו יודע אם הוא חמץ או מצה * מותר אפילו באכילה דאזלינן (יג) בתר (ו) בתרא * ואם הוא מעופש הרבה שא"ל לו להתעפש כל כך משכנס הפסח אז ודאי הוא חמץ ואם עברו מימי הפסח שנוכל לתלות שנתעפש משכנס הפסח עד עתה אם אנו נוהגים לאפות בפסח פת חם בכל יום תולין להקל אפילו הוא מעופש הרבה שאנו תולים לומר בכל יום אפה פת חם ונתנו עליו ולפיכך הרבה להתעפש:

תמו דיני תערובת חמץ בתוך הפסח. ובו י"ב סעיפים:

א (א) חמץ בפסח אסור תערובתו בין במינו בין שלא במינו (ב) (ב) * במשהו אפילו

באר היטב

ס"א. והגאון הר"ם מפרא לא פסק ככ"ח צוה: (ה) לטלטלו. פ"א חפ ע"י דמיפה בקנה ע"י ט"ו ס"י ש"א ס"ק ז'. ועי' בט"ו ס"י ש"א ס"ק י"ז דשם פסק דמותר לגרר דבר המוקפה ע"י סכין מן המפה ע"ש וז"ע: (ו) צמח. אפי' מאלו בגומא נמי שרי דמסתמא צדקה צ"ד. אם לא שיש חרץ המכוסה בקרשי הציבה. מ"א: (א) במשהו. מדאורייתא הוי חמץ כשאר חסורים אלא שחכמים החמירו בו כיון דאית ביה כרת ולא בדילי מיניה כולי שחא. וכחז הרב בשבטו ס"י כ"ח היכא דאיכא עוד ז' להקל אפשר למקום על מ"ש המדרכי דיש למקום אשאלמות * יש להקל ולצטל

משנה ברורה

מלא חמץ ביו"ט שני אינו כופה עליו את הכלי אלא יוצאנו ויבערנו מיד וה"ה אם מלא ביו"ט ראשון שצריך לכפות עליו כלי יעמוד בן עד הלילה וכשיגיע יו"ט שני יבערנו ועיין בשכנה"ג והוצא צ"ח שכתב פוסקים חולקים ע"י דיו"ט שני שנינו רבנן ביו"ט ראשון לכל דבר. ולהלכה הפסדו (טו) האחרונים דאם כבר ביטל חמץ יו"ט שני כראשון רק אם לא ביטל חמץ או נתחמץ חוץ הפסח דאין בכלל ביטול והיה צוה שיעור כלי לכו"ע עובר צוה על כל יראה וגל ימלא יש למקום צוה על סבתם היש מי שאומר ולטלטל בעצמו החמץ להסליכו לים או לזית הכבא מאחר שלדעת רוב ראשונים מותר צוה גם ביו"ט הראשון: ג (ט) ה"ז דוחפו. אף דאין החמץ שלו ואינו עובר צו"י מ"מ אסור להשהותו ברשותו דלמא אחי למיכל מיניה בשעה שעולה על הגג להשתמש בו: (י) בקנה. וליגע בו בידים אסור דלמא אחי למיכל מיניה ואם צ"ג דחמץ שלו מטלטלו ושורפו בחו"מ וכלעיל בס"א התם שאני דכיון שהוא מחזור עליו לשורפו לא חיישין שם יטבם ויאלטו: (יא) דאסור לטלטלו וכו'. היינו אף ע"י דמיפה בקנה לטלטלו מן הזד שמה לטלטלו ושהנו עד חו"מ ואח"כ ידחפנו לגגו של עכו"ם או לרה"י: ד (יב) ואינו יודע וכו'. דין זה הוא לפי מנהג זמננו שהיו אופין מצות עבה קצת ולא היו חולקין בחתום

מכירות של חמץ: (יג) בתר בתרא. והרי משתמשין כעת רק במצה וכתבו האחרונים דאפילו מלא הפסח בגומא או בחור אין חוששין שמה לא ראה אותה בשעת הבדיקה שכן הסתם נדק כדיו בחורין וצדקין כמו שנתבאר לעיל בסימן תל"ג ודוקא כשהגומא מגולה אבל אם מלא פסח בגומא שאינה נראית לכל כגון שמהא בחורין וצדקין חסידה ומכוסה בקרשי שולי הציבה ואינו נראה לכל יש לחוש שמה פסח וזו היא חמץ וחייב לבערה מיד. ועיין בזה"ל מה שכתבנו בשם הר"ם בעיקר דיו דסעיף זה:

א (א) חמץ בפסח אסור. כשאר חסורים שאין חמץ עתה צוה כרת ולא בדילי מיניה כולי שחא וי"א משום דהוי דבר"יש לו דהיינו עד ששים אלא שחכמים החמירו בו כיון דאית ביה כרת ולא בדילי מיניה כולי שחא וי"א משום דהוי דבר"יש לו מתירין לאחר הפסח וכלקמן בס"א: (ב) במשהו. והיכא דאיכא עוד הרבה נדדים להקל סמכין אשאלמות דס"ל דחמץ

שער הציור

(טו) א"ר ותי" ומקו"ם וסמך משה והגר"ז:

הערות: (1) עיין בזה"ל ס"ב ד"ה חמץ לענין דבר שיש לו מתירין:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ח' פסק כדעת השו"ע דמותר אפילו לאכול כיון שבוודאי מצה הוא.

ג' הי"ח"ש כחשונה
בשם הר"ח גאון
ד שם בגמרא
א ממרחא דרבה
ב הפסח רוב
הפסח וכתב רמב"ם
בפרק ט"ו מהל'
מחללות אסורות
משום דהוי דבר
שש לו מתירין
ורא"ש בשלה"ע
כתב דחמץ דלא
בדילי מיניה כולי
שחא הממירי ט

שלא לשורפו רק יטילנו לים או לזית הכבא ואם אפשר ע"י א"י. אחרונים. והח"י כתב דוקא בדלא ביטל או נתחמץ חוץ פסח דאז לדעת הרבה פוסקים אף ביו"ט ראשון מבערנו כמ"ש בס"ק שלפני זה עכ"פ אפשר למקום עליהם ביו"ט שני וע"י לטלטל לים או ע"י א"י אבל ציטוט לא דאין בין יו"ט ראשון לשני ע"ש וכ"כ בשכנה"ג וכ"כ צ"ח דאין חילוק בין ראשון לשני אם אינו חמץ גמור. ואם נתמלא תערובת חמץ צ"ל פסח יבערנו ע"י לטלטל לים או לזית או ע"י א"י דאם ישנו עד שנכנס יום אחרון של פסח יהא מותר להשהותו ונמלא שאסור חוזר להמירו. צ"ח מ"א ותי" ועסי' תס"ז * (ב) הביאו הפוס' בפסחים ל' ע"א ד"ה אמר רבא כו'.

ביאור הלכה

אזה שאלת חמץ והמורה הורה לאסור דברו צוה האחרונים אם מותר לו להוליכו לביתו כדי לכפות עליו כלי או צריך לזרוק אותו חוץ מידו עיין בח"י ובא"ר וצבית מאיר והגאון דאפילו אם ימלא דמותר לו לטלטל בחזרה כיון שהוא כבר בידו ושמתחלה טלטלה בחימר וברשות וכהיא דלעיל בסימן רס"ו וסימן ס"א מ"מ אין לו להוליכה לביתו אלא לבית הכבא ולא המירו בכפיית כלי אלא משום דלא אפשר לטלטל משא"כ הכא שגלגל"ה מטלטלה וכן משמע מא"ר בסוף דבריו: * מותר אפילו באכילה דאזלינן בתר בתרא. הר"ף והרמב"ם והרא"ש השמיטו דין זה לגמרי ועיין באחרונים שדחקו צוה והנה בפיר"ם צדדיו אשר ילא כעת לאור בעוה"י כתב להדיא בזה"י סוגיא שכל עיקר דין זה הוא רק אלאחר הפסח ע"ש ומובן טעמו דעל חוץ הפסח שהוא נכרת לא הוי מקילין כולי האי לאכול דבר שהוא חמץ גמור רק בלאחר הפסח שהוא מדרבנן ואפילו למ"ד שהוא מדאורייתא עכ"פ אין בו כרת לכו"ע ואפשר דמשום טעם זה השמיטו הראשונים דלא היה צריך להו דל"ו ולמעשה בודאי אין להקל בחוץ הפסח כנגד הר"ם שכל דבריו הם דברי קבלה:

* ואם הוא מעופש הרבה. מימי הפסח [ומש"כ] ואם עברו מימי הפסח שנתעפש ביום ויומים שמימי הפסח [ומש"כ] ועיין היטב בגמרא:

* במשהו. עיין במ"ב מש"כ בשם האחרונים ועיין בפמ"ג שכתב לענין למכור לעכו"ם חוץ מדמי אסור שבו אף דאנו נוהגין להחמיר כמ"ש הרמ"א בזה"ל מ"מ אפשר לומר דאף היכא דאיכא חד ז' להקל

מכירות של חמץ: (יג) בתר בתרא. והרי משתמשין כעת רק במצה וכתבו האחרונים דאפילו מלא הפסח בגומא או בחור אין חוששין שמה לא ראה אותה בשעת הבדיקה שכן הסתם נדק כדיו בחורין וצדקין כמו שנתבאר לעיל בסימן תל"ג ודוקא כשהגומא מגולה אבל אם מלא פסח בגומא שאינה נראית לכל כגון שמהא בחורין וצדקין חסידה ומכוסה בקרשי שולי הציבה ואינו נראה לכל יש לחוש שמה פסח וזו היא חמץ וחייב לבערה מיד. ועיין בזה"ל מה שכתבנו בשם הר"ם בעיקר דיו דסעיף זה:

א (א) חמץ בפסח אסור. כשאר חסורים שאין חמץ עתה צוה כרת ולא בדילי מיניה כולי שחא וי"א משום דהוי דבר"יש לו דהיינו עד ששים אלא שחכמים החמירו בו כיון דאית ביה כרת ולא בדילי מיניה כולי שחא וי"א משום דהוי דבר"יש לו מתירין לאחר הפסח וכלקמן בס"א: (ב) במשהו. והיכא דאיכא עוד הרבה נדדים להקל סמכין אשאלמות דס"ל דחמץ

הלכות פסח סימן תמו

כב באר הגולה

(ג) [א] בהנאה: הגה וזרין לשורף הכל (ג) ולא סגי בפדיון דמי החמץ (ג) ולמכור השאר (מרדכי פ"ק דפסחים ג ה"ה נספח' מהל' חמץ ומלה וסב"כ התפסוס (ע) צ"ד ס' ק"ה נספח' ד' ה' שטס פסק כד' נטילה

(ב) [א] בהנאה: הגה וזרין לשורף הכל (ג) ולא סגי בפדיון דמי החמץ (ג) ולמכור השאר (מרדכי פ"ק דפסחים ג ה"ה נספח' מהל' חמץ ומלה וסב"כ התפסוס (ע) צ"ד ס' ק"ה נספח' ד' ה' שטס פסק כד' נטילה

(ג) [א] בהנאה: הגה וזרין לשורף הכל (ג) ולא סגי בפדיון דמי החמץ (ג) ולמכור השאר (מרדכי פ"ק דפסחים ג ה"ה נספח' מהל' חמץ ומלה וסב"כ התפסוס (ע) צ"ד ס' ק"ה נספח' ד' ה' שטס פסק כד' נטילה

שערי תשובה

אריה וקול שחל נחמד שחל הפסח מלא נחמיו חמץ שקורין לעירוף וזינו יודע אם הונח שם קודם פסח או אחר פסח כי שחל אם נדק שם אם לא והמעשה היה כי אחר וכתב שאף אם הוא מעוש הרבה מ"מ בזה שהוא ד' שבעות אחר הפסח י"ל שנתעפש אחר"כ דמסתמא נדק בשעת נדיקה כל מקומות שמכניסין בו חמץ ודמי למה דאמרין שוקי ירושלים יום כה דסקר דרנן הוא וקולא ע"ש:

[א] בהנאה. ענה"ט וכתב בש"י ח"א סימן כ"א ביטל דגים במחבת של חמץ שלא נשתמש בו יומים הרבה והקפד שהגיס בו הגיס נחשיל אחר וממנו נתנו קלח לתבשיל אחר וכתב שנספרי ח"י נפל טעות בדפוס מ"ש בשם הט"ו והש"ך לאסור ונאמח ליהא אך בנה"כ אוסר וכתב שכן נחפשו הוראה וכ"כ ע"ש ומג"א לכן אין להקל אלא א"כ יש עוד ז' להיתר ובאג"ו יש ז' להיתר דיעבד אחר ב' חדשים (ומשמע דלף מה שנתבשל מחבת מותר לדעבד) ובתנאי כפול שלא יהיה דבר המבשיל בו דבר חמץ ומוה"י ללמוד מהמחמץ בכסוי קדירה צ"ע אריה ב' מ"מ אחר ב' חדשים יש להיתר ולכתולה בכל האסורים אסור להשתמש בכלים אף שלא נשתמש בהם שנים הרבה ומכ"ש בחמץ ע"ש: [ב] שנתבשל. ענה"ט ועיין אלוה וכתובות בית אפרים סימן ל"ה בכלי נחושת שנתמשו בה חמץ נפסק אם יש בה בלע מכבר מותר לאחר הפסח ואם הוא כלי חדש ושמש בו בפסח חמץ בעין ובלע הרבה או אפי' מעט ואין צומד רוב תבשיל שמתבשיל בו עתה מה שנבלע בו יש להחמיר אבל אם יש רוב תבשיל מותר ואפשר שאפילו לכתולה יש להקל בנה"ג שריה לנשל עתה

אחר שיש רוב כנגדו כשמכירין החתיכה יסקלוה אבל אם אין מכירו הכל אסור וכפ' הבלוט במשאו אסור במשאו: (ג) ולמכור. עיין בש"ך צ"ל דאסור למכור לא"י חוץ מדמי אסור שבו כל שגוף האסור דלורייתא עלמנו בלח מעורב בתוכו. ע"ש: (ד) שנתבשל. אפילו שנתבשל בהם תבשיל חמץ. ומוחר לכתולה להשהות עד לאחר פסח. ואם נחמיר כלי חמץ כתב הב"ח דאינו בטל דהוי דבר שיש לו מחירין: (ה) בקליפה. ל"ד אלא כדי נטילה כמבואר ב"ד ס' ק"ה עס"י חס"א ס"ה: (ו) המפעפען. משמע דאם יש דבר המפעפען אפילו רק ההיתר שמן אמרינן דאילו ומפטס להכחוש באסור מחמת עלמנו

ביאור הלכה

מותר למכור לעכו"ם ע"ש: * וכן אם נגע וכו'. לכאורה אין לו שום ביאור דהיינו הק' ומאלחא כספר מטה יהודה שדחק בזה וכתב דאפשר לומר דכיון דבשאר איסורין ב"ד ס' ק"ה לא נזכר אלא נגיעה דל"י דירך שאלא בגידו או בחתיכה שנלחט עם האסור ולא נזכר שם החוס דאפיה לכן כתב וכן אם נגע כבר חמץ וכו' ר"ל ברישא חוס דל"ה וסיפא חוס דאפיה דבשניהם אינו אסור אלא מקום מגעו בלבד. והוס דל"ה דהלא היינו דליכא אלא נגיעה בעלמא אבל הק' דלקמן ס' חס"א סט"ו דש שאסורים את כולה מיירי בל"ה ע"י שפור ששמהפק הספוד מתפשט הטעם בכולה וכמבואר שם עכ"ל ולענ"ד נראה דל"ל ולכן:

* ואין שם דבר המפעפען וכו'. בלבד עיין מ"א נספח' ב' בסופו שכתב דאפי' דינו כללי ומיהו י"ל דיש להורות בזה כמ"ס רמ"א במליחה בסימן חס"א ס"ד דעב"ס לא עדיף עלי ממליחה ועיין בפמ"ג שכתב דא"ע דשוקי כח הרב על מש"כ המחבר דאין מפעפע לא אסור אלא מקום מגעו לא אורי ליה אלא שמן אחר"כ ס' ק"ד ממליחה איסורין כל אחרת מחמת גע"פ ש"ס ובפסקא במשאו ונאמח כן הוא דעם הב"ח שם בפי' חס"א ולמעשה יש לעיין דהפס"ח לקמן בפי' חס"א והגר"ר בפי' זה וכן המאמר בפי' חס"א כולם דעמס להקל בפסק השו"ע וע"כ דעממיהו דדוקא שם במליחה דנמאח החטה על כשר

דחם נחם בלא רועז דינו כללי וק"ל דבעי נטילה [אחרונים]: (ז) ושניהם חמין. שהיה סולדת בהם: (ח) ואין שם וכו'. לאסוקי שאם יש שם דבר המפעפען כגון פסטי"ד מלה שיש בה שומן שנגעה בחמץ נאסרה כולה דאילו שמוניות של היתר שצמקום מגעו ומפטס

שער הציון

(א) והח"א כתב דנמקום הפסד מרובה מאוד המיקל לסמוך על היתר זה לא הפסיד ומשארי אחרונים לא משמע"כן: (ב) כ"מ ממטה יהודה וזית מאיר והגר"ו וכן היקל הפס"ח בפשיטות ועיין בפמ"ג מש"כ בענין זה להקל בע"פ וכן לענין יבש ביבש בפסח: (ג) כ"כ הרבה אחרונים: (ד) פמ"ג: הערות: (1) עיין תנ"א סק"ד לענין שגיגי כל פסח בא"י:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב בסימן תמ"ב סעיף ג' כתב שבפסח אסור למכור וכו', רק יבש ביבש מותר, וכ"כ הרב בסעיף א' וע"ש. ב' בשו"ע הרב סעיף ד' כתב: ובמדינות אלו נוהגין להחמיר בבשר חם שנגע בו חמץ חם לאסור את כולו אפילו הוא כחוש לפי שאין חמץ בקיאין לחלק בין כחוש לשמן, ולפעמים הבשר נראה מבחור והוא שכן מבפנים, לפיכך נוהגין להחמיר בכל דבר ששייך בו שמוניות לאסור את כולו בהנאה אם נגע בו חמץ ושניהם חמין אע"פ שאין שם רוטב, ואין אנו מקילין אלא בחמץ שנגע במצה וכיוצא בה מדברים שאי אפשר למצוא בהם שום צד שיהיה בהם שמוניות.

הלכות פסח סימן תמו

ד' תוס' גע"ז ס"ו
והלא"ה נפק"ה
דפסות וס"פ

מגזע בלבד לפי שאינו מבליע יותר: הגה וזקן (ו) ריחא מלתא (ט) לענין תבשיל שיש בו חמץ עס שאר תבשילין (י) יש מקילין (יא) במקום דהיינו מותר בשאר איסורים (מדרכי פכ"ט) (יב) * ויש מחמירין דמשהו מיהו איכא (בהמות סמ"ק ומוס' דע"ו) (יג) ודוקא במקום * ששייך בו ריחא אלא דבשאר איסורים לאו מילתא היא כמו שיכתב ב"ד סימן ק"ח נס"ד: ב * חמץ (יד) שנתערב (טו) משש שעות (ולמעלה) עד

באר היטב

הו' איסור מחמת עצמו מ"מ במתא כפולה שאינה אלא חומרא הסכים ח"י למ"א [עמ"א. וז"ל דלר"ך נטילה עיין ח"י. אם עבר ובשלו בלא קליפה היכא דלר"ך קליפה כתב גא"ו דלפי מה דק"ל בשאר איסורים נ"ך כ' נגד הקליפה א"כ יש לאסור בחמץ בפסח במשהו. וז"ל דיש להמיר עכ"פ בהנאה. ח"י ועיין בס"י חס"ו סעיף י"ד במ"א: (ו) ריחא. (ט) דבר רמ"א ב"ד ס"י ק"ח לענין הלכה

משנה ברורה

ומפסח את טעם משהו חמץ הנפלט וע"י כן מפעפע טעם משהו זה ומתפשט בכל ההימור כמו שהוא דרך כל דבר שכן לפעפע ולהתפשט צעת שהוא חס. ואם נגעו מזאת אחרות בזה שנתערב יש להמיר ע"י קליפה או שימכרם לנכרי [אחרונים]: (ט) לענין תבשיל וכו'. אין לשון מדוקדק כ"כ דבשכיל (ה) נקדירה לא שייך בו ריחא כמבואר ב"ד ס"י ק"ח אלא הכוונה בלאי וכוונתו בלאי שכן בחמץ וכו' של חמץ דלואי האי שכן ומפסח לכך והדר האי ככר וזמן רח של חמץ בלאי: (י) יש מקילין וכו'. דלף שחמץ בפסח במשהו היינו צננע ממשות האיסור ולא ריח בעלמא דלענין זה לא חמירה חמץ משאר איסורים: (יא) במקום דהיינו מותר. ר"ל דבדבר שקי"ל בעלמא ריחא לאו מילתא דיעבד ה"ה לענין חמץ לא חמירה טפי ולאפוקי במה דמחמירין בעלמא כגון בלאי (ו) ההימור דבר חרף (ו) ששאל האיסור בקרבנו וכ"ש הכא לענין פסח: (יב) ויש מחמירין דמשהו וכו'. ואסור אפילו דיעבד: (יג) ודוקא במקום וכו'. היינו שהיה התמור קטן וסמום והחמץ והמזה שיהיה מגולין בתוך התמור דבכגון זה ק"ל בעלמא דדיעבד ריחא לאו מילתא היא ולכתחלה אסור לעשות כן וכמבואר ב"ד סימן ק"ח ע"ש ולכן בחמץ דחמירה חמץ טפי ס"ל לאי סכרה במה דיש לאסור אפילו דיעבד דלגבי חמץ ריחא מילתא היא אבל בדבר דלא שייך בו שם ריחא ואפילו לכתחלה מותר בעלמא כגון שהיה התמור גדול (ח) ופחות או שאלה מהן מן שהיה מוכסה בזה גם בחמץ אין להחמיר. ולענין הלכה כבר כתב הרב ב"ד שם דנמקום הפסד מרובה יש

וכ"פ המ"א להחמיר. ופ"ר ח"י ס"י ק"ה חולק מסביר דאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שאיסור יכול לילך באיסור מחמת עצמו ולכן כתב מלות המשומים בשומן ונגעה א' מהם בתורתה במקום שנכתבה ונתחממה אסרת לחצותה כולה. ומיהו אם נגעה בזה האחר במקום שלא נכתבה שרי דאין האיסור בלוע יולא מחמירה לחמירה בלא רועב אפילו ההימור שכן. ונאף דה"ג

ביאור הלכה

דשייך בה לפעמים שמותיות ונגם דאין אנו יודעין בזה מקום היה הנגיעה לכן מחמירין על אותה חמירה משא"כ בעינינו בשמי ככרות שלא שייך בהם שם שמותיות כלל אין להחמיר. אמנם דעת הא"ר כהנ"ח וכן מלמדי עוד איזה אחרונים שהעמיקו דברי הב"ח וכל זה הוא רק משום חומרא דחמץ וטובין להחמיר ונראה דנמקום הפסד יש לסמוך להקל בזה אח"כ מלמדי ב"ד סימן ק"ה בפמ"ג ב"ד אות ל"ה שמדבר ג"כ להקל במקום הפסד בנאסור כחוש כזה שאין בו שמותיות כלל: * ויש מחמירין וכו'. כתב בספר בית מאיר נראה דאין להחמיר אלא במה דלף שמה כלל דהיינו למשל אלו נאפה פח חמץ בפסח עס בשר שכן כזה יש להחמיר משום דהיינו דלאו מילתא היא משהו מיהו איכא חמץ דשמי כמו נאפה חטה בלאו מתבשילין בחמץ אין שום סכרה להחמיר אפילו בחמץ סמום דשייך בו ריחא דזה גרע ממיר משהו שדברו האחרונים שהרי אפילו מבשר שכן ממע אינו [למה דק"ל בלוי] אלא משהו וזה הריח הבה מן החטה שאף אם כל גופו נתרבד אינו אלא משהו ושע"י ריח ולדעת הירושלמי והרמב"ן ללי בלאו מילתא אפילו משהו אינו נודלי בזה כדאי השאלות לסמוך ולהמיר בפרט במקום מניעת שמחה יו"ט ואין ראייה מתוספות שמחמירין אפילו בחטה שהם פוסקים כד דריחא מילתא היא וכו' ע"ש שהאריך בזה ומסקין כן לדעת: * ששייך בו ריחא. עיין מ"ב בשם"כ אבל בדבר דלא שייך בו שם ריחא וכו' ולענין ביטול עיין במ"א שחסיק דהא דמחמיר הרב ב"ד ס"י ק"ח ס"ב בהג"ה בשהיה התמור סמום לגמרי אף ביטול נאם לא בהפסד מרובה דוקא בחמץ הטמון לשבת כדכיון שזוהי זמן רב בחמץ התמור והתמור סמום מכל זד ריחן חזק ודינו בלאי בכלל בסתם ביטול אף שזוהי שעה או שמים אין להחמיר. ולענין פסח עיין במש"כ במשהו נכונה: * חמץ שנתערב וכו' כשאר

לסמוך אסביר ראשונה דגם בחמץ ריחא לאו מילתא היא. וכזה המ"א ב"ד ס"י ק"ח אלא דלר"ך לא המיר אלא בשהיה התמור הקטן עכ"פ פחות קלם במקום שהענין יולא אבל בסמום לגמרי לא מקילין בחמץ אפילו במקום הפסד וכן דעת הא"ר והוסף המ"א עוד דחמץ הטמון לשבת (שקורין גלגלי"ט) אע"פ שכתבין אותם בקדירה כיון שזוהי שם זמן רב והתמור סמום מכל דלדיו ריחן חזק ודין כללי וממילא אף בהפסד מרובה אסור בחמץ לדעתו וכו"ל (ט) אבל רוב האחרונים הסכימו דבהפסד מרובה או בשעת הדחק כגון לצורך שמחה יו"ט יש להקל דיעבד בלאי אפילו בקטן וסמום לגמרי וכמו בשאר איסורים וכ"ש בחמץ הטמון לשבת דיש להקל במקום הפסד מרובה וכו"ל. והדק שסומקין בו התמור לכתחלה יש ליקח חששה ודיעבד אם סתמו התמור ביטול אפילו לא הדיחו אותה אינה אסרת [אחרונים]: (יד) שנתערב וכו'. ואם עירבו (י) במיד כגון שר"ך הדבר לעשותו ולתקנו עס חמץ כגון מוריס (פי) שזמן דגים) שמימין בו לחם קלוי אע"פ שיש בו ס' כנגד הלחם אסור ומייד לבדו מד"ס קודם הפסח (יא) ואם לא ביערו ועבר עליו הפסח י"א שאסור בהנאה א"כ מוכר לנכרי חוץ מדמי איסור שבו: (טו) משש שעות ולמעלה וכו'. אע"ג דלוקין עליו בזמן ההוא על

שער הציור

(ה) ואפשר דהכוונה שלא במקום הפסד מרובה דעת רמ"א שם בס"ב להחמיר אפילו בביטול אבל במה דברי רמ"א שם קאי רק לה"ה שהוא צמ"א ס"א בהג"ה דאין להמיר דיעבד בלאי רק בפחות קלם ולא במקום לגמרי ובה רמ"א שם בס"ב לומר דגם ביטול יש להחמיר במקום לגמרי לדעת זו אבל אחרים גם בלאי דעת יחידה וכל הפוסקים שפסקין כלי דריחא לאו מילתא היא פלגי ע"י כמו שכתב שם ביטול הגר"א ע"כ דוחק לומר דהרמ"א בעינינו יהיה קאי לדעת זו ובפרט לפי מה דמסקין רמ"א דכונת הרמ"א שם להחמיר רק בחמץ הטמון לשבת ולא במקום תבשילין: (ו) רמ"א ב"ד ס"ה שם פסק דה"ה אם האיסור היה דבר חרף וכן העמיקו הא"ר והגר"ו ודעת הח"י וכן המקור"ם דוקא בלאי ההימור הוא דבר חרף. ודבר חרף מקרי כשרוב התבשיל הוא חרף. בארש"ט מקרי דבר חרף [אחרונים]: (ז) וזהו אפילו כשהתמור גדול ופחות אסור [אחרונים]: (ח) ר"ל פחות לגמרי כמירה דבזה לבו"ע שרי אף לכתחלה ע"ש בס"י ק"ח ב"ד ס"ב ק"ח וכו"פ ב"ד סימן ק"ח ומקור"ם וחמץ משהו וכו' שלום והגר"ו וכו' וכן משמע מה"ע: (י) ב"י בשם ר"י ומשמע שם דאפילו אם עשה זה קודם"ע"פ: (יא) שם והוצא דבריו במ"א בסימן חמ"ב סק"א בסו"ס ושלל יקשה זה על הכלל שכתבנו בריש סימן חמ"ב דכל דבר שאין עוברים עליו ב"ב מן המורה מותר אחר הפסח דיעבד עיין בשו"ע הגר"ו בסימן חמ"ב סק"ו:

הערות: (1) עיין מ"ב ס"ק ק"ב לענין לערב קודם הפסח:

הלכות פסח סימן תמו

כג באר הגולה

הלילה אינו אוסר במשהו אלא דינו (טז) כשאר (ח) [ג] איסורין * (ונומן טעם (ט) לפנס * נמי שרי) (ד"ע (יז) אלינא דכ"ע: ג' חסדה (יח) שנמצאת בע"פ (י) בתרגומות מבושלות (יט) מותר (כ) לבטלה בס' [ד] אבל אם חממו התרגומות בפסח (כא) בעוד שהחטה בתוכה (כב) חזרות ליתן טעם בתוכה בפסח והוי במשהו: הגה (כג) ומיהו צמימס כלי שני (כד) אין לחוש (הגות מיימוני פ"א) ויש מחמירין ככ"ש (כה) בפסח

שערי תשובה

תבטל שיהיה בו ריוח נגד הבטלה ע"ש: [ג] איסורין. ענה"ט ועיין בשו"ט נ"ב ח"א. סימן כ"א דבשעה ה' נוקשה מותר לכ"ע ולמ"ד נוקשה דרננ מותר בע"פ כל היום ע"ש אך הרבה פוסקים הסבירים נוקשה דאורייתא יש לאסור נוקשה משעה ה' ואילן ועין בשו"ט כ"א סי' ל' ועיין בנ"ב מ"ח דאף דנוקשה מדרבנן אין להמיר לתכור לנכרי כשאין תבטל ששים נגד החמץ נוקשה כמו שאסור בתנחן גמור אף שיש ששים ע"ש: [ד] אבל

באר היטב

צמקוס הפ"מ יש לסמוך לדברי המקילין ומשמע אפי' בתנור קטן וסחוס לגמרי אבל גדול או קטן הפסח אפילו צלין הפסח. והמ"א כתב דוקא שפתחו קלח צמקוס שהעשן יוצא מותר בתנור קטן צמקוס הפ"מ ע"ש. והח"י מיקל כדעת רמ"א ב"ד אם לא שהיה מותר דבר חריף ע"ש דאפילו בתנור גדול ופסחו והפ"מ אסור. ודע דדבר חריף מיירי שרוב התבטל חריף כמ"ס חריף ב"ד סי' קכ"ב ס"ג.

ודוקא בהיתר דבר חריף נאסר. משא"כ באיסור דבר חריף אין צעלמא מותר. וכתב המ"א וכל זה צליי אבל צישול שצישול צחול צעלמא של שנה. וכתב יש"ש ומתור גדול אעפ"י שאינו מחזיק י"ב עשרונים שרי דיעבד ואם יש נקב מן הכל וזולת הפסח מותר לכתחלה אך קשה להמיר בפני ההמון ע"כ ואפשר דיש לסמוך ע"ז צמקוס הפסח. מעשה שקצתו התנור נדף שמשמין כל השנה לפני חמץ בלא הדחה והמיר הגאון מהר"ם מפראג. כתב א"ח כלל ל"ט דאסור להריח לחם חם בפסח אף של א"י: (ח) איסורין. כיון שאין בו כרת. וכתב מהרי"ל ומה"ט חמץ נוקשה כמו קרטיין דלין בו כרת בעל כפ' אפי' חמץ פסח וכן הסכים המ"א להלכה ע"ש אבל הט"ז אוסר באכילה ומותר להשהותה אחר פסח עיין ס"ק י"ט ב"ד גבי קרטיין שנפל למאכל ע"ש. ועיין יד אהרן: (ט) לפנס. היינו בע"פ ואפילו בפסח מס'. כתב בש"ל שאור או חמץ שנחבטל עם צמר מבוטל או ללי נט"ל הוא ומותר. עיין ב"ד סי' שצ"ג לא משמע כן ודו"ק. גם הח"י מולק ג"כ בזה ע"ש: (י) בתרגומות. וכן הדין בחטה שנמלאת בע"פ בתנא אפיה בטלה בששים אפי'

ביאור הלכה

איסורין. מדקדקת המהמיר משמע דאפילו צמינו נמי דינו הכי דקני בששים ולא מקרי חמץ דבר שיש לו מחמירין מטעם דלשנה הבאה חמור ונאסר וכדעה הראשונה שהוציא ב"ד ס"ס ק"ב בהגה"ע עיי"ש וכן פסק בת"ח ובפסח אפי' דבריו יצא למ"ס הש"ך שם סק"י. דהמהמיר יהיה קאי רק אשאינו מינו [א"ר] וכן סתם הלבוש כאן ומ"א בקמ"ק וכו' הגר"א ב"ד סי' ש' דהמהמיר סתם כאן כדעה הראשונה שם דחמץ לא מקרי דבר שיש לו מחמירין: * ונותן טעם לפגם וכו'. וה"ה לענין ריחא לכו"ע לא חמיר בע"פ משאר איסורין [אחרונים]: * נמי שרי. כתב מ"א בשם שנינו לקט שאור או חמץ שנחבטל עם צמר מבוטל או ללי נט"ל הוא ומותר עכ"ל והנה קיבל בלשון ש"ל ויש מקום לטעות ע"כ אעתיק את לשונו ו"ל באת ר"י. שאור או חמץ שנפל בקדרה או שנחבטל עם צמר ללי מידע ידע ביה דנותן טעם לפגם הוא ומשאו [לשון שהיה] בואו מאלל ומותר ואע"פ שיש בואו מאלל טעם חמץ דחמץ בעיניה שראוי לחמץ ואינו פגום דחמץ למילתיה הוא דאסור וכו' כיון דטעמו פגום ופוגם במאכל זה מותר עכ"ל ומשמע מלשון דדקדק לכתוב צישול עם צמר ללי אבל עם צמר מבוטל לאו לפגם הוא ודלא כדמשמע מ"א שאין מחלק בזה] ואף אם נפל בתבטל לאו נפל עישה שנפל לתבטל לאחר דלפגם הוא אלא בדבר שמחמץ-ההנה שאין דרכו לתמו בתבטל בזה אמרין דמסתמא פוגם הוא [ובזה מיושב קושיא הבה"ט מיו"ד סימן שצ"ג דאיתא שם דאם נפל עישה חלה לתבטל אסרת] ועיין בנ"ב שהשיג על המ"א וא"ר מישבו דמסתמא ג"כ לפגם הוא ולפי מה שציצרט כונה השב"ל דלא בכל חמץ מיירי אלא בואו משחומץ ביותר מתייבש קושיא הח"י ואפשר דגם הוא מודה בזה לדינא. ולענין גרעיני תבואה שנמלאת בבאר מים בפסח אי מקרי זה לפגם עיין במ"א וא"ר ופמ"ג ויחזקא א"ה לקמן בסיומן

משנה ברורה

על אכילתו וגם אסור בהנאה מן התורה מ"מ כיון דלין חיוב כרת על הזמן הוא לא המחמיר בו כחממי לאסור במשהו וכן צמחורא דנותן טעם לפגם. ולענין חמץ נוקשה תוך הפסח (יז) יש שמחמירין לאסור במשהו (יג) אבל דעת המ"א ועוד הרבה אחרונים כיון דלין בו כרת לכו"ע ולדעת הרבה פוסקים אין בו רק איסור דרננן בטל בששים אפילו תוך הפסח א"י לסמוך עליהם בשעת הדחק. ודע בדיו"ט האחרון אף שהוא ג"כ מדרבנן מ"מ כיון שנתקן משום ספיקא דיומא אסור באכילה ע"י תערובות משהו כמו בפסח כדמותר לקמן בס' תס"ז סי' ס"י: (טז) כשאר איסורין. וע"כ אם נתערב לה בלא מתבטל בששים ואם נתערב יבש ביבש מתבטל אחד בזה אף גריד לאכלו קודם הפסח דפסח חמור וייעור כמבואר בהג"ה לקמן בס"ד: (יז) אליבא דכו"ע. היינו אפילו לדעת המחמירין לקמן בס"ד בהג"ה מ"מ בערב פסח בודאי אין להמיר ואפילו בפסח מששים: ג' (יח) שנמצאת בע"פ. אפילו אחר שש: (יט) מותר. לאללה אפילו בפסח היינו אם נלטנו קודם פסח וכדלקמיה: (כ) דבטלה בס'. כ"ל וכן מלאכי הגירסא בשו"ע הגדפס עם נחלת צ"י ובשו"ע הראשון שהדפיס המהמיר צעמנו ויבדלפוסים האחרונים (יד) שנחבטל הגירסא] כתבו הפוסקים דה"ה בחטה שנמלאת בע"פ בתנא שגאפה היום בטילה בס' אפי' אם לא הסירה אף שנתקרה קודם הפסח מותר לאכול המלה ויסי' הסטה"מסס ח"כ בפסח: (כא) בעוד שהחטה בתוכה. אבל אם נטלה החטה מתוכה ואח"כ חממו התרגומות מותר ואע"ג דבס"ד

י"א דחזור וייעור היינו כשיש בתוכו ממשות האיסור כגון שער שנתערב בדבש אבל הכא אינו (טו) לאלה טעם צעלמא: (כב) חזרות ליתן טעם. ואפילו למ"ד בס"ד דאינו חזר וייעור היינו היכא שאין האיסור ניכר צעין (טז) אבל הכא החמץ צעין: (כג) ומיחור בחימום כ"ש וכו'. כגון שעירו מים רותחין בקערה והניחו בה התרגומות: (כד) אין לחוש. ס"ל דכ"ש אין בנחו להפליט ולהנליע ואם הניחו מחמת צמר רותח בקערה של חמץ (יז) יש להמיר דכתבו הפוסקים ביו"ד סימן ז"ד דדבר עז כזה נעלם הוא ככ"ר כ"ז שהדין סולדת (יח) ואפשר דה"ה אם הניחו אותה מקערה לטעלער: (כח) בפסח. ר"ל אף דנקטינן לעיקר הלכה ביו"ד

שער הציון

(יג) מהר"א והט"ז בסוף הסיומן והפ"מ משום לא פלוג: (יג) המ"א ונהר שלום ומקור חיים ומה"א והגר"ז ומגן האלף: (יד) שהדפיסו לנטול עם טעות הוא דהא המהמיר מיירי אחר שש בודאי אסור או להוסיף עד ס' דלין מנבטלין איסור לכתחלה וגם ללא מהני ההוספה לחמיה עשה נפילה וכתו שכתב בחידושי רע"א ע"ש: (טו) ע"ש ומה"א והגר"א: (טז) אחרונים: (יז) מ"א ועיין צמקוס דמשמע מיה דלין לאסור ממנה רק כדי קליפה: (יח) פמ"ג:

הערות: (1) עיין בה"ל לקמן ס"ג ד"ה וכתבטל. לענין אם נשאר בפסח אף חזר וייעור: (2) עיין סי' תס"ז סי"א ובמ"ב שם לענין נטילה:

ליקוטי דברי הרב א' בשו"ע הרב סעיף י"ח כתב כמו בהגן אברהם, ולא הזכיר שזה רק בשעת הדחק. ב' ובשו"ע הרב סעיף כ"ב כתב דיש מהמירים אפילו כשאין ממשות חמץ אלא טעם בלבד שחזר וייעור, והלכה כדעת המקילים, ומי שרוצה להמיר יחמיר לעצמו אבל לא יורה כן לאחרים. ג' ובשו"ע הרב סעיף י"ט כותב שמן הסתם עיסה של חמץ נותן טעם לפגם במים, ולא מחלק בין עיסה שמחמץ לאיננו מחמץ הרבה.

1 שם ובי"ב העור
בשם רש"י ועל
העיסור וכן נראה
מב"ר
ספ"ד והיה בשם
הרמב"ם והר"ן
גיוסות ור' יוחנן בשם רשב"א

(כו) וטוב להחמיר (כז) אם היד (יח) קולדת זו דלנלו הכי לא מקרי כלי שני: ד' אם נתערב החמץ
(כח) קודם פסח * ונתבטל בס' אינו חוזר (צ) [ה] ונעור בפסח (כט) לאסור במשהו (ל) ויש חולקים:
הגה (לא) ונהגין כסברא הראשונה בכל מערצות (לב) * שהוא לה (יג) [ו] * גלה (מ"ה ס' קי"ד) (לג) מיהו
דבר יבש שנערב או שיש לחוש למעורב כגון פת שנפל ליין (לד) אף על פי שנטלו משם

שערי תשובה

באר היטב

לא הסירה אף שנתקרה קודם הפסח מותר לאכול המזה ויסר
החטה משם אף בפסח. עטרת זקנים משם ה"ח: (יח) קולדת.
משמע דלנלו אין לאסור ולקמן ס' תס"ו ס"ג מובאר דאף בלוג
יש לאסור. עמ"ל שמתקן בין שם לכלא ועיין מ"י. ואם נשפך
מכלי שני על לוגן שרי אם אינו דבר גוש. עי"ד ס' ז"ד ס"ז
ועי' תס"ו ס"ג: (יג) ונעור. ולי"ד לחטה דלעיל ס"ג דאם
חממו בעור החטה בחמה דשאני התם כיון דממשות החטה בעין
שם עמ"י. כתב פר"ח מעשה שנמצאת חמיה"א של בלג בחור הסל
שהיו נותנין המלות אפיוות ביצאתן מן התנור והוריקו הסל ולא
נודע באיזה מלות נגע הנצק ופסקתי דחד בחרי בטל כיון שהיה התערבות קודם פסח ומותר לתמס המלות בפסח לכ"ע כיון דליכא
אלא טעמא בעלמא ומיהו כל המלות שידוע שנגעו בנצק זריכין קליפה ע"ש וכ"כ בשו"ע עבודת הגרשוני ס' ז"ט: (יג) גלה. וי"ל

ביאור הלכה

משנה ברורה

באר היטב
באר היטב
באר היטב

תס"ו ס"ג. ולענין עיסת חמץ שנפלה לנלו עיין לקמן בסיומן תס"ו ס"ג
נמ"ד ד"ה אין מש"כ שם: * ונתבטל בששים והיה כשלא היו ששים
אף שהיה נטמן טעם לפגם ויש לעיין אלי דבזה לית פלוגתא דחזון ויעור
אף לדעת הרמ"א בס' דרך לחומרא בעלמא ששם שם לדעה זו עי"ש.
ודע דמה שכתב המחבר והנצטל בששים נקט הציור לענין דבר לה שמיטתו
בששים והיה לענין יבש שנערב וכמו שהוכיח הא"ר מהשומע הרשב"א
סימן תפ"ה. ואפילו אם נתבטל רק חד בחרי כן מוכח ממ"א סק"ה
והוא פשוט וכן היה חולקין דס"ל חזון ויעור שייך גם לענין יבש ביבש
דעיינו אפילו נתבטל קודם פסח אחד בלג חזון ויעור בפסח ואסור:
* שהוא לח וכו'. לא העתקתי מש"כ הט"ו י"ל דאם נערב לה בלג
וכו' דהנה פוסקין חולקין ע"ז כמו שכתבתי בסיומן תנ"ג ס"ג
עי"ש נמ"ד ס' ק"כ: ב"ח. עיין במדד משה שהוכיח דמה שכתב הרמ"א לא
גלה לא דוקא שנייה לא ליחם אלא לא חמץ היה לה אפי' היתה

רק ממנהגא שנהגו להחמיר אף בלוגן (כז) ונענין מנהגא המקיל
(כט) לאסור במשהו. מעשה (כח) שנמצאת חמיה"א חלה אחת של בלג בחור הסל שהיו נותנין המלות אפיוות ביצאתן מן התנור והוריקו
הסל ולא נודע באיזה מלות נגע הנצק ופסקתי דחד בחרי בטל כיון שהיה התערבות קודם פסח (כד) ומותר לתמס המלות
בפסח כיון דליכא אלא טעמא בעלמא ומיהו כל המלות שידוע שנגעו בנצק זריכין קליפה"ל לפי שאין ביטול לאסור שידוע: (ל) ויש
חולקין. ולדעתם מש"כ בס"ב דנטל בששים זריך לאוכלו קודם הפסח (כה) או דמיירי שלא היה זו אלא טעמא לבד וכי"ל באות
כ"א: (לא) ונהגין כסברא הראשונה וכו'. ומותר אפילו חזון וממנו בפסח [אחרונים]: (לב) שהוא לח בלח. כגון שער שנערב
בין וכה"ג וקמה בקמה ג"כ מקרי לה בלח * עיין לקמן בסיומן תנ"ג אות י"ז נמ"ד (כו) כתבו האחרונים דבדבר שהוא לה בלח אפילו
לא נודע התערבות עד הפסח ג"כ אמרינן דכבר נתבטל: (לג) ומיהו בדבר יבש שנערב. קודם פסח בין שנערב חמץ
במזה חד בחרי או שנערב (כו) בששים ויותר (כח) אמרינן דחזון ונעור בפסח משום שהחמץ צעין וע"כ זריך לאכלו (כט)
קודם פסח: ואם היה חד בחרי (ל) אסור אף להשהות מדרבנן¹³ ואם היה ששים יכול לבטלו קודם פסח עד שיהא נימוח ויהיה
משני כלה ואז מותר אף לאוכלו בפסח (לא) ויש כמה אחרונים שסבירין דאף יבש ביבש¹⁴ דאמרינן דחזון ונעור אינו אלא"כ יאפה
או יבשל אותם בפסח דלא חזון החמץ ונותן טעם בזהאסר אלל לאכול כך שרי: (לד) אע"פ שנטלו משם. ר"ל קודם הפסח:

שער הציור

(יט) הגי'א: (כ) כי הא"ר כתב דבעיקר דינא דכ"ש יש להקל בה"מ ומינעט שמחה יו"ע ומפר"ח משמע דהוא סובר לעיקר הדין דנפסק במשהו
יש להחמיר זו בכלי שני וע"כ י"ל דאם החטה לא נתבטלה טודאי יש לסמוך להקל בזה עיין לקמן בסיומן תס"ו ס"ט ונפרט שידוע מפוסקים דכל
היכא דליכא כמה גדרים להקל יש לנצק דעת השאלות דס"ל דבפסח ג"כ בששים: (כא) לא ידענא מה להחמיר האתם שכל האחרונים מתפלגין
לענין שיהא המים לוגנין מתחמזין ע"י החטה טודאי צעין שיהיה קלה שיהיה נכרה החטה חמץ עכ"פ עד שימרח דלא מתחמז דע"י שיני
רגע אפי' חטה בקויה חמץ לוגנין שיחמזלו המים¹⁵ משא"כ לענין מים חמין טודאי מיכא משחמזלו התרנגולת אפילו רגע בחמין נבלע בה משהו של
חטה חמזה: (כב) ונענין זה כתבנו ג"כ לקמן ס' תס"ו דבזה"ל בס"ב ד"ה אם נתערב עי"ש: (כג) אחרונים: (כד) ודע דמש"כ בתק יעקב בשם הפרי"ח
דהוא למ"ד דליו חזון ונעור אף דלח"כ כתב דליו אלל טעמא בעלמא חזון ונעור על המ"א וס"ל דמ"ד חזון ונעור והוא אפילו בטעמא
ומש"כ לח"כ ומותר לחמץ חמץ אפילו להפוסקים ביו"ד סימן ק"ע דחד בחרי אסור אלא"כ לבטל כחן מותר: (כה) ומ"ש בנ"ח או לא בלח לא בעני
דאם היה חולקים ס"ל דלח בלח ג"כ חזון ונעור שידוע: (כו) מקור חיים והח"א: (כז) ע"ש: (כח) אף דבמ"א לא נזכר כ"א חד בחרי הוא משום
דלח לשים ע"ז לאסור להשהות וזה לא שייך היכי שנערב משהו כמ"כ הרמב"ם לענין טריאל"ה: (טז) מ"א: (ל) מ"א והוא רק מדרבנן דמן
המורה אף לדעת הרשב"א מותר לאכלם ביחד דליתא ביו"ד אחרונים. ודע דבמקום הפסד סמכין לדעת הרא"ש ואין אסור בזההיה:
(לא) ע"ש וא"ר ונה"ש וגם הפמ"ג מפקק על דברי המ"א ועיין פרי"ח:

הנהיגה: א) ז"ל הפרי"ח. מעשה שנמצאת חלה מהמלות בלח. בחור הסל וכו'.

הערות: 1) עיין ס' תנ"א סק"ה ושה"ל אות י' וס' תס"ו דה"ה אם חממו ומ"ש שם ס' ק"כ כ"ג ושה"ל אות י"ח לענין כני שני: 2) עיין ס' תס"א סק"ט ושה"ל אות י"ח לענין חמץ במלה עמלה: 3) עיין לקמן שיה"ל קס"ט לענין זה: 4) עיין לקמן שיה"ל אות קי"ב לענין נטלים אם חזון ונעור:

ליקוטי דברי הרב א) בשו"ע הרב סימן תמ"ב ס' ט"ז כתב בנתערבו חטים חמוצים בחטים כשרים שאף אם יש בכשרים יותר מאלף כנגד החמוצים אסור להשהותם בפסח, ומכל מקום אם שכח או עבר והשהה אותם עד לאחר הפסח מותרים באכילה, ואם אי אפשר למוכרם לנכרי ויש הפסד מרובה בדבר או צריך לבערם.

הלכות פסח סימן תמו

כד באר הגה"ה

(יד) [ו] (לה) אסור בפסח (לו) דחיישין * שמה (לז) נשאלו בו פירורין (לח) ונומנין טעם בפסח * (צ"י) נשם
מ' (הרשנ"א): ה' "בשר יבש וגבינה ודגים (לט) שנמלחו קודם הפסח (מ) "ולא נזהרו בהם
(מא) * מותר לאכלם (טו) (מב) בפסח * מיהו דגים מלוחים * (מג) במים בפסח בכלי
ח' טור נשם רש"י
ט' כ"כ רש"י במש"י
י' טור נשם משנת
כ"ז הר"א"ש

שערי תשובה

ח"א סימן כ"ד שכל מדות וסמנים ואשכנזי נהגים להקל דלון חוזר ויעור
בפסח: [ו] אסור. ענה"ט נשם משנת כ"ח וע"ש שנין השאלה היה
שלקחו מאותו מי דבש שמרים ושמו דבש אחר אך לפי משנתו יס' להחיר
אף הדבש הראשון דליו חוזר ויעור וע"ש שכתב שם יס' לחוש בזה
נפח לגריגרי חטים כגון שנקו זה החטים ויולא זה שיש לחוש שמה
נשאלו גריגרי חטים בנקבי אריגה הנפה בעץ סביב יס' לחוש שמה נפל
גריגרי חטה בתי הדבש ע"ש (ומשמע דלף גדול השאלה ששמו מדבש זה
לדבש אחר יס' לחוש ע"ש) ואפשר גם הע"י יודה בזה דדוקא בפירורין
דקין יס' לחוש שמה יולא דרך נקבי התפנות אבל בגריגרי חטה מודה וע'
ואם סימן על ידי בגד עז נ"ל להחיר וכתב הנ"ח בתשובה סי' ק"ז

דאם שאז הוזהמה של מי דבש בנפה שניפו זה קמה דשרי לשמותו בפסח דבטל בם' דהוא לח בלה ע"ש: (טו) בפסח. דלף אם היה

ביאור הלכה

יבש ג"כ אין חוזר ויעור ע"ש: * שמה נשאר בו פירורין. אע"ג
דפקק משבו הוא מ"מ הממיר בו משום דהאי ספיקא קרוב לודאי הוא
דמסתמא נשאלו בו פירורין [וע"ש] ונראה פשוט דהאי דינא דרמ"א לא
שייך לפלוגתא דחוזר ויעור דלפילו אם נסבור דנעלמה אין חוזר ויעור
ג"כ אסור הכא דרמ"א להא דלעיל כג"ג בעוד שהטעה בחוכה דלכוע
אסור כמו שכתב המ"א שם כ"ח: * מותר לאכלם בפסח. ע' במקו"ח
שכתב דמ"מ לרין להדימו מתחלה מהמלח רק לדעת הממיר מותר
להדימו אפילו בפסח והרמ"א מממיר להדימו דוקא קודם פסח:
* השרוים במים וכו'. אבל אם לא היו שרשים במים אלא מונחים יבשים

הפסח. ודוקא בין שהוא (לו) ללול ומסתכן ע"י מסננת שנקביה דקין מאד שא"א לפירורי פח לעבור דרך שם. אבל אם נפל הפח
במי דבש שלפעמים הם עבים ואינו עובר אלא במסננת שנקביה אינם דקין כ"כ חיישין שמה יעבור גם הפירורין דרך שם:
(לז) נשאר בו פירורין וכו'. ואפילו לקח (לו) קודם הפסח מאותו חצית יין לאחר שהוילא הפח ממנו ועירבו בחצית אחרת
של יין ג"כ נאסר כולה (לח) דשמה נפל הפירורין גם שם: (לח) ונומנין טעם בפסח. ואף דנזקין יס' הרבה ממירים לקמן
בסימן חס"י כ"ז הכא לכו"ע אסור דמירי שעבר מעל"ע מנפילת הפח עד עכשיו [מ"א] ולפי מה שמוזכר לקמן בסימן חס"י כ"ז
במ"ב שם דבש האחרונים דלם נפל פרוסת לחם לתוך מים בפסח לכו"ע אסור משום דלרכו להספיר ולהיות נמס בתוך המים
ואפילו סינון המים לא מהני ה"א אפילו ליכא מעל"ע מעת שנפל הפח לתוך היין ג"כ אסור"אם לא שסינון קודם הפסח דלזו מה
שנימס בטל בששים. אם שאז הוזהמה של מי דבש בנפה שניפו זה קמה דשרי לשמותו בפסח דבטל בם' דהוי לח בלה [אחרונים]:
ה' (לט) שנמלחו קודם הפסח. אפילו (לט) בכלי חמץ דלון מליחה לכלים להפליט ועוד דקסח כלים אינו בן יומו ונומנין טעם לפגם
קודם פסח לכו"ע שרי ומטעם זה (מ) אפילו נכבשו כל אלו מעל"ע בחור הכלי אין לאסור דלף דכבשו כמבואל מ"מ הלא הלא לפגם הוא
ואפילו הוא בן יומו (מא) יס' ללדד דיעבד להקל"דלימתי מקבל טעם מן הכבישה אחר מעל"ע ואז"ל כבר נעשה הטעם שבתוך הכלי
לפגם דהמעל"ע של שמונה חמץ כבר נשלים מקודם: (מב) ולא נזהרו בהם. לנזקין המלח שמה נמלא בזה קלף פירורין חמץ:
(מא) מותר לאכלם. דלף (מב) אם היה בהמלח קלף חמץ ובלעו מהם נחבטל קודם הפסח ושזו אינו חוזר ויעור: (מב) בפסח.
ואם היו מונחים בכלי של חמץ צריך שנעשה ע"י המלח יס' אומרים שאפילו מונח שם זמן מועט כדי שיתן על החור ויחמיל להרמים
(מג) יס' לו דין כבוש ע"י וע"כ אם היה בן יומו מבליעת החמץ (מד) או שהיה מלוח הרבה כדרך שמתליין בשר לזמן מרובה אסור
מה שמונה בתוך הצי"ר [נמה שלמעלה מן הצי"ר (מה) אינו בכלל כבוש (מו) ו"א שאף בזה אינו אסור אלא"כ ישהה מעל"ע בתוך
הצי"ר (מו) וגם יהיה מלוח הרבה (מח) ונחמקס הפסד יס' לשמור להקל בזה שנעשה קודם פסח: (מג) במים בפסח. אבל קודם
פסח אין להחמיר אף לכתחילה (מט) אף אם היה הכלי בן יומו מבליעת החמץ דהא לזן הוא ואף לדעת הממירין בם' הקודם
דצריך היוולא ע"י מליחה נחשב ככבוש אף בזמן מועט הכא (נ) כיון ששרי במים המים מבטלין כה הצי"ר ומ"מ בפסח גופא דליסורו

שער הציור

(ג) מ"א: (ג) ש"י ומ"א לדינא וכו' וכו' (לז) עיין במה"ש בם' חמד משה שמלד דלפילו אם לא נמלא שום פירורין על המסננת ג"כ אסור
לדפטר שהיו פירורין ונומנין בתוך היין בפסח: (לה) דק"ל בעלמא דמשערין כבולה: (לו) מ"א: (לו) בם' הרשנ"א: (לח) פמ"א: (לט) ח"י
וש"פ: (מ) ח"י וכו' והיינו אפילו נכבש במים ג"כ דכבישה לא שייך בדבר יבש [אחרונים]: (מא) ט"ז ביו"ד סימן ק"ה ומ"א וכו' ועיין בח"י שמלד
עוד טעם להקל דפסח פליטת כלים של חמץ הוא משבו דלון רגילין להשתמש בו חמץ בשפע ותחלתו קודם הפסח ואין לאסור דיעבד אלא"כ שנמס
בו חמץ דהכלי בשפע ושיהא הוכבש מלוח הרבה דכה המלח משוי ליה להטעם לשבח אף אחר מעל"ע ויכיר ששים לנפול ואין בזה שמתוך הכלי ששים
נגד כל הכלי: (מב) אחרונים: (מג) מ"א ודעת הפרישה וחומר בזה מדין כבוש הנזכר מקודם דשם ע"י מעל"ע נעשה לפגם משא"כ בזה:
(מד) דזה משוי ליה לשבח: (מה) מ"א וכו' (מו) ח"י וכו' ודעת הש"ך: (מו) דל"ה ע"י המעל"ע נעשה לפגם ומייל רק היכי דמלוח הרבה
משוי ליה לשבח: (מח) ח"א וצפרע לפי מה שכתב הח"י דקסח כלי חמץ שאינו משתמש בו בשפע אינו אסור מה שנכבש בו קודם הפסח:
(מט) אחרונים: (נ) מ"א וכו'.

הערות: (1) עיין לקמן סי' כ"ה ד"ה אם לענון כבשה מעל"ע:

ליקושי דבריו הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף כ"ד מובא על הגליון ומ"מ אם אין מעל"ע משעה שנפל הפח לתוך היין עד שעה שמסגנו בתוך הפסח אין
לחוש וכו'. ויש להקל בדבר ואפילו אם כשיסגנו בתוך הפסח מצא פירורין ע"פ המסננת שבוודאי היו בתוך היין בפסח מ"מ אם הוא שעת הדחק כגון
שהוא צריך ליה לז' כוסות או לקידוש ולהבדלה יש לסמוך על האומרים שהמץ בפסח אינו אסור בפחות מעל"ע. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף כ"ו
כתב הטעם לפי שאין כח במלח אלא להפליט מזהל מן האוכל שהוא רך, אבל לא מן הכלי שהוא קשה.

(טו) [חמץ] (מד) יש להחמיר ליזהר מהן מפני שהם בולעים בפסח (מה) מפליטת הכלים וחמץ בפסח במשורו הגה (מו) יש חולקין ומחמירין * ובמדינות אלו המנהג להחמיר לכחלה (מז) שלא לאכול גבינות ודגים (מח) ובשר (יז) יבש אצל אס (מט) הדיחו (יח) (ג) * הנשר ג"פ (נא) * קודם (יט) פסח נוהגין

באר היטב

שערי תשובה

זו מעט חמץ כבר נתבטל קודם פסח: (טו) חמץ. משמע דתרחי צעין ששרו חמץ פסח ובכלי חמץ דלא חיישין לפליטת כלי צנון משא"כ קודם פסח אפילו בכלי חמץ אין להחמיר דהא זנון היא דהמים מבטלין כח הזר או חמץ הפסח בכלי של יו"ט פשיטא דשרי ואין לחוש לפירור חמץ שבתוך המלח. אחרונים. ואם שהה חמץ הכלי מע"ל אי הוה כבוס כמבוסל עיין מ"א וחי"י: (יז) יבש. וכן בשר מלוח מחדש ושאר מיני מלוחים וכבוסים כגון אוגערקעס וכרוב פרום שקורין קומשט ולימונים אס לא נזהרו לבדוק המלח מחמץ בשעת עשייתו וזהירם שלא לאכול בפסח חוץ בזנים אחרון של פסח עסי' תס"ז: (יח) הנשר. דהיינו בשר יבש או אפילו מלוח מחדש הרבה ממלח שלא נבדק שדרכו להדיח וכן דגים יבשים. אצל דגים לחים מלוחים לא נהגו להקל לכחלה כיון שאין דרכן בהדחה חיישין שמה ישכח ויחלל בלא הדחה. לכן אין לאכול לימונים מלוחים מ"א. וא"ו כבד דאפשר להקל כמה שקורין לאקשין דדרכו בהדחה ומ"מ לא נהגו להקל בשום חוץ דגים מלוחים לאכלן חוץ פסח חוץ מיו"ט אחרון ובדיעבד או שעת הדחק או במקום מניעת שמחת יו"ט הכל שרי. אחרונים. וכ"כ הט"ו פעם א' היה דוחק בבשר והתרחי להדיח דגים לפסח ע"ש. והדחה ר"ל ע"י שרייה קצת ולא בהעברה בעלמא ויש לשרותו בנהר או בכלי פסח ע"י מים מחולפים ג"פ אצל לא בכלי חמץ לכחלה. אחרונים: (יט) פסח. אצל חמץ הפסח אין לשרותו ובדיעבד אין להחמיר ומהר"ל כתב

לקמן סימן תס"ז: [חמץ. ענה"ט ועיין בתקום שמואל סימן נ"ז בשר שנתלחו לקיום הפסח בכלי שנשתמש בו חמץ בתמין חוץ מעלי"ע ועלה ליר על כל גדומוי וכבד להחמיר אף שנוהגין בכל המקומות כבוס מעלי"ע בכלי אסור דלא כט"ו והש"ך מ"מ בזה י"ל דקודם הפסח שעדיין היסר הוא לא אמרינן כבוס כמבוסל ואף שאין נראה כן מהמג"א כו'. ועוד כיון שהיו הרבה בשר ונראה שהיה ס' נגד מה שנבטל בכלי אף על גב דבשאר אסורין אין לשער נגד מה שנבטל בכלי דלא ידעין כמה נפיק מיניה מ"מ בתמין דהיתרא בלע קודם זמן אסורו שפיר משערינן כמא נפיק מיניה ע"ש. והנה מ"ש דבהיתר לא אמרינן כבוס מבוסל אין לסמוך ע"י ואין לחלק לענין הך מלחא דכבוס כמבוסל בין בליעת היסר בליעת אסור דכמוכח במסקנת שביעית ע"ש וגם דלא אמרינן ב"מ חידש דלא תרו ליה וכו' וקצת יש לדחות דהתם אי הוה אמרינן כבוס או ע"י הכניסה היה חלות אסור ב"מ ומ"מ י"ל דהה"א אין חידוש כיון דהאי לחוד שרי אין בליעת היסר ע"י כבוס מחדש אסור אלא ודאי דליחא דכיון דכמבוסל דייקני ליה שהוא טעם גמור מה בזה דבשאר צומן היסר ומכ"ש למ"ד היסר בהיתר לא בטיל והי"ל כאלו עודנו צעין בפסח. וגם על הטעם השני קשה לסמוך לחלק בזה בין לענין זה שנבטל בליעה גמורה ע"י כבוס ומה נבדק דהיתר בלע עתה מה נפיק ע"י כבוס דאסורא הוא ולכן אין להקל כ"א בפ"מ ושעת הדחק גדול כיון דליכא דעות אף בליטורין דנמצי דנפיק משערינן עיין ציד"ד סימן י"ח וקצתו וגם יש לזכר קצת לפי מ"ש המג"א סימן תס"ז ס"ק ח' בנאקס שנהגים היסר בכניסה ואסור כבוסל משום דע"י זכור דבר זה וכן מהג"א משמע דדי אסור ג"פ זה אחר זה ביום אחד. ובא"ר כתב העולם אומרים דשורין שלשה שעות אצל דביעבד די בשריה ח"י שעה דזה עדיף ממהדא ג"פ: * קודם

ביאור הלכה

בתוך כלי חמץ אין בולע מכלי החמץ דהוה יבשים ואפילו נשתהה מעט לנח בכלי חמץ דלא שייך כבוס כ"א בדבר לח וללול [ומ"מ] ושא"ל: * הבשר ג"פ. עיין בחי' רע"א שעתמיק בשם הד"מ בכל יום פ"א אצל כל האחרונים לא זכור דבר זה וכן מהג"א משמע דדי אסור ג"פ זה אחר זה ביום אחד. ובא"ר כתב העולם אומרים דשורין שלשה שעות אצל דביעבד די בשריה ח"י שעה דזה עדיף ממהדא ג"פ: * קודם הכלי (נג) אינו בן יומו מבליעת החמץ וכ"ו הוא (נד) רק לכחלה: (מה) מפליטת הכלים. משמע (נה) דאם שרו בכלי יו"ט שרי ואין לחוש לפירור חמץ שבתוך המלח: (מו) ויש חולקין ומחמירין. אמתלת הסעיף קאי"י (נו) והטעם דאף דנתבטל קודם הפסח חוץ ויעבור בפסח: (מז) שלא לאכול גבינות וכו'. והטעם מפני שלא נזהרו לבדוק המלח מחמץ בשעת עשייתו ואפילו הם כבוסים בכלי יו"ט: (מח) ובשר יבש. וכן (נו) בשר מלוח מחדש כה"ג ושאר מיני מלוחים וכבוסים כגון אוגערקע"ס וכרוב (שקורין קרוי"ט ולימונים) אס לא נזהרו לבדוק המלח מחמץ בשעת עשייתו וזהירם שלא לאכול (נח) חוץ מיו"ט האחרון של פסח: (מט) הדיחו. היינו (נט) לשפשף ציד ולהנדה בזה עיין באחרונים שכתבו להמנהג לשרותו ג"כ קצת בנהר או בכלי פסח כזונת ע"י מים מחולפים ג"פ (ס) אצל לא בכלי חמץ לכחלה: (ג) הבשר. יבש (סא) או אפילו מלוח מחדש הרבה ממלח שלא נבדק שאלו דרכן להדיח וכן דגים יבשים אפילו רואה להדיח אסור שאלו אין דרכן תמיד בהדחה וגזרינן שמה ישכח ולא ידעו ומטעם זה היה ראוי להקל בלאקשין"ן שדרכו בהדחה וכן דגים מלוחים שמצינן בחציות (שקורין הערי"ג) שדרכן להדיח וכתבו האחרונים דמ"מ לא נהגו להקל בשום מין דגים מלוחים לאכלם חוץ הפסח אף ע"י הדחה חוץ מיו"ט אחרון של פסח אכן בשעת הדחק או במקום מניעת שמחת יו"ט יש להקל (סב) באלו. עוד כתבו שכל דברים כבוסים כגון אוגערקע"ס ולימונים וכיוצא בזה אין מחמיר כלל ע"י הדחה כיון שאין דרכן להדיח: (נא) קודם פסח. אצל חמץ הפסח אין לשרותו (סג) ובדיעבד

שער הציון

מתרגם: (ז' מין דן שנקרא "לאקס" **) לימונים

(נא) ע"ש: (נב) ח"א והפמ"ג מחמיר אף בשאר דגים מלוחים: (נג) פרי"ח ואף הפמ"ג מודד כן ומשום דהתרחפות משו ליה לשבח וזכר לנח הרמ"א לקמן בס' דמתחמיר בכל ג"ל בפסח: (נד) גמ"א ומפספסות לשון משמע שם דאפילו הכלי ב"י מבליעת החמץ ואפילו בהערי"ג י"ל להקל דביעבד ולפי"ו מה שכתב המחבר יש להחמיר ליזהר היינו רק לכחלה וסותרו עמ"ז במשכ"י סק"ט ועכ"פ בזונו בן יומו נראה דיש להקל דביעבד אפילו בהערי"ג: (נה) ח"י ושא"ל: (נו) ע"י והגר"א: (נז) אחרונים: (נח) ח"י ושא"ל וכתבנו אין להקל ביו"ט אחרון רק מפני המלח שלא נבדק שנטל בשמים אצל אס היו כבוסים בכלי חמץ אפשר דאין להקל: (נט) פמ"ג: (ס) ט"ו ועיין בפמ"ג שמתקפק לענין דגים מלוחים בשריה בכלי חמץ אף דיעבד ואפילו בזונו בן יומו וסותר א"ע למה שכתב בגמ"א סק"ט ע"ש: (סא) ח"י ושא"ל: (סב) ועיין בא"ר שעמדו דבדבר שאין דרכו להדיח אפילו בשעת הדחק אין להקל ומתק יעקב סק"ב משמע לכאורה דאין סובר כן: (סג) א"ר ועוד הרבה אחרונים:

הערות: (1) עיין אות ס':

לאכלו (כ) [ט] (גב) ובכרשנות אין מועיל הדחה לפיכך אין להשרות (גב) הטבחות היבשות (מהר"י ברי"ן) (גד) ודיעבד אין (כא) להחמיר בזילוי אצל בשומן מהוה ככלי חמץ (גה) * אסור (כז) מדינא (גו) אם לא היו נוהרין (גו) בשעת עשייתו מחמץ ושלא החיכו אותו ככלי חמץ (גח) שהם (כג) [י] בני יומן (מרדכי)

שערי תשובה

מ"ד דחור ויעור ע"ש ובאחרונים: [ט] ובכרשנות. ענה"ט וע"ש בחוס' השני הטעם כיון שהיה זה קודם פסח נהי שלא היה ס' בשומים נגד הטעם הנפלט מהסבין ואם היו השומים לפניו היו אסורים בפסח מ"מ מה שנחמו טעם כבש ע"י המליחה נחבטל כבש כס' קודם הפסח ולכן מועיל הדחה הכשר קודם הפסח ע"ש ונראה דבזה עני דוקא הדחה קודם פסח: אף לדברי מהר"ל בספ"ק י"ט דמחיר להדיח בחוץ הפסח מ"מ בזה אין מועיל כיון שהשומים היה עליו בחוץ הפסח היכי טעמא ואין הדחה מועיל ואם לא הדח קודם פסח ושאריו השומים שם בפסח נראה שעכ"פ יש להזכיר קליפה כמובחר סימן מס' לענין שאר חמיות שנמלחו עם החמיה שיש בה בלוע מחמץ ע"י החטה שנמלח עליו דחמץ כחוש הוא ע"ש אצל בהדחה דקודם פסח כגון דקודם פסח שהוא היחיד עדיין אמרינן דאין בלוע יולא מחמיה להחיה בלא רטוב ודוקא אם לא היה ס' בבלוי נגד הסבין היה מחמיר אף ככה"ג אצל קליפה חומרה הוא בפסח שאין ידוע בזה מקום נגד כס' כס' ב"ד ולכן אין שיהיה קודם פסח אין לאסור אף כדי קליפה מחמץ השומן שהיה בזה בלוע ומלחו בזמן שלא היה עדיין שום אסור וגם אין ידוע בזה מקום נגדו. ורמיה במח"ס שעמד ג"כ על דברי חוט השני בזה ע"ש והלע"ד נכתבו. [י] ענה"ט ועיין בספ"ק חוט השני סימן י"ה שאם חמץ בסבין של חמץ שסחם סביבים אינם מקוהים והוא אומר שהיה מקוה אמרינן מלחא דלא רמיא כי' ולריך הדחה אם לא שאומר שעשה לפסח שמחמחא מזה לקוח הסבין מחמץ חמון ע"ש ומ"ש שאומר ולאכר לפסח אלא שלא שם י"ע מה נ"מ בזה כיון דעכ"פ פליטת הסבין לחוץ השומין מחמץ מורפה

ביאור הלכה

פסח. אפילו נערב פסח עד הלילה [א"י]: * אסור מדינא אם לא היו נוהרין וכו' ושלח התביר וכו'. עיין מגן אברהם ס"ק כ"א דמנאר דברי רמ"א דאין מותר מדינא לא"כ היו נוהרים בשני הדברים ולריך ביאור דמ"ש בגבינות לא חש דיעבד משום פירור חמץ ורק להחמיר לכתחלה ורמיה בספר מטה יהודה שהאריך בזה ודעמו דעיקר מה שכתב רמ"א דמדינא אסור היינו רק משום חש דפליטת כלי חמץ ודחק מאד בלשון רמ"א ע"ש ונלע"ד דרק בשומן החמיר הרמ"א אף דיעבד מטעם פירורי חמץ וכעין מה שכתב הח"י בספ"ק בשם מהר"ט דדרך לקבץ וכו' ע"ש ולפיכך מלוי אין פירורי חמץ אצל בשאר דברים בלחם לא הוכרי הרמ"א רק חש דכלי חמץ וכן מוכח בד"מ דהמיר במרחק אם עשו בכלי המיוחד וכתב להדיח דמשום פירורי חמץ לא חיישינן וכן העתיקו האחרונים בסתמא וגם מהמ"א בספ"ק משמע דרק בשומן חיישינן לפירורין אף לענין דיעבד ולא ציין מבושל וכו"ב ע"ש אכן מהמ"א

פסח. אפילו נערב פסח עד הלילה [א"י]: * אסור מדינא אם לא היו נוהרין וכו' ושלח התביר וכו'. עיין מגן אברהם ס"ק כ"א דמנאר דברי רמ"א דאין מותר מדינא לא"כ היו נוהרים בשני הדברים ולריך ביאור דמ"ש בגבינות לא חש דיעבד משום פירור חמץ ורק להחמיר לכתחלה ורמיה בספר מטה יהודה שהאריך בזה ודעמו דעיקר מה שכתב רמ"א דמדינא אסור היינו רק משום חש דפליטת כלי חמץ ודחק מאד בלשון רמ"א ע"ש ונלע"ד דרק בשומן החמיר הרמ"א אף דיעבד מטעם פירורי חמץ וכעין מה שכתב הח"י בספ"ק בשם מהר"ט דדרך לקבץ וכו' ע"ש ולפיכך מלוי אין פירורי חמץ אצל בשאר דברים בלחם לא הוכרי הרמ"א רק חש דכלי חמץ וכן מוכח בד"מ דהמיר במרחק אם עשו בכלי המיוחד וכתב להדיח דמשום פירורי חמץ לא חיישינן וכן העתיקו האחרונים בסתמא וגם מהמ"א בספ"ק משמע דרק בשומן חיישינן לפירורין אף לענין דיעבד ולא ציין מבושל וכו"ב ע"ש אכן מהמ"א

שער הציצין

(סד) ואם המנהג שמהפכין הכרשנות צעת שממלאים בחוץ המוליתא שלד החילון שנמלח הוא מצפנים או אפילו אם מילאו אותו כבש שנמלח ונכנס לשם פסח אפ"ה אין מועיל הדחה שמדיחין אותו מבחוץ כיון שלד החילון שנמלח צעת שלא נדבק הוא מצפנים [הגר"ו] בשם לקט הקמח: (סה) אחרונים: (סו) ט"ו וחי' והגר"ו ומקו"מ ואף דהא"ר מפסק ע"ו ודעמו להלן דיעבד הפמ"ג מקיים דינו של הט"ו ע"ש: (סז) א"ר וחי' מקו"מ והגר"ו וחי' דלא כמשמעות המ"א דקאי דוקא לענין תערובות: (סט) מ"א וחי' וחי' (ע) פמ"ג והגר"ו ואפילו צי"ט האחרון של פסח אסור: (עז) א"ר וחי' (עז) דעה הלא נופל השום ממנו ומה שניתן טעם כבש על ידן כבש נחבטל כס' קודם הפסח כבש ולכן מועיל הדחה קודם פסח אצל אם נשמהא השומים עליו עד מחר הפסח הלא נותן טעם בפסח ע"ש בשע"מ: (עח) אחרונים: (עד) מ"א והגר"א: (עה) אחרונים:

באר היטב

דאם לא הדח קודם פסח ידית אף לכתחלה צי"ט ואפשר אף בכלי חמץ אם לא שנכבש שם מעל"ע ע"י ח"י: (כ) ובכרשנות. אינו מועיל הדחה למוליתא שפנים. וכן בגבינה לא מהני הדחה כמו בכרשנות. ועש"מ ב"ח ס' ק"ג. וי' הט"ו דאם היה הכשר יבש מוך החדר שמנהלים שם קמח לא מהני הדחה. ויש להזהר שלא לנהל קמחא דפסחא סמוך למאכלים ומשקים או כלים של פסח מקום שאבץ הקמח יכול להגיע. וכתב בתשובת חוט השני ס' י"ה אפילו כשר יבש שנמלח וחתכו מוך המלח שום בסבין אפילו אינו מקוהו וחתכו אותם דק דק ושמו אותם על כשר למיזה כה טעמא וריחא מ"מ יש להמיר הכשר על ידי הדחה כמו שאר כשר יבש: (כא) להחמיר. פי' אם כבר בשל אותם אין להשליכם לאיצוד אם אי אפשר לקיימם עד אחר פסח וכו"ש שאינם אסורין תערובתן אפילו פחות מס' כיון שהוא רק חשש ספק משהו דרנן. וכן בשעת הדחק או במקום מניעת שמחת יו"ט דהוי דיעבד ואם יש שום בטבחות שנחתכו בסבין חמץ כתב המ"א אף דיעבד אסור ע"ש: (כב) מדינא. היינו באכילה אצל בהנאה מותר ח"י ע"ש: (כג) בני יומן. דמשום חומרה דחמץ לא אמרינן סתם כלי אינו צ"י ואפילו אחר כרי לי שלא היה צ"י אסור דמלחא דלא רמיא עליה דאינשי

לבו לפליטת הסבין ולא אשגח היות השומין דבר חריף כי' מהמניין ליה משנה ברורה

ובדיעבד ידית אף בפסח: (גב) ובכרשנות. ר"ל אפילו יבשות דדרך בהדחה (סד) מ"מ כיון שממלאין מצפנים כבש הנחתך דק דק ולא נדבק המלח שנמלח בו אין מועיל הדחה שצחון (סה) שפנים (סה) וכו"ו אפילו לא ניתן שום כחוכו. וכן בגבינה (סו) אין מועיל הדחה מבחוץ מהאי טעמא שמה יש קלח פירור בחוכו: (נג) הטבחות היבשות. היינו הך דכרשנות שקורין טבחי"א כחצו האחרונים דאם היה חלוי הכשר יבש מוך החדר שמנהליו שם קמח (סז) לא מהני הדחה דלדברא ע"י הדחה הוא מתדבק ונעשה פירורי כצק דקין מאוד ונדבקין כבש לכן יש ליזהר שלא לנהל קמחא דפסחא סמוך למאכלים ומשקים או כלים של פסח מקום שאבץ יכול להגיע: (גד) ודיעבד אין להחמיר. ר"ל כל הדברים האחרונים בהג"ה שנהגו להחמיר הוא רק לכתחלה (סח) אצל דיעבד שכבר ציטל אותם ואפילו צלי הדחה ושריה וא"א לקיימם עד אחר הפסח וכו"ש שאין אסורין תערובתן אפילו פחות מששים כיון שהוא רק חשש ספק משהו דרנן (סט) ואם יש שום או שאר דבר חריף בטבחי"א אסורין אפילו התערובות בפסח כחמץ גמור כמשהו שהרי נחתך בסבין של חמץ (ע) ואפילו היה הסבין מקוהו ונקי ואינו בן יומן ג"כ אסור"י ויש (עז) מחירין המרובה התערובות שנתערב פחות מס' מן הטבחי"א אם היה הסבין מקוהו ואינו בן יומן. דמ"א בשום וצ"ל שצחון המוליתא אצל שום שחומכין אותו דק דק ומערבין אותו במלח שזולמין בו כשר ליבש כדי שיהיה ריח השום נודף לחוץ הכשר מותר לאכול הכשר בפסח ע"י שריה והדחה (עז) כמו שאר כשר יבש ודוקא אם הדחיו קודם פסח אצל בחוץ הפסח אינו מועיל הדחה אלא קליפה" [שע"מ]: (גה) אסור מדינא. היינו (עג) באכילה אצל בהנאה מותר: (גו) אם לא היו נוהרים. פי' אם לא כשיהיו נוהרים בשני דברים או אינו אסור: (גז) בשעת עשייתו מחמץ. דחיישינן שמה נתערב בו פירורי חמץ והוי צעין מוך השומן. ואפילו אם ירצה לטון השומן ע"י בגד עב קודם הפסח מ"מ אסור משום חשש שמה היה המחמץ בן יומן מצליעת החמץ: (גח) שהם בני יומן. דמשום (עד) חומרה דחמץ לא אמרינן סתם כלים אינן בני יומן (עה) ואפילו אומר עכשו

ר"פ כ"ט * וסמ"ג והג"מ פ"א (נט) * וכן כל דבר * שמבשלים בכלי חמץ כגון יין מצושל (ס) או מרקחת וכדומה אסור בפסח * סא) * אלז ביו"ט האחרון (סב) יש (כד) להקל (סג) זו (פסקי מהר"א סימן קע"ז) וה"ה אם נתערב (כה) (סד) משהו מדגרים אלו תוך המאכל (סה) שאין להחמיר לאסור התערבות כג"ל.

באר היטב

לאו אדעתיה ב"ח. משמע דאם בשלו אותו מתחלה לשם פסח בכלי שאינו ב"ח מותר לאוכלו בפסח מ"א וי"ל שצריך לערות לתוך כלי פסח קודם יו"ט: (כד) להקל זו. משום דהוי ג"ט בר ג"ט דהתירא ועוד דביו"ט אחרון אמרינן סתם כלי אינו ב"ח. ומה"ט יש מקילין לשמות המע"ד של כל השנה. אלז אם יש לספק שהתמלואה בשמיר

ביאור הלכה

בסקל"ג משמע דאילו מחלק בזה ועיין בשו"ע הגר"ז אות מ"ו וז"ע:

* וכן כל דבר וכו'. דע דיש מן הפוסקים שסוברין דדוקא לענין שומן שהמחנה שמחמין בו דרבי להשתמש בו תמיד וכן כה"ג לענין קדרות שמשמחין בהן חמיר מסתמא הוא בזה יומא עד שידע לך שאינה בזה יומא אלז בשאר כלים אמרינן מסתמא אינה בזה יומא [והוא דעת מהר"ט והסכים עמו הכנה"ג וכן הפס"ח] ומ"מ מחמיתם הש"ע והאחרונים משמע דמשום חומרא דחמץ מחמירין בכל גוונא. והנה לענין מערבות דעת המ"א בסקל"ו להקל ביו"ט חמץ חמץ מפני שאין דרך להתערב בהן פירורין אף אם נתערבו בפסח משום ודעת הח"י בסקל"ז משמע דבכל הדברים אין להקל אלא במקום הפסד מרובה ונראה דיש לסמוך להקל אדעת מ"א מאחר דעת מהר"ט וסייעתו להקל בפתם כלים אפילו שלא בתערבות וכו' וכן בשומן יש לסמוך אדעת ח"י להקל במקום הפסד מרובה שמה אחרונים העתיקו דבריו להלכה [הגר"ז] ומגן אלק ומקור חיים] וגם משמע שם בבאור הגר"א דעיקר הדין הוא חומרא ע"ש: * שמשבשלין בכלי חמץ וכו'. עיין בזה מאיר שהאריך בזה וכתב דר"ל בידוע עכ"פ שנתבשל אף שספק אם היה כלי חמץ מחזיקין כל היום סתמא שכל חמץ לא בידוע שיש להם כלים מיוחדים אלז אם ספק אם נתבשל כלל בכלי כמו העשב שקורין טהע"א מה חשב אסור יש בו ושמעתי אומרים הטעם שמה הוא מוסיף מה שבר נחלט עליו רוחאין ונחייב אלז בזה שייכים שני הטעמים של ר"ח (המוצא בכו') דמהי חמץ להחזיק אסור וגם דטעמין ליה כולוה שמה וכו' וזה אין חשב שגשגה היוץ בפסח ומשהו אית ביה שהרי מאריך מרחק בא ומדוע לא נומא כל דפריש מרובא פריש ע"ש שהאריך * וסיים לענ"ד אינו אלא מדגרים המותרים ואחרים נהגו בהן אסור בעצות: * אבל ביו"ט האחרון

עכשיו ברי לי שלא היה הכלי בן יומו מבליעת חמץ וגם ברי לי שלא נתערב פירור חמץ בתוך השומן (עו) אסור כיון דבעת התכנת השומן לא היה לשם פסח אמרינן מילתא דלא רמיא עליה דאינש לאו אדעתיה אכן אם בשלו אותו מתחלה לשם פסח אלא שהיה הכלי אינו בן יומו מותר לאכלו בפסח (עו) ובלבד שיערה אותו קודם פסח לכלי פסח (עח) ומ"מ לכתחלה אין להחזיק השומן בכלי חמץ אפילו אם ידוע לו שהוא אינו בן יומו: (נט) וכן כל דבר וכו'. ר"ל אפילו נעשה הכל קודם פסח והכל דינו כג"ל לענין שומן: (ס) או מרקחת וכו' ודומה. הנה מדברי הט"ז משמע דמקראת כיון שהוא דבר קיווא ומרץ אפילו בידוע שלא היה הכלי בן יומו מבליעת חמץ אסור משום דחורפיה משוי ליה לבשח וע"כ אפילו ביו"ט אחרון אסור אלז כמה (עט) אחרונים השיגו עליו דאפילו המרקחת הוא מדגרים חריפים כגון לנזן וכו"ג כיון דמטגנין אותן בדבש בטל חורפיהו. כתבו האחרונים אם דרך בני אותו מקום לבשל מרקחת בכלים מיוחדים וגם כף מיוחד לנער זו הוי כאומר (פ) ברי לי עוד כתבו דאם בשעת ההתכה מכיין עמלו בשביל איזה דבר להחזיקו בכלי חדש דוקא אף שלא התיכו לשם פסח מהני: (סא) אבל ביו"ט האחרון וכו'. הטעם דכיון שהוא מדרבנן אמרינן ביה סתם כלים אינם בני יומן כמו בשאר איסורין וגם לא חיישינן ביה לפירורים ועיין (פא) באתרוגים: שכתבו (פב) דאם ידעו שסם בני יומן אין להקל אפילו ביו"ט אחרון: (סב) יש להקל. היינו נעשה הכל קודם הפסח אלז בפסח אפי'

אם ידוע שאינו בן יומו אסור לאכול אף ביו"ט אחרון כדמוכח במקומו בסימן תס"ו כ"י בט"ז וחי" ע"ש: (סג) בו. ומה"ט (פג) יש מקילין לשמות זו מי דבש של כל השנה ואם יש לספק שמה התמלואה בשמיר שבר אסור ועיין לעיל בסימן תמ"ז סקכ"ה מש"כ בזה. ודוקא במקום שדרך להעמיד בשמרים חיישינן לזה. ואם עשאוהו ביורות שמבשלין בו י"ש (פד) אסור בכל גווי והיינו אפילו שזה כמה פעמים שבישלו בו שאר דגרים בתימם אסור. ועיין לקמן סימן תנ"א ב"מ כ"ק ק"ח [איזה אופן להכשירו לפסח] ובסעיף כ"ב בזה"ל ד"ה ויבית תרופות: (סד) משהו מדגרים אלו. וכמה (פה) אחרונים הסכימו דנמקום הפסד מרובה יש להקל אפילו אם נתערב הרבה שאין ששים כנגדו (פו) ויש מקילין בכל הדגרים שאין לחוש לפירורים [דהיינו חמץ משומן] אפילו שלא במקום הפסד מרובה: (סה) שאין להחמיר לאסור התערבות. חלד דיש פוסקים שסוברין דלפניט כלים דהוי ג"ט בר ג"ט [שהחמץ נתן טעם בהכלי והכלי נתן בשומן והיין] מותר קודם הפסח ועוד דאינא לספוקי שמה לא היה הכלי בן יומו וקודם הפסח לכו"ע שרי

* בזה"ל ד"ה שמבשלין וכו' ע"ש שהאריך ומ"מ במקום שמתו למכור טהע"א מוסיף מצושל נראה דיש ליהרר בזה:

שער הציון

(עו) מ"א וס"א ועיין בא"ר דמקום ה"מ יש לסמוך באומר ברי לי והפס"ג כתב דאין לסמוך רק לענין שהיה הכלי אינו בן יומו אלז לענין שלא נתערב פירור חמץ אין לסמוך מה שאומר אה"כ ברי לי. ונראה דבאופן זה דהוא משום פירור לחוד יכול לטון השומן קודם הפסח ומהני כמו שכתב הח"י בס"ק ל"ג: (עו) בזה"ט וכתב הפס"ג דבדיעבד אינו אסור אף אם עירו לכלי חמץ אם נקדם השומן וכן דעת השולחן ערוך שמה דכנס לא אמרינן כ"א בזה ולא נקדם: (עח) שעת כשם ב"ח וכו' הפס"ג: (עט) פס"ג ומקור חיים והחמד משה [ע"ש] כתבד משה שכתב דלולי הט"ז מיירי בזה כי הרבה חבלין ב"כ שאין מדעבד יכול לנטול חריפותם אלז סתם מרקחת אינו חריף] אכן הח"א כתב לבסוף דלפי מנהגינו שמבשלין מתלה הדגרים החריפים עם מים ואה"כ שופקין המים ומבשלין אותן בדבש א"כ י"ל דבמים אינו מתחמץ עכ"ל וגם זה לא נהירא דהא בעינן שיהיה כולו דבר חריף או רובו כמבואר ביו"ד ס' ל"ה ונבואר יותר בזה"ל כלל ס"א אות ל"ט בנחתם יעקב שם דהיכל דליכא בקדירה רוב ממים ושאר דברים שאינם חריפים מנעלים כח החריפות וכן מבואר ביו"ד סימן קכ"ד ע"ש: (פ) ובירי וכו' עדיף משאר ברי דאיתא לעיל דלא מהימנין ליה: (פא) א"ר ופס"ג וחי" דמטעם ג"ט בלבד אין להחזיק משום דחמץ שמו עליו והוי כג"ט בר ג"ט דאיסורא ומדברי הגר"א ביאורו לכאורה משמע דאפילו בן יומו מותר הש"ע ביו"ט אחרון משום דמעיך הדין נקרא חמץ שנגבל קודם הפסח התיירא בנע"א: (פב) ועיין בזה"ל דדוקא בנתבשל כלים שדרך להשתמש בהן חמץ בשפע כגון מחנה וקדירות שמבשלין בהן מיני קמחין וא"כ אין ששים נגד הנלוז בו אלז בכלים שידוע שדאי שכלתו רק מעט חמץ וידוע שיש בו נגדו ונתבשל קודם פסח טב"א קי"ל דאין חמץ ויעבור: (פג) ט"ז וס"א: (פד) ט"ז וס"א: (פה) ח"י והגר"ז ומגן אלק ואף דהמ"א משמע שמתדל להחמיר בשומן יש לסמוך להקל כמ"כ ביאור הלכה: (פו) מ"א ועיין בזה"ל דיש לסמוך ע"י:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף מ"ד כתב כהמ"א: (ב) ובשו"ע הרב בסעיף מ"ז גם כותב כן.

(סו) יש מחמירין להסתפק מחומץ יין (סז) שמסתפקין ממנו כל השנה דחיישין שמה נתנו בו מן הנשאר מן הסעודה ולפעמים (סח) יש בו פירורי לחם (מהרי"ל) ובמקומות אלו (סט) שאין חומץ יין מצי לא ראינו מחמירין בזה. ועוד יש מחמירין לכתחלה (ע) שלא למלאות מן יין וחומץ יין חוץ ל' לפסח בכלי חמץ ואם מלאוהו חוץ ל' נוהגין שלא לשחוטו בפסח (תשובת מהר"י ברי"ן) (עא) והמיקל לא הפסיד כל שכן במקום שאין יין וחומץ (כו) [יח] מצי כנ"ל. חבית יין שדבקו נסריו בצנץ אם הוא חוץ (כו) ב' חדשים ק"פ עדיין כך הוא ונתן טעם (עב) בפסח (עג) ואסור (כח) לשחוטו (עד) ואם נתנהו קודם לכן כבר נחייב ואינו נתן טעם בפסח ושני (מרכי ר"פ כ"ט ופמ"ג והג"מ פ"א) (עה) מיהו אם יש כות צנץ (עו) במקום אחד (עז) * חייב (כט) לנצרו אעפ"י שעשו לחוק (פסקי מהרא"י סימן קמ"ט) כדלעיל סימן תמ"ב ס"ו:

באר היטב

שערי תשובה

ע"ש וכתב בשו"ת פ"י כח"י סימן ו' שיש מנוסל שמביאין ממדינות חוגרמה ואין ידוע אם נעשה לשם פסח יש להמיר דמסתמא פסח כלים אינם ב"י וגם נ"ט בר נ"ט ועוד דפשיטא דמבטלין גם אדעתא דפסח דעיקר מביאיה היין לפסח ע"ש ועיין בשו"ת ב"ח סימן קכ"ג דלכתחלה אף שידוע שאינו ב"י אסור למלות בשר או דגים בכלי חמץ להשתמש מהם בפסח כמו דגים שעלו כו' ומ"מ דיעבד מותר אפי' בלא כיון שידוע שאינו ב"י ע"ש: [יח] מצי. ענה"ט ועי' בשו"ת ב"ח סימן ב' אם א"י מחזיק חזקת י"ש ובהגיע הפסח שולחים ממקום אחר לשם חביות י"ש מחוץ ע"ש הכשר לפסח והמחזיק הוא נותן לפני הישראלי כללים ויש להלךר חכ"מ דהיינו לכוון יייר ע"פ הלכותיה וחוט קשור סביב וחסום ואז יכרוך יייר דעל שני הא' וחוט קשור בו וחסום כן יעשה בכל כלי וכלי ואם המחזיק מקפיד ע"ז ויש לחוש לאיזה שלו יש להמיר בחוץ אחד כיון שרגילין שם בשחיית הי"ש ויהיה להם עיו"מ מיעוט שמחת יו"ט ועוד להכריז ולהודיע אל היהודים אופן החוסם וכ"א שיצא צעם שיקח אם הוא כאופן החוסם גם יודיע להמחזיק שידוע לכל אופן החוסם אופן החוסם א"י הוא. ועיין פאר היטב בשם י"ט לענין לחת לחוץ היין חלב דמה וחלב חטה ודגול מרבב כחב להכריע לאסור בחלב חטה דחמץ שמו עליו ולהמיר בחלב דעדיין היטב הוא ע"ש וגם המ"א

משנה ברורה

ביאור הלכה

יש להקל. ועפ"ר דמסתפק על עיקר קולא דמקילין בזה ביו"ט אחרון דלמי לזלוזי ציה: * חייב לבערו. ולענין היין אם מותר לשחוטו לכאורה דהנך פשוט דקודם שני חדשים שכבר נחייב ואינו נתן טעם ב"י ירד היין מן החבית ומותר לשחוטו וכ"ש להשהותו ואם בחוץ שני חדשים שנתן טעם ב"י דאסור הרמ"א לשחוטו לענין להשהותו מלי בשני אפילו אם נעשה החומץ בכלי חדש (פח) וגם נשאנו ממנו בכלי החומץ שמונה (פט) צבית האורז דשרי: (סח) יש בו פירורי לחם. ואם סינן (ט) קודם פסח מותר: (סט) שאין חומץ יין מצוי וכו'. וע"כ (א) אפילו נסתפקו ממנו שרי (ב) דלא אפשר בקל למלאות אחרים: (ע) שלא למלאות וכו'. ר"ל כשנא למלאות חבית יין לפסח לא ימלאנו ע"י כלי חמץ (ג) אף שסתם כלים נקיים הם ואין בהם לכלוך צעין רק בלוע בחביתו ובלוע אינו נפלט ע"י זונן: (עא) והמקיל לא הפסיד. ואם הלוי (ד) אסור מורק ושופך שרי לכו"ע אם לא ששה החומץ בחביתו נחמץ מעל"ע (ה) דבחוץ צעין ג"כ מעל"ע ולא אפילו אינו ב"י אסור דחורפיה משוי ליה לשבא. במקומות שמעדין (ו) צוקר בחומץ יין אין להסתפק ממנו בפסח אלא"כ סינן קודם הפסח (ז) ובמקום הפסד מרובה מותר דיעבד אפילו לא סינן: (עב) בפסח. פ"י דהטעם שנתן קודם הפסח כבר נחמץ בששים אלא דאסור משום דנותן טעם בפסח עצמו דהוא במשאו ואף בצנץ הוא הוא חמץ נוקשה ונוקשה ס"ל לכה פוסקים דנטל בס' אף בחוץ הפסח וכדלעיל בסוף סקט"ו (א) הלא גרע דמיון שנותן היין ע"מ להשהותו בחוץ החבית בפסח הוא נחמץ אסור לכתחלה: (עג) ואסור לשחוטו. אצל (כט) לקיימו שרי (ק) כיון שעבר עליו שלשים יום. (עד) ואם נתנהו קודם לכן. היינו שנתנו הצנץ לדבק קודם שני חדשים ועיין בט"ו שדעתו לדינא דדי בשלשים יום אצל המ"א" וכו' דעתם לדינא כמשמעות הרמ"א דלענין שיהא מותר לשחוט היין צעין דוקא ב' חדשים: (עה) מיהו אם יש ביית וכו'. מסתברא (קא) דר"ל אפילו הוא קודם ב' חדשים: (עו) במקום אחד. ר"ל שאין חוט הצנץ נפסק בימים (קב) וראוי להנטל כחמת אלו היה לח: (עז) חייב לבערו. אלא"כ

שער הציון

(פו) א"ר וח"א ועיין בפמ"ג של פסיקא ליה דאפשר דיש למקור דיעבד לענין תערוכות אסרות נ"ט בר נ"ט לחוד ועכ"פ היכא דיש ששים אפשר שיש להקל במקום הפסד מרובה: (פח) אחרונים: (פט) ד"מ: (ס) ח"י וס"א: (זא) מ"א: (זב) ונח"י רע"א גמגם דהא אפשר לקנות קודם יו"ט ולסנון: (גא) אחרונים: (גב) מ"א בשם מהרי"ל: (גד) ש"ך צו"ר סימן ק"ב וכו' שם ופרי"ם והגר"א שם וזק יעקב ומקור חיים דלא כמ"א וראיותיו דהא נחמד משה: (זו) ח"י וס"א: (זא) א"ר ומה שמחמירין ע"י סינן איני יודע טעמו דהא המעט צוקר נחמץ כמ"א קודם פסח דהא שמחמירין בו כמ"א הוא מזהם הקמח שמחמיר בו והקמח יומה כמו שכתב הא"י בעל"מ ומה שהקשה דהא מנשלין הנוקער בכלי חמץ הא כתב הרמ"א לעיל דע"י תערוכות אין לאסור: (זכ) מ"א וס"א: (זט) אחרונים: (ק) ח"י ועיין בפמ"ג שכבר דממ"א משמע דאפילו בחוץ שלשים ג"כ מותר לשהותו שהנא נחמץ לחוק החבית ונטל לגבי החבית ומותר לקיימו והיין נמי מותר לקיימו ונאמץ כן משמע מהר"ד שם בפסקיו סימן קמ"ט דהיהא דליכא כות מותר אפילו בחוץ שלשים: (קא) דנמתימין דפסחים (דף מ"ה) אם יש כות במקום אחד חייב לנצר ולא קמפליג בין מופלג קודם הפסח או סמוך ועיין באחרונים [מקור חיים ומגן אלק] מה שמירלו אקושיה הפמ"ג דקוחר עצמו למה דאיתא בסיון תמ"ב ס"ג בהג"ה לענין דיבוק הנירות בחוץ דלא הוא קודם שלשים מותר אף דליכא כות ודאיתא בבה"כ בפסקיו סימן קמ"ט ע"ש שהאריכו בזה: (קב) מנן אלק:

הנהיגה: (א) בקי' תמ"ב ס"ק ה':

ליקוטי דברי הרב (א) ובשו"ע הרב סעיף ג' לא מביא שבמקום הפסד מרובה מותר בדיעבד אפילו לא סיננו. (ב) ובשו"ע הרב סעיף נ"ד כתב כהמ"א. (ג) ובשו"ע הרב סעיף מ"ה כתב כהפמ"ג.

באר היטב

ביאור הלכה

שער הציון

הגהות: א) צ"ל אוסר:

שערי תשובה

באר היטב

משנה ברורה

הפסח אסור לאכלו בפסח אכן זה אינו אלא דוקא בסבין שרגילים להשתמש בו המין' לפעמים יש בחובו בליעת חמץ (קבה) אבל אם אינו רגיל להשתמש בו בחמץ כלל כגון בנל שחמכוהו בסבין שגוררים בו בנץ מן הערובה והיה נקי מומר הבנל ואף אם שחמכוהו בפסח כיון שאסור סבין לא שמו בו חמץ מעולם ויזון לא מבליע ולא מפליט: (פז) אבל אם נתעבר. אפילו (קבז) בפחות מששים: (פח) אין לחוש וכו' מספק. לתיאוש שמה יש פירור על הסבין ועודכן דבר שחמכוהו ואף דקתם סבין אינו נקי מ"מ אינו ודאי שהיה שם חמץ דבוק עליו ואין להחמיר אלא דבר שחמכוהו בו (קנב) אבל לא תעורבוהו יחד דשמהו אינו אלא (קנד) מדרגתו ויש מחלוקות שמתמירין אפילו התערבות (קה) אם לא הודח הסבין ממקורו (קכו) והפסד מרובה או לערך שחמץ יו"ט יש להקל וכנח ה"א דבסבינים שחמכוהו בו לחם דמדיחוינו ידוע שנדבק בו פירור חמץ וכן אף אפילו התערבות אסור אם לא הדיחו את הסבין מהקודש: (פז) בסבין חדשה. אבל אם הסבין שחמכוהו בו

לכו"ע

[illegible]

הערות: (1) עיין סי' תכ"א ת"ב ס"ק קכ"ב שעה"ל ארת קכ"ז לענין הכ"ל: (2) עיין שעה"ל ארת ת"א ת"ח:

ליקוטי דברי הרב א) בשו"ע הרב סעיף ס' כתב שכ"ן שאיסור משהו בפסח הוא מדברי סופרים, יש להקל כסברא הראשונה שהזיתים עצמם גם מותרים (ולא חילק בין סכין נקי לסכין שאינו נקי, ובין סכין בן יומו לסכין שאינו בן יומו), ומכל מקום המחמיר שלא לאכלם עד יו"ט האחרון תבוא עליו ברכה.

באר היטב

שערי תשובה

ביאור הלכה

שער הציון

הערות: 1) עיין סי' תמ"ז ס"ק כ"ט ושעה"ל אות כ"ד וסי' תנ"א סוף ס"ק קי"א לענין בלוע חמץ:

ליקוטי דברי הרב (א) בשו"ע הרב סעיף ט"ז כתב בחתיכה שבלעה חמץ ונתערב באחרות כלום אסורות באכילה, ויש מתירין אפילו באכילה כיון שאין בחתיכה זו אלא טעם משהו חמץ, ויש לסמוך על דבריהם במקום הפסד מרובה או שעת הדחק, ויסיר חתיכה אחת לפי המנהג שנתבאר ביו"ד סימן ק"ט. אבל עיי' בשו"ע ס"ק קמ"ז שמשמע שהרב מתיר רק לאכול בערב פסח.

הלכות פסח סימן תמו

כח באר הגולה

(צח) וכן נוהגין באלו המדינות ובמקום שיש מנהג להחמיר (צט) אפילו משהו וי"ט לפסח (מ) [יג] (ק) אסור * "בין חמץ (מא) (קב) שנתערב קודם פסח ועבר עליו הפסח (קג) בין שנתערב (מז) בפסח עליו כל הפסח בין שעבר הפסח על החמץ (קד) ונתערב לאחר הפסח

שער תשובה

נדפס תשובה זו של הגאון ז"ל (ע"ש): [יג] אסור. ועיין בפמ"ג ח"ג סי' ע"ה באחד שנתן יין בחצית יסן של י"ש מומן רב ונשעת שחיה הרגישו בו טעם י"ש וכתב כיון שצ"ח הוא י"ט לפסח כאשר ח"ך אכול יטעם ואף שצפליטת הכלי גרמה ל"ן שיעלה רחמה ע"י חסיסה זו גרס לו הכלל בזה דהתערבות שהוא צענין שאין זו אסור דלורייטא דהיינו צענין שלא היה עובר בזה יראה וצ"ל ימלא כמ"ל ר"ס תמ"ז אעפ"י שיש בו אסור דרננן בתוך הפסח מ"מ מותר לערבו קודם פסח כדי להשהוה ולא מיקרי מנצל אסור לכתחלה כמ"ל ס"ק י"ג [ומה"ט קרי לחמץ דבר שיש לו מחירין]. משא"כ צערבו במויד לאחר פסח וכו"ש מותר הפסח דאסור אפי' במויד שרי דהא לא עבר מן המורה צ"י ומותר לאחר פסח בזה אפי' באכילה: פי' שנתערב בשוגג בפסח בשר ועצר ושהה אפי' במויד שרי דהא לא עבר מן המורה צ"י ומותר לאחר פסח בזה אפי' באכילה:

ביאור הלכה

דאפשר דמותר למוכרו לעכו"ם חוץ ממנו אסור שו"א: * בין חמץ וכו'. עיין מ"ז שכתבתי אס נתערב בפסח מ"מ וכו' לשיטתו ע"י תערובות חמץ כחם כן איתא לעיל בדרש סימן תמ"ז מ"א ע"ש דאס אין בו בשר"ה כחם לכו"י אינו עובר צ"י וכן הביא הגר"א בסימן זה ולא העתיקו מה שהביא המ"א בשם הב"ח דאס נתערב בפסח מ"מ אף דלא היה בו כחם דלא עבר צ"י מ"מ לענין אכילה אסור אחר הפסח דטעם חמץ קטעים ואסור בלא פדיון משום דהבית מאיר מתקפק ע"י כיון דלא עבר צ"י על תערובות זה למה לא יהא מותר באכילה [ואין צ"ח אחר הפסח טעם חמץ קטעים] וכן צ"ח הגר"א ג"כ מוכח בסק"ט דהמחבר דמרח"ק ס' מירי דליכא עכ"פ כחם ובסקמ"א מוכח דעל תערובות שלא עבר צ"י דלא באכילה ובהנהגה והיינו אפילו בלא פדיון דהמחבר לא מייירי מזה אמנם במקו"ח דעמו בזה כמ"א דאף פסח מביא אסור בלא פדיון וטעמו משום דהרבה פוסקים סוברים דלא יראה

אפילו באכילה: י"א (קא) בין חמץ וכו'. הכלל בזה דחמץ שעבר עליו צ"ל יראה מן המורה ושהה אותו אף אחר הפסח אסור באכילה ובהנהגה ואפילו אס לא שהה אותו צענין רק על ידי תערובות כגון שנתערב בפסח או אפילו קודם פסח בשעור מועט שאין מתבטל ועדיין יש חיוב לצערו מן המורה אסור אותו התערובות לאחר הפסח באכילה ובהנהגה אבל אס נתערב בשעור שהיה מתבטל מדלורייטא אף דמדרננן אסור להשהוה אס עבר ושהה מותר דיעבד אף באכילה. עוד מבואר בסק"י זה דאפילו אס שהה חמץ ועבר עליו הפסח דאסור באכילה ובהנהגה זהו דוקא כמו שהוא צענין אבל אס נתערב אחר הפסח בדברים אחרים מותר באכילה ושעור התערובות בזה יבואר לקמיה: (קב) שנתערב קודם פסח וכו' בטל בשר. פי' (קסג) אס נתערב קודם פסח בששים מותר לאחר הפסח (קסד) [היינו אף לדעת ה"ש חולקים לעיל צ"י צ"י דס"ל דנפסק אסור משום דחומר ויעור מ"מ אס נתעבד עד לאחר הפסח מותר לכו"י אף באכילה] ואס נתערב בפסח מששים ועבר עליו הפסח אסור (קסד) וקא"ל המחבר לשיטתו שסתם לעיל בדרש סימן תמ"ז דעובר על תערובות חמץ (קסה) כחם צ"ל יראה אף שאין בו כחם כדאי אכילה פסח כל שאין בו ששים לצלו וזהו דוקא במין שצ"ח מ"מ אכל במין צמחי דמן המורה צ"ל אפילו אס נתערב בו צ"י וצ"י ועבר עליו הפסח (קסו) מותר באכילה [מ"א] ודעת הא"ר בסק"י דאסור אסור אכל בהנהגה לכו"י שרי. כתבו האחרונים ולסור לערב חמץ לכתחלה² קודם הפסח בששים (קסו) כדי לאכלו בפסח (קסה) אבל מותר לערב³ בששים (קסט) כדי לשהוה עד אחר פסח: (קג) בין שנתערב בפסח. פי' שנתערב (קע) בשוגג בפסח בששים (קעא) ועבר ושהה אפילו במויד שרי (קעב) דהא לא עבר מן המורה צ"ל יראה ומותר לאחר פסח אפילו באכילה. אבל אס עירב במויד דינו כמנצל אסור. לכתחלה המבואר צ"י צ"י סימן י"ט ס"ה ע"ש: (קד) ונתערב לאחר הפסח. ר"ל בשוגג (קעג) אבל אס עירב במויד הרי צ"ל אסור בידים: ודינו כמבואר צ"י צ"י סימן י"ט

שער הציור

(קנ) א"ר וכו': (קנה) ח"י: (קנט) מ"א וכו': (קס) ע"ת ומ"א וכו': (קסא) מ"א בסימן תמ"ז סק"י צ"י וכו' ונפסק מ"א וכו' ויש לסמוך להקל דלמ"ה בתערובות משהו פסח המחבר לקמן בסימן תמ"ז ס"י להקל למוכרו לעכו"ם משום שאין ממנו צורך בשביל המשהו רק שהמשהו רב כחם שיהיה נאסר והיכא שהוא ג"כ לפסח בודאי אין להחמיר בזה: (קסב) מ"א ופשוט: (קסג) מ"א וכו': (קסד) הגר"א וכו': (קסה) שס: (קסו) וכן משמע צ"י ר"ש סימן תמ"ז והגר"ז שס בזה: י"ג ואף דנזקשה הכרס בקוף הסימן דאסור באכילה וכן פסק הגר"ז ע"כ דנענין תערובות כשאיסורו מדרננן יש להקל ט"י וחולק על סברה א"ר שמשוה אותם להדד: (קסו) אף דעמה קודם פסח הוא וכן היתר מ"מ כיון דמיהא כיון כדי להחיות בפסח נראה כמנצל אסור ודיעבד אס עירב מתבטל דמותר לאחר הפסח כיון דיש מקולין לערבו לכתחלה אפילו כדי לאכלו בפסח גופא כמו שנתבאר בסימן תמ"ז צ"י צ"י: (קסח) טור והב"ח וכו' כפר"ם סימן תמ"ז ס"א ע"ש וכן דעת המ"א בסק"מ מ"ה לעיקר דינא ואף שכתב אחר"כ שח"מ אין להקל נגד הרשב"א אין להחמיר בזה שמה אחרונים הסכימו להקל עיין הגר"ז וקו"ח: (קסט) פשוט דהוא באופן שאחר שנתערב מותר באכילה בפסח אבל מין צמחי צ"ל יראה אף דמן המורה צ"ל מ"מ כיון דמדרננן אסור לשהוה דלמא יבוא לאכלו ואפשר דאף יבש צ"י צ"י שנתבטל למ"ד חור ויעור בפסח ועיין כפר"ם סימן תמ"ז ולעיל בסק"י ל"ג במש"צ ז"ע: (קע) אחרונים: (קעא) דבשה"ה ק"י דעבד ג"כ אסורא דחמץ בפסח אפילו במשהו אסור לשהוה מ"מ לא עבד מעשה בידים: (קעב) אף שקודם תערובות עבר על החמץ צ"ל יראה אבל אחר שנתערב כבר נתבטל: (קעג) מ"א וכו' ודעת הרא"ש וכו' כפי' הירושלמי:

העירות: (1) עיין שעה"ל אות קפ"ג: (2) עיין סימן תמ"ז סק"י לענין להוסיף בשעת הדחק: (3) עיין שעה"ל אות י' בשם ר"י (ר"מ):

ליקוטי דברי הרב א ובשו"ע הרב סעיף ס"א כתב כהמ"א. (ב) בשו"ע הרב סעיף ח' כתב שלדיעות שונות טעם לפגם אסור בפסח, הרי הוא אסור באכילה ובהנהגה אפילו משהו שנתערב באלפי אלפים. (ג) ובשו"ע הרב סעיף ד' כותב שתערובות יבש ביבש לדברי הכל יכול למכרו לנכרי חוץ מדמי איסור שבו.

הלכות פסח סימן תמו

ז' הרי"ג נמשכה (קה) בטל (מג) [נד] בס' (וצפחות מס' (קר) סגי ליה נהשלכת הגאח האיסור לים (מד) המלח (הג"מ פ"א):
 יב חמץ (מה) נוקשה אפילו בעיניה (קז) אינו אסור (מו) [טו] בהנאה אחר הפסח והפירדאו"ש חמץ גמור
 הן ואסורים בהנאה אחר הפסח: הגה יש נמנעין לשמוק על השלמן עם קלפים הנקראים קרטי"ן נפסח
 דחושטין (קח) שמא יפול מחמץ נוקשה שנהן לתוך מאכל (פסקי מהרא"י סי' קס"ו):

באר היטב

(מג) נששים. וזה דעת הטור. אבל כל הפוסקים כתבו דלא
 בעינן ס' לכן י"ל דהמקיל לא הפסיד אפי' פחות מס' רק שנחשב
 כרוב מותר אפי' באכילה אחרונים וועי' בס' אכן העורר שמייסד
 דעת הטור להלכה ע"ש באכילות אחרונים וועי' בס' מ"א ד' פרופסן ואם
 האיסור הוא דבר המעמיד וכה"ג ע"ל סי' תמ"ב ס"ק י"א. שמרי
 שר שערב עליהם הפסח וחמץ נהם עסקה אסור ר"מ מלוצלין
 סי' קכ"א וועי' י"ד סי' קכ"ג סט"ו ובש"ך שס. כתב א"ו זקני
 הגאון ז"ל פסק בהמאה ששה נה פה או קמח ועבר ושהה תוך
 הפסח וילך הנחת הפסח או הקמח לים או לנהר וימכור ההמאה
 לא"י וכתב הח"י בס' תמ"ב דמיייר שנחשב מים עם ההמאה

שערי תשובה

טעם לפגם נראה די לאסור תוך הפסח ולהחירו אחר הפסח ע"ש:
 נששים. ענה"ט ועיין בג"מ מ"ח סימן ע"ה שאם נחשב בשוגג
 ע"י המשרת שלא ידע שלא מכרו כה"ג קודם הפסח בטל כרוב שיש לקמחו
 על המג"א ומכ"ש אם היה מופקד בפסח ביד ו"י על אחריותו ע"ש ומ"ש
 בה"ט נדון שמרי שר כו' עיין לקמן סימן תמ"ח בשמרי שר שלקחו
 ישראל אחר הפסח מירשאל מומר ע"ש וע"ש בשמרים שנחטו לתוך חבית
 שר ע"ש: [טו] בהנאה. ענה"ט ועיין לקמן סימן תמ"ג ס"ק ג' דה"ה
 להדליק ובש"מ שער אפרים סימן ו' אסור להדליק בהמאה של א"י שזרץ
 לתוך לחומו קמח שקלטו את הפסולת וקמח א"י הוא לחות ע"ש
 וע"ס חמץ ס"ק י"ג ועיין בחי' יעקב ס"ק י"ג שחולק ע"י וכתב דבהנאה
 מותר ע"ש:

דאל"כ הו' מי פירות ואינו מחמץ ע"ש. וכן פסק במנה כפולה שנמנעת אחר הפסח שילך הכפל וגם הנחת הצליה מאיסור
 בפרוטו והשאר ימכור לא"י. אבל אם היה ס' במנה נגד הכפל שילך הכפל לים והשאר מותר אף באכילה וזה"ל בחטא הנמנעת
 במנה אפיה. אבל בנפוחה אסורה לעולם כולה בהנאה. והח"י בס' תמ"א מקיל אחר הפסח ע"ש: (מד) המלח. ומותר אף באכילה
 שנחשב לאחר פסח. משא"כ בנחשב קודם פסח בנפוחה מס' לאסור. עמ"א וע"ל סי' תמ"ב ס"ק א': (מה) נוקשה. שהרי לא
 עבר על ב"י מן המורה. ואם נחשב תוך הפסח ע"ל ס"ק ח': (מו) בהנאה. אבל באכילה אסור אם הוא בעיניה ח"י. ומ"א
 כתב דאפי' באכילה שרי והא דנקט בהנאה משום דחמץ נוקשה לא חזיא לאכילה ע"ש. כתב מהר"ל שאין להדליק בשמנים
 העשירים מקטניות מטעם חמץ ושל"ה כתב ה"ה גירות של שומן לראות בקדרות מאחר שלא נזהרין מכלי חמץ כשעשו הגירות אלא
 יקחו הנר של שמה או של שמן עסי' תמ"ג ס"ח ועש"ת ש"א ס"ה ועיין סי' זה ס"ק כ"ו:

משנה ברורה

ביאור הלכה

עובר גם על פחות מכדיה ואפשר דגם הגר"א סובר דעובר בכל יראה
 אף אפחות מכדיה אבל זה דוקא כשהוא בעין ולא ע"י תערוכות וכו' נמשך:
 יב כיצב בכל היו גוויי שזייר המחבר אפילו חד בתרי בטל

ומותר לאחר הפסח באכילה: ודע דאופן בתרא שזייר המחבר שנחשב לאחר הפסח ומאריך גם כן ששים (קה) וזה ע"פ דעת
 הטור אבל כמה פוסקים חולקין ע"ז וס"ל דכשנחשב לאחר הפסח בין במינו בין שלא במינו כרובא סגי דלא קנסו לאסור שנחשב
 לאחר הפסח כשהיה רבה עליו וכתבו האחרונים דבמקום הפסד מרובה או שעת הדחק יש לקמח*להקל: (קר) סגי ליה וכו'.
 ומותר ע"ז (קעו) אף באכילה ודוקא באופן ג' שזייר המחבר (קעו) דהיינו שנחשב לאחר הפסח אבל אם נחשב קודם הפסח
 וכ"ש תוך הפסח דעבר על התערוכות בכל יראה אינו מותר לאחר הפסח ע"י פדיון (קעה) אלא בהנאה ולא באכילה דטעם
 חמץ קטעיסט* עסקה שנחממה* בשמרי שר שערב עליו הפסח אע"פ שיש בה ששים נגד השמרים אסורה אפילו בהנאה (קעט) דשמרים
 היו דבר המעמיד ולא בטיל אפילו באלף והו' כאלו כולה איסור (קפ) ומ"מ במקום הפסד מרובה יש להחירו בהנאה ע"י שילוך
 הנחת האיסור לים המלח (קפא) וכן יכול למוכרו לעכו"ם ולא יקבל ממנו רק כשיעור הפסד בלא השמרים. ומותר לתן (קפב) לתוך
 היין חלב טהה או חלב בהמה כשיש עשירי כנגדו לחקו שיהיה ללול ולא חיישין שמא יחלב עם גשר כד בפסח*דלף אם יש שמה
 ויאלץ ליכא איסורא כיון שכבר נחבט ואין כאן משום מבטל איסור לכתחלה כיון שאין כוונתו לבטל רק לתקן היין: יב (קז) אינו
 אסור בהנאה. מפני שלא עבר על איסור של מורה לא קנסוהו חכמים* וכנה"א המ"א דה"ה דאפילו באכילה שרי אף מפני שנוקשה
 אינו ראוי לאכילה לפיכך נקט הנאה אבל רוב (קפג) אחרונים סביר דבאכילה אסור דמ"מ שם חמץ שערב עליו פסח ע"י החמץ:
 (קח) שמא יפול וכו' לתוך המאכל. ודיעבד אם נפל ויש ששים כנגדו יש דעות בין אחרונים אם אסור במשהו ועיין לעיל במ"ב
 סקט"ו (קפד) ולשהות עד לאחר הפסח לכ"ע שרי:

חמץ

שער הצינור

הערות: (1) ע"י לעיל סי' תמ"ב ס"ק כ"ז בענין זה:

(קעד) ט"ו וס"א: (קה) מ"א והנה ממנו משמע דהטור יחד בזה אבל זה אינו דבונא במי הריטב"א בשם רבו הרא"ה ז"ל ג"כ דמין בשאינו מינו
 בעינן לביטול טעמא והיינו בששים והטור הלא מיייר ג"כ במין בשאינו מינו דמין דמינו אפילו נחשב בתוך הפסח ועבר הפסח ג"כ שיעור*ברובא:
 (קעו) מ"א וט"ו: (קעו) והיינו לדעת הטו"ש* דבעינן ס': (קעה) מ"א וס"י דברש סימן תמ"ב וא"ר ומנן אלק ומקו"ם וס"א ואף דמט"ו משמע
 דמותר אפילו באכילה לא רציתו לקמחו כן מפני שהרבה אחרונים הנ"ל הסכימו עם המ"א וגם מהב"ח משמע דמחמיר בלשם היה כח ועיין בביאור
 הגר"א דמוכר מדבריו ולהנאות מותר במ"י פדיון אף באכילה לאחר הפסח ואף כשנחשב תוך הפסח וז"ע דלפי מה שהעתיק הב"י מנוכר
 דס"ל דאינו מותר רק בהנאה ולא באכילה: (קעט) מ"א בשם מהר"ס לוצלין: (קפ) ח"י בס' תמ"ב סוף סקט"ו ומקו"ם והגר"א וס"א:
 (קפא) הגר"א: (קפב) מ"א ומקו"ם והגר"א וס"א בכלל ג"כ דלא כפ"י וס"י: (קפג) ח"י ופ"ר וס"א והגר"א ומקו"ם וזההה אף דביאור הגר"א
 משמע ג"כ בחמץ דבריו כהמג"א דאין לחלק בין אכילה להנאה אבל בסוף דבריו מפקפק בעלם ההיח"ר ע"ש ועיין בא"ר שאלה דלם נסבור בנזקשה
 לאסור באכילה אף דלא עבר בכל יראה ח"י דמין נחשב בתוך אף דמן המורה נחבט ולא עבר בכל יראה מ"מ לאחר הפסח
 אסור באכילה וכבר כתבנו לעיל: דשאר אחרונים אין סוברין כן: (קפד) דנוקשה ע"י תערוכות לכ"ע מותר לשהות וכנ"ל דברש סימן תמ"ב:

הנהרות: (א) מ"ב ס"ק ק"ב ושעה"ל אות קס"ו:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ג"ב כתב אבל אסור לשותותו בפסח (אא"כ סינון קודם הפסח). לפי שיש לחוש שמא אין כל חלב
 חטה בלול יפה בתוך היין, אלא נצלל ממנו מעט וירד למטה והוא עומד בעינו בתוך היין בפסח, ונפלט ממנו טעם משהו לתוך היין. (ב) בשו"ע
 הרב בסיומן תמ"ב סעיף ג' כתב דאפילו פחות מכדיה חמץ שנחשב ויש בתערובת טעם חמץ ועבר עליו הפסח, הרי כל התערובת אסורה באכילה,
 אבל מותר להנות ע"י פדיון. (ג) ובשו"ע הרב סעיף ס"א כתב דלדעת הטור צריך שישים בין בנתערב באינו מינו ובין בנתערב במינו.

תמח דין חמץ שעבר עליו הפסח. ובו ז' סעיפים:

א תשנה פסחים
כ"ח ב טור בשם
א"י הרא"ש פ"ב
דפוסים (ה) *
אפילו ביום ראשון
והא דנקט ביום
אחרון
לכאורה

א (א) * חמץ (ב) של (א) אינו יהודי שעבר עליו הפסח מותר אפילו באכילה: ב (א) (ב) [ג] אינו יהודי מביא לישראל (ג) דורון חמץ (ג) ביום (ד) אחרון של פסח (ד) * לא (ה) יקבלנו הישראל וגם (ה) לא יהא ניכר מתוך מעשיו שחפץ בו (ו) וטוב (ו) שיאמר שאינו רוצה שיקנה לו רשותו: והא דנקט ביום אחרון

נקט דלפילו ביום אחרון הוא מדרבנן לא יקבלנו מדיו כ"כ הטור וכן הביא הרא"ש.

שערי תשובה

באר היטב

[א] א"י. ענה"ט ומ"ש בשם הח"י ישראל וא"י שופטים עיין בתשובת שאלת אריה סימן פ"ט וסימן ז' שכתב ואם חלקו אחר הפסח אע"פ שלא מכר לא"י קודם הפסח מ"מ גם חלקו ישראל מותר עיין בש"מ בית אפרים סימן מ"ו מ"ש בעיני זה שאלת אריה סימן ז' לא בשני ישראלים שופטים והאחר מכר חמץ לא"י קודם פסח בכל מקום שהוא לא"י והשני לא מכר וחלקו אחר הפסח חלקו של זה שמכר מותר ושל זה לא מכר אסור ע"ש: [ב] א"י. ענה"ט ויעיין בש"מ בית אפרים סימן ל"ד נאחז שהיה לו מאל"ץ מונח בווי"ן היו"ז של א"י לעשות י"ש והא"י אמר לו שיעשה ממנו י"ש בפסח ובע"פ מכר המאל"ץ כדינו והווי"ן היו"ז הטיל המאל"ץ לתוך המים רוחמים לעשות ממנו י"ש ויש מפקקים ולומר שלפי שלא הודיע להקונה הי"ו"ר יטיל התבואה לתוך המים הו"ל מקח טעות. והעליתי שאין לנטל המקח בשביל זה וע"ש העתק מכת"י הגאון בעל פ"י ז"ל שדעתו לומר דמאל"ץ היו חמץ נוקשה ואם מנואר שהכל לפי הענין אם הוא מקולקל הרבה עד שנספג מאכלת דאם כדרך שנחבאר סימן תמ"ב הוה נוקשה ולכן יש להחיר בענין זה ולרווחא דמלתא יש לנטל ברוב מאל"ץ שלא עשה"פ ע"ש ואדמו"ר הגאון מו"ה סענדר ז"ל כתב בתשובת כח"י במאל"ץ ששכחו למכור קודם הפסח ונודע בפסח

(א) אינו יהודי. נ"ל דמי שיש לו שותפות עם האינו יהודי חמץ ומעבר עליו פסח אף דלמיה שהוא של ישראל נאסר בהנאה מ"מ כשחולק אחר פסח עם הא"י חלקו של א"י נהואל ואחר פסח אינו אלא מדרבנן אמרינן י' ברירה מותר בהנאה ובאכילה ז"ע ח"י ע"ש. גר שמה והניח חמץ ועבר עליו פסח כל הקודם אחר פסח וזה נה (דכשתם נעשה הפקר ואין מי שזה צו לעבור עליו) מותרת לו ח"י ע"ש: (ב) אינו יהודי. כתב בה"י ב"ד סי' קל"ב נשאלתי על ישראל א' שהיה לו קודם פסח ברחמים של אינו יהודי דגן לטחון ונמנעב הדגן ברחמים עד חוה"מ של פסח וכאשר הגיע יום ז' של פסח הלך הא"י וטחן הדגן של ישראל ועשה מן הקמח לחם ואפה את הפת והביא את הפת לישראל חתוף אחר הפסח והשנתי שמוחר ליקח הדמים בעד הפת ההוא מן הא"י והא"י ההוא יאכלנו או ימכרנו לא"י ע"ש וכן הסכים הח"י וכתב דבסי' תמ"ט כתבתי דפסק חמץ שעבר עליו פסח יש להחיר אף באכילה וא"כ ה"ה הכא דהוי ספק עכ"פ שמה החליף האיני יהודי. ולטעם זה אפשר ג"כ להקל אם גזל אינו יהודי חמץ ישראל ועבר עליו פסח

וא"ע ובתשובת חינוך בית יהודה סי' י"א הביא ג"כ מעשה כיוצא בזה שטחן בעל הרחמים התבואה של ישראל בפסח ואחר הפסח הביא הקמח ואחר שלחם הדגן קודם הטחינה. ומסיק שם דמותר אפילו באכילה מנעם דק"ל חמץ שעבר עליו פסח אינו אלא מדרבנן אפילו כשהוא דהוי חמץ אכל כשהוא פסק חמץ ק"ל ספיקא דרבנן לקולא וכאן יש ס"ס המתהפך חדא שמה לא לחמו ואם חמץ לומר דלחמו עדיין יש תפק אם לחמו כ"כ עד שנתחמץ ואם חמץ לומר שנתחמץ יש ספק שמה לחמו וטחנו אחר הפסח ע"ש ועמ"י. אם לחמו אינם יהודים המשרחים בטחן של ישראל ביום טוב אחרון של פסח כדי שיהיו מוכנים במי"ט לטחון מותר לערבם עם החטים אחרים ולטחון הכל ומוכרו לישראל. מהריק"ש בשם הרדב"י ויעיין בפ"ר: (ג) דורון. אם אינו יהודי נתן או מכר לישראל חטים וקיבלם הישראל ממנו ואחר פסח נודע לו שהיה בחובו חמץ החמץ מותר לאחר הפסח כדין חמץ של אינו יהודי וז"ע ח"י: (ד) אחרון. לרבותא נקט יו"ט אחרון [דנשאר ימים עובר עליו מדאורייתא] ואם הוא ביו"ט אחרון או א"ל לא כפיית כלי ולא מחילת יו"ד כי לא חששו שמה יבא לאכול ממנו בזמן מועט אבל אם הוא חוץ פסח נריך כפיית כלי או מחילת יו"ד כמש"ל סי' ת"מ. ונראה דה"ה אם שכן אינו יהודי חמץ אכל ישראל ג"כ דינו כדורון דהבא. ח"י: (ה) יקבלנו. ואם עבר וקיבל אסור אף בהנאה אחר פסח. אע"ג דיו"ט אחרון דרבנן ומדאורייתא לא קעבר מו' אכ"ז וב"י אפ"ה כל דמיקון רבנן כעין דאורייתא תקון ושלל לזלזל ביו"ט שני וז"ע. ח"י. (ו) שיאמר. ולא אפי' הניחה הא"י בנית ישראל ביו"ט ראשון

ביאור הלכה

משנה ברורה

א (א) חמץ וכו'. היינו (א) אם הוא נצק או אפילו פת במקום: * חמץ של עכו"ם. ואם היה בחאחריות ישראל נתבאר דינו בסימן ת"מ שנהגין היחיד בפת של עכו"ם: (ב) של א"י. וה"ה של הפקר דכיון שלא נעשה איסור בשהייתו לא הטינו חכמים איסור על אכילתו וע"כ (ג) גר שמת קודם פסח והניח חמץ כל הקודם וזוכה בו אחר פסח מותר לו החמץ אף באכילה (ג). ישראל שיש לו שותפות עם הנכרי בחמץ ועבר עליו הפסח וחלק עצמו עם הנכרי אחר הפסח חלקו של הנכרי אחר"פ מותר בהנאה דנדרבנן אמרינן י' ברירה והוצרך הדבר למפרע שהוא של עכו"ם ויעיין במקור חיים דמגדד דוקא כשהחמץ עמד בנית נכרי (ואם עמד בנית ישראל חליא צפוגתא ע"ש) ואפשר דבזה אפילו באכילה מותר ע"ש (ד) וחלקו של ישראל אסור בהנאה (ה) וה"ה שני ישראלים שיש להם שותפות מכל אחד אחד חלקו לעכו"ם מותר החלק שנפל לאותו ישראל שמכר חלקו וחלק של ישראל אסור: ב (ג) ביום אחרון. אף שהוא דרבנן וכ"כ בפסח גופיה: (ד) לא יקבלנו הישראל. משום כל יראה ואם קבלו (ו) אסור בהנאה לאחר פסח משום דהוי חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח: (ה) לא יהא ניכר וכו'. דאם יהא ניכר שחפץ בו כגון שאומר לו הנה במקום ננוע פלוני (ו) בחצרי תלכו קונה לו אבל אם אינו ניכר אף שעכו"ם משאירו להדורון בחוץ ביתו שרי דמסתמא איסורא לא ניתא ליה ותלכו אינו קונה לו צע"כ וע"כ אפילו אם היה זה ביו"ט ראשון נמי שרי: (ו) וטוב שיאמר שאינו רוצה וכו'. היינו אף דמלך דרין אפילו בסתמא נמי שרי מ"מ לרווחא דמלתא יאמר בפירוש שאינו רוצה וכו' ובאופן זה

שער הציור

(א) ירושלמי: (ב) חק יעקב: (ג) חק יעקב: (ד) ח"י ומקו"ם ויג"ו ומנן האלף דלא כש"א סי' פ"ט. ואם היה רובו של עכו"ם יש ממדדים דנטל ברובא עיין בחמד משה וגם זה אינו ברור עיין סוף סימן תמ"ו מש"כ שם: (ה) ש"א והובא בשע"מ ובמקו"ם: (ו) מ"א וש"א אף דיו"ט אחרון הוא דרבנן לא פלוג רבנן בין יו"ט לחמץ בכל מיני [אחרונים]: (ז) אבל אם אמר לו שניחתי בנית עכו"ם עד למחר שרי דאע"פ שגילה דעתו שחפץ בו לית כן נה דהא לא קיבלה בידו לזכותו ולא השאירו בחצרו [כ"מ בהגהות מיימוני ומביאו בי"ן]:

יקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף כ"ז כתב דחמצו של הנכרי מותר אפילו באכילה ולא נסתפק כלל בזה, וכן לא חילק אי עמד בבית נכרי או בבית ישראל.

הלכות פסח סימן תמח

שהישראל מכרו לאינו יהודי ויודע בו שלא יגע בו כלל אלא ישמרנו לו עד לאחר הפסח

שערי תשובה

שמכר חמנו והמשרה הלך בפסח למתקן של הי"ש ולקח מהי"ש שחמון
החזיק לתוך כלי והעמיד בזה נתקן מונע שיהיה לו לשמות ממנו אחר
הפסח ושוב אחר שחור הישראל וקנה מהא"י מלא כל וז עם הי"ש ונתוודע
שנעשה כן ע"י המשרה ומוטב כמה דלדי הימר שאין לאסרו בהנאה לפי
שהיה חייב לבער דמלאגיה קינא ונתמכר בזה חמיונו ויש להחיר בהנאה
ולרווחא ממלחא יס לערס חד בזה"י ויש עיין בסימן ל"ה בא"י שגב
חמון מישראל ובחמון הפסח השליכו לפני בית הישראל וזעק פלוני לא וטול
את שלך ולא רצה לקחתו לחמון ביתו ולקחן לתבאר ואחר הפסח רוצים
לימן החמון לישראל ויש נדדים להחיר בזה"י ע"ש ועיין בשו"ת יעקב
ח"צ ס"ס ט"ו שג"ר להחיר את העם שבשעת מכירה יאמר הריני מוכר
לך החדר עם כל מה שבתוכו ואם אין אותו חדר של ישראל רק שטורה
לו נצ"ר לומר אני משכיר לך החדר כל ימי הפסח עם כל מה שבתוכו
כי שכירות ליומא ממכר הוא ע"ש. ועי' בשו"ת א"ת הכרמל סימן י"ג
בני שהחדר שבו החמון שמוכר לא"י הוא בשכירות אלמא מ"מ הוא יכול
להשכירו לא"י ולהקנות לו אג"ק וגם מה שנטול שכירות בעד החדר
שהחמון צו אין זה כמשכר בשיעור ההוא שכיר יכול לקחתו לביתו ואעפ"כ
מחייב לשלם לו כפי המון כו' ע"ש וגם כ' דאפי' מוכר או משכיר חדר
המכין שאין הא"י יכול לבטל שמה אלא דרך בית ישראל לית לן כי
(ונוהגים לבטל שחמון לו דריסת הרגל דרך ביתו) וע"ש ואם משכיר לו
חדר בתנאות ומפתח ומכר לו המפתח אם ירצה ישאר לעצמו וז"ל בזה
המשרה או שכור ממנו וז"ל ויחם עם חפזיו קודם פסח וזו וזו יכול
הישראל לעשות לו מכתבה לשמור חפזיו ויהיה המפתח חתם ידו ומפתח
הא"י ח"י ואף שעי"י אינו יכול לבטל שמה שחמון רוצה שרי
כיון שבע"כ נצ"ר הישראל לפתחו לו בעת שיטרוך לילך שם ע"ש. ופעם
אף אירע שח"י הקונה מרמק משיקם חמון הפסח בכל פעם למרמק
והיה שומה שכור והמשק"ס היו יקרים שהיה עולה להפקד גדול וגם
מדאגה בדבר שלא ירצה ריעים שיחמור ויכזרו עמו והישראל עני ודאגה
בזל איש שיחמור ויעצמו לו שבעה שהא"י נופל ומשתקע בשניה יקח
המשרה או המפתח מכסו והוא ידמה בנפשו שאבד ממנו וכו' וז"ל
לא עבד שיעשה לו מפתח אחר וכן עשה ועלה כהוגן וגרעה דה"ה
שמוחר לומר להמשרה שישאל המפתח מהא"י שצ"ר לאיזו חפזים שלו
ואח"כ ישימט עצמו או שיאמר שצ"ר וגרעה שאין בזה אסור. ושמעתי
שגדול א' ששאל לפניו כוחא ולא השיב לשואל דבר רק כשהלך מאחור שאל
אחר הא"י ואמר לו שצ"ר לשלימות אגרת על כמה פרסאות וקצ"ל לו שכר
בזהוה ההליכה וחזירה עברו ימי הפסח וקראתי עליו מים עמוקים ועני
בזל איש וכחמני בו ע"ד שאלמו כמותם ולשון חמני מרפא. ועיין
הקנינים כתב בגדול מרוב שהיה נראה שקינן המוצמר שיקנה החמון
לא"י כח"ס דהו קינן חליפין. ומה אעשה והצ"ח ח"מ סימן קכ"ג קיהה
דבר עכ"ל. ועיין בקטלוג"ה האריך בענין הקנין לחמון ועיין בספר מקור
חיים הרמב"ם בזה וז"ל בקטלוג"ה ספר המקנה אשר ידעתי להצטר ל"ג
על דינים אלו אבאר בעזרי. ועיין בשו"ת ח"א סימן מ"ו באחד שהיה
לו חמיתא פשתן ובערב פסח אחר חמון השוה עצמו עם אינו יהודי
סימן לו עטרו ששה והוציט ומדה יין שרף ושבת שהוא ערב פסח
ומשך הא"י הפשתן לביתו ושוב נזכר שו"ת ערב פסח ושאל אם מותר
להמתין עד אחר הפסח ויקבל ממנו או אסור להמתין וצ"ר לקבל ממנו
מיד ולשפכו. והעלה שרשות לומר לא"י כי המקנה היה בעתות שמוכרת
מאסרית חמון ואפי' חזר צו או קן לי הפשתן או דמים ששה הי"ש ואם
אין רוצה מגיזל גוליה ואין הישראל עובר עליו כלל ע"ש ולענ"ד בזה

משנה ברורה

אם הוא דר בביתו או לא (טו) אלא עיקר הקפידא שיוציא העכו"ם
החמון מבית ישראל אצל עכו"ם גופא אפילו הוא משרת לישראל
דבר בביתו לית לן בה (אם לא שהוא (יו) קנוי לו לנתיבות דלא
ידו כד רבו ולא מהיה שימכרו לו דלא יאכל הדבר מרשותו בזה)
ומה שהגריכו הכא להוציא החמון מרשותו אע"פ שמכרו כבר והוא
אלו פקדון בעלמא וצלא אחריות ובעלמא לא מלכין בזה"י

שער הציון

(טו) ב"ח ע"ש ט"ו פר"ח וס"א: (יח) ח"י וס"א: (יח) ע"ש ופר"ח ומטה יהודה וס"א: (יט) רדב"ז סימן ר"מ ועיין מחלם שבעה סימן ל"א:

ציקופי דברי הרב: א ובשו"ע הרב סעיף ד' כתב כהמקלין מעיקר הדין, אבל כתב שטוב אם אפשר שיוציא הנכרי את החמון מרשות ישראל.

שערי תשובה

להמ"צ לא חולין לחומרא וגם השאגת אריה סי' ע"ט כחב דלא חולין
 כהה נתר דייקה וגם י"ל דלמא הלכה כמ"ד דעניי משיכה וחמץ שעבר
 ע"פ דרבנן יש להקל וגם דמסתמא היה מוטל ואף להמ"צ דביטול לא מהני
 היינו כשהוא בציטו כאלו כהה צבית האדון מהני מ"כ"ש כהה ש"ל
 דחשש הערמה היינו שצדו לגמר משא"כ כהה שהי"ש רחוק ממנו כמה
 פרסאות כ"י (ולפענ"ד אין מחזור שאעפ"כ היה יכול למכור ולהקנותו
 בכל מקום שבהו ש"ל ביעורו) וגם כיון שהיה מחזור להעמידו ליד הישראל
 נמאץ שהיה באחריותו של האדון ויש לגרף דעת המקילין כהה"ג כשעבר
 ע"פ וצירוף היתר בעל ש"מ פ"י ד"י"ש חמץ דרבנן ולכן יש להחיר
 הי"ש אף בשמיה ע"ש. וכחב דודי מו' הגאון מהר"ם ו"ל בתשובה כה"י
 נאחד שמכר חמץ ב"פ וקבל אדרו"ק בומן המוכר והישראל אחר להקנות
 בשעת קבלת הכסף הרי מעתה הכל שלך וכן הקונה חיוב דבריו ואחר
 מעתה הכל שלי וטרם שקיבל השטר לידו עבר חלות היום וקיבלו או.
 והעלה דאף שנחתום חומרת הי"ד ודאי דמודה הרב לדעת הרמב"ם דכ"ד
 אחר שהגיע השטר ליד הקונה קנה למפרע ולכן בהפסק יש להקל עכ"ד
 וי' עוד נענין פקיד מומר שהיה ממונה על אורזאד"א¹⁰⁰ שלו יהודי לנאמן
 ומכר הנאמן בע"פ החמץ לנכרי שהיה ג"כ נאמן על הפקיד וכחב דלכאורה
 אין לסמוך על מכירת הנאמן דאף לפי מ"ש אה"י נכח"ש דמכירת חמץ
 לא מיקרי הערמה דמסתמא גמר בציטו שלא יעבור ב"מ מ"מ כהה בעל
 החמץ פשיטא דלית חושש לצי' והנאמן אף שהוא באחריותו אינו עובר
 עליו כיון שאינו ברשותו מ"מ מקיף ש"ל כיון שהיה מוטל עליו למכור
 כד"ל שלא היה ואחר החמץ למכור לישראל אחר הפסק וא"כ אינא אומדנא
 דנדרשות קעבד למכור וגם לפי מ"ש השואל היה לו כו"ה למכור הכל כ"י
 ות"מ נר"ך שהירות וההפסק יושב על הקונה שם יושב על המוכר אינא
 מלמא למפרע שלא היה מכירה ובעל נפש יחוש לעצמו עכ"ד וכחב בשר"ס
 ארבעה טורי אבן סי' מהאון מבר' ו"ל נאחד שהיה לו מאל"ך וכתב
 למכור וצ"ד להחיר מחמת שהיה חייב מעות לאדון א' חקיף ואין לו
 לשלם לא מעות ולא קרקע רק זה המאל"ך ותמיד עיני הש"ר ע"י המאל"ך
 והוא"ל כאפותיקי ואף דחמץ פשיטא מדי שיעורו י"ל דרבה"ל לעמיה דס"ל
 שעבדא לאו דאורייתא כ"י ע"ש. ונראה שלא אחר לעשות מעשה רק
 כחב לעצמו לחפש איזה זכות שיש בו מועיל כשהיו צדי ההיתר כראי
 מוצק מן לאטורופי גם האי אצל פשיטא שאין לסמוך ע"י כלל אף שנאמר
 שדאי יבנה מזה מ"מ קיי"מ ב"מ מאל"ך ואלמא הוא גובה ומה שעני
 האדון עליו אין זה מילי שהיה הרשות בידו למכור לכל אדם שירצה וליקח
 מעות וסולקו לאדון בזה ואטו חמץ שהוא עומד לימכר לאחר אינו עובר
 עליו פשיטא דכ"י שלא מכרו או שלא גבאו או בזהו שעובר עליו ואף
 שאין לו לשלם לנע"מ כדמונה כולה קו"א דפסחים ונאמא גם האפותיקי
 לא מהני רק מעכשיו נענין ומ"ש דרבה"ל לעמיה כ"י דברים תמוהים הם
 וקצתם. וכחב בפמ"ח ח"ב סימן מ"ג בני שהיה לו מקח עם א"י לשלוח
 לא"י בכל פעם מ"מ המדה בכך וכן ושלח לו ע"פ ג"כ והוא מהלך
 יום אחד ע"ש עגלון א"י נמאץ שגבוי ללוקח בעשה האדון אסור בנאמא
 וכחב שם דהיתר לפי שדך א"י עגלון מושך ליצטו בשביל הלוואה וכוין
 לדמפרע יחא ליה בשלוח כ"י אלא ש"ל כמ"ש המג"א דאין א"י עושה שליח
 לא"י וגם יש לצד בשביל שהיה עמו שטר קיבור ודעה גם זה לפי שהיה
 יכול למכור זה לאחרים או לשמותו ולקנות לא"י י"ש אחר אף יש לצד
 לפי שנמן לו בהפקה וא"י עשה משיכה כ"י וסיים שימתין הישראל מלקבל
 המעות עד אחר שימכור הא"י ויכלה הי"ש מן העולם ואז יקבל ממנו
 המעות וי' בשו"ת נכס"י יחזקאל סימן ג' נאחד שהיה לו י"ש ומי דבש
 אשר החמץ בני שבר במרתף וחזר אחר א"י למכור לו ולא עלתה בידו
 וקבר המרתף וזרק המפתח במקום הפקר וכחב שלפי מה שהוגד לו
 שהפקר כהה מלא והיה עמו אורח יהודי ואטו וכוין יש להחיר ובשביל
 שפקר המפתח לא נמנעל ולימיר שאלו המפתח והמאל"ץ
 שמכר ולא קיבל אדרו"ק רק עשה הא"י שלא"ג¹⁰⁰ ושם במדינה ההיא המנהג
 שהא"י שלא"ג הוא קיין וכוין הרי דבש מותרים והי"ש יש לו לעשות
 חליפין כמ"ש הטור בנכר למור ע"ש וי' בשו"ת נ"ב ח"א סי' י"ח
 בעושה שליח למכור חמץ ומכר א"י מקר לא"י המפתח מן החיבה שבו
 החמץ סגור רק המפתח מן ההדר והעלה להקל שומר אחר הפסק ע"ש
 ושם בסיומן י"ט כחב במחזיק כפר שהיה לו חמץ אלא הועשר ע"י הי"ר
 שלו וקמרו כ"ה על חבירו וכוין רק לא נמכר בע"ש י"ג יטון ודיוס
 השנה שהוא ע"פ אחר מנהג נודע להמחזיק שלא נמכר החמץ אסור
 בהנאה אחר הפסק אע"פ שביטול ע"ש. ושם בס"י כ"י כחב הישראל שעבר
 ולא יצטר חמץ וגם לא ביטל ומת מוח הפסק מותר להניח אחר הפסק

מתרגם: דמי קדימה: ב"מ מסחר ל"י"ש: ¹⁰⁰תקיעת קף:
 הגהות: (א) ודנא:

שערי תשובה

ממחזיקי אחר כשימכור שלו ימכור גם של אביו והמחזיק ההוא שכן ונודע בפסח וזה איש ישר ורואה לשופכו ולא הניחיהו שכנו במרמס שאין לאסור לעצמו בלא שאלת חכם והאריך והביא שם מהוהו"ק סי' מ"ה דלס' מסופק לא הו' כחומר מותר וכלן אף שכנו היו אומרים של מספק און להורות איסור כו' והאריך בענין אונס אם יש לסמוך על הביטול ובכסף העלה דמ"מ המורה להחיר ע"י שיערב הי"ש ברוב הימ"ש לו על מה שיסמך ע"ש וכבז בספר רב משולש דף ט"ו ב' ששכח למכור מאלג"ץ ואחר חלות נזכר ומכר לא"י חוקק עליו המעט במלוה מותר ליקח הדמים מן הא"י הקונה ע"ש. ועיין בשו"ת גבעת שאול בכה"ג דלמשה מייבטל שמה ימור ומכרנו לישראל ע"ש מ"ש בזה ועיין לעיל סי' תמ"ג. וכבז במקום שמואל סי' ט"ו במי ששכח למכור שני חביות י"ש ונחודע לו בע"פ אין לו לסמוך על אמירת כל המירא וזריך לשפוק קודם פסח ואפילו הפקר בפני עדים אינו מועיל והביא שם מ"מ"צ סימן נ"ח ושער אפרים סי' ד' ובאליהו וז"ל סימן תמ"ח ובתשובה בק"א שבשער אפרים וכה"ג סימן ק"ה ובתורת השלמים שבכסף המנחת יעקב ע"ש והנה בעל הי"ש על שעת לעמוד להחמיר והטעם און לקבל ומדמי ששכח ע"ש על שאלו וכה"ג והחליפו ע"ש סימן ט"ו שהורה להחיר אפילו למחליף עצמו ע"ש ובנין אם שיה חמץ בפסח ע"פ הוראה שבעט אם מיקר אונס י"ש ללמוד מ"מ"צ בזה"ע ס"ק י"ז בשם מהר"ק ועיין בשו"ת בית אפרים חלק אה"ע. וכבז בשו"ת יעקב ח"א סימן כ' במי שהיה נכרי נכירה שלא כדת ונמלא אה חמץ שבע"פ אם ינמא מה שקנתה אשה כו' וכבז דמותר מעטס שביטול והפקיר אחריון איסורא לא יחלף ליה דליקטי וכמו שכבז הרא"ש ג"א שמהא דורון כו' וע"ש דמיתו משו"ת שער אפרים שהבז בבאר היטב כאלן במי ששכח לשפח כו' ע"ש וכבז בדברי יוסף סימן י"א ראובן היה בדיו מעוט שמעון מושב עוד אחרת ל' חודשים קודם פסח קנה חמץ ושלח למשמעו והפסיקה לא הגיעה עד אחר הפסח החמץ מותר באכילה כיון שלא היה ידוע לו כלל: ובשו"ת חיים שאל כתב שחזק קדוש הקסים עמו וכבז שדכריו טובים ונכוחים ע"ש ונראה מזה להורות הימ"ש ג"כ בעובדא שאירע ששלחו י"ש ממקום אחד בחור כל פודר"ע בקימיות זכוכית מגופות וסחומות שקנו בשביל ראובן ממשותיו ובהגיע הספן לגמל מקרו לאיש אחד אזהבו של וזו שיה אלו על ששלח בעליו אחריו וכאשר בא שליח ראובן פתח קיחון אחד לטעמו והיה מים ודימה נפשו שגמות זה גם שאר הקימיות מתרקות ומלגלות מים כמו שרגילות לפעמים האפסיים מריקים כלים של י"ש וממלאים מים וזו ידעו ואחר שלא רצה להטריח לקחתו ריקם שהוא ריק אין בו חזק וזה זמן מה קודם פסח ועמד כך בזה הנפקד עד עובר הפסח ואחר זמן מלאו ששאר הכלים היו מלאים י"ש ורק כלי זו הורק והיה למים ונראה דשרי

מטעמא שכמוז בשתי הג"ל דכל שלא הודע אליו ליכא למיקנסיה וז"ל דכאן י"ל דכיון שידע ששולחין י"ש שפיר שייך קנסא דר"ש ו"ל לפענ"ד דכל כה"ג לא הו"ל למידע ולסאוקי אדעתא כלל כיון דשכיח ומתירמי הכי לפעמים דעבדי דלא מעלי ומכניסין מים חמץ יין ומכ"ש כאלן כיון דהשליח חזר ואמר לו בזהם שהלני ריקס נלי י"ה שיה סבור שדכריו מסתמא כן הוא ואין זה דין אונס שכבז הרמב"ם והש"ע ידע שיש חמץ אלא שיהיה אונס מלגעריו ואף בזה דעת הרמב"ם כמ"ש לקמן ואף שאין לסמוך בזה נגד דעת הרמב"ם מ"מ באונס כה"ג אין כאלן משש הערבה כלל ובכה"ג נראה דשפיר דמי לסמוך על הביטול וז"ע ומ"מ הוימי במקום הפסד לערבו חד חברי ועיין מ"ש בשאלות ותשובות בית אפרים. וכבז במאיר נתיבים סימן נ"א בחדא שלקח כתב שעבוד מא"י על י"ש שאלו העומד במרתף הא"י שאם לא יקלע לו אחר ד' שבעות יקח לו הי"ש כפי המקח ששוי בשוק והישראל קיבל עליו אחריות על הי"ש ד' שבעות אלו וע"ה"פ והורה הימ"ש לישראל לקבל הי"ש כיון שלא חמר לו מעכשיו וגם אין משכנתו בדיו ומלא דאחריות ג"כ לית לן זה כיון דמקבל חמצי של אינו הדיי בשמי של אינו יודע וכלן הי"ש שמה לכל ישראל אפילו בשמיה ע"ש. וכבז בשו"ת חוות יאיר סימן ע"ז ב' ששכח למכור חמץ ואחר הפסח החליף עם הא"י על סוס והמורה שלא אלו שלא ישתמש בו עד שיעיין בדיו והלך ומכרו וע"ש שבהאריך דין חליפי חמץ והאון שבה"מ ע"ה"ג השיב לו שיעמוד להחיר אם לא מר הסוס כיון שביטול חמץ כדא אף שהחמץ עצמו יש לאסור אף שביטול מ"מ לו להחיר החליפין אך יתן לזדקק כפי ראות עיני המורה ועיין בש"ע סעיף ג' שזוג או אונס ושייך בשו"ת שש"צ סי' קל"ט טכב דהיתא בלחוס רחמנא פטריה ע"ש ובקונטרס טוב עין שבכסף ספר ועד לחכמים כתב שדכריו קשים כי מה ראה להלוק על הרמב"ם ועיין בתורת שלמים שבכסף ס' מנ"י סי' ו' במי שהיה חטש בזה הסבור וזהו שתמכור הי"ש שמתרפו והאשה שאלה שליח אחר ובכסף נודע שלא נמכר והעלה להחיר יש אחרונים חולקים עיין בשער אפרים ואליהו וז"ל ומ"ש לעיל בשם המקום שמואל ובכזה כהוה סי' י"א וכו' כי ענין זה. וכבז בשו"ת גבעת שאול סי' ל"ה ב' שנתן לא"י המאלג"ץ לעשות מאלג"ץ ונגמר ב' ימים קודם פסח ולא לקחו בזהו ושיח למכרו ע"ש והוא הפסד גדול והאיש עני י"ש ללמד להחיר בהנאה למכרו לא"י. אך בדבר שלא ימור ומכרו לישראל יש לו לעשות י"ש והי"ש יש לו תקנה לפי דברי האיש הזה שיכול למכרו לעיר שאין ישראלים דרים שם כלל והמחזיק א"י וקונים ממנה בני חסד ונחמתי אלוס ויבטל אלוס מעט בהרבה ואף אם מיעוטא דמיעוטא ששהה ישראל שם כבר נתבטל ע"ש וע"ש עוד בסימן ק"ד בחדא שלא ב' צ"פ הא"י שהיה רגיל לקנות אלו ויהי

ביאור הלכה

דאם הנית חומס על החמץ צעת המכירה אף דיעבד אסור ועיין בפ"מ במ"ד דזה דוקא במכירה מועטת (היינו שמוכר לו כל החמץ בדבר מועט) דזה הלא הו' צטול מקח ורק שהיתר הוא משום דבאמת החמץ אינו נרשמו שהחורה אפרתו ורממנא חוקמיה נרשומיה לענין כל יראה ולפיכך כל שמגלה דעתו שאין רואה בזה ומתעלה שיהא מרשמו אף דבר מועט כגי וע"כ כל שמנית חומס קודם נראה לעין כל שאין רואה במכירה משא"כ במכירות דין שטו עושין שטר כראוי כל מדה פלונית בסך כך וכך וחוקק עליו יתר המעות במלוה והחמץ הוא שלו מעתה להעבירו"ם אם רואה פותח החומס ועושה מה שרואה והחומס הוא רק עד למדידה דיעבד דודאי שרי ואפשר אף לכתחלה וכן לא"ר שכבז העטס משום דעבדו"ם לא סמכא דעתיה על המכירה שרואה שהישראל מית חומס וזה ג"כ לא שייך רק במכירה מועטת שהעבדו"ם רואה שמוכרין לו כל החמץ בדבר מועט ואח"כ רואה שמיקנין חומס משא"כ במכירה שלנו שהו כראוי וכנ"ל והחומס הוא רק עד למדידה וכנ"ל וכו' אם היהודי מכר להעבדו"ם בכסף הי"ש שיש לו צעיר ומונה שם עליהם חומס ולא שידע כה"ג דיעבד דודאי שרי וכנ"ל ע"ש ע"ל וזהו כל כפרוה לכאורה לא שייך רק במכירה חומס על החמץ ולא במכירה מסגרת על החדר וכו' ממה שהעקמתי דכריו לקמיה] וכבז עוד למעשה בחדא שמכר חמץ וי"ש ע"כ

שער הציון

(כ) מטה יהודה ורדב"ו ודלא כט"ו דמיקל בידו לו וזית וגם הא"ר כתב שאין להקל ואף דבשביל חששא דשמא יאכלנו משמע לעיל סימן ת"מ ס"ב דדי במחילה גבוה י' הכא דמשיקא לא בדיל מניה חמיר טפי ועיין בביאור הגר"א כאלן ובסימן ת"ג שגם הוא חולק אט"ו: (כא) אחרונים: (כב) כ"ח ומ"א: (כג) ב"ח ומג"א ואף שצ"ח גופא פליג שם בנור"מ סק"ז א"כ וסובר דלא מהני מנאי הכא קילא שהרי המעטעלים הקנה כבר וקינין הקרקע הוא רק כדי שיהיה החמץ חוק לפי שאינו אלא משום חומרא וכמו שכבזנו לפי זה: (כד) אחרונים: (כה) פשוט וכן משמע בתלמוד משא: הגהות: (א) לאשתו:

(יג) ויחזור (ט) [ד] ויתנו לו מותר (יד) * ובלבד שיתנו לו (טו) מתנה (י) גמורה (טז) בלי שום תנאי

באר היטב

אני יהודי ששרי נחלר אפילו משרת שלו ט"ו. והיינו כשאין עבד כעני שלו. ח"י וי"כ בש"מ ש"א סי' ג' שאין למכור חמץ לשפחה הקדוה לישראל. וכבד הב"ח במקום ערסא יס להחיר למכור לא"י כל חמץ שנבדל גם החדר עמלו [ע"י ח"מ סי' קצ"ו ור"ן] ור"ך שיאמר לו אף שלא נכבדו לך שטר על מכירה זו אני מקנה לך בכסף אחד נר"ך למכור לו המפתח. ונזהר בדעבד אין לאסור מין יהודי ליכנס שם ואפילו בדעבד יש לאסור דאין זו מכירה רק הערמה בעלמא. וכי הדין י"ל דוקא אם עשה חומס קודם המכירה או בשעת המכירה דנמנא דאין כאן מכירה כלל אבל אם מכר מתחלה מכירה גמורה ואחר זמן מה נותן לו הישראל מסגרתו או חותמו אף ללכתלה אין לעשות כן משום חשש הערמה ורואי לגעור דעושים כן מ"מ בדעבד אין לאסור החמץ ע"ש. ועש"מ מ"ב בסי' נ"ט דדעבד קנה בכסף לחוד. ואם הא"י שלטו שלטו ומשן קני ג"כ ע"ש. ואין להקל בזה מ"מ ע"ש. כתב ש"ה במקום שדוע בצירור שונהג הסוחרים לקנות מטלטלין במסירת המפתח או שנתן כפו לחבירו או פסוט קונה ג"כ כאן ולא א"ל למכור החדר. ומיהו נר"ך שיאמר הריני מוכר לך החמץ ולא כההמון עם שאומרים הריני מוכר לך המפתח דזה אינו כלום ואפילו בדעבד אסור החמץ שהרי לא מכר כלל. עמ"א: (טו) ויתנו לו. ואם האינו יהודי אינו רואה להחזיר לו החמץ אחר הפסח אסור לתבע אותו דמיינס אבל אסור לקנות ממנו ישראל אחר הפסח ואם לקח נר"ך לחזור ולמכור לבעלים ראשונים. מ"ב סי' מ"ג עמ"א. ועין יד אהרן. ראובן ואינו יהודי שהיו שותפים ומכרו שניהם גם יחד חמץ לשמעון קודם פסח וקבלו המעות אבל עדיין לא משן החמץ המכר שותפים ועבר עליו הפסח חייב שמעון לבערו. בני העמק סי' ג' ועין בתשובה נחלת שבעה סי' ל"ג ובח"י ס"ק י"ד ופכ"ח: (י) גמורה. ואפי' ע"י שלטו או אשמו יכול להקנות אחרת ולא אמרי' אשה לא ידעה לאקניי

משנה ברורה

שעב"פ יאמר לו הישראל כל עת שתרצה תוכל ליקח המפתח מהדריך וליכנס בו לטעול את חמץך ואסור גמור הוא (כו) להיות שום חומס או מסגר על החדר או על החמץ כדי שלא יוכל הנכרי לטעול את החמץ דמוכח מזה דכל המכירה לא היה רק הערמה בעלמא ואם עשה כן מתחלה בשעה שמכר אפילו בדעבד (כז) אסור החמץ דלא סמכה דעמיה דעב"ס ומכ"מ אם נחמלה מכר נר"ך ואח"כ נתן מסגר על החדר או חותם על החמץ (כח) אף שאסור לעשות כן מ"מ אין החמץ נאסר בשביל מה שעשה שלא כהוגן אחר המכירה ועין צ"ח מ' מה שכנחנו בשם פ"מ"ג וח"א חלוףי דינים (כח) (יג) ויחזור ויתנו לו. ואם הנכרי אינו רואה להחזיר לו (כט) אסור לתבע אותו דמיינס או לכוף אותו בשאר פניות ואם נתן לו רק מקלט דמים והשאר זקף עליו נמלה ואינו רואה לשלם לו המותר (ל) שדאי מותר לתבע אותו דמיינס שישלם לו המנוגי או שיתן לו החמץ בתורת פשולמין על חוב. כתב האחרונים ואם קנה נר"ך להחזיר לבעלים הראשונים ואם שלם לעב"ס יותר מן החמץ לתת בצופן כזה אינו נר"ך להחזיר לו אלא בשעור שראוי לתת: (יד) ובלבד שיתנו וכו'. ואפילו ע"י שלטו או אשמו (לז) יכול להקנות החמץ לנכרי אבל לא ע"י עב"ס (לג) דאין שלמות לעב"ס ואין מכירתו כלום. וכן אין יכול להקנות לשלטו של עב"ס דלא ריבחה המורה שלמות אלא בישראל ואפילו (לד) היה השליח ג"כ עב"ס דאין שלמות לעב"ס בין מעב"ס לישראל ובין מעב"ס לעב"ס ועין צ"ח מ"ש מה בשם אהר פוסקים: (טו) מתנה גמורה. וקנין מתנה הוא ע"י הגזנה (לה) או משיכה דבר שאי אפשר להגביה: (טז) בלי שום תנאי. דשמה יעבר הנכרי על התנאי ותבטל המתנה למפרע ועבר על ב"י ודלקמן בס"ד:

שער הציון

(כו) אחרונים אפילו הי דפליגי אט"ו: (כז) אחרונים והט"ז סימן י"ח ותלמודו בעל תשובה מזהב מפסקים ארין זה דמה איכפת לן מה שהוכרז מכין בתמלות מין שהקונה קנה בקנין גמור ואין מה כדי תפיסה כמו שכנחנו בפנים דלא סמכה דעמא דקונה נכנון זה וכמו שכתב הא"ר ופכ"ח במסכת חמץ שהעב"ס מבין שאינו אלא טעדיק בעלמא משום אסור ולא כמקח וממכר ואף הם לא פליגי שחללו רק אט"ו שכתב דעובר בכל יראה ע"ש: (כח) ח"י וח"ר והגר"ו ובח"א כתב בשם ח"י דלחלוק כן מותר אפילו לכתלה אם יראה שמה יגבוע העב"ס ובאמת לימא ד"ו ח"י אלא כתב דלע"פ שש לגעור דעושים כן מ"מ לא נאסר בדעבד וגדולה מזו כתב הגר"ו דלפעמים אפילו בדעבד אסור בחומס על החדר כגון במכירתו שמוכרין מנעט מעות והשאר וקופין עליו נמלה ובשיעור חומס על החדר ולא יכול העב"ס ליכנס שם הרי נפטר העב"ס מן אחריות העב"ס ואם יגבוע החמץ לא יטעור העב"ס לשלם לו חוב שחייב לו בעד החמץ וכל חמץ שגיע ממנו הפסד לישראל אם יגבוע הרי הוא כבאחריות ישראל שטור עליו בדי' ע"ש וכן כתב בפמ"ג כעין זה והעמקנו צ"ח וכן הוא דעת בעל מקור חיים ס"ח מ"ח כסדרת הגר"ו והא"ח נשמר מזה וכבד שם שהרי הוא באחריות העב"ס ולימא מין שלקח ממנו המפתח. אכן לפי מה שכתב לקמן בצ"ח דעת האחרונים שחולקים אחרון חיים אפסר דלפ"ו דמה גם דינא דהגר"ו ועין מ"א סי' וצ"ח: (כט) אחרונים: (ל) פשוט וכן מוכח מהגר"ו: (לא) עין באחרונים ששלפלו חיים זה ובמקור חיים השיג מהגר"ו ועין דלפי מן הדין אלא מקנת גדולים וכן במקור האי דינא דה' משאש צימין ילף לה מהדיא דסוקיקרון ובאמת לא גרע מעט מההפך דמורה שאסור לאחר לטעול ממנו וכ"ש הכא דסמך עלה מתחלתו ועדיין זה מלאכי בחת"ם סי' קט"ו: (לב) ולא אמרין דאשה לא ידעה לאקניי כ"כ האחרונים: (לג) קנה"מ סימן קצ"ו: (לד) מ"א ושא"י ועין בהגהות רעק"א ונחז"ל ביו"ד סי' קס"ט סי"א: (לה) חומס ע"י ע"א ד"ה פכ"ח וט"פ ועין ש"ה:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב סעיף י' כתב כמו המ"א.

הלכות פסח סימן תמח

לב

(יז) או שימכרנו לו (יא) [ה] (יח) * מכירה גמורה (יט) * בדבר מועט

באר היטב

דבר שיחזור לה אח"כ ח"י. א' שהיה לו חמץ ורצה למכור לאינו יהודי כדין והתחכם שלא אמר לא"י כלום מחמתן שלו רק הניחו בחדר של חבירו שידע שימכור חבירו החדר ההוא עם חמצו שנמכרו לא"י ומכר לו המפתח וכן נעשה שמכר ישראל חבירו החדר ההוא לאינו יהודי וגמרה החמץ שהיה בתוכו בכלל חמץ שנמכר ההוא רק שלא ידע בו לא ישראל המוכר ולא האינו יהודי הקונה פסק בתשובת חינוך דת יהודה סי' י"ג דאסור החמץ של

משנה ברורה

(יז) או שימכרנו לו. ובאזהרה קנינים קונה העכו"ם יש בזה דעות בין הפוסקים יש מי שאומר דקנינו של עכו"ם הוא (לו) בנכסף דוקא ויש אומרים שאין העכו"ם קונה (לו) אלא במשיכה לרשותו (לח) או בהגבהה דבר שאפשר להגביה ויש שכתבו עוד דגם שארי קנינים נוהגין בעכו"ם כגון (לט) קניית מטלטלין אבז קרקע (מ) וקנין-חצר וקנין חליפין (מא) דהיינו קנין סודר [אלא] דלרין ליהא בזה שיהא הסודר של עכו"ם ולא סגי שעדי הקנין יתנו סודרם כמו ישראל דזה אינו אלא מטעם זכיה שמוכין להמקנה וגבי עכו"ם אין דין זכיה ויש מפקפקים (מב) בקנינים אלו ואומרים דלא מצינו קנינים אלו רק בישראל. ולענין דינא לבתולה בודאי נרין להקנות בקנין גמור (מג) ומוסכם לכו"ע דהיינו בנכסף ובמשיכה בחד מאחר שנוגע באיסור דאורייתא דכל יראה ועכ"פ (מד) במשיכה בלבד דיוצא בזה ג"כ עכ"פ לרוב הפוסקים אבל בדיעבד אף אם לא מכר אלא (מה) בנכסף בלבד או שמכר בחדר (מו) משארי קנינים שהזכרנו ועבר עליו הפסח (מז) מותר דמאחר דחמץ לאחר הפסח אינו אסור אלא מתקנסא דרנבן ועוד כיון דחמץ לאחר זמן איסורו בלא"ה אינו גרשותו אלא שעשה הכתוב כאלו היה גרשותו לעבור עליו בקנין כל דהו סגי דעכ"פ מבלי דעמיה דלא נוחא ליה ואפקיה גרשותו. ובמקום שא"א להקנות במשיכה כגון שהחמץ מרובה או שהוא בדרך יצוא לקמיה: (יח) מכירה גמורה. אם ישראל מניח חמצו בחדר של חבירו המוכר את חמצו נרין להודיע לישראל המוכר ויעשהו שליח למכור ואם הניח שלא מדעתו אסור לאחר הפסח מאחר דישאל לא ידע לאקניו (מח) והנכרי לא ידע לקנותו [לחברו]. עוד כתבו שמומר לאדם לומר לנכרי הא לך חמץ זה ותמן לי לאחר פסח חמץ אחר: (יט) בדבר מועט. ואין לחוש לביטול מקח שהרי יודע בעצמו ששוי יומר ומתרה להקנות לו (מט) כדי שלא יאמר גרשותו והא אסור בהנאה. וטפי עדיף ליה שמוכרו למכירו דכזה מתקמא יחזור הנכרי ויתנו לו לאחר הפסח ועיין בזה"ל אין מנהגו כהיום. כתבו האחרונים דלע"ג דלכתחלה יש למכור בנכסף ובמשיכה מ"מ אם החמץ מרובה (נ) וא"א למשוך החמץ כולו וכן אם אין החמץ כאן שיכול העכו"ם למושכו אלא הוא צעיר אחרת או בדרך יש לו להקנותו

ו"ע בזה. עוד כתבו דלא מהי כשיאמר לו אני מוכר לך בית זה או מדה צד סך כך וכך דנלא פסיקא דמיא אין כאן קנין כלל אלא"כ שיאמר כפי שזכרנו אותו פלוגי או ג' בקיאות. ונרין לפרש כל מין חמץ שיש לו

שער הציון

(לו) רש"י וסיעתו עיין בזה"ל ח"י מר"ש קאדנאווער: (לו) ר"ח וס"פ: (לח) עיין בזה"ל ד' ע"א בתוס' וברע"ב וכו"כ בשל"ח (לט) אחרונים וכן מוצא בר"י דברי נכור: (מ) עיין מקור חיים וכן מוצא ברע"ב וכו"כ ע"פ דברי חיים וכן כתב שם החומים וכן סתם המג"א בסיומן חמ"א בשם ש"ג ע"ש ב"ק א': (מב) לענין אבז עיין חומים סיומן ק"ג וקולתו הפסח סיומן ק"ד ומתחיל השקל ולענין חצר עיין מה שכתב בעל אמונת שמואל להקשות דחצר מועט שליחות ואין שליחות לנכרי וכן העמיקוהו ח"י וס"פ ולענין חליפין עיין מה שפסק בזה הש"ך סיומן קכ"ג וכו"כ בזה מאיר סי' תמ"א דעת הרמב"ם: (מג) כל הפוסקים: (מד) עיין בח"י ממנו חיים: (מה) מג"א וס"פ וכן הסכים במשכנות יעקב סיומן קמ"ט: (מו) עיין בדגול מרובה ובח"י ובש"י חמד: (מז) ובזה הגר"י וכן אם נמכר לאחר שהגיע שעה שיש שאל אינו יכול להקנותו לעכו"ם א"ל לפדומו מהעכו"ם ולעברו מן העולם: (מח) ואפילו אם חצר קונה לעכו"ם הוא דוקא מדעתו ועיין בעיקר הד"ט שהביא פלוגתא בזה ואין סברתו מחוורת ע"ש וכפי הנראה לא ראה דברי חינוך ב"י וס"פ: (מט) ובח"י כתב דטדאי גמר ומקני כדי שלא יעבור בזה: (נ) הגר"י וס"פ:

מתרגם: ("דמי קדמה

ליקוטי דברי הרב א) בשו"ע הרב סעיף ח' כתב לכתחילה צריך שיטול הישראל כסף או שוה כסף כפי שוויו כל המקח וכו', או שיקח ממנו מעט כסף או שווה כסף, ובעד השאר יעמיד לו ערב קבלן. ב) ובשו"ע הרב סעיף י"א כתב כהיש מפקקים שאין נכרי קונה בקנין חצר, לפי שחצר מדין שליחות ואין שליחות לעכו"ם.

שערי תשובה

מעשה אופה והיה הפסד גדול והאריך ומסיק שאם יש ספק דשמה השמרים אלו משכר שלקח מנכ"ל היו"ש של השר אחר הפסח ואולי הם הרוז נגד מה שהיה לו מוכר שעה"פ ואם ידוע שהרוז משמרים הוא מן הקדש הפסח ונפסק אין להקל דק"ל כל דפריש בו' והשמרים אחר מריבת השכר של הם ממש והיו"ל חמץ של ישראל שעה"פ עכ"ד ועיין בשו"ת פרי מנחה סי' ל"ב ובשו"ת יריעות והנה"ל סי' י"א שכתבו שם שזה הנידון עמ"ש ע"ש. וכמו עוד נמי שלא מוכר מי דבש ועה"פ וזוהי לו שקודם פסח התמיהו בשמרי שכן וכמו שיש להחיר ע"י השלכת הנאה לים המלח אע"ג דלא קרינא ליה הכה"י ולא מהני השלכת חיסור מ"מ בזה שלדעת ד"ר הגאון צמורה חיים בע"ל דף ל"ד ס"ל דלא הוי מעמיד משום דהוי זוז"ג וכדאי הוא לסמוך עליו ויש להקל כמ"ש עכ"ד ועיין בשו"ת שכתוף חידושי מהר"ם לפסחים סימן י"ז. וכמו בשו"ת פ"י כמ"י סי' י"ב דבדבר שמרים שעה"פ ונתנו לנחך חניה של שכן והשאלו ראי לאסור משום דהיו"ל מעמיד והגאון ז"ל כתב כמה טעמים להחיר חדא דכאן י"ל דק"ל דחמץ שעה"פ אינו אלא משום קנסא ועוד לפי מ"ש בהג"א דע"י דשמרים של שכן מותר לשמוכן בפסח א' לית בהו אלוהי שכן וכוון שדוע שהשכר אינו מעמיד השכר ההדש כ"א השמרים וא"כ כי להחיר השכר הנכסל והשמרים מעמידים אין בהם חיסור (ולענין ז"ע מ"ש בהם הג"א צמורה שמרי חמץ בפסח שהם מתמיה דבר חמץ ואינו דומה לשמרי י"ל של י"יג ואפשר דס"ל שאין בהם מעטם החמץ אלא קיומה בעלמא) אלא צמחים עכ"פ בשמרי שכן אפשר לדסור דגם שכן אפשר דמתחמץ לחוד כיון שיש בו מים וטעם שכן שהוא מי פירות אלא אם נאמר דשכר נגד אין מתחמץ כלל אין נראה לנסור דבגל"ה לו לפקפק דהכא האיסור אינו אלא משום קנס וגם נראה שאין דומה לגביה דהם יוכר האיסור עיין שהחלב נקפה מחמת משא"כ הכא שאין האיסור יוכר כלל שהרי השמרים אין עושים רק שהשכר

ביאור הלכה

ולא יכחז קנס אי מוכר לך כל שיש בו חמץ חמץ דהו' כאין מינו ידוע שהרי אינו ידוע אם שזה הרבה או מעט אלא יפירוט כל מין ומין רק המדידה א"י שהיה דוקא קודם פסח אלא יכול להתנות עם הנכרי המדידה או השומא יהיה אחר הפסח (מקור"ח ושא"ל) וצדיעבד אם אחר קנס כל שיש בו חמץ חמץ ועבר עליו הפסח ע"י כספר שדי חמד בשם כמה אחרונים שמדדים להקל דביעבד. וא"ר לפרוט שם הלוקח בשטר. ודע עוד דמה שכתבנו במ"ב לענין היכי שהחמץ בדרך דליקא בלאג וע"ג שאינם צבורין במקום הקרקע לפי דעת מקור"ח בסתמן זה ולעיל בסתמן ח"מ לא שייך זה רק במכר החמץ ובעל כל הדמים אלא בנזיל מקלה והשאר זקף עליו במלוה לא מהני שיהי' אם יאבד החמץ לא יראה העכו"ם לשלם לו המגיע ממנו ולפי מה דק"ל בסתמן ח"מ דהיי' דהעכו"ם אלא וסופו לשלם הרי הוא כנאחרות ישראל וא"כ ה"ה הכא שהרי ענין לשמור אותו דאם יאבד יפסקי המגיע לו מן העכו"ם וא"כ אם זקף ענין השאר במלוה אינו מותר אלא"כ החמץ הוא במקום הקרקע ושמקנה לו הקרקע הרי החמץ נכביתו של עכו"ם ויואל"ה עכ"פ לדעת הפוסקים דסברי דחמץ לא ישרא"ל בביטוי של עכו"ם אינו עובר עליו אכן כמה אחרונים פליגי עליה דמקור"ח וכמו דכשיל זה שלא יראה העכו"ם לשלם לו המגיע ממנו לא מיקרי עי"ז החמץ בנאחרות עיין נשמת אדם סימן ו' ובשדי חמד שהאריך להביא דעת כמה אחרונים שמקילין בזה. ולענין עכ"פ קיין אבד הגם דלעיל במ"ב סימן ט"ו כללנו אותו בין שאר קנינים דלין סומכין עליהם לכתלה מאחר דיש מתפקקים על כל אחד מהם מ"מ היכי שהוא שעת הדחק כגון שהחמץ מרובה וצויתר היכי שהחמץ בדרך לא רציו להחמיר ולמנוע מקיין זה אף לכתלה מפני שמעט כל האחרונים החזיקו בקיין לו למנוע שנקנינים אף לענין לכתלה ואף בלי שעת הדחק עיין וכמו דמלא להרמב"ן במלחמות כפ"ב דפסחים שכתב להדיא קיין זה בחמץ

מתרגם: ("דמי קדמה

(ה) זה אינו בכלל קיין כסף דקיין כסף הוא שנותן לו פרוטה לשם החתלה פירעון והשאר זקוף עליו במלוה וכן הוא בנדרות השמיעדות שעי' פירוטו זו משתעבדים לו לזה זה לקנות וזה למכור דומיא דקיין שטר וזקוק וק"ס עיין סמ"ע במ"ב סימן ק"ל. (ב) כמה אחרונים כתבו מנהגי הסתומות לקנין גמור אף לכתלה אכן בפ"ג נזכר קיין זה רק לענין דיעבד ועיין בג"ש סימן ל"א שנותן לו עיקר קיין זה ואף דלא חשו אחרונים לדבריו (עיין בחק יעקב) עכ"פ במקום שאפשר בקנינים אחרים יותר מוסכמים בודאי טוב יותר לכן כתבנו ע"ה זו רק היכי דלא"ל בו במשיכה: (ג) והשתמשי דברי המ"א בשם הבית"א דכתב דקינה שמקנה לו בכסף נגד דקשה להקל בזה מאחר דעיקר המכירה חלו בזה ויש לחוש לדעת הבית"א וס"פ (הט"ו) והדרכה והגר"א בנדרות ק"ל דלא מהני חמץ. ודע עוד דה"ה אם חסידים בקרקע בלאד מדרבי קיימ קרקע דהיינו נחדר שיש לו מנוול ונכנס בנכסו ע"ד להחזיק בו [שא"ל]: (ד) משו' חמץ ליון ומקור"ח וס"א

שער הציור

במ"ב סימן ק"א וס"א ח"א סימן ק"א וק"א וכן הט"ו צו"ד סימן ש"ב בביאור לשון השו"ע עי"ש וכן הגאון מהר"ש

ליקוטי דברי הרב (א) בשו"ע הרב סעיף י"א הביא כל הקנינים המובאים במשנה ובתוספתא קיין אבד וכתב דכל אחד מהקנינים מהני, ולא כתב דיצור כמה קנינים בידה. (ב) עיין מה שכתבתי בעמוד א', אות א'

י' אבל * מתנה (כ) על מנת להחזיר (יג) (כא) * לא מהני: ד' רשאי ישראל לומר לאינו יהודי בשעה ז' שם כהנ"ד
ה' או קודם (כב) עד שאתה לוקח חמץ במנה קח במאתים (כג) שמא אצטרך (יג) ואקחנו ממך
אחר הפסח י' אבל לא ימכור לו ולא יתן לו (יד) (כד) על תנאי ואם עשה כן ה"ז עובר בבי' ובי':

באר היטב

זה וכן לי חמץ לאחר פסח וכן פסק הגאון מהר"ש ז"ל א"י. ואסור למכור חמץ למומר דאע"פ שחטף ישראל הוא. ואם מכר כתב ה"י דבהפסד מרובה י"ל למומר שחילופנו עם א"י אחר או ימכרו לא"י ומותר המעוט לישראל. ומעשה בלחוד שהיה מחזיק בלחוד ככפר שמכר י"ן שרף שלו להפקיד שהיה מומר והיה כך הרבה וקשה הדבר להפקיד הי"ן שרף וקרוצ היה שלא יזיית הישראל בזה ואמרתי שחילופנו הפקיד עם א"י אחר ויקח ממנו י"ן שרף אחר ואז מותר לישראל זה ט"ו. ועיין שו"ת חתם יצחק סי' מ"ח. ומהאי

משנה ברורה

לו סתם (נה) להחזיק בו כליו ומטלטליו ולא יאמר לו הדיא שמשכירו להניח בתוכו חמץ דלוקמן סימן י"ג. ישראל שקנה חמץ מהעכו"ם ונתן כסף ולא משך עדיין אע"ג דלכתחלה בודאי יש לו למכור קודם הפסח שהרי לפי דעת כמה פוסקים כסף קונה בין ישראל לנכרי מ"מ אם לא מכר ועבר עליו הפסח מותר דהא לרוב הפוסקים אינו קונה אלא במשיכה אבל כשמשך אפילו לא נתן כסף ועבר עליו הפסח (נו) יש לאסור אכן אם לפי מנהג הסוחרים לקנות בכסף מלמד הפסח"ל להחזיר גם בדין הראשון ועיין בשו"ת סק"ט: (כ) על מנת להחזיר. היינו לאחר הפסח: (כא) לא מהני. אע"ג דבכל התורה מתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה אם נתקיים התנאי הכא הנריכו (נו) חכמים מתנה גמורה משום חומרא דחמץ. ולענין דיעבד (נח) אם נתקיים התנאי שהחזירו אם מותר (נט) נחלקו האחרונים בזה ועיין בבה"ל. והיכא שאמר הריני נותן לך ותחזירנה לי עיין בבה"ל: ד' (כב) עד שאתה לוקח חמץ במנה וכו'. ר"ל שיקח חמץ הרבה (ס) בסקן מלחם אע"פ שא"ל ליקח אלא במנה ששכאצטרך אחר הפסח אקחנו ממך ואין לך ריוח על כל הסך: (כג) שמא אצטרך וכו'. והאחרונים כתבו (סא) דרשאי אפילו להבטיח שיחזיר ויקנה ממנו ויתן לו ריוח: (כד) על תנאי. מיירי שאמר בלשון אם דהיינו (סב) אם תעשה דבר פלוני נתון הפסח או לאחר הפסח החמץ נתון לו או מכור לך דכל זמן שלא נתקיים התנאי עדיין אין החמץ מכור ונתון ולפיכך עובר בכל יראה אבל אם אמר לו הריני נותן לך מעכשיו ע"מ שתעשה דבר פלוני שי"ן החמץ לעכו"ם חייב אם יתקיים התנאי לבסוף ואינו אסור רק משום חומרא דחמץ וכדלעיל

וכשיצאו ח"כ בפסח יקח הנכרי הכל אליו ברשותו והוא ישלם ג"כ הקנינים עכ"פ יהיה הפקר גמור: * מתנה ע"מ להחזיר. וה"ה מכירה ע"מ להחזיר [חמץ משנה]: * לא מהני. דין זה הוא מהנהג מיימיו פ"ו מה"ש ודייק שם דין זה ממוספתא עי"ש ומה"ד סימן ק"כ מביאו ומשמע שם ללאוריה דאי לאו משום חומרא דחמץ מותר אפילו לכתחלה לנהוג כן ובמלת ז"ע דהלא לכתחלה בודאי אסור מדינא כיון דתלי מתנתו בחנאלי ובשאל יתקיים התנאי שלא יחזירו למפרע החמץ שלו וא"כ הרי הוא מכניס עמו כסף באיסורא דלורייתא של לאו דכל יראה ובפרט שאין התנאי תלוי בו אלא בחאריי ושמה פלוני לא יקיים התנאי ומלחאי

שער הציון

(נה) דאלו להשכיר לו לזר אין לו רשות אם היא שכורה לו מ ישראל עיין בשו"ת י"ד: (נו) מקור חיים ומטעם דרוב פוסקים ס"ל דמשכירה קונה בעכו"ם ואע"ג דכתבנו לעיל שאם מכר לעכו"ם בכסף דיעבד מותר אלא אם דמכרין בחמץ שערב עליו הפסח אלא אם פוסקים דס"ל דבכסף קונה וא"כ ה"ה בעניינו היה לנו לסמוך על דעה זו לא דמי משום דכמה פוסקים יש דס"ל שכסף נמי קונה בעכו"ם עיין משכנתו יעקב סימן קמ"ט וסמכין עליהו משא"כ בענינו דמוכרם אנו לסמוך אלא אם פוסקים דמשכירה אינו קונה בזה לא סמכין עליהו דכמעט כל הפוסקים ס"ל דמשכירה עכ"פ נמי קונה עיין ביאור הגר"א ח"מ סוף סימן קל"ד ועיין בשו"ת חתם: (נו) מ"א ותי' וא"ר דכרי אמת וממנה אפרים ועוד אחרונים וכו"כ הגר"א דלא כהרשב"י שדימה דין זה לאה דתנאי המוכר כמ"ד שערב בכל יראה: (נח) ואם לאו החזירו פשוט הוא שעובר בכל יראה שהרי הוא פקדון ביד עכו"ם וא"ל דאם אין מחזירו הרי הוא גול ביד העכו"ם למפרע ולא יעבור הישראל כמו בעלמא שאין הגול עובר אינו כן שאפילו אם לא יחזיר אין הדבר בגולה ביד העכו"ם עד אחר הפסח שיגיע לעלוי להחזיר ולא החזיר מעשה זו ואילך הוא בגולה מ"י אבל כל ימי הפסח ליכא למיחשביה בגולה שהרי מדעתו נתן לו כ"ו פשוט לענ"ד ובפר"ח הדברים מגומגמים בזה עי"ש: (נט) עיין בל"ה ובמחנה אפרים והגר"י שמקילים ולעומתם מטה יהודה וית מלך ומקור חיים מחמירים ולשונו המהמר מסייעתן דלפטר דמשום חומרא דחמץ וגם שהכניס עמו כסף דכל יראה החזירו חכמים אפילו דיעבד וכעין זה מלחמי ביד אפרים ועיין בשו"ת חתם: (ס) ב"ח: (סא) א"ר ומטה יהודה והגר"י ומקו"ם: (סב) מ"א ותי':

ביאור הלכה

מהר"ש קאדינאווער נח" י"ג סימן ל' והעמיקוהו בסיון זה כל האחרונים מ"מ לכתחלה יראה ללרף עוד איה קנין כמו סיוטומחא או קנין סודר (וכמו שנהגין כהיום לנפול כמה קנינים) מאחר דהתווסים בסיון קכ"ג נמנעם בקנין זה וגם הקלות שכתב לדחות דברי התווסים שם מ"מ בסיון קל"ד כתב ג"כ לפקפק על קנין אגב עי"ש בלחוד וכו' כן במחש"ס בסיון זה כתב לגמגם בקנין זה. ולענין קנין שהוא דדינאם אם סומכין ע"י גס לענין איסורא כמו במכירת חמץ יש פלוגתא בזה עיין במג"א סק"ד י' שפקפק על מ' משאלת בנימין שדעתו דמיה במ"ש ממהניא הסוחרים שמהי אכן דעת הגאון מהר"ש קאדינאווער נח" י"ג כמשאלת בנימין (ובג"ש השיג עליו שם ולדעתו אפילו סיוטומחא נמי לא מהני) וכן הוא דעת מ' משיבט נפש סמן ט' בפשיטות וכן כתב הרב חת"ם בכמה מקומות במשניותיו דעדיפא מסיטומחא עיין בחו"ד סימן שי"א וסיומן שי"ד ובהגהת חת"ס לין לענין נח"י הרשב"א המיוחסות סימן רכ"ה ועיניתי שם וכתב בכתחלה ג"כ לדבר פשוט דמהני במכ"ש מסיטומחא דהוא מנהגא בעלמא וכו"ש מנהג קבוע ומוקד [נסוגיא דבכורות דמיה העיר מ"א דלא משתגיגין בדיניהם לענין מלות הדין ג"כ וכתב דאין ראייה דלפטר דמיהי האם שלא היה להם מנהג דיעו] אכן לבסוף מספקא ליה דלפטר לענין מלות כגון להחזיר בכוונה שהיא דלורייתא אינו מתחייב עד דקניא דלורייתא [נטועות הדפוס] יש שם ובמקום ואין נראה לר"ך להיות ועוד נראה וכן מוכח שם מסוף השו"ת עיין שם. וא"ר שיהיה על כל פנים מוכח מניה דקנין סיוטומחא לא עדיף מקנין שהוא בדיניהם ולפי זה גם קנין סיוטומחא לא בריא לכתחלה לסמוך עליו ועל כן מהסבין לכתחלה שלא לסמוך על מנהג הסוחרים לבד אלא יראה ללרף עמו עוד קנין וכו"ל. והיכא שעושה כמה קנינים מהנכון שיאמר לו בפירוש שהוא מקנה לו אפילו בלחוד מהקנינים וא"כ כי כבול. וטוב שיפקיר ג"כ לפני ב"ד וכו' שכתב הח"י כענין זה בסק"ד זה לשונו אם יודע שיביאו לו חמץ בפסח על עגלה או פסינה ויטרוך לשלם ממך ושכר עגלה וכו"ג ימכור לנכרי בכסף [ושארי קנינים בגל"ל] המכס ושכר עגלה ואחר המכירה יאמר שאם הנכרי אינו קונה בלאו מה"ש ודייק שם דין זה ממוספתא עי"ש ומה"ד סימן ק"כ מביאו ומשמע שם ללאוריה דאי לאו משום חומרא דחמץ מותר אפילו לכתחלה לנהוג כן ובמלת ז"ע דהלא לכתחלה בודאי אסור מדינא כיון דתלי מתנתו בחנאלי ובשאל יתקיים התנאי שלא יחזירו למפרע החמץ שלו וא"כ הרי הוא מכניס עמו כסף באיסורא דלורייתא של לאו דכל יראה ובפרט שאין התנאי תלוי בו אלא בחאריי ושמה פלוני לא יקיים התנאי ומלחאי

במחנה

י' טור בשם הרמב"ם ה' חמץ שנמצא בבית ישראל אחר הפסח (כה) אסור אף על פי (טו) [ו] שביטל: ו' אסור להאכיל ודא"ש בפקד ב' דפסחים ודברי יוחנן ב' שם בשם הרמב"ם

שער תשובה

באר היטב

הוי מכירה ולא מתנה אבל אם אמר לו על הנאי שתחזיקוהו לעצמך ותעשה בו כרצונך רק שלא תמכרם לשום אדם אחר דזה הוי מכירה גמורה. ט"ז ע"ש. (טו) שביטל. אע"ג דלא עבר מן התורה מ"מ חיישי' שיערים לומר שביטלו אעפ"י שלא ביטלו כיון

סימן כ': [ו] שביטל. עה"ט ועיין שער אפרים סימן ד' נאחד שלא מכר י"ש שלו צע"פ והורה לו המורה שר"ק קודם הלילה והוא לא עשה כן אלא קודם הלילה נתן לישמעאל אחד מתמנה ושבו אחר הפסח החזיר לו ה' שישמעאל והוא הפ"מ ודעתו לאסור ושם בהגהת כן המחבר ירד להלכה. ובק"א שם כתב מה שהשיב לו בעל א"ר וגם כן המחבר הודה לו שיש להחמיר למעשה ועיין לעיל ס"ק ח' שכתבתי בענין זה ועיין בספר נאר יעקב סי' תמ"ו בתשובה שכתב שם בענין הי"ש שכתבה עד אחר הפסח ועי' צעה"ג סימן ק"ה גמי שיש לו חמץ בבת שער"פ והוא ידוע שגם לבי' לשאלו אע"פ שיש לו עדים שהפקירו אסור אבל הוא לעצמו שידע בעצמו האמת שהפקירו הפקיר גמור והוציאו מלבו לגמרי ודעתו שאחר הפסח יחזור ויזהר בו מ"מ יכול הוא לזכות בו ע"ש ועיין בשו"ת פ"י שדפוס סי' י"ג צמ"ש זה עשר שנים כו' ובשו"ת פ"י כח"י סימן ה' האריך בראיות לסייע להרמב"ם דחמץ הידוע לא מהני ביטול ועיין בפר"ח ושאלת אריה ושאר אחרונים שכוונו לקצת ראיות להנאמן ו"ל וכתב בשו"ת וכן הנהן סימן ד' נאחד שמכר חמץ לא"י קטן או אם הא"י קנה החמץ ע"ד הנהוג צממנו לנאמן כל הדעות לטוב כסף

ביאור הלכה

משנה ברורה

בסוף ס"ג א"נ מיירי אפילו צממנו כן נאחד חמץ ודאי אסור שביטל מעות יחזירם לו וצממנו זה לא חל המכירה והמתנה כלל כיון שכל שעה הרשות בידו לפדותו וכמבואר בשו"ת סימן ר"ז ס"ו. ודע עוד דהסכמינו (סג) אחרונים דה"ה שאסור לומר לעכו"ם אני מוכר לך החמץ ע"מ שתחזיקוהו לעצמך ולא תמכרו לאדם אחר חוץ ממני דכיון דלגלשון הנאי הוא כשיעבור העכו"ם וימכרו לאדם אחר חטבל המכירה למפרע ונאמן שלא היה החמץ קנוי לעכו"ם מעולם וחישישין שמה ימכרו ויעצור הישראל על כל יראה אבל אם אמר לו הריני מוכר לך מכירה גמורה לחלוטין וזכות זו שירחי לי בו שאם תרצה למוכרו לא תמכרו לשום אדם חוץ ממני (סד) י"א דזה מותר אפילו לכתחלה דאפילו אם יעצור העכו"ם וימכרו לא חטבל המכירה בשביל זה כיון דלא אמר בלשון הנאי רק שמכירת העכו"ם אסורה בטלה: ד' (כה) אסור אע"פ שביטלו. א"נ (סד) הפקירו ושאמרו הוא (סו) אפילו צממנו. ודע"ג דכשיצטלו אינו עובר צד"י מ"מ חששו (סז) חכמים שאם אמרו כשיצטלו יש לחוש שיניח כל אדם חמץ אלאחר הפסח ויאמר שהפקירו קודם הפסח כדי שגמיר לו. ודע דכמה (סח) אחרונים כתבו דאפילו צדק ג"כ כמנהגנו ונאמן חמץ לאחר הפסח ג"כ אסור בהנאה דלא חילקו צד"י (סט) ויש מן האחרונים שמקילים בצדק וביטל ונאמן אע"פ צד"י דמאי א"י ליה למעבד הרי עשה הכל כד"ן (ע) ודעתם דעכ"פ בהנאה אין לאסור ובמקום הפסח מרובה (עא) יש לקמון עליהן ועיין צה"ל ס"ג צד"ה אפילו מ"ש צוה. מי שהיה צפניה או בדרך ויש אמו חמץ ואין אמו נכרי שיוכל למכור לו ועמד והפקירו צפני עדים אם יוכל אחר הפסח לזכות לו וליהנות ממנו נחלקו האחרונים בצדק (עב) ורובם מצדדים בלאסור ומ"מ צדפסח מרובה יש לקמון להחמיר שימכרו לעכו"ם (עג) או שחילפנו עמו בצדק אחר, ואם היה בדרך וזכר שיש והפקירו צפני עדים החמץ שנתן בזה נראה דיוכל לקמון בזה שלא היה החמץ בידו וא"כ לא היה יכול למכור ולא לצער כמקון חו"ל

שער הצינן

(סג) משנה למלך פ"ג מוכיח ומתנה וז"ל שמואל סימן קס"ג ומטה יהודה ומ"ח סימן קט"ו ע"ש שכתב שכן הסכימו רוב הפוסקים ודלא כע"ז בסק"ו ולפי דברי הגר"ו גם הע"ז מודה בזה לאסור: (סד) הגר"ו בהגהת דברי הע"ז ומ"מ לענ"ד עדיין לא גזירה הדבר כ"כ להיתר מאחר ששיר לעצמו וזכות בגוף החמץ ועיין בשו"ת סימן רמ"א בשמ"ע סקט"ו: (סה) מ"א ושא"י (סו) פ"ח ומטה יהודה והגר"ו: (סז) פוסקים: (סח) פ"ח ווא"ר וז"ל וז"ח והגר"ו ומקור חיים וראיות הפ"ח הקדימו בחידושי מהר"ם חלאוו: (סט) חק יעקב ומטה יהודה ומגן האלף וכתבו שכן הוא ג"כ דעת הרשב"ץ סימן קצ"ט ע"ש: (ע) חק יעקב ומטה יהודה ורשב"ץ וכן בספר דת מאיר מזכיר להחמיר בהנאה אף ללא מעטעם: (עא) א"ר ועיין בספר שדי חמד שכתב הרבה פוסקים בזה ללא וללא: (עב) דר"ז עה"ג פ"ח ח"י וא"ר נהר שלום מטה יהודה חמד משה הגר"ו דת מאיר וז"ל ד"מ סימן תמ"ה שקולא גדולה היא לקמון אהפקר ומ"מ יש הרבה שמחמירם עיין שו"ת כנה"ג ובנסת יחזקאל ומשכנות יעקב סימן ק"ן ומקור חיים וכדביהם איחא צריקאנטי סימן קנ"ו ובא"ו הלכות פסח ועיין ד"מ ה"ל וכל אלה הפוסקים שהבאנו יש לכל אחד הרבה פרטים ודברים ולא אולי כולנו נאחד ואנו העמקנו רק עיקר שיטתם שלאנו מועיל הפקר ולאנו אין מועיל ועיין בשו"ת ושיד חמד: (עג) וכמבואר בפי' תמ"ג בסופו דחמץ אינו חופס דמיו דיעבד:

הנהרות: א' ל"ל להיתר:

ציקוטי דברי הרב: א' ובשו"ע הרב בסעיף י"ט פסק כהמ"א דאסור לו לומר כן לכתחילה מטעם חומרא דחמץ, אבל בדיעבד מותר לאחר פסח. ב' ובשו"ע הרב בסעיף כ"ט פסק כהמחמירם דחמץ אסור אפילו בהנאה.

חמצו (טו) (כו) בפסח (כו) אפילו לבהמת אחרים או (כח) של הפקר: ז' לאסור (כט) ליתן בהמתו לאינו יהודי (ל) להאכילה (לא) בימי הפסח (לב) אם הוא (יז) [ו] יודע (לג) שמאכיל אותה פסולת שעורים שהוא חמץ:

שערי תשובה

ולהשכיר או למכור לו מקום שעומד בו החמץ חליט בפלוגתא הרמב"ם והראב"ד אם קטן קונה בשכירות מקום ומדברי התוספות והרא"ש נראה שגורמים כהרמב"ם דקנה וא"כ יש לשמון ע"י דיעבד בפרט באיסור חמץ שעה"פ דרבנן ע"ש. וכתב בשו"ת חיים שאל ח"צ סימן ל"ח בשם ספר דרך המלך שמי שבידו חמץ שעה"פ ואחריו למיכל מיניה אשר לא ידעו אם הוא חמץ שעה"פ כיון דלדידהו לא שייך קנסא א"ל להגיד להם שלא יאכלו וחסא א' חולק ע"י והסכים עמו בעהמ"מ שחייב להודיע והביא ראיה ממדרבי פ"ק דינמות ועי' צו"ד סי' קי"ט: [ו] יודע. ענה"ט וע"ש בשו"ת פמ"א שומרי לעשות כן אף שא"י מאכיל לבהמותיו חמץ בפסח ולהנחת עצמו עושה שאל לא היה נותן חמץ היה חובב עליו לזנוס בדבר אחר וכן אם משכיר בהמתו בזה"מ פסח ומתנה שהמונות יהיה מוטל על השוכר מותר אף שידע שיהיו חמץ ומ"מ אין להחמיר לומר לא"י בפסח קח בהמתו וכן לה מוונות וא"י אשאל לך כיון שידע בודאי שיאכילה חמץ מנא מאכילה בשלחמיה אכל בדי הא"י גוונא שנתחייב וזמן רב קודם פסח לזון בהמותיו ולחלק בוללות ויחא ליה דליקני מוונות דהיתרא ולא דאסורא ע"ש ולענ"ד ז"ע בזה דבר שהיה יכול ליתן מוונות אחרים השתא מיהת הנאת ישראל הוא בפסח מה שנתמחו אכולת חמץ (ואפילו מחמץ של א"י אסור ליהנות בפסח כמבואר לעיל סימן תמ"ז) וא"י נותן המוונות של חמץ עבור ישראל שזכה לו חלק בוללות וכיון שנתן בשביל ישראל מוונות של חמץ הריא שנתא שהבהמה אכולת כלילי ישראל נותן ולא שייך אסורא לא יחא ליה דליקני כיון שידע בודאי שיאכילה חמץ וע"ש בפמ"א דאם ישראל א"י קנו בהמה בשותפות אם ממתיק מחמלה

משנה ברורה

(לב) (ג) שמאכיל אותה וכו'. ואם א"ל לו באופן אחר (פ) המנהג במדינתנו למכור הבהמה לנכרי כדין ע"פ הקנינים המבוארים צו"ד סימן ש"כ והבהמה תהיה אצל הנכרי בפסח או יקנה לו הבהמה עם הרפת והנכרי יאכילה ולא יהיה לו שום עסק עמהם בפסח (פא) ובגלגל שלא יאחר לו שיאכילה חמץ וכו' צ"ח לו לנכרי מוונות משלו אכל אם אין לו מוונות והישראל מוכר לו צידד עם בהמתו גם מוונותיה שהם חמץ (פב) יש מחמירין בזה דמחזי כהערמה ושכל עיקר המכירה לא היה אלא כדי שיזין אותה העכו"ם בחמץ וכתבו שיעשה באופן זה שימכור המוונות לנכרי אחר ומותר לקרסר לנכרי הקונה בהמותיו (פג) שיוכל לקנות מאל"ף אצל נכרי פלוני. והמנהג במדינתנו שאפילו אם אין מאכילה חמץ גמור ורק שרואה ליתן לבהמתו חצו"ל בפסח (פד) שמכירה ג"כ לנכרי עם הרפת והנכרי מאכילה להם לא ימכרנה יאמר ליתן לה מעט מעט ובמקום נגזר ויעמוד עליה בשעה שאוכלת לצער המותר כדי שלא תחמץ מהריר שלה וכמבואר בסימן תס"ו ס"ב. ולענין חלב של בהמה שאוכלת חמץ אפילו היא של נכרי (פה) נחלקו אחרונים בזה ודעת הפמ"ג להחמיר בחלב שחלבו אחר מעל"ע שאכלה חמץ (פו) ויש מקילין אפילו בו צ"ח אם אכולת שחרית וערבית מדבריים:

פירוש

שער הציון

(עד) פ"ח ושי"א: (עה) לבוש ומ"א ומשמע לכאורה דהוא דלורייא ולא משום מורא דחמץ ולפ"י גם בשאר איסורי הנאה אסור ובפמ"ג מתפקד בזה ובתשנ"ח ח"ג סימן רצ"ג מבואר כדבריו ועיין במטה יהודה ובמ"ק מה שכתבו בזה. אכן בציבור הגר"א בסק"י לפי פירוש דמשק אלעזר שם מוכח דלעצמו דוקא גבי חמץ אסור: (עו) דגם מחמץ של אחרים אסור ליהנות ואפילו משל עכו"ם ודלעיל בריש סימן תמ"ג ובמטה יהודה יורה מ"ד דאפשר דעובר בזה ג"כ על כל יראה דמכין דלגבהיה קנייה ולא שייך בזה לומר איסורא לא יחא ליה דליקני שהרי רואה בו להנות לכלב ע"ש: (עז) מטה יהודה ושמח אלס: (עח) עו"ש ופמ"ג והגר"י ומקור חיים: (עט) מקור"מ וכו' בפסח מטה יהודה ע"ש ועיין בזה"ל ע"ש שמהו בשם מ' פמ"א ובשע"מ מתפקק עליו אולם במטה יהודה מקשים עם מ' פמ"א: (פ) נשמת אלס וחמץ סופר סימן קי"ג ועיין בשע"מ שהחזיק בדעת התנאים שזר ועיין בשדי חמד שהביא הרבה פוסקים שמקילין בזה ועכ"פ במקום שמקילין בודאי אין לחמץ צידד: (פא) אחרונים: (פב) ישועות יעקב: (פג) ומקשים שם שלהנכרי שיש לו החמץ יאמר שיוכל להקריף להשיי כי איש מהימן הוא: (פד) תשובת שיבת ציון: (פה) עיין בשע"מ וגי"א ובמ' מאהבה ובשדי חמד: (פו) ישועות יעקב:

באר היטב

שעשה שלא כהקדו"ל שלא ציער החמץ או מכר לא"י. ואפי' הפקר גמור ג"כ דינא הכי ואפי' איכא עדים שהפקירו ובטלו לא מהני אם הניח חמץ צניחו וברשותו מדעתו וידע ממנו כל ימי פסח ודאי כה"ג לא מהני ציטול או הפקר אצל כל שלא היה יודע ממנו כל ימי פסח ויש עדים שציטל או הפקיר קודם פסח או שיש אונס גמור צניחו המכירה וכל ימי הפסח היה קצור שמכר ואחר הפסח נודע לו שלא מכר כיון שהיה אונס כ"כ אונס ידוע ואמר שציטל אף דליכא עדים לא חיישין להערמה. ויש להחמיר עכ"פ בהנאה אחר פסח חמ"י ע"ש. כתב הר"ש הלוי חא"ח סי' י"ז דאם נתעבד ליהודי חמץ על הדרך שהוא כספיה היה נראה להחמיר להפקיר כל חמץ ולחזור ולזכות בו אחר פסח ולמכרו אצל לא לאכלו ומפני חומרא דחמץ לא מלאמי לבי לעשות מעשה עיין כנה"ג. וכתב המ"א ופשוט דאפי' אין החמץ אצלו יכול למכור לא"י החמץ בחדש מדברי הקנין הג"ל ואז קנה הא"י החמץ בכל מקום שהוא ע"ש. ועיין שו"ת עה"ג סק"ה. ועמ"י: (טו) בפסח. ה"ה אחר פסח בחמץ שעבר עליו הפסח. ח"י: (יז) יודע. ובפסח לא חיישין ובדיעבד שרי עמ"י [דהכרע שמהיב להשליך דמי נגאלת אכילה לים המלח] אם נתן בהמתו לא"י לגדלה ולחלק הולדות ציניהם מותר דא"י להנחת עצמו קא מכיין תשו' פנים מאירות סימן יו"ד:

קודם לקניה שהוא ימן מוונות קודם פסח והא"י ימן כל ימי הפסח מותר ופמ"א ח"י: (יז) יודע. ובפסח לא חיישין ובדיעבד שרי עמ"י [דהכרע שמהיב להשליך דמי נגאלת אכילה לים המלח] אם נתן בהמתו לא"י לגדלה ולחלק הולדות ציניהם מותר דא"י להנחת עצמו קא מכיין תשו' פנים מאירות סימן יו"ד:

חז"ל הרי מחזיק היה להפקיר מזד הדין כדי שלא יעבור צ"י וא"כ אין לנו לקונסו לאסור חמץ כשחזר חזרה זו: ו (כו) בפסח. מיירי שמתא חמץ צניחו בחור הפסח וה"ה בע"פ (עד) משעה ששית ומעלה וקמ"ל דכשם שאסור להאכיל לבהמתו דמקרי הנאה כן אסור להאכיל לבהמת הפקר וכתבו האחרונים דה"ה דאסור בזה בחמץ שעבר עליו הפסח: (כז) אפילו לבהמת אחרים. בזה ע"ש חז"ל [הגר"א]: (כח) של הפקר. דיש לו (עה) הנאה בזה שממלא רצונו להשביע לבהמה ועיין צ"י דאפילו במו"ל חמץ שאינו שלו ג"כ (עו) אסור להשליך לפני כלב: ז' (כט) ליתן בהמתו וכו'. צ"ח (עו) בחנם צ"ח בשכר: (ל) להאכילה וכו'. שהרי הוא נהנה מחמץ בפסח שמפטט בו העכו"ם את בהמתו וחמץ אפילו של עכו"ם אסור ליהנות ממנו בפסח. ובדיעבד (עח) אם אכלה חמץ בפסח אין לאסור בשרה בשביל זה כדמוכח צו"ד סימן קמ"ב סי"א: (לא) בימי הפסח. דוקא באופן זה (עט) אצל אותן שמעמידין בהמתן אצל נכרי וזמן רב קודם פסח ושהנכרי יזין אותן משלו ואין מתנין בפירוש על חמץ ובתוך המשך חל פסח מותר אף שנודע לו שמאכילה חמץ: (לב) אם הוא יודע וכו'. אצל אם אין ידוע שיאכילה חמץ מותר ליתנה לו ואין לו לחוש שמתא יאכילה:

א זרייתא פסחים
ל"א

א טור נשם רש"י
ונשאר פוסקים
מהא דבי ר' ינאי
ע"ו ס"ה א

רש"י ורבינו האי אבל ר"ח (ה) גורס (ז) בהפך:

א *ישראל (ה) שלוח ככר מחבירו (א) קודם הפסח צריך לפורעו אחר הפסח ויש בו משום גזל

שערי תשובה

(א) אסור. ואם נתמא חמץ בדרך מיד אחר פסח ולא ידעינן אם הוא של איי או של ישראל אסור באכילה ומותר בהנאה. ב"ח ומ"א ע"ש ועסקי תמ"ו ס"ד. והח"י חולק והטעם אם רוב ישראל אסור ואם מתמא על מתמא וכ"ש ברוב איי מותר אף באכילה למי שאינו נוהר מפתן וכן כל פסח חמץ שעבר עליו הפסח מותר אף באכילה עיין שם: (ב) בהפקד. וכתב תמ"ו דבכל גווהא אולתין לקולא דלחין כאן קנס:

(א) שליה. וכחז כנה"ג שיש מקומות שנהגו איסור לבחילה ללול לפני פסח ולפרוע אחר הפסח ועסי' תמ"ח ס"ק י"א מש"ש:

ענטעם ע"ש. וגם דר"מ מ"ו הגאון מוה"ר סענדר ז"ל יכדו ז"ל מילא דברי זקנו בעל מ"ש בתשובה כח"י והסכים לאסור ולמכור הבהמות קודש הפסח להאכילם מחץ כפסח וכן למכור הווי"ץ הי"ו עם הבהמות לא"י ובשו"ת פרי תשובה סי' מ' כ' ג"כ לאסור ואפי' הטלז שיתליב הא"י בינינו הפסח אין היטר עמלמר שמה שהוא מאכילן את אדעתא דנפשיה עבד ועיין בקצת"ם שח" ג"כ ששד"ק ממירח מחץ יס לאסור אלז אומן שזארכס רפח יס ע"ש. וז' דר"מ מ"ו הגאון ז"ל בתשובה כח"י שבהמה האוכלת מחץ כפסח מותר לאכילה עי"ה הפסח ע"ש וגראה יס לזכר השם האכילה שערס חתומים וידוע נז' יס הא"י הפסולת כבצטנן המלאה מחץ לאסר פסחא כבצטנן למקום הפקר שאולי יס שס עדיין שערס.

משנה ברורה

א (א) פירוש הסחורה. ומיירי שהיה הסחורה (א) פת ויין וכה"ג:
(ב) ופועלים הנכנסים לשם. היינו (ב) לעשות מלאכה או
שמשתדלים במכירת הסחורה: (ג) אסור בהנאה. דמלין שמחך
זה של החנות הוא ולא מפועלים אף שהם גרילין שם משום דהתמן
שבתות (ג) הוא קצוה שם ותדיר וטפי יש לתלות שנשאר שם
מחמך שלו שלא מצא צעת הבדיקה ופשוט דמיירי שמצא חיבך אחר
הפסק (ד) צענין שאין לתלות שהמחך של עכשיו: (ד) מותר אפילו
באכילה. ר"ל אפילו (ה) אם היה החנות סגור כל ימי הפסק
לדלוג למיתלי שהנכיר צעל החנות הנכנס שחמך זה צפסם ויודלי
חממך זה מקודם שהנכיר הוא. והו"ל שיש לחוש לתלות החמך הנמצא

א (א) קודם הפסח צריך לפרוע. ר"ל אפילו לזה (א) ממנו כבר זה בע"פ סמך לזמן הביעור שאם לא הלווה בלא"ה היה צריך לבערו ואם לא ביערו היה נאסר בהנאה אעפ"כ צריך להחזיר לו כבר לאחר אחרת"פ שהרי עכ"פ לזה ממנו בשעת היסור ולא היה החמץ ממון גמור שהיה עדיין קודם זמן הביעור וכתבו האחרונים דאפילו אם עבר ישראל הלווה והשהה החמץ עד לאחר פסח ונאסר מ"מ

שער הציון

[illegible]

הגהות: א) 5"ל ס"3:

לְיִקְוֹמֵי דְּבְרֵי הָרֶב: א) וּבִשְׁוֹ"ע הֵרֵב בְּסִימָן תַּמ"ח סְעִיף ל' הִבִּיא ב' שִׁטוֹת וְכָתַב דִּיש לַחוּשׁ לְדַעַת הַמַּחְמִירִים בְּאִכִּילָה בַּמָּקוֹם שֶׁאֵין הַפֶּסֶד מְרוּבָה.

הלכות פסח סימן תנ

לה באר הגולה

(ב) אם אינו פורעו: ב' ישראל שמקבל מאינו יהודי ברבית ככרות בכל שבוע (ג) * יאמר לו קודם פסח שיתן לו בשבוע של פסח קמח או מעות וכיון שהתנה עמו כך אע"פ שאחר הפסח נותן לו (ד) ככרות חמץ חליפי הקמח והמעות הן ושרי: ג' ישראל וא"י שיש להם תנור בשותפות (ה) אומר לאינו יהודי קודם הפסח טול אתה של פסח (ו) ואני אטול (ג) אח"כ: ד' ישראל שהיה לו תנור

שערי תשובה

חמוצים צענים ואין לסמוך ולומר שזאי נתמכלו ועי' לקמן ס' תמ"ז ס"ק מ"ד וכלן י"ס להחמיר יותר כיון שהשעורים היו חמוצים בשעת אכילה ועי' בשו"ת בית אפרים סימן ל"ה כתבתי שאם היא חולבת מותר לאכול החלב שחולבין ממנה צימי הפסח שלא דמי לנפתסא בציפור הנאה כיון שהחמץ של א"י מותר לו והוא מאכלים בציפור ע"ש:

באר היטב

(ב) יאמר לו. ונדיעבד אפי' לא א"ל והביא לו אחר פסח שרי שהרי לא זכה בו הישראל בפסח. ב"ח מ"א. וכתב הח"י לכתחלה טוב להתנות כך ואם התנה כן אף אם נותן לו הא"י אח"כ חמאו שעבר עליו פסח ג"כ שרי ואם לו התנה עמו כן אם הא"י נותן לו אח"כ קמח או מעות או חמץ שנעשה אחר פסח שרי. וכן הדיון בלקח חק הכומרים שנותנים להם לתם קצוב בכל שבוע. עי' ט"ו נדחוק להחמיר ונרץ לתנאי וסיים כשלא התנו מחלה יבטל המקח וימנה עיין ס' רמ"ה לעיל ואין להחמיר בדינים אלו כי בלא"ה אין ישראל קונה בלא משיכה לרוב פוסקים ח"י: (ג) אח"כ. והסכמת האחרונים דיש להבוא שימכור להא"י התנור בפסח ויעול הדמים שמגיע על חלקו קודם פסח ע"ש ומ"מ בשבת שנתון פסח לא מהני במה שאומר טול אתה כמו בשאר שנתות השנה כמ"ס ס' רמ"ה אא"כ התנו בפתלת השותפות

משנה ברורה

מ"מ נרץ לשלם ולא אמרין שלא יכול המלוה לקבל דמיו משום חליפי חמץ כדלעיל סימן תמ"ג דאין זה חליפי (ב) חמץ שציון שליו הככר הרי הוא שלו ואין לו למלוה עליו אלא דמים צעלמא. ישראל שהלוה חמץ לעכו"ם לפני הפסח ושילם לו חמץ כיוצא בו לאחר הפסח הוהיל ואינו מחזיר לו חמץ הראשון צענייה מותר נ"כ בשלטי הגבורים בשם הרא"י ומוכח מדבריו דאם מחזיר לו אותו חמץ אסור ופר"ח מולק על זה דלא מיקרי חמץ שעבר עליו הפסח שהרי עד עתה היה שייך להעכו"ם בדיון שהלוה קם ליה בראשית וכו' חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח דשרי אף באכילה ולמעשה יש להחמיר בדעה קמיתא (ג) דמחזי כחמץ של ישראל שעבר עליו הפסח כיון שהחזיר לו אותו חמץ גופא: (ב) אם אינו פורעו. ומשום חשש רבית דאסור ללוות סאה בנאה ליכא בככרות משום דחלילוק הוא דבר מועט ע"פ רוב ולא קפדי אינשי בזה [אחרונים]: (ג) יאמר לו קודם. הטעם דכיון שנתחייב ליתן לו בכל שבוע ככר א"כ כשמיחד העכו"ם הככר בפסח צעור הישראל הוה כלאו ככר וזהו כלאו עבר הפסח על חמץ של ישראל להכי נרץ להתנות עמו שצעור שבוע של פסח אינו רואה ככרות אחר הפסח ואם כן אף אם העכו"ם הכין לו (ו) ככרות בפסח לא איכפת לן שהרי אינם משועבדים כלל לישראל והם לגמרי בראש העכו"ם לע"ע: (ד) ככרות חמץ. ר"ל אף אותן שהכין עבור בפסח (ו) והסכימו האחרונים דכ"ו לכתחלה אצל נדיעבד אפילו אם לא התנה כלל נמי שרי לו לקבל הככרות אחר הפסח בשביל שבוע של פסח ואע"ג דירמס לו לישראל בפסח דכ"ו שלא בזה לרשות ישראל לא זכה בהם ואין לו עליו אלא חוב צעלמא של ככרות ולא אותן גופא והרי הן של עכו"ם עדיין כל ימי הפסח: ג' (ה) אומר לנכרי קודם פסח וכו'. ואם לא אמר אסור לקבל אחר פסח עבור חלקו אפילו מעות וכלקמיה: (ו) ואני אטול אח"כ. יש (ח) מאחרונים שכתבו דדוקא כשאומר לו ואני אטול אח"כ דמים נגד הככר שנתלת דזה נחשב כאומר שאינו רואה להשכיר תנורו למלאכה לפסח רק בעד דמים או דמיירי כשאומר לו (ט) טול אתה שבוע זו של פסח את התנור בין יהיה בו בין לא יהיה בו ואני אטול שבוע שהיה בזה שאל"ה מה שזדמן לי דזה מותר וחולקין הזמן ואין לזה על זה כלום אצל כשאומר לו (י) טול אתה הככרות מה שהיה בפסח ואני אטול ככוסים או אחר כך אם כן הרי ניתא ליה בהככרות שנתנור נדאם לא יזדמן לאפות בפסח נתנורו לא יתן לו העכו"ם אחר פסח וזכה לו התנור אלא שמתלפס עס העכו"ם שותפו אם כן הרי נהנה הוא מחמאו שצפסח שמתחלקו שיש לו באותן ככרות העכו"ם נותן לו את חלק ככרותיו שיש לו בשבוע שאחר פסח ואסור ליש שאוסרין (יא) אפילו כשאומר לו ואני אטול אחר כך דמים נגד הככרות שנתלתה דמ"מ נהנה הוא דמי שיווי חמאו שצפסח והסכימו (יב) האחרונים

שער הציור

(ב) מאמר מרדכי ופמ"ג ומקו"ח וח"א ונדיעבד ישע ומה שכתב ב' רש"י שהיה לא היו צעין בשעת ציור הכוונה דרשאי אדם להלות ככר צע"פ ע"מ ליקח אה"פ ואין צוה חשש אסור לומר שמכיל מזה המורה שלא לנער חמאו דלא אסרה המורה אלא שלא יהיה צעין בשעה שהציור לנער והכא הרי הלוה מקודם וא"כ אינה צעין וכן מוכח ממהא דקא מייתי מההא דר' יעקב וכן ג"כ ביונתן רש"י בנפוגא דר' רבי הוה דר' יעקב ע"ש ועיין באחרונים שדחקו בזה: (ג) וכן מלאנו לעיל סימן תמ"ג ס"ג לענין ממנה ע"מ להחזיר [עיי"ש בציור הגר"א] ואע"ג דבכל המורה שמה ממנה אלא משום דמיחוי שהוא חמאו וכמו כן הכא לאו כולי עלמא דיני גמירי ואינם יודעים שציון שליו הככר הרי הוא שלו ובשמחזיר אפילו אותו ככר צעלמא דמי כמו שמחזיר ככר. אחר אלא יאמר חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח מותר שהרי הככר לא נאכל והיה קיים כל ימי הפסח ומחזיר אותו להחזירו לבעלים: (ד) ובתנאי משה מתקפק בזה דנע"פ חמץ בול ויש חילוק גדול לעומת אה"פ עיי"ש ונראה דמיירי כאן בלוה חמץ דבר מועט וכן מנאר ברקוק: (ה) הגר"י: (ו) עיין לנפש: (ז) פרי"ח ומ"א בשם הגר"א והגר"א ובי"ח מאיר: (ח) ט"ו וכו' שהתנה מותר אחר פסח לקבל אפילו ככרות חמץ חליפי דמיו [שם צע"ח]: (ט) מקור חיים: (י) שם: (יא) פרי"ח ועוד אחרונים: (יב) ב"ח ומ"א וח"א וכו' ומנן אף:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ב' מושמע כהפ"ח. ב' ובשו"ע הרב סעיף ג' פסק כסתמא דהשו"ע דרדאי מהני תנאי קודם פסח, ולא כתב לחשוש לשיטת הט"ו. ג' ובשו"ע הרב סעיף ד' ח' כתב כהאוסרין, רק צריך להתנות בתחילת השותפות שבשבוע של פסח יקח העכו"ם והוא יקח שבוע שאח"כ. ואם לא התנה כך יכול למכור התנור לעכו"ם לשבוע של פסח.

ה שס ועיין לעיל
 ק"ס ממ"ו ו שס
 ממנה ריש פ"ה
 דע"ג ז טור
 והמדרש בפרק ז'
 דפסחים ח מהל'
 דע"ג ק"ג ט שס
 נמדרש

(ז) ואפה בו אינו יהודי חמץ בפסח (ח) אפילו מעות אסור (ד) לקבל בשכרו (ט) הדוה ליה משתכר באיסורי הנאה ואם "קבל כבר המעות (י) מותר (ה) ליהנות מהם: ה' ויש מי שמתיר להשיכיר תנורו לאינו יהודי על מנת שיאפה בו (ו) מצה ואם יאפה בו חמץ אין זקוק לו: הגה וכן מותר להשכיר לו בית (ז) (יב) לדור בו ואף על פי שמכנס בו אחר כך חמץ שרי (אגור): ו' מותר לומר (יג) לעבד בפסח הילך דינר זה וקנה ואכול (יד) אף על פי שידוע שיקנה ו' חמץ "אבל לא יאמר לו (טז) צא (ט) ואכול ואני פורע (יז) ויש (י) מתירים (יח) גם בזה

באר היטב

ע"ש. וכי המ"א וד' ימים שהם י"ט עכ"פ אסור לומר לו טול ע"ש והמ"י חולק עליו ע"ש: (ד) לקבל. כיון שהתנור של ישראל ול"ד לס"ג דהתם הוא התנור של שופטים ועיין ט"ו ק"ק ג' ועיין בשכנה"ג: (ה) ליהנות. דמחז' אינו חופס דמיו כמ"ס ס"ס חמ"ג אלל אס קבל הככרות אסור ליהנות מהם דוכה בהם בפסח בשכר תנורו כיון שדרכן לעולם לתת ככרות וא"כ ה"ל חמץ של ישראל שעבר עליו פסח. מ"א: (ו) מנה. הט"ז מקשה על דין זה והניח צ"ע. והמ"י

משנה ברורה

האחרונים דנכון למעשה לנהוג שימכור להעב"ס התנור על שבוט של פסח שיהיה לגמרי ברכותו ויקצו עמו מתק עזור זה ויטול ממנו הדמים מתחלה קודם פסח (ג) וזהו א"ן שום אסור מה שכל בשבוע זו שנת וי"ט אחר שיהא בהצלה: ד' (ז) ואפה בו עכ"פ: וכו'. ומשמע דאפילו שלא בדיעת הבעלים וכ"כ האחרונים: (ח) אפילו מעות. וכ"כ ככרות מאותן שאפו בפסח דאסור לו לקבל ואפילו לאחר הפסח: (ט) דהו"ל משתכר וכו'. דאסור לכתחלה (יד) מדרבנן בכל איסורי הנאה ואפילו נותן לו המעות קודם פסח (טו) או אחר פסח ולא דמי לס"ג דהתם התנור היה של שופטים וכשמחלקים בזמן הו"ל צעת ההיא התנור של עבד"ס לגמרי: (י) מותר ליהנות מהם. דמשתכר באיסורי הנאה אינו אסור בדעבד בשום מקום שאין זה גופו של חמץ ולא חליפיו (טו) רק המעות צא ע"י גרס חמץ ולא החמירו בזה רק ביין נכח משום חומרא דע"י. וכ"ז בקיבל מעות אבל אם נתנו לו איזה ככרות מככרות שאפו בתנורו (יז) אסור ליהנות מהם דוכה בהם כבר בפסח בשכר תנורו א"ל דרנן לעולם לתת ככרות והוי ליה חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח: ה' (יא) להשיכיר תנורו לנכרי ע"מ וכו'. ואין זה משתכר באיסורי הנאה שאסור לכתחלה עכ"פ (יח) כיון שאף אם לא היה אופה בו הנכרי כלום ג"כ היה צריך לפרוע לו לישראל שכרו משלם שהרי השכירו לו לזמן וא"כ אין הישראל משתכר כלום צמה שהעב"ס אופה חמץ (יט) ומ"מ לכתחלה צריך לומר לו שיאפה מנה דל"ל כיון שידוע שדרכו לאפות בו חמץ הוי כאלו השכיר לו לאפייח חמץ דאסור: (יב) לדור בו. (כ) היינו אע"ג שמשכירו סתמא לדור בו הוא ולא אחי לאפוקי אלל היכי שמשכירו בפירוש לשום בו חמץ ומשום דמשתכר באיסורי הנאה ומשמע מדברי (כא) אחרונים דאין לאסור משום משתכר באיסורי הנאה אלל דוקא היכי שהגיע זמן

שער הציון

(יג) מקור חיים ומטעם דהא בהצלה מותר ודלעיל בקימן רמ"ה ומה שאסר המ"א מ"יירי שלא בהצלה: (יד) כתבנו זה לפי שיטת המ"א והגר"א ועוד איזה אחרונים דמסקין לאסור בזה לקמן בס"י ונדעת מהג"ה ס"י אלל בלחמא דעת המחבר בענינו לקמן בס"י מוכח דס"ל דעת הפוסקים שמקילים בזה והאי דקאמר דהו"ל משתכר וכו' דוקא בזה משום דרנן היה לתת ככרות ואלו המעות הם חליפין ככרות ואף דאין חופס דמיו היינו רק בדעבד אלל לכתחלה אסור: (טו) ב"ח וכו': (טז) הגר"א ואפילו נעשה הדבר בדיעתו נמי מותר והאחרונים שכתבו דל"ל בדיעתו מלי דלעיל סוף קימן חמ"ג פלוגתא רש"י והרמב"ם הם מ"יירי בזה המנהג לתת ככרות וא"כ בשנתן לו מעות המעות מותר חליפין הככרות שכבר זכה בהם וא"כ להני דאסרי לעיל סוף קימן חמ"ג ה"ה הכא וע"כ בשנעשה עלי ידיעתו דבזה לכ"ע שרי: (יז) מ"א וש"א: (יח) מ"א ופרי"ם והגר"א: (יט) משה"ס בביאור המ"א: (כ) אחרונים: (כא) האגור חידש ד"ל לגבי בית והמקוה הט"ז ומ"א וכו' ומוכח בביאור הגר"א דה"ל לשאר דברים שאסורין משום משתכר באיסורי הנאה וכ"כ הגר"א: (כב) ה"ח ופרי"ם וכן גירסת הד"מ בצגור ע"ש: (כג) א"ר בשם אגודה: (כד) הגר"א ודלעיל בקימן ס"י קכ"א ע"ש צמ"ב: (כה) מ"א וכו': (כו) פוסקים: (כז) מ"א ופרי"ם והגר"א ומקור חיים: (כח) מק יעקב ומק יוסף וש"א: (כט) כ"כ הא"ר שבה נכון להחמיר בדעה הראשונה וכ"מ בתשובת הג"ח ולבוש: (ל) מ"א וליכא בזה משום שנות דלמירה לעב"ס ודלעיל כיון שאין נותן לו דינר מומן: (לא) מ"א בקימן זה ובקימן ש"ג והגר"א וכו' וש"א:

ליקומו דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ה' כתב שזה בלא ידיעתו, משמע דאם היה בידיעתו תלוי בפלוגתא הנוכח בשער הציון אות ט"ז. ובסימן תמ"ג סעיף י"ב פסק בדמיון הפסד מרובה אפשר להקל. ואם כן הוא הדין הכא. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף כ"א נמי פסק בהמקילים ובסעיף כ"ג מביא המחמירים, ומסיק טוב לחוש לדבריהם. משמע דסבירא ליה דיש להחמיר בכל נכרי דלא חילק ביניהם.

הלכות פסח סימן תנ

לו באר הגורף

(יט) אא"כ הקדים (יא) דינר (כ) או שנשא ונתן ביד: הגה (כא) ואסור לקנות חמץ לאינו יהודי * טור מפני שזוהי צפסח (כב) אפילו במעמיו (יג) (כג) של אינו יהודי (ריב"ש סימן מ"א): ז * אסור להשכיר (יג) כלי לאינו

שערי תשובה

באר היטב

(יא) דינר. עיין באר היטב ועיין בשו"ת ב"ח סימן קמ"ג שלדעת הטור אסור לפסוק עם הא"י קודם הפסח שיכלול עמו עבדיו ושפחותיו האינו יהודי בפסח אף שאומר בן קודם פסח שפרעון כל יום ויום הוא ומנא פורע חובו מאה"ג ועיין לעיל סימן תמ"ה ס"ג ג' בבה"ט בשם תשובה הב"ח בזה ומ"ש בחולה שיש בו סכנה שרי עיין בש"י חלק ב' סימן ט' שכחב אף ביש בו סכנה לא יתן לו החמץ ביחודי דלמא אחי למיכל מיניה וכה"ג אמר"י לענין קריאה לאור הגר משא"כ שנים מדברי אהר"י ע"ש ועיין לקמן ס"ק ט"ו כתבתי כה"ג משו"ח שער אפרים ומ"מ פשוט דדוקא אם אחר מוזמן לפניו מיד דדבר פשוט דנמקום סכנה לריך לעשות בלא איחור אף לדעת הרמ"א בס"ק ש"כ ע"ש וגם יש לומר דבה"ג א"כ חשש בעלמא פשיטא אחריו משום: (יג) של אינו יהודי. ענה"ט ועיין מ"ש בשו"ת בית אפרים סימן כ"ט מדברי הריב"ש סימן ת"א ובמ"ש עליו המשנה למלך וכן מובאר דאם עבר הישראל וקנה החמץ לאינו יהודי בפסח והוא רואה ליתן לו בפסח פשיטא דאסור משא"כ אם כבר עבר הפסח ורואה ליתן לו החמץ אף בזה המידה עי"ל: (יג) כלי. וכתב בש"י ח"ב סימן ט"ו בשראליס שמכרו חמץ לא"י ובהפ"פ גברו המים ומתיראם שיטפו המים הכל ויך לאיבוד ראשם לשמן אחר האינו יהודי קנה החמץ ולומר לו שילך את שלו לקחת יהודי אחר שחבר זה יש לאינו יהודי הרבה דברים ויש לחוש שיטפו

ביאור הלכה

משנה ברורה

וכנ"ל ואם א"א לו לשלחו לחוץ ובע"כ לריך העכו"ם להביא החמץ לביתו של ישראל ולהאכילו שם יש לו לומר להעכו"ם שיקנו החמץ הנשאר ואישנו לביתו ויכשילוך לאכול עוד הפעם יחזור ויביאנו ויאכילו ואם א"א למנא נכרי ע"כ כל פעם ופעם יש להקל שיאכיר העכו"ם חמץ דביתו כדי שיקפיק לחינוך לכמה פעמים ויאמר וכלעיל בסיומן תמ"ח ויהיה לקטן שיאכיל לחינוך אצל הוא בעלמו אין לו להאכילו חדא דאסור לכתחלה ליגע בו וכלעיל בסיומן תמ"ו ועוד משום לתא דקנין ואם יכול להעמיץ החמץ במקום שמונה חמרו המכור יעמינו שם וישא החינוך לשם לאכול ואם לא יעשה מחילה עשרה צפני החמץ ועכ"פ יפסח עליו כלי וכו' אם אין החינוך מסוכן לזה דביש סכנה אין לריך לדקדק בכ"י כדי למהר בחיבתו וכלעיל סימן שפ"ח: (יט) אא"כ הקדים לו דינר. לחנוי וזהו לתת מוזנות לעבדו כצינור או ה"ל כמאכילו צדים החמץ שהחנוי הוא שלחו של בעה"ב וצוה אסור (לג) אפילו אינו יודע בודאי שיקנה חמץ ועיין ביו"ד סימן קל"ב ס"ד שכחב דגם בהקדים לו דינר אינו אסור אא"כ כשאמר לו יהא דינר זה בידך עד שתקח להפועל שלי אצל אם הרשהו להוילוי עכשיו בהוצאה מותר דבשעה שנתן להפועל אין כאן דינר שיקנה לבעה"ב אצל כמה (לג) לאחריים חלקו עליו והפסיומו דאסור בכל גווני ודע דהקדים לו דינר לאו דוקא (לד) דה"ה אם נתן לו דינר בשעה שנתן החנוי החמץ לעבדו דג"כ אסור ולא אחי בזה למעוטי רק אם פרע לו לאחר זמן: (כ) או שנשא ונתן ביד. ר"ל שבעה"ב בעלמו לקח החמץ מן החנוי העכו"ם לזורק בדדו ונתנו לו וצוה אפילו (לה) לא נתן לו מעות כלל אפ"ה אסור דקנה החמץ במשיכמו מן העכו"ם: (כא) ואסור לקנות וכו'. דלכ"ה (לו) למיכא שאל יאכל ממנו ועוד (לז) דהוא רואה בקיומו של החמץ ועוד דהא אין שליחות לעכו"ם ונמנא דהישראל קונה אותם (לח) ועובר בבל יראה (לט) ואפילו אינו מושך החמץ מרשות המוכר אלא נותן לו דמים בלכד בפסח ג"כ אסור לפי ש"ה שישראל קונה מעטליון מעכו"ם בכסף בלכד: (כב) אפילו במעמיו וכו'. ומ"מ אם לא כיון לקנותו לעלמו וגם לא קיבל עליו אחריות (מ) כלל יש ללכד להקל בחילה ובהנאה לאחר הפסח כ"כ הפמ"ג ועיין בשע"ח: (כג) של א"י. וכן אסור לומר לעכו"ם (מא) בחוה"מ פסח שיקנה חמץ בשבילו ואפילו לא ימשוך החמץ לחוץ ביתו של ישראל דיש פוסקים שסוברין דיש שליחות לעכו"ם לחומרם ובדיעבד אם קנה ולא משך להחזיר אין לאסור לאחר הפסח [מחידושי רע"א ע"ש]. כתב הפמ"ג שצו"ם שקונה מעכו"ם הוציא שיש בתוכה קלת חומים שרי לישראל להיות סרסור צנייהם כי לא בעד החמושים הוא נותן דמים. אם היתה בהמת עכו"ם טעונה חמץ (מב) מותר לפורקה במקום שיש לער בע"ח דאף דהעכו"ם מחזיק לו טובה עבור זה [וזה מקרי בעלמא כרואה בקיומו של חמץ כדי

שער הציון

(לג) הגר"ו וכן משמע בגמרא דקאמר חושש וכו': (לג) ש"ך ט"ו ופר"ח וכן נוטה שם דעת הגר"א בציאורו דלא כמ"א שהעמיץ בעיניו רק דעת המחבר שם: (לד) ריב"ז צ"ע שם עי"ש: (לה) ויהא שיהא שם ג"כ נתינת מעות והמעות קיבל מיד העבד לדעת החוספים שם בדי"ח מי שרי דחטונו וקנה חמרו. למי שנתן המעות והבעה"ב אינו אלא שלחו של בעל המעות להביא לו החמץ: (לו) בשם הריב"ש: (לז) מ"א ע"ש: (לח) ריב"ש וכתב עוד שם ואפילו אם נתיאם שאין הישראל רואה שיקנה מעוסי אסורא מ"מ חמרו של עכו"ם ביד ישראל ואחריותו עליו אסור [ר"ל וזה נמי אם יאבד החמץ יגיע לישראל הפסד מה דיתערך להחזיר הדמים לעכו"ם השולמו ומה שהקשה עליו המשנה למלך פ"ד מילכות חו"מ ה"ג אינו רק על לשונו של הריב"ש מה שכחב והרי הוא ברשות הכותי הראשון אצל בעיקר הדין דברי הריב"ש נכונים]: (לט) הגר"ו: (מ) פמ"ג וכוונתו הוא בין מפשיעה ובין מגניבה ואכילה דבעין דבעין שיתנה שאינו מקבל עליו אחריות וולענ"ד דדי אפילו אם מתנה שאינו מקבל עליו מגניבה ואכילה דיש רבנא דק"ל דדי בזה וכלעיל בס"י ת"מ ובלא"ה הפסח שהוא רק קנסא דרנן יש להקל בזה דנפסמא כיון דנתן לו העכו"ם מעות דעמו שימן לו עבור זה הקמירה או שיחזיר לו מעמיו: (מא) וה"ה לקבוע לו קודם פסח ע"ו: (מב) מ"א למיחזיק קמא של המות' וכ"כ בא"י לדינא ושא"י

ליקוטיו דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף כ"ד פסק שאפילו בחטא נמי אין קונה לו חצרו, שאין חצרו של אדם קונה לו בע"כ, ולא בעינן שיאמר בפירוש שאינו רוצה שתקנה לו חצרו. (ב) ובשו"ע הרב סעיף כ"ז משמע שאסור בכל גווני. (ג) ובשו"ע הרב סעיף כ"ב משמע דסבירא ליה דאסור בכל גווני. ע"ש. (ד) ובשו"ע הרב סעיף י"ב כתב דאפילו בשאלה אסור משום רוצה בקיומו.

הלכות פסח סימן תנ

כ שם נשם המוס' יהודי * בפסח (כד) כדי שיבשל בו חמץ (כה) אבל משכיר לו חמור להביא עליו (יד) [ד] חמץ: הגה (כו) יש מחמיר להחם חמין בכלי חמץ (כו) ולרוחץ בהן וכן שאר לרכי (טו) [ה] הנאה בכלי חמץ (כח) וכן הוא המנהג (תוספות פ') אין מעמידין מדרכי פכ"ט):

באר היטב

אכל חמור כשאוּפין בו כבר הוסק ואינו בלוע מחמץ עמ"ל. כתב עט"ז אכל ג' או ד' שבועות קודם פסח מותר בכל ענין ע"ש: (יד) חמץ. הסכמת אחרונים דהכא מיירי ששכר סתם ולא מפרש להביא עליו חמץ ע"ש. כתב הב"ח מה שנוהגין במדינת פולין שהיהודים שוכרין אורנד"ם מהסררה שיש בו יורות ורחיים שלוקחין מכל שר שמשלשין מדה וכן לוקחין מדה מאל"ץ מכל מי שטומן מאל"ץ. דאם ישראל מחזיר לתמן היורות והרחיים כשמתקלקלין או הס בראשות ישראל ואסור לקבל אפילו מעות בשכרו כיון דמנהגם לתת חמץ היו כנהנה מדמי חמץ ואסור ואם יש לו רשות וכן למנוע מהם שלא יבשלו כלל מחזיר למנוע מהם דה"ל רואה בקיומו. ועל ידי מכירה שרי דהיינו שימכור קודם פסח לא"ץ כל המדות שיגיע משבוע זו ויטול הדמים ואע"פ שטומן לו הא"ץ חמץ המדות שרי. ואם אין ישראל צריך לתמן היורות והרחיים די שימנה קודם פסח כמו בסעיף ב'. ואם אין לו עם מי שימנה ה"ל כדעבד ושרי בלא מנאי עכ"ל. ועיין ט"ז ומ"א: (טו) הנאה. כגון לשום בו זון דרך ערבי ציבש או דבר לח במידה דלאו בר אכילה כגון רחילה ודוקא אם הוא ערבי שלא חיישין להשתמש בו שימור אחר ח"י. ורש"ל אסור רק לחוף הראש. ועש"ת ש"א ס"ו ביהודי שהיה שכיר לשנה על שמירת היין ושכר אי מותר לשמור ולקבל המעות בעד השכר בפסח ע"ש:

ולא ציר בפסח איזה יקח בשכרו אם מאל"ץ או מעות שוב רשאי אחר הפסח ליקח גם מאל"ץ כמ"ש לעיל לענין הכבדות כיון שהיה בידו ליקח מעות שוב אין החמץ מיוחד לו ומ"מ נראה דלית ליה למשכן הימרא ויקח מעות כיון שעכ"פ בפסח ספיקא הו"ו וא"כ י"ל שאם יקח עתה מאל"ץ הוצרך הדבר למפרע שלכן היה עומד בתחלה וצדיעבד שלקח מאל"ץ אין להחמיר באיסור חמץ שעה"פ דרבנן ומ"מ לכתלה גם אם מחמת מלאכת יו"ט וסה"מ ועיין בט"ז ועיין בשו"ת בית יעקב סימן נ"א מ"ש בענין הנהגת האורענדי"ם במכירת המאל"ץ שלוקחין המדה בפסח ע"ש: [ה] הנאה. עשה"ט וע"ש בשער אפרים סי' י' בהגהת בן המהמר בהנהגות: (א) ק"ק א':

משנה ברורה

כדי שיחזיק לו טובה: כיון דאין ישראל מכיר שיחזיק לו טובה שרי: ז (כד) כדי שיבשל בו חמץ. משום (מג) שהוא רואה בקיומו של חמץ [שאם (מד) יספך החמץ בשעה שהכלי עומד ע"ג האש יבקע הכלי] והרי הוא כנהנה מן החמץ: (כה) אבל משכיר לו חמור. שהרי לא איכפת ליה אם יאבד החמץ. והקשו האחרונים דליאסר צין בכלי צין בחמור משום משכר באיסורי הנאה שאסור לכתלה וכמ"ש בסעיפים הקודמים (מה) ומסקני דדין זה הוא להאי שיטה דאין אסור להשתכר באיסורי

הנאה רק בע"ז וכדומה אכל לפי מה דנקטינן להחמיר לאסור להשתכר לכתלה בכל מקום ה"ה דאסור (מו) גם גבי חמור להביא עליו חמץ. ודע דגם לשיטה זו דוקא שהשכיר צפירוש להביא עליו חמץ (מו) אכל אם השכיר סתם לזמן והביא עליו חמץ מותר שהרי אם לא הולין עליו שום דבר ג"כ היה צריך לשלם לו שכרו וכמו שכתבנו לעיל גבי חמור: (כו) ויש מחמירין להחם וכו'. ר"ל (מח) דלא נימא דזה ג"כ כעין רואה בקיומו של חמץ המובלע בדופני הכלי בשביל הכלי [שנשעה משתמש בה הרי הוא רואה שהיה שלמה וממילא כמי שרואה בחמץ הבלוע בחובה שהרי א"א זה בלי זה] דלא אמרינן כן בחמץ המובלע שאינו בעין: (כו) ולרחוץ בהם. או לחוף בו הראש שהרי אינו נהנה אלא מן הכלי ולא מחמץ הבלוע בחובה אע"פ שהוא נעלם מן הכלי לחוף החמץ (מט) וכתבו האחרונים דדוקא בכלי המיוחד לרחיץ ולבדוק שאין דרך להשתמש בו לאכילה אכל בכלי שדרך לפעמים להשתמש בו לאכילה ושחיה צריך להנייע במקום לנוע ואין להשתמש בו אפילו לרחיץ וכביסה גזירה שמה ישחמש בו לאכילה ומ"מ דרך ארעי אין להחמיר גם בזה ויפוצר לקמן בסיומן מ"א: (כז) וכן הוא המנהג. ולענין למכור לכרי בפסח כלים חמוצים (ז) יש מחמירין וגם כן מעטעם הנ"ל שהרי נהנה רק מנוף הכלי ולא מבלוע [אם לא שהעכו"ם נותן לו יותר בשביל שהוא בלוע וישנה דאז נהנה מחמץ] ויש אחרים מתרגם: צ"ח מסחר ליי"ש:

שער הציון

(מג) טור: (מד) צ"ח והגר"א ומהמר מדרכי ודלא כמ"א שרואה לדחוק בדעת המחבר דגם הוא אילן בשעת האופרים וגם ה"י נתקשה על מירואו ע"ש: (מה) צ"ח והגר"א וגם מהר"א מודה בזה לדעת אס מפרש לו להביא עליו חמץ: (מו) מ"א וס"א וע"ש דדעמו אפילו אם הישראל יודע שביא עליו חמץ מ"מ כ"ז שלא פירש מותר אכל כלים כיון שמסתמא עומדים לבשל בהן חמץ אפילו סתם אסור להשכיר: (מו) מדרכי משה: (מח) מ"א [בשם מעגלי דקד] והגר"א: (מט) בית מאיר: (ז) כסברא שיה שבעור וכו' ח"א ועיין ביו"ד סימן ז"ד סעיף ג' ובאחרונים שם:

הערות: (1) אות מ"ד כנראה מקומה בסיק כ"ה בנ"ש והקשו האחרונים:

ליקומו דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסימן תמ"ז סעיף ג' כתב כהמתירין.

הלכות פסח סימן תנא

לז באר הגולה

תנא דיני הגעלת כלים. ובו כ"ז סעיפים:

א גמרא פסחים ל'
ב כשמואל הפסח
הפוסקים ג הרא"ש
שם ד טור ה שם
גמרא

א (א) [א] (א) *קדירות (ב) של חרס (ג) שנשתמש בהם חמץ (ד) כל השנה (ה) *אפילו אותם שעושים בהם דייסא ומיני קמחים (ג) (ו) משפשפן היטב בענין שלא יהא חמץ ניכר בהם ומותר להשהותן לאחר הפסח להשתמש בהם בין במינו בין שלא במינו (ז) *ומצניען בפסח במקום (ד) צנוע שאינו רגיל לילך שם כדי שלא יבא להשתמש בהם בפסח *וטוב לסוגרם בחזר (ח) ולהצניע המפתח *אבל היסק שיסיקם באש (ט) אינו מועיל להם ולא לשום כלי חרס שנשתמש בהם חמץ אפי' שלא ע"י האור אלא (י) שעירה לתוכה רותחין: הגה יש אוקרים (יא) אפילו (ה) בכלי שני

שערי תשובה

דמיק שרשאי הישראל לעמוד על המשמר ויחם עמו עוד א' שיש עמו דלא אין לחוש דלמא אחי למיכל מיניה כמ"ש בלכות שבת סי' ער"ה ומטעם רואה בקיומו אין חשש כשאין הישראל עושה מעשה בידים רק יושב ומשמר ואין צוה לסיחוט שאין הישראל ממונה רק ליקח המעות לפי שאין מאמין למשרתים ע"ש:

[א] קדירות. ענה"ט וכחז' בשו"ת ח"ט סי' ע"ה הוראת הלכה למעשה

ח"י: (ג) משפשפן. ואם לא שפשפן קודם פסח משפשפן יתן הפסח או לאחר הפסח כדין לא יצטרך קודם פסח כמח"ל סי' תל"ה: (ד) צנוע. ואותן שמעמידים כלים על גובה הכתלים לנוי אפילו גבוה יו"ד קומות אסור ב"ח. וכחז' ט"ז ומ"א ואפשר דנהוג כן ממש דלינן ב"י ואף אם נשתמש בהם רבו הממירים. כמ"ס סי' תמ"ו סי' י"ט. ונ"ל הוסף מאחר דרגילים שם כל השנה לא יבא לטעות. ומכ"ס צאותן שרוב תשמישן ב"כ"ס או בצונן כגון קנקנים דלין לחוש והמחמיר תע"ב ועין הרדב"ו ח"א סי' ל"ה. ועיין יד אהרן: (ה) בכלי שני. [פי' עירה מכלי ראשון לשני ואח"כ הניח כלי זה לתוכו]. ובמקום הפסד מרובה ומניעת שמחת י"ט יש להקל ב"כ"ס

משנה ברורה

שנ"ך לענ"ן. ואם הם כלי חרס צריך שצירה מספק: (ד) כל השנה. וה"ה אפילו נשתמש בהם חמץ מוך הפסח די בדיעבד בשפסוף היטב ומותר להשהות עד אחר הפסח כמבואר לעיל בריש סימן תמ"ו [חמץ יעקב ולצ"ש] ובפמ"ג מפסקת אם ציטל בהם בשניע של פסח בל"י או בזה של פסח לדין בחו"ל צדוד שהכלי בן יומם שלא להשתמש בו ע"ש: (ה) אפילו אותם שעושים וכו'. כלומר (ד) דלא הם בלועים הרבה חמץ ואם יבטל בהם אחר הפסח בודאי לא יהיה ששים נגדם אפי' מותר והטעם דלין קי"ל דחמץ לאחר הפסח מן התורה נגזרה הכותל במקום קנסא דקנסו חכמים על מה שהשהה החמץ ולא קנסו אלא על החמץ שהוא בעיניה אצל על מה שזלזל בכלי לא קנסו ולפיכך מותר אפילו לבתולה לבטל בהם חמץ: (ו) משפשפן. ואם לא שפשפן קודם פסח משפשפן (ה) מוך הפסח (ו) או לאחר פסח כדין לא יצטרך קודם פסח המבואר בסימן תל"ה: (ז) ומצניען וכו'. יש נוהגין לקדר כלי צדיל של חמץ בתוך הבית צנועה הכותל במקום שאין יד אדם מגעת לשם והם סדורין כל ימי הפסח לנוי (ז) ואין למחות בידם ואע"פ שכל דבר שגזרו עליו חכמים מחמת חשש שמא יבטל וישתמש בו לא חלקו בגזירתם ואסרו אפילו הגביה אותו הדבר עשר קומות כמו שנבאר בסימן רע"ה מ"מ כיון שאין ב"י מזלעת החמץ בשעה שמסדרין אותו ומכ"ס צאותן שרוב תשמישן בכלי שני או בצונן כגון קנקנים אין לחוש (ח) ומ"מ המחמיר בזה תבוא עליו ברכה: (ח) ולהצניע המפתח. ר"ל דאם יבוא לתפש אחר המפתח יוכור שהוא פסח: (ט) אינו מועיל וכו'. דהיסק שהוא (ט) רק מבחוק אינו מועיל להפליט את הצליעה: (י) שעירה לתוכו ורתחין. כגון קערות דרך לשפוך עליהם מהקדרות: (יא) אפי' בכלי שני. פי' אפילו

באר היטב

(א) קדירות. ל"ד קדירות ה"ה קערות וכלי שני ויה"ה הנשתמש בהם ע"י עיריין ג"כ דינא הכי: (ב) של חרס. כחז' א"ה כלל נ"ח דין מ"ג דכלים חדשים שקונין מהשוק אפילו כלי חרס אין צריך לספק בהן שמא נשתמשו בו דלין דרך כלל להשתמש בכלים חדשים. אצל כלי מתכות שנקנים מן הא"י צביתו ואינו מכיר בהן ודאי שהם חדשים צריכין מספק להגעילן או ללגנם כפי תשמישן

ח"י: (ג) משפשפן. ואם לא שפשפן קודם פסח משפשפן יתן הפסח או לאחר הפסח כדין לא יצטרך קודם פסח כמח"ל סי' תל"ה: (ד) צנוע. ואותן שמעמידים כלים על גובה הכתלים לנוי אפילו גבוה יו"ד קומות אסור ב"ח. וכחז' ט"ז ומ"א ואפשר דנהוג כן ממש דלינן ב"י ואף אם נשתמש בהם רבו הממירים. כמ"ס סי' תמ"ו סי' י"ט. ונ"ל הוסף מאחר דרגילים שם כל השנה לא יבא לטעות. ומכ"ס צאותן שרוב תשמישן ב"כ"ס או בצונן כגון קנקנים דלין לחוש והמחמיר תע"ב ועין הרדב"ו ח"א סי' ל"ה. ועיין יד אהרן: (ה) בכלי שני. [פי' עירה מכלי ראשון לשני ואח"כ הניח כלי זה לתוכו]. ובמקום הפסד מרובה ומניעת שמחת י"ט יש להקל ב"כ"ס

בזה. כתבו האחרונים ישראל מחזיק ארענדע משר יש שם בית שעושין שר שקורין מאל"ץ הוי"ו. ומנהג שכל מי שצריך לעשות שר עושה צבית הכולל וישראל נוטל השכירות ואם ייח נכרים לעשות שר בפסח וא"כ הרי הוא רואה בקיומו של חמץ מחמת הכלים שבמאל"ץ הוי"ו [שאלם יספך המאל"ץ] יצקע היוורה כשעומדת על האור ונשיקבל שר הרי הוא משמך בציפורי הנאה ועוד יותר כיון שהמנהג חמיר לתת מזה מאלץ בשכר ולא מעות א"כ כשעושה העכו"ם השכר כדכר וזה ישראל צמדה מאלץ ואף שנותן לו וזה אחר פסח אסור דהוי ליה חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח וכתבו שימכור הזכות שיש לו במאלץ הוי"ו לא"י או (גא) ישכיר על איה שבעות כדי שיהיו ימי הפסח בהנלעה ושרי ואם לא חכר מן השר גוף המאלץ הוי"ו רק חכר ממנו שר המדות דהיינו שהמדות שנותנים העושים יהיו שייכים לו די (נב) שיהיו להעושים שר שלא יפרישו המדות בפסח רק יכתבו צפנקס לו שטענו בפסח ואחר הפסח יגבה מהם סך הדין במחזיק בלרענדע:

א (א) קדרות. וה"ה (א) קערות שתשמישן ע"י עיריין וכלי שני ג"כ דינא הכי: (ב) של חרס. וה"ה (ב) שאר כלים שאינם של חרס אם אינו רואה להגעילן או ללגנן ג"כ אפשר בזהאי תקנאה לשפשפן ולקיימן עד אחר פסח אלא שדיבר בזהו דבשאר כלים כיון שיש להם תקנה אינו עושה כן רק מגעילן או מלגנן ודלקמיה: (ג) שנשתמש בהם כו'. וכלים חדשים שקונין (ג) מהשוק אפילו כלי חרס אין צריך לספק בהם שמא נשתמשו בו דלין דרך להשתמש בכלים חדשים וא"כ אלא טבילה בכלי מתכות אצל כאשר נקנים מן הנכרי צביתו ואינו מכיר בהן ודאי שהם חדשים אם הם כלי מתכות צריך מספק להגעילן או ללגנן כפי תשמישן מלגנד מה

שער הציון

(גא) מקור חיים: (נב) מג"א וכמו שמפרש הלבוש שר דבריו ומ"מ גם לפירוש זה אינו ברור דלף שצאופן זה לא שייך רואה בקיומו שהרי אין לו שום שייכות להבית וכליו וכמו שן חליפי חמץ לא שייכא מ"מ הרי משמך הוא בציפורי הנאה שאסור ואפילו עומן לו שכיורו לחאה"פ ובשו"ע הגר"ו מתקן זה קלם דלינו וזהו המדות מיד הנכרים אלא המדות שייכים להשר והוא וזהו ממנו וא"כ הוא אינו משמך בזה"ה רק השר ועיריין אינו ברור וצ"ע ועיין בהגר"ו סט"ו ופ"ו: (א) היינו דלריך לשפשפן ולהצניען ונקט קדרות דהם ג"כ מותר להשהות: (ב) אחרונים: (ג) א"ה והוצא בלחוריים ועי' יו"ד סוף סימן קכ"ב ואין סמירה לזה: (ד) ע"ש: (ה) ח"י וס"א: (ו) ר"ל אם עבר ולא שפשפן בתוך הפסח מחזיר עכ"פ לאחר הפסח דמשהו שם בענין חמץ עליו איסור חמץ שעבר עליו הפסח: (ז) מ"א ומ"י וא"ר ופ"ח: (ח) מ"א ופ"ח: (ט) גמרא:

הערות: (1) מ"ס ס"ק 7:

דיקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ה' כתב ומ"מ בכלי זכוכית יש להתיר לקנות הצלולים אפילו אין הגוי מסיח לפי תומו ואינו לוקח כלי מתוך הכלים דכיון שהן צלולים בודאי לא נשתמש בהם עדיין.

(המגיד פ"ה) (יב) ואפילו אם ימלאום גחלים דחיישינן (יג) דלמא חיים עלייהו שמא פקעי (פי' שמא יתבקעו) ולא עבדי להו הסקה מעליא ו'ומיהו' אם החזירין (ו) לכבשן שמצרפין בו כלי חרס חדשים מותר דכיון שמכניסין להסק גדול כזה ודאי לא חיים עלייהו דילמא פקעי (יד) אבל לתגורים שלנו לא: הגה כל כלי הנרץ לזון או הגעלה אסור להשתמש בו (טו) אפילו (ו) זונן בלא הכשר (מרמז ר"פ כ"ט) (טז) ועי' גי"ד ס' קכ"א): ב' יכוביא שהוא כלי שעושים (ח) מלבנים ועפר ואופים ומטגנין בו וכן תנור קטן שקורין פידליא (יז) הסיקו מבחוץ אסור לאפות בו בפסח דאין חמץ שבו נפלט בכך (יח) ואם מלאו גחלים (ט) מבפנים שרי: ג (יט) "סכינים (ו) מגעילן בכלי ראשון ומותרין וכלי

באר היטב

אם אינו צ"י ח"י ע"ש ועמ"א: (ו) לכבשן. נשאלתי כלי חרס שנשאר אחר השריפה ר"ל אם מותר להשתמש בהם בפסח שידוע שזה יותר מחזרת הכבשן והתרחי ומ"מ הכל לפי הענין: (ז) זונן. היינו דרך קצב שמא אמי להשתמש בו חמין וא"כ אפילו הדימו מחלה אסור אבל דרך ערפי מותר להשתמש בו ע"י הדחה. ודרך קצב אפילו בע"פ אחר זמן איסורו אסור להשתמש בו. עמ"א: (ח) מלבנים. עמ"א דלגנים הנשרפין בכבשן כעין שלנו יש להם כל דין כלי חרס. וכבד הח"י אלא ללא חיים עלייהו כ"כ ואפשר דמהני להו הסקה אפילו תוך תגורים שלנו לדעתו. אבל לגנים שמתבשלו בתוכם יש להם דין כלי אדמה וכלי גללים ואזנים ככלי חרס בשם הטור ואין לה קי"ל הכין ע"ש: (ט) מנפנים. אם מתלבן יפה יכ"ל: (י) מגעילן. ודוקא סכינא דפסחא או מבשר גומות כל שרואה לשמש בחמין כמבואר ביו"ד ס' קכ"א ס"ז. ועיין

ברורה

וכי' כל"ל. ר"ל דמחמת שהסיקו מבחוץ לא מהני ההיסק להוציא הבלוע: (יח) ואם מלאו גחלים וכו'. הטעם דקמא כוונא (יד) אין דרכה להצנעק וע"כ אין לחוש דלמא חיים עליה ולא ילגנו יפה. ולגנים הנשרפין בכבשן יש (טו) עליהם דין כלי חרס ואם נשפך עליהם דבר רומח של חמץ אין לו תקנה (טז) אלא בליזון דרעיו ועי"ד שיתבאר בסיומן חס"א ומו"מ הליזון מהני להם (יז) אפילו תוך תגורים שלנו ללא חיים עלייהו כמו בקדרות אבל לגנים שמתבשלו רק בתוכם (יח) יש להם דין כלי אדמה ומהני להם הגעלה (יט) ואם נאפה ונללה עליהם הרי משמשין ע"י האור ויכריזין ליזון כו"ל: ג (יט) סכינים. בין (כ) גדולים ובין קטנים אף אם נשתמש בהם חמץ בחמין כל השנה די הגעלה לפסח ואע"פ הסכינים הנלווים משאר איסורים פסק השו"ע ביו"ד סימן קכ"א שצריך ללגנם באור כדי להשתמש בהם בחמין הכא כיון שח"א שפילו כלים הנלווים מחמץ ע"י אור בלבד נמי (כא) ח"א אלא הגעלה וגם כמה פוסקים סוברים דסכינים אין להם דין כלים הנלווים ע"י האור [דאף אם השתמש בו ע"י האור כגון שחמץ בו חמיכת פטעית] עוד כתבו דסכינים הנלווים משאר איסורים אף דלכתחלה צריך ללגנם מ"מ דיעבד אם הגעיל והשתמש בהם בחמין (כב) אינו אסור. וסכינים הנלווים מבשר למלך די הגעלה אף העולם (כג) נהגו איסור בזה וכתב בתשובת ח"ס ס' ק"י דהיכא

להחיר המכשיל שנמשל בפסח בקדירות חמץ נקי שעברו עליו יכ"ח אף לדין דאסרין נעל"פ מ"מ אחר יכ"ח ליכא טעם כלל ומ"מ לא מלאכי לבי להחיר לנשל בה לכתחלה והפסח עמו הגאון מו"ה נפתלי כ"ץ ו"ל כפי' ע"י וע"ש ס' פ' שהשיב להגאון בעל פמ"א בזה וזיכר דבריו ע"ש ובש"מ חיים של ח"ב ס' ל"ח כתב שדברי הרשב"א בתשובה ס' חקע"ה דלא כהס"ד שס' כתב דלא מהני יסון רק לכלי היין וכתב שמעשה בא לדין בירשאל שנשלח לו דורון כלים נחמדים מפאפורי פורצלנאני ולא יוכלו אלא השולח כבר נשתמש בהם ועברו שנתים ימים והמה כלים יקרים וכתב שלכאורה אין להחיר לכתחלה כמ"ס הח"ל גופי' וגם דמדבריו הרשב"א משמע דאפילו דיעבד אסור אף בזה דיש ס"ס שמא לא נשתמש ואח"ל נשתמש ספק להקל ועדיין צריך יסוד עכ"ל וי"ל שס' אפסר להגעיל ברותחין ג' פעמים יס' לעשות כן ואם הס כלים שאין דרך להשתמש בהם רוחמין שהס"ב יש להקל ג"כ ועיין גי"ד ס' קכ"ב מדינים אלו:

תלכז או להיפך משא"כ סכינים של איסור בעי ליזון אף שאין בה משנה אפילו לא עירה מהקדרה לתוכה רק לכלי אחר ואח"כ הניח כלי זה בתוכה. ולדינא הסכינים האחרונים דלכתחלה בודאי יש להחמיר כדעת הרמ"א דאין להחיר אף כשידוע שלא נשתמש בו חמץ רק בכלי שני ולכן בכלי מתכות צריך הגעלה וכמבואר לקמן בס"ה ובכלי חרס דלא מהני הגעלה והיסק ח"א להשתמש בו בפסח אמתם דיעבד אם נשתמש בלא הגעלה בכלי שאין משתמשין בו רק בכלי שני (כגון טעלנר וכו') (י) יש להקל אף בכלי חרס במקום הפסד מרובה ומניעת שמחת יו"ט אם הוא אינו בן יומו שהוא נותן טעם לפגם שכתב פוסקים מקילין בו גבי חמץ: (יב) ואפילו אם ימלאום גחלים וכו'. דבזה הו' כהיסק מנפנים ופליט העלישה: (יג) דלמא חיים עלייהו וכו'. שאין דרך להסיק בפנים אלא בחוץ משא"כ תגורים (יא) אפילו של כלי חרס נאפילו אותן שמעלטיין אותן שדרכן תמיד להסיק בפנים לא חיישינן דילמא פקעי ומועיל היסק אף צריך לזהר שסיקו יפה עד שיתלבן ועיין לקמן בסיומן חס"א מדין הכשר תגורים שלנו: (יד) אבל לתגורים שלנו לא. דחיישינן דילמא חיים עליה (יז) ולא ישהה שם הרבה ויזליח או החמיר קודם שיתלבן משא"כ בכבשן מתלבן אפילו בשעה מועטת: (טו) אפילו צונן. היינו אפילו הדימו ושפסף היטב דחיישינן דלמא אמי להשתמש בו בחמין ועיין ביו"ד סימן קכ"א דה"ה בשאר איסורים (יג) וע"כ יש להחמיר נענינו אפילו בע"פ אחר חלות: (טז) ועיין ביו"ד סימן קכ"א. דשם מבואר דרך ערפי מותר להשתמש בו אם הדימו ושפסף תחלה ועיין לעיל סוף סימן ת"ז ובמ"ס ש: ב (יז) הסיקו מבחוץ אסור

מותרים: ז'למות

(י) חק יעקב וא"ר בסיומן תמ"ז ס"ג ומו"א מעיקר הדיון וגם הגר"א כתב בתקנתו דדוקא בעירוי מתמירין ולא בכלי שני ודברי השו"ע בס"ה תמוהין דהוא רק להרשב"א אכן בדין זה מתקנתא דח"י משמע דהוא מיקל הפסד מרובה מזל כלי שני לזד וכן מהגר"א ה"ל משמע ג"כ הכי ומו"א והגר"א ומקו"מ משמע דמקילין בליזון שניהם דוקא וז"ע. אכן בכלי שלישי בודאי יש להקל אף כשהוא בן יומו: (יא) מ"א וש"א דלא ככ"ח: (יב) ע"י: (יג) ח"י וש"א: (יד) ב"י בסיומן חס"א וא"ר: (טו) מ"א וש"א: (טז) וליזון מהני אפילו נשתמש עליהם חמץ כל השנה ע"י גליה ואפילו [הגר"א]: (יז) בח"י כח בלשון אפשר ובא"ר העמיק דמהני: (יח) מ"א וש"א: (יט) הגר"א: (כ) הגר"א וש"א: (כא) דס"ל דחמץ מקרי המירא בלע: (כב) ח"י ומקו"מ [ונפטר דלעמ הפסח] דליה מותר אפילו לכתחלה בהגעלה וכו' נמי מהגר"א דכתב דמה דהחמיר שם דבעי ליזון הוא רק לחומרא אכן מוכח שם מדבריו דהוא רק בסכין קטן אבל בסכין גדול של עכ"ס מדינא צריך ליזון: (כג) לקמן ס' תת"ק מ"א ס' ק"י י"א:

הערות: (1) עיין תמ"ז ס"ב בל"ל דהא חס' תמ"ז שעה"ל אות כ' ותמ"ז שעה"ל אות כ"ח לענין כלי שני: (2) עיין לקמן מ"ב ס' ק"י כ"ח: (3) בתמ"ז ס' ק"י כ"ה:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ל"ד כתב שעירוי מכלי שני אין להחמיר בו ודי לו בהדחה אף על פי שאין כאן נותן טעם לפגם, ואין צורך לומר שחום כלי שלישי ורביעי אינו אוסר בפסח אף שהדין סולדת בו, ומ"מ אין להקל בזה אא"כ יש הפסד מרובה או מניעת שמחת יו"ט. ב) ובשו"ע הרב סעיף י"ג בהגה כתב שדי בהגעלה.

הלכות פסח סימן תנא

לח באר הגולה

מ' טור מהל' דשנה
מ"ז משנה וכו'
ש"י שם י' ה"ל"ש
שם בפ"ד דפסחים
והביא רמ"א מספר
ב ב"מ"א סוף ע"ג
ה"ר"ק
וה"ל"ש פסק ב'

דפסחים וכן הפסחת רוב הפוסקים להשוות דין מנחם לשאר חסידים

ראשון נקרא שהרתיחו בו מים על האש "אפילו אינו עתה על האש רק (כ) שעודנו (יא) רותח
'קודם ההגלה צריך לשופם יפה (יב) במשחות או ברחיים להעביר (כב) כל (יג) חלודה
שבהם קודם הכשרם הלכך (כג) אם יש בו גומות ואינו יכול לנקותו יפה אינו מועיל לו הגלה (יב)
הפלטתה שהכלים פולטים האיסור והוא מלשון שורו עזר ולא יגעיל) לבד (כד) וצריך (יד) לפי
(כה) במקום הגומות: הגה והנדן של כסויים (כו) אין לה (טו) תקנה בהגלה ואסור להכניס בה הכסין נפסח
(מהר"ל): ד' כלים שמשמשים בהם (טז) (כו) ע"י האור כגון שפודים ואסכלאות וכיוצא בהם (כח) צריכים

באר היטב

שכר כסויים הם על דרך זה על כן יפה יסד הפייט אם
אפשר לעשות חדשים הם משוחכים. ע"י וכו' (יא) חלודה.
פירש שאין צריך להסחיז רק כדי להעביר חלודה אבל אם
משחיו היטב בענין שמסיר קצת מהבשר כמבואר ב"ד ס' קכ"א
הוי כמו ליבון וע"ש בהג"ה. וחלודה ר"ל מה שאנו קורין ראס"ט
ב"ל"א. אבל כחם שחור או אדום באיזה מקום מהכלי ופסח
צירות ומחכות אין קפידא ויוכל להגעיל ועשה"ט ילבן מקום ההוא
אם א"ל בגרידה. ט"ז ע"ש: (יד) ליבון. וצליבון א"ל להעביר
החלודה כי האש יצטרף את הכל: (טו) תקנה. ואם פותח התפירות
ולא ירמיה המים יפה וכן אם הכיין יד עשויה מקרן ג"כ אין
כגון שפוד ואסכלה שזלין עליו מולייתא של חמץ צריכין ליבון דמה
שזולע ע"י מים פולט ע"י מים אבל זה בלע ע"י אור ממש צריך

ברורה

לנקות היטב זה המקום אם לא שסיר הקתא מהלבד [פמ"ג] וכן
אם יד הסכין (כו) דבוקה צבית יד ע"י דבק אין מועיל הגעלה
דכיון שהדבק מתקלקל במים רותחין יש לחוש שמה יחוסם על הדבק
ולא ירמיה המים יפה וכן אם הכיין יד עשויה מקרן ג"כ אין
הגעלה מועלת שהקין מתקלקל במים רותחין ויש לחוש שמה יחוסם
עליו [אחרונים]: (כד) וצריך ליבון. דהיינו שיניח גחלים בוערות
על המקום ההוא וצליבון (כו) א"ל להעביר החלודה כי האש יצטרף
את הכל: (כה) במקום הגומות. ויעשה זה (כח) קודם הגעלה
ואם לא עשה כן מקודם יעשה זה אחר הגעלה: (כז) אין לה תקנה
בהגעלה. לפי שא"ל לנקר היטב מצפדים (כט) אם לא שיפחם
התפירות וינקר היטב וא"ל אפילו הגעלה א"ל. כלי שפיו צר ויש שם
חלודה שא"ל להסירה לא מהני לה הגעלה [אחרונים]. עוד' נכתב
דכל מקום שצריך הגעלה לא מהני לקלפו בכלי אומנות כי הצלע
יולא מדופן לדופן וכלי אומנות לא מהני רק במקום שצריך קליפה:
ד' (כו) ע"י האור. פ"י בלי מים (ל) כיון שפוד ואסכלה שזלין עליו
מולייתא של חמץ ונאע"פ ששסכלא (לא) כשזלין ע"ג טעין אותה
באלה או מושחין פניה בשומן אין רעיונות מעט' זה מלינה מהיות
האש שולט בה לגמרי ואינו דומה למחבת המבואר לקמן בס"א
ולפי שגוף החמץ נוגע בהן בשעת צלייתו ואין צריכה שום משקה
שזלין טעם החמץ לתוך השפוד והאסכלא אלא ע"י חום האש בלבד
בכלע בהן טעם החמץ לפיכך אינו נפלט מהן ג"כ ע"י הגעלה במים
רותחין אלא ע"י חום האש דכבולעו כך פולטו אבל אם ידוע לו
שלא ללו עליו חמץ רק שזלו עליו בשר עם מלח² שלא נדבק מחמץ
בזה (לז) די בהגעלה ואפילו לכתחלה: (כח) צריכים ליבון.

אקדים

מתרגם: (חלודה **) כתמים (***) כתמי אבק

שער הציור

(כד) אחרונים: (כה) הכל באחרונים: (כו) והנה לכאורה לפ"י לא יצויר הגעלה בסכין עם הקתא צבת אחת רק אם הקתא ממין הסכין דהיינו אם
הוא של מתכות ויש להקשות ע"י מהש"ס דף ל' דמכאן שיש דאפ"ה מהני אם יכניס אותו ואת הקתא
בזוחל ויברר הקשה כן הא"ר אבל באמת לק"מ שהש"ס בסכין שמכניסין אותם לקתא שחור עשוי מן אבן אצל המחיתה א' ולא משחי מחיתות
ואין שם מסמרים כלל ולא היה הקתא דבוק בדבק אלא שהבשר החד הנכנס שם מחובר בחזקת [מאמר מרדכי]: (כו) פוסקים: (כה) אחרונים:
(כט) אחרונים: (ל) מ"א וע"י: (לא) רש"א בנרות הבית הארוך והוא החמיר ג"כ בנמחת אבל אנו מקילין בנמחת ונדלקמן בס"א ע"ש הטעם:
(לז) כן משמע מ"א וט"ז וכו"פ החמד משה והמקו"מ ואם אינו ידוע לו רק בנמחת אף לכתחלה בודאי יש ללבוש מחמת ספק מ"מ דיעבד אם
הגעילו ונשמתו צו אפשר דאין להחמיר ונפטר כשהוא אינו בן יומא בודאי יש להקל דיעבד:

הערות: (1) לקמן סעיף י"ז בהג"ה (ר"מ): (2) עיון סעיף כ"ז ובמ"ז שם לענין מלח שלא נדבק:

י"קו"מ דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף כ"ג כתב (ואז אפילו הגעלה אינו צריך).

הלכות פסח סימן תנא

ליבון להליבון הוא עד שיהיו ניצוצות (יז) (כט) ניתזין מהם: הגה (ל) יש (יח) מקלין אם נחלץ כל כך שקש נשרף (י) עליו (לא) מנחך (מרכי ספ"ז והגות מיימוני פ"ז מהלכות מ"א) (לב) ונוהגין כסגור ראשונה בכל דבר שדינו בליבון אצל דבר שדינו בהגעלה (לג) רק שיש בו סדקים או שמתמין ללבונו סגי בליבון קל מה. (יט) (לד) חלוצה צריך ליעון (מהר"ל): ה' כללים שנשתמש בהם בחמין (לה) כפי תשמישן הכשרן אם תשמישן בכ"ר כגון כף (לו) שמגיסין בו בקדיה צריך להכשירן בכלי ראשון ואם (לז) תשמישן בכלי שני (לח) הכשרן בכלי ב' וכלי (לט) שמשתמשין בו בעירוי שמערה מכ"ר לא סגי ליה (מ) בהכשר דכלי ב' 'אלא צריך (כ) (מא) לערות עליו מכ"ר: הגה כל הכלים (מב) שיש בהן (כא) סדקים או גומות או חלודה (מג) והוא (כז) [ב] נחך הכלי (מד) ולא יוכל לנקרן ולנקות

באר היטב

שערי תשובה

[כז] נחך. עין זה"ע ועין במשנת מהרש"ם חלק א"ח סימן כ"ז. ליעון. מ"א עין ט"ז: (יח) ניתזין. או עד שחסי קליפתו העליונה. ח"י: (יח) מקלין. וט"ז ומ"א אוסרים אפילו בדיעבד אם לא ליענו אותו כ"כ שנילוות ניתזין מהם ע"ש: (יט) חלוצה. והוא כלי שיש לו ג' רגלים ומעמידן הקדירה או המחבת עליה ולפעמים נשפך עליו עיסה: (כ) לערות. וצריך ליזהר שלא יפסוק הקילוח. ד"מ. וא"ל עירוי ג"פ. אחרונים. [המשמשים כלי חוץ מחבת על אש ומרחיח חוץ הכלי ומגעילן בכלי מסופק ר"י אי הוי ככ"ר עין פרי"ח: (כא) סדקים. אפי' נעשו מחדש עפ"י ג. מ"א: (כז) נחך. אפילו כל שהוא. אצל מנחך או על שפתו מלמעלה

משנה ברורה

אקדים הקדמה קצרה ויאמר נכמה מקומות. דע דאיתא בגמרא דדוקא דבר איסור הנבלע בכלי ע"י אור צריך ליעון אצל דבר היסור הנבלע בכלי ע"י אור אף שאח"כ נאסר כגון בשר קדשים שנלכו בשפוד ע"ג האור אף שלבסוף נעשה הנליעה בשפוד נותר אפי"ה הכשרו של שפוד זה די בהגעלה ונחלקו הפוסקים לענין חמץ הנבלע בכלי י"א דהו"ג מקרי החירא בלע שנאמלע השנה כשנגעל החמץ של המוליד"א בשפוד היה היסור וע"כ סגי בהגעלה ולדידו כל כלים שתשמישן ע"י אור לענין פסח די בהגעלה וי"א דוקא נותר שנתה הנליעה לא היה שם נותר כלל בשר נקרא ד"י בשם החירא בלע אצל חמץ דענת השתמשות השפוד נחמץ היה שם חמץ על הנליעה ועכשיו ג"כ שמו חמץ אלא שעתה נמערור האיסור למפרע על שם חמץ זה לא מקרי בשם החירא בלע דחמץ בלע נחמו וגם נכשיו הוא חמץ ונכלל איסורא בלע הוא וצריכין ליעון (ג) ולזה הסכימו רוב הפוסקים וע"כ פסק המחבר כוונתו (לד) ומ"מ אין ללמוד מדין זה למקומות אחרים ולפעמים היכא שיש עוד אדדים להקל מוציפין ג"כ לזה דעת הפוסקים דס"ל דחמץ מקרי החירא בלע: (כט) ניתזין מהם. או (לה) עד שחסי קליפתו העליונה: (ל) ויש מקלין אם נחלץ וכו'. דליבון זה אף שהוא גרוע מליבון הראשון מ"מ מהני עכ"פ חמימותו לפלוט הנליעה כמו הגעלה בודאי ודעה זו ס"ל דחמץ מקרי החירא בלע וע"כ מקלין בליבון כזה: (לא) מבוחר. ר"ל שם ישימו עליו קש מלך חוץ ישרף הקש מלך הליבון: (לב) ונוהגין כסגור הראשונה וכו'. דלדינא (לו) עיקר כדעת המחבר דחמץ מקרי איסורא בלע וע"כ צריך ליעון טוב שיהו ניצוצות נחין ממנו ואפילו בדיעבד יש לאסור אם נשתמשו בו בפסח צמוד שלא ליענו אותו כ"כ או ע"י הגעלה [ט"ז ומ"א] אכן (לז) צמקוס הפסד מרובה או מניעת שמחת יו"ט והוא אינו ב"י מעט שנשתמשו בו החמץ יש לאסור בדיעבד דהפוסקים דסוגרים דחמץ מקרי החירא בלע ודי כמה שהכשירו בהגעלה או בליבון קל: (לג) רק שיש בו סדקים. ר"ל ומנואר לעיל לצריך ליעון נאווה המקום דהיינו שיש שם גחלים בוערים די שיהיה אותם שם עד שקש נשרף עליו מנחך שמה השיעור

הגהות: א' ז"ל מ"ב:

שער הציון

(לג) בשם רמב"ם ירוחם: (לד) חק יעקב וט"א: (לה) גמרא: (לו) כן פירשו אחרונים למחך בה קושים הט"ז: (לז) א"ר והגר"ו והם לא הוציאו שיהיה דוקא אינו כן יימוץ א"ל הפמ"ג לא"ה פסקים להקל אלא דוקא אינו כן יימוץ [משום דרוב הפוסקים מיימוני נעל"פ] וגם שיהיה הפסד מרובה וא"י ללך דעת הפוסקים דחמץ מקרי החירא בלע ע"ש טעמו: (לח) מאמר מרכי ומור וקציעה וגם בפמ"ג מפקפק בה: (לט) פמ"ג וגם מדברי המחמ"ר ומור וקציעה משמע דיש להקל בדיעבד: (מ) פשוט בפוסקים: (מא) דעירוי מבשל כדי קליפה: (מב) ד"מ וט"ז: (מג) ט"ז וט"א: (מד) דעירוי אינו מכליל ומפליט כדי קליפה: (מה) כן משמע מהגר"ו ואף דלכאורה ממה דמאריך המ"א לענין בסעיף כ"ו והיינו בהטעם שכאן שם א"י דמאריך אינו מלך להשתמש בו ברוחמין וא"כ בשאר כלים יש לחוש שילך הנליעה מנחך לפנים כששתמש ברוחמין ז"ל סדרת הרמ"א דאין אלו מושאין כלל שנכנס חמץ בעין מנחך בהגומות כיון שאין עיקר השתמש שם ולזה כוון הגר"ו וכל האחרונים העמיקו דברי הרמ"א לדינא: (מו) פמ"ג:

הערות: (1) עין לקמן ס"ק ק"ס לענין זה: (2) עין לקמן שעה"א אות ק' בענין זה:

פיקושי דברי הרב: א' ובש"ע הרב בסעיף כ"ד כתב שחצובה צריך ליבון ולא כתב שזה רק לבחילה. ב' ובש"ע הרב בסעיף כ"ה מתיר אפילו לבחילה בחמץ שכלים שנשתמש ע"י האור בלבד מועלת להם הגעלה בכלי ראשון לאחר שהעבירוהו מן האש.

שערי תשובה

באר היטב

משנה ברורה

שם כידוע וא"ל לנקות אין להגעים כלל: ו (מה) כיון שרוב חשמישן וכו'. וה"ה (מה) כלים שמתמשין בהן צלזון די לכן צמשים
 בלדלה זו אף על פי שלפעמים השתמש בהן צממין: (מו) כך הוא הכשרין. ומכל מקום אם ידוע שחך מעט לעת השתמשו בו חמך
 בכלי ראשון ממש אף על פי שעיקר תשמיש שלו חמדי הוא על ידי עירוי או בכלי שני (מט) צריכין הגעלה בכלי ראשון
 דוקא אליהם כדכ"ע ואם ע"י אור תריך לצינן: (מז) וכן הוא המנהג. ומ"מ צדיעבד (נ) סמכין אדעה ראשונה: (מח) וכן
 בשבבכל דבר וכו' בבלי ראשון. וה"ה אם (נא) יש לחוש שנתשתמש בו לפעמים ע"י האור תריך לצינן דוקא וצליצון קל כדלעיל ס"ד
 וצ"ב א"ה: (מט) להניין שספספו חתלה (צב) הטעם צמים כדי להסיר כל הדבוק עליו ואח"כ שטפו צמים: (נ) יחן עליהם
 בגבן מליבן. וכן נהוגין לענין הכשר השלמותו וינגט השלחן חתלה כדי שלא יעטן המים ורומחין שספספן [א"ה]:
 (נא) והוי בכלי ראשון. ר"ל א"ע דאין זה אלא עירוי מ"מ כיון שהוא ע"י אבן מלובן (נג) אין מניח המים להצטנן והוי כאלו נתנן
 כלי ראשון ועיין צ"ח שחכמים לדינא דע"פ אינו מועיל הגעלה ע"י אבנים אלא בקערה וכו"ו שרוב תשמישן הוא רק ע"י
 עירוי מכלי ראשון משא"כ בדבר שרוב תשמישן הוא בכלי ראשון אינו מועיל להגעיל בחבון זה דלא הוי ככלי ראשון ממש. ונע"ד
 הנראה דאפילו בקערה וכו"ו (נד) אין להקל לנתחלה להגעיל ע"י אבנים אלא בידוע שהוא אינו בן יומיו מתשמיש כלי ראשון:
 (נא) וכן כל כיו"ב. כגון דפי מוליחות כל צער או גבינה לפעמים נעליהם חמין [א"ה]: (נג) על כל הכלי. ואפ"ג
 (נב) וצ"ב מקום אינו נוגע האבן מן הרמיהם העולים מן האבן (נה) נוגעים שם ושני ומ"מ בקערום שיש להם אוננים ופלטות כעין כפאפורים
 ופרחים שאי"ל האבן ע"פ כולו (נו) ואפשר שגם מן הרמיהם לא יגיעו מיכף שם (נז) וכן להחמיר שלא להגעיל ע"י אבנים
 כ"א יכניסם ליורה: (נד) העשויות מקרן. כבר כתבתי לעיל בפקד"ג דה"ה אם רק הקמח שלהם עשויות מקרן: (נה) דלמא
 חיים עליהו. והעשויה מפערי"ל מוטע"ר כיון שהוא קשה מאד אינו דומה לקרן [אחרונים]: ד (נז) אחד בלי עץ. ודוקא אם (נח)
 ההלי חלק בלי שום סדק וגומא: (נז) וכן בלי עצם. חוץ מקרן דהוא רך וחיים שלא יתקלקל אין מועיל הגעלה וכו"ו: ד (נח) ואינו
 יתבאר לקמן בסימן תנ"ו: * (נט) יש מצריכים וכו'. כיון (נע) דאינו נוהר כל השנה במלח מחמך שמה היה שם מעט חמך
 וקבל הכלי טעם מעט וחומר ונותן טעם בפסח: (ס) ויש מן שחורלי. דלחוקין איסורא (ס) לא מחוקינן: (סא) וטוב להגעילין.
 שער הצינון

(הערות: 1) עיין שעה"כ אות ר"ו לענין ביטול איסור בכלי:

עֲיָקוֹנִי דְּבָרֵי הָרֶבֶז: (א) ובשׁו״ע הרב בסעיף כ״ז כתב: ואפילו קצרה גדולה אם יש לה אוגנין ובלטות כעין כפתורים ופרחים אין לה תקנה ע״י עירוי ואבן מלובן ש״א להעביר האבן ע״פ כולה.

הלכות פסח סימן תנא

ר שם בשם אל
העור וי"כ אלו
הראש תשובה
ש טור וי"כ
המדרש נפק ב
דפוסים

(כו) להגעיל (סב) או לקנות חדשים: י"א ימחבת (סג) שמטגגין (פירוש (סד) שיוקין זה שמן לאפותו) בה (סה) * מותרת (כו) [ג] בהגעלה ואם היא ארוכה משים חציה והופך עוד ומשים חציה האחר ואם היא ארוכה ביותר מלבנה באמצע (וזליטון כל דהו שקס נשרף עליו סגי ליה (סו) ויש מחמירין ללגן המחבת אך בלגון כל דהו דהיינו ששורף עליו קס מנחך סגי (ד"ע) וזהו הגין ללגנו למחלה (סז) מיהו סגי ליה (כח) בהגעלה אם אין זו גומות) (מהר"ל): י"ב (סח) "כל הכלים צריך להגעיל ידותיהם כמותן.

באר היטב

שערי תשובה

מקנן כמ"ל צ"ק י"צ [וה"ה מדובק דבנק] ע"ש. וכחז מ"מ העשויה מפער"ל מוט"ר כיון שהוא קשה מאוד אינו דומה לקרן: (כו) להגעיל. ושטו דאם מלחו עליהם בלי הגעלה שרי דאין מליחה לכלים. [ועוד דאינו אלא ספק איסור ח"י]. עיין סעיף כ"ו מ"א ע"ש דמלח לא מיקרי דבר חריף אלא"כ מלוח ביותר. וז"ח וט"ו מחמירין שלא להגעיל כלל הסלים דשמה יש חמץ בן הנקדים: (כו) בהגעלה. דוקא בתנור שנאפה בו החמץ בלא משקה צריך ליתן אצל לא המחבת עיין ח"י: (כח) בהגעלה. וכן

אין נגלה כלי דמדי שחוט האם מגיע אליו הוא נמשך אחר השלחנת ודולק וכל זמן שאינו מרגיש חום האש אין מי שיצליעו ואשכחן כה"ג גבי עלי דלמרי" נורא משא"ב שא"ב וקף דאין ראיה דהם הכי קים לכו שטבע האש למשוך אליו ולא להנליע משא"כ הכא מאן לימא לן שהוא נמשך אחריו רק חומו שורף ומבליע ג"כ כמו חבל ויכא"ב שהוא דולק ומבליע ג"כ ומ"מ מחמירין קלם דמ"ש שטבעו ליתקל מיד בהריון אש אין האש עושה ב' הפעולות יחד רק אם דרך לנחון כשיעור גדול מ"ש עד שדולק כשיעור שהכלי מתחמם מהמחמם האור כשיעור שהס"ב צ"ע דשמה כיון שהכלי הוא חמה מתחמם האור ממנו כשנלע"ם מן האיסור של ע"י משקה אין מועיל הגעלה כ"א ליתן אך נראה דכח"ג לא מיקרי משמש ע"י האור ובטון קדרה או קערה שעמדה על האור עד שהחמה הרבה שהס"ב והואש בה דבר איסור בלי משקה בלי מ"מ אין דינו כנגלה ע"י האור ממנו והגעלה סגי דלא"כ בקדרות של מחבות ויכא"ב זה אם ירע איהו קלקלה שאמר המאכל והקדרה מצריכה לקדרה הגעלה אע"פ שרוב פעמים שופכים המרק מהבשר והקדרה עדיין רוחתה שהס"ב מחמת חמימות האור ואע"פ אין מצריכה לה ליתן אע"כ כיון שאמר שפית המרק מרחיקין אותה מן האש מה שהא רוחתה שגמלה שגלת מזה האור אין לו עושה פעולה האש ממנו להצריך ליתן אך יש לחלק כמ"ש הראש לענין מחבת שאין להצריך ליתן אע"פ שלפעמים נשרף המשקה עד שנקדח בשולי הקדרה לית לן זה דמ"מ יש שם לחלוטית המשקה ע"ש ובה י"ל דכ"ע מודים בקדרה ששופכים המרק מ"מ עדיין לחלוטית טופח זה וגם י"ל כיון דשעת חמימות הקדרה ע"י האור היה משקה בחובה לא שלט זה נורא כולי האי למשיה כחוס האש

משנה ברורה

ביאור הלכה

ע"י (סא) עירוי מכלי ראשון וקף דמזכור וקמן בסעיף י"ח בהג"ה דלא מהני להן הגעלה (סב) היינו משום דאם מיירי שמשתמשין בהן חמץ כל השנה ומאזי שמחזקין בנצרים פירורי חמץ משא"כ בזה. וכו' למחלה אצל דיעבד (סג) אף אם לא הגעילן ומלח בהן בשר בפסח מותר לאכול הבשר אפילו אם (סד) ידוע לו שנגלה חמץ בפסח ע"י מליחה מפני שאין המלח מפליט מה שגלו בתוך הכלי: (סב) זה לקנות חרישים. פי' אם (סה) אי אפשר להגעיל לפי שיש בהן גומות: י"א שמטגגין בה וכו'. דדוקא בתנור שנאפה בו החמץ בלי משקה צריך ליתן אצל לא המחבת בלא מיישין שמה נחייש השמן והחמץ נאפה בלא משקה אלא אפילו אם נשרף ונדבק לדופן המחבת (סו) עדיין יש לחלוטית משקה שם וכן הדיון בקדרה של מחבת שמבשלין זה אף שנדבק לפעמים לדופי הקדרה: (סד) שיוצקין בה שמן. וה"ה (סז) שומן (סח) ויש שר"ו לומר דשומן אינו בכלל משקה וכנפול דבשרא הוא ונמשך תשמישו ע"י אור אצל מלשון הפוסקים לא משמע כן: (סה) מותרת בהגעלה. הטעם כ"ל ששרי אופין בו עם משקה מה לי שמן או מים (סט) אצל האגנות שאופין בו עוגות ענין (ע) אף שמושחין מחמין בשומן או שמן או חמאה (כגון פורימ"ש) שאופין בו טארטין או צעקין קוטלען) צריכין ליתן מדינה וכן הסקאווראדעס"י שפעמים מחמין בהן סובין לחולה (עא) צריכין ליתן מדינה: (סו) ויש מחמירין ללבן המחבת. דלפעמים נחייש השמן והעיסה אפילו ענין על המחבת: (סז) מיהו סגי ליה וכו'. ר"ל מדינה ופסח"ה מזה"ל מדינה אחרת דהולך הצליעה בכולו אכן משום טעם זה נלד לא היה שייך דין זה אלא כו'. משום שכשנשחמם חמץ צופף הכלי בחמין אמרינן דהולך הצליעה בכולו אכן משום טעם זה נלד לא היה שייך דין זה אלא בכלי

שער הציצין

מתרגם: ("תננות ודפוסים") מחממות לענין:

(סא) פרי"ח: (סב) חק יעקב: (סג) מ"א וס"א: (סד) פ"ג והג"ה: (סה) ח"י: (סו) הראש"ש: (סז) מ"א והג"ה: (סח) (סא) כן ראה הפמ"ג לומר ומש"כ אצל מלשון הפוסקים היינו משלן אף העור המוצא צ"י והנהגה המימיוי ומה שדחה הפמ"ג אין זו שום ציבור וכן מחממות הרש"א סימן תקצ"ב מוכח דלעגת שומן ושמן זה: (סט) מ"א וס"א: (ע) פרי"ח ופמ"ג והח"א: (עא) לשון ח"א והיינו אליה דפוסקים שסובין דלולין אף בחר מיעוט משמשין:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ל"ז כתב שבמחבת הבלוע משאר אסורין יש להחמיר לכתחילה שצריכה ליבון, אבל מחבת הבלוע מחמץ יש להקל שרי להם בהגעלה. ב) ובשו"ע הרב בסעיף ל"ז כתב שבאמצע ילבן אותו מקום באור או ישים עליו גחלים עד שאם יגע אדם בצד החיצון כנגד אותו מקום יהיה הירד סולדת בו.

הלכות פסח סימן תנא

מ באר הגולה

הגה מיהו אם לא הגיעו הידות (סט) אין לאסור (כט) (ע) זדיענד ואפילו לכתחלה יכול (עא) להגעילן ע"י עירוי שמערה עליהן (וא"ה כלל ע"א): יג' חכ"י (עב) שיש בו (ל) [ד] טלאי אם (עג) קדם הטלאי לבליעת האיסור (עד) א"צ להסירו דכבולעו כך פולטו ואם קדמה בליעת האיסור לטלאי (עה) צריך

שערי תשובה

ממש אע"פ שעתה אין שם משקה והיא עומדת בחמימות שהיא"ב. וקשה יש ללמוד ענין זה אם מולדת האור כאור ממש או לא מפסחים דף ע"ה תור שהסיקו וגפרו ואלה בו את הפסח אין זה ללא אש כי"ו וע"ש שחלו בשני המירוצים דאי אמרינן גלי רחמנא ללא אש שני פעמים וילפינן מיינה א"כ י"ל דגם כאן דכתיב כל דבר אשר יבא באש היינו כח האש ממש אבל מולדת האור לא ולהך מירוצא דלמחר ההם אי לא גלי רחמנא ה"א אלא קפיד רחמנא ואפי"ג גפרו ללא אש הוא ופירש"י מוס האור מולדת אש הוא ואם חתן בו בגד נשך ונעשה פסח ואש ע"ש א"כ כאן חלו בשני המירוצים דאם ינמא דילפינן מיינה א"כ ה"י דכתיב כל דבר אשר יבא באש היינו דאם מה שנשחטם בו באור ממש אבל מה שקיבל מולדת האור כגון תור שגפרו ללא ולכאורה ממשמות לשון הש"ס שם דף ע"ו דקאמר וקמטוי פסח מחמימותא דחרס ורחמנא אמר ללא אש ולא ללא מחמא ד"א משמע כחירוק קמא דכיון דגלי רחמנא ללא אש שני פעמים מחמא משמעותיה הוא ללא ללא מחמא ד"א דלחירוק בתרא הו"ל ורחמנא אמר ללא אש ב"פ דהא בעלמא דלא כתיב ב"פ אפילו מחמא ד"א ב"פ דף ע"ד דלמחר"י שאין לו"ל הפסח בשפור של מחמא אידי דחס מקלמו חס כולו וקאי מטוי מחמא השפור ורחמנא אמר ללא אש ולא ללא מחמא ד"א כי"ו ע"ש אך ממש"ה החס"י דף ע"ה דה"ה הא ללא"ה כי"ו והא דלמחר"י לטוי חסו להלך בין גחלם של עץ ולא משני גלי רחמנא נכחיה ונכחיה עקול וטרי אליבא דהך לישנא בתרא משמע קמא שלשון זה עיקר ולפי"ו יש לעיין בשפור או מחמא וכו"ל שהחמא באור הרבה והיא רוחתה שיר סולדת בו והוא"ה דפסחים דף למ"ד תור שטעו באלה אין אופין בו עד שסיק החמור ולחד מירוצא בשל מחמא מיירי וא"כ משמע שאפילו הטיחה בתור לאחר גריפת הא"פ הסקה בתור ולא מהני הגעלה אע"פ דלא בלע ע"י האור ממש רק מחמא מולדת האור ואפשר דתור שפלטו גדלו א"א להניסו לזורה להגעילו לכך נקט עד שיוסק החמור ואם היה אפשר בהגעלה היו סגי ליה אך מלשון הש"ס שם משמע דדוקא הסקה גמור וגם י"ל כיון דע"פ לא נבלע ע"י משקה לא מהני ליה הגעלה דלא שייך ביה כבולעו כ"פ כיון שבעיתו לא היה ע"ד זה הלכך נראה להלכך ליוון אלא דליוון קל סגי וא"צ עד שיהי ניזו"ת ניחיון ממש מיהו אם בשעה שנגבל בו האיסור היה הכלי או השפור מלובן כ"כ עד שניזו"ת ניחיון ממש ליה דין נר"כ בשך דהו"ה אי כבולע ע"י האור נבלע ע"י ונר"כ ליוון טוב שיהי ניזו"ת ניחיון ממש כנלגנ"ד והנה אין דין או מקומו כאן רק ביז"ד כי"ו ק"כ אך הואיל ואגב גרסאי השחא רהיט לי הכא ונחמדשו לי בדריס אלו קבעים פה ויזרפו וילבטו עוד בהגיעו למקומם בל"ג בעומר: [ד] טלאי. ענה"ט ועיין בשו"ת מגיד מראשית סי' א' חשונה אחת ממנה"י ערמי וז"ל במחפזין בנדיל שזריך הגעלה והפסחים ממהר"ם

משנה ברורה

בכלי מחכות משום דחס מקלמו חס כולו והמחמר הלא קאמר כל הכלים (עב) משמע דאף כלי חרס וכלי עץ וכ"כ במרדכי בהדיא דעץ פרוז צריך להגעיל הבית יד שלו וע"כ דחיישינן עוד (עג) שמה קבל היד איזה פעם חתך ע"י כלי ראשון כשהדיחו אותו (עד) בתורו לנקות מוזהמא ובמחמא (עה) ע"י ניזו"ת שיתח עליו מגוף הכלי (סט) אין לאסור. אפילו בכלי מחכות משום דלמרינן (עו) דכסם שנבלע החמץ בידו ע"י גוף הכלי כן ענה נפלט ממנו ע"י הגעלה של גוף הכלי ולאידך חששות שכתבנו לא מחוקין דזיענד (עז) ועל כן אין נ"מ בין אם נשתמש עמה בפסח בגוף הכלי או שנשתמש בהידות כגון שתחנן בפסח לתוך התבשיל בכל גוויי אין לאסור התבשיל באליה כיון שהגעיל את גוף הכלי^א [נא]ל אם לא הגעיל (עה) את גוף הכלי נאסר התבשיל ע"י מחמא הידות בלבד. וכל זה שכתבנו אבל בידים שנשתמשו הידות בחמץ צמחין לא סגי בהכשר מקלמו אפילו דזיענד וע"כ החמיר הט"ו (עט) ועוד ש"א בקמא של סכין שלא הגעילו ונגע הקמא בפסח צמחין לאסור אף דזיענד משום דרוב הפעמים מגיע תשמיש החמץ גם בנית יד של סכין כגון ע"י לחם חס וכדומה: (ע) בדיעבד. פי' אם נשתמש

שער הציור

(עב) עו"ש והט"ו: (עג) ב"ח ושאר אחרונים: (עד) מאמר מרדכי: (עז) הגר"א וס"י: (עו) ח"י והגר"א וא"ר ומקו"ם והגר"ו דלא כמ"א: (עז) הט"ו ביז"ד סימן קמ"א והא"ר וכן מוכח מהגר"א ודלא כש"ך שם: (עה) הגר"א וס"א: (עט) מקו"ם והגר"ו וגם הא"ר העמיקו ופלטו ליה כמו שכתבנו: (פ) הגר"א בשם א"ה: (פא) מאמר מרדכי: (פב) הגר"א ופשוט: (פג) מ"א וס"א: (פד) עו"ש וס"א: (פה) מאמר מרדכי ומחמא השקל וס"א הרבה בבאור דברי השו"ע ודעת הרשב"א דחשש רק לזה אבל לטעם השני אינו חושש דק"ל דהגעלה מפלטת מעבר לעבר [ואף] דדעת המ"א דהרשב"א איירי רק בקדם הטלאי בליעת האיסור אבל בקדם הגעלה גס הוא סובר דהגעלה אינה נפלטת דרך הטלאי כבר השיגו עליו כמה אחרונים ולפי טעם זה אם יציק מקודם שמתן עליו הטלאי שלא ימלא עליו שום משהו חמץ יד בהגעלה משא"כ לטעם השני:

הגהות: ז"ל והט"ו:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף כ"ב מתיר אם לא הגעיל את גוף הכלי בהפסד מרובה או במקום מניעת שמחת יו"ט.

א טור ב שם ויכ"ה
ההוא מ"י כה"ל
הגולה
ספ"ק דמשניות
ב טור לדעתו וכן
דעת רוב הפוסקים

להסיר הטלאי קודם הגעלה או ישים גחלים על מקום הטלאי (עו) עד שישרף גוף (לא) האיסור אם ישנו (עז) ואח"כ מגעיל כל הכלי ואם הוא של עץ אין לו תקנה אא"כ ירחיב הסדק כ"כ שיוכל להוציא משם (עז) שבתוכו: הגה רוקם שנושים האומנים בתוך כלים מותר להגעילן (עז) * מאחר שנעשה מחשש (לג) (עט) וינקרם היטב (או"ה והגהות): י"ד * כסוי של ברזל (פ) שמכסים בו הקדירה צריך הגעלה (פא) כיון שמזיע בכל שעה מחום הקדירה בפסח על הקדירה בלא הגעלה (פג) כל התבשיל (לג) אסור (פד) שזיעת הכסוי מתערב בתבשיל: טו יכסוי של ברזל שמשמים אותו על

באר היטב

זו שמשים שם חמיכה של כסף או האומן נותן הכף בלא מחלה וע"כ אין חשש בזה. ט"ז ח"י. וכלים ישנים שמתפין צבדיל כמו כלי נחושת פסק הרא"ם ח"א סי' מ"ג דא"ס הגעלה כיון שהצביל מפסיק ה"ל ככלים חדשים וכחז המ"א ולפי"ז אפילו חיפן צבדיל יאן שהיה הצביל עצמו מחלף ע"ס. ועיין בשכנה"ג שהאריך להדיח דעות החולקים ע"ז וכחז שכן קצת מגדולי ארץ מחמירין על עצמם ועכ"פ נראה שטוב צעירי אלהים ואדם לטבול אחר כפי הצביל בלא ברכה עכ"ל. ועיין ביו"ד סי' ק"כ. והפרי"ח א"ח פסק דלריך הגעלה אחר כפי צבדיל וכן נוהגין בירושלים וע"ס: (לא) האיסור. ואף אף שקדם בליעת האיסור ניתרת כיון שנתלבן מקום הטלאי. והב"ח כתב ד"ל היכה שקדם בליעת איסור לא

ביאור הלכה

עכ"פ רוב הפוסקים ס"ל להקל וצדיק צודאי כפי הצבעה: * מאחר שנעשה מחדש. לא ידעתי ממ"ז אם אפשר לנקרן אפי' אם קדמה בליעה לא דמי לטלאי ואם א"א לנקרן לעולם צריך ליצון [מגן האהל] ולעג"ד דכותה המ"א ברושם שנעשה ע"י דיבוק עפרת על הכלי ולא נחקק בגופו חמץ צעיר די צליצון קל שהקש נשרף במחמץ בדזה צודאי נשרף צריך ליצון חמור שירבה גחלים על אותו מקום הטלאי עד שיהיו ונראה דבאילו בן יומו יש לסמוך (פט) להקל בזה. וכ"ז בטלאי שהוא כעין טס ומודבק לכלי ע"י מסמרים כמו שהוא דרך להמציא צורות אל בטלאי שהוא נדבק ע"י האש כמו שדרך לעשות בכלי בהגעלה וא"ס להיות גחלים על הטלאי אף אם קדמה בליעת שחתחו אם ישנו שם וגם הצלוע שמעבר לטלאי נפלט ע"י הגעלה ואין הטלאי מעבד כלל כיון שנדבק ע"י חום האש נעשה ככלי אחד ממנו [אחרונים]: (עז) ואח"כ מגעיל כל הכלי. וכלים ישנים (ז) שתשמישן בכלי ראשון שחיפן צבדיל מעיקר הדין היה אפשר להחיות בלא הגעלה לפי שדרך הוא שמתמזג ויתך מצפנים וזה גופא במקום הגעלה הוא כמבואר בס"ד (לא) אלא לפי"ה האומנים לפעמים עושין במהירות זה האיש ואינו עולה בכל הכלי לפי שלא הרחיקו אותו יפה ממחלה לכן יש להחמיר חמיר ולהלכיס הגעלה ומ"מ צדיק (כז) אם נשתמש בזה בלא הגעלה אין לאסור התבשיל וצפרט כשהכלי אינו בן יומו. ואם האומן (כז) שטיפה הוא עכ"ס ראו להטביל בלא ברכה: (עז) מאחר שנעשה מחדש. עיין בזה"ל: (עט) וינקרם היטב. ולפי שמא"ס שם הרבה אזהרות וקשה לנקרן היטב מוטב לשום שם על אותו המקום גחלים שאם יש שם משהו חמץ ישרף [מג"א]: י"ד (פ) שמכסים בו הקדירה. לאפוקי אותו כיסוי שאופין עליו צלק צריך ליצון [צ"ח]: (פא) כיון שמזיע וכו'. ר"ל וא"כ נצטע צו החמץ ע"י חום כלי ראשון וע"כ צריך הגעלה ג"כ (ד) בכלי ראשון ולא מהני עירוי: (פב) ואם נתגוהו בפסח וכו'. אפילו אם הכיסוי (כז) הודח היטב שאין צו חשש משום חמץ צעיר אפי"ה אסור משום זיעת חמץ הצלועה בתוכו (ז) שיויר ומתערב בהתבשיל ע"י הצל העולה מהתבשיל להכיסוי כשהוא רותח וצפסא איסורו במשהו ואם נתגוה צע"פ אחר שש שעות או אם יש ס' בתבשיל נגד כל הכיסוי מותר וכן אם הכיסוי אינו בן יומו מעט שביסו צו קדרת חמץ מותר (ז) בשעת הדחק לכו"ע דנותן טעם לפגם צע"פ מותר משא"כ בפסח אפילו אם הוא אינו בן יומו אסור לדעת (כז) הרמ"א לעיל בסיומן תמ"ז סי' כ"ה בזה"ל: (פג) כל התבשיל. והקדירה: (פד) שזיעת הכיסוי וכו'. ואם נזכר מיד והסירו מן הקדירה וראה שהוא יבש עדיין שלא התחיל להזיע מחום התבשיל שצקדירה (כז) הרי התבשיל מותר באכילה וגם הקדירה מותרת אף ששניהם רותחים ונגע אחד בתבשיל שאין איסור יואל מכלי לכלי בלא רותב כדאיחא ביו"ד סי' ק"ה אצל אם שהה הכיסוי מעט על הקדירה צעירי שיש לחוש שמה כבר התחיל צד הפנימי של הכיסוי להזיע עד

הגהות: א) כ"ז:

שער הציצון

(פו) הוא דעת הרא"ם בפרק כל שעה ולדעה זו חשש המ"א: (פו) דאם נימא דע"י הגעלה אינה מפלגת דרך הטלאי כלל א"כ גם בפסח לא יפלט בתבשיל: (פח) כן מוכח מהפמ"ג ויכ"ה הגר"ו ובה"ח מוכח שדעתו דאף במקום שהשמש משום צעיר צריך ללכך עד שיהיו ניליאות נתון הימנו ובה"ח משמע כוותיה: (פט) כי ידוע דעת הפרי"ח לפסוק לגמרי כהרש"א וכן הגר"ו פסק לעיקר דינא כוותיה דהוא הטעם הראשון שכתבנו וכן בספר מגן אלה פסק ג"כ הכי דתמיד די צליצון קל ומפמ"ג נראה שפסק כהמ"א ועכ"פ באינו בן יומו דהוא מותר טעם נראה דצודאי יש לסמוך להקל: (ז) מ"א בשם הרא"ם והסכים הפרי"ח ג"כ לזה מעיקר הדין: (לא) פרי"ח והובא באחרונים: (כז) פמ"ג וע"ס עוד לענין כלי הארץ ליצון: (כז) אחרונים: (ד) פרי"ח בשם הרוקם: (ז) צ"ח ופשוט: (ז) וכל שכן במקום שיש לחוש שצ"י הרחיקה נגע התבשיל בכיסוי הממוחן צודאי אסור [רוקם בסיומן ר"ז]: (ז) היינו לדעת הרמ"א ביו"ד סימן ז"ג דבלא שעת הדחק יש מחמירין בכיסוי אפילו אינו בן יומו: (כז) דלדעת המחבר שם ע"כ מירי המחבר צעירי כשהכיסוי הוא בן יומו או בשאילו הודח ויש לחוש למחץ צעירי ופרי"ח והמאמר מרדכי ובהר"ם שם: (כז) א"י והגר"ו אף דהע"ס לא ברירא ליה בזה מ"מ מסתבר כוותיה וצפרט כשהכיסוי אינו בן יומו:

הערת: (1) עיין לקמן ס"ק קמ"ה צעירי זו:

הלכות פסח סימן תנא

מא באר הגולה

החררה כשנאפית על הכירה (פה) צריך ליבון: טז (פו) ימדוכה מותרת בהגעלה (פו) והוא היא גדולה שאינו יכול להכניסה ביורה משים בה מים רותחים ומכניס בתוכה אבן רותחת ועולה הרתיחה (פה) בכל שפתה * דכל כה"ג הוי הגעלה דכ"ר: הגה ויש מחמירין (פט) ללגן המדוכה טור י"ד בשם רבי יואל ומשנה רש"א * טור בשם רש"י ור"ת) אך בלגון כ"ד דהיינו שיטורף עליו קש במחוק (טו) (ד"ע) ונהגין (לד) (צ) ללגנו לכתחלה מיהו כפי ליה בהגעלה אם אין צו גומות (מהרי"ל) ואם המדוכה של עץ יש לקלפו בכלי אומנות דחיישין לגומות (צא) ולהגעילו אח"כ (הג"מ פ"ה): יז הדרך שעורכים עליו (צב) כל השנה וכן יעריבה שלשין בה (צג) * צריכים הגעלה: הגה ולא מהני זה קילוף בכלי אומנות

שערי תשובה

אלמנדי ו"ל ועיין לקמן סק"ג ועי' בספר בית אפרים על טרפות בק"ה סי' י"ט שכתבתי בענין זה באורן בדברי המוסקוס בתשובות ובע"פ ודברי הפייט שהיה האגודה וסם באתי כוונת הרא"ם בתשובה לישב מה שהקשה עליו הפ"ח כאן ובענין טלאי עיין מח"ב שכתב בשם ש"ס ורע אמת יורה שיש זה טלאי ולא היו משמשים בתקן בעין רק להרחיק זמן איסורו ועכ"פ בליצון קל במקום הטלאי שהקש נשפר עליו כפי ע"ש:

ביאור הלכה

דבוקה באתם שרי בכל גוויי אם אפשר לנקות היטב: * דכל כה"ג הוי הגעלה דכלי ראשון. הפ"ח האריך בזה דלא הוי ככלי ראשון ממש ולא מהני זה בדבר שנשתמש בהן על האש ככלי ראשון ממש דעיקר עשה של שימת אבנים לא מהני אלא להעלות הרחיקה למעלה אבל דוקא ככלי שמשמש ע"י עירוי ולא ככלי שנשתמש בכלי ראשון ומסיק דלפטר דלא כתבו הפוסקים זה אלא כאן גבי מדוכה וכן לעיל בס"י בקערות גדולות שצריך שמשמש ע"י עירוי מבלי ראשון וכל כה"ג ודבריו כתב גם הא"ר בס"י בשם הב"ח וע"ש שכתבתי דלין כדאי להחיר אלא בלתי צו יומו ע"ש: * צריכים הגעלה. היינו מעיקר הדין אצל כבד כתב המהמר לעיל בסימן תמ"ז דלין למחוק על מה שמקוין אותן ורואין אותן בתקין היינו מזה הטוב והישר נב"ח לעיל בסימן תמ"ז וכו"כ המהמר מרדכי והשו"ע דזהו שכוון הרמ"א בזה"ל והמ"א כתב שם דהם מירי נשעריה עשויה מנכרים הרבה ומשום דא"א לנקות שם בין הסדקין וכאן מירי הטור והשו"ע בשעשה מחמירה אחת ולפ"ו מהרמ"א שסיים וכבר נבאר לעיל וכו' משמע דמירי נבדל גוויי וע"כ דלרין לחירוט של הב"ח ומחמיר הג"ל. והנה הא"ר הפסיק שם לדינא לחירוט של הב"ח דנעשה מחמירה אחת מותר להשהות אחר שנקרו אותו היטב ומ"מ לענין להשתמש בו בפסח החמיר לכתחלה אפילו לאחר שהגעילו ולדידיה דיו של הרמ"א כאן הוא אפילו בשעשה מחמירה אחת. וכן להמ"א שכתב דטעם המנהג הוא משום נדוניא כהך דעה דס"ל דלגות שאור לא מהני הגעלה פשטא דאפילו מחמירה אחת דהגם דלפטר נקרה יפה עכ"פ

בליצון כגון בכלי עץ כפי בהגעלה אם הוא חלק שאין צו גומות וכתבו האחרונים דמדוכות קטנות שלנו שלעולם אין דכין בהם חמץ רק כרכוס ונעגלין' או צריחים של פלפלין שלנו די בהגעלה לכתחלה אפילו בשל מחכות ומ"מ הגעלה צריכה דשמה בל לחובה פ"א חמץ משה ונבלע בתוכה ע"י חריפות הצשמים שדכו בה אח"כ (קה) ומלוה מן המוצהר להגעיל ולדוך הכל קודם וי"ט. ודעידע אפילו אם לא הגעיל כלל ודכו בתוכו חבלין ציו"ט ונתנו בחור התבשיל מצדדים (קו) האחרונים להחיר התבשיל ובפרט אם הוא (קו) אינו בן יומו בודאי אין להחמיר דיעבד מפסיקא שמה נעדר פירור חמץ בצשמים שדכו בו או שחתכו הוגויל וכו"כ בשם רש"י שם חמץ דלא מחמירין איסור מפסיקא. וכו' צדקה שם בה רק חשש מבליעת מעט חמץ אצל בהאק מעסער' שיעור שחומצין הצללים בסכין של חמץ ומניחים אותו בצבד ומחמירין בהאק' מעסער הבשר דק דק י"ל דאף דיעבד אסור [ח"א] ואכן כפי שנהגין שומטין גם חמית פח חטים עם הצללים וחומצין הכל יחד דק דק א"כ הוי בלוע ממחץ ממש ביחד עם חריפות הצללים בודאי אין להקל בזה. כתב המ"א יש לזהר שלא לחמץ הוגויל' רק בסכין חדש ואותן שאין זהירין בזה יואל לקלול מזה שחומצין ונחוי' [שהוא דבר חריף] בסכין של בשר ודין אותו במדוכה ונמאל המדוכה בלוע מבשר ואח"כ דכין בתוכו צשמים ואוכלים חלב: (צא) ולהגעילו אח"כ. דהקילוף לצד אינו מועיל משום דהצלילה הוא מעבר לעבר ואינו יואל אלא ע"י הגעלה: יז (צב) כל השנה וכן עריבה. ר"ל ג"כ כל השנה אצל כל לפרקים (קס) די להם ההכשר בעירוי רותחין: (צג) צריכים הגעלה. דמשהין העיסות עליהן עד שיחמץ ודמי לבית שאור (קט) ואם גדולים הם שאין יכול להכניסם בחור כלי ילבן אבנים ושימם עליהם ויתן

שער הציור

מתרגם: (מ"ן בושם (צפון בושם) **) סכין גדולה לקחו בשר (ק) ויש לעיין אם היה אינו בן יומו אפשר אף דאין נוהגין להחמיר באינו בן יומו אולי נוכל לנרף לזה דעת הפוסקים דחמץ מקרי החירא בלע וסגי הגעלה אף במקום דלרין ליבון וממלא מהני ליבון קל אח"כ מלאחי מענין זה בשאל אברהם אוח י"א וטובה שם דכלא הפסד מרובה אין להקל אף דיעבד: (קא) פוסקים: (קב) הגר"א ופ"א: (קג) אחרונים: (קד) ח"י ופ"א: (קה) ב"ח ופ"א: (קו) ופ"א: (קז) והגר"א והח"א: (קח) דאף שהא"ר מפסק קצת מן עריבה. ר"ל ג"כ כל השנה אצל כל לפרקים (קט) די להם ההכשר בעירוי רותחין: (צא) צריכים הגעלה. דמשהין העיסות עליהן עד שיחמץ ודמי לבית שאור (קט) ואם גדולים הם שאין יכול להכניסם בחור כלי ילבן אבנים ושימם עליהם ויתן

הערות: 1) עיין לעיל סי"א בה"ל ד"ה מותרת לענין האינו:

הגהות: א) י"ל פ"ה:

הלכות פסח סימן תנא

שערי תשובה

באר היטב

כלי מחכות ויבדיל ויהגין להגעיל בכל ענין אכן אם היו מח
(לז) צנפה. אבל צריך לקנות חדשים. ואם עבר וניפה זה ע"י

ביאור הלכה

ואם לפרקים¹ משמע בפוסקים דנוהגין בהגעה: (צו) אפילו וכו'.

אם לאחר הגעלה משים סדין או מפה להפסיק ציניהם שרי להניח

שער הציון

לְיִקְוֹמֵי דְּבָרֵי הָרֶב: (א) וּבִשְׁוֹ"ע הָרֶב בִּסְעִיף מ"ח כֵּתֵב כְּדַעַת הָאוֹסְרִין בְּקִילּוֹף וּבַהֲגַעְלָה. (ב) וּבִשְׁוֹ"ע הָרֶב בִּסְעִיף נ' כֵּתֵב כַּהֲמַקְלִיל.

הלכות פסח סימן תנא

מב באר הגולה

כל כו' הגהה
פ"ה ומה"ד ממזרי
המק"מ

(לו) רי"צ אייז"ן או הכיס של רחיים (מהרי"ל) זכרון לא מהני להו הגעלה (קג) וכן סלים שמשתמשין בהן חמץ דינס כנפה (קד) אכל (קה) שקיס (לח) ישנים נוהגין בזה היתר (קו) על ידי כבוס וצריך להחיר (קז) כל (לט) התפירות שבהן (קח) קודם הכבוס (מורת הבית סימן קי"ו): יט (קט) ה"ה רחוקת שקורים (מ) פאל"ה י"ש אומרים (קי) שאין מוציל לה (קיא) הגעלה וצריך לקנות

באר היטב

המחבר אפילו למחלה סגי ככה"ג. וכן היכא שבאו מים על הגפה שלא שפשו אותה היטב מחלה אפילו על מקצתה אין לה תקנה להשתמש בה בפסח מהרי"ל וכתב המ"א וי"ל דאפילו במקום שאין שם נפה חדשה מוטב שלא ירקדו הקמה ע"כ. והח"י חולק עליו וכתב כי ידוע שכל שלא רקדו הקמה מזרים בזה חטים שבזרים ואלמים ויאסרו העיסה או המלה אלא הגפה זו בדיעבד מהני בה שפשוף היטב והגעלה מ"כ"ש אם מרקד קודם פסח שנחבטו לכן בשעת הדחק נכון לעשות כן אפילו למחלה. שאלה אחד שאמר לפי תומו שדרכו לרחוץ היטב אחר פסח הגפה כדי לקיים אותה לשנה הבאה ויפקד בו קמה לפסח. והתירי מה שריקד בו בדיעבד דאף אם נימא שנשאר בו דבוק משנה שעברה היו חמץ נושקה וזבטל בס' אף חוץ פסח ח"י ע"ש: (לו) רי"צ אייז"ן. דלפעמים מפרדין עליו לחם גם תמכה שחתכו בסכין חמץ ונשאר בחוכו בעין. אפילו בדיעבד יש לאסור בפסח. אכל בע"פ מותר בדיעבד זבטל בס' מ"א: (לח) ישנים. ל"ד אלא אפילו בשק חדש ששם בו פעם אחת קמה לפסח ורואה לכבסו לתם בו פעם שנית ג"כ צריך להחיר התפירות אחרונים: (לט) התפירות. דהיינו אף גם מה שהוא צבולי השק שהוא האומרה. וכתב המ"א וכן יש לנהוג בנפוחות שעושין עליו המלות אם רואה לעשות עליהם פעם שנית לא מהני מה שמהפכין אותם דחמץ מצנצן ויואל מעבר לעבר אלא צריך להחיר התפירות ולכבס היטב ע"כ ואם עבר בדיעבד ועשה המלות על הסדין בלא כבוס כלל אם הוא מוך פסח

משנה

דלפעמים (קכד) מפרדין עליו לחם חמץ וא"א שלא נשחיר פיורו משהו בתוך נקביו וגם התמכה (שקורים חריין') שגררו עליו כל המה שנתחב בסכין של חמץ והתמכה הוא דבר חריף ונבלע בו טעם החמץ ואח"כ כשנוללין עליו נמצא בו טעם החמץ וזוהו אפילו בדיעבד יש לאסור אם נשתמשו בו בפסח אפילו אם נשתמשו בו בזמן כבוס שפיררו עליו מלה וכו"ש חריין' שהוא דבר חריף ואפילו (קכה) אם ניקרו אותו היטב מחלה משום שא"א שלא נדבק בו פיור חמץ או פיור חריין' שהוא גבלע מחמץ אכל כשנשתמשו בו בע"פ יש בזה חילוקים והוא דאם נשתמשו בו רק מלה בע"פ (קכו) אף אם נשתמשו בחוכו פיור חמץ הרי נחבטו בחוכו בס' ומותר לאכלו עד הלילה [אבל כשהגיע הלילה (קכז) הרי הפיור חוזר ויעור ואסור במשהו כמו שנתבאר בסימן תמ"ו] ואם פירר עליו (קכח) חריין' בע"פ שהוא דבר חריף צריך ס' גגד כל חריין' אייז"ן שנעשה כולו חמץ ע"י הצליעה שבלע מהחריין' שפיררו עליו ונתחב בסכין חמץ כנ"ל ואם לא כולו אסור: (קג) וכן סלים. של נגרים שמלאים נקבים וא"א לנקרן ועיין לעיל בסימן תמ"ז ס"א בהג"ה: (קד) אבל וכו'. ושם נגפה וכים של רחיים שאני שעוצר תמיד הקמה של חמץ דרך הנקבים וא"א שלא יהיה נסרך בו משהו: (קה) שקיס ישנים. לאו דוקא אלא (קט) אפילו בשק חדש ששם

שער הציור

מתרגם: מורת

(קכד) מ"א ושא" (קכה) כ"מ דעת הג"ה דמדי דין זה לנפח והכל טעם אחד וכן פירש הא"ר דעת הג"ה אף שהוא מתמפק בענין זה כמה אחרונים סתמו כן [עין הגר"ו וחס"א ומקורו]: (קכו) מ"א ושא" (קכז) הגר"ו וכו' כשמפרדין עליו גם לחם חמץ אכל אם ידוע שלא שימשו בו מחלה רק חריין' שנחת בסכין של חמץ אי"ב אין עמה חשש של חמץ בעין רק מצליעת חמץ לא אמרין דחוזר ויעור [ח"א]: (קכח) ח"א: (קכט) אחרונים: (קל) כ"כ כמה אחרונים וכו' המ"א עמנו בסוף סימן תמ"ז ואף דענינו בסוף דבריו פסקה בזה מדבריו מדברי תוס' והג"א בדגון יש להקל בלא אפר ומחין אפילו בדבר הנדבק בכר כח הגר"א בסוף סימן תמ"ז דמ"ב וכו' דף ע"ט משמע דדבר הנדבק אפילו בדגון אסור [ובא"מ גם תוס' והג"א אין ראייה כ"כ להקל ע"ש] וגם כמה אחרונים כתבו להחמיר בדעת המ"א עמנו בסוף סימן תמ"ז: (קלא) אחרונים:

הערות: (1) עיין לקמן תנ"ג מ"ב ס"ק ל"ג העטעם: (2) מ"ב ס"ק ל"א: (3) עיין לעיל ס"ק ל"ב ובשערי' אות ל"ו בענין זה:

הלכות פסח סימן תנא

ב טור ד טור גכס
ר יואל וז"ל גכס
רוב הפוסקים כיון
דמשמעו כזונו

(מג) [נה] (ק"ב) חדשה: כ' יהשלחנות והתיבות (ק"ג) שמצניעים בהם אוכלין כל השנה רגילים
(מג) (ק"ד) לערות עליהם (קטו) רותחין לפי שלפעמים נשפך מרק מן הקדירות לתוכן: כ"א 'חביות
של חרס (קטו) שנתנו בהם שכר שעורים (ק"ז) מותרים בהגעלה או בעירוי (ק"ח) ג' (מד) ימים.

באר היטב

(מג) חדשה. כתב בעל אמרי נועם במצוה סי' ה' מעשה שהיה
שאלו מצות קודם פסח ברחת ונסתפקו אם היתה חדשה או ישנה
נשתמשו בה חמץ אין במצות אלו שום חשש של איסור חמץ ע"ש:
(מג) לערות. ומהרי"ו סי' קצ"ג פסק דלא מהני עירוי רק יכשירם
דבר במצות אלו או לפי דבר נוסף. וכתבו האחרונים בשם מהרי"ל דאף לאחר הגעלה אם נשפך עליו שום
דבר בפסח אלו יגביהו כלל לאכול ואף לאחר הגעלה לא ישתמש עליהם דבר חס אלא ע"י הפסק מפה או דפין או סמרטוטין וכל זה הוא
חומרות יתירות כי די בחומרה להגעלה וכן נוהגין ח"י. וכתב הט"ו ס"ס תנ"ז הנשים נוהגות שלא להשתמש בפסח בקדירה
ששפך בה רותחין על האבן שמכשירין בו מהטעם שהריח של חמץ נכנס בו ואין בו ריח ולא טעם דאין בו איסור כלל בפסח ע"כ.
והח"י מקיים המנהג לכתחלה אך בדיעבד ודאי אינו אוסר: (מד) ימים. כיון דלא נשתמש כ"א בזונו. ויאל מידי דופנו ועיין

משנה ברורה

מקודם ג"כ לא מהני. ובדיעבד אם הוציא מזה חמה מן המדור
ברחת של חמץ אם לא היתה הרחת נקיה אלא היה בה לכלוך
חמץ בעין אוסר במחמתיות המזה* (קלג) כדי נטילה (קלג)
שהוא כרוצח גודל (ולפי מה שאנו נוהגין לאפות מצות דקות
נאסר כולו) ואם אפו על ידי מרדה זו עונות חמץ עם שומן
(קלד) נאסרה המזה כולה דע"י השומן מפעפע החמץ בכולה
[ודוקא תוך הפסקה אבל קודם הפסקה (קלד) עד הלילה בטל
בשמים אותו מעט הנשפך שיש על המרדה] אבל אם הדיוח
המרדה מקודם ואין עליה חמץ בעין רק בהלוכה בה אין
אוסר רק כדי קליפה בין שנשתמש בה מקודם (קלד) עם שומן או
בלא שומן דאיסור הבלוע בכלי אין יכול לאסור יותר מכדי קליפה.
אם (קלד) הוציא מזה חממה במרדה של פסח ואח"כ רדו בה
מצות אחרות (קלד) ונאסרו ע"י המרדה ואח"כ נתערבו אלו
בהרבה אחרות כשורם* כולן אסורות דכבר נתבאר בסמ"ק חמ"ז
דפסחם לא נחבטל יבש ציב"ש ואפילו אם נחערב בע"פ מ"מ חוזר
ועיור תוך הפסקה ואסור לאכלם בפסח [ורק בע"פ מותר להאכילן
לתינוק] וי"א דכיון שלא נאסר רק מלך בלוע (קלד) אינו חוזר
ועיור בפסח וכ"ז בחמץ גמור אבל במרדה שהוציא בה מזה
כפולה ונפוצה די לאסור הרחת לכתחלה אבל בדיעבד אינו אוסר
יותר מזה כתב הח"י דאם אי"א לנפול בקל רחם אחרת מותר
להוציא לכתחלה בה המצות דא"כ יטערך תמיד מרדה חדשה והוי
כדיעבד* (קמ) ואם נסתפקו במרדה אם היתה של חמץ או חדשה
מותרים כל המצות: (ק"ב) חדשה. ואם מחזיק רחם של פסח
משנה זו לשנה האחרת-מותר וא"ל הגעלה רק שיראה שמהיה נקיה
היעזר ט"ו וי"א דלא כמ"א: ב' (ק"ג) שמצניעים בהם אוכלים.
חמין אכל סם (קמח) מינות אי"ל הגעלה: (ק"ד) לערות עליהם
וכי. מכלי (קמב) ראשון ומהרי"ו סימן קצ"ג פסק דלא מהני

שער הציון

הערות: (1) עיין סי' תמ"ז ס"ק כ"ט וע"ש שעה"ל אות כ"ד:
(קלג) מ"א במסקנתו ומה"ש ופמ"א וי"א: (קלד) לקמן בס' חס"א באחרונים שם: (קלד) אחרונים: (קלד) פמ"א ולכאורה נראה דזהו דוקא לענין
שע"י השומן שהוא בעין אינו נאסר המזה כולו בטל הנשפך בשמים אבל עכ"פ הבלוע שנתן המרדה אוסר כדי קליפה אף קודם הפסקה וי"ע:
(קלד) כ"כ המ"א ופמ"א ציד"ד סימן ק"ה וחק יעקב וגם הפמ"א מלדד כן ציד"ד שם והנה הש"ך שם ציד"ד סק"ב מסתפק דהיא בלוע שומן
בטל* לאסור דאסור כולו וכל אלו מוקלים וכל אלו חמין וי"א אמנם הנהר שלום ומקמ"א וי"א כמבז דענינו לענין חמץ כיון דהאיסור מלך עמנו הוא חסון
גם הש"ך מודה דאין אוסר כולו. אך אם זה ראיתי במקמ"א [בציאורים שם] שדעמו דאוסר כבדי נטילה ולא העמקתיו להלכה דכל האחרונים הג"ל
וגם הנהר שלום כמבז רק כדי קליפה [ודבר פלג ראיתי בח"א שכתב לאסור כבדי נטילה ואין מ"א סק"ז והלא המ"א כתב בהדיא כדי קליפה ובסוף
דבריו מוכח בהדיא כבדי קליפה דוקא ולא כדי נטילה ע"ש וי"ע: (קלד) ח"י ומקמ"א: (קלד) עיין במ"א שדעמו דלמה ראשונה שרדו בה מיד אחר
מנה המצוה אם היא בשמטות נאסרה כולה ואם לאו נאסרה כבדי נטילה ושאר מצות שרדו בה אח"כ לא נאסרו רק כדי קליפה משום שכבר נתקנת
הנשפך של המרדה שנדבק בה מהמזה חממה ע"י הראשונה ושבו אין בה רק בליעה ואינה אוסרת רק כדי קליפה ונזהר שלום מפסקה על סברה
דמקנת: (קלד) מ"א: (קמ) אחרונים: (קמח) היינו אף שמצניעים בהם אוכלים אבל אינם חמין [בהרי"ו ופשוט]: (קמב) אחרונים: (קמב) ח"א
וי"א: (קמב) כן משמע חמ"י וי"א ופשוט הוא דמדינא לרף ללך בחר רוב תשמישו וכלעיל בס"י: (קמח) מ"א בשם מהרי"ל: (קמו) כן משמע
מקמימם הפוסקים וכו' גבי יין נסך דתשמישו בזונו מסתביר דלאחר הגעלה מותר להשתמש אפילו בחמין כן ה"ה בענינו מה"ט"ו משמע לכאורה
דלמי מחיר רק בזונו וי"ע: (קמו) כן כתב הגר"י וכן מוכח מה"ט"ו: (קמח) ש"ך ציד"ד סימן קלי"ה ס"ק ל"ג ע"ש:

הנחות: (א) כנ"ל בכלי:

א"י קובי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף י"ו כתב שאם נתערבו בהרבה כשרות הרי הן בטילות ברוב אם נתערבו בע"פ או קודם ורוצה לאכלם קודם
כניסת ליל ט"ו. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף נ"ה כתב כהט"ו אבל מביא שאם רוצה להחמיר על עצמו יקנה לו חדשה ויבין לעשות כן למי שאפשר לו כי יש
מתמירין ומי שאי אפשר לו יגבילנה בצנעה. (ג) ובשו"ע הרב בסעיף י"ו כתב כהמ"א. (ד) ובשו"ע הרב בסעיף י"ח לא מביא זה.

הלכות פסח סימן תנא

מג באר הגולה

הגה והגעלת (מה) (קט) החצית (קכ) יעשה בדרך זה ילכן אכנים ושימים בהם ויערה עליהם רוחמים
מכ"ר ויגלגל החצית שגיגה הגעלה לכ"מ (הג"מ פ"ה) (מו) וידיעבד (קכא) אם נמנו בהם (קכב) יין או
דבש בלא הגעלה (קכג) רק שהדימן היטב תחלה מותר לשמות ממנו בפסח (מכ"ה פ' כ"ט והג"א פ"ז
דע"א ותה"ד בסימן ר"א): **כב** כ"ל הכלים אפילו של חרס (קכד) שנשתמש בהם חמץ בצונן מותר
להשתמש בהם מצה (קכה) אפילו בחמין (קכו) חרץ * מבית שאור (קכז) ובית (מו) חרוסת שאעפ"י

באר היטב

זי"ד דאפילו במוסף מהני: (מה) החצית. וזריך להסיר שולי
החצית כדי לנקרו היטב כ"כ הרוקח. אכן האחרונים הסכימו
דחצית עץ של שזר אין להגעילו כלל וכן כלי עץ שמצוין בהם
גומות וכלים שהיו בו יין שרק לא מהני כלל הגעלה דגרוע מבי
שאר ומרוקח. וכחז ה"ט: וי"מ אם ישל אותן היטב במים עם
אפר עד שנשתמק הריח לגמרי מותר להגעילו. מהיו חציות שלא

משנה ברורה

(קט) החבית. וזריך להסיר (קמט) שולי החצית אם הוא של
עץ לגרר היטב מפנים בכל הסדקים (קכ) וגם שמנאי שמרים
שמדובקים בשולי החצית והגעלה ועירוי לא מהני אלא להפליט
בזלוע שפנים אצל לא להחמץ שיש צעין ואם הוא של חרס זריך
(קנא) לפחות פי החצית כ"כ גדול שיכול להכניס בו ידו ולשפשוף היטב מפנים בכל הגדלים. אכן האחרונים (קנז) הסכימו דיש
להמיר שלא להשתמש כלל בחצית עץ של שזר שמנאי בהן גומות גם א"א לנקר בין הנסרים שלא ישאר שם משהו וזהמא בין נסר
לנסר והוא חמץ וישאר צעין ועיין בא"ר בשם הפרישה דאם נשתמש בחצית של שזר ולא פתחו השולים וניקרו היטב אסור
אפילו בדיעבד דלא מהני הגעלה למה שהוא צעין אכן אם פתח א' משוליה וניקר היטב צפנים מהני הגעלה בדיעבד וכן הסכים
בא"ר ע"ש שהאריך בסימן קכ"ה בזה. וכ"ו בחצית של שזר או שאר משקה חמץ אצל חצית של מי דבש יש להמיר בהגעלה (קנז)
אע"פ שנתבאר הדבש ביורה שצנלו בו שזר חוץ מעל"ע: (קכ) יעשה בדרך זה וכו'. וכתבו האחרונים דכלים שהיו בו י"ש
לא מהני להם כלל הגעלה דנשאר בו גם אח"כ ריחו וטעמו אכן אם ישל אותן היטב במים עם אפר עד שנשתמק הריח לגמרי
מותר להגעילו אח"כ (קנז) ודוקא לכלים שהם פתוחים לגמרי ויכול להכניס ידו לתוכו לנקר היטב ולבדוק בכל הסדקים שלא יהיה
נדבק בו שום ממשות אצל אם אינו צעין זה לא מהני אפילו אם ישל באפר כמה פעמים (קנה) גם צעינים שהכלים יהיו נעשין
מחתיכה אחת או שהם של כלי בדיל ושאר מיני מחכות דאם עשוים מנסרים הרבה ככלים שלנו אין להקל להגעילו אפילו אם
בשלו באפר כמה פעמים דא"א שלא ישאר וזהמא בין נסר לנסר וכנ"ל: (קכא) אם נתנו בהם. ושהו (קנו) שם מעל"ע דהיו
בזבז ונכנס בו טעם השזר אפ"ה מותר וכלקמיה דאל"ה פשיטא דמותר: (קכב) יין או דבש. עיין במ"א וחי" דיש חילוק בין יין
לבדש בדיין אפילו החצית בן יומו מבליעת השזר ג"כ מותר בדיעבד דשכר ביין נותן טעם לפגם הוא ובמי דבש לא היו לפגם אלא"כ

היה הכלי אינו בן יומו מבליעת השזר אצל אם היה בן יומו ושהה המי דבש בתוכו מעל"ע אפילו בדיעבד אסור לשמותו בפסח (קנו)
אצל כמה האחרונים הסכימו דאף במי דבש מותר אפילו בן יומו ומטעם דכבוש לא נקרא עד אחר ששהה מעל"ע ואז נעשה הבליעה
שבתוך הכלי לפגם ומותר בדיעבד. ודע בדכל גוויי היתר זה של בדיעבד אינו אלא כשעירי היין והדבש מן החצית קודם הפסח ומתו
אותו למוך כלי פסח דהותר כבר היין והדבש קודם הפסח דקודם הפסח נותן טעם לפגם מותר (קנח) אצל אם נשתמק היין והדבש
בחצית עץ חוץ הפסח אסור דצמידינתו נוהגין לאסור נותן טעם לפגם בפסח וכלעיל בסימן תמ"ז ס"י בהג"ה וכתבו הפוסקים דאם
נמנו (קנט) לתוכו דבר חריף כחומץ חמץ בצונן. ר"ל שהשתמש בהם בחמץ יבש או אפלו בדבר לח (קסג) אך שלא שהה שם מעל"ע ולא היה דבר חריף
היה מין שרק אסור בדיעבד אפילו אם אינה בן יומא דעינינו רואות שנותן טעם לשבח הוא. והנה מלבד משמע דאפילו אם הגעילה
אסור מה שנתן לתוכה ואפילו לא הייתה בן יומא ומשום דעינינו רואות שנשאר בה טעם וריח אפילו אחר הגעלה (קס) אכן אם לא
נשמע בה ריח של י"ש מהני הגעלה בדיעבד שלא לאסור מה שנתן לתוכה ומ"מ מיד שזוכר (קסא) זריך לערות היין לכלי אחר:
(קכג) רק שהדיחן היטב וכו'. ואיירי צעינים שאין בו חשש של חמץ צעין (קכד) שהיה הפה של חצית החרס רחב למעלה והכניס
ידו לתוכה וניקר היטב בלדדיה ובשוליה שלא נשאר שם שום שמרים וצחצית של עץ כשפתח השולים וניקר היטב וכנ"ל:
כב (קכד) שנשתמש בהם חמץ בצונן. ר"ל שהשתמש בהם בחמץ יבש או אפלו בדבר לח (קסג) אך שלא שהה שם מעל"ע ולא היה דבר חריף
דאם שהה בתוכו מעל"ע הרי נעשה כבוש בתוכו ואפילו בשאר כלים וזריך הגעלה או עירוי וכנ"ל בסכ"א: (קכה) אפילו בחמין.
דכיון שלא נשתמשו בהם אלא בצונן לא בלעו כלום ודי להם (קסד) בהדחה להעביר מה שדבק צעין לדופני הכלי: (קכו) חרץ מבית
שאור. היינו כלי (קסה) שהשהה שורה בו את השאור ליטמו צעינים ופעמים שהשאור שזהה הרבה בצאותו כלי וממחת שחיתו קשה
בזלוע טעמו בצאותו כלי אפילו בצונן: (קכז) ובית חרוסת. היינו שנותנין בו דברים חריפים עם חמץ ואפילו אינם של חרס:

מהנה

שער הציור

הגדרות: (א) ז"ל ל':

(קמט) רוקח ולבוש וחי" ושי"א: (קנ) פרישה: (קנא) שם: (קנז) ב"ח ומ"א ושי"א: (קנח) ח"א ככלל הנ"ל: (קנה) שם:
(קנו) אחרונים: (קנז) הגר"ו ומגן אלק בסימן תמ"ז ס"ח ודעת ה"ט: ויור"ד סימן ק"ה ס"א וכו' ג"כ הש"ך שם בסק"ז ע"ש והנה המ"א
הביא ג"כ בסימן תמ"ז סקט"ו את דברי ה"ט: הנ"ל ודחיוו אינו מצינו צעינים שהיו נותנין היין והדבש בנגע ראשונה שפינו השזר והדחתו אותה:
(קנח) המ"א וחי" ושי"א: (קנט) ח"א ושי"א ועיין לעיל בסימן תמ"ז ס"ה בהג"ה ובמ"ז שם: (קס) הגר"ו וכן בפמ"ג מזכיר דאפשר שעי" הגעלה
מותר בדיעבד אפילו לא ישל תחלה את הכלי במים ואפר ע"ש: (קסא) הגר"ו: (קסב) פשוט וכנ"ל: (קסג) עו"ש וק"ק דא"כ מה דמסיים דהיבית
שאור וצית חרוסת אסורים ע"כ דמיירי ג"כ בלא ששא שם שיעור מעל"ע ובאופן זה מותר להשתמש בהם בצונן בלא הגעלה והיה לו להשו"ע בלאר
זה: (קסד) פוסקים: (קסה) רש"י:

הערות: (1) עיין בס' תמ"ז ס"ח בה"ל דיה אם צעין זה:

שלא נשתמש בהם חמץ אלא בצונן אסור להשתמש בהם מצה בחמץ אבל בצונן להניח בהם (קבח) מצה אפוייה (קבט) מותר אבל (קל) אסור ללוש בהם וכל זה בלא הגעלה (קלא) אבל ע"י (מת) הגעלה אפילו בית שאור וחרוסת מותרים אם אינם של חרס * אבל לשל חרס לא מהני הגעלה ו'אפילו לא נשתמש בהם חמץ אלא בצונן (קלב) לא ישתמש בהם מצה אפילו בצונן והאידינא נהגו עלמא (קלג) דלא לאשתמושי בפסחא במאני דפחרא עתיקי (פי) כלי חרס ישינס (קלד) * ומור של בית המורף (קלה) דינו כלי חרס ואסור (קלו) לשום שום דבר על (מט) [ו] המור נפסא

באר היטב

היינו שנותנים בו דברים חריפים עם חמץ ועיין ט"ו ובח"י: (מת) הגעלה. ואנו נוהגין לאסור כמ"ש סי"ו: (מט) המור. הסכמת אחרונים דמותר דיעבד החבזיל שנחשבל בחוכן. [דהוי כשמי קדירות נוגעות זו בזו י"ד סי' ל"ג ועכ"פ יבדנו היטב ויטמנו. הא לוא הכי אפילו דיעבד אסור אכן הלבוש מחיר ומ"י וכל האחרונים אסרו]. וכן אם הוא שעת הדחק ש"א צעין ויסקוהו היטב ואח"כ יצוה צייט מקום מושב הקדרה כעוד

משנה ברורה

(קבח) מצה אפוייה. לונת ויה"ה (קסו) שר דבר זונן אפילו לח אם הדיחו מחלה ודוקא דרך ארעי ולא נקבע וכנ"ל בס"א בהג"ה: (קבט) מותר. שהזונן אפילו אם הוא לח אינו מפליט מה שצולע בחוך הכלי אל"כ שזהו תחומי מעלי"ע: (קל) אסור ללוש בהם. דרתי החימוץ הצלוע כלי גורס למחר חימוץ להעיסה הנילושה צמח: (קלא) אבל ע"י הגעלה וכו' מותרים. צין (קסו) ללוש צמח וצין להשתמש צה צמחין. והנה כ"ו מעלס הדין (קסח) אצל לפי מה שכתב הרמ"א לעיל בסי"ו דהמנהג של להשתמש בכלי לישא משום דל"א לנקר בודאי יש להחמיר גם צמח שאור. ואם היא של מתכות כבר כתב הרמ"א לעיל בסי"ו גבי מדוכה שהשוו אותה הפוסקים לבית שאור דנוהגין לכתחלה ללבוש וכו"ש צמח שאור ממש: (קלב) לא ישתמש בהם מצה אלא בצונן. כן הוא גירסת (קסט) הב"ח והפרי"ח (קט) ויש גורסין אפילו צונן וזה דכתיב בריש הסעיף דצונן מותר לבית שאור וחרוסת לא איירי בשל חרס: (קלג) דלא לאשתמושי. אפילו (קעה) צונן ואפילו בשאר כלים שאינם בית שאור (קעב) ונשתמש צה חמץ רק צונן: (קלד) ותנור של בית החורף. (היינו מור שמחממין בו בית החורף) שרגילים (קעג) להשים על גבו פשטיד"א ושאר חמץ כל ימות השנה ונבלע שם טעם חמץ ע"י חוס האור בשעה שהמור מתחמם ואחר יוצא מידי דפיו לעולם אפילו ע"י היסק שמסיקין בחוך המור (קעד) וה"ה הקאכלי"ן העשויין בחוך המטורים שרגילים להשים בהן חבזילי חמץ ותחיתת פח: (קלה) דינו ככלי חרס וכו'. ר"ל דכלי חרס אינו יוצא הצליעה מחוך דופנו לעולם כ"א ע"י היסק (צמקוס) דלא שייך שמה פקעי ודלעיל בסי' גבי [אפילו אם יכשירו כדיון] להוציא הצליעה שנבלע מלמעלה ודמיה להוציא הצלוע שנבלע מלמך השני: (קלו) לשום שום דבר על המור

שערי תשובה

לאסור ע"ש: [ו] המור. עיין בה"ט ועי' בשו"ת חינוך צ"י סי' ט"ו שאין להגעלה גם הקור"ט ט"פ הדפוס צמח שאור שדפוס צמח המור פולט חמץ צמחיו (ומה שכתב שם הימר מטעם דהוי כד קדירות נוגעים אין זה מועיל רק לענין דיעבד) וע"ש עוד טעם לפי ש"א לפלוט צמקוס שצמח המור למעלה בשפה כו' ע"ש ומ"מ נראה שאין כ"ו רק צמח שמצליע לפעמים צמחיו או מעמידין ע"ג ולפעמים נשפך ממנו ונבלע

אחר כדיעבד דמי ומ"מ עכ"פ יבד המור היטב בכל הנלדדים

ביאור הלכה

לאסור לגמרי יצוה טרם ההגעלה לבלע הצורה והקנים והכובע לבלע צה מי אפר שקורין ליי"ג גם אפר הדפוס שהיו חוקקים מלח והם מפגימים הטעם וצריך השגחה גדולה לנקות היורה מתחממיו ולהסיר מהם הקנים ע"י זמון או להניח עליהם על מקום העלוי גחלים וסיים שם אחר כל זאת שומר נפשו ירחק משמית י"ש נפסח אצל אין לאסור להם אחר המיקומים האלו ע"ש. ועיין בחידושי רע"א ב"ה ונראה וכו':

* אבל לשל חרס לא מהני הגעלה. עיין בצמחור הגר"א שכתב דהוי רק לדעת רב האי המוצא צמח שדעמו דלא מהני הגעלה לחרס אפילו לא נשתמש בו אלא צונן אצל לפי מה שפסק בסעיף כ"א דמהני הגעלה ה"ה כאן ע"ש וז"ע בדעת שאר פוסקים דלכאורה משמע מדעתם דאף דקיי"ל תס דמהני הגעלה כאן גרע: * תנור של בית החורף. היא העשויה מקאכלי"ן לתחם בית החורף. ועיין מ"צ דהאיסור צה הוא משום דהיסק שמסיק צמים אינו מועיל לבלוע שנבלע מגבו כ"כ המ"א והגר"א אצל לענין פנים גופא משמע בפשיטות דמועיל היסק כבשאר תנורים ויש מהאחרונים שמתנו דהיסק תנור בית החורף לגמרי להכשירו (עיין א"ר וכו') והמ"א כתב וז"ל מה שהתמירו האחרונים צמח בית החורף דלא מהני ליטון היטב כמו שעשויין בפולין גדול שהתירו נעשה רק מקאכלי"ן וא"כ הוי כלי חרס ממש אצל צמדינה זו שידוע שצוין כפיץ הקאכלי"ן מחילה של לבנים וא"כ דינו ממש כמור שאופין בו דבוא לא חייש שמה פקעי ולכן י"ל דכ"ע מורדים ליטון או טוח צמח ויהיה למתירם שווע"ק ע"א ארבע"ן שיש עליו כיוס מהני ליטון ולכן י"ל דצמקוס שאין לו לבלע צמדיה יש להחיר ללגן תנורי בית החורף צמדינה ליטא וכו"צ שעשויין התנורים כן עכ"ל. ובעיקר הדין אף לעשויה מקאכלי"ן לבד הסכימו האחרונים דמהני ליטון דריון דהיסקו מצמינים לא שייך דחיים שמה פקעי וגם הלבוש כתב ע"ז דהוא מותרא ימירה. ועכ"פ צמחורים שלטו בודאי אין להחמיר כמ"ש הח"א.

תנור קטן) והכל לא מהני (קעה) ההיסק שמסיקין אותו מצמינים למה דמותר שם בסי' דדבר שהיסקו מתחוך לא מהני ההיסק

מתרגם: ° תנור חורף לתחם הבית: ° תנור לאפיה:

שער הציור

(קסו) אחרונים: (קסו) כן משמע מלשון הטע"ע שכתב וכל זה וכו' ואף דהר"ר יהודה בר' יו"ט שהוצא ברא"ש ס"ל דללוש אסור צמח שאור אפילו ע"י הגעלה כמפורש דעתו בסמ"ג ובאור זרוע צהדי"מ מ"מ מחי' ריב"ז ומהר"ם חלאוו"ה מוכח דמדינא אפילו ללוש מותר ע"י הגעלה וגם מסתמך ש"פ הממירין ע"י הגעלה שמתיר דלפילו ללוש צה מותר ע"י הגעלה: (קסח) מ"א והעתיקו דבריו כנה אחרונים והנה אם הבית שאור עשוי מתכות נקשר בודאי יש להחמיר משום דל"א לנקות בכוף כקוף אצל עשוי מתכות וכו' ופירש"י שם (וסתבר הט"ו שם שכתב להיפך לא מתקבצא כלל וכן האחרונים לא העתיקו דבריו להלכה) והט"ו עצמו מיישב דעת הרמ"א שלא הניח כאן להחמיר כמו בסמ"ט משום דכאן איירי בכלי עץ ובדיל אצל עכ"פ אינו מיושב דגם בכלי עץ כתב שם הרמ"א בסמ"ט דנענין קילוף וכמו שהקשה הח"י וגם צמ"י משמע דהמנהג שלא להשתמש בכלי צמח משום דל"א לנקר היטב שלא ישאר מעט צמח סדק והנכון כמו שכתב המ"א ועוד איהו אחרונים דהרמ"א סמך עצמו על מה שביאר לעיל: (קסט) וכו"מ בלבוש וכן הוא ג"כ דעת המחמיר מרדכי ובעי' ישע וכן ראיתי בספר השו"ע שהדפיס המחבר וז"ל בחיי שזכתי הש"י להשיגו: (קע) כן היה הניקא צמח ספרי שז"ע לפי האחרונים וכו"מ צמ"ש ובאר הגולה והגר"א ג"כ מלדן כן: (קעה) מ"א וכו"א: (קעג) אחרונים וכו"מ ברי"ף: (קעד) אחרונים: (קעה) מ"א

וע"ש: (קעה) מ"א והגר"א וכו"א:

הערות: (1) עיין לעיל סי' י"ז בה"ל ד"ה והמנהג. לענין קילוף והגעלה:

הלכות פסח סימן תנא

מד באר הגולה

(מהרי"ו): **כג** כלי חרס (קלח) המצופין (*)(קלח) * בהתוך (נ) [ת] זכוכית (קלט) כלי חרס: הגה ויש מקומות שנהגו שלא להשתמש בכלי חרס גליזארט (קמ) אפילו חדשים (מהרי"ל) ואין להחמיר (קמא) רק במקום המנהג (תשובה מהרי"ל): **כד** כלי עץ המצופים בסמנים שקורין ברנים (קמב) דינים ככלי חרס: הגה ויש מקומות שמחמירים שלא להשתמש בכלים (נא) (קמג) צבועים אפילו בן (קמד) חדשים (מהרי"ל) (קמה) וכן המחמירין (נב) צביל ואין להחמיר בזה רק במקום שנהגו איסור (תשובה מהרי"ל): **כה** כלי השתיה בין צלוחיות בין כוסות מותרים (קמו) בשטיפה בין שהם (קמז) של זכוכית בין

שערי תשובה

נחובו אל תמור בית החורף שאינו רק להקפא נראה דשפיר יכול להגטילו אע"ג ששואר ממנו כלי חרס דלא צבועים כ"א אם מלא [ת] זכוכית. ענה"ט וע' בספר בית אפרים בק"ה סימן י"ט לישב דברי הש"ע שדבריו מותרין ממש"ש כאלו כלי חרס י"י בן אבד וכן זכוכית וע"ש מה שכתב על דברי מ"ה כלי כסף מצויין מ"ש:

ביאור הלכה

ומה שכתב הח"א מותרים שצמדיתנו וכו' שיש עליו כיסוי לא ידעתי מניל להצריך דוקא שיש עליו כיסוי דהלא צבועים כ"א אם מלא גחלים מבפנים מהני אף שאין עליו כיסוי וכן לענין קדירות בש"ס היה מותר במילוי גחלים אלא משום דחיים שמה פקעי אף דאין עליו כיסוי וא"כ ה"ז דאין חילוק בזה:

* בהיתוך זכוכית דינם ככלי חרס. עין מ"ב מש"כ דלא דמי לכ"ו דמשום שמופה על החרס ונרף עמו כנכשן דיו כלי חרס כ"כ הרא"ש אכן בחוס' ע"ד דף ל"ג כתב להלן בין כלי זכוכית שלם דלא נגע מהיכא דאין אלא כיסוי על החרס והיכא כן גם מערוך ולפ"ו לאו דוקא משום שנרף עמו כנכשן והגר"א בסעף כ"ו הביא רק דעת החוס' וכו' מדבריו בס"ק פ"ו עיי"ש שנהגו מדבריו שפיר עפ"י דברי הרמ"א שם לענין כלי כסף שיש בו חילוק וזכוכית דקאי אף לדעת המחבר שם דמותר בזכוכית ושאינה חרס דאין חילוק דומיא דקונית והיינו דאין חילוק בין חרס לש"ד:

טיט למטה לנד אלא א"כ הטיט צבוע שם מן הנדדים (קעט) וגם מלמעלה אכן טיט למעלה (קפ) אינו מעכב דיעבד. וכשמשים כיסוי על הקדירות שמינה שם מותר לכתחלה אף כשאין שם טיט מלמעלה. ועתה נבאר לענין מור התור אס לא הכשירו מקום אס הניח מנה בתוכו דיו כעל התור וכנ"ל. ולענין אפית המזות שם דינו כמו שנבאר בסיון תס"א עיי"ש. ולענין בישול בתוכו אף לכתחלה צריך להכשירו גם לזה כמו לאפיה [או שטיט צבוע כעובי אצבע את קרקעיתו] מ"מ דיעבד אין לאסור (קפא) התבטיל אף אס לא הכשירו: **כג** (קלח) המצופים וכו'. מכל זד ואף דכתב המחבר בסכ"ו דכלי זכוכית אינו צובע כלל (קפב) הנה כיון דמחופה על החרס ונרף עמו כנכשן נלע טיט: (קלח) בהתוך זכוכית. (קפג) והסכמת אחרונים להחמיר אף בהתוך עופרת או צביל דלא מהני הגעלה נ"ל שכן נשתמש בו חמץ צבוע נלע חמץ נלע עובי הכלי ונלע גם בחרס שחתה עופרת ושזו אינו נפלט ממנו לטוש: (קלח) דינם ככלי חרס. ר"ל ואו אס נשתמשו בחמין לא מהני הגעלה (קפד) ואין חילוק בין אס היה הכלי מקרקע ירוקה או לנגה ושחורה ואפילו אס היה חלקה בלא צבועים מ"מ היא צובע ע"י חמין אצל אס דרך תשמיש צנזון או יס חילוק דאס הכלי נעשה מקרקע ירוקה אין לה תקנה דדרכה ללבוש ואס מלנגה ושחורה יתחרים בהגעלה או צעירו וכנ"ל בסכ"א אפי' אס יס זה צבועים ואס אין זה צבועים א"י הגעלה ובששך נעלמה סגי וכמבאר צו"ד סיון קל"ה לענין יין נסך [נאמר מרדכי]: (קמ) אפילו הן חדשים. שלא נשתמש בהן חמץ מעולם (קפה) לפי שמקלט האומנין עושין פעולת הציפוי ע"י סובין והרי יס כאן חמץ צבוע בתוך הציפוי ואפילו הציפוי מעט מנחך ג"כ אינו כדאי [פמ"ג] ואותן כלים שנוטף עליהם שפעמים טיפים מהתכה מכלים אחרים (קפו) אין להקפיד: (קמא) רק במקום המנהג. ואפילו בזהות מקומות אס ידוע שכלי חרס זה לא עירב האומן סובין ציפוי יס להקל ולפיכך נוהגים (קפו) בזהות המקומות שיהודי עומד על גבן בשעת מלאכה לראות שלא יתקן הציפוי ע"י סובין: **כד** (קמב) דינם ככלי חרס. שאין הגעלה מועלת להם אס נשתמש בהם חמץ (קפס) בחמין (קפט) שהסמיים מעכבין על מי הגעלה שלא יפליטו מה שצבוע בתוך העץ: (קמג) צבועים. כנכוסים וכדומה: (קמד) חדשים. דהיישין שמה היה ע"י סובין או שצבע כלים ישינים: (קמה) וכן המחמירין בבדיל. ר"ל אפילו הן חדשים וג"כ מטעם הג"ל (קל) שפעמים הציפוי ע"י סובין או (קלא) שחיפה כלים ישינים ועיין לעיל בסיון ג' ונמש"כ שם ס"ק עו: **כה** (קמו) בשטיפה. עיין לעיל בצ"ב ס"ק מ"ט: (קמז) של זכוכית. נקט

שער הציזון

(קעו) אחרונים: (קעו) מ"א וט"ו וכו': (קעה) אחרונים: (קעט) ח"י וש"א משום היענה של חמץ שעלה למעלה מהכל הקדירות רוחותם שנהיגו בכל השנה ונלע בגגו של הקלל"ין ועמה חור ופול בתוך הקדירות כשנחתם: (קפ) מסקנת המ"א בסיון זה ויזת מאיר בסיון תס"א ועיין בחידושי רע"א שמשפסק על דברי המ"א וגם על דברי בית מאיר יס לפסקה (לפי מה שכתבנו העם בזהות הקודם) מ"מ יס לשמוך עליהו להקל דיעבד מטעם דהוא נותן טעם לפגם ג"כ: (קפא) ואס כיבד התור מחלה מחמץ ענין אף הקדירה מותר [הגר"ז]: (קפב) הרא"ש: (קפג) ב"ח ופיר"ח וחק יעקב וש"א: (קפה) גמרא: (קפה) מ"א: (קפו) לפי שאח"כ מכונין לתור מלא אס ונרף הקובין שז משא"כ כלי חרס שהוא מופה בזכוכית חס עליו שלא יתקלקל הזכוכית שז מחמת חוס האש וממחר הוא להוציא מן האש ולפיכך ממחרין שלא להשתמש שם בפסח: (קפו) חמץ משה והגר"ז: (קפה) אחרונים: (קפט) ב"י אצל אס נשתמש בהם צנזון אין להחמיר רק במקום שנהגו להחמיר בחדשים: (קל) לנש: (קלא) צפמ"ג מנרד שאפילו ע"י הגעלה אין כדאי ונחתם משה מקיל ע"י הגעלה: (-) וקדירות צבול המצופים בהיתוך (וישמעלעט) לבן ושזע נעלה בח"ס ויד"ק ק"י ל"ח הגעלה ע"ש אכן שפעתה שכתב גדולים נהגו להחמיר רק לענין איסור חמץ אצל כלל השנה הקילו להגשיל אחר מעליע דהוא נטיל ומשחרו מהטוב

ליקושי דברי הרב: (א) ובשור"ע הרב בסעף ע' כתב: לפיכך נכון להורות שיגעילו אותם אחר הציפוי.

ר' משום הרשב"א
ש' הר"ן בפרק ב'
דפסחא ת' הרשב"א
במסכתא א' מרדכי
נפ"ג דפסחא

שהם של עץ בין שהם של מתכת בין שהם של חרס י'ואעפ"י שלפעמים נותנים בהם לחם חם (קמח) כיון שרוב תשמישן אינו אלא בצונן סגי בשטיפה שלא הלכו בכל כלי אלא אחר רוב תשמישו : הגה (קמט) מיהו י"ש (נג) מחמרים (קנ) ומחמרים הגעלה וכן נוהגין (וע"ל ס"ו) : כו' כלי זכוכית אפי' (קנא) מכניסין לקירוס (קנב) י'ואפילו משתמש בהם בחמין א"צ שום הכשר (קנא) שאינם בולעים ובשטיפה בעלמא סגי להו : הגה (קנד) יש מחמירין ואומרים דכלי זכוכית אפילו הגעלה לא מהני להו (קנה) וכן (נד) המנהג באשכנז (קנו) ובמדינות אלו (סמ"ק ואגור) וכן כלי כסף שיש צמחין החוץ זכוכית שקורין גישמעלנ"ט (קנד) אין להגעילו (קנח) אבל מצחין (קנט) אינו מוסיף (תה"ד סימן קל"ב) : כז' שפוד ישן שצלו בו עופות בפסח מותרין אעפ"י (קס) שמקודם צלו בו בשר (נה) מלוח ממלח שלא נבדק : הגה מיהו אין להמיר רק דיעבד"ו וכן (קסא) שצמחין של יין (קסב) נוהגין להדיחן (אגור ומהרי"ל) וכן

באר היטב

ומהרי"ו : (נז) צדיל. נוהגין בקצת מקומות שעומד יהודי ע"ג צמנת מלאכה : (נג) מחמרים. ודיעבד אינו אוסר : (נד) המנהג. אבל

משנה

נקט זה אפילו לדעת המחמירין זכוכית כשנשתמש בהן צמחין או צמחין לקיום כלקמיה צמ"ו בהג"ה הכל כשנשתמש בהן צמחין לכו"ע לא צלעו וסגי בשטיפה ומותר אח"כ להשתמש בהן אפילו צמחין : (קמח) כיון שרוב תשמישן וכו'. עין לעיל צמ"ב ס"ק מ"ו : (קמט) מיהו יש מחמירין. היינו לכתחלה אבל דיעבד סגי להו בשטיפה י'רמ"א לעיל צמ"ו : (קנ) ומצריכין הגעלה. וה"ה (קנב) ע"י מילוי ועירוי וכלליל צמ"א : כו' (קנא) מכניסין לקירוס. היינו שהכניס חמץ לחוץ שיתקיים שם : (קנב) ואפילו משתמש בהם בחמים. היינו שצדקעות משתמש בהם צמחין : (קנא) שאינם בולעים. לפי שחלקים וקשים הם : (קנד) ויש מחמירין. הטעם דס"ל דכלי זכוכית האילו ותחלת צמחיהו מן החול הרי הוא ככלי חרס שאינו יואל מידי דופיו לעולם ואפילו ע"י הגעלה (קנז) ואע"ג דתשמישו צמחין מ"מ לפעמים משתמשין בהן צמחין (קנז) וכמ"ש בסכ"ה בהג"ה דחושבין אף לתשמיש שאינו קבוע : (קנה) וכן המנהג. ודיעבד אם היה (קנח) רוב תשמיש חמץ שלו צמחין ועמה נשתמש בו מנה צמחין בלא שום הכשר מותר. ואם היה רוב תשמישו צמחין או אפילו צמחין אלא שרוב הפעמים דרך להשתמש משקה חמץ בתוכו מעל"ע אז אף דיעבד (קנו) אסור (קנז) החמין שנשתמש בו אח"כ הכשירו מחלה (קנז) ע"י הגעלה (קנט) או ע"י מילוי ועירוי וכנ"ל בסעיף כ"א. ובהפסד מרובה (ר) יש לצדד להקל אף בה אם היה אחר מעל"ע שהוא נותן טעם לפסח : (קנו) ובמדינות אלו. ומ"מ צמחין שאין צמחין כלי זכוכית ואין לו כוחות ושאר כלים כתב הח"א דיכול למחן מתרגם : וצ"ל נזנזות :

שער הציורין

(קנז) הגר"ו ואף שם צמ"א לא מירי אלא ככלי שצמחין לקיום ומשום כבישה וכלן יש חשש חמין וצמחין לא מהני עירוי מ"מ יש להקל בה משום דרוב תשמישו הלא הוא רק צמחין ואף של ע"י כבישה וגם דמירי צמחין מ"מ צמ"א לעיל צמ"ו : (קנז) מרדכי : (קנז) הגר"א ולפ"ז שם שמקילין דיעבד ליתר אחר רוב תשמישו וכנ"ל בסעיף ו' בהג"ה אין להחמיר גם בה וכמ"ש לקמיה בלות שאחר זה בשם שארי אחרונים : (קנה) הגר"ו ואף צמ"א לא נזכר דחלו צמחין מ"מ הדין עמו וכנ"ל צמ"ו בהג"ה ועיין בספר מור וקיעיה משמע שם ג"כ שכן הוא דעמו : (קנו) מ"א ואף דעמו משמע לכאורה דמקיל לגמרי דיעבד ודעמו הפסד"ו דעמו לפסוק לגמרי בהמחזר מ"מ קשה להקל אחרי שהח"א והח"א יעקב וס"א העמיקו דברי המ"א לדינא ויבחר דרבינו ויאל"ד מחמיר לענין כלי זכוכית לאו יחידא הוא דמלאמי חמיריט"א בשם הרא"ה דדעמו ג"כ דכלי זכוכית טולע וצריך הגעלה אלא דכח שם דהגעלה לא מהני להו משום דחיים שמה פקעה (וש"פ לא הוצירו סכנא זו משמע דדעתם דליתר ליתן עליהם מים ורומחין כפי מה שדרכו להשתמש בו בכל יום דכעטו כן פולטו וכי היכי דלא חיים בכל יום על שימוש ברוחמין כן עמה ועי"פ גלי הגעלה בודא אין להמיר : (קנז) ואף אם לא היה חמין רק שנכנס בתוכו מעל"ע יש להחמיר כ"כ הגר"ו וצמחין הפסד מרובה מקיל הפסד"ו : (קנז) אם היה תשמישו צמחין : (קנז) אם היה תשמישו ע"י כבישה מעל"ע : (ר) עיין צמ"ג דמסכתא להקל אף בחוץ מעל"ע משום דעת הפסד"ו ונגם צמ"ק כתב שהעיקר דעת המחזר צמחין הפסד מרובה ועי"פ יש לטמון ע"י לאחר מעל"ע דרוב פוסקים מחמירין נט"ל צמחין : (ר) וכן משמע בזה מאיר ומה שלא האריך הגעלה שמה השתמש בו צמחין נראה משום דאין מצינו שישתמש בצמחין של חמץ ממש : (ר) וכ"כ בזה מאיר עי"ש : (ר) מחמירין רע"א צמחין ע"ש : (ר) הגר"א תה"ד : (ר) ח"י רע"א : (ר) שחרי ככלי לא שייך ביטול אסור דמכוח לעיל צמ"ו : (ר) מ"א וס"א : (ר) כן מוכח מפימ"ג וס"א : (ר) מ"א ופר"מ וס"א : (ר) פמ"ג וטעמו דיש פוסקים דחמין מקרי המירא בלע וסגי ממיר בהגעלה וגם שהוא אסור משהו ואף לדינא ק"ל דאין שייך ביטול ככלי מ"מ צריך דהמירא בלע והוא הפסד מרובה סמכין להקל : (ר) גם זה סמכין להקל מטעם דהוא נט"ל שריפה פוסקים מקילין וגם הסכר דהמירא בלע והוא אסור משהו וכנ"ל והוא ד"ל צמ"ג אחר ר"א צמ"א : (ר) מ"א : (ר) ח"י צמ"ו מהרי"ו :

הגהות : א) צמ"ו רבינו ויחאל : הערות : 1) עיין לעיל מ"ב ס"ק כ"ז לענין ע"י הגעלה מותר לכתחלה :

ליקוטי דברי הרב : א) ובשו"ע הרב בסעיף ע"ג לא מביא שבהפסד מרובה יש לצדד להקל. ב) ובשו"ע הרב בסעיף ע"ו כתב שבשר זה אסור אף בהנאה (אפילו השפור הוא בן יומו ולמנהגו אפילו אינו בן יומו) שמשוהו חמץ שנבלע בשפור קודם הפסח לא נחבטל בתוכו בס' וכו'.

הלכות פסח סימן תנא תנב

מה באר הגולה

א טור בסם אמו
הפ"ח ע"ב
דפוסים ומדרי
שם ובתום עתק

העלים שמוחצין בהם (קסג) כלי (נו) שמה לריבין הדחה לשום בהם כלינו נפסח (מהרי"ו):

תנב זמן הגעלת הכלים. ובו ז' סעיפים:

- א (א) איש ליהדר להגעיל (ב) קודם שעה (א) חמישית * כדי שלא יצטרך לדקדק אם הכלים (ג) בני יומן או לאו (א) אם יש ס' נמים נגד כלי שמגעיל אל" (טור) וכן אם מגעיל כלים (ג) שבליעתן (ג) מועטת עם כלים שבליעתן מרובה (ד) וכן אם משהה הכלים בתוך היורה יותר מדאי (ד) ואינו משהה אותן כ"כ וכן כדי שלא יצטרך ליהדר (ה) שלא ינוחו המים מרתיחתן: הגה (ו) אף רבים (ה) חולקים וסבירא להו דאין הגעלה מועלת כלום (ז) אם אין המים רותמים (כ"מ מהרא"ש וסמ"ג ות"ה)

באר היטב

נכלהים ולא הוה המיר מטעם נ"ט בר נ"ט דהכא איכא הרבה טעמים מן המאכל לכלי ומן הכלי למים ומן המים לכלי ויחזור ויפלט מהכלי להנבשיל חוץ הפסח מ"א. [וחי' מ' דנבשול אסרינן לכתחלה נ"ט בר נ"ט והוה לכתחלה חמור שפסח להשהות]. ת"י:

- (א) מועטת. כגון כפות וכוסות ויש לחוש שיעלעו ממה שפולטין הקערות והקדירות: (ד) ואינו משהה. דבר זה אין לו פירוש ושייכות כלל. עמ"י שמי"ש: (ה) חולקים. דברי רמ"א תמוהים דגם הרב"י מודה לזה אלא דלאחר איסורו כיון שזמן המים

משא"כ אם נלוו בו מוליחת מחמץ עיין סעיף ד': (נו) שמה. של שער וי"ש:

- (א) חמישית. היינו תחלת שעה חמישית סוף שעה ד' כיון דמשעה ד' נאסר עכ"פ מדרבנן חו' לא מיקרי נ"ט בר נ"ט דהמירא. [ונטעם חמץ ל"א דחור ויעור ולענין דיעבד עיין י"ד ס' ז"ה ס"ג]. אחרונים: (ג) ז"י. שאע"פ שכלי ז"י ואין ס' נמים נגדו אפ"ה שרי משום דהוה נ"ט זני"מ דהמירא משא"כ אחר שעה ה'. ואע"ג דלעיל נב"י תמ"ז ס"ה אוסר רמ"א דברים הממחשלים

משנה ברורה

היה כבר הברוא נצתה של שער: (קסג) בלי שחיה. של שער וי"ש והיינו (רי"ד) נמקום שמוחצין בהם הכלי ולא הצית יד [א"ר] וברוא שנצתה שער אם חמץ נמי דבש נפסח ושהה מעל"ע אסור המי דבש נצתה ובהגהה ואם אינו בן יומא יש להקל ואם הברוא הוא של י"ש אף צאינו בן יומא אסור ואף בהגהה [פמ"ג]. עוד הביא בשם השכנה"ג כלי פרפור"י שקורין פרלעלאין דין כ"ח יש להם ולא כלי זכוכית:

א (א) יש ליהדר וכו'. טעם לזה דהנה עיין הגעלה הוא דרתיחת המים מוליח את הגעלוב בכלי אבל יש לחוש דאחר שמוציאה את הגעלוב יחזור ויגלע בכלי מה שפלטו ומפני חשש זה כתבו הפוסקים דאין להגעיל רק כלי שאינו בן יומא דאף אף אם יגלע מה שפלטו הרי לפגם הוא או שיהיה נמים ששים נצטל את פליטת האיסור וע"ז קאמר המחבר דאם מגעיל קודם שעה חמישית דאין צריך ליהדר בכל זה משום דאם הלא הוא עדיין זמן היחר חמץ והו"ל נותן טעם בר נותן טעם דהמירא והיינו דהטעם של חמץ שקבלו הכלים מתחלה היה של היחר וטעם של מים שקבלו עתה מן הכלים ג"כ דהמירא הוא ומה שחוזרין ונומנין בכלים ג"כ דהמירא

הוא: (ב) קודם שעה חמישית. דמתחלה חמישית כיון (א) דנאסר מועטת וכו'. כגון (ג) כפות וכוסות עם קערות וקדירות דיש לחוש דאחר שיגמרו להפליט את גליעתן המועטת יחזור ויגלע מפליטת כלים האחרים שגליעתן מרובה אצל קודם שעה ה' דהוא כולו היחר אין לחוש אפילו אם יגלעו דהוה נ"ט בר נ"ט דהמירא: (ד) וכן אם משהה וכו' ואינו וכו'. ר"ל קודם מגעיל כלי איסור להכשירו או כלי חמץ לאחר זמן איסורו צריך לדקדק שלא ישהה אותם הרבה נמים משום דיש לחוש שאחר גמר פליטתו יחזור ויגלע (ג) וגם שלא להשהות אותם כלל אלא להוציאם תיכף ג"כ אין נכון לזרז להטות מעט עד שיפלוט את גליעתו והוא קשה לנמנע אצל אם מגעיל אותם קודם זמן איסורו א"י לנמנע ויכול להשהות יותר נמים [ואם מגעיל אותם לאחר זמן איסורו דהיינו משעה חמישית בערב פסח עד הערב או בעלמא בכלי איסור צריך לדקדק שיהיה הכלי אינו בן יומא או שיהיה נמים ששים נצטל הגעילה דלא ג"כ אין קפידא אם ישהה אותם הרבה נמים]: (ה) שלא ינוחו המים וכו'. ר"ל דל זמן שהם רותמין טרידי למיפלט ולא גלעי ממי הגעלה וכשנחו מרתיחתן גלעי: (ו) אף רבים חולקין וכו'. האחרונים השיגו על הרמ"א דגם דעת המחבר כן הוא (ד) דאין הגעלה מועלת אלא בשעה שהמים רותמין אלא דכתב דאחר זמן איסורו אסור להשהות הכלים לאחר שיעורו המים מרתיחתן דלא חוזרין ונולעין ממי הגעלה משא"כ מקודם אין לחוש לזה כיון דעלם הגעלה היה צעת רתיחתן: (ז) אם אין המים רותמין. ר"ל אפילו (ה) היד סולדת בהם כ"י שאין המים מעלים רתיחה

שער הציון

(רי"ד) מפני שנחמלתו ממשקין שמוכסין משא"כ כשחולין הצית יד: (א) אחרונים: (ג) מ"א וש"א: (א) ח"י והנה צעור כתב דטובין להכניסן ולהוציאן מיד ועיין עמ"י שכתב דמיר לאו דוקא והפ"ח כיו"ד סימן קכ"א הסכים לדברי הטור כפשיטא ומ"מ לכתחלה טוב להשהות מעט: (ד) והרמ"א חשב דכונת המחבר הוא דמורה הגדולה שמכניסין בה כמה כלים זה אחר זה צריך ליהדר שלא ינוחו מרתיחתן דיתרמי הנכנסת הכלי והואלחתי צעת שאין המים מעלין רתיחה ומשעם דקודם זמן איסורו אין לחוש לזה ומש"ה השיג הרמ"א אצל באמת אין כונת המחבר כן: (ה) פוסקים:

ב' הרא"ש שם סי' קל"א ואגור וטור בס' ק"ה) ע"כ יש לזהר אפילו קודם זמן אסורו שלא יעומו מרמיחתן (ח) כל זמן שמגעיל (ד"ע) (ט) ושלם (ו) יכניס הכלים עד שירחיחו המים יוכן (י) כדי שלא יצטרך להגעיל היורה הגדולה שמגעילים בה תחלה (י) וסוף: הגה ואם לא הגעיל קודם זמן אסורו יכול להגעיל (יא) עד הפסק (יב) שאז חמץ (ח) צמחה ואינו מועיל הגעילה שחור וצולע אבל מותר ללנן כלי חוץ הפסק (ד"ע) ותשובה רש"י (א) וכשמגעיל ק"פ (יג) לאחר (ט) שש * צריך לזהר בכל (י) הדברים הנזכרים * שא"ל לזהר צון

באר היטב

מרמיחתן אסור להרמיחן פעם שנית דכל זמן שהן רומחין לא בלעו ממי הגעילה ואם נחו מרמיחתן בלעו אבל קודם זמן אסורו יכול להרמיחן פעם שנית ולהגעיל בו דהו"נ בר נ"ט דהחירא עמ"א וצח"י: (ו) יכניס. כדי שלא יבליע ממי הגעילה: (י) וסוף. פי' דדי כשמגעילה בתחלה או בסוף: (ח) צמחה. משום ח"ה הולך לטעם זה דלוי' ב"ט עמ"א אפי' בשאר י"ט אסור להגעיל כמ"ש סי' תק"ט ט"ז: (ט) שש. ל"ד אלא לאחר ד' צריך לזהר כמ"ש ס"ק א': (י) הדברים. פי' שיראה שלא יהיו הכלים ב"י ואם הוא

ביאור הלכה

דאף אם יזהר בהם אינו מועיל לאחר זמן אסורו והעיקר תלוי שיהיה ס' או אינו בן יומא ואף אם משנה אומם יומר מדלי או שחור אפי' המים לא איכפת לן: * צריך לזהר בכל וכו'. עיין בט"ו שכתב דיש עוד ד"א שצריך לזהר דהיינו שלא יגעיל מקנה הכלי שני פעמים כמבואר לט"ל בסמ"א ס"ט כגון כשמגעיל כלים גדולים שא"ל להכניס הכלי ביורה בנת אחת לא יגלגלו בידו כפי' צריך כפי' חזרו ויכניס במים ממקנה שכתב הוגענו פ"א ופלט כל גיעולו ועכשיו כשיחזור ומכניס במים הוא חוזר וצולע מה שפלט כבר ואפילו אם יראה להכניס במים רק חצי הכלי ולהוציאו לאחר שפלט גיעולו ולחזור ולהכניס חצי האחר ולגמול שלא יכניס מקנה אחד שני פעמים ג"כ קשה מאוד המצוה בזה וכן כשהוא עושה דבר זה בלגה ג"כ א"ל לזהר בזה וע"כ יען הט"ו שגעיל בשבבה או בכלי מנוקב כדי שיהיה ההגעילה בנת אחת או שיש ששים במים נגד הכלי דאז מונעל הפליטה מן המים ואפילו אם חוזר וצולע אין צורך בלום אכן בזה לא יוכל להגעיל כלים ביורה כמו שהמנהג בימינו דחוזרין ומצטרפין הפליטות זה עם זה וצריך ששים נגד כל הכלים ויש עוד ענה מה שהסכימו האחרונים (המטה יהודה והמאמר מרדכי) כגון שהכלי אינו בן יומא דהיינו חמץ טעם לבגס ומה שפקפק הט"ו דהלא נט"ל אסור לכתחלה כבר השיגו עליו דזהו דוקא בעלמא שהקדירה נבלע בה טעם משונה מתחלה ואח"כ נפגם משא"ל בהגעילה דאפילו אם חוזר וצולע בכלי הרי לא נבלע אלא טעם פגום וכן המנהג להקל בזה:

* שאין צריך לזהר בהם וכו'. הנה הרמ"א והמחבר בכל סעיף זה קיימת בחדא שיטתא בדומה שמוחר החמץ מקרי נ"ט בר נ"ט דהחירא וא"ל לזהר בשום דבר ועיין בנ"ט ובפרי"ח ובצינור הגר"א דכל זה הוא לדעת הפוסקים שסבירא דמתי מקרי החירא בלע אבל לדעת הסוברים דחמץ מקרי אסורא בלע אין ספק המחבר ילי' בסמ"א מ"א ס"ד א"כ אין חילוק בין קודם שעה ה' או כל היום וע"ש בפרי"ח שהקשה דברי הפוסקים אהדי ופ"ל בלחוד משני דברים שהבאנו במ"ב דהיינו שיהיו הכלים אינן בני יומא או שיכשיר היורה הגדולה ויהיה בה ששים לנצל הכלים שמגעילין בה שהוא מעיקר הדין צריך לזהר בזה אפילו כשמגעיל בזמן היחר חמץ מדינא ובמדינתו שוהגין להגעיל ביורה גדולה כל כלי אנשי העיר שהיחר ששים א"ל להיות נגד כל הכלים שהרי מצטרפין יחד כל הפליטות כמ"ש הרמ"א ע"כ יש לזהר שלא להגעיל שום כלי אפי' עבר מעל"ע מעט שנשתמש בה חמץ ויש מהדרין שכתבנו להגעיל כלים מחמץ פוסקין להשתמש בהם חמץ ג' ימים מקודם [מהרי"ל ומטה משה]:

להגעיל כדלקמן בסמ"א תק"ט [ט"ז]: (יב) שאז חמץ במשורה. ר"ל ואינו מועיל אף אם יראה להגעילה בתוך כלי גדול שיש בה ששים צמימה נגד הכלי לנצל הפליטה ואף שהכלי אינו בן יומא מעט שנשתמשו בה החמץ וגם הכלי גדול אינו בן יומא אפי' אסור לדין דק"ל בסמ"א חמ"ז ס"י להחמיר בפסק אף בנט"ל: (יג) לאחר שש. לאו דוקא דאף לאחר ד' צריך לזהר וכנ"ל בס"ק ב' כן כתבו

שער הציון

(ו) ט"ז וש"ל: (ז) ח"י וא"ר: (ח) כן הוא ביאור דברי השו"ע ומ"מ רבים מהאחרונים מפקפקים ע"ז וגם המחמ"ש כתב דהוא חומרא יחירה: (ט) אף הוא בן יומא: (י) אחרונים:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ג' כתב שאפילו בדעיבר אוסרין את החמץ שנשתמשו בהם אם הגעילין בחמץ שלא העלו רתיחה. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף י"ג כתב כהר"מ והמחבר להקל קודם שעה ה'. (ג) ובשו"ע הרב בסעיף כ"א מבאי החומרא הזאת אם מגעילין אחר שעה ה'.

קודם שש: ב (יד) ייש ליזהר (טו) מלהגעיל כלי הבשר וכלי חלב (טז) (יא) ביחד א"כ (יז) אחד מהם (יח) אינו (יט) בן יומו: (כ"ט) כלי של (יג) איסור ע"כ נהגו שלא להגעיל (יד) (כ) שום כלי צ"ל: ג ילא יניח כלים הרבה (כא) לתוך כלי ויגעילם יחד (כב) (אס) (טו) נוגעים זה בזה:

באר היטב

קודם ה' וכ"כ הכ"ח וכחז מהר"ל ומנ"מ ומנהגים דיש להגעיל שלשה ימים קודם פסח. וכחז ס"ח ס' תש"ל צעל חורה הנקי בהגעלה הוא יגעיל וזהו נכון ועמ"ל: (יח) צידה. פי' שמוחז אותם בפעם א' צורה ואין ס' צורה נגד שום א' מהן. ולענין דיעבד עיין צ"ד ס' ז"ה ס"ג ועי' ס' תק"ט בנב"א ס"ק י"א טעם לאותם הנוהגים שלא להגעיל כלי חלב לאכול בו בשר או איפכא: (יט) צ"ל. או איכא ס' נגדו. וכל זה בשאר ימות השנה או בע"פ קודם שעה ה' משא"כ אחר צריך ליזהר בכל אחד מהן שלא יהא צ"י או ס' כמבואר: (יג) איסור. שצריך שיהא שאינו צ"י או צמים ס' נגדו ואז מותר להגעיל הכלי של איסור מחלה: (יד) שום כלי. אפילו לבדו וקודם שעה ה' וגם יס' ממש גזירה דכלי של איסור דלא מהני ליה הגעלה כל זמן שהוא צ"י שחוזר וצולע ממנו הגעלה דלא שייך בו נ"ט צר נ"ט דהמירא. ונש"ך י"ד ס' ז"ה

משנה ברורה

כתבו כמה אחרונים אלא שכתבו (יא) דמה שכתב הרמ"א דלרץ ליזהר בכל הדברים לאו דדוקא למדינה די מד' שעות עד הלילה באחד משני הדברים ובלקמיה ויש (יב) מתיראם דלרץ נקט לאחר שש דלא מהני ליזהר (יג) בכל הדברים הנזכרים בדברי המחבר משא"כ אם מגעיל לאחר ד' עד שש די שיהיה וזהו באחד משני הדברים דהיינו א' שיהיה שלא יהיה הכלי שמגעיל וגם היורה הגדולה שמגעיל בחוכה שניהם לא יהיו בני יומן צ' אם הכלי שמגעיל הוא צן יומן צריך שיהיה צמים ששים נגד כל אותו הכלי לצטלו [ואם מגעיל הרבה כלים או אחד או צ"ל צריך שיהיה צמים ס' נגד כולם דהאיסור של חמץ שיש בתוך הפליטה חוזר ויעורר ומצטרף יחד] אכן אם היורה הגדולה הוא צן יומן אין שום תקנה להגעיל זה אלא"כ יכשירה מקודם כיון דמים שבתוכה אין צם ששים נגד הכלי גופא כמבואר צ"ד בכמה מקומות. וכ"ו מדינה אבל כבר נהגו לכתחלה להחמיר (טו) בכל החומרות ואפילו אם מגעיל בשעה ד' או קודם [ומ"א וצ"ח] ועיין בזה"ל שצ"ל צמים בשם כמה אחרונים שצוברים דשני דברים אלו היינו מה שמצריכין שלא יהיו הכלים בני יומן או שיהיה צמים ששים לצטלן הוא מדינה אפילו קודם זמן איסור חמץ. מותר להגעיל סבין אסור בקדרה (טז) כשרה (יז) אם יס' ששים צמים נגדו ולא היו כמבטל איסור כיון שאין כונתו אלא להוציא הצליעה ומי' אין להשתמש [ד"ח] צמים שצקדרה [אחרונים] ועיין בכתב"א כלל מ"א ס"ח: (יח) יש ליזהר. ולענין רמ"א צ"ד סימן ז"ה ס"ג בנב"א (יח) אפילו דיעבד אסור: (טו) מלהגעיל. ואפילו קודם שעה חמישית כיון שהוא מטעם בשר וחלב: (טז) ביחד. פי' שמוחז אותם בפעם אחת צורה והטעם דפליטה הבשר וחלב מתערבים ביחד וצולעין בתוך הכלים וגאסרין: (יז) אחד מהם וכו'. דכן יומן מותר שמקבל מאינו בן יומן רק טעם פגום ושאינו בן יומן ג"כ מותר שהטעם

שער הציצין

הנהגות: א) שוליו: (יא) מחמיר מצדיו וכ"כ צפר"ח וצביאור הגר"א וכן הפמ"ג מצד דמיר הדברים הוא על צד היו"ט: (יב) ח"י: (יג) דלכתחלה לענין הגעלה טוב לחוש לדעת הפוסקים שסובין דלאחר שש עד הלילה ג"כ אסור נותן טעם לפגם ומשהו א"כ עכ"פ יש ליזהר בלאו החומרות הכ"ל: (יד) מ"א לפי דעת הש"ך בסוף סימן קכ"א ע"ש ועיין בחידושי רע"א שמפקפק עליו ועיין בפמ"ג ועיין במ"א שכתב דאם כלי אחד של חמץ נתבטל בשר ובחמץ גיס אין מצטרפין יחד וכמה אחרונים השינו ע"י ועיין מהר"ם שמישנו: (טו) ואף היורה שמגעילין בין הנוגין להגעיל אותם מחמץ בשר כשהיא אינה בני יומא [צ"ח ופר"ח]: (טז) והיורה אינה טעופת בכך: (יז) ולפי המבואר לקמיה דנהגו שלא להגעיל שום כלי כשהוא בן יומא אלא דוקא כשהיו בני יומן מותר ממילא אפילו אין ס' נגדו: (יח) אחרונים: (יט) מ"א וז"ל והטעם דאם היו זה אחד זה כל אחד לעצמו הוא נ"ט צר נ"ט דהמירא ואין איסור בנצלתו: (כ) וא"כ דבעלמא המנהג שלא לשנות ע"י ההגעלה במשך תלכס הכא כיון שאין כונתו אלא להוציא הצליעה מחמץ שפיר דמי [מ' ס' ס"ח] (כא) אחרונים: (כב) ומה שאמר כ"ש משום דכלי של איסור לא שייך לכו"ע הימר דנ"ט צר נ"ט דהיו נ"ט צר נ"ט דהמירא: (כג) מחמיר מרדכי: (כד) ח"י ופמ"ג וז"ל: (כה) והמ"י כתב דדי מעל"ע מעת שנתחמש עליו חמץ: (כו) לנזס: (כז) עיין במ"א רע"א מה שכתב בזה:

הערות: 1) עיין ס' תקיט מ"ב ס"ק כ"ה

ליקוטי דברי הרב א) בשו"ע הרב סעיף ד' ס"ל כהחק יעקב, ולכן לא צריך להמתין מעת לעת אחר השפשוף (ומה שלא הוכיח שצריך להמתין עכ"פ מעת לעת אחד שנשתמש עליו חמץ, הוא מפני שסמך על מה שכתוב בסמוך כל פרטי הדין והמנהגים בזה, שמקפידים על כל כלי שמגעילים שיהיה אינו בן יומן, וגם חק יעקב כתב שבסבת באמת אין צריך להקפיד גם על זה בשולחנות כיון שרוב תשמישם הוא בצונן, רק אם ידוע לו שעירו על השולחן חמץ רותח או צריך להמתין, ע"ש). ב) ובשו"ע הרב סעיף ו' כתב שאסור להשתמש אחר"כ בהמים אפילו אם הכלים הנגעלים אינו בן יומן.

ג' העכ"א כמבואר
ד' מרדכי כפ"ב
ה' דפסוקי
ו' שם
ז' הירוקה

ה מלא כחוב בשם
ספר האגדה
1 אורחות חיים
2 ע"פ ח' ה'
הר"ף והרא"ש
3 הרא"ש והמרדכי
נפ"צ דפוסים
י טור בשם משנה
רש"י וס"פ
(כד) שלא יחזיר
ויכלה מה
שפלט כנ"ל:

ד"אם מגעיל (טו) בצבת (כג) יגלגל הכלי דאל"כ במקום הצבת לא סליק דיקולא דמיא: ה' אין מגעילין בחמי טבריה אפילו כלים שדינם ככלי שני מפני שאינה תולדות האור וכבולעו כך פולטו מה בולעו על ידי תולדות האור אף פולטו על ידי תולדות האור: הגה מיהו אם נשתמש בו רק כמי טבריה (כד) מגעילו כהן (צ"י בשם א"ח) ואין מגעילין (כה) בשם (יו) משקה רק במים (כז) מיהו דדיעבד מהני הגעלה בכל משקה (צ"י בשם א"ח) אם מגעיל הרבה כלים ציורה עד שמרוב פליטת הכלים נעשו המים כליז (כז) אין (יח) להגעיל עוד (כח) באותן המים (ר"ן פרק כל הבשר): ו (כט) כלי גדול שאינו יכול להכניסו תוך כלי אחר מחמת גודלו (ל) עושה שפה לפיו (יט) (לא) בטיט כדי שיתמלא היטב ויגיעו המים בשפתו וממלאו מים ומרתיחו (לב) "או יקח (לג) אבן רותחת או לפיד אש וישליכנו לתוכו בעודו רותח ומרתיחו כך ירתיחו המים יותר ויעלו על שפתו: ז' נוהגין (כ) לשטוף הכלי במים אחר הגעלה (לד) (* מיד:

באר היטב

ועין בית יוסף: (טו) נצבת. כתב באו"ה וטוב יותר להשימו במחרוזת קטנה של דגים הקלועים או בכל עכ"ל. ח"י: (יו) משקה. וה"ה במים עם אפר שקורין בל"א לוי"ג כ"כ הצ"י ופ"ר"ח י"ד סי' ז"ה ס"ק י"ט וע"כ אותה ההגעלה שעושין צביהם בכלי ציל עם אבנים מלוכנים עם מי לוי"ג לא מקרי הגעלה שפיר וצפרט שעושין אותה כשהן מלוכלכים ע"כ צריכים להזהר באותן כלים גדולים שאין מביטין אותם לתוך היורה שינקא אותם היטב ועם מים לבד ח"י. ובבאר היטב אשר לפני ז"ל על רק במים וככתב עליו המעורבים עם אפר שקורין לוי"ג ע"ש משמע מלאשו דעיקר ההגעלה הוא כמי לוי"ג ולא דק: (יח) להגעיל עוד.

משנה ברורה

טבילה אין חולצין לענין רחיצה שאני: ד (בג) יגלגל הכלי. ר"ל שפיתח את הצבת בתוך הרוחמין ויאסח הכלי במקום אחר כדי שיעלו הרוחמין על מקום אחיזת הצבת. וטוב יותר (כח) להגעיל בשבכה או בכל מנוקב: ה' (כד) מגעילו בהן. או בחמי האור: (כה) בשום משקה. דאין טבעו להפליט את הצלוע: (כו) מיהו בדיעבד. משום (כט) דיש חולקין דגם משקין מפליטין כמו מים ומסמינן עליהו לענין דיעבד וככתב הפוסקים דה"ה (ל) מים המעורבים באפר שקורין לוי"ג (לא) או מה שנוהגין הזורפין שמרתיחין הכלי ע"י שמי יין או ווי"ן שטי"ף מעורב במים אין להגעיל בהן לכתחלה רק במים לבד (לז) ודיעבד מהני ההגעלה בהן ועיין בפמ"ג שדעתו דאם הוא קודם פסח יראה להגעילו פעם שני במים לבד אכן אם הגיע פסח מותר להשתמש לכתחלה בהגעלה זו: (כז) אין להגעיל עוד. דטוב (לג) אין כח בהן להפליט הצלוע (לד) ואפשר דאפילו בדיעבד לא מהני הגעלה זו: (כח) באותן מים. ואפילו הגעיל בהן (לה) כלים שאינן בני יומן הדין כן: ו (כט) כלי גדול כו'. פ"י שרואה להכשירו וחושש שמא יש על שפתו צליעת חמץ במקום שאין המים עולים שם וכן הדין ציורה אחר שהכשירו בו כלים ורואה להשתמש בו בפסח כר"ך לעשות לו שפה או אבן רותח (לו) אצל כתחלה קודם שמכשיר

מתרגם: אפר כירה: א"אבן יין (חומר ניקוי):

שער הציון

(כח) ח"י בשם א"ה ועיין בט"ז סק"ה שגלגל ג"כ שבה טוב יותר שזאופן זה אין לחוש כלל שיחזור ויכלה ואף שכלים שלנו המנהג שאין מגעילין בני יומן מ"מ טוב יותר שלא יכלה כלל: (כט) הוא דעת הרשב"א ופירשו האחרונים [א"ר והגר"א ונה"ש] כן בכוונת הרמ"א דסקן על דעת הרשב"א להקל בדיעבד אצל לדעה קמיתא אף בדיעבד אסור ודלא כדמשמע מלשון ד"מ הארוך דכו"ע מודים בזה: (ל) אחרונים בשם צ"י: (לא) מקורם וז"ל וכתב עוד הח"א דאין לאסור הכלי מפני שכלל מוי"ן שטי"ף אם הוא לאחר שנים עשר חודש: (לז) אף דהפ"ר"ח מציד להחמיר כמי לוי"ג אף בדיעבד המטה יהודה והא"ר השיגו עליו ודעתם להקל בדיעבד: (לג) כן מוכח בפ"ר"ח וביאור הגר"א וכן משמע בר"ן: (לד) עיין ח"י ומדברי הפ"ר"ח ומטה יהודה משמע דאף בדיעבד אסור וכן משמע מא"ר ורק לחד מירוא שם אס"ר יש להקל בדיעבד: (לה) עו"ש: (לו) ט"ז ומד משה: (לו) גמרא: (לח) רש"י: (לט) ר"ן: (מ) מ"א ושא"י: (מא) שם: (מב) מ"א: (מג) ח"י ושא"י: (מד) צ"י בשם הרא"ש:

הנחות: א) כ"ל מ"ה:

ד"יקו"פ דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף כ"ט משמע שאסור אפילו בדיעבד.

תנג דיני החטים וטחינתם למצות. ובו ט' סעיפים:

א *אלו דברים (א) שיוצאים בהם ידי חובת מצה בחטים ובשעורים ובכוסמין ובשכולת שועל ובשיפון (ב) (והמנהג ליקח לתחלה חטים) (מהר"ל) (ג) אבל לא באורז (ד) ושאר מיני (ה) [א] קטניות וגם אינם באים (ה) לידי חימוץ ומוותר לעשות מהם תבשיל: הגה (ו) * יש אוקרים (טור והג"מ פ"ה ומדרי פ' כ"ט) והמנהג נאשכנו להחמיר (ז) ואין לשנות מיהו פשוט דאין אוקרים דיעבד (ח) אם נפלו (ט) חוץ (צ) התבשיל (י) וכן מותר (א) להדליק בשמינים הנעשים מהם (יא) ואין אוקרים אם נפלו לחוץ

שערי תשובה

[א] קטניות. ענה"ט ועין צמור וקציעה ושאלת ועצ"ז ח"ב ס' קמ"ו ובקונטרס טוב עין להגאון האולז"ל ז"ל בסוף ספר ועד לחכמים שם כחזר דנאשכנו ופולין שקיבלו עליהם זה כמה מאות שנים חומר זה קצת גדולי ישראל אין להקל להם והמיקל הוא פורח גדר בו ודודי מ"ו הגאון ז"ל בתשובה כח"י ב' שמהין שקורין ממדינתו פאסול"ש פשוט שהוא מין קטניות והב"א ראויה מהרע"ב בפירוש המשניות ואף במקום שיש קצת דומק אין להמירה במדינות אלו שלא יצאו לפרוך גדר וכן עמא דבר ועין בלקוטי מהר"ל אחר שביא המנהג הלו ב' שהאולז"ל נפסק עובר בלאו דלא חסור וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה כדי ששים בו ע"ש ובמקום אחד עמדו קצת מהחכמים שרצו לפרוך זה ולא עלתה דעת לפי שחכמי הדור מגדולי אשכנז חרדו לקרואם ועמדו בפרך וקיימו דברי חכמים והחליטו האיסור במדינות אלו ואין ללמוד ממקומות שנהגים היתר מאלו ומקדם שלא נתפשטה ביניהם גזירת הגדולים ותקנתם זה אחד היה מחמיר אף בקאפ"י אע"י דודאי פרי עץ הוא נראה שרואה ומיירו הכל ויפרטו גדר הראשונים ומ"מ אף במקומות שקיבלו חומרא זו ה' ודלא כההך יוסף עכ"ל ובמקומות אלו נהגין היתר פשוט בקאפ"י

ביאור הלכה

* ויש אוקרים. עין צמ"ד הטעם. ונעתיק מה לשון רבינו מנחם צביאורו להרמב"ם אחר שהביא איזה טעמים קלושים למנהג זה מקיים ח"א אחר מלאכי כתוב שיש מין אחד הנקרא ואל"ש והם מגרגרים של חטים שמשתיים בדרך צננותם וטעם כמו חוויין ובשנה שנה של ברכה יוצאת התבואה מדרך הישר וחזרת וזוין מלשון מונה הארץ ובשנה גשומה חוזרת התבואה ואל"ש וקורין אותה ואל"ש פארמנט"ש

לקמיה: (ד) ושאר מיני קטניות. וטורקי שקורין אללנו (גריקע) וקאקערזי שקורין אללנו (טורקישע ווייץ) °ג"כ מיני קטניות הן (אחרונים): (ה) לידי חימוץ. ואפילו לש (ב) אדם קמה אורו וכיוצא בו צרותמין וכסודו בצגדים עד שנפחה כמו צלץ שהחמין אין זה חימוץ אלא סרחון ומותר בצייליה: (ו) ויש אוקרים. לא מעיקר הדיון הוא (ג) אלא חומרא שהחמירו עליהם וכדמסיים לקמיה וטעם חומרא זו משום שלפעמים תבואה מעורב צמיני קטניות ואל"ש לצרר יפה ואמי לידי חמוץ כשיאפס או יבשלים ועוד. שכמה פעמים טוחנים האורו ושאר מיני קטניות לקמה וכמה פעמים אופין ג"כ מהם לחם ואיכא הדיעות ועמי הארץ טובא שלא יבחינו בין קמה זה לקמה של מיני דגן ובין פת לפת של מיני דגן ואמי לאקילי גם צפת וקמה של מיני דגן לפיכך החמירו עליהם לאסור כל פת וכל תבשיל ואפילו לבשל אורו וקטניות שלמות (ד) ג"כ אסור משום לא פלוג ועוד דלילמא נמצא בהם גרעניים של מיני דגן וכנ"ל ועין עוד בנה"ל: (ז) ואין לשנות. ואפילו (ה) באתרון של פסח ג"כ אין להקל בזה ומ"מ בשעת הדחק (ו) שאין לאדם מה לאכול מותר לבשל כל המינים חוץ מה' מיני דגן ומ"מ גם בכגון זה (י) יקדים קטניות לאורו ודוחן ורעקע °שם דומין יותר לה' מינים ושייך בהו טפי למיגור ופשוט דה"ה לחולה אף שאין בו סכנה דמותר לבשל לו אם צריך לזה] אלא דלרצן לבדוק ולצרור יפה יפה בדקדוק היעבד שלא ימצאו גם גרעניים מה' מיני דגן וכעת החתם סופר בתשובה ס' קכ"ב דאפילו במקום שיש להחיר מ"מ יחלטנו להתחלה צרותמין דכל מה דאפשר לתקן מחקקין וכ"כ ה"א: (ח) אם נפלו וכו'. דנראה לא נהגו להחמיר ומ"מ אומן גרגרין שמוצאין צריך לזרזן אם לא שאינו ניכר: (ט) חוץ התבשיל. ומיירי שיש עכ"פ רוב בזהיר (ח) דאל"כ לא מיקרי תערוכות כלל והו' כחולל תבשיל מקטניות עממה: (י) וכן מותר להדליק. ר"ל אפילו לתמו אותם מקודם צמים דבכה"ג בה' מיני דגן מחממנים מ"מ שרי דלא נהגו אסורא אלא בצייליה ולא בנהגה: (יא) ואינן אוקרין אם וכו'. ר"ל שאין צריך לדקדק לתלות הנר של שמן במקום רחוק מן השלחן משום חששא שמא ינטף על מאכל דאפילו ינטף אין לאסור דבכגון זה לא נהגו להחמיר כן מבוואר דמ"מ ומסיים עוד שם דאפילו כתשו אומן השומשמן שעושין מהן השמן במכתשת שכותשין שם חמץ נמי לית לן בה והטעם (ט) דאפילו תתערב בו משהו נמי בטל בשמים קודם הפסח ואין לומר שמקבל טעם מהמכתשת של חמץ דהא זנון אף מפליט ומצטנע. מיהו כ"ז בשמן שומשמן וכדומה שאינם חריף אבל בשמן זית (א) אם כתש הימים בכלי שלמתו בו וכדומה בודאי נקלט בו טעם

מתרגם: ° כוסמת (מין זרעונים ואין הם מחמשת מיני דגן) (אין זו כוסמין שהיא מחמשת מיני דגן): חיטה תורקית (אינה מחמשת מיני דגן) ° ° ° דייסא מכוסמת

שער הציץ

(א) ח"י ומ"מ והגר"י: (ב) אחרונים והוא מבוואר ברמב"ם: (ג) פוסקים: (ד) ח"א: (ה) הגר"י: (ו) ח"א וכ"כ הרב יעב"ז ועי"ש שהאריך וכן ידוע שהחירו חכמי הדור כמה פעמים בשני צורות: (ו) אחרונים: (ח) חק יעקב: (ט) כן מבוואר שם דמ"מ עי"ש: (י) כן מבוואר בדגול מרובה והנה בדגמ"ר מוכח בדשמן זית חיישין אולי נכתשו במכתשת של חמץ ועיין במחלית השקל דמשמע מיהו בדשמן זית שמוצא ממדינות רחוקות אין לחוש לזה דמסתמא עושין אותו בכלים מיוחדים ומדגמ"ר שכח דהמנהג שלא לאכול שמן זית משמע דאין מחלק בזה:

הערות: 1) עין ס' תרכ"ח עד כמה צריך להוציא להדור תבואה:

ד שנה פ"ג דמלה
והט' הרמב"ם
כפ"ו ה' לדעת
העור ותשובה
הרמב"ן כפי ק"י
התבטל (יב) וכן מותר להשהות מיני קטניות בצית (ת"ה סימן קי"ג) חרע אקליו"א (מהרי"ל) ואני"ס
אלינדר"ר אינן מיני קטניות (ד) [ג] (יג) ומותר לאכלן בפסח כן נ"ל: ב' הערשה עיסה מן החטים ומן האורז
(יד) אם יש בה (ה) [ג] טעם דגן יוצא בה ידי חובתו בפסח: ג' * אם לא ביררו (טו) החטים מאכילת
(ו) עכבר (טז) אין בכך כלום: הגה (יז) וכן אם לא ביררו ממנו אותו דגן שזמא (יח) מיהו נרץ

באר היטב

(ד) ומותר. ומ"מ לריבין דיקה שלא יהא צדס א' מה' מינים: כחצ ב"ג טוב להחמיר שלא לאכול עני"ס וקימ"ל עד יום אחרון של פסח כי אי אפשר לבררם יפה. וט"ו כתב שמעתי שמחלקים אותו שקורין קר"ס קימ"ל מצאים אותו ממדינות אחרות אסור שגרעין דומה לדגן אבל אותו הנקרא פעל"ד קימ"ל מותר בפסח. והט"י כתב לע"ד אין להחמיר יותר דגם קטניות עצמו מותר לעלמא הוא והבו דלא לוסף עלה: (ה) טעם דגן. דוקא שיש בו כוים צכ"ס פ"מ. והט"י מתיר באורז אפילו אין בו כוים צכ"ס פ"מ: (ו) עכבר. דמעט רוק צנפי עכבר אינו מחמץ חטה קשה ולכן אפילו אין ס' נגדן שרי דיעבד. ונולא הוא כמבטל אסור לכתחלה דאין כוונתו לבטלו אלא לטמון. רשבי"א ורמב"ן. והקשה פרי"ח הלא מבטלו ק"פ וכולה הימר הוא. ומסיק הו"א ומעצבו ע"מ לאכול בפסח הוא כמבטל אסור ע"ש. וט"י כ' ע"ש רמב"ן דנשיכות עכבר הוא כמי פירות ואפשר דדוקא חטה אבל שעורה ממהר להחמץ. מ"א וע"ל סימן תס"ו ק"י:

אלו ובסימן ר"ח כתבתי המורס משם פסקי דינים בקצרה ומשם תלמוד משנה ברורה

חמץ דהא זית הוא חרץ כמבואר לעיל בסימן תמ"ז ס"ח ובדבר חרץ אחרין אגב דוחקא דכתיש המכתשת נותנת טעם ציתים וליכא ס' ציתים נגד הטעם וכלעיל בסימן תמ"ז ס"ח ע"ש וע"כ בשמן זית לכו"ע נרץ ליזהר שלא לתלות הכר בקרוב לשולחן שלא יטוף עליהן מים דבשאר תבואה כה"ג אסור להשהות בהא לא גזרין שלא לע"ד (יג) ומותר לאכלן בפסח. ומ"מ לריבין דיקה (יב) שלא יתערב בהן אחד מה' מינים וי"א (יג) דטוב להחמיר שלא לאכול עני"ס וקימ"ל עד יום האחרון כי א"א לבררם יפה ועיין בט"ו וט"י: (ד) אם יש בו טעם דגן. ומשמע (יד) דלפי' אין צעיסה שיעור פסח שיהא כוים כבדי אכילת פרס ג"כ וי"א זה כשאוכל כוים מן העיסה אע"פ שהעיקר בו הוא האורז ובאורז אינו יוצא משום מנה דלעיל שאני הכא כיון שמוזכרים ביחד טעם האורז להיות נגרר אחר החטים וכשמחמץ החטים ג"כ האורז ולהכי דינו כחטים (טו) וכ"ז בחטים ואורז אבל אם עירב קמח חטין עם קמח דוחן וכו"ג או אם עירב קמח של שאר מיני דגן עם קמח אורז ועשה ממנו מנה אינו יוצא זה ידי חובתו בשם זה טעם דגן אלא"כ יש זה קמח דגן שיהא כוים כבדי אכילת פרס דהיינו שכל פרס ממנה יהא זה כוים מקמח דגן שצביעור כזה חשיבין כל העיסה כולה כדגן ויו"א ידי חובתו (טז) בשאכל כוים מן העיסה. וי"א שאפילו אין בחטין ואורז אין יוצאין ידי חובת מנה אלא בשם חטים באורז כדי אכילת פרס ובשאר מיני דגן אפילו כוים נמי לא מהני לחתשו"ל כל העיסה ככולא דגן אינו (יח) אלא"כ יש רוב דגן ומיעוט אורז או שאר מינים דאז בטל האורז ברובא והוי ככולא דגן (יט) ולכתחלה נכון להחמיר בשל תורה כקצרה האחרונה (כ) ובשעת הדחק יש לסמוך אקצרה ראשונה: ג' (טו) החטים. וי"א (כא) שאר מיני דגן: (טז) אין בכך כלום. שאין הגרגר מחמץ ומיעוט רוק שצפי העכבר ולכן (כז) אפילו אין ששים נגדן שרי דיעבד ועיין לקמן סימן תס"ו מדין אכילת עכבר בקמח ומש"כ שם: (יז) וכן כו' שצמח (שקורין אים גיוואקסין) ר"ל דאף שדגן שזמא מחמץ לתלויות הארץ הוא חמץ גמור מ"מ כשלא בירר אין לאסור לפי שמתבטלין בתוך החטים הכשרים (כג) ומותר לטומן הכל ביחד. והסכמת (כד) הרבה אחרונים דמותר לאפות אפילו בפסח ואף דבפסח אסורו במשהו כבר התבטל קודם פסח בששים וקמח בקמח מקרי לח בלח ואינו חוזר וניעור (כה) מיהו צעל נפש יחמיר לעצמו לאפות קודם פסח כשים מלומחים: (יח) מיהו צריך לראות וכו'. קאי (כו) רק אדגן שלמה

שער הציצין

מתרגם: * שבת. (למח לתבולו) ** למח ונדל
(יא) מ"א: (יב) ט"ו וט"ז: (יג) מ"א בש י"ג: (יד) כ"כ האחרונים: (טו) הרמב"ן והרא"ש וסיעתם והעתיקים האחרונים: (טז) היינו דלא בעינן שיהא כל אכילת פרס דקצרה זו לא נזכרת אלא בראש"ד ושאר הפוסקים לא הזכירוהו ויש לעיין בדעת הרשב"א דכתב הפוסקים משמו דס"ל כהראש"ד דבעינן כוים כבדי אכילת פרס אם גם זה ס"ל כהראש"ד דבעינן שיהא אח כל הפרס: (יח) מח' מלאים באור ורוע שגם הוא ס"ל לנימא כהראש"ד דגם באורז וחטים צעין דוקא שיהא זה כשיעור אכל זה לא זכר דבעינן שיהא כל הפרס: (יט) הוא דעת הראש"ד והר"ם המונא בראש"א והרשב"א והאור ורוע: (יח) הרא"ש בסוף דבריו בלכות מלה והרשב"א בפסקי מלה שלו [כ"כ הח"י וז"ל]: (יט) מ"א: (כ) ח"י וט"ז: (כא) א"ר והבא ראה לזה מחשו' הרשב"א [והלא כמ"א שמתחמץ בהן] והבאו הפמ"ג: (כב) מ"א וכו"מ ציצור הגר"א: (כג) ואין זה בכלל מבטל אסור שאין כונונו נטימנו לבטלם אלא לטמון את החטים [טור]: (כד) מ"א וט"ז: והגר"א וט"ז: (כה) ב"ח וט"ז לחוש לדעת הפוסקים דקמח בקמח מקרי יבש ציב וחוור וניעור וכתב הגר"א דמטעם זה רוב בני ישראל אופין המלה קודם פסח דרוב דגן מניו צדס קמח מלומחים: (כו) מ"א וכן הוא דעת הגר"א וט"ז:

הערות: (1) עיין סי' תנ"ח מ"ב ס"ק ג' בענין זה:

איקוטי דברי הרב: א) ובשור"ע הרב בסעיף ח' פסק דדוקא חטים אין צריך לבער דאין הרוק מחמץ, אבל בשעורים (ושיפון ושיבולת שועל) היכא דליכא ס' כנגדם יש להחמיר ולבערם קודם הפסח כיון שהם רכים וממהרים להחמץ.

הלכות פסח סימן תנג

מח באר הגולה

(ו) [ד] (יט) לראות שאין בו כ"כ שלא יהא (כ) ששים נגדו מן ההיתר (הג"מ בשם סמ"ק ות"ה סימן ק"ד):
 ד' החטים (כא) שעושים בהם (ח) [ה] מצת מצוה * טוב לשמרון שלא יפלו עליהם (ט) מים (כ) משעת קצירה * ורלפחות (כג) משעת טחינה * ורשעת הדחק (כד) מותר ליקח (כה) קמח * מן (ז) השוק: (הג"מ סימן קצ"ד)
 דבר הנה שם ח טור בשם גאון

באר היטב

(ו) לראות. קאי אדגן שזמנו. וא"ל לאפות קודם פסח דקמח בקמח מקרי לא בלח ואינו חוזר וניעור. ח"ה וז"ה. והח"י כתב ובעל נפש יחמיר לעצמו לאפות הכל קודם פסח ומ"מ ודאי דמותר לבשל מן אותן המזונות חוץ הפסח. עמ"א בס' תנ"ח ובנתיחתה הקמח ונעשה פירורין לא מהני ציטול אפילו לאפות קודם פסח כמבואר לקמן סי' תס"ז ח"י: (ח) מזל מלוה. משמע דוקא מזל מלוה לר"ך שימור כדי לאכול לילות הראשונות משא"כ שאר מזונות ח"י שימור כלל ושרי ליקח קמח מן השוק אפילו בלא דחק ואפילו שימור דלישה ואפיה ג"כ לא צענין כמבואר בש"ס ובפוסקים. מיהו כל זה מדינא אכן ישראל קדושים הם והנחו לעשות שימור בכל המזונות משעת טחינה ולפחות משעת לישה: (ט) מים. אם הא"י שלקח ממנו החטים אמר שרץ אותם אי מהימן ליה אסורים. עמ"א סימן תס"ז ס"ק ג' וע"ש בח"י: (י) השוק. דלא מחזיקין איסורא שמה נגע במים. ונראה דאפילו במקום שנהגים ללחוח החטים אימור

משנה ברורה

שזמנו ולא אדלעיל: (יט) לראות שאין בו כ"כ וכו'. ואם יראה לו שאין ששים נגדו לר"ך לברור המזומנים ואינו מחויב לנקות כולם אלא לפחות מהם עד שיור ששים כנגדם: (כ) ששים כנגדו. דאם ליכא ס' כנגדם אפילו צדיעבד אסורים בהנאה דגן שזמנו הוא חמץ גמור וואפילו (כו) אם ספק אם היה ס' נגד המזומנים ג"כ אסור. ור"ך לבערם קודם הפסח ואם עבר עליהם הפסח ולא ציערם ימכרם לעכו"ם (כה) חוץ מדמי איסור שבו ואם לא היה ס' נגד המזומנים (כט) י"א שמואל להוסיף עליהם עוד חטים כשרים כדי לנטול בששים וליטען קודם פסח ולא מקרי זה מבטל איסור לכתחלה שאסור כיון דהוא קודם פסח ועדיין לא הגיע זמן איסורו (ל) ורוב הפוסקים אסורים דכיון דמערב אדעתא דלאכול אותם בפסח הו"ל כמבטל בזמן איסורו. ומ"מ בשעת הדחק (לא) אפשר דיש לסמוך על המקילין: ד' (כא) שעושים בהם מצת מצוה. ר"ל המזונות שאוכלין בשתי הלילות הראשונות לקיים בזה מצוה צעבר חתכלו מזונות הם לרביעין שמירה יחירה ולא די לנו בזה שאין לנו ריעותא של חשש חימוץ אלא שר"ך שימור יחירה לשם מזונות מהם דכתיב ושמרתם את המזונות והיינו שר"ך שימור לשם מזונות: (כב) משעת קצירה. ר"ל שימור מעת ההיא והלאה שלא יפול עליהן מים לשם מזל מלוה אבל קודם קצירה שעדיין היו מחוברים אין לחוש אפילו שיעדין שירד עליהם גשמים. ועיין לקמן סימן תס"ז

שערי תשובה

לבאן: [ד] לראות. ענה"ט ועיין במקום שמואל סי' נ"ו מ"ש בזה: [ה] מזל מלוה. ענה"ט ועיין בשו"ת דברי יוסף סי' מ"ה שיש טהרה בכל המזל שאוכל בפסח חתה החטים שמורים משעת קצירה ואין בזה לא משום יורה ולא משום מחלוקת ולא משום לא מתגורר ע"ש והביאו גר"י

ביאור הלכה

וכ"כ המאמר מרדכי ואפשר דמייירי המחבר כשאין ס' נגדם ולהכי נכון לכתחלה לבררם [פמ"ג]: * טוב לשמרון וכו'. משעת קצירה. ודעת הפרי"ה להכריע דשימור משעת קצירה מדינא הוא ולעיוכא ואפילו צדיעבד וכדבריו נמצא במהם ראשונים דשימור הוא משעת קצירה ואף דאם לא ימצא מזל מלוה צעבר משעת הקצירה לשם מזל צדאי טול לסמוך לדעת השו"ע ולר"ך צרכה אכילה מזל מ"מ לכתחלה צדאי נכון להחמיר למזל של מזל ליקח דוקא מזל שמורה מעת הקצירה ובשם הגר"א הביאו ג"כ שהחמיר מאוד שלא לאכול רק מה ששומר משעת קצירה והוא היה נוהג בזה כל ימי הפסח ומטעם שמה ירד עליהם מים במחזור לאחר שחייבם התבואה: * ורלפחות משעת טחינה. ואם מותר לשלוח קמח שמורה על הבאן בלי שומר ישראל עיין בספר חוספות ירושלים שמתקפץ בזה דאף דלא נחוש לחילופי וליירית הגשמים מ"מ שמירה להדיא לא הו' ורשומה אמרה ושמרתם וא"כ אפשר דאין צדאי לשלוח בלי שומר ועיין שדי חמד מערכת חמץ ומזל סימן י"א אות ו' שהל"ך צענין זה: * ורשעת הדחק וכו'. מן השוק. עיין במ"ב ואפילו בשעת הדחק טוב יותר ליקח קמח שיפון או של שולח שועל למזל מקמח חטים משוק י"ו או לחמו וזה אין לחמו [פמ"ג]: * מן השוק. מסתימת הלשון משמע דאפי' מן העכו"ם מותר דלא מחזיקין איסורא אלא שר"ך לרקדן מחתלה שמה י' בזה פירור חמץ וכמבואר בציטול לקט בקיטון ר"י בשם רש"י וכן מפורש במהם ראשונים. אהנס בחדושי ריע"ב לפסחים מחמיר מאוד בזה וז"ל מסתברא דקמחן דאם עכו"ם בפסח דאף ע"י טחינה בריחים של מים שניה למעל בזה מים וכן דעת הרא"ה וז"ל ואפילו קמח של

של חמץ דאפילו מחובר אם נתיבצו לגמרי ואין לר"ך עוד לרקדן חמץ דגן של שמורה בעודן לחין קמח: (כג) משעת טחינה. לפי שאם מקרבין אותן (לג) אל המים ור"ך שמירה: (כד) מותר ליקח וכו'. דסמינין אהני פוסקים דבצירה ליה דיעקר שמירה הוא מלישה ואילן וקודם לישה לא צענין שימור להדיא אלא אפילו בסתמא נמי לא מחזיקין איסורא ואפילו במקום שלותחין החטים (לד) דמסתמא אין שרין עד שתחמין אלא מציפין עליהן מים ומדיחין אותן וטומנין מיד ואע"ג דפסק המחבר בס"ה דהאידידא אסור לו ללחוח (לה) שאני הכא דהוא שעת הדחק (לו) וגם שמה לא לחמו אלו החטין. וכתבו האחרונים (לו) דעכשיו שהמנהג לבכס את החטים ולהשהות אותם במים ליקח קמח חטים מן השוק אפילו בשעת הדחק דהוי ממש כדגן שנטבע המבואר בסימן תס"ז ס"ב דאפילו צדיעבד אסור מדינא דש"ס וגרע מלתייה (לח) ואפילו לכל ימי הפסח אסור וכו"ש ליקח מהם למזל מלוה (לט) ויש הרבה פוסקים דס"ל דאפילו לשהות אותם בבית אסור משום כל יראה וכהיה דסימן תס"ז ס"ב בהג"ה שם. ואף אם עבר ושהה (מ) י' אסורין ובא"ר בשם וקנו מחיר (מא) למכרם לעכו"ם לאחר פסח דעכ"פ אינו אלא ספק חמץ: (בה) קמח מן השוק. ומעט מותר ליקח אפילו שלא בשעת הדחק דיקיים שמירה משעת טחינה ואילן אכן ליקח חטים מנעל הריחים

שער הציור

(כו) חמד משה: (כח) אחרונים: (כט) ט"ז בסימן תמ"ז סק"ה וח"י שם סקט"ו וכדעת האב"י העורר ומ"א בסקמ"ה ג"כ נקט הכי לעיקר דינא: (ל) רש"ב בסימן תפ"ה ובסימן תתל"א בשם מהר"ם ב"ר נרוך והטור בסימן זה שכתב כיון שאינו מתכוין וכו' והר"י בטור בסימן תמ"ז בנפול והר"ן בשו"ת וז"ל סימן פ"ט ופרי"ה בסימן זה ומאמר מרדכי בסימן תמ"ז וכו"ש נהר שלום וחמד משה וביט מאיר ומגן אלף וגם המ"א בנפול גוסא שם בס"ק מ"ה דמ"מ אין להקל נגד הרש"ב שכתב בהדיא לאסור וגם הא"ר נשאר על דברי הט"ו צ"ע מהיה דרש"ב וכן דעת הגר"י בסימן זה ובסימן תמ"ז סק"ג לאסור: (לא) עיין בח"א והטעם דלהרבה פוסקים ציטול איסור לכתחילה אינו אלא איסור דרנן וצדיעבד י' לסמוך במקום הדחק ע"ד המקילים: (לב) ח"א: (לג) ובמקום שטומנין בריחים של רוח או של ד' א"ל גס או שמירה לדעה י' [נא אין רגילין לרחוש של חטין] כ"א מלישה והלאה [חמד משה]: (לד) מ"ז וח"י וס"א: (לה) שם: (לו) פמ"ג: (לז) מ"א וז"ל וא"ר וס"א: (לח) פשוט: (לט) מ"א בסק"ב וח"י וא"ר וביט מאיר דלא כחמ"ק: (מ) ח"י והגר"י בסק"א: (מא) וכן הפוסקים בספר בית מאיר ע"ש: (מב) ח"י וא"ר וס"א:

הערת: (1) ועיין לעיל תמ"ז ס"ק ל"ב לענין חד בחרי לבשלם קודם הפסח: (2) עיין סי' תמ"ז ס"ק ק"ב ושע"ה שם צענין זה:

דיקופי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף י' כתב כהאסורין. ב) ובשו"ע הרב בסעיף י"ט כתב וטוב להחמיר אם אפשר.

ה (כו) האידנא (כו) אסור (יא) ללחות (כח) בין חטים בין (יג) שעורים: ו' שקים שנותנים בהם (כט) קמח כל (יג) השנה אם רוצה ליתן בהם קמח (יד) (ל) ומכבסים אותם יפה (לא) צריכים להתיר קודם

באר היטב

לא לתת בדרך שנחמץ ט"ו. אכן בתשובת מ"מ ד"ק סי' ל"ב. החמיר בענין זה וכתב כשידוע צדור זדואי שמקלחין מכבסין תמיד החמין שהוא גרע מלחיה אף שרוב המוכרים אין מכבסין אסור משום קצוב כמחלה על מחלה דמי ע"ש. נאום המוכר מציא לבית ישראל מותר דכל דפריס כו'. ועיין פ"ח. וכ"כ המ"א בשם גדול אחד דמדינתו שרגילין לרחוץ החמין ושוהין אותו במים אסור ליקח קמח מן השוק דהו' ממש כדגן שנטבע כמ"ש סי' תס"ז ס"ב וכ"פ כל חכמי פראג ע"ש. ובח"י כתב נראה לחלק דדוקא מן אותו הטומאין שצריך או המוכרים קמח בקציעות אין ליקח וכ"ש מן הגתומים שאין ליקח מהם אבל מותר לקנות מן בני הכפרים המציאין קמח בכל יום מן הכפרים ע"ש הטעם. ושמעתי שגם בימי מו"ח הגאון מהר"ש ז"ל היה פעם א' דחקו בקמחא דפסחא והתיר לקנות מן השוק ואפשר דג"כ בדרך שכתבתי ואין להחמיר בפרט במלה שאינה של מזהו כמ"ש ס"ק ח' וכתב הע"ז דנמקום שטומאין החטים ברחיים שטומאין המלגין אפילו בשעת הדחק אסור כי חמץ גמור הוא והח"י כתב עליו לעד"נ דבשעת הדחק אף כה"ג יש להתיר דהא אף אם נשאר חיוב דבר

משנה

הרחיים שלוקח מדות כל השנה בשכר טחינתו אסור אפי' בדיעבד דהא רגילים הטוחנים לכבס אותם במים תחלה ויש להזהיר להמון (ט"ו) עוד כתב הע"ז דנמקום שטומאין החטים ברחיים שטומאין המלגין אסור ליקח קמח מן השוק אפילו בשעת הדחק (ואפילו נמקום שאין דרך ללחות אותם מתחלה) דמלגין חמץ גמור הוא ומתערב בזה האחרונים כתבו (מב) דבשעת הדחק אף זה מותר דהא אף אם נשאר חיוב דבר מן המלגין ונתערב ודאי דנמצאנו קודם פסח וקמח בקמח היו לה בלא ואין חזר וניערב (ולר"ד לרקד אותם שמא נשאר פירור של המלגין בתוכם) מ"מ הוכן בזה לאפות הכל קודם פסח וכנ"ל בס"ג במ"ב. כתבו האחרונים דאף דמדינא א"י שימור לשם מזה רק למאות של לילות הראשונות אבל לשאר ימים די כמלה בזה חשח חמץ ישראל קדושים הם ונהגו לעשות שימור לשם מזה בכל המאה משעת טחינה ולפחות משעת לעשה ועיין לקמן סימן ת"ס צמח שכתבנו בזה: ד (כו) האידנא וכו'. ר"ל דאף בזמן הש"ס לא אסור רק ללחות השעורים מפני שהן רכים ויהיה שכולה (מג) שועל ושיפון ג"כ בכלל שעורים לענין זה וממהירם להתחמץ ויש לחוש שמא יבואו לידי חימוץ בשעת הלחיתה אבל חטים שכן נטבעו קשים אינם ממהירין להתחמץ ומותר ללחותן והאידנא אסורו מפני שאין לנו בקצאין בלחיתה וכדלקמיה: (כו) אסור ללחות. פי' לחיתה כתב הרמב"ם שכוללן החטים במים וטומאין אותם מיד ורש"י פירש לשורן במים מעט קודם הטחינה להסיר מורסן כדי שתהא קולתה נקיה ואסור הגאונים לפי שאין לנו בקצאין ללחות יפה שלא יבואו לידי חמון בשעת

מתרגם: גריגרי תבואה (אחר נביטה): °°° חטים או שעורים, שרשם במים והסירה קליפתם ע"י כחשה: °°° גריסים: (הנחות: א) מ"ב סק"ב:

שער הציון

(מג) אחרונים: (מד) רמב"ם: (מה) כדמזכר לקמן בקימן תס"ו: (מו) ח"י ומה"ר והגר"ז דלא כח"א: (מז) בדיעבד אין לאסור למכרה אחר פסח אפילו בשעורים דעכ"פ אינו אלא חמץ: (מח) ר"ל והגיעו לשער של מ"ד כל שמתחן ע"פ החטים ויחנקו אע"פ שלא נתבקעו: (מט) מג"א וא"ר ומה"ר ומה"ר מיר מה"א שם ס"ק ד' ושא"ל וכדמזכר מה"ר שמתחמץ שם מאד בזה ואפילו בדיעבד ואילו בלחיתה הלא מותר להתחילה בחטים כמ"ש בס"ק י"ח וגם בשעורין כתב דלפטר וכו' עיין ס"ק י"ט וכן מה"ר והגר"ז כתבו בלחיתה להסיר לשהות עכ"פ בחטים ולעיל לענין הרפוח החמיר אפילו בדיעבד וע"כ דשם מיייר בשריה וכוונתו ולא בלחיתה בעלמא והא"ר דמלדד להסיר אפילו בשריה הרבה בדיעבד ומטעם דגם בשריה הרבה עכ"פ אינו אלא ספקא וכוונתו להא שכתב המג"א בסי' י"א לו להתחמץ במוכרי קמח חטים בעירות שידוע בשעת הר"ף כן ועיין במ"א אדם שמתפרש דמג"א מיייר בלחיתה והא"ר מקיל ג"כ בלחיתה ולפי"ל יא"ל לו להתחמץ במוכרי קמח חטים בעירות שידוע שטוחנים הרבה במים לאסור לכ"ע למכור לאחר הפסח ואין לדבדו עיקר בזה לנעת הא"ר שהביא מקודם וכנ"ל וזולת בשבולת שועל (שקורין האנער גריפין) הדין עמו שידוע שהם מתבקעים: (נא) אחרונים: (נב) מה"ד:

הערות: (1) מ"ב שם סק"ק ק"ח (ר"מ):

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף כ' הביא רק פירוש הרמב"ם, וכן בסימן תס"ז סעיף א' (ב) ובשו"ע הרב סימן תס"ז סעיף ז' פסק דאסור למכור לנכרי אחר פסח.

הלכות פסח סימן תנג

מט באר הגולה

הכבוס כל התפירות שבהם (לב) בקצוות או אם הם (לג) מטולאים: ז' כשמוליכים השקים שיש בהם קמח מהרחיים אסור להניחם (לד) על גבי (טו) בהמה שאין אוכף או עור עב תחת השק: הגה (לה) וכן יזהר לכתלה שלא להניח הרבה (טז) שקים עם קמח (לו) זה על זה במקום שאפשר (מרכי ס"פ אלו עזרים): ח' לנהיגין (יז) [ה] (לז) לנקר הריחים (לח) משום דזמנין נתנו בהם תבואה לתותה

שערי תשובה

באר היטב

ועיין פ"ח ס' תנ"ו במנהגי איסור ספקי א' שמצא אומן הנוהגים ללכול מזה כל הפסח שמור משעת קצירה לא מקרי סיג אלא מלחא יחירה הוא דעידר ואם רוצה ללכול ממנה שאינה שמורה משעת קצירה בכל ימי הפסח חוץ מלילה הראשונה א"כ התרה ונכריי היא בשם נחפה כספק לנחין התרה ושם כתב דגם מי שנהג שלא ללכול מזה אלא פירות בשאר ימי הפסח ח"ד לנדד שאין להחריז וכן בנוהג ללכול כל המנה משעת קצירה מ"מ העיקר הוא דסגי בהמה שחטה ע"ש ועיין ד"ד סימן רכ"ח והנכון דכל מי שרוצה לנהוג פרישות בחומרות אלו או כיוצא בהם יש לו להמנות בפירוש שאינו מקבל עליו לנהוג כן ממיד רק בפעם האחת דזמנין דמתרמי דלא אפשר לא למעבד הכי ואמי לקלולי ואם שם מלהמנות נראה דסגי ליה בהמה דחטה כמ"ש המח"ב בשם מורו ז"ל עיין במשכ"ץ ח"ג ס' ק"יו דחטי דפסחא מותר לטחון דברים של מים ע"ש וכן נוהגים אפילו אומן שאוכלים כל הפסח משעת קצירה דלא עדיף ממנה מזה דאף על גב דרובא מהדרים שיהיה שמור משעת קצירה מ"מ אין מקפידין לטחון דברים של יד רק ששניהם סלסול בעצמם גם כזה ואין בזה משום ויהיה כמש"ל וכן שנעמי שנהגים כן בצאר ישאל מאן דלפטר ליה עיין פ"ח ס' תנ"ו במנהגי א"כ בשמורה משעת קצירה ונכריי מ"מ סימן ע"ט נשאל אם יש לחוש לתומת הפ"ח בזה והשיב הלא יראה מנהגם של ישראל בכל מדינות פולין לית דחש לה כי אם מההדרין מן המהדרין כו' ולהרמ"ם הוא אסמכתא והר"ש והרבה גדולים מקילים ודורגין שומעים להקל עכ"ל והאידנא רבים שמו עצמם מההדרין ומחזירין על הגרנות שיהיה להם חטים שמונים משעת קצירה עכ"פ ללא י"ח מזה מזה וכו' מח"ב סימן ח"ס דברוב הקהלות המפורסמות נהגו דמלח מלוח הוא משעת קצירה ובאחר הכי רבים נהגו כי כל המנה של פסח תהיה משעת קצירה וע"ש לענין חטויה ע"י אמי יהודי דברים של יד יש להקפיד מ"ש: [ה] לנקר. ענה"ט בשם ג"ש ובשאלת יעב"ץ ח"א חולק ע"ז ובתב דכיון שנהגו לנקר הרחיים אפי' קודם ל' נמי ולא אמרו למ"ד יום אלא לענין חלות חובת ביטורו כו' ואז"ל במלח מלוח דבטי שימור וכן מ"ש בשם מהרי"ל ש"א לנדר מן החטים הנזכרות קודם פורים ג"כ יש להחמיר דלא גרע קמח דמלוח משאר דברים הנעשים לשם פסח שנהגים במשאו אף קודם למ"ד וע"ש שמרין לעשות כים חדש לרקד בו הקמח לנזק פסח ולא להציע משנה לשנה כים הרחיים וכן הנהיג א"מ בגאון ז"ל במקומות ע"ש וגם בא"ר כתב על דברי ה"ש דלא נהיה

ביאור הלכה

משנה ברורה

ישראל הנשאר משאר ימות השנה שלא נזהרו בו כראוי מפקפק שם ומ"מ כסוף מסיים ובקמה של ישראל לא אסרינן דביעבד אכל בשל עכ"ל אסור דהיה ודאי מניחין במקום המורסם כמו שאפשר לו ויבטו הסרימו דאפילו בשעת הדחק אין מחזירין אותם כלל והגאונים ז"ל כתבו דמותר ליקח קמח מן השוק בשעת הדחק ולא מחזירין אסורא יוצא ידי חובתו בזה. ובתב הוא ז"ל ע"י כל היכא דלית ליה קמחא אחריתי בשום ד' כלל בשעה שיש קמח מן הידועים של עירא"ל ואוכל ממנה ביום למלוא דהאי חששא מאיסור משהו דרענן הוא ובמקום מלוח מזה של חורה לא חיישינן ואע"פ שז"ד מתנין לעקור דבר מן המורה בשב ואל מעשה היינו דוקא היכא דליכא איסורא ודאי אכל הכא חשש רחוק הוא ואפשר דליכא איסורא עכ"ל ומשאר ראשונים משמע דלא מחמירין דביעבד ואפילו כל ימי הפסח מותר ועיין ב"ח:

נמקום שהיו התפירות: (לב) בקצוות. וה"ה אימאר שקורין זו"ם [אחרונים]. כתבו האחרונים לכתחלה יותר טוב לקנות חדשים דאפילו ל"ל השק קשה לכבוס היטב שלא ישרר בו מעט חמץ נקנבי האריגה. וביעבד אפילו לא המיר התפירות (נג) כלל קודם הכניסה וכן קמח אין לאסור הקמח וכתב הרמ"א דלא נמצא במחן התפירות כמו עיסה שנתיבש אפילו דביעבד אסור אפילו קודם פסח שהרי פרוזין לא נקרא לח וחוזר ויעור ולענין אם מהני ריקוד הקמח בזה עיין לקמן בסיומן תפ"ס ס"ד במ"ב ובה"ל שם: (לג) מטולאים. וה"ה (נד) שק שנתן בו פ"א קמח של פסח ורואה לכבסם וליתן בהם קמח לר"ח להמיר ג"כ התפירות והטלאים דלח"י כי יתחמך הקמח שנתון הקמטים ע"י הכניסה: ז' (לה) ע"ג בהמה. כי הקמח (נה) מתחמם מגוף הבהמה שהוא חם ועי"כ הוא ממחר להחמין בשעת הלישה ועוד שרגילות הבהמה להזיע תחת כוזב המשא ואפשר שזיעת הבהמה מתחממת כמו מים ואם עבר והניח ע"ג בהמה (נו) אין לאסור דביעבד ועכ"פ (נז) לר"ח להחמין מעל"ע עד הלישה שיתקרר הקמח וכלקמן ס"ט: (לה) וכן יזהר וכו'. ג"כ מטעם שמתחמם הקמח וכנ"ל ואם הניח (נח) לר"ח ג"כ להחמין מעל"ע וכנ"ל: (לו) זה על זה. וה"ה (נט) שלא ישב על השקים של קמח וכנ"ל: (לז) לנקר הרחיים. וגם (ס) לכסות כל"הכלים ונגד פשתן או שירחלו את הכלים היטב שלא ישרר בהם קמח מחומן מכל יצנה וכן לעשות כים ועד (סא) לרקד בו הקמח לנזק פסח וכלל להציע משנה לשנה כים הרחיים וכ"ש שאין משתמשים בים יסן אפילו ע"י הדחה ושפשוף והגעלה וכדלעיל בסיומן תנ"א ס"ח בהג"ה ואין חילוק בכל זה בין אם הוא טוחן לנזק פסח אחר פורים או קודם פורים [כ"כ (סב) כמה אחרונים]: (לה) משום דזמנין וכו'. וכן לר"ח לזהר ג"כ כשטוחן דברים תבואה לתותה לא יטחון (סג) באומן בית לפסח אפילו דברים אחרת שהאזק פורח לומענר: יח ואפילו אם נאמר דיש ששים מ"מ לכתלה יש לזהר ולכן יעשה

שער הציור

הנהגות: א) ס' קכ"ג: ב) ל"ל דאפילו המיר:

(נג) ח"י והגר"ז ודאי דלא כע"ז ומשעמ דאפילו חוץ הפסח יש להקל וקודם הפסח י"ל דאף אם נתן נשק יסן קמחא דפסחא יערה מיד וירקד שמה יש נזק בעין ושיר דקודם פסח קמח קמח מקרי לח בלח ושיר נפ"מ בסיומן תנ"א אות ל"ו: (נד) אחרונים: (נה) תה"ד: (נו) מ"א ומטעם דעיקר הדין יצנה בהמה אינו מחמין כים ועד (סא) לרקד בו הקמח דשמה לא בכלל מי פירות וע"כ בשלש אח"כ בנים הרחיים בבגד פשתן. ב) ובשו"ע הרב בסעיף ל"א כתב: דאפשר כשנתיבש לא חיישינן לזה ובא"ר מנ"ד להחמיר מטעם מי פירות ודחה סברת ה"ח ומ"מ סתמו כהמ"א שהגר"ז ודאי סתמו כוונתה וגם בהגר"א לא זכר כ"א טעם הראשון. ומ"מ לכתחילה טוב יותר לטעול הקמח במקום שנתחלה מן הידועה: (זו) אחרונים: (זה) מ"א וש"א: (זי) פ"ח וש"א: (ס) ח"א ועיין בא"ר דסיקר בלא ניקור אין מועיל: (סא) שעת"כ בשם יעב"ץ: (סב) א"ר ושע"ת בשם יעב"ץ וכן הסכים כספר בית מאיר דלא כנ"ז: (סג) מ"א וש"א:

הגהות: א) אולי ז"ל שלא לטעול:

א"י קובי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ל' (לה) ועכשיו שנהגו לכסות (סכ"ב) הריחיים בבגד פשתן אחר הניקור יש להחמיר גם הקמח הראשון לפסח. ולדבריו דינא דהמחבר דכתב לשמור קמח הראשון עד לאחרי"ם איירי היכא דלא כסה הריחיים בבגד פשתן. ב) ובשו"ע הרב בסעיף ל"א כתב: אבל כשטוחן קודם ל' יום יש להחמיר לטחון בלי ניקור הרחיים. ג) ובשו"ע הרב בסעיף ל"ב כתב דבספק לתותה נהגו להקל אם טוחן קודם הפסח דנתבטל ב"ס.

הלכות פסח סימן תנג תנ

(לט) לסולת ו'נוהגים שקמח הראשון שנשחן אחר הניקור (יח) (מ) שומרים אותו עד לאחר הרגל. הגה ואנשי מעשה רגילים (מא) לילך בעצמם אל מקום הרחיים לראות הם נעצמם לנחיתת קמחיהם (מרדכי): ט צריך לטחון החטים (מב) יום או (יט) יומים לפני הלישה ואם טחנו בערב פסח יש אומרים (מג) שאסור ללוש מצה בו ביום לפי שהקמח בשעת טחינה (כ) [כ] רותח ומחמם המים והעיסה נוחה להחמץ:

תנז באיזה מצה אינו יוצא ידי חובתו. ובו ד' סעיפים:

א (א) אין יוצאין לא בפת (ב) סובין ולא בפת (ה) [א] מורסן אבל לש הוא את העיסה (ג) בסובין

באר היטב

ומ"מ יאפה הכל קודם פסח. ח"י: (יח) שומרים. כתב א"י ועמה נוהגין לכפות הרחיים בפשתן ולפ"ו אפשר להמיר אף הקמח הראשון ע"ש. וכתב המ"א בשם מ"ל כשטוחנין ברחיים תבואה לתומה לא יטחנו תבואה בית תבואה פסח אפילו ברחיים אחרת כי האבק פורח ומתערב והח"י כתב ולא ראינו נזהרים בזה ע"ש. וע"ל סי' תמ"ו ס"ק ג' מש"ש. קטן לא ישמור הרחיים מ"ל: (יט) יומים. פי' לכתולה יטחון ב' ימים לפני הלישה ואם א"ל עכ"פ יטחון יום א' לפני הלישה. וז"ל דלא צרי מעלע רק לינה לילה מ"א. והח"י כתב דמלשון הפוסקים משמע דצרי מעלע. ומהר"ו כתב ג' ימים. ואם עבר ולא נראה דל"ן לאסור דיעבד. ח"י: (כ) רוחם. וכמז כנה"ג ששמע מחמם א' דל"ן חוששין לזה דכיון שמרקידין הקמח מתקרב ואינו סומך על שמועה זו ע"ש. חטים שטוחים ברחיים של יד אין שם חימום כלל וא"ל להמתין יום או יומים אבל טוב להחמיר. הלק"ט ח"א סי' י"א. ועיין כנה"ג מ"ש בשם הרדב"ז: (א) מורסן. [דל"ן לחם לענין חלה]. אבל צאים ליד חימום רק הקליפה שקורין שפרי"ר אינו מחמץ ומיהו זה קליפת הקש אבל קליפת החטים אפשר דמחמץ וגם א"ל שלא נדבק בו קלת ממשות החטים. מ"א ועמ"י ויבד אהרן. אם נמלא שבלת מקש מוך המאלל הנימוח ואין בשבלת שום תבואה לא מחזיקין אסורה באסור משהו דרנן ואמרין דכולהו נפלו בשעת דשה ח"י ע"ש:

משנה ברורה

(סג) וז"ש שלא ישיב קטן לשומר: ב (מב) יום או יומים. ועכ"פ לינה לילה (ע) לפחות (עא) ואפילו נטמון ע"י בהמות ג"כ צריך להמתין דבזה ג"כ הקמח חם ואפילו אם מרקד (עג) הקמח לא אמרין דמתקרב ע"י: (מג) שאסור ללוש. ואם עבר ולא אין לאסור (עג) דיעבד רק ששמרנו היטב מחימום דהיינו שיעסוק בה בוריות יותר מבשאר עיסות:

א (א) אין יוצאין וכו'. לפי שאין קרוין לחם וכמבואר ביו"ד סימן שכ"ה דמהאי טעמא פטורין ג"כ מחלה: (ב) סובין. היינו (א) קליפה הנעשרת מן החטה בשעת כמישה ומורסן היינו קליפה דקה הנעשרת בנפה אחר יליאת הקמח"י מפרשין בזהפוך. ולענין שריית סובין ומורסן נמים יבואר לקמן בס"י חס"ה ס"א עיי"ש במ"ז: (ג) בסובין ובמורסן שבה. שכן דרך (ג) העני לאכול פחו מקמח שאינו מנוקד והם מלרספין ג"כ לשיעור כית מזה (ג) ודוקא אם

שער הציור

(סד) ח"א: (סה) בשם נ"ש: (סו) ח"י ועיין בח"י שש"פ יטחון הכל קודם פסח: (סז) כי הפמ"ג מתקפח דין זה מטעם זה ונפטר במקומות שמוי טוחנת המל"ץ שכתב בל"ט שדבנקן ברחיים תודאי יש לחוש לזה ואע"פ שהריקוד אין עזה נמורה לזה כי כמה אחרונים סובין שלענין פירור יבש לא מהני ריקוד וכמבואר בסיומן תס"ו ס"ד במ"ב הכא דל"ו אלא ספיקא ובמקום הדחק אין להחמיר ובאמת מן הנוהגין שלא להקל כל הני קולות של דיעבד עכ"פ לענין כית של מזה מזה דנהי דאחזיקי אסורה לא מחזיקין מ"מ שימור גמור לא היו וכן מלדד בספר בית מאיר ע"ש אחר כתבי מן מלחמי בספר מחצית השקל שמקפיק על עיקר קולתו של ה"ש שמקיל ע"פ הדחק לטחון בלא ניקור וע"כ תודאי על מזה מזה יקח אחרים: (סה) מ"א: (סז) מ"א בשם מ"ז ור"ל דף אס דנהי דעטחיה מהני עומד ע"ג ודלקמן בסיומן ח"ס נט"ו עכ"פ צעין שהעומד ע"ג יהיה ישראל גדול: (ע) מ"א וא"ר והגר"ו דלא כח"י: (עא) ח"ר ואפילו ברחיים של יד טוב להחמיר [נה"ט]: (עג) כנה"ג וס"י וא"ר דלא כמ"א בשמו של כנה"ג: (עג) ח"ר והגר"ו ועיין רדב"ז ח"א סימן מ"ז: (א) מ"א בשם רש"י וה"מ הוא דעת הרמב"ם וכן דעת כ"פ כוהמ"ה: (ג) שם ס"ח: (ג) ח"י וז"מ מרפיו מנוח וכן מהגר"א ופר"מ והגר"ו ודלא כמ"א שמקפיק בזה:

הנחות: (א) ז"ל אף: (ב) ז"ל ו':

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף א' מפרש כפירוש הראשון.

ס ס"ג האגור
בס"ג של הלכות
ע"פ הרמב"ם
א טור
הרמב"ם
ממשנה
דלה ב' ברייתא
פסקים ל"ו וכפירוש
רמב"ם
הרמב"ם
דברי

הלכות פסח סימן תנר

ו' הכתובים שם בזמן הזה דידע למחלט הלכך (יב) כל מין חליטה (ג) (יג) אסור: ד' (יד) * 'אין אדם יוצא י"ח וכן דקדק הר"ש (טו) במצה (ד) [ב] גזולה במה דברים אמורים כשגזול מצה 'אבל אם גזל חטים או קמח ועשאו מצה מפ"ץ דפסחים ור"ה מן הירושלמי ז' ה"ה שם

שערי תשובה

ע"ז: [ב] גזולה. עשה"ט ועיין בשו"מ ב"ח המדשות ונק"א שם שטוב לומר מי שיגיע כו' עיין בשאגת אריה סי' ז"צ וז"ל שהארץ מה דאפי' למד' דלית ליה גרידה מהאי וגם אין לחוש מה שמוס' דאמרין גזל ולא לקיימו עד אחר פסח ומסי' תס"ה ס"א: (ד) גזולה. אצל בשאלה יא' ט"ו. ואם גזל ומתן לאחר הוי שינוי רשות ויולא צו. ודוקא

ביאור הלכה

שמענו בשמי ישיבת מי שהחיר לעשות כן אלא לחולה ולחיה בלבד ע"פ בקיאיין שאומרים כי יש לו רפואה מה ואם לא הוא צא ליד סכנה או בזמן שאומרים אם מביין אותו מלך מתכן וכו' ואין לו כלום לאכול אלא חלות בדומתן מאכילין אותו מיד וצריך לאכול מיד ואין מותרין ממנו כלום ועיין שם שכתב ג"כ מ' ר' דהא גזון ע"ז ח"ל שם החליטה בדומתין ודאי מלך הוא וכו' אלא מהיו כולי דבגן קמאי וכמה וכמה דורות קאמרי הא חליטה לא ידעינן הכי אחאב ולא שרו כל עיקר למחלט בעשה וכמה וכמה טעמי להחיר להן מי שעורים שמרמיתין רוחמין ומטילין שעורים לתוכן בין בעשה בין בחליטה ולא החירו להן גאונים דאמרי לא ידעינן להחליטה המותרת הכי היא וכו' ולענין חולה הורו גאונים הראשונים כשהוא קשה עליו החולי ואינו יכול לעשות כלום בפסח ומסתפק הוא מותר לעשות לו מה שהוא צריך ע"פ רופאים דבכל מתרפאין חוץ מע"ז עכ"ל שם וכן כתב מהר"ם חלאווה בסוגיא דחליטה ועי"ש אחר שהביא דברי רב האי ה"ל כתב והרב אלפסי צ"ח דבריו יותר ואמר לכל כשאר אסורין שומע על דיו לחולה שיש בו סכנה מותר לו לאחר עכ"ל שם בדף ל"ט ע"כ ועי"ש ומדברים אלה מוכח דיש לאסור חליטה אפילו בדעבד ואפילו בהנאה ובשהיה כיון שהוא כשאר אסורין וכן מפורש דלחולה שאין בו סכנה לא מקילין והארכנו בה להוציא מדברי הגמ"ר שסתפק בה דאפשר אינו אלא לכתחלה בעלמא ואילו ראה דברי הקדמונים הג"ל לא היה מתקפח בה ומה שהביא רביה מכבד עיין בא"ד שמה זה ועוד לפלא לי על הרדב"ז ח"א סימן רמ"א ששאלו אותו אם מותר להשקות לחולה בפסח מי שעורים ועי"ש שפלא דאפשר לא היה חומרת הגאונים אלא בעשה שממחרת להחמין קודם שמתבטל מרומה המים אצל בשעורין שקשין הם לא גזרו על חליטה וכמו עוד דאפילו אם גזרו גם בגזון זה ומ"מ בחולה וכו' סמכין אבקאות דידן שאנו רואים שהשעורים יבשים וחוקים וכו' ואפילו בחולה שאין בו סכנה רואה אני להחיר דבר כזה וכו' עי"ש ובה' הגאונים הג"ל מפורש דגם במי שעורים היו מקנה זו ומפורש ג"כ דבחולי שאין בו סכנה לא החירו ועיין במחמית השקל מ"ה שכתב מה דע"כ באין בו סכנה איירי ודבריו תמוהים ועיין בש"ת מהלך ג"כ להקל להניח על הצנן שעורים חלומים אפילו באין בו סכנה וממך יתדומיו דבריו הח"י וכפי הנראה סבר דח"י מחיר לקיימו אחר הפסח אפילו בעין ואין כן כוונת ח"י רק אחרעויות משהו קאי וכמו שהעמקנו במ"ד וכן העמיק הגר"י ונתחלו בעין בודאי אסור לקיימו וכדמבואר במ' רב שחירא הג"ל שכתב אין מותרין ממנו כלום הלכך לענין דינא אין להקל כנגד כל הגאונים הג"ל ואין ליתן לחולה לשחות מי שעורים אלא"כ הוא מקוהין וכן לענין לחלוט שעורים ולהניחם על הצנן וכמו שהעמקנו במ"ד אלא דיש לומר דהגאונים גופיהו לא החמירו אלא לענין שחיה דלאכלא לתא דכרת אלא בעל הצנן דאין בה רק לתא

ללא גרידה דכל יראה אפשר דלא היו מחמירים בה ובכל חולה החירו אלא דקשה לומר כן דמה לי אסור לאו ומה לי אסור כרת וי"ע: * אין אדם יוצא י"ח במצה וכו'. עיין במ"ד עיין בחידושי רע"א ובש"א שהביאו שיטת הריטב"א דדעתו דאף בגזל מלך יש שינוי מעשה דכיון דלעטיה קרייה בשמי מעשה והמלך מתקיימת אח"כ בצלעות המלך דהא בלע מלך יא' וא"כ דומה לגזל חטים או קמח ועשאו מצה דאף דלדינא בודאי נקטינן כשיטת השו"ע שהוא דעת רוב הפוסקים דק"ל דלא יא' וצריך לחזור ולאכול מלך אחרת משלו (ואפשר דק"ל דזה מקרי שהקנין בל ע"י המלך גופא דק"ל בסי' תרמ"ט דלא מהני דאף שאם בלע בלא לעטיה יא' ה"א עכ"פ לכתחלה צריך לעטיה כדי שיהיה

שער הציון

הנהגות: (א) לקמן תס"ה ס"ק ב': (ב) כ"מ בשטלי לקט ע"ש בסיון רט"ו: (ג) ח"י וא"ר והגר"ז: (ד) כ"מ בסיון תס"ה (טו) בסיון תנ"ד: (כד) עיין סיון ש"ח ס"ז בהג"ה: (כה) שם בח"א ואף שהוא כתב ד"ז גם לענין רעננין כבד מבואר לעיל בריס סיון תנ"ג ולענין שחיה אין אנו מחמירין בקטניות וא"כ אין כאן חשש כלל אם רק יגרסו מגרעונים: (כו) ר"ל דבהא אין החליטה מועלת כלל מאחר שהוא חמץ מקודם וא"כ אין לו ענה לאפקועי א"ע מאיסור כל יראה לפי מה שהסכימו רוב הפוסקים לעיל בסיון ת"מ ס"א דגם בגכרי אלא שכופהו לשלם אם יאבד באלחיומו קאי ונראה דבהא ימסור החמץ לגכרי באלחיומו הוא יבשל עשרים וכפי דעת מ"א בסיון ת"מ ס"א ק"ל:

הערות: (1) עיין סי' תשי"ח ת"ב ס"ק כ"ט בענין זה:

(טז) יוצא בה (יז) שקנאה בשינוי ודמים לבד הוא חייב לו (יח) * (ולענין זכרה * ע"ל ריש סי' תרמ"ט):

תנ"ה דין מים שלנו וכו' סעיפים:

* מיתרל פסח
יהודה פסח
מ"ב ב ה"א"ס שס
וכ"כ הכל כו

א [א] (א) * אין לשיין (ב) אלא במים שלנו בין שהם מי בורות ומעינות (ג) בין שהם מי נהרות ושוואבין אותה * מבעור יום (ד) (סמוך (ה) לזין השמשות) (ד"ע והגהות מיימוני פרק ה)

שערי תשובה

נתיאשו הצעלים כו' זה לפי שאינו נרשמו כיון שנחלקו בעטות ועוד דגם הם מהני למחול וליתן במתנה לגזול ע"ש סי' כ"ד שעטמו דממור גזול יוצאין בו כיון דמורו כו"ו דרבנן לא חיישין למנוה הבאה בעצירה רק לדעת הרמ"א סי' תרמ"ט חיישין ומ"מ במנה גזולה לא נפיק כלל ע"ל טוס שני אע"פ שהוא מדרבנן ע"ש:

[א] אין לשיין כו' אפי' מזה שאינו של מנוה דהחשש משום חומץ הרשב"א נחמך חמץ ונחשבותיו ח"כ סי' פ"ו וע"ש שכתב דמים שנחמלו בדבריהם כלל אין ללוש בהם והביאו ברי"י (א) לזה"ש. עכ"ל ועיין פרי"ח סימן מ"ט סעיף ה' שכתב דאע"ג דכיו"ד סימן ל"ו

שנמנה גזולה אין יוצאין בה י"ה מ"ה מרור גזול. ועיין בתשובת יד אליהו סי' כ"ד:

(א) לזין השמשות. דמן הדין צריך לשאובן בה"ש ממש ולפי שאין הכל יודעין לכוין שיעור בה"ש לכן שאובין אותו סמוך לבה"ש אחר

ביאור הלכה

שיהיה טעם מזה בפיו מ"מ לענין שיהיה צריך לחזור ולבדק כשאוכלה אפשר דיש לחוש לדעת הרמב"ם שכתב יא' דדעבד וע"כ לא יבדק אח"כ מלאכי שכן הסכים במגן אלק. ולענין מרור אם יוצא דדעבד בגזול דעת הנה"ג בשם מהר"י דלא והפרי"ח חולק עליו דאחשוק מזה ומרור להדיא כמבואר בפרק כל שעה ועיין בש"א סימן כ"ד דדעתו דגם במנה גזולה הפסול הוא משום מנוה הבאה בעצירה (והיא ג"כ דעת הגה"ט) ולהכי גבי מרור דאיתו אלא מדרבנן וי"ל מנוה הבאה בעצירה דרבנן דלדעת המחבר בסיומן תרמ"ט ס"ה יוצא דדעבד ג"כ במקו"מ ע"ש אכן לדעת הרמ"א שם בהג"ה שכתב שאנו נוהגין בהפוסקים דסוברין דגם דרבנן מנוה הבאה בעצירה פסול בודאי גם במרור לא יא' ויראיתו דבר פלא שכנה"ג כתב בשם מהר"י בסיומן ק"ג דיוצא במרור גזול ועיינתי שם והמבאר להפיק וזה לשונו שם מהר"י אנשיל ממחלפותק נסתפק כיון דמרור אחשק למנוה וגזול פסול אם כן ישראל לא יעקור מרור (עצמו) מן הקרקע מידי דהוי אלא דלמר להו וכו' להני גזונני אלא וכו' ע"ש בפרק לולב הגזול וי"ל דלא דמי דהתם גבי אסא מתקיים בקרקע משו"ה הו' קרקע ע"ש הרי מבואר להדיא ממנה"י דגם הוא מורה ששם אחד גזול מרור מיד חזירו דלא יא' ורק לענין קליפה מן הקרקע ס"ל דלא מקרי מחזור מקודש ולא דמי לאסא] ועכ"פ לענין זכרה בודאי יש לזהר כשעול מרור אחר לאכול שלא לבדק ע"ש ממש: * ולענין ברכה וכו'. כתבו הפוסקים דקוקא בגזולה אין יוצאין לפי שהמנה גופא באה בעצירה מה שאין כן בהוליא מנה מה"י לר"ה כחל פסח בשנת יוצא בה ידי חובתו וגם יבדק עליו לפי שהוא עבר עצירה ולא המנה גופא בעצירה ועיין לעיל סימן ש"ח ס"א במ"ב ובנה"ל: * ע"ל ר"ס תרמ"ט. עיין מ"ב. עיין בה"ש שהביא דעת מג"א לתלוק זהו שצריך לבדק כיון שקנה כבר ונח"י השיג עליו פוסקים לדעת המחבר ובמקור חיים ומגן אלק הרישו כמג"א ע"ש וכן בית מאיר מגמגם בזה וככתב שכתב פוסקים ס"ל דהוא אין זה מפקד אלא מנהל לא אחי לאפיקו שאין צריך לבדק עליו אלא לומר שהוא מוכר עון בזכרתו ועכ"פ צריך לבדק ע"ש ועיין לעיל סימן י"א שכחבנו דדעת הע"י והג"א כש"ע ומה"א וכו' מלאכי להרב יעב"ץ בסיומן ק"י שהעיר כן להלכה וכן דעת הגר"י בסיומן זה וכן יש להורות דספק ברכות להלל: * מבעור יום. דע דמה שכתב בה"ה סמוך לזין השמשות לאו לדעת המחבר כתב כן אלא דעת עצמו הוא וכמו שמבואר בדרכי

באר היטב

לאחר יאוש. ואם האחר חזר ונתנו לגזול גם הגזול יוצא בו מהר"ל. ואין לצרך במחלה. וכתבו האחרונים דטוב לומר בשעת טחינה או בשעת אפייה כל מי שיגיע קמחי לידו או מנחי הרי שלו במתנה. וככתב הח"י דקוקא במנה גזולה אין יוצאין לפי שהמנה גופא באה בעצירה. משא"כ אם הוליא מנה בשנת מרה"י לר"ה ר' יואל בה י"ה בפסח לפי שהוא עבר עצירה ולא המנה גופא בעצירה. ומ"מ מי שהוליא אותם אם אסור לו לאכול כדן המבשל בשנת ע"ל סי' ש"ח ובסי' ש"ו. כתב הכנה"ג בשם מהר"ל דיוצאין במרור גזול ע"ש. והפרי"ח בסי' תע"ה ס"ק א' הכריח דכשם

משנה ברורה

והרבה פעמים מתחלפין המנות וכן שיאמרו כל מי שיגיע מנוה לידו יהיה לו במתנה דל"ה יש בזה חשש מנה גזולה וככתבו עוד דטוב לומר כן גם בשעת טחינה ולפעמים מתחלף הקמח. ויש עוד פירוט אחד מה שנתנו להכשל בו כגון אם קנה מנה ומשכן לרשותו אם המוכר גלה דעתו בעת מכירתו שדחוק למעות ואינו יכול למכור להפסד וע"כ עי"ל ונפיק אחריו אזור ומדחהו כלן ושוב ואינו נותן לו מדינה לא קנה כמבואר בה"מ סי' ק"ץ סי"ו וממילא אינו יוצא בהם אח"כ ידי חובת מנה מן התורה: (טז) יוצא בה. ומ"מ למחלה לא יקח אותו לאחז בה דהא לא יוכל לצרך עליה וכלקמיה וכלעיל בסי' י"א סעיף ו' בהג"ה: (יז) שקנאה בשינוי. ר"ל בשינוי מעשה וה"ה הרי גזול המנה ונתנה לאחר אותו אחר יוצא בה דהוי שינוי רשות [ודוקא הרי דהוי ג"כ יאוש בעלים דשינוי רשות גרידא לא קנין ואותו אחר מותר לבדק עליה שהרי לא באיסור באה המנוה לידו שהרי כבר נתיאש הגזול ממנה קודם שגזל לידו. ואם האחר חזר ונתנו לגזול גם הגזול יוצא בו דהוי יאוש ושינוי רשות. ולענין מרור אם יוצא בגזול דדעבד עיין בנה"ל: (יח) ולענין ברכה עיין וכו'. ר"ל דשם מבואר דלענין זכרה בכל גווני אין לבדק אפילו במקום דקנה דהו"ל בולע בך נאך ה' וזין הברכה דלכילת מנה וזין זכרת המנוה גופא ולענין בה"מ עיין לעיל בסיומן ק"י ס"א במ"ב:

א (א) אין לשיין וכו'. זין מנה מנוה (א) זין שאר מנות: (ב) אלא במים שלנו. היינו לינה בכלי לאחר שאביצתו והטעם כתב רש"י בגמרא שהמעינות זימי ניסן הם חמין מפני שהמנה הולכת בלוחו ומן בשיפולי ריקע סמוך לארץ ומחמת המעינות ויש מפרשים מפני שגלילת החמה המלכת למטה מהקרקע ומחמת המעינות ולפיכך אסרו חכמים להשתמש בהם לצורך לישה חייב משיטין מן הארץ [דהוי להו כעין מים חמים שאסור ללוש בהם וכלקמן סעיף ג'] עד שיעמדו בכלים ויטענו מחמתיותו ושיעור עמידתן בכלים חמין שאביצת מן הנאר יתבאר לקמיה: (ג) בין שהו מי נהרות. אף שאין נמשכין ממעינות ולא שייך הטעמים שכתבנו מ"מ יש להחמיר גם בזה לנזק (ז) לפי שהכה עליהם חוס השמים

שער הציון

(א) כן מבואר בפוסקים: (ב) כל בו ומשנ"ץ ח"ב סי' פ"ו ופרי"ח ובש"ל כתב דאפשר החמה שחתה הקרקע מחמת כל הקרקע עם הנהרות ע"ש: (ג) מ"א וס"א:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ט' לא מזכיר הרב החשש של הריטב"א, ולאכאורה נראה דבני נמי לחזור ולבדק. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף ט"ו כתב דכשם שאין אדם יוצא במצה שאינו שלו כך אין אדם יוצא במרור שאינו שלו, ואם כן משמע דלהרב צריך נמי לחזור ולבדק כשאוכל המרור בפעם השני.

באר היטב

ברורה

שער הציון

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף י"ב כתב דישאוב ביום ו' סמוך לחשיכה קודם בין השמשות מעט וכו'. עיין שם מה שכתב לשאוב ע"י גוי.

הלכות פסח סימן תנה

נב באר הגולה

כשהנהרות גדולות (יז) מהפשרת שלגים וגשמים טוב יותר לשאוב מן הנהרות (מהרי"ו) (יח) ואין לשפוך מים שלנו מכה מת או תקופה הנופלת (מרדכי פ"כ והנה"מ פ"ה) ומ"מ (יט) טוב לכתחלה להשים זהם (ה) [ד] (כ) ברזל (כא) גם אסור לשאוב מים ע"י (ו) א"י למזג של מזגה (כב) ואף לשאוב מזגה ישאל ישראל (מרדכי ומהרי"ו) אס אפסר ונוהגין לטובל מים (ז) מיוחדים (כג) למזג של מזגה ונוהגין ליקח (כד) כלי חרס חדשים ואין לשנות המנהג אבל (כה) בשל עץ אין להקפיד (כל זו): ב"י א"א שמים המכונסין (ח) (כז) בסיסטינג"ה מותר ללוש בהם סמוך לשאיבתן (כז) ואין להקל בדבר אם לא בשעת (ט) [ה] (כח) הדחק:

שערי תשובה

מפני החמה ואין זה שלל לזרוק ומכין לחול וכיון שראוי היום לשמיה טוב שיטפה מעט ממנו ע"ש וע' בנתי יחודה דף ק"ח בשם מהרי"ש לרוב שהסיר לשאוב ע"י א"י יום שבת ביה"ש וכן עשו מעשה והביאו מח"ב ע"ש וע' כזה: [ד] ברזל. עכ"ל מ"ש בזה על דברי הב"י ועיין בא"ר שם ובס' שו"ת בית אפרים סימן ל"ב כתבתי פירוש נכון בדברי הר"י בעוה"י ע"ש: [ה] הדחק. עכ"ל ובר"י כתב בשם הרד"א להקל

באר היטב

דאין י"ט מכין לחצירו ובראיתו אור ל"ד. ונ"ל דאם שכת לשאוב בליל ה' ישאוב בע"ש מבט"י ערס"י זה. או יורה לא"י לשאוב בין השמשות עס"י. או יקח מים השאובין בביטו אעפ"י שלא נשאבו לשם מזגה כיון דא"א בע"מ מ"א ועיין ח"י: (ה) ברזל. ויקח ברזל חדש או נקי ויתלה במשיחה מוך המים אבל לא ישים ידו מוך המים שהיד מחמם המים. ובשאר ימות השנה ינית מלח או חומם ד"מ מ"א. וכתב הט"ז נ"ל דבשאר ימות השנה לא יקח מים מים משא"כ במים אלו של מזגה מזגה אסור לשפוך דגראה כמזלזל במאמר הכתוב שומר מזגה לא ידע דבר רע ע"ש ועמ"י. ונוהגין לסמן המים מהרי"ל. כתב מט"מ שאין ליקח כלי לשאוב מים שהיה בו דבש או מי פירות כי מי פירות עם מים ממחר להחמין כמ"ש ס' חס"ב. וכן אין ליקח כלי נחושת מ"א ולא ראיתי נוהגין כן. ונ"ל דע"י הגעלה שרי מ"א: (ו) א"י. היינו לכתחלה: (ז) מיוחדים. ויאמר בשעת השאיבה לשם מזגה מהרי"ל ומהרי"ו וכתב עוד מהרי"ל דיש נוהגין לטובל מים מיוחדים לכל לילה בפני עצמו: (ח) בסיסטינג"ה. והוא מה שקורין בלשון הש"ס דות דהוא מים מכונסים צננין שנקרקע שבנין מפסיק בינו להקרקע וגם מלמעלה הוא מכוסה דהוי כאלו הם שאובין ואין להטות לזה מה שראוי קורין רע"ר קאטטין"ן בל"א אעפ"י שהוא מכוסה למעלה אין לשאוב ממנו להשתמש בזה סמוך לשאיבתו משום דכל שעה ורגע זו לחובו מן הגור אכן אם רוצה להלין אותם כמו שאר מים ולשאוב בזמנו מותר לשאוב תחת הצינור או מה שקורין בל"א רע"ר כמו מהנהר או הנחל שנמשך ממנו וכן מהקאטטין"ן עצמו אם הוא מכוסה ח"י: (ט) הדחק. ואם יש לו מים

משנה ברורה

קצת משא"כ בנהרות נהי דנמקום נציעתן הן רוחצין מ"מ כשנמשכו למרחוק מתקקרים: (יז) מהפשרת שלגים ובר'. דלא מי בחרות מתקקרין יותר מהם דנציעתן החמה המלכת צברים כדי לפשר השלגים והם נעשין פושטין: (יח) ואין לשפוך ובר'. דשומר מזגה לא ידע דבר רע (יח) ולא דוקא במזגה מזגה דה"ה בשאר מזגה שזריך לפסח ומ"מ אם אפשר לו בקל להשיג מים אחרים שלנו נכון לעשות כן בשאר מזגה ומים שהבין למזג מזגה אין נכון לשפוך (יט) אף אם אפשר לו בקל להשיג מים אחרים שנראה כמזלזל בזה ככתוב שומר מזגה לא ידע דבר רע [ט"ו] וכו' שייך ג"כ לענין תקופה: (יט) טוב לבתחלה. היינו קודם שהתקופה נופלת: (כ) ברזל. ויקח"ל ברזל חדש או נקי ויתלה במשיחה מוך המים אבל לא ישים ידו מוך המים שהיד מחמם המים ובשאר ימות השנה ינית מלח או חומם [ד"מ מ"א]: (כא) גם אסור לשאוב ובר'. דמכשירי מזגה הוא והוא רק לכתחלה: (כב) ואף לשאר מצות ובר'. משום שלא יתן לחובו חמץ ומ"מ אין בזה קפידא משום שהמנהג לסמן: (כג) למצוה של מצוה. ויאמר בשעת השאיבה לשם מזגה (כד) [אחרונים]: (כד) כלי חרס חדשים. אבל לא ישינם אפילו אם היו של פסח והטעם דכ"ה ישינם מאיסין ואין זה הידור: (כה) בשל עץ ובר'. וה"ה של אבן או כלי חרס מזופין (שקורין גלייזיר"ע) והנה כ"ו דוקא שלא נשתמש בזה אלא במים בלבד (כז) אבל אם היה בזה מי פירות (פי' כל המשקין מוך המים נקראין מי פירות לענין זה) טוב ליהרר שלא לשאוב בו אלא"כ הגעילו מוקדם לפי שמי פירות כשמתערב מעט מהם במים ממחרין

שער הצינור

(יח) אחרונים: (יט) ובא"ר מפסק בזה מספר אגודה ע"ש ועיין עוד בשב"ל סימן ר"א ומשם נראה לכאורה דלא כדיוק הט"ז: (כ) אחרונים: (כא) פמ"ג בא"ר ובידענד אפסר שיש להחיר [שס]: (כב) מ"א וכו': (כג) וכן משמע בב"י: (כד) ב"י: (כה) כן משמע מביאור הגר"א ונזכרת גם בפמ"ג בא"ר: (כו) כן משמע מחק יקב ואף דמא"ר משמע שגם זה וכן ברע"ר קאטטין"ן להקל בשעת הדחק וטעמו נראה משום דכל פורחא שנימוסף נתגלו צננין ובהיה דק"ל אכל דברי ח"י נראין יותר וטעם דהוי כמחזיר עם הענין וזמו שכתבו צננים וכן משמע קצת מביאור הגר"א קט"י דהמחבר לא מיירי בשם מעין בסיסטינג"ה: (כז) ח"י וכו':

ל"קוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ט"ז פסק כהט"ז. ב) ובשו"ע הרב בסעיף י"ז כתב (שהברזל גם כן מחמם מעט את המים). וטוב ליהרר שלא להשהות הברזל בתוך המים אלא יוציאנו מיד לאחר שנפלה התקופה שהברזל מחמם מעט את המים.

שערי תשובה   באר היטב

שערי תשובה

נקלט מים מהגשמים וכלבד שיניחם במקום שלא יפוג זינמן וע"ש בשם
מר"י מולכו בשפותנת כח"י שמונת לט"ז במים שאל"ה חומר מקבלי"ת שלנו
בביתו הלאו מיד דרבנן והמחמיר לע"כ ע"ש שאל"ה דודאי אין ללכת
במלוא האו"י י"ח לילה להשוהה ההא בעיא שימור לשם מלואו והרי אין
שימור ומ"ש לעיל ס"ק ו' לענין להביא מים ע"י אנו יהודי דהיינו
למכתהם של עפרי יח משומרים מהישראל משא"כ בלחן ודין שימור ההים
לשם מלוא מלואו כהו שימור הקמח אך לפאר מלואו ג"כ למיחס מיבעי
כיון שלנו הלילה אלל הא"י שמא לא נשמר יפה והפל שזה דבר המחמיר
ואפשר שאין לחוש כי"כ שמה נפל בלחן מים מחמיר בעינים או שכן
וכיוצא ד"ל"ל דגם איהו קמח אלא שמה נפל בלחן מחמיר ד"ה והא דמוקמינן
לה אמוקמינן ומ"מ שומר נפשו ירחק מזה ומכ"ש במקום שיש לחוש
שעמדו של מעל"ע ואולי נפל שמה חטה או פתיתי פח וכיוצא ובשעת
הדחק י"ש להמיר ע"י סינון ההים: [ו] שבוגר. ענה"ט ועיין במשפ"ק
ח"ב ס' פ"ו ועיין בשאלות דר"ח באון ובשאלת שלום שם או חות ק"ה
שמה על הגאון ובספר שמה בית אפרים. כ"ו הבענין ו"ל בזה ע"ש:

ביאור הלכה

משה חזל להמחבר מותר לכתחלה לשאוב ביום ככל שעה שירצה ויגדל שימחין מללוז בהם עד למחר וכמו ששנזאר דעמו כצ"ו וכן נקטו לעיקר הגר"א ביארורו והפסר"ם והמאמר מרדכי ולהכי כתב המאמר מרדכי דהיכא דליכא קאת דומח ש"ל למיחלל מרדכי צדור היום גדול כיון שלעת עמין ש"ל תמצנד דיכא לכתחלה:

שלא לנו אפי' בלא דחק יש להמיר אם לא בשוגג משום דיש מחירין בדיעבד אפילו בלא בהם במיד וכו' וישאר דברים מורה להמחיר דאין להקל כ"א בשעת הדחק: (לו) אם עבר וכו'. כתבו האחרונים דהיינו דוקא אם עבר ולא בדיעבד (לט) אבל בכתמלה לנוש בהם אסור אפילו אין לו מים אחרים ויחבל בפסח דברים אחרים (מ) אמנם בזילת ראשונה כדי שלא יבטל מ"ע דאורייתא יש להקל לנוש-בהם: (לז) בשוגג ולש וכו'. ומ"מ אין ליקח אותם (מא) לזאת י"ח מנה לילה ראשונה אלא ישתדל להשיג מזון אחרות:

מד

(ב) ובשור"ע הרב בעספי"ק כ"ז כתב כדעת תשובות הרמ"א דאין לאסור כ"א בחמי האור ולא החמיר כלל בחמי חמה. ויאפה בהם תכף ומיד, כשיטת הר"א ממ"ז שבראש הסימן.

ואיסור התכלין כתב הכל בו בשם הראב"ד [7]

עכ"פ לא יקחנן. ע"ש: (יג) חתרי. משמע דוקא חד חתרי צ"ל. אצל בסמ"ג והר"מ כתבו דבטל ברוב ובי"ד סי' י"ג מ"א. משמע מלשון הפוסקים דאם נחשבד חוץ הלישה אינו בטל דוקא נחשבד קודם הלישה בעינן. ונח"י פסק בשם גיטו הבאזן וז"ל שהחיר אפילו בשעת לישה. וא"ו העלה דדיעבד יש להחיר אף כה"ג. וכבז הרי"א וגראה דמותר לערבן לבחילה דהא אינו העטם מותר איסור אלא ככלל לנו הדי חמין וכשנחשבד נעשו זונגין וא"ו מותר לגזנן לבחילה ונע"ו. וכבז הח"י ור"ה לחמי האור מחבי האי ציון אליבא דכ"ע וכ"כ הע"ש: (יד) מלה. אצל לאחר אפיה ודאי שרי לקטוף פני ההנות צמי מלה ולהחירם לתמור כמו שעושין בחיה. ודוקא צה"י שרי לקטוף אצל בשני לילות האסונים אסור עטרת זקנים: (טו) לאחר. היינו בצחילה אצל בהנאה דהרי דמותר ואם נתן בה מעט מלה אם חיטפה מיד מותר בצחילה דמעט

ביאור הלכה

דבמלת שלנו שהוא חולדות המים אפשר דאין לאסור דזיעדז אפי' לא אפה אותה מיד: (מג) יש לאסור. והפר"ח חולק וסובר דאין להחמיר דזיעדז צעט מלה ונראה דאם הי' שוגג בזה (ה) בודאי יש למחוק להקל. וכ"ו לענין אכילה (נא) אכל לענין הנאה אפילו להרמי"א שרי דזיעדז: ו (מז) בקצח. קימ"ל בל"א: (מח) בשורה כיון וכו'. מלשון זה משמע דאפילו אין בה רק כוונת כבדי אכילה פרס ויש בה טעם מזה יואל בה ועין בפר"ח ובמ"א שדעתם דלררץ לאכול כל אכילה פרס כדי שיהיה בזה כוונת מזה חוק מחבלין ועין לעיל בסיומן תנ"ג ס"ב במ"ב שם לענין מערבות דגן עם שאר מינים דלכתחלה צעין שיהיה רוב מן הדגן והי"ג צענינו: (מו) שיש בה וכו'. משמע (נב) דיואלין בה י"ח בלילה הראשונה (נג) משום דלא תשיגא מזה עשירה וממילא אסור לאכלה בע"פ ומיהו י"א דאיהו כשרה אלא בשאר ימים דאין בה משום חימוץ משום המחבלין אכל היא בכלל מזה עשירה ואין יואלין בה י"ח בשני לילות הראשונים ויש להחמיר: (מז) ומ"מ אידן ליתן וכו'. ר"ל דלכתחלה אין נכון: (מח) ופפלדץ וכו'. אפילו (נד) קורט אחד עושה כל העסקת חמץ וכן מעט קיד (נה) ודוקא כשעילוט בטובא אכל אס נפל עליו ויסקנו ומותר: (מט) אסור. היינו (נו) באכילה ולא בנהא. ונצט"ל (נז) דינו כפולפול ואפשר דה"ה נעגנע"ל ורכוזה (נח) אלא דלכל מיני מחבלין חוק מפלפלין וסיד מותר דזיעדז אפילו באכילה: (נ) סיד. היינו סיד חי אכל קיד שבכותל כסבר נמינש ונחמשה כאבן נראה פשוט (נט) דאין אסור:

אין

לְיִקְוֹטֵי דְּבָרֵי הָרֶבֶב: (א) ובשׁו״ע הרב בסעיפים כ״ט וְל׳ כתב: ואם עבר ונתן בה מעט מלח יאפנה מיד, ואם לא אפאה מיד יש להחמיר ולאסרה באכילה ואף ש״א שהמלח אין לו דין מי פירות וכן עיקר, מ״מ הרי י״א שאף מעט מלח מחמם את העיסה ואוסרה, ולא מחלק הרב בין מלח שלנו הנעשה ממי הים או מלח שחופרים בקרקע, ועיין סימן תס״ב סעיף י״ח. (ב) ובשׁו״ע הרב סעיף ל״ב כתב כה״א.

תנו שיעור כמות לישת המצות. ובו ג' סעיפים:

א (א) אין לשיין לפסח עיסה גדולה משיעור חלה שהיא (א) [א] (ב) מ"ג ביצים וחומש ביצה בינונים והוא עשרון יוכן (ג) ישער אותה ימלא כלי מים ויערה המים ממנו לכלי אחר ואח"כ יתן מ"ג ביצים ויחזיר בו המים שעירה ממנה והמים שיתורו יתנם בכלי אחר והכלי המחזיק אותם הוא המדה למלאותו מקמח יהומדה מחוקה ולא גרושה ושיעורה מקמח חטה מצרית תק"כ דראהם מצריים בקירוב: הגה (ג) (ד) ולא ידחק הקמח במדה דא"כ לא ילוש יפה וטוב לומר (ה) נשעת נמינת הקמח למדה שעושה (ד) לשם מזה (מהרי"ל): **ב** (ו) אם לש יותר משיעור זה (ז) מותר (ה) בדיעבד: **ג** (ח) האף על פי שאין מודדין קמח ביו"ט ללוש יביו"ט של פסח שאין לשיין עיסה (ט) גדולה מעשרון מותר למדוד יוש אוסרים אלא יקח באומד הדעת (י) ולא ירבה על עשרון (והכי נהוג):

באר היטב

שערי תשובה

פשוט דאיתו חוקר שבות יעקב ח"צ סי' י"ג:
(א) מ"ג ביצים. עם הקליפות ז"ח ואחרונים: (ב) ישער. ולא על ידי משקל. וכחז שפי כהן סימן שכ"ד שזהו שלשה קווארט שהם שלשה זידלי"ך פחות מעט: (ג) ולא ידחק. ולא יניח ידו על הקמח דרכי משה. [ולא ילוש יפה וזהו וזהו] (ד) לשם מזה. וכן נשאינת המים וכן כשנותן מים לתוך הקמח כמש"ל סי' תנ"ה: (ה) בדיעבד. וכחז הדין יוסף דאפילו עבר במזיד ולא יתן ללוש בדיעבד כי יש מחזיקין אפילו לכתחלה.

משנה ברורה

ביאור הלכה

א (א) אין לשיין וכו'. לפי ששיעור חכמים שהעסק (א) שאדם אחד מתעסק בידו בעיסה (ב) גליטה ועריכה אינו מליה מחמיר כשהוא גדולה ביותר משיעור המוכר כאן לפי שאין הדין מספיקות להעסק בה מכל לדידה מחול' גדלה: (ב) מ"ג ביצים. כמו שהן (ג) עם הקליפות: (ג) ישער אותה. וכו'. ולא ע"י משקל ותכנון האחרונים שהוא שיעור ג' קווארט לערך: (ד) ולא ידחק וכו'. היינו אף אם (ד) כמות הקמח אינו מחזיק אלא עשרון או פחות מזה ומשום דא"כ לא ילוש יפה במה מקומות שלא יכנס לשם מים ויתחמך כשיבוא בתבשיל וימדוד (ה) כפזר כדרך שמודדים למכור ואפילו להניח ידו על הקמח אין נכון לכתחלה: (ה) בשעת בחינת וכו'. עיין לקמן בסימן ת"ס כ"ג סי' ב' (ו) אם לש וכו'. והעסק דאף שאנו (ו) אומרים דאין עסק מועיל בעיסה גדולה כזו שלא תבא לידי חימוך וכו' לא גרע מאם הניח עיסה בלי עסק כלל דקיי"ל דאין לאסור כ"ו שלא היה שיעור מיל: (ז) מותר בדיעבד. אפילו עבר (ז) ולא יתן במזיד. ונראה שיעור מיל בלישתא קודם שיחמולו העושים לסייע נשעת עריכה לידו (ח) כמה אחרונים לכתחלה הג"ל יש לאסור גם בדיעבד דכיון דשיעור חכמים דמרוז גדולה א"ל לאדם אחד לעסוק בכל העיסה כראוי הו"ל כמנוחם בלי עסק כלל. ויש פוסקים שהקילו (ט) בעיקר דין זה דימינו ולדעתם לא חששו חכמים בזה רק דימיניהם שאדם אחד היה לש ועוכך והיו עורכין בידיים בלי עמילין של עץ והיה הדבר משתהה הרבה וגם תוריהם היו קטנים שלא היו יכולים לרדות לתוך התנור הרבה מזהו זכ"א והיה משחיר הרבה מזהו על הדף בלי עסק ולהכי מנעו חכמים מללוש שיעור גדול בפ"א אבל דימינו שאופין מזהו בעוה"ר רביס ויוס תנורינו גדולים מאד ולשין ועורכין ואופין בוריות גדול אין להחמיר אפילו בלשים במדה גדולה כפעם אחת שזדא לא יבא לידי חימוך והעולם נהגו לכתחלה כדעה זו (י) אין למחות בידם מאחר שיש להם ע"י יולא מלחוח מ"מ לא יבא לידי חמירה ויחמיר כדעה ראשונה אף דימינו (יא) ובפרט בשינוי קטנים שאין עסק מתעסקים הרבה בודאי יש ליחזר שלא ללוש יותר משיעור המנוחל ככאן. כתבו הפוסקים כי קפדין שלא ללוש יותר משיעור זה כשהוא לש עיסות הרבה שאפשר לזרפן לחלה אח"כ וכדלקמן בסימן תנ"ו אבל אם בל ללוש רק עיסה אחת (יב) אין לזמנא כ"כ שמה לא יהיה צו כשיעור וכשיכיר יהיה לנעלה: (ח) אע"פ שאין מודדים. למנוחל לקמן סימן תק"ו סי' א': (ט) גדולה מעשרון. ובפחות מעשרון אין כדאי למדוד כדי שיוכל להפריש חלה בצרכה: (י) ולא ירבה וכו'. ולענין צרכה יקרב עיסה זו לעיסה אחרת וכדלקמן ר"ס תנ"ו דשמה אין זה עשרון:

שלא

שער הציון

(א) כן מנוחל בשינוי לקט ובמנהגי ונעוד פוסקים עיין ב"י: (ב) אחרונים: (ג) אחרונים: (ד) כ"מ דכרי משה וכו' בתמ"ר ונש"א: (ה) אחרונים: (ו) הרא"ש: (ז) ב"י: (ח) ז"ח ומ"א ופ"ר ומאמר ע"י שמשעת שדעתם כן להלכה ולפ"ו הרמב"ם והסמ"ג שהמיר בדיעבד ע"כ בלא שהיה שיעור מיל ולא משמע הכי ברמב"ם ע"י ש"פ דין י"ב ובדין י"ג וכן הסמ"ג לא הזכיר שום מנאי בזה משמע דס"ל דאיתו אלא והירות לכתחלה וכן משינוי לקט ומנהגי שכתבו דמותר להוסיף ג' וד' ביצים משמע נמי לכאורה דרך לכתחלה קאמר רב ולהכי חששו ביותר כדי שלא לזא לחש צרכה לנעלה בצרכת חלה ע"י עיין בכלנו: (ט) עיין ב"י שהאריך בזה: (י) מ"א ועיין בת"א דאם לא יתן יותר מ"ג קבין יש למחות ולמנעם ואפשר דבזה אף בדיעבד לאסור לכו"ע ע"י: (יא) חק יוסף: (יב) ועיין בסימן תנ"ו דראשו שיש שבוירין דאפילו ה' או ו' ביצים אין לחוש והוא מד"מ בסימן זה מהכללו וכן משמע בשב"ל ובמנהגי אכן מלשון המחבר בראש הסימן שזמנא כשיעור לא משמע כן וגם מלשון הרמב"ם שכתב אלא כשיעור חלה בלבד נשעת לכאורה ג"כ דאין להוסיף כ"כ ובפרט להאשומים דס"ל דיותר משיעור זה יש לחא דחשח חמך אף בדיעבד שיה

שיעור מיל בודאי אין להוסיף כ"כ וא"ע: ב

הנהגה: (א) ל"ל לא:

ליקוטי דברי הרב א ובשו"ע הרב סעיף ח' כתב: שמנהגו ללוש הרבה יותר מעשרון כפי שיש בני אדם העוזרים ואין בנו כח למחות בידיהם, ומשמע דלא כהח"י. **ב** ובשו"ע הרב סעיף ג' כתב שיוסיף מעט קמח, משמע לא הרבה קמח. **ג** ובשו"ע הרב סעיף א' הוסיף - ואפילו אם רוצה להתעסק בה כל כך בוריות עד שמתחילת הלישה עד האפיה לא יהיה שהות כדי הילוך מיל, וכו', מכל מקום כיון שלכתחילה אסור להשהות העיסה אפילו רגע אחד בלא עסק כמו שיחבאר בסימן תנ"ט, לפיכך אסור ג"כ ללוש לכתחילה יותר מעשרון, שהרי העסק שיתעסק בעיסה זו הרי הוא כאילו אינו, כיון שאין מועיל כלום להציל מחימוך. **ד** ובשו"ע הרב סעיף ח' כתב שטוב להחמיר לעצמו שלא לאכלה בפסח אם אפשר לו.

א תמרה דרבה
פסחים מ"ח ב טור
ש"ס ג תשובה
הרשב"א והרא"ש
בה"י חלה וש"ס
ד טור בשם הר"ר
יונה והרא"ש וש"ס
ה חס"ד והרא"ש
לעת המחמירין
ו שם בבבלי כ"ט
והר"ן ז' הר"ף
והרמב"ם והעושה
וש"ס

תנז דין הנהגת החלה בעיסת מצה. ובו ב' סעיפים:

א עור (*) (פירוש)
שדקן זו מו
ב) ב' מומל דרב
יוסף וכו' א' פסחים
מ"

א * מפני שצריך לדקדק בשיעור העיסה (א) שלא (ב) להרבות בה משום חשש חימוץ * ומוטב שימעט בה לכן טוב (ג) (ב) לקרב העיסות יחד בשעת הפרשת חלה (ג) * שישקו זו בזו (ד) דשמא יש בהם שלא היה בה כשיעור (ה) ואם א"א להפריש חלה בעודה עיסה מפני המהירות יפרישנה (ו) אחר אפייה מיד * שיתן כל המצות (ג) [א] (ז) בסל * והסל מצרפם לחלה וזהו הדרך היותר נכון.

שערי תשובה

באר היטב

[א] בסל. ענה"ט ועיין בש"ט בית אפרים סי' מ"ד מצות שאופין ואין בכל עיסה שיעור חלה ותחמיצו ע"י צירוף כל ושוב בשעת הפרשה לא היו נושעין יחד רק היו חלוקים לז' צטורים אע"פ שלקח מאחד חלה על הכל יש לו לכתחלה להפריש חלה גם ממצור השני בלא צרכה ע"ש וע"ש מ"ש על דברי מהרש"ל דמערך ליעול מנה שלימה לחלה ואין המנהג כן וכמו שכתב בחי"ג גם כן ודפטר בחלת ח"ל שפיר דמי אף בצפורה ע"ש ועיין מ"ש בחלק יו"ד ללמד וכות על מה שנהגים אחר אפיית המצות מחלקים לחלקים ונותלים כמה נשים כ"א חלה בפ"ע וכן המנהג באפיית החלות של שבת ע"ש ועיין לעיל ריש סימן תמ"ד בע"פ שחל בשבת ושבת להפריש חלה לחם חמץ מה דיו ע"ש ובכ"ז ס"ס כ"ג כחצ שבת חפ"ו חל ע"פ בשבת ודשמי בשבת שלפניו שלשבת הבאה יזהיר כ"א לאשמו ליקח חלה כי טעם שאין אלו נוהגין לעשות האמור במשנה דצמה מדליקין שלשה דברים צריך אדם לומר כי עשרתם כי

מקצה א' ואחד יערוך צגלגל בקצה השני שלא יונח פניו. המנהג להפריש מכל עיסה ועיסה לגדה ד"מ. וז"ל דהוא על פי המנהג שנוהגין לעשות עיסות גדולות. וכתב המ"א ודי בצרכה אחת נהגו ע"פ הרוב להפריש מכל עיסה ועיסה אשה אחרת ומצרכה

ביאור הלכה

בעינינו דבלא"ה יש כמה מקוים צדדי י"ט שמוקד עליהם כנע"ד. ועיין בפ"מ שחולק על המ"א ומסיים להמחזר להקל בדעבד: * ומוטב שימעט בה. עיין בחק יעקב והעמקני לעיל בסי' תנ"ז ב"ב סק"ו דאם אין לו רק עיסה אחת טוב שלא ללמס כדי שלא להפקיע מהלה והוא מספר התרומה וע"ש בשע"ה: * שיתן כל המצות בסל. ועללא שאין לה לצדו גנון שולקן ספק הוא וע"כ כשמצרפם בכלי יזהיר שלא יא' שום דבר למעלה מדופני הכלי כן יחלש ביו"ד סימן שצ"ה ס"א בגמ"ה ואם יא' צריך לבקשם במפה [אחרונים] וידעבד אם לא יקם ולקח מעלימות חלה על כל הסל מסתפק במפה"א אם מהני ולעני"ד נראה דאין להחמיר בדעבד אחרי דבלא"ה דעת הסמ"ג להקל דאין צריך כימי דאחרי כלי מוצרין כיון שהכלי יש לו חוץ אף מה שיוכל למעלה כמות למטה דמאי והוא דעמו צהב"ר"ש שם עי"ש: * והסל מצרפם לחלה. וה"ה ע"י כימי מפה והיינו שיינים במפה ושיס מפה זו ג"כ על המצות מלמעלה ואף שצמח"ט קח מגולות מצרפות הכל כיון שמדדין מוכסין עכ"ל הפמ"ג והוא נובע מש"ן יו"ד שם בשם מהר"ל וסיים הפמ"ג דלפ"ו אם מונח צגלגל ולמעלה צמח"ט לא ולעני"ד יש לעיין בעיקר הדין דבסמ"ק משמע דקחם כימי ג"כ מהני עי"ש וכן במחלתי השקל משמע ג"כ דע"י סחם כימי מהני וז"ע למעשה אכן כלי שיש לו חוץ רק שהמצות עולטין למעלה בזה ודאי נראה דיש להקל ע"י סחם כימי אחרי דבסמ"ג מקיל לגמרי ובכ"ז. ודע דאם נימא דקחם כימי מפה מהני לצרכי ה"ה אם כפה כלי על המצות מהני ג"כ לצרכי אכן לפ"ו הא דא"ר אליעזר אף הרודה ונותן לכל וכו' הוא לא דוקא דה"ה אם כפה הסל עליהם:

הוא בשעה שהיא עיסה עדיין: (ו) אחר אפייה מיד שיתן וכו' * ואף בחלת חו"ל כן ואע"ג דבחלת חו"ל דאכול והולך ומשייר קצת לחלה (ח) היינו בעיסה אחת גדולה אע"ג שמתחלקה לח"כ לכמה ככרות כיון שחלתה היו מחוברין מעיסה אחת הקילו בחו"ל דלא צעין מוקף וממוצר בשעת הפרשה משא"כ כאן שהם מעיסות מחולקות אף שהיו מונחים פ"א בסל מ"מ לא היו כחצור גמור להקל לאכול קודם הפרשה. ואפילו אם היה בכל עיסה כשיעור חלה ג"כ צעין שיהיה מן המוקף בשעת הפרשה כיון שאינם מעיסה אחת וכמ"ש ביו"ד סי' שצ"ג ס"א צהב"ה: (ז) בסל. ואם סל גדול

שער הציץ

(א) אחרונים: (ב) יש שנוהגין שחומצין משני העיסות ביחד ולכאורה הוא לומר וכתב בחי"ג שאפשר הטעם משום שלפעמים העיסות קשות ואינם מדקקים הטעם וע"י חוץ החימוץ משניהם ביחד מדקקים או ביחד: (ג) לצד וש"א: (ד) ט"ו בשם הרא"ש: (ה) ד"מ והעמקיה האחרונים: (ו) מ"א וש"א: (ז) ב"י וש"א: (ח) מ"א:

הערות: 1) סי' עיין סי' תנ"ז ששה"ל אות י"ב לענין זה:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף י' וז"ל כתב תחלה השיטה של הב"ח והפ"ח דאין צריך להפריש מהן בעורן מצטרפין בכלי אלא יכול לאכול מהן ואחר כך יפריש מחתיכת מצה אחת גם על השאר, ואחר כך מביא הרב שיטת הח"י דאסור לאכול קודם הפרשה, ומסיק להלכה דהעיקר כסברא הראשונה ואף על פי כן טוב לחוש לכתחילה לסברא האחרונה לתרום ממצות הללו מן המוקף אף שהיו מצורפין כבר בכלי וכו', ע"ש.

ג משנה פסחים
מ"ו ובר"א הפסח
הפוסקים

הגה ואם היה צו שיעור חלה (ח) ושכח להפריש יפריש (ט) אח"כ (י) ואפילו צירוף סל (ד) [ג] לא צריך ואם לקח ממקלט העיסות וממקלט לא לקח ונתערבו צריך ליקח חלה (יא) מכל אחת ואחת או ילוש עיסה אחת (יב) ויקח ממנה ג"כ על אותן שנמערבו (יג) ואם מכיר מזה אחת שחיבת בחלה נוטל ממנה על האחרת (הגמ"י פ"ג ומרדכי ר"פ אלו עוברין וצ"י בשם תוספות פ"ק דלילה): ב' יהלש עיסה ביי"ט של פסח

באר היטב

לעממה. ולענין הצרכה אין חילוק בין פסח לשאר ימות השנה ד"מ וט"ו י"ד ס' שכ"ח ע"ש. וזרשיה י"ד שם כתב טעם להנהיגין לומר בפסח תרומה חלה מזה מן העיסה ע"ש וגם נתן טעם למה שנהיגין לעשות החלה מחלה כעין מזה ואח"כ משליכה לאור ומקיים שם שבצית מהרש"ל נהגו לשורפה בלי חיוקין וכ"כ מט"מ ואם נפלה החלה לתוך התבשיל רותח הנה מלבד דין מערבות חלה שנבצר צי"ד ס' שכ"ד י"ש לדון בזה דין איסור חמץ ע"י תנ"ד ס"ג. והח"י בשם חמיו כתב שהורה שמוחר זהנאה או לקיימו עד אחר פסח ע"ש: (ד) לא צריך. אבל צריך שיהיו שניהם מונחים לפניו אף דק"ל חלה ח"ל אוכל והולך ואחר כך מפריש מ"מ לכתחלה כעין שיהא כל המוקף מ"א. וח"י כתב דא"י מן המוקף חלה ח"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש. כתב במ"מ ומנהיגין ולבש אם שכת להפריש מן העיסות של מזה המורה יכול להמתין עד הלילה כדי שיעשה כן שלמות על הקערה וכשיצטע מזה השנייה לשנים לשמור חזיה לאפיקומן או יניח השני מזה השלישית ושני השניים בכלי לזרפם ויכסם ויקח פרוסה קטנה מן הצלעה. ומצדד להפריש חלה וישמור לח"ה. [מותר ליהנות בעת שריפתה מהר"ל אלא שס"ס ומ"מ נכון לעשות מדורה צפ"ע]. ושורפין בח"ה. ונ"ל שטוב יותר שיצטע ממנה מחלה פרוסה קטנה מיד ביום שמה יחזור ושכח דהא בלא"ה יצטעה בלא צרכה עכ"ל. וכתב הח"י וכן ראוי לנהוג שלא להמתין עד הלילה דהא בלא"ה עיסה שנילושה מערב יו"ט אסור להפריש ממנו צי"ט כמ"ש סימן תק"ו ע"ש. ונאם לא היה

משנה ברורה

צריך (ט) לקרעם שיגעו זה בזה אכן אם יש בכל עיסה שיעור חלה דפסק הרמ"א לקמיה דא"י צירוף סל ה"ה נגיעה (י) להדדי לא צריך בין כשהם מונחים בסל (יא) בין כשהם מונחים בצית דהצית מפרש ויכול להפריש מזה על זה וזה דוקא כשהם מונחים בלא כלים (יב) אבל אם הם מונחים בכלים צריך לקרב הכלים להדדי והיו פתוחים למעלה [דאם הם סתומים (יג) אפילו הם מקורבים לא מהנין וכו' כשיש בכל עיסה שיעור חלה אבל אם אין בכל עיסה שיעור חלה וצריכין לצירוף (יד) אין להקל אף שכלים פתוחים ומקורבים להדדי אא"כ יניחם בתוך סל אחד או שיכסה עליהם כמפה ועיין בה"ל: (ח) ושכח להפריש. ר"ל (טו) בעודה עיסה לכתחלה נכון יותר להפריש מן העיסה וכלעיל בסק"ה: (ט) אחר כך. ר"ל אחר האפיה: (י) ואפילו צירוף סל וכו'. כיון שיש בכל אחת כשיעור ויכול להפריש ממנה עיסה אחת על הכל (טז) ורק בענין שיהיה הכל מונח לפניו (יז) בצית וכלעיל בסק"י ואם לא היה לו כ"א עיסה אחת אף שנתחלקה לכמה מנות כיון שנילושה מחלה ביחד יכול להפריש מאחת על שאר המנות אף שאינם לפניו בדכגון זה אין צריך מן המוקף בחלת"ה וכלעיל בסק"י ע"ש. אם שכת להפריש חלה צעיו"ט וזכר צי"ט אם לא היה שיעור חלה בכל עיסה ונלערפו בכלי ביחד דא"י צ"י חיו

שיעור הצירוף

(ט) ב"מ והגר"א צי"ד סימן שכ"ה וכן הסרס הח"י למעשה (אף דצט"ו הקל בזה מ"מ לכתחלה דודאי נכון לנהוג כן): (י) מקו"ס: (יא) הגר"א שם: (יב) שם: (יג) דזה לא מיקרי מוקף ודוקא לכתחלה אבל בדעבד אפילו כל כלי מונח בצית אחר והפריש מזה על זה מהני כיון שיש בכל עיסה כשיעור דענין מוקף הוא רק מזה לכתחלה כמבואר צי"ד סימן שכ"ה: (יד) דמה שהכלים מקורבים להדדי לא עדיף מנגיעה בלא צירוף כלל צירוף סל לא מהני דהא בענין דוקא על שישקו זו בזו אבל לא בנגיעה בעלמא ומה שמסתפקים התוספות אם שכת בלא צירוף סל היינו רק לענין דין מוקף אבל לענין צירוף היבד לא היה כשיעור פשוט דלא מהני: (טו) הגר"א בכאן וציוור צי"ד סימן שכ"ה ס"ב ע"ש וכן הסרס בחק יעקב בסק"י לחלק בין עיסה אחת לשתי עיסות וכדעת בה"ח אלא בדפיוש דברי הרמ"א אינם שוין דמהגר"א משמע שמפרשו בשתי עיסות ומפריש מאחת על חבירו ומחק יעקב בסק"ה משמע שמפרשו בעיסה אחת שנתחלקה לכמה מנות וצדיקאי אינם מחולקין ועיין במ"א בפירוש דברי הרמ"א והח"י חולק עליו בסק"י והבה"ט ר"ס משיר רק חתיכה אחת לפרוש ממנה אח"כ די לנו אם נחמיר כדעת התוספות: (כב) ואם יש לו גם שלמות עליו וכן כנגדי שש: (יט) דזה כאלו ילוש צי"ט ואם ח"י ח"י של פסח בשבת לא שייך זה [פמ"ג]: (כ) פוסקים וכן יעשה בכל עיסה ועיסה: (כא) מקור חיים ודבריו נוצעין מדברי התוספות בזה דף ט' וצבית מאיר מפקק על דבריהם ודעו דלר"ך אחר הפסח להפריש חלה צפוי עמיה מכל חתיכה ששיר דהיינו שירף בסל אחד כל החתיכות עם השלימות שיש לו ויקח מכל פרוסה חתיכה לחלה וזהו יפטור כל השלימות שלפניו אף כיון שיש מקילין עוד יותר [נדיון שנגעו ר"ס משיר רק חתיכה אחת לפרוש ממנה אח"כ] די לנו אם נחמיר כדעת התוספות: (כג) ואם יש לו גם שלמות יכין בהפרשמו לפטור גם אותם ורק שיהיו מונחין יחד לפניו: (כג) כן משמע ממקו"ס ואף דצט"ו מקיל בזה דהוי כעיסה אחת הח"י חולק עליו: (כד) אחרונים: (כה) הגר"א:

הערות: (1) עיין ס' תק"ו ס"ק כ"א לענין חלת א"י ושע"כ שם לענין טלטול: (2) עיין מ"ב תנ"ח ס"ק ד' לענין לאפות צי"ט (רמ"ה):

ליקוטי דברי הרב: (א) בשו"ע הרב בסעיף י"ב כתב שגם בזה מדרת חסידות הוא להחמיר להפריש מהן מן המוקף שיגעו זו בזו בתוך הכלי בשעת הפרשה וכו'.

הלכות פסח סימן תנז תנח

נה באר הגולה

(ה) לא יקרא שם לחלה עד שתאפה שאם יקרא לה שם (טו) אינו רשאי (ו) לאפותה ואם יניחנה כך (טז) תחמיץ (יז) ואינו רשאי (יח) לשורפה ב"ט ואם שכח וקרא לה שם (יח) יטילנה (יט) לצונן וימנענה מלהחמיץ: הגה (כ) ואם יש כהן (ט) [ג] קטן שלא ראה קרי (כא) או גדול (י) שטבל לקריו מותרים לאפות החלה בשבילו (טור) ויש אומרים (כב) שאין מאכלין חלה בזמן הזה לשום (יא) כהן (מהרי"ו). י"א דמותר (כג) ב"ט ללוש (יב) פחות מכשיעור כדי לפטור עצמו מן החלה (ר"ן) רש פ' אלו עונשין:

תנח מצוה ללוש המצה בערב פסח. ובו סעיף אחד.

א (א) נוהגים שלא ללוש (ב) מצת מצוה בערב פסח (ג) עד אחר

א טור בשם אר
העור על פי
הירושלמי

שערי תשובה

באר היטב

זה כשיעור וא"כ בעי"ט לא היה חייב בחלה כלל אלא בדיו"ט ע"י צירוף נתייבו ודאי דיפריש ממנה ב"ט: (ה) לא יקרא. אלא יקראנה קובי"ן בל"א מהרי"ל. ונ"ל דליכא קידוש אלא כשנעלו קורא לה שם אבל בזהר אעפ"י שקורא לה שם לית לן זה דאין לו רשות לתרום מ"א: (ו) לאפותה. שהרי אינה ראויה לאכילה: (ז) לשרפה. שאין שורפין קדשים ביו"ט: (ח) לזנון. וכחז המ"א וי"ע אם יש לקמוח על זה בזמן הזה שגם הזוננים שעומדים מעט צמים מתחממין ע"ש. והח"י ממיר בפשיטות. ופיר"ח סיים ומתחממין קצת וחליפם ועיין י"ד סי' ל"ו: (ט) קטן. פחות מנ"ט שנים. ד"מ מהרי"ו. וכחז המ"א פי' דאמרינן מסתמא לא ראה קרי אבל אי ידעין דראה קרי אפילו הוא בן יומא הוא טמא לקריו עכ"ל. ואישמיתתה ליה סוגיא דש"ס ר"פ צנות כותים והרמב"ם להדיא פרק ה' מהלכות אבות העומאה דפחות מנ"ט אפילו שכן אלא אשה וראה קרי אינה טמאה. ח"י: (י) שטבל. נ"ל דאם ראה אח"כ מים חלוקים או עכורים טמא לכן יאכל חמץ אחר הטבילה ולא יטיל מים בניהם ועפ"י תר"ו. מ"א: (יא) כהן. שאין מחזיקין אותו בכהן ודאי דדילמא נחלל רש"ל ומהרי"ל. ועיין בש"ך י"ד סי' ש"ב שכתב שבפסח נוהגין ליתן לכהן קטן משא"כ בכל השנה ועמ"א הטעם. ויבדוקו אלו ראיית לנהוג לשרוף החלה בלש גע"פ או בזה"ה. ובי"ט אינו קורא שם עד אחר אפיה שהיא היותר נכון. ח"י: (יב) פחות. וכחז הע"ו ותו

משנה ברורה

ר"ל שהיא מעיסה שלא הופרש עדיין חלתה ממנה: ב (יד) לא יקרא שם. ר"ל שאם רוצה להפריש עוגה קטנה לחלה לרץ ליהרר שלא יקרא לה שם חלה קודם אפייתה (כו) אלא יקראנה עוגה או מנה וגם שלא יהיה במתכנתו שחולל עליה קדושת חלה עד אחר אפייתה דקדושת תרומות ומעשרות הוא ע"י דיבור או מחשבה לבד כמבואר בשו"ע יו"ד סימן של"א (כו) ואם אינו רוצה כלל לאפות עוגה מיוחדת בשביל חלה אלא יאפה סתם ואח"כ יפריש מנה אחת או חתיכה אחת ממנה על כולם בשביל חלה ג"כ שפיר דמי ואופן ההפרכה לאחר אפיה כבר נבאר לעיל בסק"י: (טו) אינו רשאי לאפותה. כיון שאין באפיה זו צורך אוכל נפש (כח) ודוקא כשנעלו קראו לה שם אבל בזהר אף ע"פ שקורא לה שם ל"ל זה דאין לאחר רשות לתרום. ולענין משרתת צדית עיין ביו"ד סי' שצ"ח באחרונים שם: (טז) תחמיץ. ואע"ג דהקדש הוא ואינו שלו מ"מ עובר בכל יראה (כט) הואיל ואי צני מתשיל עליה והוי חולין: (יז) ואינו רשאי וכו'. פי' דלשרוף מיד קודם שמתחמין ג"כ אינו יכול דאין שורפין קדשים ביו"ט: (יח) יטילנה וכו'. אבל לבתולה לא יסמוך על ענה זו לקרות שם חלה בעודה עיסה ולהטילה לזנון (ל) דחיישינן שמא לא יזהר יפה שיהיו המים זוננים: (יט) לצונן. וכשרואה שהמים מתחממין קצת צעמדם צדית יזהר להחליפם צמים זוננים [אחרונים]: (כ) ואם יש כהן וכו'. המחבר מיירי בחלת א"י שאינה נאכלת לכהנים בזמן הזה שכולנו עמאי מחיים ונטמאת החלה וקטורה להאכיל אפילו לכהן טהור ולפיכך אסור לאפות ביו"ט בכל גווני וע"כ לא הוכרז פרטים אלו והרמ"א מיירי בחלת חו"ל שאינה אסורה אלא למי שטמאה יולאה עליו מגופו כגון זו או בעל קרי אבל כהן הטהור מזה ומקרי כגון כהן קטן פחות מנ"ט שנים ויוס א' (לא) שאינו טמא בקרי (נב) וגם מן הסתם לא

א (א) נוהגים וכו'. משמע דאינו אלא מנהג והמנהג נסמך (א) משום דאיתקש אכילת מנה לקרבן פסח דכתיב וזמנת פסח לה' אלהיך וגו' שצעת ימים תאכל עליו מזות וגו' ואמרינן כמו ששמיטת הפסח היה אחר שש כן עשיית מזות של מזוה אחר שש שעות אבל מעטס היין הוכיחו הפוסקים דאין לחוש לזה דעיקר היקש נאמר לענין אכילת מנה צלילה הראשונה שהיא זהיר לאכול קודם מזות כמו הפסח שהוא נאכל עד חלות וכמבואר לקמן בסימן תע"ו אבל לא לענין עשיית המנה ואע"כ בדיעבד אם אפה המנה קודם שש (ג) ואפילו חודש או שני חדשים קודם פסח ועשאלן לשם מזה כשר: (ב) מצת מצוה. היינו הארץ לו ללזת ידי חובתו (ג) בשני לילות הראשונים אבל שאר המזות אין נוהגין ליהרר בזה: (ג) עד אחר וכו'. ועיין לקמן בסימן ת"ס ס"ג מה שזריך ליהרר הלש בזמן אסור

שער הציור

(כו) מ"א: (כו) פשוט: (כח) אחרונים: (כט) גמרא: (ל) ב"י בשם הרא"ש: (לא) ח"י ושו"א דלא כמ"א: (לב) אחרונים: (לג) כמה אחרונים: (לד) מ"א ושו"א: (א) ב"י: (ב) אחרונים דלא כמ"א וכ"מ בציורי הגר"א: (ג) ט"ו ושו"א דלא כדקוח:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף כ"א כתב - ואם אין שם אלא כהן גדול שלא טבל לקריו, יכול לאפותה ע"י שיבטלנה ברוב קודם אפיה, וכיון דנתבטל ברוב מותרת אפילו לכהן טמא. ב' ובשו"ע הרב סעיף י"ז כתב שביו"ט של פסח התירו ללוש עיסתו פחות מכשיעור.

(ה) [א] (ד) שש שעות שהוא זמן הקרבת קרבן פסח ובי"ד שחל להיות בשבת (ה) ילשין בערב שבת (ו) אחר שש שעות:

תנש מקום וסדר לישת המצות. ובו ו' סעיפים:

א "אין לשיין (א) במקום (ב) השמש * יבויים המעונן (ג) אסור (ג) תחת כל אויר הרקיע (ד) משום דיומא דעיבא כוליה שמשא: הגה וע"כ נהגו ליהרר מללוג נגד (ג) החלון (ד) הפתוח

ב שש שעות
הר"ש
ובשם
המקדקים
הכל
קודם
מועד
שם
חזק
ימצול
קודם
ומן
אסור
א ממה
דרכה
פסחים
מ"ב
ב יומא כ"ח

באר היטב

לא ילוג כלל ואם ילוג עוד עיסה פחות מכשיעור יש לחוש שמה ינטרפו אח"כ ככלי א' ויצא לדי חיוב ויאלץ טבל ע"ש. והח"י כתב ומשעל חרקה היא ע"ש:

(ה) שש שעות. ומתנה כן דעת הב"ח וט"ו וז"ל דלא כמ"א. כתב הב"ח דאין יוצאין במתה שנאפה קודם שלשים יום אפילו עשויה לשם פסח ורוב הפוסקים חולקין עליו עמ"ס. והמקדקים נהגו לאפות הכל קודם פסח שאם יתערב עמו משהו חמץ יתבטל וכן נהג מהרש"ל. וכתב המ"א ופשוט דכשנאפה קודם פסח ונתערב בלישה מותר אח"כ לבשל המצות בפסח דאל"כ אף לאוכלה צעין אסורים דלא כע"ס בסי' תנ"ג. ומהר"ל כתב שיש אופין בתוך המועד כדי לאכול מצות חדשים בכל יום. וט"ו כתב דלא נכון לעשות כן

ע"ש טעמו וכ"כ האחרונים וכתב המ"מ והאופה צליל י"ט אסור לאפות מצות ספיקות וה"ה אסור לאפות צליל ראשון על ליל שני מיהו אם אפה מצע"י צליל ראשון יכול לומר אוכל היום פת חמה ויכול לאפות אחרים צליל ראשון ואותה שאפה מצע"י יגיעם לליל שני עמ"ס סי' תקי"ז ס"ו. ואם ילושה עיסה קמח לחשיכה ולא הספיק לאפותה עד שחשיכה מותר לאפותה צ"ט כדי שלא תחמץ. עיין מ"א: (ה) השמש. אבל שלא במקום השמש מותר ללוג ולא חיישין שמה יהיה מעונן כיון שהוא במקום מגולה תחת אויר הרקיע ודאי ירגיש כשיהיה מעונן. ומבואר בש"ס ובפוסקים דכל שאינו נחקרב אל השמש ממש רק שהוא קרוב אל השמש אין לחוש דל"ד לקרוב לפי התנור שחמו מרובה. ופשוט דבית החורף שהסיקו בתנור גרע טפי מיום המעונן. ולא להסיק בו ביום או לפתוח הדלת והחלונות עד שילא החום: (ג) אסור. עיין צ"ח דבגל צמחה או ביום המעונן אף דיעבד אסור. ועיין ס"ה: (ג) החלון. ומן הנד של חלון או רחוק מן החלון צענין שא"ל לשמש לזרוע אל מקום הלישה מותר. ח"י: (ד) הפתוח. אבל אם החלון פתוח אף אם

משנה ברורה

אסור חמץ. והנה רוב ישראל אין נוהגין ליהרר אפילו במתה מצוה ללוג צע"פ כ"א איה מהם ומשפתי באחרונים ומלחמי צבדי ישע טעם להלץ צעד המנהג מפני שיש כמה דעות שאפילו צע"פ צמחה כאשר מבואר לעיל בסי' תנ"ג זה קשה ליהרר שלא ימצאו אף משהו חמץ בהטטים שלא יהיו מזוממים וע"כ אופין מקודם

מקליין הרבה דבר מפני הדוקק וזולת קלת שנהרין בזה ללוג ולאפות אחר שש המצות שיוצאין בזה בשני הלילות וכן ראוי לעשות: (ד) שש שעות. הנה הח"י מנדד כב"ח דאחר שש ומתנה דוקא אמנם צמ"א וצ"ח מנדד כהש"ע דאחר שש וכן פסק צ"ח מאיר וכ"מ צביאור הגר"א. ודע דמנדד הדין מותר לאפות מצה בפסח אף המקדקים נוהגים לאפות הכל קודם פסח שאם יתערב משהו חמץ בתוכו יתבטל משא"כ בפסח אסור צמחה. ופשוט דכשנאפה קודם פסח אפילו היה בו משהו חמץ בהקמח כבר נתערב ונתבטל ומותר אח"כ לבשל המצות בפסח דאין חימוץ אחר אפיה יש אנשי מעשה שמחמירין על עזמן ואין שורין ואין מנשלין מצות בפסח משמש שמה נשאר חמץ קמח בתוך המצות מצפנים שלא ילוש יפה וע"י השריה יתחמץ. ועיין בשע"ת סימן ח"ס דמנדד הדין אין לחוש לזה דלחזוקי אסורא לא מחזיקין וצפרט צמיתו שנוהגין לעשות רקיקין דקים. ומ"מ מי שנוהג בחומרא זו אין מוזהרין אותו וע"ש שהאר"י בזה. כתבו הפוסקים האופה צליל י"ט מצה מצוה לא יאפה אלא מה שצריך לאותו לילה ולא על ליל שני מיהו אם אפה מצע"י צליל א' יכול לומר אוכל היום פת חמה ויכול לאפות אחרים צליל ראשון ואותה שאפה מצע"י יגיעם לליל שני וכתבו האחרונים דלכתחלה אין כדאי לאפות צ"ט שלא יצא לדי קלקול בהפרשת חלה צ"ט וכן צמדידת קמח וצרחינת כלים ושלל יישנו התנוקות ושלל יצא ע"י לאכול אפיקומן אחר מצות: (ה) לשיין בע"ש. ר"ל דלא כהמחמירין לאפות צליל י"ט וכנ"ל בסוף סק"ד: (ו) אחר שש שעות. וזכר שש שעות: (ז) לשאר שנים:

א (א) במקום וכו'. שהשמש מתחם העיסה וקרוב להחמץ. ודעת ח"י שכל שאינו מתקרב ללוג שש שעות שמש ממש רק שהוא קרוב אל השמש אין לחוש אבל דעת כמה אחרונים (ה) להחמיר גם בזה ואין מותר רק במקום האל: (ב) השמש. ואפילו בתוך הבית (ג) כל שהחלון פתוח כנגד השמש אסור. והי"ח שהחלון אינו פתוח רק שהשמש מוזהר דרך זכוכית כח צמ"י שאין להחמיר בזה אבל כמה אחרונים (ג) חולקים עליו בזה שהחמה מצטבר גם דרך הזכוכית וכן נהגו (ד) לכפות החלונות בצדיצין בשעה שהשמש מוזהר: (ג) תחת כל אויר וכו'. ר"ל אפילו במקום שאלו הייתה החמה צעולם בזה המקום זו העת לל הוא ואין בו חמה: (ד) משום דיומא וכו'. שטעם החמה או להגביר חומה בכל מקום ומיהו כ"ו ביום אבל צדין השמשות אין לחוש לזה שהרי כבר שקעה

שער הציון

(ד) הגר"א: (ה) א"ר ומאמר מרדכי ופמ"ג: (ג) פמ"ג ופשוט: (ג) חק יוסף וחמד משה וח"א: (ד) חק יוסף וח"א:

איקומי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף א' כתב: ולפי שאין הכל בקאים בחצות היום ממש לפיכך נכון להמתין חצי שעה אחר חצות היום כי כן היו ממתנים בשחיתת הפסח שלא לשחטו עד לאחר שש ומחצה. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף ה' כתב אבל אם הוא סתום בזכוכית אף על פי שהשמש זורח שם מותר ללוש כנגדו (ומ"מ צריך ליהרר שלא תחמם העיסה).

(ה) אפילו אין שם שמש שמה יהיה (ה) מעונן ולאו אדעתיה (ת"ה סימן קצ"ג) (ו) וכן יש ליזהר (ו) מלהוליך המזלות למנוח תחת הרקיע (ז) (ז) מגולה וכן המים (ח) או הקמח (הגמ"י פ"ה נ"ש סמ"ק ומהר"ו) יולא יתקרב ללוש (ט) אצל התנור (י) מפני חום התנור: ב (יא) ילא יניחו העיסה (יב) בלא עסק (יג) ואפילו רגע אחד יוכל זמן שמתעסקים בו אפילו (ט) כל היום אינו מחמיץ * יואם הניחו בלא עסק שיעור מיל (יד) הרי חמץ ישיעור מיל (טו) * הרי (ט) רביעית שעה וחלק מעשרים מן השעה: הגה ויש להחמיר למחר בענין עשיית המזלות (טז) כי יש לחוש להשחית (י) יטרפו לשעור מיל או שיהיה במקום

באר היטב

הוא של זכוכית כדרך קמח חלונות אפי"ה מותר ללוש נגדה. ח"י ע"ש: (ה) מעונן. אבל בין השמשות אין לחוש כלל. ז"ל: (ו) מלהוליך. ונתשובת הרשב"א סי' קכ"ד כתב שהרמב"ן שנה המזלות להפריני רחוק הרבה יותר מט"ו בתים. ועמ"י: (ז) מגולה. אלא יכנסו בצמח ואין להניח מפה אחת פעמים הרבה על המזלות דשמה נדבק זה בזה ונתחמץ. מ"א: (ח) המים וכו'. ובש"ל כ"ה נ"ט כתב ולא ישהה מתחלת לישמה עד שניחנה בתנור כשיעור ארבע מילין וכ"כ הב"ח נ"ס ריא"ו וסיים וגרסה שאעפ"י שלא לשה האשה יותר מן השיעור ולא הגביה ידה מן העיסה כל עיקר אלא שהיתה עושה רקיקון דקין ביותר והיתה מתעטלת בהן כדי הילוך ד' מילין הרי נצקה זו אסור אעפ"י שאין סימן החימוץ ניכר.

משנה ברה

החמה (תה"ד): (ה) אפילו אין שם שמש. כגון¹ (ה) שהחלון פתוח למזרח והוא לש אחר חלות כבדן סבבה החמה לדרום וא"כ משום אין לשין במקום השמש אין כאן אפי"ה יש ליזהר משום שמה יתענן הרקיע פתאום ולא ירגישו ויומא דיעבד כולו שמשא ואע"ג דבבב"ן (ו) מותר ללוש עכ"פ בלל לכו"ע ולא חיישין שיעור הרקיע שאני בבב"ן דריגס חתך כשיטאו עננים ויתכסה השמש משא"כ צבית מן מרגישים כ"כ: (ו) וכן יש ליזהר. ר"ל כמו (ו) דלסבור בגמרא ללוש במקום השמש או בזמא דיעבד כן יש ליזהר לכתחלה להוליך וכו' וגם כן מטעם הג"ל שחוס השמש מחמם למים או לקמח: (ז) מגולה. אלא יכנסו בצמח (ח) ואין להניח מפה אחת פעמים הרבה דשמה נדבק זה בזה ונתחמץ: (ח) או הקמח. פי'

אם השקין (ט) פתוחין למעלה: (ט) אצל התנור. היינו פי התנור ונלדידס או מתחוריו לך בזה שאין החום גדול שם והאחרונים האריכו בזה (י) ומסקנתם הוא כן דבתנור של בית המורף שכשמשקין צו מתחמם כל החדר אסור ללוש בכל החדר אלא צריך שלא להסיק צו כלל ביום הלישה ואם הסיק אותו יפתח הדלת והחלונות עד שלא החום לפי אומדן דעתיה ואז ילוש וה"ה צתם מנור רק שאופין צו כל היום ומוציא חום הרבה בכל הבית ג"כ אסור ללוש בכל אומדן צתם אלא"כ יפתח הדלת והחלונות ומ"מ הכל לפי הענין אם החדר קטן והחום רב או בחדר גדול והחום מעט: (י) מפני חום התנור. ובדיעבד אם לא נגד פי התנור (יא) דינו כלש במקום השמש ומבואר לקמן סעיף ה' ע"י"ש. ודע דיש שנכללים בזה כגון האופין שיש מהן שנשעה שהמזלות צידם על המקל להוריד למנוח ומקריבין אותה לפי התנור שם שוה"ש ומחשיבין בזהוה מקום להניחה בתנור או גרוע יותר מזה שפונים ראשם ומשחים עס העורקים וזין כך היתה מתחמם מאד כנגד פי התנור והוא אסור גמור לפי המבואר כאן וכן עוד יש ליזהר להחליף המזלות שגשמים עליהם המזלות כפעם בפעם דלכו רואין בחוש שמתחממין הרבה מחמת שהיו בתנור ומחמת זה נתחמם המזה עוד טרם שמקריבה לפי התנור ונעו"ה הרבה נכשלין בזה: ב (יא) לא יניחו העיסה. ר"ל לאחר לישמה קודם שהתחיל לערוך אותה אע"פ שלא נתחממה (יב) עדיין במשמוש ידיה הרבה: (יב) בלא עסק. ועסק מיקרי שלש אותה או מנגלגה בעץ וכהאי גוונא אבל לא כמו שיש לנהגין לדחוק ולבטוט העיסה בעץ במקום אחד דלא מהני זה למנוע מחימוץ בכל העיסה במקום שהעץ אינו דוחק [אחרונים]: (יג) ואפילו רגע אחד. ואפילו אינו עוסק בדבר אחר רק בצרי התנור (יג) גם כן אסור לכתחלה וצריך להסיק התנור ולגרוף אותה מקודם כדי שלא יא' צריך להניח המזלות בלא עסק וכדמבואר לקמיה: (יד) הרי חמץ. אע"ג (יד) דלא ניכר ביה שום סימן חימוץ המבואר לקמיה: (טו) הרי רביעית שעה וכו'. והוא (טו) י"ח מינוטין בס"ה. ועיין בציאור הלכה דלענין מליחה דשיעורו הוא ג"כ (טו) כדי שיעור הילוך מיל (יז) דיעבד אין להקל אלא א"כ שהיה כ"ד או כ"ג מינוט עכ"פ (יח) ולכתחלה שיעורו הוא כדי שיעור שעה ואין לשנות: (טז) כי יש לחוש שהשחית וכו'. ובתרומת הדשן כתב דנשעה שעוסק בעיסה עסק גמור דהיינו צעית הידים ורידוד

שער הציצין

(ה) תה"ד: (ו) ד"מ וש"א: (ז) עולת שבת והגר"ו וכן משמע בתה"ד גופא סימן קט"ו ובמ"א פירש דלדסמין ליה קאי ואפילו ביום שאינו מעונן אסור לכתחלה דשמה יתענן ולא אדעתיה וכן הוצא במאמר מרדכי נ"ס מהר"ל והוא דוחק דמחל לעיל כתבנו דבבב"ן לכתחלה שיעורו שיהיה שום ענין ולתקן בין לש בבב"ן להולך שאפשר יטרד בהליכתו ולא ירגיש הוא דוחק גדול ואין להחמיר בכגון זה שאינו אלא והירות בעלמא: (ח) אחרונים: (ט) ח"י: (י) עיין תמך משה וז"ל: (יא) אחרונים ומשום דדיון זה יליף הר"ש מלש תחת השמש: (יב) דלחא עריכתה אפילו בפחות משיעור מיל נתחמץ וכדמבואר לקמיה: (יג) כ"ח ופר"ח וש"א. ועיין במאמר ר"ס מנ"ו מה שהאריך בקלקול שהיה צידון דדי' בקלף מקומות: (יד) כ"ח מנמ": (טו) עיין בציור הלכה: (טז) כדליתא ב"ח סימן ס"ט פ"ו: (יז) היינו אחר שכבר הודם אחר ששהה שיעור מיל ונתבלב [ש"ך שס]: (יח) שם ברמ"א:

דערי"ת: (1) עיין מ"ב ס"ק ט"ז לענין ניקור המזלות אי מקרי עסק:

ליקו"ה דברי הרב א) ובשו"ע הרב בסעיף י' כתב: שהעיקר ב"ח מינוט, ובמקום הפסד מרובה יש להקל עד כ"ד מינוט. ב) ובשו"ע הרב סעיף ט' פסק בהתרומת הדרשן. ג) ובשו"ע הרב בסעיף ב' וג' כתב שאסור אפילו בחלון השמש אינו יכול לזרוח לתוכו לעולם כגון שהוא פתוח לזרח צפון.

ז תשנת ה'תש"ז
כלל י"ד ח משנה
שם מ"ח"א משנה
שם מ"ח"א המשנה
י ממנה דכח"א שם
מ"ב וכפירוש הר"ן

חס (יז) שממחר להחמין (הגמ"י פ"ה ומדכי פרק אלו עוזרין) * ואחר שנתעסקו בבצק ונתחמם בידים אם יניחוהו בלא עסק (יח) מיד יחמין וואם התחילו בשתי עיסות כאחד והחמיצה האחת בידוע שהחמיצה גם השנית (יט) אפילו אין רואין בה סימני (יא) חמין וואם החמיצה (כ) עד שיש בה סדקים אפילו לא נתרבו הסדקים זה בזה אלא אחד הולך הנה ואחד הולך הנה הוי חמץ גמור והאוכלו חייב כרת ואם אין בו סדק אלא (יג) הכסיפו (פי' נשמה מראשו ללון. ערוך) פניו כאדם שעמדו שערותיו (כא) [נ] האוכלו פטור: הגה ואם המלה עשויה וראש שלה חזק לידי חמון (כב) מותר לשברה ולחזור לעשותה כדי שהעסק ינטל החמון מהו (כג) טוב ליהרר למחלה (מהרי"ל בשם אגודה ויוקם): ג. אם האשה שהיא לשה היא (יג) (כד) מקטפת במים לא תקטף באותם מים (יד) (כה) שמצננת

באר היטב

שערי תשובה

[נ] האוכלו פטור. עיין בגמ"א סי' תמ"ז ומ"ש שם ובש"מ בית אפרים
זו מצטל החמון אצל בניקור שמנקרין המלות אע"פ שהוא עסק
שלא יחמץ מ"מ אינו מצטל השאיות כמו עסק גמור. עיין
אחרונים. ואין להעביר דיו על המלות ולפספף בהם. וכחז בכה"ג וכו"ש שלא יפה עושין מה שמוציין זו המון עם סכין א' או עץ מוך
העיסה ומניחים אותו בלי עסק. גם אותן המכבדים ידיהם על המלות לא קרי עסק וגרע טפי. כחז בס' זכרונות ואין להחמיל
להעריך ולרדד המלות עד שיגרפו המור נחמלה כדי שיוכל לאפות מיד ולא יהיו אפילו רגע א' ועיין חק יעקב [שכתב להדיא הכל
לפי רוב חוס התורן]. ובעו"ה רוב ישראל אפילו הלומדים אינם נוהרים בזה רק מניחים כמה עיסות על השלחן טרם התחלת הגרפת
המור והוא עון פלילי: (יא) חמון. אפילו לא נשמה שיעור מיל. ט"ז: (יג) הכסיפו. ואריך לדקדק בזה כי מצינו הוא ואין איש שם
על לב מ"א. ועמ"י שמתקן בזה קצת אלא"כ שהיה שיעור מיל אסור: (יג) מקטפת. פי' שטפה פני המורה במים. ואין נוהגין במדינות
אלו בקטוף המלות במים: (יד) שמצננת. הכ"ה מקסים דלריה לנן ידיה בשעת התעסקות בעיסה אפילו אינה עסוקה במור וכו"כ

משנה ברורה

ביאור הלכה

* ואחר שנתעסקו וכו' מיד יחמין. מקור דין זה מה' הרא"ש ובענין זה
כתב ר' אליעזר ממך והמרדכי לענין לשה צבת חס או אלל פי המור
וכן הביא האגודה בשם הגאונים לענין בית שהמור בו עיין בגמ"י ובעו"י ולפי
טעם זה כתב הרא"ש ג"כ בצק לאחר שנתעסקו בו דלאו ג"כ חס מפני
רוב העסק בו דג"כ מחמץ מיד וס"ל דבה לא שיעור חכמים מיל ושיעורא
דמיל דלימחר צמחא הוא בצק לאחר לישמו קודם שירדדו אותו והלשה
גופא אינו מחמם העיסה הרבה לכו"ע [עיין בפסחים דף ק"ו ע"א וצרינו מנוח
פ"ג מה' חמץ דין י' עי"ש הטעם] והנה אף שיעקר סברה סברה הרא"מ
והמרדכי לא מצינו מי שחולק עליהם אכן בדיוק דבצק לאחר שנתעסקו
בו דנקט הרא"ש מצינו לרבים מן הפוסקים דלפניו עליו עיין בגמ"י
פ"ה מה' חמץ שכתב ח"ל כ"ו שאדם עוסק בצק אפילו כל היום וכו' ואם
הצביה ידו וכו' (וכו) אם שהה כדי הלון מיל וכו' עי"ש הרי דגם לאחר
שעסק בו כל היום והניחו ג"כ אינו מחמץ אלא בשיעור מיל וכן מוכח
להדיא בס' הרשב"א ח"א סי' קכ"ד מ"ש בשם הרמב"ן [והנהגה באחרונים חור
שהיה מולק המלות למור שהיה צריחוק כמה במים ואף שצדקו חור
הוא מטעם שחשש שמה יתעכב עד כדי שיעור מיל וכדמטואר החס
להדיא ומלאה לר"מ שהעיר כבר בזה ועוד חמה על הא שהביא בעל
ח"ה לענין שאיות. מטעמים ולקבצה הרא"ש אפילו בלא לירוק משהיה
ראשונה נאסרה [ומכ"ש שאין לחלק כפי סברתו בין עסק גדול בעיסה
לעסק מעט דלדבריה כל מה שעוסק בצק יותר הוא יותר קרוב להחמץ
אח"כ בשהיה מועטת קודם שיחמיל לעסקו זה עוד לפי סברה הרא"ש]
והנהגה צ"ע ותימה על האחרונים שלא הביאו דברי הד"מ בזה וגם על
הד"מ גופא חמה שהעתיק להא דמ"ה בהג"ה והוא סתירה מיניה וזיה
להאי דהרא"ש שהביא המחבר חיך אחר זה אם לא דמיא דהד"מ חור
בו וסגר דהרא"ש מיירי בשאנו רואים שהצק חס ובאופן כזה אפשר דכו"ע
מודה ולפי"ו דינא דהמחבר לאו צמחם עיסות קאי אלא בשאנו רואין להדיא
שנתחממה ומ"מ צ"ע:

אותה צדיו: (כג) טוב ליהרר לבתחלה. דשמא (כו) כשמחמקה פעם שניה לא יערוך אותה יפה יפה ולא חתה גוש אחד דבוק
בבתחלה אלא יהיו זה סדקין וכפלות והרי מנה כפולה נוהגין לאסור משום שאין האש שולט שם וכמו שיתבאר בסיומן חס"א. ולכן
אין להחמיל להעריך ולרדד המלות (כח) עד שיגרפו המור מתחלה כדי שלא יהיו המלות מונחות בלי עסק עד שיתקן המור:
ג. (כד) מקטפת. ר"ל שטפה פני המורה במים: (כה) שמצננת. דלרין לנן ידיהם (כט) בשעת לשה למחלה משום דהידים
מתחממים

שער הציון

הגהות: (א) צ"ל מ"ו:

(יט) הונהג צ"ח וכו': (כ) עטרת זקנים: (כא) מדברי המחבר מדברי עי"ש: (כב) שם ובענין שהביא הט"ז ס"ק א' בשם בעל האגודה עי"ש:
(כג) אחרונים: (כד) כדמטואר בפוסקים דג"כ חמץ ובסיומן חמ"ז ס"ז: (כה) מג"א וכו' ראה לומר משום זה דאין אנו בקיאין כלל בשיעור זה
והשיג עליו בא"ר: (כו) מהרי"ו ועיין מור וקציעה מ"ש בזה: (כז) מהרי"ל: (כח) זכרונות וכו': (כט) רש"י וטור וכו' הרי יעשה מטואר וצריע"ה
החמיר מאל בזה עי"ש וכן הסכים הכ"ח:

הערות: (1) ועיין בה"ל תס"א ס"ג ד"ה ויש ליהרר. לענין זה:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב סעיף ט' כתב: לא אמרו חכמים שיעור מיל אלא כשעדיין לא נתחמם הבצק ע"י עסק הידים. אבל לאחר שנתחמם
ע"י עסק הידים אם יניחוהו בלא עסק מיד יחמץ.

הלכות פסח סימן תנט

נז באר הגולה

בהם ידיה מפני שהם מתחממים ומחמיצים את העיסה (כו) אלא יהא לה כלי אחר מלא מים שתקטף = משה שם מ' ומחלה מ"ב
בו: הגה ומיהו בעצרה (כו) ולא לנגה ידיה מותר (רמב"ם פ"ה): ד' י"אם לש (כח) אחר זמן איסור חמץ (כט) אלו המים עם שאר המים שרוחצים בהם העריבה לא ישפכם אלא במקום מדרון (ל) כדי שלא יתקבצו (לא) במקום אחד ויחמיץ: הגה (לב) והכלים שמתקנים בהם המזנות והספין שחומטין זו העיסה יגררם תמיד (לג) נשעת (טו) עשייה שלא ידבק בהם הנזק ולאחר עשייה ידיהם וינגסם היטב לחזור ולחמץ בהם פעם שנית (מהרי"ל) והוא עדיף טפי ממה שנהגין לגררן כי א"ל לנקותן היטב ע"י גרירה והמחמיר יגררן (לד) ואח"כ (טו) ידיון (ד"ע) וצ"ע מותר לעשותו ע"י (לה) אינו יהודי ואם אין אינו יהודי (לו) יטילם (יז) לליון (לז) או יתנם לתנור (יח) (לח) שיאפה הנזק שעליהם והעריבות שאפשר לתת דבר בתומו מותר

באר היטב

הש"ל. אכן דעת הר"ן והמ"מ אינו כן דכל שאינה מתחממת מחוס התנור ואח"כ נוגעת בעיסה אינה נדריה ללון כלל. ונודיענך אין לאסור. אחרונים וכן המנהג שלא ללון הידים כשעוסקים בלישת העיסה וכן ג"ל. ח"י ע"ש: (טו) עשייה. וכתב המגן אברהם דלא כמו שנהגין העולם שלא לגררם עד אחר עשייה כי אעפ"י שאין שוהין שיעור מיל מכל מקום לכתחלה אסור לכן יעמוד אחד על גביהן שיגרר תמיד כל כלי נשעת הנחתו עד כאן. ועמ"ס.

משנה ברורה

מתחממים מרוב העסק ומתחמם העיסה מהידים: (כו) אלא יהא לה וכו'. ובמדינות אלו נוהגין שלא לקטוף המזנות במים [ד"מ]: (כו) ולא ציננה. וה"ה (ל) אם עברה וקטפה את המזנות במים שציננה ידיה ג"כ נראה לכאורה שיותר דיעבד. ודע דיש (לא) פוסקים דס"ל דלא מזהיבין כלל ללון הידים נשעת לישא אפילו לכתחלה ולא הנריכו ללון ידים לכתחלה אלא אם לאותה שלשה אופה ג"כ ומשום דמתקרבת לתנור ידיה חממות וכשנלשה אח"כ חממו חממים שלא חמם העיסה צדיה וכתבו שכן המנהג שלא להחמיר ומיהו כ"ז בסתם אבל במרגשת שנתחממו ידיה. (לז) לכו"ע צריך ללון. ואפילו בסתם טוב לכתחלה להחמיר (לג) שכן הוא דעת כמה ראשונים: ד' (כח) אחר זמן וכו'. וקודם לזמן איסורו שופכין בתנורו אפילו שלא במקום מדרון (לד) ודעת הב"ח והט"ו דאפילו קודם זמן איסורו אין לשופכין בתנורו שלא במקום מדרון: (כט) אלו המים. ר"ל המים שמקטף בהם או שמלחן את ידיה: (ל) כדי שלא יתקבצו וכו'. והרי החמץ שלו הוא כיון שהוא נדרשותו (לה) ומיהו לשפוך אותם צרי"ה מותר בכל ענין דמאי איכפת לן שיחממו אחר כן כיון שכבר הפקירן ויש אומרים דלפילו צרי"ה (לו) אין נכון לכתחלה שלא במקום מדרון דכיון שהוא בזמן איסור חמץ יש לו לדרוק בפירושי בנזקו שלא יצאו ליד חומץ: (לא) במקום אחד. אלא יצללו בקרקע וכתב מ"א דלין לשפוך אותם על רגליהם אבנים דג"כ אין נצללים בקרקע. ודע דלרצין (לו) למהר ולשפוך אותן אחר שקיטף בהם או ינין זו ידיו או לאחר הדחת העריבה מפני שהן ממחרות להחמץ: (לב) והכלים. היינו העריבות ועליהם העגולין שעורכין בהם המזנות והרעדלי"ך שמנקרין בהם המזנות ועיין בפמ"ג שכתב דנכון לפעמים לנדות ולראות גם המרדה שמכניסין בה המזנות לתנור אם אין עליה בנזק דלפעמים כשהעיסה רכה נדבק עליה בנזק: (לג) בשעת עשייה. היינו (לח) בין כל

שער הציור

(ל) עיין בביאור הגר"א דס"ל דפולגתא דליתאמר בגמרא בענין עברה ולשה לא קאי אלא דלמיר מתחלה דלריכה שני כלים אחד לקטף בה ואחד ללון בה וממילא בעברה וקטפה בזהו כלי שמלגלג בו: (לא) הר"ן והר"ם ופירוש הר"ם ומגדלים שזה הוא ג"כ דעת הרמב"ם: (לב) צ"ח ופיר"ח וט"א: (לג) וכנ"ל: (לד) וכן משמע מהגר"א: (לה) א"ר בשם הרוקח: (לו) מ"א: (לז) מחידושי ריטב"א: (לח) מ"א והגר"ז: (לח) ח"א וכן משמע מהגר"א: (מ) מ"א: (מא) אחרונים: (מב) שהוא שלא ללורך יו"ט מאחר שכבר לש בנזן ובמ"א כתב דגריה היו שנות וכו' מותר ע"י נכרי וא"ר משיגו דגריה הוא אז מלאכה משום ממחך נשעת שהוא מגרדו בזוכית הוא משום ומחליק גם אם העץ כדוע: (מג) שלא יהיה חמץ דנזק בכלים: (מד) אחרונים: (מה) משום לתת דממחך: (מו) מ"א בשם מהרי"ל: (מז) הח"י בשם מהרי"ל וא"ר בגד יסע ופמ"ג: (מח) מ"א ונאופן שאין בכל כלי כותב דאם יתקבץ כותב לנזק לנזק אף לאחר ביטולו וכמו שנתבאר בסיומן תמ"ב כ"כ הגר"ז:

הערות: (1) עיין ס' שכי"ן ק"ו לענין הדחת כלים בשבת:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף י"ד פסק כדעת המקילים, דדוקא באותה שאפתה אם באה ללוש אחר כך צריכה לצונן ידיה לכתחילה, כיון שנתחממו מחוס התנור ומחממים את העיסה. ב' ובשו"ע הרב סעיף ט"ז כתב כשיטה ראשונה שזה רק אחר זמן איסור חמץ. ג' ובשו"ע הרב סעיף ט"ז פסק כה"ר. ד' בשו"ע הרב סעיף י"ח כתב כדעת המג"א שלכתחילה צריך לגרר בין עיסה לעיסה ואפילו שלא עבר עדיין שיעור מיל, ואם אין שוהין כלל אלא לש מיד זו אחר זו בלא הפסק כלל ואין הכלים פורים ממלאכתן כלל, אין צריך לגררם בין עיסה לעיסה.

הלכות פסח סימן תנט

להדיח וכן כל כיוצא בזה ויש לזהר בעריכת שלשין זה (לט) שלא יהיה בו שום גומא או (יט) סדק שלא יוכל לנקרו אחר הלישה ותחמין ואח"כ כשחוזר ולש בו מתערב צנצק (מהרי"ל) ולא יתן העריכה על כר או (מ) כסת (כ) זמר בשעת הלישה שמחמם העריכה אבל על של עור שרי (מהרי"ו): ה' עברה ולשה תחת השמש (מא) הפת (כא) מותרת: ו' אם העיסה רכה (מב) לא יוסיף בה (כג) קמח (מג) אלא עושה עיסה קטנה מגיבול (כג) קשה (מד) ויערבנה עם העיסה הרכה: הגה וירחיק המלות (כד) [ג] (מה) מהקמח כי הקמח הנדבק בזה לא אח"כ בתבטול ומתחמין (מרדכי ר"פ אלו עוברין):

שערי תשובה

באר היטב

לגוררן כמ"ש ספי" ש"ג: (יט) סדק. יש מאפיין השלחן והעמילה בטעם של מחמת ויש שעושין מאפיין חלקה כדי שמתקרב. סי' זכרונות. ואחר כל עיסה ועיסה ידית ידיו והספל יפה ויגבשו במפה אח"כ לש מיד בלי הפסק. ובשלי"ה כתב דנכון שירין ב' כלים ומיד אחר לישה הראשונה יתא מוכן אחד לרחוץ הכלי היטב ועיסה השניה מדוד בכלי שני וכן חוזר חלילה ע"כ. [נוח"א] כתב דלא ראינו נוהגין בן דל"כ בין מלא למלא ודקירה לדקירה נמי יש לחוש ע"ש עד לא נתנה תורה למלאכי השרת. ונראה לי דוקא בכלי נחשת שייך זה דיכול לקנחו אבל של עץ דל"א לקנחו שלא יהא בו עדיין מים מהדחה לא שייך זה. כתב מהרי"ל שאין להתחיל ללוש שניה עד אשר הוסק התנור שנית וצונו צונו ירחוץ הספל וכל הכלים. כתב מהרי"ו אותו שנתן הקמח ידית ידיו וכן אותו שחיקן המלות. הסדק צריך להחליף בין לישה ללישה ואם עושה על דף בלא סדק ויש נקבים בדף צריך לסוחמם שלא יכנס בה הצנצק. וגם במדרה לא יהיה סדק או חריץ. וע"ל סי' תנ"א סעיף י"ח. וא"ו כתב דטוב יותר לעשות המלות על דף מלעשות על סדק וכו"כ הט"ו בס' תנ"ג ס"ק ה' איסור. ח"י: (כא) מותרת. והסכמת אחרונים לאסור דיעבד. והי"ל כתב דוקא דעבד ולא במויד אבל בשוגג שרי. וכתב המ"א וה"ה בלש סמך לתנור וי"ל דלא כשהותמה העיסה ועמ"ש לעיל ס"ק ב': (כב) קמח. ואם עבר והוסיף זה קמח מותר לאכלו כך רק שלא ישימם לתוך דבר לא ואי משום שלעסו אינו מתחמין מיכ"כ ע"כ חס"ו הסכמת אחרונים. ודיעבד אף ששמו לתוך התבטול יש להחיר דאין זה אלא חששא בעלמא. א"ו וחי' ואחרונים: (כג) קשה. ודוקא ע"י אדם אחר דאדם אחד א"א ללוש ב' עיסות ולהתעסק בהם יפה מ"א. אחר כל עיסה יעבר הפירורין מעל השלחן ואחר גמר הלישה יכבדו המקום. [אחר כל עיסה ידית ידיו והספל שלשין זה וכש"א יתן לחובו מים זנונין על כל גדותיו מהרי"ל]: (כד) מהקמח. לכן אותו המודד קמח

משנה ברורה

קודם שיחמין או יתן הכלים עם הצנצק (מט) במחנה לנכרי: (לט) שלא יהיה בה שום גומא וכו'. ואפילו על שפת הכלי שלש בו (ג) לא יהיה בו סדק. ומזרק שנסדק בשפתו כחצו הפוסקים דלרצח להרחיב הסדק ולגדרו יפה ולהגביל ולסחוט הסדקים ויתליקם להשוותם יפה או ירחיבוהו כדכונס^ל צנצק כדי שיכנס היד לנקות אבל לא ידביק עליו חתיכה נחושת במסמרים שהחמין נכנס תחת המסמר אלא אח"כ ידביק הנחושת ע"י היחור. גם במדרה שרודים בו המלות לא יתא בו סדק או חריץ וכן על הדף שעוררין ומגלגלין עליו המלות ג"כ צריך שיהא חלק בלא סדקים וחריצים ואם יש בהם נקבים צריך לסוחמם שהצנצק נכנס בהם ויש שעוררין מטעם זה על^ל סדקין אכן על הסדקין ג"כ אין טוב שהצנצק נכנס בנקבי האריגה [אם לא שיחליפם בחדשים בכל שיעור מיל] ולהפכם לעבר השני (נא) אינו מועיל ג"כ וע"כ יותר טוב (נג) לערוך על דף חלק ואנשי מעשה נוהגין לנפות השולחנות בטעם של מחמת חלק או על אצנים חלקין וגם יש שמגלגלין ביועלע"ר העלע"ר שמלופין בטעם של מחמת או בשל זכוכית: (מ) כסת צמר. וטוב (נג) לזהר שלא להעמיד אף על^ל צנצק זמר אבל דיעבד בכל ענין ליכא

שער הציון

מתרגם: קאשיניקעס

(מט) מ"א ומייר שאין העכו"ם רואה להדיח ופשוט ועיין א"ר: (ג) ט"ו ושי"א: (נא) שהחמין מנצק מעבר לעבר [אחרונים]: (נג) ט"ו בס' תנ"ג וא"ר ופמ"ג דלא כח"י: (ג) א"ר: (נד) אחרונים בדעת הרמב"ם: (נה) הצנצק וחי' וא"ר מ"א ושי"א: (נו) ומסתברא דלא יס' להחמיר אפילו הותמה בשוגג עיין ב"ח: (נז) מ"א ושי"א: (נח) ח"י וא"ר וח"מ והגר"ו: (נט) ובידוע שנשאר ר"ח קמח על לאסור אף דיעבד אם נפלה לתבטול וכדמבואר בסמך חס"ג וכ"כ הפמ"ג והגר"ו: (ס) אחרונים:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ל"א כותב שאפילו אם ירחיב אותם כדכונס אצבע אחר כך יסתמם, ולא יניחם בלא סתימה. ב' ובשו"ע הרב סעיף ל' כתב: לפיכך יש נוהגים לעשות המצה על סדק וכו'. ג' ובשו"ע הרב סעיף כ"ד כתב: אבל מותר ליתן אותה ע"ג בגד של צמר וכו' לפי שאין מחממין כ"כ.

תס דיני מצת המצוה. ובו ז' סעיפים:

א (א) * אין לשין (ב) * מצת (א) מצוה

שערי תשובה

בצנייה שהרי יש נקבים פתוחים לפניו וטרדו נכנס מהקמח לתוך הקנקים ואם חשך לנקותם יפולו מים לתוך המגשבל ולאו דלתי. והם הביא שם מן צני חמץ שאורב עמיה שהסופר נה קמח ודומיה. וגם לפמ"ג צנניה"ג שמע ע"ה לאסור לפי שהרוק מחמץ מיל עס לחלוות הרוק ופחמץ ק"י ש"ה שגם הסחור המלוט לתוך כדורו משגח ועד"ן יוכל לעשות מלות חמץ ע"ס:

ביאור הלכה

* אין לשין וכו'. עיין גע' דעמיו דדוקא לישא ואפיה לא מהני עומד
אלא בלע עתמיה לכו"ע מהני בישראל עמוד ורואה שלא נעשה
העובד שום חשש חימוץ דלא דעת הא"ר כהב"ח דטעמיה חלה כפולוגיה
הסובב בשמן מ"ג ס"ד דלם וינא דענין שימור לשמה משעת חתימה
אין יכולין לעשות זה ג"כ ע"י חש"י וכרי ואפילו הישראל עומד
אין וחס וינא דשימור לשמה הוא מליש ואילן מוכר לנו לעשות עתמיה
וכי' וכו' וכו' וכן הכיס בפס' מהס' וידוע מה דנקט הממנה לישא
ואפיה מלתא דפסיקא נקט דזה חסור לכו"ע דאפילו אין דמחיר לישא
קמח מן השוק בשעת הדחק מודה ג"כ דמשעת לישא ואפיה ענין שימור
אשמה דוקא ואקור ע"י עכו"ם וכו' וכן משעת בציורו האר"ה דהמחנה
אשמה דלא דבר לכו"ע אקור ויס' המטה ויהיה דכן ראוי המהדקס
לשמה דל' בריחיים אל מים ולא ע"י ריחיים אל עכו"ם כן בהמות
ואפיה ישראל עומד ע"ג וכן רחל לנהוג ולהגיד כ"ל וכו' מנהג
האפרכסת אפילו במחנה עמודי רחל הישראל עומד ורואה שלא יפול רחל
ומע דדוקא סימן רע"ב וכו' מ' מי שאפשר לו שכל חקיו המצות שלו
ויס' דבדבריו ודאי אין אפשר יקרו בישראלים לשמה וכל עשה
לשם מלך דוקא בלישא ואפיה וילש פוסקים גם עתמיה לא
דמחנה ורואה רחל הישראל עומד וכו' נחק עקב דהוא רק אשמה אקור
אין רחל ליה מדבר' המב"ס צ"ח מהלכות חמץ ומצה הלכה ט'
דמחנה התורה אין אקור דאין זה חמץ ואח"כ אקור דענין שימור גמור
בלשם סימן מ"ד ע"ש. ובמחנה הדין עם הפ"ה שכן מוכח צ"ח
שמהרש"ם חת המצות ולא הזכיר שם כלל שהוא מ"ס וכן מוכח עוד
פיקר איו יולא נח דבפס' א"פ שהוא מלך מגורה לפי שמהרש"ם
אין מהשקפה קשר אלא לשם וזה ע"כ הרי מוכח צ"ח דהוא
המורה משעת קצירה ואילן לשם מלך הוא רק מדרבנן ולבטחיהו
אין וכו' אלא ע"פ מליש ואילן עד אחר אפיה עומד וליכונה הוא מן
ה"ע ע"ש הפוסקים לדבר בזה שהוא מן המורה וכבד הרגיש
אין סוגר שמדבריהו הוא ללא נח ורק על אדות אמו וכן שעתה
אין שהוא מדרבנן ואין כדאי לנצל בשביל זה המ"ע דאורייתא לגמרי.
וגם וכו' וכבד שטיקער דענה הפ"ה דשימור לשמה הוא מלאווייתא וגם
חוקי עומד ע"ג זה סוגר ה"ה אין נצל המ"ע משום ו' וכמו
עולה דרש' דס"ל דמיון שגביו לכלל ענין מתחמה ביהו צ"ס א'
אין ובידיעבד כג' במחשבה וזה בלישא ואפיה דמלך משום דסתמא לשמה
ישראל בשעת לישא ואפיה לשם אלא אפילו ביעדבד איו יולא זה וכן
יולאין בזה דין חומץ בפס' משום דכניס ושמרתי את המלחמה
ישראל ושמרתי וכו' לשם מלך כל שימור אשמה משמרה התכין ליש
לגבי קדשים דסתמא לשמה קרי משום דהקדש מתחלה לשם עולה או
ממנו כחידוש הרעב"א לפסחים ממלחי שכבד דלם לשם ישראל להענין
הן דסתמא קיימא להכי בא שימור דקדשי שאלן כסם קצירה לכן
לישא לא עבד לשם מלך וה"ה לענין חש"י ע"ש. הא קמן דס"ל דבישראל
ורומיהן דסתמא שאל לשמה דכחיהו ענין חקן דמ"ה ע"ג
במ"ב. ועיין ברימ"ס פ"ה מה' חמץ ומצה דין ט' ומוכח ע"ש דעמיו
אין ליה ע"ש דלבטחיהו לא לעשות שימור בכל המלחמה ולענין איו
ואדם ממלח רחמיס וינלד שאלב כ"ס מלך המלחמה היינו מעיקר
ו"סא וכו' ועיין נח"א שכתב דהגר"א י"ה מקפיד מאד שאימור בכל
ישראל

באר היטב

לא יקרב אל העיסות עד שינקו מלבושיו מקמח ידיה ידיו תחלה:
(א) מזה. מה שאין כן בשאר מנות א"צ שימור אך ישראל קדושים

אם לאכול המצה כמות שהיא מטעם דלמא משחלי ויפול צמרק ולא
ולפעמים נושך המצה לשנים יש שם מאותו קמח והנשאר ישהה שיעור
המנור חס שיעשה הקמח קלוי להקל האיסור אין לעשות כן

משנה ברורה

עד שינקד מלבושיו מן הקמח וידיה ידיו תחלה. וכן צריך ליזהר
שהמודד הקמח לא יתן מים למוך העריבה כי מתדבק רטיבת
המים על ידיו וכן הנותן מים לא יהיה מודד הקמח אלא כל אחד
יהיה על משמרתו:

א (א) אין לשון ובר' וה"ה (א) עריכת המלה. ולענין ניקור שמנקרין המזות (ב) טוב לזהר² לבחילה שלא לעשות על ידס לענין מזות של מזוזת ויש שמקליין בזה אף לבחילה לעשות הקצבים ע"י קטן וכה"ג כיון שגם גדולים עומדים ע"ג ועי"ז יהיו הרבה עוזרים למחר בענין עשייתן: (ב) מזהר מצוה. משא"כ צבאר מזות א"ס שימור לשם מזוזת רק שיהיה ידיו כזה חשש חימוץ ומזוזת לעשות על ידיהן אם שמגית עליהן אך ישראל קדושים ע"י והגיו לעשות שימור לשם מזוזת בכל המזות כדאיחא בסיומן¹ תע"ז כ"כ

העולם הריס פשוט כהט"ו להלן נצחיה ע"י עוב"ם שנותן החטים לתוך חשב חיימוך וכן הח"י והלכה נדרוה והגר"י העמיקו דבריו להלכה וכן יהיה ע"י ישראל הרי זה נשמוג. והפנ"ג מפסק ג"כ קצת על דברי ר' טחיה ודכומה המזרים נצחיה שמוה עכ"ל. והנה מה לדרישין הוא מדלירימחא או דרבינן עין מחלוקת מה בין הפוסקים נצחיה נשמע ושמרתם את המצות והפנ"ג הסכים דהוא מדלירימחא. והנה הח"י והפנ"ג כתב דמדברי הרמב"ם אין לחיה שכתב כי רק לגנן שלא נחנכין ובתנאיה הרב"ש"א סימן ק"ו וסימן תתקנ"ו ג"כ משמע דהוא מדלירימחא או להלן ע' שכתב שם כלות תורה וכו' אין ויאלץ ביין כה"ן משום שנלמד ציור צירוף המשה שלו נפ"ג דפסחים לענין חלות תורה שכתב שם ושמרתם את המצות וכן בקבלה מנה המהשמרת לשם מנה יתהוה זו דרשה גמורה דנענין שמור לשם מנה אלא דמה דלמירך רבא שמור הסמיכו הרבה המדלירימחא עיין בתדיוס ריטב"א על פסחים ובפנ"ג לאחי המורה ואפילו דיעבד ואח"כ מלחא צבת מאיר שגם הוא השיג על ההיה גם הפנ"ג על הב"ח. שוב אמרתי שגם מדברי הב"ח אין לחיה שיהיה שלא לאכול צללה לראשונה אף אם ישעה העב"ם צמינו או סובר אח"כ מלחא בתק יוסף שגם הוא השיג על החק יעקב בכל הראיות דעת הרמב"ם ע"כ כי הוא נמ"ש וכן הב"ח סובר כי רק לענין שלא נחנכינו מקודם ע"כ. ולפ"י יש להמר שלא נלמחן לנחמח נצחיה מלחא וכן לא שם גדולים בשם"י וכו' עכ"ל. עוד כתב דהך לשנה יתהוה דיוזא משא"כ נצחיה וקצירה ל"ע עכ"ל והנה מדבריו נראה דאם לא חשב משמע מוש"י דף ל"ה אהא לחימח שם חלות תורה לשם מנה אלא לענין המהשמרת לשם מנה יתהוה זו שחיה נשמרתה לשם מנה אלא לשם וכו' מנה לשם מנה ומשמע מלשון דפסחא לא מהי ואינו דומה למאי דרשנא שלמים ומש"ה חלין דעתה העובד עומד ג"כ לשם זה משא"כ צענינו כיון דכל דקעבד לפסח קעבד זהו פסחים לשם מנה ודוקא פסחים דרשן שזכור לשם מנה דלמיר רבא ונצחיה"ם שאין לו חלק במנהו אפילו בשעת גירול סומחא לשמה קאי ונקלמ חייה מי עדיף או מנחית ס"ל כי נצחיה ורשב"ג עיבוד לשמן וכו' עיי"ש היטבן ורע"י: * מצאת מצורה. עיין מ"י לכל מנה שאוכל נצחיה שמור עינין נמיר נשמח שם שחיב ס' אלא לכית שאוכל צלל פסח עיי"ש והאי נצחיה שם עכ"ס דנמיר נצחיה"ם הדין או נמקום שזין לו אלא כימ אחד והכיה דקימן תפי"ר עיי"ש

שער הציון

(ה) אחרוניים: (3) עיין מ"א וחק יעקב וזחק יוסף מסכים עם הט"ו ללכחלה אין כדאי הניקור ע"י קטן:

הערות: (1) עיין ס' תנ"ג מ"ב ס"ק כ"ה בענין זה: (2) עיין ריש ס' ל"ט כה"ל לענין אם נתמלא זקנו: (3) עיין מ"ב תע"ה ס"ק מ"ד לענין סדרת הגר"א דיש מנהג כל הפוסק

ליקוטי דברי הרב: א) וכשו"ע הרב בסימן תנ"ג סעיף ט"ז פסק כהט"ז דכתב הדעה חסידה מותרת אפילו ע"י גוי רק שישראל בן דעת יעמוד על גביו מתחילת הטענה עד סופה. ב) וכשו"ע הרב בסעיף ב' כתב כהשיטה ראשונה שטוב לזוהר לכתחילה.

ב שס ט טור ו"כ * ולא אופין אותה (ג) ע"י (ז) א"י ולא על ידי (ג) (ד) חרש שוטה * וקטן: ב (ה) יִהְיֶה אִשׁ הַיִּהוּדִי מִשְׁתַּדֵּל (ו) בַּמִּצְוָה מִצְוָה וְעוֹמֵד עַל עֲשִׂיתָהּ וּמִזֵּדוּת הָעוֹסֵקִים בָּהֶם וּמִסִּיעַ בְּעִירְכָתָהּ וְכֵן רָאוּי לְכָל אִדָּם לַעֲשׂוֹת לַהֲטָפֵל הוּא (ז) (ח) אַחֵר זֶמֶן אִסּוּר חֲמֵץ (ט) יֵאָמֵר בִּשְׁעַת

באר היטב

הם ונהגו לעשות שימור בכל המנות וכמ"ל סימן תנ"ג סק"ח: (ז) א"י. העיקר דמדת חסידות לשמור משעת קצירה במנות של מלוא אף הואיל שאין לנו שדות עכשיו די בשמור משעת טמינה והיינו להיות ישראל עומד על גביו אלל הטמינה כגי אפילו בטוח ברחמים של יד כגי בעומד על גביו כיון שאינו עוסק בקמח עלמו רק מלאכתו ע"י כלי משאכ"כ באפיה ולישה שמלאכתו ועסקו בעיסה ומלוא עלמו לא מהני בעומד על גביו. וצניקוב שמנקבים המנה ליכא קפידא. אך מלשון מהר"ל יש להחמיר. וכ"כ הב"ח בשם מהרש"ל הלכה למעשה בלחוד שהיה תפוס ולא רצה לאכול בלילה ראשונה של פסח ממנה שעשו בפניו. ומ"מ הסכמת אחרונים דאם א"א צענין אחר [שלא לנטל מ"ע דאורייתא דלא כרשב"א

ביאור הלכה

המנות שאוכל בכל הפסח והלאה כבשרת הרב המ"מ הג"ל. ודע עוד דעיקר דינא דנזקות של עכו"ם אדם ממלא כרסו מהם לא הביאו הפוסקים וכבד הב"י בסוף סימן תנ"ג דטעמייהו הוא דס"ל כפירוש ר"ח דמירי שלשם בפני ישראל ישראל ראה שלא נחשבד בזה כלום חמץ ולא נחמץ בלישה אלא שלא נחמרה לא מלוא א"י אלא כח מידו דין וכן הסכים בלבוש ופרי"ח וחדד משה. אכן בא"ר כתב דהרבה מפרשים קיימי בשעטת רש"י דכל שאין צד קידוק ושיאור אף שלא ראה ישראל כשלם העכו"ם לא חיישין וכבד שכן כתב הרא"ש וטור ור' ירוחם הנמשים אחריו ושיבולי לקט ומונהיג וזהו לדרך וכבד דיש לסמוך בשעת הדחק ביותר. ובאמת כפי הנראה לא היו לפיו זה דברי שאר ראשונים עיין בחידושי רמב"ן פסחים שם בסוגיא ובח"י ריטב"א ובמהר"ם חלאווה כולם דחו סברת רש"י בנמה ראיות והסכימו לפירוש ר"ח עי"ש שהאריכו זה וגם הר"ף והרמב"ם שהשמיטו בודאי ג"כ מפרשים כפירוש ר"ח דחמיה הוא לומר כבשרת א"ר דהשמיטו זאת משום שהוא מילתא דפשיטא כיון שאין צד קידוק ושיאור ואדרבה מקמינת הרמב"ם משמע שרץ שימור גם למנות של שאר ימי הפסח וכמו שכתבנו לעיל בשם המ"מ עי"ש וע"כ נראה דאין להקל בזה כלל: * ולא אופין וכו'. ובדמיונא בשם דף מ' משעת אפיה וכו' אלאה דבאפיה לכו"ע צענין ישראל ועיין בב"י מה שכתב בזה ובס"ד חולק עליו וכ"כ מ"א בשם מהר"י וכן קמחול לא הפוסקים וכלשון המחבר ומשום דגם בנתינה לתור רץ שמירה שלא ישהה נגד פי התור ועכו"ם אינו חושש לה: * וקטן. עיין במ"ב מה שכתבנו אודות הטעות שממין לקטן ליתן מים לתוך הקמח. ויותר מזה יש טעות נחמץ לאיזה אנשים שקונים קמח שמורה לאפיים מלומיהם וגם הם מניחים לקטנים ליתן מים לתוך הקמח וכמה טעוין הם שחושבין שרין שקמח הוא מחמץ ששמו מעת הקצירה ילאו בזה ידי הכל וטעות גדול הוא שכתב אופן הוא העיקר הלישה והאפיה וע"כ רץ שהיה בזה כל מעשהו היו

דברים יעלו על לב נשים שהן מותרות או שמה שזכותו ועושות דבר שלא כהוגן ואינן יודעות שזר מלוא והפסד עבירה לכן רוב הת"ח והרבנים עומדים על רקידתה ועל לישהה ועל אפייתה: (ז) בעצמו. ויטריח עלמו במלוא מלוא עד שיחמם ויזיע וזה מיקון גדול לעון החמור [הא"ר ז"ל]: ג (ח) אחר זמן איסור חמץ. דקודם זמן איסור (ט) אפילו היה ציוס י"ד שכבר נדק שאר חמץ מ"מ א"א לומר בשעת לישה ודי לו שיבטל סמוך לזמן איסורו (י) ובלא"ה הוא אומר כל חמירא וגם פירורים אלו בכלל אבל לאחר זמן איסורו משנעשה חמץ אינו בשרותו לנטל (יא) ויש לחוש שמה לא יבערס מן העולם מיד ויעבור על צ"ב וכו' וע"כ רץ לנטל קודם שיחמץ. ואף אם אינו עומד שם יכול לנטלם בציוס [פמ"ג]: (ט) יאמר בשעת לישה וכו'. ומ"מ אחר האפיה

שער הציון

הגהות: (א) צ"ל בפרק א': (ג) עיין בטור וכו' וכן הוא ג"כ דעת הריטב"א בחידושי ואודורה ומונהיג: (ד) דעת רב האי וכן הובא דעת הרא"ה בחידושי הריטב"א להקל ומעטמא אחרתא דהכא לא ציי עשה לשם מלוא רק שימור לשם מלוא דכתיב ושמרתם וזה כגי אפילו בלחוד שעומד ע"ג ומכין לשם מלוא וריטב"א מקיים שכן היה דן הרא"ה להלכה ולא למעשה ובתשובת הר"ח א"י סי' ל"ה וסי' קמ"ג ג"כ נוטה דעמו להקל דמזרפין לזה מחשבת העומד ע"ש וע"ש עוד דעת הר"ר לחק שאין דעמו כן וכן בספר מהר"ל מנא ג"כ דברי הר"ח הג"ל וחולק עליו: (ה) מ"א ודלעיל בסיון י"א לגבי טויה ע"ש ולפי דעת הרא"ה והר"ח שכתבנו מקודם א"א כלל מחשבת העכו"ם וחס"י רק כיון שישאל העומד ע"ג כ"ז לשמן שומר לשם מלוא מלוא די בזה: (ו) מ"א: (ז) משונת משכונת יעקב סימן כ"א: (ח) א"ר וכו' ופמ"ג דלא כט"ו: (ט) מאמר מדרש: (י) ט"ו: (יא) ב"ח וכו':

הערות: (1) עיין סי' תמ"ג מ"ב סק"א לענין לעבור ב"י וכו' אחר שש:

הלכות פסח סימן תס

נט באר הגולה

לישה כל (ה) פוררים שיפלו בשעת לישה ועריכה יוכן בצק (י) הנדבק בכלים (יא) אני מבטל אותם כדי שנמצא (יב) שמבטל קודם חימוצו: ד (יג) אין עושין (ו) (יד) סריקין המצויירין דהיינו לצייר בפת כמין חיה ועוף יאכל כל מה שעושים אותו (ו) (טו) במסרק כדי שלא יתפח וכן מה שמגבין המצות מותר ומ"מ טוב למהר לעשותן שלא להשהות בהם: הגה * יש לעשות המצות (טז) ריקין ולא פת עבה כשאר לחם כי אין הריקין ממחרין להחמץ: ה אין עושין בפסח (יז) * פת עבה (ט) [א] טפה: ו אין להקל במה שהחמירו הקדמונים שלא לעשות (י) (יח) פאנדי"ש או פלאדוני"ש:

שערי תשובה

[א] טפה. עבה"ט וכתב בש"י ח"צ סימן י"ג בפת עבה כפסח יותר מטפח ראיתי מרבתי הגאונים שהיו גוערים מאוד מאוד בהעושים כן לכתחלה אבל אין לאסור בדיעבד כי אין נראה שום ריעותא וכתב"ש המג"א ודלא הכללה בדורה וכן מוזכר בב"ח מהמג"א ע"ש: (י) פאנדי"ש. עבה"ט והרשד"ם ס"ק כ"ו כתב שנהגים העולם לעשות סופגנין ממנה אפיהו ועיין בבנה"ג שכתב שגזרו בגזרונ' משום שזהו לחם עשמה לפי שרמזה לאשת חבר שלקחה קמח ממנה אפיהו והוא סבירא שיהא קמח סחם ועשמה כן וה"ה לפי חסנין שקריין פטיל"י אבל סופגנין שדרכם לעשות טפי כפסח לא טעו ע"ש ועיין לקמן בבה"ט סי' חס"ג סק"ד והפרי"ח חלק בזה וכתב שאין לנו לגזור גזירות מדעתנו וכן במדינתנו אין

אין ליקח אותו למאכל של מצוה גם יש לעיין בזה אם נאפית שפיר ח"י ופרי"ח בק"א סי' י"ז: (י) פאנדי"ש. והם מיני מאכל ועושין

ביאור הלכה

הנחית מים לחון הקמח והלישה והעריכה (ו"א) דגם העיקור] והאפיה ע"י גדולים יהיה הכל בפירוש לשם מלח מצוה וא"ל שיאמרו בכל מצוה ומלח אלא יאמר כל אחד מה שעשה היום צענין מצוה זו יהיה הכל לשם מצוה מלח. וזכרתי בימי נעורי היה המנהג בישראל שבעת אפית מצוה בעל המלח היה אומר וזכור להעוסקים כמה פעמים שזכרו שהיה מלח מצוה ועכשיו בימינו נחרפה המנהג הזה מפני שמה מדקדקים ליקח מלח שמורה לגליל הסדר והמלח שמורה נאפה בכל מיני הידור מפני שע"פ רוב לוקחין אותם מרב העיר או משאר ח"ח וע"כ אין מדקדקין כפסח מצוה אבל באמת יאל שזכרנו בהפסדנו מפני שסוף סוף רוב העולם אין לוקחין מלח שמורה ויולאין בפתם מלח וכשקטנים עוסקין בעניני לשה ובעריכה וכה"א אין יולאין ידי מלח וא"כ יותר טוב היה המנהג שלפנים שהיה הבעה"כ עונה ואומר מלח מצוה לפני הכל שזהו כעמוד ע"ג ויולא עכ"פ לדעה שניה: * ויש לעשות המצות ריקין וכו'. עיין מ"צ דאפי דבדברי הרמ"א היה נכון יותר לפרש דלדברי המחבר קאי במסרק דאפי אפילו אם נעשה לורה ע"י וקאמר דמ"מ טוב למהר וע"י הוסף הרמ"א עזה אחת דיש לעשות דקיס דבזה אינו ממחר להחמץ אכן משלון מהר"י המוצא בד"מ משמע דלכל מצוה קאי וצויתר מוזכר כן בלשון מהר"י ע"ש ועיין מה שכתבנו בס"ח: * פת עבה טפה. עיין מ"צ ודין

רואה לעשות הציור (יט) ע"י דפוס שאינו שווה כלום אעפ"כ לא חילקו חכמים ואסרו הכל לפי שהרואה שנאפו מצוה אינו יודע שנעשו ע"י דפוס ויצא להחיר אף בלא דפוס. וכן אין חילוק בין סריקין של צע"ב (כ) ובין של נחמונין אף נחמונין קצועין ומורגלין בזה ואין שוהין בעשייתן אעפ"כ אסור (כא) ואפילו אם המצות הן ריקין דקיס שאינם ממחרין להחמץ אעפ"כ אין לעשותם מציירין: (טו) במסרק. פי' אעפ"כ שנעשה כעין ציור על המלח מ"מ שרי דקיס שאינו מכוין לצייר לא יצא עי"י לדי שיהיה שיעור חימוץ: (טז) ריקין. היינו אף דמוצא ב"ס"ה דפחות מטפח מותר לעשות (כז) מ"מ נכון יותר לכתחלה לעשות ריקין דקין: ה (יז) פת עבה טפה. דכשהיא עבה כ"כ יש לחוש שמה לא ילטוט חוס האש במוכה ותחמץ במוכה שעת אפיתיה אבל כפחות מטפח מותר ועיין בבה"ל שהבאנו דעת כמה פוסקים דאפילו כפחות מטפח יש לזהר. ודיעבד אם כבר אפה (כז) יש ממחרין אפילו עבה טפה (כד) ויש אומרים אכן כפחות מטפח אין לאסור בדיעבד. ומ"מ כל שהיא עבה יש לעיין במוכה אם נאפית יפה ולא נתחמץ: ו (יח) פאנדי"ש וכו'. הם עיסות מצוה (כה) ממולאות בצמר או בגבינה (כו) לפי שנעשת אפיה יולא ליחה מהבשר והגבינה ומלחלתם

העיסה

שערי תשובה

הגהות: א) הגה"מ פ"ג:

(יב) ט"ו וס"ה: (יג) מ"א: (יד) דכל חמץ אע"ג שניטלו צריך ביעור דק"ל לכתחלה צענין שריפה כמ"ס ריש סימן תמ"ה: (טו) ט"ו וס"ה ואף שם שמשנין המנהג שנהגו לומר פירורין הפקר עיין ח"י מ"מ לכתחלה בודאי יותר טוב ללכת כל הדעות: (טז) ואף דלעיל סימן תל"ז ביארנו דפירורין אינם צריכין ניטול דממילא ניטלי היינו פירורין לחם דכל פירור הוא כפ"ע משא"כ בצנץ אפשר דע"י כיבוד הניח יתקבצו יחד לכשישור כוח ושיעור כזה אינו מתבטל מאלי [מהר"ל]: (יז) הגר"י ומשמע דאוחו העת אין נחשב לעסק כלל ואינו דומה לניקור המבוצר בסנימן כמ"מ בנ"א סק"ד דמוכה שם דחשוב עסק אף דאינו מנטל שהסיוע שניתיים: (יח) גמרא: (יט) פוסקים: (כ) מדלא חילק המחבר ש"מ דק"ל כדעת הרא"ש המוצא בעור וכו"כ הגר"א: (כא) אף שיש מקילין ב"ח וט"ו ופרי"ח ממחרין: (כב) הגר"י וביארורו מוכח בממד משה ובשנה"ג ועיין בבה"ל: (כג) אחרונים: (כד) פרי"ח ודבריו מלמדי במדויי הריטב"א בשם הרא"ש: (כה) מ"א וא"ל דלא כמו שמפרש הח"י: (כו) מ"א:

ז (יט) ט"א ליתן (יא) ביצים שלמים במצה (כ) שתאפה עמהם:

באר היטב

חוששין לזה שכל אשה יודעת שהקמה שמשתמשין בו בפסח היא ממנה אפיה וכחושה או טחונה. רק שיש אנשי מעשה שמחמירין על עצמם ואין אוכלים שום מלה שרייה או מטבילה במים שחוששין שמה נשאר בה מעט קמה שלא ילוש ויחמיר עבשו ע"י השירה או היבשול כדלקמן סי' תס"ג שכתב המג"א דלא מהני בזה מה שנקלה בנזיר להמלה הפסקת בין האור וכן הקמה. ואמנם לעיל סי' תנ"ט סי' ק"ט נ"ו משמע דלא בירא ליה שהרי שם כתב שהקמה נקלה בנזיר ומ"מ גם שם כתב לענין אם הוסיף קמה ישמור המלות שלא יתנו לנזיר דבר לה וע"ש שכתב בשם מהר"י דמשמע דס"ל שאין העיסה נאפה יפה מפני הפסקת הקמה ועיין לקמן סי' ת"ס ולפי זה אם היינו חוששין שמה הקמה לא ילוש יפה היה החשש בנזלה עמלה. אך לפי מ"ש לקמן בנזלה"ט סי' ק"א בשם המג"א וכן יעקב דמורעוים דיעבד שרי א"כ פשיטא דקמה לזרעוים דמי ועכ"פ נראה דלף המחמיר מהאי טעמא א"ל להחמיר שלא לטבול מלה אפיה במים או במשקה אם נותן מיד לתוך פיו דפשיטא דאין בזה שיעור להחמיר כלל וכן מוצא מדברי המג"א לקמן סי' תס"ו ע"ש ומ"ש לעיל בתוך פ"ן שהוא מי פירות ועיין לקמן סימן תס"ב לענין פ"ן נמוקים ועיין שם לענין מי דבש שמסתפק המג"א אם דינו כמי פירות ושם כתבתי דלפי דברי המ"א להסתפק גם ברוטב אחר שגלגלם הבשר בתוכו היבש וקלט טעם הבשר וכן בנזלה"ט העשוי מלפת שקורין טורק"ס. אם נתמד הרבה והוא גלי מערובות מים כלל ולפי"ז אי מקום קולא גם להמחמירין לחוש שמה י"ל דמי פירות הוא אך הח"י חלק אף ב"ן נמוקים וס"ל דלא הוי מ"פ וא"כ מ"כ"ש במעל ורוטב ונאש"ט שאין להחשיב מ"פ ועיין מ"ש שם ומ"מ קמה מלה אפיה לעשות ממי טיגון בשומן לבד שקורין חרמול"ין ודאי דשרי בשומן ודאי מ"פ הוא כמבואר לקמן סימן תס"ב והרבה מקילין בכל ענין וס"ל שאין לחוש לזה רק בתוספת קמה בנזלה לנישה הא לא"ה לא חיישין כלל שמה נשאר קמה שלא ילוש דלחזקין איסורא לא מחזקין. וגם נראה שהחמלה חומר זה יאל ממה שהיו נוהגין מקדם לעשות על פסח מלות ענות הרבה אף שלא היה כשיעור טעם מ"מ היו ענות הרבה והמס היו עושים הקמה לפסח על ידי גרידה (בר"ב א"י"ן) והוא מלחא דשכיחא טובא שימצאו מהם מה שלא נאפה יפה בנזלה כפי הנזכר וגם ע"י שהעוררים בעריכה אין הידים עסקניות כ"כ בעיסה שנקל גומרים מלכתם שהיה לפעמים כמה מלות על השלחן בלא עסק טרם נתינה לתנור כדעו ולכן החלו אנשים יראי ה' לפרוש מלכלול מה שנעשו מקמה מלה אפיה. ובאמת שראוי לכל מורה צעיר להשיגה ע"ז על מעשה אפיה כשאופים המלות העשות להזהיר מאד על כזה שאפשר שיבואו לידו שם חיומן גמור. אבל האידנא אימכשר דרף ורובא דאנשי אין אופין פירות מלות עבות כלל רק רקיקים דקים והקמה נעשה ע"י שמיכשים אותם בתנור ואחר כך טחנו ברחיים או דכו במדוכה ואדור לכו החששות הללו אם לא יחוש להו שמה נשאר קמה בשעת לישא בתוך העיסה לזה לא חשו מטעמא דכתיבנא: [נהגה ואף לפי החשש שמה נשאר קמה מעט בשעת לישא נראה דעפי י"ש להקל בנזלה כמושה וטחונה עד אשר דק ממנה שרייה או מטבילה במים כמות שהוא דשם י"ל דהמעט הקמה הוא במקום אחד וכשנא עליו מים הוא מתחמך במקומו משא"כ בשמחירה לנכתש ושוהק הדק היבש עד אשר דק בלי ספק שיוון שבוששין הרבה יחד אם המלא ימלא בנחת מעט קמה ע"י הכתישה נעשה כלאק דק פורה ונבלל מאוד עד שזדאי לא ימלא קורט מהקמה במקום אחד שיהא נוכל לומר עליו שם חיומן כלל וכה"ג כ' דברי שמואל סי' שמי"א בנזלה שתינו אותם צבית שמרקרים שם הקמה ונתמללו מאבק הקמה לענין אם ליתן אותם במים או במרק ש"ל שאותו הקמה אינו בא לכלל חיומן מחמת שיעורו שנבלל והפך ונראה לפעמים. ונראה דבזה הדבר צדור שאף אם היה נשאר בשעת לישא קורט על קמה צנין הוא מתפרק על ידי החמיצה והכתישה ומתחלק לגרגרים דקים מן הדקים ונתערב בתוך שיעור ר"ק קמה כמוש מלה אפיה והוא אחד מני אלק הדבר צדור. ונראה בנזלה ששנים או שלשה גרגרים דקים מהקמה או אפילו יותר מעט אינה כלל נבלל גדר חיומן. ואע"פ דקפדין על חיומן בנזלה שנתמלל במים אפילו אם היא חטה קטנה או חלי חטה שאני החם שחלקי הפירורין הם דקושים צנוע ואפשר שיקבלו טעם חיומן משא"כ גרגרי קמה המפוזרים והמפוררים אחת הנה ואחת הנה הדעת נותנת דענינו לגמרי ואין צו כדי להחמיר כלל והוא צדור לפענ"ד שמתלה אפיה וכחושה הנעשה ממלות שששין רקיקים דקים אין לחוש בזה כמו שאין חוששין לנכול המלה עמלה ואין

שערי תשובה

חוששין לזה שכל אשה יודעת שהקמה שמשתמשין בו בפסח היא ממנה אפיה וכחושה או טחונה. רק שיש אנשי מעשה שמחמירין על עצמם ואין אוכלים שום מלה שרייה או מטבילה במים שחוששין שמה נשאר בה מעט קמה שלא ילוש ויחמיר עבשו ע"י השירה או היבשול כדלקמן סי' תס"ג שכתב המג"א דלא מהני בזה מה שנקלה בנזיר להמלה הפסקת בין האור וכן הקמה. ואמנם לעיל סי' תנ"ט סי' ק"ט נ"ו משמע דלא בירא ליה שהרי שם כתב שהקמה נקלה בנזיר ומ"מ גם שם כתב לענין אם הוסיף קמה ישמור המלות שלא יתנו לנזיר דבר לה וע"ש שכתב בשם מהר"י דמשמע דס"ל שאין העיסה נאפה יפה מפני הפסקת הקמה ועיין לקמן סי' ת"ס ולפי זה אם היינו חוששין שמה הקמה לא ילוש יפה היה החשש בנזלה עמלה. אך לפי מ"ש לקמן בנזלה"ט סי' ק"א בשם המג"א וכן יעקב דמורעוים דיעבד שרי א"כ פשיטא דקמה לזרעוים דמי ועכ"פ נראה דלף המחמיר מהאי טעמא א"ל להחמיר שלא לטבול מלה אפיה במים או במשקה אם נותן מיד לתוך פיו דפשיטא דאין בזה שיעור להחמיר כלל וכן מוצא מדברי המג"א לקמן סי' תס"ו ע"ש ומ"ש לעיל בתוך פ"ן שהוא מי פירות ועיין לקמן סימן תס"ב לענין פ"ן נמוקים ועיין שם לענין מי דבש שמסתפק המג"א אם דינו כמי פירות ושם כתבתי דלפי דברי המ"א להסתפק גם ברוטב אחר שגלגלם הבשר בתוכו היבש וקלט טעם הבשר וכן בנזלה"ט העשוי מלפת שקורין טורק"ס. אם נתמד הרבה והוא גלי מערובות מים כלל ולפי"ז אי מקום קולא גם להמחמירין לחוש שמה י"ל דמי פירות הוא אך הח"י חלק אף ב"ן נמוקים וס"ל דלא הוי מ"פ וא"כ מ"כ"ש במעל ורוטב ונאש"ט שאין להחשיב מ"פ ועיין מ"ש שם ומ"מ קמה מלה אפיה לעשות ממי טיגון בשומן לבד שקורין חרמול"ין ודאי דשרי בשומן ודאי מ"פ הוא כמבואר לקמן סימן תס"ב והרבה מקילין בכל ענין וס"ל שאין לחוש לזה רק בתוספת קמה בנזלה לנישה הא לא"ה לא חיישין כלל שמה נשאר קמה שלא ילוש דלחזקין איסורא לא מחזקין. וגם נראה שהחמלה חומר זה יאל ממה שהיו נוהגין מקדם לעשות על פסח מלות עבות הרבה אף שלא היה כשיעור טעם מ"מ היו ענות הרבה והמס היו עושים הקמה לפסח על ידי גרידה (בר"ב א"י"ן) והוא מלחא דשכיחא טובא שימצאו מהם מה שלא נאפה יפה בנזלה כפי הנזכר וגם ע"י שהעוררים בעריכה אין הידים עסקניות כ"כ בעיסה שנקל גומרים מלכתם שהיה לפעמים כמה מלות על השלחן בלא עסק טרם נתינה לתנור כדעו ולכן החלו אנשים יראי ה' לפרוש מלכלול מה שנעשו מקמה מלה אפיה. ובאמת שראוי לכל מורה צעיר להשיגה ע"ז על מעשה אפיה כשאופים המלות העשות להזהיר מאד על כזה שאפשר שיבואו לידו שם חיומן גמור. אבל האידנא אימכשר דרף ורובא דאנשי אין אופין פירות מלות עבות כלל רק רקיקים דקים והקמה נעשה ע"י שמיכשים אותם בתנור ואחר כך טחנו ברחיים או דכו במדוכה ואדור לכו החששות הללו אם לא יחוש להו שמה נשאר קמה בשעת לישא בתוך העיסה לזה לא חשו מטעמא דכתיבנא: [נהגה ואף לפי החשש שמה נשאר קמה מעט בשעת לישא נראה דעפי י"ש להקל בנזלה כמושה וטחונה עד אשר דק ממנה שרייה או מטבילה במים כמות שהוא דשם י"ל דהמעט הקמה הוא במקום אחד וכשנא עליו מים הוא מתחמך במקומו משא"כ בשמחירה לנכתש ושוהק הדק היבש עד אשר דק בלי ספק שיוון שבוששין הרבה יחד אם המלא ימלא בנחת מעט קמה ע"י הכתישה נעשה כלאק דק פורה ונבלל מאוד עד שזדאי לא ימלא קורט מהקמה במקום אחד שיהא נוכל לומר עליו שם חיומן כלל וכה"ג כ' דברי שמואל סי' שמי"א בנזלה שתינו אותם צבית שמרקרים שם הקמה ונתמללו מאבק הקמה לענין אם ליתן אותם במים או במרק ש"ל שאותו הקמה אינו בא לכלל חיומן מחמת שיעורו שנבלל והפך ונראה לפעמים. ונראה דבזה הדבר צדור שאף אם היה נשאר בשעת לישא קורט על קמה צנין הוא מתפרק על ידי החמיצה והכתישה ומתחלק לגרגרים דקים מן הדקים ונתערב בתוך שיעור ר"ק קמה כמוש מלה אפיה והוא אחד מני אלק הדבר צדור. ונראה בנזלה ששנים או שלשה גרגרים דקים מהקמה או אפילו יותר מעט אינה כלל נבלל גדר חיומן. ואע"פ דקפדין על חיומן בנזלה שנתמלל במים אפילו אם היא חטה קטנה או חלי חטה שאני החם שחלקי הפירורין הם דקושים צנוע ואפשר שיקבלו טעם חיומן משא"כ גרגרי קמה המפוזרים והמפוררים אחת הנה ואחת הנה הדעת נותנת דענינו לגמרי ואין צו כדי להחמיר כלל והוא צדור לפענ"ד שמתלה אפיה וכחושה הנעשה ממלות שששין רקיקים דקים אין לחוש בזה כמו שאין חוששין לנכול המלה עמלה ואין

ביאור הלכה

העיסה ומעכבת אפיה ועוד שלימה זו דינה כמי פירות שכתבתי מתערבים בעיסה שנילושה במים היא ממחרת להחמיר מיד כמו שתבאר בסיומן תס"ב וא"כ יש לחוש שמה כשיאפה הילתה לתוך העיסה נתחמרה מיד קודם שהספיק חוס האש לשלוט בה לאפותה. ואפילו דיעבד ששכת ונתן אותם לתוך המלה (כו) יש לאסור המלה: ז (יט) אין ליתן וכו'. ג"כ מהאי טעמא לפי שהלימה היוצאת מהם מעכבת אפיה ואפילו ביצה מבושלת אין ליתן אע"פ שאין לישה יולאה ממנה מ"מ במקום הביצה אין חוס האש שולט שם ואין נאפה שם יפה: (כ) שתאפה עמהם. ואפילו (כח) דיעבד יש לאסור לפי מה שאנו נוהגין לאסור מלה שנתחמלה בתנור לשי' שאין חוס האש שולט שם וה"נ בזה (כט) אבל אם נתן לתוכה (ל) וזרעוים אפילו אינם כחושים מותרת בנזילה לפי שדבר קטן כזה אינו מעכב אפיה (לא) ומ"מ לכתחלה יש ליהרר גם בזה:

אפיה הרא"ה בשם הרא"ה לאסור בשפת ומסיים ג"כ דכיון דלא אימפרש שיעורא

שער הציון

(כ) מ"א א"ר ופר"ח: (כח) מ"א וא"ר וחו"י: (כט) מ"א וא"ר וחו"י: (ל) ר"ל אם אינם חדים [מ"א וא"ר] ועיין לעיל בסיומן תנ"ה ס"ו (לא) וגם המ"א מודה לזה:

תסא דיני אפיית המצה. ובו ה' סעיפים:

א טור נכס הכ"ר
יו"ה

א "תנור שאופים בו חמץ צריך ליהדר (א) כשיסיקוהו כדי לאפות בו מצה שילכו הגחלים (ב) על פני (ג) כולו ואין די לו בלהבה דכמו שבולע ע"י גחלים כך פולט ע"י גחלים ושיהו נצוצות נתזין ממנו הילכך אם הסיקוהו (ג) כמה פעמים קודם הפסח אינו מספיק א"כ כוון להתירו לצורך פסח כי שמא לא הלכו הגחלים על פני כולו כל זמן שלא כוון לכך ויש נוהגין להטיל בו (ג) (א) * קרקע חדש כדי שלא יצטרכו היסק ומנהג יפה הוא: הגה ושמכשירו ע"י היסק (ד) טוב (ד) וישר הוא לחזור ולהסיק

באר היטב

(א) כולו. ובספק אם הלכו הגחלים ע"פ כולו יש לאסור דיעבד (עיין סי' תנ"א ס"ב). ואפשר ממה שאין נוהגין באפיית חלב בלי הכשר התנור אחר צד וסומכין על ההיסק מאחר שהתירה בלע יס להקל אלא שסיים גם כזה יס להחמיר) מ"א ע"ש: (ב) כמה פעמים. כזה יס להקל דיעבד מ"א ע"ש: (ג) קרקע. כעובי אצבע לבוש. ועמ"א וחי" (ד) וישר. משמע דליכא חיוב מדינא רק מדרך הטוב והישר א"כ אם שכת להסיק ולהכשיר התנור קודם י"ט וצריך להכשירו צ"ע דמותר לעשות הכל בדיסק א' ושלא לעשות העברה שלא לצורך י"ט רק שיסיק היטב עד שילכו

חוששין לה שמא יש בחובה כזה שלל אסור ונתחמץ. וממילא דגם לשמא נשאר קמח אין לחוש מטעמא דכתיבנא. אך רבים ושלמים שאוכלים ממנה שרייה ומנושלת אף על פי שאינה כחובה וטמאה. ועל כרחק דעמיהו כמש"ל דלא מחזיקין אסורא שמא יש קמח בעין ששאר בשעת לישה רק היכא שהסופק מיהא והסופק קמחא בלחמא הלישה אבל בקמחא לא חיישינן ויש להם שיסמכו על עמוד העולם הגאון הכס נבי ו"ל כאשר העיד עליו בנו הגאון ו"ל בשאלת יעב"ץ חלק ב' סימן ס"ה שכח על דבר אחד שהחמיר שלא לשחות אפילו עם קיסטין נוקער וגער בו משפח חשש רחוק כי האי אין לחמוע משמחת יום טוב והביא לו ראייה מדברי אביו ו"ל ע"ד מנה שרייה שמהחמיר פורשים מהם והוא ו"ל סתם כל דברים וסוף דבריו וכן כתב הגאון ו"ל בספר מור וקטיעה סי' זה דפאד"ש היינו מוליח"א עטורה ודאי שריא אפילו יליוס בנמי אע"ג דיש מהחמירין לית דחש להא וראינו מחסדי עולם שאכלוהו עכ"ל ומ"מ הוזהר לקדש עצמו במותר לו שלא לאכול מנה שרייה או מנושלת אפי' טמאה וכחובה אין מוסיקין אותו כמש"ל סי' תנ"ג משה"ח דברי יוסף שאחם שנהגו לאכול מנה של כל הפסח מחמירי שמורים משעת קצירה אין בזה לא משום יוהרה ולא משום מחלוקת ולא משום לא תתגודדו עכ"ד. ומי שרצה לנהוג שלא לאכול מנה שרייה ויבטל יס לעשות כמש"ל שיחבב בפירוש שאינו מקבל עליו שיעשה כן תדיר ואף בדעתו לנהוג בן רק באותו פעם או פעמים שירצה ולא לעולם עי' ר"ד סי' ר"צ מיהו נראה דגם בזה בהמרה דחריטה כפי ליה כמש"ל סי' תנ"ג ואפשר דבזה א"ל המרה דדוקא ההם כיון שהיה נוהג לחזור אחר קמח שמור משעת קצירה הו"ל כפירש שאינו אוכל מנות מקמח אחר מחשש שמא נפלו מים עליהם אחר קצירה משא"כ בזה אם לא אחר בפירוש שמקבל עליו שלא לאכול רק עשושה בן שאינו אוכל המנה שרייה

ביאור הלכה

שיעורא אינו מותר אלא ברקיקין עיי"ש וכן מלאכי חסידים מהר"ם חלאוו"ה לאסור בטעם וכו' האר"ז שם בעמוד הג"ל וז"ל ואפי' בפחות מטפח יס ליהרר ובדאמרינן אם אמרו בלחם הפנים בפת עמילה וכו' עיי"ש הרי ביארנו מכל הני פוסקים בדעתם בודאי אסור ולהרשב"א וזל"א"ו ולהריטב"א בשם הרא"ה אפילו בפחות אפסר לאסור לעשות מדלא מוכר ש"ס שיעורא"ו ובאמת כבר השינו למג"א כמה אחרונים עיין בספר הלכה ברורה וביאור הגר"א וכן בפר"ח החזק בדעת המחבר ע"ש אלא שלא הביאו כל הפוסקים ה"ל גם בפר"ח לידר בפחות מטפח מותר לכתלה וכו' ב"י וכו' מחמת שלא ראו דברי הרשב"א והריטב"א והאר"ז הנ"ל שהבאנו. ולענין דיעבד בענה טפח דעת הפר"ח להחמיר ושאר אחרונים פסקו להחמיר אכן בחידושי הריטב"א בשם הרא"ה מלאכי דכדרי הפר"ח. וז"ל וכוין דאפיקתיה מטפח ולא אוקמו לן בגמרא שיעורא אחרונה להחמיר לית לן למיעבד פת ענה כלל וזהו שנהגו העולם לעשות מנה של חובה דקה (מה דנקט חובה משום דלא ענינן שמירה ימירה ולכן והירין לעשות רקיקין דקין אע"פ שמו דקין אפילו אינן דקין מותר כל שאינן דקין ומ"מ אפשר דדיעבד לא אסור ע"כ טפח ע"כ ולאור זרוע משמע דלא פסיקא ליה בזה ואפילו ביותר מטפח לא ברירא ליה לאסור דיעבד וז"ל ובמלות ענוה יומר מטפח אסור וכן מצינו בלחם הפנים שהיה ענין טפח ואפס"כ יס לומר דלא החמירו חכמים אף לכתלה וכו' עכ"ל ולמעשה נראה דביותר מטפח יס לאסור אף דיעבד מאחר שהריטב"א בשם הרא"ה חו"כ גם בפחות מטפח וכן מלאכי בנגיד ישע שאסור דיעבד ודלא כשכות יעקב [ונמוסא בשע"ת] שהקיל בזה דיעבד:

* קרקע חדש. עיין מ"ב דהוא כעובי אצבע וכחם הפמ"ג דיעבד יס

שיסרך הפח ולפי טעם זה צריך (יא) להחמין מלהסיק פעם שני התנור ולהכשירו קודם י"ט וצריך להכשירו צ"ע דמותר לעשות הכל

שער הציון

(א) ח"י וט"א: (ב) ב"ח: (ג) ואם במקום שאפה המזון יודע בודאי שאותו מקום נתלגן היטב מלפני הפמ"ג להחיר דיעבד: (ד) מ"א וט"א: (ה) מ"א: (ו) ח"א: (ז) היינו שילגן קרקעיתו וגם לדדיו: (ח) ח"י וט"א ובח"א כתב דלא מהני לינון דחיים שמא פקעי ולפלא שלא הביא דח"י וא"ר מקלין כדע"ר ע"י לינון ודע"ר היינו קאלגין שלט: (ט) ח"י: (י) מ"א והגר"א: (יא) מ"א וט"א:

ליקושי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף י' כתב דפחות מטפח אפילו לכתחילה מעיקר הדין וכו' ומ"מ טוב לעשות המצות רקיקין דקין. (ב) ובשו"ע הרב סעיף י' פסק בהמ"א להקל בדיעבד אפילו ביותר מטפח מותרת באכילה ורק צריך לעיין בתוך עוביה אם נאפית יפה ואל תתחמזה שם, ואף על פי כן טוב שלא ליקח אותה למצות מצוה. (ג) ובשו"ע הרב סעיף א' א"ל הביא חילוק בין אם נשתמש שם חמץ בתוך מעל"ע או לא וכן לא הביא ההיתר מהחש"צ.

ללורך האפיה ולא לעשות הכל נהסך אחד (תשובת מהר"צ): **ב** טפפא (פ) אחד מן הרעפין שמנסין
 נסס הגג קופי נלע"ו של חרס חדשה ל"ש הסיקה מבפנים או מבחוץ מותר כיון שהאור שולט תחתיה
 אעפ"י שאין שלהבת עולה על גבה מרתח רתח והפת נאפית מיד ואינה באה לידי חימוץ (ה) אבל
 צריך להסיק תחלה בין תנור (ו) בין כוביא * בין (ז) באלפס (ח) בלא מים (ט) בין בקרקע אבל
 (ס) להדביקו תחלה ואח"כ להסיק * (י) אסורים (יא) טוב ליוזר * ויש מי שאומר שראוי למחות
 שלא יעשו חררות (יב) ברמץ (יג) אפר מס צניינים (יד) * ג * מצה שנאפית עד שאם פורסין אותה
 (יג) אין חוטיץ (ו) [א] נמשכים (יד) ממנה (טו) ירצאין בה : (הגה * ויש לומר שלא ללקחה מן המנור

באר היטב

גחלים על פני כולו ח"י: (ה) להדיקו. אם זניעבד שמו מנה על הנייר לאפות בתנור אינה נאסרת עין ח"י: (ו) נמשכים. אע"פ שגפרכת כשמטלטלין אותה אפ"ה יוצאין בה כל שאין חוטי' נמשכין ממנה מנחות דף ע"ח מ"א. וכשהחוטין נמשכין ממנה אסור הרספס מיד וכן נהגו העולם לאסור המזה כשהחוטין נמשכין ממנה. ואם אין יכול לעמוד אי חוטי' נמשכין ממנה לא נאכל תבואה. וזהו שכתבנו שיש לאסור תפארת ע"ש. ובקריאת פנים הר' שיעורא דלזין חוטי' נמשכין מרדכי ט"ו ועל"י סי' רנ"ד ק"ה

ביותר שאין אוכלים מזה כלל אחר ליל הראשון רק אוכלים למעדנים מיי
לצבא ועל אלו ועל אלו שלבם לשמים הורא אני ועמד כולם דהיקם:

ומצטלם אין קתמא כפירישו ואין נאך אומדנא דמוכח שאוקר על עמלו
לאכול כסאיה שגריה אף שגריה בלעו שפשוה קא משום חומרא מ"מ קבלה
בלע בלחוד עליו דר עד שיוצא בשפשוה כמבאר ביו"ד מ"א
ע"ג. ולא מנעו קבלה בלע רק גדר פנעית בשעת מנחה ומ"ש
בה שמה שגומר בלעו משום חומרא אין לתא עליו שס שנוהג בחומרא
וזו לומר שיהא צריך להמיר להנא אס לא כסאומ כמבאר בשפשוה שבוטא
ודעמו לנהוג חומרא וזר הרע וכו' שסמכא ביו"ד ב"ק י"ב וקאמרי
וימנה דנציגא מוטאר דפין התחמירין ופין התקילין אלו ואלו עושים בוויס
משמים אלו דעמא לפוסל משמינא דשימנא הימנא ובר הימנא כבדי להוור
למחמך כ שזא בל חומרא האספר. ואלו משום מניעה שמחה יו"ט שלא
עבר להם לתא מזה חריבה וצפער למי חשקה לו הלעפער וכו' שסמכא

[א] ומשמים. עזה"ט ועיין בג"מ מ"ח סי' פ' שאם שיגר המלה בעודה
לו ספק למראה עיניו אם הרמו פניה היטב אם לא מותרת שביין

משנה ברורה

הכל בהספק אחד ושלא לעשות הצערה שלא ללוצר יו"ט כיון דמן
הדיו מותר רק שיהיה שילכו הגחלים ע"פ כולה: ב (ה) אבל צריך
להסיק תחלה ובר' דלאל"ה יש לחוש שמתחנן קודם שיתחיל לאפות:
(ו) כחוביא היינו טעפא הנ"ל: ז) באלפס. קערות (ח)
נחבת ואופין זה לפעמים: (ח) בלא מים. דלס יהיה שם מים
אפילו אם ישם העיסה שם אחר שהיו המים רותחין ג"כ אסור
דזהו חליטה ואסור כמו שכתב לעיל בסיומן חנ"ד ס"ג: ט) בין
בקרע. והוא טרוקנין המבואר לעיל בסיומן קס"ה סעיף ט"ו וע"ש
דאין רשאי לבדק עליו המוציא (יג) אל"כ קצב סעודתו עליו
ואיחא גממרא דלס יואל היה צ"ה מזה נפסק דהוא חשוב לחם
עוני: יד) יש אוסרים. היינו לכתחלה [הגרמז'] ודוקא (א) אסור
לא נהיה שיעור מיל עד התחלת האפייה דל"ה לכו"ע דאין אף
דיעבד: יא) וטוב ליהדר. ואפילו (טו) דיעבד נכון להחמיר
שלא ללכלח אם אפשר לו. אם שמו מזה על היייר בתוך התנור
לאפותה עם היייר אין לאסור דיעבד שבוזאי שלט חוס האור
דרך היייר וגלפית נמירה קודם שיתחיל להתחנן אבל לכתחלה
אין לעשות כן* [אחרונים:] (יב) ברמץ. היינו שלא לאפותם בתוך
הרמץ (טז) שיש לחוש שחא ימצינו קודם שיתחיל לאפות ואסור
עבר ואפה (יז) אין לאסור: ג (יג) אין חוטין נמשכים. ואפילו
אם היא נפרכת כשמתעטעטין אותה (יח) יואלין זה. כתב הח"י
דלס לא לסקפ אי חוטין נמשכין ממנה ותוהב אזנב עין המזה
ואינו נדבק עם העיסה (יט) לא להחירה דזהו סימן חוטין
נמשכין ממנה. וכ"ו אם המזה חמה אבל אם נעטנה אפשר דאין
רליה מזה [א"ר:] (יד) ממנה. וסימן זה אינו כ"א בזמן (כ)

להחיר חף נפשות^א מהו: * בין באלפס בלא מים. ויולא כזה גס כן
 ידי מוחה מזה וזה מה שכתב בין נקרקע ג"כ יולא כזה ידי מוחה
 מזה נדלחתא כל זה נבטרו לט"ו ובפסחים י"ז ומועקב י"ז ברי"ק
 ורמ"ס והרמב"ם ופלגא על הש"ע: העתיקו: * יוש ילידה רכ"ו.
 ויין מ"ס בנ"ב דאי אינה מחזירה כלל נודאי חתמין עכ"פ נשיעור מיל
 ועיין בנמ"ס סקרי"א ובנ"י ובש"א ששקלו וטרו וזה והרמב"ם נוטה
 לומר נדשיעבד אין לאסור כלל בלא קרמו פניה ע"פ חזו"ן בחטוין
 ומשכין ממנה דהו שיעורא הוא כדמזכיר בפסחים דף ל"ז בנש"ד דה
 וכן ובא"ו בשם הרמב"ם וכן בחסו' מנחות ע"ס ובשטה מקובלת שם
 ואנו חסומי דמחמין נודאי וכדעת ר' שמואל מפליי"ח המובא בנז"ר
 דה פסחים דף י"ט ובמדרש כל מניין בדרה"מ מי שחולק עליו ואדכרה
 מפ"י הר"ם שכתב דאי חוטין נמשכין הו ליה גלג ואסרי וכ"כ בפ"י ר'
 מנחם להרמב"ם מוכח מהו דאפשר לנא לדי חיתון ובאשר גלג עי"פ וכן
 פירש"י בנמנחות דה"ל דאי אין חוטין נמשכין הו ליה אפי' כל דהו וכן
 פירש"י לזה אי אפי' כלל וכו' שכן נודאי מחמין בשעור מיל עי"פ
 וכבר העיר כזה בעל טוב"י בסיומן פ' וכן מוצא בחסו' מנחות י"ז ע"כ
 נמשקרום פניה שוב אינו מחמין וי"מ לענין מזה עי"פ ובפסין חסופות
 וכ"כ בפסין חוטין' מנחות ע"ס ח"ל פירש"י שוב אין חוטין נמשכין שוב
 אינו מחמין ואינו קרמו פניה כמור ע"ל הרי מוכח דקודם לכן שפיר
 מחמין וכן מלמדי הרעט"ק פסחים שם שכתב בשם רוב הדל"ה חז"ל
 כל שפורסא הו"ל חוטין וכו' ויחין דכן מההיא שעתא שוב אינה חז"ל
 לדי חיתון עי"ל וכ"כ לתמן צמורה נד אפי' שפסלו ח"ל שלחנה ענאפה
 כשיעור מזה שוב אינו מחמין וכו' עי"פ הרי מוכח דקודם לכן גא לדי
 חיתון ונלא מלתי כנגד זה רק בשמעות העור שכתב ואם לאו אין יולאין
 דמהו ראו המקילין להוכיח דמשום לחא דחמין דאן אלא שחין יולאין
 וזה ידי מוחה מזה אלכ כבר דחו הארונים וזה דטעור עיקר דינא אמי

השמה עדיין חס ואל צמח שגטגנה? (טו) יוצאין בה. ידי חובת מלה. ואפילו אם הוא אורלה אחר זמן מרובה דמשנאפח כשיעור הזה לכו"ע חו לא אחי לידי חימוץ וקודם שיעור הזה עדיין איננה בכלל לחם רק (כא) צנץ יש עוד סימן לפת שהגיעה לכלל

שער הציון

(יב) בַּלֵּה לִבִּי: (יג) כִּי בָּקוּ סִימָן קֶסֶם דֹּה"ה צִנְעוּנוּ לַעֲנִין פֶּסַח וַעֲנִין צִנְעוּת שֶׁם בִּסְ"ו: (יד) חֵק יַעֲקֹב: (טו) עֵינִי חֵק יַעֲקֹב וְכִי הִגֵּר": (טז) הִגֵּר": (יז) וְגַם יוֹלָה בֵּה יִיָּהּ בִּפְסָח [אַחֲרוּיִם]: (יח) ח"י מִמַּשְׁמַעוֹת רַש"י שֶׁם בִּנְחֻחוֹת ע"ח: (יט) וְנִרְאָה פֶּשׁוּט דֹּה"ה אֵם מִטְּלָל אֲחֻזָּה בְּדִידוֹ וְאִינָה נִפְרַחַת וְהוּא סִימָן מוֹצֵרֵק שֶׁאִין חוֹטִין נִמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ וְרִאִיָּה מִמֶּה דֶס"ל לְהִגְמִירָה שֶׁם דֹּלָף בָּאִין חוֹטִין נִמְשָׁכִין עַדִּין קְלוּשָׁה מֵאֹד וְנִפְרַחַת כִּשְׁמִעְלָטִין אֲחֻזָּה: (כ) אִי"ר וְיֹבֵב סִימָן פ': (כא) לָשׁוֹן ר"ח:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ב' כתב שצריך להטיל בו קרקע עבה אצבע, אבל הטחה מועטת אינה מועילה כלום, שאינה מפסקת בפני גיעול חמץ הבלוע בקרקעיתו הישנה שלא יצא לחוץ.

הלכות פסח סימן תסא

ז טור בשם ר"ח (יט) * והוא שלא נימוחה אבל אם (ט) (כ) בשלה אינו יוצא בה: ה' (כא) 'אם אפו (כב) חמץ עם מצה (י) לא נאסרה אלא אם כן (כג) נגעה בחמץ "ונוטל ממקום שנגעה (כד) כדי נטילת (יא) [ג] מקום והשאר מותר: הגה מנה שנתכפלה בתנור (יב) (כה) ודבוקה (כו) עד שאין שולט שם האש (כז) * אוסרין (יג) אותה (כח) תוך הפסקה (כט) אצל שאר מנחה שנתנור (לא) מותרים (לא) וקודם

שערי תשובה

באר היטב

שום משקה ואוכלם דנכס"ג פסק לעיל סי' קס"ח דמנכר המוציא ובהמ"ו ושמעתי שכן היה נוהג גדול הדור מהר"ם אבולעפיה ז"ל לעת זקנתו עכ"ל: [ג] מקום. ענה"ט ועיין בשו"מ ושם הכהן סימן מ"א שם"מ מה שמדברין עליו על אכילת מנה או לאפיקומן ועיין ז"ח: (ט) בשלה. ל"ד בשלה אלא ה"ה בשורו לתוך הרוחמין. וכתב המ"א דלפילו בכלי שני יש להחמיר ונראה דה"ה בכבוס מעל"ע אף בלא נימוח דכבוס כמבואר ח"י וע"ל סי' תע"ג מדין מרור הכבוס: (י) לא נאסרה. דריח כ"ה האש שאין בו שמוניות כלל ל"ע אינו אוסר. ונראה דלחמית חודה דד' מינים היו חמץ ומנה ולאפות בתנור אחד דל"כ ופיר"ם הקשה עליו ועיקר שלחמית חודה היו כ' עשורים וכתנור גדול לא שייך ריחא ועיין מ"א. ועמ"י: (יא) מקום. היינו כעובי רוחב אצבע. ומתה"ל וז"ל מחמירין לאסור כולו אכן מדברי הט"ז והמ"א נראה שמסכימים לדעת הש"ע וכן נראה עיקר מ"מ בנעשה תוך הפסקה יש לאסור כולה כמו במנה כפולה שבתנור ח"י: (יב) ודבוקה. אצל באינה דבוקה ממש אין לאסור ומ"מ אם לא קרמו פניה לדמטה במקום הכפל אסור. אחרונים: (יג) אותה. אצל שאר מנחות אין לאסור במנה נפוחה או כפולה אף שרדו אותה במרדה אחת כיון שהוא עצמו חומרא בעלמא כמ"ל סי' תנ"א ס"ק מ' ע"ש:

ביאור הלכה

משנה ברורה

שקשה לו לאכול מנה יבשה שאכל מנה מפוררת אף שהוא כקמח ומבדקין ע"י המוציא ואכילת מנה ובלבד שישלם [אחרונים]: * והוא שלא נימוחה. הנה מפירוש רש"י משמע דלפילו מתמסקה כל זמן שלא נימוחה לגמרי יוצא בה ועיין בד"ח משמע שמגיד כן להלכה וכן משמע בביאור הגר"א שנתראה מקור לכול זה ממה שאמרו המהר"ם וגמטו אם מנה היא אין אדם יוצא ידי חובתו בפסק ור"ל דודאי ע"י שריה דאי ע"י ביטול אפילו לא נמחה אינו יוצא דק"ל כ"י יוסי אף הגר"א שם בחולין לא אחיז כ"כ שפיר ע"ש בדף ק"כ אלא דנימוחה קרי היכא דר"א לגמרי אכן מדבר הרב"י משמע דלפילו לא נמחה לגמרי ג"כ אינו יוצא ידי מנה ומה דנקט וגמטו אפשר דלרבותא דתמן נקטיה דלפילו בזה דעדיה כעין שהיה ג"כ חייב משום דכתיב נפש לרבות השוהה כדאיתא שם בגמרא ור"ע: * אוסרין אותה תוך הפסקה. עיין מ"ז שהטעמנו מעט

לשרותה אם לא לזרוק וכו' בשהיד (לד) סולדת זו. ודוקא במים אצל במרק (לה) יש להחמיר בכל גווני: ה' (כא) אם אפו וכו'. אפילו (לו) תוך הפסקה: (יב) חמץ עם מצה. בתנור אחד (לו) אפילו בתנור קטן וקמח דמחמיר לעיל בסיון חמ"ו סוף ס"א בכלל שרי דריח פת היתר בפת איסור אין נחשב לכולם והסכימו (לה) האחרונים להחמיר בזה אפילו היו יתלשים בשמן או שומן ומ"מ אותו מקום (לט) שעמד התנור בתנור רצ"ח היסק כדי להכשירו אצל שארי מקומות בתנור א"ל הכשר דאין מוליך ומתפשט בלעמו כבולו בכחוש בלי רטוב: (כג) נגעה בחמץ. היינו בתנור כשהם חמין: (כד) כדי נטילת מקום. היינו (מ) כעובי רוחב אצבע אגודל בינוני ויש (מא) מאחרונים שמחמירין בנעשה תוך הפסקה לאסור כולו ולפי מש"כ הגר"א (מב) במק"י יש להקל גם בזה: (כה) ודבוקה. אצל באינה דבוקה (מג) ממש אין לאסור. ומ"מ אם לא קרמו פניה לדמטה במקום הכפל (מד) ואפילו יש לו ספק בזה אסור: (כו) עד שאין שולט שם האש. ר"ל דכיון (מה) שגדבק ואין האש יכול לשלוט שם בכה לאפות מיד חיישינן שאדריכה ומהי נתחממה: (כז) אוסרין אותה. כולה (מו) דכיון שהתנור מחובר במנה בתחיתה אחת מושגין שמה נתפשט טעם התנור בכל המנה ואע"פ שיש במנה ששים נגדו אין מתבטל בתוכה שחמץ בפסקה במשהו: (כח) תוך הפסקה. ר"ל אם האפיה היה תוך הפסקה דאז דינו במשהו [הגר"א]: (כט) אבל שאר מצות שבתנור וכו'. אפילו אם נוגעים (מו) ונושכים בזו דאין איסור כחוש יוצא מתחיתה לחתיכה בלא רטוב ורק צריך ליתר שינוי מעט מן ההיתר עם האיסור במקום הנגיעה (מח) כדי נטילה: (ל) מותרים. אפילו (מט) אם נגעו זה במקום הכפל ואם היתה אחת מהן משוחה שומן (נ) אפילו ההיתר שמן (נא) אם נגע במקום הכפל כולו אסור דאזל ההיתר ומפטם לאיסור וכן כאלו הוא ג"כ שמן ומתפשט האיסור בכולו אצל שלא במקום הכפל סגי לה (נב) כדי נטילה ואם היתה המנה הכפולה שמן (נג) אוסרין להצטרפה הנוגע ע"ה בכולה: (לא) וקודם פסח. היינו אפילו (נד) בגמלא תוך הפסקה כיון

שער הצינון

(נג) דאי אין בזה כחית הלא מביאר לעיל בסיון קס"ח דאין שם לחם עלה כלל ולמה להו להר"ף והרמב"ם לומר הטעם משום דעטם מנה בעיין וליכא: (לד) פיר"ם והיחול בגדלי יע: (לה) ואפילו בזמן גמור מתמסך הא"ר במרק דאזל אף בזה מתבטל טעם מנה עי"ש: (לו) כ"מ בד"י: (לז) אחרונים: (לח) ח"י וא"ר וח"מ והגר"ז ואף בפסח"ג כתב דנמ"ח משמע דמחמיר בזה יש להקל: (לט) ח"י וש"א: (מ) אחרונים: (מא) ח"י וא"ר ומ"מ (מב) לענין מנה כפולה וכן מפיר"ם ומ"א ומת"ר והגר"ז משמע להקל: (מג) היינו אפילו הם נפחיים כ"כ עד שכמעט נדבק הכפל להדדי כיון שאין נדבק ממש [מ"א בשם פוסקים]: (מד) ש"י וא"ר ותק יוסף ופסטר לפי מה שהכרענו לעיל אפילו במנה שאינה כפולה להחמיר כ"ש בזה: (מה) מה"ד: (מו) לנזש: (מז) ט"ז בשם רש"י: (מח) בגדי יע ומה על הפוסקים שהזכירו כדי קליפה: (מט) מ"א והגר"ז וגם הא"ר מזכיר להקל כמ"א ודלא כרש"י. ועיין בפסח"ג שכתב דאם נגעו שלא במקום הכפל אפי' קליפה לא צריך דאין בלוע יוצא כלל מחתיכה לחתיכה בלי רטוב אצל אם נגעו במקום הכפל או שנשכו זו בזו [ואפילו שלא במקום הכפל] או צריך נטילה וכו': (נ) מ"א וכו': (נא) אף דמ"א בסיון אף אין מתק בזה העיקר כמ"ש המ"א בעלמא בתחלה בסיון חמ"ו סק"ב עי"ש כן הסכים הח"מ וכן הוא דעת הא"ר שם וכן העמיק הגר"ז והמ"א: (נב) כה"ט וח"א: (נג) כן משמע מלשון המ"א בתמ"ו סק"ב וכן ביאר שם המהר"ם עיין בשו"ע הגר"ז וכו': (נד) ח"י וכן מוכח מהגר"א:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב סעיף י"ב כתב: יוצא אדם י"ח במצה שרייה וכו' ואף על פי שנתמססה במים לא יצאתה מכלל לחם כל זמן שלא נימוחה לגמרי. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף י"ח כתב כדי קליפה.

פסח * אין לאסור (לב) רק מקום (יד) * דבוקה (תה"ד סימן קנ"ו ופסקיו סי' קמ"ה) מנה (טו) [ד] (לג) נפוחה * (ואם הוא צ"ע) נאמנה (טז) (לד) אסורה אבל אם עלה עליה (לה) קרום כדרך שעולה על הפת בשעת אפייה מותרת תוך לשער בשם נגד הכפל מהר"ל תשובה

שערי תשובה

הב"ח שמחן שנגע במנה שצמח אחר הכל הב"ח לשיטתו דאפילו נכחש אסור אף לפמ"ש אם נאפה כראוי בשגע החמץ אינו אסור אלא כדי נטילה וה"ה במנה שנתכפלה דינה הכי ומהש"ע משמע דאף כשלא נאפה כראוי אינו אסור אלא כ"י ולעג"ד לחלק במ"ש ע"ש וע"ש סי' ל"ט וסימן מ"ה במנה שנתאכל במנה אפריס אם אין הפ"מ י"ל שצ"ל לשם כשעריין המנה ואם אין להסמך שמה צ"ל לשם קודם שנתאפה המנה כראוי א"ל רק כ"י או כ"ק כיון שהאסור והיתר כחוש אבל אם י"ל שצ"ל לשם כשעריין המנה לא נאפית כראוי יש לחוש להאכיל דחמץ משפפע ע"ש ועיין בחומת יקומאל סי' ז"א: [ד] נפוחה. ועיין בדבר שמואל סי' רל"ד במנות הדקות שלנו אין לחוש לאצטבעות וחללים הניכרים מבחוץ ובפנים כדרך רובא דרובא הנעשים מחמת האור אפי' צינולשים ע"י וריזין בלי שהיה כ"י שהרי סופגין פירשו כספוג מלאה חללים ואפי' אינם רק קרומים דקים רק קלת צנני אין לחוש נפוחה צמאצמיתו היינו שפירא ח"י עובי העליון כל המחתמן או שהוגבה למעלה ממקרקעית התנור אמעיתה של גוף המנה דזה חוה שריח במנות העצות קלת ע"ש ו' דמ"ש הפוסקים לנקר המנות כדי שלא ינפח אינו משום שהנפחה סימן לחימוץ כנפח החמץ צדיונו עיסה דל"כ אין מחלק בין נפח הקרומים הדקים וכו' ובס"י רל"ד האריך בזה קלת וכמד שאין הניקור שלא ינפח מחמת שהנפחה סימן לחימוץ שהיה צ"ב בזה אלא לסיבה שלא יתחמך שעי' הנפח במנות העצות כדלעיל אין האור שולטת יפה ואין נאפית כהוגן כאשר ח"י רואים בחילוק מנות עצות הנפוחים צמאצמיתין והנה העליון אינה נאפית כהחמון וכו' ראו להחמיר כמהר"ל משום גדר או גורם קופרים כהיה דנכפלה במנור או

באר היטב

(יד) דבוקה. אפי' נמצא תוך הפסח כיון שנאפית קודם פסח. ומדמסח רמ"א משמע דכ"ל דאע"ג דאין ס' נגד מקום הכפל שרי וכו"כ הט"ו ורוב פוסקים. אבל רש"ל וצ"ח ומהר"א מזכירים ס' נגד הדבוק. ומ"מ נ"ל דלא צ"י ס' אלא נגד ד' הפנימי היכא שדבוקים להדדי דבגד החילון שולט האש שפיר מ"א. והח"י העלה עיקר כדעת הפוסקים דלא צ"י ס' נגד מקום הדבוק ע"ש וכו"כ בא"ו. ואם נמצא מנה כפולה נפוחה לאחר פסח העלה הח"י דאין להחמיר כיון שהוא ענינו חומרא בעלמא ויש להחמיר צמאצמא אחר פסח ע"ש ודלא כא"ו וע"ל סי' תמ"ז ס"ק מ"ג מש"ש. ועמ"ש: (טו) נפוחה. יש צ"ח שני פירושים פירוש א' שנתלקה עובי המנה ושהעליון עלה למעלה. ועי"ל נפוחה צמאצמיתא שלא נתלקה כלל אלא שחפץ גוף המנה כמו שהוא נבלם חמץ כ"כ הב"ח. ומהר"ס מלוצנין כתב כפי הראשון. והט"ו האריך להחמיר כפי הראשון ומסיק דאין איסור אלא כפי השני ע"ש. ובמ"א כתב צ"ח שט"ו שהיה אסור לגמרי נפוחה וז"ל מעיד אני עלי שמים וארץ כי לא ראינו פעם א' מן חומתי הב"ח שאסר שום מנה שנפוחה וכו' ואדרבה שחק על האוסרין ע"כ אין להפסיד ממונ של ישראל בשביל זה עכ"ל הט"ו. והפריז על מדותיו להקל ראש בדבר שאזכירנו ואזכורנו ונהו צ"ח איסור עכ"ל המ"א. הנה מ"ש בשם הט"ו לא נמצא כן בספר הט"ו שפנינו אלא שעשה פסח דבר בין הדעות כמ"ש. אכן במחשבה הט"ו כתב הלשון ממש כמו שכתבנו בשמו המ"א. וכמד הוא לאסור אותה מנה דלא כמו שראיתי איה מורים שאוסרין אף אייז"ן ושאר כלים ומה שנשמענו בזה. והמה מפסידין ממונ של ועשו"ת דבר שמואל סי' רל"ד ושפ"ד שמיקל גם כן בזה ע"ש. ואם נמצא דבר שנאפית טעמו אותה בשומן והחזירה לתנור ונעשים נפוחה שרי לכ"ע. מ"א: (טז) אסורה. כל המנה. ואפילו ס' לא מהני אפילו קודם פסח דכילה נאמנה כ"כ מור"ם מלוצנין סי' ק"ה. וכן

משנה ברורה

כיון שנאפית פסח: (לב) רק מקום דבוקה. וקצ"ו (טו) כדי נטילה והשאר מותר (נו) אף דלית בזה ששים נגד מקום הכפל. אם נמצא צדיו מנה כפולה נפוחה לאחר הפסח (נח) אין להחמיר. וטוב להוציא מנה כפולה או נפוחה במדרה אחרת (נט) אם יש צמאצמיתא (לג) נפוחה. יש צ"ח שני פירושים א' שנתלקה עובי המנה צמאצמית וחקל העליון עלה למעלה צ"ל שלא נתלקה כלל אלא שחפץ גוף המנה צמאצמית וטעם כמו נפוחה בשמים (לד) אסורה. כל (סב) המנה אף במקום כיון שנעשה חלל צעזעה חליטין שנתחממה כולה (סד) ואפילו יש ס' נפוחה נגד מקום הזה לא מהני ואין חילוק בין קודם פסח או בפסח ועיין באחרונים שהסכימו שאין לאסור אלא כ"כ החלל הוא גדול כ"כ כמו אגוז לו (שקורין האגוז טוס) או כמו אצבע גדול (סה) צינוני דווקא כשעלה החלק העליון מן המנה צעזעה למעלה אבל אם לא עלה למעלה אלא שצמח עובי המנה יש נקב חלול כשיעור שנתחמך אסורים (סו) מקום הנקב לבד שאותו מקום דומה למנה כפולה שאין חוס האש שולט שם והשאר מותר אפילו תוך הפסח ואין אסורין אפילו במקום הנקב אלא כשיש בחוץ אצטבעות (שקורין בלעזליך) שהוא סימן לחימוץ אבל אם הוא חלק מותר ואם יש במנה שני נקבים נקב בתוך נקב מוסיפין לאסור כולה. וכו"ו אם הנפחה נעשה במנור צפעס ראשון אבל לא לאחר שנתאפה טעמו אותה בשומן והחזירה לתנור ונתפחה שרי לכו"ע: (לה) קרום. היינו קרום דק מלמעלה ולא צמאצמית עובי המנה (סו) יש מאחרונים שכתבו דמחנות

ביאור הלכה

אם טעם הדבר ומ"מ אינו אלא חומרא בעלמא וכמו שכתב הט"ו דהא ידן שללא צדיו א"ש מדינה אלא כדי נטילה ועיין בבאור הגר"א שכתב דלפי מאי דמצינן לעיל סימן תמ"ז סוף ס"א גם בתוך הפסח אין לאסור אלא מקום דיבוקו וכן הסכים הפרי"ם לדעת ואפשר דמלך המנה גם הם מדור דיש להחמיר צמאצמית אם יש לו ספק כשם הכפל צדיו אין להחמיר תוך לאותו מקום: * אין לאסור רק מקום הדבוק. עיין במ"ב

שער הציור

(נה) היינו אפילו צ"ע אחר זמן איסור: (נו) ט"ו וש"א: (נו) כן מוכח ממקומות רמ"א וכו"פ הט"ו ומהר"ס לוצנין ופרי"ם ומהר"ל וא"ו וכו' והגר"ו ואף דמ"א מסיים דרש"ל וצ"ח ומהר"א מזכירין ס' נגד הדבוק אין להחמיר כ"כ צעני מנה כפולה כיון שלא הוכר ענין זה בש"ס וכמו שכתבו האחרונים ועוד דהא הגר"א ופרי"ם מקילין אפילו בתוך הפסח רק מקום דיבוקם והיינו אפילו ליכא ס' נגד אותו מקום דיהא היבא הגר"א ראה מלעיל סימן תמ"ז סוף ס"א דל"כ רק כדי נטילה ועכ"פ נקל כוונתיהו בקודם הפסח ובפסח שאפילו נפוחה בפסח לכו"ע אינו אלא חומרא בעלמא כמו שכתב הט"ו: (נח) כ"כ כמה אחרונים: (נט) אחרונים: (ס) צ"ח ומ"א בשם כמה אחרונים דלא כט"ו: (סא) והנה דרך האופים כשדואים בתוך התנור שהמנה התחיל להתפחה מזה עליה במדרה שלא חמלה למעלה משמע מדברי הח"י שאין בזה חשש: (סב) אחרונים: (סג) א"ר וחי"א ומה שכתב הרמ"א צמאצמית היינו שחלק העובי וכו"ל ולא ע"י קרום דק א"ר אורחא דמלחא נקט שדרך להנפח צמאצמית נא"ר: (סד) מור"ם מלוצנין ומ"א וא"ו: (סה) כן הסכים הא"ר וש"א דלא כמ"א שכתב צמאצמית קטנה: (סו) מ"א בשם אביו דורי וכמד הח"מ שהוא חומרא בעלמא ואין לאסור הכלים משום זה: (סז) שעי"ת בשם דב"ש וברכי יוסף:

הערות: 1) עיין לעיל סי' תכ"א ח"ב ס"ק קי"א לענין זה:

(מהרי"ל) (לו) אם שני מצות שוכנות * זו על זו בתנור (לו) קודם אפייתן אסורים דהוי כמנה כפולה (מהרי"ו) וכן יש לזהר (לח) שלא (יו) [ה] יגעו זה בזה בתנור צעודן למין כי אין האור שולט במקום נגיעתן ובאין ליד חימוץ (צ"י בשם א"ח):

באר היטב

הסכמת האחרונים וכו' כ' במ' א"ו וכבש שם בשם זקנו הגאון דאין לאסור אלא כ' ניכר שהנקב עלתה למעלה והנקב צריך שיהיה בו חלל מחזיק כמו אגוז לוח שקורין הי"ל נ"ס גדולה או אלבע גדול צינור וכו' המ"א. וכבש עוד המ"א ואפילו נקב של עלתה למעלה ראיתי גאוזי דורנו מורין לאסור מקום הנקב לבד ושאר מנה מחירים אפילו חוץ הפסח. וכן מצאתי כתוב בשם הגאון מהרי"ו הורו"ן. ואם יש שני נקבים נקב חוץ נקב חוששין לאסור כולה. ומצאתי כתוב אם הנקב חלק מותר ואם יש בלעז"ל צמחור אסור עכ"ל: (יו) יגעו. ובדיעבד אם נכשו זה בזה ושיניהם נוגעים בתנור למטה או חוס האש שולט למטה שפיר ונאפה כדיו ומותר. רש"ל מ"א. ואפילו בפסח אין לאסור ע"ש. ועין בתשובת בית יעקב ס' ס"ח שמחיר מנה נפוחה אם אינו נראה הנפוח מבחוץ אבל אם נראה הנפוח מבחוץ יש לאסור וכבש שם שיש קבלה בדיו מהגאון מוהר"ר העשיל וע"ש:

הב"ח שנפרד חלק התחתון מן העליון והיינו במצות עצת שהיו רגילים בהגאון מ"י פייטש ז"ל כ' הנה התשובה היא שאלה הב"י היא מפקדה בש"מ מקום שמואל ס' ס"ח שהעמיק מבחי" הגאון מהר"ש ז"ל (שהיה רבו של הגאון בעל מג"ש ז"ל) וע"ש שכתב שמעט מהרי"ו כ"ך ז"ל (הוא אלא"ו הגאון בעל שארית יוסף) שהיה כל ימיו אב"ד בקראקא שהחיר אפי' מנה נפוחה כמנהע כמו אלבע כ' ובשם מהר"ל מפראג כתב דאין חושש כלל לנפוחה כ' ע"ש ומ"ש במקום שמואל על הח"י ברא"י ש"י בשם מהרי"ל מלחם הפנים דקאמר כיון דלפי לה נפוחה ולא אלאמין שלא מפי חסד דהסם לאו נפוחה מחוץ המנה מיי"ר כ' ע"ש הנה הרואה יראה דבריו אלה מפורש יולא מפי גדול הדור מה"ר שמואל אבובי ז"ל במש"י דב"ש ס' רל"ד ושע"ד שכתב ראהו וזו וכבש ב"י ע"ש הנה הרואה יראה דבריו דגבי לחם הפנים הוא בכל הלחם דלפיכא מסתברא כ' ע"ש ועין בשו"ת אלא"ו מהר"מ מלובלין ס' ק"ה עין צב"י שכתב בשם תשובת מהר"מ זכות שכתב בשם מהר"מ בנאן דמנה נפוחה לאו ברקיקין מיי"ר אלא במנה שעבה קצת ויש ממנה בלעז"ל ומהר"ס זכות הסכים עמו ועין בדבר שמואל שדחה בשמי דייס דברי האוסר ברקיקין ג"כ עכ"ל הב"י ונראה שגם הוא מסכים לזה וכן המנהג כאשר כתבתי בפנים ע"כ הג"ה: וכבר כתבתי שדבר שמואל כתב שברקיקין אין חשש נפוחה וכן נוהגים עתה שלא לדקדק כלל במצות ריקקין רק כשרואה האופה בציאת המנה למנוח היא מנפח ועולה כדרך עוגות חמץ והם נקראים במעשה ידיהם להכיר כי הנפוח מתחת חימוץ או לא אך במצות עצת קצת יש לזהר ולדקדק בחילוקים שזכרו בפוסקים ובמקומות שאוחזין מעשה עצת ידיהם מוטל על המורה למדשם בפרקיה שזיהרו שלא תהיה עבה טפח וגם שלא יהיה שם אורה נפוח או בשעת ששיקה אם המנה ימלא בפניה מקומות שיש להסתפק בהם אם נאפית כראוי שיעשו שאלת חסד ולא ישעו על דינתם ובארצנו האידנא כאשר דרי דרונא דעלמא מונעים עלמם מלאפות מצות עצת רק אופין ריקקין ואשר צריך לשחיקה טחטו ברחיים או דכו במדוכה אך אם אירע ברקיקין שגרה בה שמקום הנפוחה אשמי לגריעותא ופניה איננה כשאר פני מנה זו ויש לספק בה אם נאפית כהוגן כאשר חלקי המנה זה דין מנה שנמכלה וכן נראה מדברי הדבר שמואל שהבאנו לעיל סעיף קטן ט"ז עין שם וע"ש דבר שמואל שגרה שנטה לומר שהחימוץ חמץ אפילו אפילו יהיה ודאי אינו כי אם חמץ נוקשה ולפי רוב הפוסקים שהוא דרבנן יש להקל בפילת המנות או נפחתם כשנולד אורה כפך וצריך עיון בזה ויש להחמיר במקום שאין הפ"מ ועין בשו"ת סיח"ר ב"י במנה נפוחה או

ביאור הלכה

דהיינו אפילו נמלא חוץ הפסח ועין במ"א שיש מחמירין או לשרוף אפי"ם שאינו חמץ דבר אלא חשש בלעז"ל * זו על זו בתנור וכו'. כתב בספר חמד משה ח"ל בדיון זה וכן בדיון כפולה היה נראה דכל שדוקים יחד נגיפה אין אסור בזה והרי זה כמנה עבה הרבה ואין זה רק אם שוכנות זה ע"ז או דצוקה וכשמפרידים זה מזה יתפרדו בלי נגיפה אבל אם הם נגיפה יחדיו ידבקו זה יצא ע"פ רוב כשהגיטל בלי וידבק בלי פירוד כאלו ילשזות כאחד ומ"מ לא מלאכי לבד להחליט היסור בזה הואיל ולא פירש הפוסקים ואולי מתמלה היו מדוקים בפירוד

דמצות דקות שלנו אין לחוש להאצבעות והחללים הנכרים מבחוץ ומצפנים כדרך רובא דרובא הנעשים ומתחת האור שאפילו אינם קרומים דקים רק קצת צעדי אין לחוש נפוחה במצותיהם היינו שנפרד חצי העובי העליון מהתחתון דהוי שכית רק במצות העצת קצת. ודע דלפילו באופן שהיה נפוחה לכו"ע דעת הח"י שאין לאסור תערובתה (סח) כ"א אותה מנה עצמה שנפחתה וה"ה לענין כפולה ובא"ר מחמיר לאסור התערובות (פט) בנפוחה אך בהנאה יש להקל ע"ש ונראה דע"פ בששים יש להקל ובפרט ברקיקין דקין

כמו מצות שלנו אפי' מי שיראה להחמיר עכ"פ אין להחמיר בתערובות כדעת הח"י (לו) אם שני מצות שוכבות. היינו (ע) אפילו רק מקצת מנה זו היה מונח בתנור על מקצת מנה זו והטעם לפי שמקום הדבוק אין האש שולט שם וע"כ דינו כמנה שנמכלה במקצת ונאסרה כל מנה עליונה ומנה שתחתונה ואם היה זה קודם פסח מסיר מקום הדבוק עם רוחצ גדול ממנה זו וכן כה"ג ממנה שתחתיה: (לו) קודם אפייתן. ר"ל והינה שם עד שנאפו כך אבל אם האופה הפירין חיכך (עא) נראה להחמיר (וא"ר): (לח) שלא יגעו זה בזה. ובדיעבד (עב) אם נגעו ונכשו זה בזה כיון ששניהם נוגעין למטה בחוס התנור חוס האש שולט למטה שפיר ונאפה כדיו ומותר:

שער הדין

(סח) וגם הגר"ז מעמיק בדבריו להלכה אכן במ"א העמיק בדבר הא"ר: (פט) וכן הכלים כשאינו ב' ס' יש לאסור וכן הרב אייז"ן אך אם כבר נשתמשו בו יש להקל ע"ש: (ע) אחרונים: (עא) אף דהמ"א כתב דתלוי בלעז"ל של הח"י וא"ר [לענין אם החמיר מיד בתנור כשהמוטין נמשכין] אבל כבר הכרענו שם בזה למעלה להקל: (עב) אחרונים:

א טור בשם ר"י
מחמץ
יהושע ק
ל
פסחים (ל"ה) ב שם
גמרא
מחמץ דין
וכו' שם ד שם
גמרא וכתמים
ה שם

תסב דין מי פירות אם מחמיצין. וכו' ז' סעיפים:

א (א) *מי (ב) פירות (ב) בלא מים אין מחמיצין (ג) כלל ומותר לאכול בפסח מצה שנלושה במי פירות אפי' שהתה (ד) כל (ז) היום *אבל אין יוצא בה (ה) *מפני שהיא מצה (ג) [א] עשירה וקרא כתיב לחם עוני: ב *מ"פ (ד) (ו) עם מים (ז) * ממחרים להחמיץ יותר משאר עיסה הלכך * אין ללוש * בהם * ואם לש בהם (ח) יאפה (ה) מיד: ג *מותר * ללוש ביין אעפ"י שא"א לו בלא טיפת מים שנופלת בשעת הבציר ואף לכתחלה רגילים ליתן מים בשעת הבציר (ט) כדי להתיר (ו) נצוק

שערי תשובה

שלא נאפית כדאי ושקרו אותה כדאי על מורג חרוץ שקורין ר"ב איז"ן אסור אחר כך לפער על אותו הרי"ב איז"ן מלות אחרות לכתחלה עכ"פ שאי אפשר לנקותו היטב מפרורין וכמו שאסור על ידי הגעלה ועיין סי' תנ"א:

[א] עשירה. עכ"פ ועיין ב"ש סי' כ"ב ח"א סימן כ"ב חטא שנמאח בפסח במחמץ * שנעשים משומן ודבש ומים אין לסמוך להמיר ולומר דמ"פ עם מים היו נוקשה ונוקשה בעל כפ' לפי שזה חלי בה שאם נאמר מ"פ עם מים לא היה רק נוקשה ממלא מוכח דנוקשה דלדוריתא כמבואר למעין בש"ס וא"כ גם נוקשה אסור נמשכה ע"ש ועיין במהדורא מיינא כחל דכיון דאלו ממה שנקשו לו ע"י מדברי הרא"ש ונב"א בית אפרים סי' מ' הארכנו בדברי ה"ב ושאר פוסקים מה צעודא שאמר אפית המלות בדקו החטים שנאשרו ומלא צהם ורעוים שקורין קנענול"ך שיש עלם מין ולחלוטית בערך חמשה או ששה בכל קוואטר ויש לחוש על המלות שנעשו מחטים אלו יש להחמיר בה כמו מ"פ מעט עם מים שממחר להחמין וכמ"ש הח"י סי' תנ"א לענין יצת צמה ורואה מחמ"ק

ואח"כ ע"י חממות הרב פלטו לחומן ונדבוק יחד ומ"מ אם יהיה עוד אחיה נד להקל יש להקל ולהמיר בענין כזה כן ג"ל עכ"ל:

* ממחרים להחמין. עיין בפוסקים דליכא פלוגתא בחמץ וז' לדעת ר"ת וש"פ אינו אלא חמץ נוקשה דחמץ גמור אינו אלא ממים נלבד ולדעת הרמב"ם * ודעויה הוא חמץ גמור ועיין בסמ"א שהפסים דקוקא נמיעט מים אכל אם הרוב מים לב"ע הוא חמץ גמור וחיוב כרת עליה: * אין ללוש בהם. ונפלו מי פירות על חטים או קמח ונתיבשו אם מותר לאפות מהן מלות אח"כ נחלקו האחרונים יש אומרים דנשעה ציבא עליהם מים מתעורר בהם כח מי פירות ומתערב להחמין ויש מקילים כיון שכבר כלה הלחלוטית ונפלטו לא יתעורר שוב עיין בפרי"ם וא"ר וז"ל ומ"מ ומאמר מרדכי והגר"ו וז"ל ונראה דנשעה הדחק יש לסמוך להקל וללוש מאחר שעיקר דין המחמיר אינו לב"ע דלהי"ף והרמב"ם אינם מתייבשים יומר מתייבש עיסה שנלושה ר' צמים והפסים המגיד ורבינו מנחם לדעתם א"כ עכ"פ נתייבשו יש להקל:

ביאור הלכה

ואח"כ ע"י חממות הרב פלטו לחומן ונדבוק יחד ומ"מ אם יהיה עוד אחיה נד להקל יש להקל ולהמיר בענין כזה כן ג"ל עכ"ל:

* ממחרים להחמין. עיין בפוסקים דליכא פלוגתא בחמץ וז' לדעת ר"ת וש"פ אינו אלא חמץ נוקשה דחמץ גמור אינו אלא ממים נלבד ולדעת הרמב"ם * ודעויה הוא חמץ גמור ועיין בסמ"א שהפסים דקוקא נמיעט מים אכל אם הרוב מים לב"ע הוא חמץ גמור וחיוב כרת עליה: * אין ללוש בהם. ונפלו מי פירות על חטים או קמח ונתייבשו אם מותר לאפות מהן מלות אח"כ נחלקו האחרונים יש אומרים דנשעה ציבא עליהם מים מתעורר בהם כח מי פירות ומתערב להחמין ויש מקילים כיון שכבר כלה הלחלוטית ונפלטו לא יתעורר שוב עיין בפרי"ם וא"ר וז"ל ומ"מ ומאמר מרדכי והגר"ו וז"ל ונראה דנשעה הדחק יש לסמוך להקל וללוש מאחר שעיקר דין המחמיר אינו לב"ע דלהי"ף והרמב"ם אינם מתייבשים יומר מתייבש עיסה שנלושה ר' צמים והפסים המגיד ורבינו מנחם לדעתם א"כ עכ"פ נתייבשו יש להקל:

בהם. ואם מותר לקטוף המלה במי פירות פלוגתא * גמרא גמרא ונלדע חכמים אסור וכן פסק הר"ם בפירושו והרשב"א בתשובה ומצינו הכי' והמחמץ השמיט זה משום דבעור היא ד"א דמילתא ראשונה ואילך מותר קיטוף ודע' זו הוצא גר"ן גילתו בשם רב שירא גאון ע"ש אכן מנהגנו להחמיר בה וכמו שכתב הרמ"א לקמיה: * ללוש ביין. אכל בשמרי יין היו חמץ גמור [אחרונים וכמו

דגב

שער הציון

(א) רמב"ם וש"פ: (ב) אחרונים דלא כש"ג: (ג) רמב"ם: (ד) פוסקים: (ה) כ"מ מאחרונים ועיין לקמן בס"ג ובס"ו: (ו) כן משמע ממ"א וח"י דלא נספח ממ"א כ"א נפל מעט מי פירות לחם העיסה: (ז) אכל בהאזה מותר וכן לשהות עד אחר הפסח [ת"י]: (ח) דהא בגמרא דף ל"ו א'אם ושון שאין לשין נפוסרין ע"ש וכיון דמקלין לעיל לענין לשה דיעבד אם היה בשוגג ובשעת הדחק כ"ש מה: (ט) ח"י וכן מוכח ברמב"ם פ"ה מחור"מ הלכה כ' וכן צעור:

הגהות: (א) ל"ו:

ליקוטי דברי הרב (א) ובשו"ע הרב סעיף ג' כתב כהרמב"ם שם שנתעברו עם מים אפילו כל שהוא מחמיצין חמץ גמור שחיבין עליו כרת. (ב) ובשו"ע הרב סעיף ג' כתב כהאוסרין לאסור באכילה. (ג) ובשו"ע הרב סעיף ג' כתב: שמרי יין שנתייבשו בתנור היו זה חמץ גמור.

(ד) בשו"ע הרב סעיף ד' כתב בסוגריים - אבל מותר לקטף המצות במי פירות קודם האפיה אע"פ שנלושה במים, לפי שהקטוף הוא דבר מועט ואינה ממחרת להחמין על ידי כך.

הלכות פסח סימן תסב

ז טור בשם ר"מ * ואעפ"כ אין לחוש להם (י) * הואיל וכבר נתבטלו המים ביין (ו) (יא) קודם שלשו העיסה: ד' (יב) י"מ ביצים (יג) ושאר משקים כולם (יד) הווי בכלל מ"פ: הגה ונמדינות אלו (טו) אין נוהגין ללוש במ"פ ואפילו לקטוף המלות (טז) אין נוהגין רק לאחר (ח) [צ] אפייתן (יז) בעודן חמין (יח) ואין לשנות אם לא

באר היטב

פירוש כשמערה לכלי א"י שיש בו משקה טופח אז אם יש מים ביין שכלי העליון רואים היין כאלו אינו והמים מבטלים היין של א"י [עין י"ד ס' קצ"ו: (ו) קודם. משמע דלף שנעדרב לתוכו לאחר זמן הנזיל אפ"ה נתבטל. ח"י וכ"כ א"ו. אבל אם נחערב מים כל שהוא במי פירות בשעת לישה אסור מ"א. ועסק"ג מ"ש: (ח) אפייתן. וז' לילות הראשונות נהגו אסור גם בזה משום גזירה דמלא עשירה ח"י. ופשוט דלף חילוק בין חלב לשאר מי פירות

שערי תשובה

נענין רוק שפני עכבר ע"ש ולכן יש להחמיר שלא לאכול המלות אפי' אופה קודם הפסקה אם יש לחוש שלא היה ס' ולא נתבטל ע"ש ועיין בשו"מ משאם משה ס' ז' בדין חטים שנמלא בהם מערבנות מלה ע"ש: [צ] אפייתן. עכ"ל ועיין בשו"מ בית יעקב סימן ס"ט דבש"ס מבואר דרביעית שמן לשבעה עשרונים פחות משלש לא היה מלה עשירה ועל קטוף שכשיעור הזה יכול ללאת בו י"ח דיעבד אבל לכתלה שיש לו אחרת אף שלא נעשים לשם מלה מזה יקח מלה אחרת ע"ש (וע"ש שכבד דמשמע דיואף כי דיעבד כו' ולענ"ד ליתא דלשנא דמתני' חלות חודה כו' ויאלים בהם היינו לכתלה) וע"ש שכבד שו' עשרונים פחות שלש לפ"ע השיעור חלה הוא ג' קווארט ר"ל דלוח נחלקת רביעית שמן שהוא

ביאור הלכה

שכתב בתוספות כ"ח ע"ב דלא כאל"ן: * הואיל וכבר נתבטלו וכו'. עיי' משנה ברורה שכתבנו בשם רוב האחרונים דמירי שנעברו בשעה שהיתה היין חמין. ודע דמ"מ י"ג כ"ה אחרונים שמפרשים דברי השו"ע כפשוטו דלפילו ביין גמור נמי מיעוט המים מתבטלים במי פירות וכפי שנתמע בחמת מפשטות לשון המחבר שפיים הואיל וכבר נתבטלו קודם שלש העיסה אלא דוקא בשעת לישה העיסה אם עירב מעט מים בהעיסה ויולשה ביין לא נתבטל ומשום דלא שייך שם ביטול שמיך בהתרפס יחד עם העיסה מחמתו לעשות פעולת החימוץ עוד קודם שמפיקין היין לנטל המים שמא"כ קודם שנאו להעיסה שפיר מתבטלים המרורים למועטין וכבד אש"כ היין להעיסה הרי הוא כמי פירות לנדר' והא דכתב המחבר בקעף ו' דהטה שנמאלת בדבש וכו' מותר וכלכד שלא נחערב בהם אין כוונתו שלא נחערב בהם אפילו מקודם שלשו אלא שלא נחערב בהם בחטה ודבש בשעה שהיו מעורבים וכנ"ל עיין בהג"ה בנא"ה

נגמרה עשייתה דהיינו (יא) בעודנה חירוש ואח"כ חוסק היין ונחפך (יב) המים ג"כ לין ולהכי נחשב הכל לין ולפ"ז אם נחערב המים ביין אחר התקיסה בודאי אין עוד לזומו יין דין מי פירות: (יא) קודם שלשו העיסה. דאם נחערב מים כל שהוא במי פירות בשעת לישה לכו"ע לא נתבטל המים ולשון המחבר אינו מדויק כ"כ לפי מסקנת רוב האחרונים הנ"ל דלפילו בקודם לישה לא נתבטל דכל ע"ס הדיבור הוא רק משום שנחערב ביין בשעה שהיין חמין ונחפך המים לין וכנ"ל ועיין בבה"ל. וכתבו האחרונים"ד יין למוקים או (יג) דבש למוקים אף שנעשים ע"י מים כיון שנשתנה טעמו לגמרי הוי כמי פירות גרידא כי המים ששרו בהם האמוקים נשתנה ברייתם (יד) ודוקא אחר שכבר נגמר חסיסתם וכנ"ל לענין יין ענבים [דל"ה לא מקרי מי פירות] וגם שלא נשקף בו עוד מים אח"כ (טו) ודוקא כשהאמוקים הם הרבה שאם הם אחד מששה במים פשיטא דנחשב זה כמי פירות עם מים ומחמין (טז) ויש מאחרונים שמחמין (יז) בלמוקים בכל גווי וסוגרין דמי למוקים לא נחשב מי פירות (יח) וע"כ כל בעל נפש יחמיר שלא לאכול מלה שנילושה בזה רק למכור או לשהות עד אחר פסק ועיין מה שכתבנו לקמיה בס"ל לענין מי דבש: ד' (יב) במי ביצים וכו'. דס"ד דגרור ממזי פירות (יט) לפי שהעיסה חופה מותרת דלן זה חמין: (יג) ואשר משקים. דכל שיעור המלות המים חמין ויתבאר שרטי דבר זה לקמן סימן תס"ו ע"ש: (יד) הווי בכלל מי פירות. ושייך בזה דינים המבוארים בקעף א' וז': (טו) אין נוהגין ללוש וכו'. דחוששין (כ) לכתלה לנזרת הני פוסקים דס"ל דמי פירות בלחודייהו ג"כ מתמימים וממחרין ג"כ להחמין. וגם חוששין שמא נחערב בהם מעט מים לכו"ע מחמין: (טז) ואפילו לקטוף וכו'. ר"ל למשוח את פני המלות במי פירות (כז) אף שהוא דבר מועט: (יז) בעודן חמין. וכתבו האחרונים דגם בזה יש לזיזר מליקטן ללילות ראשונות לכית של"חמוצה דהוי (כז) כעין מלה עשירה ודפטר (כג) כשמחמין אח"כ שוב לתנור: (יח) ואין לשנות. וכפי המנהג (כד) אפילו כבד לשה ואפאה מיד אין לאוכלה

שער הציון

(י) פ"מ וטעם יהודה: (יא) כתב המטה יהודה בשם כנה"ג ופר"מ דלוח בתוך ג' ימים לדריכתו ונקרא יין גמיוו דלקמן סימן תקנ"ז ס"ב אבל אחר ג' ימים אף שעד מ' יום נקרא חירוש לענין נכרים מ"מ לעניינו מקרי יין גמור ושוב לא יתבטל בו: (יב) אבל אסור ללוש ביין זה בשעה שהוא חוסק עדיין כיון שהמים שבו עדיין לא נשתנה להיות יין: (יג) ששורין אותן במים חמה ואח"כ פוסטין אותם ויואף מהם דובשן עם המים שנכללו בהם ואח"כ מבטלין את המהול הנחמטין מהם עד שנעשה דבש: (יד) ח"א: (טו) ש"ע: (טז) עיין בנכרי יוסף ונשע"מ: (יז) וזה"ש דבש למוקים: (יח) וגם המטה יהודה פסק דהוי כמי פירות מקרי חמין לין אומן לידע שיעור המים ושיעור יוסף דנתינו כמה משך חסיסתן לידע ממי נחפך המים לין: (יט) פוסקים: (כ) אחרונים וכ"כ בביאור הגר"א: (כא) מג"א. ומ"מ עדיין אינו מיושב לדין דפסקין דלפילו נחמט מים ממחר להחמין ואפילו בקטוף שאינו מעורב רק מלמעלה ג"כ כתבנו דרוב פוסקים אסרים ובהכרח ברייתא וזמי פירות אדרבה כמעט כל הפוסקים מחירים וא"כ מאי אפילו. והנכון דהרמ"א נקט לשון זה לפי סברא זו שהנ"ל לדידהו מי פירות בלי מים לא קילי ממי פירות עם מים ולדידהו שייך שפיר רבנא דלפילו בקטוף שאינו אלא מעט מי פירות ג"כ מיישין שממלה להחמין: (כב) עיין לעיל סוף סימן תנ"ה ב"ח ממדד דיעבד להחיר בזה לכית מלה וכתב דלא גרע מחבלין ע"י"ש ונאמתי גם בתכלין הניא המג"א שם בשם הרמב"ם דהוי מלה עשירה אכן בפר"ח שם כתב ג"כ דלן לאסור מאחר שכבר נאפה מחמלה והביא ראיה מר"א סוף סימן תע"א לענין מלה שנחפרה ויולשה ביין אלא דנאמתי גם שם אינו ברור כמו שכתבנו שם בתנא ברורה ע"ש וקל"ה פוסקים הוי מלה עשירה ועיין ובא"ר שנהגין בלילות ראשונות שלא ליקטן אפילו שלא לכית מונה לזכרון משום מלה עשירה: (כג) עיין בפמ"ג: (כד) הגר"ו וכו' ולשון הרמ"א בתולין חמין חמ"ד ובסימן תס"ג ע"ג

הגהות: א' ר"מ:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף י"א כתב: יין צמוקים דינו כמי פירות לענין חמץ, כי המים ששרו בהן הצמוקים נשתנו מברייתן לאחר שנתנו בהן הצמוקים עם יין ונתהפכו להיות הן עצמן יין, ובסעיף י"ב כתב דצריך שיהיו ענבים שלמים ולא ענבים שנדרכו בגת ע"י קורה וכו', ובסעיף י"ד כתב לענין דבש צמוקים דג"כ דינו כמ"פ, לפי המים שבו נשתנו מברייתן ע"י האור להיות דבש. ב' ובשו"ע הרב סעיף ח' כתב - ויש נוהגין שלא לקטף בשני ימים הראשונים אפילו לאחר אפייתן, גזירה שמא יקח אותה למצות מצוה, והן פסולות.

הלכות פסח סימן תסב

סד באר הגולה

בשעת הדחק (יט) ללכוד חולה או זקן הנרץ לזה: ה' יהלש עיסה (כ) במ"פ טוב לעשותה (ט) פחות
משיעור עשרון כדי שלא תתחייב בחלה: ו' (כא) "חטה שנמצאת בדבש או ב"ג] ביין וחומץ (כב) מותר
טומאה ואסור לשרפה ואסור לטמאם לדלעול ב"ס מ"ו הבג"ע ע"י ב"ד ס"ד (ז) ש"ד: ח טור ודלא הירושלמי וכ"כ הרא"ש בפרק ב' דפסחים

שערי תשובה

באר היטב

ללא כע"ש: (ט) פחות. וט"ו ומ"א כתבו דיפרש בלא צרכה וילוש
כשיעור. ועמ"י: (י) ציין. וכתבו האחרונים בשם הרשב"ץ דין
למוקים או דבש למוקים שנעשו ע"י מים שנשמה טעמו לגמרי הוא
כמו פירות גרידא כי המים ששרו בהם הלמוקים נשמה צריכתם
וכן הסכמת המצי"ט ומהרי"ט. והכס נצי בשבטו ס"י ק"א כתב
להלכה למעשה דציין למוקים שלנו אסור ללוש בפסח כי אין דינו
כיון גמור אלא כיון מווג ע"ש. ועיין ציד אהרן. ועיין במ"א שהניח
ב"ע בחטה שנמצאת במי דבש שקורין מע"ד והכ"ג א"י מיקרי מי
פירות כיון שנשמה טעמו ע"י ציול. וט"ו הביא מעשה פעם אחד
הביא משרת כלי עם דבש הנקרא מע"ד לשמות וגמלא צו חטה א'
והמיר הדבש לשמות לפי שאין אסרת בלוגן. עמ"י תס"ו"א ס"ק י"ז
באריכות. ולענין אם נמצא חטה בשומן אוו רותם. בשל"ה אסור
מאחר שהיתה שרייה במים. וא"ו כתב שזקנו פסק להשהותו אחר
פסח. ובתשובתו אמר דקד ס"י קכ"ב פסק להמיר דהמים כבר
תתגבזו ע"ש וכ"כ המ"א להמיר וסיים אך במיני טיגון ששורין
המלא במים ואחר"כ סוחטין אותם ולשין אותם בשומן ונפל לתוכה
חטה י' להמיר דנשארין בחבור מים צעין דא"ל לטוחטן לגמרי
ע"כ. אבל הפר"ח ס"ס תס"ו דעמו להמיר כדברי השל"ה ועיין
בית יעקב ס"י ז"ט. נשאלתי על לעקוץ שילוש בדבש בלי מים
ששכת ולא מכרו קודם פסח מה דינו. ואמרתי למכור אותם לא"י
מאחר שלא נזהר בשעת לישה ללוש אותה על דף שאינו של חמץ

כמותה ולמ"ד שח"מ צריך לזהר לשמור מחמתו א"ש ה"ה השכר היואל
גרמא לעיסה להחמץ יותר ממ"פ עם מים ע"ש ושם כתב ג"כ צענין מי
דברי המצי"ט ומהרי"ט וכתב שאין ראיה מהך דהמוכר פירות וטעם דמ"פ אין מחמלים מפני שטעמם הם גורם למטע החימוץ וכשיש בהם מים
קריית המים וחוץ של המ"פ גורמים להמיר החימוץ ומוקים י' שם משמיהם ולכן דעו שאין להורות היתר בזה ע"ש ועי' בנר"י שמה
על החי"ץ והגור"ר שלא הרגישו ב"טם שב"ה בשם הרשב"ץ וכ"ל כמי גשמים שנשמו בחמץ הענבים וכן הוא במצי"ט ומהרי"ט וכן הוא בפר"ח וכן הוא
בדבש"ץ גופיה במאמר חמץ (ויותר ממהל על גור"ר שהזכיר דברי המצי"ט ומהרי"ט) ומבואר שכונתו למים שנופלים בענבים בעת הציר כמ"ס השמ"ב
וכ"י שמשנים וטעמים י"ו ע"ש דמיתי מעם ספר שולחן מלכים כמ"י שמשנה היה בזמן הבי"ו ודנו לשרפה כל המלות שילוש ציין למוקים וכן
דעת הנר"י כי רבו האוסרים ונראה דגם מאן דמחיר היינו דוקא כשמוקים הם הדבש שאם הם אחד משנה במים פשיטא דהוי כמ"פ עם מים ועיין
מש"ל סימן רע"ב בשם ארי"ז בנכ"ל לענין לקדש על יין למוקים ע"ש ועי' בשלחט עיב"ץ ח"א ס"י ע"ש שמהל על אידי הגאון ח"ס ז"ל שפי"י אין למוקים
דגבי מנחות היינו שעושים בקורה בלא מים שהרי"ף וכל הראשונים פירשו שהוא ע"י שריה וע"ש שגמלא מדבריו להלך עכ"פ במי תלחא ואח"כ
ארבעה ע"ש ומ"ס בנה"ט לענין חטה שנמצאת בשומן עיין בשלחט ארבעה להגאון מו"ה אברהם ברדוא ז"ל שמגיד לומר דשומן אוו אינו מ"פ כיון
לאינו משקה ולא אחי מפירי ע"ש אך העיקר בזה כדברי הג"ז ושאר אחרונים דפשיטא להו שהוא מ"פ וכן עמא דבר ומ"מ ציין חטה שנמצאת
בשומן בשו"מ פ"י כמ"י ס"י י"ב כי בשומן מהותך שנמצא בו גרעיני חטה אי מן האופרים והטעם דשומן הדיחו אותו מחלה ומלחוחו וחזרו והדיחו
ופשיטא שיש עליו מים ואין קי"ל דמ"פ עם מים מחמטין אפילו עם מעט מים אסור ע"ש ונראה שזה כדברי השל"ה כשהשומן היה רותם

משנה ברורה

מועט מים וממילא הוכשר כדאיתא ביו"ד ס"י שז"ט אבל עתה ללוצר
פסח (כח) הלא יהיה מי פירות עם מים ואסור ללוש וכנ"ל בס"ב
לכן העלה שילוש פחות מכשיעור וביעידא אם לש כשיעור יראה
ליתן החלה לכהן קטן שלא יא' טומאה מגופו כמבואר ביו"ד שם:
ו' (כא) חטה שנמצאת בכו"י. ומיירי (כט) שצינלו הדבש והיין או
שהיה כבוס מעל"ע דבשריה צלמלא צנון להרבה פוסקים אפילו
נמצא במים גרידא נמי אינו אסור וכדלקמן ס"י תס"ו סעיף י"ב
עיי"ש: (כב) מותר. הדבש והיין ולא אמרין שנחמטו ע"י
החטה (ג) אפילו תתרכה ותתקעה שם שאין מי פירות מחמטין:

ובגלד

שער הציור

הבהות: (א) ז"ל תס"ו סק"כ: (ב) ז"ל שז"ט:

(ה) דלרץ לחוש לדעת רש"י: (זו) עו"ש וא"ר ועיין בנ"ט שכתב דלפילו בקיטוף שהוא דבר מועט נמי דינו כמי פירות עם מים ובמאמר מרדכי
מגיד להלך בזה: (זו) בנה"ג ומ"א ופר"ח והגר"א ויש מאחרונים שכתבו דטעם המחבר משום דיש מקלף פוסקים שצוירים דאם לש במי פירות
[שאינם משנה משקין] אינו חייב בחלה ואף בדביעיה אם לש קי"ל דחייב בחלה מ"מ לכתחלה עוב ללאם גם דעה זו ועי' ילום פחות מכשיעור
ולצינור זה הפסים גם הבית מאיר ונראה קלף מדברי החי"י: (כח) ומיירי שזין ודבש וש"ד מו' משקים אין לו דל"כ יערב עמהם: (כט) פר"ח
ופשטו: (ל) פר"ח ומיירי רע"א:

הערות: (1) עיין מ"ב תס"ג ס"ק ה' לענין מ"פ שאינו עושה מעשה בידים:

הלכות פסח סימן תסב

פ' הגהה ממנו (כג) * ובלבד שלא נתערב בהם (יא) מים: ז' י"ש לברר (כד) המלח מחטים שלא יהיו בתוכו כי פקח ה'

באר היטב

ואפילו באכילה המיקל לא הפסיד. באר היטב אשר לפני ע"ש: (יא) מים. מימה דנכ"ג כחז דאפילו נתערב בהם מים בטל

משנה ברורה

(כג) ובלבד שלא נתערב בהם מים. דאם נתערב אדרבה מחמץ טפי וכנ"ל בס"ב והא דמבואר לעיל בס"ג דמותר ללוש ציין אפי"ש שא"ל לו בלא טיפת מים (לא) שאני התם שנפלו המים קודם חסיסת היין ובחסיסת היין נהפכו המים להיות יין משא"כ היכי שמתערב אח"כ, וחטה שנמצאת במי דבש (שקורין מע"ד) או ציין שרק (הנעשין מפירות) או בשכר של תמרים ופירות וידוע שלא נתערב בהם שום מים אחר עשייתן אם אוקר או לא (לג) נסתפקו האחרונים בזה אם יש לדמותן ליין של זמוןקים דע"י החסיסה והפך המים להיות יין וה"נ ע"י הבישול וחסיסת הדבש והפך המים ונעשו מי פירות וכן נהפכו דברים הנ"ל או דילמא שאני ענבים שחם חזק להפך המים ליין וכן בדבש זמוןקים הנ"ל ע"י הבישול נשתנה צרייתן לגמרי ונעשים דבר גוש משא"כ בכל אלו אף לאחר עשייתן ובישולן עיקרן מים (לג) וע"כ יש להחמיר היכי שנפל בהם שלא לשמותן אבל לשהותן עד אחר פסח או למכור לעכו"ם יש להקל. אכן אם ידוע שהחטה לא היה מע"ל במים אין להחמיר באפילו בשמיה (לד) דלזון אינו נותן טעם. וכן אם החטה לא נתקעה רק נתרככה לבד יש להקל אפילו אם אינו ידוע לו כמה שהיה ונכחו שביארחי לקמן בסיומן חס"ו סי"ב במ"ב ס"ק נ"ה] אם לא שידוע לו ששהתה החטה מעל"ע במים דנעשה כבש: כתבו הפוסקים (לה) דשומן היו נמי מי פירות לפיכך חטה שנפל לתוך שומן אפילו רותח אינו אוקר שמי פירות אינו מחמץ ואפילו נתבקע החטה, ובלבד שלא נתערב מים בתוך השומן אחר שהחטו אותו ואף שבלא"ה יש בכל שומן תערובת מים שהרי מדיחין אותו בשעת מליחתו מ"מ אין לחוש לזה לפי שכשנמצא שומן בקדירה

בישול יפה נשרפו המים בצישול והלכו להם לגמרי ולכן אפילו ידוע שעירב להדיא תוך השומן מים מעט קודם שהחטו אותו אין לחוש וכ"ז ידוע שנפלה אחר שהחטו השומן אצל אם נמצא חטה בתוך שומן ואינו ידוע אם נפלה מקודם או אח"כ אם הריקו השומן מקדירה בשלש זה לכלי אחר ושם נמצא החטה אף שהיה השומן עדיין רותח מותר דלא מחזיקין איסורא ואחרתן ככלי שני נמצא ושם היה גם מקודם וכשהריקו השומן עליה כבר לא היו מים בהם (לו) וכן אפילו אם נמצאת החטה בראונו כלי שהחטו בהם רק שהיה לאחר שהסיריה מן הכירה והעמידה במקום אחר ושם נמצאת החטה זה אפילו בעוד השומן רותח מותר דלא מחזיקין איסורא ממקום למקום ואחרתן החטה נפלה במקום זה שכבר החיבה ונעשית הכל מי פירות אצל אם נמצאת (לו) החטה הנצוקה ככלי ראשונה שהחטו בה השומן (לח) כפסח והיא במקומה עומדת אקור השומן דחישין שמה נפלה קודם ההמכה או בתחלת הרמיחה שעדיין היו מי הדחה בעין על השומן ומיד החמיצה כדין מים עם מי פירות שממחרים להחמץ ואוקרת השומן (לט) ואם אומר בצירור שידוע שלא החץ אחר ההדחה רק שכבר נתייבש המים מקודם בזה אפילו נמצאת החטה קודם שנמצא השומן בישול יפה ג"כ מותר שאין חזק אלא מי פירות בלבד. ואם עשו בשומן עגולים (שקורין קיידליך) ממנה טעונה ומנאל חטה בהם אם לא עירב בהם מים רק שומן ויציג פשיטא דמותר דמי פירות הן ואינן מחמץ אצל אם יש בהעגולים מים ג"כ אפילו מעט היו מי פירות עם מים ואקור וה"ה המלה שזרין אותה במים לאחר אפייתה וקוטעין אותה ואח"כ לשין אותה בשומן אם נפלה חטה לתוכה (מ) יש להחמיר ולאוקרה לפי שאי אפשר לקוטעה כל כך ונשאר בתוכה מים בעין: ז' (כד) המלח. היינו במלח של ים דכמים דמי אצל

במלח

שער הציור

(לא) כן חירטו רוב אחרונים: (לג) דהמ"א נשאר בספק ויש מאחרונים שהעמיקו להקל כגון המטה יהודה וכן במור וקציעה ויש שהעמיקו להחמיר כגון הע"י לקמן בסיומן חס"ו סוף ס"ק י"ח (ומה שדחה הפמ"ג דע"ס הט"ו דלמא נפלה מקודם אין משמע כן להעמין שם בלשונן וכן כמה אחרונים כתבו לדעת הע"י בזה להחמיר) והגר"ז בסיומן זה: (לג) פמ"ג בסיומן חס"ו במשכ"ז אות י"ח ע"ש: (לד) אף דלקמן בסיומן חס"ו סי"ב יש מחמירין אף בזמן הכא דנלא"ה יש סברה דהיו מי פירות בודאי אין להחמיר וכן משמע במקו"ה: (לה) ממ"א ופר"ח ותמד משה והגר"ז: (לו) מ"א בסיומן חס"ו סוף סקכ"ה והובא במ"מ ובמחמ"ש להלכה ואף שנתקור חיים השיג עליה שם ודעתו דזה לא מקרי ממקום למקום כבר כתבנו בסיומן חס"ו סי"ב במ"ב שם ששם הכות מלך דעיקר הדיו דמחזיקין שומן לתוך ג"כ לא דבר בזה הוא וא"כ אין לו להחמיר בזה יותר מזה בליקור משהו. ומ"מ אין השומן היה מכוסה משעה שהעבירה למקום זה א"ל לחלות שנפלה עכשיו ובע"כ מקודם נפלה [תמד משה]: (לו) ואם אינה נקועה יש לנדר להקל עיין בסיומן חס"ו סי"ב במשנה ברורה במשכ"ז שם לנדר כיצת מאיר הנ"ל וגם בלא"ה להרבה פוסקים מעט המים נחבטל בשומן וכמו שכתבנו בזה"ל: (לח) ובהחמיר קודם פסח לפעמים מותר אפי" נמצאת החטה בכלי ראשונה וכגון שנקרש השומן לפני הפסח דאפילו אם נתקוץ ההחטה מונחת כחן משעה ראשונה ותחמלה מ"מ אינה אוקרת בשומן דנעלה בששים וכשמגיע הפסח דליא נמשאו כבר נקרשה ואינה אוקרת לזכא כבש וכו"כ במקור חיים: (לט) מ"א והגר"ז וח"א והם שינו קלמ מלשון המ"א ואף דבספק ב' בזה"ל הנאמי מחלוקת בנתיבש כאן דאיתו אלא משהו יש להקל: (מ) מ"א ושא"ה:

ליקושי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ה' פסק כדעת האחרונים המובאים בפנים במשנ"ב דהטעם הוא מפני שנתערבו בו בעודו חירוש ואח"כ חסס היין א"כ נהפך גם המים שבתוכו ליין.

כשהמלח מתלחלח הוא נכנס מעט מעט בחטים (יב) (כה) ומתחמץ:

תסג אם מותר לחרוך שני שבילים יחד ודיני כרמל. ובו ג' סעיפים:

א *מותר לחרוך שני שבילים ביחד ולא חיישינן שמא יצאו מים מאחת לחברתה (א) שהם מי פירות * פסחים מ' ואינם מחמיצים: ב *ותיקא שהוא תבשיל העשוי (ב) * משמן (ה) ומלח עם קמח (ג) מותר וברכה ב סע

שערי תשובה

ומהוהך אכל אם השומן קרוש יש להמיר כמ"ש הל"ט סי' קכ"ב תלוק בין עובדא דדיה לעובדא דשליה והנה"ט כמד דהל"ט חולק על השליה והוא מלשון הח"י וליהא כמבואר למעין שם ואפשר שכונתו על מ"ש הל"ט שם בהג"ה דעת בן המהמר דמשמע שחולק וממיר גם בעובדא דשליה וכן דעת המג"א בזה ואם ידוע שגפול בשעת רחצה ודאי יש להקל דהא יש לרף הימר תלוטה לזה ועיין בשו"מ י"ב מ"מ סימן י"ז משונה מבן המהמר שכתב דשומן דגים אינו בכלל מ"מ הואיל ולענין מקוה נחשב כמים כדאמרין מטבילין צביון של דג ע"ש ועיין מה שכתבתי ע"ז ביד אפרים שגרה שאין להמיר בזה ע"ש ועיין צמור וקציעה שגם היואלים נחשב כמים שקורין לרוף או יין שרוף אין מחמילין ועיין מ"ש לעיל בזה בשם הגאון כלל ד' ועיין צפרי מגדים בשאל אברסו ומשנולו סימן תס"ו וכן בס' תס"ג כמד דמאן דמיקל במי דבש שנמלח בו חטה למכרו לאינו יהודי או לשהומו במקום הפ"מ אין מוסיפין אותו ע"ש וכמד ברי"י בשם אדמת קודש דמלג אשה דין מ"פ יש לו ועיין לקמן סי' תס"ו ס"ק י"ג ועיין בצד"י שם נמלח גרגירי מלח יבשים בתוך הדגים והגרגירים מוסיפין יש להמיר כמ"ש במשאלת משה סי' ז' וע"ש בשק מלח שציררו מקלחו קודם יו"ט ומלחו בו בשר ומבשילין וכו"ו שם דקדוק הנשאר בשק ומלח בתוך השק בסוף המלח חטה בקוץ יש להמיר הכשר והתבשילין שנמלחו במלח הראשון שנכרר קודם יו"ט ולא דמי להא דכרכור סי' תס"ו דכאן שאין לאסור רק כ"ג קודם יו"ט כסוף השק ולא נגע במלח שנכרר קודם המועד ואל"ל שמה צבירה אכל או מעלמל אחת ונפלה כלל שהיו מבגרים בו ולפי"ו אם ידוע שלא נפלה עמה היה מקום לאסור ולעניות דעתי אפי' כזה"ג יש להספק שמה היתה מעיקרא בשק אך בסוף השק והיות המלח עליו והמלח שלמלה כשר ואח"ל שהיתה אכל המנונים שמה לא נגעו גם שם במלח הזה י"ל דאין מחמילין מרשות לרשות וקצרי וחס"ל שהיתה מקודש שמה אכל המלח שנותנין לתבשיל רחוק ממנה ואף במקום שטובעין לו מור ויעור לא נהוה אלא צבירה ולא בשק שמה לא היה שם חסור וכל דהרי הוא מלחל זה ובישב יבש יש להמיר כמ"ש המג"א סי' תס"ו סק"ד ועוד דכמה פוסקים סברי דמלח היו מ"פ לכן יש להמיר והתבשילין ע"ש:

ביאור הלכה

בין נמוקים היו נותן טעם לפגם (ע"ש) בסיון תס"ו) בודאי יש להקל עכ"פ בנתיבא שיש כמה פסיקות להחריף:

* משמן ומלח. עיין במ"ז דאפילו מלח שלנו וכו'. בן מוכח לדעת הר"ן שהעתיקוהו האחרונים דכלל גזונו מותר וכו' הגר"ו וכו' ומ"מ ועכשיו מלאכי חסידים מהר"ע ז"ל הנדפס מחדש על פסחים ונחזק לענינו וז"ל שם ותיקא שרי ואוקימנא במשאלת ומלחל ומשום דמי

מלאן כפסקא לבתלה אין להשתמש בכל המלח שצביל וזרזר כדי נטילה אסור כל המלחל. כתבו האחרונים דגם התבשילין יש לזכר ולהשליך גרעין תבואה שימאל בזה קודם שישימם בתבשיל וקודם שידרו אותם שלא יתערבו מוך התבשילין אכל התבשילין פשוט הוא שאין בזה משא אפילו נמלאו הרבה בזה דהרי הם יבש צבש:

א (א) שהם מי פירות. וה"ה (ה) דמותר להעמיד כד של דגן לחים בתוך התנור חס שיהיה עשוי קליות ואף שמחת חוס התנור (ב) עולל שיהא מים מן הדגן למוך הכד ונבלין אח"כ בהקליות גופא אפי"ה שרי מטעם דמ"פ אין מחמילין: ב (ב) משמן ומלח. ואע"ג (ג) דמלח שלנו מחמין כמ"כ בסוף סימן תס"ג י"ל לפי שהוא מוועט ונשתנה זורמו מזורם המים אין בו כח עם השמן אכל מים גמורים חיישינן בכל שהוא ואפשר נמי אי איכא מי מלח מרובה חיישינן: (ג) מותר. דשמן היו מי פירות ואין מחמין: של

שער הציור

(מא) ממ"א והגר"ו וכן משמע מהגר"א דהמחבר מיירי במלח של י"ט (ע"ש) דנמשק אליעזר וכן מאלד הפמ"ג ע"ש דכתיב מתוך קושיה הפמ"ח: (מב) לחוש לדעת הד"מ דכל מלח תולדות מים הם ועוד דמתי שימאל בזה גרעיים מלוחלים ממים ויחמירו המלח לבו"ע: (מג) ואם הוא קודם הפסק משמע ממ"א וכו' דנבטל בששים וכ"כ בח"א ולפי"ו לא יטורן לזרזר אף כבדי נטילה דלקולא אולנין וחשיבין לכולו כאלו היתה חתיכה אחת והגר"ו כמד גם בקודם פסק דלרף לזרזר כדי נטילה ע"ש והכי מתבאר טפי דמעיקר הדין הלא אינו מתפשט כ"כ דהלא מקילין כפסק דדיעבד כבדי נטילה וא"כ אם נסמון קודם הפסק אששים לקולא דנמנעל הלא ישתמשו כפסק בכל המלח אף בזהו שהיו סביבות החטה כדי נטילה ואפשר דגם דעת מ"א כן לפי מקנתו וז"ע: (מד) ואפילו דדיעבד אם נשתמש בזה אין לאסור דנבטל טעם החטה בששים: (ה) מגרל: (ו) בן משמע מרש"י פסחים מ. ד"ה זקופא ע"ש וגם החוש מעיד שהוא כן ע"י ציול ולפלא על החוספות מנחת י"ד ע"א שכתבו דהוא רק חששא צבנלמל ומלחל ללא שפחה היא: (ז) מ"א וז"ל בשם הר"ן ומש"כ מלח שלנו [היינו שנעשים ממי היסן] כן כתב הגר"ו וכו' ג"כ הפמ"ג ועיין בה"ל:

באר היטב

ועיין אחרונים ובה"י מה שפירשו: (יב) ומתחמץ. לכן אם מנכר אותו קודם פסק נמנעל ב"כ אכל מוך הפסק היו בנשהו ונאסר. והמ"א האריך והעלה דדיעבד אם נמלא חטה מוך הפסק במלח ישליך ממנו כדי נטילה והשאר ישהה עד לאחר פסק ואם נשתמש בו מוך הפסק אין לאסור המלחל דדיעבד אלא"כ ששמו מאותו כדי נטילה מוך המלחל ע"ש וכל זה כשהחטה מלוחלת דהיינו שנתיכרה החטה אכל אם היתה יבשה מותר בכל ענין כ"כ הב"ח. ונמ"א הניחו צ"ע. אלא דסיק דכוחה שאני שהוא דבר חריף ומשום אסור ב"י בשם הרמב"ם דהניח כד מלח אכל של כוחתן. כתב ד"מ דמלח שלנו שמבשילין אותו ממים ודאי מחמין. ובטור משמע דמלח שחופרין מהקרקע לכ"ע אינו מחמין ע"ש. כמד רש"ל יש לזכור התבשילין ופשוט דשרי דדיעבד אם נמלא בזה חטה דהא יבשין הם. מ"א ועיין ט"ו ובה"י:

(א) ומלח. ואע"ג דמלח מחמין כמ"ש סק"י תס"ג שאני הכא דנמנעל כיון שהוא מוועט. ואפשר נמי דאי איכא מלח מרובה [או מעט מים. ול"ד לדבש בסי' תמ"ז דשם איירי קודם פסק]

כמ"ש המג"א כאן ס"ק ו' וא"כ אף שפאן נמלא כאן היה מ"מ הרי היה בסוף השק ולא נגע במלח שנכרר קודם המועד ואל"ל שמה צבירה אכל או מעלמל אחת ונפלה כלל שהיו מבגרים בו ולפי"ו אם ידוע שלא נפלה עמה היה מקום לאסור ולעניות דעתי אפי' כזה"ג יש להספק שמה היתה מעיקרא בשק אך בסוף השק והיות המלח עליו והמלח שלמלה כשר ואח"ל שהיתה אכל המנונים שמה לא נגעו גם שם במלח הזה י"ל דאין מחמילין מרשות לרשות וקצרי וחס"ל שהיתה מקודש שמה אכל המלח שנותנין לתבשיל רחוק ממנה ואף במקום שטובעין לו מור ויעור לא נהוה אלא צבירה ולא בשק שמה לא היה שם חסור וכל דהרי הוא מלחל זה ובישב יבש יש להמיר כמ"ש המג"א סי' תס"ו סק"ד ועוד דכמה פוסקים סברי דמלח היו מ"פ לכן יש להמיר והתבשילין ע"ש:

משנה ברורה

במלח שחופרין מן הקרקע מאלדים (מא) כמה אחרונים דאין בכלל מים אלא הם כמי פירות דאין מחמילין (מב) ומ"מ ראו גם בזה לבדוק אותם: (כד) ומתחמץ. החטה וזכר פולטת החטה טעם החמץ במלח. ואם לא צייר ומלחל חטין במלח הסבימו האחרונים דאם יבשים מותר המלח אפילו כפסק ואם מלאן שנתיכרו אם הוא (מג) צב"פ אחר חלות לרף לטול כדי נטילה דהיינו כעזיב אגודל סביבות המקום שהיו החטין וזורקן (מד) והשאר מותר אכל אם נטילה כצינן והשאר משמן עד לאחר פסק ודיעבד אם נשתמש בזה אין לאסור המלחל אלא"כ ששמו מאותו כדי נטילה מוך המלחל וקודם שידרו אותם שלא יתערבו מוך התבשילין אכל התבשילין פשוט הוא שאין בזה משא אפילו נמלאו הרבה בזה דהרי הם יבש צבש:

א (א) שהם מי פירות. וה"ה (ה) דמותר להעמיד כד של דגן לחים בתוך התנור חס שיהיה עשוי קליות ואף שמחת חוס התנור (ב) עולל שיהא מים מן הדגן למוך הכד ונבלין אח"כ בהקליות גופא אפי"ה שרי מטעם דמ"פ אין מחמילין: ב (ב) משמן ומלח. ואע"ג (ג) דמלח שלנו מחמין כמ"כ בסוף סימן תס"ג י"ל לפי שהוא מוועט ונשתנה זורמו מזורם המים אין בו כח עם השמן אכל מים גמורים חיישינן בכל שהוא ואפשר נמי אי איכא מי מלח מרובה חיישינן: (ג) מותר. דשמן היו מי פירות ואין מחמין: של

* י'הוא (ד) שלא יהא בו מים: הגה ולדין שנהגין להחמיר במ"פ (ה) גם זה אסור: ג (ו) י'כרמל שמהבהבין אותו באור וטוחנין אותו אין מבשלים הקמח שלו במים שמא לא נקלה באור (ז) יפה (ז) ונמצא מחמיץ (ח) כשמבשלים אותו "וכן כשמוללין הקדירות" (ג) החדשות (ט) (פי' שנותנים קמח למוך המאכל להקפות) אין מבשלים בהם אלא מצה אפוייה שחזר (ד) וטחנו אותה:

תסד חרדל שנתערב בתוכו קמח. ובו סעיף אחד:

א *חרדל או (א) שאר מיני טיבול (ב) שיש בהם (א) מים אין נותנין בהן קמח ואם נתן לתוך החרדל (ג) יאכל מיד ולא ישהנו שמא יחמיץ ובשאר מיני טיבולין כיון שאינם חדין כמו חרדל ודאי החמיץ (ד) וצריך לשפרו אם הוא אחר זמן איסור חמץ: הגה (ה) והמנהג שלא לאכול חרדל כלל בפסח (ו) אפי' (ז) נמערב קודם פסח דהוי כמיני קטניות שנהגין בו איסור (הג"מ רפ"ה ופ"ה) ופ"ה

ג גרייטע שט
ומחזיר
לעיל סעיף כ'
ד שם מיהא דמר
וטרם ה' לשון
רמב"ם בפסקי
(י) (פירוש שאסור
להשתמש בפסח
בקדרות טעם)
א משנה פסחים מ'
ותק"ק וכתפסח
לה רב הכנה

באר היטב

דביעבד אך בקמח הקלוי כיון דלדעת הרמב"ם מותר אפילו לכתחלה אפשר לסמוך דיעבד ולהחמיר בהנאה או להשהותה עד אחר פסח ע"כ. ועי' בס' בני חיים בס' חנ"ג: (ג) החדשות. וז"ל פי' שעושין כן בפעם ראשונה להקשות הקדרה ע"י יד אחר: (ד) וטחנו. ובקושטנטינא נהגין איסור לטען דגים במצה אפוייה משום דלחי לאחלוףי אכל כסופגנין מותר ע"י כנה"ג שהאריך:

(א) מים. דאי לא הוי מי פירות ואינם מתמליין אפילו הם דברים חמוצים נעצמן כמ"ש סי' חס"ז ס"ק א': (ב) נמערב.

משנה ברורה

(ד) שלא יהא בו מים. אכל אי איכא בו מים (ד) אפילו כל שהוא הוי כמי פירות עם מים ומחמיץ ואז"ל אם לא היה בהתבשיל שמן כלל (ה) רק מים ומלח עם הקמח דודאי מחמיץ: (ה) גם זה אסור. אם לא (ו) לנזק חולה וזקן וכדלעיל בסיומן חס"ב ס"ד בהג"ה. וכחצו האחרונים דהיא דס"א גם להרמ"א שרי (ז) דמלתא דלא שכיחא היא שילאו המים מזה לזה ואף אם ילאו הלא מעיקר הדין מי פירות אין מתמליין וגם אפשר דהא דמחמירין במי פירות היינו שלא לעשות מעשה בידים לערב מי פירות עם הקמח אכל מי פירות שנתערב ממילא שבקיין ליה אדינא דמותר: (ו) כרמל שמהבהבין וכו'. ר"ל אף דהדגן שלו כבר נקלה בלחור וא"כ הקמח שלו הוא כלפיו וק"ל כלפיו אינו מחמיץ אפי' אסור שמא וכו': (ז) ונמצא מחמיץ וכו'. ואם עברו ונתנו תוך המאכל אסור המאכל בהנאה ואסור להשהותו דספיקא דלורייא

חיישינן. ר"ן: (ז) יפה. ודוקא בחרמל חייש הרמב"ם לזה אכל בקמח הקלוי פסק הרמב"ם בפ"ה דמותר לנצל לכתחלה. אכן המחר שסיים כאן אלא מזה אפוייה וכו' מכלל דס"ל דכל ענין אסור הקלוי ועי' במ"א שכתב וז"ל וטעם אסור דביעבד במאכל אם אוקרין מפני שחשש זו דהא רש"י מחיר לכתחלה וז"ל לענין מלח שילוש זה קמח ונאפה כמ"ש ססי' חנ"ט ואח"כ נמנהו לרעוב. ומי"מ י"ל דבמלח יש להחמיר מאחר שהמלח מתפסקת בין הקמח להאור עכ"ל. וכתב הח"י דבחרמל הקלוי יש לאסור אפילו

ביאור הלכה

פירות אין מתמליין י"א שזה במלח הנמצא מן ההר אכל מלח הנעשה מן המים הרי הוא כמים ואסור וי"א שאפילו מלח הנמצא מן ההר גם הוא ניתן למים אלא דהכל לפי שהמלח מועט כדי נתינת טעם לא חששו ואחרים פירשו דבכל מילחא מיירי והכל מיירי כשנתבשלו הקמח והשמן במלחא יפה ואח"כ נתן בו מלח דהו"ל כלפיו שאינו כל ילדי חיומן וזה נראה נכון להרע"ב וז"ל עכ"ל והנה מה שכתב הר"ן הוא הי"א השני ומיניו למותר דגם אחרים מודים דכשתון מעט מלח שרי בכל גווני בהר"ן אלא דלא בעו לאוקמי דוקא כמעט מלח ואין להקשות להר"ן ל"ל להגמיר למימר הא בתיא ומלחא לימא תרבייהו כמשא ומלחא אלא דהוא מיירי שנתן בו מלח מרובה ולכ"י אסור וי"ל דאין דרך לתת מלח מרובה לשם אכל להרע"ב א קשה ל"ל לאוקמי בתיא ומלחא לימא דליירי שנתן שמן ומלח ביחד ואולי י"ל ג"כ דדרך ליתן המלח לבסוף. ולדינא נראה דטוב לכתחלה להמנהג כהרע"ב ליתן המלח לבסוף אחר שנתבשל המאכל:

* והוא שלא יהא בו מים. ואי אית ביה מים אסור בין יש שם מלח או לא:

הוא: (ח) כשמבשלים אותו. ואפילו אם הקמח עצמו נקלה בתנור מתיירין לנצל קמח הקלוי לפי שחום האור שולט בו יותר ממה ששולט בהקטנים והסכימו כמה (יא) אחרונים שיש לסמוך על דברייהם דביעבד שאם עבר וישה ממנו תבשיל יש להחמיר בהנאה או להשהותו עד לאחר הפסח* ומלח אפוייה שנתאף קמח בתוכה אסור ליתנה ברעוב דלוחות נודאי לא נאפה יפה (יב) מפני שהמלח מתפסקת בין הקמח להאור ואם נתנה אחרת התבשיל אף בהנאה: (ט) פי' שנותנים קמח וכו'. זה הפירוש הוא לדעת הטור אכל הכ"י שהעתיק לשון הרמב"ם שכתב הקדרות החדשות הוי פירוש שנתבשילין בקדרות חדשות בפעם ראשונה קמח ומים כדי להקשות הקדירה ולחזקה:

א (א) שאר מיני טיבול. שמתבשלים בהם הנשר ויש בהם חומץ ושאר דבר שיש לו קיוהא (א) ורגילין ליתן בתוכן קמח שהקמח מתחמץ ג"כ ע"י קיוהא: (ב) שיש בהם מים. דאי אין בהם מים כלל הוי מי פירות ואינם מתמליין אפילו הם דברים חמוצין נעצמן כמ"ש לעיל בסיומן חס"ב. ולפי מ"ש הרמ"א לעיל בסיומן חס"ב ס"ד דאין מתמירין במי פירות לנצל ג"כ (ב) אפילו אין בהם מים כלל רק מיני טיבולין שעשים מחומץ יין עם קמח ג"כ אסור: (ג) יאכל מיד. שחוק החרדל (ג) אין מניחו מהר להחמיץ: (ד) וצריך לשפרו. לאו דוקא (ד) שריפה וכמבואר לעיל סימן תמ"ה: (ה) והמנהג וכו'. והטעם משום דחרדל הוא דבר דמידגן והוי כמו קטניות שנהגים בו איסור [לנשוף]: (ו) אפילו נמערב וכו'. אין ר"ל שנתערב עם קמח דבזה פשיטא דלאסור מה לי קודם

שער הציון

(ד) אחרונים: (ה) גמרא: (ו) פמ"ג ואף דהיה בזה ג"כ מלח אינו מפקדין כיון שהוא מועט: (ז) מ"א בשם המוספות וטעם השני הוא של הט"ו וז"ל שיש נ"מ בין שני הטעמים לענין להחמיר בזה"ל למלאות הקדרה בשבילים וליתנם למוך תנור חם ולעשות קליזות דלעטס הט"ו שרי אכל לטעם ראשון אסור בומיני ואף דמחמירין מאד דגם בתבשיל דלבישוא ג"כ לא שכיחא שילאו מזה לזה כבר כתבנו דרש"י אין סובר כן: (ח) אף דהמ"א מתחמק בזה החק יעקב והמאמר מרדכי ועוד אחרונים החליטו לאיסור: (ט) רוב הפוסקים: (י) הרמב"ם בהלכותיו: (יא) החק יעקב והמאמר מרדכי והגר"ו: (יב) כ"מ מ"א דחמיר אלא ד"ו מקמח של קליזות וכיון דלאו מתמירין בקמח של קליזות כ"ש בזה: (א) רש"י: (ב) פמ"ג: (ג) רש"י: (ד) אחרונים:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף א' פסק דמותר למלאות קדירה שבילים ליבשם בתוך התנור וכו' אפילו למנהגינו, מטעם שאין הדבר מצוי שיצאו מים מהשבילים לפיכך אין חוששין לזה כלל. ב' בשו"ע הרב סעיף ה' כתב שהכוונה לחלוף של מועד, משום שביי"ט אסור לבשל בקדירות חדשות, כפי שפסק הרמ"א בסיומן תק"כ ס"ג.

תסה דיני מורסן בפסח. ובו ג' סעיפים:

א משנה פסחים לג
ב טור נכס
האומנים וכלל
ג משנה שם וכתב
ה"ר שם
ד ה"ר שם
וה"ר שם
ד טור נכס א"י העור

א (א) אין שורין (ב) מורסן לתרגולים (א) (ג) * בשום פנים (ד) יולא (ז) [א] חולטין: הגה וכשנמנים להם שעורים או חטים לאכול יזהר (ה) שלא להשליכם (ו) נמקס¹ (ג) לה שיצואו לידי חימוץ (מהרי"ו):
ב יאין האשה שפה מורסן על כשרה (ז) אפי' (ד) יבש: ג' אם שפשפו מורסן (ח) באווז לח ממים

שערי תשובה

באר היטב

[א] חולטין. ענה"ט ומ"ש ועסי' שכ"ח ובט"ו ר"ל דשם כתב שאין לעשות ע"י אינו יהודי בחולה שיש בו סכנה והאמונה שמואל נראה דק"ל כהרמ"א שם דאם אפשר לעשות ע"י אחר עושין ע"י אינו יהודי ומ"מ מ"ש אח"כ ואם א"א נראה דירחיק כ"י משמע דקא"י גם על י"ש בו סכנה שהרי הא"ש כתב וז"ל דאף שנהיה לאסור בחליטה מ"מ כל שטול לעשות בהימר עבדין כמ"ש מור"ם ניו"ד סי' קנ"ה כסופו ושם איתא ואין מחמיר שום דבר אסור לחולה אם יכול לעשות הרפואה בהימר כמנה באסור אע"פ שצריך לשהות קודם שיתאם היתר מחמיר ואין סכנה בדבר עכ"ל הרי מובאר בדנאין בו סכנה מיירי ואדרינא נראה דבשם סכנה אין להחמיר עד שירחיק אם אפשר לעשות קודם כיון שיש סכנה בדבר וקלה נראה שיש ט"ס במ"ש אלא מיהו כמ"ש וז"ל במ"ש ור"ל דנמה שכתב חתמה קאי דהיינו דמיירי באין בו סכנה אך ממ"ש מ"מ כל שטול

פי' שעושין אותו עם יין וכושפין אותו וטוחנין אותו ואינו ניכר מ"ה. ויין שהוסס בו חרדל בעורו חדש שמעמידו במתיקות המיר רש"ל ומהרי"ל אומר דהוי דבר המעמיד ואפשר להשהותו נמי אין מחמירין ע"י ח"ן להשהותו צריכה ולא לשמות. וט"ו כתב בשם רוקח שאוכלין חרדל בפסח רק שלא יהא טחון בקערה של חמץ ע"ש: (א) בשום. אפילו אינו רוצה להשהות שיעור מיל דלכתחלה אסור להשהותו אפילו רגע א' כמ"ש סי' תנ"ט ס"ב: (ב) חולטין. לפי שאין אנו בקיאין בחליטה כמ"ש סי' תנ"ד ס"ג. וכתב בחשונה אמונה שמואל סי' כ"ו דמי שיש לו חולי בצטנו שקורין בל"א הי"צ מוט"ר שרפואתו שחולטין שעורים או שכולה שועל ומניחים על צטנו דאם אירע חולי זה בפסח ויש בו סכנה דמותר לישראל עצמו לעשות חמץ ולרפואתו אך אם אפשר ע"י א"י יעשה ואם לידי חימוץ ע"י חליטה. ואם אפשר לעשות בפי פירות יעשה דלא אינו מחמיר עכ"ל. ועסי' שכ"ח סי' ג' ובט"ו שם ס"ק ו': (ג) נח. ואף קודם פסח יש לזהר בזה שמא יחמיר וישאר שם חוץ הפסח.

משנה ברורה

* בשום פנים. עיין מ"צ וכתב המחבר כן לאפוקי מדעת הרמב"ם בזה ועיין שם ברמב"ם פ"ה מחור"מ שכתב שלש ערות בזה אחד שיאכלין מיד או שיהא עומד שם ויראה שלא יחמיר המורסן כשיעור מיל ב' כתב כל זמן שהעיסות יאכלו וינקרו אינו מחמיר אפילו שזהו הדבר טובא ג' כתב כל זמן שהוא מהפך צידו המורסן אינו מחמיר והשיעור חלק עליו משום דאסור להשהות לכתחלה אפילו בפתות משיעור מיל וצריע"א פסחים חלק ג"כ על מה שכתב דכ"ו שמנקרים אינו מחמיר וכתב דזה לא דמי למה דאמרי' בשמים שהיו נוטפין טיף נגד טיף דאינו מחמיר (ובכונה דהכא אינו מוכח שכל משהו חמץ ניקרו התרגולים משא"כ התם דהטיפים היו מכוונים זה כנגד זה) והגר"א כתב דגם בטיף אינו אלא לענין דיעבד. ועיין מ"ש בזה הפרישה. ודע דעל הא דמהפך צידו כ"ו שאוכלין שכתב הרמב"ם לא נמצא בהדיא מי שחולק ואפשר לנאורה דבזה כו"ע מודים דמותר אפילו לכתחלה וכמו בכל עיסה דקיי"ל

קודם פסח או בפסח (ה) אלא ר"ל דנתערב עם יין והרבותא דאע"ג דבשעת עירוב כושפין אותו ואינו נראה כקטניות כשנכנס הפסח אפי"ה אסור (ו) ומ"מ דיעבד אם נפל חרדל לחבציל אינו אסור. וכן מותר (ז) להשהות חרדל עד אחר הפסח כיון שהוא (ח) בלי קמח. ויין שניתן בו חרדל בעורו חוסק כדי שיעמוד במתיקותו ולא יתקלקל (ט) מותר להשהותו אבל לא לשמותו:

א (א) אין שורין וכו'. משום דמחמירין כתבואה עמיה: (ב) מורסן. וה"ה (א) סובין ג"כ מחמיר. וולעיל בסיון תנ"ד במ"צ סק"ב נכתב מהו מורסן ומתו סובין [ולעיל הק"פה על הקס שהגרגר מונח בו שקורין שפרי"א] אינו מחמיר וכשאר קש בעלמא דמי: (ג) בשום פנים. ר"ל דלא מהני שיהא עומד שם לראות שלא יהיה המורסן במים שיעור מיל דשיעור זה אינו אלא לענין דיעבד אבל לכתחלה אסור להשהות אפילו רגע אחד וכלעיל סימן תנ"ט ס"ב ועיין יפה ופ"ה ואח"כ נותנין הקמח או הסובין לתוכן ואף דחליטה אינו מחמיר מ"מ אסור משום שאין אנו בקיאין בחליטה וכלעיל בסיון תנ"ד ס"ג אפי"ה כמ"ש פטרי דיינס צו"ר (ה) שלא להשליכם וכו'. היינו (ב) מחמיר שם ומועיל (ג) וכתב דאף קודם פסח יש לזהר בזה ולא"כ עומד עליהם בשעת אכילתם עד שיגמרו לאכול ומה שצמחיר לא ייחסו מוטל לנפיהם] שמא יחמיר וישאר לשם חוץ הפסח: (ו) במקום לח. ואפילו הניחן במקום יבש (ד) טוב לזהר שלא ליתן לפניהם מים לשמות צדוד שהשעורים מונחין לפניהם אלא יכבד מחמירין וזהו אין קפידא כיון שהמורסן לא נשרה במים ועל הגוף ג"כ ליכא מים מאליהו רק יזהר מחוס המרחץ וזיעת אדם ולשוף הגוף במורסן וזהו אין קפידא כיון שהמורסן מעל כל כשרה קודם שחרתך גופה במים צין בחמין צין צונון ולפי שהנשים אין בקיאות בעשוי צכן לפיכך יש למועס מלתחלה מורסן על כשרה אפי' הוא יבש. ואם עברה ושפה אין לשטוף צונון אחר זה עד זמן מה שידור שכבר עבר הכל או ישטוף עצמו במי פירות חתלה [ח"ן]: ג' (ח) באווז לח. בעור איתא שצור המורסן מחמלה במים והמחבר נקט

שער הצינן

(ה) מ"א ומחצית השקל: (ו) ט"ו וש"א: (ז) אחרונים: (ח) ט"ו והפ"א מחדד דה"ה אם הוא קמח בלי מים ג"כ מותר אכן בנחלי דהקמח לא יהיה מחטים לחומים: (ט) אחרונים: (א) כן מוכח להדיא מחשבות רש"י מוצאם בצינולי לקט סימן רט"ו ובמהני צבלות פסח סעיף מ"ה וברוקח סימן רמ"ו וסימן רפ"ה ומדברי הר"ש פירק כל שעה סימן כ"א וממהרי"ל וכתב גדולים לענין צבלות משנפיקם דריל און מותרים להשתמש בהם משום שחמירין אותם כצובין ע"י צבלות כמ"ש דף י"ט ומוצא לעיל סעיף כ"ג וכן הפוסקים בזה עיקר דעל סיון תנ"ד ס"ב קאי ואמחד משה כנאל ובש"ע הגר"ו בסיון תנ"ד ודלא כמ"ש בסיון תנ"ד דלא פסיקא ליה כ"כ דמחמיר [ואף דהפ"א הביאו בסיון] ואם לא נחל לא הכי ראוויס] וגם בא"ר אחרי דשקיל וטרי לישב דעת מ"א מחסין אכן בצינולי לקט מובאר דמחמיר וכוון להא דהבטלו לעיל בשמו: (ב) ד"מ מוכר בפסח וה"ה מחמלה שם וכו"כ הגר"ו: (ג) מהרי"ו הובא בחי' וכו"כ מהרי"ל והובא לעיל בחי' חל"ג במ"א סק"י ושם איתא דכל ל' יום מקרי שדור לפסח ועיין בה"ג שכתב דמיירי דוקא בשהיה לפניהם בחור חלר וכלעיל בסיון חל"ג ס"ו ועיין בא"ר שכתב דלפי מה שכתב המחבר שם בדודאי חמץ לא חלינן להקל [וכן הפסחים שם כמה אחרונים לדינא] ה"ה בזה וכן מוכח ממהרי"ו ואפשר דה"מ שדקדק וכתב בפסח והשמיט דברי מהרי"ו בקודם הפסח משום דהוא חיל לעעמיה שם בה"ה דאפילו בודאי חמץ חלינן להקל: (ד) מהרי"ב: (ה) גמרא ור"ש:

הערות: 1) עיין במ"צ סי' תנ"ט סק"ל לענין ליתנם במקום הפקר כשיבא שם אח"כ לידי חימוץ:

ליקושי דברי הרב א' ובש"ע הרב בסעיף א' כתב הדין בסתם דאין שורין וכתב דאפילו אם רואה שלא יהיה שיעור מיל מ"מ אסור מכיון דקיי"ל דלכתחילה אסור להניח אפילו רגע אחד בלא עסק, משמע דבכל אופן אסור. (ב) ובש"ע הרב בסעיף ג' כתב ג"כ דטוב לזהר מל' יום קודם הפסח.

יש מי שאומר (ט) שהאורז אסור: הגה (י) והכי נהוג לענין אסור חמץ (יא) שהוא (ה) במשהו ויש לומר (יב) שלא להזהר העופות בקשין שמה יהיו שם חטים או דגן מחומץ ויתן (ו) טעם בעופות נשעת ההנהגה:

תסו אם הרוק ומי רגלים ודומיו מחמיצין. ובו ו' סעיפים:

א *לא (ה) [א] ילעוס אדם חטים (א) ויתן על גבי (ב) מכתו

א משנה דפסחים
י"ט

באר היטב

לא תשטוף חמץ בלחץ מים הממיר ט"ו. ועמ"ל: (ה) במשהו. ומישיין שנשאר משהו חמץ תוך הנקעים שיש בלחץ ואפילו מפיט העור אסור כולו ע"י א"י. ובע"פ משש שעות ולמעלה כיון דאין כאן חומרא לאיסור משהו יש להקל ח"י. ע"ש: (ו) טעם. ודיעבד מותר ט"ו. [דהא מי פירוש הוא ואל"ל שמה בל עליהם מים דהא המירו בפי' חמץ למרוך ב' שגלים דלפילו א' אסור ע"י רשנ"א וח"י]. וכתב המ"א דוקא מסתמא אבל אם ידוע שהיה בו דגן מחומץ והזהר בו אסור. ואם הזהר בקש ואל"ל נמלא דגן מחומץ בקש הנוטר אין מחזיקין בו איסור אך אם נמלא ג' יש להסתפק וז"ע. [דלדעת ט"ו בשם רש"ל ב"ד סי' פ"ד ל"א כן אלא בחולעים דמיינה קא רבו וע"י מ"א סי' תס"ו ס"ט וע"י ח"י]. עמ"ל. ואם נמלא שגולת מקש ואין בו תבואה ע"ל סי' תנ"ד ס"ק א':

שערי תשובה

כו' משמע דבש סכנה מיירי דלכ"כ כיון דליכא אלו יהודי אם לא יעשה ע"י חליטה בלחץ אסור כההיא דלא ילעוס ועכ"פ לדינא נראה להמיר ע"י חליטה בחולה שאין בו סכנה ג"כ שהרי בסיון חמץ מסופק המג"א אם לאסור דיעבד והח"י מיקל עכ"פ להשהות וא"כ אין כאן משש ב"י ומלך רפואה בזה"ל ודאי מותר כיון שהוא שלא כדע"נ וכמבואר בל"ש שם וע"י לקמן סי' תס"ו ס"ק א' ודברי ביה"ט אלו בשם א"ש הם מועתקים מלקט הקמח ומשמע דבענין שיש בו סכנה איירי ולעני"ד כמ"ש דגם בלחץ סכנה ממיר בזה"ל וע"י לקמן סי' תס"ו ס"ק א':

[א] ילעוס. ענה"ט וע"י נחשו"ב ד"ח החדשות סימן ו' דלענין ליתן לחולה לאכול ולשתות אפי' מתן דרבנן יש להחמיר כשאין סכנה ואם הרפואה בשמירת שכל שצריכה או שאר רפואות מחמתן אין לאכול ולשתות רק כשיש סכנה וגם הרפואה ידועה וגם א"א לעשות בהיתר כמו באיסור (והיטב שאפשר לעשות בלא איסור ובלא דחור) וכמ"ש הרמ"א ביו"ד

(ה) ילעוס. והוא פי' של מלוגמא כמ"ש סי' תמ"ב. וכתב הרוקח דלפילו אם כבר נלעם והינה ע"ג מכתו קודם פסח לר"ך ציעור ויסורם עכ"ל וכן נחבאר לעיל פי' תמ"ב דכל שלא נסרחה המלוגמא קודם פסח לר"ך ציעור. דלא כהב"י צ"ד סי' קנ"ה שכח הא דלא ילעוס היינו דוקא בזה"ל הפסח אבל אם היה פסח אסור דלענין פסח וצ"ל וצאמנו דזה אינו. ועיקר הקושית שהכריחו לחילוק זה משום דמקשה ממ"ש הרמב"ם דכשלא כדרכך הנאמן כגון מלוגמא למכה מותר להתרפאות מחמתן בפסח מעיקר לא יתא דהתם בחמתו של א"י מיירי. ואין אחריות ישראל עליו. ומ"א כתב עוד תקנה שיקנה לא"י קמחו ויעשה המלוגמא ע"ש ופיר"ם מתקפק הרבה בדבר דלא יהא אלא כדורון דבעינן שיהא ניכר מתוך מעשיו שאינו רואה לקבלו וכאן היפוך הו"ל. משא"כ בחמת של ישראל כמ"ש הכ"מ וכו"כ המ"א ובתשובת א"ש סי' כ"ו. וכל זה בחולה שאין בו סכנה אבל בחולה שיש בו סכנה אפילו ע"י ישראל צלמנו משהו חמץ כמ"ש סי' תמ"ב וכו"כ מותר וכו"כ במ"א ובתשובת א"ש שם. וע"ל סי' תס"ה ס"ק ב' מש"כ וצאמנו על מי עליו פסח מותר. ח"י ע"ש. [דרך מלוגמא אפילו לאין בו סכנה ולאכלה במקום סכנה דוקא. רשנ"א כתב פ"ד נשאלתי על מי שיש לו כאב ראש תדיר ומימיין קילור של קמח ומים וסמנים אחרים נצדעיו כדי להקל הכאב אם מותר לעשות כן בפסח. והשיב לאיסור. ומסיק שם אכן לעשות עם מי פירות שפיר דמי ע"ש: (ב) מכתו. אבל ללעוס ולבלוע מיד מותר דאין מחמיצין מיד מ"א:

משנה ברורה

להמיר האוזן אפילו במורסן יבש רק שהאוזן לא ממים והוא רכותא (ו) טפי שאפילו צמעת לחות שיש על העוף ג"כ מחמת המורסן ואסור האוזן אפילו לא ידעו אחרים במים רק בני פירות: (ט) שהאוזן אסור. מפני שיש בה צעורה נקבי נקבי ונשאר שם המורסן ואפילו אם ירצה לשפוף חמץ להדיחו לא מהני: (י) והכי נהוג לענין איסור חמץ וכו'. ר"ל אע"פ דלענין שאר איסורים לא מהני טעמא דנקבי נקבי לאסור אלא א"כ היה הנשאר רותח או עכ"פ מצויל או ל"ל דרכיו ונכנס צעומק הכל לענין חמץ לאיסורו במשהו חיישין אפילו בזה שנשאר משהו חמץ תוך הנקבים שיש בלחץ. וכתבו (ו) האחרונים דלפילו אם ירצה להפשיט העור כולו ממנה אסור להמורסן נכנס דרך העור צעומק הנשאר: (יא) שהוא במשהו. וכתבו (ח) האחרונים דכיון דעיקר הטעם משום שאיסורו במשהו א"כ בע"פ משש שעות ולמעלה עד הפסח דשיעורו אז בששים יש

א (א) ויתן ע"ג מכתו כו'. ר"ל שעי' לעיסה בפיו מתערבים החטים ברוק ויחמילו (ה) כשישהו ע"ג מכה בשיעור מ"ל (ב) ויעבור עליהן ככל יראה וכל ימצא ואפילו לעסן והיטב ע"ג מכתו קודם פסח

שער הציון

(ו) והא"י גמגם על השוע"ע בזה ממנו"ל הוא וצאמנו מבואר הוא ברא"ש להדיח לענין אשה שפה בשרה במורסן דאם היה בשרה לא ממים אסור ע"ש: (ז) א"י והגר"י. ודע דבגמגם ל"ר דלא דע"י המורסן יבש [וגם האוזן לא היה נח] ששפשו בו האוזן ואיסורו הוא מפני שחמץ מדיחו במים כגון למליחה ולבשול ויחממן המורסן ושפשוף לא מהני מפני שכבר נכנס המורסן צעומק הנקבים ע"ש וכתב בא"ר דבזה שהיה המורסן והאוזן יבש מהני אם יפשיט העור קודם הדחה דביבש לא נכנס רק בעור מלמעלה ולא בנשר צעומק ומהי הפשט וכו"כ הפמ"ג: (ח) ח"י והגר"י ומגן אלק: (ט) מגן אלק וכן בפמ"ג מלדד כן ונשאר בל"ע ע"ש: (י) הגר"י. ודיעבד דשוע"ע אף בהפסד מרובה אסור כמו שהוכיח הפמ"ג מד"מ: (יא) א"ר ותמד משה וצ"ח מאיר ומקור חיים ע"ש שהאריכו בזה"ל ע"י ודלא כמ"א וע"י: (יב) ח"י והעמיקוהו אחרונים: (ה) אבל בלא נתינה ע"ג מכה אפילו לועם בפיו כל היום אינו מחמץ דעוסק הוא [א"ר בשם לחם משנה] ולהשהות בלי עסק לר"ך לומר: (ב) דוקא ע"י לעיסה שמתמלא ברוק הרבה אבל ע"י נשיכה צלמנו שטוף גריגר בשיניו אינו כל מידה או לדי חמון לעולם. א"ר בשם הרשב"א:

איקומי דברי הרב: (א) ובשוע"ע הרב בסעיף ו' פסק כדעת המ"א דאם ידוע לנו שהיה גריגר מחומץ בשבילים שהבהב בהם יש לאסור העופות באכילה שחמץ בפסח במשהו והביא דין זה בסוגריים.

באר היטב

משנה ברורה

שער הציון

הערות: 1) עיין מ"צ ס"ק כ"ז הטעם:

לְקוּמִי דְבָרִי הָרֵב א) ובשׁוֹע' הָרֵב סֵעִיף ד' פֶּסֶק דְּבַחִיטִים שֶׁל עֲכוּ"ם אִם אֵין אַחֲרִיּוֹת עֲלֵיו מוֹתֵר, כִּיּוֹן שְׂאִין דַּעְתּוֹ לִזְכוֹת בְּהֵן שִׁיחִיָּה שֶׁלֹּא עַדִּיין הֵם בְּרִשְׁתּוֹ הַנּוֹכְרִי, וְלִכֵּן אֵינּוּ עוֹבֵר עֲלֵיהֶם בְּבֹל יִרְאָה וְבֹל יִמְצָא וְאָף עַל פִּי שְׁהוּא נִהְנֶה, כִּיּוֹן שְׁהוּא שֶׁלֹּא כִּדְרָךְ הַנְּאֻתוֹ. **ב)** ובשׁוֹע' סֵעִיף ה' כֹּתֵב וְהוּא שִׁיחִיָּה הַרְפּוּאָה יִדּוּעַ אוֹ ע"פ מוֹמַחָה. **ג)** ובשׁוֹע' הָרֵב סֵעִיף ז' כֹּתֵב: וְאָף זִיעַת כּוֹחַל שֶׁל עֵץ דִּינָה כְּמִים כִּי הָעֵץ מְזִיעַ מִכָּה הַמִּים שְׂקִיבֹל כַּעֲדוֹד בַּמְּחוּבֵּר.

שערי תשובה   באר היטב

שערי תשובה

המקום המנוחלם מהני חפיו נחייב. ח"י וי"פ הע"י וחפיו
 חן הפסח מחיר כה"ג דדוקא היכא שנחלחלם כל השק או חלק גדול ממנו דלא אי אפשר לנחמו מקום המנוחלם אבל אם אפשר
 לנחמו מקום המנוחלם שרי. ח"י: (יב) ומתעבר. אע"ג דקמח בקמח מקרי לה בלח ולא אמרינן דחוזר וניעור מ"מ פירודין שאני

ביאור הלכה

צו: ד (ט) נפלו מים. אפילו (כג) צפסא גופא: (י) או נתלחלח השק. ממים ולדעת היט אוקרים צסעיף הקודם אפי' (כד) נתלחלח

שם: _____

737דאי

הערות: 1) עיין במ"צ סי' תס"ג ס"ק כ"ג (ר"מ):

הגהות: א) ז"ל לתשנ"ד:

הלכות פסח סימן תסו

סח

עם השאר (יז) ואסור לאכלו (יח) בפסח (יט) אלא ירקדנו וישמרנו עד אחר הפסח (כ) * ואם

באר היטב

שערי תשובה

ניהול ומה שמחמיר המג"א שמה הלכו בכל השק נראה שאין להחמיר אם לא שהקצ גדול קצת בענין שע"פ עכבר קטן יכול ליכנס שם למוך השק לפנים והקמה אינו דמוק וצבור צבור בענין שלפי ראות עינים יש להטיל ספק מדבר ולומר שמה העכבר נכנס וחבר לו אכל בדרך היטול בשק והיה משוטט אנה ואנה ומרוק שבפיו נתחמץ בכמה מקומות אבל אם הנקצ קטן מאוד שנעשה כזה ע"י נשיכה בעלמא או שהקמה לצור הרבה ונראה לעין שלא פרפרו העכברים בזמנים מחמת שהוא מהודק הדק היטב והעכברים אין כחם אלא נפיהם לנקר מבחוץ ולאכול ממה שנבקצ שלפניו בשולי השק ממש מה מקום להחמיר בזה וסגי בזה לגרור מלמעלה וסביר מעט במקום שהוא צריך שיהיה יד מיוחדת שנשאר שם מלחלוחית פי עכבר והשאר מותר לאפות ממנו לפסח וכ"ש מה שמלאו לפעמים שכן לילה נמלא נשיכה בשולי השק או בקרומיו ונראה לעין שלא נכנס העכבר דרך שם רגלו ושוב בחוץ השק אלא ייקר צפוי מן הסתם לו יש לאחוז בצינור בשוליו או לאחוז בקנקן עם קצת מהקמה ולקשור שם היטב והשאר מותר והוא פשוט וכן יש להורות למעשה:

אבל אם נשכה רק השק ואיכא ספק שמה לא אכלה כלום אפילו כן קודם פסח עכ"ל. ומור"ם לזולין סי' קי"ט פסק בשק קמה

משנה ברורה

* ואם נתייבש בפסח וכו'. עיין מ"ב והנה משמע מלשון השו"ע דאפילו אם הירקוד היה בפסח ג"כ מותר להשוותו והמגן אף מפקפק בזה כיון דעכ"פ נרץ לנקר הרי ג"כ נעשה בזה עמה המעורבות במקמ דרך נקבי הנפה ואמאי מותר להשוות וגם המעיין היטב במקור זה הדין שהוצא ב"י משמע שג"כ דנעיין דוקא שירקוד קודם פסח ונמש"כ שם אבל בפסח יורקו הכל ר"ל היינו כשלא יהיה אחר קודם פסח אבל אין חילוק בין נתייבש קודם פסח לנתייבש בפסח רק דקודם פסח אפשר ליתן ענה בהרקה אבל אם לא ירקדו או אין לו תקנה דא"כ שלא יתעבר פירור משהו ועיין בפמ"ג שגם הוא נדחק מאד בסברת המחבר וע"כ הפוסקים המגן אף לפרש שגם כונת המחבר הוא כן דנתייבש קודם פסח יש לו תקנה בהרקה ואם נתייבש בפסח אין לו תקנה בהרקה ואסור להשוות ורק אורחא דמלתא נקט דנתייבש קודם פסח מזהיר לרקדו

עד סוף לזה שיקח קצת מן הקמה ויאכלנו קודם פסח ונחלה החמץ צמה שאלו ויש לסמוך ע"ז במקום הפסח. ומ"מ (מג) ירקח מלות אחרות ללילות ראשונות דעכ"פ אין זה שמור כהוגן (מד) וה"ה בכל היכי דמכשירין מטעם ס"ס וכדומה: (יח) בפסח. ועכברים שנשכו השקים אם יכיר שאלו מן הקמה ונתייבש הלחלוחית (מה) יש אומרים שאם הוא חוץ הפסח כולו אסור דמלין שהלכו בכמה מקומות בשק [ורוק] שבפי העכבר מחמתו כמו רוק שגם בהמה ותימן וע"כ לא מהני אחיזת אותו מקום ואם הוא לפני הפסח ירקד הקמה וישהו עד אחר הפסח או ימכרו וכו' ונחלחל צמים הג"ל אבל (מו) הרבה אחרונים חופסים לדינא דגם בזה מהני לאחוז סביב מקום הנשוק עם הקמה שאלו היטב והשאר ירקדו ויאכל בפסח ומהני ענה זו אפי' אם הוא חוץ הפסח (מו) ומ"מ ראו להחמיר כה"א שלא במקום הדחק או הפסד (מח) וכו' כשהשק מונח במקומו בלא נענוע ולא נתעבר הקמה אבל אם טלטל השק ממקום למקום (מט) או שנשכו בכמה מקומות בשק וא"א לתפוס ולנהל לא מהני ענה זו אף לדעת המקילין ודינו כדין נחלחל פסח וכו"ל. אמנם לפי מה שכתבנו בסוף ס"ק הקודם דגם נחלחל השק צמים מהני הרקידה במקום הפסח לפחות קודם פסח פשוט דה"ה גם בזה ועיין בשע"ת מה שכתב בענין זה: (יט) אלא ירקדנו. כדי לנער החמץ שימלא בו: (כ) ואם נתייבש בפסח וכו'. והטעם דקי"ל חמץ שנתעבר (ג) בפסח במשהו ואם נתעבר שלא בזמנו צונתן טעם וע"כ אם נתייבש בפסח אף שהלחלוחית היה מקודם מ"מ כל זמן שהוא מלחלח לא היה מתעבר ומתי התחיל להתעבר כשנתייבש וספק פירורים למוך הקמה א"כ נעשה המעורבות בפסח שהוא במשהו ואסור להשוותו ונאף דירקדנו הרי חיישינן שירדו פירורים קטנים דרך נקבי הנפה וכו"ל מנא"כ אם נתייבש קודם פסח הרי קי"ל דהוא בכדי נתינת טעם בכל הקמה וכאן אין בו שיעור זה. כתבו (נא) האחרונים דכל הסעיף הזה מיייר

שער הצינור

(לח) מג"א והרבה אחרונים: (לט) נהר שלום ומסתלק בזה קושיה מגן אף: (מ) ח"י בסיומן חנ"ג סקי"ג: (מא) וכן הוא ג"כ דעת בעל הגלגל אכן בנב"ג חולק עליו ודעתו כפסק השו"ע ובמאמר מרדכי מזלד לעיקר הדין כדעת הלבוש דמקרי לה בלח ומ"מ למעשה אינו מזלד להקל רק בגלגל קודם פסח ע"ש גם בנא"ו אינו מזלד להקל רק ביש עוד ספק: (מב) שע"ת בשם פ"מ וגינת ורדים וכו' בספר מגן אף ובספר עמק הלכה דיאפה קודם פסח. ומשמע מפוסקים דנעינו צמח הרקידה הקמה לא יכניס יד למוך הנפה למען בקמה דע"י ויכל לנאת פירור יבש דרך נקבי הנפה אלא שיענוע הנפה בלמד דלא אם יש איה פירור יסאר גנפה כמו שהנפה קולט המורסן ולכן אף אם היה מלמעלה גנפה פירור עסיקה יבש ונחמץ קצת ממנו עד שנעשה פירור דק מן הדק בקמה ויאל מעצמו עם שאר הקמה לא יאכילת לן רדיו לח בלא וטעל קודם הפסח: (מג) אחרונים: (מד) בית מאיר: (מה) ח"א וכדעת המ"א והב"ם שהחמירו בזה: (מו) ט"ו ומ"י וכן הפוסקים הפ"ס והמאמר מרדכי וכן העתיק הגר"י לדינא: (מז) ח"א וכו' כנגד יסע ופטר לשמאלא זה בחזית בודאי יש להחמיר שלא במקום הדחק דהח"א והחק יוסף חופסים לעיקר הדין כהמ"א בנמלא זה בחזית [שם] לחלות שהלך העכבר דרך ארליחו בכמה מקומות ועכ"פ שלא במקום הדחק בודאי יש לתפוס כוונתו לדיוי כמי שאינו יכיר בזהה מקום: (מח) פשוט וכו' הגר"י: (מט) פמ"ג: (נ) ופי מה שהפירי אותו המ"א: (נא) א"ר בשם הדרישה ומ"י וש"א:

ליקוטי דברי הרב (א) ובשו"ע הרב סעיף י"ב כתב בפירוש הדין דנתייבש הלחלוחית קודם הפסח איירי אפילו בירקדו בחוץ הפסח. (ב) ובשו"ע הרב סעיף י' כתב, ויש לסמוך על דבריהם בשעת הדחק שאינו מצוי לקנות קמה אחר או לטחון חיטים אחרים, ולא כתב להחמיר במצה של מצוה.

ז ירושלמי ח ר' נתייבש בפסח (כא) אסור להשהותו: ה (כב) 'הטל מחמיץ (כג) * וכן "מי רגלים (כד) י"ומי ירוסם ווא"ם ט סס הפה והחוטם והעין והאוזן (כה) (אלל דס) (רבי ירוסם) (גי) (כו) ותלנ (כו) * וועט אלס בל"ח

באר היטב

שכן כשמונה בחצית דלז בודאי הולכת בכל הקמה ולכן החמירו הגאונים ע"ש. וכ"כ במ"ט להחמיר מהאי טעמא. והמ"י הסכים כט"ז דיש להחיר לקשור מקום הנשור ולהחיר השאר בכל ענין ע"י ריקוד. ודוקא כשאין רואין שום תלויות במקום הנשור אבל אם רואין שום תלויות במקום הנשור יש לתלות בדבר המציא חולי השמינו העכברים על הקמה ועס"ה: (יג) וחל. ה"ה חב צירי"י אפילו רוחם ואלו וכ"ש נקרא שנה"ג. וע"ל ס"י חס"ג מדין

משנה ברורה

מיירי ידיעין שנתלחלח השק ממין אצל אם ספק שמה לתלויו הוא (נג) ממי פירות יש להקל לאכלו בפסח ע"י ריקוד אף אם נחייב בחוק הפסח דהוי ס"ס שמה נתלחלח (נג) ממי פירות ואח"ל מדברים המחמילין שמה לא נחשבו כלום בהקמה לתלויות (נד) שחייב ומ"מ אם אפשר (נד) לו נקל לתלוט קמה אחר לפסח (נה) אין כדאי להתלחלח למקור על ס"ס לאכלו בפסח אלא יניעו לאחר הפסח (נו) וה"ה אם נתלחלח בחציה דבר (נו) שיש דעות בין הפוסקים אם הוא בכלל מי פירות או מים ג"כ מותר ע"י ריקוד: (כא) אסור להשהותו. ולא כתב (נח) שזרקנו לתוך דהוא חיל לשיטתו לקמן בסיון חס"ו ס"י ע"ש ולדריה יכול למכור לעכו"ם חוץ מדמי איסור שנו אצל לדעת הרמ"א שם דטוהגין לשירוף הכל ה"ה צ"ה. ודע דלפי מה שהסכימו האחרונים דמקום הפסד גדול יוכל לסמוך על דעת המחבר בס"י וכמו שכתבנו לעיל בסיון חמ"ו במ"ג סק"ג יכול למכור כל השק לעכו"ם חוץ ממעט הקמה המחומץ שנו. ופשוט דהוא (נט) ביש עכו"ם לפניו: ה (כב) הטל וכו'. כל גרע דמחמילין (ס) היינו אם שזה בלא עסק שיעור חימוץ דלא נהי ממין דע"י התסקוקא אינו בא לירי חימוץ: (כג) וכן מי רגלים. היינו דלדס (סא) בין שהוא גדול בין שהוא קטן אבל דבהמה ושאר בע"ח (סב) יש דעות בין הפוסקים אם מחמין: (כד) ומי הפה והחוטם וכו'. בין של אדם (סג) בין של שאר בע"ח והטעם כ"ז דכל אלו הם חולדות המים והיו כמים: (כה) אבל דם. דמי המרה (קד) ג"כ אין מחמילין דהוי דם וליחה סרוחה וה"ה מותר לעשות ממנו עיסה לרפואה: (כו) וחלב. בקמ"ץ (קה) וה"ה חלב צירי"י [וכן שומן] אפי' רוחם ואלו וכ"ש נקרא והטעם כ"ז דלדיו אלא כמי פירות ואין מחמילין (קו) ואע"ג דחלב ודם בלא"ה אסורין מ"מ בטל בששים משא"כ מתוך בפסח שהוא נמשכו: (כז) וזיעת אדם. וזיעת בהמה ע"י לעיל בסיון חמ"ג ס"ו ובמ"ז שם. וזואה בין דלדס (סו) בין דשאר

שער הציצין

(נג) ולפי מה שכתבנו דעת המחבר דיעת החומה אינו כמים ואלו בכלל מי פירות מחמיר דה"ה אם הספק שמה הוא מועת החומה ג"כ נכנס בכלל ספק וזקן לדעת הרמ"א שם דסובר דעת האוסרין אין לו בכלל ספקן ועי"פ לענין לפסח קודם פסח ע"י ריקוד בודאי אין להחמיר בזה: (נג) ועיין במקו"ם שאין להחיר מטעם זה רק ללוש לחולה ולקון לדריהו מותר אח"כ ללוש במי פירות לבד דלעיל בסיון חס"ג דאי עס מים ולאחר אינני הלא ק"ל דמי פירות עס מים ממחרס להחמין ולפי מה שכתבנו לעיל בזה כ"ז אין דבריו מוכרחין ואפשר דבה יש להחמיר יותר משום דשמן נתלחלח ממים גמורים ואולם לענין לפסח קודם פסח דהרבה אחרונים מחירין ע"י ריקוד אפילו בודאי נתלחלח ממים יש להחיר גם זה ואף דלעיל חשש שמה הוא ממי פירות וימנה לאחות אין נ"מ בין קודם פסח לתוך הפסח מ"מ נלענ"ד פשוט דאין להחמיר בזה מטעם שמה פירות הי שמהו וגם כדבר נחייב וכו"ל בזה כ"ז וגם שמה לא נחשבו צ"ו כלום כנלענ"ד: (נד) ח"י ושא"כ בסיון חס"ו: (נה) רמ"א שם: (נו) ח"א: (נז) כגון שהשנת עכברים וכו"ז וכדלקמיה: (נח) ובכוונה שיהא המחבר לשון ממה שהביא ב"י בשם הר"י מוה"ר [בת מאיר]: (נט) דל"ה הלא אסור להשהו: (ס) אחרונים: (סא) עיין בזה"ל: (סב) דמקמימם המחבר משמע דבסח כהאחרונים חיים ור"ו דמחמין וכו"ז האגודה והובא בל"ח והפ"ר והמ"י ס"ל דעת הר"מ דלדיו מחמין וכתשמותו התוספתא והרמב"ם לענין הכשר משום דמי פירות הן ומ"מ אם נראה החטים מתקנים לביע"ה מיישין לחמוץ עיין בזה"ל: (סג) לטו ושא"כ: (סד) מ"א ושא"כ: (סה) אחרונים: (סו) ח"י: (סז) טור ושא"כ:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף א' פסק דהוי כמי פירות דאין מחמירין, ואם נחשבו בהם מים ממהרין להחמיר. ב' ובשו"ע הרב סעיף ב' כתב - אבל מי שרקק דם, אם מצצו בשנינו בדרך הרקיקות הרי זה מחמיר, לפי ששאי אפשר לו בלא צחצוחי רוק.

(כח) אינו מחמץ (טור): ו' קמח שנפל עליו דלף אפילו כל היום (כט) אינו בא לידי חימוץ והוא כ' כחמץ שס' לט' (ל) שיהיה הדלף טורד בלי הפסק (לא) לויאפנו מיד לכשיפסק (לב) ואם הוא מסופק אם הדלף כ' כחמץ שס' לט' טורד אם לאו (לג) אסור:

תסז דין חטים שנפל עליהם מים ותבשיל שנמצא לתוכו חטה. ובו ט"ז סעיפים:

א (א) * אדגן שנטבע (ה) (א) בנהר או שנפל עליו מים כשם שאסור לאכלו כך אסור שיערי תשובה

השומן. וכחז המ"א וה"ה דמי מרה ג"כ אינו מחמץ [דאיהא חלל ליתא ודס]. וא"כ מותר לעשות ממנו עיסה לרפואה. וכחז הפר"ח וה"ה למי חלב דאינו מחמץ. ובהלק"ט ט"ז סי' רי"א כתב דהקוס מחמץ ע"ש ועי' בשכנה"ג. וזאת התרגומים אינו מחמץ. טור. וה"ה חטין שנגללי בהמה. רוקח. וזוואת אדם מחמץ בחי" ע"ש. נלי עסק שיעור חימוץ דלא גרעו ממין דע"י ההתעסקות אינו בא לידי חימוץ:

(ה) בנהר. בטור כתב ואין החמץ ניכר בהם. משמע דאם החמץ ניכר מותר למכור דהא הקונה יראה ולא יקנה. ט"ו ומ"א. אבל

משנה ברורה

בע"ח אינו מחמץ ולפיכך אם נתחלחל שק של קמח בזואה מרקד הקמח והנצל הנמצא שם יורקנו לחוץ והשאר מותר. ודוקא בזואה אבל במים היוא (סח) מפי העובד וכן בזואה (סט) שהיא רכה מאוד י"א דדינו כמי רגלים הנ"ל. כתבו הפוסקים דחטים הנמצאים בגללי בהמה (ע) אפילו הם מרוככים לא אמרינן שנחמטו על ידי הלחוח הנמצא שם (עא) דרגלים אינו מחמץ וכו"ל: (כח) אינו מחמץ. הנה הם שים כולם לזה שאינו מחמץ כשהוא לבדו אבל מ"מ יש חילוק ביניהן (עב) דחלב וכן חלב וזומן (עג) ודס' דינו כמי פירות לכו"ע ועם מים ממחר להחמץ ודינו כדלעיל בסימן תס"ב ס"ב ע"ש אצל (עד) ויעת אדם וכן (עז) זואה של כל בע"ח (עו) כמה אחרונים סוברים דאינו מחמץ כל (עו) ויש שמחמירין גם כזה: ו' (כט) אינו בא וכו'. שטרדה דלף מונע מלהחמץ את הקמח השריי במי הדלף (עח) ואפילו אם מתפשט הלחוח יותר ממקום שהדלף מכה שם מ"מ ע"י טירוד הדלף שמכה בזה ומגלעי טיפה אחר טיפה אינו מניח להחמץ כל סביביו: (ל) שיהיה הדלף טורד וכו'. ר"ל שיהיו הטפות יורדות רזופות זו אחר זו כל היום (עט) דל"ה יטרפו השהיות שצין טיפה לטיפה לשיעור מיל וכדלעיל בסימן תנ"ט ס"ב בהג"ה (פ) ויש מאחרונים שפירשין העטם דכשיאנס יורדות רזופות אין בזהם לתנוע החימוץ: (לא) ויאמנו מיד לכשיפסק. ר"ל שלא יניח הקמח שנחלחל במים נלי עסק חלל ילוש ויאפה מיד וכמבואר לעיל בסימן תנ"ט ס"ב (פא) וזהו לכתחלה אצל דיעבד אין אסור חלל כשנשתהה שיעור מיל אחר שהפסיק הדלף: (לב) ואם הוא מסופק. דספיקא (פג) דלאורייתא הוא (פג) ואפילו להשהותו אסור. ודע דה"ה (פד) בדרן ג"כ דינה הכי דאם הדלף טורד עליו טיף אחר טיף אפילו כל היום כולו אינו בא לידי חימוץ ואם אינו יורד טיף אחר טיף נחמטין ע"י המים ואף כשיורד עליו טיף אחר טיף מיד שהפסיק נרץ לעומתן: (לג) אסור. עיין בפמ"ג שדעתו להחמיר בכל אופן בקמח הלח כי אין לנו בקיאות לידע"האח מקרי טיף טיף ע"ש:

א (א) דגן שננטבע וכו'. בטור כתב ואין החמץ ניכר וכו'. משמע דאם החמץ ניכר מותר בין כשמוכרו לישראל ובין כשמוכרו לעכו"ם

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

הגהות: (א) הנה"ל קאי אסעיף ב':

ב טור בשם רמב"ם
אפרסם והג"מ
בשם ר"ח

(ג) לקיימו אלא מוכרו לישׂראל (ג) (ב) ומודיעו כדי שיאכלנו קודם הפסח ואם מכרו לא"י קודם הפסח מוכר מעט לכל אחד ואחד (ג) כדי (ד) שיכלה (ד) קודם פסח שמא יחזור האיני יהודי ומכרו (ה) לישׂראל: **ב** דגן זה שננטבע (ו) (ה) בנהר או (ו) שנפלו עליו מים (ז) אעפ"י שלא נתבקע אסור (ח) דכיון דמינה (ו) ניחא אתי לידר (ט) חזמוץ: הגה ולכן יש לזהר שלא יצאו מים או גשמים מולפים על

באר היטב

הר"ן כתב אפילו יכר החמץ אסור למכור לא"י דחיישין שמא יטחון אותם ואח"כ ימכור לישׂראל ועי' ח"י דדחה קצת מ"א דכיון שאין לוקחין קמה משוק א"ל בשעת דחק ליכא למיחש דהא דסי' תנ"ג איירי במלת מזה דוקא ע"ש ומפרש כוונת הטור דרבותא הוא דלף שאין החמץ יכר ואינה אלא חששא בעלמא אפ"ה חיישין מכ"ש בודאי דחיישין לתקלה: (ג) לקיימו. ואם עבר וקיימו וזרעו בקרקע ונמחו גידולו מותרין כמש"ל ס"ס תמ"ג: (ג) ומודיעו. אבל לא סומכין על הכרזה ש"ג. וכשמודיעו אפי' הרבה מותר למכור לישׂראל. ואפי' מעט מעט אם מוכר לישׂראל (אין צריך להודיעו. ח"י ע"ש. וט"ו אסור למכור הרבה אף כשמודיעו דשמא ישכח ׀ להודיעו. ואם מכר לא"י קצת קצת מותר מכח ס"ס שמא לא ימכרו לישׂראל ושמא יאכלם קודם פסח ע"ש: (ד) שיכלה. אף אחר"ל גם אותו המעט ימכרו לישׂראל מ"מ אותו המעט יאכל לישׂראל קודם פסח ולפ"ו משמע דנע"פ בשעה ה' בענין שא"א שיכלה קודם פסח אסור למכור לא"י אפי' מעט דאולי ימכור לישׂראל וכן הוא הסכמת המ"א. ומ"מ כיון דאם נתחמץ לישׂראל דגן הרבה נע"פ הוא בענין שא"א לו למכור לא"י שיכלה קודם פסח ואיכא הפסד מרובה מותר למכור לא"י שידע צו ומכירו שלא יגע

משנה ברורה

דחו ליכא למיחש שיחזור וימכרו לישׂראל ויאכלנו בפסח דהישׂראל יכירו (א) ויש מן הפוסקים שחמירין שמא יטחון העכו"ם וימכרו (ב) אכן למהנהגו שאין לוקחין קמה לתפס מן השוק מלדדים כמה אחרונים לליכא למיחש (ג) ובמקום הדחק יש להקל: (ב) ומודיעו. אבל אין סומכין על הכרזה דאולי איכא מאן דלא שמע להכרזה. וכשמודיעו מותר למכור לו (ה) אפילו הרבה וכלל הדועה (ו) אפילו מעט אסור למכור לו שמא יצאו לאכלו בפסח: (ג) כדי שיכלה וכו'. היינו (ו) דאף אחר"ל שימכרו לישׂראל ויאכלנו קודם פסח ולפ"ו נע"פ בשעה חמישית בענין שידעו קודם פסח אסור למכור לנכרי אפילו מעט דשמא ימכרו לישׂראל אותו המעט (ח) ומ"מ במקום הפסד מרובה הסכימו כמה אחרונים דכ"ז בתם נכרים אבל נכרי שידע צו שלא יגע צו רק שמינו עד אחר הפסח ויחזירו לו כמו שנתבאר בסי' תמ"ח יכול הישׂראל למכור לו הרבה תבואה תמוזה: (ד) קודם פסח. ובשאר איסורים שאין יכר איסורם אסור למכור לנכרי אפילו מעט מעט רק ההא דליכא כמה ספיקות הקילו׀ [אחרונים]:

שער הצינור

(א) ע"ש בשם הר"ן: (ג) מ"א וש"א ואף דאכתי איכא למיחש שמא יקנה הישׂראל הקמה להשהותו אלאחר הפסח ונחא דאין לוקחין היינו לאכלו בפסח עיין בח"י סימן תנ"ג סקט"ו וקעבר אבל יראה ונקושים. הח"י י"ל דסמכין בכל ישראל מצטלים ואומרים כל תמירא וכו' דלא חזיתא וכו': (ג) הגר"ז: (ד) פוסקים: (ה) רוב אחרונים: (ו) ולא דמי לעכו"ם ששעט מעט מותר למכור להם דהאם איכא חרי ספיקי אחד שמא יאכלנו בעצמו ואחר"ל ימכרו לישׂראל שמא יאכל הישׂראל קודם הפסח משא"כ ההא דליכא אלא חד ספיקא [אחרונים]: (ו) מ"א וש"א: (ח) ח"י ומ"מ וקריבם והגר"ז: (ט) ע"ש וז"ח וט"ו: (י) והטעם דנתבשל שהוא רק תערובת משהו דרנבן לא מתחמין כולי האי [ח"י ע"ש עוד]: (יא) ח"י ותמ"ג והגר"ז ובאמת לא מלאחא ראייה מוכרחת לדבריהם דיהי אסורין אפילו אם לא נתרבך כלל דהלא שם אף שרמ"א מתמיר דלפילו לא נתבקע כלל אסור מ"מ הסכימו בה"ח ובמה אחרונים דעכ"פ נתרבך בענין דלפילו אם נספור כמה עוקאב ונתמיר ג"כ דאין אנו בקיין מהו נקרא קרובות להתבקע עכ"פ כיון שזה עדיין קשים כולנו בקיאים דאין בכלל קרובות להתבקע וא"כ נמה נתמיר ג"כ בשאר קשים עדיין ואפשר דאין ונחמין נייחוי כ"ל לרבינו אפרים דאין צריך כלל לצקוע וריכוך ונאולי עוד דלף שראינו שם קשים אולי ימלא איה גרעינים שם רבים ואין ס' נגדם ומ"מ נלפע"ד דלמוכרו לעכו"ם שרי באופן זה שם קשים דומים בקיאים אף למ"א לענין תערובות משהו כשם קשים אף לאכול התבשל בעצמו מפני שהוא דרנבן וכ"ש ההא דלמוכרו לעכו"ם ואף דמקור דברי ח"י משמע דמתמיר אף באופן זה לענ"ד נראה כמו שכתבנו: (יב) אחרונים: (יג) מ"א וש"א: (יד) מקור"ח והטעם כדי שלא יצא למכור לישׂראל וינ"ל: (טו) מ"א וש"א: (טז) ח"י וימכרו אלא אמר זה קודם שמכרם היה נאמן וכן העתיק הא"ר והגר"ז ומקור"ח דלא כח"י. והיינו אפילו לא היה מסית לפי מומו [הגר"ז]: (ז) אין אמת בש"ך שם ביו"ד ס"ס ט"ו וכן העתיק הגר"ז:

ליקוטי דברי הרב א' בשו"ע הרב סעיף ה' לא כתב התנאי של ודוקא ע"מ לאכול תיכף

שערי תשובה

אפי' נעשה צפסם מותר למוכרו לא"י קודם ששהה שיעור מיל.
מ"א: (ט) אסור. אפילו נאלץ מקצתן קודם פסח ג"כ אין להחמיר
לאכול השאר דדוקא יבש ציבש ונאכל א' מהם או בג' תערובות יש
להחמיר לאכול שנים כמבואר בי"ד סי' ע"ט ומ"א וס"י לה צלח
אין לו היתר בזה, וקומה מקרי לה צלח. ב"ה ומ"א וס"י ע"ט:
(י) ספיקא. ה"טו' העלה בדמקום הפסד או מניעת שמחת י"ט
כגון שאין לו אחר יש להחמיר אפי' באכילה ע"ט והסכים עמו הה"ח
ע"ט. ואם נפל מעט שלג או מים על מצוה וידע מקומו ירבוץ
העלווים והשאר מותר. עטרת זקנים: (יא) מחזקין. ע"ל סי' כ'
ת"ג סי' ק"י מ"ש"ט: (יב) לפסח. כ' בשכנה"ג הלכה למעשה
שהחמיר לקנות חטים לפסח אף שהיו נעצרים בצורות כל שלא ראינו
מהי"ט דציבש כגון קמח אין להקל ע"ט ומ"ש אין להחמיר להם כשאירע להם
צנפה שהצחי לעיל סי' ת"א ע"ט: (יג) לפסח. עה"ט וכחצ צו"ח
שירדו על ערומות אין חטים שמוחו רק שיש כ' כגדו מן היתר ש'
איסור אין כוונתו לכך מצי"ט סימן פ"ד רק שיש שצ"ח כתב שיש
ונאסר קודם פסח הוי יבש ציבש וסור ויפסד בפסח לזה יש למכורו

ואפילו אם לא היה מקום לפי תומו: (י) וירדו גשמים. היינו ככדי שיש לפקק שמה נתחלחל הרבה^כ (יח) אבל אם נפל מעט מים או שלג על התבואה קודם הטוהר יודעו מקומו יגרור החטים העליונים והשאר תומר: (יז) ולא מהני ספק ספיקא. והפסד בתלמודים (שם) שהביטו ראיין להחמיר בזה רב במקום שיש וישן כשהייתן אחר פסח אבל במקום הפסד או מניעת שמחת יו"ט יש להמיר אף בנחילה: ג (יב) יבשות וקשות. ומ"מ (כ) אם ידוע שזה עליהם מים יש לאקור הסטה ענמה אף שלא נשמה כלל: (יג) ולא נשתנה מראיתן. אבל אם נשתנה מראיתן או שהם לתות (כא) אקור אפילו להשתות: (יד) לא מהזקינן. ר"ל ובודאי לא בא עליהן מים (כב) ותומר אפילו בנחילה. ועיין בספר בית מאיר שכתב דכל זה מירי בואותן הספינות שהחטים מונחים על עליות שבאמצע הספינה ואין החטים צאים לתוך המים מה שחשחת הספינה שואבת וגם למעלה היא מכוסה מה שאין כן בספינות (שקריין קלינין) שחשחת הספינה ידוע שחמדי הוא מלא מים והחטים קועים בהמים וגם למעלה היא מפורעת וקרוצ הדבר שצומן שהיא על הדרך הוגשם עליהם מטר השמים וגם כשהמלחים מגביהים חמדי המטותות מן המים להוליך הספינה בודאי יתנו עליהם מי ההר בכל גדלי הספינה ע"כ להתחלה בודאי אקור לקנות אותן חטים לפסח בכל גווני ובדיעבד במקום הפסד מרובה אפשר היה להקל מפני חשש גשמים מלמעלה או מה

שנית עליהם מן המטותות דאולי הוא רק זליפה מועטת אלמנ מפני שידוע שהחטים המונחים בתחתית הספינה ששם יש מים חמדי ובדואי היה שריו בתוכם וזמן רב אלא שעתה נתגנבו והם אקורים אפילו לא נשקעו וע"כ לרר דרישה מן האקורים הנבזאים אם ידעו להם שיש ששים בהחטים למעלה נגד מה שחשחת הספינה מותר בדיעבד לאכולם בפסח ואם לא אקורים אפילו בדיעבד ע"ש: ד' (טו) אין חורשיון וכו'. כל שאין רואין בהם סימן חימוך (כב) לפי שהולכין אחר הרוב ואין הרוב מתמליץ (כד) ואף אותו ערימות שראינו שנפלו עליהן גשמים חולין להקל שמה לא נכנסו הגשמים אלא כשבלים העליונים אבל לא בצטן הערימה ואח"ל נכנסו שמה לא הפסקו להחמיר. ומ"מ אם רואה בהחטים שהוצל לפניו שיש בהם מלומחים גם המחבר מודה דלרר לבדוק אם יש שם ששים נגדם ופשיטא שחמליכין החטים למכור והגשמים יורדין על הפקים עד שהשק כמעט כולו שריו צמים וגם החטים נתחלחלו אקורים מדינה בפסח שחרי הערעור נגלה לעינים ואכריז להוציר ע"י כי המוכרים אין מקפידין ע"י כי רובן אינם בני תורה וגם לרר להוציר להמוכרי תבואות בשנה שרבו גשמים או שירדו מים על השקין דאז מחויבים למכור התבואות כדין מכירת חמץ ואקורים למכור מהם לנכרי אחר זמן אקורו [ח"א]: (טז) להחם חטים וכו'. כתב בשכנה"ג הלכה למעשה שהמיר לקנות חטים לפסח אף שהיו נעצרים בצורות כל שאין ראינו בהם סינוי במראיתן ואינם

שער

לחם

שער הציון

הגהות: (א) ס'ק ל'ז:

ה' ידגן שבמחזור (יז) שנתייבש לגמרי וא"צ ליניקה כמאן דמנח בכדא דמי ומקבל חימרין (יח) אם ירדו עליו גשמים: ו' חטים שנמצאו בהם מבוקעות (יט) אותן שאין מבוקעות (כ) מותרות מפני שהדבר מצוי שבשעת גשמים עליונית הגדיש ותחתיתו מתחמץ ומתבקע ואין המים נוגעים באמצעיתו כלל: ז' (כא) ישראל שיש לו בורות מלאים חטים וחושש שמא יש בקרקעית הבור ובקירותיו חטים מבוקעים מלחות הבור והארץ בביטול בעלמא סגי (וע"ל סמל"א ס"א): ח' הדבש של אינו יהודי (כב) אין מחזיקים בו איסור (כג) ואוכלים אותו בפסח: הנה (כד) מהיו יש מחמירין (מדרמי פכ"ש והג"מ פ"ד) והמנהג נמדינות אלו (כה) שלא לאכול דבש רק אותו שמצאים (יג) נחביות מן הכוורת שעוין ממנו משקה שקורין מע"ד (כו) ותאנים יבשים וענבים יבשים שקורין רויני"י גדולים או קטנים תלוי במנהג המקומות כי יש מחמירים שלא לאכלן ויש מקילין ולכן נהגו נמדינות אלו להחמיר (כז) שלא לאכול שום פירות

שערי תשובה

כ"ט ש"כ בשנת תע"ב היו גשמים צמי הקציר וראינו שהחטים שקצרו יום או יומים לאחר למדת מזה היו נגמרים ויבשים כל זרעם ונפתקו אולי היו כן נגמרים ויבשים בעת שהיה הגשם על הארץ שפסק הרשב"א שמקבל חימוץ אף במחזור לקרקע והעלה שאין לחוש לזה אפי' נתייבשו לגמרי והם נקליפתן אם לא כשתרבו הגשמים יום ויללה גשם חזק שפיל הקשים והשגלים לארץ והגשמים מולפין עליהם בחזק וכמאן דמנח כנושם בכלי מלא מים דמי אבל גשם שאינו חזק כ"כ ואינו אורך ומן גדול אין להחמיר אם לא שאנו רואים אותם בקושים ותדע שלא הנריכו שימור מונח ככוורת שעדיין לא נתרסק נוהגין בו היתר לכ"ע שאין דרך לערב בו כלום כשרודין אותם מן הכוורת. לצד ועמ"א. וע"ז כתב דמשמעות דברי הרב משמע אותו שמצאים נחבית מן הכוורת. דאפי' לאכלו כך צעין מותר עכ"ל. נ"ל היתר גמור לצל

משנה ברורה

וחת והעמיקוהו האחרונים: ה' (יז) שנתייבש לגמרי וכו'. כתב הח"י דמטעם זה נוהגים החרדים שיהיו כל המלות שלהן משומרות משעת קצירה לפעמים מניחין לייבש במחזור יותר מאלו מפני שאין להם פנאי לקצור וזו שקורין שמורה קוצרין אותן בעוד שהן לחין קצת ע"ש: (יח) אם ירדו עליו גשמים. היינו גשמים מרובין אבל ע"י זליפה מועטת שירד על השגלים (כה) לא חיישין ומותר אפילו למדת מזה [מאמר מרדכי בשם רבינו מנחם] ועיין בש"ת מה שכתב בשם תשובת מעיל דקדק: ו' (יט) אותן שאין מבוקעות כו'. ומ"מ (כו) לריבין לגרר מהן המבוקעות או שהיה עכ"פ ששים נגדם: (כב) מותרות. ודוקא (כו) כשאין לחות: ז' (כא) ישראל וכו'. דהוי (כח) כחמץ שנפלה עליו מפולת ועוד דס"ס שמא לא נתחמץ ואח"ל נתחמץ שמא נתעפסו: ח' (כב) אין מחזיקין בו איסור. ולומר שהוא מוזיק בסולת שעירבו בו דלחזוקי איסורא לא מחזיקין ועוד דלפילו עירבו (כט) הרי דבש מי פירות הוא ואין מחמירין: (כג) ואוכלים אותו בפסח. כי שכתבו (ל) דהיינו דוקא לאכול הדבש צעין כמות שהוא אבל ללוש בו עיקר אסור כי מזוי הוא צעת הולאת השעורה מהדבש להתערב שם מים והו"ל מים עם מי פירות (לא) ומחמירין: (כד) מהיו יש מחמירין. שרגילין לערב בו סולת לתומה: (כה) שלא לאכול דבש רק כו'. פי' שדבש זה שמצאין נחבית מן הכוורת (לג) שמעורב בו עדיין השעורה נוהגים לאכלו (לג) אף צעין וכן לעשות ממנו משקה מע"ד משום דאין דרך לזייף ואפילו לעשות ממנו משקה מע"ד בפסח (לד) שרי משום שמחת יו"ט אם אין לו משקה אחרת אבל מה שמצאין בכלים קטנים שמנוקה מן השעורה דרך העכו"ם לערב בהן קמה ולכן אסור לאכולו

שער הציון

(כה) דכל אגב מדליהו נהיינו דרך נפילתן לא מחמירי ובהיה דפסחים דף מ' ע"ש: (כו) ח"א: (כז) הגר"ו ופשוט: (כח) ב"י בשם רשב"א: (כט) ב"י ולומר שמא מים וגם קמה חששא רחוקה היא נאם בנ"י: (ל) שכתב"ג וע"ש: (לא) היינו שזכר או שמירה ימירה ולכן אין ללוש בזה לכתחלה וכנ"ל בסיון חס"כ ס"ב: (לג) אחרונים: (לג) ט"ו וכן יעקב וכן יוסף צביאור דברי הרמ"א וי"ב הפמ"ג דכן מורה לשון הרמ"א דלא כמ"א וכן מוכח דמ"מ: (לד) ט"ו ושי"א: (לה) ב"ה ומ"א: (לו) שם: (לז) מ"א דעת הלוש דמה לכו"ע שרי ועיין בא"ר שכתב ג"כ דנראה דמה כו"ע מודים להקל דמה לא שייך דלמי לחמירי להקל דבש אחר ועיין פמ"ג: (לח) חמד משה והגר"ו: (לט) אחרונים: (מ) א"ר ופמ"ג: (מא) ולכאורה אף אם יראה לטען לא מהני לפי מה שמבאר לעיל בסיון חמ"ו נמ"א סק"י דלא נפל פה צמי דבש שהם עבים לא מהני סיון יב"ש דבש ממש ואפשר דהכא שהוא רק חשש בעלמא יש להקל: (מב) ב"י ושי"פ: (מג) הגר"א: (מד) מ"א ומ"י ושי"א:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף י"ד כתב ויש מחזירים שהחמץ מתבטל אפילו בפחות מ"ס, ויש לסמוך על דבריהם במקום הפסד מרובה או במקום מניעת שמחת יו"ט. אבל בסעיף ט"ז כתב הרב שזה רק אם זה ספק חמץ, אבל אם ידוע בבירור שיערבו קמה חמץ, אף שנתהפך לדבש אסור להשתותו, ואם נפל לתוך התבשיל אסור תערובתו במשהו אף במקום הפסד מרובה ומניעת שמחת יו"ט. ב' ובשו"ע הרב סעיף י"ד לא מביא שהחמיר תע"ב. ג' ובשו"ע הרב סעיף ט"ו כתב וטוב לחוש לדבריהם שלא לאכולו בעינו.

הלכות פסח סימן תסז

עא

(יד) [נה] יבשים אם לא שידוע שנתייבשו (כח) בדרך שאין לחוש לחמץ (טו) [ו] וזוק"ר אסור לאכלו (כט) אפי' להשהותו אסור (ת"ה ס' ק"ד) (ל) וציוס טוב האחרון אוכלין פירות יבשים (לא) וזוק"ר קנדי"ל שאין בו

שערי תשובה

באר היטב

בחול המועד משקה מע"ד מדבש שניכר שצא מכוורת כל שהוא ראו לשחיה צ"ע. אף שמו"ח ו"ל כתב לאסור לעשות המשקה במועד מחשש תערובת מ"מ ג"ל דהמיקל לכבוד י"ט במדינות אלו שאין לנו שמיה אחרת בפסח לא הפסיד ע"ש. ועיין בשכנה"ג וזח"י: (יד) יבשים. אבל נהגו לעשות מהם משקה דהיינו ששופכין עליהם מים קרים ושורה אותם עד שנעשה משקה וכן העיד המ"א שכן המנהג בק"ק קאליס אבל אין לנצל בהם ע"ש שהאר"י בטעם המנהג: (טו) וזוק"ר. כתב א"י ראיתי שצא שאלה לפני זקני הגאון מהר"ש ו"ל אחר פסח ששהה הו"ט זוק"ר והורה למכרו לא"י עכ"ל. והט"ו והמ"א כתבו דאין איסור בהו"ט זוק"ר או מה שאלו קורין קאנדי"ל זוק"ר להשהותו בציתו מ"מ נהגו למכרו לא"י לכתחלה אבל בדיעבד מותר וזהו כוונת הרב בהג"ה זוק"ר קנדי"ל. ולא מה שאלו קורין עכשיו זוק"ר קנדי"ל שאותו יש בו חשש יותר וחמץ גמור הוא שמבשלין זוק"ר לבן ביירות חמומות והוא נחלדס ואפי' להשהותו אסור כי יש בו תערובת חמץ. וכ"ש מיני בלילות זוק"ר שמחפין בהם מיני פירות וצמחים שזה יש בו חימוץ גמור. וכתב הח"י דאף לכתחלה ראוי לזהר לענין להשהותו בדברים אלו מכל מקום אם עבר ושהה אותם או התערובת ואיכא הפ"מ או מניעת שמחת י"ט אין לאסור בדיעבד דלאכא ספקי קושטא טובא דילמא לא נתערב בו ואח"ל נתערב בו דלמא תבטל קודם פסח ואח"ל לא תבטל דלמא לא יערכו בו כולת מחטים למותם ומי פירות אינו מחמץ ואח"ל לתמו דלמא לא נתחמץ ע"י למיתה זו. ומכל מקום קודם שירה המורה ר"ר חקירי חכם אין ומה נעשה כי דבר זה משונה לפי המקום ולפי הזמן ולכתחלה נוהגין להחמיר בכל ענין אך מה שאלו קורין עכשיו זוק"ר קנדי"ל רבים מעמי הארץ מקילין וגמץ להם טעות זה מלשון הרב בהג"ה וזכר הסכימו האחרונים שטעות הוא בידם כמ"ש. ועיין בשכנה"ג שכתב דגם זוק"ר שהוא דק היטב יש ג"כ חשש חימוץ וגם המשקה הנעשה מלוק"ר

שם קמח ואף בתגר חיישין ע"ש. וגראה שנמקס לוק"ר או הפסד יש גידולם כמות שהם אף שאינו ברי"ן וטומין לו כתב הכשר על המצותין

משנה ברורה

שריימן אבל אין מקילין כ"כ לנצל אותם בפסח כדי לשחות מי ציטול בפסח לפי שצ"י היצול נקלט טעמים במים יותר מע"י שריה ובקלם מקומות נוהגין להחמיר במי שריימן כמו במי ציטול [א"א"כ שראו וביטלן (מה) קודם פסח] וכן בשע"ת בשם הגדוע ציהודה מקדים לכתחלה נכון להחמיר וע"כ טוב לטון הרעוב מן הפירות בע"פ קודם (מו) הלילה דאז אפילו היה מעט קמח נדבק על הפירות ונתערב בחוץ הרעוב (מו) בטל בששים: (כח) בדרך שאין לחוש לחמץ. כגון שידוע לו שנתייבש בשמש או בתנור לאחר הכשירו: (כט) ואפילו להשהותו אסור. כי יש חשש שמערבין בו קמח (מח) והאחרונים הסכימו לדאוגו שאנו קורין הו"ט זוק"ר שגשוי ככונע ונזכר ע"פ חקירת האומנים שאין מערבין בו קמח ומ"מ נהגו למכרו לכתחלה וצדיעבד מותר לאחר הפסח וגם ציו"ט האחרון (מט) אוכלין אותו ואותו שיש לו כתב הכשר מהרב ממקום עשייתו נוהגין לאכלו לכתחלה אף האוקער. (נ) שעשוי דק דק יש בו יותר חשש חמץ מתערובות קמח ואסור להשהותו ומ"מ בדיעבד

שעבר והשהה אותם (נה) משמע מתאחרות דאין לאסור גם בזה ועיין בשע"ת ארופי הכשר בזה לענין לאכלו לכתחלה. ודע דמיני בלילות זוקער שמחפין בהם מיני פירות וצמחים וכ"ש אותן העשויין כמין חררות קטנות מזלילות זוקער הסכימו האחרונים דודאי יש לחוש שמה יש בהם תערובת חמץ ואסור להשהות מדיעבד וכ"ש לאכלם אפילו ציו"ט האחרון של גליות: (ל) וביז"ט האחרון. של גליות כיון שהוא דרבנן לא מחמירין בדבר שאין בו רק חשש צעלמא: (לא) רצוק"ר קנדי"ל שאין בו וכו'. אין זו (נג) הנוקע המבזל הנחתך לתחיתו שאלו קורין זוק"ר קנדי"ל. (גג) לדאוגו יש בהם חשש חימוץ יותר ואסור להשהותם ואין לאכלם אפי' ציו"ט האחרון אלא הוא זוקער הבא ממדינת קנדי"ל והוא כעין (נד) הו"ט זוקער שלנו והיה ברור להם שאין בו שום חשש חימוץ ומ"מ בשאר ימים אין לאכלם כ"כ ע"י הכשר דאז שאלו יצואו (נה) להקל גם בצלילות זוקער. וככתו האחרונים דאף לכתחלה דודאי יש לזהר שלא להשהות זוקער קנדי"ל שלנו וצלילות זוקער מ"מ אם עבר

שער הציון

(מה) הגר"ז: (מו) פמ"ג: (מז) ומ"מ במקום שנהגו להקל להניח לשרות גם בפסח אין למחות בידם דהרבה אחרונים העמיקו בדבר המ"א שחיקל בזה: (מח) מ"א וט"ו וחי' וזית מאיר וט"א: (מט) ט"ו וט"א: (נ) ח"י וט"א: (נה) ח"י וט"א: (נג) ט"ו וט"א: (גג) שמבשלין אותם ביירות חמומות [ט"ן]: (נד) ועיין בפמ"ג שכבר דחלה שאין בו סכנה מותר לאכלו אם אין לו זוק"ר אחר: (נה) ד"מ וע"ש והגר"א:

הלכות פסח סימן תסז

פסח חסידים (לד) או נעגליך (מהרי"ל) (לה) מיהו אין אסורין (וי) תערוכתו וכ"ל: ט' תבשיל שנתבשל ונמצא בו שעורים או חטים (לו) * אם נתבקעו ממש * הרי כל התבשיל (לז) אסור ואם לא נתבקעו ממש התבשיל מותר: הנה ואין המנהג כן (לח) אלא אסורים (יח) הכל במשהו (לט) * אפילו לא נתבקעו ואותם חטים

באר היטב

שקורין שראשי או לאטוואריג ונהגין להחמיר. ועיין בס' בני חייא: (טו) זפריין. וכתב במ"א וטובא"ק דרך לשרותו בשכר וזרץ לסגרו בחדר או לעשות מחילה לפניו וא"כ ה"ה בכרכוס ע"ש. וע"ל ס' חנ"א מדין כלים הנזכרים בכרכוס שאין להשחמש בו בפסח: (יז) תערוכתו. קאי על כל המוכר למעלה ואפילו בפחות מס' ג"כ שרי. ובזק"ר ג"כ אין לאסור התערוכת אפילו במיני

ביאור הלכה

וכ"כ הט"ז וע"כ דע דמה שכתב הרמ"א ולכן יש ליזהר וכו' או גשמים מולפין על החטים נקט אורחא דמלחא דמסתמא לוקחין חטים למלא אכל ה"ה כל מיני דגן. ודע עוד דבניי איחא דיש פוסקים שסוברין דיש חילוק בין שריה מרובה זליפה מועטת אכן המסגר סתם כזה וכזה הט"ז דמלחמיה המסגר שיתם רבינו אפרים דלכן א"כ ביקוע משום דמינה ניימי (ולדריה א"כ לחלק בין זליפה מועטת למרובה) ש"מ דאף זליפה מועטת אסור והעמיקו הגר"ז וכן העמיקו במ"ז ובדבריו מלחמי גס ב"ח והע"ש העמיקו אמנם ב"ח משמע דדעתו דרך להתחלה יש ליזהר בזליפה מועטת שלא לקנותם הפסד מרובה וכן ג"כ דעת הפרי"ח שגל מה שכתב הרמ"א שלא יבואו וכו' כי לא אפילו לא נתבקעו אסורות כתב הפרי"ח וז"ל פ"י כשידעו רוב הגשמים עד שהשק היה שרי במים וכו' אכל להתחלה פשיטא שיש ליזהר אפילו בזליפה מועטת עכ"ל ומשמע בזה מאיר דעבדעך במקום הפסד מרובה יש לקנות ע"ז * אם נתבקעו ממש. אפילו סדק כל שהוא [פמ"ג]: * הרי כל התבשיל אסור. עיין מ"ב מש"כ דאסור בהנאה והוא מדברי האחרונים ונאמח לפי מה שפסק המחבר לקמן בסעיף שאל"ה דמותר לאסור לנכר וכו' ה"נ דמותר דמותר למכור התבשיל לנכר דאיהו נמכר ביותר מבציל פליטת משהו שנבלע מן הפסח וא"ל דהכא מירר כשהפסח עדיין בחובה דמסקו דברי המחבר משמע דבשרא אסור התבשיל אף לאחר שהסיר להטטה ממנה וכו':

* אפילו לא נתבקעו. עיין מ"ב מש"כ בס' הט"ז והנה אף דלח"ה אחרונים העמיקו דברי הט"ז לדינא מ"מ נ"ל דהמיקל כדברי

חשש בעלמא (ס) מיהו לענין דבש (סא) וזלילה זוקער יש מחמירין מרובה או מניעת שמחת יו"ט יש להקל: פ (לו) אם נתבקעו ממש. הנה בגמרא איחא פלוגתא לענין לחימה שעורין במים דיש שסוברין דלא הו חמץ עד שיבקעו ממנו ויש שסוברין דאם הם נפוחים כ"כ עד שקרויין להתבקע ג"כ אסורין (סג) ונקטינן לחומרא לענין למיכל אוחס בעיניהו דאסור אפילו לא נתבקעו ממש אכל לענין לאסור התבשיל שנמצאו בו הגרעינים שהוא רק איסור משהו דרבנן נקטינן לקולא דאין אסורין עד שיבקעו ממש וזה ביאור דעת המחבר: (לז) אסור. אפילו (סד) בהנאה. וגם כל (סה) הכלים שנשחמשו בהם לתבשיל אף נצודו הם שהיו קולדת בו אסורין להשחמש בהן בפסח אלא זרין להנעיל עד אחר הפסח כמו שנתבאר ברש"י סימן תמ"ו. ואם נתבקעו ממש מנכשין זה לתבשיל אחר (סו) אכן אוחס התבשיל אסור וכן אם נשחמש בו בנפץ השקים זו בקדירה זו לקדירה אחרת בעודה רוחה (סז) ג"כ נאסר הכל דכיון דאיסורו במשהו אמרינן דגם כאן פולט משהו: (לח) אלא אסורים אכל. היינו (סח) התבשיל וגם כל הכלים שנשחמשו להתבשיל וכ"ל לדעת המחבר בנתבקעו. והנה דעת הט"ז בס"ק ט"ו דאסור התבשיל אף בהנאה אכן הט"ז ועוד כמה (סט) אחרונים הסכימו דמקום הפסד מרובה יש לקנות להמיר עכ"פ בהנאה: (לט) אפילו לא נתבקעו

מחרגם: * יספורן נוסח: * * * טבך להריח: * * * עלי טבך.

שער הציון

(טו) ד"מ: (נו) ומה שנהגין להקל בפסח אין אלא מטעם הפסד מרובה עיין ביו"ד סימן קכ"ג [שם בח"א]: (נח) מ"א וט"ז: (נז) אחרונים: (פ) עיין מ"א שמפקק לענין דבש שלא להמיר בפחות מס' ובנאמח לפי דבריו היה לו להחמיר אפילו בכרכוס דשם ב"מ אכרכוס קאי וכן ממנה ג"כ המאמר מרדכי] אכן אעיקר דרינא אולינא דמאי ראייה הוא מ"מ שז"ל ב"מ האורן שלפניו דכדאי הוא הרא"ש לקנות עליו כה"כ כ"ש לפי מש"כ לעיל סימן תמ"ו לענין איסור משהו דרבנן לא מחזיקין איסור בדיעבד עכ"ל והלא מתחלה כתב דכדאי הוא הרא"ש וכו' וידוע דהרא"ש סובר דלא מחזיקין איסור כלל לא לענין דבש ולא לענין כרכוס ולענין תערוכות סומכין עליו ומש"כ א"כ כ"ש וכו' ר"ל בפרט דאם היה רק איסור משהו נודאי יש לקנות להקל אלא האמת דב"מ שפטי המ"א לא היה כחוב חיבה כ"ש ועיין ביאור הגר"א ומשמע שחזק בשעת המ"א שלא להמיר בפחות מששים והוא מחמיר בכל דבר וכמו שמפקק המאמר מרדכי הנ"ל דאם נצודו להחמיר זרין להחמיר בכל דבר ומ"מ למעשה קשה להחמיר אחר דכל האחרונים הקילו בזה: (סא) כן משמע מח"א ע"ש שכתב שפ"ע רוב יש כי חמץ גמור ולדידיה מתבאר שסבור אפילו התערוכות ודי שנקיר בששים עיין בנחמד משה דמשמע מיהו דוקר קריל שגו דיו כמו זלילה זוקער וכן כתב הגר"ז: (סב) מקוין ויבג"ו. וכן משמע בפמ"ג: (סג) הרי"ף: (סד) אחרונים: (סה) מ"א בס' הב"ח וט"ז: (סז) דהוי לה בלח ולד"ה אסור: (סו) מ"א וט"ז שאל"ה שכתב דדוקא בנפץ כ"ש להחמיר לאסור מטעם דאין לו פליטה מנופי או לה בלח וכ"ל אכל יבש שנתבקע בו משהו ומתערבו החמיות ויש רוב כנגדו ומכיר החמיה השאר מותר ועיין בפמ"ג שכתב דבהנאה נודאי יש להמיר וכן הפכים בספר משונה מהנאה] ובמקום הפסד מרובה מניעת שמחת יו"ט יש להמיר אפילו בנאכילה: (סח) שם ונראה דבזה אם הבגם בנפץ מקדירה זו לקדירה שהיא כלי שני אין להחמיר אף אם היא קולדת כיון דאין אלא מנהג: (סט) בגדי שער ויבג"ו ומקוין:

ליקוטי דברי הרב א) בשו"ע הרב סעיף כ' כתב שאם עבר והשהה אותם עד לאחר הפסח יש להתירם בהנאה, ובמקום הפסד מרובה יש להתיר אפילו באכילה. ב) ובשו"ע הרב סעיף כ"ו הביא שמותר למכור לגוי לאחר שהסיר החיטה ממנה, וכסבירת הבה"ל.

הלכות פסח סימן תסז

עב באר הגולה

או שעורים (מ) שורפים אותם: י' תרנגולות מבושלות שנמצא בה בפסח חטה מבוקעת (מא) מותר למכרה לאינו יהודי שאינה נמכרת יותר ביוקר בשביל החטה שנמצאת בתוכה: הגה (מב) וצמדינות אלו (יח) [ו] נוהגין לשרוף הכל (וע"ל סי' תמ"ז סעיף ג) (מג) ואם נמצאת ביום שמיני של פסח (מד) מותר (יט) להשהותה עד אחר הפסח: יא' אם נמצאת חטה (מה) בקועה בעיסה או במצה אפויה יסיר ממנה (מו) כדי נטילת מקום והשאר מותר ויש מי שאוסר (מז) כל העיסה יא' אותה מצה וראוי לחוש לדבריו אם לא במקום הפסד מרובה או בשעת הדחק: הגה (כ) [טז] וכן נוהגין מן הפסח (מח) לאסור

שערי תשובה

הכשר דמידע ידעי שודאי לא ניתן לו כתב הכשר רק אחר שעמדו על החמץ שאין בו חשש משא"כ מי שאין לו כתב הכשר הלוך יחוש לעצמו: [ו] נוהגין לשרוף הכל. ועי' סי' תמ"ז ובהאחרונים מ"ש בזה ועיין בשו"מ ח"ל סי' פ"ו שדעמו שאף בשביעי של פסח אם נמצא חטה בתבשיל או בתרנגולת כופה עליהם כלי עד מולאי יו"ט ואז אוכל התבשיל והתרנגולת ושו"ק את החטה ודלא כמו שנדחקו האחרונים להחמיר לשרפו ע"י א"י דלפי' בזה אין כאן איסור ב"י ומה שנהגו לשרפו הוא משום תקלה ובשביעי של פסח בכפית כלי סג' ע"ש (ועיין בא"ר סי' תמ"ז שכתב ג"כ להחמיר) וע"ש שאל בזה הא"י בעצמו לקחתו או ב' של פסח אסור למחול בידו מלקחתו אפילו באיסור משהו אבל ביום ח' של פסח יכול למחול בידו: [ח] להשהותה. ענה"ט ובשו"מ פ"י סי' ט"ו כתב חמץ שנמערב במשהו מותר שאל שרפו אם א"ל נמצא חמץ בשביעי של פסח יש להחמיר אחר הפסח. וע"ש שכתב שגם אם עדיין לא עשה"פ כיון שהוא משהו ובתערובתו אם הוא שעת הדחק הפסד גדול הוא יוציאנו מביטוי של יסל בו ויתנהג לא"י ואם הא"י ישמור לו התערובות ויתנהג לו אחר הפסח מותר ע"ש: [טז] וכן נוהגין. ענה"ט וכתב ב' בני דוד הל'

הכשר דמידע ידעי שודאי לא ניתן לו כתב הכשר רק אחר שעמדו על החמץ שאין בו חשש משא"כ מי שאין לו כתב הכשר הלוך יחוש לעצמו: [ו] נוהגין לשרוף הכל. ועי' סי' תמ"ז ובהאחרונים מ"ש בזה ועיין בשו"מ ח"ל סי' פ"ו שדעמו שאף בשביעי של פסח אם נמצא חטה בתבשיל או בתרנגולת כופה עליהם כלי עד מולאי יו"ט ואז אוכל התבשיל והתרנגולת ושו"ק את החטה ודלא כמו שנדחקו האחרונים להחמיר לשרפו ע"י א"י דלפי' בזה אין כאן איסור ב"י ומה שנהגו לשרפו הוא משום תקלה ובשביעי של פסח בכפית כלי סג' ע"ש (ועיין בא"ר סי' תמ"ז שכתב ג"כ להחמיר) וע"ש שאל בזה הא"י בעצמו לקחתו או ב' של פסח אסור למחול בידו מלקחתו אפילו באיסור משהו אבל ביום ח' של פסח יכול למחול בידו: [ח] להשהותה. ענה"ט ובשו"מ פ"י סי' ט"ו כתב חמץ שנמערב במשהו מותר שאל שרפו אם א"ל נמצא חמץ בשביעי של פסח יש להחמיר אחר הפסח. וע"ש שכתב שגם אם עדיין לא עשה"פ כיון שהוא משהו ובתערובתו אם הוא שעת הדחק הפסד גדול הוא יוציאנו מביטוי של יסל בו ויתנהג לא"י ואם הא"י ישמור לו התערובות ויתנהג לו אחר הפסח מותר ע"ש: [טז] וכן נוהגין. ענה"ט וכתב ב' בני דוד הל'

הכשר דמידע ידעי שודאי לא ניתן לו כתב הכשר רק אחר שעמדו על החמץ שאין בו חשש משא"כ מי שאין לו כתב הכשר הלוך יחוש לעצמו: [ו] נוהגין לשרוף הכל. ועי' סי' תמ"ז ובהאחרונים מ"ש בזה ועיין בשו"מ ח"ל סי' פ"ו שדעמו שאף בשביעי של פסח אם נמצא חטה בתבשיל או בתרנגולת כופה עליהם כלי עד מולאי יו"ט ואז אוכל התבשיל והתרנגולת ושו"ק את החטה ודלא כמו שנדחקו האחרונים להחמיר לשרפו ע"י א"י דלפי' בזה אין כאן איסור ב"י ומה שנהגו לשרפו הוא משום תקלה ובשביעי של פסח בכפית כלי סג' ע"ש (ועיין בא"ר סי' תמ"ז שכתב ג"כ להחמיר) וע"ש שאל בזה הא"י בעצמו לקחתו או ב' של פסח אסור למחול בידו מלקחתו אפילו באיסור משהו אבל ביום ח' של פסח יכול למחול בידו: [ח] להשהותה. ענה"ט ובשו"מ פ"י סי' ט"ו כתב חמץ שנמערב במשהו מותר שאל שרפו אם א"ל נמצא חמץ בשביעי של פסח יש להחמיר אחר הפסח. וע"ש שכתב שגם אם עדיין לא עשה"פ כיון שהוא משהו ובתערובתו אם הוא שעת הדחק הפסד גדול הוא יוציאנו מביטוי של יסל בו ויתנהג לא"י ואם הא"י ישמור לו התערובות ויתנהג לו אחר הפסח מותר ע"ש: [טז] וכן נוהגין. ענה"ט וכתב ב' בני דוד הל'

ביאור הלכה

הח"י והאחרונים שעמדו לא הפסיד אחר דבאמת רוב הראשונים וכמעט כולם הסכימו לדברי הר"ף להחמיר התבשיל אפילו באכילה וגם הפרי"ם הפסים כן עכ"פ נחיר אין בהנאה ופסדו היכא דלא היה קרוב לבקוע דק שמתקרב לנע"ד דוולק למחן להקל וגם נוכל לנצח כנגד זה דעת

ושמא הם מרוכזים: (מ) שורפים אותם. עיין לעיל סימן תמ"ז כולל הסכימו לדברי הר"ף להחמיר התבשיל אפילו באכילה וגם הפרי"ם הפסים כן עכ"פ נחיר אין בהנאה ופסדו היכא דלא היה קרוב לבקוע דק שמתקרב לנע"ד דוולק למחן להקל וגם נוכל לנצח כנגד זה דעת

שער הציון

(ע) כן משמע מאחרונים: (עא) ב"ס וט"ו ו"א ו"א כסבי"ה וט"ו: (עב) מ"א וט"ו ו"א: (עג) ולא דמי למה שכתב המחבר בריש סי' תמ"ז דתערובות חמץ משהו אסור בהנאה ומשמע דלא מהני שום עשה ההם מיירי קודם שהסיר ממשות החמץ משם או שאל"ל להסיר וגוף החמץ מעורב ביהודי"ן ובספר תשובה מאהבה וכו' כ"ל לדינא בספר מטה יהודה: (עד) ועיין בספר בית מאיר שהובא דלא ע"י מכירה לעכו"ם יגיע לו ג"כ הפסד גדול מאד ויכל להשהות עד אחר פסח: (עה) ח"י והגר"ז ו"א: (עו) תשו' ח"ל סי' פ"ו וא"ר סוף סימן תמ"ז וכן הסכים בספר בית מאיר להלכה: (עז) ט"ו וט"ז: (עח) מ"א וט"א ועיין בפמ"ג שחולק דלא נמערב מין בשאין מינו פחות מששים דלאן קריל טעם בעיקר דלורייא אף ביום שמיני אסור להשהות ומין במינו דה"ל כרובא בטל אף בפחות מששים מותר ביום ח' וכתב עוד שם בשם הלבוש דה"ל לענין נוקשה ושאר עניינים שהוא דבר ג"כ מותר לשהות ביום ח' ע"ש: (עט) אחרונים ונדמק אליעזר מזלד להקל בלא נתבקע לבו"ע: (פ) פמ"ג ע"ש: (פא) פמ"ג: (פב) עיין ברשב"א שהובא בנ"י ונדברי הט"ו וגם ביאור הגר"א כתב פסדא זו לדיעה הו' כחמין וקל' דעה זו אף לדעת הפוסקים דתמן אינו אסור בזיון כמו שאר איסורים וברשב"א כתב עוד טעם לאסור כולה משום דשלא נתקום אחד בלדג נגעה החטה אלא כאן וכאן דרך גלגולה של העיסה בשעת לישה:

ליקוטי דברי הרב (א) ובשו"ע הרב סעיף כ"ח מתיר רק ביו"ט אחרון ובקונטרס אחרון סימן תמ"ז אות ב' מבאי החכם צבי. (ב) ובשו"ע הרב סעיף כ"ז כתב: ומ"מ אם אין החיטה בקועה, יש להתיר למכור לכו"ז אע"פ שאין שם הפסד מרובה מאד, אבל אם אין שם הפסד מרובה כלל, אין להקל. ובסימן תמ"ז סעיף א' כתב דדוקא אם הוא דבר שאין לחוש שמא יחזור הנכרי וימכרו התערובות ליהראל.

אותה מלה שנמצא בה החטה ומחירין את האחרות בין (מט) שנמצא בה אפיה או חיה * ואמרין כאן נמצאת כאן (כא) [ין] היתה ואם נמצאת בעיסה אסור כל העיסה (ג) ודוקא תוך הפסח אבל ק"פ אין אסורין

באר היטב

כ"ש כאן צלזון דדעת הרבה פוסקים להחיר בכל ענין והמקיל אף באכילה לא הפסיד דלפטר דאף בנחבוקו יש להקל צלזון בהפ"מ ע"ש: (כא) היתה. פי' דאמרין עמה נפלה לתוך המלה הזאת ולא היתה בעיסה מעולם. וכתב המ"א דאם החטה היא מלה מים ומלוחלת מעבר אל עבר א"כ ודאי שהיתה במים ובעיסה א"כ יש לאסור כל העיסה. ומ"מ אי איכא למחלי שהיתה בלועה במקום אחר ממים ונפלה לתוך המלה והכל לפי הענין כי תולין במאי בין להקל בין להחמיר ולא מיקרי ספק כלל. וכתב עוד במ"א דהא

למקום או מחמירה לחמירה אבל מומן לומן נחלחל מחמירה מחזיקין אסורא. כגון אם יש בידו עיסה ותחך ממנו ונשאר בידו מחמירה עיסה ונמצא עליה חטה אסורים כולם דאמרין שמה היתה מקודם וגם אין לומר דהוי ס"ס. דשמה לא נחממה הוי ספק חסרון ידיעה ולא הוי ספק וכ"פ הט"ו צ"ב ב"ק י"ד ע"ש ועיין פרי"ח י"ד ס' מ"א ס"ק י"א. ובתשובת פנים מאירות ס' ט"ו. ובתשובת שו"ת יעקב מ"ב ס' י"ז וס' י"ט. כתב בתשובת

שערי תשובה

חוק"מ בענין שנמצא במלות שמורות אפיות חטים במקום מהם ונודע שלא היו בתוך המים רק שהמקדמם נמנה בטעות קומץ חטים בתוך הקמח שלש המלות יש להחמיר ולאסור כיון שנמצאו כמה חטים יש לחוש שנחבוקו מהם ואף אם נודע שלא היו בקועות יש לחוש שמה לא נקלה יפה באור ושוב יבואו במרק ע"ש: [ין] היתה. ענה"ט וכתב בשו"ת וזב הכהן ס' ו' כלי שנחבשל בו בפסח ועירה ממנו לכלי אחר ובכלי אחר נמצא חמץ או אם היה ס' בכל הנחבשל נגד חמץ הנמצא יש להקל בנחבשל הנשאר בכלי ראשון ואם אין ששים דליכא איסור דלוריתא יש להחמיר

דאמרין כאן היה משום דלא מחזיקין איסור היינו דוקא ממקום אסורא. כגון אם יש בידו עיסה ותחך ממנו ונשאר בידו מחמירה עיסה ונמצא עליה חטה אסורים כולם דאמרין שמה היתה מקודם וגם אין לומר דהוי ס"ס. דשמה לא נחממה הוי ספק חסרון ידיעה ולא הוי ספק וכ"פ הט"ו צ"ב ב"ק י"ד ע"ש ועיין פרי"ח י"ד ס' מ"א ס"ק י"א. ובתשובת פנים מאירות ס' ט"ו. ובתשובת שו"ת יעקב מ"ב ס' י"ז וס' י"ט. כתב בתשובת

ביאור הלכה

השאלות וד"ה ור"מ דס"ל לעולם כס' * ואמרין כאן נמצאת וכו'. כתב בספר חמד משה אם עדיין לא גיבלה וגלגלה ונמצא החטה מלמעלה על מחמירה העיסה שהיה בידו כיון דאמרין כאן נמצא וכו' א"כ עדיין לא נמנה טעם ביו המחמירה ומותרת והיינו אם נמצאת על המחמירה מלמעלה ואפילו בדוקה בעיסה אבל אם נמצאת בתוך העיסה יש לאסור כל העיסה דאם נאמר שזו המחמירה נפלה כיון דעדיין לא גיבלה על

שכאן נמצאת החטה עכשיו במלה זו או בתחמית עיסה זו כאן היתה בתחלה כשנפלה (דהיינו לאחר שנחמכה ממנה המלה נפלה החטה לחובה) ולא נפלה מעולם לתוך עיסה הגדולה שאין מחזיקין איסור ממקום למקום. ואם החטה היא מלה מים ומלוחלת מעבר אל עבר א"כ יוכר שהיה במים ובעיסה (פה) יש לאסור כל העיסה ומ"מ אי איכא למחלי שהיתה בלועה ממקום אחר ממים ונפלה לתוך המלה הכל לפי הענין כי תולין במאי בין להקל בין להחמיר ולא מיקרי ספק כלל. ומי שהיה בידו עיסה ותחך ממנה כמה מלות ונתן לאחרים ונשארה מלה אחת בידו ונמצאת עליה חטה כל המלות שמאותה עיסה אסורות דאמרין שמה היתה במלה בעיסה קודם שנחמכה להחמיר דאף דלא מחזיקין איסורא ממקום למקום ואמרין כאן נמצא וכו' ולא מחמירה לחמירה מומן לומן מחזיקין איסורא ואמרין שמה היתה בעיסה זו מקודם שנחמכה [מ"א וס' א] (פו) ויש מאחרונים דס"ל דאף בכאן יש להקל בשאר מלות משום ס"ס שמה עמה נפלה ואח"ל מקודם שמה לא נחממה עד עמה (פו) ובמקום הפסד מרובה יש לסמוך להקל וכתב מ"א הג"ל שכן הדין נחלחל שלקח מחמיר כרוב בקערה והוליכו לביט אחר או למקום אחר ושם נמצא חטה בקועה הכרוב שנבצית מותר דאין מחזיקין ממקום למקום ואמרין כאן נמצא כאן היה ר"ל השתא בקערה נפל אבל אם נמצא החטה בנצית או אף מה שבקערה אפילו אחר אסור דזה הוא (פח) מומן לומן מחזיקין למפרע. ומכל מקום בחמיר הפסד מרובה (פט) יש להקל אפילו אם נמצא בנצית לאותן הנבצ"ס (שקח) מומן לומן מחזיקין דיש ספק ספיקא שמה עכשיו נפל בנצית ואם נמצא לומר מקודם שמה לא נחממה החטה עד עכשיו אם לא כשלקחו מיכא נמצא בנצית שלא היה שהיה להסתמך בזה הזמן (ס) ויש מאחרונים שכתבו דכל זה כשהחטה בקועה אבל אם לא נחבוקה רק כשנחמכה יש להחיר אפילו הכרוב שנבצית אם יש שם הפסד מרובה (נא) מנה ספק ספיקא. ואם אין הליך עולה ע"ג הכרוב (נב) בלא"ה יש להחיר הכרוב שנבצית (גס) דלא הוי עלה שם כבוס רק דין מלות ואינו אסור רק מקום שנמצא עליו והשאר מותר כמ"ש רמ"א בהג"ה צ"ד. כתב הח"א דיגעדע"ס קווא"ס. שנוהגין במדינתנו לעשות על פסח יש להחיר לברור היגדעס קודם מניית המים דמאי להמלא בזה גרעינין: (ג) ודוקא תוך הפסח. שאם

שער הציון

(פג) אף דנח"מ מתפסק בזה בנח"מ הארוך מוכח כמו שכתבתי וכ"כ בח"מ: (פד) ח"י ואף דהוא לא הוציר רק זמן ומשמע דקאי אפי"ה מ"מ מתבטל דה"ה לענין מלה אפיה דמחמת אפיה לבד הלא קני בכדי נטילה וטעם האוסרין כולה משום שכלשה מתפשט כבולה ע"י המים וא"כ לא עדיף בזה אפיה מעיסה. ואף שיש לחלק קצת מ"מ הלא בכאן ס"ס דלמחל בעינן דוקא נחבוק ודלמחל הלכה כדעה ראשונה וכן משמע בהגר"ו כמו שכתבנו ועי"ש שהקיל אף בנחבוק בנח"מ] וגם נוכל לזרף לזה דעת השאלות דס"ל לעולם כס': (פה) מ"א וס' א: (פו) הכ"ס: (פו) אף דהמ"א השיג על לשון הכ"ס דכתב שמה לא נחממה דמחמת חסרון ידיעה לא נחשב ספק ספיקא בהפסד מרובה שמכנין גם על ס"ס כזה עיין ביו"ד ס' י"ג קטק"ו בש"ך שם ואין זה קומץ לסומן ד"ה סק"ד בש"ך עי"ש דשם מייירי שלא במקום הפסד מרובה וכ"כ בחי' רע"א שם דהמ"מ יש להקל וגם בלא"ה השיג מפני כמה דברים על דין זה דמ"א ודעתו דיש כאן ס"ס גמורה אף דנחשב דנחממה שמה עמה נחממה [ומטעם זה שניתי הלשון ובמחנה שמה לא נחממה עד עכשיו] ועי"ש בפסד מרובה בודאי יש לסמוך להקל. ודע דאף לדעת המ"א דוקא כשנמצאת החטה באותה מלה כשערה בידו באותו מקום שחך ממנה שאר המלות אבל אם אחר שנחמכה נפל מה שנשאר בידו למקום אחר ושם נמצאת החטה עליה אותה מלה לבדה אסורה והשאר מותרת דלא מחזיקין איסורא ממקום למקום ואמרין כאן נמצא וכו' ובמקום זה נפלה החטה ולא היתה בה מקום לכן וכן נחמכה שמה לא נחממה עד עכשיו] וכתב המ"א שמה חטה בנצית אף מה שבקערה אסור היינו דוקא כשהנצית בנחממה עומדת במקום שלקחו ממנה הכרוב בקערה וכן כל כה"ג בלא דייט שיחבצרו לקמן [חמד משה]: (פח) ר"ל דשמה היתה החטה בנצית קודם שנמנה ממנה לקערה ולאחר כל מה שנבצית ואף להאומרים שחך בפסח אינו אסור צלזון יש לחוש שמה נכבשה החטה מעל"ע בתוך הנצית וכל כבוס מעל"ע הרי הוא כבוס [ואחרונים]: (פט) ח"א כס' א"ר: (ס) הגר"י: (נא) היינו שמה נפלה שם חוך מעל"ע ולא הוי עדיין כבוס ואח"ל נפלה קודם לכן שמה לא נחמכה עד חוך מעל"ע [וס]: (נב) מ"א לקמן בקטל"ג וס' א: (גס) ועיין במחמית השקל מה שכבס מעל"ע בשם חסדודי יעב"ר: (הערות: 1) עיין לקמן מ"ב ס"ק כ"ז בענין זה:

מתרגם: ° משקה שעושין מתפסח יעב"ר:

ליקוטי דברי הרב א) ובשו"ע הרב סעיף ל"ט כתב בהמ"א, ומ"מ אם אין החיטה בקועה אף על פי שנחמכה יש להחיר למכור שאר המצות לזכר, כיון שיש כאן הרבה צדדים להקל. ב) ובשו"ע הרב סעיף ל"ו החיר בהפסד מרובה או בשעת הדחק ע"י נטילת מקום אפילו בנחבוק. (ועיין שו"ע ס"ק פ"ד)

הלכות פסח סימן תסז

עג באר הגולה

(גא) רק כדי (כז) נטילה והכי נהוג: יב (גב) * אא (כג) מלגו (פירוש שהרמיהוהו צמים להעניר * טור בשם ראב"ן הנוטה) תרנגולות ואח"כ מצאו במים גרעין חטה (כד) בקועה (נג) אסורה (כה) התרנגולות * יאא * עאא * טאא * דאא * נמצאת חטה בקועה או לחם חמץ בכלי של מים (נד) ואין בו כדי ליתן טעם * שהמים צוננים ובישלו באותם מים תבשיל או לשו עיסה (נה) מותר * ייש מי (נו) [יא] שאוסר (נו) אם הוא בתוך הפסח.

פירוש הבי"ד דברי הטור דמחיר לדעת הרא"ש

שערי תשובה

וע"ש בס' מ"א שמ"ש הב"ח שחמץ שנגע בתור במזה אסור הכל הב"ח לשיטתו דאפי' כחוש אסור אך לפמ"ש אס נאפה כראוי כשנגע החמץ אינו אסור רק כ"ג וה"ה במזה שנחמלה דינא הכי ומהש"ע משמע דאף כשלא נאפה כראוי אינו אסור אלא כ"ג ולענ"ד יש לחלק כמ"ש ע"ש. ועיין בתורת יקוהאל ס' י"א באורך ועיין לעיל ס' תפ"א מ"ש בשם ושב הכהן סוף ס' מ"ס ועיין בשו"ת בית אפרים ס' מ"ד בדברי הט"ז והלכות והא"ר בענין זה ועיין מ"ש בה"ט בשם תשו' מהר"ם ובה"ט כ"ג בשו"ת פ"י כתי' באחד שהוליד משקין מן החטים בפסח לתוך הכלי והכלי לא נדבק ואח"כ מצאו גרגר חטה בכלי או מה שנחמץ לא נאסר ע"ש: [יא] שאוסר.

באר היטב

מהר"ם מלובלין ס' ע"ח מעשה באחד שלקח כרוב מהחציות בקערה והולילו למקום אחר ושם נמצא חטה עליו והחיר הכרוב שנחמץ דאמרין כאן נמצא כאן היה עכ"ל וכחז' המ"א אצל אס נמצא חטה בחטים אף הכרוב שבקערה אסור דאמרין שמה היה החטה המקודש לכן בחציות דהוי מומן לזמן באחד לחטובה מחזקין אסורה כמ"ש. ועס"ק כ"ה במ"א שכתב ואס סלקוהו למקום אחר ונמצא ע"ג חטה דאמרין עתה נפלה דהוי ממקום למקום עס"ק למ"ד: (כז) נטילה. אפי' במזה אפיה ואפי' איכא ס' בעינן כדי נטילה: (כג) מלגו. סתם מליגה היא בכלי שני רוקח ועס"ק תמ"ו ס"ג

בהג"ה. [ואפשר כאן מטעם עיורי אחי עלה ולא קראה המרדכי כ"ש] אלא משום הקערה ולדינא אס היס"ז אסורה דהא בחמץ הפוסקים אסרין אפילו בזמן ח"ן: (כד) בקועה. מדלא הגיה הרב כאן כדלעיל סעיף ט' לאסור אפילו אינה בקועה אפשר משום דהכא כיון דאיכא עוד ספיקא שמה אח"כ נפלה לא מחמירין כולי האי אכן הט"ז כתב דהרב חז"ל לשיטתו לאסור אפילו אינה בקועה כל שנחמכה אך כאן מותר למכור לא"י באינה בקועה דהוי ס"ס שמה לא נתחמץ ושמה אח"כ נפלה דלא מחמירין אלא צמד ספיקא כההיא דסעיף ט' ע"ש. והח"י מקיל אפילו בזה"ל דסעיף ט' למכור לא"י עס"ק י"ח: (כה) התרנגולת. דאמרין שמה היה החטה במים בשעת מליגה דלא אמרין כאן נמצא וכאן היה אלא ממקום למקום או מחמירה לחמירה כמ"ש ס"ק כ"א אצל במקום אחד כגון במליגה דיש לספק בזמן ולומר שמה היה החטה במים קודם לכן לא אמרין שמה נפלה ועיין ח"י. [דהרוע חזקה התרנגולת שדולא היה במים מחוממים ומטעם זה אסור הרוקח מזה שנמצא בה חטה וא"י אי נתחמכה באיזה עיסה א"ל. והחיר שארי חזקה ח"י ע"ש: (כו) שאוסר.

ביאור הלכה

החמירה מינעי ליה לאשכוחי ולא בתוכה אלא ודאי שהיה עשירה השלמה וא"כ נאסרה כולה ולא שייך בזה לומר כאן נמצא וכו': * אם מלגו וכו'. עיין בט"ז שכתב דסתם מליגה בכלי שני והנה לפי מה שכתב המחבר ביו"ד סימן ס"ח דבדיעבד בכלי שני אינו מצליע לכאורה ע"כ י"ל דמירי בכלי ראשון ואי משום אסור דס מירי שחללו עם הטובה קודם המליגה כמו שהעתיקו במ"ז בשם הפמ"א אך אפשר דעת המחבר היש מחמירין שהיה הרמ"א לעיל בסיומן תמ"ו ס"ג בה"ש דאפילו בכלי שני אסור וכן מלאחי כפר"ם שמתחמץ בדעת המחבר ובעיקר דינא דכלי שני דעת הפר"ם להחמיר בפסח ע"ש ועיין לעיל בסיומן תנ"א במ"ז ס' קיי"א:

* ואם נמצאת חטה בקועה וכו'. ושעורה במים עיין לעיל בסיומן תמ"ז

משנה ברורה

חמץ בפסח במשהו אצל קודם הפסח נתבטל טעם החטה בששים ואפ"ה כדי נטילה כריך ליעול ממנה דילמא לא פלטה רק בסביבותיה: (גא) רק כדי נטילה. אפילו נמצאת במזה אפיה די (גד) כבדי נטילה: יב (גב) אם מלגו וכו'. אף דנתבאר ביו"ד סימן ס"ח ס"א ה"א דאין למלגו אפילו בכלי שני הכא מירי שחללו ע"ג הנוטה [פמ"ג]: (גג) אסורה התרנגולת. דאמרין שמה היה החטה במים בשעת מליגה דלא אמרין כאן נמצא וכאן היה אלא לענין ממקום למקום או מחמירה לחמירה וכי"ל בס"א אצל במקום אחד כגון דיש לספק בזמן ולומר שמה היה החטה במים קודם לכן לא אמרין שמה נפלה והנה המחבר כתב כאן חטה בקועה והרמ"א לא

הגיה ע"ז כלום כמו שהגיה לעיל בס"ט (ה) יש אומרים דכאן מודה להמחבר דדוקא בקועה ולא בנתחמכה משום דיש עוד ספק שמה עכשיו נפל (ז) ויש אומרים דהרמ"א סמך להגהתו לעיל בס"ט וכן משמע בט"ז דלא החיר בעניינו בנתחמכו רק בהנאה ולא באכילה אכן מלאחי צבית מאיר דדין זה שסתם המחבר (ז) בנתחמכה שניה (לכד הדעה שמוכר בהרמ"א) וע"כ נראה לענ"ד דהסומך להחיר בזה בנתחמכה (זא) בכלי שני אף לאכילה לא הפסיד. ואס לא בנתחמכה אפילו אס היה המליגה בכלי ראשון ג"כ מותר: (גד) ואין בו וכו' שהמים צוננים. ר"ל (גט) והמים צוננים דתרחי בעי שהחמץ מועט שאין בו שיעור ליתן טעם במים שיש ששים במים כנגדו וגם שהמים צוננים ולכן מקילין אפילו תוך הפסח דכיון דמשהו מעל"ע במים ג"כ דעת (קא) איזה ואס ידוע (ק) שנשרה החטה מעל"ע במים אסור דכבש כמבואר. ואפילו אס יש לספק שחמץ נשרה מעל"ע במים ג"כ דעת (קא) איזה אחרונים להחמיר ומ"מ בחטה שאינה בקועה רק בנתחמכה (קב) אין להחמיר בספיקא. ואפילו בחטה בקועה דוקא כשנמצאה החטה ואח"כ בשלו באותן מים אצל אס נמצאת החטה במים אחר שביטלו (קג) יש להקל באיסור משהו דס"ס הוא שמה נפלה החטה אח"כ ואח"ל מקודם שמה לא נשרה מעל"ע במים ולא היו כבש דמותר לרעה זו בזמן ואפילו לדעת היש מי שאומר דאוסר בזמן תוך הפסח עכ"פ במקום הדחק או הפסד מרובה אין להחמיר וכלקמיה: (גו) אם הוא בתוך הפסח. דס"ל דאף בזמן אינו נותן טעם מ"מ משהו מיהו איכא ולכן תוך הפסח דאיסורו במשהו אסור (קד) דדוקא כשנמצא החטה ואח"כ ביטלו באותן המים אצל אס

שער הציון

(גד) אחרונים: (זה) חק יעקב: (זו) שארי אחרונים: (זא) וכן במה"א הביא דהרשב"א שאין מחזיקים מומן לזמן: (זב) וגם בא"ר מנ"ד להקל בכלי שני ולסמוך על הפוסקים דאין מחזיקין מומן לזמן ובפרט בנתחמכה בודאי יש לסמוך ע"ז: (זג) בזה הגולה ומ"א והמקור לזה נראה דהוא מאו"י המנצח כב"י. ובביאור הגר"א מנצח לדעה ראשונה מטעם מים צוננים לכד מחיר ואפילו בזמן ששים: (ק) פרי"ח וכו' וז"ל: (קא) מ"א ועוד איזה אחרונים: (קב) עיין בפמ"ג שמתקפס על המ"א וכן במחמץ השקל ועכ"פ בנתחמכה בודאי אין להחמיר כן נראה לי: (קג) כנלע"ד פשוט: (קד) נהר שלט דעת המחבר וגם המ"א בעצמו מנ"ד כן בדעת המחבר ולדינא אין י"מ בזה שכבר הכריע כן הרמ"א בהגהתו לקמיה:

ליקוטי דברי הרב א) ובשור"ע הרב סעיף ל"א מתיר בנתחמכה אם אינה בקועה, ונראה שזה אפילו בכלי ראשון, ואפילו לאכילה, ועיין סעיף ל"ג שמביא חולקים על זה, ויש לחוש לדבריהם אם אין הפסד מרובה ומניעת שמחת יו"ט.

הנה יוש מי שמחיר אפי' במליגת תרנגולים משום (נד) דאמרינן שמה אח"כ (כו) נפלה לשם (תא"ו נ"ה מח"ו ומהר"צ) ויש מי שאוסר (נח) בשאר בשר ומחיר בתרנגולת (נט) מכח ספק (כח) ספיקא (מרדכי פכ"ט) ולענין מנהג נראה לאסור בשאר בשר או בחטה (ס) שלמה אפילו בתרנגולת ודוקא אם נמלגו תרנגולים דהיינו שהיו המים חמין אבל אם היו זנונין (סא) ושרו שם (כט) התרנגולים (סב) אין לאסור מספיקא ובמקום דאיכא למימר שמה נתעבל החטה בתרנגולת כגון שהיא שצורה (מהר"צ) אפילו במליגה יש להחמיר מכח ספק ספיקא מהיו * אם נתערבו התערבות ויש הפסד מרובה ומיעוט שמחה יום טוב יש להקל בכל זה בספיקות איסור (ל) [יב] דרבנן שהוא משהו (סג) ויש להחמיר שאר מבשילין שיש בהן תערובות

באר היטב

עמ"ש בסעיף קטן כ': (כו) נפלה. וז"ל ב"י ורי"ו כתב בשם הרשב"א אם נמלא חטה בכלי שהדיחו התרנגולת אמרינן כאלו נמלא וכאלו היה עכ"ל. והקשה המ"א מדברי רשב"א עצמו שספק דאם נמלא חטה במלה אוסרין כל העיסה ולא אמרינן השחא נפלה ומסיק לכן נ"ל דמייירי שמלחו התרנגולת ואחר כך הדיחוהו בכלי זנון ואחר כך נמלא בכלי חטה ויש לחוש שהיתה בתרנגולת ונמלחה עמה לזה כתב דלא חיישינן לכך דכיון שנמלא החטה בכלי לא אמרינן שהיתה בתרנגולת דלא מחזיקין איסור ממקום למקום אבל במלה הוי מומן לזמן כמש"ל וא"כ אין כאן מחלוקת כלל דלא כדעת רמ"א עכ"ל. וז"ל דמ"ש דמ"ש הוי מומן לזמן כמש"ל. דמייירי שנשאר בידו עיסה כמש"ל ס"ק כ"א דלכ"כ הוי ממקום למקום ודוק: (כח) ספיקא. שמה עתה נפלה ואח"ל היתה קודם בתרנגולת שמה נתעכלה. ועמ"א: (כט) התרנגולים. וז"ל המ"א לא דוקא תרנגולים אלא ה"ה בשר דהא מייירי כאן בחטה שלמה דליכא עיכול. ובע"ש כתב דלרבותא נקט תרנגולים אף דמזיוין זו חטים אפי"ה מידי ספיקא לא נפקא ואמרינן שמה אח"כ נפלה גם איכא עוד לספק שמה ס"ל כמ"ד דליתו נ"ט כלל בזנון דהוי כמו ספק ספיקא והב"ח מחמיר בדינים אלו והשיג על הרב עמ"א. והעיקר כדעת הרב וכן הסכמת הא"י והט"ו בפרט אם החטה אינה מנוקעת פשיטא דאין להחמיר כמש"ל. ובלא נתרככה החטה יש להקל בכל ענין וכן הסכמת הג"ח והאחרונים: (ל) דרבנן. כתב

משנה ברורה

אם נמלא אחר שביטלו אין להחמיר בזנון מספיקא: (נד) דאמרינן שמה וכו'. ר"ל כיון (קה) דמשהו מדרבנן מקיימין בספיקו ותלינן שאח"כ נפלה וה"ה אם התרנגולת עדיין במים אלא שהמים נטען (קו) תלינן שנפלה בעת שנטען המים ומוחר לדעת המחמירין בזנון: (נח) בשאר בשר. ככה"ג שהיטוחו בתמין אחר המליחה וההדחה ואחר שלקוחה משם נמלא שם חטה בקושה מחזיקין מומן לזמן ואמרינן שהיתה שם החטה מקושה שלקוחה הנשר: (נט) מכח ספק ספיקא. שמה היתה בתרנגולת עצמה וכבר נתעכלה ואין שייך בה חימוץ ואח"ל שמינה בתרנגולת שמה עתה נפלה ודעה ראשונה של המחבר ס"ל דאף בחטה שהיא מתרנגולת שייך בה חימוץ: (ס) שלמה. דבשלמה נקטין דיש בה חימוץ מפני שניכר תרנגולים מאלו תרנגולים מאלו שם חטה בקושה אפילו נטען ולא דוקא נקט לתמירי בזנון: (סב) אין לאסור מספיקא. אבל אם צודאי היתה החטה בשעה שנשרה הנשר במים דעמו דיש לנהוג כדעת ה"ש מי שאוסר בזנון בתוך הפסח ועיין בלבוש וט"ו ועוד (קה) אחרונים שדעתם כדעה ראשונה המוזכר במחבר דאין לאסור בזנון בכל גווי (קט) "וע"כ בשעת הדחק או בהפסד מרובה יש לסמוך להקל כדעתם ונפרט אם החטה אינה בקושה רק נתרככה צודאי אין להחמיר. וז"ל בחטה אבל (קי) פרוסת לחם או עיסה שנמלחה בתוך המים (קיא) כתבו האחרונים לאסור אף בזנון כי טבע פרוסת הלחם והעיסה להתפרק ולהיות נמס בתוך המים: (סג) ויש להחמיר שאר מבשילין וכו'. משמע הא איתו מבשילין אף בהפסד מרובה

שער הציצין

(קה) הגר"א צביאור וכו"כ הפרי"י ונדרביהם מדוקדק לשון הרמ"א ולנדרביהם מחזיקין קושת המ"א: (קו) אחרונים: (קו) מ"א ושי"א: (קה) עיין במ"א בשם מהר"ל מפרגא וכן הוא ג"כ דעת הפרי"י: (קט) כן הכריע המ"א בסקי"ט שחלו לפי ענין שעת הדחק וכו"כ הגר"א ואפשר דגם הרמ"א מודה לזה ועיין בכה"ל: (קי) לאסורין לחם שלם לא שייך זה ודיונו בחטה בקושה: (קיא) פרי"י ושי"א והגר"א וע"ש דאפילו סיוט לא מהני. ונראה לכאורה דדוקא אם ביטלו במים לאחר שנמלא הלחם אבל אם נמלא הפרוסה לאחר שביטלו במים דיש ספק שמה עתה נפל אין להחמיר במקום הפסד מרובה וואף דכ"א בזה"ל משמע דאף אם נמלא מחללה הלחם ואח"כ ביטלו ג"כ מותר במקום הפסד מרובה שם הוא דוקא לענין להחמיר שאר מבשילין שיש בהן תערובות מאותו מבשיל ואין איירינן לענין מבשיל ראשון ובמקום ה"מ וכן משמע קצת בנ"ר סקי"ט ע"ש ומ"מ ז"ע דאפשר דלחם גרע טפי:

ליקוטי דברי הרב א ובשו"ע הרב סעיף ל' כתב שהעיקר כסבבא הראשונה, ומ"מ במקום שנהוג להחמיר אין לשנות אלא אם כן יש שם הפסד מרובה או שעת הדחק. שאז יש להקל אפילו בחיטה בקושה וכו'. ב' ובשו"ע הרב סעיף ל"ב כתב שאפילו במקום הפסד מרובה ומניעת שמחת יו"ט אין להחמיר התבביל הראשון, ואף להשהותו אסור.

שערי תשובה

עין בנר היטב וכתב בפמ"א ח"א סימן ט"ו בעודא ששרו בשר בפסח ואחר שלקחו הבשר לקחו מי השריה לתוך לשפוך לאשפה מאלו שם גרעין אחר של תבואה ונפתקו אם היה ציוד הבשר שם והעלה לכל שטולו המי השריה למקום אחר לשפוך וס' מאלו הגרעין יש להכשיר בפשיטות וכן אם בדקו המים קודם שנטמו הבשר ולא ראו שום חמץ או חטה ואח"כ כשהוילאו הבשר לאחר שעה מאלו בו החטה מותר הבשר והיכא שנושאים מים גדלים מכוסים ושפכו מן הדלי למקום אחר ואחר כך מאלו חמץ גדלי הוא אף שיש אוסרים מ"מ יש לסמוך על דעת המוספות בפרט שאיסור משהו דרבנן ויש כמה רבננות דס"ל דזנון אינו אוסר ועיין בשו"ת יעקב ח"ב סי' ט"ו שהשיג על הפמ"א בזה ע"ש: [יב] דרבנן. עכ"ט וכתב בשער אפרים סי' ה' עורב שהביא ק"פ מלובדן בשומן ונפל הכף לקדירה ומתחת ספק חלב ה' ס' אף מחמת ספק במשהו דשמה לקחו מבית הא"י ולבאורה יש לחלק בין עיר שרובה ישראל כ"ו ואין שם סיוט התשובה ולענ"ד להחמיר בזה דמשהו דרבנן וכבר מובאר אצלי במקום אחר שיש מקום לומר דחמץ של א"י או של הפקר אינו אוסר במשהו ואפי"ה אח"ל שחמץ צעין של א"י אוסר במשהו מ"מ כה"ג שאפילו חמץ ששימוין ש בו בלוע מחמץ מ"מ קרוב לומר שלא היה בו טעם חמץ ולא נאסר במשהו ביד הא"י או כפי עורב דלא שייך או גזירת חז"ל עד משהו

הלכות פסח סימן תסז

ער באר הגולה

מאותה תשנ"א של הנשר (לא) (סד) שנשרה נמים או נמלג כן נ"ל: יג. אם הגעילו יורה מחומצת (סה) בת ק טור והמדרש (לז) י"ומא (סו) וירדו הים (המחומצת) * לבור ב"תוך (לג) הפסח אסור לשותות מימיו בפסח (סז) בשביל

שערי תשובה

וא"כ עתה שנאמר שהמשה נפל לחוך תשנ"א של ישראל אין זה אומר דכבר פקע שם חמץ מעליו ודמי לחמץ שנחמץ קודם פסח ב"כ דלמי חור ויעור בפסח ואף דחמץ של אינו יהודי אסור בהנאה לישראל כמ"ש הרי"ש סימן ח' מ"מ כיון שאין בו חומרא דב"י וגם לא שייך לא בדיל בעודו ביד הא"י לא גזרו על הערובתו אסור במשהו וכיון שנחמץ אכל הא"י שוב הו"ל כחמץ שנחמץ קודם הפסח דלמי חור ויעור ועיין בשו"מ בית יהודה סימן ט"ו אם באמצע הפסחה מלאו חטה אחת מנוקעת מונחת על המפה שעל השלחן ואין ידוע אם בשעת אכילה נפלה מהתשלין או הימה שם מקודם ומעלמא אחי העמד התשנ"א על חוקתו כיון

באר היטב

הרוקח נמלא בדלי מים חמיכת חמץ ולא נודע כשלקחו המים מהדלי אם היה בו חמץ או לא ונשלו בו והתירו התשנ"א אף המים שנדלי נאסרו כי א"י שהצית המים שמה נתן בו אותה שעה חמץ עכ"ל וכחזק ה"ט"ו דצרים אלו אין להם פירוש ונראה שיש ט"ס ו"ל כשלקחו מים מהבאר והכוונה היא ששאבו מים מחלה מהבאר לבשל ואחר כך שאבו מים בדלי ונמלא חמץ בדלי ולא נודע אם היה חמץ בבאר בשעה ששאב לבשל ממילא בישל נמים חמוצים בזה פסק שהתשנ"א מותר אלא שהמים שנדלי לחוד נאסרים אבל התשנ"א מותר כי הא"י השואב לדלי נתן החמץ בשעה שהיה אכל אותו חמץ לא היה בבאר כלל. ומימה על הנ"י שהעתיק ולא הריגש בזה וא"י שהיה קשה דמשמע אם היה החמץ קודם שנחמץ היה אסור והוא חמץ בלוי דא"י אסור ואפשר דס"ל כרשב"א דס"ל גם בלוי אסור. אבל אין ס"ל כהר"ש והטור דאין אסור בלוי ונראה דאם שרה החמץ נמים זנונים מעל"ע לאסור לכ"ע דכבוש הוא כמבואר עכ"ל וכ"כ ב"ח ורש"י. מעשה בלחוד שנטל לחוך פיו חמיכת מלא וחמיכת חרנגול ואכל שניהם יחד והריגש בפיו שיש חטה ונטל המאכל מפיו וראה חטה ואינו ניכר אם היה בחוך המלא או בחוך החרנגול. החרנגול יש להחיר מכה כ"ס שמה עתה נפל לחתנגול בלוי ואח"כ שיהיה קודם שמה תשעלה אבל אם היה במנה ע"כ היה בחמה בשעת אפייה דאם נפל עליה בלוי היה מתנגולל ויורד ומ"מ נ"ל דהמנה מותרת ג"כ כיון דאסור משהו דרבנן תלין לקולא שהיה בחתנגול. ומכל מקום כדי נטילה אסור מדינא מאותה מנה ממקום שנטל החמיכה ועוד נראה לי דאפילו היה חמיכת בשר גם כן שרי דלא מחזיקין איסורא ממקום למקום ואמרינן השמא נפל על הבשר בעודו בלוי וא"כ גם הנמה מותרת אבל אם הבשר היה מונח בקערה ואכל מתוכה אסור הבשר כמ"ל דמזמן לזמן מחזיקין איסורא דשמא היה בקערה בשעה שעירו הבשר לתוכו וכלי שני אסור בפסח ואם נאמר דהו"ל כ"ס ספק הוה במנה ואח"ל בבשר שמה עתה נפל זה לא הו"ל ספק דאם תאמר שהיה במנה נריך אמה לאסור הנמה וזה לא אמרינן אפילו באיסור דרבנן אפילו כ"ס וא"כ הבשר והמנה אסורים מיהו ע"פ הרוז ניכר אם נתשלה החטה או נאפה עתה אם לא. ומיהו אם טלטלו הקערה ממקום למקום כשנענן תלין להקל דלא מחזיקין איסור ממקום למקום. מ"א: (לא) שנשרה. עמ"א וצח"י: (לז) יומא. אבל אם אינו ב"י אף המי הגעלה ענמן מותרין בפסח כיון שהגעילו קודם פסח והם אינן ב"י כמבואר בס"י תנ"א. ח"י: (לג) הפסח. והצ"ח כתב דאף אם נתעבדו קודם פסח ענמן שנחמץו ב"י ואע"ג דהו"ל ג"כ ב"י בר נ"ט דהיתרא מ"מ אין להשתמש באותו מים לכתחלה כיון דאפשר למצוא בקל מים אחרים וכ"כ ב"י ד"ס סי' ז"ה. וט"ז כתב בע"ג נראה דאין לפעמים אסור אפילו דיעבד אפילו קודם לפסח דהמים המחומצת נאסרו למעלה ולא נתעבדו כי הם קוין וקיימי וכלאו הם בעין דמי אלא"כ ששאב ממנו מקודם כמה פעמים שעל ידי כך מתערבב ע"ש. ונמדתה ללא ידוע ויסקה ב"י ד"ס סי' ז"כ

משנה ברורה

מרוצה ומניעת שמחת יו"ט אסור בפסח אחד דרבנן ועיין בה"ל אכן בפסח ספיקא הנוכח לעיל מותר אף בלא הפסד מרוצה (ק"ב) וכ"י בס"ס דאיסור משהו שהוא דרבנן הא בס"ס דאיסור חורה יש להחיר רק בשהיה ומכ"ש למוכרה לנכרי אבל לא באכילה ודוקא היכא דאפשר בשהיה אבל אם א"א בשהיה שיחלקל עי"ו מותר אף באכילה ובפסח היכא דא"א ה"מ בודאי אין להחמיר: (סד) שנשרה במים או נמלג. לאו בחדא גוונא (ק"ב) הוא דנשרה הבשר בלוי אף אם מלאו הגרעין בעוד הבשר שם ג"כ מותר דיש ספק דרבנן דשמא לזון אין מפליט ומבליע כלל ונמלג שהוא בחמין מיירי שמלאו אחר"כ חטה נמים לאחר שהסירו הבשר או החרנגולת משם ומותר (ק"ד) אפילו נמלג בכלי ראשון ומטעם דיש ספק שמה עתה נפלה והוא איסור משהו שהוא דרבנן לכן מחמירין בה"מ: יג. (סה) בת יומא. (קטו) ומיירי שהגעילו קודם זמן איסורו דל"ה אין להגעיל כלי שהוא בן יומו כמבואר לעיל בסיומן תנ"א ונקט המחבר בן יומו דאם היורה לא הייתה בת יומא (קטו) אף המי הגעלה ענמן מותרין בפסח כיון שהגעילו קודם פסח והם אינם ב"י כמבואר לעיל בס"י תנ"א וסיומן תנ"א ס"ה בהג"ה ע"ש. ודע דאם הגעילה היה בחוך הפסח או אפילו אם היורה אינה בת יומא (ק"ו) אסור המים שצנזר לדעת רמ"א לעיל בסיומן תנ"א ס"י בהג"ה: (סו) וירדו וכו' בתוך הפסח. היינו היורה היה בחוך הפסח אבל ההגעלה היה קודם פסח (ק"ח) ואם היורה היה ג"כ קודם הפסח נחמץ המים נמים נשנים נמים שצנזר (ק"ט) ויש מחמירין דאפילו אם יש ששים נגדם אין להשתמש באותו מים לכתחלה כיון דאפשר בקל למצוא מים אחרים אסור לשותות מימיו. ואם עבר ובישל מהם תשנ"א כתב הפמ"ג דיש להחיר (ק"כ) אם הוא הפסד מרוצה כיון (ק"ל) דההגעלה היה קודם פסח: (סז) בשביל שנתערבו. פי' אף להחמירין לזון לעיל משום דלמי נותן טעם כלל מ"מ הכא אסור דע"י שנתערבו הרי גוף החמץ מעורב בו. אם נמלא גרעיני תצוה בבאר מים בפסח (קכב) כתבו האחרונים שראוי לזהר בכל מה דאפשר שלא להשתמש באותו מים בפסח אפילו להחמירין בלוי דשמא נכבש בתוכו מעל"ע והו"ל כבוש ומ"מ אם

שער הציון

מרוצה ונ"ע: * לבור בחוך הפסח. עיין מ"ב ולא העתקתה"ש ה"ט"ו דלפעמים אף דיעבד אסור היכא דקוין וקיימי וכו' דבפסח נכר שלום מפסק על דבריו וגם בפסח בגדי ישיע השיב ע"י דנדרה ללול לא שייך

מ"א: (לא) שנשרה. עמ"א וצח"י: (לז) יומא. אבל אם אינו ב"י אף המי הגעלה ענמן מותרין בפסח כיון שהגעילו קודם פסח והם אינן ב"י כמבואר בס"י תנ"א. ח"י: (לג) הפסח. והצ"ח כתב דאף אם נתעבדו קודם פסח ענמן שנחמץו ב"י ואע"ג דהו"ל ג"כ ב"י בר נ"ט דהיתרא מ"מ אין להשתמש באותו מים לכתחלה כיון דאפשר למצוא בקל מים אחרים וכ"כ ב"י ד"ס סי' ז"ה. וט"ז כתב בע"ג נראה דאין לפעמים אסור אפילו דיעבד אפילו קודם לפסח דהמים המחומצת נאסרו למעלה ולא נתעבדו כי הם קוין וקיימי וכלאו הם בעין דמי אלא"כ ששאב ממנו מקודם כמה פעמים שעל ידי כך מתערבב ע"ש. ונמדתה ללא ידוע ויסקה ב"י ד"ס סי' ז"כ

מ"א: (לא) שנשרה. עמ"א וצח"י: (לז) יומא. אבל אם אינו ב"י אף המי הגעלה ענמן מותרין בפסח כיון שהגעילו קודם פסח והם אינן ב"י כמבואר בס"י תנ"א. ח"י: (לג) הפסח. והצ"ח כתב דאף אם נתעבדו קודם פסח ענמן שנחמץו ב"י ואע"ג דהו"ל ג"כ ב"י בר נ"ט דהיתרא מ"מ אין להשתמש באותו מים לכתחלה כיון דאפשר למצוא בקל מים אחרים וכ"כ ב"י ד"ס סי' ז"ה. וט"ז כתב בע"ג נראה דאין לפעמים אסור אפילו דיעבד אפילו קודם לפסח דהמים המחומצת נאסרו למעלה ולא נתעבדו כי הם קוין וקיימי וכלאו הם בעין דמי אלא"כ ששאב ממנו מקודם כמה פעמים שעל ידי כך מתערבב ע"ש. ונמדתה ללא ידוע ויסקה ב"י ד"ס סי' ז"כ

מ"א: (לא) שנשרה. עמ"א וצח"י: (לז) יומא. אבל אם אינו ב"י אף המי הגעלה ענמן מותרין בפסח כיון שהגעילו קודם פסח והם אינן ב"י כמבואר בס"י תנ"א. ח"י: (לג) הפסח. והצ"ח כתב דאף אם נתעבדו קודם פסח ענמן שנחמץו ב"י ואע"ג דהו"ל ג"כ ב"י בר נ"ט דהיתרא מ"מ אין להשתמש באותו מים לכתחלה כיון דאפשר למצוא בקל מים אחרים וכ"כ ב"י ד"ס סי' ז"ה. וט"ז כתב בע"ג נראה דאין לפעמים אסור אפילו דיעבד אפילו קודם לפסח דהמים המחומצת נאסרו למעלה ולא נתעבדו כי הם קוין וקיימי וכלאו הם בעין דמי אלא"כ ששאב ממנו מקודם כמה פעמים שעל ידי כך מתערבב ע"ש. ונמדתה ללא ידוע ויסקה ב"י ד"ס סי' ז"כ

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף מ"ו כותב בסוגריים, שאסור להשתמש במי הגעלה אף שהחמץ היה נותן טעם לפגם. ב' ובשו"ע הרב סעיף מ"ו כתב כהמקילים, אבל מוסיף: ומכל מקום אם יש לחוש שמי הגעלה אינן מתערבבין יפה במימי הבור, אלא הם נקיים ועובדים למעלה, אסור לשאוב מהבור בפסח אלא אם כן כבר שאב ממנו פעמים רבות קודם פסח לאחר שירדו לשם מי הגעלה, אבל אם ירדו בתוך הפסח, אסור אפילו התבשיל. ג' ובשו"ע הרב סעיף מ"ו העתיק דברי ה"ט"ו להלכה.

ת ר' ירוסם: (לד) [נין] שנתערבו: יד *אם נמצאת (סח) * חטה מבוקעת בתרנגולת קודם מליחה (סט) די א טור בשם הרא"ש ורשב"א בשם הרא"ש ב כל בו בשם הרא"ש

באר היטב

ע"ש. והח"י כתב דאין לאסור דדיעבד אף על גב דלא נחשב מכל מקום כיון שנעשה קודם פסח הו' נותן טעם בר נותן טעם דהחמיר ואין לאסור דדיעבד ע"ש: (לד) שנתערבו. פירוש אף להחמירין זיון הכא אסור כיון שגוף החימוץ נחערב. ואם נמצא חטה או שאר חמץ בצור זה חלי פלוגתא שכתב המחבר סעיף י"ב אם אסור בזיון חוץ הפסח וע"ל ס"ק כ' וס"ק למ"ד מש"ש ועיין ח"י. כתב הע"ז פעם א' הביא משרת כלי עם דבש הנקרא מע"ד לשמות ונמצאת בו חטה אחת אמרתי דאין אסרת בזיון אף על גב שהיא נחמשת ואף על גב שכתב בש"ע סעיף י"ב ויש מי שאוסר חוץ הפסח הא כבר הוכחנו שלא מזנין חילוק זה בזיון אינו נותן טעם כלל ואף בפסח מותר. וגם אין לחוש כאן שמה הייתה החטה בשעה שהיה הדבש רותח דא"כ היה כבר בטל לפני פסח מה שנפלט ממנו ואין חזר וייעורו אע"ג דהטעם עדיין בחובה מ"מ זיון הוא צעת ההיא ואין נ"ט עכ"ל. וקשה דשמה כבש בחובו מעל"ע כמ"ש בס"ק למ"ד. וז"ל שהמעשה היה ליל א' דפסח ודוק: (לה) בשטיפה. לזיון בלי רוטב לכ"ע אינו אוסר אף שבתרנגולת אי אפשר בלא לחלוטית קצת מ"מ בזיון אינו מצליע אליבא דכ"ע אלא ע"י שריה קצת נבט"ל כ"ל החמיר בנשאר מעט שזר בכלי ונטלו בחובו מים והדיחו בו בשר דיש לדמותו כדי חטה הנמלחה עם התרנגולת. וח"י שדא ביה נרגא ע"ש או ע"י התעסקות בעיסה כמ"ל: (לו) מליחה. פ"י בעוד שהמלה עליו אכל אם נמצא לאחר שנמלה והודח אמרין השחא נפל דאם איחא שהיתה עליה קודם לכן הייתה נופלת בהדחה כשהדיחיה ודוקא שנמצא על התרנגולת אכל אם נמצא חוץ התרנגולת ודאי הייתה

שערי תשובה

שהתבטל לא היה מונע על המפה כו'. ולא דמי לנמצא בכלי שהיה בו התרנגולת דשם התרנגולת הייתה נודא בלחמו כלי כו' ע"ש: [נין] שנתערבו. ענה"ט ועיין בבית יעקב סימן צ"ט שדעתו להקל דספק כבוס דאסור משהו דרבנן ועיין במקום שמואל סימן ק"א שחולק על דב"י וכתב דספק כבוס אסור היכא שהוא חמץ גמור כגון לחם או עיסה משא"כ חטה שנתרככה איכא ס"ס שמה עמה נפלה ואח"ל מקודם שמה אע"פ שהיא מרוככת לא לפנינו שמה לא שהתה מעל"ע כדרכה וזה מקרוב שנתרככה ואין כאן מע"ל וזונו אינו אוסר: [נהג] וגם י"ל דאוקמי אחוקא שהיתה קשה וזה מקרוב נתרככה. וע"ש מ"ש במקום שמואל על המג"א ס"ק ט"ו דהוי ספק חסרון ידיעה. וכתב וז"ל דמחסרון כו' דהפירוש שמה לא נחמשתה או וא"כ לא הוי בחימומה מע"ל ושרי ליה מאריה שנתרככה: עליו המשאל היינו דמחסרון ידיעה בהגנת דבר המג"א כ"כ דהתם קאי המג"א לענין חטה בעיסה שע"י הלישה היא אסרת בזיון ולא חליא במעל"ע כלל ע"ש וכן מנאר בנ"ב שכתב שמה לא נחמשתה כל עיקר ע"ש וא"כ בחסם הטעם נשאר מעל"ע המג"א וז"ל וקצתו: ועיין בגננת שאלו סימן פ"ג בענין שמואל גרעין חטה בפסח בחצית לאחר שמינו משם משקל שקורין מע"ד"ס לפסח אם היה החטה בעוד שהיה המשקה בחובה או שמה עמה נפלה וכתב שאם נשאר בחצית מעט בענין ש"ל שעתה נתרככה מחמת המשקה מותר אכל אם לא נשאר כלל חד ספיקא הוא שמה עמה נפלה והו"ל ספק כבוס ואסור ע"ש ולפמ"ש במקום שמואל גם בזה יש ס"ס שמה לא נתרככה עד זמן קרוב קודם שפניה הדבש בענין שלא שהתה מע"ל לאחר הריכוך ומכש"כ להבית יעקב דמותר בזה: [יג] מליחה. ענה"ט ועיין בפסחארת כ"ב סימן כ"ב בחיטין שלמים שנמצאו בוסק שיש להקל שקרוב הוסק מוסקין וכן אין להחמיר כ"א בגמרמה ובלא נתרככה יש להקל. ועיין פ"מ באלו אגריס ס"ק למ"ד וס"ק ל"ג ועיין בשו"ט סי' ס' כ"ב בסעודת בריית מילה כהנ"מ פסח שחלחו חרנגולות עם בשר ומאלו בחדד זקק ובחובו כמין טובין ועוד נמצא בחדד זקק וזקוק לאיבוד אותו שזקוק לא מחוקקין איסורא וגם דאיכא ס"ס שמה לא היה בחובו ואם היה בחובו שמה נחשב אף מחמת להשקות התרנגולת עד אחר הפסח ולהחיר השאר בפרט במקום הפסח ס"י תס"ז להקל לשהות עד אחר הפסח רק מקום שנמצא יקלוק (ו"ע)

ביאור הלכה

זה ודעתו שם דלא יאז דבר או מפי הע"ז ו"ל ע"ש: * חטה מבוקעת. עיין בט"ו שכתב דלעת הגיה' לעיל בס"י אפילו לא נתבקעה אלא נתרככה שייך כל בעסקי זה וכן דעת שארי אחרונים [הב"ח] וע"ש ופרי"ח ומאמר מרדכי והגר"ו וז"ל ודלא כה"ג שמהלך לומר דנזלי ומליחה הרמ"א מודה דנענין ביקוע וכן דעת אחרים לענין מליחה אלא שהרמ"א סתם בזה מה על שכתב בס"ט. והנה בהפסק המרה כגון שהוא עני והיא חסירה גדולה וחשונה או שהוא מניעת שמחה וי"ט משמע מהגר"ו דיש להקל ולסמוך עד דעת המחבר דדי בקליפה וכן דעת הפר"ח דדי

די מחמת הוסק השני יש לחוש קצת ועיין בח"י סימן תס"ו ס"ק ל"ט ועכ"פ די וסעודת מצוה ומניעת שמחה וי"ט. ובחטה בקועה הראה מקום להח"י דהוסק גופא במקום קליפה כמנאר לקמן ס"ק מ"ד) ואם נמצא בחוץ

משנה ברורה

אם אין לו מים אחרים כיון שחייב תלוים בו יש להחיר (קכג) מטעם ס"ס שמה עכשיו נפלה ואח"ל שנפלה מעל"ע מקודם שמה לא נתבקעה ונתרככה עד חוץ מעל"ע ולא נעשה כבוס משעת שמה חמץ וסומכין על הפוסקים לזיון אינו אוסר בלי כבישה. ופרוסה לחם שנמצא בנאר עיין לעיל בסקס"ב. מי שרואה (קכד) לשאוב בפסח מנארות של עשויים או מנארות של ישראל שלא נוהר בהן ממחך כל השנה נכון שסיקן המים בנגד נקי בכל פעם ששואב: יד (סח) חטה מבוקעת. עיין צניאור הלכה דלדין כיון אף העסקי

אפילו בנתרככה לבד: (סט) די בשטיפה. לזיון בלי רוטב (קכה) לכו"ע אינו אוסר (קכו) ואפילו אם הודח התרנגולת מ"מ אין שלא הייתה שרייה החטה במים אינה אסרת (קכז) ומ"מ הדחה בעי ואין לו לסמוך על ההדחה שמדיחו אחר המליחה: (ע) די בקליפה. ומ"מ קליפה בעי אף שהוא זיון דק"ל מליח הרי הוא כרותח ונבלע לחלוטית החטה בחוץ הבשר כדי קליפה. ומ"מ לא זה כשנמצא בעוד שמהלח עליו (קכח) אכל אם נמצא לאחר שנמלה והודח אמרין השחא נפל ודי בשטיפה בעלמא דאם איחא שהיתה עליה קודם לכן הייתה נופלת בהדחה כשהדיחו הבשר במים ודוקא כשנמצא על התרנגולת במחוך (קכט) אכל אם נמצא בחוץ התרנגולת מחמתה הייתה קודם לכן אף בשעת מליחה ומה שלא נפלה בהדחה שעכצוה שולי התרנגולת: (עא) ויש מחמירים לומר שמעמיק. ר"ל דלא כדעה ראשונה דסגי לקלוק הבשר וגדד מקום החטה בלבד אלא שמעמיק בכל פניוניה וחותך (קל) והטעם דהואל בפסח איסורו במשהו אמרין שמתפשט משהו

מתרגם: מ"ס מבוטל עם דבש:

שער הציור

(קכג) עיין בשע"ת מש"כ בסעיף זה בשם מקום שמואל ופשוט דס"ס וזו שייך אפילו בנתבקעה וכן משמע בח"א שאין מחלק בזה אלא דהח"א בא להחיר מטעם אחר שחטה ושעורה נותן טעם לפנס במים ולא העמקתי זה משום קושיה הח"י על דברי המ"א בסימן תמ"ו סק"ב בח"י ע"ש שהוכיח מח"י"ז שלפניו דחטה אינה נותן טעם לפנס [הגם שהא"ר מיישנו הוא דוחק] וגם הפרי"ח כתב דחטה אינה נותן טעם לפנס במים: (קכד) פוסקים בשם מהר"א: (קכה) מ"א ושא"ל: (קכו) חמץ מהו וזק ויסק והגר"ו דלא כפמ"ג שרואה בזה להחמיר למאן דאוסר בזיון: (קכז) הגר"ו וע"ש שם אינה או קודם הדחה ראשונה יכול לחמיר על הדחה ראשונה להכשירו מדמו אכל אחר הדחה קודם המליחה אפשר אם לא עיביר אותו משהו לחלוטית שיש על הבשר מן החטה יעלע בשר ע"י המליחה: (קכח) לבוס ומ"א ושא"ל: (קכט) מ"א וא"ר בשם מ"י"ע ע"ש: (קל) אחרונים:

הערת: (1) עיין ס"ק מ"ט בענין זה:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף מ"ז מחיר רק אם נתרככה ולא בנתבקעה. ב' ובשו"ע הרב סעיף נ' כתב דדוקא אם ידוע בבירור שלא נגעה בו אלא במקום שנמצאת בו, אבל אם יש להסתפק שמה נגעה בו במקום אחר צריך ליטול כדי קליפה מכולו.

הלכות פסח סימן תסז

עה

סביבותיה וחותרך ומשליך ואם נמלחו עמה תרנגולות אחרות (עב) קולף את (לו) כולם: הנה (עג) ויש (לח) מחמירים לאסור כל מה שנמלה ביחד (עד) * אבל (לט) [יד] העיקר לאסור * אותה חתיכה כולה שנמלחה

שערי תשובה

באר היטב

הזיר היו כמנושל ואסור ודלא כמ"ס בשו"ת ח"י סימן פ"ו שמחיר נמלח תבשיל להשהות ע"ש ועיין בח"י בלא תמכרה י"ש להקל בכל ענין ועיין במנחת יעקב כלל ט' בכל השנה אם נמלה הפק עם התרנגולת י"ש לאסור וז"ל דהמס העטם משום דהדס נבלע בתוך הפרש וחומר ופולט ונבלע בתוך הבשר מחמת המליחה וכאן מיירי שהפרש הוא מעט ויש ששים נגדו ועיין בשו"ת נכסח יחזקאל שחולק על המ"י בזה וס"ל להחיר ע"ש: [יד] העיקר. עצה"ט וכחז בשמ"ש דקה סי' כ"ו חטה מצוקת שנמלחה על התרנגולת ונמלחו עמה תרנגולות אחרות שצריך לקלף כולם אם אין ידוע באיזה מהם נגעה החטה הסביר נותנת שצריך להסיר העור העליון מעל גופי התרנגולות ללאח מחשש בליעת איסור ע"ש. וכחז בשו"ת וזב הכהן סימן מ"ה בחטש שנמלחה בפסח בנמשח מלוח על חתיכה אחת ותחמיר מונחם עוד חתיכות אחרות בכ"ז בחטש החמיר לאסור כל החתיכות ודבריו ז"ע מ"ס ש"ל כלל האיסורים שמפעמים אפילו הם כחושם ממתינין דרביק בנקיק שהציאו הרשב"א והמרדכי ומ"ס דמחמ מפעפע י"ל דלף מאן דס"ל הכי היינו צעקה אבל לא בנשר דלף שייך ביה חימוץ למה נחמיר במחמ יותר מבשאר איסורים והא דלוחו ששפסו במורסן הוא משום שיש בו נקבים ולכן נראה לדחות חתיכה אסורה דהוי איסור כחוש והיתר שמן ושאר החתיכות מותרות ועיין בשו"ת ב"ח סימן ז'ד אם נמלחו חתיכות לאחר הדחה לחרובים ושמוס בכלי צע"פ וזב היינו עליהם חתיכה מלוחה ונמלח עליה חטה אין אסרת בגיעתה שאר חתיכות אלא"כ שקודם הנחתה לא היה ציר בשולי הכלי ועשוי נמלח ציר אסור אפילו להשהות לפי ש"ל שמתמלאת החטה שנמלחה ילא טפות חמץ ויוצק על החתיכות דרך הלבוש למעלה אפילו לא נמלח ציר י"ש להקל משום שמחמ יו"ט ואם י"ש ספק אם היה ציר או ספק אם

קודם לכן מ"א. וכחז הח"י דבסי' תמ"ו כתבתי דטהור מליח וטמא חפל גם בפסח י"ש להחיר והכא מיירי שגם החטה נמלח עם התרנגולת. וראיתי מדקדקים נוהרים בפסח קודם ההכבד ומליחה לפתוח התרנגולת היטב או לחמור לשני' ולבדוק היטב שלא ימלא בחבור חטה. וכחז בשכנה"ג מי עשועה כן הרי זה זריז ומשכר: (לו) כולם. היינו בנמלח החטה על התרנגולת דיש לספק שמה נגעה בכולם אבל אם נמלח חוץ התרנגולת אין האחרים צריכים קליפה. מ"א: (לח) מחמירים. משום דאין משעריין כלל האסורין במליחה בם' א"כ גם בחמץ אסור כולו. [עין י"ד סי' ק"ה]: (לט) העיקר כו'. משום דס"ל דלא אמרינן באיסור דרבנן שאיסור יולא מחתיכה לחתיכה ע"י מליחה ומה שמעשים בשאר איסורים בם' היינו משום מילתא דפסיקא שלא נלמד לשער בין שמן לבחוש ואוליין בזה אף להקל כמ"ס ב"ד סי' ק"ה א"כ אף בחמץ די בם'. ועוד דדוקא באיסור ששייך בו שמוניות משעריין בם' אבל לא באיסור חמץ דלף שייך בו פעפוע. ועוד דבמקום שיש עוד דל להחיר סמכין אשאלות דסבר חמץ בטל בם' ואין לך דל היחר גדול מזה שהרבה גאונים ס"ל שאין הטעם מתפשט במליחה ויש לעשות פסרה לאסור אותה חתיכה ותו לא והרואה להחמיר יפסוק לשרוף אותה חתיכה ולהשהות האחרות. ואם נחבשלו האחרות בלא קליפה שרי דאינו אלא חומרה לקלפן ומ"מ י"ל דצריך החתיכה קליפה אלא דאין הקליפה אסרת החתיכה אע"פ שנחבשה עמה. ודוקא במקום שאין לספק שמה נגע בשאר החתיכות אבל אם י"ש לספק שנגע

בשאר החתיכות מדינא כולן אסורים ואף שדעיין בודאי שלא נגע אלא באחד מהן ולא ידעיין באיזה מהן נגע מדינא כולן אסורים ועושיין קליפה דחמץ בפסח לא בטל ברוב וא"כ אם נחבשה בלא קליפה אסרת מערובתן דדוקא היכא דקליפה מדינא אלא חומרה צעלמא אין הקליפה אסרת החתיכה אבל במקום שצריך קליפה מדינא אם נחבשה בלא קליפה אסרת החתיכה. מ"א ועיין מ"ס ב"ד סי' ז"א ס"ק ו'. ועיין מ"ס ב"ד סי' תמ"ו ס"ק ו'. וט"ו כחז מאחר שראינו דבין זה מחלוקת בין קמחי ובתראי דרש"ל בחשונה סי' ע"ט פוסק לשרוף הכל וכ"ד בעל שארית יוסף וכ"ד ב"ח. ובמ"צ חולק עליו לפסוק כהמקילים ומיקל בשאר חתיכות אפילו בלא קליפה. ורמ"א בחשונה סי' ק"ח כתב הרואה להחמיר יפסוק לשרוף אותה חתיכה ולהשהות אחרות עד אחר פסח. ע"כ נלע"ד לנוגו הלכה למעשה בדרך זה. דאם נמלח חטה על בשר מלוח ציבש בלא ציר י"ש להחיר להשהות הכל רק המקום שנמלח לקלף והשאר מותר להשהות עד אחר פסח. אבל אם נמלח החטה בתוך הציר של בשר או דגים או חצי כמנושל דבשיעור מוטעו י"ש כחוש ציר או בחומץ כמנושל כמבואר ב"ד סי' ק"ה. וכ"ש אם מונח שם מעל"ע. אז דינו כל מה שמונח בתוך הזיר י"ש לאסור דה"ל כאלו נחבשל בקדירה א' וצריך ציור. אבל מה שמונח למעלה מן הזיר ישנהו ג"כ עד אחר הפסח כי אין מפעפע ציר למעלה

ביאור הלכה

משנה ברורה

כלל סביבותיה של מקום החטה: (עב) קולף את כולם. ומיירי (קל) שנמלח החטה על התרנגולת דיש לספק שמה נגעה החטה בכולם אבל אם נמלח חוץ התרנגולת אין האחרות צריכין קליפה: (עג) ויש מחמירים לאסור כל וכו'. משום דאין מחמירין לאסור כלל איסורין במליחה בששים [משום (קל) דלא בקיאים בין איסור כחוש לשמן] אלא דנתפשט בכולו א"כ ממילא בחמץ דאיסור נמשהו נמי (קל) אסור בכולן: (עד) אבל העיקר. משום (קל) דס"ל דלא אמרינן באיסור משהו שהוא דרבנן שיהא יולא מחתיכה לחתיכה ע"י מליחה בחמץ כחוש ורק בשיעור כ' החמירי לאסור מחתיכה לחתיכה אף בכחוש ולא בנמשהו ועוד דדוקא באיסור ששייך בו שמוניות משעריין בכחוש אף בם' משום דאין אנו בקיאים בין כחוש לשמן ואמרינן דמפעפע עד כ' משא"כ

להעמיק ולהשליך כל שסביבותיה ומותרת באכילה והנה כל שאר האחרונים לא הוכירו למעשה כדעה זו אכן בתמכרה ולא נתקבע אפסר דיש לסמוך ע"י ויתכן דגם הגר"י שמקיל בהפסד מרובה הוא ג"כ דוקא בתמכרה ועיין בחשונה רמ"א סימן כ"ח מוכח שם דלף בתמכרה טהגין לאסור אותה חתיכה כולה ואפשר דבהפסד מרובה גם הוא מודה להקל וז"ע. ודע עוד דבספק בתמכרה אין להחמיר כלל [ואחרונים]: * אבל העיקר לאסור וכו'. הנה לעיל כתבנו דלדין אפילו אינה בקועה רק בתמכרה וכתבו האחרונים [ח"י סי' תמ"ו סק"ו וז"ל] דדוקא אם חוין שהחטה היא למה אבל אם חוין דלא נתמלחה מן המלח כגון שהיא גבוהה אפילו שהיא בתמכרה אינה אסרת דלינה פולטת כל עיקר דהוי טהור מליח וטמא חפל וכן אם נפל חמץ על בשר מלוח אף בפסח י"ש להקל במקום הפסד מרובה כמו בשאר איסורין: * אותה חתיכה באיסור חמץ דלא שייך בו פעפוע כלל ודיינו אם נחמיר לאסור אותה

שער הציור

(קל) מ"א וז"ל: (קל) היינו דבשמן מזד הדין אסור במליחה עד ששים וכיון דאין אנו בקיאים מחמירין בשאר איסורים אפילו בכחוש בם' (קל) ואף דמחמירי לחתיכה קי"ל דאין יולא מזה לזה בלי רוטב בדבר כחוש הכא דלסריין לכולן הוא משום שמה נגעה החטה בכל אחת מהן ונאסרו כולם בנמשהו [הגר"א] ומשאר אחרונים משמע טעם הם מחמירין דלא חילקו בין חמץ לשאר איסורין וכמו בשאר איסורין לא מפלגין בין כחוש לשמן ואסרינן במליחה כל החתיכות שנמלחו ביחד עד ששים הי"ה בחמץ: (קל) מ"א ע"ש עוד טעם:

ג טור בשם הרא"ש החטה עליה ולהחיר האחרות (ע"ה) * על ידי קליפה קצת ואם רוצה יוכל (ע"ה) למכור הכל (ע"ה) לאינו יהודי (ע"ה) כמו שנחבא קימן תמ"ו סעיף א' אף על גב דאין נוהגין כן בשאר מערבות חמץ כן נראה לי: טו יתרנגולת צלירה (ע"ה) שנמצאת בה (פ) חטה (מ) מבוקעת בתוך הפסח (פא) חותך מקום אחרות ח"ס

באר היטב

כמבואר ב"ד ס' ס"ט. ומש"ה מה שנוגע בבשר שנתוך הציור יקלפנו והשאר יהיה אותו או יעשה כמ"ש רמ"א בספ"א דימכור הכל לא"י דהיינו מה שאינו נתוך הציור דמה שהוא נתוך הציור אסור למכרו כי הוא חמץ גמור עכ"ל. והסכים עמו הח"י ע"ה. ופשוט דכל זה בנתרבה החטה כמס"ל ס' ס"ק י"ח ע"ה. כחב בתשובת נחמ' זקק ס' למ"ד דאם נשאר מעט שר בכלי ונטלו בחובו מים והדיחו בו בשר אחר המליחה בפסח אע"פ שמים מצטלן כח המלח מ"מ אדמתלים ליה בלע קצת ויש לו דין חטה

ביאור הלכה

בולה וכו'. ע"ה מ"ב וע"ה מ"א ששם שנתלת חטה בחבית דגים שנמלחו לשם פסח וזוהי הגאון מהר"ר בנימין להשליך אותה שורה לנהר והשאר למכור לנכרי וע"ה תחבא משה שחמה ע"ה ולא היה די לאסור רק אותו הדג שנמלח החטה עליו וזוהי חמה ג"כ המחצית השקל ע"ה ומיך דלפטר שהיה נעוין שנמספק אולי נגעה החטה בכל השורה דא"ל לא מחזיקין אסורא מחמיה מחמיה ואמרין כאן נמלח כאן היה עכ"ל ולדברי ה"ה שכתבנו ב"מ אפ"ל באופן זה אין לאסור כל השורה:

* ע"י קליפה קצת. ע"ה מ"ב דהוא ביש לספק שמה נגע החטה בהם

חמיה (קל) ורק שיקוף חמלה מן הבשר במקום שנמלח עליו החטה: (ע"ה) לעכו"ם. ע"ה ב"מ דשם שחטה שורה למעשה דה"ה (קל) דמותר להשקות שאר החמיות עד אחר הפסח כיון שאין אלא ספק נגיעה וגם אותה החמיה יוכל להשקות אותה רק שבה לר"ך לקוף מתחלה מקום החטה ומדברי ה"ה מ"א משמע דדעתו כדעת הרמ"א דאותה החמיה אסורה להשקות וגרסה דבנתרבה ולא נתבקעה יש לסמוך לדברי ה"ה וכן הח"י מסכים לדברי ה"ה: (ע"ה) כמס"ס ס' תמ"ו וכו'. ט"ס הוא (קל) וז"ל אע"ג דאין נוהגין כן בשאר מערבות חמץ כמ"ש קימן תמ"ו ס"א ופירשו דשם מבואר דבבליהו משהו חמץ אינו יכול למכור לעכו"ם אף אחר שיכדה דמי החמץ בלא חמיה מקילין בזה. ודע דכל זה דמקיל הרמ"א בחטות האחרות ע"ה קליפה או ע"י מכירה לעכו"ם (קמ) דוקא כשנמלח החטה על בשר מלוח בעת המליחה או אחר מליחה והדחה ומלחו פעם שנית לקדרה ומלאו החטה על הבשר בלא ציר אבל אם נמלח החטה בחרץ הציור אז חשיב הכל כמבוסל דבשיעור מועט היו כבוס ע"ה ציר ואז כל מה שמונח בציר יש לאסור ור"ך צבור אבל מה שמונח למעלה מן הציור יעשה כמו שכתב הרמ"א דבציר אין אומרים שמעטפס למעלה או שישהו עד אחר הפסח וכמו שכתבנו למעלה בדעת ה"ה וכן אם נמלח חטה (קמא) מונחת בחבית של כרוב מלוח אסור כל החבית דכבוס כמבוסל ודוקא כשהציור עולה ע"ג דאם אין הציור עולה ע"ה הו"ל דין מליחה בעלמא ודיוו ככ"ל בס"ק ע"ה וע"ה. אם נשאר מעט שר בכלי ונטלו בחובו מים והדיחו בהן בשר אחר המליחה בפסח דעת הח"י דיש להחיר הבשר אף בלא קליפה מעיקר הדין שאף שהמים נאסרו מחמת השכר שנחערב בחובם מכל מקום הבשר לא בלע כלום ממים הללו כיון שהוא זוגן ואף על פי שהבשר היה מלוח עדיין בשעה שהדיחו והמליח הוא כרוחם מכל מקום לא בלע כלום מן המים לפי שהמים שהדיחו בהם מצטלים כח המלח ואין לו כח להצליע המים בבשר אכן מחמת חומרת חמץ בפסח יש לקוף מעט הבשר במקום שנגע בו המים הללו ודעת הח"י דמדינתא לר"ך הבשר קליפה כיון דאית ביה פילי ואפילו לא נמלח הבשר כלל: פ"ו (ע"ה) שנמצאת בה וכו'. כחב הח"א דר"ה דוקא שנמלח בחובו דיש לפרש שנמלח בה במים שהודחה בו אבל אם נמלח על הגרגולת א"כ אם איתא דהוי בשעת הדחה היה נופל וע"כ עכ"ל וכו' ופירוש התרגומא הוי כמי פירוש ואינו מחמץ: (פ) חטה מבוקעת. ולפי דאם החטה לא לעיל בס"ט (קמב) ה"ה אפילו לא נתבקעה רק נתרככה אבל לא נתרככה א"ל כלום: (פא) חותך מקום שפועו וכו'. היינו (קמג) כמו שכתב לעיל

שער הציור

(קל) הגר"א ופמ"ג בא"ה וכן מוכח מ"ו לדינא דאם ידעין שלא נגע מותרות באכילה אף בלא קליפה וכו' בספר בית מאיר דא"ל להשקות באופן זה דיש לחוש לשמחה י"ט [אכן מה דמשמע מיניה שם דה"ה מחמיר בזה וחולק בזה שם עליו לכאורה פשוט להמעיין ב"מ דגם הוא מודה באופן זה] דאם הח"א המחמיר לכתחלה לאסור כל החמיות כדי קליפה אף ידעין צודאי שלא נגע וכנראה שדייק כן ממשמעות דברי מ"א בשם"כ בשם ה"ה" אכן נתבאר האחרות בלי קליפה ש"י דאיו אלא חומרה לקלף ולח"כ כחב נ"ל דוקא במקום שאין לספק שמה נגע וכו' אכן לדינא יש לסמוך להקל בזה כשאר גדולים הנ"ל שכתבתי וגם אמנם הפמ"ג מחמיר על דברי ה"ה" בזה ע"ה ש"כ דה"ה ומש"כ דוקא כשאין לספק: (קל) כן משמע מהגר"ו וכן מוכח בביאור הגר"א שבו אף ההג"ה שבסעיף ט"ו מודה להקל: (קל) ט"ו והגר"ו: (קל) והנה גם ה"ה הביא בשם תשובת רמ"א דמותר להשקות שאר החמיות עד אחר הפסח אלא אפשר דהרמ"א שם בתשובה לא חייב כשיש ספק נגיעה בחטה על כולם ומדע דהא לא הוכר שם כלל על שאר חמיות דלר"ך קליפה אלא פסח מתחלה דמותרות לגמרי ולכן לא הוכרתי דין זה. רק בשם ה"ה וסברתו הוא דמלוי"א צודאי אינו עובר בכל יראה על הכליעה שנבלע רק מדרכנן בעלמא אסור להשקות אפילו על משהו חמץ הנבלע בבשר משום דלמא אמי למיכל מיניה וכמבואר ברש סימן תמ"ו בה"ה ובענינו דהוא רק ספק בעלמא שמה נגע הוי פסיקא דרצנן ולכן מותר להשקות אף בלי קליפה ורק אותה חמיה שצודאי נגע לר"ך קליפה מקודם: (קל) ט"ו ומתאמר מרדכי: (קמ) ט"ו וס"ה: (קמא) מ"א וס"ה: (קמב) אחרונים וע"ה לעיל בס"ט אם נמלח חטה בתרגומא מבושלת: (קמג) הגר"א:

הנהות: (א) בסעיף י':

ליקוטי דברי הרב (א) ובשו"ע הרב סעיף ג"ד כתב שמואל להשהותן אפילו לכתחילה בלא קליפה, כה"ט"ו. ובסעיף ג"א כתב שהחמיה עצמה צריך קליפה כה"ט"ו. (ב) ובשו"ע הרב סעיף ג"ח כתב שזה חומרא בעלמא. (ג) ובשו"ע הרב סעיף ס' כתב: ומכל מקום אם אין החטה מבוקעת יש להחיר במקום הפסד מרובה למכור לנכרי, או להשהות, אפילו יתרנגולת שנמצאת החטה עליה כמו שנחבא למעלה.

(מא) פפועו לפי אומד הדעת י' ויש אוסרים את כולה (פב) לפי שכשמהפכים (פג) השפור (מז) מתפשט הטעם בכל התרנגולות י' וכן יש מי שאוסר כל התרנגולות הצליות עמה באותו שפור (פד) הנוגעות זו (מג) בזו (פה) כי ע"י היפוך השפור מתפשט מזו לזו: טז חטה או שעורה שנמצאת בזפק העוף לאחר שהבהבו אותו (פו) העוף (מד) [טו] מותר והחטה והשעורה (פז) צריך לשורפם (פה) דלא חשיבי כמעוכלים:

תסח שלא לעשות מלאכה בערב פסח אחר חצות. ובו י' סעיפים:

א * העושה מלאכה בערב פסח (א) * מחצות ולמעלה י'היו (ב) משמתין אותו ואפילו לעשות

ומדרכי בפרק ב' דפסחים ובהנהגות מ"י פ"א בשם פ"א א משנה פסחים ג ב שם בגמרא

שערי תשובה

באר היטב

ושכנה"ג כתב מדלא הגיה הרב כלן אפילו אינה מצוקעת נראה דס"ל דאם אינה מצוקעת אין לאסור צללי רק כדי נטילה ע"ש. אכן דעת שאר האחרונים איננו כן. ועמ"ש ב"ק צ"ח בשם הח"י ובס"ק כ"ד: (מא) פפועו. ומיירי בתרנגולת כחוש דל"כ מפעפע ואסור כולו כמ"ש סי' תמ"ז ס"א: (מב) מתפשט. דוקא לענין איסור משהו חיישין לזה משא"כ בשאר איסורים. עמ"ש ובמ"א. וכחז"ל ואלו אינו מתהפך השפור נראה מדעת רמ"א דדין גליה כדין מליחה עכ"ל: (מג) בזו. אצל אס אינן נוגעות אין אוסרות ולא אמרינן דהצליעה הולכת בכל הכלי כמ"ש ב"ד סי' ז"צ דהתם מיירי בצ"ש. וא"כ אם התרנגולת שגנה אפילו אינן נוגעות אוסרת הכל מ"א. ומ"מ צריכה מצוקעת נ"ל דאין להחמיר ח"י. כתב בשכנה"ג מעשה נא ליד צללי ו' של פסח שנללו שני תרנגולות וגמלא נבחת מהן שניהם שאינה מצוקעת ולוי' שיחתוך נקום פפועו לפי אומד הדעת ורש"לנינו ויאלץ השאר ואמרו שכבר נחמנו לחמיכות עם האחרת ואינם יודעים היכן הוא והתרחי הכל ע"ש ולשיטתו אילו כמ"ל ב"ק מ'. אכן דעת שאר האחרונים אינו כן כמ"ש. ועי' בתשובת חכם נבי סי' ס"ז ובשבות יעקב ח"ב סי' י"ז: (מד) מותר. ואפילו קליפה א"ל דהזפק הוא במקום קליפה. והב"ח פסק להחמיר לאסור כולה. וא"ז הכריע

ביאור הלכה

משנה ברורה

לעיל שזעמתי כל סביבותיה דנל"י לכו"ע י' להחמיר יותר ודוקא אם היה התרנגולת כחוש (קמד) אצל אס הוא שכן במקום מגועו של החטה כולו אסור דאילו היתר ומפטם להחטה ואח"כ מפעפע החטה משהו בכל התרנגולות: (פב) לפי שכשמהפכין וכו'. ודוקא (קמה) צאיסור חמץ שהוא נמשח חיישין לזה משא"כ בשאר איסורים: (פג) השפור. משמע דאם נללה ע"ג גחלים אין לאסור יותר מכדי פפועו ולדעת הרב בצג"ה הג"ל ודאי דאין להקל צללי יותר ממליחה [אחרונים]: (פד) הנוגעות זו בזו. ואם אינן נוגעות אינן אוסרות ולא אמרינן דהצליעה משהו הולך ומתפשט מזו לזו ע"י השפור ואם התרנגולת שמינה אוסרת (קמו) הכל אפילו אינן נוגעות [מ"א] והמקור חיים מיקל בדבר ואפילו לדעת המ"א אין להחמיר בזה אלא מצוקעת (קמו) ולא בתרככה: (פה) כי ע"י היפוך וכו'. ונלל היפוך מותרות האחרות אפילו בלא קליפה וכח הפמ"ג דלפי דעת הרב לעיל יש להורות דללי לא גרע ממליחה ואף כשהתרנגולת כחוש לגמרי אסורה כולה ואפילו בלא היפוך השפור אצל אחרות יש להמיר בצפ"מ בידע שלא היפך השפור: ב"ז (פו) העוף מותר. דאין צ"ל אסור יותר מכדי קליפה והזפק הוא במקום הקליפה ומשליכין אותו (קמה) ואפילו לדין דאוסרין צללי עד ששים מ"מ אין להחמיר בזה יותר מכדי קליפה כי ההצנע אינו דומה כלל לללי הווא"ל ואינו מהצנע הרבה במקום אחד אלא מצדו תמיד הנה והנה כמו שמבאר ב"ד סימן ס"ח ואם נמצאת החטה חוץ לזפק לאחר ההצנע (קמט) לכתחלה צריך לקלף בזהו במקום ובידיעבד אם בשל כך גלי קליפה מותר. המדקדקים נוהגים בפסח קודם ההצנע וקודם המליחה לפחות התרנגולת היטב או לחתכו לשנים ולבדוק היטב שלא ימצא בחור חטה ומי שעושה כן הרי זה זריז ונשכר [שכנה"ג]: (פז) צריך לשורפם. דחליין שנחממו מלחות שנמצא בזפק [לנוש]: (פה) דלא חשיבי כמעוכלים. דאף דלענין טומאה חשיבי כמעוכלים לענין איסור שאני ועיין ביאור הגר"א שכתב דלפ"ז אין חילוק בין שלמה או שצירה אצל עקרה דין מצד לבסוף דאין חלק בין איסור לטומאה ואפילו שלמין חסודין מעוכלין. כתב בספר מתיא כל עניני הפסח י' יעשה ע"י עושה ע"י קטנים [פמ"ג].

א (א) מחצות ולמעלה. הטעם מפני שהוא (א) ומן שחיתת הפסח שכ"א מישראל חייב בו ויש שמצדיו קרבן הוא כיו"ע ולכן אסור מד"ס במלאכה ואפילו בזה"ל ליתכא קרבן עדין האיסור במקומו עומד: (ב) משמתין אותו. וגם (ג) אינו רואה סימן הגהות: (א) צ"ל אס חל פסח במו"ש: ברכה

שער הציור

(קמד) מ"א וס"א ולדין דאין אלו בקיאים בין כחוש אפילו כחוש אסורה כולה [הגר"י] והרב שלא הגיה כן על המחבר דלדידה בלא"ה אסורה כולה דלא גרע כלי ממליחה וכמו שכתבו האחרונים:

(קמה) מ"א וחי"י: (קמו) עיין במה"ש שכתב דאוסרת אותן רק כדי קליפה: (קמז) כ"כ הח"י: (קמה) מ"א וחי"י: (קמט) פמ"ג וטעמו דמעיך דין מקדים לח"י ועו"ש דלפילו אס נמצא חוץ לזפק ג"כ מותר דהצנע אינו דומה כלל לללי רק לחומרה בעלמא חשק קלח לדעת המתמירין עיין בל"ז ועו"ש. ודע דבחי"י יש ט"ס מה שכתב בשם א"ז ודל"ז מיירי רק בנמצא החטה חוץ לזפק ע"ש ובחי"י חסר איזה חיתות והב"ח גרר אחר העדות והעמיק כמו שראה בחי"י ונמצא זה אינו: (ה) פוסקים: (ז) אחרונים וכו"מ בש"ס:

י'קומי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף א' רק הביא הטעם של הירושלמי. ב) ובשו"ע הרב בסעיף ס"ב כתב ואתה החטה שנמצאת בזפק צריך לשורפה אפילו לא נתקבעה אלא שנתרכבה ברא"ה כשהיה שלימה אבל אם היא שכורה וכו' א"צ לבשרה ואצ"ל שאינה אוסרת אפילו לא קליפה. ג) ובשו"ע הרב בסעיף ט' משמע שאוסר כל התרנגולות ומ"מ אם אין החיטה מבוקעת יש להחמיר במקום הפסד מרובה למכור לנכרי או להשקות אפילו התרנגולת שנמצאת החטה עליה וכו'.

ג. בחנם אסור יריש מי שאוסר (ד) אפילו ע"י (א) [א] אינו יהודי (ה) יריש מי שמתיר (וכן הוא המנהג):
 ב. "במה דברים אמורים כשעושה (ו) מלאכה (ז) להשתכר (אז) חנם (ז) והוא מלאכה גמורה למפור
 נגדים (מש"כ) אבל (ח) מתקן הוא כליו ל"ט וכן מי שכותב ספרים (ג) (ט) לעצמו דרך לימודו
 מותר: ג. יקודם חצות (י) מקום שנהגו לעשות מלאכה עושין מקום שנהגו (ד) (יא) שלא לעשות אין
 עושין: הגה (יב) ולדין (ה) מקום שנהגו שלא לעשות (מהרי"ו) (יג) ודוקא מלאכות גמורות אבל שאר מלאכות
 אפילו מנהג ליכא (מהרי"צ): ד. (יד) * (ו) ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין (טו) לא יעשה

באר היטב

לגמרי בהנהגה. וע"ל ס"ק ל"ו מש"ס. כתוב בס' תניא כל עניי
 פסח לא יעשה ע"י א"י:

(א) א"י. ונהגו להסתפר ע"י א"י אחר תלות אצל ע"י ישראל
 אסור וכ"ש שלא יספר ישראל לא"י. וכתב מהרי"ו ומהרי"ל
 דגם נטילת כפרנים אסור אחר תלות. וא"ו מחיר בנטילת כפרנים
 אם שכת לנטול קודם תלות. עמ"א ס' ק"ג. ועמ"א. דין אצל שחל
 לא יספר כ"ש דשרי בע"פ. לא יתנו הנשים נגדים לכוזב אחר
 חלות. ט"ו: (ב) להשתכר. ופועל שאין לו מה לאכול מותר לעשות מלאכה להשתכר. כה"ג: (ג) לעצמו. אבל לאחרים אפילו בחנם
 אסור. לבוש. [עין ס' רנ"א]: (ד) שלא לעשות. ובליילה מותר עד הנץ החמה: (ה) מקום. והלבוש כתב שלא ראה נוהגין איסור
 ע"ש: (ו) ההולך. עין מ"י שהארץ צוה [ואפילו בלילה אסור]. ומבואר שם דאם בלילה מקום נהגו איסור דבזר הפלגין ונמגרשו

משנה ברורה

בכרה מאותה מלאכה: (ג) בחנם אסור. אם הוא מלאכה גמורה
 וכלקמיה בס"ב: (ד) אפילו ע"י א"י. כמו (ג) בחול המועד:
 (ה) יוש מי שמחיר. אפילו הוא עושה בצינו (ד) של ישראל דס"ל
 דלא החמירו בזה בלמירה לעבדים כמו בחול המועד יו"ט. ולענין
 להסתפר ע"י עבדים אחר תלות הסכימו (ה) הרבה אחרונים להקל
 (ו) אפילו בחנם משום דהיא מלאכה גמורה. ונטילת כפרנים אם
 שכת לנטול אותן קודם תלות (ו) יש להקל אפילו ע"י עצמו או ע"י אחר בחנם: ב. (ו) מלאכה להשתכר. וזוה (ח) אפילו אינו מלאכה
 גמורה אסור ואפילו אם הוא ללורך יו"ט. כתבו האחרונים דפועל שאין לו מה יאכל. מותר לעשות מלאכה להשתכר: (ז) והוא מלאכה
 גמורה. וזוה אסור אפילו ללורך יו"ט. וכיכוס כליו הוא בכלל מלאכה גמורה ואסור. ולכונס עבדים (ט) מותר בכל גווני ליתן
 אחר תלות. כתבו האחרונים דכל מה שמותר לעשות בחוש"מ כגון דבר האבד או שפועה מעשה הדינו ולא מעשה אומן ויש בו לורך
 המועד וכיו"ב משאר דברים המותרים בחולו של מועד כ"ש שמותרים בע"פ אחר תלות וכן כל אותן שהמירו לספר ולכנס בחולו
 של מועד כגון הכא ממדינת הים והיוצא מדינת האסורין מותרין ג"כ בע"פ אחר תלות: (ח) מתקן הוא כליו ליו"ט. ר"ל כלי יסן
 שנתקלקל קצת או בגדי שנקרעו קצת רשאי לתקן ולהפסד ללורך יו"ט וה"ה שמותר כ"ו ללורך חצותו אם הוא בחנם וכתבו האחרונים
 (י) לאפילו מעשה אומן מותר בזה: (ט) לעצמו דרך לימודו. דמיון שדך לימודו ולעצמו הוא כותב (יא) אינה נראית כמלאכה
 גמורה שבודאי אינו מתכוין להכניסה גמורה והגונה והי כתיקון בעלמא שהמירו ללורך המועד. ולאחרים (יב) אפילו בחנם אסור
 בזה: ג. מקום שנהגו כ"י עושים. ואפילו בשכר ובס"ה יבואר ספק זה ע"ש במחבר ורמ"א: (יג) אחרים (יב) אפילו בחנם אסור
 החמה ולמעלה [וכל הלילה מותר] ואפילו בניהם אחרים עד סוף כל הדורות אין רשאים לעשות משום אל טעוש מורת אמן ואפילו
 התרה אין מועיל בזה [אחרונים]: (יב) ולדין וכו'. עין בלבוש ובשאר אחרונים שאין זה מוסכם כי יש הרבה מקומות שנהגין
 לעשות עד תלות וע"כ תלי כ"א לפי מנהג מקומו: (יג) ודוקא מלאכות גמורות וכו'. כנ"ל בס"ב בהג"ה בלאחר תלות:
 ד. (יד) ההולך וכו'. כללו של ספק זה לפי דעת מ"א וכמה מפרשים שהחליטו כמותו (יג) להלכה הוא כן. כשארס הולך מעירו לעיר
 אחרת וצעירו נהגו להקל בלילה דבר וצעיר שגא זה מחמירים בזה אם אין דעתו להשתקע בעיר הזאת בתמידות אינו חל עליו חומרי
 מקום זה מעיקר הדין ויכול להגיד להקל כמנהג מקומו בלבוש בזה אצל בפרהסיא אין לו להקל מפני המהולקת. וכ"ו בדברים
 שאפשר לעשות בלבוש ולא יחודע לאנשי המקום אכן בדברים שא"ל לעשות כ"כ בלבוש כמו מלאכה אין לו לעשות אף בלבוש
 בחור העיר (יד) אלא יא לאשה חוץ לתחום העיר ושם יוכל להקל כמנהג מקומו. ודעתו להשתקע חל עליו מנהג המקום חייב כשגא
 לתחום העיר ואפילו אם יראה אחר"כ לאות חוץ לתחומה של עיר ולהקל כמנהגו (טו) אינו רשאי שכת חל עליו מנהג מקום זה כיון
 שגא לכאן לקבוע מקומו. וכן ה"ה אם מנהג מקומו להחמיר והלך למקום שמקילין תלי ג"כ בזה דאם דעתו להשתקע שם נפקע ממנו
 חומרת מקום שילא משם (טו) משגא למקום השדה ומותר לו להקל כמנהג אותו המקום ואם אין דעתו להשתקע במקום זה עדיין לא
 נפקע ממנו חומרי המקום שאלא משם אסור לו להקל בלבוש בזה אצל בפרהסיא (יג) אין לו להשתכר בפני אנשי אותו מקום
 שיכירו בו שאינו נוהג כמותם מפני מחלוקת אלא יחמיר בלבוש ועתה נבאר בפרטיות: (טו) לא יעשה וכו'. ומיירי כשדעתו

לחזור

שער הציור

(ג) פוסקים: (ד) במדכי הוצא בבי: (ה) מהרש"ל וצ"ח וא"ר וח"א ומגן האלף: (ו) אחרונים: (ז) אליהו זוטא וכן הסכים הפמ"ג וחי אדם
 דאפילו בחו"מ גופא רוב פוסקים מחמירין בציורין חק"כ ויש לקמור ע"י עכ"פ בע"פ דקיל מחו"מ (ח) ע"מ וס"א: (ט) כן מלמד א"ר דלא כעט"ז
 וכ"פ בספר מגן האלף: (י) והגר"ו כתב דאם הוא בשכר אפילו מעשה הדיוט וללורך המועד אסור. ולפי מה שמבואר בסימן תקמ"ב בשע"מ בשם
 העובד"ה דבזה אפילו בחו"מ מותר כ"ש שיש להקל בזה בע"פ אחר תלות: (יא) א"י: (יב) אחרונים: (יג) עין בה"ל: (יד) עין לקמן בס' תנ"י
 במ"א סק"ו בשם הרמב"ן: (טו) אחרונים: (טו) היינו לתוך תחומו:

הערות: (1) עין ס' תקמ"א ס"ה בה"ל ד"ה אלא. בענין הנכס:

(טז) 'בישוב (יז) מפני המחלוקת "אבל עושה הוא (יח) במדבר וההולך * ממקום שאין עושים למקום שעושים (יט) לא יעשה ונותנים עליו חומרי מקום (ת) שיצא משם (כ) * וחומרי מקום (ט) שהלך לשם (כא) ואעפ"כ לא (י) יתראה בפניהם שהוא בטל מפני איסור לעולם אל ישנה אדם מפני המחלוקת: (כב) וכן מי שדעתו לחזור למקומו נהוג כאנשי מקומו בין להקל בין להחמיר (כג) והוא שלא (יא) יתראה בפני אנשי המקום שהוא בו (כד) מפני המחלוקת: ה"אפילו במקום שנהגו לעשות (כה) לא יתחיל בתחלת מלאכה בארבעה עשר אף על פי שהוא יכול לגומרה קודם 'חצות 'אלא שלשה אומניות בלבד הם

שם ממעשה דרנה בר נר מנה שם כס שהיה ה"ה (ועיין נכ"ח ח"ה) ב משנה שם י"ה 'הר"ש שם ב שם משנה נהגה

באר היטב

איתו הקהל וצאו בני אדם אחרים ונחישו שם שמהנהגם לאכול הפאנז'ין צמדיהם. אין מחויבים לנהוג כחומרי מקום שהלך לשם כיון שנצטלל הקהל נצטלל מנהגם ונשתלק מעשה ראשון ע"ש. ועמ"א ס"ס ת"ג: (י) צמדיה. כשדעמו לחזור. ואם הוא עדיין חוץ לתחום העיר אפילו אין דעתו לחזור שרי. ר"ן מ"א: (ת) ש"א. כשדעמו לחזור אכל אין דעתו לחזור נוהג אפי' כקולי מקום שהלך לשם. ש"ס עיין צמ"י ויד אהרן: (ט) שהלך. אע"פ שדעתו לחזור מפני המחלוקת: (י) יתראה. פי' כשנהג חומרי מקום ש"א משם אל יתראה וכו': (יא) יתראה. משמע דכלל

משנה ברורה

לחזור למקומו דאי אין דעתו לחזור אפילו צמדיה אסור: (טז) בישוב. של (יח) ישראל וכל שנהג לחוץ מחומו של אותו המקום מקרי צא ציטוט: (יז) מפני המחלוקת. ואפילו צמדיה דמלאכה א"ל לעשות כ"כ צמדיה שלא יתראה: (יח) במדבר. ר"ל צמדיה העיר חוץ לתחום שאין אנשי הישוב מציין שם כיון שדעתו לחזור למקום הראשון שמקילין שם: (יט) לא יעשה. זה מיירי גם כן בדעתו לחזור למקומו וע"כ לא נפקע ממנו חומרי מקום ש"א משם אכל בדעתו להשתקע כאן לעולם אין צריך להחמיר כמנהג מקומו ש"א משם ויכול להנהיג כקולי המקום שיושב צמדיה עכשו וכו' שמוכח מדברי המחבר לקמן סימן תקע"ד: (כ) וחומרי מקום שהלך לשם. ואע"פ שדעתו לחזור מפני המחלוקת וכו' צריך הסתייג: (כא) ואעפ"כ לא יתראה וכו'. קאי אהיכי דנותנין עליו חומרי המקום ש"א משם לא יתראה וכו' וכל זמן שלא יראה היכי לפניהם שהוא בטל מחמת איסור לא יהיה שום מחלוקת דמימר אמרי מלאכה הוא דלית ליה [גמרא]: (כב) וכן וכו'. הלשון מגומגם מאוד דהא כל הסתייג קאי בדעתו לחזור למקומו וכו' שכתבנו וכתבו האחרונים דקיצור לשון יש כאן וחסר צמדיה כל והכוונה דלאו דוקא ממקום שעושין מלאכה למקום שאין עושין דה"ה בכל מנהג שנמקום זה נוהגין כן וצמקום אחר נוהגין בצופן אחר: (כג) והוא שלא יתראה וכו'. כולל בה שני גוויי א' היכי דמנהג מקומו להקל ומיקל צריך ליזהר עכ"פ שלא יתראה בפני אנשי המקום ד"ו וכו' צריך הסתייג אלא דבזה לא הנריך ללכת צמדיה כמו צמדיה לענין מקום שעושין מלאכה דשאני מלאכה דא"ל שלא יתראה לאנשי המקום כשיעשה צמיר משא"כ צמדיה מנהגים לא יתראה כשיעשה צמדיה וע"כ לא החמיר עליו רק שלא יתראה בפני וכו' ר"ל שלא יעשה צמדיה. (כ) חמסם היכי (יא) שאל לו שלא ירגישו צו שהוא משנה ממנהגם יש לו לנהוג לקולא כמותם אפילו שדעתו לחזור למקומו שמתמירים מפני המחלוקת. ודוקא 'אם הדבר הזה אינו אסור שתיקרא הדין אלא שנהגו לאסור אכל דבר שהוא אסור מלך הדין (יט) אפילו איסור דרבנן ח"ו לעבור מפני משם איזה ומחלוקת ומוטב לטבול ע"ע קטנות ולא לעבור על ד"ס שהעובר על ד"ס חייב מיתה צדי שמים: (כד) מפני המחלוקת. כתבו הפוסקים דאם מנהג אנשי מקומו להקל ועשה כמנהגו צמדיה ומלאכה אנשי המקום שהוא צו עכשו צריך להפסיק ממנהגו שלא יכירו צו מפני המחלוקת אכל אם מלא מ"א אין צריך להפסיק דמ"א יודע שזה תלוי במנהג ואין כאן מחלוקת ומ"מ לכתולה לא יעשה כמנהגו אפילו בפני מ"א: ד' (כה) לא יתחיל וכו'. ר"ל (כ) אפילו אם יראה לעשותם לצורך המועד והא דהוזכר לעיל דצמקום שנהגו

ביאור הלכה

סימן ר"ד וכן הוא ג"כ דעת הח"י והגר"א שהרמב"ם יש לו שיטה אחרת בה דלדידה ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין ואין דעתו לחזור אפ"י צמדיה מותר לדלדיה אסור בה ודעתו לחזור לדלדיה מותר אפילו ציטוט כל שהוא עושה צמדיה ולדידה אסור אם לא צמדיה דהיינו חוץ לתחום העיר וכן בהולך ממקום שאין עושין למקום שעושין ואין דעתו לחזור אסור לדלדיה דלר"ך לנהוג כחומרי המקום ש"א משם ולדידה מותר בה ומ"מ לדלדיה כתב הש"ך שם וכן הח"י וכן ראיתי צמדיה אזה אחרונים דנקיטו כהחוספות והר"ש וכו' שסתם המחבר צמדיה מצינו וצמדיה מקע"ד וצמדיה צמדיה וכן הסבירי דברי הסתייג כפירוש הח"י משום דעכ"פ להלכה נקטי כחומרי אפילו הש"ך והח"י:

* וחומרי מקום וכו'. עיין באחרונים שכתבו דלא פקעי מיניה חומרי מקום ש"א משם אלא בדוקא אם למקום שנהג שם יש מנהג קבוע להיתר אכל לא צמיר שאין זה מנהג קבוע. וכתבו עוד נקלה שמהרה ומישיבה ע"י אנשים אחרים שנוהגים היו להקל צמדיה דבר צמדיה שנהגו ש"א משם אין מחויבים גם עתה להחמיר אע"פ שהעיר החרבה הולא צמדיה היו נוהגין אנשים להחמיר דבר זה מאחר שאנשים כבר נתגרשו ממנה נצטלל מנהגם וצמדיה מתפסק אפילו שצמדיה זה קאם כיון שנתגרשו רובם ע"י צמדיה צמדיה זה אפילו מיעוט כל שיש צמדיה שם קלה עליה הבאים לשם מתחייבים לנהוג כמנהג המקום הזה דאין צמדיה לקלה וכו' שמוכח מפר"ם שמוכח לקמיה ואפילו הבאים למוכה רבם ממנה נטפלים המה להמיעוט שנהג אם לא שהקלה החדשה ממנהגם צמדיה ואינה מתעוררת עם הקלה הישנה צמדיה כמו שצמדיה נקלה הגדולות שמתחייבים בהם כמה קלות שכל אחת ממנהגם כפי מנהג הצמדיה מדור דור וכן מתחייב בהם פרי"ח ומצאנו שם דקלה שיש בה מנין מיקרי קלה והבאים לשם נטפלים ופשוט דכוונתו שיש לה עכ"פ כל צמדיה אסור נהוג דהיינו צמדיה ומתפללים בה בכל יום צמדיה ויש להם מו"ץ ומקוה

מנהגים לא יתראה כשיעשה צמדיה וע"כ לא החמיר עליו רק שלא יתראה בפני וכו' ר"ל שלא יעשה צמדיה. (כ) חמסם היכי (יא) שאל לו שלא ירגישו צו שהוא משנה ממנהגם יש לו לנהוג לקולא כמותם אפילו שדעתו לחזור למקומו שמתמירים מפני המחלוקת. ודוקא 'אם הדבר הזה אינו אסור שתיקרא הדין אלא שנהגו לאסור אכל דבר שהוא אסור מלך הדין (יט) אפילו איסור דרבנן ח"ו לעבור מפני משם איזה ומחלוקת ומוטב לטבול ע"ע קטנות ולא לעבור על ד"ס שהעובר על ד"ס חייב מיתה צדי שמים: (כד) מפני המחלוקת. כתבו הפוסקים דאם מנהג אנשי מקומו להקל ועשה כמנהגו צמדיה ומלאכה אנשי המקום שהוא צו עכשו צריך להפסיק ממנהגו שלא יכירו צו מפני המחלוקת אכל אם מלא מ"א אין צריך להפסיק דמ"א יודע שזה תלוי במנהג ואין כאן מחלוקת ומ"מ לכתולה לא יעשה כמנהגו אפילו בפני מ"א: ד' (כה) לא יתחיל וכו'. ר"ל (כ) אפילו אם יראה לעשותם לצורך המועד והא דהוזכר לעיל דצמקום שנהגו

שער הציצין

(יח) מ"א לקמן צמדיה מצינו: (יח) זה יצייר רק צמדיה מנהגים אכל לא לענין מלאכה דשם יאמרו מלאכה הוא דלית ליה דכמה צמדיה איכא שאלה ממוכר בה קושים הפרישה: (יט) פרי"ח וכו' הגר"א וכו' צמדיה סוף סי' קי"ב צמדיה:

הערות: (א) עיין סימן תר"ס סוף ד"ה וכו' לענין מנהג שיש צד איסור:

שערי תשובה
 ע"ש ע"ש כו' ועיין לעיל סי' ר"ס לענין נעילה פארניס בע"ש צהו"מ
 שמתני שם תשובה ג"ש והוצא ג"כ בקצהה לקמן צב"ט סי' תקל"ב
 ובש"י סי' הנ"ל השיג עליו ובתו דלון דומה לטעילה דליכא מזהו כולי
 האי בע"ש וגם חילצה לענין נט"י ליכא דלון מקפידין כ"כ בטובה קתא
 שצין האפרנים משבת לשבת ובגל"ה יש מקילין לענין נט"י כו' וכו"ש
 במקום שאפשר ליעולם ע"י איי ואם איזא מ"מ אפשר ליעול צדיו או בשניו
 דכה"ג אף צה"מ נראה דשרי מ"מ בטעילה מזהו אין לעשות כן ועיין סי'
 תקל"ב עכ"ל וגראה דלענין זואה תחת האפרנים מתחת קפידא לנט"י יכול
 חזות וכן אפילו במקום שנהגו שלא לעשות כל היום מותר להתחיל במלאכות אלו צ"ד. ועס"י תקל"ו: (יד) לאשפה. עס"י תקל"ה
 סי' ג' וז"ל די"ד קיל מהה"מ. עה"י: (טו) להקי. דל"י ספ"ח דשבת דבערב שבעות נפיק זיקא דשמייה טעות ואי לאו דקפילו
 ישראל אורייתא הו' טעה להו לבשרייהו ולדמיהו וגזרו רבנן על פי ערב י"ט משום ערב שבעות. שרעפפי"ן שאנו קורין קע"פ
 ועני"ן מהר"י ואמר. ומתרי"ל מותר בלד בהושענא רבא מפני שהוא יום הדין. ובעני"ן האחרון של פסח הכל שרי דלעיו רגל
 צ"ע מוט"מ. ובגילה שלפני י"ט נ"ל דמותר להקי דם חוץ מליל הושענא רבא מ"א. ובתו מה"י וז"ל דלע"פ צב"ט שבעות שבעות
 להחמיר עס"י קע"פ ועני"ן משא"כ בשאר עיי"ט דהוא רק גזירה בעלמא משום ערב שבעות ע"ש. אין אומרים שבעות לחודה

באר היטב
 ע"ש. ועי' בחצורי מנהג מדינה כי שם יוצא איש איש על מקומו.
 ועמ"ל צאריך: (יב) החייטים. ויש פוסקים שגם הרעננין בכלל
 הג' אומניות. [משום דאשכחן הימר לזה בחש"מ]. ח"י ע"ש:
 (יג) לתקן. משמע אבל להושיב בתחלה על הציצים אסור כ"כ
 ה"ט"ו והמ"א אא"כ שהוא צענין שמוכר בטעף שאתר זה. איך
 לדעת רש"י מותר להתחלה להושיב על הציצים צ"ד. ע"ש ועי'
 צב"ט סי' פ' מקום שנהגו וכ"כ הלבוש דמותר להושיב על הציצים
 להתחלה. ועי' צטור וכו' דכל הני דשרי שרי כל היום אפילו אחר
 חזות וכן אפילו במקום שנהגו שלא לעשות כל היום מותר להתחיל במלאכות אלו צ"ד. ועס"י תקל"ו: (יד) לאשפה. עס"י תקל"ה
 סי' ג' וז"ל די"ד קיל מהה"מ. עה"י: (טו) להקי. דל"י ספ"ח דשבת דבערב שבעות נפיק זיקא דשמייה טעות ואי לאו דקפילו
 ישראל אורייתא הו' טעה להו לבשרייהו ולדמיהו וגזרו רבנן על פי ערב י"ט משום ערב שבעות. שרעפפי"ן שאנו קורין קע"פ
 ועני"ן מהר"י ואמר. ומתרי"ל מותר בלד בהושענא רבא מפני שהוא יום הדין. ובעני"ן האחרון של פסח הכל שרי דלעיו רגל
 צ"ע מוט"מ. ובגילה שלפני י"ט נ"ל דמותר להקי דם חוץ מליל הושענא רבא מ"א. ובתו מה"י וז"ל דלע"פ צב"ט שבעות שבעות
 להחמיר עס"י קע"פ ועני"ן משא"כ בשאר עיי"ט דהוא רק גזירה בעלמא משום ערב שבעות ע"ש. אין אומרים שבעות לחודה

ביאור הלכה

מותר בין להחמיל בכל המלאכות בין לגמור לגורך המועד ושלל לגורך המועד: (ל) מבעוד יום. היינו (כז) קודם הן של יום:
 77: (לא) בשאר אומנות. ורעננין הוא בכלל שאר אומנות לרוב הפוסקים וכ"ו לעשות מנעלים חדשים אבל לתקן המקורעים ליו"ט
 לריוע שרי להחמיל ולתקן^א עד תחת [אחרונים]: (לב) עושיין עד חצות. ומכיון שהגיע תחת (כז) מחייב להפסיק בנאמנע מלאכה:
 ו (לג) מושיבין שובבין וכו'. ואפילו במקום שנהגו שלא לעשות מותר להחמיל ולעשות כל אלו המלאכות [המחזירות עד סוף הסימין] כל
 היום [אחרונים] ו: ז (לד) שלשה ימים וכו'. דבשלשה ימים (כח) נפסלין מאכילה לגמרי ואיכא פסידא רבה אם לא יושיב אחרת
 תחתיה אבל קודם לכן שעדיין ראויין קצת למי שדעתו יפה וכו' איסטניס לא מקיליין להושיב עליהם תרנגולת: (לה) ומהה. וכ"ס
 אסא גרסה (כט) שמחזירין אותה לתקומה: (לו) שלא יפסידו הביצים. מוכח מזה דלהושיב לכתחלה תרנגולת על ביצים בע"פ
 אסור אחר תחתיה.^א אכן כמה (ל) פוסקין מקילין בזה ויש להקל (לא) לעת הצורך קצת ולדעה זו אם מתה מושיבין אחרת תחתיה
 (לב) אפילו אם הראשונה לא ישה עינין ג' ימים: ד (לז) מתחת רגלי בהמה. ומשליכין אותו לתוך לאספה ועיין צ"ח דדעתו
 דקוקא כעומדת הבהמה בנצח אצל כעומדת^ב גרפת אין מותר רק לטקל לדגדין: י (לח) שלא להקזו. דבערב שצעות יחא שד
 דמיו טעמו ואלו לא יקילו. וישראל אצל המורה ה"ה טעם להו לא כדכשרייהו ולדמיייהו וגזרו רבנן על כל עיו"ט משום ערב שצעות
 ושמעתי שגורין בנאקעס^ס יא קעפ וענ"י^ס יש מחזירין מלבד הור"ר שהוא יום הדין (לג) וענ"פ צערב שצעות יש להחמיר וצוללה
 שלפני עיו"ט מותר להקז דם חוץ מליל הו"ל. ועיו"ט אחרון של פסח הכל מותר לדאור רגל צפ"ע. וכ"ו כשרואה להקז לבדראות אבל
 מתרגם: כ"סות רות:

שער הציצין

משום

הערות: 1) עיין במ"צ ס"ק ח' לענין תיקון בגדיו שנקרעו:

יְיִקוֹנוּ דְבָרֵי הָרֶבֶב: (א) ובשׁו"ע הרב סעיף י"ט כתב אסור להושיב התרנגולות על הביצים בתחילה ב"ד אחר חצות כדי לגדל אפרוחים וכו' אבל אם ישבה כבר על הביצים ג' ימים או יותר ומתה מותר להושיב אחת תחתיה ב"ד אפילו לאחר חצות וכו'. (ב) ובשׁו"ע הרב בסעיף כ' כתב דאפילו הרפת גדולה והזבל מעט ויכול לסלק לצודין בתוך הרפת אף על פי כן רשאי להוציאה חוץ לרפת, וכבה"ל ד"ה הזבל שבחצר.

תסט שלא ליחד בשר לפסח. ובו סעיף אחד:

א ממנה דבר
פסח"י כ"ג ב נתי
רש"י שם והרמ"ש
שם ג טור בשם
מנהג אשכנז ד שם
במלה וברך פסח
א טור בשם מנהג
ספרדים פ' אחרון
ב שם בשם אר
העור והגה"מ
נפ"ו ג פשוט
אשכנזים בשם ספר
אגודה

א (א) "אסור לומר (ב) על שום (ה) בהמה בין חיה בין י"שחוטה (ג) בשר זה לפסח לפי שנראה שהקדישו מחיים לקרבן פסח ונמצא אוכל קדשים בחזק (ד) 'אלא יאמר בשר זה ליום טוב: הגה וגדי מקולם (ה) (פ"י) שלם על ראשו ועל כרעיו ועל קרנו) אעפ"י שלא פירש ולאמר זה לפסח אסור לעשותו (טור) דלקמן רש סימן תע"ז 'אבל (ו) מותר לומר חטים אלו לפסח:

תע שהבכורות מתענין בערב פסח. ובו ג' סעיפים:

א (א) "הבכורות מתענין בערב פסח (ב) בין בכור מאב (בין בכור (ה) מאם יו"ש מי שאומר

שערי תשובה

לנקר הולאה משם בלא נטילה הפסחים:

(א) נהמה. ענה"ט ע"י מ"ש אל"ו נכ"ש נחידו"ש פסחים דף י"ג שכתב לישב ק"י הב"ח ועי' שכתב דגדי מקולם אין איסור כ"א לאוכלו גליי פסחים שנראה שלשם פסח קאמר ליה ולי שריק לי למחר ולימלא אחרת שרי (ור"ל אע"פ שגלה גליי פסח כשהוא מקולם אין חשש רק על האכלה ע"ש) ועי' בש"ך סי' ה' דאפילו באומר בשעת שמטתה לשם פסח היא מותרת מדאורייתא רק מדרבנן אסור ע"ש ונכ"ש ס"ק י"ב ועי' בשו"ת חינוך ז"י סי' י"ז נמי שראה אלל הקל"ב גדי שמוט ואמר אל הקל"ב כהנה אהה נותן הקרבן פסח זה המיקל לא הפסיד ועי' בנכנסת יחזקאל סי' י"ח שהאריך להוכיח דלאחר בשר זה לפסח מותר בדיעבד באכלה כדעת הט"ו וט"ז ע"ש:

(א) מאס. ענה"ט וכח"כ נ"י ח"א סימן י"ז מי שנטל לו בן בכור גליי י"ד אל טול קודם חלות לילה חייב האל להחטותו עבדו אלל אחר חלות לילה אינו מחטותו כיון שהתענית הוא זכר להלל בכורי ישראל ועל אלו שנטלו אחר חלות לא היתה הגזירה אף בבכורי מנחם והבא ראה מרש אלל רבתי ויהי בחצי הלילה כו' ובמצי ביום הכותי כו' ואמר ר"י אעפ"י שהוכיח בחצי הלילה נפסח היתה מפרקת בהם עד

הרוקם סי' רפ"ג לא יאמר כמה טורח פסח. בירושלמי רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם מה טורח זה עכ"ל. והח"י מיישב המנהג שאין נוהגין בזה ע"ש:

מאס. כיון דהוי עכ"פ בכור או לנחלה או לפטר רחם לפדיון ומה"ט כתב המ"א דהנא אחר נפלים נרץ להחטותו דהוי בכור לנחלה. ולפ"ו י"ע צינא דופן והנא אחריו דלא הוי בכור הן לנחלה והן לפדיון אל נרץ להחטותו עכ"ל. וכח"כ בשבועת מהר"ל

משנה ברורה

לומר הילך מעות הללו וקנה לי בהם בשר לפסח. ואם אחר קנה לי בהם בשר על פסח מותר וכו': (ד) אלא יאמר וכו'. דהיינו כשקונה או כשמוכר: (ה) פ"י שלם וכו'. ר"ל ללואו שלם ראשו וכו' (י) נ"ע אחר חלות או גליי פסח והנה לקמן בסיומן תע"ו מנזאר האיסור על אכילתו ואפילו ללא כמה ימים מקודם וכו' כיצ"ר שגם (יא) עשייתו פסח אסור כיון שעשה כעין צליית הפסח ממנו: (ו) מותר לומר חטים אלו לפסח. דכיון דלא דמי כלל לקדשים לא אמרינן שמקדישן למוכר ולקנות דמיהן פסח אלל כוונתו לומר אללניעט ואשמרם מידי חימוץ לאוכלו כפסח:

א (א) הבכורות מתענין. וזכר לנו (א) שנטלו ממנה בכורות: (ב) בין בכור וכו'. שמכת בכורות היתה צבול כדאיתא במדרש (ג) ומו"מ לגדול הית לא הנציכו להחטות אע"פ שגם בהם היתה המכה. והנא אחר נפלים נרץ להחטותו דהוי בכור לנחלה וכו' דוקא בגלל דהוי (ג) אלל נמי שנטל אחר בן ט' אע"פ שמת מוק לי אין נרץ להחטותו וכו' כהניס וליה נריכס ג"כ להחטות

שער הציון

(לד) ח"א וכו' הפמ"ג: (א) ע"ש וט"ז ביו"ד וט"ז וחק יעקב ונכנס יחזקאל ומאמר מרדכי וכן הוצא בצרכי יוסף בשם הראשונים דלא ככ"ח ומ"א ופרי"ם שמתמירין בדיעבד: (ב) מ"א והג"מ: (ג) מ"א לישב דברי השו"ע המוקשים: (ד) ולא יוכלו לתלות שפדה חורו כשאר קדושת דמים דכיון שראוי להיות קדוש קדוש וקדוש ואין לו פדיון [מ"א]: (ה) מהר"ל: (ו) א"ו ומשא"כ גבי חטים דלריכין שמירה מחימוץ אמרינן דמטילא לפסחא קאמר ולהכי מקילינן בזה כמש"כ המחבר: (ז) ח"י: (ח) וה"ה אלל אחר בן צלה"ק [פמ"ג] וכו': (ט) פוקים בשם ירושלמי: (י) אחרונים: (יא) ט"ז וט"א ושנן הרמ"א שסיים דלקמן רש סימן תע"ז אינו מוזקדק כ"כ [פמ"ג]: (א) טור: (ב) שם: (ג) דגול מרצנה וכו' ע"י:

ליקוטי דברי הרב א ובשו"ע הרב סעיף ב' כתב נמי דמותרים באכילה דמשום מראית עין אין לאסור בדיעבד. אולם אחר כך בהג"ה שם הביא דיש מחמירין בגדי וטלה לאוסרם באכילה אפילו בשחוטין אבל בהנאה מותרים, וכתב דטוב לחוש לדבריהם אם אין הפסד מרובה ולא שנת הרחק. ובשו"ע הרב סעיף ב' כתב דכל זה כשהגרי והטלה הם שלו או שיש לו שותפות בהם, אבל אם אין לו חלק בהם אין להחמיר לפי שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו. ובשו"ע הרב סעיף ה' כתוב: לא יאמר אדם כמה טורח פסח זה, כי רשע מה הוא אוסר מה העבודה הזאת לכם מה טורח זה לכם, ועכשיו אין העולם נוהגין בזה, ויש שלומד עליהם זכות שאינו נקרא רשע אלא כשאומר מה טורח זה על טורח הקרבת הפסח שהוא מצוה מן התורה, מה שאין כן בזמן הזה כשאומר על גורל הזהירות וחומרות יתירות כמה טורח, אין איסור בדבר.

באר היטב

נע"פ ולא צה"מ של פסח. ומשנה להמדה אומרים שאינו אלל לזכרון צעלמא ט"ו. וע"ל ס"ס כ"א נכ"ה:

(א) נהמה. ומהר"ל אסור אפילו עוף כל שנמניו טעון שמטתה וחומרם יחידה היא שהחמיר כי מדינה אין איסור אלל דבשר הקרב על גבי המזבח. הב"ח ומ"א. ואל"ו כתב דאפילו בדגים וכו"ג אסור דלפטר שהקדישן לדמי מדאמר לפסח משא"כ גבי חטים דלריכין שמירה אמרינן דמנטרל לפסחא קאמר ע"ש. ובדיעבד אלל אחר בשר זה לפסח כתב הב"ח דאסור אף בהנאה ע"ש ובאמת דכריו ענינו קוטרם למ"ש ב"ד סי' ה' ע"ש. והע"ש והט"ו מחיין אף באכילה וכו' המ"א בשם הש"ך. אך שסיים וכו' דהא הב"ח מציא ראה מגמרא שאין עליה תשובה לכן נ"ל דבגדי וטלה יש להחמיר בדיעבד ובשאר בשר אין להחמיר עכ"ל המ"א. והח"י כי נ"ל כהסכמתו שאר אחרונים דאין לאסור כלל בדיעבד. [דכל שלא התנדב כדרך המתנדבין אין דבדיו כלום] ע"ש ועי' בפרי"ם. ובתשובות שנות יעקב ח"ב סי"ח. וכח"כ המ"א מה שנוהגין לומר בל"א בשר זה על פסח ליכא קפידא דאלל איתא שהקדיש

הל"ל בשר זה לפסח. וכן המנהג לומר כן ואין מקפידין. וכח"כ הוא אומר מה העבודה הזאת לכם מה טורח זה עכ"ל.

(א) מאס. כיון דהוי עכ"פ בכור או לנחלה או לפטר רחם לפדיון ומה"ט כתב המ"א דהנא אחר נפלים נרץ להחטותו דהוי בכור לנחלה. ולפ"ו י"ע צינא דופן והנא אחריו דלא הוי בכור הן לנחלה והן לפדיון אל נרץ להחטותו עכ"ל. וכח"כ בשבועת מהר"ל

משום סכנה כבר דשו צו רבים ושומר פתאים ה' (לד) ואפילו בערב שבעות החיר צא"ר כשלו הרופאים בחולי שיש צו סכנה אלל בל"א לא:

א (א) אסור לומר וכו'. היינו (א) לנחלה"ל אלל בדיעבד אין לאסור הבשר באכילה: (ב) על שום בהמה וכו'. היינו (ב) אפילו הוא קטן וגם אינו גדי וטלה דלא חוי לפסח ג"כ אסור דיתשדוהו (ג) שהקדישו מחיים לקנות מדמיון קרבן פסח (ד) ובאכילתו נראה כאוכל קדשים בחזק וע"כ לא יאמר להצירו ללא לי זרוע לפסח. והנה מלשון המחבר משמע דדוקא בהמה שהוא מין הקרב ע"ג המזבח ויש פוסקים שמתמירין גם על (ה) עופות (ו) ודגים דלפטר שהקדישן לדמי מדאמר לפסח. והנה אף שהרבה מקילין בזה וס"ל כדעת המחבר (ז) מ"מ לנחלה"ל טוב ליזהר שלא לומר לפסח. וכח"כ האחרונים דמה שנוהגין לומר (ח) בל"א בשר זה על פסח אפילו אחר בן עגדי וטלה ליכא קפידא דאלל איתא שהקדישו הו"ל לומר בשר זה לפסח: (ג) בשר זה לפסח. וה"ה (ט) שאסור לאדם

הלכות פסח סימן תע

ד' מה"ד וכו' הרבקה והאגור בשם מהרי"א מולין ד' שם בשם אביו ו מהא דר"ר ששת פסחים ק"ח

(ג) שאפילו (ב) נקבה בכורה מתענה (ד) ואין המנהג כן (מהרי"ל): ב' יאם חל (ה) ערב פסח בשבת יש אומרים שמתענים הבכורות (ג) (ו) ביום ה' י"יש אומרים (ז) שאינם מתענים כלל: הגה אצל יש לנהוג כסדרה הראשונה ונהגין (ח) כשהאב נכור (ד) (ט) האם מתענה תחת בנה הנכור כשעדיין קטן ואם אין האב נכור הוא מתענה בעד בנו (י) עד שיגדל: ג' (יא) י'האיסטנים מתענה בערב פסח כדי שיאכל מצה לתיאבון:

שערי תשובה

הנזקק ואם איתא לשיט' דביום הכיפורי היינו אוחס שולדו מחיי' הלילה ואילו אע"כ דעל אלו לא היה הגזירה כלל ושנה ראשונה יהיה נקי כי בלא"ה אין להחמיר במנהג זה כמ"ס דמ"י ע"י"ש. ובגרי"י פקפק בזה לפי סבדרו דעל נכור בן יומו אביו יתענה בע"פ וא"כ מה נזק שולד אחר תשובה של ליל ע"פ כיון דמכת בכורים היה בליל פסח א"כ גם על שביא' י"ה שולד אחר תשובה ליל י"ד היה הגזירה אלא שמקדימין התענית דא"א שיו"ט כי אין בקרבן מתנאל בלא"ה חולק על השו"י בזה וס"ל דכל שסבדר איתו עדיין בן ל' אין להתענות בשבילו כיון שלא ילא מכלל ספק נפל וכו' כי שיהיה יותר ניסן ווע"י נהוג משום פסומו ניסא ע"ש ונראה דאחא לדי קולא הוא שמתענה ביום וזע"י"ט ללא נזק עכ"ל. ובגרי"י יוסף כתב להלן בעד השו"י דשאי פדיון נכור דהכי אמר רחמנא כי ואין לחוש משום ניסן וע"י"ט דהכי נהוג משום פסומו ניסא ע"ש ונראה דודאי אין ראה מנכור כמ"ס הגרי"י יוסף משא"כ בזה דרוב ולדות אין נפלים ולכן יש לו להתענות שהתענית יגין בעדו והוא זכר להלל בכור ישראל כמ"ס. ומ"ס בשו"י ח"כ ג"כ בדגול מרבנה וע"י"ט נשכר יעקב בהפילה חוץ ג' מדשים ויכיר זרטה הולד הבא אחריו בכור לנחלה וחיוב להתענות בע"פ כמ"ס המג"א ע"ש:

כ' ג' בכורים יכולין לאכול על סעודת ברית מילה והמחמיר מע"כ עכ"ל. וכתב המ"א ובמדינתו נהגו להחמיר. ובתשובת חוט השני כ' כ"ה כתב דעל ברית וסנדק ואפי' הבן מותרים לאכול על המילה ויפרעו תענית אחר כמו ביו"ד ימי תשובה או המתענים בזה כי ימיר נדר. ופר"ח כתב דהמיקל בבכורים אף בלא התרה כסעודת מילה לא הפסיד ע"ש. וא"ו כתב כשמתענה בשביל בנו מותר לאכול על המילה אף אותו שאינו בעל ברית ע"ש. ועמ"י: (ד) האם. ומט"מ ומהרי"ל כתבו דא"ל להתענות. ובמקום אשר

משנה ברורה

להתענות (ד) ואפילו אם היו רק בכורים מאס ונמלא דלינים בכורים לנחלה ולא לפדיון אפ"ה בכור מיקרי. כתב מהרי"ל דתענית בכורים צריך להשלים (היינו עד ז"ה"כ וכדלעיל סימן רמ"ט) דהו"מ ח"ל ונראה דאם לא נשאלו או צע"י (ה) אין צריך להתענות וכן נראה עוד דבאדם שהתענית קשה לו ואחר התענית אין יכול לאכול רק דברים קלים וצשיעור מועט מאד וקרוז הדבר שצ"י לא יוכל לקיים ארילת מזה ומרור ושמחת ד' כוסות כמיקום מוטב שלא להתענות כדי שיקיים מצות הלילה כמיקום ומ"מ בזה ובה טוב יותר (ו) שיאכל רק מיני תרגימא: הבכורים אומרים ענו"ל בשומע תפלה בנחמה כשמתענים ואם עשרה בכורים מתפללים ביחד ואחד מהם ש"ן כשחמיר התפלה יאמר ענו (ו) בשומע תפלה כדי תענית יחיד ומ"מ לכתחלה טוב שלא יהיה הנכור ש"ן כשעשרה בכורים מתפללים יחד (ח) כי י"א שאין נכון להזכיר התענית בנכור בחזרת התפלה כיון שהוא חודש ניסן: (ג) שאפילו נקבה בכורה. שמכת בכורות היתה גם עליהן כדלמא מתדרש: (ד) ואין המנהג כן. שהמורה (ט) לא נחנה קודם בכורות לנקבה לשום דבר: ב' (ה) ע"פ בשבת. ואם חל בע"פ (י) יתענו בלוחם יום: (ו) ביום ה'. ולא ציוס וי"ו כיון שאינו זמנו טוב יותר לדחות על יום ה'. ואם קשה להם התענית ציוס ה' משום דלצריך לבדוק החמץ בלילה ולפעמים יש לו הרבה חדרים לבדוק ואינו ראוי לסעוד קודם הבדיקה (יא) יטעום מעט קודם

שער הציור

(ד) אחרונים ומטעם דבכורים מיקרי רק רחמנא פטרינוהו מפדיון: (ה) ע"י סימן תרפ"ו בהג"ה: (ו) שיואל ידי תענית. זה ע"פ שיטת ר' יחיאל מונא במדמי ע"י שם: (ז) שיו"י כה"ג ופר"ח וא"ו וכו': (ח) ע"ש ומג"א: (ט) הגרי"א: (י) אחרונים: (יא) אחרונים ושעור הטעמיה ע"י לעיל סימן רל"ב: (יב) משא"כ בתענית חובה: (יג) אחרונים: (יד) ח' רע"א בשם קרנן מתנאל: (טו) אחרונים: (טז) וכן יכול לאכול שם מי שמתענה בעד בנו הנכור אף שאינו מבטל הברית [אחרונים]: (זי) כן ביטל בתשובת חו"י כ' ע"א בשם מהרש"ל:

הערות: (1) ע"י סי' תקס"ו ס"ב בה"ל ד"ה ויש. לענון וחל: (2) ע"י בנ"ס סי' תקל"ז ס"ק ו' ד"ה יחש:

ליקומו דברי הר"ב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ד' כתב סתם שהאב מתענה תחת בנו הבכור כשעדיין הוא בכור קטן עד שיגדל, ולא מחלק בין ל' יום לפחות מל' יום. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף ד' כתב דבמקום שאין שם מנהג ידוע יכולין הבכורות לאכול על סעודת מצוה וכתב דמ"מ המחמיר תבוא עליו ברכה, וכתב דבמדינות אלו כבר נהגו להחמיר וע"כ מי שרוצה לאכול צריך החרה, והוסיף דהמחמיר שלא לאכול אף ע"י שאלה וחרטה תבוא עליו ברכה.

תעא בערב פסח אחר שעה עשירית אסור לאכול פת. וכו' ג' סעיפים:

א משנה פסחים
ב ר"ח ש"ס
ג הרמב"ם ספר
ד ומדברי הר"ן
ה מהא דנבא
ו ברכות ל"ה וכו'
ז שם ה' ה' ה' ה'
ח ערבי פסחים

א "אסור (א) לאכול פת (ב) משעה (ה) עשירית ולמעלה כדי שיאכל מצה לתיאבון יאכל אוכל (ג) מעט פירות (ד) או (ו) ירקות יאכל לא ימלא כריסו מהם (ואם הוא (ה) איסטנים שאפילו אוכל מעט מוסיף נאכלתו הכל אסור) (רבינו ירושם) [א] * יו"ט מעט לא ישתה (ו) משום דמיסעד סעיד אבל אם רצה לשתות (ו) יין (ג) הרבה שותה מפני שכשהוא שותה הרבה (ח) גורר תאות המאכל: ב (ט) "וקודם שעה עשירית מותר לאכול (י) מצה (ד) עשירה: הגה אכל מצה שיואלץ בה ללילה (יא) אסורים לאכול (יב) כל (ה) יום ארבעה עשר (ר"ן פרק אלו עוזרין בשם הרמב"ם והמגיד פ"ו)

באר היטב

וכ"ש מעוברות ומניקות יש להקל מ"א וח"י. מיהו אם התענה [א] ויין מעט כ"י. עיין טור וכו' ועיין נפטר רב משולם דף פסח א' היו כמו נדר [כדלמא] בשקלים קטן שהתחיל אכיו לשקול ע"י אינו פוסק] עת"י. וי"ל פשוט דאם אכיו מתענה בשביל צורך מאשה אחרת שמחה ויש לו עוד בן צורך לאמו מאשה שניה שא"ל אמו להתענות ועולה תעניתו בשביל שניה וכן אם יש לאכיו צורך לאמו מתענה בשביל ענמה לאותן הנוהגין להתענות אם היא נקבה עולה ג"כ בשביל בנה. ח"י:

(א) עשירית. דהיינו מיד אחר ט' שעות דהיינו רביעית היום כי ב' שעות ומחלה הוא זמן חפלת מנחה קטנה וצריש ערבי פסחים קאמר סמוך למנחה לא יאכל והיינו סמוך למנחה קטנה. והר"ן כתב דיש להחמיר בזמן מנחה גדולה דהיינו משש שעות ולמעלה וכו' מהר"ל. וכן פסק הרמב"ם לקמן בס' חל"ה ס"ג בהג"ה ע"ש ועמ"ס: (ב) ירקות. וה"ה בשר ודגים נמי שרי. והתוס' בעירובין דף כ"ה כתבו דירק חי מגרר גריר אכל מבושל משביע בדבר קל. מ"א. והת"י כתב דהתם קאי דרך קציעות אכילה דהיינו שמלפתינו צו פת אכל ירק לצד מותר לאכול צין חי צין מבושל: (ג) הרבה. ולא ישמה כ"כ עד שיהא שבע כי ודאי מקלקל מאות המאכל והואש יעיד ע"י. ט"ו: (ד) עשירה. ואם נלושה במי פירות עם מים ג"כ הוא מצה עשירה ואין יואלץ בה. ח"י ומ"א ע"ש. וע"ל ס' חס"ב ס"ק ג': (ה) יום י"ד. אכל כליל י"ד מותר. ר"ן וכו' וח"י וכו'. ובשכנה"ג כתב דרביס

משנה ברורה

ש"ס יאכל ציוס אינו תאכל לאכול כלילה. ונראה דאם חל ערב פסח בשבת (יח) אין כדאי לדחות לגמרי סעודת שבת בשביל זה רק שיהיה לאכול מעט ללאת ע"י סעודה מלוה לצד:

א (א) לאכול פת. היינו אפילו מצה עשירה וכלדקמיה בס"ב: (ב) משעה עשירית וכו'. היינו מחמת שעה ד' (ה) אחר תלות היום (ב) ואפילו אם התחיל לאכול פוסק כיוון שהתחיל באסור: (ג) מעט פירות. וה"ה (ג) בשר ודגים ויגלים וכו' אכל מחמשת המינים שמבושל במי פירות (ד) אסור דקעיד: (ד) או ירקות. צין חי (ה) צין מבושל: (ה) איסטנים שאפילו אוכל מעט וכו'. וכמו לעיל בס' ת"ע ס"ג אלא שאיטנים דהתם הוא אפילו אם יאכל בבקר לא יוכל לאכול כלילה לתיאבון (ו) ואין מיירי באיטנים ש"ס אכל משעה י'. ואיך שזכר לא יוכל לאכול כלילה לתיאבון: (ו) משום דמיסעד סעיד. ומסתברא דכפחות מכוס או עכ"פ מרוב כוס לא סעיד ושרי: (ז) יין הרבה וכו'.

ושמי כוסות של רביעית או רובן (ו) יש לתשוב להרבה ושרי: (ח) גורר וכו'. ומ"מ (ח) לא ישמה כ"כ עד שיהא שבע כי ודאי יקלקל תאות המאכל (ט) וגם יוכל להשכר ויתבטל מנות הלילה: ב (ט) וקודם שעה עשירית וכו'. אכן (י) אם יודע שימשך סעודתו בתוך שעה עשירית לא יתחיל לאכול אפילו קודם ט': (י) מצה עשירה. היינו שילושה במי פירות ולהכי מותר לאכול כיון שאין יואלץ בזה ידי מצה כלילה כמבואר בסיומן חס"ב ועיין שם במ"ב דלפילו לשם צמים ועירב בה קלת מי פירות נמי (יא) אין יואלץ בה משום מצה (יב) כל שטעם מי פירות נרגש בה וכו' לענין ע"פ מותר באכילה דהו"ל ג"כ מצה עשירה ועיין שם בס"ד בהג"ה דבמדינות אלו אין נוהגין ללוש במי פירות: (יא) אסורים לאכול. מדרבנן כדי שיהיה היכר לאכילתה בערב (רמב"ם): (יב) כל יום י"ד. היינו (יג) מעמוד השחר ויש נוהגים שלא לאכול מצה מ"א מראש חודש. וכתבו האחרונים דמנה נפוחה או כפולה אף שמחמירין בה לתשעה כחמן כמבואר בסיומן חס"ב מכל מקום אסור לאכילה מעמוד השחר ואיך דכלל מצה היא מעיקר הדין:

שאינו

שער הציון

(יח) דלפילו אם לא יאכל אחר לתיאבון מלוה קעיד אלא שאינו מנוהר: (ה) לדעת הר"ן יש להחמיר מחמת היום ואיך והעמיקו הרמ"א לקמן בהלכות סוכה דחובה הפ"ח והגר"א לקמן בהלכות סוכה: (ב) פמ"ג: (ג) מ"א וכו': (ד) כדעת הר"ן (ומש"כ ברי"ף מעביר פתו וכו' עיין במאמר מדרש) והרמב"ם ורש"י ורשב"א וכן העמיק העיטור ומהר"ם חלאווה והרשב"ן בספרו יצין שמועה דמיי מרגימא הוא פירות ולא הזכירו שום אחד מהם ה' מינים ודברי חק יעקב שכתב דרוב פוסקים מסכימים להראש"ש ז"ע: (ה) חק יעקב ופמ"ג דלא כמ"א וכן נהגו העולם לאכול בע"פ תפוחי אדמה: (ו) הגר"א: (ז) אף דבזה אין צורך (עיין במ"א ובהר"ם ש"ס) מ"מ אין להחמיר מאחר שדעת הטור להקל אף במעט ועיין בבה"ל: (ח) ט"ו וכו': (ט) פשוט ומכ"ש ביי"ש שלנו בודאי נרץ ליהרר שלא לשמות הרבה שבדאי ישמכר וגם אין צורך הדבר בעיקר אי שייך ביי"ש טובא מגרר גריר כמו צין: (י) מ"א וכו': (יא) מ"א וכו': (יב) מ"א וכו': (יג) חק יעקב וכו': שמועה: (יב) ח"י ומד משה והגר"א ומקור מים בסיומן חס"ב: (יג) חק יעקב וכו':

ליקושי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ב' מתיר לאכול מעט תבשיל העשוי מחמשת המינים שנתבשלו במי פירות להנהיגין היתר במי פירות שלא אסור אלא פת בלבד שסועדת את הלב. ב) ובשו"ע הרב בסעיף ד' הביא רק דין הרמ"א דאין לאכול בע"פ.

(ו) וקטן (יג) שאינו יודע מה שמספרין בלילה מציאת מזרים (יד) מותר להאכילו (ת"ה סי' ז) יש נוהגין שלא לאכול חזרת בע"פ כדי לאכול (טו) מרור (ז) למיאזון (תא"ו נ"ה ח"ג) וכן ביום ראשון של פסח כדי לאכול בליל שני למיאזון (טז) וכן נוהגין קצת [ב] למעט באכילת מנה ביום א' מה"ט (כל זו) יש מחמירין עוד שלא לאכול פירות כדי לאכול החרוסת למיאזון (יז) ואין לחוש למנהג ההוא יש מחמירין שלא לפרר או לשבור המצות בע"פ שלא לנצל לאכול מהם (מהר"ל) ואין לחוש גם לזה. מנה שנאפה כתקנה ואחר כך נתפררה (ח) (יח) ויילוושה (יט) ביין ושמן (כ) אינה נקראת מנה עשירה ואסורה לאכלה בע"פ (מהר"ו): ג (כא) 'אם התחיל לאכול קודם שעה עשירית ומשכה סעודתו עד הלילה דינו כמו בשבתות ושאר ימים טובים שנחבאר סי' רע"א סעיף ר'. (ומזה) (ט) (כב) לרחוק ולגלגל בערב יום טוב וללוש בגדים נאים כמו בשבת ועיין לעיל סימן ר"ס ורס"ב):

תעב דיני הסיבה וד' כוסות. וכו' ט"ז סעיפים:

א י"היה שלחנו ערוך מבעוד יום (א) כדי לאכול מיד (ה) כשתחשך י"אף אם הוא (ב) בבית שערי תשובה

ד' ע"ד מהגאון מ"ה ו"ל לישב הטור דכיון דסופו לשמות מרי רובי כפי קדמאי הו"ל טובא ע"ש: [ב] למעט באכילת מנה ביום ראשון כו'. וכתב באגרות הרמ"ו לענין סעודה ג' בפסח שחל יום ראשון בשבת שז' ואל"ס עדיף לדלדלן הוי כע"פ משום ספקא דיו"ט שני ש"ג ומ"מ יאכל איהו פרי מעט כדי שיעור לנדרה ולא הרבה משום מצות אכילת מנה למיאזון בליל יו"ט הכי ע"ש ונראה מי שאינו מבטל בשום פעם חפלת המנחה יעסוק בדיני קרבן פסח ובשלה"ה העתיק מקדש"י מה שילמוד כל אדם. כתב רש"י אין מצרין האכל בע"פ: (ה) כשתחשך. עיין יד אהרן:

משנה ברורה

זומן הימר מ"מ נרץ להפסיק ואינו מותר לאכול רק עד בין השמשות ואח"כ נרץ להמחין עד שיהיה ודאי לילה וכמו שנבאר בסיומן חע"ז ופורס מפנה על השולחן ומקדש חוהו שכתב המחבר דינו כמו בשבתות וכו' ולפי מקנת הפוסקים לעיל שם (כג) אם שחה בין מתחלה בחוץ הסעודה אינו נרץ לחזור ולבצר ברכת היין רק קידוש לבד ואח"כ אומר הגדה כנהוג וכשמגיע לאכילה יבצר רק על אכילת מנה ולא המוציא כיון שהוא בחוץ הסעודה. [אכן לפי מנהגו שמצרכין על כל כוס וכוס משום דכל כוס וכוס מזהו בפני עצמה ותקנו חז"ל ברכה עליהם (כד) נראה דאפילו בזה נרץ לבצר על כל כוס וכוס ולא מייסר במה שצריך מתחלה היין בסעודה]. (כה) וכתבו האחרונים דלפי מנהג רמ"א לעיל בסיומן חמ"ד דאין נוהגין לאכול מנה עשירה אפילו בע"פ לא שייך כלל כל עיקר דינא דמחבר דהרי לא אכל פת מתחלה ולא שייך לומר התחיל בסעודה: (כב) לרחוק. אחר חלות ילך לבית המרחץ ויטבול לכבוד הרגל ואחר חפלת המנחה נכון שיתעסק בדיני קרבן פסח ויחשוב לו הקב"ה כלו קיים בפועל ובשלה"ה העתיק מקדש"י מה שילמוד כל אדם (כו) ואין מצרין האכל בערב פסח:

א (א) כדי לאכול מיד. לאו דוקא (ה) והכוונה כדי שיהיה אפשר לו להתחיל הסדר תיכף משתחשך ולא ישמחה: (ב) בבית המדרש. ר"ל שעוסק בלמודו וה"ה לענין חפלת נרץ לזרז עצמו לקרות

שער הציון

(יד) חמ"ד: (טו) אחרונים: (טז) מ"א ודלעיל בסיומן קס"ח סעיף י' ודוקא שיש זה חומר לחס עדיין וכדמבאר שם עיי"ש: (יז) עיי"ש חמ"ד דמבאר שם דנאפו נמי אין נכון לאכול כ"א בחוץ הסעודה: (יח) עיין בחק יעקב והעמיקו הפמ"ג וכו"כ הגר"ו: (יט) ואפילו אין פרוזין רק יש דגס כיום שמצרכין עליו המוציא מ"מ לענין מנה אינו יולא זה משום דבצין טעם מנה וכו"כ הגר"ו וכו"כ רעק"א: (כ) דאם שורה המנה בקררה אף שיהא רוחם לא מיקרי בשול ולענין טיגון הגר"ו ואל"ס מקילים כמו בנשול ובפמ"ג מתחפף מה ועיין לעיל סימן קס"ח חמ"ד ס"ק נ"ו ונשע"ז שם: (כא) דלאח"כ אסור כיון שהוא מה' מינים ודלעיל: (כב) וה"ה אפילו אם התחיל באסור אין נרץ להפסיק ונניי פפורס מפנה ומקדש [הגר"א]: (כג) חק יעקב: (כד) הגר"ו ע"ש: (כה) חק יעקב ומאמר מרדכי ומה שכתב הח"י דמשנחת לה בשהתחיל קודם זמן אסור חמץ דמה במאמר"ר הג"ל מעט שיש הפסק גדול עיי"ש: (כו) דה"ט והעמיק סתמא ונאמח וזה הוצא בנ"י יו"ד בסיומן שם"ח בשם המרדכי ושם מנבאר דדוקא מן המנחה ולמעלה אין מצרין כדי שיוכל אח"כ לאכול מנה למיאזון ואפשר דהעמיק סתמא משום מנהגו דאין אוכלין מנה עשירה כלל אצל מ"מ הלא יכול להבדילו בטקיק בלחם חמץ בזמן הימר חמץ: (ה) הגר"ו ופשוט:

הערות: (1) עיין סי' תמ"ד עשה"ל אות א' לענין מנה מבושלת:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף י"א מביא המנהג. שלא לאכול מרור, אבל אודות חרסת כתוב סעיף י"ב שיכול לאכול פירות.

הלכות פסח סימן תעב

פ באר הגולה

המדרש יקום מפני (ג) שמצוה למהר לאכול בשביל התינוקות שלא יישנו (ד) יאכל לא יאמר קידוש (ה) עד שתחשך: ב' ייסדר שלחנו יפה (ו) בכלים (ז) נאים כפי כחו ה"יכין מקום מושבו (ז) שישב בהסיבה דרך חירות: הגה ואפילו עני שאין לו כרים (ח) ישב על (ג) הספסל (מדרש ריש פרק ע"פ): ג' יכשורא מיסב (ט) לא יטה על גבו ולא על פניו (י) ולא על ימינו אלא על שמאלו (יא) * ואין חילוק בין אטר לאטר (טו) כעס רש"י ומ"ה סימן קל"ו: ד' יאשה (יב) אינה צריכה (ד) אף הסיבה האכזר היא חשובה: הגה וכל הנשים שלנו מיקרי חשובות (מדרש ריש פ' ע"פ ורבינו ירושם) [כן לא נהגו להאכר כי סמכו על דברי ראש"ה דכנת (ג) דזומן הזה אין להסב (ד"ע): ה' הבן אצל אביו (יד) צריך

באר היטב

(ב) נאים. כל השנה טוב למעט בכלים נאים זכר לחורבן מלך מלך ירבה בכלים נאים. ומיהר"ל לא היה משתמש במשכנות של א"י כי אם בפסח. ע"י מ"א. ונ"ל הו' כשאל שלח מדעת דמסתמא אינו מקפיד ומשמעות לשון מהר"ל העמיד על שולחן מיוחד לראותם ולשמרם בלי שימוש. ועמ"י מ"ש וע"י ש"ך וט"ו צ"ד סי' ק"כ: (ג) הספסל. ונ"ל ע"ג קרקע. ובמדרש משמע דגריסין יסב על הספסל. גם מותר למקוץ על ירך חצירו אבל לא על ירך עולמו דמיחוי כדו"א. (ד) הסיבה. כתב הב"ח דאכל כל י"ב חודש לא יסב וגם אינו לנפש הקיט"ל דנל"ה לכו נכנע. וכתב המ"א ונ"ל דה"ה אכל מוך למ"ד על שאר קרובים כשלא נהג שצעה קודם הרגל ע"ש. וכנה"ג בספרו פסח מעובין סי' קע"ו כתב דאפילו מוך שצעה כיון דפסקה אצילותו חייב להסב וכן המנהג ע"ש. והסכים עמו הח"י וכתב ממנו לנו להחמיר בחצילות דקילא ולבטל ממנו הסיבה מ"מ אם אפשר לשנות קלת ישנה. ועמ"פ יבזש

משנה ברורה

לקרות ק"ש ולהתפלל וליין חיף לצינו: (ג) שמצוה למהר ולאכול וכו'. ר"ל לזרז לעשות הסדר כדי שלא יישנו התינוקות כשדורש שלא יסתהה הרבה (ב) עד האכילה וממילא ישאלו מה נשתנה וישב להם ויקיים מה שכתוב והגדת לבנך ביום ההוא: (ד) אבל לא יאמר קידוש. ר"ל דלא חייב (ג) כיון שצוה למהר יתחיל הקידוש וההגדה מבעוד יום כמו שמתנו בשבט ויו"ט שכולם להוסיף מחול על הקודש ולקדש ולאכול מבעוד יום וכנ"ל בסיומן רס"ו קמ"ל לגבי פסח אינו כן לפי שאכילת מנה הוקשה לפסח שנאמר על מצות ומוריס יאכלוהו ופסח אינו נאכל אלא צלילה והקדוש הוא אחד מארבע כוסות וכולו בזה הגדה ומנה ומרור גרידי: (ה) עד שתחשך. ר"ל לאחר זאת הכוכבים (ו) ולא בין השמשות: (ז) בכלים נאים וכו'. ואע"ג דכלל השנה טוב למעט בזה משום זכר לחורבן צליל פסח מצוה להרבות שזה בכלל דרך חירות ואמרו על מהר"ל שכתביו בידו משכנות"א של כרים כלים נאים לא היה משתמש בהם בשום פעם רק בפסח היה מנהגו להשים אותם על שולחן מיוחד לשמות בראייתם: (ז) שישב בהסיבה. ר"ל ראשו מוטע לנגד שאלו (ו) על המטה או על הספסל וכרים תחת ראשו אצל השולחן: (ח) יסב (ח) על הספסל כנ"ל. ולמד ששאלו ואם אין לו ספסל והוא יושב על הקרקע (וכמו בארנו המורה) גם כן צריך להסב על ג' שאלו [פמ"ג] עוד כתבו הפוסקים דאם סומך עולמו (ט) על צרכי חצירו גם ו' מיקרי הסיבה ע"פ הדמק אבל לא על צרכי עולמו דמיחוי כדו"א: ג' (ט) לא יטה וכו'. דזה לא מיקרי דרך חירות: (י) ולא על ימינו. דלא שמה הסיבה כיון שצריך (י) לאכול בימינו ועוד טעם אחר יש דשמה יקדים קנה לנפש דוושט הוא צד ימין וכשהוא מטה ראשו כלפי ימין נפתח הכובע שע"פ הקנה מאליו ויכנס שם המאכל ויבא לידי סכנה: (יא) ואין חילוק וכו'. ר"ל דגם אִתְר צריך להסב על שאלו כל אדם ואע"ג דהוא חובל חמדי בשמאלו וא"כ לטעם א' היה צריך להסב על ימינו מ"מ אין לחלוק מפני טעם ב' שמה יקדים קנה לנפש (יב) והא' טעמא עדיפא לן משום דהוי סכנתא ותימירא סכנתא מאיסורא (יג) ויאלל אותו הפעם צימן כל אדם. ובדיעבד (יג) אם היסב על ג' ימין יאל דמיין שלו הרי הוא כשאלו כל אדם: ד' (יב) א"צ הסיבה. דסמך אשה אין דרכה להסב בשום פעם: (יג) דבזה"ו אין להסב. טעמו כיון דאין רגילות בארצנו בשאר ימות השנה להסב אלא יושב כדרכו. אבל מוך י"ב חודש על אציו ואמרו או מוך שלשים על שאר קרובים כגון שלא נהג שצעה לפני הרגל אף שהוא חייב (יד) בהסיבה מ"מ הניכין (טו) שלא יסב על מטה כבודה וכולה אלא יסב בשניו קלת דהיינו על מטה וזכר אחד תחת מראשותיו או על צרכי חצירו. וקיעול (טו) נהג"ל שלא ללבוש (יז) ומ"מ הלוזש אין מוחין בידו: ה' (יד) צריך הסיבה אפילו וכו'. דאף דהבן חייב בכבודו וצמודו וכו"ש אם הוא רבו מ"מ צריך

שערי תשובה

מלעשות סעודת שלישית עם פת רשאי ויאלל מעט גם יראה להקדים עולמו וע"י לעיל סי' תמ"ד: [א] הסיבה. ענה"ט ועיין בתשובות ב"ח החדשות האריך בזה דודאי מדינה היה חייב בהסיבה אף עתה דנהגין בדיעבד כראש"ה

גם ואין חילוק בין איסור וכו'. עיין במשנה ברורה. והי"ו שהוא גידס ציד ימינו או שיש לו מוס בידו הימנית שא"ל לו לאכול בו י"ט אף יעשה דאם יסב בימינו יש לחוש שמה יקדים קנה לנפש ואי בשמאלו כמו שאר בני אדם צמה יאלל ועד כאן לא הוצרכו לאטר למקוץ על שמאלו משום דע"פ יש לו עוד יד ואף שאינו רגיל לאכול בזה תמיד מ"מ יאלל בזה בפעם האחר וכמו שכתב הרשב"ץ ביצין שמועה אבל בענינו א"א לו לאכול רק בשמאלו שהוא מוטע עליה וזה א"א וכמו דמבואר נמי בש"ס עיין ברש"ם דג"ה הסיבה ימין וכו'. ואפשר דבגמון זה לא

ביאור הלכה

* ואין חילוק בין איסור וכו'. עיין במשנה ברורה. והי"ו שהוא גידס ציד ימינו או שיש לו מוס בידו הימנית שא"ל לו לאכול בו י"ט אף יעשה דאם יסב בימינו יש לחוש שמה יקדים קנה לנפש ואי בשמאלו כמו שאר בני אדם צמה יאלל ועד כאן לא הוצרכו לאטר למקוץ על שמאלו משום דע"פ יש לו עוד יד ואף שאינו רגיל לאכול בזה תמיד מ"מ יאלל בזה בפעם האחר וכמו שכתב הרשב"ץ ביצין שמועה אבל בענינו א"א לו לאכול רק בשמאלו שהוא מוטע עליה וזה א"א וכמו דמבואר נמי בש"ס עיין ברש"ם דג"ה הסיבה ימין וכו'. ואפשר דבגמון זה לא

שער הציון

(ב) מקור האי דינא הוא ברייתא דרשב"א דהיינו שציל המינוקות וכפירש"י כד ילשנא דממחרין לאכול והכוונה ע"כ כמו שכתבנו דל"א לומר הכוונה הוא שיקראו בגדה דאצור האכילתו הוא העיקר ויציין שמעו להרשב"ץ כד בזה הלשון וממהרים להאכילם כדי שלא יישנו ואמרוקות קאי ופירוש זה אפי' טפי ומ"מ אין להאכילם הרבה שארצנו טפי יש לחוש שישנו ע"י זה וכמו שכתב הרשב"ם בנפוגא עיי"ש ואפשר עוד לומר בכוונה המהר דשפיר יש למהר ולהגיע לידי מוצא מזה כדי שישאלו המינוקות למה אוכלין מזה ויבשן מצינן דוקא ולמה אוכלין מרור ועיין הטיבול בחרוסת ואע"ג דבסדר ההגדה חתנו מה נשתנה בחתלת ההגדה אין צדק כלום דעיקר השאלה והתמיהה של המינוק הוא כעשה שרואה המעשה בעיניו וז"ע: (ג) חוס' וז"פ: (ד) ט"ו: (ה) מ"א כעס תה"ד: (ו) אחרונים וכן ביאר בארנוהו במדעי מרא"ם חלואה: (ז) רש"י: (ח) כן איחל דג"מ ובמדרש ובח"י ריטב"א: (ט) והוא מגמ' דף ק"ה עיי"ש ומשמע דדוקא בשעת הדמק כעין החס: (י) גמרא: (יא) תה"ד והוצא בבי"י: (יב) רש"י בספרו בין שמועה: (יג) פמ"ג ולפי מה שכתב הפרי"ם בפניו זה עיי"ש אין דין זה ברור כ"כ: (יד) ר"ל מכיון שעברה שעה אחת לפני הרגל: (טו) סי' והגר"ז והי"ם כולם העמיקו כנה"ג ודלא כנ"ח ומ"א: (טז) ב"ח וט"א: (יז) ח"א משום דהט"ו ומ"י הסכימו שכולם ללבוש:

ליקושי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ו' כתב ואף אם ירצה להשתמש בהם אין בזה משום גל הגוי ולא משום גניבת דעת. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף ח' כתב ועני שאין לו כרים וכסתות להסב עליהן מ"מ יסב על הספסל ולא על הקרקע. (ג) ובשו"ע הרב בסעיף ג' כתב דחייב להסב ולא כתב כלל דצריך למעט בחסיבה. (ד) ובשו"ע הרב בסעיף ד' כתב דיכול ללבוש הקיטל וכו'. וכהט"ו.

פ' תו"ט והל"ה ש' שס גמרא
 ב' הל"ה והמדרש
 מקדוק טויות
 הגמרא 4 תרומה
 ה"ש ש' שס גמ'
 נעלה ופשטא וכן
 הכתוב הפוסק
 ג' הל"ה ש' שס
 מדיק לשון הגמ'
 וכתב הרמב"ם
 בשעת אילת בית מלך וכו' ש"פ ובהגהות כתבו וכן בית אפיקומן

(ה) [נ] הסיבה אפילו הוא רבו מובהק תלמיד לפני רבו (טו) א"צ הסיבה אפילו אינו רבו מובהק (טז) אא"כ (יז) יתן לו רבו (י) רשות ותלמיד חכם מופלג בדורו אעפ"י שלא למד ממנו כלום חשוב כרבו וא"צ הסיבה. (ודווקא כשאוכלין על שלחן א' אכל אס אוכל (יח) על שלחן צפני עמנו נריך להסב): ו ה'השמש (יט) צריך הסיבה: ז' יכל מי שצריך הסיבה אם אכל או שתה בלא הסיבה * לא יצא וצריך לחזור לאכול ולשתות בהסיבה: הגה וי"א דזומן הוא דאין דרך להסב כדאי הוא ראצ"ה לממון עליו שדעידעז יאכל בלא הסיבה (אגודה פרק ערבי פסחים) (כ) * ונראה לי אס לא שמה כוס שלישי או רביעי בהסיבה * אין לחזור ולשתות בהסיבה דיש בה חשש שגרה (ו) כמוסף על הכוסות אכל בשני כוסות ראשונות יחזור וישתה (כא) בלא ברכה (מנהגים) (כב) וכן באכילת (ח) מנה ולכתחלה יסב

באר היטב

לחזור ולהסב לכן יש למחוק ביד אכל חוץ יב"ח שרואה להסב ע"ש: הקיט"ל שהוא בגד ממדים וכו' ה"ט"ז [דלא כמ"א] עכ"ל: [נ] הסיבה. ענה"ט וע"ש כמ"א שדעמו שאס הוא רבו מובהק פטור מהסיבה:

(ו) רשות. ואין חיוב על הרב לתת לו רשות ט"ו. וכל זה בתלמיד של חורה אכל תלמיד של אומנות בכל ענין מייסב: (י) כמסוק. פ' כיון שאסור לשתות ביניהם א"כ מתחלה לא היה דעמו לשתות ונריך לנכך והיו כמוסף. אכל בראשונות כיון שזומת לשתות ביניהם א"כ היה דעמו עליו וא"צ לנכך. וי"ל האידנא שאין דרך לשתות בין הראשונות א"כ ה"ל נמלך ואס שומה נריך לנכך וה"ל כמוסף לכן לא יחזור וישתה ויסמך על ראצ"ה. אכל בכוס שני יחזור וישתה דהא אפילו שומה יין מוך הסעודה כוס שני פוטרו. וי"ל דבתחלת הסיבה יהיה דעמו לחזור ולשתות בין הראשונות ואז אס טעה ושתה בלא הסיבה יחזור וישתה בלא ברכה עכ"ל מ"א. וב"ח כפי' מע"ט פסק דכלל ד' כוסות אס שחלן בלא הסיבה יאכל וכן נ"ל עיקר ח"י וכו' האגודה: (ח) מנה. עיין בפסקי מהרא"י

שערי תשובה

משה ברורה

הסיבה (יח) דמסתמא אכז מחיל לנביא: (טו) אינו צריך הסיבה. משום דצרישא אמר נריך נקט הכא אינו נריך אכל בלחמ אסורא (יט) נמי איכא להסב בפניו דמורא רבו כמורא שמים: (טז) אלא א"כ וכו'. ואז (כ) מחזיר להסב: (יז) יתן לו רבו רשות. היינו שירשהו בפירוש [ח"י] ואז מהני (כא) אפילו צרכו משהב: (יח) על שולחן בפ"ע וכו'. אע"פ שהוא (כב) צפני רבו וטעמו כיון דהוא בשולחן בפ"ע אין הסיבה שלו וזולו לכבוד הרב"י ופר"ח חולק בזה ולדידיה כל שרואהו רבו אינו יכול להסב משום מוראו ופמ"ג כתב שגלפון זה עוב שיעול ממנו רשות: ו (יט) צריך הסיבה. ואפילו (כד) צפני אדונו דאע"פ שהוא תמיד משועבד להתעסק בצרכי הית מ"מ מחזיר הוא להראות מירות בליל פסח ולאכול עכ"פ ביות מנה אפיקומן וד' כוסות בהסיבה. וה"ה

פועל (כה) שיש לו תלמיד ללמדו אומנות חייב התלמיד בהסיבה וכן עבדים (כו) עבדים חייבים בהסיבה עכ"פ בכיות ראשון כשמס ולענין עבד כנעני² (כז) עיין באחרונים: ז' (ב) וי"ל אם לא שתה וכו'. ר"ל דבין כוסות הראשונות דמותר לשתות כמה דעבי דמובח לקמן סימן תפ"פ [נדהו לא אחריון (כת) שגרה כמוסף על הכוסות] נריך לחזור ולשתות אס לא עשה הסיבה דלו יאכל אלא שחית רשות נמי שרי משא"כ אס שכת להסב בכוסות אחרונות אין לחזור ולשתות (כט) שהרי שחית רשות אסור שס מפני שגרה כמוסף על הכוסות וא"כ כיון דלהראצ"ה אין נריך להסב ממילא הוא שחית רשות דאסור בין כוסות אחרונות: (כא) בלי ברכה. כתב ברורה דכל זה לעיקר הדיו דרשות צידו לשתות כמה כוסות אכל למנהגו שאין שום חשש פסול בין כוסות אחרונות וכתבוצור בסיומן מע"ג ס"ג הו"ל יאכל שומה נריך לנכך. והוסף עוד דלפי זה (ל) אפילו בין ראשון לשני אין כדאי שיחזור וישתה דכיון שמצרך עליו נראה כמוסף עוד כוס על הכוסות [וכדמבוצור בטור סימן תע"ג בשס אבי העורין] ולכן לא יחזור וישתה ויסמך על דעת אבי העורין כמו בכוסות אחרונות ומיהו אס שכת ולא היסב בכוס שני יחזור וישתה בהסיבה בלי ברכה דלא הו"ל כנמלך (לא) שהרי גם בתוך הסעודה אס רואה לשתות אין נריך לנכך וסומך על ברכה כוס שני³ ונכון שקודם שמצרך על כוס ראשון (לב) יהיה דעמו לחזור ולשתות בין הכוסות הראשונות ואז אפילו יטעה וישתה כוס ראשון בלי הסיבה יוכל לשתות כוס אחר בהסיבה ובלי ברכה ולא יאכל נראה כמוסף: (כב) וכן באכילת מצה. היינו שיחזור ויאכל הכות מנה ובלא ברכה

שער הציון

(יח) שאלות פ' זו כל זו ואזנדרס: (יט) ד"מ וכו' מהרמב"ם וכו' אחרונים: (כ) מסקנת פר"ח וכן משמע מר"ן גיאות שכתב אע"ג דהסיבה מזה כבוד רבו נמי מזה ומזה דכבוד חורה עדיף וממילא כיון דהרב מחל לו איכא מזה דהסיבה וכן משמע לינא דהמחבר מדכתב אינו נריך אלא"כ וכו' משמע דכזה נריך: (כא) פר"ח: (כב) ד"מ בשס מהר"י ועי"ש עוד מה שהביא בשמו שדעמו דתלמיד אכל רבו א"צ אכל רשאי והשיג עליו הד"מ ע"ש ואפשר דמשום זה הקיל מהר"י גם בסמוך על שולחן אחר משא"כ לדין דאסורא איכא א"ל להקל בזה ובהפס"ח: (כד) רמב"ם: (כה) דאף שגכל יוס חולק כבוד לרבו ואינו מורא שריה לפניו אפ"ה נריך להסב להראות מירות כן משמע בשאלות: (כו) פר"ח וכו' וא"ר והגר"ו וכדמורה מרבני מנות ע"ש: (כז) ח"י וא"ר ועיין דבריו: (כח) משום דאז חמרא מגבר גריד מאות אפילה: (כט) מאמר מרדכי וזהו שלום וכו' ופשטות דברי הרמ"א: (ל) וכו' הא"ר והגר"ו וה"ה: (לא) אס לא שאין דעמו לשתות יין מוך הסעודה [מ"א]: (לב) ולא מהני עזה זו גם בין כוס שלישי לרביעי שלא יעטרך לנכך ולא יהיה נראה כמוסף דהסב אסור למה פוסקים משום שכרות ואין לתלן בין שיעטרך לנכך או לא ובז"ל לפי שיטת אבי העורין המוצא בטור סימן תע"ג:

הגהות: (א) כ"ל תע"ג ס"ג: הערות: (1) עיין סי' תע"ג ס"ק י"ג ובשעה"ל י"ח נענין זה:

ליקוטי דברי הרב א ובשו"ע הרב סעיף י"א כתב: אבל אם אוכל על שולחן אחר חייב להסב אפילו הוא רבו מובהק וגדול בדורו. (ב) ובשו"ע הרב סעיף י"ב כתב שעבדים ושפחות העברים צריכין הסיבה, משמע דעבדיו הכנענים אין צריכין הסיבה. (ג) ובשו"ע הרב בסימן תע"ה סעיף כ' כתב שגם גבי כריכה בדעיבר ששכח ואכל בלא הסיבה א"צ לחזור ולאכול בהסיבה.

הלכות פסח סימן תעב

פא באר הגולה

(כג) כל (ט) הסעודה. (מהר"צ): ח צריך לשנות ארבע כוסות (כד) * על הסדר ואם שתאן (כה) ז"ה * שם בגמרא ק"מ אחר זה * שלא (י) כסדר (כו) לא יצא: ט שיעור הכוס (כו) רביעית (כח) לאחר שימזוגנו (כט) (אם רוצה למזוג) * וישנה (ל) כולו או (יא) רובו יצאם יש בו הרבה רביעיות (לא) שותין ממנו כל כך בני אדם (לב) כמנין רביעיות שבו * ויש אומרים שצריך לשנות (לג) רוב הכוס אפילו מחזיק כמה רביעיות

באר היטב

ק"ס קכ"ז דמרחצ"ס ומ"ג והר"ש והמרדכי והגמ"ר מדברי כולם נלמד דכיתו ראשון של המזוג לא נבי הסיבה עכ"ל. אכן מדברי הטור משמע דשניהם נבי הסיבה וכן נוהגין. עה"י סי

משנה ברורה

בכרה (לג) מיהו באפיקומן אם שנה לאכלו בהסיבה (לא) יחזור ויאכלנו דהא אסור לאכול שני פעמים אפיקומן: (כג) כל הסעודה. באכילתו (לד) ובשתיתו ודביעבד יאל בשעת אכילת כית מנה וד' כוסות ולגבי שמש כיון שהוא טרוד (לה) דייקנין לה כדביעבד לגבי כל אדם: ח (כד) על הסדר. פירוש שיאמר ההגדה צינמים: (כה) זה אחר זה. וכ"ש אם שפך כולן (לו) כבוס אחד ושתאן לא יאל ובפמ"ג מדד שאפילו הפסיק צינמים ואחר הגדה נמי (לז) לא יאל דלרבע כוסות בעיני: (כו) לא יצא. וצריך לחזור ולשתות עוד שלש כוסות על הסדר ונראה דצריך לברך עתה כל כל כוס וקום ואלה היו כמוסיף על הכוסות כיון דלא יאל בראשונה. [וכ"מ בפמ"ג] ופשוט דלא דוקא אם שפך כולן שלא על הסדר דה"ה אם שנה כוס רביעית מיך אחר שלישית גם כן לא יאל דהא כולוה כסדר בעיני: ז (כז) רביעית. ושעורו עיין לעיל בסיון רע"א ק"ס ק"מ צמ"ב שם: (כח) לאחר שימזוגו. היינו דלא בעיני רביעית יין חי אלא רביעית בידו עם המים שמוזג צו. ובזמניהם שהיו היינו חזקים מאד היו מוזגין על כל תלת ובזמניהם שהיו חלשים עיין לעיל בסיון ער"ב ק"ס ט"ז צמ"ב: (כט) אם רוצה למזוג. ר"ל בדמניו שהינות חלושים (לח) אין חיוב למזוג אפילו לכתלה. ודע דאפילו אם שנה יין חי וחזק (לט) מ"מ צריך דוקא רביעית שלם דלא חלקו חז"ל בשיעורים: (ל) כולו או רובו. היינו כולו לכתלה או רובו כדביעבד ובמדינות שהיין צורך אפילו לכתלה קגי ברובו אף כוס רביעית יספה כולו כדי שיהא יכול לברך בכרה אחרונה לכו"ע [אחרונים]. יש שמקמחין וכוועסין על המשרתים אם שותין הרבה ועמדין ליתן את הדיון שמכשילן ומונעין מן המזוג [מ"א]: (לא) שותין ממנו וכו'. מלשון זה משמע (מ) דאפילו לכתלה שרי כל שיש רביעית לכל אחד ואע"ג דבעינין לכתלה כוס מלא וגם שלא יהיה פגום (מא) הכא כיון דלהראשון היה כוס מלא כולו אחיין מכה הראשון (מב) ואפשר עוד דהמחבר עיקר דינא אהא לאשמועינן דשניהם יואלין ככוס אחד: (לב) כמנין רביעיות שבו. ודביעבד קגי אפילו היה לכל אחד (מג) רק רוב רביעית: (לג) רוב הכוס אפי' וכו'. אף שנעלמה די ברוב רביעית אפילו מכוס גדול הכל לעינין כוסות חמיר טפי דבעינין דוקא רוב כוס ואם לאו לא יאל. ולדינא קיי"ל (מד) כדעה הראשונה. ומ"מ אם אין בדעתו לשנות הרבה לא יקח כוס גדול (מה) רק כוס שמחזיק רביעית כדי לחוש לדעה זו:

* וישנה כולו או רבו. עיין צמ"ב. והנה רוב רביעית הוא שיעור מלא לוגמא בלדס צינמי ואם הוא אדם גדול שמהל לוגמיו ידיה הוא יותר מרוב רביעית צריך דוקא מלא לוגמיו ידיהן כן נחשב אינו נראה לדעו מפני שהוא שנה כוסות עי"ש. ונענין ד' קוסות וע"ש צמ"ב שהכרענו עוד דלענין די כוסות בעינין דוקא רוב כוס לחומרה וכוון שהוא אדם קטן שנעשה כן י"ג דמלא לוגמיו ידיה הוא פחות מרוב רביעית צריך דוקא רוב רביעית ומלאה כעט להר"ן פ' ע"פ ד"ה אם טעם שכתב ג"כ כדבריו וכ"כ מהר"ם מלאוהו במדיושי שם:

שער הצינן

(לג) ח"א וסומכין על הראשונה או ע"ד הרמב"ם שלא הוכיר באפיקומן עיין צ"ל: (לד) כ"מ דמרחצ"ס: (לה) כ"מ בסם מהר"ל מפאנז וחי' ומה שנה א"ר לגד לפשט דפסור מהסיבה ד' כוסות אינו נראה לדעו מפני שהוא שנה כוסות וכו' שכתב דרשו מנחם וז"ל דעם ח"י וחי' דמחזיק הסיבה ד' כוסות ופשוט דה"ה בעינין אפיקומן בהסיבה א"כ מלאה ש"כ גם בגמ"ר: (לו) ר"ן ופ"ש: (לז) פמ"ג בסיון חע"ט ועיין בה"ל: (לח) דמון הש"ס היה מלאה לכתלה דוקא במוזג כדי שיהיה שמה נוחה ועריכה כ"כ הפוסקים: (לט) רש"ם ור"ן ופ"ש: (מ) מ"א: (מא) פמ"ג: (מב) וכן משמע בציואר הגר"א: (מג) מאמר מרדכי וכ"כ הר"ן בהדיל: (מד) אחרונים: (מה) אחרונים:

הערות: (1) עיין מ"ב סי' תע"ז ס"ק ד' לענין אם לא אכל בהסיבה:

צ"קוטי דברי הרב: א) ובשור"ע הרב בסעיף ט"ז אחרי שכתב ההפסקות שצריך להפסיק בין הכוסות באמירת ההגדה כתב דאם לא הפסיק בדברים הללו אלא שתה ד' כוסות זה אחר זה לא יצא ידי ד' כוסות, וחייב לשנות עוד ג' כוסות על הסדר. ב) ובשור"ע הרב בסעיף י"ג כתב שלכתחילה די בשתיית רוב רביעית אף אם הכוס מחזיק כמה רביעיות וכן עיקר וכן המנהג פשוט, ומ"מ טוב לחוש לשנות כל הכוס.

והרי"ך לשמות השיעור (יב) שלל בהפסק גדול (ינח"ס) (ב"י בשם רוקח): י' ימי שאינו שותה יין (לה) מפני שמזיקו או שונאו צריך (יג) לדחוק עצמו ולשתות (לו) לקיים מצות (לז) ארבע כוסות: י"א ש"מ צוה לחזור אחר (לח) יין אדום (אס אין הלנן משום ממנו) (טור): י"ב (טו) (לט) ה"יוצאין ביין מבושל (מ) ובקונדיטון: י"ג (מא) "אפילו (טו) עני המתפרנס מן הצדקה (מב) ימכור מלבושו או ילוה או ישכיר עצמו בשביל יין (מג) ל"ד כוסות: י"ד (מד) ג'ג הנשים חייבות ארבע כוסות ובכל (מה) מצות הנהגות באותו לילה: טו יתינוקות שהגיעו לחגיגה (מו) מצוה ליתן לכל אחד (מז) כוסו לפניו: הנה ואין ליקח כוס שפיו נר כעין קלוג' גלא"ו (מח) מפני שלא יוכל לשמות רביעית כאחד (מחרי"ב) וזכום של ביה"מ (מט) בלא"ה אין לוקחין אותו וע"ל סימן קפ"ג סעיף ד' בהגה וכן הכוס של קידוש ועיין לעיל סי' רע"א סעיף י'. (צ"י): טז "מצוה לחלק לתינוקות קליות ואגוזים כדי שיראו שינוי (ז) וישאלו:

באר היטב

ובמדינות שהיין צורך יזהר כל אדם ליקח כוס מרביעית וישתה כולו או רובו דיעבד. ועי' ט"ז סי' ק"ל ס"ק ג' ובסי' תפ"ו ס"ק א': (יב) שלא בהפסק. דהיינו שלא ישתה מתחלה ועד סופו יותר משתיים רביעית כמ"ס סי' תר"ב. ובתב המ"א ונ"ל דאם שהה יותר מאכילה פרס אפילו צדעבד לא ילא ונר"ך לחזור ולשתות אפי' בכוסות אחרונות. ואם שהה כדי שתיים רביעית הוי ספיקא. ובשני כוסות ראשונות יחזור וישתה וע"ל ס"ק ו' משי"ש. ולכתלה ישתה רוב רביעית צבא אחת עמי' תע"ה. ובאר היטב אשר לפני מערבב הדברים כאן ע"ש: (יג) לדחוק. ורשאי למזוג היטב כל זמן שראוי לקידוש כמ"ס סי' רע"ב. מ"א: (יד) אדום. ובתקומות שגזרים להעליל עלילות שקרים נמנעו מליקח יין אדום. ט"ז: (טו) יוצאין. היינו דיעבד אבל לכתלה מזה מן המוצא

משנה ברורה

(לד) שלא בהפסק גדול. דהיינו (מו) שלא ישתה בשתיים רוב הכוס יותר מכדי אכילה פרס ואם שהה יותר משיעור זה אין מנערך תחלת השתיה לכופה ואפילו דיעבד לא ילא (מז) ונר"ך לחזור ולשתות אפילו בכוסות אחרונות ודאין כאן משום מוסף על הכוסות כיון דלכ"ע יש ליאן ולכתלה יש ליזהר שלא לשתות בשתיים רוב הכוס יותר מכדי שתיים רביעית לחוש לדעה הראשונה המבואר בסמ"ק תר"ב ע"ש (מח) ומ"מ דיעבד אם שהה בשתי כוסות אחרונות לא יחזור וישתה ובעין המבואר לעיל צ"י בהג"ה ע"ש. ובשתי כוסות (מט) ראשונות יחזור וישתה. ולכתלה נכון (נ) לשמות רוב הרביעית צבא אחת: י' (לה) מפני שמזיקו. ר"ל שמתעבר בשתייתו (נא) וכואב בראשו מזה ואין בכלל זה כשיפול למשכב (נב) מזה: (לו) לקיים מצות וכו'. משא"כ בשבתות וימים טובים יכול לשמוע קידוש מאחר ויאלץ צוה אבל הכא חל חיוב השתיה על כל אדם: (לז) ארבע כוסות. ויכול למזוג היטב אכן צעיקן שיהא עדיין ראוי לקידוש [עייין לעיל סימן ער"ב ס"ק ט"ז במ"ב] וגם (נג) יכול ליקח יין למוקים או חמר מדינה: י"א (לח) יין אדום. דכתיב אל תרא יין כי יאכלם אלאה דהארמימות מעלה וחשיבות ועוד זכר לדס שהיה פרעה שותב צ"י (נד) ובתקומות שגזרים להעליל עלילות שקרים נמנעו מליקח יין אדום: י"ב (לט) יוצאין ביין מבושל. ולכתלה (נה) טוב יותר ליקח יין שאינו מבושל אם לא במצב טוב יותר וכן בה"ג לעיין

שער הציון

(מו) מ"א ופר"ח והגר"א: (מו) מ"א ושי"א ומסתברא דנר"ך ג"כ לנר"ך מחדש דהוי כמלך לדין דמבדק על כל כוס וכנ"ל: (מח) מ"א משום להרבה פוסקים דוקא כד' אכילה פרס ולדדיו הוי כמוסף על הכוסות: (מט) מ"א ופי' מה שכתבנו לעיל בס"ק י"א דלדין דלא נהיגין לשמות בין הכוסות ונר"ך לנר"ך כשחזר ושותה א"כ לא משכח הא' דינא דמ"א רק בשהיה דעמו לשמות בין כוס ראשון לשני דאין נר"ך לנר"ך כשחזר ושותה דאל"ה כוס ראשון לא יחזור וישתה דהוי כמוסף על הכוסות וכן ביאר במה"ש: (ז) מ"א וז"ל: (נא) מירושלמי עיין ב"י: (נב) כנ"ל פשוט דאין לו דרך חיוב: (נג) אחרונים: (נד) מ"א ושי"א: (נה) כמבואר לעיל סימן ער"ב צ"י במ"ב ע"ש: (נו) מ"א וז"ל: (נז) אחרונים: (נח) רמב"ם וסמ"ג ורשב"ם ושי"ס: (נח) גמרא: (ס) מ"י ומפני שלהרבה פוסקים לא נשתה ארבע כוסות לקטנים וכו' יהודה עיין ר"ח גיאות ורמב"ם ורשב"ם ומהר"ם חלאווה: (סא) וזה אפשר לישב קצת מה שהקשו בחוס' (ושאר מפרשים) בהא דלמך בש"ס השקה לבניו וכו' והוא דשמה רובא דכסא א"כ האין ילאו צמיעות כוסו למאן דס"ל שאף קטנים חייבין ולדבריו אפשר שהמיעוט היה די לכן למלא לוגמא דידהו:

י"קו"מ דברי הרב: א) ובשו"ע הרב סעיף כ' הביא דינא דהמ"א בסתם דאם הפסיק יותר מכדי שתיים רביעית צריך לחזור ולשתות אותו כוס בלא ברכה.

הלכות פסח סימן תעג

פב באר הגולה

תעג דיני כוס ראשון וסדר הפסח עד כוס שני. ובו ז' סעיפים:

א משנה פסחים
ק"ד ב כ
משמע ק"ג ג
יקנה"ז ג אלא
בשם רבו

א "מזוגין לו כוס ראשון (א) ומקדש עליו ומברך (א) בשהחיינו ואם חל (ב) [א] (ב) בשבת אומר יוכלו ואם חל במ"ש (ג) אומר יקנה"ז ואם שכח להבדיל ולא נזכר * עד שהתחיל ההגדה (ד) ישלים ההגדה עד גאל ישראל (ה) ואחר כך (ג) יבדיל: הגה (ו) ואין לטול ידיו כלל קודם

באר היטב

דבר שאנו פטורין בו. ועמ"ס ס"ק יו"ד. מי ששולחין לו יין ל' כוסות ולקידוש אינו רשאי לשנות מות יאיר ס"י רל"ב ועמ"ס ס"י רמ"ב בשם ס"ח:

(א) שהחיינו. ואם לא אמר אותו ציוס א' מברך ציוס ב' או בלחוד משאר ימים כשיזכור ואם אין לו כוס של יין בשעת הקידוש מברך ומן בלא כוס וי"ל דאפילו צריך בראשונה ולא צריך צ"ט שי של גלויות מברך כל שבעה. מ"א. וכתב הס"י ונראה דה"ה בעצרת אע"ג דהוא רק שני ימים מ"מ יש לו משלומין כל שבעה. ועוד נ"ל דאם שכח לומר ומן ליל ראשון ובליל ב' אמר ומן דא"ש שוב לומר ומן מכה לילה ראשונה להשלמה דאם יוס ראשון קודם א"כ השלים הזמן ציוס ב' ואם יוס שני קודם הא אמר ומן. ח"י ע"ש. ואם שכח לומר קידוש בלילה דיו כדלעיל ס"י רע"א ס"ח וכי"כ הע"ש ס"ס תפ"ה. ואם שכח לומר ההגדה אין לו משלומין כלל. דכתיב בעצור זה בשעה שמה ומרור מונחים לפניך וכי"כ המ"א לקמן ס"י תפ"ה ע"ש. ואין אומרים ששעה נקיס לפי שעמד לאומרו בהגדה. טור ועמ"ס: (ב) בשבת. ומותר לומר ההגדה בספר אף שהוא ביחידות ולא חיישין שמה יטה כמ"ס ס"י רע"ט ס"ט. ח"י: (ג) יבדיל. ואם נזכר בלמנע הסעודה שלא הבדיל מבדיל בלמנע סעודתו על הכוס ואם היה דעתו לשמות יין מוך הסעודה

ביאור הלכה

לילה זה וישאלו שלמות המבוארים בנוסח מה נשמנה. ובס"ס * עד שהתחיל. עיין במ"ב מה שכתבנו לדלדל אפילו קודם שהתחילו נמי אימא כ"י שלא יעשו וישאלו. וצריך לעוררם שלא יעשו עד אשר עבדים היינו וכו' שידעו ענין יציאת מצרים דעיקר המלה הוא התשובה על שאלת בנו וכמו שנאמר והגדת לבנך ציוס ההוא לאמר בעצור זה וגו' (ולא כמו שעושין איזה המון שאמר אמירת מה נשמנה מניחים לילדים לילך ולשון ואינם יודעים שום תשובה על שאלתם): א (א) ומקדש עליו. קודם שיקדש יכוין שרואה לקיים מצות קידוש וגם מצות ד' כוסות שזכר של קידוש הוא אחד מארבעה כוסות ויש נוהגין לומר הרני מוכן לקדש ולקיים מצות ד' כוסות רק שצריכין ליזהר שלא יאמרו זה לאחר קידוש שהרי צריך על הכוס צה"ג אלא דוקא קודם קידוש. וקודם הגדה יכוין או יאמר ללכת ידי מצות סיפור יציאת מצרים [ח"א]: (א) ומברך שהחיינו. קודם השמיה ואם לא צריך קודם השמיה מברך אלא"כ אימתי שזכור ציוס א' (א) ואפילו בלמנע השוק להזמן ארגל קאי ואם נזכר בליל ב' לאחר שקידש היום (ב) יפטור עמ"ס בשהחיינו שצריך על הכוס לאחר הקידוש ואם שכח לבדן שהחיינו בקידוש ליל ב' (ג) אפילו אם צריך כבר בליל ראשון חייב לבדן אימתי שזכר בכל החג דהיינו (ד) עד סוף יו"ט האחרון של גלויות וכן ה"ה בשאר יו"ט מחויב לבדן (ה) עד סוף יו"ט: (ב) בשבת. ומותר לומר ההגדה בספר אף שהוא ביחיד ולא חיישין שמה יטה כמבואר לעיל סימן רע"ה ס"ט ע"ש: (ג) אומר יקנה"ז. דהיינו בתחלה ברכת היין וקידוש ובר דהיינו ברכת בורא מאורי האש והבדלה וזמן. ואין מברכין על השמים (ו) בכל מו"ש ליו"ט. ואומרים (ו) הבדלה זו מיושב כמו הקידוש: (ד) ישלים וכו'. להבדיל חייב כשזכר (ח) אינו יכול שיהי הגדה טעונה כוס והמברך צריך שיעטוס (ט) ובאלמנע הגדה"אסור להפסיק בשמיה ומלשון המחבר שכתב עד שהתחיל הגדה משמע דאם נזכר קודם שהתחיל ההגדה א"כ להמחין אלא חייב מוזג כוס ואומר עליו ברכת הבדלה ושומהו (י) אכן זהו רק לדעת המחבר דאין מברכין על כל כוס אבל לדעת הרמ"א בכת"ד בהג"ה וכמנהגו דמברכין על כל כוס ויטעון לבדן עליו ברכת צה"ג א"כ נראה כמוסף על הכוסות דאסור וכלעיל בסימן תע"ב ס"ז א"כ אפשר דאף אם נזכר קודם שהתחיל ההגדה ג"כ אין תקנה עד שישלים ההגדה אם לא שבעה ברכת כוס ראשון כיון שישמה בין הכוסות וכלעיל בסימן תע"ב ס"ז ועיין ביאור הלכה. אם שכח לומר ההגדה בלילה (יא) אין לו משלומין כלל דכתיב בעצור זה בשעה שמה ומרור מונחים לפניך ואם שכח לומר קידוש בלילה דיו כדלעיל סימן רע"א ס"ח: (ה) ואח"כ יבדיל. היינו להפסיק חייב מעטותו כוס שני וגם ברכת הנר והבדלה של יו"ט ושומהו. ואם נזכר בלמנע סעודתו שלא הבדיל (יב) מחויב להפסיק חייב מעטותו ולהבדיל (יד) ולא יברך עליו ברכת צה"ג שברכת כוס שני ששמה לפני האכילה (טו) פוטרתו אלא"כ לא היה דעתו או לשמות בתוך האכילה שכתבנו זה צריך לבדן עליו גם ברכת צה"ג. ואם נזכר (טז) מוך בהמ"ז שלא הבדיל מברך ברכת המזון והבדלה על כוס אחד וכן אם לא נזכר עד לאחר ששמה כוס של ברהמ"ז ימחין עד לאחר גמר הלל והגדה ואז יבדיל על הכוס הד' ואם לא נזכר עד לאחר ששמה כוס ד' יבדיל על כוס ה' וצריך לבדן עליו גם ברה"ג שהרי כבר הסית דעתו משמיה [אחרונים]: (ו) ואין ליטול ידיו וכו'

שער הציון

(א) פוסקים: (ב) הגר"ו: (ג) מ"א ושאר אחרונים אכן נמור וקטנה ונהר שלום מגמגמן בזה דאף דיו"ט שני כראשון לכל דבר ואף לענין ברכת כי יהי דלא לימי לולווי ביה כדאימא בשבת דף כ"ג היינו רק לבחלה אבל אם לא שמה ע"ש (ד) הגר"ו וכן בפמ"א מלדן כן: (ה) כתבין כן לאפוקי ממה שכתב הח"י דבעצרת יש לו משלומין כל שבעה וכוונתו משום דלענין קרבנות יש לו משלומין ה"נ לענין זמן ולענין לא נהירא כלל בדודאי אם יעשה הזמן לרגל יעבור על כל חוסף ואין יברך שהחיינו על זה הזמן וגם בזה"ר סימן תצ"ד מקשה עליו ע"ש וגם בפמ"א כתב דלמעשה אין לנהוג כן: (ו) פוסקים: (ז) אחרונים: (ח) הגר"א: (ט) לבוש והגר"א ומה שכתב עליו החק יעקב שלא מלא בשום פוסק הוא במלחמות פרק ע"ס: (י) כן משמע לכאורה לפי דברי הטור בסימן תע"ב בשם אבי העזרי ומה שכתבתי אה"כ בלשון אפשר משום דכאופין כזה שנוטל הכוס לשם הבדלה אפשר דברכה הבדלה מוכיח עליו דאין מכוין להוסיף על הכוסות רק לשם הבדלה הוא נוטל ומן הח"י משמע דאף בזה נראה כמוסף ולא בריבא וצ"ע: (יא) ח"י וש"א: (יב) ואע"ג דאין עושין מצות חילול חילול הכא דאי אפשר בענין אחר שרי [הגר"ו]: (יג) ח"י רע"א והגר"ו: (יד) מ"א וש"א: (טו) וה"ה אם נזכר מיד לאחר ששמה כוס השני צריך למוג מיד כוס ה' ויבדיל עליו ולא יברך עליו ברה"ג אלא"כ לא היה דעתו לשמות עוד בתוך הסעודה [אחרונים]: (טז) מחה"ס:

הערות: 1) עיין בה"ל ס"ג ד"ה הרשות צ"ל. לענין שחזין עמ"ס לאמירת הגדה:

איקופי דברי הרב: א) ובשר"ע הרב בסעיף ב' פסק כהמ"א.

ד' מקנה דגמח
ק"ח ה טור בסיון
מע"ד כס' רכ
שירא ור' הא
והר"י
ו משה ק"ו ז כל
בו כס' ר' יונתן
ח טור כס' מע"ה
כס' החס' והר"ה ז שס גמח ק"ד

(ד) קידוש (רבינו ירושם והרא"ש בשו"ע ומרדכי פ' ע"פ) ואם אין ידיו נקיות (ז) יטול מעט (ח) אכל אין לנכך על הנטילה ובעל הבית לא ימווג בעצמו (ט) רק אחר ימווג לו דרך חירות (מהר"י: ב' (י) שותה בהסיבה (יא) "ואינו מברך אחריו: ג' אם ירצה לשחות (יב) כמה כוסות (יג) * הרשות בידו "ומ"מ (יד) ראוי לזהר (טו) שלא לשחות בין ראשון לשני אם לא לצורך גדול (טז) כדי שלא ישתכר וימנע מלעשות הסדר וקריאת ההגדה: ד' (יז) "מביאין לפני בעל הבית קערה (יח) שיש בה שלש מצות ומרור (יט) וחרוסת וכרפס (כ) או ירק (ה) אחר (ומומן) (כא) או (ו) מי מלח) "ושני תבשילין אחד זכר לפסח ואחד כס' החס' והר"ה ז שס גמח ק"ד

באר היטב

אינו מנכר צפה"ג ואם לא היה דעמו צריך לנכך ולא ימחין להציל עד אחר הסעודה דל"כ יהיה כמוסף על הכוסות וא"ל שאמר הצלה והלל על כוס א' דל"כ א' קדושת על כוס א' דדוקא קידוש והצלה שרי דשניהם ענין א' הוא. ואם שכת להציל עד אחר כס' מומר הלל והצלה על כוס א' דהא א"ל צענין אחר. מ"א וע"ל ס' ר"י: (ד) קידוש. ע"י אחרונים בזה. והעיקר כפסק רמ"א וכן הסכמת הט"ז הדרושה שנטל ידיו סובב שינכך גם כן ביאור הלכה

הדיון כן והוא מדברי הגר"ו והגר"ז הפליגי יותר דאפילו מוכר קודם שאלל הכרפס נמי אוכל הכרפס צלי הצלה מטעם זה. ופטר זה לכאורה ככל ברירא כולי האי דדינא דמוסף על הכוסות ע"י ברכה לא מוכר ככל הפוסקים רק בדברי ראב"ה ומשמעות הטור בסיון מע"ד דלהר"ש ל"ח כלל לה בין ב' כוסות הראשונים ואפילו כשמברך וא"כ אפשר דמוטב שלא לחוש לחשש זה ולא לטעום קודם הצלה שהוא אסור גמור לכו"ע ובפטר שאלפס שבה גם אבי העזרי מודה שההצלה מוכיח על כוס זה שלא הוצא להוסף על הכוסות וז"ע לדינא: * הרשות בידו. וי"ז בין הכוסות אכל אם מוג הכוס והתחיל לדרוש עליו בהגדה א"ל ידיו להפסיק בלחמנו כ"כ הרמב"ם בהשגותיו וז"ל הר"ן. ומשמע מדבריו שראי יותר דאפילו לא התחיל עדיין בהגדה רק שמוג הכוס והכין עצמו לאמירת הגדה ג"כ אסור ובעל המאור מתיר בכל גווני וכ"כ החס' בדף ק"ג דדוקא בהלל או בברכת אשר גאלנו אסור והמחבר סתם כעסוף א' כדעת

בהסיבה. ואם שכת ולא היסב עיין בסיון מע"ד כ"א: (יא) ואינו מברך אחריו. על הגפן וכו' אפילו שכת רביעית דמומן על מה שינכך ברהמ"ו לבסוף ועוד דהרי ינכך ברכה אחרונה לקוף ד' כוסות ובסיון מע"ד יתבאר היטב: ג' (יב) כמה כוסות. בין ששותה בין א' לז' או לאחר כוס שני וכ"ש בחוץ אכילה אכל בין ג' לז' אסור כדלקמן בסיון מע"ד: (יג) הרשות בידו. לפי מה (יח) שכתב הרב לקמן סיון מע"ד בהג"ה דמהגנו לנכך ברכה ראשונה על כל כוס וכו' והוא דמומן ששותה בין הכוסות היינו דוקא אם היה דעמו שעתה ברכה לפטור על כל מה שיצאו לו אח"כ לשחות נאז שהיה היין לפניו (יח) דממילא נפטר כ"ז שלא חשב בהדיא שלא לשחות דל"כ אין דעמו לשחות בין הכוסות ואח"כ נמלך לשחות א"כ יטעך לנכך עליהם. וזה אסור שנראה כמוסף על הכוסות כיון שמברך על כוס זה כמו על שאר ד' כוסות וכמו שכתבנו לעיל בסיון מע"ד סק"א כמ"ד: (יד) ראוי לזהר. וכן מנהגנו [ד"מ: (טו) שלא לשחות בין ראשון לשני. לחוש (יט) ליש מי שאומר (והוצא צ"ח) דהא דשריין לשחות בין הכוסות היינו בין כוס ג' לבין כוס ג' דהוא סמוך לאכילה או בחוץ אכילה דאז אינו משכר אכל לא בין ראשון לשני כדי שלא ישתכר וכמו שאסור בין ג' לז': (טז) כדי שלא ישתכר. משמע דוקא יין או שאר משקין כה"ג המשתכרין (כ) אכל משקה שאין משכר מותר לשחות בין הכוסות: ד' (יז) מביאין לפני בעל הבית. אכל לפני (כא) שאר בני ביתו אין צריך להניח כסדר הזה אלא כולן נוטלין משל בעל הבית וזה אפילו במקומות שיש שולחן קטן לפני כל אחד ואחד וכ"ש במקומות שכולן יושבין על שולחן אחד: (יח) שיש בה שלש מצות. שנים בשביל לחם משנה כשאר יו"ט ואחת כדי לצנעה לשחיס חליה לקיים בה מצות אכילה מזה דלחם עוני קרייה רחמנא ומה דרכו של עני בפרוסה וחליה השני בשביל אפיקומן וכמבואר לקמיה בס"ו: (יט) וחרוסת. כדי לטבול בו את המרור כדלקמן בסיון מע"ה. וכרפס הוא מין ירק שקורין אותו כרפס ונחרו לכחמלה במין זה (כ) שהוא נוטריקון ס' פרק כלומר ס' רבוא עבדו עבודת פרך: (כ) או ירק אחר. מאיזה מין שהוא אף לכחמלה טוב שיקא (כג) מאותו המין שמברכין עליו אותה ברכה שמברכין על המרור כדי שיפטור בזה מרור שאוכל בחוץ הסעודה אכל לא יקח לזה אחד מחמשת מיני מרור כי אחר שמילא כריסו ממרור אין ינכך אח"כ על אכילת מרור ועיין לקמן בסיון מע"ה ס"ג: (כא) או מי מלח. לטבול בזה הכרפס והירק. אם חל בשבת (כד) יעשה המי מלח קודם שכת ולא יעשה בשבת כמו שכתב בסיון מע"ה ס"א ואם לא עשה קודם שכת ואין לו חומץ לטבול בזה (כה) יש לעשות מי מלח מעט כמו שכ' שם. והנה ענין טיבול הירק במשקה (כו) הוא מתקנת חכמים כדי להחמיה את

שער הציור

(ח) טור כס' אבי העזרי ע"ש: (יח) והטור שכתב שיכוין לנו שלא יטעך לנכך פעם שני ע"כ מיידי שלא היה היין לפניו דל"ה ממילא מופטר וכלעיל בסיון ר"י ע"ש ואולי דכיון שאין רגילות לשחות בין הכוסות (ועיין בחי' רעב"א בפסחים ק"ג וכלל בו) א"כ כל זמן שלא חשב בפירות לשחות הוי כהיסק דעמו: (יט) והוא דעת הכל בו והא דקמין בין ג' לז' ולא קמין בין א' לז' משום דכל"ה אין דרך לשחות הרבה קודם אכילה ועיין בציאור הגר"א עשה סמיון לדעה זו מן הישול: (כ) ח"י וא"ר: (כא) פוסקים: (כג) מהר"ל: (כד) אחרונים: (כד) מ"א וש"א: (כה) ח"י: (כו) ש"ס:

א"י קוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף י"א פסק דמעיקר הדין יכול לשחות אפילו באמצע ההגדה נאלא שיהיה באופן שלא יהיה בזה חשש דנראה כמוסף על הכוסות.

(כב) זכר (ו) לחגיגה (כג) ונהגו בבשר וביצה: הגה (ח) ויסדר הקערה לפניו (כד) צענין שא"ל לעבור
על המזוזה דהיינו הכרפס יהא (כה) למעלה מן הכל והחומץ סמוך לו יותר מן המלח והמזוזה מן המרור
והחרוסת (כו) והם יהיו יותר קרובים אליו מן הבשר והביצה (מהרי"ל) 'והבשר נהגו שיהיה (ט) (כו) זרוע
ונהגו שהבשר (כח) יהיה צלי (כט) על הגחלים (ל) והביצה תהיה מבושלת. (לא) (והוא הדין) (י) [ב] ללילה
(לב) וכן נוהגין צעירי: ה' צליל ירקות שיוצאין בהם (לג) ידי חובתו (יא) [ג] חזרות עולותיו תמכא

שערי תשובה

באר היטב

ההגדה רק שהוא רוצה לספר. וצ"ע: [ב] ללילה. עבד"ט ומ"ש ואם
שכח כו' הוא מלשון הח"י בשם מהרי"ו ונמג"א כחז שילגו בלילה ויאלץ
ביו"ט הראשון ר"ל שלא יציענו ללורך הסדר ה' אלא ילג בליל ג' ג"כ
ויאלצו שחית אכל ל' זה באותו לילה מנוגסם דלא בלילה אלא ראשון
ללילה ונראה קצת מלשון זה כמ"ש בשו"ת בית יהודה שאין לאכול ליל גס
ביום ולילי פסחיס לרבותא דמקום שנהגו לאכול הוא כו' וא"כ שיעור
דבריו כך הוא שאין ללגות בלילה אלא"כ דעמו לאכול באותו לילה וביום
ר"ל כיון דבעלמא הדין שאין היסור כ"א כשישגל לאכול מזה באותו לילה
וביום וכיון דבפסח אסור לאכול ליל בלילה וביום שוב אין ראוי ללגות
כלל (ועיין לקמן באלא אברהם העינין בשם הבית יהודה להיפך ואגב
שיטתא הית' וחזי מ"ש צניח יהודה בשם המג"א וסבר שהם דברי בעל
הספר) אך במדינתנו לא ראיתי ולא שמעתי להגות חומרא זו אלא נוהגים
כמשמעות המג"א דביום מותר ועיין לקמן סי' תע"ו ועיין בכ"י סי' כ"ג
בשנת תפ"ו חל ע"פ בשנת ודרש בשנת הגדול שלפניו שהזרוע יהיה
ללילה בע"ש כי במזא"ז שבת אסור ללגות שאין אוכלין לילי פסחיס
ע"ש ולפי מ"ש המג"א שפיר יכול ללגות במ"ש ע"ד לאכול ביום ואפשר
דס"ל דלכתחלה אין ללגות בלילה על סמך שאכל ביום המחרת אם לא
שיש לורך בדבר לעשות כך ולא וולת ואף להמג"א דוקא אם שכח יעשה
כן אבל לא לכתחלה ולכן כשחל ע"פ בשנת יס להוסיף ללגות בע"ש
ובדיעבד יכול ללגות במ"ש ע"ד לאכול למחר: [ג] חזרת. עבד"ט ועי'
במג"א ח"ב סי' ק"י דמ"ש בש"ע דאין יוצאים כבזושים הית' בשאר
ירקות של מין מרור אבל בתמכא שקורין קרי"ן שאנו רואין בחזו אע"פ

הוא לאטריין. מהרי"ו ועמ"א: (יא) חזרת. הוא לאטריין.
עולשין הוא קורב"ל תמכא הוא קרי"ן ותפסוט המנהג ליקח הקרי"ן למרור ומצרכין על העלין והקלה נוטלין לכריכה. ובתשובת חכם
צבי סי' קי"ט כתב החזרת השנויה במשנתנו הוא הירק הנקרא בל"א שאל"ט ובלשון ספרד סאלטי"ט ויש זו הסימנין האמורים בגמרא

משנה ברורה

(כד) זרוע. ע"ש זרוע נטויה שהראה הקצ"ה במצרים. ומי שאין
לו זרוע יקח שאר בשר אף בלא עגס [פמ"ג] כתבו הפוסקים
דבעינן שיהיה מעט בשר על הזרוע שהוא זכר לבשר קרבן פסח:
(כה) יהיה צלי. ולא מבושל זכר לקרבן פסח: (כט) על הגחלים.
ואף שהיה הפסח נלגה לכתחלה בשפוד מ"מ כיון שאין נלגה אלא
בשפוד של רמון שטורם לחזור אחריו לפיכך די לנו בלילה ע"ג
גחלים שיוצאין מעיקר הדין גם בקרבן פסח [מ"א]: (ל) והביצה
תהיה וכו'. שהיא זכר (לד) לחגיגה שא"ל צלי: (לא) וה"ה
צליה. שהחגיגה בזה (לה) צין צלי צין מבושל: (לב) וכן נוהגין
בעירנו. ללגות (לו) הביצה. ואסור לאכול הזרוע (לז) בלילה
דאין אוכלין ליל בלילה אבל הביצה אף שהיא ללילה מותר (לח)
שאין אסור ליל בביצה ולפ"ו אסור ללגות הזרוע בלילה אלא
מבע"י (לט) אם לא שדעמו לאכול למחר באותו היום וע"כ אם
שכח ולא ללגות בלילה יזהר לאכול מחר בנזק כ"כ המ"א ושאר
אחרונים ואם דעמו שלא לאכול הביצה עד ליל ג' גם הביצה אסור
ללגות בלילה אלא מצעור יוס. כתב במ"א רע עלי המעשה
שוורקין הזרוע והוא ביחוד מזוזה. ומזוזה להניח ביחוד שני בנזק
למחר הלל שצולין ליו"ט ואוכלין אותו: ה' (לג) ידי חובתו. ר"ל ידי

מזוזה

שערי תשובה

(כו) פוסקים: (כח) צ"ח: (כט) כ"מ בש"ס וביבאור הגר"א: (ל) דלא גרע ממקור של הבשר שיוצא בזה לחגיגה [צ"ח]: (לא) כל בו: (לב) חק
יעקב: (לג) שם ועיין בפמ"ג שמפסק עליו: (לד) כחכמים דפליגי אכן חיימא [בדף ע'] וכמו שפסק הרמב"ם: (לה) לכו"ע אף לרבנן: (לו) דחוששין
לשיטת הפוסקים דסברי כן חיימא [עין בחזקת קי"ד ע"ב ד"ה שני] דס"ל דוקא צלי: (לז) אחרונים: (לח) דלקמן בסיון תע"ו: (לט) ד"מ ומ"א
ומשום דתמכא אין דעמו לאכול רק להניחו ללורך קדר השני: (מ) אחרונים:

באר היטב

וּמִפְנֵי בִּצְרוּתָם אֲשֶׁכֶּנּוּ אִינוּ מֵאֵי זָמַן הִפְסֵק לֹא הוֹרְגֵלוּ לְקַחְתּוֹ
לְתַרְדֵּר וְלִקְדֹּחַן הַקִּי"ץ שֶׁהוּא תַּמְכָּא וְעִיקַר מִינֵיהּ מוֹרֶבֶה שְׂאִים
יְכִילֵם לֵאכּוֹל אֲפִילוּ מֵאֵי יַם מִמַּחַם חוֹרֶפֶה וּמִצְטָלִין מִזֹּת מִרְדּוֹ
עַל ע"ש שֶׁמַּעֲתִי מְלֻעָה אֶחָד בִּצְרָךְ לִעֹשֶׂה הַמַּדְרִיטוֹת חֲמוֹת
מֵאֵי אֲלֵם חוֹרֵם בִּימֵי יִסָּן הוֹרֵם כְּפֹל עַד זֶמַּן מִה שֶׁאֵין קוֹרִין
בַּמַּדְרִיטוֹ אֲלוֹ הַי"פ שֶׁלֹּטִין וְאֹכְלִין אוֹתוֹ אֶל הַמִּין לְמַדּוֹר. וְעִין
ח"י: (יב) בִּצְרוּשׁ. פ"י שְׂרָשִׁים קִטְוִים הַמִּתְפַּלְלִים לִכְאֹן וְלִכְאֹן
אֶל שׂוֹרֵם הַבְּדוּל שֶׁזֶּי עוֹמֵד הִירָק הוּא בְּכָל קֶלֶם. מֵהַר"י וְעִין
ט"ו: (יג) לְכֹזֵם. דְּהוּא כְּמוֹ מֵאֵי בִּצְתַּת תְּרַגְמוֹתָא וְרִצֵּךְ שִׁיעוֹר זֶה
בְּלִיטוֹמַת מַלְכֵּה הַרְיוֹת שֶׁבִּין הָעַלְמִים כִּמְ"שׁ ס' תפ"ו וְשׁ לִיזַרֵּה זֶה
הַלֵּל"כ הֵי בִּצְרָה לְנֻטֵּל כִּיֹּן מִבְּרָכָה עַל אֲחִילָתוֹ וְאֲחִילָה בְּכִזֵּית
מִרְדּוֹ שֶׁעַד עַלֵּי בִּיזִת. אִם א"ל לֹא כֻלָּ עכ"פ יֵאֲכַל מַעֲטֹ אִז

בצמחשין: (לח) אבל לא בבושין. היינו (ג) אם שרה אותן צמחשין מעל"ע וי"א דדוקא אם כבשן צמחשין וע"כ לכחלה י"א ליהרר שלא לשירות החרי"ן צמים מעל"ע (גא) וידיעבד י"א לטמון להקל כשחין לו אחרים (נג) משום דבצמחשין הרי חזין שעדיין יש בו טעם מרור. ויראה לו בדעלון חין להקל דלפשר דבהו ויאל טעם מרור ע"י כבישה מעל"ע צמים. ודע דיואל חין אף לכחלה. והנה ראינו כמה אנשים חלושים שדוחקין עמלן לקיים מצות מרור בקלחין ולא אדע למה לא יקחו העליו למנוח ואולי מפני שחזיו צבן יבשין וכמושין. אכן אם הם לחים (נג) חין להחמיר בזה כלל וכלל: (מט) ולא שולקין. מבושל (נד) הערה: ומבושל כדרך ציור וכו' וכו' (נז) שחין (נח) שחין טעם מרור ע"י: (זא) ובוכל וכו'. ר"ל כל חמשה מינים הנ"ל ולא אמרין כיון דכל ירק יש לו בודאי טעם מר כפ"ע לא מאטרפיה דטעמיה דחד מיבטיל בחצירה קמ"ל כיון דע"כ יש להכלס טעם מרירות מאטרפין [ר"ן]: (זא) לבדיו. (נו) כשיעור חזי בינה ועיין לקמן סימן חפ"ו) ואם מקיים המצוה בעליון יראה לדקוק אותם ביד הדליות שצין העלים לא מאטרפיה לכתי י"א ליהרר בזה דל"כ הוי ברכה לנצלה כיון שמצדק על אכילה ואכילה בכית משמע וגם אינו מקיים בזה מצות מרור: (מב) בחזרת. שהוא (נו) זכר לשעבוד מזרים שהיה חתלתו כך ונבסוף קשה וכן הוא ג"כ טעם חזרת שחמלה מתוק וסופה מ"ב וכתב האחרונים (נא) הוא ציורק קלח חזרת משאר חמולות"ך נכון להדר אחריו (נב) אכן כתבו צמחשין יומר (היינו שאלטאט"ך) מ"י מלוד זימי פסח חולעים קטנים שאינם נכרים לחלושי עין ע"כ מי שאין לו אנשים מיוחדים בעלי יראה שידבקו ברחיו טוב יומר ליקח תמכה (שקורין חרי"ן) אף שהוא שלישי לפי הקדר שהם שניים כי חלילה להכשל בלאו משום קיום עשה דרצון ודאפטר שאפשר לקיים שניהם ע"י תמכה: (מג) יחזור רישון וראשון. ומי (נע) שהוא חולה או איסטנטס מותר לו ליקח מאחיו מיין ירדן

מתרגם: יִרְקָה חֲרִיף °° עלי חסה:

[illegible]

בה"ל ק"ד ד"ה אין אלס. לענין מזוז: 10

ששרו כמה ימים עומד נטעמו ובתריפותו כו' ועיין נש"ת בית אפרים סימן מ"ג דלע"ג דהוא ע"י הכרעה מהפגול התריפות קלת אך כיון שעכ"פ לא הפיג התריפות ועודנו חרף הרבה ס"ל דיוצאין זו ומ"מ אין להקל כיון שפותרין תמכה אומני' וממני' אמרה כל כדעיס ונבעה דהקא יס להקל כיון דבלא"ה הדי' מיקל כדעש נמים ואף שהאחרונים חלקו עליו מ"מ בקרי"ן יס לגרף סברה הפסיח' ועי' שרידס וגדולים ונהיגס צלחת ידי מוצת מרור בקרי"ן מלול ושוקו כיון שעינינו רואות שעדיין הוא חרף מזה אם לא נשעומד מגולה ומן ארון חפזיג טעמו שהתריפות יוצא והפטר מר למחוק דהי' דלזן יוצאין כל ע"כ מ"ל והמחמיר יחסיר לעצמו אבל לא האחרים כדפרט בדורות הללו חללי המוג שהקלס שהוא חרף מזה מוקד הרבה וגם יס חומרה דלמי לזיד קולא שעי"ז מעט נצטרילו כל מה דאפשר וחמנין דליה ביה כזיה ועי' נש"ת ח"ס שהבא משמע. ומי שהוא חורלה או איסטעמא מותר ליקח לו מחיזה מין

מזוֹת מרורוֹ לְקִיּוֹם מֵה דַּכְחִיז עַל מְזוֹת וּמְרוֹרִים יִאֲכֹלוּהוּ וְעֹשֵׂיוֹ
שָׁאִין לֹנוּ פֶסַח מְזוֹת מְרוֹר (מֵחַ) אִינוּ אֲלֵל מְדַבְּרֵן. כֵּשׁ שָׁאִין
יִוֹאֲלִין בְּתַנּוֹת גְּזוּלָה וּכְיָל בְּסִימָן מִיָּד כִּךְ אִין יִוֹאֲלִין בְּמִרְוֹר גְּזוֹל
וְעִי"כ יֵשׁ (מַצ) לִיזְהַר שֶׁלֹּא יַעֲקוֹר יִשְׂרָאֵל בְּעֲלָמּוֹ הַמְרוֹר מִקְרַקַּע
יֵשׁ נִכְרִי אִף שְׂאוֹר נִטָּן לֹר רְשׁוֹת דִּסְמֵס עִכּוֹ"ס גְּזוּלִי אֲרַעְתָּא
יִנְהוּ וְעַל קִרְקַע אִין שִׁיךְ יִאֲוֹשׁ וּבִלְקָנָאן בְּסִימָן מְרוֹר מִיָּט"ס אִי"א
בְּהַג"ה אֲלֵל עִקּוֹר הָעִכּוֹס בְּעֲלָמּוֹ וְשִׁיךְ אִין עִי"ז שֶׁס יִאֲוֹשׁ וְחִט"כ
יִקְנֵה יִשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ דְּהוּ עִי"ז יִאֲוֹשׁ וְשִׁינִי רְשׁוֹת: (לֵד) פִּי מִינִי
עֹשִׂיבִים מְרִים. אֲכֹלוּהוּ קִאִי וּמִשּׁוֹס שָׁאִין אִנוּ יוֹדִיעִין בְּמִרְוֹר אִיזֵה
הֵס בְּלִשְׁוֹנוֹ לִכְך כַּחַז בְּדִרְךְ כָּלל אֲכֹלוּהוּ שְׁהֵס מִיִּיִס מְרִים וְכַחַז
אֲחֵרוֹיִס שְׁתַּמְכָּא אִין חֲרִי"ן. בְּלִשְׁוֹנוֹ וְעַל חֹזֶת כַּחַז הַח"י וְכֵן
הַח"י שְׂאוֹר מֵה שְׂאוֹר קוֹרִין שְׂאֵלֵאֲטִי"ו: (מֵחַ) וּמְרוֹר. הוּא גִי"כ
מִין יִרַךְ מֵר יוֹדִיעַ לֵהֵס בְּכַחַז מְרוֹר עִי"ש שְׂהוּה (מַצ) מֵר יוֹדִיעַ:
(לֵד) אֲבֵל לֹא בִשְׁוֹרֵשׁ. פִּי שְׂרָשִׁים (מֵד) קָטְנוֹיִס הַמִּתְפַּלְלִים לִכְאֵן
וּלְכָאֵן בְּתַחֲמִיתּוֹ אִו (מֵה) בְּזִדְדִיו אֲבֵל שׂוֹרֵשׁ הִגְדוֹל שְׂבֹ עוֹמֵד הִירֵךְ
הוּא הַקְלָה. וְהֵנָּה בְּמִדְּיוֹתֵינוּ אִין שֹׁלֵר הַמִּיִּיִס מְזוֹיִס וְעִי"כ הַמְרוֹר
הַנְּהוּג בְּמִדְּיוֹתֵינוּ לִאֲכֹל הוּא תַּמְכָּא (וְהוּא חֲרִי"ן) אִין יֵשׁ לִיזְהַר
שֶׁלֹּא לִאֲכֹל אֲחוּת כְּשֶׁהוּא שֶׁלֹּס כְּעַמְעֵט הוּא סְכֵנָה הוּא בְּמִזֵּה
שְׁתַּמְכָּת חֲרִיפוֹתָהּ אִין מוֹזֵק גְּזוֹל וּלְכֵן רִירָךְ לִפְרֹר עִי"ן רִירָךְ לִפְרֹר
וְלֵהַעֲמִידוֹ כִּךְ מְגוֹלָה וְאִו מְפִיג חֲרִיפוֹתָהּ וְהַגִּי"א הַנְּהִיג שֶׁלֹּא לִפְרֹר
אֲחוּת קוֹדֵם יִחֲתוּ מִצִּיחֵי"נ כְּדִי שֶׁלֹּא יִפִּיג הָעֵטֶס דֹּאֵ אִינוּ יוֹאֲלֵ
בֹּ אֲלֵל יִפְרֹר אֲחוּת אַחֵר בִּיאָמוּ וַיִּכְסּוּ עַד הַתַּחֲלֵת הַסֵּדֶר (וּכְשֶׁחֵל
פֶּסַח בְּשַׁבַּת יִפְרֹר אֲחוּת מְצַע"י וַיִּיחַ כְּלָלִי וַיִּכְסּוּ עַד הַתַּחֲלֵת הַסֵּדֶר)
וְאִו יִפְזֹר אֲחוּת וַיִּקְרֵה וְעִי"ן יִפִּיג חֲרִיפוֹתָהּ וְאִו יַעֲמֵךְ אֲחוּת
יִשְׁעֵר שִׁיחֵה כִּיחַ וַיִּכּוֹל לִאֲכֹל טְנוּב: (לֵד) אִי"כ הֵם לְחִים.
דִּיבִישׁ אִין בְּהֵס טַעַם מְרוֹר וְהִי כֵּךְ כִּפְרָאָה בְּעֲלָמּוֹ מִשְׁאֵל
בְּקָלָה (מִזֵּ) דְּמִתּוֹךְ שְׂהוּה עַב אֲפִילוּ הוּא יֵבֵשׁ אִינוּ מִפְסִיד טַעֲמוֹ.
וְעִלִּין כְּמוֹשִׁין (מֵחַ) יִ"א שִׁיזְאֵלִין בְּהֵן (מֵט) יֵשׁ שְׁתַּחֲמִירִין אֲפִילוּ

מתרגם: יורק חריף °°עלי חסה: שער

(מא) גמרא: (מז) אחרונים: (מג) גמרא: (מד) ט"ז ומ"א וש"א: (מה) חסה רבו ענל נודע יהודה דלא הגאון מליסא שרזנה לומר דלין יואלין נפסיס: (מו) רש"י: (מז) חסה חס שמה"א וי' חסו דלין יואלין כבמוסין על זקנו ר"י נדהרליה שמריא המ"א מהטור והרמב"ם דחה הא"ר בפש העיבור והרש"ין והרע"בא והרשב"ץ וכן משמע קאם ברי' יצילוח ובמידוש ועו"ש וש"א: (נא) ח"י ותשובת פמ"א ובכרי יוסף: (נב) א"ר ש"ע: (נג) חס (נד) רש"י: (נה) גמרא: (נו) ח"י וש"א: (נז) גמ

הערת: 1. ע"ש ח"מ סי' א' לענין דיעבד אס עקר ישראל ועיין בסי' תמ' ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב סעיף כ"ח כתב גם כן דעה זו והשו"ה הוסיף דמ"מ טוב יותר ליטול העלים והקלה היוצא חוץ לקרקע, אבל ה' יוצאין בכמושים.

הלכות פסח סימן תעג

פד באר הגדה

הסדר שהם שנויים: הגה ואם אין לו (מר) אחד מאלו הירקות (מה) * יקח לענה (מר) או שאר ירק (יד) מר (אגור) ומרוקם (מר) יעשה עז וזר לטעם ואח"כ נותנין בו (מח) מעט (טו) חומץ או יין אדום וזר לרם (טור) ועושין המרוקם מפירות שנמשלו בהם ישראל (תוספות פ' ע"פ) (מט) כגון תפוחים מאנים אגוזים רמונים שקדים ונותנין עליו חבלין כגון קנמון וזנגביל (נ) הדומים (טו) לתבן שהיו מגבלין בו העיט. (טור): ר' (ז) נוטל ידי (נא) לצורך טבול ראשון (נב) ולא יברך על הנטילה * ויקח מהכרס (יח) (גג) * פחות מכזית ומטבלו (נד) בחומץ (נה) ומברך בורה פרי האדמה ואוכל

באר היטב

ילעום בפיו לזכר טעם מרירות בלל צרכה וראוי לדחוק עלמנו בכל יכלנו אף אם יכאב עליו לקיים מצות חז"ל כמש"ל סי' תע"ב סי': (יד) מר. ומ"מ אף שא"ל צענין אחר עכ"פ אין לברך רק על אלו המינים דקמשיב במתני' וכן הסכמת הש"ך והמ"א. סי': (טו) חומץ. ופסק שחל להיות בשבת צריך ליתן המשקה בו מע"ש ואם שבת יש לעשות ע"י שינוי דהיינו שיתן המשקה חמלה חוך הכלי ואח"כ ישים בו התרוקם כמש"ל סי' שצ"א סעיף ט"ו וכ"כ המ"א וע"ש צט"ו ס"ק י' דלדור ליתן טחינת מלה אפוא לערבו עם יין או מי דבש בשבת אפילו ע"י שינוי ואין דבריו מוכרחים גם העולם אין נוהרים בזה. סי': (טו) לחצו. ולא ידוכו היטב כדי

משנה ברורה

מין שערב עליו ביותר וגם יחל ראיה כזו מעט מעט כדאי שיעור אכילת פרס (ס) דמעיךר הדין יואל בזה כדלקמן סימן תע"ה ס"ו ואם ג"ז א"ל לו מפני (סא) בריאותו עכ"פ יאכל מעט או ילעום בפיו לזכר טעם מרירות אך לא יברך ע"י: (מד) אחד מאלו הירקות. ר"ל (סב) תמשה הג"ל: (מה) יקח לענה. עיין בה"ל: (מו) או שאר ירק מר. היינו (סג) אותם שיש להם סימנים המזכירים בש"ס לענין מרור שהיה ראוי לאכילה ויש לו שרף (פי' כשחומטין אותו יואל במקום חמומו מוהל לכן חלצו) ופניו מכספין (דהיינו שעלה שלו אינו ירוק מאוד כעלי הבצללים ושארי ירקות אלא נוטה קצת ללונן) ומ"מ לענין צרכה (סד) לא יברך עליהם מפני שאין אלו בקיאין כ"כ בסמינים אלו: (מו) יעשה עב. ויעשהו מעו"ט (סה) ואם שבת מותר לעשותו צו"ט: (מח) מעט חומץ. של יין או יין אדום (סו) כדי לברך אותו ויהיה זכר לרם. אם חל בשבת (סא) יתן בו המשקה מערב שבת ואם שבת עיין לעיל בסמן שצ"א סי' וצמ"ש ש ס"ק ס"ח: (מט) כגון תפוחים. ע"ש הכתוב תחת התפוח עוררתיך וכן שארי פירות כולם כחומים בשיר השירים ושקדים על שם ששקד הקב"ה על הקץ לעשות: (ג) הדומין לתבן. שאין (סח) נידוכין היטב והם ארוכים: ו (נא) לצורך טבול ראשון. כמו שפירש והולך. והטעם דכל דבר שטיבולו במשקה (סט) צריך נטילה ודלעיל בסמן קנ"ח: (נב) ולא יברך וכו'. וזו שפסק המחבר לעיל בסמן קנ"ח ס"ד ועי"ש צמ"צ דעת הגר"א (ע) צענין זה: (נב) פחות מכזית. לפי שזכיות יש ספק בצרכה אחרונה אם יברך אותה או לא ע"כ טוב יותר שיאכל פחות מכזית שלא יאכל בו חייב כלל לכו"ע: (נד) בחומץ. או ציין או צמי מלה ולא אחי אלא לפוקי שלא יעבול תחומים: אי תרומה אלו אלא לטיבול שני שמטבל המרור בתרומה [צ"ן]: (נה) ומברך בורה פה"א. ויציין לפטור בצרכה

שפסק גמור כתב המחבר בסמן קנ"ח ס"ג בשם י"א דלין צריך נטילה

שער הציון

(ס) ר"ל אף דמזה מן המזבח לאכול כשהוא מרוקם צמ"א מ"מ צאדם חלוש בודאי נכון לעשות כמו שכתבנו: (סא) אכל אם אינו נוגע לו לבראותו ראוי לו לדחוק עלמנו בכל יכולנו אף עשה לו כדי לקיים מצות חז"ל [אחרונים]: (סב) כ"מ מד"מ: (סג) פיר"ח והגר"א ונהר שלום וית מלר: (סד) מ"א וחי' וא"ר וזית מלר והגר"א: (סה) ח"י בשם הרוקם: (סו) טור: (סז) ח"י בשם הרוקם והגר"א כתב שלל ידון אותם ויהיו ארוכים: (סט) ויש מאחרונים שכתבו דלפילו אותן שאין נוהגין בכל השנה לטעול ידיהם לדבר שטיבולו במשקה היום טעלו כדי שישללו המטוקות על השינוי עיין בתק יעקב: (ע) וכן צענינו כתב הגר"א דיברך ומ"מ נראה דדוקא אם אוכל כזית והגר"א אעיקר הדין דטיבול במשקה קאי ולא אפחות מכזית דכתב המחבר ועיין בזה"ל:

הגהות: א) ג"ל קי"ד:

ליקוטי דברי הרב א) ובשו"ע הרב סעיף כ"ו ולא כתב דמרור הכונה הוא ללענה. ב) ובשו"ע הרב סעיף י"ט כתב כהמחבר דלא יברך. ג) ובשו"ע הרב סעיף י"ח וי"ט משמע דצריך נטילה אפילו בפחות מכזית ד) בשו"ע הרב סעיף י"ד כתב שאם אין לו חומץ או מי מלה לטיבול ראשון יטבל בחרוסת.

נתינתו בסמן
קנ"ח סעיף ד'
צ' שם בגמ' קי"א
ק' ה"ל שם ר"י
ש"ס ותשו' מהר"ל
כדי לאפוקי נפשיה
מטלוגה דפוקי
בצרכה אחרונה

הלכות פסח סימן תעג

(נו) * ואינו מברך אחריו ויקח מצה (נז) האמצעית ויבצענה לשתיים (נח) ויתן חציה לאחד מהמסובין לשומרה (יט) לאפיקומן ונותנין אותה (נט) תחת המפה וחציה השני ישים בין שתי השלימות (ס) ויגביה (כ) הקערה וישב בה המצות ויאמר (כא) הא לחמא עניא עד מה נשתנה: הגה (סב) ויאמרו (סג) נלשון שמדינים הנשים והקטנים או יפרש להם הענין וכן עשה ר"י מלונדרי כל ההגדה בל"ע (סד) כדי שיצו הנשים והקטנים. (כל זו ומהר"ל). * ואז יצוה (כב) להסירים מעל השלחן (סה) ולהניחם בסוף השלחן כאלו כבר אכלו כדי שיראו התינוקות (כג) וישאלו: ז' פ'מוזגין לו (סז) מיד (סח) כוס שני (סט) כדי שישאלו הילדים משארותם לרורות בשמלותם רש"י. (כד) מה נשתנה וכו' (ע) וכשהם או האשה שואלת א"ל לומר מה נשתנה אלא מתחיל עבדים (מהר"ל) וכשמתחיל עבדים היינו לפרעה מחזיר הקערה שבה המצות לפניו (עא) וקורא כל ההגדה וכשיגיע

ר' הרא"ש והמגרי
וה"פ ש טור
והרמב"ם ת' הרא"ש
מש"י ושאר פוס'
א שם במ"ק ט"ו
וכ"כ ה"פ
והרמב"ם
ב משנה ובימי
שם קט"ו ג טור
מהל' דלמס' עני
כ"י קט"ו ד שם
ק"י

באר היטב

טור. ולכן אם אירע שאלו כוית לא יברך זרחה אחרונה. ט"ו ומ"א ח"י: (יט) לאפיקומן. וחלק הגדול יטמין. אחרונים. גם ראוי לזכרה במטפתם ולהניח בין הכר וכסא וכשזוהי לאכול ויניחה כמו שהיא בתוך המפה וישלש לאחוריו וילך כמו ד' אמות ויאמר ק' היו אצותיו הולכים משארותם לרורות בשמלותם רש"י. וע"י כ' מע"כ ס"ק ב' טעם למנהג שהתינוקות לוקחים האפיקומן: (כ) הקערה. עם כל מה שעליה וא"ל להסיר התבשילין. טור: (כא) הא לחמא. ו"א הא כלחמא עמ"א. וכתב מהרש"ל כ' עור.

ביאור הלכה

העירומי ואם נהדפסה שניה בשלי הגליון אכן בעת מלאכה לי תנא דמסייע לדברי הלל הוא הרשב"ץ ב"י ע"י שמועה ד' ל"ה שכתב בענין כרפס דדעת הרמב"ם דבעינן כוית וכתב דכן מסתבר דכיון דלרין נעילה נדלר כוית בעינן כנאכול פה גמור דמסתבר דליו חייב נעילה נדלר לא גזר כנגנו זה משום ספק תרומה וכמו כן לענין פירות דבר שמיטלו נמשק והבדלו גם נמטה יהיה הרי ממש כדבריו וא"ע לדינא: * ואינו מברך אחריו. ע"י מ"ב ז' וכתב הגר"א צבאורו דכ"ו הוא כפי שיטת המחבר בסיומן מע"ד דמברך רק זרחה אחת על ב' כוסות הראשונים ומשום דהלל והגדה לא היו הפסק ולהכי אינו מברך זרחה אחרונה דלמקם זרחה כרפס יאכל המרור בלי הפסק אבל לפי שיטת הג"ה וכפי מהנהגו דמברך אכל כוס וכוס דא"ל לסמוך אנכרת כוס ראשון משום דהפסיק בהלל והגדה וא"כ א"ל לומר דסומכין אינו נאכילת מרור אנכרת כרפס שהרי הפסיק בהגדה והלל (אלא דפטורא דמרור מברכה משום דהו' כדברים הנאים בתוך הסעודה דנפטור זרחה המוציא) וא"כ הרי חייב לברך זרחה אחרונה אחר אכילת כרפס כיון דלא שייך למעוה הנאה אחר כן זהו חורף דברי הגר"א. ונאמת הרב מג"א מזה וכתב בסיומן מע"ד דאלו כוס לרין לברור לכולי עלמא ואפילו למאן דס"ל דהגדה והלל לא היו הפסק ומשום דכל חדא וחדא מזה נפ"ע לרובו לרין לברך על כל אחת (וכמו שכתב הר"ק בתחלת דבריו בשם רש"י) ולפי דברי מג"א דרמו דברי הגר"א וכמג"א כתבו הרבה אחרונים למעלה בסיומן קע"ח סק"ו ו' וזולת עיי"ש וז"ל דגם כלן י"ל סברא זו דכרפס ומרור ב' מלות עינה ולהכי אין אחת פוטרת את זרחה וז"ע:

לחן לבשל עכ"פ מחויבת לשמוע הקידוש וכשיגיע לר"ג אומר כל שלא אחר ג' דברים הללו לא יא' ויזהיגן שגם קוראין אותן שמשמע סדר עשרה מכות שהביא הקב"ה על מררים כדי להביד להם כמה נסים עשה הקב"ה בשביל ישראל [ח"א]: (סה) ולהניחם בסוף השולחן. ואם השולחן קטן יקיים לגמרי מעל השולחן כי בל"ה יכא שניו לתינוק [ע"ש]: (סו) וישאלו. המזנות (עח) המזנות לאכילה למה מסלקין אותם ויאמר להם שאלו רשאיין לאכול עד שיספר ציאת מררים כחז מהר"ל דאין ליתן שום מנה על השולחן עד זמן הסעודה: ז' (סז) מיד. ר"ל שלא ימחין צמוגת הכוס עד שיגיע ללפיק שאז לרין לאחור הכוס כדי שישאלו וכו'. ר"ל ועי"י יתעורר לשאול יתר השאלות ותמיהות שרואה בלילה ההוא: (ע) וכשהבן או האשה שואלת. וה"ה אם ח"ח אחד שאל לחצירו הנשאל א"ל לומר מה נשתנה: (עא) וקורא כל ההגדה. ואין לומר שיער הציון

(עא) גמרא: (עב) אחרונים: (עג) הגר"א: (עד) אחרונים: (עה) מ"א ושי"א: (עו) מ"א: (עז) רש"ל בתשובה: (עח) עיין בא"ר שהשיג על המ"א מק"ס"ה והעמיקו הפמ"ג ולכן לא התקמי דבריו: (עט) אחרונים:

הגהות: א) קט"ו: ב) קט"ו:

דיקומו דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף י"ח כתב: ואם אירע שאכל כוית לא יברך בידו שלא יברך בלעלה. ב) ובשו"ע הרב בסעיף ל"ו הביא דיש מרדקדים לומר כהא לחמא או הא כלחמא וכו', ולפיכך אף שכלל הספרים הנוסח הוא הא לחמא מימ האומר כהא לחמא או הא כלחמא לא הפסיד ובסידור כתב דיאמר הא לחמא בצירי תחת הה"א. ג) ובשו"ע הרב סעיף ל"ח כתב: בשם המ"א שבעשירי אין נוהגין אפילו בעקירת הקערה לפי שהתינוקות יודעין שיעקר האכילה לא תהיה ממצות אלו שבקערה ולפיכך לא ישאלו כלום כשיסורים מעל השולחן.

הלכות פסח סימן תעג תעד

פה באר הגוף

למצה זו צריך להגביה להראותה למסובין שתחבב המצוה עליהם (ויש להנציח מזה הפרוסה שהיא כלסם עומי (מהרי"ו) (עב) וכן כשיגיע (כה) למרדור זה (עג) "וכשיגיע ללפיתך מגביה כל אחד כוסו בידו עד שחותם גאל ישראל: הגה ונוהגין לזרוק מעט מן הכוס (כו) (עד) באלצב (ד"ע) כשמוגיע לדס ואש ותמרות עשן וכן כשמוכר המכות לז"ך עד"ש נחש"צ בכלל וצפרט הכל (עה) ט"ו פעמים (מהרי"ל) (עו) ויהיה הפת מגולה נשעה שאומר ההגדה עד לפיתך (עו) שאוחז הכוס (כו) [ד] צידו (עח) ואז יכסה הפת (אגור וצ"י):

תעד על כוס ב' אין מברכין. ובו סעיף אחד:
א שותה כוס שני "ואין מברך עליו (א) לא ברכה ראשונה ולא ברכה אחרונה שאין מברכין בורא פרי הגפן כי אם על כוס של קידוש (ב) ועל כוס של ברכת המזון "ואין מברכין על הגפן (ג) כ"א אחר כוס רביעי: הגה והמנהג בין אשכנזים לנרץ נרקה ראשונה (ד) על כל כוס וכוס (ה) אצל נרקה אחרונה אין מברכין רק אחר האחרון לנד וכן דעת רוב הגאונים:

באר היטב
צידו. וכשיאמר ונאמר לפניו שירה חדשה ז"ל ונאמר צניקוד סגול ונאמר שהוא לשון עבר דקאי על גאולת מצרים שעברה. צ"ח רש"ל שלי"ה: (כה) למרדור. אצל כשיגיע לפסח שהיו אצותיו וכו' לא יאחו צידו דהוי כמגביה קדשים בחוץ אצל מ"מ יסתכל בו. מהרי"ו סי' קצ"ג: (כו) באלצב. כתב בהגהת מנהגים דיש לזרוק בקטנה דהיינו הורט. והמ"א כתב דיש לזרוק בקמיה שהיא אצל הקטנה דבקמיה הנה הקצ"ה למצרים. וצד"מ כתב דיש ליקח באלצב דוקא וזכר למה שנאמר אלצב אלהים היא וכן עיקר. ח"י: (כו) צידו. בנוסח הברכה אשר גאלנו כתב מהרי"ו כשהל פסח בנ"ש דיש להפך ולומר תחלה מן הפסחים ואח"כ מן הזבחים דאין חגיגה דוחה שבת וצילל צ' להיפוך ע"ש. ובפסח מעובין סי' רס"ח כתב שיש לומר הכל בנוסח א' מן הזבחים ומן הפסחים. והסכמת אחרונים כמהרי"ו וכו' הב"ח. באמירת הלל אין ליבז מוטב אלא באימה וצירא שלי"ה. כתב לבוש אין נוהגין לנרץ על הלל כיון שמחלקין חזיו קודם הסעודה וחזיו לאחר הסעודה. קומא חייב בקריאת ההגדה וכשמוגיע למנהג זו ולמרדור זה אין לומר זה אלא אומר מנהג שאנו אוכלים וכו' עמ"י סי' ק"יט:

משנה ברורה
(עח) ואז יכסה הפת. שלא יראה הפת. בושמו כדאי' סי' רע"א סי' ט: א (א) לא ברבך ראשונה. ואע"ג (א) דלרצעה כוסות שחקנו רבין (ב) כ"א מצוה בפני עצמה היא מ"מ כיון דליכא היסח הדעת משתיה שהרי כשצריך על כוס א' היה יודע שישתה עוד כוס הלכך לא צ"ע לצרוב על כל כסא וכסא: (ב) ועל כוס של בה"מ. והכוס רביעי נפטר בצרכה של כוס שלישי: (ג) כ"א אחר כוס רביעי. ואע"ג שצרכת המזון הוא גמר וסילוק וחשיב כהפסק גמור לענין צרכה ראשונה של כוס ג' (ג) מ"מ לענין צרכה אחרונה לא מפסיד מדי שאין היסח הדעת מחייב לנרץ מיכך צרכה אחרונה ויכול להמחין עד שישתה כל הכוסות ואז יפטר בצרכה אחרונה את כל הד' כוסות יחד: (ד) על כל כוס. דמשהתחיל בהגדה אסור לשמות (ד) ולהכי הוי הפסק לאצורוי צרכה כזום שני ואפילו יומא דזה אינו מפסיק לענין צרכה (וכהניא דסימן קע"ח סי' ו) מ"מ כיון דכל חדא וחדא (ה) הוי מצוה בפ"ע יש לנרץ על כל כוס צרכה בפ"ע: (ה) אבל ברכה אחרונה

שער הציון
(פ) עיין בט"ו מה שהביא עוד בשם מהרי"ו דכשהל פסח בנ"ש ז"ל בלחמה לילה מן הפסחים ומן הזבחים שהרי אין חגיגה נאכלת בלילה זה דאין חגיגה קריבה בשבת והזבחים הם חגיגה ושלמי שמחה שמקריבין למחר ביום זה ועיין תשובת כנ"י סוף חא"ח מה שפירש שם שאין מדקדקין בנרץ שהרי אנו מבקשים שיגיענו ה' למועדים הנאים ששים צעבודו ושם נאכל לשנה הנאה כשלא יהיה פסח בנ"ש מן הזבחים דהיינו חגיגה ואח"כ מן הפסחים: (פא) ד"מ והעמיקו הא"ר וכן הפסים בנרץ עקב וי"א שזמור בקמיה עיין מ"א ופשוט שאם הוא אכסטים ועי"ז יהיה נמאס בעיניו אח"כ לשמות הנותן מן הכוס ויבוא ליד הפסד אובלין אין כדאי לזרוק ממנו באלצבו אלא ע"י שפיכה מן הכוס אח"כ מלאחי ש"א שלכתחלה נכון לנהוג כן ע"י שפיכה מן הכוס ולא באלצב וע"כ באכסטים בודאי יש לנהוג כמו שכתבתי: (פב) גמרא: (פג) מדרש: (פד) מ"א: (ה) ע"ש: (ו) כנגד ד' לשמות של גאולה: (ג) הגר"א בשם הרמב"ן: (ד) כן הוא דעת הגר"א דהוה העטם שמברכין על כל כוס: (ה) מ"א והט"ו כתב טעם ע"ז והוא ג"כ כעין זה:

יקוטי דברי הרב: א ובשו"ע הרב בסעיף מ"ו פסק נמי דיאמר ונאמר בנקוד סגול, אולם בסדרו כתב דיאמר ונאמר בנקוד חולם, וכן אין התיבות שירה. חדשה רק כתב ונאמר לפניו הללויה.

הלכות פסח סימן תעה

תעה יתר דיני הסדר. ובו ז' סעיפים:

א פסחים קט"ו
ב ברכות י"ה
ג הראש"ש המרדכי
ד ופ"ד טור
ה הראשונים
ו טור ו משנה
ז פסחים ל"ט
ח מ"מחל דר"פ
ט קט"ו ה טור בס
י יונה

א (א) * יטול ידיו ויברך על נטילת ידים ויקח המצות כסדר שהניחם הפרוסה בין שתי השלימות (ב) ויאחזם בידו * ויברך המוציא ועל אכילת מצה ואחר כך יבצע מהשלימה (ג) העליונה ומהפרוסה (ג) ימשתיהו ביחד ויטבלם (ג) במלח: הגה (ד) ואין המנהג לנטל צמלה (ה) גללה ראשונה דפת נקי א"ל מלת. (ו) ויאכלם (ז) בהסיבה (ח) ביחד (ט) * כזית מכל אחד ואם אינו יכול לאכול כשני זיתים ביחד יאכל (ד) (י) של המוציא תחלה (יא) ואח"כ של אכילת מצה ואח"כ יקח (יב) כזית מרור (יג) וישקענו כולו (ה) בחרוסת ולא ישהנו בתוכו שלא יבטל (ו) טעם מרירותו וימטעם זה צריך

באר היטב

(א) ויאחזם. כל שלשמן. העליונה למוציא והשלישית ללחם משנה והפרוסה על שם לחם עוני ויברך ברכת המוציא ויניח השלישית להשטמ מידו ויברך על הפרוסה עם תפיסת העליונה על אכילת מצה ויברך שתי ברכות טרם ישבס. מהר"ל והאחרונים: (ב) העליונה. אפי' חל בשבת. ד"מ ע"ל ס' רע"ד: (ג) צמלה. וכן הוא בנתיב: (ד) המוציא. עמש"ל בס' תע"ד ס"ק ח'.

ביאור הלכה

* יטול ידיו. עיין מ"ב וכתוב בשו"ע הלכות כיון שחלי הטעם בהסמך הדעת אם צריך לו שיעור ידיו היטב ולא נגע בנתיב הקודש או בשאר דברים המטמאין הידים א"ל לחזור וליטול ידיו שהרי ידיו טהורות מנטילה הראשונה ואם נטל אין לו לברך שמה יהיה ברכה לנטלה ע"ל וכעין זה כתב המ"א בסם המרדכי ואף דלדינא לדין צודאי צריך לחזור וליטול ידיו וכלעיל בסמך קנ"ח ס"ו ובפרט כשלא כיון מתחלה לאכילה ע"כ אין לו לברך ובמטאר שם והכוון שצאופן זה יטמא ידיו קודם הנטילה כדי שיוכל לברך: * ויברך המוציא ועל אכילת מצה ואח"כ רכר. הטעם משום דאיכא פלוגמא דלית פוסקים דסוברין שיברך המוציא על השלמה ועל אכילת מצה על הפרוסה ואית דסברי להיפך לכך פסק המחבר שיהא שתיים ברו [לכד התחממה בשביל לחם משנה] ויברך המוציא ועל אכילת מצה ויבצע משניהם: * כזית מכל אחד. עיין מ"ב בטעם דבר זה והוא מצדדי המפרשים. אכן בעיקר הדבר תמוה מאד דלפי כל זה נפק לן דבר חדש דגללה ראשונה צריך לאכול ב' כזית ולא מנינו זה בשום מקום וכל הני פוסקים דסברי דלצרך ג' מנות לסדר לא

ראשונות של פסח אין נוהגין כן דטפי הוא נראה לחם עוני (ו) ויאכלם וכו'. לפי שצריך שתי ברכות (ה) וכוונתו היה על השלמה ועל הפרוסה לפיכך צריך לאכול משניהם: (ז) בהסיבה. עיין לעיל בסמך תע"ב ס"ו ובהג"ה שם: (ח) ביחד. שאם יאכל מתחלה כזית של המוציא דהיינו מן השלמה (ו) הרי הוא כמפסיק בין ברכה על אכילת מצה לאכילת הפרוסה שעלה קאי הברכה ואם יאכל הפרוסה מקודם ואח"כ השלמה ג"כ הוא כמפסיק להני פוסקים דסברי דברכה על אכילת מצה קאי על השלמה וע"כ יאכלם ביחד: (ט) כזית מכל אחד. מן הפרוסה צודאי צריך כזית דהא מצדדי מנה ואין אכילת מצה מכותה מכות אצל פרוסת המוציא הלא קו"ל דהמוציא מברכין אפילו על פסח מכות וכו"ל בסמך ר"י (ז) אלא משום דיש פוסקין שסוברין דברכה המוציא קאי על הפרוסה וברכה על אכילת מצה קאי על השלמה לכך צריך מכל אחת כזית. והסכימו האחרונים דלצרך רק להכניס לפיהו את שני הזיתים צבת אחת ולרסקם (ח) אכל אין מחויב לנטלם צבת אחת אלא די שיעלם כזית לערך צבת אחת ואח"כ יעלם השאר וידיעבד אפילו צלע הכזית מעט מעט ילא כל שלא שהה מתחלה אכילתו עד סופה יותר מכדי אכילת פרוס: (י) של המוציא תחלה. היא השלמה העליונה שמעיקר הדיון עלה קאי ברכה המוציא ולא הוי כהפסק דיעבד מה שאוכלה בין ברכה אכילת מצה לאכילת הפרוסה (ט) כיון שהיא צבה לצורך אותו מנות: (י) פרוס וס"א: (ח) ח"י וס"א: (ט) פמ"ז והג"ה: (י) הג"ה: (יב) ואפילו למד לעיל סימן ר"י ס"א דדבר חשוב ככזית מברכין ב"א אפילו בלתיכ כזית הכא ליכא צריה אפילו אכלה עם השרשים שהרי אין יוצאין בשרשים (וכלעיל סימן תע"ג ס"ה) וא"כ אחי שרשים דרשות ומצטלים מרור דמזמא [מחש"ש] ועיין במ"י רע"א שפסקק בטעם זה ולי נראה פשוט דזווי המורה הוא לאכול מרור וזכר ליממרו את חיינם ופסחות מכות לא תשנה המורה לומר וא"כ מאי מהני צריה והוא תשוב הלא ע"כ ככל שהוא ליכא זכר והתם שאלי דמשום חשיבות הברכה תשוב להודות לה:

שער הציצין

(א) גמרא: (ב) מ"א וס"א: (ג) כלע"ד וכענין שאמרו לענין ברכה המוציא בסמך קס"ו ס"א עי"ש: (ד) אחרונים: (ה) פשוט: (ו) ח"י ועוד צ"ח טעם אחד דאם יאכל של המוציא תחלה [היינו השלמה דמסמחא הברכה הראשונה עלה קאי העיקר שהיא העליונה] ילא זה די חונג מצה ואינו צעין לכחלה לחם עוני לשם מצה דהיא הפרוסה ולא השלמה ולאכול של הפרוסה מתחלה ג"כ אין נכון אחרי דהשלמה מונחת מלמעלה ואין מעברין על המנות: (ז) פרוס וס"א: (ח) ח"י וס"א: (ט) הג"ה: (י) פמ"ז והג"ה: (יא) הג"ה: (יב) ואפילו למד לעיל סימן ר"י ס"א דדבר חשוב ככזית מברכין ב"א אפילו בלתיכ כזית הכא ליכא צריה אפילו אכלה עם השרשים שהרי אין יוצאין בשרשים (וכלעיל סימן תע"ג ס"ה) וא"כ אחי שרשים דרשות ומצטלים מרור דמזמא [מחש"ש] ועיין במ"י רע"א שפסקק בטעם זה ולי נראה פשוט דזווי המורה הוא לאכול מרור וזכר ליממרו את חיינם ופסחות מכות לא תשנה המורה לומר וא"כ מאי מהני צריה והוא תשוב הלא ע"כ ככל שהוא ליכא זכר והתם שאלי דמשום חשיבות הברכה תשוב להודות לה:

הערת: (1) עיין שעה"ל תע"ז אות ד לענין לכוין בברכה אכילה מצה (ר"מ):

ליקוטי דברי הרב א ובשו"ע הרב סעיף ב' פסק דאם כשנטל ידיו לטיבול הירקות היה דעתו שתעלה לו נטילה זו גם לסעודה, א"צ לחזור וליטול לסעודה אם לא הטיח דעתו וכו' ומ"מ לכתחילה אין נכון לעשות כן. (ב) ובשו"ע הרב בסעיפים ר' ח' כתב כפשוטו לשון המחבר דצריך ב' זיתים לכתחילה וצריך להכניסם יחד לפה, ורק בבלועם א"צ ביחד. (ג) ובשו"ע הרב סעיף ה' כתב שיבצע כזית מהעליונה השלימה וכזית מהפרוסה.

הלכות פסח סימן תעה

פר באר הגולה

לנער החרוסת מעליו ויברך על אכילת מרור (יד) ויאכלנו בלא (ו) הסיבה ואח"כ נוטל (טו) מצה שלישית ובוצע ממנה (א) (טז) וכורכה עם המרור (יז) וטובלה (ח) בחרוסת: הגה יש אומרים (יח) דל"ן לעולו וכן הוא במנהגים (יט) וכן ראיתי נוהגין (כ) * ואומר זכר למקדש (ט) (כא) כהלל (כב) ואוכל ביד (כג) בהסיבה ומשכירך על אכילת מצה לא (י) יסיה בדבר שאינו מענין הסעודה עד שיאכל כריכה זו (כד) כדי שתעלה ברכת אכילת מצה וברכת אכילת מרור גם לכריכה זו: ב (כה) לאם אין לו (יח) ירקות לטיבול ראשון אלא מרור יברך עליו * בטיבול ראשון בורא פרי (יג) האדמה (כו) ועל

שערי תשובה

(א) [א] ויכורה עם המרור. עין גשאלת אריה סימן ק' דמדברי הרא"ש משמע הא דמרור בעי כוית היינו משום דנזכר על אכילת מרור וא"כ י"ל דכריכה א"כ כוית והשיג ע"ו והנזכר ראיתי דחייב לאכול כוית בזמן דליכא פסח מדאורייתא וזהו"ל מדרבנן בלא טעמא דכריכה

ביאור הלכה

הזכירו זה וזאת הרא"ש ומדברי יב"ש לא נזכר אלא כוית השמש שאכל כוית ואף שאפשר לדחוק דעיקר שיעורא הוא בכוית וידיענא יואלין זו מ"מ כל כי הא מילתא היו ליה לתלמוד לפרושי ונאמא אף להני דמזכירינן ג' מלות הוא רק משום לחם משנה וגם הא דלחמיו לבין דכריכה הראשונה על מלה אחת ויבדקה ב' על מלה שניה השם שאלו יהיו המלות חבילות חבילות אצל גם לדידהו שתי המלות הם דבר אחד וכמו בשבת לחם משנה ומעיקר הדין יכול לאכול איה שירא רק משום דעל כל אחד מהמלות כוון דכריכה טוב שיעוס מכל אחד אצל דודאי די בכוית אחד נזכרו משמיהם וי"ש לפי פשרת הפוסקים וכפי פסק המחבר שאזו בשמיהם ומכיון דב' הכריות על שמיהם צידד מכש"כ דל"ן לר"ך רק כוית אחד משמיהם' גם ר' ירוחם שהעתיק ג"כ בלחמיו דעת רבי הרא"ש לא הזכיר אצל ב' כוית * ולא הזכיר ר"ע:

* ואומר זכר למקדש' א"ש הא אמריה זו הו"ל הפסח בין צרכה לכריכה והמחבר צנענו מהי"ש שאין לו להשיג וכו' כדי שתעלה ברכת אכילה וכו'. ודוחק לומר דגם אמריה זו היו מענין הסעודה כמו טול בריך. ונאמא לא מלאחי לשום פוסק הא לישנא שכתב המחבר רק כחצו דכריכה זו הוא זכר למקדש אצל לא הזכירו שיאמר זכר למקדש ואולי לאו דוקא כתב המחבר ואומר ואולי וכו' אלא שז"ר מתחלה להחליט לאכול ואח"כ יאמר הגדה זו ולינא דמקספתיא היו אמריה דל"ל במחבר וטובלה בחרוסת זכר למקדש כהלל הש"ס וכל הפוסקים והא' ואומר הוא שיעטא דלישנא ור"ע: * בטיבול ראשון בפ"ה א' דעת מג"א דל"ס אין לו ממיי מרור רק כתב חמכא שקורין אלנו חרי"ן אין מנכר עליו ברכת הנהנין כלל רק על אכילת מרור גם נידון דין שאולנו קודם הסעודה משום דל"ן דרך לאכולו כמות שהוא וזק יעקב כתב דמנכר עליו מדראוי לאכול בתומך ויכילא זו וזון כתב דחמ"ס בטהובי סימן חמ"ג עיי"ש ולדעתו יש לנכר עליו שפיר גם בפ"ה א' משום זה ונאמא דברי מג"א דל"ס חמ"ס קא"ת דאי לינו ראו לאכילה כלל א"כ אמאי יואלין כהם ידי חובת מרור לפי מה שכתבנו לעיל בסיומן חמ"ג דל"ס הפוסקים דנענין במרור דבר הראוי לאכילה ונאפשר משום דראוי לאכילה ע"י איה חיוקן מיקרי דר אכילה וכו"ש לפי מה שהגנו כהיום שאנו אוכלים אותו מפור מיקרי שפיר לאכילה ואנו רואין כהם ב"ה שובלין זו פסח בכל השנה וא"כ עכ"פ מכלל שהכל לא יא' ודלעיל בסיומן ר"ה נמ"ג סק"ה עיי"ש ואפשר עוד מדחינו רחמנא לאכולו בלילה הזה היו

באר היטב

ע"ש: (ו) הסיבה. ואם רואה להסב ראשי: (ח) בחרוסת. וכ"פ הב"ח ומהר"ל מפראג וט"ו וח"י והאחרונים לטובל בחרוסת. והמ"א כתב היכא דנהוג נהוג: (ט) כהלל. הנוסחא שלנו רק הוא כן עשה בלל בזמן שזית המקדש קיים היה כורך מצה ומרור ואוכל וכו' והט"ו כתב דל"ל היה פסח פסח מצה ומרור וכן פרש"י. דל"ך יאמר שקר כיון שאין לו פסח ע"כ אין לשבש הנוסחא שלנו ע"ש: (י) יסיה. ואם סה א"כ לחזור ולנכר ב"ח ט"ו מ"א: (יא) ירקות כו'. וטוב לחזור אחר שאר ירקות לאפוקי נפשיה מפלוגמא שנגמרא. ואם אין לו ירקות יקח דבר אחר שזכרנו בפ"ה א' אפי' הוא מין לפת. מ"א: (יג) האדמה. וכתב המ"א דוקא אם לוקח מאותו מין מרור שראוי לאכול מי מנכרין עליו כך אצל מה שאין דרך לאכולו מי כמו חמכא שקורין קרי"ן אין לנכר עליו רק על אכילת מרור ולא בפ"ה א' כמו בפלפלין שנתבאר בס"י

משנה ברורה

שכתבו. ויש מקומות (יג) שאין נוהגין לשקע כולו אלא בצינור מקצתו: (יד) ויאכלנו בלא הסיבה. שהוא זכר לעצדות (יד) ומ"מ אם רואה לאכול בהסיבה ראשי: (טו) מצה שלישית. כדי לקיים מצה בשלש: (טז) וכורכה עם המרור. ולר"ך כוית מצה (טו) וכוית מרור. וטעם כריכה זו (טז) כדי לנאח דעת הלל דס"ל דקרא דעל מצות ומרורים יאכלוהו צדידי הדדי משמע ומ"מ לנאח רק צוה ידי אכילת מצה ואכילת מרור אי אפשר צוה"ו אפילו להלל דכיון דמרור צוה"ו דליכא פסח אינו מן מדרבנן וע"כ כשיאכלם צידד אחי טעם מרור ומצטל לה לטעם מצה שהוא מדאורייתא אפילו צוה"ו! ומשום זה לר"ך לאכול מתחלה כל אחד בפ"ע ואח"כ אוכל שניהם צידד כדי לעשות זכר לזמן שהיה מקדש קיים והקרינו פסח וא' לפי דעת הא' היו אוכלים מצה ומרור צידד: (יז) וטובלה בחרוסת. שהרי (יז) כריכה זו היא זכר למקדש כהלל והלל היה מקיים מצות חרוסת במרור זה שזכרינו שהרי לא היה אוכל מרור כלל קודם כריכה זו וגם צוה לר"ך לנער החרוסת כמו במרור שאכל מקודם [מאמר מרדכי]: (יח) דאין לטובלו. טעמם שכתב קיים מצות חרוסת בטיבול ראשון (יח) וגם אין לחוש לארס שצמחור זה כיון שאוכלו עם מצה דכריכה: (יט) וכן ראיתי נוהגין. עיין בלחמיו שהסכימו דהעיקר כדעה הראשונה ומ"מ היינו דנהוג נהוג: (כ) ואומר. עיין ב"ה: (כא) כהלל. והנוסחא אלנו בהגדה כן עשה הלל בזמן שזית המקדש וכו' היה כורך מצה ומרור ואוכלם צידד (יט) ויש שכתבו שז"ל היה כורך לפסח מצה ומרור: (כב) ואוכל ביד. עיין לעיל סק"ט שכתבנו שאין לר"ך לנלו צידד רק להניסם בפיהו צו"א (כ) וה"ה הכא: (כג) בהסיבה. משום (כא) למה ששאוכל: (כד) כדי שתעלה. ר"ל דהא עושין אנו זכר למקדש וא' היה עיקר המצוה רק דכריכה ולכן לר"ך שלא להפסיק כדי שתחול דכריכה על הכריכה. ומ"מ אין זה אלא לכתחלה וידיענא (כד) אם סה צינאם א"כ לחזור ולנכר על הכריכה: ב (כה) אם אין לו ירקות וכו'. דלכתחלה לר"ך להיות הכרפס ממין שאינו מה' מיני מרור ודלעיל בסיומן חמ"ג ע"כ ס"ק כ': (כו) ועל אכילת מרור. ונכר על אכילת מרור אחר כוית מצה דאחר שכתב מילא כריסו ממנו קודם לכן בלי צרכה אינו הגון לנכר אח"כ ע"כ יברך במחלה על

שער הציון

(יג) פרי"ח וכדיחויא דש"ס דגריה חרוסת כני להמית הארס ואינו אלא משום מצוה זכר לחפיה: (יד) ב"י ומג"א ופרי"ח ומשמעות הגר"א בסק"י י"ד: (טו) שע"מ בשם חשו' שגת ארי' וכן מסיק בספר מאמר מרדכי בשם כמה ראשונים עיי"ש: (טז) גמרא: (יז) אחרונים: (יח) לנז' והגר"א: (יט) עיין ענין וח"י: (כ) א"ר וכן מסיק בזהו מאיר דלא ממ"א: (כא) אחרונים: (כב) ח"י וז"ל: (כג) גמרא:

הערות: (1) עיין סימן חמ"ג ס"ז ב"ה ד"ה לא יא' וכו' צנעני זה: (2) עיין מ"ג ס"ק כ"ו לענין אמריה ההגדה בין צרכה לאכילת מרור לשם כרפס, ובין אכילת המרור:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף י"ח כתב דנוהגין במדינות אלו לומר קודם אכילת כריכה זו כן עשה הלל בזמן שביהמ"ק קיים היה כורך מצה ומרור, ולא חשש כלל להפסק, ובסידור כתב: היה כורך פסח מצה ומרור. ב' ובשו"ע הרב סעיף י"ח כתב דאין מוכרין פסח, מכל מקום המוכיר לא הפסיד. וראה מ"ש בסידור באות הקודם. ג' ובשו"ע הרב סעיף כ' כתב: ומ"מ בדיעבד ששכח ואכל בלא הסיבה, א"צ לחזור ולאכול בהסיבה. ד' ובשו"ע הרב סעיף כ"ג כתב בהמ"א. ה' ובשו"ע הרב סעיף כ"א פסק כדעת המ"א, בלבוש ביחד.

אכילת מרור (כו) ובטיבול השני יטבלנו בחרוסת ויאכלנו (כח) בלי ברכה: ג (כט) בלע מצה (יג) יצא אבל אם בלע מרור לא יצא (ל) דטעם מרור בעינן וליכא ואפי' אם בלע מצה ומרור כאחד (לא) ידי מצה (יד) יצא ידי מרור לא יצא 'ואם כרכם (לכ) בסבי ובלעו אף ידי מצה לא יצא (לג) לפי שאין דרך אכילה בכך: ד (לד) בלא כוונה (לה) * כגון שאנסוהו נכרים או לסטים לאכול (לו) יצא ידי חובתו "כיון שהוא יודע שהלילה פסח ושהוא חייב באכילת מצה (לז) * אבל אם סבור שהוא חול או שאין זו מצה (טו) * לא יצא: ה * אכל כזית מצה והוא נכפה בעת שטותו

ה. שם נגמ' ג שם
ס. ראש השנה כ"ח
ע. פירוש הר"ן שם
לפי מה דק"ל
מלות
לרבות
כוונה ס. טור שם
הרמב"ם נבדקת
נ"ה שם

שערי תשובה

באר היטב

וכן נכריה ששויין וזכר למקדש כהלל אע"ג דליתו מצדק עליו אפ"ה ר"צ דאין מצדקין עליו עכ"ל ע"ש. והח"י חולק עליו וכחז דנכל מיני מרור מצדקין כהפ"א אף שאינו נאכל חי ע"כ מצדקין בשעת הטיבול כהפ"א ועל אכילת מרור ע"ש: (יג) יאל. אבל לכחלה יש ללעקו עד שהוא מרוסק ואח"כ יגלעו כמו במרור ועמ"א: (יד) יאל. ולא אמרינן דמבטל ליה המרור למנה כיון שלא לעסן כחשד. אבל הלוטם מנה ומרור כאחד לא יאל דמרור צומן הזה דרכנן ומנה לאורייתא ומבטל מרור למנה כ"מ בגמרא מ"א ע"ש: (טו) לא יאל. אפילו צליל שניה לא יאל. ובמרור אף אם לא ידע

ביאור הלכה

משנה ברורה

אכילה חשובה דהא אחשביה רחמנא לאוכלו כמות שהוא וע"כ יש לבדק עליו ברכה הראשונה לו דהיינו כהפ"א ועכ"פ שהכל נודא נר"ך לבדק עליו וכן נוטה דעת הגאון רעק"א בחידושו ע"ש: * כגון שאנסוהו נכרים וכו'. במשנ"י נפתייה הכולל ח"ג אות ה' מסתפק באנסוהו לאכול מרור ל"ל ללא יאל כיון שהוא מר ומזיק ואינו נהנה ועיין מש"כ בבה"ל ד"ה נטיבול: * אבל אם סבור שהוא חול. וזהו אפילו למ"ד מלות א"י כונה נמי לא יאל וכמו שמוכח בר"ן לפי סברה הראש"ל דס"ל בעלמא דמלות אין זריכות כונה וכן מפורר להדיא בדברי רא"ה מובא בס' יצין שמועה להרשב"ץ ודע דר' ירוחם בשם הומו' פליג ע"י ולדעתיהו אס יומא בעלמא מלות א"י כונה אפילו קבור שהוא חמץ נמי יאל. ולדינא לדין אין להקל בזה מאחר דאין פסקין בלא"ה מלות זריכות כונה אלא משום דמתיי' להרמב"ם שהעמיק להא דאנוה דשמואל ומוכרחין אנו לחלק דנמדי דאכילה שאני ודי לנו להקל משום סברה זו רק מה שמתיי' להדיא ולא בשאל ידע כלל שהיוס פסח או שאין זו מנה דאפשר דבזה לא מהני סברה דנהנה גרונ: * לא יצא. עיין במ"י שדעתו דבמרור אף אם לא ידע שהוא מרור או שהוא קבור שהוא חול ג"כ יאל ועיקר סברתו דמלמא דרכנן לכריע לא בעי כונה ולפי מה שכתבנו לעיל בסיומן ס' נמ"ז בשם

יצא. דיעבד דגם זה מיקרי אכילה אע"פ שלא לעסה ולא הרגיש טעם מנה. צמזול ומשום דמבטל נטע מנה אלא כיון שטעם מנה (לא) יש לומר דהתם גרע משום דהתם בעלמא אכזה טעם מנה אבל הכא יש זה טעם אלא שהוא לא הרגיש הטעם בפיו ומ"מ כ"ז דיעבד אבל לכחלה (לג) יש ללעוס אותה עד שירגיש הטעם בפיו. (ל) דטעם מרור בעינן. שירגיש המריכות בפיו וזכר לומרנו את חייס: (לא) ידי מצה יצא. ולא אמרינן דמבטל ליה המרור למנה וכנ"ל בסקט"ו (לג) דלא שייך ציטול אלא כשלוטסן ומתערינן ביהר אבל בזה שלא לעסן כל מה וחד לחודיה קאי: (לב) בסיב. היא הקליפה הגדל סביב הדקל: (לג) לפי שאין וכו'. ואם כך המנה דנדר מאכל ובלע יאל אע"פ שיש הפסק בין המנה לגרונן כיון שניהם מיני מאכל דרך אכילה בכך [פר"ח]: ד (לד) בלא כוונה. ואע"ג דמלות זריכות כונה דלעיל בסיומן ס' ס"ד ו"ש הכא דלית רואה לאכילת הרי נודא אינו מתכוין ללמא יד המלות מירלו המפרשים דנמדי דאכילה שע"כ נהנה גרונן עדיף טפי וכמתכוין דמי. ודע (לד) דכמה פוסקים חולקין ע"י וס"ל דלפי מה דק"ל דמלות זריכות כונה אין לתקן בין מידי דאכילה לשאר מלות וכל שלא נתכוין באכילה ללמא יד המלות לא יאל וכן פסק הפר"ח: (לה) כגון שאנסוהו עכו"ם וכו'. וכ"ש היכא שכפאווהו (לה) ישראל לאכול כדי לקיים מלות מנה דילא: (לו) יצא ידי חובתו כיון וכו'. ומ"מ היכא (לו) שאומר בפירוש שמכין שלא ללמא יד המלות בזה אפשר דגרע טפי אף שנהנה גרונן ולא יאל: (לז) אבל אם היה סבור וכו'. כיון (לז) שלא ידע

שער הציון

(כד) חוס' בסוגיין ובדף ק"ק וטור בסיומן חע"ג וכן בעניינו מדכתב על ציטול שני שיטלנו בחרוסת מכלל דטיבול ראשון א"י משום דהוא לשם כרפס בעלמא וכן הוא ג"כ דעת העיטור דף קל"ו ומוכח מקצתו ממנו צטור סימן תפ"ד וכן הסכים הפר"ח: (כה) ולא לקיים המלות [פמ"ג]: (כו) חוס' דף ק"כ ועיטור בדף קל"ו ובחוס' דף קט"ו כתבו עוד דמועלת הברכה מאחר שאוכל ממנו מעט: (כז) עיטור בדף קל"ד: (כח) פשוט: (כט) רשב"ן במלחמות ור"ן בסוגיא ורשב"ץ צינן שמועה וכן משמעו רש"י ורשב"ם שכתבו דטיבול שני הוא רק כדי לקיים שני טיבולים וכמו שכתב הפמ"ג ונהר שלום וכן משמעו הר"ף אלא שז"ע על הראש"ש שהעמיק דברי הר"ף ובאות כ"ה העמיק דברי רבינו יונה שהוא מקור דברי הטור בסיומן חע"ג: (ל) ועיין בפמ"ג מש"כ עוד בזה: (לא) מ"א וט"ו: (לב) מ"א בשם רשב"ם: (לג) ר"ן וחוס': (לד) חוס' בדף קט"ו והראש"ש בדעת הר"ף כפ"ג דרי"ה וכן כל יתר הפוסקים דס"ל דמלות א"י כונה מקוריהו מהא דאנוה דשמואל אלא דלא ס"ל לתקן בזה והרה"מ ג"כ מסתפק דלולי ט"ם יש בדברי הרמב"ם: (לה) עיין בפסר כמות ממרים נר"ה דף ק"ט: (לו) עיין בה"ל מ"ש"כ בשם יצין שמועה לרשב"ץ שמתיי' סברה זו אפילו למ"ד נ"ע. והיינו אפילו בלא אנסוהו כיון שהוא כפיר צדדיה שלא ללמא: (לז) עיין בה"ל מ"ש"כ בשם יצין שמועה לרשב"ץ שמתיי' סברה זו אפילו למ"ד מלות אין זריכות כונה וכן וכתבנו לעיל בסיומן ס' נבה"ל:

א"י קובי דברי הרב: א) ובשר"ע הרב בסעיף כ"ב פסק דבאכילה הראשונה א"י כוית וכן א"י טיבול בחרוסת ואחר שאכל הכוית מצה צריך להטביל כוית מרור בחרוסת רק ברכה לא יברך עכשיו כיון שכבר אכל ממנו קודם, ואפילו אכל כוית בתחילה צריך נמי לאכול עכשיו, וכו'. ב) ובשר"ע הרב בסעיף כ"ח כתב דיצא וכשיטה הראשונה. ג) ובשר"ע הרב בסעיף כ"ח פסק דבאנסוהו לאכול מרור יצא. ד) ובשר"ע הרב בסעיף כ"ט הביא המחלוקת והכריע דטוב לחוש לדבריהם דאפילו בדברבן נמי בעי כונה ולחזור ולאכול מרור בכונה בלא ברכה.

(לח) ואח"כ נתרפא חייב לאכול אחר שנתרפא לפי שאותה אכילה היתה (לט) בשעה שהיה פטור מכל המצות: ו [נ] אכל כחצי זית (מ) וחזר ואכל כחצי זית (מא) יצא ובלבד שלא ישהה (מב) בין אכילה לחברתה יותר מכדי אכילת (מו) פרס: (מג) וע"ל סימן תרי"ז ס"ג: ז * אין חיוב אכילת מצה (מד) אלא בלילה הראשון (זי) בלבד: (מז) והנהגו לעשות שלש מצות של סדר מעשרון וזכר ללחמי מודה ועושים זהם (יח) סימן לידע איזה ראשונה או שניה או שלישית ומנימים הראשונה עליונה והשניה בלחמנו והשלישית בתחמונה לכריכה ואם שניה לא עכב (טור בשם הרא"ש) ואופן אותם ג"כ כסדר (כל זו ואנדרסה) ואם נשברה (מח) אחת מהן לוקחין אותה (יט) לשניה דגללו הכי פורסין אותה (אגור). ואף בלילה הראשון (מט) יוצא בכזית. (ושיעור כזית ע"ל סימן תפ"ו):

תעו מנהג אכילת צלי בליל פסח. וברו ב' סעיפים:

א * מקום (א) [ח] שנהגו לאכול צלי בלילי פסחים אוכלים מקום שנהגו (א) שלא לאכול אין אוכלין גזירה א משנה פסחים שמא יאמרו בשר פסח הוא ויבכיל מקום אסור לאכול (ב) שה צלוי (ג) כולו כאחד בלילה זה מפני: ב * צריחא שס

באר היטב

שהוא מרור או שהוא סגור שהוא חול ג"כ יאל ח"י ע"ש: (טו) פרס. היינו מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה. וכחז הט"ז דלף שלא הפסיק כשיעור זה יאל מ"מ מזה מן המוצר לנלוז כזית מזה וכן מרור כשהוא מרוסק כפעם אחת כמש"ל ס"ק י"ג ובס"ד ק' ע"ש: (זי) בלנד. ומ"מ מחזיר לאכול בכל יום פת אלא שיואל במזה עשירה ר"ן: (יח) סימן. ואין לעשות אחריות להכירא שכשנזכרין אותה היו מוחק ב"ט רמ"א בתשובה ס' קי"ט וע"ל ס' ש"מ ס"ג מש"ש: (יט) לשניה. ובמדינות אלו נוהגין לעשות מהעיסה ד' מצות וקורין לרביעי מזה ספיקא כדי שאם יארע תקלה בחד מהן לוקחין אותה. ועמ"י:

(ח) שנהגו. ובאלו הארצות אין נוהגין לאכול צלי. לנש. ואלאו מפני מראית עין ומיהו לצורך חולה קנת יש להקל בזה. מ"א וכ"כ הח"י. אבל הפ"ח אומר בין גללו ואח"כ צלי בין גללו ואח"כ צלי קדר יש לאסור

ביאור הלכה

כמה פוסקים דאין לתקן כהי א"כ ה"ה במרור. ואפילו לח"י שהוא מיקל במרור מטעם שהוא מלחמא דרבנן מ"מ ב"י"ט שני שהוא ג"כ דרבנן מדה דאין להקל באלו מצוה וסבור שאינו מזה כי היכי דלא לגלול ביה: * אין חיוב אכילת מצה וכו'. ומי שאין לו מצה לא יאל ב"י"ט חוץ למחוס עטור זה וע"י עכ"ס להביאו שרי ואפשר אף כשלא יבא לו כ"א אחר מצות [פמ"ג כפי תע"ן]:

(מ) אלא ששהה בלילותיו אח הכזית יותר מכדי אכילת פרס אין מנערף יחד ואינו יואל: (מא) יצא. היינו (מב) דביעבד אבל לבחלה כריך לאכול כזית מזה ובלעול: (מב) בין אכילה לחברתה. הלשון אינו מדויקת כ"כ דלכריך שלא ישהה מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה יותר מכדי אכילת פרס דזה אין נחשב בכלל אכילה: (מג) וע"ל סימן תרי"ב. מהו שיעור פרס: ז (מד) אלא בלילה הראשון. דכחצי בערב תאכלו מצות אבל שאר כל הלילות וכל הימים אינו מחזר אלא שלא לאכול חמץ ואף דמחזיר לאכול פת ב"י"ט כדמוכח בס' קפ"ח (מז) יכול לנאח במזה עשירה דהיינו שנילושה במי פירות אבל לחם עוני אינו מחזיר מן המורה כ"א בלילה הראשון ומשום ספיקא דיומא חייב לדין אף בלילה שניה: (מה) בלבד. ובשם הגר"א כתבו דע"פ מצוה איכא לאכול מצה כל שצעה אלא שאינו חיוב: (מו) ונהגו לעשות וכו'. עיין בספר בית מאיר שמפקפק על המנהג ובכמה מקומות להדיקם שחקקע המנהג: (מז) סימן. ואין לעשות (מג) אחריות להכירא שכשנזכרין אותה היו מוחק ב"י"ט: (מח) אחת מהן. פי' אפילו אם נשברה (מד) השלישית נשברה ואם מ"א ועוד הרבה אחריות דלא בכריכה: (מט) וישא: (מג) רמ"א בתשובה: (מח) אחת מהן. פי' אפילו אם נשברה (מד) השלישית נשברה ואם מ"א ועוד הרבה אחריות דלא בכריכה: (מט) וישא: (מג) רמ"א בתשובה: (מח) אחת מהן. פי' אפילו אם נשברה (מד) השלישית נשברה ואם מ"א ועוד הרבה אחריות דלא בכריכה: (מט) וישא: (מג) רמ"א בתשובה:

א (א) שלא לאכול וכו'. ובאלו הארצות (א) אין נוהגין לאכול צלי בשני הלילות ואפילו צלי קדר [פי' שגללה בקדירה בלא מים ושום משקה אלא מתבטל במהול היואל ממנון אע"פ שאינו דומה לגלית הפסח שהפסח שגללה בקדירה פסול אפי"ה יש לאסורו מפני מראית העין שלא יעשו להחזיר גם צלי אש ואפילו אש בישלו מתחלה במים ואח"כ עשאו צלי קדר יש לאסור מטעם זה ומיהו לצורך חולה קנת יש להקל בזה (ב) ואם היה צלי ואח"כ בשלו מותר לכל: (ב) שה. בין שה כשבים (ג) או שה עושים (ג) כולו כאלה

שער הציון

(לח) כן מוצא ב"ר וזה"מ: (לט) לאפוקי שומר אבישה [או משמר אמת] אף יהוא ג"כ פטור או מכל המצות [ואפילו יכול לקיים שניהם אם צריך לערוך אחר זה לדעת כמה פוסקים וכלעיל בסיון ל"ח ע"ש] אם אכל מצה אזי יאל ידי חובתו יהוא איש אלא שאו לא חייבתו המורה מפני שהוא עוסק במצוה אחרת ומ"מ מתפקדא אס וכל אז לבקר ברכת אכילת מצה אקצ"ו וכו' כיון שהוא או אינו מצוה ע"ז: (מ) כן משמע מקמימת הפוסקים וכן מוכח בימא דף פ' ע"ב גבי"י ד"ה כזית ע"ש: (מא) כ"כ מ"א בסק"ד וכ"כ הט"ו בסק"י"א: (מב) מ"א ושא: (מג) רמ"א בתשובה: (מד) אחריות: (מז) כולו מ"א ושא: (מח) אחריות: (מט) וישא: (מג) רמ"א בתשובה:

הנהגות: א) צ"ל ס"ד: הערות: 1) עיין ת"צ תע"ז קק"ו ובה"ל שם לענין ברכת אכילת מצה אחר מצות:

ליקוטי דברי הרב (א) ובשו"ע הרב סעיף ל"ב לא מובא סברה זו כלל. (ב) ובשו"ע הרב בסיומן תנ"ח סעיף ה' ואילך מביא המנהג באריכות.

הלכות פסח סימן תעז

שנראה כאוכל קדשים בחוץ (ד) ואם היה מחותך או שחסר ממנו אבר (ה) או שלק בו אבר והוא מחובר הרי זה מותר במקום שנהגו: הגה ולא יאכל ולא ישמה הרצה יותר מדאי שלא יאכל האפיקומן על (ו) אכילה גסה או ישמך (ז) וישן מיד (מהרי"ל): ב (ח) אפילו בשר עגל ועוף כל דבר (ט) שטעון (צ) שחיטה אסור לאכול צלי (י) במקום שנהגו שלא לאכול צלי: הגה נוהגים בקצת מקומות לאכול בסעודה צינים וזכר לאנחות (יא) ונראה לי הטעם משום (יב) שליל (ג) חששה בזה נקבע צליל פסח ועוד זכר לחורבן (יג) שהיו מקריבין קרבן פסח ויש נוהגין שלא לאכול שום עיז צלילה (יד) רק צ' עיזים שעושים בקדר (מהרי"ל):

ג סע ע"ד טור
בשם הירושלמי

א ה"ר"ף והר"ש
בס"ס פ"פ רמב"ם
ב זיממו לעיל
בס"י תפ"צ ס"ו
ג מיתר דרנה
לכילה
ק"כ וכח הר"ש
שנון להחמיר
וש"פ

תעז דיני אכילת האפיקומן. וכו' ב' סעיפים:

א *לאחר גמר כל הסעודה אוכלים ממצה השמורה תחת המפה (א) כזית (ב) כל אחד זכר לפסח הנאכל (ג) על השוכה (ד) ויאכלנו בהסיבה (ה) ולא יברך עליו [א] (ו) *ויחא זהיר לאכלו קודם

באר היטב

צילנו ואח"כ צלאו ע"ש: (א) שחיטה. אכל דגים וצינים נלוים מותרים. אחרונים: (ג) ת"צ. פ"י כמו שחל יוס' א' של פסח יהיה לעולם בזהו יוס' ת"צ וסימן על מצות ומרורים יאכלוהו. ועיין ח"י ופשוט דאין חילוק בין ליל א' לליל צ' בכל ה"ל. אחרונים:

(ח) כזית. והסכמת האחרונים לכתחלה יש לאכול כשיעור צ' ויתם א' זכר לפסח ואחד זכר למצה הנאכלת עמו ולכל הפחות

משנה ברורה

כאחד. דהיינו ראשו על כרעיו ועל קרבו כמו בפסח: (ד) ואם היה מחותך או שחסר וכו'. ר"ל שאלה אותו כשהוא מחותך או אפילו כשהוא מחובר אלא שמתוך ממנו אבר אחד קודם הלילה ובשעת צליה הניחו אלו (ד) ואלאו ציד: (ה) או שלק וכו' והוא מחובר. ר"ל ואח"כ צלוהו כולו כאחד הואיל ואינו דומה ללית הפסח הרי זה מותר בכל זה: (ו) אכילה גסה. דהיינו שאינו מתאוו כלל לאכול שאז (ה) אינו עושה מצוה מן המצוות שאף האפיקומן הוא זכר לפסח והפסח נאכל על השוכה דהיינו שהוא

[א] ויהא זהיר לאכול קודם מצות. ועיין שו"ת צ"ח יהודה צ"ח ב' בגמרא בע"פ שנים הנהרים וחלם לו חלוט שנירץ להטעות בו' והבאמי דבריו לעיל ס' רפ"ח ועיין בדגול מרבה שדעמו שמי שאירע לו אונס שלא יכול לאכול פרוסת המצוה עד חצות לא יברך על אכילה מזה דפסק (ח) כזית. והסכמת האחרונים לכתחלה יש לאכול כשיעור צ' ויתם א' זכר לפסח ואחד זכר למצה הנאכלת עמו ולכל הפחות

ביאור הלכה

* ויהא זהיר וכו'. עיין מ"צ מש"כ שנירץ לחזר מאד וכו' כי בגמרא איתא לדעת רשב"ע דפסק מן המורה אינו נאכל אלא עד חצות ה"ה מזה דאיתקש לפסח ור"ע פליג עליו וסבר דפסק וזמן אכילתו הוא כל הלילה וממילא ה"ה מזה ומה מן המורה הוא כל הלילה ויש פלוגתא בין הראשונים אם הלכה כרשב"ע משום דיש הרבה סתמי משנה כוונתה או כר"ע משום דהלכה כר"ע מחבירו ודעת הרמב"ם והרב המגיד ובעל העיטור ואז"ל בשם הר"י מקורבי"ל לפסוק דומן אכילה מזה כל הלילה ו"א דגם דעת הר"ף כן מדיהשמיט מיתר דרנה דאמר דאכילת

שבע כבר ולכן אוכלין האפיקומן אחר גמר הסעודה כמו שיתבאר בסימן תע"ז מ"מ צריך שיהא לו קצת תאווה לאכול ואם לאו אין זה מן המצוות ואם שבע כ"כ עד שנפשו קצה באכילה מרוב שובע אף שדומק ענינו לאכול (ו) אינו יוצא ידי חובתו כלל במצוה זו שאכילה גסה כזו אינה נקראת אכילה כלל. כתבו הפוסקים אל יהיה אכילה אפיקומן עליו לטורח דע"ז אין מתקיים המצוה מן המצוות: (ז) וישן מיד. וממילא בתוספתא (ז) חייב אדם לעסוק בהלכות פסח כל הלילה: ב (ח) אפילו בשר עגל ועוף. ר"ל אף שאין הפסח בא מהם מ"מ אסור לאכול צלי לפי שהעולם יטעו ציון צלי ויצאו להחמיר גם בשר צלי מכבשים ועיזים: (ט) שטעון שחיטה. לחפזי (ח) דגים וצינים מותר לאכול כלים בכל מקום לפי שאין דומין כלל לבשר ולא יטעו בזה. ואפילו הבינה שמימימים על הקערה מותר ע"י צלי ולאכלה [ט"ו]: (י) במקום שנהגו שלא וכו'. אכל במקום שנהגו לאכול צלי מותר לאכול (ט) אפילו עגל שליו כולו כאחד דאין הפסח בא ממנו: (יא) ונ"ל הטעם וכו'. והגר"א כתב עוד טעם מפני שהבינה הוא זכר למגינה וכמבואר לעיל בסימן תע"ג ס"ד וע"כ צריך לאכול ג"כ ומה שאין אוכלין הרוע לפי שעושין אותו צלי כמ"ס בסימן תע"ג ואין אוכלין צלי ויוצאין באפיקומן שאוכלין עכ"ד ולפ"ז נראה דיהדר לאכול גם צליל א' אותה בינה שעל הקערה ושאר צינים שאוכלין הוא משום שנשתרצה המנהג: (יב) שליל ת"ב נקבע וכו'. פ"י כמו שחל יוס' א' של פסח יהיה לעולם בזהו יוס' ת"צ וכמבואר לעיל בסימן תכ"ח ע"ש: (יג) שהיו מקריבין. ומתאכלין ע"ז ולפי טעם זה שייך המנהג גם בימי השני [ח"י] וכן הוא ג"כ לטעם הגר"א הג"ל ומ"מ צריך לידע שלכל הטעמים הבינים שאוכלין בחוץ הסעודה (י) הוא רק זכר בעלמא ודלא כההמון שחושבים זה למצה ומתחמ זה ממלאים כרסם עד שאוכלין אפיקומן על אכילה גסה ולכן צריך אדם לידע בנפשו [ח"א]: (יד) רק שני טיבולין. ומה שטובלין גם המרור שעל הכריכה בחרוסת אין זה טיבול שלישי דהוא רק משום ספק בלבד [ט"ו] בסימן תע"ה:

א (א) כזית. ולכתחלה טוב (א) שיקח שני ויתם אחד זכר לפסח ואחד זכר למצה הנאכלת עמו: (ב) כל אחד. ואף (צ) נשים חייבות זה: (ג) על השוכה. ועיין לעיל בסימן תע"ז ס"א בהג"ה ובמה שכתבנו שם בסימן: (ד) ויאכלנו בהסיבה. ובידעוד אם שכתב ואלו צלל הסוכה (ג) א"צ לחזור ולאכול (ד) א"ס קשה עליו האכילה: (ה) ולא יברך עליו. שהוא רק לזכר ונכ"ל כתב שצ"ה ראיתי מבני עליה שהיו מנשקין המצות והמרור וכן הסוכה כניסחמו וביצאחמו וכן ארבעה מינים שגולגז והכל לחצו המצוה ואשרי מי שעובד ה' בשמחה: (ו) ויהא זהיר וכו'. שיון שהוא זכר לפסח צריך לאכול בזמן פסח והפסח אינו נאכל אלא עד חצות וכו'

שער הציון

(ד) גמרא: (ה) פוסקים: (ו) מ"א וס"א: (ז) מציאור הגר"א: (ח) פוסקים: (ט) תוספתא בינה פ"צ והוצא גם בירושלמי: (י) ובפרט לפי טעם הגר"א הוא רק לבינה אחת שמונה על הקערה: (א) אחרונים: (ב) כנ"ל בסימן תע"ג ס"ד: (ג) פ"ח שמקד דביעוד על דעת הרמב"ם עי"ש: (ד) שמדעת רש"י ורשב"ם משמע דבאפיקומן יוצאין ע"ש המצוה לאכילת מזה אלא שמתקן לברך בתחלת הסעודה וצריך צאמה לבין צרכה לפטור גם האפיקומן ולדידהו בודאי צריך לחזור ולאכול בהסיבה:

הערות: (1) עיין לעיל ס' תע"ב מ"צ ס"ק כ"ב לענין זה:

א"י קו"ט דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ד' כתב דיש לסמוך על המקילין לענין דיעבד שאם שכח ואכלו בלא הסיבה א"צ לחזור ולאכול.

הלכות פסח סימן תעז

פח באר הגולה

חצות. (ויקדים עולמו (ז) שגם ההלל יקרא קודם חצות) (ר"ן פ' ע"פ וספ"ז דמגילה): **ב** אם שכח ולא אכל אפיקומן ולא נזכר עד שנטל ידיו או שאמר הב לן ונברך אוכל אפיקומן (ה) 'בלא ברכת המוציא ואם לא נזכר עד שבירך בהמ"ז 'אם נזכר קודם שבירך בפה"ג (ט) יטול ידיו ויברך המוציא ויאכל האפיקומן (ויחזור ויברך בהמ"ז (י) ויברך בפה"ג וישתה הכוס (י"א). 'ואם לא נזכר עד אחר שבירך בפה"ג (ב) (יא) לא יאכל אפיקומן (יב) ויסמוך על מצה שאכל (יג) בתוך הסעודה שכולן שמורות הן משעת לישא 'אבל במקום שנהגו לעשות (יד) שימור למצת מצוה משעת (א) קצירה (טו) אפילו לא נזכר (טז) עד אחר ההלל יטול ידיו ויברך המוציא ויאכל האפיקומן: הגה ויחזור ויברך על הכוס (יז) ואין לחוש במה (ד) [ב] שמוסיף על הכוסות (תשובת הראש"ם כלל כ"ד) ואם נאדף האפיקומן יאכל כוונת אחד ממנה שמורה אחרת (רוקח):

שערי תשובה

זכרות להקל ואם החשיך לו עד סמוך לחצות יקדש וישתה כוס ראשון ויטול ידיו ויברך המוציא ועל אכילת מנה ויאלץ והגדה יאמר אח"כ וגם יברך על המרור מיד קודם חצות קודם אמירת ההגדה ע"ש ועיין לקמן ס' תקמ"ח סק"ו מדן און כלל פסח בשם תשובת מהר"ם מלוניץ ואחר פוסקים: [ב] שמוסיף. עבה"ט ועיין בשו"ט ח"ג ש' של שבע טעם לה ומ"ש בקיטור של"ה משום בור אכולין לא ידעתי מה בור אכולין יש בה ומעולם ראיתי אצתי ורבותי נוהגין כן וכ"כ במג"א ס' ת"ק ואין כאן בור מנה והוא זכרון לליאת מחר:

באר היטב

לא ימעט מכזית. וכתב הרוקח אל יהיה לו אכילת אפיקומן לטרחא. ועסי' תע"ז בהג"ה שלא יאכלנו על אכילת גסה דע"ג שהפסק נאכל על השועה מ"מ בני שיהא מתאווה לאכול ז"ת. כתב של"ה ראיתי מבני עליה שהיו מנשקין המנות והמרור וכן סוכה כניסתו וצילתו וכן ד' מינים שגולגז והכל לחצות המנה ואשרי מי שעוד ה' בשמחה. וע"ל ס' תע"ג סק"י י"ט מש"ס בשם הרש"ל. ובפסח מעבדין ס' שט"ו כתב עוד וז"ל ומנהגי ליקח מקל ידי ומנעלי דרגלי ולומר ככה תאכלו אותו מתניסם חגורים

ונליכס דרגליכס ומקלכס בדכס ואכלתם אותו בחפזון פסח הוא לה' ולכן אני נוהג שלא להפסיק האזור כלל פסח עד אחר אפיקומן עכ"ל ובמדינות אלו אין נוהגין כל זה: (ב) לא יאכל. והסכמת אחרונים דגם עכשיו יאכל אפיקומן ויברך בהמ"ז בלי כוס עמ"א ועיין בגמ"ז: (ג) קצירה. פי' המלה של מנה שומרין משעת קצירה ולא שאר מנות ולא יאכל מאותה מנה חוץ הסעודה: (ד) שמוסיף.

ביאור הלכה

מנה לאחר חצות לא יא ידיו חוצות לראש"ם אכן יש הרבה מגדולי הראשונים דס"ל דלאחר חצות לא יא ידיו חוצות והם הר"ם בפרק ע"פ והסמ"ג בשם הר"י בעל החושפות וכן במחמ"ז נ"ו ע"כ כתב שם התוס' כן וכן במגילה כ"א ליד בפסחים ק"ב ע"כ מסתפקים החושפות) והמרדכי בסוף פסחים ורבינו ירוחם צנחני ה' ח"ד וכן מלמד האור זרוע ג"כ עי"ש דלא יא מן המורה והרוקח והראש"ם והרשב"א והר"ן מסתפקים בזה וכתב דע"כ יש לזהר שלא לאחר יותר מחצות ויש מהראשונים שכתבו דאפילו לר"ע הוא רק לענין דאורייתא אבל משום הרחקה מורה דאסור לכתחלה לאחר יותר מחצות וכ"כ הגר"א בדבריו והנה משום זה החליטו הרבה אחרונים דאף דעודאי חייב לאכול מנה אף שבאחר לאחר חצות דשאל הלכה דמן המורה זמנו כל הלילה עכ"פ לא יברך על אכילת מנה דספק זכרות להקל:

משנה ברורה

וכ"ש כוונת הראשון שמברכין עליו על אכילת מנה שצריך לזהר מאד (ה) שלא לאחר עד חצות וצדיעבד אם איחר מסתפקים הראשונים אם יא ידיו חוצות וע"כ יאכלנו ולא יברך עליו על אכילת מנה וגם מרור אף שהוא מדרבנן יזהר לאכול קודם חצות ואם איחר יאכלנו בלא זכרה ואם החשיך לו קודם אמירת הגדה עד סמוך לחצות יקדש וישתה כוס ראשון ויטול ידיו ויברך המוציא ועל אכילת מנה ויאלץ וגם יברך על המרור מיד קודם חצות ואח"כ יאמר הגדה ואח"כ יסעד סעודתו [אחרונים]: (ז) שגם ההלל. ר"ל עם זכרותו שמברך לאחריה יאמר (ו) לכתחלה קודם חצות: **ב** בלא ברכת המוציא. דאף דבקיטור קע"ט י"א דאם אמר הכן לו ויברך הוא היסח הדעת ואם יראה לאכול צריך לחזור ולברך הכא (ו) אסחא דרמנא סמיכין דאין תלוי בדעתו דהא צריך לקיים רצון ה' וצודאי השמחה גרמה לו שיטול ידיו או לומר הכן לו ויברך ולא יסעד דעתו לגמרי: (ט) יטול ידיו. דכיון שצריך זכרות המזון (ח) אסחא דרמנא ועיין בפמ"ג שכתב (ט) דיעול בלא זכרה וצפרט היכא שידע שלא הסיח דעתו שלא יברך: (י) ויברך בפה"ג וכו'. וזהו כוס שלישי ולא הזכירו ליה לשמות כוס זה סמוך לזכרת המזון הראשון דלא תקנו כוס ג' אלא בגמר אכילתו וזה שכתב לאכול אפיקומן כמי שלא גמר אכילתו דמי [ב"ת]: (יא) לא יאכל האפיקומן. דאם יאכל יטעך לברך זכרת המזון וזכרת המזון צריך כוס וא"כ הוא כמסיק על הכוסות וכתבו (י) כמה אחרונים דכ"ו הוא להני פוסקים דס"ל לעיל סימן. קפ"ד זכרת המזון טעונה כוס אמנם לפי מנהגנו כמ"ד זכרת המזון צעלמא אינה טעונה כוס גם עכשיו יאכל האפיקומן ויברך בהמ"ז (יב) ויסמוך על מצה וכו'. ר"ל שזה יהיה נמשך לשם אפיקומן אע"פ שלא כוון או לא שם דק"ל בסימן תע"ח. דלאחר אפיקומן אין לאכול שום דבר ואיזה האל אכל אחר המנה עוד זכרים אחרים (יא) מ"מ צדיעבד יא: (יג) בתוך הסעודה וכו'. הא אם לא היה לו שמורה כלל בתוך הסעודה אף שכתחלה הסעודה אכל הכוונת מנה שמורה דאין חזר ואוכל אפיקומן דלא יא מנות אפיקומן בזה דהא צענין שיהא נאכל על השועה [פר"ח ומ"ג]: (יד) שימור למצת מצוה. ולא אכל מאותה מנה (יב) חוץ הסעודה שיהיה יכול לקמון ע"ז לשם אפיקומן: (טו) אפילו אם לא נזכר וכו'. וכ"ש אם נזכר (יג) קודם שהחמיל לומר הלל צודאי אוכל אפיקומן ומברך בהמ"ז על הכוס ואין כאן משום שמה בין כוס שלישי לרביעי דאסור כלקמן בס' תע"ט (יד) שמיני שהשלישי היה צעטות חזר הכוס שהוא מברך עמה עליו להיות שלישי: (טז) עד אחר ההלל. ר"ל וגם מיד בפה"ג על כוס רביעי ששומה אחריו: (יז) ואין לחוש וכו'. שכיין שמתחלה היה הכוס

שער הציור

(ה) עיין בה"ל: (ו) הגר"ז ועיין בח"י שמוכח ג"כ שרק לכתחלה יש לזהר בזה: (ז) נקט המחבר דעת ר"פ המוציא צבור והגמ"ה בשם סמ"ק וכן דעת החושפות זכרות דף מ"ב ואף דהטור הביא דעת האב העשירי והראש"ם שלא כר"ם מ"מ ספק זכרות להקל: (ח) מ"א: (ט) והגר"ז כתב דמברך ענטי' ונראה היכא שידע שלא הסיח דעתו גם הוא מורה דלא יברך: (י) עי"ש ומ"א וכו' והגר"ז ודעת הפוסקים שיוצא מ"א: (יא) מ"א וכו' (יב) מ"א והיטע אף שכתחלה אכל כוס שמורה דאין [פר"ח ומ"ג]: (יג) ואם החמיל לומר הלל צודאי אוכל אפיקומן ומברך בהמ"ז על הכוס ואין כאן משום שהמיה בין כוס שלישי לרביעי דאסור כלקמן בס' תע"ט (יד) שמיני שהשלישי היה צעטות חזר הכוס שהוא מברך עמה עליו להיות שלישי: (טז) עד אחר ההלל. ר"ל וגם מיד בפה"ג על כוס רביעי ששומה אחריו: (יז) ואין לחוש וכו'. שכיין שמתחלה היה הכוס

ליקוטי דברי הרב א ובשו"ע הרב סעיף ז' כתב ויזהר ליטול ידיו בלא ברכה קודם אכילת האפיקומן. (ב) ובשו"ע הרב סעיף ה' כתב שיברך על גטילת ידיים, ועיין בשו"ע א"ח ס' ג. בשו"ע הרב סעיף ט' כתב, שאף מי שמחמיר על עצמו כל ימות השנה ואינו מברך ברכת המזון בלא כוס, ונזכר שלא אכל האפיקומן אחר שבירך על המרור, ישתה כוס רביעי, ואח"כ יטול ידיו ויאכל אפיקומן ויברך ברכת המזון בלא כוס שלא להוסיף על מנין הכוסות. (ד) ובשו"ע הרב סעיף ח' הוסיף שמ"מ טוב שימזוג את הכוס הרביעי קודם ברכת המזון, ולא ישתה אלא אחר אמירת ההגדה והלל.

תעז שלא לאכול אחר אכילת האפיקומן. ובו ב' סעיפים:

א משנה פסחים
ק"ט ודמפרס
לה שם
גמרא
שמואל ור' יוחנן
וכלשנא קמא דרב
יהודה אמר שמואל
ב משנה שם וברבי
יוסי ופסי' יתב"ס
נפרק ח' דרב
יוסי אפיפא קלי
וה"ה לענין מנה
מעבדא דרבא שם
א משנה פסחים
ק"י ב יינתנו
לעיל סימן תע"ג
ק"ב ב משנה ק"י

א *אחר אפיקומן (א) אין לאכול (ב) שום דבר: הגה (ג) ולא יאכלנו (ד) שני מקומות (ה) דלא עדיף מאלו הפסיק בשניה לאסור לאכלו משום דהו כשני מקומות (טור): ב *מי שישן (ו) בתוך הסעודה והקיץ (ז) אינו חוזר לאכול. בני חבורה שישנו מקצתן בתוך הסעודה (ח) חוזרים ואוכלים נרדמו כלם ונעורו לא יאכלו (ט) * נתנמנמו כלם יאכלו: הגה וכל זה אינו אלא שישנו לאחר שהתחילו לאכול האפיקומן (י) אכל שניה (ג) קודם לזה (יא) לא היו הפסק (טור ורבינו ירוחם):

תעט ברכת המזון על כוס שלישי. ובו סעיף אחד:

א *אחר כך (א) מוזגין לו כוס שלישי (ב) ומברך עליו ברכת המזון ובורא פרי הגפן (ג) ושותהו בהסיבה (ד) יולא יברך אחריו (ה) * יולא ישתה (ו) יין בינו לכוס רביעי: הגה (ז) מיהו מכוס

היטב

המשכרין דוקא כמ"ש סי' תפ"א וכמ"ש ב"י סי' תע"ז סי' ק"ב וכן עיקר דלא כמ"א שכתב בפשיטות וכמו שאסור לאכול כך אסור לשחות ואין זה הסכמת הפוסקים. ח"י: (ג) בשני. אפילו נחדר א' לא יאכלנו בשני שלמות. ודוקא באפיקומן שהוא זכר לאכילת פסח אבל שאר הסעודה מותר לאכול בשני מקומות. מ"א: (ג) קודם לזה. אפילו בתוך האכילה אין צורך כלום ד"מ דלא כמהר"ל: (א) מוזגין. ונריך שטיפה והדחה אם אין הכוס נקי. עה"י: (ב) יין. ה"ה שאר משקין דמשכרין אבל משקה שאינו משכר

משנה ברורה

הכוס שלישי נעשות נחשב זה הכוס לכוס שלישי ואף שא"כ הוא שלא כסדרן שהקדים לזה הכוס של הלל שהוא ראוי להיות (טו) אחרון אין הקדר מעכב. ודע דלפי מה דנוהגין בכל השנה לברך בהמ"ז בלא כוס גם כן יאכל האפיקומן בלא כוס:

א (א) אין לאכול. כדי (א) שלא יעצור מפיו טעם מזה של אפיקומן א שהוא מזה ע"י טעם אותו מאכל ובידיעבד אם אכל אחריו שום דבר (ב) יחזור ויאכל כוונת מנה שמורה לשם אפיקומן: (ב) שום דבר. ולענין שמה (ג) נחלקו הפוסקים יש להחמיר במשקה המשכר ולכתחלה נכון לזהר מכל משקה חוץ ממים וכה"ג כמו שמוצא לקמן בסיומן תפ"א במ"ז סק"א: (ג) ולא יאכלנו. להאפיקומן אבל שאר הסעודה לית לן בה: (ד) בשני מקומות. וה"ה נחדר אחד ומקצתו בשולחן זה ומקצתו בשולחן אחר דהו כשני מקומות והטעם שאפיקומן זכר לפסח ופסח אינו נאכל בשני מקומות לפי שנאמר צית אחד יאכל: (ה) דלא עדיף. מצינו ראייה שגם צמח נאכל בשני מקומות כשני מקומות כמו בפסח: ב (ו) בתוך הסעודה. עיין בדברי הרמ"א בהג"ה: (ז) אינו חוזר לאכול. להשיג חשונה הפסק ועשאוהו רענן לאכול בשני מקומות: (ח) חוזרים ואוכלים. דכיון שיתר בני החבורה היו נעורים לא חשב הפסק אפילו לגבי הישינים: (ט) נתנמנמו. היינו שלא נשקע בשניה כולי האי ואם שואלים אותו היכן הגתה כלי זה וכשמוכרין לו הגתהו במקום פלוני מוכר ואומר הן או לאו זהו קרוי מתנמנמ: (י) אבל שניה קודם לזה. דהיינו בתוך האכילה: (יא) לא היו וכו'. ר"ל דלא חיישין להפסק זו כיון שאינו בתוך האפיקומן ולענין אם נריך לברך המוציא עוד הפעם משום השניה עיין לעיל בסיומן קע"ח וזמ"ב שם:

א (א) מוזגין לו כוס שלישי. ונריך הדחה (א) ושטיפה אם אינו נקי ואף מי שאינו מזהר בכל השנה לראות אם הוא נקי מ"מ כזה הלילה יזהר משום הידור מזה: (ב) ומברך עליו בהמ"ז. אפילו אם מצרך צחידי ואפילו למ"ד בעלמא דבהמ"ז אינה טעונה כוס מ"מ הואיל שחקנו חכמים לשמות ארבעה כוסות צלילה זו יש לעשות מזה בכל כוס וכוס להכי סומכין כוס שלישי לבהמ"ז [גמרא]: (ג) ושותהו בהסיבה. ואם שנה בלא הסיבה אם יחזור וישתה עיין לעיל בסיומן תע"ג סי' ובהג"ה: (ד) ולא יברך אחריו. אפילו שמה כל הרביעי דקומן על צרכה אחרונה שמצרך על כוס רביעי: (ה) ולא ישתה יין. שמה יין. ושכר וישן ולא יגמור אלם ההל' יש שכתבו הטעם (א) מפני שהוא נראה כמסויף על הכוסות וכתבו האחרונים דלא דוקא יין ה"ה שאר משקין המשכרין מיהו אם אינו משכר מותר והוא שלא היה חמר מדינה (ד) דאם היה חמר מדינה יש להחמיר ולחוש לטעם השני דנראה כמסויף על הכוסות: (ו) מיהו מכוס שליש יכו'. דלפעמא קמא משום שכרות (ה) צודאי לא שייך שהרי אינו שותה יותר מארבעה כוסות

שער הציזין

(טו) ב"י בשם הרא"ש והובא בח"י: (א) רמב"ם ושו"פ: (ב) א"ר ע"ש שהוכיח כן דלא בח"י: (ג) ע' רי"ף ובעה"מ ומלחמת ומהר"ם חלאווה סי' תפ"א ונפלא על הפת"ג שכתב דמהר"ף לא מוכח רק דאסור בחר ד' כוסות והמעין שם יראה דאינו כן: (א) אחרונים: (ב) מירושלמי: (ג) רשב"ם ושו"פ: (ד) צנז' ישע בסיומן תע"ג (אף מוכח ממה"א בסי' תע"ג סק"ו דאם היה דעמו בשעת ברכת היין לפעור שאר מיני משקים א"כ אינו נריך לברך עליהן כה לא אחרין דמחוי כמסויף על הכוסות וכ"כ הגר"י שם וכן משמע מפר"ח בסיומן תפ"א דבחרת מדינה יש לחוש משום מוסף על הכוסות: (ה) הגר"א:

ל'קושי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף א' כתב דאחר אכילת אפיקומן מותר לאכול ממנה שמורה משעת קצירה או משעת לישנה.

הלכות פסח סימן תעט תפ

פסח באר הגולה

שלישי (ג) יכול לשמות (ז) כמה פעמים והכל מחשב שמה אחת אע"ג (ח) דהפסקי צינתים (מהרי"ל) ד עור בשם מדרש ומהרי"י ותשנ"ז). ימצוה לחזור (ט) אחר זימון: הגה (ד) והגדול שבה (י) אומר הדודי ולא (יא) והאחרים ענין אחריו (כל זו) והגדול יכול (יב) ליתן לקטן רשות (מהרי"ל) ויכול לזכר לזימון לענין הלל אע"ג (יג) שכל אכל עמהם ונהגו (ה) (יג) שבעל הבית מצד צדקה המזון צליל פסח שנאמר טוב עין הוא יצורך והוא מיקרי טוב עין שאמר כל דכפין ייתי ויכול וכו'.

תפ סדר כוס רביעי. ובו סעיף אחד:

א כוס רביעי (א) מתחיל לא לנו (א) וגומר עליו (ב) את ההלל ואינו אומר יהללך אלא אומר אחר גמר ההלל ההלל הגדול שהוא מהרור לה' (ג) עד על נהרות (ג) בבל שהם כ"ו כי לעולם חסדו ואח"כ אומר ינשמת כל חי וישתבח (ד) עד ומעולם ועד עולם אתה אל (ה) (ה) וראו יאמר

באר היטב

מוחר לשמות. ט"ו: (ג) יכול ומ"מ לא ישמה כ"כ שיעבר. ח"י: (ד) והגדול. ומהרי"ל כ' קטן לא יאמר הדודי אבל אנה אומר והיינו לכתחלה אבל אין קפידא כ"כ דנשים מצטרפין לזה עמ"א. ונשים חייבות ג"כ צלל זה עמ"י: (ה) שבעל הבית. אף אם יש לו אורח עס"י ר"א. ח"י: (א) וגומר. נראה דמי שאירע לו אבל צ"ט שלא נהגו אצילתו קודם י"ט דגומר את הלל אע"פ שאין אומרים הלל צבית האכל. ח"י ע"ש: (ב) צלל. ואין אומרים רנו נדיקים וגו'.

משנה ברורה

וכות. (ו) ולנעמא דנראה כמסקי נמי ליכא שהרי אינו אלא כוס אחת. ומ"מ אם לאחר ששמה רוב רביעית לא היה דעתו לשמות יותר ואח"כ נמלך לשמות עוד דעת מ"א ומ"י כיון שצריך לצדק עליו מחדש מחו כמסקי על הכוסות ועיין לעיל בפי' חע"ב צב"ל" מה שכתבנו בזה: (ז) כמה פעמים. ומ"מ אם הכוס גדול הרבה יותר מדאי לא ישמנו כולו שלא ישכר [אחרונים]: (ח) דהפסקי בינתיים. ר"ל לאחר ששמה רוב רביעית נחתלה הפסקי הרבה יותר מכדי אכילת פרס: (ט) אחר זימון. הסכימו (י) האחרונים דהאי זימון אינו לענין צב"מ" דבשפיל זה אינו מחוייב להדר יותר מבשאר ימות השנה והכל לענין הלל מיירי שמוזה להדר לומר הלל בשלשה כדי שיהא אחד אומר לשנים הדודי והם יענו פסוק שאמר זה ואחרי שיקראוהו לזימון זה לא יאכל ולא ישמה ולא ישיע לצדק צדקה היזמון אלא ישמע הדודי ויענה עמהם ויחזור לביתו וגם בזה הסכימו דאף שמוזה מן המובחר לומר הלל בשלשה גברים גדולים ועל כן אם יש צביתו עו שולחן אחר גברא בר חיובא צודאי מהגבול לצדק אחר לאמירת הדודי מ"מ אין קפידא כ"כ שיכול לזאת בזה באשמו וצניו (ואם צניו הם קטנים עיין לקמיה) דהיינו שהוא יאמר והם יענו (ח) ויה"ה שאשמו יכולה לומר הדודי שהרי גם נשים מחויבות (ט) צלל זה כמו שהם מחויבות ב' כוסות וכתב הח"י דלפי מה שנהגין לומר הדודי צניגון נעימת קול יש לחוש למאי דאמרינן צב"מ" וזמני נשי וענין גברי כאש צנעורות] ואם רוצה לחזור אחר זימון צב"מ" ורוצה ליתן לשכנו לצדק שם (י) לא יאכל האפיקומן צביתו דהא ע"כ יהא צריך לאכול שם דבר מה כדי להצטרף לצב"מ" ואסור לאכול אחר האפיקומן שום דבר וגם האפיקומן גופא אסור לתקן ולאכול בשני מקומות וכדלעיל בסימן תע"ח אלא יאכל האפיקומן במקום שזומן

שער ציון

א (א) מתחיל לא לנו. צלל צדקה ואומרים ההלל (א) מיושב אף שכל השנה אומרים מעומד בפסח שאני מפני שמיושב הוא דרך הסיבה וסירות: (ב) את ההלל. מי שאירע לו אבל צ"ט שלא נהג אצילתו קודם יו"ט (ג) מ"מ גומר את ההלל: (ג) עד על נהרות בבל. ואינו אומר רנו נדיקים: (ד) עד מעולם ועד עולם. ונאמרו צב"מ" (ג) הוא מעשה ועד עולם (ז) ובדיעבד אם חתם ישמנה צב"מ" יאמר אח"כ יהללך (ז) חמיה: (ה) ואז יאמר יהללך. ויש נהגין (ה) כהפוסקים לומר מיכף אחר הלל יהללך עד כי מעולם ועד עולם אהא אל ואח"כ אומר הלל הגדול ונשמת ונשמת ונשמת (ו) צא"י מלך מהולל בשמחות (ויש שחומקין (ו) הנוחר צב"מ" ומהר"י וכו' כמו שאומרים צב"מ" תמיד) ולפי מנהג זה אם בשעה שאומר יהללך שכתב וחתם צא"י מלך

(ו) ד"מ: (ז) ט"ו ומג"א וס"י: (ח) מג"א בשם המוספות: (ט) לאפוקי הלל של כוסות ועל"ה עי"ש בחוספות: (י) ט"ו ומג"א וס"א: (יא) (יא) ט"ו: (יב) דגל"ה מוטל בכמה ספרים בשם הוהר הקדוש דמנהג להזמין אורח עני צמח ונפרט בפסח שאומר כל אחד כל דכפין ייתי ויכול: (יג) מג"א בשם מהרי"ל עי"ש הטעם: (א) אחרונים לעיל בפי' חע"ב: (ב) ח"י וס"א: (ג) מ"א: (ד) מאמר מרדכי צב"מ" דברי הט"ו בפי' חע"ב וכו' הגר"י: (ה) עיין במג"א וס"י ונאמרו קידורים נדפס בהש"ע ונאמרו כמנהג הזה: (ו) טור וכו' צב"מ" וכן הסכים הב"ח עי"ש: (ז) ח"י ועיין בפמ"ג: (ח) נהגות: (א) ד"ה אלו: (הערות: 1) עיין ק"י תכ"ב מ"ב ס"ק כ'

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף א' מביא ג' השיטות וכתב דמנהג העולם במדינות אלו כדעת המג"א וס"י דגומר ההלל ואומר יהללך ואינו חותם ואומר הלל הגדול ונשמת ונשמת.

הלכות פסח סימן תפ תפא

ה' יתנו לך עד מלך מהולל בתשבחות (ו) ושותהו בהסיבה "בלא ברכה תחלה (וכבר נתבאר לעיל ס' תע"ד)
לדנו ונהגין לנכר (ז) וימברך אחריה על הגפן ואם שותהו בלא הסיבה (ח) 'צריך לשתות פעם אחרת
בהסיבה (ט) (ועיין לעיל סימן תע"ג סעיף ו) וימברך לפניו בורא פרי הגפן לפי שהסיבה דעתו מלשותות
עוד: הגה ו"א שיש לומר שפוך חמתך וכו' קודם לא לנו (ר"ן פרק ע"פ) ולפתוח הפתח (י) כדי לזכור שהוא
ליל שמורים וזכות אמונה זו יצא משיח וישפוך חמתו על המכחשים צה' (מהרי"ב) וכן נוהגין
יכול לגמור הלל (יא) אף שלא במקום סעודה. (רמב"ם והגמ"ד פ"ח):

תפא שלא לשתות אחר ארבע כוסות. ובו ב' סעיפים:

א *אחר ארבע כוסות (א) אינו רשאי לשתות יין אלא מים: הגה וכל המשקין דינן (ה) כיון (בית
יוסף) ומי שהוא איסטניס או (ב) תאב הרבה לשתות יכול לשתות כוס חמישי (ג) * ויאמר עליו הלל

באר היטב

וקורין אותו כוס של אליהו הנביא:

(א) כיון. כד"מ כתב שוה"נ היתר בשמיית לאקרי"ן בל"א ואף
עפ"ל טראנק"ן שרי עכ"ל וכתב המ"א דהיינו אותו עפ"ל

משנה ברורה

מלך מהולל בתשבחות (ח) שוב לא יתחוס בשתבחה אלא יאמר הלל
הגדול ונשמת וישתבחה עד מעמה ועד עולם: (ו) ושותהו.
והפיוטים דהיינו אז רוב ניקים וכו' (ט) אומר אחר שמיית הכוס
שאינו אלא מנהג ומהר"מ היה שותה אחר הפיוטים ואחר כי לו
נאה כדי שלא יהיה תאב כשישכב וכו"ה בסידורים. גלילה א'
יאמר (י) אז רוב נקים וזלילה צ' יאמר אומץ גבורות ויש
נוהגין שאומרים הכל בשני לילות שוין: (ז) ומברך אחריה וכו'.
וצרכה זו 'פסור גם כוס ג' וכלעיל סימן תע"ד: (ח) צריך
לשתות פעם וכו'. וה"ה כוס ג' ג"כ דינא הכי להמחזר מיהו לענין
צרכה לפניה (יא) דוקא כוס רביעי שלא חשב לשתות עוד כלל
(יב) משא"כ כוס שלישי שבלא"ה חשב לשתות עוד על סמך (יג)
צרכה זו לא מיקרי היסק הדעת ואין צריך לנכר: (ט) ועיין לעיל
ס' תע"ב. ר"ל דהכריע שם בגמ"ה לדקדק שאין לזכור שיהיה ל"ש.
בכל השנה אין לחזור ולשתות בהסיבה: (י) כדי לזכור שיהיה ל"ש.
ואין מתייראין משום דבר ונוהגין באלו מדינות למוזג כוס אחד
יותר מהמקובץ וקורין אותו כוס של אליהו הנביא (לרמז שאינו
מאמינים שכשם שגאלנו הש"י ממלכתי הוא יגאלנו עוד וישלח לנו
את אליהו לבשרנו): (יא) אף שלא במקום סעודה. ואף שאינו
שותה הארבעה כוסות במקום אחד אין צדק בלום:

א *אינו רשאי וכו'. הרבה טעמים יש בזה בפרסומי (ה) יש
שכתבו משום שמא לא יספיק לשתות מלפניו ויפסדו (ה) יש
הקצ"ה אפילו כל הלילה כ"ז שלא חטפתו שיהי וכלקמיה ולהכי לא
ישתה שלא ישכר ויחבטל ממנוה זו (ב) ולפי צרכה זו דוקא יין
הכוסות שגורא כמתחיל בסעודה אחרת (ג) ולפ"ז כל חמר מדינה
ע"ש שמייתו וכו' ופסוק לאכול אחר הסדר מטעם זה ולפי
ומסתמית דברי המחבר ורמ"א משמע (ד) שדעתם להחמיר בכל
הני טעמי ומ"מ כתבו האחרונים דליגעב"ר וואסע"ר. וה"ה טיאל
טעם מזה ומכאן בעלמא הוא [אין בעפיל טראנק (ה) שכותש את התפוחים צ"ח ויש להם טעם גדול יש אוקריין] והנה אף
לכתחלה נכון להחמיר בכל דבר שחבטל טעם מזה (ו) מ"מ במקום לורך גדול יש לסמוך על צרכה הראשונה להחמיר לו לשתות
שאר משקין שאין משכרין (ז) וצפרט בליל שני בודאי יש להקל בשאר משקין שאין משכרין: (ב) תאב הרבה לשתות. אפילו יין:
(ג) ויאמר עליו הלל הגדול. דוקא (ח) אם לא כיים עדיין הצרכה ושהם כוס ד' (ט) או יכול לומר הלל הגדול עד סוף ולתחום
צרכה

שער הציון

מתרגם: • מי וגב"ל: • משקה תפוחים:

(ח) מאמר מרדכי והגר"ז: (ט) מ"א וש"א: (י) עיין במ"א וס' יעקב: (יא) מאמר מרדכי: (יב) דהא להמחבר אין מנכר אלא צרכה אחת על כולם
וכלעיל סימן תע"ד: (יג) ולדידן דמברכין על כל כוס א"כ כשיכיר על ג' לא היה כוונתו רק עליו וא"כ יש לנכר גם בתחלה רק משום דמסקא לן
בעיקר הסיבה אם נהוגה כהיום להכי א"ל לחזור ולשתות בהסיבה משום דנראה כמקום ע"ש וכו"כ במאמר מרדכי: (ה) ביאור הגר"ז: (ב) (ג) (ד) פרי"ח:
(ד) מאמר מרדכי וה"ה וכן משמע מהגר"א: (ה) מ"א וש"א: (ו) הגר"ז: (ז) עיין א"ר וכו': (ח) כ"כ הפמ"ג בכוונת המ"א וע"ש שגמ"ד דלפטר
דאפילו כשכבר אמר הלל הגדול כל שלא כיים הצרכה יכול לומר עוד הפעם הלל הגדול ולתחום צרכה ולשתות ועיין בה"ל: (ט) פוסקים:

ה' יתנו לך עד מלך מהולל בתשבחות (ו) ושותהו בהסיבה "בלא ברכה תחלה (וכבר נתבאר לעיל ס' תע"ד)
לדנו ונהגין לנכר (ז) וימברך אחריה על הגפן ואם שותהו בלא הסיבה (ח) 'צריך לשתות פעם אחרת
בהסיבה (ט) (ועיין לעיל סימן תע"ג סעיף ו) וימברך לפניו בורא פרי הגפן לפי שהסיבה דעתו מלשותות
עוד: הגה ו"א שיש לומר שפוך חמתך וכו' קודם לא לנו (ר"ן פרק ע"פ) ולפתוח הפתח (י) כדי לזכור שהוא
ליל שמורים וזכות אמונה זו יצא משיח וישפוך חמתו על המכחשים צה' (מהרי"ב) וכן נוהגין
יכול לגמור הלל (יא) אף שלא במקום סעודה. (רמב"ם והגמ"ד פ"ח):

א טור בשם אביו
הרא"ש לקצרת
הרי"ף בסוף
פסחים ושכ"כ ה"ר
יונה

א [א] *מי שאין לו * מצה (א) משומרת (ב) אלא כזית (ג) מברך על אכילת (ד) מרור ואוכל וכשגומר סעודתו ממצה שאינה משומרת מברך (ד) על אכילת מצה ואוכל (ה) אותו כזית (ו) ואינו טועם

באר היטב

משכחת לה בכה"ג שגול כות מנה ואינו ש"פ ואע"ג דלית ביה משום
ממש"י דקובע דף כ"ז לדמירין מלמד שכל ישראל רחין ליזב בקבוצה א'
לשון ש"י לחת עליו שם שיואל הוה אם לא שם שגנרין איז חלק א'
בגנאלה שם גולה מחמירם וקובע לכל מיקרי לכל דמיון שמיני ש"פ א'
לדעיון שיהא קרי' לכל שם צעין אף ששהו עליו ממס ואי"נ שם ג'
שגול נראה דהם קבוצה אין כוונת רש"י להבדיל ש"פ מכוונת דכל ג'
לכל הדינא שופטים י"ש על חלק בגמורם הוה וסם משפטים חלק

ביאור הלכה

צצרכה ולשחות הכוס ה' אצל אם כבר סיים סוף הצרכה אין לחזור
הלל הגדול ולנצח לצטוף ללא תקנו י"א צרכה אחת:
ב (ד) שמע. וצריך לנצח (ו) צרכה המפיל. ואם קרא ק"ש
צצרכה קודם הילנה (יא) צריך לקרות כל הק"ש כדי לנצח וכו'
צפי' רל"ה

ואתפיקומן ואם ירצה לנאמץ צו גס במקום אתפיקומן א"כ לא יחיה
 ששנאמר והולך: (א) מברך על אכילת מרור וכו'. ר"ל לאחר
 גזק על המרור וזכרת על אכילת מנה יצק לבסוף בשעה שאוכל
 והדר מרור משום שנאמר על מצות ומזמרים בתחלה מנה והדר
 ומע דק"ל (ב) דלא מתריבין ליה כריכה משום דאין לו מנה
 מנה כלל: (ד) על אכילת מצה. דזכרת המוציא כבר ביקר:
 לו על השובע: (ו) ואינו טרעם אחריו כלום. וכמו בכל מקום
 יש לו שני ימים אוכל כית אחד (ד) בתחלת אכילתו ומזכיר עליו
 המוציא

(ז) אחרונים: (יא) מ"א וס"א: (ח) מ"א וס"א: (ב) עטרת זבי והוא כקבץ שני שכתבו צמחון חז"ל ס"ב במשה צורה עיי"ש וי"ע שדעת המחבר שם
 כן כמו שפירשנו שם לעתים דחש לקבץ דעל מנזון ומוריס דמחלה מנה והדר מרור ואפשר משום שלא יפיג המרור טעם המנה ל"ח לאקדומי מנה
 למתור: (ג) הגר"א והגר"מ ומ"מ כמה אחרונים כתבו דיקיים ג"כ כריכה עכ"פ במנה שאינה שמורה חזק אחר אכילתו מרור וי"ע (ד) לינא: (ד) א"ר:

א טור בשם הר"ף אחריו כלום: הגה * מי שאין לו ב' הלילות (ז) רק ג' מצות יבצר ליל ראשון המוציא ועל אכילת מצה וכן הכריזה הכל (ח) מן הפרוסה (ב) (ט) וב' השלימות לליל ב' (אצורה בשם אבן ירמיה):

תפג דין מי שאין לו יין. ובו סעיף אחד:

א (א) * מי שאין לו (ה) יין בליל פסח מקדש על הפת שמברך המוציא (ב) (ב) * ובוצע (ג) ומניח

באר היטב

על המצה תחלה ואח"כ יאכל תשילו. מ"א: (ב) וב' ומ"מ אם יכול לשייר פרוסה קטנה ישייר ויניחה בין ב' השלימות. ואם אין מספיק לו בלילה הראשונה צאמד יקח פרוסה מן השני ויצנע בליל שני על חדא ופולגא. מ"מ ע"ש ועיין ח"י:

(א) יין. ע"ל סי' תע"ב ס"ק ט"ו דאם אין לו יין דיוצא צמי צמוקים אם יש צהם לנלוותו כשמעלרין אונן ע"ש. וכתב המ"א נ"ל דמי שאין לו אלא כוס א' יקח אותו לקידוש ואם יש לו שנים יקח אותם לקידוש ולצה"מ ואם יש לו שלשה יעשה צהם שלש כוסות ראשונות ע"ש. והח"י כתב וז"ל דאם הוא בליל ראשון ויש לו רק שני כוסות יקיים כוס א' על ליל שני ע"ש. ודוקא כשאין לו אלא ב' כוסות אכל אם יש לו ד' כוסות לנד נרץ לטוול כולם בליל ראשון כמ"ל סי' תע"ב ס"ק ט"ו ע"ש. וזכ"כ בתשובתו שבות יעקב ח"ב סי' י"ד ע"ש: (ב) וצונו. דהיינו שמפרים תחלה

דפאה אפילו נ"ט אומרים לחלק וכו' וכן ק"ל בסוף ב"ק שיכול לומר משנה ברורה

המוציא ועל אכילת מצה וכזית אחר יאכלנו אחר גמר סעודתו לשם אפיקומן. וחולה (ה) שאינו יכול לטבול רק כזית או מי שאין לו שום מצה רק כזית יאכל תשילו בליל המוציא ואחר סעודתו יבצר המוציא ועל אכילת מצה ויאכל אותו כזית אכל אם אין לו גם כן יין א"כ נרץ לקדש על המצה תחלה ואח"כ יאכל תשילו: (ז) רק ג' מצות. דאם היה לו ארבעה היה מתחפק ביום הראשון משנים ושנים לליל שני: (ח) מן הפרוסה. שפרס ממנה כבר כזית לאפיקומן: (ט) וב' השלימות לליל ב'. משום לחם משנה (ו) יש מאחרונים שכתבו שזה לא יצנע פרוסה לאפיקומן בליל שני עד לאחר ברכת המוציא קודם ברכת על אכילת מצה כדי שיבצר המוציא על משנה שלימות ועל אכילת מצה יבצר על הפרוסה שהפרוסה היא לחם עוני. כתב מ"א אם אפשר לו לשייר בליל א' פרוסה קטנה של כזית ישייר ויניחה בליל ב' בין שמי השלימות כדי שיהיה לו לחם משנה מלבד הפרוסה שמבצר עליה על אכילת מצה כמו שנתבאר בסיומן תע"ג. וכן להיפך אם אין מספיק לו ללילה הראשונה צמאם אחת לכל בני ביתו יקח פרוסה מן השני וישאיר מצה א' ותזיה לליל שניה דכיון שהוא שעת הדחק יכול לסמוך על הפוסקים דס"ל דבליל דשני פסק סגי לכתחלה בפרוסה ויבצר המוציא ועל אכילת מצה על הפרוסה שעל גבי השלמה ומהשלמה יעשה כריכה והאפיקומן:

א (א) מי שאין לו יין. היינו שאין לו כלל אכל אם יש לו יין (ה) אפילו רק על כוס אחד וזה"ש שאלו שאר משקין אם הוא חמר מדינה לפי מה שמסיק הרמ"א בהג"ה יקדש עליו ולא יקדש על הפת (ב) אף אם דרכו בשארי צמחות ויו"ט לקדש על הפת מ"מ בלילה כו' (ב) שמתקן חכמים ד' כוסות חקן לקדש על היין ולא על הפת. ואם יש לו שני כוסות יקדש על הראשון ואח"כ יאמר ההגדה בלא כוס (ג) ובהמ"ו יבצר (ד) ע"ש כוס השני ואלו צהם גם דעת הר"א בסיומן קפ"ב דס"ל דבהמ"ו טעונה כוס ואם יש לו ג' כוסות מקדש על אחד ואומר הגדה על אחד ובהמ"ו על אחד וחזי הלל שאמר בהמ"ו יאמר בלא כוס: (ב) ובוצע. עיין בבה"ל: (ג) ומניח ידיו

שער הציור

(ה) מ"א ושא"ו וכתב הגר"ו שיאכל בלי נטילת ידים והיינו משום דלא צריכא אם פחות מכביצה נרץ נטילה עיין לעיל בסיומן קנ"ח: (ו) הגר"ו וכוון צה להקין קושית הח"י: (א) מ"א ושא"ו: (ב) אחרונים: (ג) מ"א ומאמר מרדכי והגר"ו [והף שלכאורה משמע מדברי ר"ם בסיומן תע"ד המוצא בטור דאם יש לו רק שני כוסות מוטב יותר שיקדש על כוס אחד וכוס השני יבצר עליו אחר גאל ישראל וכבר העיר זה בפמ"ג עיין במאמר מרדכי שיישג זה: (ד) אף שדעת הק"י יעקב דמוטב יותר שיניח הכוס שני ללילה שניה כמו גבי מצה לא העתקתיו דא"ר דהא ראינו דעמו כמ"א גם הגר"ו העתיק כמ"א:

שערי תשובה

שאלה כו' כוונתם לומר דאפילו חימא שיש לכל א' קצעות מקום כסוכה מחמת מעמיו וא"י לשאלו את המקום מחצירו בדרך שאלה רק בדרך שותפות מ"מ עכ"פ כולם משותפים יחד בכל הסוכה ומוכח דיוצא בשותפות וה"ה בשאלה ועכ"פ אין הכרח מרש"י לומר דהנאה פחותה מש"פ כמאן דליחא דמי ולא לכס קריקין ביה אלא אף בפתות מש"פ איכא לפלוגי בין פרוסה שזינו שלו לפרוסה שלו ויעוד דגם לענין פחות מש"פ שייך גול דח"ש אסור מן המורה כמבואר בח"מ סי' שני"ח וגם י"ל כיון דחזיא ליה למצוה ממילא דהו"ש ש"פ גביה אלא דיי"ל דכיון דלגבי הנגול חזי ש"פ אין לו דין גול ש"פ ועיין בב"ק דף ק"ה וגם י"ל דאין לו דין ש"פ מחמת המצוה כיון דמלוא לאו ליהנות ניתנו ואמנם י"ל דאע"ג דלא מיקרי הנאה מ"מ יש לו דין ש"פ ועיין פ"ש"ש בהכנסת גבי שומר אבדה דלמריקין דהו"ש ש"ש משום פרוטה תענית ע"ש וצנדרה וקצרות. ואמנם יומר נראה דהבית יהודה מיייר שהבית של מצה היה של הפקר ואין לשום א' מהם זכות בו ובהמ"ג נראה פשוט שמי שצדו לזכות וזכה וק"ו מדבר שנתמון שהוכה קודם צנדרה הוא זוכה לעצמו וכדאמר' גבי לקט שכתב ופאה הנח לפניהם והם יצאו וכן צמנה פ"ב

ביאור הלכה

וכן האפיקומן ג"כ ממנה זו כן מתבאר מדברי הט"ז וכן דעת הגר"ו ושא"ו וכן מלמד בפמ"ג: * מי שאין לו ב' הלילות רק ג' מצות וכו'. עיין בא"ר שנתדד דאפשר דהפוסקים מיייר בשאין לו אלא ג' מצות שמורות לבד אכל מצותו שללו כולם מקרי שמורות [דהם שמורות משעת לישא] יש לו ליקח בלילה שניה משאר מצות וכתב הפמ"ג ע"ז וע"ק כי משמע שמת מצוה שיוצא י"ח נרץ שיאמר צמח עשה הרחי עושה לשם מצוה ללא צה י"ח ובידעוד צמחצנה סגי ומצות שללו אע"פ שעשה על ידי גדול כן דעת ומשומרת מחמתן אין נעשה ללא צה י"ח אם לא שיאמר תחלה כל מה שאעשה יהיה לשום מצוה ללא צה צה ידי חובה וז"ע עכ"ל וע"כ נלע"ז דבה יותר טוב שיאמר מצוה אחת מן השלשה לליל שני כדי שיקיים צה מ"ע דאכילת מצה וגם על אפיקומן ומשום לחם משנה ירף מצוה אחרת שאינה שמורה:

* ובוצע. עיין צמ"א שכתב [והסכמו עמו כמה אחרונים הנחלת צמ ונהנה שלום והגר"ו] דברי המחבר לקוחים מדברי הר"ף והר"ף איל לשיטתיה דס"ל דא"י להניח על הסדר כ"א שתי מצות וע"כ אף דענמא כשמקדש בשבת ויו"ט על הפת לא יפרוס הפת עד שיגמור הקידוש הלא דקריה רחמנא לחם עוני ומה דרכו של עני בפרוסה לכן צונו קודם הקידוש ורק בשעת המוציא טוב שיהיו שניהם שלמים כדי שיקיים צה לחם משנה [וגם זה אינו לעיכובא כדמוכח בטור סיומן תע"ה] אכל לדין דנהניגין לסדר הסדר על ג' מצות דלעיל בסיומן תע"ג ס"ד פורסין המצה האמצעית לשמים בתחלת הסדר והעליונה לא יצנע עד לאחר ברכת אכילת מצה וכן משמע בציור הגר"א שדברי המחבר הוא רק

הלכות פסח סימן תפד

צא באר הגולה

א טור בשם הר"ף
סוף פסחים

ידיו עליו * עד שגומר הקידוש ומברך על אכילת מצה ואוכל (ד) ואח"כ אוכל שאר ירקות ומסלק השלחן (ה) ואומר מה נשתנה וכל ההגדה * עד (ג) גאל ישראל (ו) ומברך על המרור ואוכל ואח"כ כורך מצה ומרור ואוכל: הגה (ז) בלא ברכה (ח) ובמקומות שנהגים לשמות משקה הנעשה מדגש שקורין מע"ד יכול ליקח אותו משקה לארבע כוסות אם אין לו יין (מהרי"ל) וי"א שאין עושין קידוש על שאר משקין (ט) כמו שנתבאר לעיל סי' ער"ב סעיף ט' ול"נ דלענין ד' כוסות (י) יש לסמוך אמאן דאמר דמקדשין על שאר משקין (יא) אם הוא (ד) חמר מדינה כמו שנתבאר לעיל סימן ער"ב:

תפד מי שרוצה לעשות הסדר בהרבה בתים. ובו סעיף אחד:

א (א) * מאן דבעי לברוכי בתרי או בתלת בתי (ב) מברך ברישא בביתיה ואכיל כל מאי דצריך

באר היטב

האמנעית ונטול התניה לאפקיזקן כלעיל סי' תע"ג ותע"ה. מ"א ע"ש: (ג) גאל אכל יהלון לא יאמר בתחילה להלל לפי שנתקן על הכוס ועמ"א: (ד) חמר. וכנה המ"א דלפילו בנקום של השנה אין רוב שמייתם במי דגש מ"מ אם בפסח רוב שמייתם ממנו נקרא חמר מדינה. והח"י כתב דאין להקל כ"א דוקא בנקום שרגילין לשמוחו כל השנה ע"ש. לאקרי"ן או עפי"ל טראנק"ן אם הוא שמיית רוב המון מותר ליקח אותו לארבע כוסות אם אין לו מע"ד יין. עיין מ"א. ועסי' תע"ב ס"ק ט"ו מש"ש:

שא"ל ליקח מיד הוזהר כגון כסוי ומילה וכיוצא מ"מ כל שלא זכה עדיין הס כמדבר המוסק לל וכל אדם נעוזה להשלים את נפשו ולחיות במצות זה ענין יעקב אבינו ע"ה בבכורה ובברכות לפי שראה וידע שעשו התמכר לעשות הרע והוא צריך לזה והוא צריך לזה לשלימות נפשו וכנה שעדי"ן סי' מו"ה מאיר ערמאה ו"ל הכהנא מחמת אחר יעקב חסדן בוסה שהכונה שזיכרו לעשו על פניו מעניני יעקב שלא באו לו בנקל מה שצריך לשלימות עד שהוצרך להערים ולעשות בתחבולות טעדיק דאפשר שנדמה כמו חמם הכנים עצמו בזה לפי צורך שעה לזכות בהם להחיות עצמו חיי עולם ולכן חסדו בוסה לעשו אשר בידו היה טובו ומאס בטוב ובחר ברע ע"ש והדברים עמוקים מדגש מתוקים. אמנם שהמנה היא שלהם בשתופות אם בנה יגבר איש ועלתה ידו על יד רעהו לתטוף ממנו אי עבד לא מהני דמנה גזולה מיקריא אף עדיין יש להסתפק לפי מש"ל סימן תע"ה בשם ח"צ דעב"פ קנת מזה איכא בחי' שיעור וע"ש שהביא מהריט"א ביומא גבי לחם הפנים שיש מגיעו כפול שנהא מדבריו שהוא מסתפק בדיון ח"ש בקיום המצות דלפי"ו י"ל שיהיה כ"א עומד בשלו לקיים קנת מזה עכ"פ ואין רשאי האחד לוותר לחבירו שהוא יקיים כל המצות ואיזה גופיה לא יקיים כלל אף נראה דלפילו לפי דעת זו עדיף טפי שיעילו גורל ואם שוכה האחד לקיים המצות בשלמות

ביאור הלכה

לדברי הר"ף: * עד שגומר הקידוש ומברך על א"מ. עיין בספר מאמר מרדכי שמכריע בדברת זמן בכלל קידוש הוא וע"כ מברך זמן ואח"כ על אכילת מצה: * עד גאל ישראל. עיין במ"ז ולענין מזה שאינו יכול לאכול ביום מצה כתב בח"א דיכול לוותר יהלון לכו"ע אכן בברכה אשר גאלנו לא יאמר לאכול זו מצה ומרור רק יאמר והגיענו הלילה הזה כן ה' אלהינו יגיענו וכו':

* מאן דבעי וכו'. עיין מ"ז ואין ג"מ בכל זה בין לאנשים ובין לנשים דגם נשים חייבות בכל הדברים שצריך להסדר כמבואר לעיל

שנתקנה על הכוס דוקא והעמיק הח"י את דבריו אצל פנ"ח מסיק דנראה יותר שיאמרוהו וכו' שכתב הד"מ דאין הכוס מעבד לזה דהא צהכ"נ אומרים הלל בלא כוס וכן הסכימו (ו) כמה אחרונים: (ו) ומברך על המרור. ועובלו בחרוסת ולענין נטילה שנית כשרוצה לגמור סעודתו מסיק במאמר מרדכי דצריך לטול ידיו מדינה דהא הפסיק בהגדה והלילא [ודומיא דפסקין לעיל דצריך לטול ידיו לאכילה אע"ג דנטל מתחלה כדין לדבר שטיבולו במשקה משום דהפסיק בלמית הגדה וה"ל דכוותיה] אכן אם כוון צנטילה ראשונה לגמור סעודתו ולשמור ידיו שלא לנטפס מסיק שם דא"ל לטול שנית: (ז) בלא ברכה. ר"ל שאל"ל לבד שנית על המנה אע"ג דהפסיק הרבה בלמית הגדה אחר הבכרה ראשונה שצריך על המנה והאח"כ גומר הסעודה וכלי הסדר בלא כוס יין: (ח) ובמקומות שנהגים לשתות וכו'. עיין לעיל בסימן תס"ז ס"ח בהג"ה: (ט) כמו שנתבאר לעיל וכו'. ר"ל כמו שהסכים שם בהג"ה דלילה אין לקדש על שאר משקין: (י) יש לסמוך וכו'. כדי שיוכל לעשות הסדר כסדרו ולקיים ד' כוסות: (יא) אם הוא חמר מדינה. ואפילו במקום שכל השנה אין רוב שמיית העם במי דגש ורק בפסח ג"כ יש להקל [נמ"א וא"ר] וי"א דלא כח"ן. ואפשר עוד (כ) דאם שמיית רוב ההמון לאקרי"ן או עפי"ל טראנק"ן מותר ליקח אותו לארבעה כוסות אם אין לו יין:

א (א) מאן דבעי וכו'. משום שאין בהם (א) מי שידע לקדש ולומר הגדה: (ב) מברך ברישא וכו'. היינו שמקדש ואומר הגדה הכל כסדר

שער הציון

(ה) צ"י: (ו) בגדי יסע ונהר שלום וכן במאמר מרדכי כתבו לדבר ברור דגם ברכה יהלון אומר אותה בלי כוס ודלא כח"א: (ז) הגר"א: (ח) כ"כ מ"א והח"א כשהעמיק דבריו לא כתבו בלשון ואפשר. והגר"ן בסימן תע"ב משמע שמתמיר בזה ונראה דהכל תלי לפי שעת הדחק ועיין בפמ"ג שגדל דעפיל עראק ודומה אין כדאי לבדך ברכה ראשונה על כל כוס וכוס כ"א על כוס ראשון וכוס בהמ"ל: (ה) דאם יודעים אין נכון לכתמלה להוציאן ובעליל בסימן רע"ג ס"ד (ועיין שם במ"ז) ובפרט הכל לעקור בלמית הסדר ולהפסיק:

ליקומי דברי הרב: (א) ובשר"ע הרב בסעיף ג' פסק דלא יאמר החתימה שביהלול כיון שברכה זו לא נתקנה בליל פסח אלא על הכוס.

(ג) ומברך ברכת המזון (ד) ויהדר מברך לכל חד וחד בביתיה ושתי אינהו כסא דקידושא ודאגדתא ואכילי (ה) ירקי ומצה (ו) ואיהו לא אכיל ושתי בהדיה ושביק להו למגמר סעודתיהו (ז) * יומברכי אינהו ברכת המזון ואי לא ידעי (ח) יקרא מלה במלה ויהדר אזיל לביתא אחרינא ועביד הכי והדר אזיל לביתיה וגמר הלילא ושתי כסא דהלילא ואי בעי לאקדומי להנך בתי ברישא בריך להו (ט) ולא אכיל ולא טעים והדר אזיל לביתיה ומקדש ואם ירצה (י) יגמור הכל בביתו ואח"כ ילך לקדש בבתיים האחרים (יא) ולא יאכל וישתה עמהם:

ב מהא דרב אשי
ר"ה כ"ט ז מהא
דמי אהבה שס
ד טור כסא אבי
הר"ש ה ה"ר
שס
א ירושלמי כ"פ
דשטות ומחטות
ה"ר
הר"ה
בסוף פסחים וכמו
שפירש הר"ן שס

תפה דין מי שנשבע שלא לאכול מצה. ובו סעיף אחד:

א "אמר שבועה (א) שלא אוכל מצה סתם (א) [א] אסור לאכול מצה בליל פסח אמר * שבועה שלא אוכל מצה (ב) בליל פסח (ג) (ג) לוקה ואוכל מצה בליל פסח:

באר היטב

(א) אסור. כיון שחל על מצה לרשות כל נמי על מצה של מלוא. וכופין אותו לשלול על שצונו. כ"ח ועיין י"ד סי' רל"ו: (ב) לוקה. דהוי שצונו שוא דאין שצונו חלה על דבר מלוא. ואם נשבע על מרור וד' כוסות שצונו חל כיון שהם דרבנן. וכן אם אמר קונם אכילת מצה עלי צליל פסח אסור דנדר חל על דבר המלוא בשלימותה ומכ"ש לפי מש"ל דעת השו"י ח"ב וניי ח"י דנח"ש אין קיום המלוא כלל ועמ"ש אה"י בת"ש סי' כ"ח לענין לבד חפרו נמנו כפי א' מילה דמיימי עלה ממ"ש חו"ל ביוםא שאחד אומר לחברו ב' ואמרו אפרסמון ונמנשם אזי וזאתה ע"ש ומכ"ש בזה שהוא אין בידו כלל לקיים המלוא וזוהי לחברו הנה שכו' ומועלה עליו כאלו עשה צעמו ומכ"ש היכא שיש כאן כוונת ומחשבה מלה שצונו שלא לחלק למחצין רק לחלק כוונת לבד וזוהי כוונת לבד ויטילו גורל או שיתלה ויפסיק אחד מהם לחברו להניח לו הכוונת שלם ושפיר דמי כנלע"ד: [א] אסור. עכ"ט ועיין בש"ך ח"מ סימן ע"ג ס"ק י"א שכתב הטעם דמיהי בזה כולל לנטול המלוא לפי שבאמצע השנה עדיין לא חל עליו חיוב מצה וסוכה כלל ועיין בט"ו בהגהת ה"ח ו"ל שהשיג על הש"ך בזה וכ' דאם אמר מצה סתם אף שצונו צליל פסח אסור לאכול כו' ע"ש

משנה ברורה

כסדר ואוכל מצה ומרור ואפיקומן עד בהמ"ו: (ג) ומברך בהמ"ו. וזוהי הכוס וצלה ברכת המזון אסור לעקור ממקומו לילך למקום אחר ואפילו (ג) צדעו לאכול שם יומר: (ד) והדר מברך. ר"ל שמקדש להם ומצרך להם גם כפה"ג ומצרך להם ברכת כרפס ואומר לפניהם ההגדה וברכת כוס שני וגם ברכת המזון וברכת אכילת מצה ומרור (ג) ואע"ג דנשאל ברכות הנהנין קיימ"ל שאין יכול לצרך לאחרים אה"כ ינהיג עמיהן שאני ברכת הלחם של מצה וקידוש היום שהם חוצה הלכך יכול לצרך להוציא אחרים אף שאינו נהנה וכן ברכת הירקות חשיב ג"כ מצה ויכול להוציא אחרים: (ה) ירקי. היינו כרפס ומרור: (ו) ואיהו לא אכיל וכו'. שהרי (ד) כבר אכל אפיקומן ואסור לו לטעום שוב ובלעיל בסמין חע"ח וגם שחיה אסור לכו"ע שהרי הוא עומד חן אכל הוא אסור לצרך בשבילם בהמ"ו. ומברכי אינהו בהמ"ו. אה"כ אכל ונתחייב גם כן (ה) דכתיב ואכלת ושבעת וברכת מי שאכל הוא יצרך: (ח) יקרא מלה במלה. והם יענו אחריו דכל שקורא מלה במלה והאחר עונה עמו לא הוי ברכה לנטול אע"פ שיצא מכזר (ו) דהרי הוא רק מלמדו לצרך: (ט) ולא אכיל וכו'. ואסור לטעום קודם קידוש כמ"ש סימן רע"א. ואם יכין לנחל ג"כ צדקידוש שאומר לפניהם יטערך לאכול שם כוונת ולצרך בהמ"ו ג"כ: (י) יגמור הכל. אפילו הלל: (יא) ולא יאכל וישתה. כנ"ל בסק"ו:

א (א) שלא אוכל מצה סתם. בין אם אמר זה קודם הפסח (א) בין אמר צליל פסח גופא כיון דלא אמר שצונו דמשמע רק אמת מצה אלא כולל שצונו כל המלוא ולאו דוקא מצה של לילה זו חייבת שצונו דשצונו דהוא אמת המלוא עם דברים האסורים בשב ואל תעשה ומ"מ כתבו (ג) הפוסקים דמלוא להחיר שצונו כדי שיוכל לקיים מ"ע דאכילת מצה: (ב) בליל פסח. דכיון דאמר ליל פסח (ג) מסתמא כוונתו אמת מצה בלחוד: (ג) לוקה וכו'. משום (ד) שצונו שוא דאין שצונו חלה ע"ד מצה

שער הצינן

(ג) ואף דמשום מצה עוברת שרי הכא יכול לילך אחר בהמ"ו: (ג) גמרא: (ד) ואם רוצה להניח מלאכול אפיקומן עד שיאכל וישתה צד"ח אחר ויחזור ויצרך שם בהמ"ו רש"י דעיקר הקפידא הוא שלא לאכול אפיקומן צד"ח אפיקומן אכל שאר הסעודה מותר וכמו שכתבנו לעיל בסמין חע"ח כ"כ מה"א ופיר"ם וכו' הא"ר בשם ש"ל ורש"י והט"ו מתמיר לאחר שצריך בהמ"ו: (ה) ומשמע מדברי האחרונים דהוא אמת המלוא וזוהי אמת המלוא המזון היא חוצה ונפרט בהמ"ו זו שהוא אחר אכילת מצה של חוב לא חילקו בין בהמ"ו זו לבמה דעלמא אחר שכבר גמר מלוא אכילת מצה ועיין ב"ש ובהמ"ו ובהמ"ו יעו ונמאמר מדרבי מפסקים מאוד בעיקר הדין וז"ע בזה: (ו) ולא דמי להא דלעיל סימן קס"ו סי"ט כמ"ב דלגדוליס אפילו לב"ב נמי לא חסם מייירי שאומר עתה כל הברכה: (א) דסתם כדעת ר"י המוצא בשצונו דף כ"ד ד"ה אלא וכו' וכן דעת הרבה פוסקים עיין בנבואה הגר"א וכן כתב הפמ"ג ע"ש ועיין חו"מ סימן ע"ג בש"ך סק"א ובהגהת הט"ו שם: (ב) צד"ח ורש"י דה"ל שכתב דכופין אותו אינו מדוקדק דלא כתבו כן אלא בשבועה דהיא לעצור על מצה דרבנן: (ג) ריב"ש כפי ש"ח: (ד) בין יאכל אה"כ או לא דכבר יא מפיו שצונו לשוא:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ג' כתב בהשטה הראשונה. (ב) בשו"ע הרב סעיף ו' הוסיף - ומ"מ יכול לעקור מסעודתו קודם אכילת האפיקומן, וילך לבית אחר ויעשה להם כל הסדר, ויאכל שם עמהם האפיקומן ויברך שם עמהם ברכת המזון, אם היה דעתו לכך מתחילה כשבירך המוציא שיגמור סעודתו בבית אחר ויברך שם.

הלכות פסח סימן תפו תפז

צב באר הגולה

תפו ובו סעיף אחד:

א [א] *שיעור כזית יש אומרים (א) דהוי (א) כחצי ביצה: הגה (ב) ויאכלנו ביחד ולא מעט מעט (ג) וצירוק צריך למעך חלל האור שזין הירק ולשער שיעור הכזית צירוק עלמין ולא (ג) באור שציעה:

תפז סדר תפלת ערבית של פסח. ובו ד' סעיפים:

א סדר היום *ערבית ושחרית ומנחה אומר ג' ראשונות וג' אחרונות וקדושת היום באמצע אהה בחרתנו וכו' ותתן לנו ה' אלהינו את יום חג המצות הזה (א) את יום טוב *מקרא (ב) קדש הזה

באר היטב

שערי תשובה

ועיין באחרונים שם שכתב לישב דברי הש"ך ועיין בק"א לספר כתובה נא"ע סימן ק"ח. ונאמי כתבתי שם דמקרא לק"מ מ"ש הח"י מחוס' דשטעות דהש"ך לא מיירי לענין גוף חלות השטעה ולענין זה אין מקום לחילוק הש"ך דאף דהשתא ליכא מנחה מ"מ כשאלו שדיין חלות השטעה על ליל פסח ואלו כבר הוא מנחה ולכן הוצרך המוספות לחלק בענין אחר לומר שחל השטעה אך לענין אם צריך לקיים השטעה או צריך לקיים המנחה שהוא מושבע ועומד עליה ובאמת יהיה עליו עונש השטעה שזה מלוי חיוב קודם מה כתב הש"ך דמנחה כיון שאין החיוב עכשיו קדמה השטעה הוא שעתה אין חיוב וצאנו החיוב כבר היה חלות השטעה ולכן לא הוצרך הש"ך מדברי החס' דשטעות כלל דליתיה מיירי לענין גוף חלות השטעה והדברים צריכים כאשר בארתי במקומו ובאין אחריו ומ"ש בגמ' דברי הראב"ד נתיי' הביאו החס' כאן ואין זה כוונת הש"ך גם מ"מ שערב ר' חסדאי שצו"ת הריב"ש הוא כדברי הראב"ד לימא כמבאר מ"מ עיקר צו"ת הוא על דבר המנחה ומימי משטעה שלא אוכל מנחה דמה הריב"ש שם ע"ש וגם הראי"ה משטעה שלא אשן כו' הוא ממה שם ששטעה שהוציא מפיו א"ל לקיימה היא בטלה לגמרי משא"כ חילל שפיר י"ל דע"י כולל חילל גם אחריו וזה מיירי הרי"ם וריב"ש ובארתי יפה במקומו בס"ד:

[א] שיעור כזית כו'. ועיין בד אליהו סי' כ"ו וכו' וצ"ב ח"א סי' ל"ח וצ"ל שם על פסחים בפרק ע"פ והארכתי מה בספרי בית אפרים על טרפות בקונטרס התשטות ע"ש סי' ט"ז וי"ו ושם בארתי שיש לחלק בענין בין שיעורין לדבר שחייב מה"מ לדבר שחייב מדרבנן כגון מרור כה"י ואפיקומן וכוסות ע"ש:

משנה ברורה

מנחה ומ"מ (ה) אם אמר קונס אכילת מנחה מנחה עלי אסור באכילת מנחה דנדר חל אדבר מנחה. אם אמר (ו) שטעה שלא אוכל מרור של מנחה אסור באכילת מרור דמרור בזמן הזה דרבנן ושטעה חילל אחריו דרבנן וה"ה באמר שלא ישחה ד' כוסות. ומ"מ כופין אותו שישאל על שטעתו (ז) וה"ה אם אמר שטעה שלא אוכל מנחה צליל שני שהוא ג"כ מדרבנן לדין דבקיאינו אנו נקביעא דירחא דנמי חילל ואסור אלא שגם זה יש לכופו שישאל על שטעתו:

א (א) דהוי כחצי ביצה. ציונית עם קליפתה* ודעת הרמב"ם דכזית הוא כשליש ביצה ועיין במ"א ובאור הגר"א מש"כ בזה. ולענין דינא במנחה דאורייתא (א) כגון צמ"ע דאכילת מנחה יש להחמיר ולאכול עכ"פ כחצי ביצה [אם לא שהוא חולה וקשה לו לאכול כחצי ביצה (ב) יכול לקמוח על הרמב"ם] ולענין מרור וכה"ג שהוא דרבנן יש לקמוח בדיעבד אם אכל כשליש ביצה^א (ג) אך למחלה כיון שצריך לנבך על המרור נראה דאין להקל בזה אם לא שהוא אדם חלש וקשה לו יכול לקמוח ולאכול רק כשליש וכנ"ל. ולענין צמ"מ ששיעורו מד"ם כזית [וכן לענין ברכה אחרונה] ספק ברכות להקל ולא יצרך עד שידע שאכל כחצי ביצה. ולמחלה נכון לומר שלא יכניס עגמו בספק ברכות ויאכל כחצי ביצה או פחות מנחה משליש ביצה [פמ"ג] ולענין נראה דכיון למחלה

א (א) את יום טוב וכו'. ומנהגנו לומר את יום חג המנחה הזה זמן מירוחינו מקרא קודש וכו' ואין אומרים בזה מקרא קודש שהרי כבר אמרו ותתן לנו ה' אלהינו בזה המצות מועדים לשמחה אכן כשחל בשבת יש אומרים שאומרים שני פעמים בזה המצות [אחרונים]:

מקדש

שער הציון

(ה) וכופין אותו שישאל על נדרו כדי שיוכל לקיים המנחה [אחרונים]: (ו) פוסקים: (ז) אחרונים: (ח) ח"א: (א) כנלענ"ד: (ד) הגל"ח נפסחים דף ק"ט והחם סופר חלק א"ח במשנה סימן קצ"ו: (ה) לענין שחית רביעית יש ג"כ נ"מ דק"ל דרביעית הוא ביצה ומחלה וצריך לדע שיעור ביצה: (ו) מ"א: (ז) משנה שם והוצא במחש"ס ונראה פשוט דה"ה לענין צמ"מ בזה פסוקים משתפרת בנמות שהיא:

הגהות: א) לא נמצא בשבת, ורק בתוספתא ברכות פ"ג, ובאור הגר"א מביא מקור ביצה י"ג גמ' ורש"י ד"ה שבע:

ליקוטי דברי הרב א) ובשו"ע הרב סעיף א' כתב דבמצוה דרבנן יש לסמוך על האומרים שכזית הוא פחות מעט משליש ביצה. ולא כתב כלל דזה דוקא בדיעבד, ולכתחילה מחמת ספק ברכה צריך לאכול כחצי ביצה. ב) בשו"ע הרב סעיף ו' כתב - בקצת מקומות אומרים את יום חג המצות הזה ואת יום טוב מקרא קודש הזה זמן חירותנו.

(ו) ע"ל סימן מ"ט סעיף ג] זמן חירותנו יעלה ויבא והשיאנו וחיותם (ב) מקדש ישראל והזמנים יבאם אמר מקדש השבת (ג) (ג) וחזרו בו (ד) * תוך כדי דיבור יצא (ה) אחרי שהוא יודע שהוא (ג) יום טוב. ואם חל בשבת יאמר את יום (ד) (ו) המנוח הזה ואת יום חג המצות הזה יחיותם (ז) * מקדש השבת (ה) (ח) וישראל והזמנים (ט) יאין אומרים ברכת מעין (ו) שבע: ב (י) יאין שליח צבור (ו) מקדש בבית הכנסת: ג * ששכח לומר אתה בחרתנו (יא) ואמר יעלה ויבא (יב) יצא: הגה (יג) ואפילו היה שבת אם הוכיר ציעלה ויבא יאל (צ"י בשם א"ח) ואם אמר אתה בחרתנו והוכיר בו שבת אפילו הכי

ג ברכות מ"ט
ד תוס' דברטוב יב
ה בילה יו ברכות
מ"ט ז טור בשם
גמל העמוד על שם
רכינו נסים וש"פ
ח טור בשם
מנהג אשכנז וש"פ
ב אורחות חיים

שערי תשובה

(ה) ישראל. ענה"ט ועיין לקמן סימן מ"ט ס"ק ט' מדיינים אלו: מקרא קודש זכר ליציאת ממצרים ואין אומרים בזה מקרא קודש שהרי כבר אמרו ותמן לנו ה' אלהינו בזהב מועדים לשמחה אכן כשחל בשבת י"א שאומרים שני פעמים בזהב ועיין בלבוש הטעם: (ב) וחזר. פי' שחזר ואמר מקדש ישראל והזמנים: (א) י"ט. רק שטעה בדבורו. והיינו דוקא כשלא הוכיר של י"ט בלבוש אבל הוכיר של י"ט בלבוש חסם בשל שבת יאל וא"כ אם חסם מקדש ישראל והזמנים אפילו לא הוכיר של י"ט בלבוש חסם יאל ע"מ"א. ואם חסם צי"ט או בשבת מקדש ישראל יאל ודוקא בתפלה אבל בקידוש לא יאל מ"א ע"ש והח"י חולק ע"ז וכי' דגם בתפלה אפשר ללא יאל ע"ש: (ד) המנוח. ומנהגו את יום השבת הזה ואת יום חג המנוח הזה. עמ"י ויבא אהרן: (ה) וישראל. ואם אמר מקדש ישראל והזמנים ולא הוכיר שבת א"י לחזור כנה"ג ומהר"א כהן. אבל מהר"ם גלאנט"י ומהר"י אלפנדר"י הסכימו דלרף לחזור. וכן הסכים הפר"ח עיין יד אהרן: (ו) שבע. ללא נתקנה אלא מפני המזיקין ובפסח הוא ליל שמורים: (ז) מקדש. שאין עני ישראל שאין לו יין ומיהו נ"ל דלעפ"י שאין יין צעיר רק צבית הכנסת אפ"ה לא יקדש צבית הכנסת דהא דמקדשין צבית הכנסת הוא רק לקיים מנהג ראשונים

משנה ברורה

(ב) מקדש ישראל והזמנים. ואם אמר מקדש ישראל לבד (א) לא יאל וכן בשבת אם לא אמר מקדש השבת ואמר מקדש ישראל ג"כ לא יאל אף שהוכיר בלבוש חסם בשבת כיון שלא חסם בשל שבת וכל זה צין בקידושא צין בלבוש: (ג) וחזרו בו. היינו שחזר ואמר מקדש ישראל והזמנים: (ד) תוך כדי דיבור. היינו שלא (ב) שזה משגמר מקדש השבת (ג) רק כדי ג' מיצות ואם שהה יותר משיעור זה לא מהני חזרתו וצריך לחזור לראש הצרכה כיון שהחמימה יתבה לא כהוגן (ד) אף שהוכיר של י"ט בלבוש: (ה) אחרי שהוא יודע. ר"ל בעת שאמר צריך אתה ה' הימנה כהוגן ע"ד לסיים בשל יום טוב אלא שאח"כ נכשל בלבושו ומשמע מלשון זה דלא טעה בעת שאמר צריך אתה ה' שהיה צבור שהוא שבת אפילו אם חזר בתוך כ"ד לאחר שסיים מקדש השבת וסיים צדן לא יאל אבל רוב הפוסקים ס"ל אע"פ שלא ידע שהוא יו"ט יאל כיון שנוכר בתוך כדי דיבור ותחת צדן כן פסקו הרבה האחרונים ועיין בציאור הגר"א שגם הוא מכריע צדן כן להלכה: (ו) המנוח. ומנהגו לומר את יום השבת הזה ונהרג נהרג ופשטיה [תק יעקב]: (ז) מקדש השבת וכו'. וצדיעבד אם לא הוכיר רק שבת או ישראל והזמנים לבד"ש דעות צין האחרונים אם צריך לחזור או לא ועיין בזה"ל שהכרענו דלא לא הוכיר רק שבת לבד צודאי אין לחזור הצרכה משום זה: (ח) וישראל והזמנים. וי"א שצריך לומר ישראל בלא וי"ו וכן הסכים המהרש"ל צ"פ דבינה (ה) אבל מנהגו כהש"ע: (ט) וא"א ברכת וכו'. ללא נתקנה אלא מפני המזיקין ונדלעיל בסימן רס"ח סק"כ צמ"צ ובפסח הוא ליל שמורים ואומרים ויכולו בקול רם וקדיש שלם אחריו [פמ"ג]:

שער הציור

(א) א"ר ועוד כמה אחרונים דלא כמ"א: (ב) ואף בסימן ר"ו פסקו כמה אחרונים דצדיעבד שהיה לא היו הפסק אפילו יותר מכדי דיבור שאני הכס שלא קנקל בהצרכה רק ששהה צין הצרכה להמנוח אבל הכא קנקל וצריך לתקן ואם שהה יותר לא מהני מקומו: (ג) רוב אחרונים בסימן ר"ו ולפלא על פמ"ג שכתב ד' מיצות: (ד) מח"ה במסקנת המ"א ונכרי יוסף ותאמר מרדכי וש"א דלא כהש"ע: (ה) חק יוסף: (ו) מ"א ומ"י וא"ר דלא כע"י: (ז) מאמר מרדכי וא"ר ופמ"ג ודה"ח: (ח) פמ"ג ודה"ח: (ט) דה"ח ולענ"ד אין צין זה צבור:

הערות: (1) עיין מ"צ סימן מ"ה סקט"ו לענין ר"ח ושבת: (2) עיין סימן תרס"ח סק"ב בענין זה:

ליקושי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ג' כתב שאם מוכיר רק אחד או מקדש השבת או רק מקדש ישראל והזמנים יצא ר"צ לחזור לראש כדי שלא להכניס עצמו ליד ספק ברכה.

הלכות פסח סימן תפז תפח

צג באר הגולה

(יד) צריך לחזור ולהזכירו (ת) ציעלה ויצא (תשבות מהר"ל) מהיו אם לא הזכירו ציעלה ויצא (טו) א"ל י ק מנהג לחזור (צ"ה) וש"ס ששנה להזכיר על י"ט בשמירת ע"ל סימן קכ"ו: ד' בליל ראשון של פסח (ע) [ג] גומרין ההלל בצבור בנעימה בברכה תחלה וסוף וכן בליל שני של שני ימים טובים של גליות: הגה וכל זה (טז) אין אנו נוהגים כן כי אין אנו אומרים צילה צינת הכנסת ההלל כלל:

תפח סדר תפלת שחרית של פסח. ובו ג' סעיפים:

א "שחרית נכנסים לבית הכנסת (א) וקורים (א) הזמירות של שבת ומתפללין תפלת שחרית (ב) "וגומרין ההלל" (ומצרכין) (ג) [א] (ג) לקרות ההלל" (ד) "ואין מפסיקין בו אלא (ד) כדרך שאמרו לקרות ההלל" (ה) "דעה דענין

ובתנ"ח יוסף ש"נ מהמפרשים בפרק ב' דנדרסות וכן נהגו הספרדים) ד יימנו לעל ס' תכ"ב

שערי תשובה

[ג] גומרין. עצה"ט ועיין בפר"ח שכתב בשם רד"ו שאם חל בשבת קורים הלל. יז"ס ויכולו והפר"ח כ' שלא נהגו כן רק מדרי קודם ועיין בשו"ת בית יהודה במעשה שטעה הש"ץ והתחיל בצרכת הלל אין מחזירין אותו בשלל המדרי שאינו רק למנוח גם כי אין זו חובה גמורה שהרי מנהג אשכנזים שלא לאמרו צבה"כ צילה"ט ע"ש: [א] לקרות. ועיין בשאגת אריה ס' ס"ט בספק אם אמר הלל צ"ט או למחות בשום אדם אם מזכירו דהא אין כאן צרכה לצטלה אלא הזכרה לחוד ואין הפסק בזה עיין שם: (ט) גומרין. וכן הוא על פי קבלת האר"י ז"ל: (ה) (הומירות. ואומרים שחרית שיר ליום השבת ד"ט נמי אקרי שבת ד"מ. וע"ל ס' ס"ק י"ד מש"ס: (ז) לקרות.

ביאור הלכה

שחזיר שבת באמצע והפר"ח ועוד כמה פוסקים חולקים עליו דבין שחזיר שבת לצד או יו"ט לצד לא יא' כיון ששינה החמימה ממעטע שטבטו חכמים ולענ"ד היה נראה לחלק דאם דילג של שבת לא יא' ואם דילג של יו"ט יא' ד"ל דלף לרבי דהוסיף לחתום אף בשל יום טוב היינו רק להתחלה אבל דיעבד אם לא חתם רק בשל שבת מודה דלא צדוה"ל לא פליג על צ"ה דעיקר נוסח הצרכה היא רק לחתום בשל שבת אלא לכתחלה הוסיף אף בשל יו"ט ויש הוכחה לזה מהירושלמי דשם אמר בשם רבי גופא כצ"ה דהבא והכי אחא שם אחת תנוי חני פותח שבת בשל שבת וחתום בשל יו"ט ואחת תנוי חני פותח בשל יו"ט וחתום בשל שבת רבי אמר פותח בשל שבת וחתום בשל שבת ומזכיר של יו"ט צימח"א אמר ר"ש בן פיז משום ריב"ל הלכה כרבי עב"ל הירושלמי הרי דרבי נקט שם ממש כצ"ה דהבא ופסקין גם שם שהלכה כרבי ושלא יספור דברי רבי אהר"י וגם הפסק הלכה אהר"י ז"ל דשם קאי על עיקר נוסח הצרכה ואליבא דצ"ה דמורי רבי דעיקר נוסח הצרכה [אף לענין דיעבד שלא יא' אם שניה] הוא לסיים בשל שבת דלא פליג בזה על צ"ה וע"ו אחת שם

ובמועדי"ם וצ"ח וגו' וזכרתם ולא נזכר שם שבת כלל: ד (טז) אין אנו נוהגים. היינו במדינות אלו ומנהג ספרדים לומר: א

א (א) וקורים הזמירות וכו'. היינו המזמורים שאומרים קודם פסוקי דזמרה וגם מזמור שיר ליום השבת (ה) אומרים דיו"ט נמי אקרי שבת. וכן אומרים צרכה נשמת כמו בשבת ואחר זכרו אומרים צרכה יוצר אור כמו בחול: (ב) וגומרין ההלל. ואם חיסר פסוק אחד (ג) או חסרה אחת צריך להתחיל אח"כ מאותו פסוק ולגמור עד סוף ההלל דאם יאמרו צרכה צרכה וכו' קריאה למפרע ולא יא': (ג) לקרות ההלל. ר"ל שלא יאמר לגמור ההלל דשמה דילג עיבה או אות אחת (ג) ויש חשש צרכה לצטלה ואם אמר לגמור יא' וצמקום שנהגו לומר לגמור אין לצטל מנהגם [פמ"ג]. אם צא לבה"כ סמוך להלל יקרא תחלה הלל עם הצבור ואח"כ יתפלל והוא שלא יעבור זמן ק"ש ותפלה ע"ו ועיין לעיל בסימן תכ"ב (ד) צמ"ב סקט"ו: (ד) כדרך שאמרו בק"ש וכו'. ופרטי

שער הציון

(א) משא"כ בכניסת יו"ט א"ל מזמור שיר ליום השבת צ"ט רק כשהלל יו"ט בשבת ויש מקומות שא"ל לכה דודי כשהלל יו"ט בשבת או בחוה"מ כשהלל בשבת רק מזמור שיר ליום השבת אומרים [פמ"ג]: (ב) לא העתקתי פרט זה לעיל בסימן תכ"ב צמ"ב סקט"ו דשם עלם הדין של פסוק אחד ג"כ לא צריח כמו שכתבנו צמ"ב דצ"ה למפרע ע"ש משא"כ הכא דמורי צ"ט של פסח צ"י ימים הראשונים שגומרין בהם ההלל דמוח צמגילה דף י"ז דהלל ומגילה שון ולענין מגילה כתב הר"ן בדין השמט פסוק או חסרה אחת דין שזה וממילא פשוט דה"ה לענין הלל. וע"כ צריך לומר מאד צימח"א שגומרין ההלל שלא יקרא הסיבות נעטות שמשמנה העיני ע"ו ולענין מגילה מחמירין בזה כדאיתא לקמן בסימן תר"ב ס"ד ע"ש צמ"א וה"ה הכא: (ג) לשון הטור בשם הר"מ ולכאורה אף אם יצרך לקרות אם יא' כמו במגילה ודפסקין לעיל בסימן תכ"ב בסופו דאם קרא וטעה יחזור למקום שטעה ואפשר לומר דקבר ר"מ דעשה ראשונה שצמ"ח לענין מגילה ס"ד דלין מדקדקין בטעמיה דהיינו אף אם לא קרא הסיבה כחוקה ג"כ יא' ומתעברא דה"ה לענין הלל וזה אמר אם יאמר לקרות לא יהיה חשש צרכה לצטלה משא"כ אם יאמר לגמור אף אם ידלג אות אחת הרי לא גמר ויש כאן חשש צרכה לצטלה: (ד) לענין אם הוא עומד באמצע פסוקי דזמרה שלא יפסיק אכן אם הוא עומד בין שבת ליוצר יפסיק כפי שיאמר הלל צבור [דה"ח] והיינו אם הוא יודע שאח"כ לא יזדמן לו צבור שיאמרו הלל:

י"קופי דברי הרב: א) ובסידור כתב לגמור הלל בב' לילות הראשונות של פסח.

בקריאת שמע (ה) באמצע הפרק שואל בשלום אביו או רבו ומשיב שלום לאדם נכבד שנתן לו שלום ובין הפרקים שואל בשלום אדם נכבד ומשיב שלום לכל אדם: הגה (דווקא צ"י ימים הראשונים שומרים בהם ההלל דינה הכי לענין הפסקה אצל בימים שאין גומרים על סמך חכ"צ סעיף ד). "ואם פסק (ו) באמצע (ז) ושהה אפילו כדי לגמור את כולו אינו צריך לחזור אלא למקום שפסק: ב' בהלל (ח) אפילו עשרה (י) קורין כאחד: ג' [א] 'רמזיאין' שני ספרים וקורין בראשון חמשה גברי (ואם מוסיפין ביום טוב ע"ל ריש סימן רפ"ז) בפרשת ב' מן משכו עד מארץ מצרים על צבאותם (ט) ומפטיר קורא בשני בפרשת פינחס ובחודש הראשון ומפטיר ביהושע (י) בעת ההיא ומתפללין תפלת מוסף (יא) 'ואין מזכירין גשם מכאן ואילך (וע"ל סי' (ד) קי"ד) וכן פוסקים (יב) משם ואילך

מגלה ל"א ח' ברייתא מגלה ש' ייחזיקו לעיל בסי' קי"ד

באר היטב

ולא לגמור דשם ידלג כינה או אף והיו צרכה לצטלה. אחרונים: (ג) קורין. אידי דחציצה להו יהי דעמיהו ושמיני אע"ג דבעלמא אמרינן חרי קלא לא משמע. ומוציאין רביס י"ח ש"ס. וי"ל דמה"ט המנהג שמקדשין שנים או שלשה או יותר יחד בשבת וי"ט דג"כ חצי עליוהו ח"י: (ד) קי"ד. דשם פסק רמ"א דלחזור מוסיפין במוסף עד שימעו שה"ל אינו מוזכר במוסף אז הם פוסקין צמננה וכחזק לבוש וא"מ ירכיזו קודם מוסף שלא יאמרו משיב רוח וי"ל דזה כאלו ממאנים בגשמים ע"ד שאמרו

דהיינו כשאומר המון כבוד מלא עולם ויום ב' ביוצר הכוללת ס"ח מעטס כי אין להם אלא יו"ט אחד וצמננה אין ס"ח כ' ע"ש ועיין

משנה ברורה

ופרטי דינים אלו עיין לעיל סימן ס"ו: (ה) באמצע הפרק וכו'. ואלו הן (ה) הפרקים הללו הללו עבדי ה' וגו'. צלח ישראל ממצרים וגו'. לא לנו ה' לא לנו וגו'. אהבתי וגו'. הללו את ה' כל גוים וגו' מן המזרח וגו'. ורד"ק כתב דמן המזרח אינו תחלת המזמור אלא מתחיל הדור לה' כי טוב וגו': (ו) באמצע. היינו אפי' בצלמנו הפרק: (ז) ושהה וכו'. מדסתם משמע אפי' שהה צלונס ועיין לעיל בסימן חכ"צ סק"ד צמ"ד: ב' (ח) אפילו עשרה קורין כאחד. ר"ל אפילו היכא שמוציאין ידי חובה (ו) צלמיתן לאחרים ולא אמרינן חרי קלא לא משמע כדאשכחן סימן קמ"א ס"צ לעיין קה"ת דהלל חציצ' להו משום זכרון הנס ויהי דעמיהו ושמיני ומה"ט ג"כ המנהג שמקדשין (ו) שנים או יותר יחד בשבת וי"ט או כשיש צרכן בנסה כמה בעלי בתים ומקדשין להוציא בני בתים משום דהקידוש חציצ' להם ויהי דעמיהו ושמיני (ח) ומ"מ יותר טוב שלא יקדשו צנת אחת היכי שצריכין להוציא צ"צ אלא זה אחר זה: ג' (ט) ומפטיר קורא וכו'. ועיין לעיל בסימן קל"ז צמ"ד סק"א: (י) בעת ההיא. ויש מתחילין ויאמר יהושע אל העם התקדשו (ט) וכן נוהגין עכשיו: (יא) ואין מזכירין וכו'. דעת המחבר דהוא מנהג ספרד שאפילו במוסף גופא אין מוסיפין גשם ולזה כתב רמ"א ועיין לעיל סימן קי"ד ס"ג דשם מוזכר צמ"ה דמנהגו הוא כפוסקים דס"ל דלחזור מוסיפין במוסף עד שימעו שה"ל אינו מוזכר בתפלתו (י) שחזור בקול רם אז הם פוסקין צמננה (יא) וה"ה היחיד שאומר תפלתו במוסף עד אקר שהתפלל הש"ץ ופסק לומר משיב רוח ומוריד הגשם ג"כ שוב לא יזכיר גשם וע"ש צמ"ד ובה"ל כמה פרטים בדיון זה: (יב) משם ואילך מלשאלו ועבר עיין לעיל בסימן קי"ז ס"ג וצמ"ה. והנה אף שהסיכמו ומטר שגרה כאלו ממאנים על הגשמים וע"ד שאמרו אין מתפללין על

שערי תשובה

לא אינו חוזר ואומר מספק דהלל דיו"ט דרגנן ע"ש: [א] מוציאין ב' ספרים כו'. עיין מה שכתבתי בשערי אפרים שער ח' בלש טעיה וקרא צ"י שור או כצ"ז ושאר דינים צעטות הקורא משם מדרשו וכחז' דג"י בלש סיים בפסוק ליל שמורים וכבר אמר העולה החמישי הדברה א"ל לקרות עוד כ"כ בספר בית דוד ע"ש ובענין אמירת ה"ג מדות שהרשב"ע בשעת הולאת הכ"ת כתב בפע"ח וי"ל מלאכי במחזור של מורי וי"ל כתוב במחזור מכת"י מורי וי"ל ביום א' דשעטות יקרא י"ג מדות ג"פ ואח"כ יאמר רשב"ע מלא כל משאלות כו' וכן יהי"ר וחזור התפלה ג"פ ואח"כ יאמר ג"פ ואני תפלתו וכן יעשה במוסף ויום ב' ביוצר וכן דפסק וכן דקובות כו' ע"ש ולא ראיתי נהגין לומר התפלה ג"פ רק פעם אחת לבד ומ"ש וכן יעשה במוסף כו' פירש הרמ"ז בלגרותיו סימן י"ד ויזה"כ צמננה גם הוא בשעת הולאת ס"ח ומהו יצין שצ"י אין משלשים מעטס כי אין להם אלא יו"ט אחד וצמננה אין ס"ח כ' ע"ש ועיין

ביאור הלכה

הלכה כרבי והכא צמננה דלין אמרינן משמיה דהוסף מדליה לסיים אף בשל יו"ט נמי אצל הוא רק לכתחלה דלין זה משיקף נוסח הדברה ופסק הש"ס גם כזה הלכה כרבי והיינו דלכתחלה צריך לסיים בשל שניהם אצל דיעבד בשל שנת לחוד קני ובההיא דירושלמי וכן ראיתי צמ"א שצ"ד ג"כ דרבי קאי רק אלכתחלה ולפי"י יש חילוק בין שנת וי"ט דאם דילג בשל יו"ט יאל אצל דילג של שנת לא יאל דיעקר נוסח הדברה הוא של שנת ומה' אסיים בשל יו"ט לא הויל כלום וכאלו לא חתם כלל דנדאי לא יאל אכן הה"א כתב דבכל אופן יאל ואשמייע זה מן הירושלמי דהכי דהדברה בולל שני דברים וסיים בשל אחת יאל דהכי יאחא חתם ר' אבהו בשם ר' לעזר בכל מקום עבר והוכיח אדיר המלוכה לא יאל חוץ מן האל הקדוש של ר"ה ונלמד במוסף אחר כר"ב"ג ופירש משום דלריב"ג צריך לכלול מלכות קדושת השם ולכן אף אם חתם בסוף רק צמ"א אדיר המלוכה יאל אף שלא הוכיח קדושת השם בתחיתה הרי דהדברה שכוללת שני דברים וחתם בלחא ואפילו צמננה שאלו משיקף הדברה נכגון הכא משיקף הדברה הוא קדושת השם ומלכות נכלל בה' יאל דיעבד אמנם לעג"ד קשה לי טובא לפירוש זה דל"כ מאי קמ"ל דכלל מקום אם עבר והוכיח צמ"א אדיר המלוכה לא יאל פשיטא דהא לא חתם בקדושת השם כלל וע"כ נלע"ד דמיייר דחתם בקדושת השם רק שהוכיח גם אדיר המלוכה והכי פירושו דכלל השנה אם הוכיח צמ"א אדיר המלוכה האל הקדוש לא יאל שניה מתטבע לבד במוסף של ר"ה לריב"ג דאף דלכתחלה צריך לסיים בקדושת השם לבד נעיי"ש בלפסך בשעטות ריב"ג מה שכתב דעת ריב"ג מ"מ אם עבר ואמר צמ"א אדיר המלוכה האל הקדוש יאל שגם זה הוא מענין הדברה לדידה ואף שצמננה אחר"כ צמננה פ"ד דר"ה דמשמע שם מרהיבם דלישניה שמפרש ג"כ הירושלמי בה"א מ"מ לדינא אף לפי פירושם אינו מוכרח דקיי"ל לדינא כר' אליעזר דהתם דאם שניה עיקר הנוסחא וסיים באחרת שכלל בה יאל וכפי מה שכתבנו

וכו'. היינו צמננה"מ שוב לא יבקש על מטר וצדיעבד אם שכת הפוסקים שאין נכון שיכריזו השמש ד"ו צמננו ששוב לא יזכירו גשם

שער הציון

(ה) א"ר: (ו) ואימתי יכולין להוציאן עיין לעיל בסימן חכ"צ צמ"ה ד"ה הלל: (ז) ח"י וס"א: (ח) הגר"ז בשם מ"ע והפמ"ג כתב דבשאר דברים חוץ ממה שהוזכר כאן אין כדאי אף במוסף שאין מוציאין אחד את חברו דמגלגלין אז את זה חוץ מר"ה ויהי"כ מפני שכל אחד סידורו בידו ע"ש ולא ידעתי הלא צמננה"מ מן טורח לך והלאה המנהג שמכריזין ביחד בכל מקום: (ט) חק יעקב: (י) דלחש גם הוא צריך להזכיר כמו שאר העם: (יא) מ"א וס"א:

ליקוטי דברי הרב: א) בסידור כתב שבמוסף של יו"ט א' של פסח מתחילין לומר מוריד הטל ונוהגין שהשמש מכריז קודם התפילה.

הלכות פסח סימן תפט

צד באר הגולה

מלשאל בברכת השנים: הגה (יג) ונוהגין לומר בכל י"ט בתפלת מוסף פסוקי מוסף היום אחר שאמר א ברייתא מנחות פ"ו ב פסוקי מנחה מנחיל כ' ג ברי"מ מנחות פ"ו ב ע"י משה עבדך כאמור:

תפט סדר תפלת ליל שני של פסח וספירת העומר. ובו י' סעיפים:

א (א) *בביל שני * (ב) אחר תפלת ערבית (ג) מתחילין (ב) * לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה (ד) *הולך וסופר כל הלילה * יומצוה (ג) [א] על כל אחד (ה) לספור לעצמו

שערי תשובה

בשערי אפרים שער יו"ד סעיף ה' שכתבתי שיש נוהגין להתחיל הי"ג מדות ויעבור כו' ובפתחי שערים שם כתבתי שראיתי בלח"ה ספר שאין להתחיל ויעבור ובתנתי שאפשר הטעם לפי שאין אומרים דרך בקשה ועתה ראיתי כי דבר זה נשאל להרמ"ו שם והוא ו"ל השיב שאין לאומרו בתפלת יו"ט כלל כי לא הכוונה בנתינת עליונות והוא סוד אמירתן ג"פ ואין בנו כח אפי' נרבים לאומרו דרך תחנה רק דרך שבת ע"ד שאומרים י"ג מדות של מי אל כמון ומינה דעיקר אמירתן הוא כקורא בתורה ודוקא ביו"ט הראשונים כו' ע"ש והאדמו"ר נהג לומר אף בימים אחרונים של יו"ט וע"ש שגם אס חל יו"ט בשבת שאומרים בדרך שמה לא נדחה תפלה זו כי תפלת בריך שמה אין עיקרה אלא מנחת שבת כו' ע"ש ומשמע דבשאר יו"ט שאינו חל בשבת אין אומרים בריך שמה והאדמו"ר נהג לומר גם בריך שמה בכל יו"ט אף שאינו חל בשבת וגם בחול בשעת הולאת ס"ח וכמ"ל: [א] על ע"ה שז"ל ועין בשאלת יעב"ץ סימן קל"ט שחולק דאף שאינו בזמן בלח"ה יא"ל ע"ש:

ביאור הלכה

לעיל דלריב"ל דפסק כרבי נראה דהיינו לענין דיעבר דעבר נמי שאל שניה וסיים רק של יו"ט לא יא"ל כדי שלא יסתור מהש"ס שלנו וכנ"ל וז"ל למעשה אכן אס כיים בשל שבת לחוד והתחיל ר"ה בודאי א"ל לחזור: * אחר תפלת ערבית. כתב בספר מור וקציעה נעטם דקופרין אחר התפלה משום דבדורות הראשונים היה המנהג להתפלל ערבית קודם הלילה ובסיום המעריב התחלה הלילה ואז היו סופרין דין בתפלת הלילה אכן במק יעקב ס"ק ט"ו י"ח דמדינת נירץ להקדים ק"ש ותפלה שהוא תדיר: * לספור העומר. הנה דעת הרמב"ם והחיותן שהוא נוהג מן המורה גם עתה אכן דעת הטור וזו"ע וכמה פוסקים שאינה בזה"ו אלא זכר למקדש שהקריבו עומר וכן הוא סוגית הפוסקים בסיומן זה אכן באמת הרמב"ם ג"כ לאו יחידא הוא בדעתו שגם דעת רבינו ישיעיהו כי הוא עיין בשב"ל ריש סימן קל"ד וכן הוא ג"כ דעת ר' בנימין שם עי"ש בסוף הקימן וכן הוא ג"כ דעת רבינו"ה הובא בלח"ה סי' שכ"ט ומשמע שם דגם הא"ו מודה ליה בדיוט ע"ש. וכן מוכרי רב יהודה ורב עמרם ור"ן גיאות שהסכים לדבריהם והוצא צעטור שאל לא מנה מנעבר למקדש עשאוהו רבנן כעין דלורייא דדוקא תמימות] ולפ"ו יש סעד גדול למנהגנו שאנו והירש שלא לספור עד לאח הכוכבים אחרי דלדעת כמה רבנותא הוא דלורייא אח"כ מלאמי כעין זה ג"כ בא"ר אלא שלא זכר כל ה"י גדולים שכתבנו: * ומוצה על כל אחד וכו'. עיין מ"ב שכתבתי מחלוקת האחרונים אם אמרין בזה שומע כעונה והוא מחלוקת הלבוש וז"י עס הפרי"ח ללבוש וז"י כמו דלענין לולב דרשין ולקחם לנס לכל אחד ואחד כמו כן הכא נירץ כל אחד ואחד בעצמו לספור ופרי"ח מיקל בזה וכן נוטה דעת הבדרי יוסף ונלענ"ד ד"ר פלוגתא בין הראשונים דרש"י פירש שם בנמנות ס"ה ע"ב על מה דקאמר שם בנמנה לכל אחד ואחד של אחד חייב לספור וביאר במדועו השב"א דבריו דאי כותה המורה לנזור לנד ולא לכל יחיד ויחד הו"ל למימר וספרתם לנד ולשחוק

שער הציור

(יב) או יכתוב מקודם יו"ט על הנייר שמליל א' חוה"מ ואילן יאמרו וכן ברכה וירדיקו בכותל והגם שידעמי שימלאו מפקקין גם ע"ו אפי"ה נ"ל שזה עדיף משיבאו כמה עשרות אנשים [ולפעמים כמה מאות] לירי ברכות לנעלה: (יג) אחרונים: (א) פוסקים: (ב) גם הפרי"ח כתב בפסחות דנשים פטורות ולא הוכיז מנהגא דנשי בזה וכן הח"א השמיט האי מנהגא ועיין בדבריו יוסף מש"כ בזה: (א) עיין בזה"ל: (ד) אחרונים: הערות: (1) עיין סי' תל"א מ"ב ס"ק ח' ששה"ל אות י"א לענין בדיקת חמץ:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ב' כתב ג"כ שפטורים ממצוה זו, ובמקצת מדינות שמו הנשים מצוה זו עליהם חובה ואין חשש איסור במה שהן מברכות עליה. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף ט"ו מביא סברת הח"י.

אין מתפללן על רוב גשמים עכ"ל. וכתב המ"א ונ"ל דאם יחיד אחר תפלתו עד אחר שהתפלל ש"ס מוסף לא יאמר משיב הרוח כיון שכבר פסק הש"ס ע"ש וכ"כ הח"י:

(א) בליל. ולאומרים המעריבים השייכים לליל שני אף אם חל יום ראשון בשבת דבשאר חגים אס חל יום ראשון בשבת אומרים בליל שני המעריבים של יום ראשון והשני נדחה מ"מ ביום ב' של פסח אומרים לעולם המעריבים השייכים ליומא משום דיכור לספירה וכן נוהגין: (ב) לספור. עמ"א ובח"י. נשים פטורות מספירה דהו"מ מ"ע שה"ג רמב"ם. ומיהו כבר שוא עליהו חובה מ"א: (ג) על כ"ה. ואם ירצה שומע הברכה מהש"ס וסופר לעצמו דכתיב

באר היטב

הולאת ס"ח וכמ"ל: [א] על ע"ה שז"ל ועין בשאלת יעב"ץ סימן קל"ט שחולק דאף שאינו בזמן בלח"ה יא"ל ע"ש:

משנה ברורה

על רוב גשמים מ"מ נ"ל שכן מאלו גשמים זכיר (יב) נחשאי לרוב העולם קודם תפלת מעריב של לילה ראשונה של חוה"מ שיאמרו וכן ברכה וכו' כי האנשים פשוטין רובן נכשלין בלילה ראשונה וכן לאחר בתפלת שחרית עד ששמעו מן הש"ץ שפסק ויש בזה חשש כמה מאות ברכות לנעלה: (יג) ונוהגין לומר וכו'. ובדיעבד (יג) אף אם לא הוכיז אותם כלל יא"ל. ואם טעה במוספין והוכיז של יום אחר וכן נסוכות שאמר ביום א' דחוה"מ מה שאינו שייך כלל לאותו יום כגון שאמר ביום הרביעי אם לא סיים הברכה יתחיל מפקוקי הקרבנות ואם סיים הברכה א"ל לחזור [ח"א בסוף כלל כח]:

א בביל שני. כתבו האחרונים דלואומרים מעריבתי השייך ליום ב' אפילו חל ליל שני במו"ש ואע"פ דבשאר חגים שחל יום ראשון בשבת אומרים מעריבתי של יום א' בליל שני שאני הכא דהמעריבתי הוא מעינין של ספירה: (ב) אחר תפלת ערבית. וקודם עלינו דכל מה דאפשר לאקדומי מקדמין כדי שיתקיים יותר מה שכתב תמימות תהייה: (ג) מתחילין לספור וכו'. ונשים ועבדים (א) פטורות ממצוה זו דהו"מ מ"ע שהזמן גרמא וכתב המ"א מיהו כבר שוא עליהו חובה: (ב) וכמדומה דבמדינותינו לא נהגי נשי כלל לספור וכתב בספר שולחן שלמה דעכ"פ לא יכרכו דהא בודאי יטעו ביום אחד וגם ע"פ אינם יודעים פירוש המלות: (ד) הולך וסופר כו'. דכל שלא עבר הלילה לא נפיק עדיין מכלל הכתוב תמימות תהייה: (ה) לספור לעצמו. דכתיב וספרתם לכם משמע שהמצוה חל על כל יחיד ויחד והנה משמע מזה דבספירה אינו כמו בשאר מצוות התלויה באמירה לענין קידוש והבדלה וכו"ב דאם שמת לבטור ונתחייב ללכת דיוצא בזה משום דשומע כעונה והכא גילתה המורה דלא יא"ל כל כמה דלא ספר בעצמו (ג) אבל יש מאחרונים שכתבו דכונת המורה הוא רק דלא ימא' דמצוה זו אב"ד לנד קאי כמו בשמיעין ויוצלות דכתיב שם וספרת לך אלא קאי אציבור אבל באמת אס שמע מחצירו שספר והתכוין ללכת וגם חצירו כוון להוציאו יא"ל כמו בכל מקום דקיי"ל שומע כעונה: (ד) וכל זה בספירה אבל בברכה

שערי תשובה

באר היטב

[א] והשבעות. עיין באר היטב באם מנה בראשי מיבות כגון י"א אר"י בשומר ודעה הטו פשוט סימן קכ"ו דלא' והפרי חדש וקא' שארונים וכן בשאילת יעב"ץ סימן קל"ט המבינו שלא יא' ברא' כב' אלה דעמו נוטה וטוב לחזור ולמנות אלה ברכה ואם מנה ברא' במילי אומיות כגון י"א וכיוצא בו כ' שאילת יעב"ץ שחזר ומונה בלא ברכה ע"ש ע"ש בבר"י אם כב' להבדילו אגרת וכו' יום טו"ז לפניה פשיטא שצריך לחזור ולספור כפה בברכה וע"ש בדין כמביא א' היו כדצבור שהביא ממח"ל סימן מ"ו לענין הכתובה והמשב יעקב בתקלי י"ד סימן מ"ט ובכה"ג סימן ר"י ע"ש ולענ"ד ברור דאפי' כב' שבע עשר יום שהם כו' לא יא' כלל אם לא שמתרין לנאח כמביניה וז' ים להסמפק קא' ונראה דגם בזה יחזור ויספור בברכה ולא דמי לשאר דוכתי דאף דנימא שהם דכתיבה כדור אפי' במקום שהדור עצמו אינו אלא לגלות ממחשבת הלב משא"כ בזה וכו' ודלא מהי"א כותב ק"ש ותפלה ונמגילה מבורא להדיא דקריאה כפה ענין כדאמר' היה כותב כלי ועיין לקמן סי' תרי"ג ועיין בשלל אברהם שהראה מקום לתשו' כ"ש בענין זה ועיין בשו"ת ברכה שכתב שיש שנה ב"ה מ"ש ששח"כ יהיה ש"י ויברך להוציא חסדים ע"ש ובמדינתנו לא נהגו לנאח בברכה ש"ך כלל רק כ"א מברך וסופר לעצמו א"כ אין לו להיות ש"ך ולברך כיון שאינו רק לעצמו וארץ למנות בלא ברכה: [ג] בעומר. ענה"ט הו"ע בשו"ת בית יעקב שחמיה האזוין וז' אלה היה אומר לעומר ואין הנוטף בעומר ברא' והוא חמיה ממח"מ סי' רנ"ג ע"ש ובאמת הוא ראה משם לכאן ומאניו בלי המקרה בשנה השנית

משנה ברורה

ומדקאמר לזכר משמע דבא לומר לכל אחד ע"ש הרי דהמאזה שייך על כל יחד ויחד. דב"ע ולעומת זה מלשון הקדמון הרי"ף גירסתו משמע שאחד יכול להוציא את חברו בזה דו"ל שם בהלכות ספיירה ואזו ק"ל קבלנו מרבותינו אסכתבאל שפירא העומד בעמידה ומכחיו מהלך חרמש בקמה שאין ח"ל בקמה לנחך שנקומה ובעמידה ובזמ"ש שאומרים לאחר פסלת ערביה ובי יטעם וקודשה סידרהא כשהן יושבין נגאו ראשונים לנכ"ך ש"ע משומד וזהו הךהל עוין אמן כבוה שאלו להטריח הצדור לחזור לעומד ענ"ל וכ"כ בעל אורחות חיים בשם ר"ה גאון עי"ש ומשמע מזה דיוצאין בספירתו דלם כוונתו הוא שאין יוצאין רק צדכרה ואל"כ עי"פ צריך לעמוד בשלש הספירה גופא אפסדה להיות משומד וכו"ל וזלענ"ד יס לעיין אפילו לפירש"י הנ"ל היכא שאינו צקי לנספור בעצמו אפשר שחבירו יכול להוצאו ואל"כ גרע ממה דקד"ל לעיין צדכרה"י שאין אחד יכול להוציא את חברו לכו"ע אלא"כ אכל עצמו משום דכחיו ואכלת וסדעת מי שאלל הוא יצרך ואפ"ה קי"ל דסופר מבצק ובור יואל ואפשר ה"ה הכא וז"ע"ן הרי ציכרנו דד"י פלוגתא דרבוותא הוא וע"כ לכתחלה בודאי צריך הנוסח לעומר מיהו עיקר ד"י ואין אלא לכתחלה (יב) כדי לצאר

היום

הגהות: א) צ"ל שבוע אחד:

א"ר ות"י: (יב) אחרונים:

הלכות פסח סימן תפט

זה באר הגולה

(ט) אחד (בעומר) (ט) וביום ח' יאמר היום שמונה ימים שהם שבוע אחד ויום אחד (בעומר) יוכן עד
שיגיע לארבעה עשר יאמר היום ארבעה עשר ימים שהם שני שבועות (בעומר) (י) ועל דרך (יא) זה
* מונה והולך עד (י) [דן] מ"ט יום: ב' יאם טעו ביום המעונן וברכו על ספירת העומר (יא) (יב) חוזרים
(יג) לספור כשתחשך (יד) והמדקקים אינם סופרים עד (יז) צאת הכוכבים (טו) * וכן ראוי לעשות:

שערי תשובה

לנאסם וכה"ג טובא איכא עד כי חדל לספור וגם נלשון בני אדם נופל
יותר לעומר בלמ"ד וכן נהוג במדינתנו והוא ע"פ האר"י ו"ל ועין
באה"ע סי' קכ"ו לענין כתיבת הגט לרח"פ ע"ש: [דן] מ"ט. ענה"ט
ועין בח"י שכתב בשם מהר"ל כשמגיע למ"ט יום יאמר שהם ז' שבועות
ולמחרתו ערב שבועות והוא חמשה דמשמע שיאמר כן בשעת ספירה
ולמחרת שלשון זה ולמחרתו כ"י הוא לשון לקוטי מהר"ל שכתב זה בדרך
המהגים שכן הוא הענין שיום מ"ט הוא ערב שבועות אבל לא שאמר
כן בשעת ספירה ובש"מ חלק ג' הקשו לו והוא ו"ל נדחק להוכיח

לנאסם וכה"ג טובא איכא עד כי חדל לספור וגם נלשון בני אדם נופל
יותר לעומר בלמ"ד וכן נהוג במדינתנו והוא ע"פ האר"י ו"ל ועין
באה"ע סי' קכ"ו לענין כתיבת הגט לרח"פ ע"ש: [דן] מ"ט. ענה"ט
ועין בח"י שכתב בשם מהר"ל כשמגיע למ"ט יום יאמר שהם ז' שבועות
ולמחרתו ערב שבועות והוא חמשה דמשמע שיאמר כן בשעת ספירה
ולמחרת שלשון זה ולמחרתו כ"י הוא לשון לקוטי מהר"ל שכתב זה בדרך
המהגים שכן הוא הענין שיום מ"ט הוא ערב שבועות אבל לא שאמר
כן בשעת ספירה ובש"מ חלק ג' הקשו לו והוא ו"ל נדחק להוכיח

לנאסם וכה"ג טובא איכא עד כי חדל לספור וגם נלשון בני אדם נופל

יותר לעומר בלמ"ד וכן נהוג במדינתנו והוא ע"פ האר"י ו"ל ועין
באה"ע סי' קכ"ו לענין כתיבת הגט לרח"פ ע"ש: [דן] מ"ט. ענה"ט
ועין בח"י שכתב בשם מהר"ל כשמגיע למ"ט יום יאמר שהם ז' שבועות
ולמחרתו ערב שבועות והוא חמשה דמשמע שיאמר כן בשעת ספירה
ולמחרת שלשון זה ולמחרתו כ"י הוא לשון לקוטי מהר"ל שכתב זה בדרך
המהגים שכן הוא הענין שיום מ"ט הוא ערב שבועות אבל לא שאמר
כן בשעת ספירה ובש"מ חלק ג' הקשו לו והוא ו"ל נדחק להוכיח

ביאור הלכה

כ"א לספור בעצמו אכן צדיעצד אם שמע מחבירו וכוון לנאסם יחזור
ויספור בלי ברכה וכו' * מונה והולך. עין באחרונים שנהלוק
באם מנה בראשי תיבות כגון שאמר היום ב' ימים ודומה אם יאמר וכתב
הס"י כיון דלרוב הפוסקים עיקר ספירה בזה"י אינו אלא דרבנן אין להחמיר
מספיקא ויחזור לספור בלי ברכה. ודע דעכ"פ אם צריך בלל בזה"י לא
יאלץ כלל להחזיר לאו כדבור דמי וכו' פרי"ם להדיא בס"י ועין לעיל סימן
ק"צ ס"ד במ"ז ובה"ל שם ודוק: * וכן ראוי לעשות. עין במ"ז דלס
ספר בנה"ש יא"ב כ"ב מ"א ושא"י ודבר זה מוזכר בחספות מנחות דף
ק"ו ד"ה וזכר ומתי נקרא ביה"ש עין סימן קס"א דדעת השו"ע שם
דביה"ש הוא ג' ירבעי מיל קודם לזה"י והוא קרוב לרבע שעה בערך
ומקודם הוי ודאי יום וע"ש בנה"ל ד"ה ושיעור בכו"ד שם דלפילו
להסביר דביה"ש ממחיל מיד אחר שקיעה היינו לענין שבת דנקטינן
ולמחרת כ"י יהיה אבל להלל אף במילי דרבנן ע"כ אם נוכל להקל
ולומר מתי קולי יאמר דהוא בנה"ש כ"י יהיה וגם דספיקא דרבנן
לקולא כיון דל"י יוסי הוי ודאי יום כל הזמן שזמן שקיעה עד סמוך

לנאסם וכה"ג טובא איכא עד כי חדל לספור וגם נלשון בני אדם נופל

יותר לעומר בלמ"ד וכן נהוג במדינתנו והוא ע"פ האר"י ו"ל ועין
באה"ע סי' קכ"ו לענין כתיבת הגט לרח"פ ע"ש: [דן] מ"ט. ענה"ט
ועין בח"י שכתב בשם מהר"ל כשמגיע למ"ט יום יאמר שהם ז' שבועות
ולמחרתו ערב שבועות והוא חמשה דמשמע שיאמר כן בשעת ספירה
ולמחרת שלשון זה ולמחרתו כ"י הוא לשון לקוטי מהר"ל שכתב זה בדרך
המהגים שכן הוא הענין שיום מ"ט הוא ערב שבועות אבל לא שאמר
כן בשעת ספירה ובש"מ חלק ג' הקשו לו והוא ו"ל נדחק להוכיח

לנאסם וכה"ג טובא איכא עד כי חדל לספור וגם נלשון בני אדם נופל

יותר לעומר בלמ"ד וכן נהוג במדינתנו והוא ע"פ האר"י ו"ל ועין
באה"ע סי' קכ"ו לענין כתיבת הגט לרח"פ ע"ש: [דן] מ"ט. ענה"ט
ועין בח"י שכתב בשם מהר"ל כשמגיע למ"ט יום יאמר שהם ז' שבועות
ולמחרתו ערב שבועות והוא חמשה דמשמע שיאמר כן בשעת ספירה
ולמחרת שלשון זה ולמחרתו כ"י הוא לשון לקוטי מהר"ל שכתב זה בדרך
המהגים שכן הוא הענין שיום מ"ט הוא ערב שבועות אבל לא שאמר
כן בשעת ספירה ובש"מ חלק ג' הקשו לו והוא ו"ל נדחק להוכיח

לנאסם וכה"ג טובא איכא עד כי חדל לספור וגם נלשון בני אדם נופל

משנה ברורה

היום כך וכן נמי יא"ב: (ט) וביום שמיני יאמר וכו'. ואם לא
אמר אלא היום שמונה ימים ולא קיים שהם שבוע אחד וכו' (יג)
נמי יא"ב שהרי הזכיר שבועות אחרונים ביום השביעי וכן אם לא
אמר אלא היום שבוע אחד ויום אחד בלחוד נמי יא"ב שהרי כבר
הזכיר הימים שעברו כל אחד ביומו. אומרים (יד) שבוע אחד
ולא אחת. וכן אומרים שני שבועות ולא שני שבועות לשון זכר.
עד עשרה אומר ימים ומי"א ואילך אומר יום. כן יש לומר מנין
המועט מתחלה כגון אחד ועשרים יום וכל אלו הדברים אינן
לעיונא אלא לנאות הלשון: (י) ועל דרך וכו'. ומנהג וכו' לומר
אחר הספירה יהי רצון וכו' שיבנה בהמ"ק וכו' כלומר (טו) ואז
נקיים מצות הבאת העומר ויש נוהגים ג"כ לומר מומזר אלהים
יחנו וגו': (יא) זה וכו'. כתבו האחרונים דאם אמר בלשון אחר
כגון ביום ל"ט אמר היום ארבעים חסר אחת נמי יא"ב:
ב' (יב) חוזרים וכו'. הוא מדברי הרשב"א בשבועות סימן קנ"ד

ומבואר שם שסקלה התפללו גם מעריצי קודם ולענין מעריצי דין
רס"ג סעיף י"ד) רק לענין ספירה לא משגיחין בטרחא דידהו (טו) כי אין
היום תשיעי הוא ולא עשירי עד לאת הכוכבים עכ"ל שם: (יג) לספור כשתחשך. ובבבבב (יו) כד"י: (יד) והמדקקים.
ר"ל דמן הדין (יח) היה אפשר להקל לספור משתחשך אף קודם לזה"י דבה"ש הוא ספק לילה ואוליין לקולא בספק דרבנן בספירה
בזה"י שהוא מדרבנן לרוב הפוסקים אלא דמ"מ אינו נכון להכניס עצמו לספק לכתחלה ולהכי המדקקים ממתינים עד לזה"י שהוא
בזה"י לילה: (טו) וכן ראוי לעשות. ר"ל לכתחלה ומ"מ צדיעצד אם צריך (יט) ביה"ש יא"ב וכו"ל אבל הא"ר מפסקא בזה (כ)
ומלמד

שער הציור

(יג) א"ר ושא"י: (יד) אחרונים: (טו) כ"כ השב"ל וכתב עוד טעם משום יום הקף דהיינו כל יום ט"ו שאסורין באכילת חדש מתקנת ר"י בן זכאי
לכן ראוי להזכיר עבודת בהמ"ק ולהתפלל עליה להחזיר הדבר ליושנה ועין בתוס' מגילה טעם אחר וכו"ו אם נימא דספירה בזה"י דלאורייתא ואינו
תלוי במקדש וכמו דכתב גריש דבריו אבל אם נימא דהוא דרבנן וכו' למקדש אחי שפיר טפי שמתפללין שיבנה בהמ"ק: (טו) ובציור הגר"א כתב
בגדא אחרת לחלק בין הא דמפלה משום דכאן א"צ לזכור עכ"ל ולא אינן מדוע חידש טעם אחר וכו' כעורה זו שכתב הרשב"א דלא משגיחין כלל
בטרחא דבדר שהוא נגד החוש וכו': (יז) א"ר ומא"מ וכו"מ משולת שבת ופשוט לפי הטעם שמוצא בזה"י ודלא בבה"ט בשם שנה"ג שאל נמא"ש שם
כלל ד"י ונמדקה לו שגנה שכתוב שם בנה"ג על דין אחר שכתוב בטור ומסתבא דנחורוייהו לא נפיק פי' וחזר לספור בלי ברכה ונתחלק לו
כה"ג על שירי כנה"ג ועין בא"ר בשם עו"ש דהכי שהתפללו מפלג המנהג ולמעלה ואח"כ ברכו על הספירה אינו חוזר ומבדק וסופר בלי ברכה
ומסיים בנ"ע ובאמת דבריו נע"ג שהרי גם דברי המחבר בסעיף זה מירי מפלג המנהג ולמעלה כפי מקור דין זה בשבועות הרשב"א שהרי מבואר
בהשב"א שאין חוזרים להתפלל משום טרחא דנצורא ומבואר לעיל סימן קס"ד דלא אמרינן כן אפילו בנצור רק מפלג המנהג ולמעלה ואפ"ה
כתב דלענין ספירה לא שייך כלל בגדא זו וטעמא דהא דלא כתב דבריו אלא לענין ספירה גופא אבל מ"מ גם לדדיה
אינו חוזר ומבדק משום טרחא דנצורא והו דוחק וא"ל לומר כלל שיהא הנכרה שצריך ביום התשיעי על ספירה של יום העשירי חל אע"פ שהספירה
גופא אינה כלום וכן משמע מציאור הגר"א שדעתו נוטה להלכה כהרשב"א אלא דמ"מ אין לדחות דברי הא"ר בזה לגמרי שעכ"פ יש להם מקום לפי
שטות אחרת המבוארת בס"י בנה"ל ד"ה מצדד יום וכמו שנבאר שם: (יח) כן מוכח בטור וכו' ואע"פ שדברי המחבר הוא לשון הרשב"א בשבועות
ולפי דברי הרשב"א שם עד לזה"י הוא יום ומדינא אין לספור י"ל דגם לדדיה בספק לילה מותר וזה"כ דנקט מילתא דספיקא נקט ולא אחי אלא
לאפוקי מפלג המנהג דהוא יום ועכ"פ בדברי המחבר שניה הלשון מלשון הרשב"א ובמקום עד לזה"י כתב עד שמתחשך שפיר ממוקן הלשון שמסיים
והמדקקים וכמו שפירשנו: (יט) מ"א ושא"י: (כ) משום דלהרבה פוסקים ספירה בזה"י דלאורייתא ולהכי אין לספור על ספק לילה:

הלכות פסח סימן תפט

ג המתפלל עם הצבור (יג) (טז) * מבעוד יום מונה עמהם בלא ברכה ואם יזכור בלילה יברך ויספור: הגה * ואפילו ענה אמן על צרכה הקהל אם היה דעמו (יד) (יז) שלא ללכת יחזור (יח) * ויבך ויספור בלילה (כ"י) (כ"ג) (כ"ד) * מי ששואל אותו חבירו (יט) בה"ש כמה ימי הספירה בזה הלילה יאמר לו אתמול היה כך וכך * שאם יאמר לו (טו) (כ) היום כך וכך (כא) * אינו יכול (כב) לחזור ולמנות (טו) בברכה אבל קודם בה"ש כיון שאין זמן ספירה אין בכך כלום: הגה (כג) וכשהגיע

באר היטב

ללכת לכל מן הסתם משמע דאין לברך שנית מספק ע"ש וכ"כ הע"ש. אבל משמעות הט"ז בס"ק ו"ו אינו כן ע"ש. ועמ"ס ס"ק ט"ו: (טו) היום. ואם אומר כך וכך ולא אומר היום לית לן זה ט"ז ומ"א: (טז) צרכה. אע"ג דלא אומר בעומר י"א דיעבד

משנה ברורה

ומאד נכון שיחזור ויספור בלילה כלי צרכה: ג (טז) מבעוד יום. יש מחמירים (כא) שפירשו דהיינו צ"ל השמעות דהוא ספק לילה ויוצאין אז ידי ספירה לפוסקים דס"ל דספירה בזה"ל דרננן אכן הוא רוצה לדרקן ולספור מלאת הכוכבים וכנ"ל וקאמר המחבר דהוא ימנה עמהם ס' ישנה אח"כ ויחשוב דעמו (כב) אם אזכור אח"כ בלילה למנות אין אני רוצה ללכת בספירה זו וכלקמיה בהג"ה. וע"כ כשיגיע הזמן אח"כ יבך ויספור ועיין בה"ל: (יז) שלא לצאת. ודוקא אם מתכוין שלא ללכת אבל בסתמא י"א למ"ד דמלוא א"ל כונה וכן דפסקין לעיל בסמין ס' דמלוא צרכה כונה (כג) אפשר לענין צרכה שצריך להזכיר שם שמים צריך לחוש להך דעה: (יח) ויברך ויספור בלילה. ואפילו בע"ש שכבר קיבל שנת ונס התפלה עם הצבור אפ"ה יבך ויספור בלילה כיון שלא רצה ללכת בזה שסופר עמהן ביה"ש. כתבו האחרונים דאם ילאו הכוכבים מותר לו לספור אפילו לא התפלה עדיין מעריב ואפילו הוא במו"ש דהא לילה הוא לכל מילי ואפילו לקדש ולהבדיל מותר קודם חלה אלא שאסור במלאכה עד שיציל: ד (יט) בין השמעות ובר' נקט בין ספירה למשום דיעבד עד שיהיה צריך ביה"ש י"א וכנ"ל וכ"ש אם שאל אומר אחר צ"כ שצריך לחזר מלהשיב היום כך וכך: (כ) היום כך וכך. ואפ"י (כד) בלשון לע"ו. ואם לא אומר היום (כה) לית לן זה משום דעיקר מלוא ספירה הוא שיאמר היום כך וכך: (כא) אינו יכול ובר' דע"ג דלא אומר בעומר י"א דיעבד וכנ"ל בספ"ס: (כב) לחזור ולמנות בברכה. שכבר י"א בזה ידי ספירה נקט"ל (כג) כונה וכן דאין ק"ל דלרבות כונה וזה הלא לא כיון ללכת בזה ידי מצוה (כד) לענין צרכה צריך להתמיר ולחוש להך דעה ולא יבך על הספירה שימנה אח"כ. ויש עוד ענה (כו) שיכוין בפירוש שלא ללכת בזה ידי ספירה. כתבו האחרונים² (כז) דמיירי ששאל אחר קודם שהגיע לשבעות הא"י שאל לו בשעה שהגיע לשבעות אפילו אחר לו היום כך וכך לא כלום הוא כל שאל האומר וצריך לשבעות לחזור ולספור בצרכה: (כג) וכשהגיע הזמן. ר"ל (כט) זאת הכוכבים ואפילו אם כבר התפללו ק"ש ותפלה דא"כ בלילה אסור משום ק"ש ותפלה. והקטיו (ל) האחרונים דלפי מאי דפסקין לעיל בסמין רל"ה להתמיר מתלי² שעה קודם הזמן ה"ה הכא יש לנו להתמיר שלא לאכול מח"י שעה הסמוך לספירה והלאה [אפילו אם כבר הקדים והתפלל] (לא) אך במקום שהמנהג שהשמש קורא לספור ספירה אין

שער הציון

(כא) הט"ז והגר"א ועיין בפמ"ג דמשמע מיהי דגם להמ"א נוכל לפרש כן: (כב) מ"א: (כג) ווא"ר חירך משום שהוא מילתא דרננן יש דעה סוביר דמה יש לנו לענין להקל דל"ג כונה בסמין ס' בנב"ל ד"ה וכן: (כד) אחרונים: (כה) ט"ז ומ"א ועיין ו"ו ומאמר מרדכי משפיקים דבנינו ומ"מ כחז המאמר שצ"ל לרמות דברי הט"ז מה וכן דה"ה והגר"א העתיקו כן להלכה: (כו) זה הוא להמ"א בנפיק הקודם ווא"ר חירך לפי שהוא מילתא דרננן אבל הפ"ח והגר"א ס"ל דאין חילוק בין דלוריימא לדרננן וכל גווי צריך כונה וע"כ ספק זה קאי אליה דמ"א א"ל כונה: (כז) אחרונים: (כח) פ"ח ווא"ר מיהו מפר"ח משמע דדוקא הכי דשטעיה הוא לעיונא כגון במשלם שטעי אבל אחר השלמה השטע שא"ל מנהג להזכיר שבעות (כט) אפילו לא אלא הימים י"א וצ"ל מותר להזכיר דאכל גווי כל שאל הזכיר שבעות ממנהגו יכול לחזור ולספור בצרכה דמוכחא מלמא שמכין שלא ללכת ודי לנו להתמיר הכי דהזכיר ימים ושבעות שהרי הט"ז מוכי גס מה עכ"ל וגם לדברי הגר"א דספק זה הוא רק למ"ד דמלוא א"ל כונה מוכח דלמ"ד צרכה כונה א"ל לחזר בגלל זה ועכ"ל באופן זה שד"ל נוכל לסמוך להקל דעת הא"ר: (כט) פשוט דבניה"ש אף שמוחר לספור מטעם ספיקא דרננן עכ"ל אינו מחויב עדיין: (ל) מ"א ווא"ר והגר"א: (לא) אחרונים:

ליקוטי דברי הרב (א) ובשו"ע הרב סעיף י"ד פסק בסתם דאם המשיב יענה היום כך וכך לא יוכל למנות אח"כ בברכה, כיון שיצא יד"ח לפי דברי האומרים שאין צריך כונה לצאת, כיון שלא היה בדעתו בפירוש בשעת התשובה שרוצה לחזור ולספור שנית, אבל השואל יכול לספור בברכה. ובשו"ע הרב לא הביא כלל האי דינא דהאחרונים לחלק בין קודם שהגיע לשבעות להיכא דהגיע. ג (א) ובשו"ע הרב סעיף י"ז כתב דאסור לאכול חצי שעה קודם זמן הספירה והיינו חצי שעה קודם בין שעה קודם בין שעה קודם (ד) בשו"ע הרב סעיף י"ב כתב - ואפילו אם היה מחשב שגם אני מתכוין לצאת בספירה זו, אין זה כלום להאומרים שמצות אין צריכות כוונה כלל, אלא אם כן מחשב אני מתכוין שלא לצאת בה. (ה) בשו"ע הרב סעיף ט"ז כתב: ומ"מ לכתחילה יש ליזהר מפלג המנהג ואילך שלא יאמר היום כך וכך.

ח מהר"ר דוד
אשרהס
בס
מחור
וער
ופירש
שם הטעם
פ ס' ל' הרמב"ם
שלא
מנה
ולא
מדין י"א

באר היטב

ביאור הלכה

שער הציון

לְיִקוּמֵי דְבְרֵי הָרֶב: (א) וּבִשְׁוֹעַ הָרֶב בִּסְעִיף יִזְכָּר כְּתֹב בְּסוּגִיִּים דָּאם עֲבָר וְהוֹחִיל בְּסוּגִיהּ בְּתוֹךְ חֲצֵי שַׁעַר סְמוּךְ לִזְמַן הַסְפִּירָה אִצְּ לְהַפְסִיק בְּאַמְצַע סְעוּדָתוֹ. (ב) וּבִשְׁוֹעַ הָרֶב בִּסְעִיף כִּיֹּא פֶסֶק דֹּאעִיג דְּצִירִיךְ לַחֲזוֹר וּלְסַפּוֹר מִמֶּה לֹא יִכְרֵךְ כִּיּוֹן שִׁיעָא בְּבִרְכָּה שְׁבִירָךְ כְּבָר אִם לֹא הַפְסִיק בִּינְתוּמֵי בְּדִבְרֵים אַחֲרִים, וְהַסְפִּירָה הָרִאשׁוֹנָה אֵינָה חֲשׂוּבָה הַפְסֵק כִּיּוֹן שֶׁנִּתְעַסֵּק בְּדִבְרֵי שְׁבִירָךְ עֲלִיו אֵלֹא שְׁלֵא עֲלֶה בִידּוֹ כְּהוֹנֵן.

ב ב שש בשס כה"ג * ברכה: ח א"ם (לה) שכת לברך באחד מהימים בין יום ראשון בין משאר ימים (לו) * סופר בשאר ימים (כ) [ד] (לו) * בלא ברכה אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר (לח) * יספור בשאר ימים בברכה: ט ליל שבת וליל יום טוב מברכים וסופרים (לט) אחר (כא) קידוש בבית הכנסת סימן כ' ע' שס * "בכור" ויו"ט (מ) קודם הבדלה (מא) * אחר קדיש (כג) תתקבל (מב) * וכשחל יו"ט האחרון (כג) של ש' אטדרכה צ' שס

כ"ה ד"ס לאחר הגדלה היותר שוטל

באר היטב

(כ) בלא. ודוקא כשדלג יום שלם דלא לא היו תמימות חזל אם שכת בלילה וספר ביום מחמתו י"ס לספור צימים הנאים בצרכה. לצום וע"ת וכן נוהגין. ומ"ס הנזכר היטב אשר לפני בשם הט"ז לא דק ע"ס. כתב הש"ל בנזקק שיש חצורה שמחפליין מעריב צומנו ראו להתחבר להם צימי הספירה כי אז מזהה גוררת מזהה ק"ס צומנו וספירה ציצור: (כא) קידוש. משום דעיולי שבת יתחל לן טפי. אבל ציצור יספור קודם קידוש כי אסור לאכול קודם ספירה. אחרונים: (כב) תתקבל. וכן נוהגין: (כג) של פסח. אבל יום שני של פסח אין מקדשין כלל בצרכה"י כמש"ל סי' תפ"ו. וכתב הט"ז וי"ל דליל י"ט אחרון לעולם י"ס לספור קודם קידוש דיי"ט אחרון דהא טפי יתחל למשך עליו קדושת יום ז' שהוא מן התורה וקדושת י"ט אחרון הוא דרצנן עכ"ל. והט"י כתב שהוא הוא יספור בלא ברכה ושאר הימים בצרכה ע"ס וע"ס במח"כ מי ששכח

משנה ברורה

ולא היו כדילג יום אחד לגמרי שאינו סופר עוד בצרכה וכלקמיה: ח (לה) שכת לברך וכו'. ר"ל שלא יספר ולא נזכר עד ספירה שאחריה. וה"ה אם נודע לו שאתמול טעה בזמין וספר ספירה אחרת דיו כמו שלא ספר כלל: (לו) סופר בשאר ימים. כדעת הרב פוסקים דאין ספירת הימים מעכבין זה את זה וכל יומא ויומא מזהה צפ"ע היא: (לז) בלא ברכה. לתוס' למ"ד דספירת שבע שבתות תמימות צעין והא ליכא דהא חסר חד יומא וזכון צוה שישמע הצרכה מן הש"ץ או מאחד מהמצרכין ועינה אמן בצורה ללכת ואח"כ יספור "א"ר ופר"מ: (לח) יספור בשאר ימים בברכה. דאיכא (מו) ספק ספקא שמה לא דילג כלל ואח"כ שילג שמה הלכה כאותן פוסקים דכל יום הוא מזהה צפ"ע. וה"ה בכל דבר שדינו לחזור ולספור בלי ברכה מחמת ספק אם לא חזר ויספר יספור שארי לילות בצרכה [אחרונים]. ולכן אם טעה צימים ולא טעה בשניות ולא טעה צימים דדינו לחזור ולספור בלא ברכה וכו"ל בנזק"י. אם לא חזר ויספר אפ"ה מזהה שאר ימים בצרכה ועיין ביאור הלכה: ה (לט) אחר קידוש בבבב"ג. שכל מה שזכר להקדים קדושת היום י"ס לנו להקדים (מו) ואם סופר ציצור יספור קודם קידוש לאכול קודם ספירה וכו"ל: (מ) קודם הבדלה. דאפוקי יומא מאחרין ליה כל מה דאפשר: (מא) אחר קדיש תתקבל. ר"ל מה שאומרים אחר ויהי נועם ואתה קדוש דלאו הוא גמר התפלה (מב) דקדיש קמא אינו גומר שאינו קדיש שלם. ויתן לך (מג) אומרים אחר הספירה: (מב) וכשחל יו"ט האחרון וכו'. להכי נקט יו"ט אחרון דשביעי של פסח אינו חל צמו"ש וליל שני של פסח אין מקדשין בצרכה"י

שער הציור

(מו) פר"ח וש"א וכ"ס אם ספק זה שילג לא היה על יום ראשון כ"א על שחר הימים צודאי יספור שאר הימים בצרכה דעה רוב ראשונים דמחזיקי מדניא לספור שאר הימים עיין בטור ובהלכות רי"ף גיאות: (מז) מ"א וש"א: (מח) הגר"א: (מט) ח"י וש"א ופמ"ג דלא כחן יוסף:

שערי תשובה

מדכתב ולתמחרתו כו' וליחא וכן עמא דבר שאין אומרים זה כלל: [ד] בלא. עצה"ט ועיין צדק שכתב דאם נזכר בנזקק היום צה"ש ומנה אז בלא ברכה ימנה שאר הימים בלא ברכה דליכא ס"ס גמור ובנז"י נגמגם בזה קצת ע"ס ועיין בנז"ל אברהם מדין און ובנז"י סי' כ"ו כתב בשם צה"ק היה רחוק ויהיה און יום ויליה יספור בלילה בלא ברכה ושאר הימים ובנז"י אברהם בלא ברכה בשם פרי הארץ כת"י שמה שאר הימים בלא ברכה ובנז"י כתב דמ"מ אם האון ספר מעמנו ומדעתו והיה מי שישתדל צערו דברי קצרה או שאר ימים מלי לצדק ע"ס וע"ס צנז"י בשם פרי הארץ שטן שהגדיל תוך ימי העומר וכן גר שנתגבר תוך ימי העומר מונים שאר הימים בלא ברכה ואם נתגבר ביום ראשון לעומר מונה זו ביום בלא ברכה ואח"כ בצרכה ע"ס ומ"ס נקטן אין זה לדין שהקטנים שהגיעו לחיובן סופרים ג"כ ומנ"ס מופלג סמוך לאש ואם לא ספר עד שהגדיל וכבר עברו מימי העומר פשיטא דאינו מצדק ועיין במח"כ בשם רוב אמת מי ששנה לספור בליל עש"ק והתפללו ערבית של שבת מצע"י גדול ואז נזכר שלא ספר בלילה מ"מ כיון שעדיין יום

ביאור הלכה

לא ג"כ תריך לספור [תרומת הדשן]: * סופר בשאר ימים. והיינו דס"ל שאין הימים מעכבין זה את זה ואע"פ דתקני תמימות ההינה כתב הרי"ף גיאות בשם ר"ה גאון דמקיים תמימות בשבועי דהיינו שכל משלם שבועי כשאומר חשבון השבוע מקיים שבעה שבעות תמימות ההינה ועוד תריך שם דהיינו דאשתלי יום אחד יספור בליל שני שחי הספירות כגון בשבת ספירה ראשונה יאמר בספירה שניה אתמול היה אחד בעומר ויומא דין תרי בעומר וכו' דמני גס של אתמול לא נפק מכלל תמימות ההינה ע"ס וכן מובא בשינוי קצת בשבועי לקט בשם תשובת הגאונים ע"ס בסי' רל"ד אכן שאר פוסקים לא הזכירו כנראה זו וכבר דהיינו תמימות ההינה קאי אבל יומא שאתמול הספור מצטרף וכמו דרשנו דנמנחות דף ס"ו ובגמילה דף כ' אבל לא נענין שכל הימים יעכבו זה את זה [עיין תוס' מנחות ובתוס' מגילה ובנז"ל בשם הר"ר ישעיה ובנז"ל סי' שט"ז] ובא"ר מנחם שכתב שטוב לתוס' לדברי רב האי גאון בחיוריו השני ולספור גם הספירה של אתמול יחד. ובלי ברכה וכו"ל. ושאר אחרונים לא הזכירו ד"ו: * בלא ברכה. כתב צנז"ר שלום מי שמתו מוטל לפניו בחדר מימי העומר יספור ביום לאחר קצרת מתו בלא ברכה ולא דמי לתפלה דאין מתפלל בתורת תשלומין כדליתא ביו"ד סימן שמ"א כיון דבעיקר ומנה היו פטור דהכא למ"ד דמנה אומה אף ביום לאו בתורת תשלומין הוא ללילה אלא דחייבו נמשך עד סוף מעל"ע כדמשמע מרמז"ס פ"ו מחו"מ ודמי להבדלה שמדיל ביום א' אחר קצרת מתו דעיקר ומנה הוא עד יום ד' ולפ"ז שסופר ביום יוכל לספור שאר ימים בצרכה מיהו אם נמשך קצרתו כל היום נזאפון שלא נשאר לו פנאי לספור אחר קצרת מתו אין לו לספור עוד צימים הנאים בצרכה דמה י"א אם שכת לספור אחר י"א אם נפטר לספור אירי ואירי לא היו תמימות ע"ס והנה מה שהחליט דלמאן דמחזיקי לספור ביום אינו מטעם השלמה אין זה ברור כ"כ עיין בנז"ל סי' שט"ז מש"כ בשם אבי העזרי ובעיקר הדין מאי דפסיקא ליה דאון פטור מספירה הרב נז"י מה"ק ח' אור"ח סי' כ"ו מספק בזה ע"פ מש"כ מהרש"ל בת"י סימן ע' דלא מכל הדברים און פטור ומגבש שם איזה סברות דאיכא למימר דגם מספירה לא פטור ומתקן גם דעת אחר פוסקים דאון פטור אבל רשאי לקיים וע"פ כל זה דעתו דיספור שבעה שבתות שמתו מוטל לפניו בלא ברכה ושזי יוכל לספור כלל הימים בצרכה אחר דלאו זה י"ס פוסקים דלא צעין כלל תמימות ע"ס והעמיקו הגאון רעק"א צנז"המו: * יספור בשאר הימים בברכה. ע' במז"ג מש"כ לענין אם טעה צימים וכו' והוא מדברי הט"ז ואף שהוא לא נקט רק טעה צימים ולא טעה בשניות פשוט דה"ה וכו"ס בטעה בשניות ולא צימים שהרי ימים הוא לעיכובא יותר משבועי לכו"ע וכו"ל במז"ג סק"ז וכו"כ בפמ"ג אכן לפי הסברה היה נראה דהט"ז מיייר רק בשאר ימים

הלכות פסח סימן תפט

צז באר הגולה

פסח במ"ש דא? אומר קידוש והבדלה בפעם אחת (מג) יש לספור קודם שמברכין על הכוס בבית הכנסת: הגה ואם אין לו יין ונרץ לקדש יקנה"ו ע"ל סימן רנ"ו: י (מד) אסור לאכול (כד) [ו] חדש (מה) * אף בזמן הזה בין לחם (מו) בין קלי (מו) בין כרמל (מח) עד תחלת ליל י"ח בניסן (מט) ובארץ ישראל עד תחלת ליל י"ז בניסן:

שערי תשובה

ולא ספר כלילה א' וכלילה ש' וכלילה ש"ז והואל דברכמו לאחרים ע"ש בשם סמא דחי והוא ו"ל העלה דלפילו אם האחרים לא ספרו לעצמם ולא ע"י הש"ץ הזה גם בספירה מ"מ יכולים למנות שאר הימים בצרכה להיות ש"ץ להוציא אחרים ובמקראי קודש חלק עליו ובגמ"ר הנהא בשם [ו] חדש. ענה"ט ועין בגאונים במח"ל ובשו"מ ב"ח החדשות ובש"י

ביאור הלכה

ימי השבוע דלפני לעיכובא שזכר גם הימים וכו' שהסכימו האחרונים [עין בחי"ק סק"מ] ולהכי יש לומר דה"ה אם טעם זו דלא גרע מלא הזכיר כלל משא"כ ביומא דמשלם שבועי דהתם מן הדיון צריך להזכיר גם ימים והוא לעיכובא וכי"ל במק"ו א"כ פשוט דה"ה אם טעם במשנן ימים ספירתו לאו כלום הוא והו' דלפני לגמרי וסופר שאר הימים בלא צרכה ואפשר דדעת הט"ו דלפילו ביומי דמשלם שבועי נמי יש להקל לענין ספירתו של ימים הנאים כיון דלכמה פוסקים בלא"ה אין הימים מעבדין אז אם זה וא"כ עכ"פ יש להקל כנגדו זה שעכ"פ הזכיר אחד המספרים או יומי או שבועי ועיין ב"ח שפסק ג"כ על עיקר דיוט של הט"ו וז"ל: למעשה ובפמ"ג ג"כ דיבר בזה ויש ע"ס בדבריו ולא יכולתי להבין דעתו: * אף בזמן הזה. עין מ"ז מש"כ דלפני ידיו למחות ביד המקליל ב"כ כמה אחרונים ולידדו למלא טעם למנהג העולם וכמש"כ במ"ב ומ"מ באשר ידוע שמהם וכו' מן הנהגות המנהג איסור כל דהו בשארי איסורים מקליל ג"כ בזה וסידה הדבר ראיתי מפני שסוברין שמי שרואה לזה צריך לזהר בכל החומרות משתרים ושכר וי"ש וכן בפליטת כלים והוא דבר קשה לזהר במדינות אלו ע"כ סוּך כל אחד עצמו על מנהג העולם להקל לגמרי אבל לענ"ד אין נכון הדבר כדי בשביל קשה לו לזהר בכל החומרות יקל לגמרי דהלא בקמה נקל לזהר בהיום שמא"י בכל המקומות קמה מחטים הנורעים בחשוון (ושמעינו מיועדים שקמה מחטים הנורעים הנורעים בפולין כולם מנורעים בחשוון וכן הנאים מואלין רובם יש מאלה שנורעו בחשוון) וגם אם הסתם אפשר דרובן יש אם וכן בשאר ים כמה אחרונים שמהלך להקל ע' פנ"י ומשכנות יעקב ועוד אחרונים. וגם דשכר אינו ודאי חדש דאף בימות החורף כמה פעמים נעשה השכר ממחל"ץ משעורים ויש (ואף דכמה גדולי האחרונים מחמירין אף בשכר כמבואר ביו"ד ובאחרונים שם מ"מ המיקל יש לו על מי למקור) ובספק כבר יש לנו דעת האו"י שכתב דיש למקור בשעת הדחק על הסוברין חדש דרובן והו' ספק דרבנן וכן בפליטת כלים ושמיים יש לדרס להקל אבל דרבנן עצמם של שעורים בחשוון וכן בשכר ויחזר דני חדש בחורף. אף דלא נוכל גם בזה למחות בהעולם שנהגו להקל וכמש"כ האחרונים אבל ראוי ונכון להחמיר לעצמו עכ"פ בזה דהלא לגדולי הראשונים הוא

להזכיר לישראלים שיש להם תצואה ורועה בשדות שלהם שיהגו בה איסור חדש. והנה אף שאין ידינו למחות ביד המקליל מ"מ כל צעל נפש (נג) לא יסמך על המירס הללו ויחמיר לעצמו בכל מה שאפשר לו כי להרבה גדולי הראשונים הוא (נד) איסור דאורייתא בכל גווי. ודע עוד דאף שכחצנו לעיל בשם האחרונים דבטעין אין לחוש כלל שמה הם של חדש מפני דהרוב נורעו בודאי בחודש חשוון כהיום שדרך להביא ע"ד מסלת הנרצל קמה חטים ממקומות הרחוקין וידוע שפנים רוסיא נמלא הרבה מקומות שנורעו החטין בקין ומאי שם חדש כמעט יותר מן הישן אם יודע שזה הקמה משם צריך לזהר בזה בימות החורף שאז כבר נעשין הקמה מתצואה חדשה. ולענין שכר ויחזר דני חדש. עין ביו"ד סי' רנ"ג ובאחרונים שם: (מו) בין קלי. גרעניס של חמשת (נה) המינים הנ"ל הקלויין באור: (מו) בין כרמל. היינו (נו) שנתמולל ביד ולא הוציב באור: (מח) עד תחלת וכו'. וכתבו האחרונים דאף הנהגים מחדש (נו) אינם נוהרים בפליטת כלים אם לא שברור לו שנתבשל בו מתצואה חדשה ונראה שאף בזה אין להחמיר (מח) רק בחורף מעל"ע מן הניסול הראשון: (מט) ובא"י עד תחלת

וכו'

שערי הציצין

(ג) לבוש: (גה) ח"י וא"ר ומאמר מרדכי דלא ליתו לזולתי ציו"ט שני וכ"כ הפמ"ג דלא נהגין כוומיה דהט"ו: (נג) אחרונים: (נג) גם זה מבואר באחרונים: (נד) וגם הגר"א היה מחמיר באיסור חדש בכל איסורי תורה: (נה) כריחות דף ד' ע"ב גרש"י ע"ש ולפלא על פירש"י שחושב על קלי דהיינו קמה הנעשה מקליות דלא משמע הכי בצריחות דף ה' דליחא שם דקלי היינו דליחת צנצניה וכן ביאר רש"י ג"כ שם דהיינו שלא נטעין וכן פירש הרא"ה בספר החינוך וז"ל: (נו) רש"י שם בצריחות והרא"ה בספר החינוך פירש דכרמל היינו תצואה קליה בשבילים ולדידיה י"ל מה דליחא בגמרא דכרמל היינו שלא נשמה מבריתו הכונה שעדיין לא נחרקו הגרעניין משבילים: (נו) ועיין במ"א שמהלך דאם ביטל עתה מין אחר יש להחמיר גם בפליטת כלים: (נח) דלאחר מעל"ע שהוא נט"ל יש למקור על המקילים כן י"ל:

ליקוטי דברי הרב א' בשו"ע הרב סעיף ל' כתב - עיין ביורה דעה סימן רצ"ג. שהנהרג מחדש יש לו לזהר גם מיי"ש וממי דבש שהעמידהו בשמרי שכו', עיין שם כל פרטי דין חדש.

תצ סדר תפלת יום שני ותפלת חולו של מועד. ובו ט' סעיפים:

א *ביום ב' קורין בפרשת אמור (א) שור או כשב (ב) עד סוף (ה) הענין ומפטיר קורא כמו ביום ראשון ומפטיר במלכים בפסח דיאשיהו מוישלח המלך עד ואחריו לא קם כמוהו: **ב** יום ג' שהוא חוש"מ ערבית ושחרית ומנחה מתפלל כדרכו ואומר יעלה ויבא בעבודה ואם לא אמרו מחזירין אותו וכן מזכירו בברכת המזון ואם לא אמרו (ג) אין מחזירין אותו ובמוסף מתפלל כדרך שמתפלל במוסף של יו"ט: הגה אלא כשמגיע לנ"י משה ענדך מפי כנודן כאמור (ד) אומר והקרנמס עולה וגו' עד ושני תמידין כהלכתן (טור): **ג** יגוהגים שבי"ט אומר את יום טוב מקרא קדש הזה (ה) יבחוש"מ אומר (ג) את יום מקרא קדש הזה. (ו) ואנו (ד) [א] אין נוהגין לומר מקרא קדש כלל לא ביו"ט ולא בחוה"מ (טור): **ד** *כל הימים של חוש"מ ושני ימים אחרונים של יו"ט (ו) קורין ההלל בדילוג כמו בראש חודש: **ה** * יסימן הפרשיות של ח' ימי הפסח (ח) משך תורא קדש בכספא פסל במדברא שלח בוכרא וזה הסדר לא ישתנה כי אם כשחל פסח ביום ה' שביים ג' שהוא שבת (ט) קורא ראה אתה אומר אלי שהוא פסל וביים א' ב' ג' קורין קדש בכספא במדברא: **ו** בכל ימי חה"מ ושני יו"ט אחרונים (י) קורין (ה) (הרביעי) *בספר שני בקרבנות המוספין שבפינחס ומתחיל

א מגילה ברייתא
ל"ב ב ברייתא
שנת כ"ד ג צינתיו
לעיל בס"י הע"י
ד טור בשם חסות
רצ ה"ה חסות
ערכין י' חסות
דלמי מגילה ל"א
ה"ה ש"ס והמדרש
שם וס"פ ח צינתיו
לעיל בסמך חסות
פ"ג

באר היטב

על מ"ש רמ"א דחדש נח"ל מדרגתן ולא גזרו עמה נח"ל כיון שאין לנו סמוכין לא"י עכ"ל. מ"מ צעל נפש יתמיר צמה שאפשר לו ליהרר עמ"א ועמ"י ועי' ב"ד סימן רנ"ג צש"י:
(א) הענין. דהיינו וידבר משה את מועדי ה'. וכתב צש"ל שיש לעשות ציוס שני בנסעודה איזה דבר וזכר לנסעודה אסתר שציוס ההוא נחלה המן: (ב) אין. לפי שאינו מחויב לאכול פת ע"ל סי' קפ"ח: (ג) את יום. וכי המ"א ומכאן ראה שציוס שאלו הרחמין הוא יתחילו ליום שכולו טוב צבה"מ צח"ה ע"ש. ושמעתי שצ"ט שחל להיות בשבת שצ"ה הרחמין הוא יתחילו ליום שכולו טוב ומונחה לחיי העולמים צח"י: (ד) אין. ועכשיו המנהג לומר את יום מקרא קדש וכן הסכמת אחרונים: (ה) הרביעי. קאי אהה"מ. וא"א קדים עד אחר שקרא הרביעי שנשלים מנין הקרואים צ"י:

שערי תשובה

ובפמ"א ח"א סי' ק"ו וס"ג סי' י"ד ונק"א לקדושין בנ"י ובשור"מ מאמר מרדכי כמה תשובות בדבר ובשור"מ יד אלהו סי' כ"ד ובנימ"ר סי' מ"ד ובספר המקנה סוף פ"ק דקדושין ובספרי שו"ת דת אפרים חלק יו"ד סי' ס"ה מתשובת הגאון בעל מג"ש כח"י ובתפארת נצי סי' ס"ד ובתפארת סן סי' כ"ה וסימן כ"ו ועיין בנ"ב מ"מ סימן פ"ד שהורה צע"פ כיון שיום ג' הוא יום הנק' ולא נגמר הקליטה עד סוף היום נשאר בחסור חסד וא"א לאותו יום שיעלה לקליטה ולהחיר משום חסד ע"ש ועיין בנ"ב ח"א חלק יו"ד סימן פ"ו וסימן פ"ח:
[א] אין. עכש"ט ועיין בפמ"א ח"ב סימן קנ"ג שהוכיח ג"כ שצ"ל מקרא קדש ועיין בצש"י ח"ב סימן ר"י ועיין בצנ"י משם הרעב"א בסוכה קודש וכן הסכמת אחרונים: (ה) הרביעי. קאי אהה"מ. וא"א קדים עד אחר שקרא הרביעי שנשלים מנין הקרואים צ"י:

ביאור הלכה

וכו'. דשם אינו אלא יום אחד והא דמחמירין כל יום ט"ו משום דכתיב עד עולם היום הזה וק"ל דעד ועד בכלל:
א (א) שור או כשב. דמייירי שם מעניני כל המועדים וגם של פסח:
(ב) עד סוף הענין. דהיינו עד וידבר משה את מועדי ה' וגו'. וכתבו הספרים דטוב לעשות ציוס צ' בנסעודה איזה דבר לזכר נסעודה אסתר שציוס ההוא נחלה המן: **ב** (ג) אין מחזירין אותו. דדוקא (א) בתפלה דלא כגי' דלא יתפלל וכיון שלא התפלל כראוי יחזור [דהיינו אם נזכר לאחר שעקר רגליו (ח) חזר לראש ואם עד שלא קיים תפלתו חזר לרצה] משא"כ בצרכת המזון בחול המועד דאי צ"י לא אכיל דבר המחייב לצה"מ שיאכל צער ופירות ע"כ אין מחזירין אותו בכל גווני ועיין לעיל בסמך קפ"ח סי' וצמ"ב וצ"ה"ל שם: (ד) אומר והקרבתם עולה וגו'. ר"ל שלא יאמר ובחודש הראשון דכבר עבר: **ג** (ה) ובחולו של מועד וכו'. ש"מ (ג) דח"ה לא מקרי יו"ט וא"ל בחוש"מ צבה"מ הרחמין הוא יתחילו הרחמין על כל אחד בפני עצמו: (ו) ואנו אין נוהגין לומר. וכתבו האחרונים דמנהגו לומר מקרא קדש בין ביו"ט ובין בחוה"מ (ה) ואין אומרים את יו"ט אפילו ביו"ט: **ד** (ו) קורין ההלל בדילוג וכו'. מפני שציוס שצ"ה של פסח (ו) נענעו המאמרים אחר הקצ"ה מעשי ידי טובעין צ"ס ואח"כ אומרים שירה לפני וכיון שצ"י אין אומרים אותו ע"כ בחוה"מ ג"כ אין אומרים אותו שלא יהיה עדיף מיו"ט אחרון: **ה** (ח) משך תורא. והם סימני ראשי פרשיות דהיינו יום ראשון משכו וקחו וגו' יום צ' שור או כשב יום ג' קדש לי כל צבור יום ד' אם כסף תלוה יום ה' פסל לך יום ו' צמדנרד דהיינו וידבר וגו' צמדנרד סיני ועשו צני ישראל את הפסח ציוס ו' פ' בשלם ציוס ח' צורכא כל הצבור אשר יולד וגו': (ט) קורא וכו'. מפני (ו) שכתבו צ' מעניני דשבת: **ו** (י) קורין הרביעי. קאי על חול המועד ואין אומרים קדים עד אחר שקרא הרביעי שנשלים מנין הקרואים

דלורייתא הלא המה הרי"ף ורא"ש ורמב"ם וסמ"ג ועיטור ומרדכי וצ"ח רש"י והגה"מ וריטב"א ואף להא"ו שמהלך דהוא מדרגתן בחול"ל לא סמך ע"ז להקל אלא בנפק דלא יש לסמוך בשעת הדחק על דעת הסוברין דרבנן והו' ספקא דרבנן אצל לא נודע חסד וכן מהה"ד ג"כ כתב כן ובספרי חוס' נמנחם דכתב דבשל עכ"ס הוא מדרגתן א"כ מדרגתן עכ"פ מיהו אסור ואין לנו מקילין רק רבינו ברוך צבה"מ שכתב להקל מתקומות הרמקון בחול"ל ומעיל נדק צ"ס ר' אביגדור כהן בשם ריב"א שכתב להקל בשל נכרים לגמרי כמובא צ"ח והם יחידאי נגד כל הני רעווא הני"ל וגם כמה מן האחרונים המקילין לא רצו להקל אלא בנפק ולא נודע וגם צש"ע כאל וצ"ד הלא סתמו בהפוסקים דהוא דלורייתא בכל גווני וגם הרבה מן האחרונים חפסו כן לעיקר ע"כ נודע מן הראוי ונכון לחוש לכל זה ולפרשו עכ"פ מן דלוי חסד וכו"ל. ומי שירצה לתת לב ע"ז יוכל להשיג גם בחורף ממייס אלו מתבטאה ישנה:
* סימן הפרשיות וכו'. צ"פ צ"ס בשם הפר"ח אם טעה ושינה הסדר ד' ימי חול המועד קורין ציוס שלאחריו פ' שילג ונחמק הפמ"ג

שער הציור

(א) הגהות: (א) חפ"ו: (ב) ועיין לעיל סימן קי"ז סי' ס"ה וצמ"ב וצ"ה"ל שם: (ג) מ"א וס"א: (ד) ודלא כח"י ודוגמא שאומרים ראה וגם יעלה ויטא: (ה) פמ"ג: (ו) מדרש: (ז) פרשה:

הערות: (1) עיין מ"צ סוף סי' חפ"ח לענין אם טעה והזכיר במוספין של יום אחר: (2) עיין סי' קל"ז סי' ס"ג צ"ה"ל ד"ה פרשיות, לענין אם דלג פרשיות המועדים:

והקרבתם עד סוף פיסקא: ז (יא) כביל י"ט (ו) [ג] האחרון (יב) מקדשין על היין (יג) ואין אומרים זמן: הגה ואומרים בתפלה ובקידוש זמן חרותו כמו צי"ט ראשון (מהרי"ל ומנהגים): ח מפטירין ביום שביעי וידבר דוד וביום השמיני עוד היום בנוב לעמוד: ט שבת שחל בחול המועד ערבית שחרית ומנחה [ג] * מתפלל כדרכו של שבת ואומר יעלה ויבא בעבודה ובמוסף ואמר סדר מוסף יום חול המועד אלא שמזכיר של שבת ואומר ותתן לנו את יום המנוח הזה ויום חג המצות הזה וכן אומר את מוספי יום המנוח הזה ויום חג המצות הזה וחותם מקדש השבת לישראל ההזמנים (יד) ומפטירין (ו) היתה עלי: הגה (טו) ואין מוציין צנכרת הפטרה לפסח לא בנאמנע (טז) ולא (ח) בנחתמה (יז) ונאגין לומר שיר השירים (יח) בשבת של חוה"מ ולא שבת צי"ט האחרון ואומרים אותו בנאמנע שבת וכן הדין במוכות עם קהלם ונאגין לומר רות בשנעות (באזכרה) (יט) והעם נהגו (ע) [ד] שלא לבדך עליהם על מקרא מגילה ולא על מקרא כחוצים:

באר היטב

(ו) האחרון: פ' צו'. מילה בשמיני אומרים יוס ליבשה מאש"כ בשאר י"ט דל"א יוס ליבשה אל"כ חל בשבת לבוש ס' תקפ"ד ומנהגים. ואם חל יוס ו' בשבת אומרים ציורר הפיוטים של שבת חול המועד מפני שאומרים שיר השירים בראותו יוס ויוס ליבשה אומרים קודם שירה חדשה. ואם חל יוס אחרון בשבת אומרים יואר של שבת חול המועד ומספיקן בשמונה עשרה לומר הפיוט של יוס ו' ואם יש צו מילה אומרים יוס ליבשה קודם שירה חדשה עמ"א: (ז) היחא. כי תחית המחים יהא צניסן וגוג ומגוג בתשרי ע"כ מפטיירין צניסן העלמות היצעות ובתשרי ציוס בא גוג. טור: (ח) בתמימה. דין חותם מקדש השבת אצל בשבת חה"מ מ"א. סכות מקיים והזמנים משום דלחוקים בתוספת חמיר דמי מ"א. והצ"ח נתן טעם דהה"מ סכות וגומרין הלל ואינו טעם לר"ח: (ט) שלא. וכן הסבחת האחרונים. וסיים הע"ז כל המצדק על ע"ש ואם התפלל מוסף של חה"מ ולא הזכיר שבת בלמעט רק בחת

משנה ברורה

הקדושים (ח) משא"כ צנצנת ויו"ט ויהי"כ נשלם מנין הקדושים קודם שקורא מפטיר וע"י אוממים מיכא קדוש: ז (יא) בליל ויו"ט האחרון. בן צו' צין צח': (יב) מקדשין על היין. ר"ל (ט) צנצנ"י וכוונת דלף צנצ' לילות הראשונים אין מקדשין צנצנ"י והטעם לפי שאין לך בעיראל שאין לך ד' כוסות משא"כ הכא לא שייך זה: (יג) רוא"י זמן. להיני שהשינו שאין רגל בפני

עצמו כמו שמיני עשרת של החג. מילה כשחל בשביעי של פסח או בשמיני (י) אומרים יום ליבשה נהפכו מזוליס קודם גאל ישראל
[ואס חל בשבת אומרים קודם שירה חדשה משום שאז נוהגין לומר הפיוט של ברח דודי קודם גאל ישראל] משא"כ בשאר יו"ט דאין
אומרים יום ליבשה מחמת מילה (יא) אלא"כ כשלו בשבת [מ"א בשם הללוב] עוד כתב דאס חל יום ו' בשבת אומרים צינור
הפיוטים על שבת חוה"מ מפני שאז אומרים שיר השירים בצומו יום והפיוטים על שבת חוה"מ מיוסדים על ששה"ש ואס חל יום
האחרון בשבת אומרים צינור הפיוטים על שבת חוה"מ וכשזמ"ע מהפיוטן האומרים הפיוט על יום ו' : ה' (יד) ומפטיירין היתה על. על.
האמורה לענין תחית המהים. והטעם כי תחית המהים יבא צינן וגו' ומגו' בחשתי ע"כ מפטיירין צינן העלמות היצושרי ובחשתי
ציוס צוא גוג[טור]: (טו) ואין מזכירין וכו'. דבשבת שחל בחוה"מ פסח (יב) אין הפטרה בזה אלא בשביל שבת בלנד שהרי אין
מפטיירין צניבא בשאר ימי חוה"מ לפיכך אומרים ברכת הפטרה כמו בשאר שבתות השנה: (טז) ולא בחתימה. דהיינו שאינו חותם
רק מקדש השבת ומבטו האחרונים דבשבת חוה"מ סוכות מקיים מקדש השבת ישראל והזמנים (יג) וכן מזכיר על סוכות באמצע
הברכה כמו שצ"ח ראשון על סוכות והטעם שכל יום ויום מחוה"מ סוכות הוא כמזכר צפ"ע משום דחלקין בקרבנות המוספין: (יד) ונוהגין
לומר שהיה ש"ס. מפני שמפורש בו ענין יליפת מנרים וסוכות קהלת מפני שס"ס ימי שמחה וכחצי בקבלת ולשמחה מה ו' עשה
ורות בשבועות דליפת צילקו רות מה ענין רות אלא עזרת שנקראת צומן מתן תורה ללמדך שלא ניתנה תורה אלא ע"י יסורין ועוני
וכו'. והגו' לקרואה ציוס שני: (יה) בשבת של חוה"מ. מפני שפיוטים של אורח שבת מיוסדים על ששה"ש וכי"ל: (יט) והעם
נהגו וכו'. וכן הסכים הט"א ומ"א הסכים עד אחרן הפוסקים המגריצין לצרך על כולם חוץ מקהלת והגר"א צביאורו כתב דאף
על קהלת יש לצרך. ולכן הנהיג לצרך עכ"פ (ס) כשכחו צינור על קלף צודאי אין למחות צידו. יו"ט שחל בשבת אומרים צניבא ואני
תפלת

(ח) פמ"ג: (ט) הגר"א: (י) שאז היה קריעה ים סוף: (יא) ואז אומרים יום ל'נבשה [פמ"ג]: (יב) פוסקים: (יג) כן מנוד הפמ"ג בסוף דבריו: (יד) כי מדמ"מ משמע דדעמו שיש לזכר ואפילו לפי מש"כ בחשובתו [והובא במ"א] לפי טעם האחרון שלו משמע דנכתובים על קלף כמ"ס י"ת לזכר:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ט"ו כתב דבין כחתם מקדש ישראל והומנים בלבד או שבת בלבד א"צ לחזור. ב) ובשו"ע הרב בסעיף י"ז וכן בסמ"ק חצ"ד סעיף י"ג הביא נמי המנהג לקרות המגילות ופסק דאין לברך עליהם כיון שחיוב הקריאה לא נזכר במזמרה ואינו אלא מנהג בעלמא ואין יכרך עליה וצונו דאילו היה בקריאתה חיוב גמור היה צריך לכתובה על הקלף. ובסידור לא הביא מזה כלל.

תצא סדר הבדלה במוצאי יום טוב. וכו' ב' סעיפים:

א במוצאי יו"ט בין במוצאי יו"ט לחול בין במוצאי יו"ט לחוש"מ (א) [א] מבדיל בתפלה כמו במוצאי שבת (א) אלא שאינו מברך (ב) לא על הנר (ג) יולא על הבשמים: **ב** יו"ט שחל להיות במ"ש (ד) אומר באתה בחרתנו ותודיענו:

תצב תענית שני וחמישי ושני אחר המועדים. וכו' סעיף אחד:

א י"ש נוהגים להתענות (א) שני וחמישי (א) [א] ושני אחר הפסח וכן אחר חג הסוכות וממתינים (ב) עד שיעבור כל יחדש ניסן (ב) יתשרי ואז מתענים: הגה (ג) מיד בה"ב (ד) שאפשר להתענות (ד"ע) ובאשכנז וזרפת נהגו (ה) להתענות ועושין אותו כמו (ג) [ג] ת"ז (ו) לקרות ויחל (טור):

באר היטב

מגלות אלו הוא ברכה לנעלה וכן פסק עט"ז וחי' דלא כקצת האחרונים עמ"א וט"ז:

(א) מבדיל. מי שהתחיל לאכול במוצאי פסח מבע"י ומשך עד הלילה ועדיין לא התפלל והבדיל ז"ע אם מותר לאכול חמץ ונראה שמותר לאכול דיוון שמסכה לילה היו חול לכל מילי מ"א ע"ש וכ"כ הח"י בפשיטות ע"ש. כתב במנהגים במ"ש מה"מ א"א ויהי נועם ואלה קדוש ואומרים ויחל לך עמ"א:

(א) ושני. שחוששין שמא מתוך שמחה בלא לירי עבירה כמו שזמנינו באיזו נכסל אדם עובר עבירות באיזה מלאכה דלא הותר ביום טוב אלא לזרז קצת ואף בה"ב לא הותר רק דבר אבוד מהקרבן. ושאלו מלאכתו במועד. ואין איש לדיק בלחץ וכו' בימים האלו לעבור דם במקלח ח"ן. אבל בעצרת דלזינו אלא יוס א"ן חוששין: (ב) ותשרי. ואף למנהגינו שנוהגים שמוחר להתענות בתשרי אחר אסרו חג מ"מ אין קובעין זו תענית בתחלה. ומזכרין אותו בבהכ"נ מיד בשבת הראשון שאחר ר"ח דלא בהגמ"י להמחין עד י"ז חשוון. ומזכרין מי שימננה בה"ב ומי שעונה אמן א"ש קבלה. וכתב המ"א כשיש מילה או חתונה נוהגין לזכר במנהג משום מהיות טוב אל תקרי רע ע"ש: (ג) ת"ז. ואם אירע ברית

משנה ברורה

בא לירי עבירה כמו שזמנינו באיזו נכסל אדם עובר עבירות באיזה מלאכה דלא הותר ביום טוב אלא לזרז קצת ואף בה"ב לא הותר רק דבר אבוד מהקרבן. ושאלו מלאכתו במועד. ואין איש לדיק בלחץ וכו' בימים האלו לעבור דם במקלח ח"ן. אבל בעצרת דלזינו אלא יוס א"ן חוששין: (ב) ותשרי. ואף למנהגינו שנוהגים שמוחר להתענות בתשרי אחר אסרו חג מ"מ אין קובעין זו תענית בתחלה. ומזכרין אותו בבהכ"נ מיד בשבת הראשון שאחר ר"ח דלא בהגמ"י להמחין עד י"ז חשוון. ומזכרין מי שימננה בה"ב ומי שעונה אמן א"ש קבלה. וכתב המ"א כשיש מילה או חתונה נוהגין לזכר במנהג משום מהיות טוב אל תקרי רע ע"ש: (ג) ת"ז. ואם אירע ברית

היינו

שער הציור

(א) פוסקים: (ב) ט"ז ומ"א: (א) מ"א: (ב) שם: (ג) אחרונים: (ד) מ"א בשם הש"ך ושו"א: (ה) שם: (ו) אחרונים: (ז) לקמן בסמ"ק מקס"ח אצל כשרונה לאכול מחמת שאינו ברא לר"ך התרה בנ' אם היה מורגל להתענות עד עתה דלא מסיק אדעתיה כשלא יהיה ברא לא יתענה [א"ר]:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ג' כתב מי שנמשכה סעודתו במוצאי יו"ט האחרון ש"פ עד לאחר צאת הכוכבים מותר לאכול חמץ בסעודה אף שעדיין לא התפלל ערבית ולא הבדיל כלל.

א יומא פ"ח
ב גרייתא פסחים
ק"ד ג רמב"ם ב'פ'
כ"ט מה"ש וכו'
הטור מתענות
הגמ" פסחים ק"ב
דחשיב יקנה"ו ולא
חשיב בשמים
ד ברכות ל"ג

א חופ"ט בקידושין
פ"א אהא דמקנה
דשחא ריגלא וכו'
הטור בשם מנהג
אשכנז וזרפת

ב ציינו לעיל סי' תכ"ט ג לפי שהוא מוכנה במעדות

שערי תשובה

נטעם הדבר והמג"א הביא בקיצור ע"ש:

[א] מבדיל. עשה"ט וכתב בר"י בשם בית יהודה ח"ב מי ששכח להבדיל במוצאי יו"ט יכול להבדיל כל השבוע ובספר בר"י חולק ע"ז וכתב שאין לסמוך עליו למעשה. וכו' במח"ב בשם הר"ר אבודרהם שאין מוזהרין אליהו כשמבדילין במוצאי יו"ט ע"ש בדף ס"ח הטעם:

[א] ושני. עשה"ט בבהכ"נ הביא מחמשים דעים דגם אחר שנוהגין מתענין וכ"כ בר"י בשם אורחות חיים דיש מתענין בה"ב אחר שנוהגין ע"ש והיכא דנהגו אין לשנות ובמדינתנו לא נהגו כן: [ג] ת"ז. עשה"ט

שמנינו באיזו נכסל אדם עובר עבירות באיזה מלאכה דלא הותר ביום טוב אלא לזרז קצת ואף בה"ב לא הותר רק דבר אבוד מהקרבן. ושאלו מלאכתו במועד. ואין איש לדיק בלחץ וכו' בימים האלו לעבור דם במקלח ח"ן. אבל בעצרת דלזינו אלא יוס א"ן חוששין: (ב) ותשרי. ואף למנהגינו שנוהגים שמוחר להתענות בתשרי אחר אסרו חג מ"מ אין קובעין זו תענית בתחלה. ומזכרין אותו בבהכ"נ מיד בשבת הראשון שאחר ר"ח דלא בהגמ"י להמחין עד י"ז חשוון. ומזכרין מי שימננה בה"ב ומי שעונה אמן א"ש קבלה. וכתב המ"א כשיש מילה או חתונה נוהגין לזכר במנהג משום מהיות טוב אל תקרי רע ע"ש: (ג) ת"ז. ואם אירע ברית

תפלתו וקורין בסדר השבוע:

א אלא שאינו וכו'. חסרון הניכר יש כאן וקודם לזה ז"ל ומבדיל על הכוס כמו במו"ש אלא שאינו וכו' [הגר"א] וכן מלאכי בשו"ע הראשון שהדמים מתחבר בחייו. מי שהתחיל לאכול במוצאי פסח מבע"י עד הלילה ועדיין לא התפלל והבדיל מותר לאכול חמץ דכיון ששכחה היו לילה לכל מילי אלא שחמשים אסרו במלאכה עד שידיל [מ"א ושו"א] אמנם"אם עדיין לא נירך בהמ"ז בודלי אין לו לאכול חמץ דהרי יצטרך לומר יעלה ויבוא משום דלולין בחר התחלת סעודה כדליתא געיל בןקן סימן קפ"ח וא"כ יהיה רמזי דסמרי: (ב) לא על הנר. שאין מזכרין על הנר אלא במו"ש ובמוצאי יו"ט שגאסר אור כל היום ועכשיו חוזר להמירו כמו שכתבנו בסמ"ק ר"ח (א) אצל ביו"ט לא נאסר האור מעולם לזרז יו"ט: (ג) ולא על הבשמים. דענין הבשמים הוא כדי להשיב את הנפש שכוונתה על הנשמה הימירה שניתלה ממנו אחר שבת (ז) וביו"ט ליכא נשמה יתירה. וכתב הפוסקים דה"ה דביו"ט שחל במו"ש אין מזכרין על הבשמים והטעם לפי שיש מאכלים טובים מיישבים דעתו כמו בשמים: **ב** (ד) אומר באתה בחרתנו ותודיענו. והוא דוגמת אהה חוננתנו שמוזכרין במו"ש בברכת אהה חונן וע"כ דינו ג"כ כההה חוננתנו שאם טעה ולא אמרו אין מחזירין אותו שיוכל לומר אחר"כ קידוש על הכוס ושם נזכר הבדלה ג"כ ועיין לעיל בר"י סימן רצ"ד בה"ב ד"ה ואם טעה:

א שני וחמישי וכו'. שחוששין (א) שמא מתוך שמחה ושמחה הגהות: (א) יש בזה נוסח אחר במהד"ק:

(א) פוסקים: (ב) ט"ז ומ"א: (א) מ"א: (ב) שם: (ג) אחרונים: (ד) מ"א בשם הש"ך ושו"א: (ה) שם: (ו) אחרונים: (ז) לקמן בסמ"ק מקס"ח אצל כשרונה לאכול מחמת שאינו ברא לר"ך התרה בנ' אם היה מורגל להתענות עד עתה דלא מסיק אדעתיה כשלא יהיה ברא לא יתענה [א"ר]:

תצג דינים הנוהגים בימי העומר. ובו ד' סעיפים:

א לשון טור ב שם
בסם ה"ק לאות
שכן הורו הגאונים
ב טור וה"ק
שועי מדרשת י"ט
א' של פסח ד שם
מדרש ה רשב"ן
נחמיה

א "נוהגים (א) שלא (א) [זן] לישא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג לעומר (ב) מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא^א אבל (ג) לארס ולקדש (ג) שפיר דמי ונשואין נמי מי שקפץ וכנס (ד) אין עונשין אותו: הנה מיהו מל"ג צעומר ואילך (ה) הכל (ג) שרי (אנדרהס ב"י ומנהגים): ב * לנוהגים שלא להסתפר (ו) עד ל"ג לעומר (ז) שאומרים שאז פסקו מלמות ו'ואין להסתפר עד יום ל"ד בבקר ה"א"כ חל יום ל"ג ערב שבת שאז מסתפרין בו מפני כבוד השבת: הנה ונמדינות אלו אין נוהגין כדנריו אלא מסתפרין (ח) ציום ל"ג ומרביס צו קאת (ד) שמחה (ט) וא"ל צו (ה) [צן] מחנון (מהר"ל ומנהגים) ואין

שערי תשובה

ועיין בשו"ת בית אפרים חלק ח"מ סימן מ' בסליחות של חמשי' דליתא נסתמה הכירה הוא ט"ס וז"ל נסתמה הכירה ככ"ף וזהו מל' הש"ס בבינה דף כ' מה נמקוס שפרתך סתומה כו' ע"ש:
[א] לישא. ענה"ט ונחמ"כ כ' שפשת המנהג שלא לישא כלל אפילו לא קיים פ"ו אין נושאין עד ל"ג וע"ש בשם זרע אמת שאפילו בנמקוס שאין מזהרים רובם בתפסות מ"מ אין להחיר לישא ע"ש ועיין לקמן סק"ג בשם השטות יעקב ועיין בפרי האדמה ח"ג דף מ"ח שנעשה מעשה בירושלים להחמיר שלא ישא אשה ברי"ט שפמי העומר אפילו אלמן עם אלמנה ע"ש ועיין בשו"ת חינוך ב"י סימן כ"ד שהחיר בשעת הדחק למי שגז ממקום אחר לישא בל"ג צעומר ומהל וסור לבריאותו אחר ל"ג צעומר ומחזק מאד לכתו והוא אין רצונה לזון ממקומה בלא נשואין וגם הוא חולה קצת עדיין ואין לו מי שישמשו פה על הירד וגם שקרוב שיפגעל הענין על ידי המתנה זו שיפרד לדרכו כו' ולכן החיר הנשואין בצירוף היחר שיש מקומות שנהגין היחר לישא אחר ל"ג צעומר ועיין שם: [צן] מחנון. ענה"ט ונמור וק"ע"ה כתב דהך מצעבר פירושו היום

ב"ח ולבוס ומנהגים וד"מ. וכתב בתשובת חינוך בית יהודה שמי שאין לו אשה וצנים שמוחר לישא אשה אחר ל"ג צעומר. ובתשובת שנות יעקב ח"ב סי' ל"ה חולק עליו וכתב דחמירא סכנתא שפעם א' הקיל חכם א' להחיר בענין הנשואין ולא עלתה זיווגם יפה ע"ש. מיהו עד ר"ח אייר מותרין לישא כשם שמוחרין לספר כמ"ס ק"ג מ"א. וכתב במנהגים וב"ח והסכמת אחרונים דאם חל ר"ח אייר בשנת מותרין הכל לישא בלאו שנת אף למנהגו שאוסרין הכל קודם ר"ח וכ"כ הח"י ע"ש. וא"ל כתב שזקנו הגאון הנהיג בצפרא לאסור בנשואין וכן שלא להסתפר ברי"ח רק בל"ג צעומר וערב עצרת דוקא ע"ש. ועיין ט"ו ס"ק צ"ב. ובתפ"ח ח"י דכל מקום ומקום יתפוס כפי מנהגו ובספק אין להחמיר ע"ש. וכתב הכנה"ג מ"ס ב"ש"ע אין עושין אותו. היינו דוקא בנשואין שעושה מזה אלא אם נסתפר בימי העומר נוהגים לקטום ולענוש ע"ש: (ד) שמחה. וכתב בכוונות שגדול א' היה רגיל לומר נחם בכל יום ואחריו גם בל"ג ונענש ע"ש: (ה) מחנון. גם בערב של יום ל"ג. ונאשכנו המנהג שנשחרית א"א חתמה משא"כ בערב אומרים

ביאור הלכה

במשנה ברורה
היינו בשחרית ומנחה כל שיש צהכ"נ עשרה שמחנין ויתר דיני * נוהגים שלא להסתפר וכו'. ומ"מ אותן המותרין להסתפר צהכ"נ תענית צה"כ יצוחר לקמן בסיומן תקס"ו ס"ב:

א (א) שלא לישא אשה. ואין חילוק (א) בין נשואין של מזה כגון שאין לו צנים או יש לו כי כן פשט המנהג צמדינתו שלא לחלק ולהחמיר גרושה שרי שאינו כ"כ שמחה [אחרונים]: (ב) מפני שבאותו זמן וכו'. ר"ל ואין ראי' להרבות בשמחה [טור]. ומ"מ אם נודמן לו איזה ענין שצריך לצרף עליו (ג) שהחיינו יצ"ק: (ג) שפיר דמי. שמה יקדמנו אחר. ומותר (ג) לעשות ג"כ סעודת אירוסין ועכ"ל: שאין מקדשין אלא בשעת נשואין מ"מ מותר לעשות שידוכין ולעשות סעודה אלא לעשות ריקודין ומחולות נהגו אסור וכ"כ בשאר ריקודין ומחולות של רשות (ד) צודאי עד ליזח"ר: (ה) אין עונשין אותו. היינו דוקא (ה) בנשואין שעשה עכ"פ מזה אלא אם נסתפר בימי העומר היו נוהגין לקטום ולהענישו: (ה) הכל שרי. היינו לאותן (ו) הנוהגין לספר מל"ג צעומר ואילך וכדלקמיה בס"ב אלא לדין שנהגין אסור בתפסות וכדלקמיה בס"ב אסור ג"כ לישא דנשואין ותפסות דין אחד להם ולעומת זה יש קולא למנהגו (ו) שיהא מותר לישא ולהסתפר עד ר"ח אייר. ולענין ר"ח גופא יצוחר בס"ג. וטעם לאלו שני המנהגים יצוחר לקמיה. ואף להנוהגין אסור גם עד ר"ח אייר (ח) מ"מ אם חל ר"ח בשנת כיון שיש כאן חוספת שמחה שנת ור"ח יש להחיר להסתפר צע"ש מפני כבוד השנה וגם לישא אשה צו ציום כיון שעיקר הסעודה יהיה בשנת ור"ח: ב (ו) עד ל"ג לעומר. עד וצד ככלל והיינו עד ל"ג ימים שלמים כל אחד לילו ויומו משא"כ יום ל"ד לא תהאמירו צו כ"א בלינה בלבד אלא משיאור היום (ט) לאחר כן החמה מותר דמקצת היום ככולו: (ז) שאומרים שאז פסקו וכו'. ואף דגם ציום ל"ד מתו דמשום זה החמירו גם כל ליל ל"ד עד הנך אפשר דעיקר ההפסקה היה ציום ל"ג וציום ל"ד מתו רק מעט [פמ"ג]: (ח) ביום ל"ג. דק"ל דציום ל"ג (י) פסקו לגמרי מלמות: (ט) וא"א בו מחנון

שער הציון

(א) הצי"מ וחי' ואף דנצח"ט הביא בשם ס' שחי ידות ופר"ח להקל מה וכן צמי שאין לו מי שישמשו צמדינתו המנהג להחמיר כמ"ס בס' עולת שבת וכן הביא בשו"ת המ"ב וכן כמ"ס הגר"י וגם דה"ח העומק להחמיר ועיין בשו"ת מ"ש"כ בשם חינוך ב"י: (ג) מאחר מדרבי: (ג) מ"א ש"ה: (ד) ואפילו עד ר"ח אייר ומרביס עד עשרה [לאותן הנוהגין להסתפר] יש להסתפק אם יש להקל בריקודין ומחולות של רשות [פמ"ג] בשם א"ר: (ה) אחרונים: (ו) מ"א וס"א: (ו) ב"ח ומ"א וכן הביא הא"ר בשם שני: (ח) אחרונים: (ט) הגר"א: (י) הגר"א:

ליקוטי דברי הרב א' בשו"ע הרב סעיף א' כתוב, אבל מותר לעשות סעודת הרשות כגון שמחת מריעים בלא ריקודים ומחולות ושמחות יחירות.

י' יספ' להסתפר (י) עד ל"ג בעומר (יא) ולא מצערב (מהר"ל) מיהו אם חל ביום ראשון נוהגין להסתפר ביום ו' לכבוד (ו) שבת (מהר"ל) ומי שהוא (יב) בעל [ג] בריה או מל בנו מותר (יג) להסתפר בספירה לכבוד המילה (הגהות מנהגים): ג * (יד) ייש נוהגים להסתפר בר"ח אייר וטעות הוא בידם: הנה מיהו בהרצה (ח) [ד] מקומות נוהגים להסתפר עד ר"ח אייר (טו) ואותן לא יסתפרו מל"ג בעומר ואילך אעפ"י שמותר להסתפר מל"ג בעומר בעצמו ואותן מקומות שנוהגין להסתפר מל"ג בעומר ואילך לא יסתפרו כלל אחר פסח עד ל"ג בעומר ולא ינהגו בעיר אחת (טז) מקלם מנהג זה ומקלם מנהג זה משום לא תגודדו וכ"ש שאין

באר היטב

חטנה. וא"כ מ"ש הרב ג"כ דאין להסתפר עד ל"ג בעומר הוא ע"פ מנהג אשכנזים אבל לאותן הנוהגין שלא לומר חטנה מצערב היה דמותר להסתפר דהא בזה חליא וכ"כ המ"ט ח"י: (ו) שבת. זהו דעת מהר"ו. ומהר"ל אומר וכן דעת מקלם אחרונים ומ"מ היכא דנהוג הימור נהוג ואין להחמיר בדינים אלו כמ"ש בס"ק ג' ח"י: (ז) בריה. עי' בב"י סי' תקנ"ט מבואר דבעלי בריה נקראים הסנדקים והמחול ואזי הבן הנימול אף שאינו מל בעצמו. ומותרים להסתפר בערב קודם כניסה לביה הכנסת כ"כ במנהגים

שליפיו כמו ע"ש או עי"ט אבל הלילה שלמחרתו יום ל"ג בעומר פשיטא דלינו כיומו ע"ש: [ג] בריה. ענה"ט ועיין מח"ב בשם זרע אמת מי שלמנו ימי אביו בין ר"ח ל"ג מותר להסתפר וטוב לעשות המרה ועיין בדגול מרבה בשבת שליפי החטנה שקורין שפי"ן האל"ף מותר להסתפר בע"ש ועיין לקמן ס"ק ח' בשם אגרות הרמ"א: [ד] מקומות. ובשם האר"י ז"ל כתבו שלא להסתפר כלל עד ערב חג השבועות ע"ש וכתב באגרות הרמ"א סוף סימן ב' שליפי מנהג האר"י ז"ל אפילו אם יודמן בריה מילה אין להסתפר בכל זמן העומר:

שערי תשובה

וכ"כ הח"י והפרי"ח דלא כשכנה"ג ע"ש וכן נוהגין: (ח) מקומות וכו'. הטעם דלכ"ע נוהגין איסור ל"ג יום וא"כ חסר יום א' מ"מ הא קי"ל מקלם היום ככולו ויכין שנהגו איסור במקלם דיו וא"כ אסור להסתפר אפילו ברי"ח סיון עד עשרת כ"כ הב"ח. וכזה המ"א אבל במדינה זו נהגו לישא ולהסתפר בשלהי ימי הגבלה לכן נ"ל דלא יסארו ויסתפרו ברי"ח אייר ובראשון של ימי הגבלה אמרינן מקלם היום ככולו וכי"מ במהר"ל עכ"ל ע"ש: (טז) מקלם. פי' שמקלם בני אדם לא ינהגו כך ומקלם כך דהוי לא תגודדו ועיין במ"א שהאר"ץ בסוגיא דיבמות בחילוק דינים. ולא תעשו אגודות אגודות ע"ש. מי שנהג לגלח ביום ל"ד כמו שנוהגין בני ספרד ואח"כ נהג להסתפר מל"ג

משנה ברורה

חטנו. גם בערב (יא) של ל"ג: (י) עד ל"ג בעצמו. דהיינו לאחר שתקן החמה והטעם לדבר זה גם כן משום (יב) דמקלם היום ככולו: (יא) ולא מבערב. ויש מאחרונים שמקלין להסתפר מצערב [מי"ט וא"ר] וסיים א"ר דמ"מ לעיין נשואין לא ראינו מקלין כ"א ביום ל"ג בעומר בעצמו ולא בלילה שלפניו אכן כשהל ל"ג בעומר צע"ש והוא לו שעת הדחק לעשות ביום אפשר שיש להקל לו לעשות בלילה שלפניו: (יב) בעל ברית. היינו הסנדק והמחול ואזי הבן אף שאינו מוהלו בעצמו (ומ"ש הרמ"א או מל בנו היינו שיש לו בן שרץ למול אותו) אבל לא המוהיל והמציא [אחרונים]: ג (יג) להסתפר בספירה. היינו אפילו ביום שלפני המילה סמוך לערב קודם הליכה לבהכ"א. ואם חל המילה בשבת מותרים להסתפר בע"ש אפילו קודם חלות [פמ"ג]: (יד) יש נוהגים וכו' וטעות הוא בידם. אבאר בקצרה. דלכו"ע נוהגין איסור ל"ג ימים אף יש בזה מנהגים שונים ויש לכל אחד טעם למנהגו כמבואר בבה"ל יש שנחרו אותן מיום ב' של פסח עד ל"ג בעומר ומשם והלאה עד שבועות לא קבלו עליהם שום איסור אמנם עד ל"ג בעומר אין מחירין שום יום. ויש שניחו ממ"ט ימי העומר ט"ו ימים הראשונים דהיינו עד יום שני של ר"ח אייר (לכד מל"ג בעומר עצמו המירוהו במקלם ומשום דמקלם יום ככולו) ונמצא מי שאותו החבל בשני ראשין דהיינו שמקלין ברי"ח אייר וגם מקלין מל"ג והלאה טעות הוא בידו: (טו) ואותן לא יסתפרו מל"ג בעומר ואילך. ר"ל עד שבועות ממש וכנ"ל. והנה במדינתנו המנהג לישא ולהסתפר ב' ימי הגבלה ע"כ מסיק המ"א דלרין לומר שלא לישא ולהסתפר בשני ימים של חודש אייר. וגם בראשון של ימי הגבלה בנזק דוקא דאמרינן מקלם היום ככולו וא"כ עי"ן יושלם ל"ג ימים שאנו נוהגים אבילות עזרס. וכזה המ"א שכן המנהג ג"כ בק"ק ויולגל שנהגים איסור מיום א' ברי"ח אייר עד ג' סיון בנזק מלבד מל"ג בעומר נוהגין בו הימור ויש מקומות (יג) שנוהגין להקל רק ברי"ח אייר וכל"ג בעומר וברי"ח סיון עד שבועות. ובענינים אלו (יד) יתפוס כ"א כפי מקלם מקומות: (טז) מקלם מנהג זה וכו'. ר"ל שמקלם בני אדם

ביאור הלכה

* יש נוהגים וכו' וטעות הוא בידם. ביאור הענין דיש בזה שלם שיטות ונבאר שחם מהן שנקטוס הפוסקים לדינא. וזהו. שיטה אחת דתלמידי ר"ע מחו ל"ד יום ורואה ממדרש שמתו מפסח עד פסח עשרת והוא ט"ו יום קודם עשרת וכשחסי ט"ו יום ממ"ט נשאר ל"ד יום שלמים שמתו אלא דמקלם היום ככולו ומשום מקלם ביום ל"ד בבקר וה"ה לישא אשה מותר מכאן ואילך זהו דעת המחבר בס"א וס"ב אכן לדעת הרמ"א שם בס"ב משמע דס"ל דפקסין מלמות ביום ל"ג וכמו שכתב הגר"א שם ומקלם היום ככולו ולפי עיניו 10 המנהג שאין מקלם ביום של פסח עד יום ל"ג בנזק ומשם והלאה עד עשרת מותר. שיטה שניה הוא מה שאומרים בשם החסידות דתלמידי ר"ע מחו ל"ג ימים שלמים דהיינו ביום ש"א חטנו לא מחו א"כ כשהוא צע"ש שבעת ימי הפסח דהיינו מיום שני של פסח ועוד שש שבתות ושני ימים ברי"ח אייר ויום אחד ברי"ח סיון שלא מחו א"כ הרי נשאר ל"ג שלמים שמתו ולפי"ן מחו עד עשרת ולגדל אלו הל"ג ימים קבלו ישראל ע"ע קלם אבילות ל"ג ימים (אלא שיום אחד מהן יש להקל במקלם יום דהוא ככולו ובחרו ביום ל"ג בעומר ואולי מאחר טעם. פמ"ג) לענין תפירות ונשואין דהיינו לנחות ממ"ט יום של העומר ט"ו ימים הראשונים דהיינו מיום שני של פסח עד יום שני של ר"ח אייר ים ט"ו ימים שאותן ימים מקלין בהן ונשאר ל"ג שלמים עד עשרת ומחללין בהן ולפי"ן אותן שמקלם מל"ג ואילך וגם

ומשם והלאה עד שבועות שהוא ל"ג ימים אין מחירין שום יום (לכד מל"ג בעומר עצמו המירוהו במקלם ומשום דמקלם יום ככולו) ונמצא מי שאותו החבל בשני ראשין דהיינו שמקלין ברי"ח אייר וגם מקלין מל"ג והלאה טעות הוא בידו: (טו) ואותן לא יסתפרו מל"ג בעומר ואילך. ר"ל עד שבועות ממש וכנ"ל. והנה במדינתנו המנהג לישא ולהסתפר ב' ימי הגבלה ע"כ מסיק המ"א דלרין לומר שלא לישא ולהסתפר בשני ימים של חודש אייר. וגם בראשון של ימי הגבלה בנזק דוקא דאמרינן מקלם היום ככולו וא"כ עי"ן יושלם ל"ג ימים שאנו נוהגים אבילות עזרס. וכזה המ"א שכן המנהג ג"כ בק"ק ויולגל שנהגים איסור מיום א' ברי"ח אייר עד ג' סיון בנזק מלבד מל"ג בעומר נוהגין בו הימור ויש מקומות (יג) שנוהגין להקל רק ברי"ח אייר וכל"ג בעומר וברי"ח סיון עד שבועות. ובענינים אלו (יד) יתפוס כ"א כפי מקלם מקומות: (טז) מקלם מנהג זה וכו'. ר"ל שמקלם בני אדם

שער הציור

(יא) עיין בה"ט והפמ"ג סתם להקל: (יב) כ"מ מהגר"א וכו' בלבוש ולפי"ן לדידו אין להקל בלילה שלפניו אפילו אם נסבור דבערב שלפניו אין אומרים חטנו. וכדעת הרמ"א וכ"כ במתה"ש ע"ש ומ"מ אחרי שכמה מקלין גם בערב שלפניו להסתפר [עיין ח"י ועיין בשע"ת בשם מור וקציעה וגם המ"ט וא"ר שזינתי אותם בפנים] לא מונעמי להביא דעתם בפנים: (יג) כן משמע מדה"ת. אף שלא אדם בנידור מאין מלא המנהג הזה להקל ביום ב' של חודש סיון: (יד) חק יעקב ובפסק אין להחמיר בדבר שהוא רק מלד המנהג ע"ש:

הגהות: (א) ל"ל של ר"ח אייר:

איקושי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ה' כתב שיש מקומות שאין אומרים חטנו במנחה של ערב ל"ג ולפי מנהגם מותרים ג"כ להסתפר ולישא בליל ל"ג (שליפי דבריהם אין נוהגין אבילות אלא ל"ב יום).

הלכות פסח סימן תצג תצד

ק באר הגולה

לנהוג (יז) הימר (י) נשתיק (ד"ע): ד' נהגו (יא) (יח) הנשים שלא לעשות מלאכה מפסח ועד וטור ומסמין למנהג מקרא דשנת שמן וכו': עצרת (יט) משקיעת החמה ואילך:

תצד סדר תפלת חג השבועות. וכו' ג' סעיפים:

א	ל	הטור
ב	זימניו	לעיל
ג	רש	סימן תפ"ח
ד	ג"ו זימניו	שם
ה	תשנה	מנילה
ו	כ"א	ה' בריחה
ז	שם	ל"א

א (א) ביום ג' לספירת העומר הוא חג (ה) שבועות וסדר התפלה כמו ביו"ט של פסח אלא שאומרים את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו יגומרים ההלל ומוציאין ישיני ספרים (ב) וקורין בראשון יחמשה (ג) * במבחרש (ז) [א] השלישי עד סוף הסדר ומפטיר קורא בשני וביום הבכורים

שערי תשובה

באר היטב

כמנהג אשכנז אין כאן משום לא תתגודדו. ג"ש ס' יו"ד: [א] השלישי. ענה"ט ועין בפמ"א ס' ל"א החוק המנהג ועין בקונטרס (י) נשתיק. אבל אם נוהג איסור נשתיק לא היו ככסיל בחושך הולך כיון דמסתפק ליה הדין וכ"כ המ"א ס"ס זה: (יא) הנשים. ה"ה אנשים כנה"ג. ולאחר שספרו מותר במלאכה חייב ט"ו ע"ש: (א) שבועות. עמ"א נמ"ד של"ע נתנה התורה ביום ג' לפסירה למה קצת הש"י חג השבועות לדורות ביום חמשים לפסירה ע"ש ועמ"א. ומנהג"א בחדושי אגרות פרק א' דע"ג כסוגיא שמים וארץ נוגעין בעדותן וכו' הקשה ג"כ קושא זו ומתוך שם דכוננת הש"י בזה להורות דיראת חטא קודם לחכמה במעלה ובזמן ע"ש. ועפ"י אמרתי דזהו כוונת רב יוסף דביומא דעזרתא עבדי ליה עגלא תלתא אמר אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא עכ"ל עין בפסקים פרק אלו דגרים דראוי לדקדק בו טובא. חדא מאי האי לישנא דקאמר אי לאו האי יומא דקא גרים דמשמע דיומא קא גרים. הוי ליה למימר אי לאו מתן תורה. ועוד אי לאו מתן תורה היה העולם לחרו וזהו כדלמדין התנה הקב"ה עם מעשה בראשית אם מקבלין ישראל את התורה מוטב ואם לאו הריני מחזירן לחרו וזהו. ועוד אמר שיהיה רב יוסף עניו מכל אדם כדלמדין בןקוף קטטה משמח רבי בטלה ענוה א"ל רב יוסף לא תימני ענוה דאיכא אנא ע"ש. וכלי התפלה דמחמת נתינת התורה הוא עדיף משאר אינשי ואין זה מגדר ענוה. ולפי מה שכתבתי היה כוונתו כך במה דאמר אי לאו האי יומא וכו' ידידע מה שאמרו חז"ל ענוה מציאה לדי יראת חטא. וא"כ ר"י היה המעלה שהיה עניו היה ג"כ המעלה שיראת חטאו קודם לחכמתו. וזהו שאמר ביומא דעזרתא ר"ל ביום חמשים עבד ליה עגלא תלתא ואמר אי לאו האי יומא דקא גרים ר"ל אי לא היה יומא דעזרתא בזה"י יומא אלא ביום ג' לפסירה לא היה מוכח דיראת חטא קודם לחכמה במעלה ובזמן ולא היה מעלה שלי כלום וכמה יוסף איכא בשוקא. אבל השתא דיומא דעזרתא הוא ביום חמשים ומנימת התורה היה ביום ג' קשה הקושא ולרץ למדן כמ"ש המהרש"א ודו"ק. וכתבו האחרונים שמאחרין להחפול ערבים בכניסת שבועות כדי שיהיו נתינות ימי הפסירה: (ב) השלישי. כתב המ"א ס' ו' בשבועות

ביאור הלכה

משנה ברורה

נהגו כן ומקלס ינהגו כן: (ז) היתר בשתיקה. דהיינו שיהג הימר עד ר"ח אייר כסדרא אחרונה וגם יתב הימר מל"ג בעומר ואילך עד עזרתא כסדרא ראשונה כיון ששתי קולות אלו סותרות זו לזו וכנ"ל אבל יכול לתפוס חומרי המנהגים דהיינו שיהג איסור מפסק עד ערב שבועות או עד י' א' הגבלה חוץ מל"ג בעומר ואף שנהג ב' חומרות הסותרות זו לזו אינו ככסיל הולך בחושך (טו) כיון שעושה כן רק מחמת ספק שאינו יודע איזה מנהג הוא העיקר ומ"מ א"ל לעשות כן אלא יכול לתפוס איזה מנהג שירצה ואין לו לחוש שמה מנהג המקום ההוא אינו כן דכיון שהוא רק מנהג בעלמא אין להחמיר בפסיקא אבל אם ידוע לו מנהג המקום אין לו לשנות בין להקל בין להחמיר [אחרונים]: ד' (יח) הנשים. וזה"ש (טו) אנשים: (יט) משקיעת החמה ואילך. הטעם שנקבצו אחר שקיעת החמה והיו העם בטלים ממלאכה ויש עוד טעם שזו שאלו זמן ספירת העומר ובעומר כתיב שבע שבועות מלשון שבות דהיינו הפסירה יש לשבות ממלאכה ולפי טעם זה אחר שספר מותר חייב במלאכה:

א (א) ביום ג' לספירת העומר כו'. ומאחרין להחפול ערבית (א) בכניסת שבועות בלאת הכוכבים כדי שיהיו ימי הפסירה מ"ט יום תמימות. איחא צוהר שפסקים הראשונים היו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן ואיחא בשו"ע האר"י ו"ל דע שכל מי שגילה לא יסן כלל ועיקר והיה עוסק בתורה מובטח לו שישלים שנתו ולא יאירע לו שום נזק. והטעם כתב מ"א ע"פ פשוטו שישאל היו ישינס כל הלילה והולך הקב"ה להעיר אותם לקבל התורה [כדלמא דמדרש] לכן אנו זריזין לתקן זה. וזריזין לזהר אותם העורים כל הלילה שלא לזכך על נטילת ידיס בצוקר רק אחר ששעה לרבי קודם התפלה ואז מבדק על נט"י ואשר יר וכמבואר לעיל בסיומן ד' סק"ל ע"ש ולענין זכרה על טלית קטן יש דעות בין הפוסקים וע"כ יראה לבין לפטור אותה בזכרה שמדבק על טלית גדול כמבואר לעיל סימן ח' במ"ב סק"מ מ"ב ולענין זכרה התורה עין לעיל בסיומן מ"ו במ"ב סק"מ ולענין זכרה אלהי נשמה וזכרה המעביר שנה עין בסיומן מ"ו במ"ב סק"ד. נכון לזהר ע"פ קבלה מלשמש בליל שבועות אם לא בליל טבילה ועין מה שכתבנו לעיל בסיומן ר"מ במ"ב סק"ו ובה"ל שם: (ב) וקורין בראשון וכו'. והמנהג לומר אקדמות והסכימו (ג) כמה לאחרונים לומר זה קודם שמחיל הכהן לזכך על התורה וכן המנהג כהנים בכמה קהלות אכן יצי פתגם שאומרים ביום שני בעת קריאת הפטרה נמסר בלתי מקומות לאמרו אחר פסוק ראשון של הפטרה: (ג) במבחרש השלישי

שער הציון

(טו) מק יעקב וס"א: (טו) ט"ו וס"א ולענין דלף לטעם הא' אין להחמיר משק"מ ואילך רק כדי קצרה ונפרט לאחר ל"ג בעומר בודאי אין להחמיר לטעם הא' יש להמיר לא לגמרי: (א) ט"ו ופמ"ג וס"א: (ב) ע"י ופמ"ג וכן הפסים ר"י עמדין בסידוריו וזוהו ככרובא על העשין היפך זה:

ליקטוי דרבי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ט' כתב נוהגין שלא לעשות מלאכה אחד אנשים ואחד נשים כל ימי הפסירה משקיעת החמה עד לאחר ספירת העומר, ודמו לזה שנאמר שבע שבתות מלשון שבות, שבזמן הפסירה דהיינו משקיעת החמה ואילך יש לשבות ממלאכה עד לאחר שישפור (ואותן נשים שאינן ספורות אפשר שיש לשבות להן ממלאכה כל הלילה) (ב) ובשו"ע הרב סעיף ז' כתב שהנוהגין לשורר אקדמות אחר שקרא בתורה פסוק ראשון אין למחות בידם, אבל במקום שאין מנהג יותר טוב לשורר קודם שיתחיל הכהן לזכך, וכן יציב פתגם יותר טוב לומר קודם שיתחיל המפטיר לזכך לפני ההפטרה, וכן נהגו עכשיו. (ג) בשו"ע הרב סעיף ז' כתב שאם הוא מחמיר רק על עצמו, אבל לאחרים הוא אומר שהלכה הוא כהמנהג ורק הוא מחמיר על עצמו, אז מותר.

ומפסטר (ג) (ד) במרכבה דיחזקאל ומסיים בפסוק ותשאני רוח: ב' ביום השני קורין בפרשת (ה) כל
הבכור עד סוף סידרא ומפסטר קורא כמו אתמול ומפסטר בחביקוק מן וה' בהיכל קדשו עד למנצח
(ג) ג' יסור להתענות (ה) (ו) במוצאי חג השבועות: הגה (ד) ואל (ו) חתנו (ח) מחתל רמח
סיון ט' ז' נו הדינו אחר אקרו חג (הנהו) מיימנו הלכה ב' ומהגים) ויהינן לשמות (י) (יב) עשים
בשנעות צד"ה והצמים (י) וזכ לשמחת מתן תורה ויהינן (יא) צמח מקומות לאכול (יב) מאכלי

באר היטב

שַׁעַר אֶפְרַיִם שַׁעַר ד' סָפֵף ט"ו מ"ש צוּה: [3] עֲשִׂים. עֵינִי צִהֵ"ט
וְעֵינִי צִרִי בָשֶׁם מִהֲרִי לִנְנוּ וּמִהֲרִי וְחֹמֶה שִׁלֵּל ד' מוֹתֵר צִוּוֹג וְ
לִי דָרֵךְ הָאֵחָד ע"ש וְעֵינִי לֵנִיל ס"ח שְׁמוּנִים לִמְדֵר רוֹת בְּעֶשֶׂת.
וְחֹמֶה צִבְכֵ"ש דָף רכ"א כִּכֵּן הֶעֱשֵׂה לִפִּי שְׁדוּד הַמֶּלֶךְ ע"ה מִחַ בְּעֶזְרָת
וְהַקִּבֵּץ מִמֶּלֶךְ שְׁמוּנִים כ"ו וְיִדְרֹאֵל בְּעֶזְרָת נוֹלֵד וּמִגִּילָת רוֹת נִכְפָּזָה
לִיחֵם דוּד ע"ש וְעֵינִי צִבְכֵ"ש בָּשֶׁם עֲלֻלוֹת אֶפְרַיִם כ' הַנוֹחַן ס"ח חֲדָשָׁה
לְבִהֲכִי בְּעֶזְרָת כֻּלָּו הַקִּרְבִּי מִנְהַל כ' צוֹמֶה ע"ה

אקדמות יש לתמוה האין ראשם להפסיק וכו' ושמעתי מקרוב
לנצח על קריאת התורה וכן ראוי לנהוג בכל הקהלות גם בליצי
לנהוג כן עכ"ל ט"ו. אבל בתשובת שער אפרים חא"ח סי' י"ד
וכן הפכים החי" ע"ש. וכן הפכים בפי' אליה רבה. ועיין שם
דוקא גדול וחכם. וכמו ח"ו ולומדים אותו בעמידה: (ד) הצבור.
עלמם בשבת היה יום טובות הקרנות אחר השבת. והנשים מותרות
וגם אין מתעניין. אחרונים: (ה) עשירים. ואם לא ביום א' שוטט
והגבין א"ן להעמיד אילנות צבה"ל וכו' שגדלו"ו על פימיה האילן
עשירים צבה"ל לא יתקנו עד אחר חמלה ח"ח כדי שיוכל לנצח
שמוחר לנצח על הריח בין הפרקים ע"ש. צריך לנצח צבער ש

משנה ברורה

וְלֹא דְגוּשָׁה וְז' מִצִּיּוֹת לֹא מֵרָחָה הֵם פְּסוּק אֶחָד שֶׁלם וּלְפִיכָךְ הִדְרָ"ה
נִקְרָא קֶמֶךְ כִּיּוֹן שֶׁשׁ שֶׁם שׁוֹף פְּסוּק וְהַמִּי דְגוּשָׁה לִפִּי שְׁמִיבָה לֹא הָיָה
וּמִטַּעֲמֵם נִטְעַם מִפְּסִיק דִּיִּיטוּ טַפְחָן וְכֵן לֹא מִתְנַחֵף הָיָה פְּסוּק אֶחָד שֶׁלם
וְהַמִּי דְגוּשָׁה וְהַלִּיץ"ק נִקְרָא הָיָה וְכֵן לֹא מִגִּבּוֹת הָיוּ דְגוּשָׁה. וְהַשִּׁי
נִוְשָׁה מֵאֲחֵי פְּסוּק אֶחָד וּמֵלֵא יִיְהִי לָךְ פְּסוּק ז' וּלְפִי זֶה הַגִּוִּץ שֶׁל פִּי
ז' בִּקְמָן שֶׁשׁ שֶׁם ס"פ וְכֵן זִכּוֹר הָיָה פְּסוּק אֶחָד וְשֵׁשׁ יִמִּים הָיָה פְּסוּק
ז' וּלְפִי" הַכִּ"ף שֶׁל מִיבֵּל כִּי הָיָה דְגוּשָׁה לִפִּי מִתְנַחֵף וְהַלִּיץ וְלֹא מִגִּבּוֹת
וְלֹא מִטַּעֲנֵה הָיָה פְּסוּק א' וּלְפִי" כִּי מִי מֵהֵם רַפְּיָה וְהַלִּיץ כִּי מֵרָחָה
הָיָה בִּפְתַח הַסֵּהֲלָקוֹן שֶׁל מִתְנַחֵף הָיָה בִּקְמָן לִפִּי שֶׁשׁ שֶׁם אֲחֻמְתַּחֲתָה. וְשֵׁשׁ ז'
נִגִּיּוֹת וְהַסֵּהֲלָקוֹן הָיָה מִקְדּוֹר לִפִּי הַכְּחוּב שֶׁנִּכְבֵּד לִי דִּיבּוֹר וְדִיבּוֹר
בִּפְרָשָׁה בִּפְעַם שְׁמֵאֲחֵי עַד לֹא תֵּשֶׁא הָיָה פְּרָשָׁה אֲחַת טַמּוּמָה דִּיבּוֹר וְדִיבּוֹר
לִכְךָ נִעֲשֶׂה מִמּוֹנו פְּסוּק אֶחָד וְכֵן מִזְכּוֹר עַד לֹא מֵרָחָה אֲבָל מֵלֵא מֵרָחָה עַד
לֹא מִתְחַדֵּר נִכְבֵּד ד' פְּרִיטוֹת טַמּוּמָה וְהַסֵּהֲלָקוֹן ד' דִּיבּוֹרִים לָךְ נִעֲשֶׂה מֵהֵם
ז' פְּסוּקִים וְהַשִּׁי הָיָה מִקְדּוֹר לִפִּי הָקֵר שֶׁנִּעֲנֵן הַקִּרְיָה הָיָה לִפִּי מֵלֵא מֵרָחָה
עַד לֹא מִתְחַדֵּר אֲבָל פְּסוּק אֶחָד בִּלְבֵּד דִּיִּיטוּ שְׁמִיבָה לְהַפְסִיק קִרְיָתוֹ
לְגַמְרִי בְּחוֹךְ אֲחֻנֵּעַ פְּסוּק זֶה אֲפִילוֹ כְּשִׁקּוּר בִּימִיד (שֵׁא"ל לִימֵר שְׁמִיבָה
ז' מֵרָחָה לִפִּי פְּסוּק בִּפְעַם שְׁלֹן לֵנוּ בִּלְבֵּד הַמּוֹרֵה פְּסוּק פְּחוֹת מִג' (מִצִּיּוֹת)
וְעַ"כְּ כְּשִׁקּוּרָיוֹן בִּפְעַם אֶחָד הֵם נִקְרָאִים בְּגִיבֵיהֶם הַמִּדְּבָרָה אֶחָד דִּיִּיטוּ
בִּטְעַם מִתְחַמְּדוֹן וְכֵן מֵאֲחֵי עַד לֹא תֵּשֶׁא וְמוֹזְכֵּר עַד לֹא מֵרָחָה הֵן
בִּטְעַם וּפְסוּקִים לְכַהֵן פְּסוּקִים לָךְ הֵם נִקְרָאִים בִּטְעַם מִתְחַמְּדוֹן שֶׁהוּא גַם כֵּן
נִגִּיּוֹה הַמִּפְסָקָה אֲחַת שֶׁ. וְזֶה חוֹכֵן שֶׁזִּי הַנִּגִּיּוֹת וְעַ"כְּ בִּשְׁבּוֹעוֹת גִּוִּס כֵּן
לְקִרּוֹת בִּצְרוֹר בִּרְחֵשׁוֹן דִּיִּיטוּ בִּטְעַם הַעֲלִיּוֹן לְעֹשׂוֹת מִכֵּל דִּיבּוֹר פְּסוּק
אֶחָד לִפִּי שְׁזִי בִּטְעַם עֲשֶׂה הַדְּבָרוֹת. וְצִפְרֶשֶׁת יִתְרוֹ וְצִפְרֶשֶׁת וְאֲחֻתָּן
קוֹרִין לִפִּי בִּצְרוֹר בִּטְעַם מִתְחַמְּדוֹן וְשֶׁ הַנִּגִּיּוֹן לְקִרּוֹת בִּצְרוֹר לְעֹשֶׂם בִּטְעַם
הַעֲלִיּוֹן דִּיִּיטוּ אֵיךְ צִפְרֶשֶׁת יִתְרוֹ וְצִפְרֶשֶׁת וְאֲחֻתָּן לִפִּי הַיִּמִּיד הַקּוֹרֵא לְעֹשֶׂם
קוֹרֵא בִּשְׁנֵי. וְזֶה מִתְנַחֵף דְּבִרֵי הַתְּרוּסִים:

שער הציון

(הערות: 1) עיין סי' תכ"ט מ"ג ס"ק י"ד לענין דהמנהג שלא להתענות:

ליקוטי דברי הרב א' ובסידור כתב שאין לומר תחנון מ"ח סיון עד י"ב בו ועד בכלל. **ב'** ובשו"ע הרב סעיף ט"ו הביא מנהג זה כמו המ"א. **ג'** ובשו"ע הרב סעיף י"ח כתב: אסור להתענות תענית חלום כהג השכונות לפי שהוא יום שנתנה בו תורה וכו' לפיכך אינו דומה לשאר ימי"ט ושבתות שמותר להתענות בהם תענית חלום כמו שנתבאר בס' "רפ"ח. **ד'** בשו"ע הרב סעיף י"ז כתב: אבל אם הריח מגיע לו מאיליו והוא אינו מתכוין אליו, אף שבעל כרחו נהנה ממנו אינו מברך עליו, א"כ זה שעומד במקום שאסור להפסיק לא יתכוין להריח, ולא יפסיק לברך על ארינו.

הלכות פסח סימן תצד תצה

קא באר הגולה

(ח) חלב (יג) ביום ראשון של שבעות וי"ל הטעם שהוא (יד) כמו השני תבשיליון שלוקחים ליל פסח זכר למסכת וזכר לחגיגה כן אוכלים מאכל חלב ואח"כ מאכל בשר וזריקין להציא עמיהם (טו) ב' לחם (טז) על השלחן שהוא במקום המזבח ויש בזה (יז) זכרון לב' הלחם שהיו מקריבין ביום הזבחים:

א משנה ב"ה ל"ו
ומילה ז ב משנה
וגמרה ב"ה י"ז
וכי"ה ג ברייתא
מגילה שם ובר"י

הלכות יום טוב

תצה איזה מלאכות אסורים ביו"ט. ובו ד' טעיפים:

א כל מלאכה (א) האסורה בשבת (א) אסורה ביום טוב (ב) חוץ ממלאכת אוכל נפש (ג) ירוחץ מהוצאה והבערה (ד) * יוכן מכשירי אוכל נפש (ה) שלא היה אפשר לעשותה (ו) מאתמול: הגה

באר היטב

ב"ט שני יש להחירו וכן הסכמת הט"ו והמ"א שם דלא כמהרש"ל שהחיר וכו' בתשובת חוט השני סי' ל"א. ובתשובת נחלת שבעה סי' ל"ו וסיים מכל מקום אם הייתי במקום שנוהגין היתר לא הייתי מוזהר בידם. כתב א"י בשם הכלבו דבשבעות יש נוהגין לאכול גבינה בסעודת מנחה אף שאין שם שעות מסעודת שחרית ובלבד שירחץ פיו ולחצוץ שיניו להוציא הבשר ועש"י. אין להטענות בשבעות אפילו מענית חלוס מהר"ל והאחרונים. וכתב המ"א כשאופה פת עם החמאה יזהר להסיק התנור יפה וגם לר"ך מרדה חדשה דלא כקצת נשים שמהפכין אותה על צד השני ע"ש. ושעמתי שאוכלים חלב ואח"כ בשר דלא כמו שעשו המלאכים אלל אברהם שאכלו בשר בחלב שבעור זה נתנה התורה לישאל ודו"ק: (א) אסורה. [הטעם בסי' המיון סי' שט"ו כדי שיזכרו ישראל הנסים הגדולים שעשה השי" להם ולאבותיהם וידברו צם

שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק. וצבור אין לברך עט"י ולא על טלית קטן. וזכרת התורה לר"ך לברך אף הרוצה לאכל ידי ספק ישמע זכרת התורה מאחר ויתכיון לאכל מ"א ע"ש. ועס"י ל"ה לר"ך לקרות ק"ש אחר ל"ה כיון שאין קורא על מטמו. ליל שבעות אסור בזיווג ואם חל ליל טבילתה ישמש. ספר הכוונוט: (ח) חלב. יש הרבה טעמים ומ"כ הטעם צוהר שאותן ו' שבעות היו לישאל ו' נקיים דוגמת אשה מנדה וידוע דרם נעבר ונעשה חלב. והיינו מדין לרחמים. ומנהג אבותינו חורה היא. אף יש לזהר שלא יבא לידי איסור ועיין ביו"ד סי' פ"ט דא"ל להפסיק צה"מ אם אינו אוכל גבינה קשה. וזהר ליקח מפה אחרת עכ"ל מ"א. ובשכנה"ג כתב אני נוהג לאכול דבש וחלב ומצרך צה"מ ואוכל בשר וכ"כ שלי"ה. וע"ל סי' תק"ה דחלב שנחלב צי"ט על ידי א"י יש לנהוג בו איסור ואין לשנות אלא

משנה ברורה

* וכן מכשירי אוכל נפש שלא היה אפשר וכו'. והטעם משום דכתיב אף אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם ודרשו בגמרא דלכס אחי לרבות לכל זריכים דהיינו המכשירים להאכול ומותר אפילו צלי שיניו כמו אוכל נפש עצמו. והנה מהמחבר משמע דא"י שרי לעשות ביו"ט אפילו היה אפשר לעשותו מבע"י שלא היה מפיג טעם כלל ואפי' צלי שיניו והיינו אם הוא דבר שאין דרך לעשותו לימים רבים ודעת היו מחמירין דאפילו בזה לר"ך שיניו כיון שאינו מפיג טעם כלל אם היה

התורה כמו שכתב רב סעדיה גאון שבעשרת הדברות כלולה כל התורה וירדו מן ההר לביתם לא מאלו מה לאכול חיפך כ"א מאכלי חלב כי לבשר לר"ך הכנה רבה לשחוט בסכין בדוק כאשר צוה ה' ולנקר חוטי החלב והדם ולהדית ולתלות ולבשל בכלים חדשים כי הכלים שהיו להם מקודש צישלו בהם בלאות מעל"ע נאסרו להם ע"כ בחרו להם לפי שעה מאכלי חלב ואינו עושין זכר לזה: (יג) ביום ראשון וכו'. גם נוהגין (יא) בקצת מקומות לאכול דבש וחלב מפני התורה שנמשלה לדבש וחלב כמש"כ דבש וחלב תחת לשונך וגו': (יד) כמו השני תבשיליון וכו' כן אוכלים וכו'. ר"ל כשם שצפסח עושין זכר לקרבן כן אנו קריבין לעשות בשבעות זכר לר"ך להציא עמיהם שמי לחמים דאסור לאכול בשר וחלב מלחם אחד ויש בזה זכרון לשתי הלחם: (טו) ב' לחם וכו'. ולכן נהגו (יז) לאפות לחם אחד עם חמאה דאז בודאי יעטרן להציא לחם אחד לאכול עם בשר (יג) וזהר אז להסיק התנור יפה בין לחם ללחם וגם לר"ך מרדה חדשה דלא כמקצת נשים שמהפכין אותה על צד השני דהא בלוע מעבר אל עבר משמנונית: (טז) על השלחן. וזהר ליקח (יד) מפה אחרת כשרוצה לאכול בשר. וא"ל להפסיק צה"מ אם אינו אוכל גבינה קשה אלל יקנה פיו יפה וידיה כדאיתא ביו"ד סי' פ"ט: (יז) זכרון לב' הלחם. וא"כ יהיו של חטין דוגמת שמי הלחם. כתב הפמ"ג יש לזהר בענין מאכלי בשר וחלב בכל מה שנוהגין בכל השנה המצוה ביו"ד סי' פ"ח ופ"ט ושלא לאכל שררס בהפסדס. עוד כתב בנזקת זכרת הפטרה על התורה ועל העבודה כו' את יום חג השבעות הזה אלל אין מוכירין לומר מקרא קודש וכו'. ומוכירין נשמות ואומרים אז הרחמים צים שני וכלל מקום שקורין כל הבכור מוכירין נשמות שיש בו מתנת יד וטודרים דקנה. כשחל שבעות ביום וי"ו וי"ז אין אומרים פריקים וכשחל שבעות צמו"ש אומרים פריקים צמנחה בשבת:

א (א) האסורה בשבת. בין שאסורה מן התורה (א) ובין שאסורה משום שצות וכן כל דבר שאסור לעשותו צעמנו אסור לומר גם לעכו"ם לעשותו כמו בשבת: (ב) חוץ ממלאכת אוכל נפש. כדכתיב בקרא אף אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם: (ג) ורוחץ מהוצאה והבערה. ופרטי דיניהם יתבארו לקמן סימן תקי"א ותקי"ח: (ד) וכן מכשירי אוכל נפש וכו'. ופרטי דין זה עיין לקמן סימן תקי"ח ותקי"ט: (ה) שלא היה אפשר. דנתקלקל ביו"ט (ז) או שלא הספיק לו השעה ומשמע דלאכול נפש גופיה מותר לדעת המחבר אפילו באפשר לעשותו מאתמול (א) ומיהו דבד"ר נפסעם אחרת לימים רבים גם להמחבר אסור בדבר שטוב מאתמול ולא יפיג טעמו וכדלקמן סימן תקי"ח סי' פ"ט ע"ש ושי"ט משמע מהגר"א דשרי: (ו) מאתמול. אלל אם אפשר לעשותו

שער הציון

(יא) ח"י בשם הכלבו: (יב) מ"א: (יג) שם: (יד) אחרונים: (טו) דלאס אוכל גבינה קשה לר"ך להפסיק צה"מ. וימתין שש שעות [פמ"ג]: (א) ב"י: (ב) רש"י ב"ה כ"ח ע"ב ד"ה מעביר: (ג) אחרונים

הערות: 1) עיין ביה"ל סי' תקכ"ט ק"א ד"ה לכדו. דלאסור מתאול חפצין ודבר דבר נוהג גם ביו"ט: 2) עיין שם סי' ת"ב ק"א ד"ה ובעש"א אות י"ח וכ"כ בענין זה: הגהות: א) ד"ה הלכה:

ד' הראש' כפ"ג
דפיה ויכרשלו
מסמך לה אקריא

(ז) ויש מחמירין אפילו באוכל נפש עצמו (ח) כל (ב) שאינו מפיג (ט) טעם כלל אם עשאו מערב יו"ט (א"ו ומרה"ל) * מיהו אם לא עשאו מעיו"ט ויש בו לורך יו"ט (י) מותר לעשותו ע"י (ג) שינוי (סמ"ק ור"ן: ב (יא) קצירה (ד) [א] וטחינה ובצירה (יב) וסחיטה וצידה אעפ"י שהם מלאכת אוכל נפש (יג) אסרום

באר היטב

ויודיעו לנביהם כי מתוך השנייה מעסקי העולם יהיו פנוים לעסקי צה"ל. וכל שאסור לעשותו אסור לומר לא"י לעשותו. צ"י ועיין ר"ס תקמ"ג: (ב) שאינו. ומה"ט יש לבשל פירות היבשים קודם י"ט שש טובים יותר כשנכשלו מאתמול. ש"ה: (ג) שינוי. ומותר לכמתלה להמחין עד י"ט לעשותו בשנינו ומ"מ כתב מהר"ל ללוש הרימול"ש או לאקשי"ן מעי"ט דהישינוי יותר טובים וגם אסור לדון שקדים צ"ט להוציא מהן חלב כי אפשר לפי שהאדם רגיל לקצור שדהו ולבזר כרמו כאחד ולדרוך כל ביום טוב היה קורא כל שדהו ובוזר כל כרמו ודורך כל ענביו

משנה ברורה

לעשותו מאתמול (ד) הרי הוא כשאר מלאכות ואסור מן המורה: (ז) ויש מחמירין וכו'. (ה) מדרבנן כדי שלא יעבור עליו כל היום במלאכות וימנע משמחת יו"ט: (ח) כל שאינו מפיג. דלישה ואפיה ושחיטה וניסול אם עשאו צעיו"ט (ו) יש בהם חסרון טעם שאין להם שנילוש והאפה היום כלתם שנילוש והאפה מאתמול ולא תשליש שנכשלו היום כתבשיל שנכשלו מאתמול ולא צר שנשחת היום כבשר שנשחת מאתמול ולהכי לא גזרו בהם אבל דבר שאין בו קלקול טעם והפסד אם נעשה מאתמול ל"ל לעשותו צעיו"ט וכתבו (ז) האחרונים דנקטינן למעשה כפצרא זו. וכתבו עוד דלפי דעה זו אסור ללוש צעיו"ט ווימול"ש (שקורין לאקשי"ן) (ח) שאפשר שנילושם מצע"י טובים ביותר וכן אסור לבשל פירות יבשים צעיו"ט שהוא ידוע שהמבושלים מעיו"ט טובים הם יותר לאכילה אחר"כ צעיו"ט (י) מיהו אם לא היה לו שעות מקודם לבשל וכש"כ כשלא היה לו הפירות מקודם בודאי מותר לבשל צעיו"ט וכן לענין לישה הי"ל: (ט) טעם כלל. משמע דאם מפיג טעם אפילו במקצת שרי לכו"ע ובמהר"ל כתוב שאסור לדון שקדים צעיו"ט להוציא מהן חלב מדהיה אפשר ליה לדון מאתמול אע"פ ששפיע טעם קצת וכתבו האחרונים דמשו"ה החמיר בזה דמי קצת למחית פירות דאסור. ומ"מ ע"י שינוי (י) נראה דיש להחיר: (י) מותר לעשותו ע"י שינוי. ואם לא עשאו מעיו"ט מפיג איוס אונס (יא) מותר אפילו בלי שינוי. וכתב המ"א דאפילו לכמתלה מותר להמחין לעשותו ע"י שינוי ובספר בגדי ישע (יב) מפקפק ע"י אכן אם לא היה לו שעות קודם צעיו"ט (יג) בודאי יש לסמוך ע"ז: ב (יא) קצירה וכו'. וה"ה (יד) דישה והרקדה וכו"ג: (יב) וכו'. וי"ט. (ט) לאכילה צעיו"ט. (יג) אסרום חכמים. דמן המורה כל מלאכה שהוא באוכל נפש מותר אלא תשמים האסור (טו) דברים שבהם עבודה רבה כגון הני שהאדם רגיל לקצור שדהו ולבזר כרמו כאחד ולדרוך כל ענביו כאחד ולטחון הרבה כפ"א וא"כ יטרד כל היום בעבודתו וימנע משמחת יו"ט ולכן אסור חכמים (יז) ואפילו ע"י שינוי אסור והניחו בהיתר רק דברים שמסתמא הן רק ללורך אכילה יו"ט (יח) והרבה פוסקים חולקין וסוברין דמלאכה עבודה הי"ל

שער הצינור

(ד) מוכח בגמרא מקרא: (ה) אף דהתוס' במגילה דף ו' ע"ב מוכח דס"ל דהוא דלורייתא רוב פוסקים ס"ל דהוא דרנן וכן תוס' גופא בשבט דף צ"ה מוכח דס"ל דלא היה כ"א מדרבנן וכן בגי' דף ג' ע"א בחוספות מוכח דס"ל דמעיקר דין מותר: (ו) רמב"ם ושו"ע (ז) שכתב"ג וא"ר וכו' ושו"ע: (ח) ועיין ביאור הגר"א שמכריע דע"י שינוי מותר דלא כמ"א וכן מבואר בהדיא בפר"ט דפדיו"ש ושו"ע מיני מלאכים שעושין מהעיקר כיון שהלמים אינם יפים מהניסין והיה אפשר לעשותן מעיו"ט אסור לעשותן צעיו"ט אם לא ע"י שינוי שישנה קצת אופן עשייתן או אם היה רגיל לעשותן ע"ג השולחן ישעה ע"ג בנד וכו"ב ועיין בפמ"ג שמהלך דלפילו אם עדיף טפי כשיעשהו מעיו"ט מותר ג"כ ע"י שינוי וכן מהגר"א הנ"ל שמשגי ג"כ על המ"א משמע הכי: (ט) דלא גריע ממכשירי אוכל נפש דשרי בכה"ג: (י) דבאמת הוא חומרא בעלמא דמעיקר הדבר לא שייך בזה חסותה כמו שכתבו הפוסקים שהחל בזה כנס בשקדים כיון שענינם וכן פליג באמת הפרי"ם על דין זה וכן בספר מו"ק ודי לנו להחמיר בזה כמו בדבר שאינו מפיג טעם כלל ואפ"ה מותר ע"י שינוי ובמה"ש מסתפק בזה: (יא) כ"מ בש"ס בילה י"ד וכ"כ הגר"א: (יב) דהלא לדעת התוס' במגילה ו' ע"ב מלאכה שאפשר לעשותה מעבור יום מן המורה אסור לעשותה צעיו"ט וכן דעת רש"י ר"פ אין לרין ואף דמבואר בש"ס להדיא בצי מלך דמהי שינוי ואף דפסע דהא ידע מקודם שיהיה לרין מלמל מ"מ י"ל דזה דוקא דיעבד אבל לא לכמתלה להניח על יו"ט: (יג) פשוט: (יד) פוסקים: (טו) דלא קסם קצירה וסחיטה בודאי לכו"ע אסור מן המורה וכדמוכח במגילה דף י"ז ע"א פ"ט [ומד משא]: (טז) פוסקים: (יז) אחרונים: (יח) ט"ו וא"ר בש"ס רש"ל וכן הוא דעת כמה ראשונים וכדעת הירושלמי וכ"כ הגר"א בש"ס הרשב"א ובחמד משה חיות ספרא זו גס מש"ס דלין מוגיג דף י"ז ע"א דקפריך שם הגמ' קצירה צעיו"ט מי שרי ונהיינו למאן דלית ליה מתוך וגם בשאר דברים מוחזקים והענין] אלא שבאמת דשם בסוגיא מבואר דגם בזה"מ הוא מה"ס באסור מלאכה וכבר עמדו ע"י הראשונים וחילקו בדבר וא"כ אפשר לומר כן גם לענין יו"ט עצמו וז"ל: הערות: (1) עיין שעה"ל אות ט"ו לענין קצירה וסחיטה שלא ללורך יו"ט: (2) עיין שם מ"ב ס"ק מ"א:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ט' כתב שאסור דברים האלו מדרבנן. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף ו' כתב דהכי עדיף טפי כשעושהו מבעור, לא מהני שינוי (רק בדבר ששהו היום לאתמול מחיר ע"י שינוי, בסעיף ה').

הלכות יום טוב סימן תצה

קב באר הגולה

חכמים: ג (יד) "אין מוציאין (ה) משא על הבהמה ביום טוב: ד (טו) 'מוקצה אף על פי שמותר בשבת החמירו בו ביו"ט ואסרוהו: הנה (טז) ויש מתירין מוקצה אפי' ביו"ט (טור בשם פוסקים) אכל (ז) נולד אסור (יז) לדבריהם אפי' בשבת (יח) וכל מוקצה (יט) שאינו בעלי חיים (כ) כגון (ז) אולר של פירות ועלים (כא) * סגי כשיאמר מכאן אני (ח) נוטל (כב) * וא"ל (ט) שירשום (כצו) ירוחם י"ד כצו ירודה וכו' הר"ף והרמ"ם בפ' א' וכן הפסוק האחרונים

באר היטב

וימנע משמחת יו"ט וכן צידה אסור מה"ט. וכחצ במהר"ל ביו"ט של פסח מותר לטחון מלה אפיה דאין טחינה אחר טחינה אך ויהר שלא יצרר פירות גדולים מהקטנים בדורר אסור גם ביו"ט ועס' חק"י: (ה) משא. אין לפרש משום שבינת בהממו שהרי אדם עצמו מותר להוציא ביו"ט אלא הטעם שלא יעשה כדרך שהוא יושה בחול ועס' רמ"י ס"ג אס' אס' לאסור שבינת בהמה ביו"ט

משנה ברורה

הג"ל אסור מן המורה אפילו באוכל נפש ולא המורה המורה באוכל נפש אלא מה שהוא דרך לעשות ליום זה כגון מלישה ואפיה ואילך והה"ג מלאכות שהם לנורך אכילה ביו"ט ופרטי דינים אלו יתבאר בסמינים הבאים כא"ל במקומו: ג (יד) אין מוציאין משא וכו'. לפי דעת הג"ה לעיל סימן רמ"ו ס"ג דאין אדם מנזוה על שבינת בהממו י"ל דהנא אינו אלא אסורא דרננן בעלמא (יט) שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול עם בהממו ואפילו לנורך יו"ט ואפילו ברשות (כ) אחד ממקום למקום נמי אסור ולפ"ו לשון אין מוציאין לאו דוקא ולעיל בסיון רמ"י יבאננו דעת החולקים דאדם מנזוה על שבינת בהממו (כא) ביו"ט כמו בשבת וכ"כ כשהוא מחמר אחר בהממו ולדעה זו אפי' נפיר כפסוקו (כב) ואסורא דלורייתא קאמר המהצב. ועד אס' שמיר דיש שבינת בהמה ביו"ט שייך בזה כל הדינים הנאמרים בענין זה לעיל בהלכות שבת בסיון ס"י מתבאר דיש כמה מיני מוקצה המותרין בשבת כמו להסתפק ממנו עד אחר זמן או מוקצה מחמת מילואם ועוד כמה גווני אך כ"ו הקילו דוקא בשבת דחמיר לאינשי ולא חיישינן אס' נקל לו לטלטל דבר מוקצה יצוא להקל בשאר אסורי שבת אכל ביו"ט דקילי ליה שהרי הרבה מלאכות מותרים לו לנורך אולר נפש ואס' נקל לו במוקצה יצוא להקל גם בשאר אסורי יו"ט ולפיכך אסור לו חכמים (כג) לטלטל ולאלול ולפי' סבירא זו (כד) בהמה העומדת להלכה ולתרגומה לבינתה וצור של חרשה אסור לשחטן ביו"ט עד שירצין אותם לך מעיו"ט וכן כל הה"ג נריך הכנה מצב"י ודבר שהוא מוקצה מחמת נולד פשיטא דאסור לדעת המחבר ביו"ט: (טז) ויש מתירין וכו'. דלא חמיר משבת וכחצ מ"א דכן הוא ג"כ דעת הרש"י וכן פסק גס' הפר"ח: (יז) לדבריהם וכו'. ואף דיש פוסקים שמתירין אף במוקצה דנולד (כה) הרמ"א לא רצה לתפוס כדעתם בזה אלא כאותן פוסקים (כו) דמתמירין עכ"פ במוקצה דנולד וכתבו האחרונים דאף ששבת נקטינן לעיקר להחיר אפילו במוקצה דנולד דלא כבעל סבירא זו (כו) מ"מ ביו"ט אין להחיר עכ"פ במוקצה דנולד ולפ"ו אין לטלטל עצמות שמתפרק מן הבשר ביו"ט אפי' שכן ראויין לכלבים מפני שאתמול כשהיו מותרין לבשר היו ראויין לו לאדם והיו נולד: (יח) וכל מוקצה וכו'. קאי (כח) לנכרה הראשונה דמוקצה אסור להמתירין. מוקצה א"ל אמירה אלא בגרורות ומוקצים משום דמתחמא דחינהו בידיים כשהעלן לגג ליבשן ואפילו בשבת אסור וכלעיל בסיון ס"י ס"ב: (יט) שאינו בע"ח. דנכ"ח (כט) לא מהי כשיאמר מכאן אני נוטל אלא נריך לפרט זה וזה אני נוטל וכמנזר לקמן ס"י תל"ו ס"י: (כ) כגון אוצר כו'. ר"ל ודעמו היה מתחלה רק להסתפק ממנו לאחר זמן (ל) וה"ה בפירות העומדים לסחורה או במוקצה של גרורות ומוקצים (לא) שלא נמיבשו לגמרי: (כא) סגי כשיאמר וכו'. דאותן שיקח למחר הרי הם (לב) כמו שהוצרך למפרע דלהס כוון הצנחנו דבמלתא דרננן קי"ל דיש ברירה: (כב) וא"צ שירשום וכו'. ועד דיש (ג) כמה פוסקים דפליגי ע"ז ודעתם דלא סגי כשיאמר מכאן אני אלא נריך שירשום

שער הציורין

(יט) או שלא ישמח בעלי חיים ושי הטעמים הוכחו בפוסקים: (כ) דאין בזה לא משום שבינת בהמה ולא משום מחמר דהא האדם עצמו מותר לולא שלא יעשה כעבודא דחול ובינת מאיר ע"ש: (כא) ואע"ג דגם אדם עצמו מותר להוציא ביו"ט כשיש בו צורך קלה והכל ג"כ כדאי"ט בו צורך קלה הם הטעם משום דמתירין מחור שחומר הולא לנורך וכו' ובהמה לא שייך והל"הגר"א בציורין: (כב) וכן משמע מהגר"א בציוריו אכל קשה דא"כ למה השמיט המחבר בסיון חק"ד דאין הפירה רשאי ללחם ביו"ט כדנזוה שכן קרינה המוחזק שם בטור דין זה מסתברא דתלוי אס' יש שבינת בהמה ביו"ט וע"ש צ"י וצ"ע: (כג) ועין לקמן בסיון חק"ט ס"ו בה"ה וצ"ב שם דדוקא אס' רואה לטלטל המוקצה כדי להשתמש בו או לאכלו אכל אס' רואה לטלטלו כדי להביע לדבר המותר שרואה לאכלו כגון שמונים אכנס על הפירות ורואה להסירן כדי לאכלו הפירות וכה"ג מותר ע"ש: (כד) שבת י"ט ע"ב: (כה) מ"א: (כו) ודע דבמוקצה דנולד שלא היה כלל בעולם מתחלה כגון אפר שהוסק ביו"ט אפי' ר"ש מודה דזה הוא מוקצה גמור ולדקמן בסיון ס"ט ע"ב: (כז) מ"א וא"ר דה"ח: (כח) מ"א ופשוט: (כט) הגר"א: (ל) רש"י (לא) רש"י שם בנדה י"ד והיינו מפני שהם ראויין עכשיו לקחת ב"א עכ"פ ככן מהני הכנה דאי עדיין לא נמיבשו כלל אינם ראויים לאסור אדם ואין מועיל הכנה וכמנזר לעיל בסיון ס"י ס"ה: (לב) פוסקים: (ג) הרמ"ם ס"ב מהלכות יו"ט ונמשע מהרה"מ שם דלאו דוקא בגרורות ומוקצים דה"ה בכל מוקצה וכן משמע מסתמא הר"ף והרמ"ם דדעתם להורות כחכמים וכן דעת המחיר ואס"ו צילה והער"ב וכן פסק צ"ש וצ"מ א"ל:

הערות: (1) עיון סיון תקל"ו ס"א בה"ל ד"ה ומותר, בענין זה: (2) עיון ס"י תקצ"ב מ"ב ס"ק כ"א לענין נקעת יבשה:

ליקוטי דברי הרב א ובשו"ע הרב סעיף י"ג כתב דבמוקצה נהגין להקל במדינות אלו אף ביו"ט, וכן כתוב לקמן סימן תקי"ח סעיף ט"ז, והמהמיר ביו"ט תבוא עליה ברכה. **ב** ובשו"ע הרב סעיף י"א כתב שבבהמה אומרים מתוך, והטעם דאין מוציאין משא על הבהמה ביו"ט הוא משום זולזול יו"ט, שלא יעשה בו כדרך שהוא עושה בחול, ואין הטעם משום משום שבינת בהמהו שמוציאה המשא מרשות לרשות, שהרי אף אדם בעצמו מותר להוציא ביו"ט מרשות לרשות, ועוד שאין משתמשין בבעלי חיים כל עיקר.

תצו דיני יום טוב שני של גליות. ובו ג' סעיפים:

למלא שדיק הרעים ונוטל היפים ומטלטל מידי ללא חזי וכמ"ש סי' תל"ז סי' ע"ש: (י) להבין. אע"ג דלקמן סי' תק"ג פסק דאסור משנה ברורה

החם ביונים ג'ופין מחולקין אבל הכא בפירות מעורבין צעין רשמה וכו' ע"ל וממלא לר"ד להיות הבלה כחכמים וכן במצאיה האריך מה דף ע"ב ע"ג ובדף ז"ר ודעמו נוטה לפסוק כחכמים וז"ל שן וחכ"ה עד שיפשוט ר"ל עששה בהם סימן ואחר מנאן ועד כאן אני נוטל דל"ל עד צריה ואע"ג דק"ל בעלמא דבדרבנן יז צריה הכא שאני דהואיל ולא חזו לגמרי דלמא אחי לאמילוי ולא גמר בדעתו ליתול מהה שני ובני האי ונונא אפילו בדבנן אין צריה וכו' ואני נוטל נמי בלא רישא לא רישא לו מהיה דדוקא יאמתי הכי גבי יונוס דבמאי או מתנא שם ליה ריש לו בהם טעמא עינא אבל פירות בלא רישא לא יאמר עד איזה מקום הכין ובענין זה פירש הרא"ה [עלין] ומיהו לא יצונו חסד במצוריה לא רשאי הוא בכן פירש כרסום ולא אלא באפוקי אלא מתנאן אני נוטל ולא צריד איזה מהם וכו' ומפני זה אני אומר דהלכתא כרבנן וכדאמרין יחיד ורבים הלכה כרבנן ע"ל ומפני זה אמתן בפירי דחוי ולא חזי להחמיר כקשרא אחרונה וכן דעת מ"א ופ"ר א"ה כחם בפירות העומדים לספוריה ללא שייך טעם של המחיר וכן טעם של הפוס' דלקטייה מידם לא שייך בה כ"ז וגם טעם של המ"א לא שייך בה [לכא] לטעם הרא"ה הג"ל סתמתי להקל ובכח מחיר נוטה לסמוך להקל ככל גונוי כיון דהוא ריק לתא דרבנן וכפשוטו סתמתי המחנך בסתם ע"ל ס"ה. וזה עוד דשפוטות אלא שפוטות דרשום האמור מה הוא כמו זה וכו' אני נוטל נמי יונוס אלא דגבי פירי לא שייך זה וזה משום שאולב הרבה ואו משום שהם מעורבין ואינם ניכרין בפירות הרא"ה הג"ל ע"כ תריץ לסמן המקום וכן משמע מדברי' בסימן חק"ה ע"כ"ה וכן משמע מדברי' המחירי רש"י ודעת אש"י לכאורה אינו כן ע"כ הינונ וז"ע ויעין מש"כ הגר"י בה קביא': * ומותר להכין וכו'. עין מ"ז מש"כ בהסכרת ד"ו ודון זה הוא מדברי' ההלכו שכתב ששאלה לו ונוכחי הנראה הוא מתשובת הגאונים והשיב בדמקדא דליכא למיגור וכו' רש"י דלמא מטעמל ושבדין כנון בתרגומא העומדמ לגדל ביצים בבהא מחזי ודאי דאסור כדחזין ביוני שזבן ללא סגי להו מתנאן אני נוטל נמי עד דלמא זה וזה אני נוטל אבל במקדא אחר דליכא למיגור האי גזירה כנון עיזם ופירות וכן אלא ודאי מחזי דלמתי בכו הכה דלמאמרין כמנ"ל ע"ל מתואר בדבריו דגבי יונוס דלרץ לומר זה וזה אסור לומר כן ביו"ט וכן נמשך אחר דבריו ע"י"ו שכתב בקס"ה א"ע"י דאסור להכין מיו"ט ופירויו הכא שאני שא"כ אלא אמריה גלמוד צמיד שאינו ע"כ ע"ל ולכאורה הדבר מיותר שארי מומח בסוגיא נ"ל רש"י ושאר מפרשים דשכאומה זה וזה עומד מרחוק ואינו נוגע כלל בקן ואפ"ה לא חיישינן שמא כשיטא ליתול יטעלנו ויניח דיוני עינא וכו' בעי"ט לתשמש בהיונים דחזי לא יצורנו כן ביו"ט אלא מהן עוף וא"כ אמאי אסור להכין עד גבי צל"ה יונוס לחבירו הכי א"כ אלא אמריה בעלמא [ואולי דכיון דרורה לבסין ביו"ט

א (א) והיו מגדיו וכו'. ואע"ג דלכסיו (א) בקיאו לנו בקביעות החודש לפי המטענות שבידנו מ"מ חשבו חכמים שמה מרוב הנרות והטלולים גבלותיו ישחכה החשבונו ויבואו לעשות חסר מלא וימלא חסר ויחללו חסד בפסח וע"כ הניחו הדבר בחול' כמו שהיו בימים הראשונים: (ב) למי שמוזלזל בו. בחזקת (א) ואפילו זולזל בו בדבר שהוא משום שבות או בתחומים דרבנן נמי מגדיו אותו וכתבו האחרונים דאפילו חיללו ע"י עבדים (ג) נמי הוא גנידי דכל מה אסור בראשון אסור בשני (ד) ונתבאר בפוסקים דיו"ט שני חמור מזה מיו"ט ראשון בדיו"ט ראשון אין מגדיו רק בעצת על אסור לאוריתא אבל על שבות דרבנן אין מגדיו רק מלקין אותו אומה מדרות משה"כ דיו"ט שני והטעם משום דיו"ט שני כל עיקרו אינו גופא ובה אין להוכיח מללא חש בעיו"ט למשמש וכו' דה"י הוא

מוקצה

(לד) חוס': (לה) כ"מ ממ"א וע"כ ז"ל כן לדעת הרמב"ם שדעתו דה"ה בכל מוקףא וכדמוכח מהרמ"מ וכו': (לו) דכיון דלא חזו לגמרי חיישין לתלמי לא למילוייהו ולא גמר בדעתו לטות מהם עד שירשום כדולי האל לא יחזור בו (מא) חמירי ביזה דף ג'ר"ן ומ"א כחם כפרה אחרת להחמיר ביה דלאים לאו אלא שחם לתומם שטולטן ויית עד שיכורב הרהורא ודמשישין הכי נפשיהן פנ"ו' ג' ויית ומלכין שחמו או זה וזהא נאמת מחוס' ומאירי מוכח דלא חיישי לזה ולד' ליונים שאינם ניכרים רק במשמשו ידיו ולא כן בפירות שגבראית עין לבד שיש להכיר איזו ראיאם ואיזה אינם ראיאם: (לז) דהכל לא שייך בקרה המאירי הי"ל וגם קברה מוס' משום אקליהוהו ידום אפשר דלא שייכא ג"כ הכל וזמו שגמד ע"ז הגר"ז והייתו מש"ס בדבננון או לא מיקרי אקליהוהו ידום וגם דהוא תלמוד דרבנן: (לח) היינו אפילו אוי הנחום להחמיר בתוקףא דיוט' כגי בהזמנה מועטת דהיינו במהלך ולא בעניין שירשום ובפסד בית מאיר מחדל להקל אפילו בגבוייהוהו ומתקוים דמגי התפוסה דלמחלו לא בעניין שירשום ובסכמתה מירשום לעיל בסמוך ש"י כ"ה דמגי בהזמנה ולא זכר כלל ענין רשום: (לט) כן מוכח ממלכו וט"ו ועין בה"ז: (מ) כן מוכח מפס"ג אות י"א וכ"כ הגר"ז: (א) גמרא ביצה ד' ד' ועין בת' הגאונים א"כ סימן א' תשובה ארובה בענין (א) רמב"ם פ"א מהלכות יו"ט והוא מפסוקים ד' י"ג: (ב) ער"ש ומ"א בשם ר"א ששון ופס"א ר' ופמ"ז: (ד) ז"ל ופסקו ויהי"ו ופס"ד דרבירי:

ליקוטי דברי הרב א) ובשו"ע הרב סעיף א' וב' פסק דיו"ט שני חמור מיו"ט ראשון. (ב) ובשו"ע הרב סעיף ט"ו כתב הטעם משום דאסור לנגוע במקצה. ועיין סימן ש"ח סעיף ג' בליקוטי דברי הרב. (צל"ע משו"ע הרב סי' תקי"ג ס"ג.) ג. ובשו"ע הרב סעיף ט"ו כתב דאם עבר ועשה הוצילו מעשי ומותר לאכול מהפירות כיו"ט שני, משום שלא הנהיגו חכמים לעשות יו"ט שני אלא מחמת הספק, ולפיכך לכתחילה אסור לעשות כיו"ט ראשון הכנה גמורה, אבל בדיעבד מהני.

הלכות יום טוב סימן תצו

קג באר הגולה

שמזלזל בו ואם הוא צורבא דרבנן לא היו מחמירין לנדותו (ג) אלא (ה) היו מלקין אותו: **ב** [ג] אין חילוק בין ראשון לשני (ד) אלא ילענין מת (ה) יוכן לכחול את העין: הגה (ו) או שאר חולי שאין זו סכנה (ר"ן פרק אין לדין) ואעפ"י שאסור בראשון אלא ע"י (ג) [ג] א"י אם אין בו סכנה (ז) בשני מותר אפילו ע"י ישראל חוץ מ"ט שני של ר"ה דשני ימים קדושה אחת אריכתא הן: הגה ודוקא שנות דרגנן דומיא דמכחל עומא אבל אז שאלה (ח) אסור לישראל לעשותו אפי' ע"י שני (ר"ן פ' א"ל והמגיד פ"ד): **ג** [ד] יבני ארץ ישראל שבאו לחוצה ארץ (ט) אסורים לעשות מלאכה ביום טוב שני

שערי תשובה

כדין המזלזל: [ג] אין חילוק בין ראשון לשני כו'. ועי' בשו"ת נ"ב סי' ל' בחינוך שנוהג בה"ש ושמיני ספק תשיעי שלו חל ביו"ט ב' ש"ג בה כתב ביו"ד סי' קס"ו להחמיר שאין דוחה יו"ט והש"ך מקל ואפי' טולא והוא ז"ל כתב שאף הרא"ש מודה בספק דשרי ואפי' ביו"ט של ר"ה וגם טולא מילה שלא זמנה ביו"ט ב' ש"ג מי שדחה לסמוך על הש"ך להקל אין מוחין בידו ע"ש: [ג] א"י. עכשיו ועי' בגר"י בשם משנת מהריק"ם שן כוונתו ואינו טפל למשכב מותר לעקרה ע"י א"י ביו"ט שני ש"ג חוץ מר"ה עיין שם: [ד] בני א"י כו'. ועיין במהרי"ט זלה"ן סי' קל"ט בן ח"ל מותר להרבות ביו"ט בשביל בן א"י שלא ע"מ לחזור בקדירה אחת ובשני קדירות ובני מינים והם עושים לעצמם ולאחרים כדפי' שם לא היה האורח לא היו עושים רק תבשיל א' ג"כ שרי דהא איכא עונג ביו"ט שאוכלים ומתענגים וגם לנצל בשביל האורח לנד יס כמה דדי הימר כיון שהוא צבית זמן מה הרי מוותרו עליו וכו' וגם דעב"פ הוי לאורח חוה"מ או אסור חג שמעוה ג"כ לענג חוה"מ וא"כ נצטרך מ"מ טוב לנפש קדירה גדולה או לאכול עמו מקדירתו שלא יהיה ניכר שלו לבדו עשוי להסתלק וכן הספק ואם א"ל שרי ע"ש ובשלמי הגיהה בשם מהר"י עיני"ש כ' להמיר בפסדו ע"ש ועיין בגר"י בשם מהריק"ם שן ח"ל שעומד בא"י מותר לומר לבן א"י שיעשה מלאכה ביו"ט שני. ומהר"י פראגו ומהר"י מלכו דחו דבריו והסכימו לאסור ועיין בגור"ר כלל ד' סי' י"ז ועיין בנרע דבריהם סי' ט' וכתב בגור"ר למח"ב בשם מנחם אדמה מי שהלך לח"ל ושלח אחר אשתו שצא"י ולא רצתה לילך ואח"כ נצטרפה לשלחה כלי ביתה ומוכנת ליטע אחר הפסח כ"ז שגופה עדיין צא"י תהיה כא"י אך משום חומרת חמץ לא תאכל חמץ ביום ח' וכן נעלה כ"ז ששאלו בא"י ויהיו בא"י ויחזרו שם מח"ל לא"י פשטה הוראה שיעשה בא"י ועיין בהלכות קטנות ביו"ד ובלקט הקמה ונגזר כלל ד' סי' י"ד וע"ו הסכימו רבים וגדולים וגזרו בגזירה חמורה שאפי' חזרו אם לא נא דרך ערלי מחזיר לנהוג שני ימים כמנהג מקומו ע"ש. אך אם חזרו וז' שחזר צבת ח"ל בק"ג ואשעוה וס"מ ולדור אחת בח"ל יעשה כבני ח"ל וע"ש בשו"ת צרכה סי' זה שכתב שהעלה תנשו' שכן א"י שירד לח"ל ודעתו לחזור שהדין הוא שעושה כמנהג א"י וכן עשה כמה רגלים ושבו נודע לו שמתה אשתו שהיתה בא"י ודעתו לישא אשה בח"ל ולחזור לא"י כל זמן שלא נשא יעשה כמעשהו כבני א"י

ביאור הלכה

מוקדש וע"כ חיישין דלמח למחר מטלטל ושימין ואולי עוד דכין דנרין אומד כמה נרין לו למחר וגם נרין לסמן בעצמם עין איזה הם כדי שיזכור היטב הוי כעובדא דחול ואסור לעשות זה ביו"ט בשביל יומא דמחר ועיין בשו"ע הגר"ו בסיומן תל"ז סי"ח. ואפשר עוד שתשובה זו פירש דברי הש"ס שם באופן אחר ממה שפירש"י דנאמת לשון הש"ס הוא תמוה מאוד וכמו שעמד ע"ז במארי ואפשר לתשובה זו גבי יו"ט שצריך להזהר לומר זה וזה אינו נוטל נרין ג"כ למשמש בהם אם נראה בעיניו לאכילה ומאסו דלא"כ חיישין שמה כשיקדם למחר לטלטל וייתן ולהכי אסור לעשות בן ביו"ט ואפשר בדוחק דברי הש"ס גם כן באופן זה ואפשר שהיה להם גירסא אחרת בזה וצ"ע:

בסיומן תקי"ד ס"א: (ה) וכן לכחול את העין. מיירי (ו) שחש צנינו קלת וכל גופו צריא ואינו מרגיש מיחוס בגופו מחמת העין דנכנון זה בשבת ויו"ט אסור לעשות שום רפואה ע"י עזמו אפילו בשנינו וכמו שנתבאר לעיל בסיון שם ס"ח סי"ז וס"ק נ"ב והכא ביו"ט שני שרי לבתחלה (ז) ואפילו בלי שנינו: (ז) ואם שרר חורלי. וג"כ בשא"י כולל כל הגוף: (ז) בשני מותר וכו'. שמיני (ח) הנחת הגוף לא החמירו בו ביו"ט שני בשבות דרגנן: (ח) אסור לישראל וכו'. ואפילו (ט) חש בכל גופו נמי אסור (י) ע"י עזמו. כתב באו"ה אדם הנופל או הנוגף ונזכר דם במקום נפילתו או נגיפתו אין חשיב חולי הפנימי (יא). ומתחר שאין מטעבר כ"כ ויכול להמתין למחר בלי סכנה נראה דאסור להקין דם שקורין קעפפין [ונלשונו באנקע"ם] אפילו ביו"ט שני של גליות ואפילו ע"י עכו"ם עכ"ל: **ג** (ט) אסורים לעשות מלאכה. דנותנין עליו מומרי מקום שהלך

שער הציור

(ה) משמעות הרמב"ם שכתב בפ"א מה' יו"ט דין כ"ב וכל המהלל וכו' מכין או מגדיל מן התלמידים וכו' קאי ר"ל דעמו דלחיי מן התלמידים מכין או מגדיל כפי שיראו הכ"ד וכן חשב מהר"ם חלאו"ה דעת הרמב"ם וכן הסכים להלכה וכן הוכיח הפרי"ח ממהה מקומות בש"ס ונגזרה שלום מתוך כל המקומות דמחוקים] וכן הסכים הק"י בפרק מקום שנהגו לדעת הפרי"ח: (ו) אחרונים: (ו) פשוט וכ"כ במהר"ם: (ח) לנש: (ט) וע"י שנינו יש לעיין בהנה ביו"ט ראשון טולא יש להחמיר כיון שהוא דאורייתא כמו בשבת נושא דמנינו שהתירו חכמים לגנוח שיונק חלב בשבת משום דהוי מפרק כללחרי יד ונמקום נכרה לא גזרו י"ל הסם דלין דרכו לא מפרק בנך לא חשיבא מלאכה כלל וגרע הדבר שמקם שנינו בעלמא] אכן לענין יו"ט שני שהוא דרבנן אפשר שיש להקל לגבי חולי שאין בו סכנה וצ"ע: (י) וגם ע"י עכו"ם אינו מותר במלאכה דאורייתא אא"כ חולה בכל גופו וכמו שנתבאר לעיל בסיון שם ס"ח סי"ז וס"ק"ה באחרונים: (יא) סמוכים לגבינו יש מקומן ש"ח ס"ח ככ"ט דמנחם שם דלוינו חולי כלל וגם בחולי כתב שם במ"א בשם רד"ך שאלו אין נרין לרפואה בשבת עזמו ימחין עד מולא שבת ע"ש במ"ב ס"ק מ"ו:

ליקוטי דברי הרב א ובשו"ע הרב סעיף ה' משמע שמדובר בחלה כל גופו, שבי"ט ראשון מותר מלאכה דרבנן ע"י ישראל רק ע"י שנינו, וביו"ט שני התירו אפילו בלי שנינו.

(ג) בישוב אפילו דעתו לחזור וכל זמן שלא הגיע לישוב אפילו אין דעתו לחזור מותר לפי שעדיין לא הוקבע להיות כמותן (יא) אבל אם הגיע (ד) לישוב ואין דעתו לחזור נעשה כמותן ואסור (יב) בין במדבר בין בישוב (יג) וכל חוץ (ה) לתחום אין נותנין עלי חומרי מקום שהלך לשם:

באר היטב

וענין אפילו ע"י א"י שיכול להמחין עד למחר. או"ה מ"א: (ג) בישוב דוקא בישוב ישראל ואם הוא חוץ לתחום הוא כאלו הוא בתוך העיר. רדב"ז כנה"ג ע"ש: (ד) לישוב וכו'. אפילו ישוב א"י כיון שאין דעתו לחזור. רדב"ז: (ה) לתחום. ולכן אם דעתו לחזור מותר לעשות ואם אין דעתו לחזור עדיין לא הוקבע להיות כמותן. בני א"י שצאו לח"ל ועשו מלאכה אין מנדין אותן. מבי"ט ח"ב סי' קמ"ט. ומתפללין י"ח כצמקומן ולנזשים מלנזשי י"ט וכשחל י"ט ע"ש מבשל בלא עירוב תבשילין. והעוקר דירתו עם אשתו מא"י לח"ל אע"פ שדעתו לחזור דיו כמי שאין דעתו לחזור הרדב"ז. וכל שאין דעתו לחזור אע"פ שאשתו נשארה שם היא כאין דעתו לחזור. מ"א ח"ב כנה"ג ע"ש חילוקי דינים. כתב א"י בשם יש"ש פכ"ה מנשה נחמד שהלך לארץ ישראל וקבע שם דירתו ואחר כמה שנים אין למדינתו ודעתו היה לחזור והנה חול ב"ט שני ונפטר במיתה משונה ולא זכה לחזור לארץ ישראל ע"ש. ועי' בתשובת גת ורדים חא"ח כלל ד' סי' י"ז. ובתשובת זרע אברהם חא"ח סי' ט' ויו"ד. ובתשובת מהרש"ט סי' קל"ט ובהלק"ט סי' קי"א. וביד אהרן נודע דמ"ש בית יוסף בשם א"ח ובקולו מקום שיא משם י"ח פוסקים כו' כל זמן שדעתו לחזור עכ"ל הוא טעמו סופר וז"ל ובקולו מקום שהלך לשם. ועיין בס' אליה רצה איזה דינים המסתעפים בהן:

למקום על מהר"מ בן חביב ומ' אברהם יתכן וז"ל וגם מהר"א לא וורדים) תמלא באורך בגדי כלל א' סימן י"ג ושם תשובת מהר"ם ב"ח ואם אין שם יכולים להניח מבני א"י לעלות ולבדוק מיד דהוי אצטורא אחרונה ע"ש מהר"א יתכן בתשובתו זרע אברהם סימן י"ג והוצא ג"כ בשלמי ציור ה' ב"ב ע"ש ועיין שם בשו"ת גור"ם שמהר"מ ב"ח דעתו בני ח"ל שצאו לא"י שצריכים להתפלל ביו"ט. אם אין יודעים להתפלל יכול א' מבני א"י להיות שי"ן להוויאם י"ח ובעהמ"ח גור"ם וכן מבי"ט אברהם חלקו ע"ו וכן נראה בב"י סי' קכ"ד ע"ש. וז' דין ח"ל שהיה ביו"ט שני כפפר שצא"י שלהם יוס חול והוא התפלל כבר תפלה יו"ט וביקשו ממנו לפרוס להם על שמו לעצור לפני המינה להוויאם דל"ד להא דלעיל דשאי יו"ט דשאי שייכא גביה תפלה י"ח דלפי' בשבת טעמא משום דלא אטרמיהו רבנן ע"ש שכתב שצריך להחייב בדבר ע"ש ובש"ח דעתו שם הוא לא התפלל עדיין תפלה יו"ט לעצמו אז יכול לעצור לפני המינה בקול רם לבד ואחר יעלה ויצא בעצודה דאע"ג דליצור לא שייכ' לדירה שייכא ואינו כשקור בתפלתו ולא יתפלל תפלה לשם כלל שזו הוא צריך להתפלל תפלה יו"ט כדרכו ושזו אין התפלה בקול רם אלא בשביל להוציא ויין רשאי לומר יעלה וה"ל לבד דידעו בהפסקה ע"ש. ולענין דעדיף להתפלל בלחם לעצמו על יו"ט כדרכו ובקול רם יאמר וי"ח להוציא הציור ויין וצאמת לא יאמר יעלה ויצא בעצודה התפלה כלל כיון שהוא בא להוציא הציור דלדידהו יוס חול הוא: (ה) לתחום. ענה"ט

משנה ברורה

להלך לשם (יב) ואפילו צננעא אסור וכמו שנכתב לעיל בסיומן חס"ח ס"ד ומ"מ א"ס (יג) עשה מלאכה אין מנדין אותו: (י) בישוב. לאפוקי אם יאין מן הישוב וצא לו למדבר אין צריך להתנהג כמנהג חו"ל כיון שדעתו להשתקע שם. כתבו הפוסקים דישוב נקרא ישוב של ישראל דוקא וכל זמן שלא הגיע לעיר של ישראל (יד) א"צ להתנהג כחומרי אותה המדינה. וכתבו עוד דחוק התחום הוא כחוק העיר ואין להתנהג כחומרי אותו מקום: (יא) אבל אם הגיע לישוב. אפילו (טו) לישוב נכריס דכיון שאין דעתו לחזור ומשך אחרי המדינה שצא לשם ממיון שהגיע לישוב של ב"א (טז) אם מי שמקיל על זה כמו בדעתו לחזור וצעי שיגיע דוקא לישוב של ישראל: (יב) בין במדבר. ר"ל אחר שנכנס לישוב אפילו יא' אחר"כ למדבר לא נפקע חיובו: (יג) וכל חוץ לתחום וכו'. ר"ל בין דעתו לחזור בין באין דעתו

שער הציון

(יב) אחרונים דלא כט"ז: (יג) מהר"א: (יד) היינו דעתו לחזור ומשמע דאפילו בפרהסיא כיון דכל אסוריו הוא רק מפני הממלוקא וכו"מ בפמ"ז: (טו) מ"א וש"א בשם הרדב"ז: (טז) בני ישע ע"ש: (יז) ועיין במ"א ח"ב כלל ק"ג דין ד' עוד פתני דינים מה: (יח) כן כתב בשערי משנה בשם רוב האחרונים ע"ש ועיין בש"ע הגר"ח מה: (יט) מג"א בשם רדב"ז:

א"קופי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ט' כתב שאם אין דעתו לחזור למקומן אם הגיעו תוך תחום לעיר מעצירות שבח"ל, אפילו אין בעיר ישראל נעשו כבני ח"ל מיד ואסורין לעשות מלאכה ביו"ט ב'. ב) ובשו"ע הרב בסעיף י"א כתב בני ח"ל שבאו לא"י אע"פ שדעתן לחזור אין עושין אלא יום א' כבני א"י ויש חולקין.

תצז דיני הכנה ביום טוב. וכו' י"ז סעיפים:

א משנה פלה כ"ג
ב שם תשעה
ג פ"ה ה"ה וכו'
הרמב"ם פ"ב
מהלכות יום טוב

- א * אין צדין (א) מן הביכורים: הגה (ב) אפילו במקום שאינם מחוסרים לילה לפי שהביכר רחצ הרבה (ג) והדגים (ה) נשמיטם חלין וחלין (המגיד פ"ג: ב) (ד) * ידגים ועופות וחיה שהם מוקצה (ה) אין משקין אותן ביו"ט ואין נותנים (ו) ישמא יבא ליקח מהם וכל מה שאסור

שערי תשובה

בשם מ"ז ח"ב ועיין בפרי האדמה חלק ג' שכתב ג"כ שמי שהלך לגור בא"י וגמר בדעמו שאף שלא מרצה אשתו לנולד ישמקע הוא דלון נותנין עליו חומרת מקום שיאל משם וכחב בש"ח ללענין חפלה ושאר דברים דינו כבן א"י ומ"מ לענין חמץ טוב וטובן שלא יאכל ביום ח' ועיין שם אורח חיים פ"ה וכו' והוא מוהל כתב ב"י ונפסד בכסף דלל שיש מוהלים מתושב עיר שהוא אללס חול אין האורח רשאי למול ובמטה יהודה חולק וס"ל דמותר ובש"ח כ' דהיכא דליכא עשרה מבני ח"ל שטהנים היום יו"ט אסור ואפילו כשאלן עשרה דוקא כשמבקשים ממנו שיהיה הוא המוהל אין לו למנוע עצמו אלל הוא ודאי אסור לנקב מאחרים שימנו לו למול וכן יורה לו החכם לאורח שאל לשאל שאין לו להיות רודף היום אחר מלוה וזו מחלוקה שהוא יו"ט ללדיה כיון דליכא אחר אם לא שיבקש ממנו מאחרים מאללס. ולענין אם בן א"י עולה לש"ח ביו"ט ב' עי' מ"ש בשערי אפרים שער ח' סעיף י"ז ובפסח שער שם הוכרחי כמה חשבות לענין אם ללך למנין מבני א"י לבני ח"ל ולהוציא ס"ח כ' בפרי האדמה שאפי' ט' אינם יכולים ללך א' מבני א"י והפ"ה בן מהלך"ט ובש"ח הביאו ומהם עליו שבהלך"ט כתב עד שיטרכפו כו'. ואולי ט"ס וז"ל אפילו כו' וליכא דפשוט שהט"ס הוא שז"ל עי' שטרכפו כו' ועי' בשו"ת הרמב"ם הנקרא פאר הדור סי' ק"ו שני לור נהגו לעשות ב' ימים ואין דופי במנהגם ועיין בשו"ת מהרי"ט להלן

ביאור הלכה

* אין צדין וכו' ואסור ליה ביו"ט אם הוא דלורייא או דרענן עיין לעיל בפ"ה תל"ה ס"ב ובמ"ז שם ועיין בחספות שנת ק"ו ובח"י רשב"א ר"פ אין לדין ובשנת ק"ו גבי אין נותנין לפניהם מוונות שממט שם דליכא צידה דגים אפילו מביכר קטן הוא דלורייא משום דמשתמע לחורין ולסקדקין ומשום גורו שלא ליתן לפניהם מוונות שמא יצא ללודס ע"ש: * דגים ועופות וכו'. עיין מ"ז דה"ה בהמה והוא מדברי המ"א וש"א שניימי בש"ז והלחמ נראה כן בדברי המחבר שהוא לטון הרמב"ם מדתלה זה במקוה ולא צידה אללמ דגם במקום שאין צידה נמי אסור אכן לו כונת הרמב"ם בן י"ע אם יש להחמיר בדבריו בה שהר רוב הפוסקים חולקין ע"ז לא מיעבד לשטות רש"י ר"פ א"ז היכי דמוונות עליו אפילו היכי דליכא משום צידה נמי שרי אלל אפילו לתוספות דפליגי עליה מ"מ היינו דוקא היכא דליכא צידה אלל צלה צידה ליכא למ"ד עיין חוסי' ר"פ א"ז ובשנת ק"ו וכן הוא שם שיער רש"י (דלל כמה שכתב בפרק א"ז) וכן הוא דעת הרשב"א בספרו צידה"ן וכן הוא דעת הרא"ה וכו' דלל שהוא ברשותו מותר אפילו היכי דליכא מוקצה (עיין בדבריהם ר"פ א"ז וישליו משילין) וכ"כ ג"כ בחידושי הר"ן שנת ק"ו דלל שהוא ברשותו אע"פ שהוא מוקצה מוונותיו עליך הוא ושרי ובנחת אין סביר לומר דאסור חכמים לבעלים לפרנס בהמה שלהם ביו"ט היכי דעומדת לתליה אף דמוונותיה עליו ולל תאסור ללעך בע"מ וכל זה משום חשש שמא ישכח ויצא לשוטתו ויעבור אלאסור מוקצה שהוא לכל היותר מדרענן והמורה אמרה למען יות שורק וחמורין ומאי מוונות איכא אם לא יתן לה לאכול ותמותו ברענן [ועיין שנת דף קכ"ב בחוס' ד"ה מעמיד ואפילו אם נתמיר בהמה מדבריה היינו משום דרענא לאכול שם משא"כ בהמה העומדת לתליה] וכו' ללעני"ד דלון להחמיר במקום דליכא צידה ועיין מ"א בשם ב"י שרלה לומר דגם כונת הרמב"ם בן הוא דוקא היכא דליכא צידה ואפילו אם נספור דעת האחרונים

ואין נותנין לפניהם. כתבו האחרונים דוקא לפניהם ממש אסור ליתן אלל אם נותן ברחוק קצת מהם והם באים ואוכלים לית לן בה כיון דעושה הכירא מדכר ולל אחי ליקח מהם: (ו) שמא יבוא

שער הציון

- (ב) בן הרחוב הפ"ח צביאור סגרת הרדכ"ו, והעולת שנת ב"י חס"ח ס"ד הביא ג"כ לדברי רדב"ו אלו ומסיים ע"ז וז"ל להלכה: (ה) רש"י: (ג) מאמר מרדכי ושאר מפרשים צביאור דברי הרמ"א והנה אף דהט"ו אסגר דברי המחמירין צביגר קטן דהוא משום אסור מוקצה הרמ"א ע"כ אין דעתו משום מוקצה אלל משום דכונת פשוטיו דבריו בפה וגם ב"מ הארוך ע"ש: (ד) וז"ל לדין של ספר "המים שנתה" דשאי' הם שהלמה היא לרה ואינם יכולים להשמיט כ"כ ונקל יכול לתופסם ולכן אין מקום לאוסרם: (ה) ויעמיקון הא"ר והשולחן ע"ש: (ו) הגר"י ע"ש ששיגי בה על המ"א ומסיים עס הט"ו ודעתו להט"ו צביאור אסור אף צללוים משום מוקצה אללמס צביאור דלחמי שכתב דגם הט"ו מודה להמ"א צללוים וטעמו נראה דהרי אף להט"ו כיון שהוא ברשותו ואינו מחוסר צידה כחיה ועוף שברשותו דמי דלון צו מוסר מוקצה ורק מפני שם מכוסים מן העין וא"כ אפשר היכי דהמים צללוים ורואה ממד הגד מחוסר כמאן דמנח בקופיהם הוא וא"ל כלל הכנה: (ז) ב"ת א"ר והגר"א ומאמר מרדכי בפירוש דברי הרמב"ם שהעמיקו המחבר: (ח) ודע דלל זה אם נספור דמוקצה אסור ביו"ט והמחבר אלל בה לטעמיה שפסק בסי' תל"ה דמוקצה אסור ביו"ט אללמס ל"א שפסק בהגיה לעיל שם דמוקצה מותר ביו"ט א"כ כ"ש דנותנין לפניהם מוונות אם הוא דבר שיעור ועומד:

הגהות: (א) כ"ל אמת:

ליקוטי דברי הרב (א) ובשו"ע הרב בסימן תצ"ה סעיף ט' כתב שהוא מדרבנן. ובסימן תצ"ז סעיף א' כתב הרב שאיסור צידה הוא מפני שהם מוקצין כיון שהם מכוסין מן העין ואין דעתו עליהם. (ב) ובשו"ע הרב סעיף ה' כתב שהטעם הוא משום מוקצה, ולפי זה כל בהמה שיש בה איסור מוקצה אסור ליתן משקין לפניה. (ג) בשו"ע הרב סעיף א' כתב שאין בהם איסור צידה, אלא משום מוקצה כיון שמכוסים מן העין, ובקונטרס אחרון אות א' כתב שאפילו במים צלולים הרי מוקצה, ואם עשה בהם מעשה הכנה מותרים.

לאכלו או להשתמש בו מפני שהוא מוקצה אסור לטלטלו: ג' אפילו (ג) (ז) ספק צידה אסור כגון מצודות חיה דגים ועופות שהיו פרושות מעיו"ט ולמחר מוציא בהם (ח) אסורים א"כ ידוע שניצודו מבע"י (ט) ואם מצא המצודות מקולקלות מבערב יו"ט בידוע שמעיו"ט ניצודו: ד' ספק מוכן מותר (י) ביו"ט שני משום (יא) דהוי' (ד) ספק ספיקא: ה' אם סכר אמת המים (יב) בכניסה וביציאה מערב יום טוב (יג) מותר ליקח ממנה דגים ביו"ט דהוה ליה ניצודין ועומדין (מאחר שאמת המים דלי אפשר שיצא לפניו ספק מוכן ביו"ט שני אלא בשני ספיקות וכו') ס' תקט"ו ז' ממלא דרש שם כ"ה

שערי תשובה

קצת מותר ליתן מ"א ועסי' שכ"ד סי"ג: (ג) ספק. אע"ג דקי"ל ספיקא דרבנן לקולא הכא אסור משום דהוי' דשיל"מ עיי"ד סי' ק"י. אבל לערב מותרין אפילו ודאי נילודו היום ממילא עסי' שכ"ה. ונעי' בסי' אליה רבה מה שמירן על תמימה הב"ח דלר"ה לחלוק על ש"ע דמחיר בנמא מקולקלת והסכים לפסק ש"ע ע"ש שהאריך בדברים ישרים: (ד) ספק ספיקא. וצ"ד סי' ק"י ס"ח כתב רמ"א ד"א דבס"ח לא מהני דשיל"מ וכאן לא כתב כלום

באר היטב

שכתב שאפי' על העיר הק' נפת מאן לימא לן שהיו השלוחים הולכים אלא כן מקובל כו' וצבר"י הביא מירושלמי פ"ב דר"ה דמוכח דנפת עושין יום א' וע"ש שכתב שעיר יפו סמוכה לירושלם מהלך יום ומחלף או פחות מעט וקרובה מאוד ליבנה ולוד עדיין יש להסתפק לפי מ"ש הרמב"ם דלא נקריב מילא מלחא שיש מקום קרוב שלא היו השלוחים באים לשם מלחמה שלא היו שם ישראל או שהיה שעת חירוס כו'. ושוב כתב שהעידו לו שנהגו שם ביפו לפני מהר"א יתחקי וצ"ד לעשות רק יום א' וכן ברמלא עשה מהר"י הכהן מעשה בעצרת רק יום א' לבד ע"ש וכן בש"ס מהר"מ רובי הורה כן למעשה שנתעכב שם ביפו בנח הסוכות ועשו יום א' והסכים לזה החסיד מו"י יו"ט אלגוי נ"י ע"ש וצמח"צ כתב עיר יפו אם איש ישראל דר בה ויחייב איש ויביתו שם נראה דיעשה יום א' כו' ע"ש ועיין בשו"מ מהר"ט הלכות סי' ל"ד עיר עגלון שמעבר לירדן אינה כא"י לענין לעשות שם יום אחד כא"י וצריך לעשות שני ימים כא"י ועיין במור וקציעה סי' ש"ו בקונטרס גדר ישוב א"י הביא מתשובת רדב"ז ענינה דיעה כא"י והוא ו"ל האריך לדמות לאות מהר"ט ומתחבב במעו לומר שהיא א"י ע"ש ומ"מ אפשר שעושים ב' ימים כמש"ל בשם הרמב"ם שאפשר שהשלוחים לא הגיעו לשם ועי' בח"ס סימן קס"ו שכתב דבני ח"ל העולים לא"י דרך ערלי יצריים הם להמנע כחלוד מבני א"י והעושים דלא שייך בזה חומרי המקום שאלה משם לא מביעין בתפלות וברכות וס"מ שאינם חומרים בעצמם אלא אפילו במלחמה מותרים כיון שאילו באו ממקום החומרה למקום הקולא וקבעו דירתם זה היו אסורים להגות חומרתם כמו שבני א"י אסור להם להסוּף יום א' על הכתוב במורה אף הבאים מח"ל כ"ו שהיו בא"י אסורים ע"ש ובנו בשאלת ח"ס סי' קס"ה הוכיח דבריו ונגמט בשם דגם בא"י אסור א"י רודים לעשות שם יו"ט ע"ש וכן צבר"י כתב וא"כ אף בעולים דרך ערלי חייבים להחמיר כמנהג מקומם כדפשיטא גופיהו א"י גופיהו כמ"ש בהלכות סי' ד' כו' ע"ש וכן צבר"י כתב שהמנהג פשוט להיפך ממש מדח"ס אלא עושים במקומם ועיין עוד בשאלת יעב"ץ שקרא ערעור על מנהג רבנן קשיאי והצרי' כתב שהפירו' על המדה יאין לזה ממנהג שנהגו ככתוב בדברי האחרונים ע"ש:

משנה ברורה

יבוא ליקח מהם. לאכלם (ט) וצמח"מ טמאה דלא שייך זה מותר לכו"ע: ג' (ז) ספק צידה. ואע"ג דלכמה פוסקים עיקר צידה ביו"ט אינה מן החורה וכמו שפסקו ג"כ המחבר בסיומן תל"ה ס"ב מ"מ התמירו כאן אפילו בספיקא (י) משום דהוא דבר שיש לו מחירין שהרי אפשר לו ללכודם אחר יו"ט וצדצר שיש לו מחירין החמירו חכמים אפילו בספק דרבנן: (ח) אסורים. ואפילו (יא) בעטלות מיהו לערב (יב) מותר באכילה ואפילו נילוד היום (יג) ולא צעין כדאי שיעשה כיון דלא נילוד בידי אדם רק ממילא (יד) והסכימו הפוסקים ללא דוקא ספק צידה אלא ה"ה כל ספק מוקצה וכ"ש ספק נולד דמחמירין בזה כשל מורה ובספק אם בא מחוץ לתחום (טו) יש דעות בפוסקים ויתבאר לקמן בסי' תל"ח ס"ג וד': (טז) אם מצא המצודות מקולקלות. כלומר שהמזדקות פרוקות באורן רב וכשהיה נופלת בראשו א' מחוץ שמתפזרות ומתנתקות ללא מתקלקלות כולן וראשן השני ג"כ ניתק ממקום שנחקק וע"ש אף שנמקום זה לא ראה (טז) שום דבר נילוד מ"מ סימן הוא שניצוד היה או עוף בראש השני: ד' (י) ביו"ט שני. ויבין

הגהות: א' אולי ז"ל אכן:

(ט) פוסקים: (י) ה"א בשם הרמ"מ כן הביא המחבר בשם הרב הצדקני ולפי קצרה זו אם יתקלקלו הדגים כשימתיין עד אחר יו"ט שרי דלא שייך לומר התמיר עד למחר ומצדד צ"ד סימן ק"ג גבי כללי דשיל"מ מונ"ל לפי קצרה שניה שהביא המ"א בשם הרמ"מ דכמה פעמים ראו חכמים להחמיר אפילו בספיקא דרבנן אין להקל וצ"ח מאיר האריך ג"כ להוכיח בטעמא בזה גוויי אסור. ומ"מ במקום שפסק לגמרי אפשר דיש לסמוך אטעמא קמא שמה אחרונים לא הביאו רק טעמא קמא: (יא) וכו"ל בסעיף ב': (יב) פוסקים ומוכח בן גש"ס: (יג) מ"א ושא. וביו"ט של ר"ה דשני הימים כיומא אריכתא דמאי צריך להמתין עד אחר ר"ה וה"ה ביו"ט דעלמא שאל שבת ביו"ט שני צריך להמתין עד מולאי שבת שבת שבתא כיומא קטן. (יד) אחרונים: (יז) מ"מ ור"ן וכו"פ הפ"ח וכן משמע מלשון המחבר בס"ד וכו"פ בסיומן תקט"ו ס"א: (טז) עיין פ"ח והגרי"א לקמן סי' תל"ח ס"ד: (טז) רש"י ומאיר: (יז) מ"א וא"ר ושא: (יח) שם ומטעם דיו"ט ושבת קדושה אחת הן ועלדה בזה אפילו בזה ואין כאן אלא ספק אחד: (יט) ובאין רק ספק אחד והספק השני הוא ע"י שנתערב מחמירין ביש לו מחירין אם לא במקום הפסד גדול עיין ביו"ד סי' ק"י ס"ח בהגיה וצ"ח וצמח"א ס"ד: (כ) רש"י ומה"ד סי' ע"ט ומ"א וט"ז בסיומן תקט"ו ס"ד וכן משמע מהגרי"א וכו"פ הגרי"א: (כא) ח"א ובפ"ח מפרסם ג"כ לדעת המחבר וכו"ב במקום הפסד מרובה יש למחוק ע"י (כב) ש"ס ופוסקים. ודע דבפ"ח משמע דדוקא כשהמין קודם יו"ט לצורך יו"ט ובהלכה נכונה משמע שאפילו לא הומין על יו"ט רק כסם נמי שרי: (כג) מ"א במחלת דבריו וכן כסם הגרי"א וכו"ל: (כד) וכהיא דסעיף י"א:

הערות: 1) עיין סי' תקט"ו ס"ק י"ז לענין שבת ויו"ט אם הוא קדושה אחת:

איקושי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ח' כתב דיו"ט שני הוי כיו"ט ראשון, ולפי זה צריך להחמיר אפילו במקום הפסד מרובה. ב) ובשו"ע הרב בסעיף ח' מביא רק טעם הראשון.

הלכות יום טוב סימן תצו

קנה באר הגולה

(יד) היא (ה) נרה ואין יכולים להשמיט (המגיד פ"א): ו' (ו) * אורוים ותרנגולים ויונים (טו) שבבית או שבוחר (טז) העומדים לאכילה (יז) מותר לצודן (יח) וא"צ זימון: ז' שאר כל חיה ועוף שמשחוסרים צידה (יט) שצריך לומר הבא מצודה ונצודנו * אסור לצודן וליתן לפניהם מזונות וכל שאין מחוסרים צידה (כ) מותר לצודם וליתן לפניהם מזונות: ח' א"ל וצבי שקננו (כא) בפרדס וילדו בו עפרים ועדיין הם קטנים שא"צ צידה (כב) מותרים בלא זימון ודוקא בפרדס הסמוך לעיר (כג) בתוך שבעים אמה

באר היטב

ו"ע ט"ז. ועי' ש"כ וזכר"ח שם ועמ"ל: (ה) נרה. ולפ"י יש הימור גמור בדגים שמכניס מעי"ט ומוניס אותם לתוך חבזה גדולה נקובה צמים. ומתה"ל פרק א"צ כתב ג"כ להחמיר בחבזה שא"ל אלא צריך מצודה קטנה להשמיט שם אין שם צידה ע"י אלא שכתב שם שני' לחלק דוקא אם רוצה ליקח כולם ולבשלם מותר אבל אם רוצה ליקח א' או ב' ירא שמים יקשור כמות אותו שצריך

משנה ברורה

המים היה יודע בודאי שלא יטען ציור"ק רק אחיזה דגים א"כ הרי לא הוכנו כולם וכשצודר ומניח הקטן אגלאי מלתא דהאי לא הוכן א"כ טעמם שלא לצורך דלקמן סעיף י"ד ולכן לא יצדור ויניח השאר אלא צריך ליקח ולאוכל כל מה שיעלה בידו צין (כא) טוב וצין רע ולא יחזור מה שלא יטען לו: (יד) היא צרה. עיין ב"ח וס"ל שכתבו דאם היא רחבה יותר מן ו' טפחים אסור ולענין ארכה מקילין הרבה (כו) אחרונים אפילו אם ארוכה כמה כיון שאינה רחבה בכל י' לתפוס הדגים. ואפילו באופן המותר ג"כ

שדעת הרמב"ם לאסור בכל גווני הלא רוב הפוסקים חולקין עליו וכנ"ל וכן המחבר בס"ז סתם להקל כמותם אח"כ מלתא דכפר"ח סימן תל"ח ס"ג שכתב שמעשים בכל יום שטמנין מזונות ציור"ק לתרגולת העומת לגדל דגים אף שהיא בכלל מוקפה אלא העיקר דתלי צידה ע"ש: * אורוים ותרנגולים וכו'. וה"ה שארי עופות שכן בני מרבית ובאין לכלבון לערב ומוטותן עליו ה"ל כניצודין [מ"א וס"א]: * אסור לצודן וליתן לפניהם מזונות. עיין בענין"ק להרשב"א שכתב דבמקום הפסד המירו לימן לפניהם מזונות לכתוב דבורים עושין

(כו) יש מחמירין שלא לצוד מצודה דרך שעושין בחול אלא ציד יום לחוש לסכנה וזו לכתחלה ולא דוקא אחת המים אלא ה"ה אם הכניס דגים לחבזה מלפניה צמים (כח) והעמידה צמים נמי שייני (כט) כל הי דיני יום מי שאומר (ל) דדוקא צביד וצאמת המים שע"כ הדגים הם בקרקע מקום מיוחד מה שא"כ כשהם מונחים בכלי לא שייך בהו כלל צידה ואפילו צריך להביא מצודה (לא) שרי וע"כ נראה שאין להחמיר בחבזה (לב) לטעול ציד אפילו אם רחבה החבזה יותר מן ו' טפחים הרבה. כתבו האחרונים דאם הכניס דגים מצע"י לצלל וצריך לצוד אותם ע"י כלי דוקא אסור לצודם ציור"ק ומ"מ אם הם צדור עמוק א"ל ליד למטה כדי לתפוסן בידו אלא עומד למעלה ותופסן על ידי כלי: ו' (טו) שבבית וכו'. ר"ל שגדלין (ג) צמים: (טז) העומדים לאכילה. לאפוקי אם הם עומדים בצידי אסור לתאן דלואסר מוקפה ציור"ק. ואם קנה עופות אלו ולא חשב כלל לאחיה דבר יעמידם מותרים דסתמיהו (לז) לאכילה קיימי: (יז) מותר לצודן. ואפילו (לה) מר"ה ואפילו צריך (לו) להביא מצודה דכיון דבאין לכלבון (לז) צברד וגם יצוין תמיד צבית הרי הם כניצודים. וכ"ז אם תופסן כדי לשווען והמירו משום שמחת יו"ט הא לא"ה (לח) אסור לכמה פוסקים וכמו שהובא דעתם לעיל סימן שט"ז סעיף י"ב בהגה. וכתבו האחרונים עוף (לט) שקנה מחדש ועדיין לא הורגל צבית ואינו צא לכלבון צברד דבזה חייב בשבת אם צד וכלעיל סימן שט"ז גס ציור"ק אסור לצודן אפילו הם צבית אלא"כ נכנסו במקום נר. ובת"א כתב דכלילי כשהן יושבין על הקורה מותר לצודן דעיניהם מתעוררות אז ואין נשמעין מיד התופסן: (יח) ואינן צריכין זימון. דמוכניס הם וכתבו הפוסקים דמ"מ ירא שמים יתן עיניו בתחלה דעופות ויצדור אחיזה שירצה כדי שלא יצא למחר לטעול ולהניח ואעפ"י שכולם מוכנים הם (מ) מ"מ טרחה יחירה ציור"ק: ז' (יט) שצ"ל הבא מצודה וכו'. עיין לעיל סימן שט"ז מ"ב ס"ק א' ושם נחבאר דכל שאין יכולין לתפוסו בריצה אחת אלא צריך להנפש קודם שיגיעו כמי שצ"ל הבא מצודה ולצודו דמי. ולפי המבואר עוד שם צדוף אפילו היה במקום דחוק שאפשר לתפוסו בשחיה אחת מ"מ אם החלוף או הגג פתוח שיכול לברוח דרך שם אסור לצודו: (כ) מותר לצודן וכו'. היינו אם המניס"ל דלית בהו משום מוקפה הא לא"ה אסור לתפוסן שהרי אסורים גס בטעטול: ח' (כא) בפרדס. גזור שהוא מקום (מא) המשמחר שאין הולד יכול ללאת משם וקל לצודו: (כב) מותרים בלא זימון. דמסתמא דעמיה עלייהו לכל שעה שיעטק: (כג) בתוך ע'. וד' טפחים (מג) וכלעיל צסי' שני"ח

שער הציון

(כה) ולהחמיר גס בהו משום חששא שמא יקח ויניח וכדחשישין לגבי יונים בסעיף י"ד לא מחמירין דכתבו אחרונים לגבי דגים לא שייך כולי האי סבא וז' עיין ט"ז: (כו) עיין מגיד משנה ובי"י וס"א. ונחלת צ"י שמפקק על זה דכמו צביד יותר מן ו' טפחים יוכל הדג להשמיט בן חולי הדיון בזה שחכמה הרבה וגם הפרמ"ג כתב שדיו זה אינו מוכרח כל כך וכן משמע קלם במארי שכתב חפירה קטנה עי"ש: (כז) פרי"ח והגר"ז ובט"ז וא"ר מקילין ובתמיד משה דלית ראיות הפר"ח: (כח) אחרונים: (כט) ודע דאם החיבה נחון צמים מוזן מרובות ונתנו שמה דגים לפירות ולרבות ולפעמים ד' מהם יש לומר בודאי ציור"ק מוקפים הם ואף אם הומים צפה מערב יו"ט צ"ע (פמ"ג) ולכפוף מזרז דיד בכלל דגים בהמנה"כ צפה: (ל) דעת אחיזה אחרונים: (לא) ט"ז וא"ר: (לב) דבמארי איכא חד סבא דנמנודה אסור ונראה דמשום עובדא דחול הוא: (לג) מ"א וס"א: (לד) רשב"א בענין"ק הובא בפר"ח וס"מ והגר"ז: (לה) מ"א וא"ר וס"א. ועיין צ"ח שמפקק וס"ל דלמ"א לעיל כ"י שט"ז סי"ב בהג"ה דאסור ה"ג אסור ובתלמוד גבי יו"ט איכא הרבה ראשונים שמקילים אע"פ שמחמירם לגבי שבת עיין ברקוק ובר"י ובהג"ה מיימוני וזכרמ"י: (לו) פוסקים: (לז) גמרא: (לח) מ"א וס"א: (לט) ועיין לעיל סימן שט"ז צדדו צבה"ל דדוקא אם העוף נקנה ממקום שמיט מרי שז מקומה הראשון אבל במקום קרוב שמכיר מקומו הראשון פטור שהרי אינו צודו וכתבם דמי: (מ) אחרונים ונפרט אם תופסן במקום רחב שלא המירו אלא משום שמחת יו"ט וא"כ כשתופסו ומניחו נמצא שצדה שלא לצורך: (מא) רש"י וס"מ דא"כ לא שייך דעמיה עלייהו: (מב) שיעה בשם הריב"ז א"כ הפר"ח:

הערות: (1) עיין שעה"ל אות כ"ב לענין התמנה בלל:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב בסעיף א' בקונטרס אחרון כתב שיש להחמיר אם היא ארוך, מטעם של מוקצה. ב' ובשו"ע הרב בסעיף י"א כתב שכל שאין מחוסרין צידה אע"פ שבשבת אסור לצודן מר"ם מ"מ ביו"ט משום שמחת יו"ט התירו לצודן לצורך אכילה אפילו לא ידע בהן מעי"ט ואין בהם משום מוקצה. ג' ובשו"ע הרב בסעיף ד' כתב דכל דבר שאין ראוי לאכילה כגון בהמות טמאות ועופות טמאים כיון שאין לחוש שמה ישבה ויקחם לאכול לכן מותר ליתן מזונות לפניהם כמשם ולהשקותן אם מזונותן עליו.

הלכות יום טוב סימן תצו

קן באר הגולה

(לו) בקנים המובדלים במחיצה (לה) ומצא שחורים במקום לבנים ולבנים במקום שחורים (לט) אסורין אלא א"כ מכירן: יג (מ) יזימן ג' ומצא ב' מותרים (ואפילו היו מקושרים ביחד (מא) מנתחי מהדדי (נ"י): יד יזימן בתוך הקן (מב) ומצא לפני הקן אסורים ואם אין (ו) (מג) סביבותיהם קן אחר הרי אלו (מד) מותרים ו"ה"מ במדדין (מה) אבל אם הם מפריחין אסורים (מו) ואפילו יש קן אחר בתוך ג' אמה אם הוא בקרן זוית שאינו יכול לראותו מקן זה כיון שאינם מפריחין אלא מדדין משום דכל היכא דמדדה ולא הדר חזיה לקניה לא מדדה (ואם הזמין מוך הקן ומלא על פתח הקן מותרים) (א"י); טו יאניו יהודי שהביא דורון לישראל ביו"ט בני יונה קטנים משוככות שיש לו בעיר (מו) כיון שא"צ צידה (מח) מותרים: טז השוחט בהמה ביו"ט טוב לו שלא יבדוק (מט) עד שיפשיט שאם תמצא

שערי תשובה

ואינו שוחט מעי"ט משום מיכמר כשרא ושוב מלא שלשה והכיר א' מהנה שאינה שלו ועל השניה נפתק ג"כ אף שנדמה לו שהמה אלה אף לא צדור ושוב פרעה א' מהם. והמלמד שהיה אז צדור הורה לו שאסור לשחוט מחמת מחני' דיומן שנים. והשיב כי מנהגו מלא לא הוטב בעיניו אף שיש גדולי הפוסקים להחיר זיומן אף ציונים פורחים מ"מ דעת הרא"ש והטור ושי"ע כו' לכן נרץ לבחור המדדין ואין פורחים או לקשור אותם מעי"ט ולא מועיל הזיומן. ובענין שפרח א' מהם הביא דברי הר"ן והקשה ע"ז אך צוה שהכיר האחת האסורה אמר' להשניה אינה בכלל ספק כלל ולכן לדעתי הפוסקים הממירים זיומן כפורחים גם לפי דבריהם יש מקום להקל גם בזה ע"ש:

משנה ברורה

שנים ומלא שנים גם הוא מודה לדפילו הניחם מקושרין ומלאן מותרין לא מחוקיין ריעותא ואמרין דנחוקא קשריתם אלא כמה (סא) אחרונים מסקינים לדברי הג"ה בכל גווני: יד (מב) ומצא לפני הקן. פי' דרך כל השוכנין להיות (סו) מעט מדק העליה בולט מחוץ המחילה החיונה של קן וקן ושם היונים יוצאין לשאוף אויר ויוצין שם וחוזרין לכן ואע"ג דלשכניהו לפני הקן שרגילין ללכת בו מכיון דלא אשכניהו בדוכתייהו חיישין דלמלא הני דאזוין אלו והני מעלמא אלו מהשוכנין סביבות שובן זה: (מג) סביבותיהם. היינו בתוך חמשים אמה שדרסם לדלות עד שיעור זה ודלקמיה: (מד) מותרים. דודאי אלו הן שהזמין בתוך הקן ובאו לפניו: (מה) אבל אם הם מפריחים וכו'. ומיירי בהם מפריחים קצת (סו) דלם יכולין לפרוח כראוי אין בהם דין זיומן כלל שהרי אסורים צדיה ודלעיל צ"ע ואפי' חיישין שפרחו אפילו לחוך מחמשים אמה: (מו) ואפילו יש וכו'. ר"ל דממדדין גופא ויש קן סביבותם בתוך ג' אמה אין לאסור אלא בשהשוכן אחר עומד ביזר נגד שובן זה: טו (מו) כיון שאין צריכים צידה. שהרי קטנים הם שאינם פורחים ודלעיל צ"ע: (מח) מותרים. אף למי שהביאם דש' ישראל בכה"ג אין לאסורם רק משום שלא הזמינם ואקצי דעמיה מהם עי"ט והכא שם של נכרי הנכרי לא אקצי דעמיה מהם וממילא מוכנים הם לכל אשר הביא הנכרי (סא) מחוץ לחמשים אסורין למי שהביא ומותרין לאחר ודלקמן סימן תקט"ז ס"ה: טז (מט) עד שיפשיט. ולהפשיט עכ"פ מותר קודם שצדקה שאין חוששין שמה תטרף (סט) שרוב בהמות כשרות הן

שער הציון

(נט) מ"א וא"ר וח"מ והגר"ו וכתב המ"א דאע"ג דבסוגיא אמריין מ"מ"ג אי אחריו יניחו לא אמריין כן אלא אליבא דרבנן גבי שני כיסין אמנם לרבי אמריין חד אחי מעלמא והוא כפירוש הב"ח בסוגיא והקדימם הרשב"א כפירוש זה ועיין באו"י מה שהביא בזה בשם הר"י הנרפתי ומשמע ג"כ לבאור דהאו"י נקט טעם זה לניקוד: (ס) או"י: (סא) מאירי ואינו מנואר היטב אם דוקא כשהם בתוך חורים אחרים או אפילו בחור אחת כל שהזמין אותם השחורים שצד זה ומלאן כן לא חיישין לאיתפוכי ומב"ח משמע דנכגון זה אסור עיין מה שכתב בפ"י דברי רש"י ואף שהפרי"ח דחה פירושו ודבריו מנואר בהא"י אכן על דיו לא חלק בדבריו וצ"ע: (סב) אחרונים: (סג) פרי"ח ושי"א: (סד) וכתב א"ר שכן נוטה דעת יש"ש ופרישה וכן נוטה המאמר מרדכי: (סה) פרי"ח וח"מ והגר"ו בשם הלבוש ושי"ח וח"י בסיומן תל"ט: (סו) רש"י ואו"י ומאירי נאון זה דף דלמך אצ"י דס' הדף הוא לפני השוכן והכא הוא לפני הקן וכן מוכח ברש"י ובמאיריין ותימא קצת שהמחבר והאחרונים סתמו וכתבו סתם לפני הקן ור"ח"י צעזעזת הקודם שהעמיק ג"כ כפי פירוש רש"י אלא ששגשו ז"ע שכתב זימן לפני הקן ומלא דרך שלפני הקן העשוי לנוח לו יומי השוכן או אפילו שלא דרך אלא שמתאן חוץ לקן אסורים עכ"ל והנה מה שכתב זימן לפני הקן וצ"ל יזמן בתוך הקן אך גם סוף דבריו מוקשים ואדרבה הכי הו"ל לומר ומלאן חוץ לקן או אפילו שלא בתוך אלא שמתאן דרך נמי אסורין אם לא דעונוהו על דף שלפני השוכן ומ"מ אינו נושא דאפ"ה בתוך לגמרי מסתברא יותר לאסור וצ"ע: (סז) כן מנואר מדברי הרשב"א והרא"ה והר"ן בסוגיא וכמו שכתבנו לעיל בס"ט וכו' האחרונים כאן ודלא כט"ו: (סח) תשובת רשב"א ח"ד סימן מז: (סט) אחרונים ואם כבר נולד בה ספק טרפה אם מותר להפשיט עד ששאל למורה הוראה אם כשרה היא עיין במאמר מרדכי שהוכיח מן הב"ח שמוחר והוא מפקפק בזה ועיין סי' תל"ח ס"ח:

הלכות יום טוב סימן תצז תצח

טריפה (ג) לא יהא רשאי להפשיטה: יז * באם נמצאת טריפה (נא) * אסור לטלטלה (גב) אבל מותר (ט) למכרה לא"י בדרך שהתירו מכירה לישראל שלא ישקול ולא יזכיר סכום דמים ואם אינו מאמינו יקח ממנו משכון:

ב שם לדעת
הר"ף שפוסק
כ"י כ"י
מקומה ונכונה
ב"ה א"י ועין
ב"י ת"י
א"י כ"י
וכינתו ב"ש
וכ"י

תצח דיני שחיטה ביום טוב. ובו כ' סעיפים:

א (א) * אין מראין סכין לחכם ביו"ט (ב) לראות אם הוא ראוי לשחוט בו (ג) * שמא תהיה פגומה ויאמר לו אסור לשחוט בה מפני פגמיתה * וילך ויחדדנה במשחזות ב"חכם (ד) שראה סכין לעצמו

באר היטב

אחר י"ט שלא יסריח אסור למכור לא"י טריפה או אחרים. ואם נשחטה מעי"ט בבל ענין אסור כמ"ס סי' תל"ט א"כ נשחטה סמוך ליו"ט שלא היה אפשר למכור קודם י"ט ע"ש:

משנה ברורה

הן: (ג) לא יהא רשאי להפשיטה. שהרי היא מלאכה שלא לזורך אכילה וכן עוף שנטרפה בשחיטה אסור למכור הנוטף ואפילו להפשיט (ע) בדרך שאינו אסור אלא משום שזית (ע"ה) א"כ כן אסור ולא שריין ליה משום טעמא דלמא מימנע ולא שחיט ויחזקל משמחה יו"ט וכמו שהיה דת"ט ס"ג שהרי אפשר ליה להפשיט קודם בדיקה: יז (נא) אסור לטלטלה. ואפילו עומדת בחמה וחסרה אסור להניחה במקום כל ולא החירו לו משום שזית מימנע ולא שחיט (ע"ה) כיון שיוכל נשחטה במקום כל או להעמידה שם (ע"ה) עכ"פ קודם הבדיקה (ע"ה) ויש שכתבו דלהכי לא חששו לשמא מימנע ולא שחיט דמשום שזית ימנע טריפה לא מימנע דלא שכיחא טריפות (ע"ה) ומשום זה יש שכתבו דהאידנא דמחמירין בטריפות הריאה בחמה חומרות שכיחא טריפות ושפיר איכא למיחש שזית ימנע ולא שחיט כשלא נחיר לו עכ"פ להניע הטריפה במקום מונע שלא יתקלקל וע"כ יש להחיר בזה"ל להניע רק בזה"ל ותרגולין דליכא בזה טריפות הריאה (ע"ה) מוקמינן אדינא ואסורים בטלטול. וכל זה הוא לשיטת המחבר דמוקדא אסור ביו"ט וכלעיל בסיון ת"ה אכל ליה"א שהיה הרמ"א שם דמוקדא שרי גס צענינו שרי כן כתבו (ע"ה) כמה פוסקים (ע"ה) ויש מהן שסוברין דבהמה שנטרפה הוי נולד דמעינקר הוא חזיר לאכילה אדם והשחא עומדת היא לאכילה כלבים וא"כ גם ליה"א אסור שהרי כתב שם צה"ה דמחמירין גזול: (גב) אבל מותר וכו'. וכתבו האחרונים דה"ה צהמה כשרה מקום שאין מנקה לנקר האחרונים (ע"ה) מותר למכורו לנכרי בדרך המבואר כלן וכו' אם חושש שמא יסרה ויתקלקל עד אחר יו"ט אכל אם אפשר לו

לשמו לא שריין מכירה ביו"ט בין בטריפה ובין באחרים ואפילו סמוך לערב שלא היה לו שהות למכור קודם יו"ט הא אם היה לו שהות אסור בכל גווני:

א (א) אין מראין וכו'. אפילו (ה) אם כבר דק הטבח לעצמו צעני"ט ונמלאת יפה: (ב) לראות וכו'. כמו שהיה המנהג בזמן חכמי הש"ס להראות הסכין אחר בדיקתו לחכם מפני כבודו: (ג) שמא תהיה פגומה וכו'. וידיעבד (ג) אם הראה לו ונמלאת יפה מותר לשחוט בה: (ד) שראה סכין לעצמו. היינו צביחו (ג) ביו"ט כדי לשחוט בה ועיין צפר"ח שגזלד דאפילו לכתחלה יכול החכם לראות סכינו של עצמו כדי להשחילה לאחרים והטעם שהתירו לחכם דלגדיה ל"ל שמא ישחיתה דיועד שאסור להשחית ומטעם

שער הציון

(ע) כגון להפשיט את העור בחיובות שמפסיד להעור ואינו אלא מקלקל וכפירש"י או כמו שכתב בש"ל סימן רנ"ג בשם ר' אפרים שמשפיע אותה שלא בדרכה דהיינו בקוף או בקנה: (ע"ה) א"כ ופיר"ה דלא כמשמעות הכ"ח: (ע"ה) אחרונים: (ע"ה) כל זו: (ע"ה) רש"ל והב"ח המ"א: (ע"ה) מ"א בשם רש"ל ועיין צ"ח שמשפיק ע"י וכן בשולחן ע"י שטיס פסק לאסור והגר"א ועוד איזה אחרונים העמיקו דברי רש"ל להלכה: (ע"ה) וכתב צ"ח דלוחות שמשפיעין אותם ושיחא בזה טריפת הווש כדוע שפיר איכא גם בזה טעמא דמימנע ולא שחיט אם יספור לו טלטול להניע: (ע"ה) עיין בטור וכו' ויהנה צבור סימן ת"ה כתב דל"ת שרי מוקדא ביו"ט אכל נולד אסור והכא כתב דל"ת שרי בטלטול ש"מ דס"ל דזה לא מיקרי נולד וכ"כ מ"א וצ"ח צענינו וכ"כ גם הרמ"א בסיון תקי"ח ואפילו היזה בריאה וכן שפסק השו"ע בסיון ש"ד ס"ו ע"ש בבק"ח: (ע"ה) הגר"א ועיין בקונטרס אחרון שלו שהאריך בזה וכ"כ גם בסיון תקי"ח ע"ש ועיין צ"ח סימן ת"ט ס"ו וצ"ח בסיון רמ"ח: (ע"ה) וא"כ הוסיף עוד דאפילו בשר כשר מותר למכור לנכרי אם אין מוצא למכור לישראל ומטעם דל"כ מימנע ולא שחיט ע"ש: (פ) מ"א ואף דבסיון ת"ט מתפסק בזה דבריו שכתבן עיקר [אחרונים]: (ה) ח"י רע"א ופשוט: (ג) עיין ב"ח לטולתו פוסקים שרי בדיעבד לנכ מהר"ם וטורא טול לקמן מנלמא דרנ"ג להלך: (ג) א"כ:

ליקוטי דברי הרב (א) בשו"ע הרב סעיף כ"ז כתב: שהרי הוא עושה מלאכה גמורה שלא לצורך אכילה, משמע שדוקא במלאכה דאורייתא אסור, וכמשמעות הב"ח.

הלכות יום טוב סימן תצח

קז באר הגולה

יכול להשאילו לאחרים: הגה * ועשיו בזמן הזה שכל שוחט (ה) רואה סקין בעצמו כל הרוצה לשחוט ביו"ט (ו) ידוק סכינו מעיו"ט (ז) ולא ביו"ט שחט ישימו"ט (ד"ע ומהר"ל והגאון שחטה) מיהו אם לא דקדק מעיו"ט והוא שעת הדחק (ח) יכול לנדקו ביו"ט (שחטה ישימ): **ב** ייכול להוליך (ט) סכין והבהמה אצל טבח לשחוט ואפילו גדי קטן שצריך להוליכו על כתפו (י) ואע"פ שהיה אפשר להוליכם מאתמול (יא) וה"ה שהטבח יכול להוליך הסקין אצל הבהמה (כ"ה): **ג** בהמות שיוצאות ורועות חוץ לתחום (יב) ובאות ולנות בתוך התחום הרי אלו מוכנות (יג) ולוקחין מהן ושוחטין אותן ביו"ט אבל הרועות (יד) והלנות חוץ לתחום (טו) * אם באו ביו"ט (טז) אין שוחטין אותן ביו"ט מפני שהן מוקצין ואין דעת אנשי העיר עליהן והני מילי בבהמות ישראל "אבל של א"י לית בהו משום מוקצה (יז) דאין הא"י צריך הכן אא"כ באו בשביל ישראל (יח) שאז אסור (יט) * לפיכך (כ) אינו יהודי שהביא

באר היטב

(א) יכול. וכל אדם מותר לנדוק הסקין אחר השחיטה ב"ח מ"א:

ביאור הלכה

דחק וזכר גדול אפשר דשרין: * ועשיו בזה"ז וכו'. המ"א נאמר ב"ע אם השוחט הוא בעצמו ח"ס ויודע לזהר שלא ישימו"ט אם מחמירין בו ג"כ ומהר"מ דקסח משמע דיש להחמיר וכן בא"ר מנזל להחמיר בדבר המסור לעצמו טועה האדם וסובר שהוא חסד ופמ"ג דמ"מ אם הוא רב וגדול נודק נעצמו לעצמו ושוחט או משאילה לאחרים כמו שפסק המחבר. מי שלא שחט מעולם אסור לשחוט ביו"ט. ח"י רע"א בשם משנה שנו"י: * אם באו ביו"ט. כן הוא לשון הרמב"ם וזכ"ה הרא"ה במדעיו ומשמע מזה דאם באו ביו"ט שז נקטע מנייהו שם מדברי ומן הסתם הו' להו מוכנים ושפוט דדוקא בידע בהו ביה"ש. וכן מלאמי בנה"ג הלכות יו"ט בקופו ח"ל שם בהמה דאחיה מאפר ועי"ל בתוך התחום מעיו"ט ולא הו' ידע בה ומטא לגבי ישראל ביו"ט א"י אחיה בשביל גוים דלאסור תחומין לילא למחש דלמירין הנה בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר וכש"כ הנה בשביל גוי ולאסור מוקצה הוא דאכא למחש וכו' ע"ש באר"ה הנהגה דשם ובהנהגה מש"כ א"י אחיה בשביל גוים צ"ל דס"ל כמ"ד דשל נכרי צריך ג"כ הכנה ונאמח פלוגתא הוא בירושלמי כמו שהביא הרשב"א והרא"ה ועיין פרי"ח סי' תל"ז והנה מבואר בנה"ג דאם באו בתוך התחום מעיו"ט לא משכחת שיהיה עליה שם מדברי אלא"כ לא ידע בה ומוכה בזה"ל דאם ידע. בה אע"פ שלא הוא הביאה מ"מ מן הסתם היא כמובנה כשאר בהמות שצנחו לדעתו עליהו אם יטעך להו ביו"ט אכן הרב המאירי כתב להדיא דאפילו באו מעיו"ט דמסתמא לאו דעמיה עליהו אלא"כ יומם בפירוש מעבר ע"ש וז"ע דינא ועיין בספר בית מאיר שמהר"ן בפרט זה: * לפיכך וכו'. אם ידוע וכו'. הלשון מוקצה מאד דמה שהצריך דוקא ידוע אינו שייך כלל למה שכתב מקודם ועוד דמאי קאמר אח"כ אפי' באו בשביל ישראל הלא גם מקודם מיירי בהו וכבר הקשה בן הפרי"ח ובעצמות הקודם שממנו נובע דין זה הלשון מחוקק ביותר ח"ל שם המוקצה אינו אלא מד"ס והולבין בפסיקו להקל ולפיקר גוי שהביא בהמה במקולין של ישראל אע"פ שהובא לצורך ישראל אם ידוע שלנו וכו' ועיין אחר הוא ואינו שייך בפיסיות ומדבריו וקרי לאסור תחומין ג"כ מוקצה ונראה כמו שהנתיב בפנים הוא הנכון ובעבור ששני הקודם שכחוס בש"ע אלא"כ באו בשביל ישראל דיבר לענין בייחוס ומדבריו ומתבאר לפיכך הוא עיין אחר לך

(טז) אין שוחטין וכו'. ולמאן דשרי מוקצה ביו"ט מותרים (יז) א"ש מי שכתבו דלכו"ע אסור דכיון שאין נכנסות לתחום העיר כל ימי הקין הו' להו כגורגרות ולמוקס שהעלם לגג ליכנס דלכו"ע אסור דעמיהו מנייהו עד שיתבישו וכמבואר לעיל בסי' ש"י: (יז) דאין הנכרי צריך הכן. וכמו שפירשנו לעיל בסי' תל"ז סט"ו ולהכי אפילו היו מהבהמות הלנות בכל ימות הקין שלא נאכל לית לן בה: (יח) שאז אסור. עכ"פ לישראל זה שהובא עזרו מעטם אסור תחומין (יח) ולישראל אחר מותר: (יט) לפיכך וכו' אם ידוע וכו'. הלשון מגומגם קצת דאינו מקיים מענינא דרישא ונאמח המחבר מתחיל עתה מענין אחר וחסר כאן איזה תיבות כמו שביארתי בנה"ל וכנ"ל ודוקא כשידוע שלנו חוץ לתחום ולא בספק לפיכך כו': (כ) נכרי שהביא בהמה במקולין. שיש מקומות

שער הציור

(ד) מ"א בשם הנה"מ: (ה) ח"י רע"א: (ו) אחרונים ולאחר בדיקה זו יכול עוד לשחוט בסכין זה ממילא ואפילו אם כיון בנדיקה זו כדי שיוכל אח"כ ג"כ לשחוט בו שרי נכן מוכח מד"מ ע"ש: (ז) פמ"ג: (ח) רש"י ור"ן ופ"ס: (ט) רש"ל ומ"א ושולחן ע"ש: (י) לענין הוצאה אחרת ממחן שהמרה הוצאה לצורך הומה נמי שלא לצורך ובגד שיהיה בה צורך היום קצת כדלקמן סי' תקי"ח (יא) כן מוכח בש"פ בפשיטות: (יב) מוספתא ומונח בפירוש ר"מ ובעיטור וצ"ל והכוונה כמו שביארנו: (יג) ש"ס ומוכח ב"י דין דעמו לפסוק כמ"ק וזכ"ה בנה"ג: (יד) הגר"י: (טו) בית מאיר: (טז) טור וכו': (יז) מ"א בשם יו"ט וכדעת העיטור דפסק כמירון קמא בש"ס וס"ל דמירוצא קמא לאו לרבי בלחוד קמא ואליאם באים לנית לעולם כמו שפירש"י אלא אכל מדבריו קאי: (יח) וכמו שנתבאר בסיון מקט"ו:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ה' סתם כהאוסרים.

ז שם כשם הראשון
ח ברייתא בילה ו'
ט הראש שם
י טור כשם בעל
העיקר ואביו
הראש ב משנה
בילה כ"ה ובמק'

בהמה במקולין (פי' מקום ששם שומטים הנהמות) אם ידוע (כא) שלנות חוץ לתחום (כב) אסורות ואם (ג) ספק ומותרות אפילו באו לצורך (כג) שהמוקצה הולכים בספקו להקל ואם הביאום (כד) לצורך הא"י או אפילו סתם בעיר שרובה אינם יהודים מותר שכל המביא לצורך הרוב מביא: ד (כה) 'בהמות הידועות ללון חוץ לתחום ונמצאו בעיר (כו) ביום (ג) שני אני אומר שמא מבערב הכניסין וחוץ לחומה לנו ומותרות וכל שכן (כז) השחוטות בבוקר שחזקה מבערב הכניסין לתוך התחום: ה [א] 'עגל שנולד ביו"ט מותר לשחטו אם האם (כח) 'עומדת (ד) לאכילה (כט) והוא (ה) דקים ליה בגויה שכלו לו (ל) חדשיו: הגה (לא) וצעיין גם כן (ו) שהפריס על גבי קרקע (טור והרא"ש) (לב) דחיישין שמא יראה צו ריעומא צאצרים הפנימיים ונמצא שחט ציו"ט שלא לנזרך כך נ"ל מדברי הרא"ש והטור 'ואם היו שבת ויו"ט סמוכים זה לזה (לג) נולד בזה מותר בזה: ו 'בהמה מסוכנת

באר היטב

שערי תשובה

[א] עגל שנולד כו'. עין במהר"ם אלשקר סימן כ"ה ובשו"ם מהר"י (ב) ספק. עיין סי' תקט"ו סעיף ז' וז"ע: (ג) שני. הט"ו כתב שט"ס הוא וז"ל אפילו ציו"ט ראשון ע"ש. וכ"כ הש"ך. אצל המ"א העכו"ם ציו"ט מחוץ לתחום אין לאסור: (כא) שלנות וכו'. ז"ל (כ) שלנו: (כב) אסורות. היינו צעיר שאין רובה נכרים (כא) דאמרין מסתמא לנזרך ישראל הביאם: (כג) שהמוקצה הולכים וכו'. ר"ל באיסור (כד) של חוץ לתחום וקרי ליה נמי מוקצה אצל כספק מוכן בודאי לחומרא אזלין וכלעיל סימן תצ"ו סעיף ג' וד' והמחבר נכאן החזיק בשיטת הפוסקים דתחומין קילא ולא מחמירין בספיפקא וכבר תמהו (כג) האחרונים דבכמה מקומות פסק כדעת הפוסקים להחמיר גם כספק תחומין נעין בסימן ש"ה ס"ט ובסימן תקט"ו ובסעיף ד' יתבאר: (כד) לצורך הנכרי. ר"ל ואז מותר אפילו היה עיר של ישראל: ד (כה) בהמות הידועות וכו'. היינו הך דס"ג אלא דרבותא קמ"ל שאפילו הנהמות שרואים היום אצל עכו"ם ידועות לנו שדרכם ללון חוץ לתחום וגם צעיר ציו"ט לא היו עוד צעיר וסד"א דגם עתה היה כן אלא שהעכו"ם הביאם צעיר היום לנזרך המקולין קמ"ל דגם בזה לא נפק מכלל ספיפקא דשמא שפיר הביאם מאתמול רק היו חוץ לחומה וצבוקר הכניסם לעיר: (כו) ביום שני. כתבו המפרשים (כד) דט"ס הוא וז"ל ציו"ט: (כז) השחוטות בבקר. ר"ל שמיאן הנכרי למקולין לשחוט אותן בבקר ואמרין שבודאי מביאן מבע"י כדי שלא יאחר הזמן וגם שאין מאי כ"כ לילך עם הנהמות בלילה. וכו"ו הוא כפי שיטתו כס"ג דתחומין תליין להקל כ"ו שאינו צרור לנו וכבר כתבנו דהמחבר בעצמו מחמיר בזה בכמה מקומות ודעת המ"א שלא להקל רק בשהעכו"ם שרוי צעיר ובהמות מנזיות לו חוץ התחום דבזה לא מחזיקין איסורא (כה) או ציו"ט שני ומטעם ס"ס וכלעיל בסימן תצ"ו ס"ד: ה (כח) עומדת לאכילה. ר"ל דאז

משנה ברורה

מקומות שהנכרים מביאין בהמות במקולין (יט) של ישראל וישראל שחט ומוכרים הנכר ואם מסתפק לנו על זהמה זו אם הביא העכו"ם ציו"ט מחוץ לתחום אין לאסור: (כא) שלנות וכו'. ז"ל (כ) שלנו: (כב) אסורות. היינו צעיר שאין רובה נכרים (כא) דאמרין מסתמא לנזרך ישראל הביאם: (כג) שהמוקצה הולכים וכו'. ר"ל באיסור (כד) של חוץ לתחום וקרי ליה נמי מוקצה אצל כספק מוכן בודאי לחומרא אזלין וכלעיל סימן תצ"ו סעיף ג' וד' והמחבר נכאן החזיק בשיטת הפוסקים דתחומין קילא ולא מחמירין בספיפקא וכבר תמהו (כג) האחרונים דבכמה מקומות פסק כדעת הפוסקים להחמיר גם כספק תחומין נעין בסימן ש"ה ס"ט ובסימן תקט"ו ובסעיף ד' יתבאר: (כד) לצורך הנכרי. ר"ל ואז מותר אפילו היה עיר של ישראל: ד (כה) בהמות הידועות וכו'. היינו הך דס"ג אלא דרבותא קמ"ל שאפילו הנהמות שרואים היום אצל עכו"ם ידועות לנו שדרכם ללון חוץ לתחום וגם צעיר ציו"ט לא היו עוד צעיר וסד"א דגם עתה היה כן אלא שהעכו"ם הביאם צעיר היום לנזרך המקולין קמ"ל דגם בזה לא נפק מכלל ספיפקא דשמא שפיר הביאם מאתמול רק היו חוץ לחומה וצבוקר הכניסם לעיר: (כו) ביום שני. כתבו המפרשים (כד) דט"ס הוא וז"ל ציו"ט: (כז) השחוטות בבקר. ר"ל שמיאן הנכרי למקולין לשחוט אותן בבקר ואמרין שבודאי מביאן מבע"י כדי שלא יאחר הזמן וגם שאין מאי כ"כ לילך עם הנהמות בלילה. וכו"ו הוא כפי שיטתו כס"ג דתחומין תליין להקל כ"ו שאינו צרור לנו וכבר כתבנו דהמחבר בעצמו מחמיר בזה בכמה מקומות ודעת המ"א שלא להקל רק בשהעכו"ם שרוי צעיר ובהמות מנזיות לו חוץ התחום דבזה לא מחזיקין איסורא (כה) או ציו"ט שני ומטעם ס"ס וכלעיל בסימן תצ"ו ס"ד: ה (כח) עומדת לאכילה. ר"ל דאז מותר אפילו לאמא דפסק לעיל בסימן תצ"ו ס"ד דמוקצה אסור ציו"ט ומטעם דכיון שאמא מוכנת לאכילה הרי הוא מוכן אגב אמו שאם היה רואה היה שחט האם קודם שנולד העגל ואוכל שיהיה ציו"ט ונאפי' (כו) אם ידוע שהאם היא טרפה מ"מ אינה מוקצה ציו"ט שהרי היא (כז) מוכנת כבר לכלבים א"כ גם העגל ממילא אינו מוקצה] ולפי מנהג מדינותינו שאין אוסרין מוקצה ציו"ט אלא נולד [בנו שפסק הרמ"א שם בהג"ה] יש להחמיר עגל שנולד ציו"ט אפילו אם אמו עומדת לגדל ולדות (כח) ואין לאסור משום נולד כיון שהלילה לא עשתה שינוי בגופו כלל שהרי אף קודם לידתו היה ראוי לאכילה כמו אחר שנולד: (כט) והוא דקים ליה וכו'. והאידנא אין לנו בקיאים בזה כדליתא ציו"ט סימן י"ג סס"ג וע"כ אין שומטין עגל שנולד ציו"ט או בשבת עיו"ט קודם יום שמיני שמה נפל הוא והיבא דלרץ להחמין שבעה ימים [כגון לדין שאין לנו בקיאים אם כלו חדשי וכו' ויש שמיני ציו"ט אי' ר"ל דאסור דאתקלא ציו"ט קיין השמטתו וה"ה כשאלו יום שמיני ציו"ט צ"י [פמ"ג במשכ"ו] אצל כספר ישועות יעקב (כט) מחיר בזה כיון דרוב הולדות ולד מעילא ילדן ובודאי יגיע לכלל הימור לא חשי מוקצה: (ל) חדשיו. כן ט' חדשים לגסה ותמשה לדקה: (לא) ובעינין גם כן שהפריס וכו'. דע"י יא' מחשש שמא נתרסקו איבריו ציילתו מן הרחם שהוא מקום נר: (לב) דחיישין כו'. ר"ל אע"פ שאם נולד בחול היכי ידיעינן שכלו לו חדשי מותר לשחטו צו ציוס ואין חוששין שמא נתרסקו איבריו וא"ל דיקה צאצרים הפנימיים מ"מ ציו"ט חיישין (ל) שמה בלא מחמיר יראה (לא) חשש טריפות צאצרים הפנימיים ונמצא שחט ציו"ט שלא לנזרך. ודעת הראש"ל וט"ו דא"ל להפריס ואין לחוש לכל הני חששות אך לדין כיו"מ בל זה דאין לנו בקיאים בכלו חדשי וכו': (לג) נולד בזה מותר

שער הציון

(יט) כן הוא בעצוב"ק: (כ) כן הוא הגירסא בעצוב"ק ולישנא דלחון מהס' לידחק דמירי לענין מוקצה דמדבריות הג"ל ובאמת לא שייך כלל בעכו"ם אם לנה צבית או בשדה כיון שאין הכנה לעכו"ם: (כא) מ"א ור"ל גם לנזרך ישראל וכלקמן כפי' תקט"ו ס"ו בהג"ה דאף מחלה על מחלה אסור ע"ש: (כב) פרי"ם והגר"א וס"א: (כג) פרי"ם והגר"א וס"א וחזקו מ"א לא ינחא להו עיין בציבור הגר"א ובח"מ: (כד) ש"ך וט"ו ופרי"ם והגר"א וס"א וכדמבואר בהדיא בעצוב"ק וכן הביא במאמר מדברי כשם אורחות חיים גופא שמתנו העתיק הביא: (כה) ואע"ג דבסימן תצ"ו השיג על המחבר מ"מ צענינו ספק עזמו ע"י כ"כ במהה"ש סימן תקט"ו: (כו) גמרא ועיין במ"א שמתקפץ בזה בזמנינו וא"ר מלמד דאין לחלק בזה והו' משמע מהגר"א וכ"פ בתשובת משיבת נפש סימן ט"ו: (כז) ודוקא בודאי טרפה אצל כספק טרפה וילדה ציו"ט ר"ל דהוי נולד ומוקצה דביה"ש לא הוי קאי לכלבים ולא לאדם מספק טרפה עד שילדה [פמ"ג]: (כח) כחירוק השני של המ"א כשם רש"ל דחירוק הראשון דהוהו האחרונים עיין בדגמ"ר ובח"י רע"א ובמהה"ש: (כט) וכן הקדים בתשובת משיבת נפש הג"ל וזל"ח: (ל) פמ"ג וכתב דהוא חומרא בעלמא: (לא) והו' כונת הרמ"א מש"כ שמה יראה צו ריעומא דלנו שינוי בעלמא אם ימלא צאצרים הפנימיים אין להטריף משום זה [ומסקנת המ"א]:

הלכות יום טוב סימן תצח

קח באר הגוף

שירא שמא תמות והוא אכל כבר ואין צריך לה אסור לשחטה א"כ יש לשהות ביום (לד) * כדי * וי' הכי אפילו לא נמר נבלו לאכול (ו) לאכול ממנה (לה) כזית צלי מבע"י (לו) (ואפילו אין שהות לנחמה ולנזקה (לז) תחלה) (טור) וכשיש שהות ביום ושחטה (לח) * אינו נוטל עורה א"כ שיר ממנו (לט) אבר אחד ומביאו עמו. הגה (מ) * וי"א (ח) דאין להפשיטה (מא) כלל אלא שחטה לנזק יו"ט וכן ראוי (מב) להורות (הגהות אלפסי פ' אין דנין: ז (מג) י"א * שחט בהמה (ט) בשדה לא יביאנה במוט או במוטה כדרך שעושה שם בשם הרשב"א ז שם בשנה

באר היטב

אסור למרוט הנוטל עסי"ג מ"א ע"ש. ומהגין שאין שומטין שום דבר אחר סעודה י"ט ראשון לנזק יו"ט שני ע"י הימר אכילה דבר מועט מהר"ל: (ט) נשדה. פירוש אפילו נחמה נזירה:

ביאור הלכה

חור וביאר אפילו צא לנזק ישראלי: * כדי לאכול ממנה וכו'. עין נמי"ד דנהמה נזירה אין להפשיטה אלא"כ נזק לה ביו"ט גופא והיינו אפילו נזק רב לכזית משום דא"כ לכזית בשר בלא שחיטה ומותר ממילא ג"כ להפשיט כל העור מן הנהמה משום דא"ה מימנע ולא שחט [וכי"כ הפמ"ג ב"א] ואין להקשות הלא קי"ל דבשיל מימנע ולא שחט אין להמיר איסור דאורייתא כמו שכתב המ"א בתנ"ו סק"ח והשפטה הלא מלאכה גמורה היא ולא היה לנו להמיר כ"א הפשט מקלם העור כדי לטול הכזית שחמיה ולא יותר דכל שיעור הפשט והפשט שהוא כדי לפשט קמיע יש עליה שם מלאכה בשבת ומידי עליה (דראיתא גרמז"ס פ"א מהלכות שבת הלכה ה) י"ל דביו"ט אין צוה איסור דאורייתא מטעם הוואל ואי מיקלעי ליה אורחים הרבה שזכרים לאכול היה צודאי ומותר להפשיט בשביל כולם כדי להאכילם השחט נמי ליכא איסור ואין צוה רק איסור דרבנן ומותר בשביל דא"ה מימנע ולא שחט ולפ"ו אין מותר להפשיט כל העור רק בשביל שהות כדי להאכיל לנ"א כות ללי עכ"פ מצע"י אבל אם ירצה לשחוט סמוך לערב כדי לאכול ממנה כזית ואין שהות ללול ולהאכיל לאורחים הרבה אין מותר להפשיט רק כדי לרבו להבשר שנוטל ממנה: * וי"א דאין להפשיטה כלל. משמע מלשון זה לכאורה דאפילו הפשט קלם כדי לנזק הריא"ג ג"כ אינו רשאי וכן משמע מ"א סק"ז ע"ש אכן נראה דזה דוקא כשאין פנאי ביום לנזק הריא"ג לכן אין רשאי לפשוט כלל משא"כ כשיש פנאי ושוחט אותה שחוטש שחא תמות עד שתחשך צודאי נכון יותר שיצדוק הריא"ג להכשיר הבשר כראוי אי מקלעי ליה אורחים ואין להחמיר אלא אהפשט דכולא בהמה ומשום דלא חמירו חכמים בזה משום דהשחט עכ"פ לית ליה אורחים שיעברו לבשר והנה מדברי המ"א שם בסק"ג דמלה דין דאין נזק דקריה משום דאסור להפשיטה ומשמע לנאורה מזה דאפילו יש פנאי ג"כ אין להפשיט ולנזק אחר שכן דעמו לאכול בשר מ"מ לענ"ד נראה כמ"ס ובפרט דנלא"ה הרבה פוסקים מולקין על הג"ה זו וכמו שכתבתי בשה"פ וע"כ עכ"פ צודאי אין להחמיר בנזוף זה: * שחט בהמה בשדה לא יביאנה

אכילה (לח) ואע"ג דליכא צוה איסור דאורייתא דהואל אי מודמני ליה אורחים שהיו נזכרים להבשר לאכול היה צודאי מותר להפשיט [אבל זהו רק בשם (לט) שהות ביום כדי להפשיט ולהאכילם] השחט נמי מותר עכ"פ מדרבנן מיהו אסור ודעת המחבר דכשם שהחמירו בשחיטה משם הפשט ממון כן החמירו נמי בהפשטה משום הפשט ממון שלא יסריח הבשר ועיין במ"א ור"י וס"א דהעיקר דבזרי המחבר (מ) ורק לנחמה יש ליהרר [אכן זהו דוקא בנזוף שיש לחוש שאם ימחין עד הערב תסרס הבשר (מא) אבל בלא"ה צודאי אסור עכ"פ מדרבנן להפשיט] וכנה הפמ"ג דכ"י בשם שהות הרבה אבל אם שחט סמוך לערב וא"א לאכול כ"א כזית אסור להפשיט העור מן המורה הואיל דליחא צוה הסבירא דאי מודמני ליה אורחים אחר דאין שהות לאכול יותר: (מא) כלל. וכן השוחט (מב) עוף מפני שהוא מסוק ואין דעמו לאכול ביו"ט אסור למרוט נוטלו: (מב) להורות. ואפשר דאם יפשיט ע"י שינוי כגון בקוק או בקנה דעלמא ג"כ אין צוה אלא משום שנות אין להחמיר בזה אחרי דהרבה מקמימי עס דעת המחבר וכו': ז (מג) אם

שער הצינור

(ג) משא"כ צביה דאם נולדה בשבת אסורה ביו"ט משום הכנה ההם ע"י לידה נשחטה שעי"ו ראויה אח"כ לגדל אפרוח [הרא"ש] ועיין במ"א שכתב עוד טעם משום הר"ן ומ"מ דלא שייך בעניינו הכנה ליו"ט משום דשבת הכינה לעצמה דע"י הלידה ראוי לשחטה לחולה וחזי ע"י השחיטה גם לזכר צדומא דראיתא בסיון ש"ח ס"ב ועיין בה"י רע"א הנ"מ שיש בין אלו השני טעמים: (ג) מ"א וס"א: (לד) רבינו ירוחם וס"פ: (לה) אבל אם אין נזק לה רק שאולא כזית ממנה כדי להמיר לו השחיטה זהו בכלל הערמה ואסור [וא"ה ופר"ח]: (לו) רש"ל וצ"ח וגם א"ר מלמד כן וכן בספר קהלת יעקב [מנעיה"מ משכנות יעקב] הקדים דאין להמיר לשחוט בל"י שהות לנזדקה. וגרסה דאם יש שהות עד שקיעה חמה חמה ממנה כזית ללי יש למקוץ על דעת השו"ע להקל [וכידוע דבאמת הלא קי"ל כר' יוסי דעד זאת הוכיזים יממא הוא (אם לא כשנראה שני כוכבים דאז גם לר' יוסי ציה"ש הוא) רק דמחמירין לנחמה כר' יהודה דציה"ש מחמיר מיהא אחר שקיעה] דהיינו אם עד שיראה שני כוכבים יש שהות להפשיט ולנחמה ולנזק ולאכול ממנה כזית ללי מותר לשחוט דיש כמה אחרונים שהעמיקו להקל כדעת השו"ע עיין בנזוף ושולחן ע"ש וס"א: (לו) פוסקים: (לח) מ"א וס"א: (לט) פשוט: (מ) הגר"ו: (מא) אחרונים: (מב) מ"א וס"א:

ליקומו דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף י"א כתב שא"צ שהות כדי לבדק קודם אכילת הכזית ואע"פ שלא יאכל שום אדם ממנה כלום ביו"ט.

בחול אלא (מד) יביאנה בידו (מה) איברים איברים: ח' עוף שנדרס ברגלים ויש לחוש שנתרסקו איבריו (מו) ולכן צריך שהייה מעת לעת ובדיקה אחר שחיטה מותר (מו) לשחטו ביו"ט (מה) ולא חיישינן שמא ימצא (י) [ג] טריפה (מט) אע"ג דאיתליד ביה ריעותא: ט' בכור בזמן הזה שאינו יכול לשחטו בלא מום (ג) אין חכם יכול (יא) (נא) [ג] לראותו ביו"ט אם יש בו מום 'אפילו אם עבר וראהו

באר היטב

(י) טריפה. וי"ש"ש כחז דנמוקס שהטריפות מלויות כמו הכשרות אסור לשחוט ביו"ט ק"ו היכא דאיתחזק ריעותא. והאידנא אין נוהגין בזמנינו לשחוט שום בהמה ביו"ט אפי' היכא דלא שכיחי טריפות עכ"ל. וי"ל דכשצריך לה ביו"ט יש להקל וה"ה במסוכנת מ"א. ועיין במשנת חות יואל סי' קנ"ח ומ"ש בצורף: (יא) לראותו. כתב רש"ל בפ' א"ל דשרי לתכס לראות הבכור ולשחוק ולא להחירו אפי' גמר בלבו שהוא מום דדברים שבלב אינם דברים לענין אסורי שבת

ואסור כמו דק"ל לעיל סי' של"א וצו"ד נמי שלא מל מעולם כו' ע"ש: דהבא בעוף שמדקס כו' ע"ש סי' קנ"ח ומ"ש ע"ו וגם לישב זה ע"ש: (ג) לראותו. ענה"ט וכחז גר"י בשם מהר"י מלכו דאפי' אין לו מה יוכל אסור להחירו בכור ביו"ט ומ"ש בש"ע ואפי' עבר וראהו עיין בח"ס

משנה ברורה

שחט בהמה. מדקתם משמע דאף בבהמה (מג) צריכה דינא (הי) (מד) יביאנה בידו. אע"ג דמיפשי ע"ז צהלוכל מ"מ (מד) עדין טפי כדי שלא יהא כעובדא דחול ועיין בפמ"ג שמוה"מ מהר"ן דאפילו ע"י שינוי (מה) אין כדאי להביא על ידי מוט: (מה) איברים איברים. ואם א"א לו לשנות להביא איברים איברים כגון שצריך להמיר להביא לאורחים נראה דמותר להביא ע"י מוט ומוטה [א"ו] וע"ש דמוכח דבמסוכנת יש להחמיר ללישנא קמא גם באופן זה ואין להקל אלא בצריחה: ח' (מו) ולכן צריך שהיה מעל"ע. כדי שלא תהא ריסקו איברים ואריך ג"כ בדיקה דנדי דודאי לא נתפרקו איבריו מדשהה מעל"ע מ"מ שמה אירע ריעותא באיברים הפנימים ונערף ע"ז: (מו) לשחטו ביו"ט. היינו אחר ששהה מעל"ע אף שהוא מחוסר בדיקה עדיין (מו) ולפי דעת הג"ה צו"ד סי' נ"ח ס"ה דאין אנו בקיאים בבדיקה כל האיברים (מו) לא משכחת דין זה לדין והרמ"א לא העיר בזה שפקדון מה שכתב צו"ד שם: (מה) ולא חיישינן וכו'. ולע"ג דלריך בדיקה (מה) מ"מ כיון שהיה לו מתחלה חזקה דכשרות דרוב בהמות ועופות כשרות הן מותר לשחטו דמעמידין אותו בחזקת היתר: (מט) אע"ג דאיתליד ביה ריעותא. וה"ה (מט) נפקק נקוצה צוקן וכה"ג דמותר לשחטו (ג) וכ"ש היכא דליכא ריעותא

שער הציור

(מג) ט"ו וכ"מ בב"י: (מד) מ"א וס"א: (מה) ולענ"ד אין ראייה כ"כ מהר"ן דלפשר דכונתו בלישנא בתרא לחלוק על הלישנא קמא דקוצר דנא"א לשנות ממוט מותר לישא המוט דכרכו וי"ל צ"ל אסור אצל לעולם היכא דנשא מוט ע"י שינוי אף ללישנא בתרא מותר בין במסוכנת בין בצריחה ולענ"ד בצריחה ע"י נשיאת המוט בשינוי יש להקל ונפרט היכא דא"א להביא איברים איברים: (מו) שולחן ע"י שטיס: (מו) דגם בעוף צריך דינא דהג"ה כמו שכתב הש"ך שם צו"ד סי' נ"ח סק"ד: (מח) מ"א בשם הד"מ וע"ש מה שהקשה אמה שהכריע הרמ"א כהר"ש לעיל להחמיר לענין עגל שולד צו"ט ולא הפריס ע"ג קרקע ומה שמירך הד"מ דבהמה ועוף אינו חזק כשרות לא הביטוי דלדרכה הכא ליכא למ"ד דאם למשל נאבד אחד מאיבריו שלא בדקו דיש להכשיר בדיעה דאפילו לפי מה שגלה השאגה אריה לומר בבדיקה זו מדרבנן היא מ"מ הוא חיוז גמור ומכ"ס לפי מסקנת הס"ס בבדיקה זו היא חיוז מדאורייתא] ואדרכה הרמ"א כחז שם צו"ד דאפילו בדיקה לא מהני לדין ושם הביאין אפילו בדיקה לא נריך דבית הרמ"ס אין בו משום ריסקו איברים ולולא דמסקנפיה הו"א סבירא דחדי דלפשר דשמוס שהעגל כך איכא ליתיש יוחר שמה ימלא אח"כ שמתקלקל אחד מאיבריו הפנימים ולפיכך אינו יכול לעמוד וממלא ששחט שם ללורך אמנם לריעא אין י"מ כ"כ דכבר כתבנו דהאחרונים חולקים שם על דינא דהג"ה: (מח) מאירי ופשוט: (י) ב"י מוטאר בא"ו ודלא ככ"ח: (נא) הא"ו ור"ח והרב דרש"י מובא במאירי וכן הביא בא"ר בשם רמב"ן וכן הקב"ס בש"ס: (נב) הא"ו דהא בזה תליא ע"ש וכ"כ הי"ש להחמיר בוהיה: (ג) עיין בגמ' ומה"א ושע"ת וס"א: (ד) שע"ת ולענ"ד במקום שהוא לורך גדול יש לענין בדבר דענה המחבר הוא דעת כמה ראשונים הרמב"ם והרא"ש והרשב"א והמאירי וכן פסק הפרי"ם ואם נקטר דלענין שמיטה שמתין מתוך המחבר ללורך וכו' וכמו שהבאר הפמ"ג בנעטם המחבר הוא רק פסיקא דרענן וכו': (ה) מ"א: (ו) מתקנת הפוסקים: (ז) כסדרת רש"י ולפי מה שהוקיפו תנלין זה שארי ראשונים עיין מגיד משנה ומאירי ומה"ד סימן נ"ד: (ח) מה"ד סימן נ"ד וכמסקנת המחבר צו"ד סימן ש"י וכפי שאסברה לה במאירי בפלוגתא דשוחט את הבכור ואח"כ הראה מומו וכ"כ הרמ"ו: (ט) י"ש"ש ואף שבתאמר מדרבי וכן בח"מ גמגמנים מה כפי' שהסבירו הדברים נפנים אין בדבריהם כדי לדחות עיין שם ועיין בפמ"ג שמה"ד דאפילו אם הכהן לא נשחטו ג"כ אסור משום

הוראה נלמוד:

הלכות יום טוב סימן תצח

קט באר הגולה

ומצא שיש בו מום (נב) אינו יכול לשחטו (נג) * אבל אם נולד במומו ועבר וראהו * נשחט על פיו (נד) * ואם ראה המום מעי"ט וראה שהוא מום שראוי לישחט עליו * יכול לחקור עליו ביו"ט אם נפל בו המום מאליה ומתירו: הגה ואם נפל כנור לנור (נה) אסור להעלותו דלא אינו ראוי לשחטו (נו) אלא עושה לו פרנסה נמקומו (נז) (נח) רצה זה שחטו וחזור (נז) ומערים ומעלה את השני (נט) רצה זה שחט רצה זה שחט: יא [ד] בהמה חציה של א"י וחציה של ישראל (ס) יכולים לשחטה ביו"ט (סא) ואפילו יש

שערי תשובה

י"ט עכ"ל: (יז) ומערים. דמשום דער בע"מ התירו להערים ועכ"פ נרץ לשחוט אחד מהם. ומשמע דאם נפלו בהמות שאין כ"ט כתב שאין חילוק בין בהמה ישראל לבהמה קצא א"י המוכר לישראל בשל ישראל וגם המשע השיע שידוע שר גדול ויקח כולה הוא חש רחוק ומכ"ש כיון דנכחז שזר כגי וא"ל ק"ס שמה ממלא טריפה ואמ"ל בשל ישראל וגם המשע השיע שידוע שר גדול ויקח כולה הוא חש רחוק ומכ"ש כיון דנכחז שזר כגי וא"ל ק"ס שמה ממלא טריפה ואמ"ל

באר היטב

י"ט עכ"ל: (יז) ומערים. דמשום דער בע"מ התירו להערים ועכ"פ נרץ לשחוט אחד מהם. ומשמע דאם נפלו בהמות שאין

משנה ברורה

כלימוד תורה בעלמא ולא אסור: (נב) אינו יכול לשחטו. אע"ג דמשום דעבר חכם אלא דאין רואין אין סבירא לאסור מ"מ אסור משום (ס) מוקצה לא מיבעי אס הומס ביו"ט דזודאי לא מיחזי מערב ביו"ט ואפילו בהומס (סא) מערב ביו"ט ד"ל דעמיה עליה למשאל לחכם ביו"ט ואם יתירו יאכלנו מ"מ כיון שאסור חכמים לראות מומין ביו"ט א"כ ע"כ אסור דעמיה מיניה דלא אסיק לדעמיה שיהא חכם או אפילו ג' הדיוטות שיעברו לאסור דאין רואין מומין וכתבו הפוסקים דלכ"ע אסור בזה ואפילו למאן דשרי מוקצה בעלמא ביו"ט בהיקח הדעת כזה מודו דאסור: (נג) אבל אם נולד במומו. היינו שנו"ל ביו"ט ומום עמו ליכא כאן משום מוקצה שהרי ביה"ש היה ראוי הולד לאכול אגב אמו אס היה שוחטה ולהכי אף ששנו"ל אידידי שהרי נאסר כ"ו שלא התירו חכם מ"מ כשנמלא חכם והתירו אין לאסור משום מוקצה שהרי ביה"ש לא היה מוקצה ואם נולד חס והומס בו ביום עיין בה"ל איך דינו: (נד) ואם ראה המום וכו'. ר"ל דהיכא שעיקר ראיית הבכור היה בעיו"ט דהיינו שעיין בדינו אס הוא מוס קבוע והוקסם אצלו (קכ) שהוא מוס גמור רק שלא חקר ודרש עדיין אס לא פשע בעל הבכור בנפילת המום [שכל מוס שלא נפל מעצמו חס אחרים גרמו לו בכוננה אינו חסוד מוס ליטמט על פיו] בזה מותר לו לעשות חקירה ודרישה גם ביו"ט ואין זה בכלל אין רואין מומין ביו"ט: (נה) אסור להעלותו. ואפילו הומס מתמת נפילתו וכדמסיים דהא וכו' וטלטול שלא לצורך שחיטה אסור: (נו) אלא עושה לו פרנסה במקומו. ואע"ג דפסק המחבר לעיל בסיומן תנ"י ס"ב דכל דבר שהא מוקצה אסור ליתן לו מזונות

וכו' לעיר או גרשות הרבה כ"כ דשמיחי רבינו נפמ"ג בשם מ"א מלקמן סימן מק"י סקט"י: * אבל אם נולד במומו. ואם נולד חס והומס בו ביום כתב דפרי"ח דג"כ שרי למאי דק"ל בסיומן ש"ח דאין מוקצה למאי שבת וא"כ הכא שראוי היה בין השמשות אגב אמו אע"ג ששנו"ל נאסר מ"מ הרי חס ונראה כשהומס עיי"ש אכן מלשון הש"ס לא משמע כן וכן גמגמ בפמ"ג ובחמ"ד משה מלשון רש"י עיי"ש ומלאמי במאירי שעמד בזה דלמה לש"ס לומר נולד במומו הלא בהומס בו ביום כגי וכתב למחר דאפשר כיון דנולד חס דחיי גמור הוא ושיחזור ויהיה ראוי הוא דבר שאין עולה על הדעת דמילתא דלא שמיחא היא ולא דמי לזריחת השמש על פירות יבשים שירדו עליהם גשמים דדבר המזוי הוא ובי"ה אחריון דהואיל וביה"ש איחזי לכו כי אחי חבר הכי דמיה שקרוב להעלות על לבו של אדם שהוא חסוד ונראה בזה ה"א שרי והיינו נמי דומיא דנולד ומומו עמו אף בשעת הדימוי היה בו עיין שקרוב להעלות על לבו שהוא חסוד ונראה מכיון שהוא חסוד המום ואין לו אלא שיראנו לחכם אס עובר או קבוע כך נראה לי כדור עכ"ל הרי בדבר דלא כפרי"ח: * נשחט על פיו. ולפי מה דקד"ל דאין אנו בקיאין בענין כלו לו חדשו אין לשחטו (פמ"ג): * יכול לחקור עליו. עיין ט"ו שהביא טעמים הרבה לדינא דאין רואין מומין ומסיים דאם נתעבר איסור בהיתר לא נזל ואין בו פ' או יבש ביבש וליכא רוב ואח"כ מחוסף עד פ' או רובו בזה אין לחכם להורות ביו"ט וכמו בדבור עיי"ש ונראה דלא כתב כן אלא לטעמא דגמ"מ דמשום טלטול מוקצה שלא לצורך נגע בזה וכו' במחמ"מ מרדכי וכו' הגר"י בקו"א אלא דאין מוצא דברי הט"י מה מוקצה י"ש בנאסר שנתעבר בהיתר הלא עכ"פ ראייה היא לנכסם ביה"ש ומוכן לנכסיהו אין מוכן לאדם שנתעבר ביה"ש פ"ה"ה ואם מיירי שנתעבר בשבת וחזר ונמוקף א"כ הלא חזי היה ביה"ש לאדם ואין מוקצה למאי שבת ומלאמי בזה שום שהעיר קאמ מזה ועיי"ש

(סג) הכא התירו שלא ימות: י (נו) אותו ואת בנו כו'. דבהמות בעלמא שפלו (קד) דודאי מותר לו להעלותו אע"פ שאינו שוחט מהם כיון שאין ראוי להשחט ואפשר ליתן לו בשר הכי אצלו אותו ואת בנו שז"כ חז"ל לא חזי ומטלטל שלא לצורך וע"כ נרץ להערים: (נה) ואינו שוחט. שמואל לו עליה (סה) שמה חזירו שמן ממנו והתירו לו להערים (סו) משום דעב"ה (סז) ומשום הפסד ממונו: (נט) רצה זה שחט. ומשמע (סח) דעכ"פ מחויב לשחט אחד מהם אכן הרבה פוסקים (סט) הביאו בשם הירושלמי דאם רוצה אח"כ שלא לשחוט אחד מהם ג"כ הרשות בידו דעכ"פ העלאתו הייתה בהיתר ומ"מ כתב בעבודת הקודש להרשב"א דלראי לחוש ולהחמיר ולשחוט אחד מהם שלא יהא ניכר ההערמה: יא (ס) יכולים לשחטו. כיון (ע) דא"ל לכזית שזר בלי שחיטה אינו עושה הישראל בשל עכו"ם כלום אלא לעצמו הוא עוסק: (סא) ואפילו יש להם שחיתים. דהיא אפשר לומר אס העכו"ם מתהלך לתחלקן יתלקו מחיים קמ"ל דאין מחויב לתחלקן לא מיבעיא אס אינו (עא) נרץ רק חזי בהמה ליו"ט א"כ כשיחלקו ויתערך לשחוט

שער הציור

(ס) חוס' ומאירי וז"פ: (סא) מסקנת רוב הפוסקים עיין פרי"ח וז"מ: (סב) ואף שבעל הבכור לא ידע עדיין גמר הדין מ"מ אין מסתע דעמיה ממנו שזי וקסבר למחר יתירו ההכם אכן מדברי הא"י משמע דדוקא בשכר אמר לו ההכם שהמוס קבוע עיי"ש וז"ע: (סג) הגר"י בשם מגיד משה ועיין בסיומן תנ"י מ"ש שם עניק הדין: (סד) כן מלמד המ"א וכן החליט הא"י והגר"י וז"א: (סה) רש"י שבת קי"ז: (סו) רמב"ם ובסוגיא שבת ה"ל: (סז) עבודת הקודש: (סח) מ"א בשם המ"מ: (סט) העשירו ועיניו לקט ומאירי בדף כ"ו ע"א וגם הרשב"א בעבודת הקודש ע"ס הדין: (ע) גמרא: (עא) מ"א בשם הב"י וכו' הלוש דלא כט"ו דמחמיר בזה בשחיטת שוה לגמרי ראייה ראייה ממה שכתב החוס' לגבי עישה וכבר השינו עליו כמה אחרונים הא"ר ונה"ש ותמ"ד משה ובגדי ישע ומור וקציעה דלא דמי כלל לעישה שיש לו שותפות עם העכו"ם דהתם ערע בלישה ורדידה ואפיה יתירא שאין לו בה אלא חיה ושמי למדור הקמח ולאפותו ולעצמו וכמו שכתב המחמיר משא"כ בשחיטה דמד ערסא הוא ולא לכית בשזר בלא שחיטה:

הגהות: (א) עיין שם במ"ז סק"י כ"ט: (ב) ושם מ"ז סק"י כ"ח:

ליקוטי דברי הרב (א) ובשו"ע הרב סעיף י"ח כתב בהפרי"ח. (ב) ובשו"ע הרב סעיף כ"א כתב אבל עכ"פ צריך לשחוט את א' מהן. (ג) ובשו"ע הרב סעיף י"ט לא כתב שהחכם צריך להודיע לבעליו כדי שלא יהיה מוקצה. (ד) ובשו"ע הרב סעיף י"ח כתב שאם כלו לו חדשיו מותר לשחוט בינם שוב.

כשרה שמה לא יקנה הישראל ממנה. וז"ל דחשש השני אין נכנס בגדר ספק וגם כי הוא ספק א' שמה יאכל הישראל או לא יאכל בו וגם שז"ל כתב הגאונים שלפנינו הסב הישר דברו והוא וז"ל המציא חומריו מן מדעתו והבן המיקל לא הפסד ע"ש. (להלן לא שטות ר' ויעין לחשול אברהם לשטות השניה מ"א. ונבס' אליה רבה הסכים עם הלבוש וירש"ש ט"ו.) (ד' דדו. ולא ככלי עמ"א:) (טו) וכתב הט"ו נראה דנשעת הדמק שלא לבטל שמחת י"ט מותר ליקח עפר מן

שגמגם מנלד זה דמיינן לנו למילף מבכור לבאן דלמא מוקלד דע"ה חמיר טפי וגם מאחר מרדכי פקפק בעיקר דינא דט"ו אפילו לשעמא דגמ"ג עי"ש וכ"ל לפי שעמא שכתבו במשה ברורה לדינא דאין ורואין שדאין מוקס לכל דלמות שח"ה הוראה לככור כ"ה ממח"ש"ל לעלעס ה"ה דינא דה"ט"ו אין לו מקום וכן מלמא לבגדי ישע דחמה בפסיוטא דברי ה"ט"ו מהלכה עי"ש כמה טעמים: * לחלוש הצמר. עיין במ"ב מה שכתבו דחלישא הוא עקירה כללחר די וכן מוכח בגמרא בכורות ו"ה ופיר"ש שם עי"ש כן בחספות ש"ד ד"ה ורואין דלפי מקנתה הגמרא חלישא מקרי עקירה כללחר די וכן הוא בגמ"ש עי"ש ומעט ש"ד דעת הרמב"ם להחיר לכתולה בחלישא משום שמחא וי"ט ולשון הלכות אין מדיק מה כלל: * בידי. עיין במ"א שגשאר גמ"ע על הרמ"א והגאון ר"ה יונהן דמיושע וי"ט וכן הלכות וי"ט וכן הפמ"ג וש"א יעט קושימו והוכיחו מהרמ"ש משמע כהמ"א. ועד עוד דהמ"א כתב דלם חולש כלי הוא גוזה ולא מוכרח הוא לחפשי דדוקא א"כ גוזה כלי אכל חולש כלי מקרי עוקר מגידולו כללחר די וכן משמע קאם מפירש"ש שם ד"ה כללחר די דאין דרך להלכות גמג"ג לגוזה ומשמע מזה דלם חלישא די כללחר די ופ"ה אכרי גוזה שם כנכור וכן כנאן ביו"ט משום דחלישא עי"י כלי גוזה כנאן ועבור וי"ד סימן ש"ח משמע דכדברי שכתב ש"ד לחפור הכלי משום דגמג"ג כנאן א"כ כתב דהו גוזה אכ"כ מלמא שבע"ה הלכות וי"ט ממד"ג א"כ כדבריו א"כ גמג"ג פקח כלל גדול סימן וי"ו משמע כהמ"א דחולש אמר כלי מקרי דרך גוזה וכן משמע שם בפרי"ש בדבריו עי"י: * ואם נתלש נתלש. עיין במ"ב משי"כ דלא יחיו וכו' והוא מהרמ"ם והובא עבור ור"ה דהרמב"ם מיייר נתלש לכתולה פשוט דה"ה לשיטת התוספות והא"ש ודמורח כנאן שם:

שער הציור

(עב) ב"י ירש"ט ו'טו: (עג) פר"ח וענין זה כתבו ג"כ הלבוש ירש"ט: (עד) מ"א והעתיקו הגר"י והח"א אצל הא"ר כחז דמלנוט ירש"ט משמע דלף בהה"ג שרי ענין נק"ר צ"פ דלפ"ה כמחז דכן משמע ג"כ מפר"ח להקל: (עה) קרקן נמנאל ש: (עו) כבורות כ"ה: (עז) חוספיה והרל"ט: (עח) גמירא ש: (עט) צה"ל ה"ה' לארבעה טולא שער גבי העינים מ"כ חוליה דגוזו הוא דדרכו תכליט"ה: (פו) לבוש: (פז) ח"א: (פח) ענין גמירא דמהה לארבעה הרל"ט: (פד) ונחמתי ונחמתי גמירא אלא דער חרל"ט: (פע) מנשה מנשה: (פס) עינים:

ליקוטי דברי הרב א) ובשו"ע הרב סעיף כ"ג כתב אבל אסור לפנות ע"י סכין או כלי אחר, מפני שא"ל לו ליהרר היטב שלא יתלוש וקרוב לזדא יתלוש, ולפיכך אע"פ שאינו מחבון לכך אסור. ואפילו אם א"ל לו לשחוט אא"כ תלש הצמר או הנוצה בידו או ע"י שיפנה אותה ע"י שמשכס אילך ואילך ע"י כלי, אעפ"י אסור לעשותן כיו"ט. (ב) ובשו"ע הרב סעיף כ"ב כתב כשיטה זו. (ג) ובשו"ע הרב סעיף כ"ג כתב שהוא אסור מדאורייתא משום עוקר דבר מגידולו.

הלכות יום טוב סימן תצח

קרי באר הגולה

(עא) מבע"י ואם עבר ושחט אם יש לו (עב) דקר (פי) כעין יחד של צרל שחפרין בו את הקרקע) נערץ מבעור יום (עג) בעפר תיחוח (עד) מכסהו בו (אפילו היה צריך (עה) לכמה דקירות (רי) (צ"י): טו יאפר כירה שהוסק מע"ט (עו) מותר לכסות בו אבל אם הוסק ביו"ט (עז) אסור (עח) אלא א"כ * הוא (זי) חם * שראוי לצלות בו ביצה * יאם שחט מותר לכסות בו (עט) אע"פ שאינו ראוי לצלות בו ביצה (פ) (ומהו עדיף טפי לכסות דקר נעון בעפר תיחוח אם יש לו) (צ"י בשם הרא"ש וטור):

שערי תשובה

ס"ק ג' ועין בגור"ל כלל ד' סי' ד' מ"ש רש"י הומנה צפה היינו לעפר שלמטה אבל לעפר שלמעלה אסור לטלטל ע"י הומנה וצריך שיעשה בו מעשה ודלא כמו דנהיגי טבחי מחא לטומין עפר צפה ולכסות בו מלמעלה ומכ"ש בעפר שרגלי הריס דורסים לא מהני ליה הומנתו כו' ע"ש:

ביאור הלכה

שם כמה שסיים המדריך נעצמו וכתב וצפרק כלל גדול פירש לאסור משום ר' אליעזר ממין הלא שם מיייר כשחושל במחבין דלא שייך המירל דר"ש וצכאן המיר דוקא בזיתו ממחבין כדמוכה צנפון דכריו וצ"ע וכן כחצ בפמ"ג צמ"א אות י"ב וכן כחצ במחבין משה בשם הפרמ"ח ודלא כד"מ שם ד"ה וכן ביו"ט:

* הוא חם וכו'. מכלל שחומר לכסות אף בצפר חם [אחרונים]:
* שראוי לצלות בו ביצה. עין מ"א שכתב דגחלים עוממות אסורין בטלטול ביו"ט ועין במה"מ שמהם מאלד ממחי מוקפה י' צהו הלא גחלים עוממות חמין הם עדיין אלא שנקטמו קצת ודלעיל בסמין רי"ג ואפשר לנצל צהו ור"א אמאי גרע מאפר חם ע"ש. ובמהל מבוחר להדיח כספחים כ"ו דגחלים עוממות מאפר צהו וכן בספר קרבן נחנאל חמה ע"י דהא עדיין עומדין למלאכתן הראשונה וצ"ע כחצ דנ"ל דע"ס הוא צמ"א וצ"ל מותר לטלטלן וע"כ י"ל דעוממות לאו דוקא אלא גומא גחלים שנקבו וכן מוכח בפמ"ג שכתב גחלים כחיים שאין חמים היום מעשה חדש כמו אפר ור"ל דגם גחלים מקרי טולד כמו אפר דמיקרא עזים והשתא גחלים ועין במה"ש שכתב דאם הוצעו שזו מותרין וכמו אפר ששנעין וחור ונתחמם כמבואר לקמן תק"ו צמ"א ומשום דאין מוקפה לחי שזת וה"ה דמותר לנפוח צהו אם מונחים אצל גחלים לוחשות כדי להצטערין ואע"ג דע"י הנפחה וזים ממקומם לית לן צה. ובעיקר הדיון יש לעיין לעני"ד אף בנלטנו לגמרי אין זה מעשה חדש דעדיין עומדין להשמישן הראשון דכשם שמקיין צעזים ה"ה בגחלים לזלי וצפרט בימינו שמצטערין המיחם רק בגחלים אח"כ מהלחי שמצטערים בשם ספר קהלם יעקב שמסכים דגחלים קטנים שאין ראוי להצטער אותן לצורך ציטול וצלי אסורין לטלטל אבל גדולים מותרים כמו עזים להסקה:
* ואם שחט מותר לבסות. עין בשע"ש העטם בשם הרא"ש משום דחד אסורא הוא וצריך ציטור דהא צמ"ג דף ח' ע"ב מ"ש ספק דעבד

באר היטב

הנא צידו אפי' אינו מוכן כלל לכסות בו אם אין לו אפר כירה שהוסק מע"ט: (טו) אסור. ואם הסיק עזים ע"ג אפר של אחרת ונתעבר האפר של היום צלל אחרת צענין שלא היה ניכר מעולם בטל צרוב כיון דעיקר איסורו הוא מדצריס. מ"א ע"ש: (זי) חם.

משנה ברורה

דמחשת רגזים הוא מלאכה גמורה דהוא מולדה דטוחן ולא הותרה ביו"ט וה"ה צאפר של הסקה שהוסק מצטור יום דמסתמא מוכן הוא לכל תשמיש וכלקמיה צט"ו וכשיש לו עפר מוכן או אפר יטלטלנו ויניח למטה במקום שישחוט ואחר השחיטה יכסו צם גס למעלה לצריך כיסוי תיחוח למטה ולמעלה כמבואר ביו"ד סימן כ"ח וע"ש ביו"ד דאם שחט ע"ג קרקע קשה ויש שם דם הרבה יטול קצת ממנו ויחמו בעפר תיחוח ויכסהו אכן אם נחיצה הדם קצת (פג) אסור לגוררו ביו"ט (פד) דשמה אחי לאשווי גומות דהוי מלאכה דאורייתא: (עא) מבע"י. דאם ירלה לחפור ביו"ט כדי לכסות (פה) יש צוה מרי אסורי אחד משום חפירת גומא ואחד משום טלטול העפר דהוא מוקפה. ומש"כ אם יש לו וכו' דאם אין לו לא יכסהו (פו) עד הערב: (עב) דקר נערץ כחפור יום. דעל ידי זה שנתון הדקר צקרקע (פי) הו"ל הקרקע כחפור ועומד ודעת (פח) כמה פוסקים דבעיין שיענן צהדיח לשם הכנה לצורך מחר: (עג) בעפר תיחוח. דבעפר קשה הלא צריך לכחוש כדי לכסות ואסור וכנ"ל ואע"ג דבתיחוח נמי (פט) הלא קעבד גומא עכשיו צהולאת העפר אין צוה אסור דאורייתא דהוא מלאכה שא"י לגופה וגם הוא ממקללן והמירו דדיעבד כשחט משום מנות כיסוי (צ) ומשמע מהפוסקים דחשש גומא אינו אלא כשהיה רק מעט עפר תיחוח צחמלע וצבדי קרקע קשה וכשנטול העפר נשאר גומא אבל כשהיה עפר תיחוח הרבה צבדי אין עושה גומא צנטיילמו שמי דשנטול העפר נשאר עפר אחר במקומו. ומ"מ לעיין לשחוט לכחמלה אפילו על סמך עפר כזה (צא) אסור דעניח דקר אינה הכנה גמורה להוציא מידיו מוקפה שרי מ"מ לא נטלו להעפר ממקום חיבורו מצטור יום ולא המירו ע"י נעית דקר אלא דדיעבד כשכבר שחט: (עד) מכסהו בו. וכמות האחרונים דאם העפר תיחוח היה הרבה עד שלא נעשה גומא ע"י נטיילמו העפר יכול לכסות דדיעבד כשכבר שחט אפילו לא היה שם דקר נעון מצט"י: (עה) לכמה דקירות. שכתנען הדקר להכנה מסתמא דעתו היה להכין מן העפר (צג) כפי השיעור שיצטרך לו לביסוי (צג) ויש מאחרונים שצוצרין דהכנה שהכין מאחרת לא מהני אלא לאותו דקר שנתן שהומיין לכך אבל לא לדקור מחדש בשביל זה וכ"ש להפוסקים שצוצרין דהטעם דבעיין דקר נעון מצט"י כדי שלא יהא חשש חפירה ביו"ט (צד) משום דלסור לדקור מחדש ביו"ט: (עו) מותר לכסות בו. היינו אפילו לשחוט לכחמלה ע"ד זה דהו"ל מוכן דכיון שהיה אפר מאחרת דעמיה עליה לכל מיילי שיצטרך: (עז) אסור. ואפילו להמחירין מוקפה ואפילו צנולד (צה) מ"מ צנולד גמור כזה דמיקרא עזים והשתא אפר כו"ע מודים דאסור בטלטול. ואם הסיק עזים היום ע"ג אפר של אחרת ונתעבר האפר צאפר של אחרת צענין שלא היה ניכר מעולם צפ"ע צלי תערוכות דצוה ליכא כלל דדבר שיש לו מחירין אפי' צאלף לא צטיילן (צו) בטל צרוב: (עח) אא"כ הוא חם שראוי וכו'. דאחרת צענוד עזים היו מוכנים להסק ולצול וללוח וועדו בתשמישו זה ואידי דמזי לאפוכי ציה מידי (צו) ללית ציה שקיל ליה נמי ומכסה צו להדיח: (עט) אע"פ שאינו ראוי. דשרי רבנן (צא) מוקפה דדיעבד שלא לנצל מנות כיסוי: (פ) ומיהו עדיף טפי וכו'

שער הציון

(פג) מ"א וצ"א: (פד) מהש"ש ציטור דברי המ"א: (פה) חוס' ור"א: (פו) צמ"א דעת רש"י ור"מ: (פח) מוספות ור"א: (פט) גמרא ופוסקים: (צ) חוס' וצ"פ: (צא) פרי"ח בשם הרשב"א וצ"פ הגר"ו ודלא כחביי חיים בשם חידושי מהר"ם: (צב) ופשוט דממקום שרובה לדקור עמה הדקר מחדש מיירי ג"כ שהיה העפר תיחוח דלא יצטרך לנחשו: (צג) הטי"ו לקמן צמ"ט: (צד) צ"מ: (צה) אחרונים: (צו) מ"א וצ"א וצ"א ועין צמ"מ מ"ש צוה: (צו) רש"י ועין צמ"ג שמלד דאפילו אינו ראוי רק להפסיד משקה שנתנן ג"כ אין עליו שם מוקפה: (צא) ואף ע"ג דבמ"ד לא שריין לכסות רק צהם היה דקר נעון אבל לחפור לכחמלה אסור שאני התם דלחפור מותר אסור מוקפה גומא דג"כ אסור לכחמלה אפילו צמקללן וצכנן זה העמידו חכמים דצריהם משא"כ כאן דליכא אלא מוקפה לחוד [חוס' והרא"ש]:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ל"ב כתב שיכול אפילו לדקור כמה דקירות.

טז הכניס (יט) עפר הרבה (פא) לביתו לצורך גינתו (פב) והוא כנוס במקום אחד מותר (פג) לכסות בו שכל זמן שהוא צבור דעתו עליו (פד) לכל מה שיצטרך אבל אם הכניס מלא קופה לצורך גינתו לא שמאחר שהוא מועט בטל: יז * המכניס אדם (פה) מלא קופתו עפר לבית (עט) (פז) בסתם ועושה בו כל צרכו (פז) (וע"ל סימן ש"ח סעיף ל"ח) ולא אמרינן שהוא בטל (פה) אגב קרקע הבית והוא (פט) שייחד לו קרן זוית (צ) דכיון שלא שטחו מוכחא מילתא דלצרכו בעי ליה (צא) ואם הוא נמי איירי בעפר מיוחד כמ"ש הטור וה"כ

באר היטב

מכאן שמוחר לבסות באפר חס ולא כיש טועין ואוסרים כיסוי באפר חס. טז: (יט) עפר. ובעפר מיוחד מיירי שאינו ממוסר לא, חפירה ולא כתימה אלא הכנה כמ"ש סי"ז. ואע"ג דס"ל לעיל בסי"ד דלי ליכא דקר נעוץ שיך חפירה היינו בקרקע עולם אצל הכה שהביא עפר ממקום אחר ואינו בקרן וזית לא שיך חפירה כלל צ"ל. והטעם כחז דכאן איירי שאלתו עפר מיוחד מונח על הארץ כמו הר וכל שהוא נוטל משם למעלה אין שייכות חפירה ובסי"ד דבעי דקר נעוץ איירי בקרקע שזה ואעפ"י שהוא עפר מיוחד מ"מ כל שהוא נוטל משם היו חפירה במה שהוא

ביאור הלכה

גומא משמע להדיא דאף באפר כירה שיך גומא וכגון שלא יחזור ויפול כשיקחנו וז"ע שלא העירו בזה משם: * מכניס אדם וכו'. היינו מנע"י וכן מובא לעיל בסי' ש"ח סל"ח דכיו"ט גופא סתם עפר וחול הוא מוקפה לד"ה. ואפילו לר"ש דמכונה בסי' ש"ח הג"ל דאפילו בשבת דק"ל בזה

ולא להגביה העפר עם הדקר (ק) שעושה גומא צידים: זז (פא) לביתו לצורך גינתו. היינו (קא) שדעתו היה בפירוש לצורך גינתו לשוטחה שם ולכן דוקא אם הוא עפר הרבה ומשום דכ"ז שהוא צבור וכו' אצל אם רק מלא קופתו לא ואפ"י הניחם בקרן וזית לא מהני משא"כ בסי"ז שהכניס לבית בסתם אפילו מלא קופתו מותר כשייחד לו קרן וזית וכדלקמ"י (קב) ויש מן הפוסקים שסוברין דדוקא אם הכניס לגינתו משם לאו אמרינן אם הוא מועט אלא קופה וכו"ל צ"ל דלכמה הגיה משא"כ במכניס לבית או לתוך אע"פ שלא הכניס אלא מלא קופה ויחד לו מקום אינו בטל: (פב) והוא כנוס במקום אחד. ר"ל (קג) שלא שטחם עדיין ע"פ גינתו אלא מונחים לע"ע כמו שהכניסם בצבור אחד: (פג) לכסות בו. ואפילו (קד) לשחוט לכחלה ע"ד עפר זה וכמו שמסיים שם זמן וכו'. וכתבו האחרונים דסעיף זה מיירי גם כן בשיהיה העפר מיוחד כמו ההוא דסי"ד הלא"ה אסור לבסות בו ולענין לשחוט לכחלה [אף] לשאר נריסין] צריך שיהיה מיוחד כ"כ עד שלא יעשה שום גומא צנטיילתו: (פד) לכל מה שיצטרך. ומשמע דלכל תשמיש מותר (קה) ויש פוסקים שכתבו שלא החירו אלא לענין כיסוי שהוא צורך מזהו אצל לשאר תשמישים לא ואפילו לענין כיסוי דוקא לדעבד (קו) אצל לא לשחוט לכחלה ע"ד זה ולא דמי לסעיף י"ז דלקמיה דכאן אין הכנה גומא כיון שעיקרו בזה לצורך גינתו ויש להחמיר כסדר זה: יז (פה) מלא קופתו וכו'. מעי"ט ומערה אותו על הקרקע: (פז) בסתם. ר"ל שלא חישב צדדיה לצורך גינה אלא בסתם וכנ"ל: (פז) וע"ל סי' ש"ח וכו'. ר"ל שמצואר שם (קו) דמותר אף לבסות בו צוה אף דאפשר היה לומר דכוונתו לא היה אלא לדבר שתשמישו מדין ודאי אצל לא לזה דאפשר שלא יעשה החיובו לרבו צדדיה דדוקא בזה שהכניסו לבית בסתם דלא אמרינן דדעתו לכל מה שיצטרך אצל אם הכניסו לדבר שתשמישו ודאי (קח) כגון שהכניסו לבסות בו דם עוף שדעתו לשחוט ביו"ט אסור לבסות בו צוה (קט) ויש מקילין גם בזה: (פה) אגב קרקע הבית. משום מיעוטו וכמו בסעיף הקודם: (פט) שייחד לו קרן זוית. וגם צריך לזהר ליעול ממנו צוהו לא לעשות גומא או דמייני שהוא מיוחד הרבה דמיך כשנוטל החול ונופל לתוך הגומא וסותמה [אחרונים]: (צ) דכיון שלא שטחו וכו'. עיין לעיל בסי' ש"ח צמ"ב ס"ק קמ"ד דאם שטחו נחבטל אגב קרקע הבית אפילו אם הכניסו בפירוש לנריסו: (צא) ואם הוא עפר מיוחד וכו'. דאל"כ הלא צריך כתישה ואסור. ואם מיירי שלא שטח עדיין צריך שיהיה העפר מיוחד כ"כ כל סביביו שצלקיתו לא יעשה גומא או שיעול ממנו צוהו [וכגון שהיה (קי) משופע וגובה קת] וכנ"ל דאל"כ אסור לכחלה עכ"פ לשחוט ע"ד זה וכמבואר למעלה. וכתבו האחרונים דעשיית גומא שיך אפילו בקרקע חלוש כמו

שער הציור

(נז) ב"ח ומ"א. וכ"כ הא"ר ופ"ח והגר"א והביאו ש"כ להדיא הרשב"א בספר עבודת הקודש: (ק) ונראה דלדקור כמה דקירות לבו"ע אינו נכון במקום שיש אף שהוקם בו ביום: (קא) האמר מרדכי בשם ספר ואלו וכן ביאר הגר"א ודלא כמו שכתב צ"ח: (קב) הגר"א ממשימתו הכ"י וכ"כ בנר"כ בשם זקנו ודוחק שם לומר דהאי לביתו שכתב צבור ושו"ע ר"ל לבנין ביתו דהיינו לצורך חורבתו ע"ש ופירוש האי שכתבנו בפנים נראה ויחז: (קג) כ"מ מרש"י: (קד) יע"ש וז"ח וט"ז וכן משמע מהגר"א לדעת השו"ע שסתם כפירוש הראשון שכתבנו: (קה) חוס' במירון בתרל: (קו) אר"י ורשב"א בחידושי ממשמעות הירושלמי הכניס עפר לטוח גגו או לסייד ביתו אם בל למלך אין מורין בן והוא כעין גינתו וחורבתו האמור בשם"י דלד"ר אר"י אלו מונח גם בהג"א אלא שכתב העמוד הג"ה זו: (קט) אר"י צהלות כיסוי הדם בסי' ג"א ואפשר דהר"ף והרמב"ם והרא"ש שם שטח שיחפור וכו' עיי"ש] והרשב"א כתב זה להלכה בעצוב"ק וכן כתב הפר"ח להחמיר בדעה זו וכן נוטה דעת הגר"א וכתב בן לצאר גם דעת התוס' במירון בתרל וע"כ י"ל להחמיר בזה: (קו) וכן פסק המהרש"ל והפ"ח. וכן מובא בתנאור וכן הפוסקים המאירי ולאפוקי מדעת הרשב"א בעצוב"ק דלד"ר אר"י אלו מונח גם בהג"א אלא שכתב העמוד הג"ה זו: (קט) אר"י צהלות כיסוי הדם בסי' ג"א ואפשר דהר"ף והרמב"ם והרא"ש שלא העניינו דינה דרבה דהכניס לבסות דם צבור אסור לבסות בו (דס) צוה ס"ל דלמסקנא דרמי ביה דרבי יצחק לא ס"ל כלל למלך בין ודאי לסקן דמה שדעתו היה להכין לדאי דעמו היה גם לסקן וכו' שאני משום התם חלבו ולכן השמיטוהו להאי מיימא חזו שפ"ס המ"א ע"י וז"ע למה וכו' ועיין במהמ"ש: (קי) ט"ז וש"א:

ליקו"מ דברי הרב א) ובשו"ע הרב בסעיף כ"ח כתב שאם הכניסו לדבר שתשמישו ודאי אסור לבסות בו צוה. ב) ובשו"ע הרב סעיף ל"א ול"ב כתב דאפר מוקצה עדיף מודק נעוץ. ג) ובשו"ע הרב סעיף כ"ז וכו"ח כתב דלכל תשמיש מותר.

הלכות יום טוב סימן תצח

קיא באר הגולה

ח משה חולין פ"ו
ב גמרא ב"מ ח'
י פשוט וכן משמע
מדרבי הרא"ש שם
כ ב"מ ח'
וכרבי יוסי ב"ר
הסניאה

עפר תיחוח מותר לכסות בו: יח (כ) (צב) "כוי" (פי' צריה שטולדה (צג) מחס' ולצי) (צד) אין שוחטין אותו ביי"ט ואם שחטו אין מכסין את דמו אפילו יש לו (צה) עפר מוכן (צו) מפני שהרואה יאמר ודאי חיה הוא דאם לא כן לא היו מטריחין לכסות דמו ביי"ט ויבא להתיר חלבו (צז) * ולערב אם רשמו ניכר יכסנו: הגה ודוקא ששחטו * בקרן זית וכהא' גוונא אכל אס שחטו באלמנע התער (צח) * אפילו דם בהמה יכול לכסות (צט) אס יש לו עפר מוכן (ק) דהוי ליה כגפר של רעי וזריך לכסות שלא יתלכלכו כליו בתער (הגהות אלפסי פרק קמא דבינה): י"ט (קא) י"שחט בהמה וחיה (כא) (קב) ונתערב דמם ויש לו עפר מוכן או אפר כירה אם יכול לכסותו (קג) בדקירה אחת שא"צ להרבות בשביל דם

באר היטב

ששחטו ולואה הוי ספק אס יעשה המיזוק לרזי במקום המאוס. י"ש"ש מ"א: (כ) כוי. עי"ד סי' כ"ח: (כא) ונתערב. בענין

ביאור הלכה

כ"ש דמוקא שרי אפ"ה שייך לגבי עפר שם מוקא: * ולערב אם רשמו וכו'. וכתבו הרבה אחרונים שייך ביי"ט סימן כ"ח קט"ז בשם הדרישה וכן הביא בלחוד אלהים אס בשם כמה אחרונים ועי"ש בחידושי רעק"א וכ"כ מהג"א דאפילו אס ירצה ליתן עפר מעט בכל ולקבל דם בחור (דגלי עפר הלא אין מקבלין דם בכלי משום דרך עוב"ס לשם זריקה לע"ג כמבואר ביי"ד סימן י"א) ג"כ אין נכון ביי"ט דבזה ג"כ יש חשש דשחט יאמר מדהתירו ליתן עפר ש"מ דודאי חיה הוא ונתנו לשם חסיו: * בקרן זית וכו'. עיין שם קכ"א ע"כ דמשמע שם דדוקא בשלפס שחטו אין צו משום גרף של רעי אכל בשאר התער לא חלקו בין אלמנע לוית וע"כ דסם אין נחשב כגפר של רעי וא"כ אף באלמנע נמי אסור ונע"ק: * אפילו דם בהמה. עיין מ"ב והמ"א הקשה ע"ז מסוגיות הש"ס דף ח' דמקשה א"ה בחול נמי ומשיי בחול אמרי לנקר חזירו הוא צריך ומדאסרין ביי"ט אלמא דבי"ט לא אמרינן לנקר חזירו הוא צריך ומוכח דאסור לנקר חזירו ביי"ט וכחז דדוחק לומר דהש"ס מיייר ששחט בקרן זית דא"כ אפילו בחול נמי עכ"ל ועיין בא"ר ותחומר מדרבי וכו' שלום שהסכימו לחזרו א' דהמ"א דהש"ס מיייר בקרן זית וקושיא המ"א דא"כ בחול נמי חזרו דבחוץ ביי"ט ושיי בא"ר ותחומר מדרבי וכו' אן ביי"ט כל שאין מטויף במקום עזבים ושבים אסור לנקות ונמירוס לוי פשוט כ"כ במש"כ לקמיה) דע דעכ"פ מוכח מסוגיות הסוגיא דאין לשחוט הכי לכתלה ביי"ט בכל גוויי ואפילו באלמנע התער במקום שהולכים שם כל בני הבית ואף דשם אין חשש בהסכיו דיחמו לנקות חזירו הוא מכסה. וכן משמע לשון ההג"ה דקאמר אס שחטו וכו' וז"ל העטם דלא ראו חכמים לחלק בזה לענין לכתלה. גס אינו מנואר כונת ההג"ה אס כששחט באלמנע התער מותר לו לכסות גס בשביל מלות חסיו לצד דלא שייך כאן בשביל הרוואים. או אפשר דבשביל כונת חסיו אסור בכל גוויי דלא חילקו חכמים בגזירתם באזהר מקום שחט וכמו שאסור לכתלה לשחוט בכל גוויי אלא דנא להתיר כאן רק אס הוא ירא שיתלכלך בדרך הילוכו דמותר לכסות בשביל טיטוף בגדיו וכן מלמד המ"א בסוף דבריו אלא דמלשון ההג"ה אפילו דם בהמה משמע מזה דכ"ס כיו דאיכא מלות חסיו ויקור חזירו. ומ"מ יס לדחות דהיכא דמכין לנקור חזירו דחושש לטיטוף כליו מותר לכסות ולכין גס לשם מלות חסיו משא"כ היכא דלא היה חושש בשביל טיטוף ועיקר כונתו הוא רק לשם מלות אסור אף דהרואין יאמרו לנקות חזירו וכו' עושה כיון דהוא עצמו יודע שאין כונתו רק לביסוי וכן נראה מהסוגיא דקאמר גס ליתלך וכו' ועיין בש"ס שם וכן ראיתי במס"ש ששניא הוכחה ליה מזה הסוגיא. ודע עוד דלענין נראה דאין לכסות דם כיו אף באופן זה שרואה לנקות חזירו אלא שייךין גס למלות חסיו דא"כ הרי יבטל בדים המלוא לפי הכלל דמלות לריכות כונה דאס לא היה מכסה כלל דמיייר שמכין לנקר חזירו כונתו ג"כ שייךין גס למלות חסיו. ודע דמצינו הגר"א שכתב דעמא דג"ה וזו דהר"א סובר דהסוגיא מיייר בעפר שאינו מוכן לגמרי דקור וכו"ג ע"ש וכן הוא ג"כ דעת הרא"ה בזה"ב בית א' שער ה' מוכח דס"ל דלפי מאי קד"ל הפוסקים דסוגיא קאי אפילו נמכות לא קי"ל בהג"ה זו:

שער הציון

(קא) מ"א והגר"ו וש"א ונא' מפסק בזה: (קצ) יו"ד סימן כ"ח וזהו סתם כיו האמור בכל מקום וגס בכלל ומה שמציין בהג"ה מלצי ומצי נקט מלתא דשכיחא דגס זה יש לו דין כיו: (קיג) רא"ש: (קיד) רש"ב"א בחידושי וס"ס עוד ונפרטו דאפשר שתיקיים המלוא בנזוא' יו"ט אס יהיה עדיין רשמו ניכר: (קטז) מאיר: (קטז) מ"א א"כ דהר"א: (קק) ואפשר נמי דנכון לכתלה לכסות כיו שלא יבוא אח"כ לדי כיוס כליו: (קיא) פרי"ח בשם הרשב"א: (קיט) פוסקים: (קכ) פרי"ח וכ"כ המאירי:

משנה ברורה

כמו בכלל שהעפר כבר נתלש ונחפר וה"ה בעפר שנכלים (קיא) ולפ"ז אין לתמוך נר בכלי מלא עפר אס העפר קשה קנת שנעשה גומא בתחיתו [דאס העפר תיחוח דכשזיאלתו חמור ותפול אין זה חשיב עושה גומא] ומ"מ להוליד נר מעפר זו אע"פ שנעשה גומא ממילא לית לן בזה: יח (צב) כוי פי' וכו'. ויש עוד מין כוי (קצ) שהוא צריה בפ"ע והוא ספק חיה ספק בהמה ויהיבין להו חומרי שניהם דטעונין חסיו כחיה ותלכן אסור כבהמה: (צג) מחיש וצבי. ר"ל צבי הנה על המישה דאלו חיש הנה על הנציה אף דג"כ חלבו אסור מ"מ שוחטין אותו ביי"ט כמבואר ביי"ד סימן כ"ח ק"ג באחרונים שם: (צד) אין שוחטין אותו ביי"ט. שהרי א"א לכסות דמו עד מולאי יו"ט (קיד) ושמא יתכלע בקרקע ולא יהא רשמו ניכר ויבטל מלות חסיו: (צה) עפר מוכן. ואפילו הכינו בהדיא לשם חסיו כיו [מאירי] ועיין בל"ח שדעתו דדוקא בכיו שהוא צריה בפ"ע אכל בנולד מלצי הנה על המישה אס הכינו בהדיא מעיו"ט לביסוי מותר לשחוט אותו ביי"ט עי"ש טעמו: (צו) מפני שהרואה וכו'. ר"ל כדי שלא יטעו לחשוב כי כיו חיה ודאית היא מדשרו טרמא ביי"ט (קיד) ויש כח ביד חכמים לבטל מלוא בשב ואל תעשה כדי שלא יבוא לדי מכשול בספק כרת בקום ועשה: (צז) ולערב אם רשמו וכו'. ולדין דעושי שני ימים (קטז) צריך להמתין בכסיו עד מולאי יו"ט שני: (צח) אפי' דם בהמה. ומשמע דכ"ס דם כיו דמותר לכסות כיון דכלאו מלות חסיו צריך הוא לכסות משום מילאס ושוב לא יטעו להתיר חלבו דיחמו מכסה הוא בשביל שלא יתלכלכו כליו ועיין במ"א שמלמד דאין להקל בזה לכסות רק היכא שמכין באלמנע בשביל שלא יתלכלכו כליו אכל אס מכין רק לשם מלות חסיו אסור ועיין בזה"ל: (צט) אם יש לו עפר מוכן. כגון שהכניס מלא קופתו עפר בקמס כבסיו" (קטז) או שהכין לכסות צו לואה מוכן הוא גס לזה: (ק) דהוי"ל בגרף ש"ר וצריך לכסות. ר"ל (קיו) שדרכו לכסות וכו': י"ב (קא) שחט בהמה וחיה. וה"ה (קית) כיו וחיה: (קב) ונתערב דמם. והיה דם החיה (קית) מרובים עד כדי שאס היה דם בהמה מיס היה ניכר אדמומית דם החיה בזה בחול חייב בכסיו וכמבואר ביי"ד סימן כ"ח: (קג) בדקירה אחת. לאו דוקא (קכ) והכונה שאין צריך להרבות בעטול עפר בשביל דמי

הלא אפשר שישאר רשמו ניכר לערב לכסות וגס דברי המ"א שכתב דמצינו הגר"א שכתב דעמא דג"ה וזו דהר"א סובר דהסוגיא מיייר בעפר שאינו מוכן לגמרי דקור וכו"ג ע"ש וכן הוא ג"כ דעת הרא"ה בזה"ב בית א' שער ה' מוכח דס"ל דלפי מאי קד"ל הפוסקים דסוגיא קאי אפילו נמכות לא קי"ל בהג"ה זו:

תצט דין מליגה ומליחה ביו"ט. ובו ה' סעיפים:

א בריחא צבורות
 ז"ג וכפי רמב"ם
 בפ"ג מה' יו"ט
 ב טור בשם בה"ג
 וע"ל סימן ת"ק
 ג משנה ב"ה י"א
 וכד"ה

(א) מרגל. וכן שלא להפשית העור שלם לעשות נוד. טור:
(3) לאכול. הגיסא הנכונה היא שאפילו רזה לאכול העור
אחרונים. ובתנן האחרונים דמרגלות מותר למלוג
כולו דא"ל להפשיטה ע"ש: (ג) מותר. דהיתור סופן משום
תחלתן דאי לא שיהי' ליה לא ישבות משום הפסד עור וימנע
ממשתת י"י וכתב גר"ם דאפילו מחמה לל שרי לטלטל אם יודע
שיפסיד אצל אם יודע שלא יפסיד העור אסור לטלטלו:

הנהמה שניחוספו ודממיס: (קד) יכסנו. וה"ה אם היה לו דקר נעוך מצע" צעפר תיחוח (קכא) נמי שרי דדקירה אחת דהא לא טרם טפי בשביל הנהמה. ודע עוד דלפי מה שנתאר לעיל בסט"ו דדיעבד אם שחט ואין לו עפר מוכן מותר לטבוח אף באפר שאין מוכן ה"ה בשנינו ונמי דינא הכי דמותר דהא עפר מוכן אלא משום בשביל הנהמה (קכב) ולא העמיק המחבר שער מוכן אלא משום טיפא דאם אינו יכול לטבוחו דדקירה אחת אפילו צעפר מוכן לא יכסנו: (קד) לא יכסנו. דטרח בשביל הנהמה והסרימו (קכג) האחרונים דאפילו דקירה אחת שהיה נוטל בשביל דמי החיה נמי אסור לדיון דמערבב דגם בהמה (קכד) אם כן אפשר בדמקום שמכסה דם בהמה מרובים כ"כ עד כדי שדם החיה לא היה ניכר אם דם הבהמה היה מים (קכה) ופטור אותו מקום מלככות וא"כ טרם בשביל דם הבהמה שאינו צריך ציפורי ואסור. וכתבו (קכו) האחרונים דאם שחט באמצע החצר מותר לטבוח צעפר מוכן אפילו בכמה דקירות כדי שלא יתלכלכו כליו ודלעיל בהג"ה: ב (קך) שחט צפור וכו' לא יכסנו. ואפילו י' לו (קכז) עפר מוכן נמי לא שרי ליה למטרח (קכח) כיון דהיה אפשר לו מעיו"ט ומימנע משמחת יו"ט ליכא כאן דאפילו לא מכסה ליה שרי הצער באכילה. וימתין עד לערב ואם יהיה רשומן ניכר יכסנו (קכט) יש לכפות עליו כלי לשמור כדי שיכסנו:

שער הציון

(קבא) טור ג"ח ומ"א ופר"ח ודלא ככ"י: (קכב) לשון זה של המחבר הוא לשון הרמב"ם ועל הרמב"ם לא קשה כלל מה שכתב עפר מוכן דלעילמה אויל דס"ל דאף בדם היה גירלה אם אין לו עפר מוכן ל"י יכסה כלל כמו שכתב בדריה צ"ש פ"ב ופליגי על מה שהסיק הרמ"ם שם הירושלמי שמתנו חז"ל הדין דטע"י אבל המחבר שסמך ין בטע"י חקקו ע"כ כ"י לפרש דכרו כמו שכתבנו בפנים: (קכג) מ"א וז"ל ופר"ח ודלא כמחבר מרדכי והגר"י ודלא טע"י: (קכד) וז"ל ויכ"י הגר"י והביא רח"י המקלות פ"י שפנה ג' (קכה) כ"ל אע"י דבדם היה גירלה דרשין דמי אפילו מקלם דמי הכא שכל דאפשר להמקלם ג"כ נחבטל: (קכו) מ"א וש"א ויכ"י היר"א: (קקי) רש"א צעזעה"ק ויכ"מ מאו"י דה"ל כסוי הדם ע"ש וכן הסכים גמ"א ודלא כבבדי ששפקא בזה ואף ששמדינא ר"ה שפמע בחיבוריו דקאי על דקר נעון חקל לטעמיה אילי דמפרש שכל סוגיא לענין דקר נעון עיין דין היית הלכות כסוי הדם וכבר כתבו דלא קי"ל כוהים וסוגיא כולם מיייר בשמן גמור ויכ"מ מרמב"ם פ"ג דמיייר - הסוגיא נעון גמור: (קקכ) מ"א צ"ק בפרי"ח בסוגיא שם שכתב אם שפע וז"ע א"ל בדוקא נא ואפשר דעמו דכסוי מעבד ארילה ודלא כרש"י וז"ע: (קקט) שטתה מקוצצת ומשעת דעמו דזה לא חשיב טרחה כמו כסוי: (קקז) ד"י לעת המנחה וכן הפת"ח נוטה לעת זה: (ק) ג"ח ובסמיכותא ליה טעור וכבד דאף אם אינו מפשט דלא דרך הגרלים קר דרך הפה עד וצנז' ודלאו בכלל מרגלי הוה: ג"כ אסור דע"פ פ"ה ערחה ימיה: (ג) עיין בגמ' וט"ז: (ד) כ"י הרשב"א בטעם פסרת המזכרין [ועיין בחוס' ורש"ש שכתבו עוד טעם לזה]: (ה) פרי"ח ויכ"י ומ"מ מ"י שזרעה להקל לא נוכל לנחמוס בידו דכל מילס על האחרונים [הב"ח וט"ז ומ"א] שחולקים על המחבר הוא מהגירסא הנכונה שצב"ג כפי שמוצאה בחוס' ורש"ש וש"פ אבל צאמס לוי יהי כדכריהם עיקר דיו של ב"ה"י אינו מוקדם וכ"י מה שצב"א צ"י בשם הרשב"א שיש מורי החרפה שפועלים בזה וכן בעיטורו דעמו בזה להקל וכן הסכים המחבר והשקמ"ו וכן הרשב"א גופא צעזעה"ק סיים בזה דכ"י שדעת נוטה להקל ועיין חק"י שגם דרשין בזה להקל דכ"י המחבר: (ו) י"ש וש"פ: (ז) לעת המנחה שם ואפילו לעת ה"א ע"פ"י בעור כהנה דקה אסור לנטול ואפילו צבישה: (ח) גמרא: (ט) מאיר: (י) רשב"א:

לְיִקְוֹטוֹ דְּבִרֵי הָרֵב: א) ובשׁוּעַ הָרֵב בִּסְעִיף ב' כתב שאסור למלוג כל הבהמה ואפילו למלוג הגדי כדי לאכלו בעורו אסור ורק הראש והרגלים מותר. ב) ובשׁוּעַ הָרֵב סעיף א' כתב להחמיר רק כדעת הב"י בשיטת רש"י דהאיסור הוא להפשיטו שלם מצד הרגלים, ולא הזכיר כלל דעת הב"ח להחמיר גם במפשט דרך הפה.

הלכות יום טוב סימן תצט

קיב באר הגולה

במקום דריסת הרגלים אע"פ שאין עליו בשר (ו) כלל יומות (ו) למלוה עליו מליחה קלה ד בריחא ונמרה
(ח) כדרך שמולחים לצלי יומות להערים למלוה (ט) כאן מעט וכאן מעט עד שימלח את כולו
(י) אבל אם נשחטה מערב יום טוב אסור: הגה (יא) ונאות של עוף דין כמו צעור דמות לטולטל
(יב) כדי (ד) להניען כמו צעור: ד (יג) אין מולחין את החלבים (יד) ולא מהפכין בהם (טו) אפי' לשוחטין ע"ג יתדות אע"פ שנשחטה (ו) ביו"ט וכן (טז) אסור למלוה בשר עליהם (יז) באויר: ה
ה' עליו שהוא דף עב וכבד וכלי הוא * אלא שמלאכתו (ו) לאיסור (יח) לכתוש בו הריפות
דעולא ופירות העור וכן נראה מדברי הא"ש וי"ב ה"ה בשם הרשב"א בפ"ב מלהטות יום טוב ז בריחא שם ומ"ח מ"א שם

באר היטב

(ד) להניען. אבל בלא"ה אסור לטולטל דלא חזי למידי: (ה) לשוחטין. דמוכחא מילתא שעושה כדי שלא יסריח ואח"כ ג"כ לממלחיה ונמלחיה יש משום עיבוד אבל גבי עור צב"ג אע"ג דשרי ליה ליתן במקום דורסין מימר אמר דחזו למיגזא עליה: (ו) צי"ט. וכתבו הפוסקים דמ"מ מותר לטולטל דלאו מוקצה הוא דחזו להדלקה. והמ"א העלה לפי מ"מ צי"ט דלאו דעולא אסור א"כ גם החלבים אסור לטולטל כשנשחט דהו"ל נולד דמאחמול לא היה עומד להדלקה. אלא להניען מותר דשריא סופן משום

משנה ברורה

ולא לאסור עליו דל"כ מימנה ולא שחט משום הפסד העור ואח"כ לאימונעו משמחת יו"ט. ומיהו דוקא לימנה במקום הדורסין (יא) אבל לשוחטה ע"ג יתדות כדי שתיצטו אסור משום דמוכחא מילתא דלאורח העור קענדי ואם נמיר לו שיעוט לנורכה אחי למימלחא ג"כ: (ו) כלל. דלא יש עליה כוית צב"ג אלא מותר לטולטלה משום הנצר: (ז) למלוה עליו. ר"ל שימלח צב"ג על העור דע"ז ממילא ימלח גם העור קלח. (ח) כדרך שמולחים לצלי. ר"ל שרואה ללנות אותה (יב) דבזה א"ל מליחה מרובה ולאפוקי אם ימלחנה (יג) מליחה מרובה אסור דע"ז יהיה עיבוד יפה גם לעור: (ט) כאן מעט וכו'. ר"ל כאן צב"ג מעט וכאן צב"ג מעט: (י) אבל אם נשחטה מעיו"ט וכו'. לא מצינא אם גם הופשטה קודם יו"ט צב"ג אסור דאסור צי"ט להגביה אותה ולימנה במקום הדורסין ולמלוה עליה שהרי אפשר היה לעשות כל אלה מעיו"ט (יד) אלא אפילו הופשטה צי"ט אסור דמשום זה לא ימנע מלשחוט דלא יוכל להפשיטו מעיו"ט אם לא שלא היה לו שעות להפשיט מעיו"ט (טו) אז יש להקל. כתבו הפוסקים דאפילו שחט מלמחו מעיו"ט אסור למלחו צי"ט דאין לחלק בין מיד לשוכה. בגליות שעושין שני ימים טובים מספק הרי יו"ט א"ל יחשב לחול לגבי יו"ט שני לפיכך אם נשחטה צי"ט ראשון (טז) אפשר דדינה כאלו נשחטה צעיו"ט (יז) לענין טלטול העור ומליחתו כשיגיע יו"ט שני: (יא) ונרצות של עוף. היינו שנשחטה צי"ט דלא נשחטה מעיו"ט אע"ג דהאסור הנאות צי"ט אסור לטולטל כדלעיל גבי עור: (יב) כדי להצינען. אבל בלא"ה אסור לטולטל דלא חזו למידי. והפרי"ח מחמיר צב"ג (יח) והאחרונים מסכימים לנפק שו"ע ומיהו פלגדערו"ש מ"אחזו שנשחטה (יט) לכו"ע שרי לטולטלי דר"ל להשתמש בה: ד (יג) אין מולחין וכו'. דדבר שאינו אולג גמור אם מולח כדי שלא יסריח יש בו משום מעבד: (יד) ולא מהפכין בהם. הוא ג"כ כעין תקון להחלבים ואסור מטעם הנ"ל: (טו) אפילו לשוחטין וכו'. דמוכחא (כ) מילתא שעושה זה כדי שלא יסריחו וגורמין דלמא אחי ג"כ למולחם. ולענין טלטול דעת הע"ז בשם הג"א להקל והמ"א העלה דלפי מאי דפסק הרמ"א בסימן תצ"ה דעולא אסור גם החלבים (כא) אסור לטולטל כשנשחטה צי"ט דהו"ל נולד ואע"ג דחזו להדלקה מאחמול לא היה עומד להדלקה ורק לטולטל כדי להניען או כדי שלא יסריחו מותר דשרין סופן משום תחלתו וכנ"ל גבי נאות אלא כשנשחטה מעיו"ט מותר לטולטל החלבים דחזו להדלקה (כב) וה"ה תחית שעה מותר לטולטל דיכול להניח פתילה ע"ג וחי להדלקה. עוד כתב מ"א דעור שהופשט מעיו"ט אם הוא לא אסור לטולטל ואם הוא יבש מותר לטולטלו כמ"ס סימן ש"ח סכ"ה [וע"ס דהרמ"א הוציא דעת החולקין ע"ז] אבל כשנשחט צי"ט הו"ל נולד וע"כ אם הוא לא מותר לטולטל כדי שלא יסריח וכנ"ל [ואם הוא מונח גם עתה במקום כל (כג) יודע שלא יתקלקל אסור לטולטל] ואם יבש (כד) אסור לטולטלו דהו"ל נולד: (טז) אסור למלוה וכו'. כדי שיפול מן המלח על החלבים והטעם (כה) דחלבים מליחה מועטת קני להו ואסור משום חשש דעיבוד וכנ"ל: (יז) באויר. דעל החלבים ממש אי אפשר להניח צב"ג שזולע מן החלבים: ה (יח) לכתוש בו הריפות. דאסור צי"ט

שער הציצין

מתני: (א) ככף של אורח בנאותיה

(יא) מ"א וא"ר ומאמר והגר"ז דלא ככ"ח: (יב) אבל מליחה מועטת לרי"ך עיין צי"ד סימן ע"ו: (יג) היינו אפילו אותה תחיתה של הלא [גמרא]: (יד) בשם כמה פוסקים להחמיר וכן משמע מהמחבר דתלי רק בשחטה: (טו) אף דהפ"ח עניינו מהפסקו לו צב"ג סימן תצ"ז פסקו עליו וגם י"ד לגר"ז אזה שאלו דעות הראוים שמקילין בכל גווני צב"ג שחטה צי"ט: (טז) מ"א: (יז) ובפסד צב"ד יש מצד הקל: (יח) מי רע"א וצ"ח מאיר וזה ש"ס וס"מ: (יט) פמ"ג ואפילו נשחטה צי"ט [וכ"ס מעיו"ט] דלאו נולד הוא ע"ש: (כ) משא"כ גבי עור אע"ג דשרית ליה ליתן במקום דורסין מימר אמר הריאה דלאו משום עיבוד הוה שם אלא משום דחזו למגזא עליה: (כא) ונחזי חיים מתקפק ע"ז ע"ש וכן צב"ר מפקפק עליו ע"ש: (כב) מ"א ויעין צט"ז שכתב דאם הקצה אותם למחורא אסורים צב"ג לטולטל ולכאורה דבריו הוא רק לדעת המחבר בסימן תצ"ה דמוקצה אסור עיין צרי"ס ס"י ש"י ואולי מיירי כשמקפיד עליהם מלהשתמש בהם שום דבר והו"ל מוקצה מחמת חסרון כים אח"י מלאחי כעין דבריו בקו"ל להגר"ז: (כג) מ"א: (כד) ומ"מ אפשר לפקפק ע"ז דכיון דהתמים החירו למוציא עליהם בשעה שהיו להין אף שהיה ישיבה ע"י הדחק כמבואר בעה"ק להרשב"א [משום שהחירו סופן משום תחלתו וכשיצטו העור אח"כ יהיה ר"ל למוציא לגמרי יוכרחו לעמוד משם משום נולד זה חימא קלח ועין צפמ"א: (כה) מ"א בשם העור ועוד כתב טעם בשם הר"ן משום דאין דרך למלוח עליהו מחמת אסור מוחת מליחה דלעבדן קענדי וכתב מ"א דלפי"ו דבזה"ל דאין דרך למלוח צב"ג העור גם ע"ג העור אסור דמוכח מילתא והשיג הא"ר ע"ז ע"ש וגם הגר"ז ולכן לא העתקתי חידושו:

ציקופי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ר' כתב שבגליות שעושים שני ימים טובים מספק הרי יו"ט א' נחשב לחול לגבי יו"ט שני לפיכך אם נשחטה צי"ט ראשון דינה כאילו נשחטה בעי"ט לענין טלטול העור ומליחתו. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף י' כתב כהמ"א. (ג) ובשו"ע הרב בסעיף י"א כתב ומ"מ נכון ליהדר שלא לטולטל כ"א לצורך הרבה כגון שמתירא שלא יגבד וכיצא כזה. (ד) ובשו"ע הרב בסעיף ו' כתב כהמחיריים, ודלא כהפרי חדש.

(יט) מותר לטלטלו לקצוב עליו בשר ו'ולאחר שקצב עליו אסור לטלטלו (כ) מחמה לצל (כא) (אזל) לנורך גופו ומקומו (ש"י):

תק הנצרך לבשר ביו"ט היאך יתנהג וסדר מליחתו. ובו ו' סעיפים:

א (א) אין קונים בשר * בפסוק דמים לומר לטבח תן לי בסלע או בשתיים וכן לא יאמר לו (ב) הריני שותף עמך בסלע (ג) אלא (ה) מחלק (ו) להם שלישיות או רביעיות כפי החלקים שדרך לחלק בעיר בלא פסוק דמים (ה) * ומביא שתי בהמות ויאמר (ז) זו כזו ולמחר שמין הנשואת וכפי ששוה כך יפרע לו: הגה וי"א דוקא לגבי ישראל כפי חכמי ישראל עם (ג) א"י (ז) אפילו נכחא גוונא אסור (הגהות אשירי פרק אין לדון): **ב** (ח) * באסור לשקול בשר אפילו * בביתו ג' לידע

באר היטב

(זא) מחלק. דוקא בלא גורל כגון שהם מוותרים זה לזה ואין מקפידין אם יקח חצירו מנה יפה ועיין ס"ס שכ"ב מ"א:

ביאור הלכה

להאי דינא לגמרי דה' יו"ט ומתן עזמו אכללי דייס שכתב דין כלס שמלכתם לאסור דה' שבת ומשום דלא מקילין הכא טפי מזכיל מקום וכן מלחמי כספר חמד משה שמפקק דה' וכן משמע לכאורה מלשון הרשב"א בעבורה"ק סוף שער ד' ח"ל נוטלין את העלי לקצב עליו בשר ואע"פ שמלכתו לאסור שכל הכלים אע"פ שמלכתו לאסור נוטלין. לנורך גופו ולנורך מקומו חוץ מאותן שמו חכמים שמתן ומקן למלכתו מפני חסרון כס עכ"ל ומשמע שגם דין על אסור במקום שיש חסרון כס עכ"ל נלמד:

* בפסוק דמים. עיין בש"ס דף כו ע"ב ומוכה דגלי פסוק שפיר נמנין על הבהמה. וכן מובא בדפוספתא להדיא עיי"ש. אצל הרשב"א בעבורה"ק כתב להחמיר בזה ח"ל שם ויראה שאין נמנין אף מנין ב"א על הבהמה לכתלה לומר נמנה חמשה על בהמה זו שזה כמעשה חול וממין אצל נמנו עליה מעיו"ט יבולין להוסיף למחר ולמנות עמהם עוד חמשה אחרים עכ"ל נראה שחשש להדיא הירושלמי שהביא בחידושו שמוה נראה שפירש מחמיר כפשטא וגם מש"ס דילן שבת קמ"ח לפי הגירסא בספרים שלנו מוכח לכאורה כן ועיין מ"ס שם התוס' ד"ה והא אהן מתן ועיין בפרי"ם שכתב דף דלעקר לא קימ"ל בספרות הרשב"א בזה מ"מ המחמיר

תנא עליו נכרה: * ומביא שתי בהמות וכו'. עיין מ"ב ומ"מ א"י מונן דכי אם יבוא מי ליקח מן הטבע בשווי סלע יטעור להביא ע"ז עוד בהמה גם אין המנהג כן אלא האמת מיירי בעבורה שרואים ליקח בשר הבהמה כולה מן הטבע זה בסלע וזה בשתיים וכן משמע בגמרא וקמ"ל דאסורים להזכיר שם דמים אלא יתקנו כפי החלקים שדרך לחלק בעיר וכל אחד יטול חלק או חצי וכדי שיעדו שיווי כל הבהמה יביא הטבע עוד בהמה אחרת שהיא כזו ולמחר ישמור וכפי מה ששוה כך יפרע לו: * אסור לשקול וכו'. עיין בש"ס דף כ"ב וי"א אסור וא"כ אין שום ענה ליקח בשר ביו"ט במשקל אלא שיתמוך על השערת הטבע וי"ל כשאינו רואה הנוקם לסמוך על השערת הטבע יאמר לטעם לחתוך שני חלקים שים לפי השערות ויקח אחד מהן ולמחר ישקלו החלק השני וכפי מה ששקל יפרע לו: * בביתו. עיין בטור וכו' מה שהאריך ע"ד הרשב"א שראה להחמיר בשקול בשרו ומדקדק מאוד בפירושו דברי הרשב"א וכנראה לא היה לפניו הב"י חידושי הרשב"א על ב"ה כי שם מובא דמותה ראה הרשב"א להקל והביא להראי דברי הירושלמי אה"כ חלה

ולומר מה שאתה נוטל למחר צעד זו יתן לך צעד זו דהיינו כסוס מקח: (ז) אפילו בכ"ה אסור. היינו אפילו בלא פסוק דמים שאומר לעכו"ם הריני עמך צהמה זו למחלה וכו' והטעם משום (ה) דאין ישראל רגיל להשתתף עם העכו"ם מחוץ טפי כמקח וממכר ולא הקילו בזה (ו) ויש חולקין בזה דלא מפלגין בין ישראל לעכו"ם וכל שאינו מוכיר דמים מותר (ו) ויש להחמיר כסבור ראשונה. ד"א בדבר שיעור מקחו ידוע כמו בשר אצל דבר שמקחו ידוע כמו בדים ואגוזים וכו"ה מותר ליקח חלק אצל נכרי אם אינו מוכיר לו כסוס דמים. וכתב הלבוש דאסור לו לישראל למכור לעכו"ם ביו"ט אפילו בלי פסוק דמים [אם לא דאיכא פסידא כגון בשר טריפה וכדלעיל בסוף סימן תצ"ז ע"ש] דלא תתירי זה אלא כשישראל קונה ומשום שמחת יו"ט: **ב** (ח) אסור לשקול

שער הציון

(כו) פוסקים: (א) רמב"ם: (ב) מ"א וי"א: (ג) ב"י: (ד) פוסקים: (ה) מ"א: (ו) פרי"ם וגם במ"א נשאר ב"ע וכן מוכח בלבוש וכן משמע מביאור הגר"א: (ז) הגר"א ונאמנה לפי דעת מ"א בסוף סימן שכ"ב ומונח גם כאן בנק"א דברי חבורה הידוע שמקפידין אפילו בלי גורל אסור א"כ עכ"ל דנודאי מקפידין הן ממילא יש לאסור ג"כ דנודאי אחי ליד וזכרת כסוס המקח ולפלא שלא העירו המפרשים בזה:

ליקוטי דברי הרב: (א) ועיין שער הרב בסעיף י"ג כתב כהמ"א.

ט ברייתא
י לנעת הרי"ף
ולד"י ר"י והר"ש
אסור טור:
א משנה ב"ה כ"ז
וכדמפרש ש"י
שם בגמ' וברייתא
שם ב משנה שם
כ"ח ב טור

הלכות יום טוב סימן תק

קיג באר הגולה

כמה יבשל (ט) ואפילו ליתנו בכף מאזנים לשמרו מן העכברים אסור * אם היא תלויה * במקום (י) שרגילים לשקול בה (יא) * ואפילו לשקול מנה כנגד מנה אסור ויותר לשקול (ד) בידו (יב) שלוקח החתיכה בידו ומשער כמה יש בה וטבח (ה) אומן (יג) אפילו זה אסור אבל אם הוא יודע לכונן דרך חתיכתו לחתך ליטרא או חצי ליטרא (ו) [א] (יד) חותך כדרכו ואינו חושש: ג * אין (ז) נוקבין נקב בבשר בסכין (טז) לחלותו בו אבל ביד מותר ואם (טז) לעשות בו (ח) סימן (יז) מותר

שערי תשובה

[א] חותך. עשה"ט ועיין בשו"מ ג"כ מ"ח ס' ז"ה במקום שיש קנף א"י ולא רזה למכור בע"ט לפי שהיה חג שלהם רק למחרת ביו"ט יפה הורה המורה שמוחר לקנות ממנו ולומר לו כוס המשקל שהוא צריך שהרי אף לישראל מותר לומר מן לי ליטרא והוא מכין דרך חתיכתו לחתוך בו וא"כ מאי איכפת לי שהא"י שוקל ממש ואפי' כשהוא פסוק ירש לא איכפת לן כ"כ באמירה לא"י כמבואר בס' ר"ע במגילת ס"ק מ"א וגם אין

מכין למשקל אלא לומר לו כמה צריך כמ"ס ס' שכ"ג גבי מדה מ"א: (ז) נוקבין. דלר"ך שינוי לידע שמקח וממכר אסור בו. אימא בגמרא כלי שיש בו שנתות ונותן בו מעט מים ומניח הבשר במים וכשיגיע עד השנתות יודע כמה ליטרוט יש בו אסור לעשות כן ביו"ט אפי' פוחת מעט או מוסיף מעט דמוכחא מילתא שמכין למדה: (ח) סימן. ל"ד סימן ורש"י בעלמא אלא אפילו לרש"י

ביאור הלכה

לר"ן זה בזה דמודדת אשה קמה בביתה עי"ש בדף כ"ח ובדף כ"ט גבי מודדת אשה אכן בענין"ק מסקנתו להחמיר וזהו כוונת הטור בסוף ומיהו וכו' ועיין ב"ר שהעיר קצת מזה רק דקשה על הרשב"א והמפרשים ששקלו וטרו אם מותר לשקול בביתו ולא למדו זה מק"י מהא דאסור אף ליתנו בכף לשמרו ואפשר דבאמת לסבא זו מותר ליתנו בכף לשמרו וכמו דמותר לאיכא מ"ד גבי אשה דמודדת קמה ושמאל דאסור ליתנו בכף אולי לטעמיה דאסור גם גבי קמה או אפשר דיש איזה סבא לחלק ליתון בכף לשמרו מעכברים שהוא תלוי זמן מרובה חמיר טפי משוקל בביתו וכו': * במקום שרגילין לשקול. משמע דבמקום אחר אפילו היא תלויה מותר והיו היכרא דכ"ר מנואר א"ר ירושלמי להדא אכן מדברי הרמב"ם פ"ד מה' יו"ט מוכח דכל שהמאזנים תלוים אסור וכו': * ואפילו לשקול מנה וכו'. בגמרא משמע דמנה כנגד מנה יותר מסבא לאסור ממה דמניח בכף לשמרו מן העכברים עי"ש

מפני שהוא רגיל בזה יודע הוא לכונן המשקל בצמטוס וכשוקל במאזנים דמי וכתבו האחרונים דלא מחמירין בזה אלא בשעה שמוכר (יד) אצל לעצמו בביתו לית לן זה. אסור לשקול הבשר במים דהיינו כלי שיש בו שנתות (דהיינו חריטין) ונותן לו מים ומניח בו הבשר וכשהמים מנגיין עד שהשנתות יודע כמה ליטרא יש בבשר ג"א אסור (טז) ואפילו פיחת מעט או הוסיף מעט שניכר שמכין למשקל [וגמרא]: (יד) חותך כדרכו. כתב המ"א דמותר לומר לטבח מן לי ליטרא בשר דאינו מכין למשקל אלא להודיע לו כמה הוא צריך וכמו שכתב הרמ"א לעיל סימן שכ"ג ס"ד וע"ש במ"צ סק"כ ובה"ל: ג (טז) לחלותו בו. מלשון זה (טז) משמע דאפילו עשה"ט לעצמו אין לו לעשות נקב בבשר השחוט כדי שיוכל לחלותו על הכותל (יז) שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול (יח) אצל יש אמרשים דאין הדברים אמורים אלא בנקב המוכר בשר שדרכו בחול לעשות נקב בסכין כהבשר כדי שיוכל הלווקח לאחוז שם בידו להוליכו לביתו וביו"ט צריך לשנות לעשות הנקב ביד כדי שיהיה היכר שאין מקח וממכר מותר בו ולעשות נקב בחתיכת האפיקומן בפסח לחלותו (יח) נראה דלכו"פ מותר אפילו בסכין וכו' מ"מ לעשות בו נקב עיגול או נקב עגול דוד יס עלה להחמיר [פג]: (טז) לעשות בו סימן. שלא יחליטנו אדם: (יז) מותר אפילו בסכין. אימא בגמרא דרבה בר ר"ה מתחך אחלת קרנחא [כשהיה משלח הבשר לביתו היה רגיל לעשות כל חתיכה בעלת שלש קרנות ובביתו היו יודעין שזה היה סימן שלו תמיד] אצל (כ) אחיות ואיורים

שער הצינן

(ח) א"ר בשם הרע"ב: (ט) מ"א וכו': (י) רבינו ירוחם ועיין פ"י המשנה להר"מ ולכאורה משמע דמחמיר בכל גווי אכן מחמירו משמע דמקל ועיין פמ"ג: (יא) ע"ש וא"ר וכו' מר"ו: (יב) כן מבואר במאירי ועיין בע"ש שמחמיר קצת בזה: (יג) ב"ח ומג"א וכו': (יד) מג"א ויג"א: (טו) מ"א: (טז) הוא לשון הטור ומקורו מפי ר"ח [אלא שם משמע דבית יד האמור בגמרא אינו נקב בעלמא אלא הוא כעין בית דמש למחלוקת ובשרו לאחור מן הבשר אחר] (יז) וחותך ע"ש] וכבר שם הטעם מפני שגראה כעושה לל וכן העמיק הר"ן ע"ש וע"ש ופ"י פסות דאפילו עשה"ט לעצמו אסור וכן לפירוש המה"ם שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ג"כ כוונתו כפוסקים ה"ל ואפילו אדם לעצמו אסור ולא משום היכר לנו"מ שהרי לא העמיק דין זה במקומו בפרק ד' דין כ' ע"ש דשם העמיק כל הסוגיא דדף כ"ח דכולה משום גזירת מקח וממכר והשמיט מומרא זו וקבעה בפ"ג אלא דין הפסעה הנהמה ע"מ ללאו מעט מקח וממכר הוא: (יח) רמב"ם בפ"ג: (יח) רש"י וכו': (יט) דלפילו לרעה ראשונה נראה דשרי דלא שייך בזה הטעם שלא יעשה וכו' דבחול ג"כ לאו מנהג קבוע באפיקומן ובפרט לפירוש ר"ח דגם בבשר לא היו נקב בעלמא כ"א כמו בית דמש נודא שרי ואף הר"ן שכתב הטעם ג"כ מפני שהוא עושה כלי והוא פ"י בית ד נקב אפשר נמי דכוונתו כפירוש ר"ח או אפשר דחמך בנקב כמין עיגול או משולש דבזה שייך שגראה כעושה כלי: (כ) א"ר בשם מהר"ל וכו' המאירי. ובנה"ט סק"ח הביא בשם ח' שנות יעקב להחיר אפילו לכתוב מינות ועיניתי שם ולא מנאמי שם שום מקור לר"ן זה וכו' שמהל דין זה ברושם דמותר ובאמת ורש"י שהוא כמין אורה נודא אסור גם ביו"ט עיין ברוקח סימן ר"פ ומצינו הח"א כולל ג"כ ע"ש] ונראה שלא ראה הח"י דברי המאירי ולא דברי מהר"ל שהוצא בא"ר

ליקוטי דברי הרב א ובשו"ע הרב סעיף י"ט משמע כהוש מפרשים דאין הדברים אמורים אלא בקצב המוכר בשר. **ב** ובשו"ע הרב סעיף ט' לא מביא שבכף השני מונח משקלות. **ג** ובשו"ע הרב סעיף ט' כתב אם הוא תלוי במקום שרגילין לשקול שם אסור וכו'.

כ ב'נתי"ל שם ל"ד
 ודן מלגה הגר
 נתי"ל
 מ' ממלח דמחול
 שם וי"א וי"ט
 רכ"ט ירושם דרכ
 אלא בר אבבה
 להוסיף על דברי שמואל בא דלפילו להערים ולמלח חמיה אמת ואח"כ ליטול אחרת ולומר ב"ו אזי רואה מותר וע"ז קאי הגהת רמ"א ב מרדכי בפ"ק דביצה וי"ט
 מהא דרב אלא בר אבבה לעיל

באר היטב

חיבות מותר ומ"מ כל מה דלפשר לשנות שלא יהא כעובדא דחול
 ישנה שנות יעקב ח"צ כ"י (ט) מעי"ט. הטעם דבשרא טפי
 מעלי כשאין שוהה במלח. אבל בדגים יש חילוק דיש מיינס
 דמתקלקלים אם שוהין במלח או מותר למולחן ב"ט אף אם
 נתקשרו צעי"ט ומיינס מעלי כששוהין במלחם לא ימלחם

ביאור הלכה

וא"כ מאי אפילו ונע"ק: * אע"פ שהיה אפשר וכו'. משמע מלשון זה
 דכ"ש כשנשחט ציו"ט בודאי מותר למלח ואף ע"י הערמה לכל הבשר
 ועיין במ"א בשם מה"ד שמגדד דרוקא אם נשחט ציו"ט א' של יום טוב
 דמתקלקל אם ימתין עד יום שלישי או שחל יו"ט שני צע"ש שמתקלקל אם
 ימתין עד יום א' הא אם חל יו"ט שני בחול ונשחט בו אסור למלח ע"י
 הערמה כ' יכול להמתין למלח עד מחר וטוב יותר להבשר והנה ראיתי
 בגר"ז והח"א שהשמיעו דין זה א"כ מלפני במלח מרדכי שמגמגם גם
 כן בדין של מה"ד וביאור דמדברי הרב"ש כ"י רנ"ד מוכח שלא כדבריו

יד (כג) אמת כגון שיש כאן שלש חתיכות ייחוס זו אל זו ויקח
 צבת אחת: (כב) אע"פ שאינו צריך. ליו"ט אלא אחת והטעם שטורה (כד) אחד הוא טורה לכל הבשר שהרי מולחן צבת (כה)
 ואע"פ שהוא מוסיף קלה טרחא (כו) שהרי נריך להפך כל חתיכה וחתיכה בפ"ע א"כ למולחם צד השני מ"מ כיון דמן המורה אין
 עובד בצולתו כמו שכתבנו לעיל בסימן שצ"א הקילו חכמים למולח צבת אחת (כז) אם חושש שמא יקריה הבשר: (כג) וי"א דלא
 שרי להערים וכו'. הלשון מגומגם דלא נזכר הערמה כלל בדברי המחבר וכתבו הרבה (כח) מפרשים שחמור כאן בדברי המחבר
 וכנ"ל ומותר להערים ולמלח חתיכה ואח"כ ליטול אחרת ולומר בזה אזי רואה ור"ל דלפילו כשאני מולח צבת אחת יש תקנה
 דהיינו ע"י הערמה שאינר (כט) בזה האחרת אזי רואה עכשיו והמירו לו דבר זה (ל) כדי שלא ימנע מלשחוט אם ידע שלא
 יתירו לו למלח כל הבשר ואח"כ למקרה ויש שכתבו דלפילו נשחט (לא) מעי"ט נמי מותר למלח כולן ציו"ט ע"י הערמה וע"ז הגיה
 רמ"א וי"א דלא שרי להערים וכו': (כד) רק קודם אכילת וכו'. דבאמת נריך ללכול או איה חתיכה אלא אם כבר אכל (לז)
 ואין בדעתו ללכול עוד יותר היום אסור להערים ולמלח אע"פ שיבשל ויטעום מעט כיון שאינו טעום רק כדי להמיר לו מליחת
 שאר החתיכות ועיין שנכתב לקמן בסימן תק"ג ס"א ע"ש. ואפי' אם ירצה למלח כל החתיכות צבת נמי (לג) אסור כגון זה דלא
 שייך בזה לומר טרחא אחת לכולם שהרי גם לאחת א"צ צלמח. והסכימו (לד) האחרונים דכ"ז כשאני ידוע לו בודאי שיקריה אם
 לא ימלחנו אלא בידוע לו בודאי מותר למולח אפילו אחר אכילה (לה) ואפילו בזה אחר זה ע"י שיערים על כל חתיכה לומר מוז
 אוכל היום וצריך שיאכל כית מאחת מהן (לו) ואפילו זה לא החירו אלא כשנשחט ציו"ט כדי שלא ימנע על להבא מלשחוט אלא
 כשנשחט מעי"ט כיון שהיה יכול למלח מעי"ט אסור למלח בשר שא"ל לו ציו"ט אלא"כ מולחו קודם אכילה: (כה) ומותר
 למלח וכו'. ר"ל כשנמולחו (לז) להכשירו להוציא דמו ונמטעם דלם היה מולחו מעי"ט היה נריך אחר הדחה שיהי למולחו עוד פעם
 שני ולהשהותו במלח עד למחר ודל"כ היה מתקלקל ודבר ידוע הוא כשהבשר שוהה הרבה במלח מפיג טעם לפיכך מותר למלח
 הבשר שרואה ללכול בו ציו"ט (לח) ואגבן מותר למלח שארי הבשר כיון שהוא צבת אחת או ע"י הערמה וכנ"ל אלא אם כבר נמלח
 והודח משום דס' (לט) אסור למולחו פעם שנית ציו"ט כדי שלא יפסיד (מ) ואפילו בשחרי"ת קודם אכילה שהרי אין דרך למלח
 בשר בשעת ציולו ואדרבה מדיחין אותו ממלחו בשעת ציולו ואם כן מוכחא מלפא שמואל רק לתקן הבשר ולכן אסור. אמנם (מא)
 בליל יו"ט צ' מותר לחזור ולמלחו ע"י שיערים על כל חתיכה לומר מוז אוכל למחר וכן יעשה שיאכל מהן מעט למחר: (כו) אע"פ
 שהיה

שער הציון

ואפילו חתיכה בדבר שאינו מתקיים שהוא רק מדרבנן ג"כ בודאי לא יסור משום אסור נפש שהרי אפילו מלאכה של אוכל נפש לא הותר רק מלישה
 ואילך כידוע וכל שכן שאר ל"ט מלאכות שאין חילוק בהן בין שבת ליום טוב ואפילו שובחין שלהן כמו שכתב הב"י ברי"ש סימן תל"ה: (כא) ציט
 מאיר: (כב) מ"א: (כג) מאיר בפירוש א' וכן משמע ברא"ש להמעיין: (כד) רש"י: (כה) רש"י: (כו) לדין דפקקין כן למעשה עיין ביו"ד
 ס' ק"ט: (כז) מאמר ויגר"ז: (כח) באר הגולה ועי"ש ופרי"ה וכן משמע מהגר"א וט"ז דלף להמחבר שרי ע"י הערמה וכן הלכנו מיקל בהערמה
 ודלא כמ"א דרעה לומר דהערמה דמלח גרמא לא נזכר כלל לקולא: (כט) שזה הבשר ערב עלי לאכילת היום וחזר ומולח על שמואל כל הבשר
 שיש לו: (ל) רש"י בדף י"ז: (לא) פרי"ה ומהד משה והגר"ז וס"א. והב"ם ופ"ר החמירו בזה וא"ר הפליג עוד יותר דלפילו צבת אחת אין להקל
 כשנשחט מעי"ט: (לג) דמ"ש בשו"ע שחרי"ת ל"ד וכ"כ בה"א: (לד) מ"א ופרי"ה וס"א: (לה) מ"א וא"ר וס"א: (לה) מ"א וס"א: (לו) שם:
 (לו) מ"א: (לח) היינו לדעת אחרונים המקילים בזה לעיל בזה"ל. ע"ש: (לט) מ"א וס"א: (מ) ופשוט דרוקא בשחרי"ת אלא בליל יו"ט מותר
 למולחו שלא יתקלקל אם דעמו ללכול מהן מעט למחר וכן מוכח במ"א ע"ש: (מא) אלא ציו"ט צ' בשחרי"ת אסור למלח ע"י הערמה זו וזה הבשר
 שרואה ללכול יבשלנו מיד וא"כ מלישה כ"ז מוכח במ"א ע"ש:

הלכות יום טוב סימן תק תקא

קיד באר הגולה

(כו) אפי' נשחט מעיר"ט (כח) * (וטוב י) [ב] לשנות קצת (כט) אם יוכל לשנות באזהר (דבר) (מהר"ל ות"ס סי' פ"ד): * משנה ומורה בזה דף ל"א

תקא עצים האסורים והמותרים ביו"ט. ובו ז' סעיפים:

א * אין מבקעין עצים מן הקורות (א) שעומדות לבנין ולא מקורה שנשברה ביו"ט (ב) * אפילו אם

באר היטב

כמו שהמיר במסוכנת בפי' תל"ס ק"ו דוקא כשנשחטה ביו"ט ע"ש: (י) לשנות. וכחז עוד מהר"ל ותלך אחוריים שרץ ניקור גדול אין נראה להמיר ע"י שינוי ועיין ב"ש פ"ט דכ"ה. והט"ו כתב משנה ברורה

שהיה וכו'. ומ"מ דגים (מג) שהם משומעין כשומעין במלח אסור למולחן ביו"ט (מג) כשהיה יכול למלחן מעיו"ט וואין בכלל זה (מד) מה שומעין מלח למח המהבט שמבטלין אותו בזה דאין אסור במליחה אלא משום גזירה או משום דעוררם שלא לזרז יו"ט משא"כ בזה שנותן למח המבטלין ומיני דגים הרכים המתקלקלים כשינוחו ומן רב במלח מותר למלחן ביו"ט אפילו אם קרעו צעיו"ט ודין במליחה בשר לכל דבר: ו (כו) אפילו נשחט מעיו"ט. וכנ"ל לענין מליחה וכ"ו כשמוקד הבשר שדעתו ללכדה ביו"ט אכל שאר צדקה לנקרו ואפילו נשחט ביו"ט שהי טורח"ה הוא לזרז חול (מח) אלא"כ רוחה למלחו מפני שחשש שמה סריח הבשר ונלמחו אסור קודם ניקור כמ"ס ביו"ד סימן ק"ה (מו) בזה מותר לו לנקר גם שאר בשר ע"י הערמה דהיינו לאחר שניקור חתיכה אחת לזרז היום אומר חתיכה זו אינה טובה צעירי כ"כ רק חתיכה אחרת ומנקרה וכן כולם. דוקא כשנשחט ביו"ט (מו) אכל אם נשחטה צעיו"ט והיה לו פנאי לנקרה מצע"י אסור לו לנקר ביו"ט רק הבשר שרץ לו לאכילה ביו"ט שהרי הניקור אינו מפיג טעם הבשר כלל והיה לו לנקר קודם יו"ט: (כח) וטוב לשנות קצת. דהיינו שניקורו בקופץ או בקדרוס ואע"ג דלעיל גבי מליחה אף שהיה יכול למלחו מעיו"ט א"ש שינוי (מח) הסם משום דבשר ששוהה הרבה במליחה מפיג טעם משא"כ הכא ע"י הניקור אינו מפיג טעם כלל והיה לו לנקרו מעיו"ט: (כט) אם יוכל לשנות. ואם א"ל לו לשנות מותר אפילו בלי שינוי ואע"ג דהיה יכול לשנות מעיו"ט (מט) משום דבניקור ליכא שום לחא דמלאכה אלא משום טורח"ה בעלמא (נ) ותלך אחוריים דא"ל לנקר היטב ע"י שינוי י"ל להמיר שלא לנקרו אם נשחט מעיו"ט והיה שהות לנקרו מעיו"ט ובמקום דחזק ש"הלק לזרז יו"ט. בשר מנוקד שהוא ביום ג' לשחיטתו ואם ישהה אחר יו"ט יהיה אסור לאכלו כ"א עלי כמבואר ביו"ד סי' ק"י מותר להדירו ביו"ט והוא אסור לזרז חול הוא אינו עושה מעשה רק ששופך עליו מים ומ"מ ראוי (נח) לכחלה שיהיו אכזבים חתיכה ממנה ואם אפשר להניח ההדחה עד יו"ט ב' לא ידיו ביו"ט ראשון אכל בשבת דא"ל לבשר ולאכול איכה הפגם טעם אם ימלחו מצע"י ואנבה מותר סק"ה מה בהעברה כ"כ הפ"ח שם: (מח) אחרונים: (מט) פ"ח: (י) אחרונים: ואם א"ל ע"י עכו"ם מותר גם ע"י ישראל. עוד כתב המ"א דאם אירע זה בבשר שאינו מנוקד גם ביו"ט אסור להדירו משום דכיון דאסור לנקר מה שאינו לזרז יו"ט ע"י הערמה שיאמר אוכל ממנו כזית כיון דהיה יכול לנקרה מצע"י וכנ"ל ממילא לא חזי לאכילה וע"כ דיונו כמו בשבת דאסור להדירו והנה לפי מה שהקילו האחרונים גם בשבת במקום הדחק מטעם דכיון דחזי לטלטול ממילא מותר להדירו ג"כ גם בבשר שאינו מנוקד אין להמיר מטעם זה כמו שביארתי בזה"ל. ומ"מ אם אפשר ע"י עכו"ם (נב) טוב יותר ע"י עכו"ם או כשמונה הבשר בכלי טוב שירחץ ידיו עליו עד שיהיה הבשר שרי במים:

א (א) שעומדות לבנין. ומקולה הם שלש מקפיד עליהם מחמת חשיבותן (א) ומיוחד להם מקום ואפילו להמתירין מוקפה סתם במקלה מחמת חסרון כסם מודו: (ב) אפי' אם היתה רעועה וכו'. דיכול להיות (ב) דמנפה מעיו"ט שחשבר ולא אקלה מ"מ אסור משום

שער הצינן

(מג) פוסקים: (מג) אכל אם לא היה יכול למלחן מעיו"ט כגון שלא היה לו פנאי וכדומה מותר דוקא אם דעתו לאכול מהן בו ביום אכל שלא לזרז היום אסור לקרען ופשיטא למלחן ובמקום הפסד גדול י"ל להמיר כמו במסוכנת בסיון תל"ס סי' פ"ח: (מד) ט"ו: (מה) מ"א וס"א: (מו) דוקא קודם אכילה וכנ"ל לענין מליחה [הגר"ן]: (מו) אחרונים ואע"ג דגבי מליחה יש שממירין בזה וכנ"ל במ"ז סק"ה שמי החם דחתיכה שרץ לאכול איכה הפגם טעם אם ימלחו מצע"י ואנבה מותר סק"ה מה בהעברה כ"כ הפ"ח שם: (מח) אחרונים: (מט) פ"ח: (י) אחרונים: (נא) פ"ח וע"ש שבי' במעשה של שחיר"ג ימים בחד [כגון שחל שבת אחר יו"ט] שמליו המים יהיה קודם יו"ט ג"כ: (נב) פמ"ג ע"ש שכתב כן גם לענין בשר מנוקד וכ"ש בזה: (א) אסור לטלטלן אפי' לזרז גזון ומקומן [פמ"ג]: (ב) היינו לדעת ר"ש בדף ל' ע"כ אכל בקורה בראש שנשברה ביו"ט אף להמתירין מוקפה וטל ביו"ט ג"כ אסור [טור וש"פ] דוקא לענין קורה אכל לענין כלי שנשבר ביו"ט הסכים המ"א שצין היתה שלמה מצע"י או שהיתה רעועה מלא צינן אם ממירין טל ביו"ט וכ"מ במאירי וכ"מ מהמבשר שחם לקמן בס"י והרמ"א שם לא הגיה עליו משום דאזיל לטעמיה בפי' תל"ס ובמ"ש כ"מ נ"ב:

הגהות: (א) ס"ט קיד:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב סעיף י"ח כתב: אבל אם לא יל לשנות מותר לנקר בדרכו אפילו חלק האחרונים שיש טורח רב בקנייתו, כיון שהוא צורך אוכל נפש.

ב משנה ש 2 א שם
גמרא
נדרה רמז"ס כפ'
ד' מהלכות יו"ט
ד טור בשם סמ"ק
בשם חסדיו ד' כן
נראה
רמז"ס כפ"ד וכו'
שאר פוסקי' 1 טור
בשם אביו הראש' 1 מיתלה דשמואל שם ומתני' יתדלה ה"א

היתה רעועה מעי"ט וקרובה להשבר (ג) אבל אם נשברה מעי"ט אם אי אפשר להסיקה בלא ביקוע (ד) מבקעין ממנה חתיכות גדולות ו'לא יבקע לא בקדרום ולא במגל ולא במגירה (ה) אלא בקופיץ (פ') סכין של קצניש ויש עושין זו ב' ראשין דומה קלת לקדרום רש"י) יובצד הקצר שלו (ו) אבל לא בצד הרחב ו'יש מי שאוסר אפילו בקופיץ לפי שאין אנו בקיאים מהו ולא התירו (ז) אלא (ח) [א] בסכין: ב' העצים גדולים קצת וראוים להסקה בלא ביקוע (ח) לא יבקע כלל (ט) ואפילו לשברם (צ) ביד (י) ו'יש מי שאוסר: ג' אין מביאין עצים מן השדה אפילו היו (יא) מכונסין שם מבערב אבל מגבב הוא (יב) (יב) בשדה משלפניו (וכן נחזר (יג) לוקח מלפניו) (כ"י ורמז"ס) ומדליק שם

באר היטב

לחין לנו להחמיר גם באחרים דרך שינוי ואין חילוק בזה בין בשחטו בעי"ט או ביי"ט לענין אחרים שפי' מן חלק פנים ע"כ נראה דנמקום שיש דוחק בנשר ולא היה פנאי לנקר קודם י"ט שפיר יש לנקר ביי"ט גם האחרים עכ"ל וכ"כ המ"א ע"ש אם הבשר הוא ביום השלישי לשחיטתו ואם ישנה אחר י"ט יהיה אסור לאכול כי אם לא אסור לנקרו ולהדיחו ע"י הערמה שיאמר אוכל ממנה כוונת דכשנשחט מעי"ט אסור דה"ל לנקרו בעי"ט. אבל אם נקר מעי"ט מותר להדיחו ביי"ט הואיל ורואי לאכילה אבל בשבת נ"ל דאסור מ"א ע"ש. ובס' עדות ציעקב סי' א' כתב דלפילו בשבת מותר להדיחו ע"ש ועיין בשכנה"ג ועיין במ"א סי' שצ"א ס"ק ו' ועיין בזה היטב י"ד סי' ס"ט ס"ק מ"ה מש"ש:

(א) נסכין. והמדקדקים נוהגין לאסור אף בזה"מ ומתקנים כל העצים הקטנים אף לנישול לדגים קודם י"ט שהרי יכול לנערם בלא ביקוע ואין להקל אבל במקום שעצים יקרים לא חששו לטורחא ויחירה ומותר לנקעו דהפסד מרובה הוא. ש"ס. ולשזור ביד אין להחמיר כלל בזה"מ ט"ז ע"ש: (ב) ציד. ויש"ש מחמיר אפילו להכניסם בחור ולשזרם. אבל לא ישזרם באבן: (ג) בשדה

משנה ברורה

משום דעכ"פ בין השמשות לא היתה שצורה ומקוהה צנני ונאסרה וסבוב אינה ניתרת (א) ועוד דהויא נולד דמעיקרא קורה והויא ככלי והשתא עזים צעלמא ומטעם זה לא הגיה הרמ"א כאן כמו נסיון מל"ה דיש מחמיר מוקלה משום דמקח עזמו על מה שמסיים שם דאפי' המקלין לא ראו להקל במוקלה דטולד: (ג) אבל אם וכו'. ר"ל דינה כסחם עזים העומדים להסקה: (ד) מבקעין ממנה וכו'. ואע"ג דמכשירין לעשות מעי"ט הוא (ד) כיון דא"ל לאפות ולבשל בלא עזים עשו אותה כדעת מלך שמואל ע"י שינוי וגם זה לא התירו אלא בחתיכות גדולות (ה) דלאו מלאכה היא אלא עובדא דחול אבל לא בחתיכות קטנות דיש בה (ו) משום חשש טומא: (ה) אלא בקופיץ. כדי לעשות שינוי: (ז) אבל לא בצד הרחב. מפני (ז) שהוא כקדרום: (ז) אלא בסכין. או לשזור ביד: ב' (ח) לא יבקע כלל. ר"ל לא יבקע (ח) לנקען לחתיכות דקות מאלד דיש בזה חשש טומא אלא אפילו חתיכות דקות ג"כ אסור כיון שיכול לבשל קדרתו בלא ביקוע הו"ל טרחה ביו"ט שלא לזורק ואסור (ט) והמדקדקים נוהגים לזהר אף בזה"מ שמתקנים כל העצים הקטנים הנריכים לנישול דגים קודם יו"ט

שער הציון

(ג) רמז"ס וסמ"ג: (ד) הראש"ד והוצא בהגר"א: (ה) מ"א בשם המרדכי: (ו) עיין בגר"ש ומרדכי והוא כפירוש רש"י בשבת דף ע"ד ע"ב גבי היא דקלית סילמי וכן דעת המאירי שם וכן דעת ר' יעקב והוצא בשב"ל הלכות יו"ט ועיין שם בפיר"ח שפי' באופן אחר ואחריו נמשכו הר"ף והערות ועיין ברמז"ס פ"ח מהלכות שבת הלכה ט"ז ג"כ מעין פירוש ר"ח ועיין בשב"ל בפירוש ר' בנימין שם: (ז) רמז"ס: (ח) ט"ז וס"א: (ט) רש"ל: (י) ר"ל ואם יתחם בזה"מ לא יהיה נכון לנקע עזים הגדולות קלת לעשות קטנות דהרי יכול לבשל כך: (יא) פמ"ג: (יב) אף דרש"ל מיקל כמה אחרונים [הפרי"ח והא"ר והח"מ וס"א] הסיכמו לאסור ורואו מן המוסקפתא דהוה: (יג) פמ"ג: (יד) כתבנו זאת משום דכל העצמים שנאמרו בהלכה ו' אין מיושבים כ"כ בדברי הרמב"ם שם דברי המחבר לטעם רש"י ושה"ש משתמר אסור דעמיה מייא לא אמי שפיר מה שהמיר לגבז מן השדה לזורק הדלקה וכן טעם עימוד המוחזק בגר"ה ור"ן לא מוכר כלל ברמב"ם מלבד שהוא דוחק דהבאה מן השדה שאין בה חשש עימוד כלל גוררין אטו שמה יתאלס מפחרין ויכנסו ולגבז גופא בשדה שהוא עזם עימוד החירו ונאף שמה"א מיישבו דקדרתו מוכחמ עליו והו"ל ג"כ דוחק וע"כ דס"ל להרמב"ם דלא אסור עימוד כ"א כשמעמר שיהיו מונחים שם לייבש וכה"ג אבל לא כשמגבזן כדי להדליקן חיץ ולהמיר יותר עדיף בשעת הרמב"ם לומר שהוא משום עובדא דחול לילך ביו"ט לשדות עזים לביתו עיין סוף סימן קמ"י וברש"י ריש פרק המצא והל"ה מה שלפניו מותר לגבז. ומה שמסיים הרמב"ם בסוף הרי הן מוקלה פי' שמתקנים עשו ד"ל למוקלה ומיושב בדבריו מה שמהם הדגמ"ר וס"א על מה שהמיר הרמב"ם לגבז ממה שלפניו: (טו) ופליגי על דעת הר"ן דס"ל דמדינא מותר כיון שהוא לזורק אוכל נפש אלא משום דלפעמים מחזי כמגבז לזורק מחר ואינו ס"ל דלא עדיף כלל מקור'ר ושאר מלאכות שקודם ליה שאסור מדינא לכו"ע וכנ"ל בסיון מל"ה:

רק

ליקוטי דברי הרב (א) ובשו"ע הרב סעיף ד' כתב כמהרש"ל (ב) בשו"ע הרב סעיף ה' כתב: ומה' במקום שהעצים יקרים דיש הפסד מרובה אם נצריך להבעיר בלי ביקוע מותר לו לבקע במזער אפילו עצים שאפשר להסיקן בלי ביקוע, בד"א לבקעות בכלל, אבל לשבר ביד כיון שאינו עושה כדרך שהוא עושה בחול אין להחמיר בו כלל במזער, אפילו במקומות שאין העצים יקרים.

קטו באר הגולה

באר היטב
ורש"ל וז"ל אוסרים בשדה: (ד) מסגרת. ויש"ש פסק דבחד סגי
לשפס במקומו אסור דמוקף אסור ליהנות ממנו אבל כשמדליק
כלי שלם אעפ"י שנמקלקל לסוף ההנאה בזה אח"כ מחילה. עך
משנה ברורה

ביאור הלכה

ביו"ט צעלמא צוה עשו חכמים ד"ו למוקפה (יט) ויש מפרשים הלכה זו כפשוטו דאס חסר אחד מתנאים הללו מסתמא אסא דעמיה מנייהו מלאשתמושי ביו"ט והוא לה מוקפה ולפ"ו למאן דשרי מוקפה ביו"ט מותר גס צוה ולדינא נכון להחמיר: ד (יח) ביון שהיה מפורת וכו'. ר"ל דיין שדרכו של רוח לפזר (כ) לא סמכא דעמיה צוה שבע ארוס מעיו"ט (כא) ואפילו מלא ארוס מכוסין אסור משום מוקפה: (יט) כלי כבד מעיו"ט. שלא יפזרם הרוח: (כ) הרי אלו מוכנים. ואפילו (כב) מאן ביו"ט מפרשי מותרין שכבר הוכנו מאתמול. וכ"ו כחצו למאן דמפרש הלכה זו משום מוקפה ולמאן דמפרש הלכה זו משום עימור עטמא דמזרח (כג) דחיישינן שמא בשעה שיהא ילקח ארוס יפזרם הרוח ויהא ללקטין צידה וכשמונה עליהם כלי כבד (כד) ליהא למחש' להכי ושרי (כה) ולפ"ו אס' מלא ארוס מפוזרין אסורין ללקטין: ד (כא) אין מייקין בהם. דהא היה מחוצר מאתמול והו"ל מוקפה (כו) ועוד שמא יעלה ויתלוש (כו) ואפילו צטלטול אסורין: ו (כב) שנשברו. היינו שנשברו (כח) כ"כ שאין ראוי לבעין מלאכתן הראשונה אבל אס' ראוי לבעין מלאכתן הראשונה ודיהיינו שדרי עריכה לזון לחזון מקפה (מאכל עב) ושדרי זכוכית לזון לחזון שמן ככלים שלמים הן ומסיקין און ועיין לעיל בפי' ש"ח ס"ו בנ"ו (כט) וזה"ל שס: (בג) שהם גודל. דמעיקרא כלי והשתא שזר כלי ואסורים צטלטול (ל) ולכן אסור להסיק צוה ואפילו צוה מוטלן כלל (בד) אלא שורפם במזמון שמוציאן שס ג"כ אסור דמעשה הדלקה ששורפם בכלי שדלקת על ידו משני צטלטול: (בז) ואם הסיק וכו'. וכו' לריבה להיות אחר מינת שלמים שגדרי המעשה: (כה) לאחר שהודלקו במקצת. ר"ל שהודלקו כ"כ עד שאין ראוי לבעין מלאכתן הראשונה וכו': (כו) שדרי כלי. וצלא היפך צאס אף שנהיה מן המוקפה (לז) שנחבשל שס חבשילו לית לן צה דמוקפה מותר צנהאה היכי שהנהאה צאה מאליה ואינו עושה מעשה צדים ויתחבול לקמן בסיומן תק"ו צמיצ: (בז) עצים מוכנים. ויתחבול לקמן בסיומן תק"ו ס"ז: (כח) בכלים שלמים. דאף דכלי אינו עומד להסקה מ"מ האל קי"ל (ג) דכל הכלים ניתלין אפילו שלא לצורך משמיע המיוחד לכן (לד) ומיירי שאין לו עינים לצורך חבשילו דאל"כ עזר על כל תשחית. ולפעמים אסור להסיק אף בכלים שלמים כגון ענ"ס שלקח עינים (לה) של ישרא'ל

שער הציון

(טו) מ"א ולהביא מתגר עני' שרי דאפילו מתקרב שאליו מוקף ליריה שרי ודלקתיה וכו"מ מחזר ואפשר בדבחר כיון שהוא לפני היות סתמא משמור דאפילו אין לו מקרה: (יו) מ"א וש"פ: (יח) ה"ן: (יט) ה"ן: וי"ן וי"ן חזיר ונחלמי בל"ז שגם הוא כתב דריים אלו תלסא צידן איסור מוקף וצו"ט וגם המ"א דבספ"י א"ל כתב אלו שגם עממא דעמורא הכא נבס"ק גבי דירא דקרפס הביא א"ל זה העטם משום דלחא דעמיה דעמיה צבא"ל: (כ) ר"י: (כז) פוסקים: (כח) רשב"א: (כט) ה"ה"ל דחידושי ור"ן: (דד) ונש"ד המתגר היה אלו מונעין ר"ל אלו אסור במבנים זה משום מוקף ולשון כזה יש במשנה ביה כ"ו ע"א עי"ש דרש"י ד"ה אין זה מן המוקן: (כה) כנ"ל פסוט: (כו) פוסקים וע"כ אפילו להמחירין מוקף צו"ט ג"כ אסור: (כז) פוסקים: (כח) כן הוא לדעת המ"א בסמ"ח ש"ס ס"ו קטפ"ו וי"מ כרשב"א בעמיה"ק ומחירי צבט דף ק"ק ע"ש: (כט) היינו דלפ"י מאי דבבא"ש ש צב"ל דעת אהר"י אחרונים דאפילו צבאים ראוין לנעין מלאכה"ן לשום צבאין לשום מלאכה לאו דלא הוא ונבשמעות (ל) שם בדר קב"ד ע"כ ד"ה ר"ה מ"א סב"ר אהר"י ה"ג בעינינו עדיין לאו בכלל צבירה הוא ועיין צבית מאיר שם שהצריך צוה: (ל) רש"י צבט דף ק"ק ע"כ: (לא) מ"א ודבריו נועצין מחידושי רשב"א צבט דף כ"ט ע"ש ונש"ד ה"ה"ל דמוקף אסור ליהנות ממנו כוונתו ג"כ באופן כזה ששדלין צבית וכו' הדיקס הגר"ו וי"ן בסמין חק"ט וי"ת מאיר בסמין ש"ס ס"א. עיין רש"י צבט קב"ד ע"כ ד"ה מוקפין משמע קב"א דכל צבית חזית ומוקף מתקופו אסור ששדלין צבית ל"ת ל"ן דה אכן מוקף ד"ה ע"כ בגמרא: צבית דקפול משמע כרשב"א וי"ל: (לב) רש"י מחידושי ש"ס ש"ס ומומא במ"א וש"א ואם מומר להעמיד הקדרה אחר שכבר נשקר הכלי ונעשה שזר כלי דקמיטהי מן המוקף לכתחלה יתבאר לקמן בסמין חק"ט צב"א: (לג) גמרא ודלא כ"י נחמיה ע"ש: (לד) אחרונים: (לה) שבת כ"ה וכו' ופירוש הת"ק לקמן בסמין חקפ"ו סב"ד ע"ש ואם העך היה של עכו"ם תמליא הדבר אם שייך נולד בדבר שגמרו דירי אדם עיין בסמין ש"ס ס"ד במ"א סק"י. אצל בלאו חז"ל וו אין להקל דעול שייך גם בשל עכו"ם כמו שכתב המ"א בסמין חק"ט סק"ג ושם יתבאר חז"ל *

הלכות יום טוב סימן תקא תקב

(ו) שלמים יאו בכלים (כט) שנשברו מבעוד יום: ז' יסקדים ואגוזים שאכלו מערב יום טוב מסיקין בקליפיהם ביום טוב ואם אכלם ביו"ט (ל) אין מסיקין (ו) בקליפיהם: הגה גם אין להסיק עם (ח) האגוזים והסקדים (לא) ענמן אל"כ (לב) הם עדיין בקליפה (צ"י) (לג) ולפידים שנשאר מ"ט ראשון שכתו (לד) מותר לחזור ולהליתם אפילו ביו"ט שני של ראש השנה או ביו"ט אחר (ט) שבת (הרא"ש ומרדכי ר"ש ב"ה וצ"י):

א משנה ב"ה ל"ג

תקב דיני האש ביום טוב. וכו' ד' סעיפים:

א (א) * אין (ב) מוציאין אש (ב) לא מן העצים ולא מן האבנים (ג) ולא מן העפר (ד) ולא מן

באר היטב

המיוחד לתחום זו האש שנשבר אסור להסיקו דהו"ל נולד. י"ש גמ': (ו) שלמים. ומיירי שאין לו עשין דל"כ עבר על כל תשמיש מ"א: (ו) בקליפיהם. ואפי' ראוים למאכל בהמה מ"מ ה"ל נולד לתחולתו היו עומדים לאדם. הרא"ש: (ח) האגוזים. דאין מוכנים להסיק כלל צ"י ועמ"א: (ט) שבת. הנה דין זה רבו הדעות ע"כ העלה הט"ז דבשני ימים טובים של גלויות מותר לכ"ע להדליק כליל שני מה שכתב כליל ראשון. אבל ביו"ט אחר שבת וצ"ה בזה

ביאור הלכה

* אין מוציאין וכו'. עיין במ"ב לענין דיעבד דמותר להשתמש בהן כן משמע מהר"ם וכו' הרדב"ו בשם הרשב"א וכן הסכימו האחרונים הב"ח ומ"א וא"ר וס"א דלא כט"ז שמתיר בזה וכו' שאין לאסור התבטל שנכתב בזה האש. ולענין עיקר האיסור לא"ס הוא דאורייתא. או דרבנן דעת הט"ז שהוא דאורייתא ומדברי הרע"ב משמע שהוא דרבנן שכתב דמאי למלאכה ועיין תשובת כתב סופר סימן ס"ח שמאריך בזה:

(לח) ואפילו הקליפין והגרעינין ראוין למאכל בהמה והו"ל נולד. ודוקא תמרים שזכורים שאלו טפלין להאכל כאלו ענמו שהוא ראי לאכילת אדם ועבשו אין ראוין רק לאכילת בהמה והו"ל נולד. ודוקא תמרים שזכורים שאלו טפלין להאכל כאלו ענמו שהוא מוכנים להסיק כלל (מח) שאין דרך כלל להניח אוכלין על האש משא"כ כללים מפני צורך האוכלין ביו"ט אפשר להסיק לפעמים כללים פחומים. וזמירה בירושלמי איחא דמותר להסיק באוכלין גופייהו וכן פסק הרשב"א [א"ר]: (לב) הם עדיין בקליפה. דלא מוכנים קנה להסיק אגב קליפתו: (לג) ולפידים שנשאר וכו'. וה"ה פחילה שנלקחה בשבת ונכבדה: (לד) מותר לחזור וכו'. ור"ל לאפוקי ממי שרואה לאסור מטעם דלשם נדלקים ונכבד וה"ה פחילה שנכבדה נחים אח"כ ביותר להדליקה מעצמן ופחילות חדשות ונמלא שהכביה שכתב בשבת הכשרתם למחר להיות נדלקים בטוב והוא דומה למאי דק"ל בזה שפולק בשבת אסורה ביו"ט שלאחריה משום הכנה ובעלי סבא זו הוסיפו עוד יותר דאלו עשין או פחילות שנכבד ביום א' של ר"ה אסורים למחרתו דכיון דשני ימים של ר"ה אינו מקפיקא היו להו כשני ימים טובים בפ"ע וכשמי קדושות ואין קדושה אחת מכינה למחרתה וכמו ביו"ט אחר שבת ובעל הגה"ה חולק על סברת אלו הפוסקים וס"ל דזה לא מקרי הכנה כמו ב"ה שפולק שהרי גוף העשין או הפחילה היו צעולם מנכר אלא שנשתבחו. והנה אף דהרמ"א סתם כדעת המקליין מטעם (מג) דרבו המחמירין מ"מ לכתחלה טוב ונכון ללכת יד הכל (מג) דהיינו להכין מנעור וכו'. מפני שכל אלו הוא (ח) מוליד אש ביו"ט (ב) והואיל ואפשר להמציא אש מעיו"ט שיהיה מוכן לו ביו"ט לא הותר להוליד ביו"ט דלא עדיף משארי מכשירין שאפשר לעשות מנע"י דאסור: (ב) לא מן העצים וכו'. כגון (ג) שחוכין זו זו או מכין זו זו עד שתל האש: (ג) ולא מן העפר. קרקע (ד) קשה כשחפרין אותה מוציאה האור וכן כה"ג כשיחכך רגבי אדמה אלו זו זו ויציאו אור: (ד) ולא מן המים. היינו (ה) שנותנין מים בכלי וכויות לגנה ונותנין בתמה וכשהשמש חם מאד מקרבין אליו נעורת פשתן והיא צוערת. ודיעבד אם עבר והואיל (ו) מותר להשתמש בזה ועיין בתשובת כתב סופר סימן ס"ז שאסור להדליק אינהאלקן (שקורין שווענעלעך) ע"י שיחבוב אותו באפר כירה חם שאין זו אש רק חום אש דהלא ממציא דבר חדש וכן לחכך הנינהאלקן בצרור חם מלונן כמו בתנור צרור כתב ג"כ דלא נראה להמיר אצל אש יש שם גחלת צוערת מותר ליגע בה

שער הציור

(לו) פוסקים: (לו) גמרא: (לח) מ"א וכו' א"ר בשם הרשב"א ודלא כהב"ח: (לט) וזהו הנקרא תמרי ארמייתא ודף קמ"ג שם פירש"י דתמרי ארמייתא מפני שכן ענמן עומדין ג"כ למאכל בהמה לפיכך גם גרעינייהו מותרין בטלטול ואפשר דזהו כוונת הב"ח ומחורן קושיה המ"א: (מ) פירש"י בשבת דף כ"ט: (מח) מ"א בביאור דברי הב"י ומ"מ זהו דבר חדש שימלא דבר שמתור בטלטול ואסור בהסיק: (מח) הנה גמרא לקמן בס' מקי"ד ס"ד מלויין צ"י בשם רוב הפוסקים וצ"י וכו' ר"ה אצל בא"ר ה"ה בשבטילי לקט בשם אור זרוע פוסק להמיר ונאור זרוע גופא ה"ה בשם רבנו ישעיה וכן הרא"י בש"י פוסק להקל ואפי' מלאכה עוד במאורי מנחם ג"כ להקל וכן בשערי מקוונת בשם רבנו שמשון ומפני זה נדליה הדין עם הא"ר והפ"מ שכתבו שהעיקר כהרמ"א אף לכתחלה נדליה וטוב נכון ללכת יד הכל וע"כ סתמתי להקל ג"כ להדליק מלך. השני אף שהט"ז מחמיר בזה: (מג) ט"ז וכן הא"ר והפ"מ כתבו דהמחמיר תנא עליו נכבדה: (ח) גמרא: (ב) רמב"ם ועטרה"ק: (ג) רמב"ם: (ד) רש"י והר"ן פירש לפי שם נקרא אחר שנקט: (ה) רש"י: (ו) הרה"מ והרשב"א הובא בתשו' הרדב"ו לנשנות הרמב"ם ס' ק"ג:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ט"ז כתב: ולפיכך מסיקין באגוזים ושקדים. (ב) ובשו"ע הרב סעיף י"ח כתב שייכין פתילות חדשות רק ביו"ט אחר השבת. אבל בשני ימים טובים של ר"ה אין צריך להכין פתילות, וביו"ט אחר השבת אם הישנה מונחת על פי הנר מותר להוציאה משם כדי להניח אחרת במקומה. (ג) ובשו"ע הרב סעיף א' משמע שהוא דרבנן. (ד) בשו"ע הרב לא הזכיר היתר זה. וצ"ע.

באר היטב

משנה ברורה

שער הציון

הערות: 1) עיין סימן תק"ז סעיף ד' וזה"ל שם ד"ה כך.

ליקוטי דברי הרב א) ובשו"ע הרב סעיף ז' פסק כהמ"א, ודלא כהא"דא. ב) ובשו"ע הרב סעיף ד' כתב: מותר לכסות האש וכו' ולא יכבה לגמרי ואע"פ שע"י כיסוי אפר שהאש נכבה מעט, מ"מ כיון שאפשר בלא כיבוי, אף אם נכבה מעט אין בכך כלום כיון שאינו מתכוין לכיבוי, משמע שאם יהיה פסיק רישא יהיה אסור. ג) בשו"ע הרב סעיף ה' משמע דאם אוהו את הגג בידי, וחבירו מניח את הדפנות מלמטה מותר, וא"צ להשים גם את הדפנות עצמם מלמעלה למטה.

הלכות יום טוב סימן תקב תקג

הגה אצל מותר (כב) לללות צו (הר"ף) ו"ש שמוחר להסיק צו עם שאר עמים (כג) אע"ג שאינו ראוי להסיק פני עמנו (ר"ן): ד (כד) "לדין מותר לבשל בקדרות חדשות ביום טוב: הגה יש (ה) אומרים (הרא"ש והטור) (כה) וכן המנהג אם לא (כו) על ידי (ו) הדמק ולכן נהגו כשקונין קדרות חדשות (ז) בפסח מנשלין בהם קודם יום טוב (ז"ע):

תקג שלא להכין מיום טוב לחבירו. ובו ב' סעיפים:

א (א) אסור לאפות או לבשל או (א) ל"שחוט * ביו"ט לצורך מחר (ב) אפילו הוא שבת (ג) או יו"ט (ד) * ואפילו בשני ימים של (ז) ראש השנה (ה) * אבל (ג) ממלאה אשה קדרה בשר

באר היטב

צין פסח לשאר יו"ט מ"א. והעולם אינן מזהרין להצטרף ביו"ט הטובא"ק כשפוסרת חדשה ולא שפיר עבדי: (א) לשחוט. וה"ה בהדמק קערות מזה לזה מהר"ל ואסור להכין מיו"ט לחבירו אפילו דבר שאינו מלאכה כ"ש האדנא דאין בקיאי בקציעה דירחי וי"ט שני לגבי ראשון מול הוא ואסור. מ"א: (ב) ר"ה. להחמיר אמרי' קדושה א' הם ולא לקולא: (ג) ממלאה. אפי' אחר שהייתה הקדירה על האש מותרת להוסיף בשר מפני שהבשיל מתקן יותר כשיש שם הרבה טור וז"י י"ש.

משנה ברורה

ולכן אפילו (כד) צנקעת יבשה שנכונה להסקה אסור לטעולה לצורך דבר אחר ובכלל מוקפה הוא לזה. ודעת כמה (כה) אחרונים דהמחבר אצל לשיטתו דפסק בסיומן מ"ה ס"ד דמוקפה אסור ביו"ט אצל לדעת הפוסקים המחמירין מוקפה ביו"ט מותר לסמוך צנקעת יבשה שראויה להסקה * אצל בלחה כיון שאינה ראויה להסקה אסור דדיו (כו) כאנשים וכתב צניח מאיר דבשעת הדמק יש לסמוך להקל צנקעת יבשה: (כב) לצלות בו. היינו שחוצה צו הכשר לללה (כו) ודוקא בעין יבש שראויה להסקה ומטעם דאמרין מה לי לצלות צו מה לי לצלות בנחלים אצל בעין לא אסור לצלות בשר. ודוקא אם ראוי לצלות עליו כך בלא תיקון אצל לתקנו ביו"ט שיהא ראוי לצלות עליו אסור דלקמן בסיומן תק"ט: (כג) אע"ג שאינו ראוי וכו'. ר"ל ומטעם זה אסור להשתמש צו לשום דבר וכנ"ל מ"מ להסיק עם שאר עמים שבים מותר. והנה אף דין זה איירי בלחים ודינא דללה יבשים דוקא וכנ"ל מ"מ שייך בזה כ"ש דיותר מסתבר להחמיר בלח בלח דביתא גדול של שאר יבשים מלהחמיר יבש לצלות צו: ד (כד) לדין מותר וכו'. היינו משום דיש אומרים לבשל בקדירה חדשה ביו"ט כמו שכתב הרמ"א משום דבנישול

הראשון מתחזקת הקדירה דקודם הנישול יכיר בה פליטת המים מנחון ויש צוה משום תיקון מנה ודעת המחבר כרצונו ירוחם צנקדרות שלנו נגמר גישולן כבר אצל היוצר ולכן מותר לדין לבשל בקדירה חדשה: (כה) וכן המנהג. ודעת המ"א לחלק דכלים המנופין שקורין גליזר"ט"ם מחזיקין מים בטוב אף קודם גישול ולכן מותר לבשל בהן ביו"ט אף בתחלה והמנהג להחמיר הוא רק בכלים שאינם גליזר"ט וכ"כ (כג) שארי אחרונים: (כו) ע"י הדמק. כגון ששכת לבשל בהן קודם יו"ט (כט) ואין לו קדרה אחרת:

א (א) אסור לאפות וכו'. ואפילו (א) דבר שאינו מלאכה רק טרחה בעלמא כגון הדמק'קערות והבנא יין (ב) מיו"ט לחבירו ג"כ אסור כמו שכתב הרמ"א ס"ס תרס"ז וע"ש מש"כ בזה: (ב) אפילו הוא שבת. דאין יו"ט מכין לשבת דליף בגמרא (ג) מקרא וכו"ש דמיו"ט לחול אסור ועיין סיומן תק"ז: (ג) או יו"ט. ר"ל יו"ט שני (ד) של גליות דספק חול הוא ונמא מכין מיו"ט לחול: (ד) ואפילו בבי' של ר"ה. להחמיר (ה) אמרין קדושה אחת הן ולא להקל: (ה) אבל ממלאה וכו'. ואפילו אחר שהייתה הקדרה על האש (ו) מתרגם: י"פיו וכוית:

שער הציור

(כד) מ"א וא"ר וית' מאיר והגר"א דלא כט"ו שרפה להעמיד כונה המחבר על למה דוקא וכו"מ מרמ"א שסיים אצל לללות וכו' וזהו ביבשה כדאיתא בגמרא כמלל דברשא אפילו ביבשה אסור: (כה) ע"ש ומ"מ וית' מאיר דלא כמ"א: (כו) זהו טעם המוס' והרא"ש כתב טעם אחר דגורנין בלחין יו"ט אטו שבת: (כו) גמרא ופוסקים: (כח) חמד משה ח"א והגר"א: (כט) אף דמ"א יייר כגון שאין לו מה לאכול שארי אחרונים העמיקו כהט"ו דאף בחזון זה מותר: (ל) מ"א: (ב) עיין באחרונים לקמן בס' תרס"ז והס"א בכלל צ"ח וקיצ' מחיר בזה בשעת הדמק אף שיבא צנוד היום גדול דלא יהיה מוכרח מילתא שהוא לצורך הלילה: (ג) ציה דף ב' מדכתיב והיה ציה השש' (וסתם ששי חול הוא) והבינו וגו' את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשל בשל חול מכין לשבת אצל אין יו"ט מכין לשבת: (ד) ואם מבשל איה דבר ביו"ט ראשון וכו' נמא בשביל יום השביעי לנאורה שדאי שרי אצל בנחת ד"ז חליה כפולגתא שומר בסיומן ת"ה לענין אלו"ג עמנו שאינו מפיג טעם אם עשאו מעיו"ט וה"ה היה יכול לבשל בנחמ"מ לצורך יום שביעי: (ה) כגון ציה שנולה בזה אסורה בזה דלקמן בס' תק"א: (ו) אחרונים:

הערות: (1) עיין ס' ש"כ ס"ק י"ז לענין לקפל טעיות:

הלכות יום טוב סימן תקג

ק"ז באר הגולה

(ו) אעפ"י שאינה צריכה (ז) אלא לחתיכה (ח) אחת: הגה (ט) וכו' שכול לשחוט אעפ"י שא"י חלה לכית (פמ"ק) (י) וכן יכולה לבשל הרבה קדרות (יא) ולאכול מכל אחת מעט (כ"י ורבינו ירוחם ותוספת הרשב"א) ודוקא קודם אכילה אבל אחר אכילה אינה יכולה לבשל ולומר אוכל ממנה בזית (יב) דהרי

שער תשובה

[א] וכו' שכול לשחוט כו'. וכתב במח"צ בצעות שכל ד' וכו' בשבת ושחט השוחט אחר שחטו רוב הקהל קודם שחל הוא סעודה וי"ט ב' עגלים נמצעים של א"י ששוחטים שם לנורך ישראל ואכל השוחט וכו' בצעות וי"ט כית מכל א' מהעגלים שכן ראה לשוחטים שקדמוהו ועשה כן כדי שיהיה בשר בשבת שאם לא כן היו הא"י נחמדים העגלים וכו' בשו"ת זרע אמת שלא יפה עשה וחלק על הבשר עשק שמחיר לשחוט ביו"ט ב' של פסח אחר אכילה לנורך חוה"מ כל שאוכל השוחט כית וכתב שהם דברי חמיה ומ"מ העלה בדיעבד אין לאסור הבשר ע"ש:

באר היטב

ומשמע דאפילו היא בקדירה קטנה מותר ליטנו בקדירה גדולה ולהוסיף עליו כדי שיהיה שמן ביותר ועסקי זה. וכתב הטור דמותר לומר בפירוש ליי"ט שני אני רוצה זה המותר כיון שעכ"פ יש מעלה ביי"ט מזד הרבוי וביש"ש פסק שיש להחמיר שלא תאמר בפירוש כן חלה בשבת וכו' מ"מ צ"ת. והעולם נוהגים היתר שמבשלין בשחרית לנורך הלילה ועכ"פ צריך ליזהר לאכול קצת ממנו וכתב ב"י דאפי' אוכל רק מהתבשיל שעת הבשר או מהרוטב שרי והב"ח כתב דדוקא כשצריך לחתיכה א' או מותר למלאות הקדירה חלב אם עיקר ציטונו לנורך הלילה ואוכל בשחרית קצת ממנו כי היכי דלא ליחסר עליה הוי הערמה דלא כהרבה שטועים באיסור זה ע"ש. וכתב המ"א ומ"מ ג"ל מאחר שמנהג להקל שמבשלין בשחרית וטועמים דבר ממנו שאין לאסור להם אכל להכין מיו"ט לחול כה"ג אסור ע"ש וכו' הט"ו ח"ל יכולה אשה לבשל הרבה מיני תבשיל ביום א' של י"ט אעפ"י שידעתה בודאי שיתירו מין א' רק שיטעמו ממנו אפילו כית כיון שמבשלת הכל קודם אכילה. וזה נראה דאסור לומר בפירוש שמין א' יהיה ליי"ט שני ואפי' הטור דמחיר כמ"ש היינו בקדירה א' להוסיף מפני מעלת הריבוי אבל כאן שאין ההיתר חלה לפי שהוא קודם האכילה וטעום ממנו כית אם יאמר בפירוש שהוא לנורך י"ט שני לא מהני ליה הטעמה ממנו עכ"ל ע"ש שהצריך עוד וסיים ומ"מ נראה להלכה כיון שעכ"פ יש איסור אם אומר בפירוש שיהיה לליל ב' ע"כ יש ליזהר שיבשל ביי"ט מה שצריך לליל ב' ובידיעבד נראה שאם הערים באכילת כית אפי' לאחר אכילה שרי בדיעבד דהערמת אכילת כית אין לו דין מערים לאסור עליו יותר ממזיד וכו' כמקור כאן שכתב הש"ע מיהו אם עבר ובישל מותר והיינו בהערמת כית אחרונים ודלא כצ"ת. כתב המרדכי פ"ב דבילה דרבינו יואל המיר לאפות ביי"ט לנורך ברית מילה שחל להיות ממחרת והיה יום אידם שלא היו יכולים לאפות אם לא ביו"ט ולא היה די בתנור א' והמיר לאפות ב' פעמים ע"ש. ובהג"מ חולק ע"ז וכתב דזה מיקרי הערמה ואסור ע"ש וכתב המ"א ח"ל דדוקא בפת החמיר מפני

משנה ברהר

בקדירה בפני עצמה חלה באותה קדרה עצמה שמבשל לנורך סעודה שחרית הוא מרבה בה לנורך הלילה (יח) תבוא עליו צרכה ועיין לקמיה בסק"י: (ח) אחת. ודוקא בזה שיש חובלת גם לנורך היום ע"י הריבוי (יט) אבל אסור לעשות חרעמולא"ך או קרעפולא"ך. וכיו"צ יותר ממה שצריך לכו ביום שאין אחד מביטח מחזירו (כ) וצריך לטרוח בכל אחד ואחד בפ"ע: (טז) וכו' שכול לשחוט וכו'. קאמר כ"ש משום שא"א לשחוט בשבת כית א' א"כ ישחוט כל הבהמה (כא) ודוקא אם יש עדיין שהות עד זמן אכילה להפשיטו ולמולחו ולבשלו או עכ"פ ללחונו אבל אם לא יספיק כ"כ עד אחר זמן אכילה אסור וכלקמיה: (י) וכן יכולה לבשל הרבה קדרות וכו'. ר"ל אפילו כוננו לנורך הלילה כיון שרוצה לאכול מכל אחת כשעודם שחרית (כז) ומיירי שכל קדרה היתה מבשל מין בפ"ע אבל מין אחד בשתי קדרות אין להחיר כיון שטעם שמי הקדרות הוא שזה א"כ כל מה שטועם משתמין יכול לטעום מאחת וגמלא שהקדרה השניה אינה מתבשלת ב"א לנורך לילה לבד: (יא) ולאכול מב"א מעט. מקמימת לשחוט משמע (כג) דאפילו א"א לאכול ורק שטועם מעט מכל קדרה כדי שיהיה לו היתר לבשל והיינו כדעת המקילין לעיל בסק"י ולדעת האוסרין שם (כד) אין היתר רק למי שדעמו באמת לאכול מיני מטעמים חלוקין כשעודם שחרית ומכיון להרבות בכל מין כדי שישאר ללילה אבל לא כשטועם רק דרך הערמה וכבר כתבנו דהעולם נהגו כדעת המקילין: (יב) דהוי הערמה. וזהו לכו"ע אסור אף שאוכלת אח"כ מעט דהוי הערמה הנכרת

שער הצינן

(ו) מ"א וכו' (ח) א"ר: (ט) א"ר בשם מהר"ל ולענין גלי קדר עיין בפמ"ג: (י) פמ"ג: (יא) יש"ש וכו' ופר"ח ודעת הרוקח שמחמיר בזה ודלא כהטור: (יב) א"ר: (יג) פוסקים: (יד) כנה"ג בשם רדב"ז והצ"ח ופר"ח וא"ר וזהו שלום וכן מהגר"א בסק"ח משמע ג"כ שמפקפק בקולא זו של דברי התוספות דף י"א שממנו נובע מקור המקילים בזה: (טו) מ"א ומאמר מרדכי וזית מאיר ומקורם הוא מדברי התוספות דף י"א ע"ב. וגם הט"ו ושו"ת עני שטי"ח ודח"א והגר"ו העמיקו להקל חלה שדעתם דדוקא כשמבשל לנורך לילה מין אחד שלא מאוחר מין שבישל לנורך שחרית דלא מהני מה שטועם ממנו בשחרית: (טז) מ"א: (יז) מ"א: (יח) אחרונים: (יט) מ"א [בגס משותב צינא] ודח"א וכו': (כ) דלילה מותר כמו לקמיה בסק"י: (כא) פשוט: (כב) ט"ו וכו' ודח"א והגר"ו ודח"א: (כג) כן מוכח ממ"א בסי' תקכ"ז סקנ"ד דזהו כונת רמ"א כאן וכן משמע מהגר"א כאן ושם דמפרש כן דברי הרמ"א: (כד) וכן מפרש הפרי"ח דברי הרמ"א:

עיקו"י דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ו' כתב אם אינו מערים כלל אלא באמת הוא צריך לקצת בשר שבקדרה זו, מותר לומר בפה שהמותר צריך לו לחול וכו', שהרי הוא צריך למעט בשר ואותו המעט הוא מבשל בבת אחת עם שאר הבשר וגם אותו המעט משתבח ומתעלה על ידי שאר הבשר.

הלכות יום טוב סימן תקג תקד

הערמה (יג) * מיהו אם עברה ובשלה (או שטע) מותר לאכלו: ב' ממלא נחתום חבית של מים (יד) אעפ"י שא"צ (טו) אלא לקיתון אחד: הגה אצל לר"ך להשיט הכל אצל האש כפעם א' אצל (טז) אסור (ז) להוסיף אם כבר התנית אצל האש דטרמח שלא לצורך הוא (המגיד פ"א):

תקד דין התבלין ביום טוב. ובו ד' סעיפים:

א (א) * דכין את (א) התבלין (ב) כדרכן (ג) שאם ידוך אותם מבע"י (ד) יפיג טעמן (ה) אבל מלח (ו) אינו נידוך ביו"ט * אא"כ הטה המכתש או שידוך בקערה (ז) וכיוצא בה כדי שישנה (ח) שאם שחק המלח מעיו"ט לא יפיג טעמו * יואין שוחקין את הפלפלין ולא יאת החרדל בריחים שלהם

באר היטב

וכ"כ בשל"ה שהוא יותר מזה ממה שנוהגים להדליק צנאום לניחם שזה יושבי חשך ע"כ. וצנח"י נהגים להדליק אפילו מצע"י צנח"י מזהו ח"ל עולם אפי' ביום: לבוש: (ה) התבלין. וה"ה כל הדגונים כגון שום ושחללים. וה"ה כרכום צ"י מ"מ. אצל היש"ש וצ"ח ומהר"ל אסורים כרכום

משנה ברורה

היכרת לכל כיון שכבר סעדה: (יג) מיהו אם עברה ובישלה וכו'. יש (כה) מן האחרונים שמפרשים דאריש הסעף קאי דהיינו אם עבר במזיד ובישל מיו"ט לחצרו ולא קאי כלל דאסמין ליה דמיידי דין הערמה דשם (כו) אפסר דלעך דיעבד אסור דהערמה חמירא ממזיד דללקמן בסמין תקכ"ז סעיף כ"ד אצל כמה (כז) אחרונים כתבו דאסמין ליה קאי דהערמה זו קילה להמיר דיעבד (כח) כיון שעכ"פ אצל ממנה קלת מצע"י: ב' (יד) אע"פ שא"צ וכו'. ר"ל והמותר מכיון שיהיה לצורך הלילה אפי' שרי אחד. וגם צוה (כט) לר"ך ליהרר שלא יאמר בפירוש שהוא רואה המותר לצורך מחיר ודיעבד אינו נאסר בכך דמ"מ מד טרמח היה: (טז) אסור להוסיף וכו'. ללא דמי לבשר שכתבנו בס"א דמותר אף להוסיף אח"כ דהתם ההוספה משנית בהתבטל משא"כ הכא אין המים משבטין בכך. ואם עושה כן (ל) כדי שלא תצקע הקדירה שרי דהרי זה לצורך יו"ט:

א (א) דכין את התבלין וכו'. ר"ל אף דעשיה לכו"ע אסור ביו"ט וכלעיל צ"י חל"ה ס"ב ולכמה פוסקים יש צוה אסור מורה אף שכותבין לו צוה בלי שום שניי: (ב) שאם ידוך וכו'. ר"ל אפילו (ג) ידע מאתמול שצריך לו למחר ג"כ לא אחרין הדיו"ל להכין מאתמול שאם ידוך וכו'. (ד) יפיג טעמן. (ה) ופלפלין ותורל כלכל תבלין הם וג"כ מפיגין טעמן כששוחקין הרבה כמושין: (ה) אבל מלח וכו'. כגון (ד) מלח גסה שצריך כתישה ונתבאר לעיל כימן שכ"א ס"ח דאסור כתישה במלח אינו אלא במלח ים שהיא גסה מתחלה משא"כ מלח (ה) שקורין שליני"ש שפעשה דק מתחלתו ואח"כ נתבשל ועושין ממנו פתיחין גדולים (ו) אין צו אסור כתישה מן הדיון ורק מפני מראית העין (ו) יש שמתמירין צוה: (ו) אינו נידוך וכו'. ואם מעורב המלח עם התבלין (ח) דך כדרכו ואינו חושש הואיל ואינו טורח זה בפני עומה: (ז) וכיוצא בה. דהיינו (ט) שידוך במדוך של עץ: (ח) שאם שחק מתרגם: * עיין שעה"ל [ה] * מלח מעינות:

שער הציון

(כה) בזה הגולה ופר"ח וכן מוכח מהגר"א: (כו) הפר"ח כתב צדדיא צדדך הערמה אסור: (כז) המ"א וט"ז וז"ר וש"א: (כח) מ"א ויתא מאיר ושלחן ע"י שטים ויבשר"ל דלא כא"ר שרפה להקל צוה אפילו אם היה רק בדעמו לאכול ולבטוף אירע שלא אכל ועיין צדית מאיר שהאריך צוה בראיות נוכחות: (כט) פר"ח: (ל) אחרונים: (א) דבזה לכו"ע שרי וכדכתב הרא"ש בשם הירושלמי ע"ש: (ב) גמרא ופוסקים: (ג) כן הוא דעת כל הפוסקים דדוקא בריחים אסור הלא המה הר"ף והרמב"ם והרמב"ן והרשב"א והמאירי והר"ן והתוס' והרא"ש והר"י והעטור והשב"ל ומונח שם בגמ' שכן דעת ר' ישעיה וכן מלאכי צא"י בהלכות שבת סימן ק' שכתב כן בשם ר"מ ור"י ותוס' ריב"א ומסיים שכן כתבו הגרפמים וכן עמא דבר לשחוק פלפלין ביו"ט כשאר כל דברים דאין להם חשיבות וכו' ומהם לי על האחרונים שהביאו דעה שניה שגנזי הני הוא דעת יחידה ושלא בריחים הוא נודאי מלחא דרנן ומפורש בתוספתא כותיהו וע"כ לענ"ד מלך הדיון אין להחמיר וכ"כ הא"ר להקל ורק מלך המהה כמו בשאר תבלין כמו שכתב הרמ"א לבסוף ופטר היכא שידע מאתמול שצריך להם נודאי יש להחמיר כמו שכתבנו שם: (ד) רש"י ומאירי ע"י המאירי אצל במקומות שהלכו שם אינו גסה ואפשר להשתמש בה בלי כתישה לא וכו' והוא לענין מלח שליני"ש: (ה) חוס' ביצה י"ד וכלנו הלכות שבת וכתבו בהגהות חממת מנוח דאפשר הוא אותו המין הנקרא מאלפ"ין וזל"ץ המורגל בזה"ר רוסף שהוא מלח המתבטל מן מי מעינות המלווין וסופכין אותם בדפוסין ומתקשר ומתחבר והמיוצר כך הוא ויודוך בקל ואינו קשה כגרעיני מלח של ים הנעשים בידי שמים עכ"ל: (ו) דאין טוחן אחר טוחן: (ז) עולת שבת שם דדוקא לחתוך כסקין דק דק מותר ולא לכתוש במכתשת ומתחבר חומרם צעלמא דמראית עין ולא משום אסור טמינה ע"ש וגם זה אינו ברור כלל דאין שם זה מלשון הלבוש שכתב דמותר לחתוך ואין צוה דמותר לכתוש ואין צוה דאפשר דאין רגילין לכתוש משום רכותו רק לחתכו ובחיתוך גופא ג"כ חייב צעלמא משום טוחן ומבואר בסמין שכ"א הג"ל וא"כ היינו חותך היינו כותש וכן מפורש בפסקי חוס' ביצה י"ד דמלח שליני"ש אין לר"ך שניו והוא צ"ח שרפה לפרש פירוש אחר בדברי התוספות והוא מנוגד ומתוך זה ראה להחמיר במדוכה של אבן ולא להירא וגם הוא מוכר מפסקי רוסף: (ח) שלא שמע כדכדכו ע"ש [א] ואפשר דכיו"ט אין להחמיר אפילו לדירה דומיא דמקליטין לענין שחיקת פלפלין במדוכה דכתבנו אסור וביי"ט ח"ס: (ט) כן הוא דעת הרמב"ן במלחמות וכו' הרשב"א נעוה"ק והמאירי נחמיוס וכו' א"ר ללא כש"ל: (י) גמרא:

יְקִיפוּ דְּבָרֵי הָרֶבֶב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף י"א כתב: ואפילו לא טעם מאומה מהקדורק אלא שבשעת הבישול היה בדעתו לטעום מכל אחת ואחת אם בישל קודם אכילת שחרית מותר לאכול מהם במוצאי יו"ט מיד, כיון שבישלו היה בהיתר שהיה רוצה לאכול מכל אחת ואחת. ובסימן תקכ"ז סעיף כ"ז כתב זה בסוגרין. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף ד' בקונטרס אחרון אות א' כתב דאע"פ שטורח טירחא גדולה למלאותה וכו' כיון שעיקר מלאכת הבישול וכו' נעשה כולו כאחת מותר וכו'. (ג) ובשו"ע הרב בסעיף ה' כתב דמותר אף כשכותנו לצורך חול, אבל אסור לומר בפה בשעת בישול שהמותר יהיה לצורך חול אלא ביה"ס. ועיין בקונטרס אחרון סימן תקי"ז אות ז.

ה מרדכי
רנני
הרשב"א
במשנה
ו שם ברייתא
א משנה ביצה י"ד
ובכ"ה ב שם
בגמרא כ"ב כפי
הר"ף וכו' הרמב"ם
כ"ג א משנה שם
כ"ג ובתנאים
הפוסקים
ד ה"ה כ"ב בשם רשב"א וכו' הר"ן

קִיץ באר הגולה

ה' משנה שם י"א
וכב"ה ו' צ"י כמ"ש
הר"ן בד"ן הולכת
הסבין ז' ברימא
וגמרא שם י"ד

וּפְלִסְלִים שֶׁאֵין מְפִיגִין טַעֲמָן וְעַי שִׁינִי שְׂרִי מ"א. [וְצֶס' אֵלֶּיהָ רַבָּה הַסְּכִים לְהַמִּיר כְּדַעַת הַלְבוֹשׁ ע"ש]: (ב) לְשִׁנוֹת. שְׁמֹחֹךְ כִּךְ מִשְׁנָה בְּרוּרָה בִּיאור הַלְכָּה

[illegible]

(א) מפני שאין
רגילים להחזיק
מנינו תלוי בזה
ים ולא נשתנה
שהחטים טובים
לרכייהן מרובה

לזה

וירקא צהדי מלה
 ס שלא הניא רק
 עמתיק נשם כמה
 מיר היכא דידע
 ר"פ אין גדין:
 לעיל סי' תק"ג:
 מנאחי במידושי
 שם צה"ג גירסא
 ירסא זו ובלא"ה
 ששקלו וטרו בזה
 עשקתו כן בקטנה
 ג'ים דוקא ושאר
 ש: (כג) ופשוט
 (כו) ואף דלגבי
 דייסא ה' טפי
 וכו"ל: (כו) עין

חר כרכים לקדרר

הלכות יום טוב סימן תקד

ישראל אפילו בקטנה אסור (יז) * וכיון שאין אנו יודעים עכשיו מה נקראת גדולה או קטנה יש לאסור הכל: הגה (יח) ומותר (ג) [א] לגרור גבינה ציוס טוב על הכלי שהוא מורג חרוץ (יט) מיהו חרוץ (ד) שניו מעט כמו דית מלח (רי"ט) סימן קפ"ד (כ) וזה (ה) מלוח בלא שניו * משום דלא נחשבו כחולין שניו טומיון תחלה (מהרי"ל): ד "מותר אדם (ו) (כא) למדור תבלין ליתן בקדירה (כב) בשביל שלא יקדיח תבשילו (פי) שלא ישרפנו ויקלקלו ממחמת רבו תבלין):

באר היטב

היה זכור שאסור לדון יותר ממה שאריך ליו"ט סמ"ג. וביש"ט כתב דא"ל לשנות אלא"כ ידע מאתמול שיטרכך תבלין: (ג) לגרור. ול"ד למדורל שאסור לשחוקו דהתם רגילין לשחוק הרבה ביחד. ולפי"ה התמכא שקורין קרי"ן אסור לגרור ביו"ט שדרך לגרור דלא הוא עובדא דחול אלא ברחיים שטומן הרבה מאוד. גם נראה לי המגיה טעם להחיר דמפיג ודאי הטעם כשעשה מעיו"ט. ולפי"ה גם בקאוו"א אפשר להקל אם שכה מעיו"ט: (ד) שניו. ואם מפיג טעם א"ל שניו דהוי תבלין רי"ט ב"י יש"ש. מיהו יש מתמירין אם ידע מאתמול כמ"ש בס"ק ב' מ"א: (ה) מלוח. ובשנה אסור עטרת זקנים. ועפי"ה תל"ה ס"ק ד' שכתבתי שם בשם מהרי"ל דאסור לגרור פירורי מלוח הגדולים מתוך הקטנים דבורר אסור גם ביו"ט וכ"כ הט"ז ומ"א: (ו) למדור. והאידנא

שערי תשובה

[א] לגרור. ענה"ט ועיין במים רבים סי' מ"ז בענין טמינה הקאקא"י ללוח גיקולאט"י ביו"ט ועיין בפנים מאירות ח"ב סי' מ"ד שמותר לעשות קאוו"י ברחיים שלהם הקטנים ביד ובצר"י מפקפק בזה אף במח"צ חור וכתב שראה גמור וקניעה שבהם של כל אש בציטו מותר הרבה לז' או לג' ימים מ"א ע"ש. לפי"ה נ"ל דאסור לעשות ביו"ט הקאוו"א וכן נוהגין. [אבל] בס' אליה דבר מהמר לגרור תמכא דלא הוא עובדא דחול אלא ברחיים שטומן הרבה מאוד. גם נראה לי המגיה טעם להחיר דמפיג ודאי הטעם כשעשה מעיו"ט. ולפי"ה גם בקאוו"א אפשר להקל אם שכה מעיו"ט: (ד) שניו. ואם מפיג טעם א"ל שניו דהוי תבלין רי"ט ב"י יש"ש. מיהו יש מתמירין אם ידע מאתמול כמ"ש בס"ק ב' מ"א: (ה) מלוח. ובשנה אסור עטרת זקנים. ועפי"ה תל"ה ס"ק ד' שכתבתי שם בשם מהרי"ל דאסור לגרור פירורי מלוח הגדולים מתוך הקטנים דבורר אסור גם ביו"ט וכ"כ הט"ז ומ"א: (ו) למדור. והאידנא

ביאור הלכה

כתב דע"פ ע"י עכו"ם מותר אפילו ברחיים רק שעכו"ם יטחון בשניו קלח וכתב דאם נטול המינה הקטנה מהקטנה הקאוו"ע מהעמיה נקרא שניו: * אין כותשין הריפות. בשו"ע לא נזכר אלא לענין הריפות אכל בש"ס אחת אין עושין טיטין ופירש"י טיטין הוא שכותש החטים עד שמתלקים לארבע והוא טרמא גדולה ודייקא וחילקא אין טרמן מרובה כ"כ ע"ש בסוגיא דמוחל לאכורה לדברא דלמר דלין עושין טיטין ואין כותשין במכתשת חלה היא ומה טעם קמאר מה טעם אין עושין טיטין משום דלין כותשין במכתשת וכדמקוץ לה בש"ס דלארץ ישראל קאי שאסור בין בגדולה ובין בקטנה וא"כ לדין דשריין עכ"פ בקטנה גם טיטין מותר לעשות בקטנה אע"ג דהוא טורח גדול וכן מוכח מהרב המגיד ע"ש וכן משמע מהטור שכתב הריפות וכיו"צ משמע שכולל כל דברים הנחתין וכ"כ במהר"ם ש"ף ע"ש אכן הרב המאירי כתב להדיא דדייקא וחילקא לדין מותר לעשות בקטנה אכל טיטין אסור אף לדין ע"ש ועיין בקיטור פסקי הרא"ש שדבריו מוגמגמים קלח ועיין בעיטור ובמפסע שם לו"ע: * וביין שאין אנו וכו' עיין פרי"ח שחולק אסור וכתב דמדברי כל הפוסקים מוכח דגם לדין ש"ך האי דינא וספיר בקיטור בזה דכל שאין רגילים לכתוש בזה בשאר ימות השנה מפני קטנותה מקרי קטנה ומסיים וכן נראה להקל במילתא דרבנן עכ"ל וכן הקשה הב"מ על האי דינא דאם דוכה החטים במכתשת של תבלין גדול היו שניו ע"ש וכן הי"ש שביטור לא נעתיק להא דהטור ולפי דבריהם במדינתנו שיש לזה כלי מיוחד שקורין שטופ"ע שכותשין בה שעורים ובשום פעם אין דוכין כלי אחר וא"כ כשידוך ביו"ט שלא במכתשת אלא בכלי אחר בודאי אין לך שניו גדול מזה ואפשר היה לומר דבשעת הדחק כשלא היה לו פנאי מעיו"ט לזה יש להקל לכתוש שלא במכתשת וכנ"ל אכן יש להחמיר בזה מזה אחר לפי שמוכרח אה"כ לטוב למלאכה אחרת שאסורה מזה הדין כי ידוע שאחר כתישת השעורים מנהג מדינתנו כשכותשין שעורים שיש עליהן פסולת הרבה שטומן אותן בעריבה וזוהי מנהג הפסולת דכרך וזוהי ממש וזה אסור כדמכתיב לקמן בסימן תק"י ס"א ע"ש: * משום דאין טחינה באוכלין. עיין מ"ב לענין בריכת פירורי מלח והוא ממ"א בשם מהרי"ל וכן הביא הט"ז דברי מהרי"ל אלו בסימן

לזה לא כתשו במכתשות קטנות וכשכותש ביו"ט בקטנה הוא שניו משא"כ בל"י שלא היו רגילים הרבה בזה גם בימות החול מלוי שכותשים במכתשת קטנה וליכא שום שניו ביו"ט ולהכי אסור וה"ה בזמנינו תלוי ג"כ בזה אם אין דרך לכתוש בקטנה בחול שרי ויש להחמיר (כט) ככל הפירוש: (יז) וביין שאין וכו'. עיין בה"ל: (יח) ומותר לגרור וכו'. ולא דמי לפסלן וחדל ברחיים דברחיים (ל) אין עובדא דחול טפי: (יט) מיהו צריך שינוי. דע"פ רוב (לא) הוי מפיג טעם ומיהו אם מפיג טעם מותר אפילו בלי שניו מן הדין אלא דליש נוהגין דלעיל בכל גוויי משני. ותמכא שקורין חרי"ן אע"ג שכתב פעמים טומיון התמכא בשיעור מרובה לז' או לג' ימים אעפ"י יש לגרור ולומר דלא גזרו חכמים בזה לאסור אפילו בטומן ליומו (לב) דלא גזרו אלא ברחיים שהוא מעשה חול גמור וכדכר כל טמינה. ומיהו (לג) עכ"פ יש לשנות קלח. ועל שטומן התמכא שלא ע"ג קערה אלא על המפה או על השולחן (לד) מקרי שניו. מותר לתחון ביו"ט ירקות (לה) דק דק (לו) בלי שניו אכן כל אלה אינו מותר (לו) רק כבדי שיעור שצריך לאותו היום: (כ) וה"ה מצות בלא שניו. ר"ל דה"ה מלוח דמותר לכתוש בכלי המיוחד כמו שנהגו ולטחון אותם על מורג אכן בזה קיל יותר דמותר אפילו בלא שניו כלל משום דלין טמינה אחר טמינה. ולאחר הטמינה נכון לומר שלא יצורר פירורי מלוח שלא נכתשו עדיין היטב מתוך הקמח אף ביד דהוי כמו פסולת מתוך אוכל דאסור גם ביו"ט לחד מאן דלמר וכמו שיתבאר לקמן סימן תק"י ס"ב בהג"ה נ"מ"א בשם מהרי"ל וכן יראה ליקחם יקחם עם מעט קמח דליכא חששא דברייה וכמו שנתבאר בהלכות שנה סימן קמ"א עיין בה"ל: (כא) למדור תבלין וכו'. אע"ג דקמח אסור למדור וכדלקמן ר"מ מק"ו הכא שיקדים תבשילו היתרו וכדמסיים: (כב) בשביל שלא יקדיח. דיפסד כשימן

תבלין יותר מדאי (לח) ואם דרכו גם בחול ליקח כלי מדידה אלא באומד הדעת אסור לו למדור ביו"ט:

אקדים

שער הציון

(כט) פרי"ח והוא כתב זה אפירוש רמב"ם וראב"ד אכל פשוט דלרר לחשוש גם לפירוש רש"י שהרי רשנ"א גופא הביא פירש"י לדין גמור אלא שכתב עבדים פרוזים וכן הרבה לשונות העיקרין פירש"י עיין א"ו ורא"ה ומאירי: (ל) א"ר ומ"א: (לא) רי"ט כ"ו: (לב) ח"א וכן הקסיה הא"ר אלא שהא"ר כתב בטעם דוקא דאין שדרך לעשות לימים הרבה גזרו חכמים ולא היי עשין לז' או ל"ג ימים כמו גבי תמכא דאע"ג דהרשנ"א כתב בטעם בלחור טמינה שלא יטחון ביו"ט לזורך חול ולפי"ה אפשר לומר דכל שדרך לעשות דבר ליותר מיום אחד הוא בכלל הגזירה מ"מ ס"ל להא"ר דהגזירה לא היה רק אדברים שמכין לימים הרבה ומלשון הרמב"ן בפרק א"ל משמע כקצרת א"ר והא"ר כתב דאפילו במקין לימים הרבה כל שאינו טומן ברחיים גמורה לא היה בכלל הגזירה לאסור הכל אפילו ליומו: (לג) דהא יש מי שאומר דאסור אפילו בשניו דהוי כפסלן ברחיים עיין מ"א ועוד דהרבה פעמים אין מפיג טעם כשמתכין היטב ורואים שכתב עושין התמכא לז' או לג' ימים וא"כ היה לו להסין מעיו"ט וכ"כ האחרונים הנ"ל להצריך שניו: (לד) ח"י אדם: (לה) רשנ"א בעבוה"ק וכן העמיק בח"א: (לו) דמפיגין טעם הרבה וכשום ושחלים דמי דכו"ע מדודי בה: (לז) ח"א בשם הרשנ"א בעבוה"ק: (לח) מ"א וס"א:

הערות: (1) עיין סי' תקי"ו בה"ל דהא חת לענין סקין קבוע בדף עז:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב סעיף ח' כתב: ועכשיו כיון שאין אנו יודעים איזו מכתשת נקראת גדולה ואיזו קטנה יש לאסור הכל בכל המקומות. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף ד' כתב שאסור לגרור ביו"ט התמכא במורג חרוץ לפי שדרך לגרור הרבה ביחד לצורך ב' או ג' ימים.

הלכות יום טוב סימן תקה

ק"ט באר הגולה

תקה דין החולב בהמה ביום טוב. ובו סעיף אחד:

א *בהמה * שהיא (א) עומדת (ב) [א] לאכילה ורוצה לחלוב אותה (ב) לאכול החלב (ג) אם לקדירה שאין בה אוכלין (ג) אסור ואם יש בה אוכלין (ד) מותר וכגון (ה) שבא החלב לתקנו (ו) יא' יש בה פרוורין והחלב נבלע בהם יאבל החולב (ז) כל צאנו לא הותר מפני פרוסה שנותן (ג) בכלי.

שערי תשובה

באר היטב

ובתחילת של חנוני אסור אפילו צי"ט ז' ובספר חסד דוד כתב גם כן שמוחר אף המחמיר יתבצר כמה שכתבו המוספות בכל תכלין עיי"ש: [א] לאכילה. ענה"ט ועיין בחוט השני סימן ל"א שכתב דהרמ"ם בענין עומדת לאכילה ולקדירה דוקא וחליבה שלנו שהיא לקערה אסור צי"ט

וכאכול דמי וצ"ע בדש"י ק"י כח דלר"ם אסור ולמה סתם הרבה מהמון עם שנותנין מעט לחם בכלי וחולצין עליו הרבה חלב

ביאור הלכה

תנ"ה והנה הד"מ דחה ליה דהא קי"ל למקן בסימן תק"י צורר דרכו והנה המפרשים הג"ל מירושל' כ"א לפי דרכו ה"ט' מיר' דנחמא גם בסימן תק"י לא המירו ביריה אלא למערה שלרץ ובאופן שגם בשבת מותר עיי"ש בסימן תק"י אכן רוב האחרונים דחו שם דבריו והמ"א כתב לחלוט ענינו בזה דסימן תק"י ק"ב בהג"ה דש מחמירין שם לברור ביד צורר וקיסם ובאמת אינו מיושב כלל דגם על הא דסימן תק"י קשה מההיא דסימן תק"י הג"ל ובכר העירו עיי"ו כמה אחרונים עיין מהמ"א ויגר שלום וצית מאיר ומוכרחים אנו למרץ דדוקא שם גבי קטניות המירו ומשום דאין דרך לברור לימים הרבה משא"כ בשאר חטואה וקטניות הדרך להניס לימים הרבה וכן הוצא הגר"י בשם הש"ט מנחמה חלק אכן מירון זה לא שייך לנדות דין דבריה פירורי מזון לכאורה ביומר אין מכינס לימים הרבה מנקטות וא"כ לתם אסור המהיר"ל וצ"ע איכא דנח"א כתב טעם להחמירין כנפל צורר או קיסם לטעול ביד משום דדרך הוא לו לטעול ביד וא"כ דרך ברייתו כן הוא וכח ע"ד שם דפירור מלה בקמח ג"כ דינו לצורר וקיסם עיי"ש וטעמו דגם בזה הדרך לטעול אף ביד ולפ"י יחא הכל ומ"מ צ"ע:

* שהיא עומדת לאכילה. עיין מ"מ מש"כ דנמקום מניעת שמחת יו"ט יש לסמוך להקל אף מבהמה העומדת לחליבה ועיין בשע"כ מש"כ בזה ועוד דלדעת הרמב"ם בחולב לאכולין אף בשבת הוא רק מדרבנן משום דאין דרך פריקה ביד ומלכד כל זה ע"ש דין איסור חליבה צי"ט אף שלא לתוך אוכלין אלא הוא לתוך אומו היום לכמה פוסקים אין בו איסור דלדוריתא משום דלדול נפש הוא ולא מיבעי להמנע"ם דדישה ע"ה צי"ט ג"כ אינו מן התורה ואפילו לשיטת הרמב"ן והרשב"א דס"ל דהוא מן התורה מ"מ בחולב ליו"ט ס"ל להרמב"ן בחידושו

(ה) הראשונים שמקילין אפילו בבהמה העומדת לחליבה או לגדל ולדות ונראה דנמקום מניעת שמחת יו"ט שאין לו מה יאכל כ"א מאכלי חלב יש לסמוך עיי"ו להקל"ה [ח"א] ויותר טוב אם אפשר לו לעשות החליבה לאכולין עיי"ו עכו"ם: (ה) שבא החלב לתקנו. שם בקדירה כ"כ אוכלין כפי צורך החלב להקינו או עכ"פ (ו) שרוב החלב יהיה נצרך להאכול ועיי"ו שרי אף מיעוט החלב הנשאר שאינו נצרך להתבשל: (ו) או שיש בה פירורין וכו'. היינו נמי שעכ"פ (ו) רוב החלב נבלע בהפירורין: (ז) כל צאנו וכו'. מילתא דפשיטא נקט והעיקר דאין יתיר החלב עיי"ו מעט

שער הציון

(א) הגר"א ויחידיו רע"א ממשמעות המוספות ובמ"א משמע דעיקר איסורו משום דהעו ע"מה מוקף וכל שם מוקף גם על החלב וכחך ללאופן המחמירין מוקף צי"ט מותר החלב וכו' וארי אחרונים השיגו עליו דאף אם נקצור דעל הבהמה אין בה משום מוקף מ"מ כיון דעומדת לחליבה ולא לחליבה יש על החלב משום איסור נולד ולפ"י לאופן המחמירין גם נולד צי"ט שרי גם לדבריהם אכן לפי טעם הגר"א וחי' רע"א הג"ל אסור עכ"פ לחלוב משום מפרק: (ב) וממילא אסור לחלוב דהוי החליבה שלא לצורך יו"ט [הגר"ו]: (ג) צ"ח לדעת הטור ועיין צית מאיר שכתב שכן הוא ג"כ דעת המחמירין בפי' חותם בשם היר"ף והראשונים ועיי"ש דאף דדישה אסורה צי"ט צו המירו כיון דחולב הוא כל לקטיו אכול שרי דא"ל לעשותו מעיו"ט דהיי' מתקלקל ומחמיר וגם לדעת הר"ם מותר החלב ואין עליה שם מוקף ונולד. ודעת השו"ע שמתמיר בעומדת לחליבה הוא דעת הרבה ראשונים היר"ן והגהות אשר"י וסמ"ג וסמ"ק והגהות מיימוני בשם ספר התרומה וספר יראים והראש"ר צי"ה בהשגותיו על המאור וגם דעת הש"ס צ"ה ע"ה [דלא כמ"ס בחשוות] והמאירי ברש"י צי"ה עיי"ש. ודע דכרוב דברי ראשונים שהחמירו בעומדת לחליבה לא הזכירו טעם מפרק ורק משום מוקף ונולד: (ד) הג"א בפ"ק והרמ"א לעיל בפי' תנ"ה שם להחמיר בציפור נולד: (ה) ובג"ל שכתב הוא כל לקטיו אכול שרי דא"ל לעשותו שמתיר החלב אף בבהמה העומדת לחליבה דעל החלב אין עליה שם מוקף אם לא שדרכו לקנן החלב לעשות מהן גבינות אף המאמר מדרבי כתב דכל הראשונים חולקין עליו וכן הדי"ם כתב דאין לסמוך על ה"ט' צו וכן דעת המ"א ג"כ בזה דלא כט"ו כמו שכתב הפמ"ג מ"מ נמקום מניעת שמחת יו"ט נראה להקל [וכמו שכתב הח"א] דיש לצרף לזה דעת הרמב"ן מלתחומם בשם הגאונים דמשמע דמיקל בכל גווני וכמש"כ צית מאיר ואף להאחרין אין בו איסור דלדוריתא כמש"כ בבה"ל מ"מ אם אפשר עיי"ו עכו"ם טוב יומר: (ו) מאמר מדרבי ופמ"ג בציפור דברי ה"ט' ואף דהמ"א החמיר בזה להם שומעין דהם רבים: (ז) מאמר מדרבי:

ציקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ג' וי' החמיר בבהמות של ישראל העומדת לחליבה דאסור אפילו בריעבד אע"פ שנחלב לתוך האוכלין.

הלכות יום טוב סימן תקה תקו

א בילה כ"ט הגה (ח) ואינו יהודי המולד בהמה ב"ט (ט) וישראל רואהו (י) יש להקל (כשנ"א בתשובה) (יא) אך נהגו
 כמחלל כו אסור ואין לשנות. מיהו ב"ט של גלויות (יב) מותר ביום טוב (ד) שני (הגהות אשרי ריש בילה) ואם
 מותר לומר לאינו יהודי לחלוב בהמתו בשבת ע"ל סימן ש"ה סעיף כ' וע"ל סימן תק"י סעיף ה' אם מותר
 להעמיד חלב ולעשות גבינה ב"ט:

תקו דיני לישה ביום טוב. וכו' ט' סעיפים:

א (א) אין (ה) מודדין קמח ביו"ט (ב) כדי ללוש (ג) אלא יקח באומד הדעת: הגה (ד) ומותר
 שיערי תשובה

ראשון כמו בשבת וכפסק רמ"א מדינא ולא מחומרא בעלמא ע"ש ועיין
 בשו"ת מהר"י הלוי אחי של הט"ו בחלב שנחלבה ע"י א"י וישראל רואהו
 ביום א' דיו"ט:

אחרונים וכו' המ"א ע"ש שהאריך והעלה דאין לזוז מפסק רמ"א ולכן בזהמה העומדת לאכילה וחולב לתוך האוכלין אפילו ישראל
 מותר לחלוב בהמתו. ואם אינה עומדת לאכילה וחולב לתוך אוכלין חליט בפלוגתא שכח בסי' תנ"ה ס"ד אם יש מוקפה ביו"ט.
 ובזהמה אינו יהודי אפילו אינה עומדת לאכילה מותר לחלוב לאוכלין אבל לחלוב לקדרה ריקנית אסור בכל ענין. ואם א"י
 היה חולב לקדרה ריקנית אסור בו ביום ואם נחלב בשבת אפילו לאוכלין ובהמה העומדת לאכילה כמ"ס ש"ה ס"ב אסור ביו"ט
 א' שאחריו אכל ביום ז' שרי. וא"י שמסל"ת נאמן בענין זה כמ"ס סי' תקי"ג ס"ו עכ"ל המ"א. ועסי' שכ"ט סל"ג אם מותר
 לניק מזהמה מחמת זער וע"ל ס"ס תל"ד מש"ס: (ה) מודדין. דהיה יכול למדוד מאתמול:

משנה ברורה

לחם שנותן בתחתית הכלי כל כמה דאין רוב חלב נבלע בו ויש
 למחות בהמון שעוצרין ע"ז [אחרונים]: (ח) וא"י החולב בהמה
 וכו'. היינו בעומדת לאכילה או שחולב בהמה שלו דלית ביה משום
 מוקפה ויכולתלעל בסמין ש"ן ואפילו בעומדת לחליבה כעומדת
 לאכילה דמי: (ט) וישראל רואהו. דאם אין רואהו אסור לישראל
 לעולם לשמוע כדאיתא ביו"ד סימן קט"ו ס"א: (י) יש להקל.
 היינו אפילו אם חלבו לקדרה ריקנית דלא מקרי גולד (ח) מפני
 שהישראל עצמו היה מותר לחלוב אותה לקדרה שיש בה אוכלין
 שיע"כ בכלל מוכן הוא [מ"א וס"א] ובנית מאיר כתב דאף לדעה זו
 זו אין להקל (ט) כ"א בחולב לתוך אוכלין ולא בא לחדש לדעה זו
 כ"א בדנכר החולב בהמה שלו מותר אפילו בעומדת לחליבה דאין
 מוקפה בשל עכו"ם וכו': (יא) אך נהגו בו איסור. היינו
 בדקדקה ריקנית אסור אף לעכו"ם החולב אכל אם הוא חולב
 לתוך אוכלין מזהמה שלו (י) אף אם היא עומדת לחליבה שרי
 וכי"ל בנק"מ וכן ישראל מותר לחלוב מזהמה עכו"ם אפי' עומדת
 לחליבה לתוך אוכלין דאין מוקפה בשל עכו"ם וכי"ל: (יב) מותר
 ביו"ט שני. ר"ל אפילו נחלב לתוך קדרה ריקנית ובהמה העומדת לחליבה שאלהי מותר לחלוב אסור ביו"ט שני שרי אכל ביו"ט של ר"ה
 חשוש שני הימים כיום אחד וכל היכא דאסור ביום א' אסור ביום ז'. וכבר שמעיה לפי חומנו (יב) שאותו החלב נחלב ביו"ט
 א' של גלויות נאמן ומותר ביום שני. ודין סחיטת בוסר (יג) הוא כמו בשבת דנקיטין דאסור לקוחטו אפילו לתוך האוכלין וכי"ל
 בסמין ש"ס ע"ש וכו' ד"ה לאכול דהכרעו שם דאפילו ע"מ לאכול לאתער אסור:

א (א) אין מודדין קמח וכו'. דכיון דלא זורח פת הוא (ה) ולא יתקלקל אם לא ימדוד לא המירו חכמים (ב) דנראה כמודד למכור:
 (ב) כדי ללוש. ואם לוקח קמח לליפתו וכדומה שזריך לזה מדה י"ל דשרי [פמ"ג]: (ג) אלא יקח באומד הדעת. ואם
 נוטל (ג) במדה שמודד בחול זריך לפחות מעט או להוסיף מעט: (ד) ומותר ליקח וכו'. ר"ל שאינו זריך להערום (ד) מן כלי
 הקמח לתוך עריבתו אלא יכול למחוד ידו לתוך השק של קמח אף ע"ג שנעשה גומא שם דדוקא גבי עפר חיישינן לגומא [לעיל בסמין
 תנ"ח]

שער הציון

(ח) אף שפירשו כן הרבה אחרונים לא הביטוי א"כ בישראל נמי היכא שחולב בהמה העומדת לאכילה לתוך הקערה דאסור משום גולד וימא דמזון
 הוא הואיל והיה יכול לחלוב לתוך הקדרה אלא ע"כ השתא דחלבו לתוך הקערה שיש שם גולד דמעינקא אכל והשתא משקה הי' בעכו"ם וימא הכי
 ואף דמוקפה לא שייך ביה גולד שייך בו כמו שכח המ"א. ועיין ביאור הגר"א שמסיק ג"כ להקל אכל מעט אחר שדעתו שם דאין בחולב לתוך
 הקערה משום גולד היכא דבהמה עומדת לאכילה או בזהמה עכו"ם דאין בזה משום מוקפה ורק דאם ישראל החולב יש בו עכ"פ משום מפרק
 דמעיקרא אכל והשתא משקה אכל בעכו"ם דלא שייך זה שרי ע"ש: (ט) וכן משמע בתשובה הרשב"א חלק חמישי סימן רכ"ז שמסיים שם אכל
 לתוך הקערה שאין בה אולם לא חולב לא ע"ש ומשמע שם דגם על נכרי החולב קאי דכיו: (י) אף לזהבית מאיר יהיה פירושו דגם בזה נהגו בו אסור
 לא העמקתיו דמשאר אחרונים וכן מביאור הגר"א לא משמע כן: (יא) אחרונים: (יב) מ"א ור"ל של ישראל: (יג) מ"א בשם ד"מ: (ה) כמו לענין
 נחלין בשלח סימן תק"ד: (ב) רש"י: (ג) ד"ס בפירושו דברי הטור וס"א: (ד) הגר"א וס"א:

באר היטב

ביאור הלכה

ז' כרור וכו'. הרינו (ו) ציו"ט דלי מעיו"ט היה לו לרקד מאחמול ואינו מותר כ"א ע"י שינוי [עו"ש: (ח) מותר. שהרי (י) כוננו לרקד כדי ליפות הקמה אלא כדי לברור עי"ו הנרורות והקיסמין שיסארו בכזרה אחר נפילת הקמה דרך הנקבים וזה לא אסרו חכמים שהרי נפל ציו"ט גופא וכ"ל ואינו דומה להא דמנזאר לקמן בסי' תקי"ב ס"ז דלסור לברור קטניות ממון פסולת שלהן גנפה ובכרה [וזה בודאי אסור (ח) אפילו בלקקן ממון המנינו ציו"ט גופא ולא היה יכול לבררן מעיו"ט] דהתם דרך המלאכה לעשותה לזמן מרובה משא"כ הכא שהקמה כבר מצע"י נברר מהסובין ואירע שנפל גם כרור או קיסם (ט) מינכר לכל שהוא לצורך שעה לאפחות ציו"ט ושרי: (ט) אף בלי שינוי^א יש מחמירין דגם כזה בעי שינוי [צ"ח והציאו הא"ר שה"ר בנא"ר שעתמו לצורך כזה שעה גמור כגון לרקד בלחורי הנפה או ע"י עכו"ם] וכן הדך מלות ציו"ט וירדך לרקד אפילו הענינו מהנעמן מהפירוש ירקד^ב ע"י שינוי [דהיינו אחריו הנפה לדעת הח"א]: (י) וי"א דמותר וכו'. ר"ל אף זה מותר (י) וה"ה דמותר ע"י ריקוד וכדעת המחבר: (יא) אבל יש מחמירין. דכיון דגם (יא) בחול דרך לטול כרור ביד הי"ל כדובר. ולדעה זו ה"ה דאין לטול ביד הפירורין הגדולים ממון הקמה הענינו כשדך מלות ציו"ט [ח"א]: (יב) ואוסרים. היינו לענין לטול כרור ביד (יב) אבל על ידי הרקדה גם הם מודים לדעת המחבר דשרי ועיין מה שכתבנו בסק"ט דעת הב"ח. ויבנו להנחוג כדעה זו [פר"ח] וה"ה שם נפלו וצוים אחר הכוס לא יסיר אותם לחד אלא תריך שיהיה מן המשקה ג"כ עמיהם [עו"ה] וזהו השותה שבר ובחמיתיו או אסר ייחא מעט שבר על השמירה [פמ"ג]: (יג) צריך שינוי קצת. אף הדואר צבולנ נפס (יג) הרי צבולנ היה לו לרקד מאחמול וגם דוח מיחליף ברקידה ראשונה משא"כ בגפל כרור או קיסם הני"ל יודעין הכל שהריקוד הוא רק לצורך שעה שיפול הארור והקיסם וגם דלא כגי בלא"ה וימנע משמחת ציו"ט [ח"ה הרא"ה]: (יד) כגון ע"ג השולחן. דבחול הדך לנפוש ע"ג תיבה או עריבה (יד) ואם דרכו של אדם זה לנפות גם בחול על שולחן יעשה (טו) שינוי אחר וכ"ש אם ינפה על גב הנפה (טו) מלך המזי דשרי. ובתנאי האחרונים דכ"ו אם הנפיה השניה אין נקביה קטנים מנפה הראשונה וכל מה שינא בראשונה ינא בשניה (יז) אבל בחיטה הנפה השנייה עם נקבים דקים גודלי אסור שהרי יאסור העב גנפה וכל הדק ובהרקדה הראשונה דמי. וכחז במחמיתו השקל ולפ"י אפילו מונוני שהקמחם נרקבים צבית הריחם (יח) מ"מ אין להרקדם עוד הפעם צבית אפילו ע"י שינוי שהרי אלו רואין שהריקוד צבית הריחם אינו מוילא כל הפסולת והנפה שצבית מוילא ובהרקדה ראשונה דמי: (טו) אם ישנה וכו'. לפי שיש מי שאומר שאפילו ישראל מותר לרקד ע"י שינוי אף שרוב הפוסקים חולקין עליו (יט) עכ"פ יש לסמוך על דבריו להקל בשנינו על ידי וכרי: (טז) קצת^ג והפרי"ח מחמיר אפילו ע"י עכו"ם ואפשר דבשנינו גמור כגון אחריו נפה מודה דשרי ע"י עכו"ם [פמ"ג]: ג (יז) יכול להפריש וכו'. אע"ג דאין מגביהין מרומות וכו' ציו"ט משום דנראה כמתקן או כמקדיש בלש ציו"ט לא גזרו ואפילו באין לפנינו כהן (כ) או במקום שהחלה נסרפת דכיון דמותר לנפש לכתחלה ציו"ט (כא) משום דלפי חממה עדיף טפי היתרו לו ג"כ לתקן עיסמו ולהוילאה מידי עטל: (יח) אפילו הפרישה לאו מאחמול. ולא אמרינן הלא מלש דלפניה מאחמול. ואפילו תריך להטעירה

שער הציון

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ד' לא מביא שיטת המחמירים דצריך שינוי. (ב' ובשו"ע הרב סעיף ג' מתיר ע"י נכרי כשינוי קצת. ג') ובשו"ע הרב בקונטרס אחרון אות א' כתב דהוי כהקדמה ראשונה, וממילא אסור אפילו ע"י שינוי גמור. (ד' בשו"ע הרב סימן תק"י בקונטרס אחרון אות ד' כתב על הדין המבואר בשו"ע בהלכות שבת בשופר יין מכלי שצריך לשייר מעט מהיין כשינוי סמוך לשמרים כדי שלא יהיה בורר, דכיו"ט פשיטא דשרי כיון שלא היה אסור לבורר בעצמו"ט, שהרי רק ביו"ט כששתה ממכלי הגיעו לשמרים. ועוד כתב דאף בשבת שרי כשנוהג כפי כדי לשתות אלאחר הדין כבורר אוכל מן הפסולה, וכל שבשבת מותר לבורר כדי לאכלו, אלאחר, ביו"ט מותר לבורר אין כדי להניח, כמו שמצינו בשמירת פסח. ונראה דהדין בדמדי ליה בשותה שכו', שלדברי שו"ע הרב אין צריך לשייר מעט מהשיכר סמוך להשמירה.

הלכות יום טוב סימן תקו

(יט) שגלושה בעי"ט (כ) אסור להפריש ממנה חלה ב"ט: הנה (כא) אלא אוכל (ה) (כב) ומשייר קלת (בג) * ולמחר מפריש מן המשיר (ו) חלה (כד) ומותר לאפות הפת ע"י (ז) שיאכל ממנו ויפריש אחר"כ חלה (זי)

באר היטב

(ה) ומשייר. היינו בחלת ח"ל אבל חלת א"י ע"י ב"ט סי' שצ"ג: (ו) חלה. אבל אסור לשיר רק כדי חלה לחוד ב"י. וכת' המ"א וממלא בע"פ שחל בשבת ושבת להפריש חלה בע"פ מלחם חמץ שאפה לשבת אסור לאכול ממנה דהא יטעך לבשר החמץ וא"כ נמלא אכיל טעמים למפרע וא"ל יתן המשיר לעכו"ם במתנה והעכו"ם יחזור וימנו

ביאור הלכה

ה"ה שיהא אסור ליתן לו אפילו כשנא לביתו אם לא שהוא רגיל אלא חזיר והוא ע"פ מה שפירש דבר החוס' שם ב"ה אין מולידין ולפי"ז פירושו כן הוא גם בפסקי חוס' ונצ"י תמה עליו דלס מפסיק ר"ה או כמלית מאי היו הר"ה הוא אוכל נפש דלס וא"כ מיישב זה עיי"ש ודבריו אינם מובנים כלל והעיקר הוא דש"ש קאי על שבת וז"כ במאמר מרדכי והוא פשוט מיהו עיקר הדין עיין במהרש"א ובמהר"ם ובמהר"ם ש"ך ובפרי"ם שהביאו דברי הר"ם פ"ד דמאי שכתב להדיא דקאי המשה אלפיא דמאן דאסר בתרומה לכו"ע אבל לפי מה דפסקין כר' יוסי דביימחא לבי"ה אפילו בתרומה מולידין לביתו של כהן ואין חוששין שמה תרם היום ואיננו דמהרש"א ומהר"ם לא עמדו על כוונת רש"ל ותמיהו עליו וגם לה שאל ראו ב"ש שם מבאר דבריו דאמרו אפוקס שאין מולידין לכו"ע וא"כ מנין לנו לחלק כלל חלוקים אלו וע"כ אפילו אין רשאי להליך עכ"פ יכול לשל לביתו ולאכל וכן הסכים במאמר מרדכי להקל וגם הכנה דרכו שחרס ביו"ט לא ש"ך חלה דמותר לכו"ע להרים הינה שלם ביו"ט. אריזא דבא"ר כבוד דמדרבי הרמב"ם שהעמיק האי דיעא צפ"ג דשבת מוכח דס"ל דמחיר הוא אלימא דהלכתא דהלל כר' ששון א"כ אבל באמת המעין היטב יראה שצדדיו לא פירש כלל משנה זו כפי פי' הרשומי וצ"פ שהעמיק שפירש המשנה דלא יטול הוא כמו לא יתנם וריאה שצדדיו העמיק לזון המשנה לא יטול וגרסה שפירש המשנה כפשוטה דלא יטול ר"ל שאין רשאי להיח ממקומו דין זה הוא דוקא בשלל הפרש מעו"ט אלא שקרא לה שם ולהי גזרי חכמים שלא יח הוא בעצמו דהו כמו שגמריה תרומות בשבת דאסור אלא שיהיה באים וטעמים ואוכלים דלדידהו ליכא חיבורא דהא באמת הוא כמפורש מעו"ט עיי"ש בדפירו שמונה כפירושו ולפי"ז בשפירש בדיו לא מצינו כלל דלא יחא רשאי לטול ואח"כ מלאכי כפירוש הגר"א שם שפירש שהדיא דלש"ם דילן אין הפירוש כפירושנו אלא דלא יפריש וצ"פ מה שכתבנו ולפי מה שכתבנו היה נראה לי להסביר בזה"ל ל"ז במחורו דרבי יוסף לא נזכרה אלא לימנה לכהן ב' ביום (עיין שם פירש"י הדיוק מזה) וליי דבריו היה נראה לג"ד דרבי יוסף מתקן אקושיא דקמקשה פשיטא ור"ל דהא מתקן הוא וכבר שמענו בשבת ל"ג דאפילו בספק משיכה אין מעשיין בשבת וה"ה ביו"ט ובש"ס ביו"ט גופא ועי"ז מתקן דהמשנה איירי דכבר קרא לה שם וממלא מותר הבע"כ לאכול עי"ז דמות עיניו

גד זה ואוכל גזר אחר והוא הנפיה הוא רק כדי לימנה לכהן ב' ביום והוא דמה שרי שגמרה הלא המשה כבר ממוקנת היא קמ"ל דאסור וכנ"ל משנה דמאי דעשו רבנן כאלו עדיין טעל ולא יפריש והא דקאמר הגמרא וה"מ דעפ"י מאתמול ר"ל שיהי טעל מאתמול וקרי לה טעל משום שגמרה מאתמול היה טעל (ורק שקרא לה שם) והיה יכול להפריש ממנה ולאפוקי אם נעשה טעל היום כגון עיסה שלשתה היה ביו"ט גופא מותר להפריש: * ולמחר דמפריש. עיין מ"צ מש"כ לענין ערב פסח שחל בשבת דלא יוכל לעשות עשה זו והוא מצי"א שכתב ח"ל דהא יטעך לבשר החמץ וא"כ נמלא אוכל טעמים למפרע ומסקי המ"א דלין לו תקנה ובמ"צ העמיקו בשם הקרבן נמאל ועוד אחרונים למקמן בשעת הדחק על הפוסקים דפוסקס כרסו דחלת חו"ל אף שגלושה מעו"ט מותר להפריש ביו"ט ולתמנה לכהן קטן או גדול שטעל לקריו ובספר קרבן נמאל סיים ע"ד

שער הציצין

(כב) עיין חוס' בזה נו' ורשב"א שם ובש"ס וז"ל ה"ו ומאמר מרדכי דברי א"ר פה שמושה לדיח לזרז כהן כמו לזרז כו"י אינם מובנים עיי"ש: (גכ) פוסקים ודבריהם מתמקצין דמאי פ"ד: (כד) רשב"א חזושי וז"כ בעט"ה"ק אף שלשום שם גמונם קלת. וז"י חלה דין שהוא חלת האור אבל חלה טהורה כל שהחיל גלושה מעו"ט אין מפרשין ביו"ט דחלה טהורה היחיד להפריש מהחלת הלשם כן הוציא שם הרשב"א מירושלמי וכן מטאר ביו"ט סימן שצ"ו וכן הסכים הפרי"ם ועיין מ"ש חוס' שם בגמרא ונזהר שלום דוק: (כו) פשוט: (כז) כהפוסקים באים דמחלל ואפילו בחו"ל פליגי וכן הסכים הרשב"א חזושי ונעשה"ק וכן פסק פרי"ם: (כח) כן מוכח מחוס' בזה נו' דה"ה גלגל וכן מטאר להדיא דמחלל ואפילו בחו"ל פליגי וכן הסכים הרשב"א וכן מוכח בגמרא לזה מקצתו דנעשה עיין בדבריו סק"י: (כט) ואפשר דמה מותר אפילו להליך לכהן [משכין] ועיין חזושי הרשב"א דף י"ג ע"ב ובצ"ח רש"י סי' זה מש"כ ע"ד מהר"א: (ל) וממלא אסוריה גם בעטול וכן מטאר מחוספא וירושלמי ודמקו. לה הרמב"ן והרשב"א חלה א"י וז"כ הפרי"ם: (לא) לחות לבשרת ר"מ בשם רש"י עיין טור: (לב) ק"י צפ"ג דביה ועוד יש והרשב"א חלה אסוריה ויין לעיל בסמן חמ"ד בעט"ה"ק שצ"ד ג"כ הי: (לג) ובפרט שגמרה לא התקלין הלא היה רצונו מנאל וכן התרומה והאריז' ורי"ה ורשב"א שגמרה (ועיין במאמר שכתב שהרשב"א חזר ב' ו) והר"ה חזושי והרשב"א והמאמר ועיין בה"ל: (לד) עיין בסי' מ"ו צפ"ג סק"י: (לה) הגר"א ושא"י ועיין נהג"ו שהעשם הדברים:

הערות: (1) עיין שם ס"א בה"ל ד"ה לזרז:

ליקוטי דברי הרב א' בשו"ע הרב בסימן תמ"ד סעיף י"ב כתב כהמג"א, דאין לטבל זה תקנה אלא צריך ליתנה כולה במתנה גמורה לזכרי קורם שעה שישיה.

הלכות יום טוב סימן תקו

קכא באר הגולה

(כה) ואם רוצה יוכל (ח) ללוש עוד עיסה אחת צי"ט (כו) ויזרעם יחד ויפריש מאותה עיסה גם על מה שלש מעי"ט (הגהות מיימוני פ"ג ומרדכי פרק אלו עוזרין וצ"י בשם חו"מ פ"ק דצניא): ד' המפריש חלה ביו"ט (כח) והיא (ט) טמאה (י) [א] (כט) לא יאפה אותה ולא ישרפנה (ל) שאין שורפין קדשים ביו"ט * אלא (לא) מניחה עד הערב ושורפה: ה' מותר לעשות ביו"ט פתיג גדולים (לב) ולא חיישינן

שערי תשובה

ע"ש. [א] אבל בספר אליהו רבה ירד להחיר גם בספר עה"ק לרשב"א ממין: (ח) ללוש. ודוקא כשנריך לפת חמה מרדכי. מ"א: (ט) טמאה. כגון זומן הזה שכולנו טמאין: (י) לא יאפה. לפי שאסור לאוכלה ואסור גם כן לטעולה. וכתב הע"ז ונריך

ביאור הלכה

עוד דאם אין לו כהן קטן יוכל להפריש פחות מכזית דאין עובר עליו צ"י ויכפר עליו כלי עד מואלי יו"ט וקשה דהלא חאסר בהנאה כשיגיע וכן אסור ואין יפריש חלה מחסורי הגאון וכן משמע בפשיטות פסחים דף לג תוד"ה חתן. וכן מובאר בל"ח שם בדמחזק בפסח לדין דקיי"ל דאסור בהנאה אין חל שום קדושה על התרומה והא דמחלקין בין היתא שעת הכושר ללא היתא הוא רק אליבא דר' יוסי הגלילי דס"ל דאין אסור בהנאה עי"ש [וכ"כ בהגהות הרא"מ הנדפס בש"ס ויולגא ועיין עוד בחידושי רעק"א שם] וע"כ לא העתקתי דבריו אלו במ"ב. ומה שחלה המ"א בדברי משום דמייב לבער משום דל"ה אף דאסור בהנאה בפסח ישנו עד אחר הפסח ושוב אין אסור מה"מ ודברי הקרבן נמנאל אלא ליישב צ"י דגם פסח מכזית מייב לבער מדרבנן עכ"פ בזה"מ ואם כן אסור להסומו עד אחר הפסח ובתוך הפסח הלא אסור בהנאה כ"ל ואין חל עי"ש שם חלה וגם בקרבן נמנאל גופא כתב דישנה רק עד מואלי יו"ט כדן חתן שנמנאל בפסח עי"ש והיינו עד חוה"מ: * אלא מניחה עד הערב ושורפה. במשנה א"תא ומניחה עד הערב ומשמע ג"כ דשורפה או ועיין בהגהות ר' ישעיה פיק שגמ"ד ע"ז מהא דקיי"ל אין שורפין קדשים בלילה וא"כ לנאורה ה"ה לתרומה וחלה שנטמאו אהנם בלילה גם ממשנה פ' בזה מדליקין נמי משמע לנאורה ששורפין תרומה בלילה ששרי אהנה רק שאין מדליקין בשמן שריפה צי"ט אבל בחול מדליקין ובדמבאר גם בש"ס שם והלכה הוא ממקמא בלילה וא"כ אף בחול אין להדליק ומוכח דשורפין בלילה ומלאמי שכבר עמדו צ"ח הראשונים והביאו ירושלמי צ"ח עיין רמב"ן ורשב"א וריב"ז אחריו הר"ן שם דף כ"ד ע"ב ובמהרי"ם מלאוה פסחים דף ג' ועיין גם בחו"מ שבת כ"ד ע"ב דג"ה עד צוקר אלא דדברי הירושלמי אינם מובנים גם חלי לה שם במ"ד מילה שלא צומה ניוול בלילה ואין כל קיי"ל כהא חו"מ: * וע"ש שם בירושלמי ובדברי הראשונים הנ"ל:

ושורפה. ומשמע לנאורה דשורפה בלילה ועיין בביאור הלכה מ"ש צ"ח (מנ) וכ"כ בחלת א"י שהיא אסורה לטמאים או בחול' במקומות שאין נוהגים להאכילה לכהן טעור מטומאת קרי [דהיינו גדול שטעל או קטן פחות מנ] או במקום שאין כהן לפניו אלא אם נוהגין לתת לכהן יום שם כהן מותר לו לאפותה ונמצא ר' עזריאל סימן תנ"ז: ד' (לב) ולא חיישינן שמתוך כך וכו'. ר"ל הואיל (ג) ואין זה טורח כ"כ כמו שיש בפת קטן בעריכת כ"א מהן וע"כ הו"א שיש לחוש שיאפה יותר ממה שנריך והיינו בצופן שאסור (גא) וכגון בתור גדול או בכמה פעמים דבתור קטן וצפסם אחת אפילו לאפות יותר ממה שנריך לית לן זה מפני שהפת משתבח על ידי זה ודלקמן סימן תקי"ז ס"ו. וה"ה שמוחר לו לאפות (גב) חרין דקים מאד אע"ג דטרח הרבה בעריכת ונלישת כל אחת ואחת

שער הציון

(לו) מאחר מרדכי ומטעם דחלת חו"ל אין לה שיעור עיין צי"ד קמן שכ"צ וסימן של"א ומסיים במאמר מרדכי דלא גרע מסיון תנ"ז ס"ט דאם יוכל לבסות דקדירה אחת שא"ל להרבות וכו' דשרי וכמו כן הלא עי"ש: (לז) ע"ז וא"ר ופרי"ט ומיושב צ"ח קושיה מ"א מסיון תנ"ז: (לח) פרי"ט (לט) מחלית השקל וכן הסכים בבבלי יע"ר וכן מלאמי להל"ח והגר"ן וס"ל דכשם שמחירין אלא בזהל ומונח יותר מכדי שיעור [אע"ג דבבדי שיעור היה אסור אף דאין מפרש בידים] ומשום דלא נראה כמפרש כמו כן יש להחיר להפריש להדיא חלק עיסה מקודש ולא היי ככלל אין מגביהין כיון שיש צו יומר מכדי שיעור: (מ) ע"ז וס"א: (מא) פוסקים: (מב) אחרונים: (מג) חמד משה ונקוד חיים בסיון תנ"ז והגר"ן והם הבינו שמה שכתבו המו"מ א"ת א"ת היינו כפי הרגיל והצריכה יומא מה שהלך הרמ"א צירוף אלא היד אפרים וסייעתו מפשעים דהונו שיהיה זה כשיעור וכמו שכתב בהגהת סמ"ק ולכתחלה בודאי יכון לחוש לדעת המחמירין וכן משמע מ"א דלא מנריך צירוף רק מסוכין וכמו שפירשו הפמ"ג והמהר"ש אכן במקום הדקק שאין צריך לאפיה מרובה נראה שיש לסמוך על המקילין דבל"ה דעת הרבה ראשונים בחלת חו"ל דמותר להפריש לכתחלה צי"ט וכו"ל: (מד) מ"א וס"א ועיין שם צי"ד בנקודת הכסף בסיון שכ"ז שהאריך להביא הרבה פוסקים שחולקים אחרת שם ששלעם צריך צירוף כלי אכן הגר"א שם הכריע כהמחבר עי"ש באריכות ועיין ביד אפרים מה שכתב על דברי הש"ך שם בקוץ הסעף: (מה) אחרונים: (מו) משנה ב"ה כ"ז ע"ב ותוספתא שם פ"א: (מז) הגר"ן ועיין לעיל סוף סימן תנ"ז: (מח) י"א שהוא מדאורייתא וי"א שהוא מדרבנן עיין שבת כ"ד דנש"י ותוס' צ"ח: (מט) הגר"ן עי"ש: (נ) חו"מ וס"א ומיירי השו"ע שזה הפת גדול צריך לו אכן הו"א שיש לחוש שמה יאפה עוד פת אחרי שאין לו צ"ח טורח כ"כ: (נא) כן מוכח מחו"מ ור"א ומיירי וס"א מפרשים: (נב) רש"י פסחים ל"ז ע"א והעמיקו העו"ש:

הערות: (1) עיין ק"י תנ"ז ח"ב קס"ז לענין א"ת הם מוכחים בכלים: (2) עיין ק"י ש"ח ס"ק י"ב לענין מעות ואבנים א"ת הוא צ"ח:

ליקומי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב סימן תנ"ז סעיף י"ח כתב שזה אסור.

הלכות יום טוב סימן תקז

קכב באר הגולה

(א) תפחת ויפסד הלחם וימנע משמחת יום טוב (ד) ומחמין חמין (ג) באנטיכי (פי' יורה ג' ה"ה כ"פ) גדולה: ב [א] (ה) יאף על פי שעצים שנשרו מן הדקל ביום טוב או (ו) בשבת שלפניו אסור להסיקן (ז) אם נשרו ביום טוב בתוך התנור (ח) * מרבה עליהם עצים מוכנים (ט) * שלא יהיו עץ

שערי תשובה

[א] אעפ"י שעצים שנשרו כנ"ל בחסד ברי' מועד כחז בשם הראב"ד פת שאפלו בעלי מוקפה הפת אסור כאלו אפלו בזה"נ

ביאור הלכה

* מרבה עליהם עצים מוכנים. ע"ן משנה גרורה דלהסיקן כדי ליהנות לאורן לכו"ע אסורים. כן הוא משמעותי המפרשים ע"ן במג"א וא"ר ושאר אחרונים ולענין ז"ע דאפשר דמותר דאסור ע"ש להסקה עומדים לאפות בו פת או לבשל ולהגות אחר היעור המורח חכמים לערב ולבטל וממילא העצים מותרים הם כשאר עצים המוכנים ויכול להדליק אותם אפילו להאיר ומדברי הטור בסיומן מרע"ו בשם מהר"ם אין ראיה דהתם על עיקר הגאון ע"ש קאמר דהוא לאפות בו פת משא"כ בפמילה שאינה עומדת רק להאיר. ולכאורה ראיה גמורה לזה שהרי משעה שנחמרה מותר לו לטלטל אע"ג דלא הסיק עדיין בזה ועדיין לא מקלי קלי וע"כ ז"ל דבשכיל טעם זה כבר נומר מעיקרו משעת התערבות וא"כ אפשר ה"ה לנדון דין נמי מיהו לבגרת חמד משה שביא לקמן דלא המירו בעיקר דין זה רק מדומה לא קשה מה שהקשו וז"ע:

* שלא יהיו עצי איסור נכרים. ע"ן במ"ז שיש חולקים ארין זה וכן אהא שהביאו הפוסקים דדוקא בנפל למור שהיו בו עצים מקודש. וכבר כתבנו בשעה"ז שהרשב"א גופיה רפיא הדבר בידו ובאמת מהר"ם גבי לפרים בפ"ק דביצה סוף הלכה א' משמע דלא חש לזה כלל שהרי לפרים לא נחמרה מקודש וגם אם מערב אותם אינו גס אש"כ נכרים ודברי הרא"ש נוגעים קודם מדרבי אהרן הכהן. וכן מסוגיא דשבת ד' כ"ט מוכח לכאורה דליחא להא' כללל שהרי אמר בבלי שמוקין שאסור להסיק בזה עד שמרבה עליהם ומצטנן אע"ג דמסתברא שיהיה ניכר הכלי גם אש"כ בין העצים ולכאורה דדוקא שנפל בתנור שהיו בו עצים לא קשה מהך מסוגיא דשמי' הכא שעדיין הוא הימור וכו' שכתבנו במ"ז בשם

מחמין למחר ודבר שיש לו מחמין אפילו באלף לא צטיל ואפילו בחיבורי דרבנן אסור זה קילא טפי שהרי (יט) עיקר הגאון העצים בא לאחר הסקה שאופה בו לאו מחמין (כ) ביהו"ט ואו האיסור כבר אינו צעין ובכונן זה לא החמירו חכמים בשביל שהוא דבר שיש לו מחמין (כא) וגם אם ירצה אחר הסקה להעמיד קדירה לבשל נגד האש לאו לתחם גופו או אפילו ליהנות לאור האש] בשעה שהעצים דולקים שרי דמוקפה אינו אסור בהנאה הנה מאלהי רק דאסור לטלטל מוקפה או להשתמש בה אפילו צלי טלטול וכללעיל בסיומן מק"א במ"ז כ"ג וכו' והנה שמשמחם זה בהיתרם בשביל אפיית פת מותר ממילא ליהנות (כב) גם כשאר הגאון אף על פי דלאילו הגאון העצים מוקפים הם (כג) ויש מקילין גם להסיק לכתחלה בשביל להעמיד קדירה או להתחמם כנגד המדורה דאע"פ שהעצים דולקים עדיין (כד) מ"מ עיקר הגאון הוא האכילה ובשעה שאוכל אינו נהנה אלא מחום שבתבשיל וחסו זה כבר מפורש מהאש שצבעים שם צעין (כה) וכן בחמרה כנגד המדורה עיקר ההנאה הוא לו מן החום וכבר כלה האיסור מיהו להסיק כדי ליהנות לאורה בודאי אסור שהרי הוא נהנה מהאש שהוא צעין וכלקמן סימן תרע"ו כ"ד לענין נר חנוכה וע"ן ביאור הלכה: (ט) שלא יהיו

שער הציור

(ט) ובתנורים קטנים שזמנו הנקרים קאלנע"ס לכו"ע נקראים קטנים וע"ן צמ"ג: (י) מג"א והביאו גם בא"ר והסכים כן הגר"ו: (יא) מג"א בסוף דבריו והעתיקו גם ה"ח"א: (יב) הגר"ו וגם בא"ר מסים בל"ע על דברי מג"א: (יג) הרשב"א בענין: (יד) ר"ר"ו וכ"כ ר"ח: (טו) כן הוא לפי מה דק"י"ל דלא כר"י צביה וע"ן שם בסוגיא ובר"ר"ו ור"א: (טז) הגר"ו ואפשר דגם השיטה מודה לזה ע"י"ש בשו"ע: (יז) מג"א בשם הר"ן וכ"כ בחידושי הרשב"א בתחלת דבריו אלא שאש"כ מסכים דאפשר הכא משום מקילין קלי ע"י"ש ור"ל וזה אפשר דאפילו ליכא ע"ש אחרים נמי שרי לערב וכן בתשובותיו כפי הגרסה רפיא הדבר בידו שצמין של"ו כתב להחמיר ובסיומן חפ"ה כתב להקל בזה. ודע דמוכח מיהו בחידושי דלסבא דבעין דוקא שנחמרה מחמלה מיירי שאינו מכיר האיסור דבמכיר האיסור לא מקרי נחמרה ולא מהני בזה שמוקין אש"כ ע"י"ש איברא דכ"ו הוא לסבא שכתב שם הרשב"א דלא מהני בזה שמוקין אש"כ האיסור אינו ניכר הא אם מחמיר דעת הפוסקים דאפילו לאחר הוספה אם האיסור ניכר ג"כ מצינו אש"כ כש"כ קודם שמוקין: (יח) וכתב המג"א ואע"ג דלעיל סימן מק"א ס"ו נחמרה דמותר לערב לכתחלה שאין חסד דמערב הימור שהיה עדיין לא נאסר הכלי עד שתחמום זה האש ואז כבר מעורב הוא ומתבטל: (יט) טור סימן מרע"ו ע"ן בש"ע הגר"ו בק"א מה שהאריך בזה: (כ) פשוט: (כא) דברים אלו מתבארים מתוך דברי א"ר והגר"ו וזית מאיר בסיומן ש"ח וע"פ יסוד דברי הרשב"א בחידושי לשכת ד' כ"ט: (כב) וממילא ה"ה בחמיק בהיתר בכלם שלמים אע"פ שאש"כ נעשה שבר כלי והוא מוקפה מ"מ בודאי מותר לכתחלה לאפות בו פת ולהעמיד קדירה נגד העצים לבשל שהרי מוקפה מותר בהנאה כגון זה וגם ליהנות לאורה ג"כ מותר וכן מוכח שם בחי' הרשב"א ע"י"ש: (כג) כתבנו זה רק בשם יש מקילין משום דמעיו"ט מחמיר בזה אף בחמיק לאפות ע"י"ש ומביאו בא"ר גם מג"א לא פסקא ליה כולי האי ע"ן בדבריו. וכן מלשון הר"ח בחידושו משמע דרק לאפות שרי מותר אחרת שכתב נאסר ע"י"ש ע"ן מ"ש בזה שכתב משה בזה: (כד) לשון הגר"ו בשם הרשב"א סוכה ד"מ ע"י"ש היטב: (כה) הוא לשון מג"א שכן מחמיר ע"י"ש משום שהחום כלי מחמיר שכתב נאסר והוא טעם קלוש דא"כ גם בנהנה לאורה יומא ג"כ שהפמילה נאסרה מעט במקום שהאש אוחז בה ובאמת לכאורה מסוגיא דב"ק שם שמוצא במג"א משמע שם דמסתמם נגד המדורה מקרי הנאמן ויבערין שיה ע"י"ש בחו"ס דב"ה והאכילו וע"י"ש מה שהביאו מפסחים ויש לע"ן בזה והגר"ו השוה להדיא מתחמם כנגד הימור ונהנה לאורן ובמחמיהו אסור אם הסיק לכתחלה בשביל זה ע"י"ש וז"ע:

הנהו: (א) ז"ל וכ"ו:

הלכות יום טוב סימן תקז

איסור ניכרים (ר"ן פ"ק דנילה) ומבטלין (י) ובלבד שלא יגע בהם (יא) עד שיתבטלו ברוב "אבל אם נפלו בתנור בשבת (יב) אסור להסיקן ביום טוב שלאחריו (יג) * אפילו על ידי ביטול ברוב: ג (יד) 'אסור ליקח עץ מבין העצים (ג) לחתות בו האש בתנור (טו) דהוי ליה מתקן מנא: ד (טז) 'תנור שנפל לתוכו מטיח הטיט אם אפשר לאפות ולצללות בו ולא גריפה ולא יתחרך הפת או הצלי אסור לגרפו (יז) מפני שהוא מטלטלו שלא לצורך אבל * מותר להשכיב (יח) "האש והאפר שבו כדי שיהיה חלק ולא יגע בפת כלל (יט) אע"פ שאם היה נוגע בו לא היה כדי לחרכו "אבל אם יש בטיח שנפל לתוכו כדי לחרך הפת או הצלי אם היה נוגע בהם אע"פ שבלא גריפה (כ) היה

באר היטב

פ"י שמשמר החום הרבה אפילו אחר יום טוב ולא אמרינן שמחמם צו"ט לזורך חול: (ג) לחמות. אלא"כ חיקין מעיו"ט.

דש"ל"מ ואפשר שספר חביה אחת וז"ל נעמי מוקפה כו' והיינו דק מפני דש"ל"מ ס"ל דה"ה לדבר שנמשל על ידו אין טעמו אחר וז"ע:

משנה ברורה

היו ע"י האיסור ניכרים. דניכרים לא ש"ן ציטול: (י) ובלבד שלא יגע בהן. וזע"ג דנשעה שמרבה עליהם עלים ומערב אותם העצים הקודמים ממנוודים ל"ח לזה (כו) דהוא כעטלול מן הני: (יא) עד שיתבטלו ברוב. ואז כשהספק בהם נעם הדלקתם מותר לזית בהיתר קמהפך (כו) ומשמע דתיכף משעה שנמשלו מותר להפוך בהם אע"פ שלא הדליקם עדיין. וזע"ג דיש פוסקים המקילים דין זה ביותר ולדידהו אפילו לא היה בתנור ע"ס כלל רק אלו שנשרו מן הדקל מותר ג"כ לערב ואפילו אם יהיו ע"י איסור ניכרים לאחר עירוב ברוב ג"כ ל"ח רק שלא היו נעמי האיסור כשרואה אותן והכל מטעם הנ"ל שהאיסור נשך והגהה נזהר לאחר שהאיסור אינו בעין ועיין בה"ל מה שכתבנו בזה: (יב) אסור להסיק ביו"ט שלאחריו. לפי שחלישה זו מכינה אותם להסקה וכיון דנשנה אינם ראוים להסקה א"כ השנה מכינה אותם לזורך מחר שהוא יו"ט ואין שבת מכין ליו"ט: (יג) אפילו ע"י ביטול ברוב. דליסור הכנה הוא מדאורייתא (כח) ודאורייתא אין מבטלין איסור: ג (יד) אסור ליקח עץ וכו'. בין לח (כט) ובין יבש אף שראוי הוא להסקה ודוקא אם לא הבינו מעיו"ט: (טו) דהוי ליה מתקן מנא. ואפילו אינו מתקן כלל מ"מ הרי עושהו לכלי צו"ט. וה"ה דאסור ליקח עץ לעשות ממנו בריח (ל) להצריח הדלת מטעם זה: אלא"כ הבינו מעיו"ט: וכן כל כה"ג ועיין בסיומן מתק"ט ס"ז: ד (טז) תנור שנפל וכו'. מ"מ צמורים שבימי חמ"ה הש"ס וכדמסיים לקמיה שהיו כמו קדרה והפת היו טומין כמותי התנור וא"כ הנחלים שנקרקע התנור אין יכולים להפסיד לפת רק טיח טיט או לנזה שנופל והוא מגיע לפעמים עד מקום שהעיסה עומה כבול ותורך: (יז) מפני שהוא מטלטלו וכו'. והרי הוא מוקפה (לח) דהא אינו לשום דבר: (יח) האש והאפר. מפני שכל זמן שהוא חם (לג) אין עליו שם מוקפה וכדלעיל בסיומן חז"ח סט"ו. ולכאורה לפ"ו א"כ גם להוציא לגמרי את האפר מן התנור שרי ומ"ש משביעין דנקט וכו' בסמ"ג ואפשר משום דיש אש באפר ובגריפת האפר יבנה האש אכן כהשכנה אפשר ליזהר שלא יבנה האש וכהיה

דחשיב

שער הציון

(כו) כן נראה ובענין זה כתב הרשב"א בשבת ד' כ"ט: (כו) עיין בסמ"ג יו"ד סימן ז'ט ובבבגי ישע שעמדו ע"ז ותמחוה הא העלים עדיין בעין ואמאי מבטלין ובאמת מקובל ל"ח ראה דאפשר לתקופה דמיקלי קלי אסור להפך עד שהיו גמלים וכן ר"ח לומר כחמד משה ומ"מ משמעות הפוסקים להסיר מיד וכו"כ הגר"ו: (כח) עיין בה"ל: (כט) פוסקים. וכמה הפמ"ג דוקא לנכור עץ ארוך ודק שראוי לחמות אש או נראה כמתקן הא ליעול עץ סתם בלי בריחה באקדחי לחמות אש ולא מידה עתה לכן י"ל דשרי ביבש ע"כ: (ל) ט"ו ועיין גמ"ר ושלחן ע"ש שכתבו כמו שהעמקנו עד כהנה צעלמא אף שלא תקנו: (לג) פוסקים: (לג) צ"י וכמה המ"א דלפיה אס נטען אס חור והואם בו ביום שרי דאין מוקפה לחי שבת ועיין מה"ש דזה גמלון ר' יוחנן בבל' יו"ט פ"ג הלכה ב' בסופו ומ"מ אין דגדרי כד לדמות דברי המ"א עיין שם היטב:

שערי תשובה

יש שבת ע"ס נפת עכ"ל והדברים ז"ע ועיין לעיל סי' חמ"ה וצו"ד סי' קמ"ז וכתב בשם רבינו גרשום אס נמשל מוקפה בכלי מותר לבשל בזהו כלי צו"ט מפני שנשך האיסור ונעל כללי ואין מוקפה בעין ע"ש וגם זה ז"ע דלקמן סי' תקי"ג משמע דגם טעמו אסור אלא שאין לו דין שנשך האיסור וכונתו למה דלמדין דקלי אסורא ואף שנאמר לענין

ביאור הלכה

מג"א אכל לענין מה שמצריכין לערב עד שלא יהא ניכר מאי נ"מ אס ה"ה היתר מתחלה סוף סוף אינו מתבטל לסגרה זו וא"כ כי קמהפך כחיסורא קמהפך ועיין ברשב"א שם שכתב ג"כ דלאו מתורת בטול קאמי דלא ש"ן בשניכר אלא משום שלא יהא נראה להדיא דמטלטל מוקפה ע"י"ש ובבבגי הביא הרשב"א דעה שניה וז"ע ועיין כחמד משה שכתב סגרה חדשה דאפשר כל עיקרו דהיתר זה דמרבית עליו ומבטלו אינו רק בנפל לתנור דאס לא נבטל אין לו מקום לאפות בו פתו שרי התנור מלא מע"י מוקפה ונע"ג דרך לפנות המוקפה כשביטול נזרק אכול נפש וא"כ מוטב שיבטל ואפ"כ לא בעינן אחר ל"ח כלל היתר זה ובענין זה כתב בזה שולח דדוקא בתנור הא אס נעמד כשדה עם ע"ס של היתר לא נמיר לו לבטל וכן מלחמי למארי כדברי נהר שולח אמתם מפוסקים לא מוכח כי שרי למדו מזה לכל איסורי דרנן לענין לבטל איסור לכחלה עיין צו"ד סימן ז'ט וכו"כ הגר"ו דאין לחלק בזה: * אפילו ע"י ביטול ברוב. דע"ג דסגרה זו לאו לכו"ע היא ומטור גופא מוכח כחמלה דבריו דנבטלו מהני בטול ברוב אלא שאמ"כ הביא דעת הר"ר יחיאל ועיין בב"ח שכתב ג"כ דמאחר פוסקים משמע דגם הכנה זו אינה אלא מדרבנן וכן נומה כחמלם מרבית שלא יבא בו שום פלוגתא וכן כחמד משה נוטה להקל גם בזה ע"י ציטול ברוב ועיין בביאור הגר"א ובבית מלח. ועיין עוד במ"א שכתב דאס נחלשו צו"ט לכו"ע אין אסור בשבת שלאחריו אלא מדרבנן צו"ט טעמו נמי מותר להסיקן מדאורייתא אלא דרנן אסור משום גזירה דיעלה ויחלש וא"כ מדאורייתא הרי הכנה יו"ט לעלמא ומסיים וא"כ אס דרך להסיק בשבת ע"פ האופנים המבוארים בסיומן רע"ו דמותר על ידי עכ"ס מותר לבטל העלים ברוב היתר ע"י"ש ולא העמקנום במ"ב כי דשו דבריו הבבגי ישע והגר"ו כי א"כ כלל לבטול שרי ע"י היתר נמי מוקפים הם בשבת והמירו משום זורך וא"כ ה"ה ע"ס אלו: * מותר להשכיב האש והאפר. עיין מש"כ במ"ב ובכתבו המפרשים הדברים והעפר שנפל מוחלי התנור אסור להשכיב שרי הם מוקפה והוא לא לצורך שרי הפת אלא יתחבר ונאמת אף שמשמען כן מר"ש וטור מ"מ אפשר דשאר פוסקים לא ס"ל כן שרי רש"י והא"ו"ו והר"ה והר"ן ומאירי פירשו דהאי אכל מכבשין אטיח ועפר קאי אלא דבאמת מר"ש אין הוכחה שרי אוקמי מוחלין כרנן דמכשירי וא"כ אין דוחין יו"ט ופירש באכל מכבשין כדי שלא יגע בפת וישרפנו וכיון דהעיסה יכול לשרוף שפיר מותר דמוקפה לצורך אכול נפש מותר לטעול

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ג' מתיר רק אם יש בתנור עצים אחרים של היתר, ובסעיף ה' כתב הרב וכל זה כשעצי האסור אינן ניכרים תוך עצי ההיתר אבל אם הם ניכרים אפילו באלף אינן בטילין. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף ו' כתב כחמירי מפני שהוא מן התורה גאפילו ביטול ברוב לא מהני.

הלכות יום טוב סימן תקז

קכג

אפשר לאפות ולצלוח בו * כיון שהיה מתחרך מותר לגרפו (כא) דחשיב טלטול לצורך (כב) ודוקא בתנורים שלהם שהיו מדבקים הפת סביבם ואין צריכים לגרפם אלא מהטיח שנפל לתוכו אבל תנורים (ד) שלנו (כג) כיון שאי אפשר לאפות בהם בלא גריפה (כד) מותר לגרפן מהאפר והגחלים ואע"פ

באר היטב

ומטעם זה נראה דה"ה דאסור ליקח עץ לעשות ממנו ברים הדלת דה"ל ג"כ מתקן מנה אלא"כ מיקנו מעיו"ט ע"י: (ד) שלנו. מ"מ

משנה ברורה

(כא) דחשיב טלטול לצורך. וכפי שיבאר לקמן ס"ס תק"ט בהג"ה דמותר לטלטל מוקפה לנורך אולם נפש (נג) ומכיון הפוסקים דכ"ז בשנפל העץ היום או אפילו אחרת ולא ידע מזה או שלא היה לו שהות לתקנו אצל בזה"ה יכול לתקן מאחמול ולא חיון (לד) מחמת שבה אסור לגרוף ככל מכשירין שאפשר לעשות מצע"י שאסור לעשות ציו"ט ועיין בה"ל: (כב) ודוקא בתנורים וכו'. הלשון מנומנם קלם וברא"ש שממנו נובע דברים אלו אימא כן דלא המירו חכמים לגרף אלא טעם של תנור דהוא רק טלטול מוקפה אצל לגרף גחלים דב"ל ליד כיצו ע"י"ו לא תמורים שלהם שהיו מדבקים הפת בכותלי התנור וא"כ אין הגחלים שנתחממו יכולין לשרוף הפת (לה) אלא לתוך מעט ולא יהיה הפת יפה ומשום זה לא המירו גריפת גחלים שג"ל ליד כיצו אצל בתנורים שלנו שאופים בתחמית התנור אפילו גחלים מותר לגרוף מפני שא"ל כלל לאפות זהו חוכן דברי הרא"ש וכן הוא כונת המחבר: (כג) כיון שאי אפשר וכו'. היינו שמשקף. ואם התנור גדול והגחלים מונחים במקום אחד בתנור ושאר התנור פנוי שיכול לאפות הפת בלי גירוף אלא דאמא לגרף הגחלים כדי שלא יהיו סמוכין לפת ושמה יהא נחרך בקצו (לו) אסור. וכן אם גרף התנור מהגחלים הגדולים ונשארו גחלים קטנים ונילוות באופן שלא ישרף הפת (לו) ר"ה אפשר שיהא נחרך קלם במקום שיעשו אסור לגרפם פעם שיהא משום כיצו: (כד) מותר לגרפן מהאפר והגחלים. ואפילו

שהעתיקו ג"כ פירש"י ומשמע דס"ל כוונתו. והנה הרב המגיד מסיים שם דברי הרשב"א מובאר בסוגיא דף כ"ח ע"ב דלר"ם גריפת תנור בלאו למחלוקת ר"י ורנן וע"ש בפירש"י שפירש כמו שפירש במחני' דף ל"ב ע"ב וגם במשנה דף ל"ב ע"ב מפרש רש"י בזה דר"ם בר יוסף דאם א"ל לאפות וכו' דלחיא כר"י וא"כ ודאי דוקא בשלא היה אפשר מעיו"ט ככל מכשירי או"י ועיין בלח"מ מה שחירך ודוחק ורואי' להגאון ר' יהונתן בפירושו להלכות יום טוב שכתב דלפטר להרמב"ם האי מירא דר"ם דגריפת התנור בלאו ליד מחלוקת לא הוי בגריפת תנור דמתחממן דמתחממן ליכא רק לתא דמוקפה ובהו אין חילוק כלל בין אפשר מעיו"ט או לא דבכל גווני שרי ובההיא דר"ם יפרש כפירוש החוק' דמיייר בתנור חדש שלא קילק עדיין להנניס והטעם ובגריפה וכו' הוא גומר את הכלי והוי כמכה בפטיש ובהו בלאו להמיר רק מטעם מכשירי או"י ולא שייך זה רק בשאי אפשר מאחמול ע"ש"ו וכ"כ העולת שנת דהמחבר שלא חילק בזה הוא משום דלחיה מעתיק דברי הרא"ש והטור דמיייר בתנור יסן שנפל לחוכו טעם הטעם דליכא כאן רק אסור טלטול מוקפה ושמונת בשביל או"י לא מפלגין בזה בין אפשר מערב ללא אפשר דבכל גווני שרי ווהיכתיב כן מדברי החוק' דף כ"ח ע"ב ד"ה גריפת שם אכן עיינינו שם היטב ואין דבריו מוכרחים]. ומ"מ לדינא אין להקל דידוע שיטת רש"י והר"ן והמאירי דמתחממן דף ל"ב וכן בגריפתא טעמם הכל משום דהוי חיון מנה וכן מוכח דעת הרמב"ן במלחמות בסוגיא דדף כ"ב דמעשה דביחור דר' חייא דנפל לה אריחא משום תקון מנה הוא והלכה כר' יהודה ושלל כדעת הרא"ש דקובר דאין בזה רק משום טלטול מוקפה ומימרא דר"ם דף כ"ח ע"ב הוא רק לענין תנור חדש כמו שכתבו החוק' שם] ותלוי בפלוגתא דר"י ורנן וממילא אין להקל אף לר"י כ"א בשלא היה אפשר לגרוף מעיו"ט או שלא ידע מזה מצע"י. ובאמת אפשר דגם הרמב"ם סובר כן דהטעם משום חיון מנה ובהו יחא מה שלא העתיק הדין דתנור חדש דס"ל דמימרא דר"ם דף כ"ח ומשנה ובגריפתא דף ל"ב הכל הוא ענין אחד ומה שלא הוציר דדוקא בשלא היה אפשר לתקן מצע"י סמך בזה על מה שכתב בפ"א הלכה ח"ת ע"ש ובהנחות מיימוני:

שער הציור

(ג) מ"א בשם יש"ש ע"ש: (לד) מ"א לקמן בס' תק"ט: (לה) נהר שלום וכ"מ בסק"מ ב"מ"א בשם הב"ח: (לו) ב"ח ומ"א ונהר שלום והגר"ו וכן מ"א ב"ח ודלא כט"י ששקל בזה ונע"ש שהסכים שיגרף ע"י כוונתו. ומש"כ הט"י דהשו"ע הכריע שמוחר הציור גם בשביל היפוי לא ידענא היכי רמיא שרי לא כתב אלא כיון שא"ל בסם בלא גריפה וכו' אלא שגריפתו כולו הוא לא מיייר וגם מדברי הרא"ש מוכח דהידי דע"י גריפת גחלים שלנו שג"ל ליד כיצו גם אם חושש שיבאר ליד חיון מעט אסור נכ"כ בנהר שלום ודבריו נכונים מאוד להמציא: (לז) יש"ש ומ"א והגר"ו וכן מ"א דא"ר נע"י ע"כ"ש שרין ודלא כט"י. ונהנה הט"י דעמו להקל כדעת הרשב"א וכן משמע ב"י דעת הרשב"א להקל בזה אף המ"א כתב דאין מהרשב"א שום ראיה דהא כתב אי אפשר בלא כן והכא הלא אפשר לאפות בלא זה ודעת הט"י דהואיל יש עדיין נילוות של גחלים קטנים ואין הפת יפה בשביל זה קרי אי אפשר ולמעשה בודאי נכון להממיר כימ האחרונים ה"ל אכן צניקתא דידענא ש לענין דהנה הטיקא משמע ב"ח בחירון הראשון דחלי הדבר אי אמרינן לגבי כיצו מתוך שהותרה לנורך אולם נפש הותר נמי שלא לנורך ואף שיהיה נורך קלם ובגרש"א דף כ"ב משמע דאף לגבי כיצו אמרינן מתוך שהותרה וכו' אלא דמלשון הרשב"א שכתב דלחיה אסור לתקן המדרל משום דא"ל אלא למפוסקים א"כ אפשר דה"ה בעיננו אם יתחרך קלם לא יקפידו בו אלא המפוסקים וכיצו בזה לא שיהי לכל נפש. וגם מהרמב"ם פ"ד הלכה ב' משמע דלא אמרינן מתוך גבי כיצו ע"ש ואפשר דסם מיייר שאין לו כיצו נורך הגלה ללא ובהנערה יסור הרמב"ם דשרי בכל גווני ו"ע:

וגם להרא"ש מותר בכה"ג וכמו שמסיים המחבר אלא דהר"ן פירש ג"כ דאכל מכשירין אפשר קאי והוא כתב בזה לישנא לאומרי דמתחממן אפילו כר"י ומיייר שאפשר לאפות בלי גריפה דבזה אפילו ר"י מודה והיינו שלא יתחרך ג"כ [דאי שלא ישרף לגמרי אצל יתחרך על ידי נגיעת טעם הטעם בודאי לר' יהודה שרי וגם דא"כ לא אחי שפיר מה שכתב הר"ן דהא דמסיים בגריפתא ווא" א"ל לאפות אלא"כ גרפו מותר דהוא כר"י דלפ"ו האי א"ל היינו ששרף לגמרי אם לא יגרוף ונאופן זה בודאי גם לרנן ז"ל לפי מה שעתיק הב"י בשם הפוסקים] וא"ל לפ"ו מה דמסיים אצל מכשירין אפילו בלאו כר"ך לזה ג"כ בשם מכשירין העפר וע"כ דלא ס"ל טעמא דמוקפה נחוהו כפי הנראה כונת הב"י ע"ש בדבריו אלא שדבריו מנומנמן שהוא כתב כן בשטת רש"י ולרש"י אינו כן אלא להר"ן וכמו שביארנו. ואפשר שטעם הר"ן וסייעתו דלא חשו למוקפה דס"ל דהמירו חכמים כגון זה שאינו מוטלע לגמרי אלא מכשיר וגם ששרי מיייר שמנכש לאחר שהסיק וטעם הטעם חס ופ"ל דלא גרע זה מאפרם אם שראוי ללוח בזה ויכיל וכו' דכונתו אם לא שהיה הטעם בתנור מאחמול בין השמעות שהיה נזון וכל עליו שם מוקפה דהוא עפר בעלמא ומיניו צ"ל דלמקל"ה ציה"ש איתקל"ה לכו"י יומא. ודברי המוספות דף כ"ח ע"ב ד"ה גריפת שכתבו ג"כ להקשות דהלא אסור משום מוקפה אין שייך לעינינו דלא הקשו זה אלא לפי מה שחידשו לפרש מימרא דר"ם אחרת חדש ומיייר שרואה משום התנור קודם הסקה דבזה בודאי האנניס והטעם שנמלאו שם מוקפים פטא"כ בעיננו: * כיון שהיה מתחרך מותר לגרפו. עיין מ"ב והוא מ"מ"א ובי" בשם הרא"ש שבה"ב כן בשם הרשב"א וכן אימא לפינוי בענינה"ק שלו. ומה שהעתיקו כגון שלא היה ידוע מעיו"ט אף שבר"ן מפקפק בזה בשם בעל החוק' ראיתי בחידושי הרשב"א והמאירי דהרמב"ם לא חילק בזה ומשמע דהרמב"ם בכל גווני שרי ובאמת לכאורה נ"ב ע"ב וגם במשנה דף ל"ב ע"ב מפרש רש"י בזה דר"ם בר יוסף דאם א"ל לאפות וכו' דלחיא כר"י וא"כ ודאי דוקא בשלא היה אפשר מעיו"ט ככל מכשירי או"י ועיין בלח"מ מה שחירך ודוחק ורואי' להגאון ר' יהונתן בפירושו להלכות יום טוב שכתב דלפטר להרמב"ם האי מירא דר"ם דגריפת התנור בלאו ליד מחלוקת לא הוי בגריפת תנור דמתחממן דמתחממן ליכא רק לתא דמוקפה ובהו אין חילוק כלל בין אפשר מעיו"ט או לא דבכל גווני שרי ובההיא דר"ם יפרש כפירוש החוק' דמיייר בתנור חדש שלא קילק עדיין להנניס והטעם ובגריפה וכו' הוא גומר את הכלי והוי כמכה בפטיש ובהו בלאו להמיר רק מטעם מכשירי או"י ולא שייך זה רק בשאי אפשר מאחמול ע"ש"ו וכ"כ העולת שנת דהמחבר שלא חילק בזה הוא משום דלחיה מעתיק דברי הרא"ש והטור דמיייר בתנור יסן שנפל לחוכו טעם הטעם דליכא כאן רק אסור טלטול מוקפה ושמונת בשביל או"י לא מפלגין בזה בין אפשר מערב ללא אפשר דבכל גווני שרי ווהיכתיב כן מדברי החוק' דף כ"ח ע"ב ד"ה גריפת שם אכן עיינינו שם היטב ואין דבריו מוכרחים]. ומ"מ לדינא אין להקל דידוע שיטת רש"י והר"ן והמאירי דמתחממן דף ל"ב וכן בגריפתא טעמם הכל משום דהוי חיון מנה וכן מוכח דעת הרמב"ן במלחמות בסוגיא דדף כ"ב דמעשה דביחור דר' חייא דנפל לה אריחא משום תקון מנה הוא והלכה כר' יהודה ושלל כדעת הרא"ש דקובר דאין בזה רק משום טלטול מוקפה ומימרא דר"ם דף כ"ח ע"ב הוא רק לענין תנור חדש כמו שכתבו החוק' שם] ותלוי בפלוגתא דר"י ורנן וממילא אין להקל אף לר"י כ"א בשלא היה אפשר לגרוף מעיו"ט או שלא ידע מזה מצע"י. ובאמת אפשר דגם הרמב"ם סובר כן דהטעם משום חיון מנה ובהו יחא מה שלא העתיק הדין דתנור חדש דס"ל דמימרא דר"ם דף כ"ח ומשנה ובגריפתא דף ל"ב הכל הוא ענין אחד ומה שלא הוציר דדוקא בשלא היה אפשר לתקן מצע"י סמך בזה על מה שכתב בפ"א הלכה ח"ת ע"ש ובהנחות מיימוני:

קכ

הלכות יום טוב סימן תקז

שהוא מכבה אי אפשר בלא כן וכשם שמוחר להבעיר לצורך אוכל נפש * כך מותר לכבות לצורך אוכל נפש (כה) והרי זה כמניח בשר על הגחלים וכן נהגו: ה' תנור וכירים חדשים (כו) אין סכין אותם בשמן ולא טשין אותן במטלית (כו) אבל מותר להסיקן *אפילו היסק ראשון (כה) ובלבד שלא יפיגם בצונן כדי * לחסמן *ואם הוסקו יותר מדאי והוצרכו להפיגם בצונן (כט) כדי לאפות בהן (ל) מותר (לא) *לפיכך מותר לשרות במים המכבדת שמכבדין בה התנור אע"פ (ה) שמכבה: ו' *מותר לאפות (לב) תנור מלא פת אע"פ שא"צ אלא פת אחד *ודוקא בתנוריהם שהיו קטנים (לג) והיו מדבקים הפת בדפנותיהם ומתוך שהוא מלא אין מקום לחומו להתפשט והפת נאפה יפה (לד) אבל

באר היטב

וט"ו: (ה) שמכבה. אבל אם כבר גרף רק שרפה לגרוף פעם אחרת הגחלים הקטנים ליפות אסור מאחר שמכבה. יש"ש נ"ח

משנה ברורה

נמכדת טבולה צמים אם צריך לזה וכלקמיה נס"ה: (כה) והרי זה כמניח בשר ע"ג גחלים. ללנו ששע"פ שמכבה הגחלים במחלתו מותר מפני שהוא לצורך או"ג. ואין זה כמיתוק התרדל נגחלת של עץ נחכו דאסור (כדלקמן נס"י חק"י ס"ג) מפני שהתרדל ראוי לאכול בלי כיצו נגחלת זו אלא מפונקים מכבים נגחלת נחכו ועוד שאפשר זה ע"י כיצו נגחלת של מחמת והוא ראוי ומאז יומר [עבודת הקדש]: ה' (כו) אין סכין אותו בשמן וכו'.

שדרכן היה (לח) לסוך לתנורים צעודן חדשים בשמן ולשפסף אותן כדי להחליקן וללחממן ואסור משום תקון כלי: (כו) אבל מותר להסיקן וכו'. ול"ד (לט) למלנן את הרעפים כדי ללנו עליהן שאסור כדלקמן בסימן תק"ח וכמו כן למנצל בקדירה חדשה שאסור לכמה פוסקים וכלעיל נס"ס תק"ב ומשום דמתחממת [מתחממת] בליצונו וזהו שדרכן כלי ציו"ט דמי ז"ל דמנור אינו נחמס דהיסק שמסיקין בו צמים ודעת מ"א דתנורים שצומנינו מתחממין שפיר ע"י היסק ראשון ואסור ויש חולקין עליו וכמו שכתבנו נס"ה: (כה) ובלבד שלא יפיגם בצונן וכו'. שע"י הזון הבא להם אחר היסק צעוד שסם ממין מתחמקין יותר והו"ל מתקן מנא: (כט) כדי לאפות בהם. שלא ישרף הפת: (ל) מותר. אע"פ שממילא מתחמס לית לן זה ואע"ג דגבי ליצון רעפים לא משגיחין במה שכותבו כדי ללנו עליהם ואסור (מ) שאני התם שחיקונו של רעפים הם קודם לתשמיש שישתמש בהם אח"כ לצורך יו"ט אבל הכא הרי הפת מוכן להניחו בתנור אלא שצריך לקרר מעט התנור הוא מתקן הפת וש"י (מא) ויש שכתבו דהפגת תנור אינו עושה רק חיסום כל דהו ולהכי שרו חכמים כל שאינו מכין להדיא לחממה: (לא) לפיכך וכו'. ר"ל אם הוסק התנור יותר מדאי וחושש שלא ישרף הפת שורה המכבדת צמים (מב) כדי ללנן בו את התנור וגם כדי לגרוף בו עוד הגחלים (מג) הדקים ששאריו אחר הגריפה הראשונה וכו' שרי אע"פ שמכבה כיון שהוא צורך אוכל נפש וכבר כתבנו דבזה וכן צהיה דמפיג התנור הוא דוקא אם בלא זה יתקלקל הפת אבל אם לא יתקלקל רק שיהיה מתחמק רק שיהיה צורך אוכל נפש ולא יהיה נאה אסור מאחר שהוא מכבה וכתבו הפוסקים דלאחר שכיבד התנור אסור לעבול המכבדת צמים שלא תשרף מפני יצו"ט אש שיש בה שהרי הוא כיצו שלא לצורך אוכל נפש (מד) ואפילו אם הוא צריך לה עוד לאפיה ציוס זה: ו' (לב) תנור מלא פת אע"פ שא"צ וכו'. א"ש מן הפוסקים (מה) שסובדין דוקא במכתיבן שע"י יושבת הפת אבל במכתיבן לצורך חול אסור ואף דלעיל בסימן תק"ג לענין מילוי קדרה בשר אפילו עושה לצורך חול שרי מפני שע"י משחבת הבשר שצריך ליו"ט שאני התם דחד טרחא הוא (מו) אבל הכא כל כיכר צריך טרחא נפ"ע: (לג) והיו מדבקים הפת בדפנותיהם. ונמקומות שאין דרכן לדבק (מו) גדול וקטן שזה לאיסור: (לד) אבל בתנורים שלנו וכו'. העטם משום שכל ככר וככר אינא טרחא בעריכה ואפיה ולכן לא שרי לאפות יותר כל שאין הפת נאפה יותר יפה מאד מילוי התנור

שער הציון

(לח) רש"י ומאזיר ועצוה"ק ועיין עוד שם ודבריו מנומגמין ואולי ט"ס יש שם: (לט) רא"ש והרשב"א בעצוה"ק: (מ) ר"ן וספרא וזו לכאורה סיעתא להא דכתב המ"א נס"ס תק"ב דכיצו לצורך אוכל נפש שמוחר הוא דוקא בשעה שמתקן האוכל ולא קודם לכן ושלל כדעת הפ"ח לעיל נס"י חק"י ס"א. והרא"ה כתב בחידושו עוד טעם דל"ד להא דרעפים שצריכים הוא מתקן ונעשה כלי למלאכה אחרת חוץ למלאכה זו של ליה משא"כ בתנור שאינו מתכשר למלאכה אחרת בזה חוץ מאפיה ויבשול ולפי טעמו זה יש להחרי ביו"ט קדרות חדשות לבישול ונאמנת מנואל בשיטה מקובצת שהרא"ה החרי למעשה לבשל בקדרות חדשות: (מא) רשב"א בחידושו בשם התוספות ובתוספות שלפנינו כתוב בלשון אחר שהפגת תנור אינו ודאי חוסם וכן העמיק המ"א ובסגנון שהביא הרשב"א הוא יותר מסכים ללשון הש"ס. ול"ד לקדירות חדשות שאסור לכמה פוסקים דהתם הוא ליצון גמור בלא כרעפים וכ"כ המ"א. ודע דנח"י הרשב"א הקשה ג"כ מרעפים ומירן דהא"ג שאסור להפיג בלשון אפילו כדי לאפות והסוגיא מייירי מתנור ישן ושבו מקשה ע"ז דא"כ מאי ברוחא ומי' בשם חס' לחלק כנ"ל ובעצוה"ק פסח לאיסור ובחירוק קמא שחידושו ומלאח"כ בל"ר שהעיר לדברי העצוה"ק בזה ושאר ב"צ. ולדינא נראה דנקטין כרוב הפוסקים להקל וכדעת השו"ע: (מב) חס"א: (מג) הגר"ו: (מד) פמ"ג והגר"ו [נסים] הגר"ו דכל זמן שאפשר לו להשליח מכבדת אחרת אסור אלא שצריך כולה שחשדף כולה [וכדלקמן בסימן תק"ט סק"ג במ"א ע"ש] והנה הפמ"ג צ"ן עיין אות ח"ח וכוונתו להא דכתב המ"א שם דדוקא בשעה שמתקן האוכל שרי לכבות ולא קודם לכן משמע מניה דס"ל דאפילו אין לו ממי להשליח אסור ויראה עוד דאפילו הפר"ח דמיקל בנ"י חק"י דביסור האש צעפר לצורך אותו היום אפשר ג"כ דהכא אסור דהתם עכ"פ אינו מכין לביצו ממא אף דהוא פ"ר אבל הכא הרי מכין לביצו ממא וסתמא אמרו דנף כ"כ אין מכנין הנקעת כדי לחוס עליה אפילו הוא צריך להנקעת לאותו היום וכ"כ בדידיא בשיטה מקובצת נס"י ע"ש. ועיין בפמ"ג שמתחמק אש ע"י עכו"ס מותר בכה"ג ונראה דא"כ יהיה קשה לו אח"כ לשריף לשאול ע"י להקל ע"י עכו"ס: (מה) ב"י בשם הרא"ה והסכים עמו המ"א להחמיר: (מו) מ"א: (מז) ב"י והוא בל"ר וכ"כ במאזיר לדעת המתמירין:

ליקנפי דברי הרב א' ובשו"ע הרב בסעיף י"ח בקונטרס אחרון אות ז' סובר שאפילו במכתיבן לצורך חול מותר מפני שביי"ט צריך פת א' והפת נאפה יפה כשיש פת הרבה בתוך התנור ונמצא שאפית כל הפת הוא צורך יו"ט. ב' ובשו"ע הרב בסעיף ט"ז כותב העטם: שאין דרך לחסמן במים צוננים וכו' אבל הצוננים פעמים שמקלקלים אותה לפיכך אינו אסור אא"כ מתכוין לחסמן ע"י כן.

הלכות יום טוב סימן תקז

קכד באר הגולה

בתנורים (ו) שלנו (לה) אין לאפות יותר ממה שצריך: ז (לו) "מותר לסתום ע מומל דרכ אש
התנור (לו) בטיט ורפש שעל שפת הנהר (לה) * והוא שרכבו מאמש (לט) או עשה עס ל"ב פ פסיוס
בו (ו) סימן (מ) * ונתקו לצד אחר (מא) * אבל לגבל (מב) טיט ביום טוב אסור צ כפי רש"י עס
רמז"ס פקד ג' עשה

באר היטב

מ"א. וכתב האגודה אחר שכבדו התנור אסור לטבל המכבדות מעט ממנו אסור עכ"ל. נאצל בס' אליה רבה הוכיח בראיות ברורות דאסור בתנורים שלנו בכל ענין: (ו) סימן. וטיט שמונה ברחוב אם אין צריך גיבול לא צבי סימן אם היה דעמו עליו

ביאור הלכה

* והוא שרכבו מאמש. עין מש"כ במ"ז והנה דברי המחבר ראשיתם הם דברי הרמב"ם וסופם הם דברי רש"י ותימה שהריכבם יחד ובאמת דברים נפרדים הם ומחולקים בפירוש דברי הש"ס וזמן שנבאר דלמא בגמרא ח"ל רבינא לרב אשי אמר לן רב אחא מן הולא דמר שרין ליה תנורא בימא טבא ופירש"י דהקדוש הוא משום מגבל ביו"ט ח"ל און ארקחא דפרת סמכין (ופירש"י שא"ס לגבל טיט ששפת פרט טיט מגובל הוא) וה"מ דלייריה מאתמול (פירש"י עשה בו סימן וחקקו לנד אחר) עיי"ש ולפ"ו טיט שעל שפת הנהר הוא משום לתא דגיבול ולייריה מאתמול הוא משום הכנה והרמב"ם כפי הגרסה פירש להיפך שהשאלה הימה צביל טיט מוקף וע"ז השיב לו דאין ארקחא דפרת סמכין והו' לן כמובן ועומד וע"ז מיימין והוא דלייריה מאתמול ר"ל שגבלו דל"ה מאי מהני לן במה שמוכן כיון שצריך לגבל ואם כן דברי המחבר שהעתיק שמי הסבירות בידו וכתב או עשה וכו' מוקשים מאוד ואפשר עוד לפרש בדוקק בדברי הרמב"ם שמפרש ספיר כפירוש רש"י דעל שפת הנהר הוא משום תששא דגיבול ח"ל דמ"מ איכא למיחש שמה אותו רבנן טיט שהוא טעל נחרקן היום וא"ש מאתמול היה מוקף ולהכי מקשים הש"ס והוא דלייריה מאתמול והאי ציירה הוא כמו סיריה מאתמול ר"ל שהשגית מאתמול על אותו רבנן טיט שהיה מרוחק וזמן סיר נכסיה (דחולין ק"ח) וכן הוא הגירסא בדבר המגיד ובשב"ל הלכות יו"ט סימן ר"ל ולפ"ו ח"ן הכונה שרכבו ח"ל שרובם במלאפוס. וכו"ז בפירוש דברי הרמב"ם ח"ל דברי המחבר לא ינחא גם בפירוש זה שהרי אפילו ינחא כן עכ"פ מחולק הרמב"ם עם רש"י שרש"י צריך ליתר במעשה ולרמב"ם ח"ל שום יחוד ח"ל צריך רק לראות אם לא נהגבל ביו"ט גופא והוא הכריע שמי הסבירות וז"ע ולולא יראמי הייתי אומר שצ"ל ועשה בו סימן וכו' והיינו שחשש המחבר לנאח גם לדעת רש"י. ויראמי בעולם תמיד שמפרש או עשה בו סימן וכו' ר"ל ואפילו היה מגובל צריך לעשות בו סימן משום מוקף עיי"ש וגם לפי דבריו קשה מאי או דקאמר אם לא נהגורם ועשה בו סימן וכו' ונפרש כפירושנו הג"ל דקאמר: * ונתקו לצד אחר. עין מ"ז מש"כ בס"מ מ"א. ובאמת כפי מה שכתבנו לעיל בזה"ל בפירוש דברי הרמב"ם גם כן מוכח הדי דהא איהו פ"י ארקחא דפרת סמכין משום מוקף ח"ל דאי רק סמין דעמו דיו לאפוקי ממוקף ח"ל דקשה ע"ז דאפילו ינחא דמחשבה מוהיה מדי מוקף ולא בעינן מעשה וזמן דנקיטין לעיל סימן ש"ח כ"כ וז"א בעלים הם ע"ג קרקע שהרי ק"ל לעיל סימן ש"ח סל"ה וסימן ח"ל ח"ל להשתמש לכל זכריו בהם הרי דע"פ צריך ליתר להם מקום ובשנת ד' מעשה מוכיח עיי"ש ותימה מוכח דאפילו למ"ד במחשבה כג"מ ח"ל דאמרין והוא דלייריה מאתמול לאו משום דמוכר לקרקע ח"ל משום דצריך למן ולייחד הטיט שצדעמו להשתמש ממנו לאחר ואם כן אפילו הטיט חלוש גם כן צריך ליתר עכ"פ במקום מיוחד לזה ולא במחשבה בעלמא ראה לדעת הנהגה שכתב דאפילו לעיט שברחוב צריך מערב יו"ט לעשות סימן במקום שרצה ליתר ולנתקו לנד אחד כדי שיהא מוכן ממש עכ"ל: * אבל לגבל טיט ביו"ט אסור. עין ברא"ש דמוכח מנייה דאפילו

שער הציור

(מח) מאמר מרדכי: (מט) רש"ל וכן פסק המחזיר ומטעם דאם אינו ממלאן או הנל הראוי להשתמש בכל התנור אם היה מלא עתה מתחמתו כפא שבו ונאפית יותר מדאי והפס כל לירי מרוב: (נ) הגר"ז וכו"מ מח"א והנה אף בדבכנין זה כתב הא"ר [נשולמן על שטיס] דאין לשמן כלל על קולף זו במקום הצורך מודה דיש להקל כמו שכתב בעלמא בסוף ס' תקי"ב ע"ש: (נא) דדבר שהוא אסור אף ע"י עכ"ס אסור [מאמר הג"ל]: (נב) דמחשבת"ל שהקל בתנורים שלנו הוא דוקא שלא ע"י עשה וכו"ל: (נג) רש"י ושארי פוסקים: (נד) רשב"א והרא"ה בחידושו והר"ן וכן מנדה הרא"ש: (נה) כ"מ בלבוש: (נו) הרשב"א בחידושו ומחזיר בפ"ק דשבת: (נז) ולפ"ו ח"ל גיבול מעיו"ט ולמחר נמיינס הטיט כגון בימי הקץ אפשר דמותר שפיר לגבולו או עכ"פ ליתן מים בטיט לנחלחו והע"ז הו"ה ח"ל דקשה לו לפי סברה הר"ן ונשאר בנ"ע ובאמת הוא שמי שיטות ומחמתם שהפוסקים הביאו כל הסברות בזה מאתמול עלה על דעמו שהם סברה אחת ולא כן הוא במקור הדברים ועיין בשיטתו שגם הוא חשב ששיטת הרא"ה חליה בשטת הרשב"א ולא ראה בחידושי הרא"ה: (נח) הרא"ה בחידושו והר"ן: (נט) היינו אפילו למאן דס"ל דאזול נפש גופיה מותר לגמרי אפילו בזה"ל לו לתקן מעיו"ט הכא אסור מדרבנן: (ס) ולקבאר זו אפילו גיבול מאתמול ומחשבה למחרת ג"כ אסור לגבול או אפילו לתת מים בתוכו דאכתי מחזי כמגבל

לנכין. ועיי"ש עכ"ס י"ש להקל דהוא שנות דשנות לנזיר יו"ט: * יקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף כ' כתב בהמ"א. ב) ובשו"ע הרב בסעיף כ' כתב שהוא מן התורה.

הלכות יום טוב סימן תקט

קכה באר הגולה

* אותו: הגה דוקא (ג) שיוכל ללנות זו בלא חיקון (ד) אצל אס אינו יכול ללנות זו כן ונשכר (ז) (ה) ציוס
טוב (ו) מותר (ז) לתקנו (טו) (ח) ואין מורין כן לרבים (יג) שלא יצואו לתקן גם כן נשכר
מע"ט * וה"ה ללל מכשירין שא"ל לעשותו מע"ט: ב' שפוד שרצים לצלות בו והיה ארוך יותר מדאי
(ט) אסור לחתכו (ג) ולא לשרפו אין משחזין את הסכין (י) במשחות שלה אבל מחודה (יא) ע"ג
(ד) העץ או חרס (יב) או אבן (ה) (יג) ואין מורים דבר זה לרבים כדי שלא יבא לחדדה במשחות
הבד"א (יד) כשיכולה לחתוך בדוחק או שנפגמה אבל אם אינה יכולה לחתוך כלל אין משחזין אותה
אפילו על העץ ישמא יבא להשחיה במשחות: ג' ועופות שממלאים אותם בשר וביצים מותר

באר היטב

לפוסטה. ספר הזכרונות: (ז) ציו"ט. וה"ה אס נשכר בעי"ט
ולא ידע זו או שלא היה לו שהות לתקנו אצל אס שכת לתקנו
מע"ט אסור וה"ה אס היה אפשר לתקנו בדאשון אסור לתקנו

משנה ברורה

(ה) ואין צריך להכות עליו בפטיש: (ג) שיוכל לצלות בו. היינו
(ו) ע"פ הדמק ומ"מ חשיב התקון (י) טרחה יתירה: (ד) אבל אם
אינו יכול וכו'. היינו כגון שנעקס השפוד (ח) הרבה ומה שכתב
ונשכר ר"ל או שנשכר ראש השפוד ומחמת זה אינו יכול ללנות בו:
(ה) ביו"ט. אצל אס נעקס או נשכר בעי"ט שהיה צאפשר לתקנו:
מצדד יום אסור מדינא לתקנו דהרי הם מכשירי אוכל נפש שאפשר
לתקנם מצע"י דאסור לכו"ע. כתב^ה המ"א נכס מהר"ל דאס
נשכר ביו"ט ראשון אסור לתקנו ביו"ט שני דלגבי יו"ט שני הוי
יו"ט ראשון כעבר יו"ט דהרי אנו עושין יום שני מחמת ספק שמא
יום ראשון הוא חול ובספר נגדי ישע כתב דאס לא היה צריך
להשפוד ביו"ט ראשון (ט) מותר לדעת הרמ"א לתקן ביו"ט שני
כשצריך לו וכן בחידושי רע"א מפקפק על דברי מהר"ל ע"ש:
(ו) מותר וכו'. עיין בביאור הלכה שכתבנו בשם האחרונים דיש
להחמיר בזה כדעת המאור והר"ן דס"ל דהוה בכלל חיקון כלי גמור
דאסור אף למאן דמחיר במכשירי אוכל נפש.² ואס יכול להשיג
לשאל מחמירי לכו"ע אסור [מ"א]: (ז) לתקנו. עיין בפמ"ג
שכתב דהיינו לחדדו מעט שיהיה יכול לחתוך עליו הנשר אצל לתקנו
חיקון גמור לכו"ע אסור ודמ"א להא דפסק השו"ע לקמיה בס"ב
לחדד הסכין במשחות של אבן אסור מלד הדיון משום דהוה תקון
כלי גמור ואסור אפילו לדעת המחמירין מכשירי אוכל נפש. ודע
עוד דדברי הרמ"א הוא דוקא לענין שפוד שהוא מכשירי אוכל נפש
אצל אס כלי שנתקלקל כגון מחט שנתעקמה אפילו מעט אין
לפוסטה לכו"ע [אחרונים]: (ח) ואין מורין כן לרבים. וה"ה (י)
לתלמידיו: ב' (ט) אסור לחתכו ולא לשרפו. דע"י (יא) עושה אותה
לכלי: (י) במשחות שלה. היינו של אבן (יב) ואפילו נתקלקל
חידודה ביו"ט דהוה בכלל חיקון כלי: (יא) ע"ג העץ. ר"ל אפילו
(יג) על משחות של עץ (יד) דכזה לא יהיה תקון גמור (טו) וה"ה
שיוכל להשיאה ע"ג סכין אחר כדי לחדדה: (יב) או אבן. ר"ל
להעביר שמונית של סכין ע"ג משחות של עץ או חרס (טז) או

שער הציור

(ה) רש"י: (ו) רבינו ירוחם והובא בנ"י: (ז) רש"י: (ח) ר"ן לדעת רש"י: (ט) דמיון דהיה אסור או לתקן לא גרע ד"ו מאס לא היה לו שהות
בעי"ט דשרי וכנ"ל: (י) א"ר בשם עובדי"ק וכפס ה"מ וה"ה שלא יעשה כן בפני רבים והובא במ"א: (יא) וע"כ אף אס לא היה לו שהות לתקנו
מע"ט אסור וכ"כ הא"ר והגר"א והנה המ"א כתב דדוקא צאפשר לתקנו מעי"ט וכוננו לדעת הרמ"א ללעיל דמחיר נשכר והכל לא הגיה כלום
וע"כ דמחיר צאפשר לתקנו מצע"י וא"כ לפי מ"א דמחמירין האחרונים נשכר משום תקון מנא כדעת המאור והר"ן גס בזה אסור מדינא אף בצי
אפשר לו לתקנו מעי"ט אצל בנאמח נלע"י דהיכא דליכא עשיית כלי גמור גס לרש"י וקיימנו אסור וכדמוכח בדף ג' בנשנה וברש"י שם בנאמח
ב' ד"ה כפי ונ"כ הר"ה שם בחידושי דמשום מכשירי לכו"ע לא הותר לעשות בלי מחתלה וספוד שנשכר ראש וצריך לחדד קלת כדי שיהא ראוי
למחזו עליו [במ"ש הפמ"ג] ס"ל דהוה(ל) מקרי תקון כלי גמור וכן מוכח מהד"ה גבי אין משחזין את הסכין ע"ש מה שכתב שם וה"ה לענין שפוד
שנשכר ראש דדן אחד הוא כמבואר בפוסקים¹ וכן בנ"א הסכים לאסור בכל גווני ודלא במ"א: (יב) פוסקים: (יג) כן מותר בפוסקים:
(יד) ומ"מ י"ל דאף זה לא הותר כ"א בנפגמה ביו"ט ולא בנפגמה מעי"ט וא"כ ופמ"ג ומ"ר רע"א וע"ש בנ"א דה"ה לענין לחדד ע"ג חצמנה:
(טו) מ"א: (טז) וע"ג משחות אפילו להעביר שמוניתא אין מורין לרבים [מ"א בשם י"ש וכו']:

הערות: 1) עיין ס' תקי"ד מ"ב ס"ק ד' לענין מכשירי שאין כ"כ קרובין לחיקון האוכל:

דיקושי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף א' כתב כהמרי"ל. ב) ובשו"ע הרב בסעיף א' כתב כהמ"א. ג) ובשו"ע הרב בסעיף ב' כתב וכן הוא הדיון
בכל מכשירי אוכל נפש אין היתר לעשותם אלא בינו לבין עצמו. ד) ובשו"ע הרב בסעיף ג' כתב ואם לא היה אפשר לקצרו מערב יום טוב וגם
אי אפשר למצוא שפוד אחר מותר לקצרו, וכהמ"א. ה) ובשו"ע הרב בסעיף ה' כתב מותר לחדדה ע"י שינוי, אפילו היה אפשר לו לחדדה
מע"ט.

(טו) לתפרם ביו"ט והוא שיתקן מעי"ט החוט (טז) וישימנו (ז) במחט (יז) ויזהר שלא יחתוך בחוט ביו"ט: הגה (יח) וכן נהגו (י) לשרוף החוט הנשאר בעוף (יט) לאחר שחפרו בו: ד' מותר (כ) לחתוך ביו"ט אגד גדיים ועופות (כא) מקולסים (כב) וחוטמים תפודים (כג) וכן יכולים לשרוף פחילה או סמרטוט שקושרים בו העוף: ה' מותר (ט) ללבן ביו"ט כלי ברזל שאפו בו פלאדיין של גבינה ואחר הליכון יאפה בו (כד) פשטיד"א של בשר והוא (ט) [א] שכשיתלבן יתנו אותו על המאכל (כה) מיד אבל אם הוא בלוע מנבילה וכיוצא בה אסור ללבנו לאפילו לאפות בו דבר היתר: הגה [ג] וה"ה (כו) דאסור להגעיל כלי ביו"ט (מרכי סוף ע"ג וז"ל והגהות מיימוני פ"א) ומותר (כו) ללנן שפוד שלנו ליתן גמור משער מקליפה ויכר בטוב דלהכירה הוא עושה

באר היטב

וה"ה שאין עושין כן צפוי רבי. אבל להעביר שמוניות הסבין ע"ג עץ או חרס או ע"ג סבין אחר מורין צריכים להיחר. רש"ל פ' פ"א: (י) צמח. ואם לא שמוהו צמחט מעי"ט אסור ליתנו צמחט ביו"ט ועס"א בהג"ה. מ"א: (י) לשרוף. עמ"א שהעלה דכללו של דבר כל שאסור לחתוך אסור ג"כ לשרפו וכל שמוחר לשרוף מותר גם כן לחתוך. והכא מותר אף לחתוך דהא א"ל לעשותו מעי"ט אלא שנהגו לעשות זה בשריפת החוט ע"ש: (ח) ללנן. וכיון דהיתרם בלע סגי ליה בליצון כל דהו שקש נשרף עליו מצחוק כמ"ש ס"י תנ"א ס"ד: (ט) שכשיחלנן. דלזו לא נראה כמתקן כלי אלא כמחממה לבשל תחמיה. מרכי. ואפילו היה אפשר לעשותו מעי"ט שרי. ד"מ. אבל הצלוע מנבילה נרץ ליתן עד שתשיר קליפתה ויכר שפודה להכשירה אסור כמו שאסור להגעיל כלי ביו"ט. ואם לא היה אפשר לעשותו מעי"ט שרי להגעיל ד"מ. ועס"א בהג"ה. ומכאן משמע שמוחר צחול להגעיל כלי חלב לאכול בו בשר או איפכא והעולם נוהגין אסור בדבר. ומ"כ בשם הגאון מוהר"ר צימין מפונא ששמע ממהר"מ יפה הטעם להמנהיג שאם יעשה כן לעולם לא יהיה לו רק כלי א' ויגעילו כל פעם שישתמש בו וזה אסור דלמא אחי למטעי כדאיתא בחולין דף ח' ע"ב. והא דשרינן הכא י"ל כיון דלעולם אין

משנה ברורה

בדוחק. דלזו לא גזרינן שיצוא להדוריה אמשחזת של אבן: (טו) לתפרם ביו"ט. דמכשירין (יח) שא"ל לעשות מצדוד יוס הוא: (טז) וישימנו במחט. ר"ל מצדוד יוס דאם ישימנו ביו"ט (יח) גזרינן שמה יחתוך החוט ג"כ וכן צדאי אסור דהא אפשר לעשותו מצ"ע. ואם לא שמוהו צמחט מצ"ע (יט) אסור ליתנו צמחט ביו"ט אם לא ששם מעי"ט ונלקח ממנו החוט ביו"ט דלזו מותר ליתן החוט צמחט ביום טוב וחתוך הנשאר אחר חפירתו ודלקמיה: (יז) ויזהר שלא יחתוך החוט ביום טוב. היינו קודם חפירה לעשות אותו כדי מדרה דהוא בכלל תקון כלי אבל לאחר החפירה (כ) מה שנשאר מן החוט מותר לחתוך: (יח) וכן נהגו לשרוף החוט. פ"י דהחוט שנשאר לאחר החפירה (כא) מותר אף לחתוך דהא א"ל מעי"ט אלא שנהגו לשרוף: (יט) לאחר שתפרו בו. אבל קודם חפירה אסור אף לשרוף ולחתוך דין אחד להם [אחרונים]: ד' (כ) לחתוך ביו"ט אגד וכו'. ואף דכחז מתחלה דיהיה שלא לחתוך החוט (כז) היינו קודם חפירה משום דעיי' מתקנו לחפירה ותשיב כמתקן כלי משא"כ הכא דהוא אחר החפירה ואין כאן תקון ואף בשבת מותר כדלעיל בסיון ש"ד ס"ט ע"ש הטעם צמ"ב: (כא) מקולסין. לזיון ראשו על כרעיו ועל קרבו נקרא מקולסן ועיי' רש"י פסחים נ"ג ד"ה מקולסין: (כב) וחוטמים תפודים. ר"ל שהיו תפודים זה לזה צעת הלליה: (כג) וכן יכולים לשרוף. (כג) שאין זה תקון כלי: ה' (כד) פשטיד"א של בשר. דכיון דהיתרם בלע אין נרץ ליתן גמור משער קליפתה אלא סגי בליצון קלם עד שקש נשרף עליו מצחוק מותר דליתן זה

שער הציזון

(יח) הגר"א: (יח) מ"א בשם ר"י: (יט) שם: (כ) מ"א וכו' מהגר"א: (כא) אחרונים: (כב) עו"ש וז"ל: (כג) ח"א: (כד) מצור פסוקים: (כה) א"ר ויבאר הגר"א וכן הפתק הדין ודעת הלבוש ודלא כמ"א: (כו) מ"א וכו' מה שביארו הא"ר לדבריו אף דמכ"א שלנו לא נזכר זה בהדיא וכן משמע דעת הרדכ"ו סימן ת"ב ע"פ סברתו לענין הגעלה דלא חשיב תקון מנה דהא אפשר להשתמש בו בזמן וה"ה דכוחיה אלא דנראה שם דהוא סבר כרגנן [ונדעת הרה"מ] דמכשירי אוכל נפש לא הותר ביו"ט ובה הלל כמעט כל הפוסקים הסבירו דהלכה כר' יהודה להקל: (כז) מהה"ש ופמ"א: (כח) מ"א בשם הד"מ וז"ל וכן מצור בהדיא באור ורוע ס"י שמה"ה: (כט) כיון שיש בו משום תקון כלי וכן מוכח מביאור הגר"א ע"ש מה שמדמה ענינו להא דהר"ן: (ל) פשוט: (לא) מ"א בשם הד"מ מקילים וכן דעת מהרש"ל בפרק אין דין והגר"א וז"ל ואף שכן א"ר משמע דהוא מחמיר בה וכן משמע קלם מביאור משום תקון כלי המעין צא"ו סימן שמה"ה יראה שדעתו דאין לחוש מה משום תקון כלי דיוכל לומר דלהדיא עושה כן ורק משום שישל המים אם היה אפשר מצינו: (לב) מהרש"ל ומהה"ש [בביאור דברי המ"א] וכן משמע באור ורוע: (לג) ח"א בשם הרדכ"ו: (לד) וכשהיה בהן ששים נגד הכלי שמגעיל [שם בדרכ"ו ע"ש]:

א"י קופי דברי הרב: א) ובשר"ע הרב בסעיף י"ב כתב כהמקילים.

ב הראש בתשובה
דוהי מכשירי אובל
נפש דכחל לעשותה
מעייט נ זימתי
לעיל:
א ממחל דרבה
גלהי"ב בברי
שם ג משנה שם
י"ד וכו'

בו נשר שאינו מלוח ורואה (י) לחזור וללכות בו זיוס טוב (מהר"א מפראג): ו (כח) אין נוקבין (יא) (כט) נקב חדש בחבית ביום טוב: ז (יג) [ג] (ל) להטביל כלי חדש ביום טוב דינו כמו בשבת יכדאיתא בסי' שכ"ג סעיף ז: הגה ודין הדמה ושפסוף כלים צ"ע דינו כמו בשבת כדאיתא סימן שכ"ג ומותר (יג) לטלטל מוקף (לא) לאורך אובל נפש ושמתה י"ע (מרדכי פ' בכל מערבין וצ"י בשם המוסקפות פ"ק דבניה):

תקי כמה דברים האסורים לעשות ביו"ט ואיזו מהם מותרים ע"י שינוי. וכו י"א סעיפים:

א (א) *מוללין (א) מלילות (ב) ומפרכין (ג) קטניות (ג) כדרכן ביו"ט יומנפה מעט מעט ואוכל (ד) ואפילו בקנון ותמחוי (ה) אבל לא בטבלא ולא בנפה¹ ולא בכברה: ב * להבורר קטניות ביו"ט (ו) בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי (ז) * אם רואה לאכלו (ג) בו זיוס (המגיד פ"ג) אבל לא בטבלא

באר היטב

[ג] להטביל עיין בשו"ת שער אפרים סי' ט"ו ובספר שו"ת בית אפרים חלק א"ח סי' נ"ב מ"ש שם גישור דברי הרמב"ם ומ"ש שם על דברי השאגת אריה ריש הלכות שבת עיין שם:
לעטעם ראש"פ אפי' היה אפשר ללבוש מערב י"ט שרי ללבוש צי"ט כיון שמדינת א"י ליבון ע"ש: (יא) נקב. ואם א"א לעשותו מערב יו"ט שרי כמ"ס ס"א דהג"ה. מ"א: (יג) להטביל. ואם א"א להטבילו מעיי"ט שרי ועס"א דהג"ה דאין מורין כן וכ"כ הי"ש"ש: (יג) לטלטל. אבל אסור לאכול. עמ"א ועס"א חקיות ס"ג:

(א) מלילות וכו'. ויש מחמירין למנוח בשנייה בראשי אלצעותיו כמ"ס סי' ש"ט סי' הר"ן. וט"ז מיקל: (ג) קטניות. היינו השרביטין ומוציא הזרע. וכדת הי"ש"ש דאסור להניח קטניות או שאר זרעונים במים שזך הפסולת למעלה או שיפול העפר למטה: (ג) בו

משנה ברורה

ומורין כן ולכן לא הוכר המאמר בסיומן חל"ה ס"א דאין מורין כן והוא ע"פ דעת הרמב"ם:

* הבורר קטניות. מכלל קשה על האי מ"ד לעיל סימן תקי"א ס"ג דהג"ה דאסור ליעול לזרז בידים והרי הכא מנואר דביו"ט צורר כדרכו וכבר רמז זה הט"ז שם וכן האריך להקשות שם המאמר מרדכי וזהו שלום וכן עמד ע"י הגר"א ובמשנה ברורה שם פירשתי טעם האי מ"ד משום דגבי זרז אפילו בחול דרך ליעול שלא בכלי והוא מח"א ע"ש והגר"א כתב לחלק דלא הוצרכו חכמים צורר כדרכו אלא בקטניות שאין דרך להניח לימים רבים אבל לא חטין שדרכו להניח לימים רבים וכן מנאמי קמ"א סמך לזה בבילה דף י"ג לחלק בין תבואה לקטניות ע"ש ברש"י ד"ה אבל קטניות שכמד ד"ש צ"א הרבה שאין חובטין אותן יחד אלא כדי קדירתן והר"א כתב שם ח"ל שאין דרך לתקן כולן כשחד אלא כדי קדירתן עכ"ל וממילא פשוט דגם הבירה אינו אלא ליומו ולכאורה יש ראייה לזה גם מדברי הרמב"ם פ"א הלכה ו' שכשהשגשג שם גם צורר במלכותו שאסור חכמים ביו"ט הוציאו שם חטין ויש לדמות דכוותו שם ע"י כלי דאסור וכמו שפסק השו"ע אבל לא ציד ובקנון ובתמחוי וחסין דנקט לאו דוקא] וכדת שכן מנואר בשמ"ק ריש פרק אין לדין בשם הרמב"ן ולפ"ו דגון יהיה אסור לצורר אפילו ביד: * אם רוצה לאבדלו בו ביום. עיין מ"ז הטעם דכאופה ומנשל דמי כן הוא דעת מ"א וס"א בשם המ"מ דצורר הוא מהמלכות המותרות ביו"ט לגמרי דלא דעת הרשב"א. והנה הט"ז מחד להלכה דעת הרשב"א דדוקא לאלתר שרי אבל לא להניח דכיון ששבת חייב חטאת אסור ביום טוב ותמחו עליו האחרונים [פמ"ג וזית מאלי וזהו שם וס"א] דלפי מאי דק"ל לעיל במשנן ש"ט דשבת אם צורר פסולת מותר אכל אפי' לאלתר חייב א"כ ע"כ כיון שהסיון חכמים ביו"ט לצורר פסולת מותר אכל הוא משום דאין שייך כלל צורר ביו"ט דהוא כאופה ומנשל ודעת המ"מ ונהרש"א אפסר

משמשיין בו אלא ע"י ליבון ליכא למיגור. מ"א: (י) לחזור מדכת לחזור וללכות משמע דלנו בו ציו"ט דאל"כ הוה מכשירין שהיה אפשר לעשותו מעיי"ט הל"ק ט"ז סי' ר"ה. והמ"א כתב דלעטעם ראש"פ אפי' היה אפשר ללבוש מערב י"ט שרי ללבוש צי"ט כיון שמדינת א"י ליבון ע"ש: (יא) נקב. ואם א"א לעשותו מערב יו"ט שרי כמ"ס ס"א דהג"ה. מ"א: (יג) להטביל. ואם א"א להטבילו מעיי"ט שרי ועס"א דהג"ה דאין מורין כן וכ"כ הי"ש"ש: (יג) לטלטל. אבל אסור לאכול. עמ"א ועס"א חקיות ס"ג:

(א) מלילות וכו'. ויש מחמירין למנוח בשנייה בראשי אלצעותיו כמ"ס סי' ש"ט סי' הר"ן. וט"ז מיקל: (ג) קטניות. היינו השרביטין ומוציא הזרע. וכדת הי"ש"ש דאסור להניח קטניות או שאר זרעונים במים שזך הפסולת למעלה או שיפול העפר למטה: (ג) בו

והגעלה רק שנהגו ללבוש לא חשיב תקון כלי ע"י הליבון ומותר אפילו היה נאפשר ללבוש קודם יו"ט [מ"א וס"א]: ו (כח) אין נוקבין וכו'. אפילו לאורך שמה שהרי אפשר לנקבה מעיי"ט ואם לא היה אפשר לו לנקבה מעיי"ט מותר לו לנקבה ביום טוב כדיון מכשירי אובל נפש אכן אין מורין כן וכנ"ל בס"א דהג"ה: (כט) נקב חדש. וכל דינו כמו בשבת לעיל בסיומן ש"ד ע"ש: ז (ל) להטביל כלי חדש ביו"ט וכו'. ר"ל דשבת איחא לעיל דיש מחמירין מפני שאסור להשתמש בו בלי טבילה נראה כמתקן כלי ע"י הטבילה וה"נ ציו"ט ורק אם לא היה אפשר לו להטביל מעיי"ט (לה) מותר לו להטביל ביו"ט לר"ה לאורך תשמישו היום דהרי הוא מכשירי אובל נפש אך אין מורין כן לאחרים וכנ"ל בס"א אכן אם היה הכלי הזה כלי זכוכית דחייב טבילה (לו) הוא רק מדרכו מנולד הפמ"ג דיוכין אף לזרזין כן לאחרים לטבול לאורך היום אם לא היה אפשר לו לטבול מעיי"ט: (לא) לצורך אובל נפש. כגון לטלטל האפר כדי לאפות במקומו או לטלטל האבנים המונחים על הפירות כדי לאכול הפירות (לו) אבל לאכול או ליהנות מדבר המוקף גופא כגון להסיק במוקף וכו"ג אסור:

א (א) מוללין מלילות. פי' שצידו ימולל הטמים כשהם רכים דהו דש כלאחר יד ובשבת לר"ך שינוי במלילה דהיינו בראשי אלצעותיו כמ"ס סי' ש"ט וציו"ט כשהוא רואה לאכלן לא גזרו וזהו שכתב כדרכן ציו"ט: (ב) ומפרכין קטניות. היינו השרביטין ומוציא הזרע מהן: (ג) כדרכן ביו"ט. (א) ויש מחמירין דוקא בשנייה בראשי אלצעותיו: (ד) ואפילו בקנון ותמחוי. מנואר לעיל בסיומן ש"ט סי' ט"ו ע"ש וציו"ט הקילו: (ה) אבל לא בטבלא וכו'.

דמחו (ג) כמאן דעדיד לאורך חמר שאין חמר שזך כלים הללו אלא הרבה: ב (ו) בורר כדרכו. הפסולת מן האוכל וא"ל שנות לצורר האוכל מן הפסולת דכיון שהאוכל מרובה וכלקמיה (ג) טוב למעט צערמא ולצורר הפסולת שהוא המועט: (ז) אם רוצה לאכול בו ביום. לא אחי לאפוקי אם דעמו לאכול למחר דבזה פשיטא דאסור לעשות שום הכנה מיו"ט למצורו אלא אשמעינן דאפילו אין דעמו לאכול לאלתר כ"א למחר זמן דשבת כה"ג חייב חטאת אפילו צורר אובל מן הפסולת וכ"ש בפסולת מן האוכל

שער הציון

(לה) מ"א וא"ר ומ"א והגר"א: (לו) ואין חשיב תקון כ"כ: (לו) מ"א וס"א: (ה) מ"א ובפמ"ג מפקפק בזה ע"ש: (ג) פוסקים: (ג) רש"י וס"פ:

הערות: (1) עיין לקמן בה"ל סי' ד"ה מותר הטעם שא"ל: (2) עיין פ"ק דת"ר סי' ג' בה"ל ד"ה משום לענין צדיות פיורוי מזה:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף א' מביא שאע"פ שהעיקר כסברא הראשונה מ"מ אם אפשר לו לעשות כן ע"י שינוי טוב להחמיר.

ד' ברייתא כ"ר ולא בנפה ולא בכברה יבד"א (ח) כשהאוכל מרובה על הפסולת אבל אם היתה הפסולת מרובה על האוכל בורר את האוכל ומניח את הפסולת ואם היה (ט) טורח בברירת הפסולת מן האוכל יותר מטורח ברירת האוכל מן הפסולת אע"פ שהאוכל מרובה בורר את האוכל ומניח את הפסולת: הגה' ולוחם (ד) וצטנים שנשתנו ועדיין נקליפהם (י) לא מיקרי הקליפה פסולת כיון דלורחיהו צהי ועדיין מעורבין (טור): ג' (יא) * ה"אין (ה) מסננין החרדל (יב) במסנתת שלו (יג) ואין (ו) ממחקין אותו בגחלת (יד) של עץ * אבל (טז) בשל (יז) מתכות מותר: ד' (טז) אין תולין המשמרת ביו"ט לסנן

באר היטב

ביום. אפי' אינו רוצה לאכול לאלתר דבשנת חיוב מטאת כמ"ש קי' שייט אפי' שרי ביום טוב עמ"ל: (ד) וצטנים. וט"ז ומ"א כתבו דאין חילוק בין אלו לשאר פסולת ע"ש: (ה) מסננים.

ביאור הלכה

דלחל לעשותו דס"ל דגם בשנת אס טורח לאלתר אין חיוב מטאת וכדמשמע בענין ק"ן וא"כ אפילו להניח לטו ביום שרי אכן מה דהעיר לדרך לאסור מטעם דהיה אפשר לעשות מצעד יום לאכורה הדין עמו מה דהא כן מטאת ברמ"א קי' תל"ה ס"ג לדעת ה"ש מחמירין לאפילו באוכל נפש עמלו כל שאפשר לעשותו מנע"א אסור כ"א ע"י שינוי ואם כן צענינו הא דמחמירין פסולת מתוך אוכל כשלא היה יכול לברור מנע"א וכ"כ בלחמא דהמדר דמשה [אלה דכתב דלאלתר מותר בכל גווני כהט"ז] וזה אינו מונע דבשנת פסולת מתוך אוכל אפי' לאלתר חיוב אכן מסתמא השו"ע והרמ"א משמע דיש להקל צענינו בכל גווני והטעם אפשר לעני"ד למר דכיון דע"י שינוי כתב ס' הרמ"א שמוחב וכן דלחל"ה לא התייר אלא ע"י קנון ותמחוי י"ל דזה חשיב שינוי דכדרכו הוא דוקא ע"י נפה וכברה וחף דאין זה שינוי גמור דבשנת פסולת מתוך אוכל חיוב אף בזה מ"מ לענין יו"ט חשיב שינוי וכ"ש אס טורח ביד וכעין מה שכתב הר"ן ריש פרק א"ט גבי מלה ע"ש אפי' מלחמי שכי"כ בס' נהר שלום ובס' שלחן עזי שטים וכן בענין ק"ן להרשב"א משמע גם כן דזה חשיב שלא כדרכו וכן מוכח ג"כ במאירי שכתב צענין זה דלפילו אפשר מנע"א שרי ודעתו מטאת כבמה מקומות נקטו דס"ל דכעת ה"ש מחמירין דאף באוכל נפש אסור מדרבנן כל שאפשר מצעד יום וע"כ מנו שנכתבו דזה חשיב שינוי. א"י ואלא מדרבנן דהטוב להקל לברור קטניות פסולת מתוך אוכל אף שהיה אפשר מצעד יום י"ל להס על מי לסמוך ואף צבור להניח לסעודה אחרת [או צע"ש על שנת ועל ידי עירוב תשליין] ומ"מ לכמהלה נכון כגון זה שהיה אפשר לו מצעד יום לברור האוכל מתוך הפסולת דהוה נדלח חשיב שינוי וכדמדימה שכן נוהגין העולם: * אין מסננין וכו'. עיין במ"צ מש"כ בס' הרמ"א דאס לא היה אפשר לסנן מצעד יום מותר צי"ט ומקורו מדרבי' ה"ס' בדף קל"ז ע"כ וכמו שהעמיק עצמו בס"ד דהוה החילוק בין דין זה לדין דהתם מיידי כמ"ל לעשות מעשי"ט ולכן מקילין שם אף דהוא מלאכה גמורה וכן בשאפשר אכל לפי דעת המהדר געיל בסיומן תל"ה דקובר דהאוכל נפש עמלו אין לחלק ואפילו באפשר שרי א"כ ע"כ מה דאסרין לסנן החרדל היינו משום דדרך לעשותו לימים הרבה ולכ"ע אסור וכמ"כ הר"ן גבי מיתוק החרדל וה"ה בסיומן ע"כ וסיומן שהמרים דמותר בס"ד אף דמלאכה גמורה היא משום דעושה אותה ליומן לשמות והוה בכלל מלאכה אוכל נפש המותרות וא"כ אין חילוק כלל בין אפשר לאי אפשר דנסינון החרדל בכל גווני אסור משום דדרך לעשותו לימים הרבה ובשמיים בכל גווני שרי אלא לעשותו מצעד יום אלא נסינון חרדל אין להקל אף בזה אפשר כפי מ"כ

בשם הרמ"א ולעני"ד י"ל עיין מה שכתב הרמ"א דה"מ מ"כ מחכות משום דחרדל אינו מנרף משמע מזה דנמים או משקה אין להקל בזה נפש עמלו כלי לית ביה משום מנרף אף דהוה פ"ר זה אינו שייך רק בגחלת דהיכא דלחל דלחל מכוין אין זו מיקון כלי כלל אלא נמיסם שהוא כלי לא שייך זה עיין בפמ"ג סימן שייח' בשם הלחם משנה וכ"כ בלחש"ש שרש שם ואם כן ה"נ בשפור שהוא כלי לעדת הפוסקים לזירוף הוא דלורחיהו אין להקל

שער הציצין

(ד) ט"ז: (ה) ס"ס: (ו) מ"א בשם י"ש: (ז) ע"ש ומ"א וט"ז ומלחמא מרדכי וכן משמע מהגר"א: (ח) גמרא ואף למה דפסק הרמ"א לעיל דאף להניח שרי משום דטורח הורר צי"ט ג"כ אסור משום דעשי' לימים הרבה ואפשר ג"כ דמי לנפה וכברה: (ט) מ"א: (י) רש"י: (יא) א"ר: (יב) משום דרך לעשות כלי לימים הרבה [מ"א] וכן משמע מביתור הגר"א לעיל בריש סימן תל"ה דחרדל ומלה דין אחד להס [וע"ש דמוכח דע"י שינוי מותר אפילו היה אפשר לעשות כן מצענין] ובפרט דיש ראשונים שכתבו למימון החרדל אין זה בכלל נזרך אוכל נפש גמור דאפשר בלא זה [הר"ה] ופי' הר"ן בשם הרמ"א:

י"קו"פ דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ה' כתב אם היה אפשר לו לברור מעיו"ט אסור לברור פסולת מתוך האוכל אפילו בידו וכו' ואפילו אוכל מתוך הפסולת אין לו לברור אלא מה שהוא צריך לאכול לאלתר לפי שכל מלאכה אוכל נפש שהיה אפשר לו לעשותה מעיו"ט ולא יהיה בכך הפסד ולא חסרון טעם אסור לעשותה ביו"ט. ב) ובשו"ע הרב בסעיף ד' כתב שאם לא היה אפשר לסננו מעיו"ט מותר לסננו ביו"ט. ג) ובשו"ע הרב בסעיף ח' בקונטרס אחרון אות ד' כתב כמחמירין ואסור אפילו ע"י שינוי. ד) ובשו"ע הרב בסעיף ח' כתב כהמ"א.

הלכות יום טוב סימן תקי

קכו באר הגולה

בה שמרים אבל אם היתה תלויה ועומדת * מותר ליתן בה שמרים (יו) לסננן (יח) ומערים ותולה אותם (יט) ליתן בה רמונים (ס) ואח"כ נותן בה שמרים: הגה ושאר דיני סינון (כ) ציו"ט כמו בשנת כלאחא סי' ש"ט (צ"י): ה' (כא) "אין עושין גבינה ביו"ט" (כב) (ואין) (ט) מעמידין חלב ציו"ט (הג"מ פ"ג ור"ן ספ"ד דגילה וצ"י נשם הרוקח) (כג) וה"ה דאין עושין (י) חמאה מן החלב ציו"ט (ריב"ש סימן קכ"א): ו' אין גוזזין (כד) * את (יא) הירק במספרים שדרכן לחתכם בהן מן המחזור: ז' מתקנים את (כה) הקונדס (יג) והעכביות: הגה ומותר למנוח הרבה חמיות נזון ציו"ט אם רוצה לאכלן (כז) אע"פ שאסור בשנת (כז) ויש מחמין (מהרי"ל): ח' אע"פ שהותרה הוצאה ביו"ט * אפילו שלא לצורך לא

באר היטב

השפוד מלובן לחוד המסקה כדי שיחממן אם ראה לשחמונו זו ציוס. מ"א: (ס) ואח"כ. אחר שנתן בו רמונים: (ט) מעמידין. פ"י שנותן למוכו קינה: (י) חמאה. אפילו ע"י א"י אסור ריב"ש. וט"ו מקל ע"י א"י אם נרץ לכך משום שמחת י"ט ע"ש. וכתב מה"א ונ"ל דמותר לקלוט שומן האף על פני החלב שקורין סמטני

משנה ברורה

כאולה על אצל הכלי ומש"ה אסור (יג) דהו כעודדא דחול: (יו) לסננן. ומיירי באופן שאם עושהו מאחמול לא היה טוב כ"כ (יד) דלג"ה אסור משום דנורר וכמו גבי חרל לעיל בס"פ וכתב הפמ"ג דע"י שינוי מותר בכל גווני: (יח) ומערים ותולה וכו'. פ"י אף אם לא היתה תלויה מצנ"י יכול להערים ולתולה ליתן בה מחמלה רמונים: (יט) ליתן וכו'. ונותן בה רמונים (טו) מחמלה אצל כשאני נותן בה רמונים מוכחא מילתא עשושה משום שמרים אסור: (כ) ביו"ט כמו בשבת. רמז בזה מה שמצאנו לעיל שם בס"פ דאסור לטמן מים בנדר משום ליבון וע"ש במ"צ וה"ה כאן: ה' (כא) אין עושין גבינה ביו"ט. דגבינה (עו) מעלי טפי כשהיא ישנה וא"כ הו"ל למעבד קודם יו"ט (יו) ואפילו לאותן הפוסקים דקובצין בסיומן חל"ה דאוכל נפש עגמו מותר אפילו היה אפשר לעשותה קודם יו"ט הכא אסור מפני שדרך לעשותה לימים הרבה והו"ל עובדא דחול (יח) ולפ"ו אפילו אי אפשר לו לעשותה קודם יו"ט י"ל דאסור מיהו ע"י שינוי

להקל: (כב) ואין מעמידין וכו'. דהיינו (יט) ע"י קינה או שאר דברים שיחממן החלב ויקפא ויחבר הקוס (כ) וכן אסור לעשות סיראויטקע דהיינו שנותן מעט חומץ בחלב כדי שיחבר המי חלב (כא) דזה הוא צורך ממש ודרך לעשות לימים הרבה ועיין בפמ"ג שמסתפק אם מותר לעשות ד"ו בעצמו לחולה שאין בו סכנה: (כג) וה"ה דאין עושין חמאה וכו'. הטעם גם כן (כד) בזה אם הוא לצורך שמחת יו"ט (כד) ואין להקל אלא לצורך גדול. ומותר לקלוט בעצמו שומן האף על פני החלב שקורין סמטענע אפילו בשנת ורק כשיגיע סמוך לחלבו יזהר להניח קצת מהסמטענע עם החלב שלמטה וכמ"כ בסיומן ש"ט ס"ד ודוקא כשצריך לאכלו בו ציוס דלג"ה אסור משום הכנה מיו"ט לחול ואם אי"ל לו רק שחושש שיפסיד ויחממן מותר לעשותו ע"י עכו"ם כמ"כ סימן ש"ו ס"ה. ובספר מו"ק כתב דגם בעשיית חמאה הנ"ל ג"כ מותר ע"י עכו"ם אם הוא חושש שיחממן הסמטענע אם לא יעשה חמאה: ז' (כד) את הירק. פ"י החלוש שיש בו ראשי עליו נרקצין אין גוזזין בתפוסות שלהם. דמאן דהו (כה) סבר שחתכו היום מן המחזור: ו' (כד) קונדס והעכביות. שיש טורח בחמיון ושירי דהו הכל לורך אוכל נפש. וה"ה שאלאטין ירק מר מותר להוילא מימיו [פמ"ג]: (כו) אע"פ שאסור בשבת. כדלעיל בסיומן ש"ט ס"ג ציו"ט מותר דא"ל לעשותן מעיו"ט: (כז) ויש מחמין. מתרנב: (ז) שומן האף על פני החלב

שער הצינור

(יג) פוסקים: (יד) מ"א נשם חוץ: (טו) גמרא: (טז) גמרא: (יז) הגר"א בסיומן חל"ה וכן משמע מהמ"א בענינו: (יח) כ"כ הפמ"ג ומש"א בגמרא הם א"ל הכא אפשר ע"כ נפיש דמלאכה בעצמותה אפשר לעשותה מצדד וזהו אסור רבנן אפילו איתמי לאש הוה שלא היה אפשר לו (ואינו צורך כ"כ) ודעת הב"ם ג"כ להחמיר בכל גווני משום דחשש לדעת המאור ע"ש אכן מדברי הט"ו וכן מ"א"ר משמע דאם א"ל מצדד יוס שיר והנה כמ"א העיקר כמ"א להחמיר באפילו נאכל לעשות מצדד יוס ומשמע מניה ג"כ דמחמיר אפי" ע"י שינוי שהוא מדמה למלאכה קולר ע"ש אכן מדברי הגר"א בסיומן חל"ה משמע דע"י שינוי יש להקל ונ"ל לדידה דאף שדרך לעשות אותה לימים הרבה מ"מ לא השוו אותה לקולר ממש וכן כפ"י נשם חסונה אורה לנדיק מיקל ע"י שינוי אכן הוא מקיל רק בשא"ל היה לו לעשות מעיו"ט ע"ש: (יט) מ"א: (כ) מ"א וע"ש בהלכות שבת דאם העמיד החלב במקום חם כדי שיקפא גם זה הוא בכלל צורך: (כא) מ"א וח"א ע"ש ועוד יש טעם בירושלמי שאם אדם חמיר להעמיד חלב ביו"ט אפי' לחלו ולהעמיד מיו"ט לחול: (כב) מ"א ור"ל שדרך לעשות לימים הרבה [אחרונים] ועיין בנ"י בענין ציו"ט אפילו נאכל לעשות מעיו"ט שיהיה ערור ולפי מה שכתב הפמ"ג באות מ"א מוכח דס"ל דכל עששה לימים הרבה אפילו נאכל לעשות מצנ"י אסור וכן משמע מח"א ומ"מ ע"י עכו"ם נראה דיש להקל: (כג) (הט"ו) ומור וקציפה וטעמם דהוא שנות דשנות לנזק מזה: (כד) ולדעת הרשב"א דבורר הוא מלאכה דאורייתא בודאי אין להקל ע"י עכו"ם כמו שכתב המ"א וגם בלג"ה לית בחמאה כ"כ משום שמחת יו"ט אם לא שאין לו מה יאכל כמו שכתב בשולחן ע"ש: (כה) רש"י:

הערות: (1) עיין לעיל סי' תקי"ז סוף סק"י י"ט לענין לחמור ירק דק דק:

ליקוץ דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ט' כתב שאסור לתלות את המשמרת לכתחילה ביו"ט כדי לסנן בה, שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול משום זלזול יו"ט. שנראה כמתקן וקובע המשמרת לסנן בה יין הרבה בקבע. (ב) ובשו"ע הרב סעיף י"א לא מביא ההיתר ע"י שינוי. (ג) ובשו"ע הרב בסעיף י"ב לא מביא דעת המקילים.

4 מַשְׁנֵה שֶׁם כִּי"ט
 וּכְפִירוֹת רַשִׁי שֶׁם
 5 שֶׁם מַשְׁנֵה
 6 מֵהָא דְלִחְקִין
 7 רַבָּא מִמְחֹאֵשׁ
 8 לִי מִ שֶׁם צִמָּ'
 וּכְפִירוֹת הַטּוֹר
 9 ע רַמְזִים צִמָּה
 וְיִצְחָק לְעִיל צִמָּ'
 חֲלִי"ה מִתּוֹס"ט פ"ג
 דְּבִינָה
 * (דן) הִבָּחֵה נְהִמָּה
 שְׁטֵטָה צִמָּה
 נִסְתָּח"ס צִמָּ' ו'
 10 מַשְׁנֵה צִמָּה כִּי"א
 וּכְבִי"ה

א (א) *מותר לעשות מדורה להתחמם כנגדה: הגה (ב) י"א דאסור (א) (ג) להסס ציט המורף צי"ט (ד) דלפעמים

הן מיני ירקות שיש טורח במיקוּן: (יג) בצל. עיין סי' ש"כ
 סט"ו: (יד) אורחים. אפילו מאומה עיר מ"א. ועסי' של"ז סק"א:
 (ה) להחם. וע"י כותי שרי. ואם הקור גדול כ"כ שהמאכלים
 נקרשים שרי להסיק דהו' נורח אוכל נפש. מנן אצרהם:

בנקופות ד' וה' כדים. ואורחים נקרא לענין זה (לו) אפילו מאותה העיר: (לו) לא הביא כלל. הטעם עיין לעיל בסמין תל"ה ס"ג וזבמ"ב שם: יא (לז) איך מביאין עצים וכו'. ר"ל אפילו ממקומות המותרין להביא וכו'ל' בסמין תק"א ס"ג (לח) אפילו לא יביאם כרוכים בחבל וכו' שלא יעשה נדר: בחול:

טעמם (כו) דאָפּשער למוֹתוֹ כֹּל חֲסִידָה צָפְנִי עֲנָמָה. וְעוֹ
(כז) לַחֹט לְדַגְרִיָּהּ לַחֲתָמָה: ח (כח) לֹא יֵבִיאֵם בַּסֵּל וְכוּ'.
אֲפִילוֹ (כח) לְעוֹרֵךְ שְׁמִיתֵי הַיּוֹם. וּמִשְׁעָה מַעֲבֹרֹת הַקֶּדֶשׁ דִּלְפִּילוֹ
חֹס יִרְאֵה לִיתֵן בְּחוּץ הַסֵּל רֵק שֵׁנִי גַם כִּן אֲסוּר דְּהוּא עוֹבֵדֵא
דְּחוּל וְאֲפֹשֶׁר דִּהֲשׁוּעָה (כט) לֹא הִי אֵלָל נֶקֶט דְּרֵי הַהוּא:
(כט) מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם. הֵינִי (כז) בְּנִמְנוּלוֹת דְּשִׁמְיִי בִּה רִצִּים וְחֻמּוֹ
כְּעוֹבֵדֵא דְּחוּל: (ל) שְׂרִי בְּכַל עֲנִין. אֲפִילוֹ (לא) יוֹמֵר מֵאַרְצָה
וְחִמְשָׁה כְּדִים. וְאַדְרָגָה יוֹמֵר (לב) טוֹב הוּא לְהוֹלִיךְ הֶרְגָה בִּיחַד
מִשׁוּלִיךְ מַעַט מַעַט וַיִּטְעֵךְ לְהִרְבּוֹת בְּהִלּוֹךְ: מ (לא) לֹא־חֹרִירִי.
ג"כ מַטְעֵם (ג) דְּהוּי כְּעוֹבֵדֵא דְּחוּל: י (לכ) וְכֵן מִשְׁאוֹת שְׂדֵרְכִי
וְכוּ'. כ"ז כְּדִי לִשְׁנוֹת מִדְּרָךְ חוּל: (לג) פִּירוּשׁ עֲלֵיהּ בְּגַד וְכוּ'.
וּמִיָּרִי בְּנִמְנוּלוֹת יִבְשׁוֹת (לד) כְּגוֹן פִּירוֹת וְכוּ' אִו יִצִּין דִּלָּא שִׁיךְ
לְמַגְזֵר שְׂמָא יִסְחוּט דִּאִין בְּחִמְיֻתוֹ מִשּׁוֹם לִיצוֹן כְּמַבּוֹרֵר בְּסִימָן
ש"ט ס"י אֵלֶּל צִמִּים אִין לְפִרוֹם בְּגַד מִלְּמַעְלָה דִּלָּא יִפּוֹל צִמִּים
וְיִבּוֹא לִיָּדִי חֲמִיטָה: (לד) וְאֵם א"א כְּגוֹן וְכוּ'. וְה"ה אֵם א"א
לוֹ לִשְׁנוֹת מַפְנֵי סִידָה אַחֲרֵת (לה) כְּגוֹן שֶׁאִין לוֹ בְּגַד לִכְסוֹת וְכוּ': ג
(לה) וְצִרְיָךְ לְמִקְוֵה וְכוּ'. ר"ל וְשֶׁאֲפֹשֶׁרֵהּ דִּכְרָכוֹ יִבְרָא לִפְנֵיהִי
בְּמַהֲרָה יוֹמֵר (לו) וְהוּא דִּס"ח לְעִינֵן קוֹפּוֹת ג"כ דִּינָה הִי דִּלָּא
וְיִמֵּן הֶרְגָה אֲחֻרָּיִם וְצִרְיָךְ לְהִבָּא בְּמַהֲרָה לְכוֹלֵם בִּיחַד מוֹתֵר לִשְׂמַח

(כו) ט"ז: (כז) הגר"ו: (כח) עצה"ק ומאירי: (כט) וכדמות רחיה לזה משה"ע גופא לעיל בסיומן ש"כ"ג ס"ה דספסם בבל לאיסורו בלי שום תנאי לגבי שבת והם הלא מהכל יליפין כהנש"כ ב"י לעיל העור אל"כ מנח"מ ש"כ"ג ג"כ בהדיא דאין ודע בשם הרשב"א: (ל) כ"כ מת"א לדעת העור וכן שבת ברימ"ה דל"ה שני אלא בתל. ודע לדב"י וק"ל משום חלל בשמו חלל ע"הרמ"ה לא נקט בוויחה להלכה ונ"מ ע"הרש"ם ברמ"א בשם א"ו"י אינו מדוקדק"ו והנה מרש"י שכתב ממקום למקום דלייטו בתוך החסות ע"י עירוב וכן העתיק ה"ר"ן משמע שפירא לזה ג"כ הכא"ל דלפילי בתוך העיר מותר ונש"כ ה"ר"ן ואש"י דמקסיקן בפרק מפני וכו' שאני הכל דעביד עובדין דחול עב"כ כוונתו דליין שמוילין שפאזות דלדלות חול לעיר וכו' עובדא דחול בל"כ בתוך העיר מותר וכו' כשחולין מורות לריות בלאות ח"י נדלדל מותר אף לדעת ה"ר"ן וסבוגליה דפרק מפני דליתא חס מפני ארבעה ושמשה קיפוט של כדי י"ן וכו' וכמו שכתוב בתוספות שם וכן מוכח בתירוצי ה"ה"ה בהדיא שפאזות לשון ה"ר"ן נובע ממנו וי"ז ללא ההכ"ה בסיומן ש"כ ק"י שפאזות לומר לדעת ה"ר"ן אפילו מורות לריות בלאות דית אפסור: (ל"א) מ"א: (ל"ב) מ"א: (ל"ג) מ"א: (ל"ד) תוספות: (ל"ה) כן שפמע ברמב"ם ורש"י הע"ס עוד יותר שזהו גנאי לריות שגראה שפמחין למלכא"ה רבה או להולין למקום רחוק כדרך חול: (ל"ו) אחרונים ומש"כ המ"א בנבד עשוי לפרוט עליהן א"י הישקין ביטויא למסיתיה אל אדם אל ש"י ענייניו לפספס דחול א"י ושינוי כיון עשוי בתמידות לכסות: (ל"ז) רש"י: (ל"ח) רש"י ואנחת עיקר האי דינא על הא דס"ה ואמר וכן העור שכזה זה ג"כ ככח זה על האי דקופות והמכבר המשך ד"ו ע"ן לבלן ונב"י רחמי דבר פלא שפס"ס מקור חול דלכרי העור ובנחת כן מוצא רש"י להדיא בגרמא ע"י"ש ומה שהביא ה"ר מרש"י שפירס כגון שפס"ס וכן בגד לכסות זה פירס על ענין אחר ע"י בגמל"א: (ל"ט) מ"א: (ל"י) רש"י: (ל"א) רש"י על בזה ג"כ דוקא א"י מביא ממקום למקום אלב מורות לריות או בלאות חל מותר להיט כופס כמ"ה או דלמא מה שהיט העיט בתוך הקופס וכו' גופא עובדא דחול וי"ע: (ל"ב) ר"ן וכן העתיק המ"א בלא ובס"י חק"א י"ש של יקשו דברי אהרדי: (ב) שמעונו הרשב"א בעצה"ק וכן הוא דעת ה"ר"ן וצברמ"ם שמוצא סברא זו רק לענין רחמיה וסביה דהוא בכלל שמה ושאר דברים מהו מטעם מותר ובתוס' ור"ן כמ"ה אף בהיטעה מעט מותר: (ג) מ"א: (ד) מ"א: (ה) בשם מהר"ל: (ו) מ"א: (ז) מ"א: (ח) מ"א: (ט) מ"א: (י) מ"א: (יא) מ"א: (יב) מ"א: (יג) מ"א: (יד) מ"א: (טו) מ"א: (טז) מ"א: (יז) מ"א: (יח) מ"א: (יט) מ"א: (כ) מ"א: (כ"א) מ"א: (כ"ב) מ"א: (כ"ג) מ"א: (כ"ד) מ"א: (כ"ה) מ"א: (כ"ו) מ"א: (כ"ז) מ"א: (כ"ח) מ"א: (כ"ט) מ"א: (ל) מ"א: (ל"א) מ"א: (ל"ב) מ"א: (ל"ג) מ"א: (ל"ד) מ"א: (ל"ה) מ"א: (ל"ו) מ"א: (ל"ז) מ"א: (ל"ח) מ"א: (ל"ט) מ"א: (ל"י) מ"א: (ל"יא) מ"א: (ל"יב) מ"א: (ל"יג) מ"א: (ל"יד) מ"א: (ל"טו) מ"א: (ל"טז) מ"א: (ל"יז) מ"א: (ל"יח) מ"א: (ל"יט) מ"א: (ל"כ) מ"א: (ל"כ"א) מ"א: (ל"כ"ב) מ"א: (ל"כ"ג) מ"א: (ל"כ"ד) מ"א: (ל"כ"ה) מ"א: (ל"כ"ו) מ"א: (ל"כ"ז) מ"א: (ל"כ"ח) מ"א: (ל"כ"ט) מ"א: (ל"ל"א) מ"א: (ל"ל"ב) מ"א: (ל"ל"ג) מ"א: (ל"ל"ד) מ"א: (ל"ל"ה) מ"א: (ל"ל"ו) מ"א: (ל"ל"ז) מ"א: (ל"ל"ח) מ"א: (ל"ל"ט) מ"א: (ל"ל"י) מ"א: (ל"ל"יא) מ"א: (ל"ל"יב) מ"א: (ל"ל"יג) מ"א: (ל"ל"יד) מ"א: (ל"ל"טו) מ"א: (ל"ל"טז) מ"א: (ל"ל"יז) מ"א: (ל"ל"יח) מ"א: (ל"ל"יט) מ"א: (ל"ל"כ) מ"א: (ל"ל"כ"א) מ"א: (ל"ל"כ"ב) מ"א: (ל"ל"כ"ג) מ"א: (ל"ל"כ"ד) מ"א: (ל"ל"כ"ה) מ"א: (ל"ל"כ"ו) מ"א: (ל"ל"כ"ז) מ"א: (ל"ל"כ"ח) מ"א: (ל"ל"כ"ט) מ"א: (ל"ל"ל"א) מ"א: (ל"ל"ל"ב) מ"א: (ל"ל"ל"ג) מ"א: (ל"ל"ל"ד) מ"א: (ל"ל"ל"ה) מ"א: (ל"ל"ל"ו) מ"א: (ל"ל"ל"ז) מ"א: (ל"ל"ל"ח) מ"א: (ל"ל"ל"ט) מ"א: (ל"ל"ל"י) מ"א: (ל"ל"ל"יא) מ"א: (ל"ל"ל"יב) מ"א: (ל"ל"ל"יג) מ"א: (ל"ל"ל"יד) מ"א: (ל"ל"ל"טו) מ"א: (ל"ל"ל"טז) מ"א: (ל"ל"ל"יז) מ"א: (ל"ל"ל"יח) מ"א: (ל"ל"ל"יט) מ"א: (ל"ל"ל"כ) מ"א: (ל"ל"ל"כ"א) מ"א: (ל"ל"ל"כ"ב) מ"א: (ל"ל"ל"כ"ג) מ"א: (ל"ל"ל"כ"ד) מ"א: (ל"ל"ל"כ"ה) מ"א: (ל"ל"ל"כ"ו) מ"א: (ל"ל"ל"כ"ז) מ"א: (ל"ל"ל"כ"ח) מ"א: (ל"ל"ל"כ"ט) מ"א: (ל"ל"ל"ל"א) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ב) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ג) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ד) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ה) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ו) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ז) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ח) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ט) מ"א: (ל"ל"ל"ל"י) מ"א: (ל"ל"ל"ל"יא) מ"א: (ל"ל"ל"ל"יב) מ"א: (ל"ל"ל"ל"יג) מ"א: (ל"ל"ל"ל"יד) מ"א: (ל"ל"ל"ל"טו) מ"א: (ל"ל"ל"ל"טז) מ"א: (ל"ל"ל"ל"יז) מ"א: (ל"ל"ל"ל"יח) מ"א: (ל"ל"ל"ל"יט) מ"א: (ל"ל"ל"ל"כ) מ"א: (ל"ל"ל"ל"כ"א) מ"א: (ל"ל"ל"ל"כ"ב) מ"א: (ל"ל"ל"ל"כ"ג) מ"א: (ל"ל"ל"ל"כ"ד) מ"א: (ל"ל"ל"ל"כ"ה) מ"א: (ל"ל"ל"ל"כ"ו) מ"א: (ל"ל"ל"ל"כ"ז) מ"א: (ל"ל"ל"ל"כ"ח) מ"א: (ל"ל"ל"ל"כ"ט) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"א) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ב) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ג) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ד) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ה) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ו) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ז) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ח) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ט) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"י) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"יא) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"יב) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"יג) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"יד) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"טו) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"טז) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"יז) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"יח) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"יט) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"כ) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"כ"א) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ב) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ג) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ד) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ה) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ו) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ז) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ח) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ט) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ל"א) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ב) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ג) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ד) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ה) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ו) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ז) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ח) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ט) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ל"י) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יא) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יב) מ"א: (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יג) מ"א: (ל"ל"ל"ל"l"l"יד) מ"א: (ל"ל"l"l"l"l"טו) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"טז) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"יז) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"יח) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"יט) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"כ) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"כ"א) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"כ"ב) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"כ"ג) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"כ"ד) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"כ"ה) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"כ"ו) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"כ"ז) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"כ"ח) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"כ"ט) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"ל"א) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"ל"ב) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"ל"ג) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"ל"ד) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"ל"ה) מ"א: (ל"l"l"l"l"l"ל"ו

הלכות יום טוב סימן תקיא

קכח באר הגוף

ב ה"ר"ף ומוס' מהל' דלמור' ה"ן חכמים משנה שבת ל"ח

אין הקור גדול ואינו (ה) אלא למפונקים והיו (ו) כמרחץ ומוגמר דאסור (ז) בשם תשובת אשכנזים (ז) ונהגו להקל: ב [א] מותר * להחם ב"ט (ח) מים לרחוץ (ט) * ידיו (י) * אבל לא כל (כ) גופו (יא) אפי' אינו רוחצו בבת אחת: הגה (יב) אצל מותר לרחוץ (ג) תינוק במים שהוחמו ע"י ישראל ב"ט (מרדכי פ"ז) אצל אסור לחמם לגרבו (יג) אפילו ע"י אינו יהודי (מהר"א מפראג) אצל כשרצין להם לנצל או להדיח אז (יד) מותר (ד) להרבות בשבילו (כל זו) ודין חמי טבירה כמו בשבת כדליתא ס' שכו'

באר היטב

(ב) גופו. שאינו שזה לכל אדם אלא למעוננים: (ג) תינוק. כיון דהוא רביחיה לא גזרו מרדכי. והאידנא דאף בחול לפעמים אין רוחצין אותו ז' או ג' ימים אף ב"ט אסור לרחוץ. מ"א: (ד) להרבות. היינו דוקא בפעם א' אצל אסור להוסיף עליו כמ"ש סס"י תק"ג:

שיבשל ממנו בעל המרחץ מחמין אלו שצורה כשיל קאוע וישנה מאומו והוא ז"ל כתב שאין מוסיפין אותו במקום שיש מניעת הטבילה וביטול ב"ט כמ"ש ש"ך יו"ד ס' ק"ט וא"כ ב"ט לזרז שבת ג"כ יש הימור להניחם במנהגם ומ"מ רחיצה כל גופו בחמין אסור רק מחוץ ומרחץ

משנה ברורה

דהוא נזכר אצל נפש ממש: (ה) אלא למפונקין. דכיון דאין אלא למפונקין לא היו שזה בכל נפש: (ו) כמרחץ ומוגמר. היינו דין להחם מים לזרז רחיצה כל גופו דכ"ז דאסור מטעם זה: ודין דמוגמר ככ"ד לקמיה דאסוריו הוא גם כן מטעם זה: (ז) ונהגו להקל. כיון דעיקר מלאכת ההצנעה בשביל קור הוא מלאכה המותרת דהוא שזה בכל נפש (ו) לא קפדינן אם הקור גדול או קטן: ב (ח) מים. אף שאין (ו) ראוי לשמיה רק לרחיצה: (ט) ידיו. וה"ה (ח) פניו ורגליו דרחיצת פניו ידיו ורגליו הוא דבר השווה לכל נפש ומ"מ לא ירחם במרחץ שמה ציוד לרחוץ שם כל גופו [ז"ל: (י) אבל לא כל גופו. פי' להחם מים כדי רחיצה כל גופו דרחיצה כל גופו הוא דבר (ט) שאין שזה לכל נפש רק למעוננין הרגילין בזה: (יא) אפילו אינו רוחצו בבת אחת. אלא אצל אצל דבמים שהוחמו ב"ט (י) אסור לרחוץ בכל גווני: (יב) אבל מותר וכו' ע"י ישראל ב"ט. פי' כגון (יא) שעבר וחממו או שהחם לזרז שמה או פניו ידיו ורגליו דשרי ולגדול (יג) אסור אף ככה"ג לרחוץ ב"ט ואף להמתירין רחיצה בחמין שהוחמו מעיו"ט כיון שעכ"פ הוחמו ב"ט אצל לקטן מותר דהיינו רביחיה ולא גזרו זו. ודוקא (יג) בקטן שרגילין לרחוץ בכל יום או אמרינן היינו רביחיה אצל כל שרגילין שלא לרחוץ ז' או ג' ימים אז לא היינו רביחיה ואסור: (יג) אפילו ע"י עכו"ם. לכמה פוסקים (יד) הוא אסור דאורייתא דרחיצה כל הגוף אינו שזה לכל נפש וע"י עכו"ם הוא שבות ואפילו (טו) לדעת הסבורים דהוא אסור דרבנן (טז) עכ"פ הוא שבות דשבות (יז) מיהו במקום חולי קלת יש להסיר: (יד) מותר להרבות בשבילו. כדי

ב"ט שאינו מותר מלאכה ב"ט אלא לדבר השווה לכ"ז ואמרין דלפניו לזרז כל גופו ממש או הרבה איברים מגופו כל מה שרוחץ חוץ מפניו ידיו ורגליו לכוורה אינו שזה לכל נפש הוא. ואף להרמב"ם וסמ"ג והגאונים דלדידהו אין זו אסור דאורייתא רק משום גזירה מ"מ כיון שלא מנר בגמרא להקל אלא פניו ידיו ורגליו (שהוא דבר הרגילין לכוורה)

שער הציון

(ו) הגר"א ומהד' משה: (ו) א"כ בשם רבינו ירוסם. וצירושלמי פ"ז דביצה רחמי דיש תרי פתרי וחד מנהון דב"ש דאמרי אא"כ ראוי לשמיה היינו בשחממן כדי לשחות ממש [וכמו שפירש' התוספות] וז"ל דמתירין סברי דנעינן שיהו עכ"פ ראוי לשמיה [ופירוש זה מלאמי ג"כ בחידושי הר"ן] על שבת ע"ש] ואפשר שהשמיט חידוש זה בתלמודו ע"כ דכ"ל דהמשנה אלא כפשטא דמותר לז"ה בכל גווני: (ח) פוסקים: (ט) הוא שטות המוס' והביאו ראה לדבריהם מן הירושלמי ודעת הרמב"ם והגאונים דהוא מדרבנן ונ"מ שאסור להחם להחם אפילו לזרז חולה שאין זו סכנה ולהרמב"ם שרי [עו"ש] וע"ן לעיל בסיומן שכתב דלפי דברי הספרא השלישית שהיא העיקר אינו מותר כ"א ע"י שני: (י) וכן אפילו בשבת אסור וכמו גבי שבת לעיל בסיומן שכו"ס א: (יא) מהר"ש ובה שולס וכ"כ דנ"מ: (יב) חמד משה והגר"א וכ"מ בדרכי משה: (יג) ח"מ ע"ש שהעמיק דברי מהר"א ומסיק דתלי לפי ענין הקטן וכן העמיק הח"א לדינא: (יד) חוס' ורא"ש וכ"מ במרדכי ואפילו לגבי תינוק דהוא רביחיה וצריך לבריאות מ"מ לא אמרינן דהוא כמו זיעה שחומר מטעם זה [כדליתא בחוס' ורא"ש] ואינו נחשב ע"י שזה לכל נפש: (טו) הרמב"ם דס"ל דרחיצה כל הגוף וסיקה הוא ככלל אצל נפש גזרו משום מרחצאות וכן הוא בסמ"ג ופי' מ"ש הר"ן והרשב"א דעת הר"ף והגאונים ג"כ הכי: (טז) מדסתמו בפוסקים ולא הוכיחו דהוא אסור דאורייתא ש"מ דזה הדין הוא לכו"ע [וכן משמע קלת ציצור הגרי"א מדמסיים ראה לדבריו מחו"מ דק"ל בסיומן תקמ"ג ס"א דאין אומר לנכרי לעשות אם לא שזדחוק דגם שם ע"י עלמו הוא מדאורייתא]: (יז) ח"ה:

ג טור בשם הר"ף (צ"י) יאבל במים שהוחמו (טו) מעי"ט מותר לרחוץ כל גופו אפילו כאחד מיהו דוקא חוץ למרחץ (טז) אבל במרחץ (יז) אסור: הגה (יח) יש אחרים ככל ענין (יט) וכן נוהגין (טור והרא"ש): ג [ג] (כ) יאדם מותר לטבול ביום טוב מטומאתו: * ד * אין עושין (כא) (ה) [ד] מוגמר דהיינו לפזר מיני

ג טור בשם הר"ף
ורמב"ם פסקו א'
וסמ"ג ד משנה
בילה י"ז ובי"ה
פסקו א' וסמ"ג ה
משנה שם כ"ב וכתבם

שערי תשובה

(ה) מוגמר. ומותר להציב כלי מלא נקבים ומכסין אותו מעי"ט ופוקקין נקביו ולתת פותחים הנקבים ונמלא הית מוגמר ואפילו

לאסור מדינה דיעבד רק משום מידר מלחא אכל בשוגג ודאי מיד אף אח"כ פשיטא דמותרת בלה טעילה אחרת ע"ש ועיין ביו"ד סי' קצ"ז: [ד] מוגמר. עיין לעיל סימן ר"י שם כתבתי בענין שמית טיטון ביום

משנה ברורה

שישאר גם לקטן לרחיצה (יח) וצלבד שלא יוסף מים בקדרה לאחר שהעמיד אותה על האש רק שיקח ממנה כלי גדול. ולענין מה שנוהגין ליטן מטפחת (וידעל"ן) (עריכה חתם הקטן בעת הרחיצה והנה יש בזה איסור כיצום דשורה אותם במים וע"כ יש לומר עכ"פ שהיו הוידעל"ן נקיים מכובסים מכבד דכלא"ה אין להקל ליטמן לחוץ המים כי"א ע"י עכו"ם. ואפילו אם הם נקיים ומכובסים טוב שיתן לחוץ המים ע"י עכו"ם אם באפשר כ"ז ביארתי לעיל בסיומן ש"צ סי' צנה"ל ע"ש: (טו) מעי"ט מותר. אף דבשבת אסור אף אבר אבר וכ"ש כל גופו כאלה דכליתא בסי' ש"כ"ו (יט) ביו"ט קיל טפי: (טז) אבל במרחץ וכו'. היינו (כ) אפילו בצית החיטון של מרחץ אסור לרחוץ בחמין ולא הותר שם אלא להשתטף בזה: (יז) אסור. דאסור חכמים רחיצה בחמין משום גזירת הבליין שהיו מולוין בזה לעשות באיסור כמבואר בשבת דף מ': (יח) ויש אוסרין בכל ענין. דס"ל דאין חילוק בין שבת ליו"ט ואסור רחיצה ביו"ט כמו בשבת. ונדוקא כל גופו כאחד (כא) אכל אבר אבר לכו"ע מותר לרחוץ ואפילו (כב) להשתטף בצותן חמין אסור לדעה זו. מיהו לענין חטוק (כג) גם לדידהו מקילין^א ביו"ט יותר מבשבת ומותר לרחוץ אפילו בחמין שהוחמו ביו"ט וכנ"ל וכו"ש בחמין שהוחמו מעי"ט. אכן בחטוק שאין מורגל כ"כ אף צימי הסול צריחת כל הגוף אפשר דאף בהוחמו מעי"ט יש להחמיר ולעת הנזק בודאי יש להקל. ועיין

בא"ר שכתב דרוב הפוסקים ס"ל כדעה הראשונה אלא שנוהגין לאסור (כד) ואין לשנות המנהג: (יט) וכן נוהגין. ולענין אשה שחל צילתה ביו"ט הסכימו כמה אחרונים שצריך ליהרר שלא יהיה במקוה רק פושרין דאל"כ אסור לטבול בה וכ"ו אם הוחמו המים מעי"ט אכל ביו"ט אסור להסם וכו"י ישראל וע"י עכו"ם (כה) יש להקל וכ"ו להסם בליל יו"ט א' אכל להסם ביו"ט א' לנזק ליל ב' אין להקל כלל אם לא שהישראל יקח מהמים לשמות מהם קאפע או להדיח כליו (כו) דבזה מותר מדינה כדן ממלא חבית מים המבואר בסוף סי' תק"ג ורק שצריך ליהרר בכל זה (כו) שלא להוסיף אח"כ מים להיוורה אלא בתחלה ימלא כל היוורה מים כפי השיעור הצריך לו: ג (כ) אדם מותר לטבול וכו'. ר"ל אע"ג דכלי אסור להטבילו ולטהרו מטומאתו ביו"ט מפני שגראה כמתקן הכלי עי"ז אדם שאני מפני שהוא נראה כמנצל עמלו במים [גמרא] ועיין לעיל סימן ש"כ"ו ס"ח צמ"ב וזה"ל שם ביארנו כל פרטי דין זה: ד (כא) מוגמר. דהוא

שער הציון

(יח) וכתבתי לעיל בסוף סימן תק"ג לענין מילוי חבית מים כ"כ מ"א ואף דכדרישה מצד דענינו לענין קטן מותר להוסיף אח"כ וכן צריך מסתפק לענין זה אף כמה אחרונים העמיקו דברי המ"א לדינא [נהג"ו] והחמד משה והח"א] וכן מוכח בביאור הגר"א ע"ש ואף דכאופין זה גם בשביל גדול היה מותר להרבות וכתבתי לקמן בסי' תק"ג דמותר לישראל להרבות בשביל עצדו ושפתחו הכנענים באתה קדרה שמבשל לעמלו (אכל מסי) תק"ג דממלא חבית מים אע"פ שא"ל אלא קיתון אחד אין ראיה כ"כ דלפשר דהכא גרע משום שמכין צהדיא בשביל שניהם: נקט הרמ"א להרבות בשביל קטן דגדול אף דעס החימוס היה מותר אכל ללא חטולת הוא דאח"כ יהיה אסור לרחוץ בם וכמו שכתבנו בפנים דאפילו אם החימוס היה של היצר לגמרי כגון לשחיה לנד ג"כ אסור אח"כ לרחוץ בם כל גופו: (יט) אחרונים: (כ) ר"ן שמוכח כן מן הגמרא והוצא בצי"י: (כא) א"ר וכו"י בחידושי השב"א והרשב"א: (כב) הגר"א וכו"א: (כג) א"ר וחדד משה וכו"א וכו"י במדריץ גופא ודלא כמ"א: (כד) הגר"א: (כה) פ"ג מעיקר הדין ורק במקום שנהגו לאסור לא רצה להקל וכן דעת רע"א בתשובה סימן י"ז ואף דיש אחרונים שמחמירין גם בזה מ"מ נראה דאין להחמיר דכלא"ה להרמב"ם ועוד כמה ראשונים עמם חימוס ביו"ט הגוף הוא רק דרענן וע"י עכו"ם ממילא הו' שבות דשבות והוא נזק מלוא ועיין בצית מאיר ליו"ד סי' קצ"ז דדעתו דלהסם מים כדי להפיג ינה הוא דבר השוא לכל נפש ובעין זה מצדד גם בתשובה נ"ב מ"מ סי' כ"ה [וגם בפ"ג צמ"ז בסיומן זה מסתפק בזה] ולפ"ז גם להחוס' והרמ"א מותר וע"כ עכ"פ ע"י עכו"ם בודאי אין להחמיר ומה שהעמקנו בשם תשובה רע"א לאסור להסם ביו"ט א' לנזק ליל ב' משום דהא אפשר להסם בליל יו"ט ב' גופא דהוא חול לגבי יו"ט ראשון: (כו) ואף שהוא עושה הערמה מ"מ ע"י עכו"ם ולנזק מלוא אין להחמיר: (כז) דבזה אסור גמי מים. ונראה דאף בזה אין להחמיר רק כשימסם העכו"ם ביו"ט א' לנזק ליל ב' אכל כשימסם בליל ב' גופא ע"י עכו"ם אין להחמיר בזה:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף א' כתב דלשיטת האוסרים אף חטוק שדרך לרחוץ בכל יום אסור לרחוץ אפילו בחמין שהוחמו מעי"ט כמו בשבת. ב"א לרחוץ כל גופו בב"א. אבל לרחוץ כל גופו אבר אבר בחמין שהוחמו מעי"ט מותר אפילו לגדול. ב) ובשו"ע הרב סעיף א' כתב שהרי מותר להסם מים ביו"ט בשביל רחיצת אבר א'.

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ז' כתב ואם כבר היה מונח מין בושם זה על בגד זה, בעניין שכבר נכנס ריח הבושם בבגד, מותר להניח עליו ביו"ט עוד ממין בושם זה כדי להסיף ריח בושם בבגד, אבל אסור להניח עליו מין בושם אחר שהרי הוא מוליך ריח חדש בבגד ביו"ט. **ב'** ובשו"ע הרב סעיף ז' כתב: שלא כדן עושים במקצת מקומות שנותנין שמן שמריח לתוך המים שההנים נוטלין מהן לירידים וכי' שחרי המבטונים להולילי מהן ריח חדש וכזו, ואע"פ ששופכי השמן לתוך המים מעבר יו"ט, מ"מ ביו"ט כשהנים נוטלין ידיהם מהן מולידין ריח חדש בידיהם וכי', ע"כ יש למועז לכתות כג' **ג'** ובשו"ע הרב סעיף ה' כתב שהפוסקים אילו.

תקיב שלא לבשל לצורך עכו"ם ביו"ט. ובו ג' סעיפים:

א ברייתא שם
ובגמרא כ"ה
ב מיתלה דרבי"ל
שם

(א) * אין מבשלים (ב) לצורך (א) כותים ביו"ט לפיכך יאסור (ג) * להזמינו (ד) שמא ירבה בשבילו (ה) ודוקא להזמינו: הגה לצימו (ו) אצל לשלוח לו לצימו [ז] (ז) ע"י כותי (ח) שרי (הג"מ פ"א

באר היטב

(א) כותים. ולענין קרא"ם עיין הרב זללאל. ורש"י כתב דיש מחירין. כנה"ג ע"ש: (ב) ע"י. נראה דזה מיירי שיש איסור טלטול לזית הכותים ע"כ נריך שלים הכותים אצל על ידי אצל לזכור כותי לא. ואם הכותי דר מן הרחוב שהוא מותר לטלטל

משהנה ברורה

א (א) אין מבשלין וכו'. וה"ה כל מלאכות שמוחר לעשות בשביל ישראל בשביל נכרי אסור: (ב) לצורך כותים. דכתיב אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם ודרשו חז"ל לכם ולא לכותים לכם ולא ללזבים. ולצורך קרא"ם בתשובת ר' זללאל סי' ק"ג אסור ויש מחירין דטועים הם ומנהג אנטיהיס דביהס. ומומר (א) לעבודת כוכבים (ב) או לחלל שבת כפרהסא דיו כעכו"ם: (ג) להזמינו. ואינו מועיל (ג) מה שכבר הכינו כל זכרי סעודה (ד) דיש לחוש שמא יבשל עוד בקדרה אחרת בשבילו אחרי שמזמינו ורואה לכדו: (ד) שמא ירבה בשבילו. פי' שמא יבשל (ה) קדירה לזדה שלא היה מבשל (ו) אם לא בשביל העכו"ם ומשום"ה יש הימור לקמיה צענדו דאין לחוש שמא יבשל בקדרה אחרת בשבילו: (ה) ודוקא להזמינו לביתו וכו'. ר"ל דכיון שרואה לכדו ואולי על שלמנו מיישינן שיבוא לבשל בקדרה אחרת בשבילו אצל לא בשבולת לו לצימו: (ו) אבל לשלוח לו לביתו וכו'. עיין במאמר מרדכי ועוד (ז) כמה אחרונים שהסכימו דדוקא אם שלח לו ממה שהסכימו לעצמו אצל אם הרבה בשבילו אפילו בזהוה קדרה שבישל ג"כ לעצמו אסור דכיון שמרבה בשבילו מיישינן שיבוא לבשל בעצרו בקדרה אחרת (ח) ומהו תראה דמה שנהגין רבים לשלוח דיו"ט דורון לנכרי שרואה לבדו ומוסיפין בשבילו שלא כדיון הם עושין ולא מבעיא שאסור לאפות בשבילו חלה אחת כמו שנהגין או לעשות בשבילו חרעמו"ל. וזלינע"ס. דכל אחד ואחד נריך טרחה לעצמו וגם אין אחד משבית מחמת הריבוי אלא אפילו מה שמרביץ לבשל בשבילו דגים (ט) כשמבשל בידה גם לצורך עצמו אסור וכנ"ל (י) ויש מאחרונים שמקלין כשמבשל בידה גם לצורך עצמו וצמקוס איצה או הפסק ממון אפשר שיש לסמוך ע"ז: (ז) ע"י עכו"ם. אצל לא ע"י ישראל ומיירי שיש (יא) איסור טלטול לזית העכו"ם (יב) אפילו אם הוא רק כרמליה אצל אם העכו"ם דר מן הרחוב שהוא מותר לטלטל שם גם על ידי שלים ישראל מותר: (יג) שרי. היכא דאיכא משום (יד) דרכי שלום

המחבר להחמיר לענין הולאה וסמך בזה על דעת הה"מ שמיקל בזה לדעת הרמב"ם אצל הרמ"א שסמך בשמן תקי"ח אף לענין הולאה דוקא כשנריך לו קח וכשיטת המחמירין שם סמך צענינו ג"כ להחמיר:

* אסור להזמינו וכו'. ממה שהביא בשמ"ק בשם הרשב"א משמע דס"ל דאפילו יהיה לו ע"י איזה אסור וכו"כ הפמ"ג במשנ"ז אם לא שהענין

שערי תשובה

מותר למוזג יין אדום בשבת ע"ש ועיין גר"י בשם נחפה כנסף שהעלה שיש להחמיר שלא לתת בשמים במים בשבת לרחוק בהם אך אם נמוסים במים מע"ש מותר לרחוק בהם ועיין בשאלת יעב"ץ ח"א סי' מ"ב מ"ש

ישראל אסור אע"ג דביו"ט אין עירוב והולאה היינו לצורך ישראל

ביאור הלכה

ההצנעה עכ"פ יש להזהר ולהחיר להעם שיהיו והירין מחשש כיצו וכנ"ל:

* אין מבשלין לצורך עו"ג וכו'. עיין מ"ז מש"כ משום דכתיב יעשה לכם וכו'. והנה בשמן תקי"ח כתבנו דלף לענין אפיה ובישול ג"כ אמרין מחור שהותרה לצורך אוכל נפש הותרה נמי שלא לצורך אכן בענין שיהיה צורך היום קלח ולצורך עו"ג לא מקרי כלל צורך היום וכדמוכח ממוס' כחנות דף ו' יש בה איסור מורה ואף לשיטת הסוברים שם צ"ב דמה"מ מותר אף שלא לצורך כלל עכ"פ מדרבנן אסור כמו שמוכח בתוספות ב"י שם ועוד טול לומר דלצורך עו"ג כיון שגילתה התורה לכם ולא לעו"ג גרע טפי ולכו"ה יש בה איסור דאורייתא וכן מוכח מהרמב"ם הלכה י"ג שס"ל דיש בה איסור מורה ולכאורה מוכח שם בהלכה ט"ו דס"ל דלא גמור ג"כ יש בה דאמרינן אהדריה לאיסורא קמח מדרבנן שם דלית לוקה מטעם הולאה ומשמע היכי דליכא טעם זה כגון שבישל סמול לחשיכה או טריפה לוקה ג"כ אכן מסוגיא דפ"ה דף י"ב לענין שחט עולה נדבה דלמך שם דלית לוקה מטעם מחור אף דשם ג"כ נדרש לכם ולא לגטוה וע"כ כמש"כ המוס' שם דמטעם מחור ממעט מלקות ומחמת המיעוט דלכם יש בה איסור עשה עכ"פ וה"י צענינו לדעת הרמב"ם דמותר שלא לצורך כלל אצל אסור עשה וועיין בנ"ח הלכה ט"ו שהוכיח ג"כ להרמב"ם יש בה איסור דאורייתא וסוף דבריו שם לכאורה נסמך מדברי המוס' הג"ל ומה שהוצרך הרמב"ם במש"ל לצורך עכו"ם לטעם הולאה אף דכלא"ה אינו כ"א איסור עשה י"ל דמשום איך נקט כן שכלל שם המבשל לצורך חול ע"ש והעמיק הרמב"ם בזה לשון הגמרא אליה דרבה (פסחים דף מו) ולכאורה ה"ה בהולאה לצורך עכו"ם ג"כ הרמב"ם מודה לשאר פוסקים דיש בה עכ"פ איסור עשה מקרא דלכם וגרע מהולאה שלא לצורך כלל וכמו לענין ביטול ואפיה וכנ"ל וכן מנאחי אה"כ בשמ"ק שכתב דלף לדעת רש"י וכן לדעת הרמב"ם העומד בשיתחו דס"ל לענין הולאה דאמרינן מחור והותרה לגמרי אף שלא לצורך כלל מ"מ לצורך עו"ג גלתה לן התורה מקרא דלכם דגרע טפי ואסור מזה ההור"ה שכן מלשון הה"מ משמע דשאי הולאה מאפיה וביטול ולהרמב"ם דס"ל דהולאה שלא לצורך כלל נמי מותר ה"ה דמותר לצורך בהמה וה"ה דלפ"ו מותר נמי ג"כ לצורך עו"ג אף שאינו לצורך היום כלל דמחך קרא דלכם נדרוש לתרומתו והעמיקו הגר"א וכתב דמשום זה השמיט המחבר דין זה דהרמ"א אצל קשה הלא לקמן בשמן תקי"ח ס"כ סמך המחבר לאיסור הולאה לצורך עו"ג ואפשר דלענין בהמה דמנאלו ראשונים שפקסו כר"ע דמותר מלאכה לצורך בהמה לכן לא רצה לדעת הרמב"ם אצל הרמ"א שסמך בשמן תקי"ח אף לענין הולאה דוקא כשנריך לו קח וכשיטת המחמירין שם סמך צענינו ג"כ להחמיר:

* אסור להזמינו וכו'. ממה שהביא בשמ"ק בשם הרשב"א משמע דס"ל דאפילו יהיה לו ע"י איזה אסור וכו"כ הפמ"ג במשנ"ז אם לא שהענין

שער הציון

(א) מור וקציעה: (ב) כמבואר ברמב"ם פ"ל מהלכות שבת הלכה ט"ו ובש"פ דדיו כעכו"ם לכל דבריו: (ג) והנה המ"א הביא בשם התניא דאחר שמיקל כל זכרי סעודה לצורך עו"ג ואלא היה דמור ליה קודם סעודה] מותר להזמינו ולא העמיקו כי מהרמב"ם שכתב בעכו"ם שבת מאליו אחר שהיקל מותר משמע להזמינו אסור בכל גווני [פמ"ג וכו"ה הגר"ל: (ד) ט"ו: (ה) לשון הרא"ש והר"ן והרשב"א: (ו) דכשמרבה בקדירה אחת ליכא איסורא לדעת הרא"ש ע"פ הג"ל ואפילו לדעת הרמ"א לקמיה שמתמיר במרבה בשביל עכו"ם הטעם שם נמי דמיישינן שאם נמיר לו ביטול לבשל בקדירה אחרת: (ז) שלחן ע"ז שטי"ח ומפרשי בזה דברי הרמ"א לקמן בהג"ה שאוסר לעכו"ם בכל ענין שלא יתמור לך דהבא ומישינן בזה קושיא ה"י וגם התחבט בסוף דבריו משמע שמתיר להחמיר וכן נראה גם דעת הי"ח"ט במתקנתו בזה כ"ג ע"ש: (ח) מ"י אדם: (ט) ויכ"ה אם הנית עזר הנכרי אחר שכבר הונחה המתנת על האש דאסור ודלקמיה: (י) הא"ר צביאור דברי הרמ"א והח"מ וכן נראה לכאורה דעת הב"י שכתב על הא"ח שאין כן דעת הפוסקים ומשמע דאכל דברי האו"ח קאי: (יא) ט"ז וע"א: (יב) פמ"ג בשם מוס' כחנות דף ו': (יג) וכלעיל במי שש"ה ק"ב וכן לקמן בשמן תקי"ח הוכח ברמ"א כגון בעכו"ם אלס וה"ה מפני דרכי שלום והנה גי"ש חולק על כל עיקר ההיתר הזה של ע"י עכו"ם ע"ש בפ"ק סימן ל"ז וז"ל דמיייר דליכא דרכי שלום וצמקוס על הפוסקים דר"ה שלח כרמליה הוא והוה שבות דשבות במקום צורך דש"י והרמ"א לא הולך להחיר זה דקסם דורון הוא מפני דרכי שלום:

הערת: (1) עיין סי' שפ"ה מ"ז קס"א:

הלכות יום טוב סימן תקיב

קל באר הגולה

נשם א"י) יאכל (ט) עבדו ושפחתו וכן שליח שנשתלח לו וכן כותי (י) שבא (ג) מאליו מותר להאכילו עמו ולא חיישינן שמא ירבה בשבילו: הגה (יא) * ומותר להרבות בשביל עבדו ושפחתו (יב) באותה קדירה שמבשל בה לעצמו (מדרש פ"ג דנדה) אבל לשאר כותים בכל ענין (ד) אסור (א"ח) ומקופות) וישראל האופה בתור של כותי וזריך לתת לו פת אחד לא ייחד לכותי אחד קודם אפייה דלא אופה של כותי אלא יאפה סתם וימן לו אח"כ אחד (כל בו): ב' בני החיל של כותים שנתנו קמח שלהם לישראל לאפות להם פת אם אינם מקפידים כשישראל (יג) נותן ממנו לתינוק (יד) מותר לאפות (טו) להם:

באר היטב

והישראל נותן לו לאכול בלא הומנה והפירה שיאכל אלו אין אסור שמה ירבה אבל אם מפזר בו שיאכל אלו אעפ"י שבה מאליו מ"מ כיון שחציב לו שיאכל אלו חיישינן שמה יבשל לו קדירה אחרת עוד דמה לי שמומני דרך שליחות לביתו או שמומני אחר שבה אלו עכ"ל ע"ש: (ד) אסור. משום דגורין שמה ירבה בשבילו בקדירה

ביאור הלכה

נוגע לנעול שמחת יו"ט יש להקל להומני לאכול ממה שהיו לעצמו: * ומותר להרבות בשביל עבדו וכו'. עין מ"ב שהטעם משום דמה טרחא הוא וכלעיל בסיומן חק"ג ולאשר עכ"ס אסור משום שמה ירבה בקדירה אחרת כן ביארו הרבה אחרונים ודמומה מד"מ שדעמו דהמרדכי פליג על ראב"ה ופ"ל דנקדירה אחת אפילו א"א לפיסינהו דנ"א מותר-אכן בספר בית מאיר וכן נ"א"ר מהרד"ם לא פליג אלא מפרש דבריו דאפילו אפשר לפיסינהו דנ"א אינו מותר כ"א באותה קדירה (ע"ש באורך ביות מאיר) ובענין הקודם להרשב"א משמע ג"כ כשיטה זו ע"ש אכן מנואר מהרד"ם דנעבדים ושפחתו מסתמא אפשר לפיסינהו דנ"א וא"כ לדינא אין נ"מ כ"כ אמנם שנינו בהמה דעת הא"ר בסוף הסיומן דיש להקל בקדירה אחת כשמבשל בשביל עצמו להרבות גם בשבילה אף כשאלו לו במה לפישה דנ"א דנא"ה יש כמה ראשונים דקשרי דהלכה כר"ע ולא חתמעו מלכא אלא עוד גלולים ע"ש:

שליחות לביתו או שמומני אחר שבה אלו: (יא) ומותר להרבות. הנה המחבר (יט) כלל דין עבדו ושפחתו הכנענים ועבדים שבה מאליו בחדא מחתא ובה הרמ"א לפרש שיש חילוק ביניהם דנעבדו ושפחתו אפילו אם מרבה בקדירה לכתולה כשיבשל שרי כיון דהד טרחא הוא ולא חיישינן בדידהו שמה יבשל קדירה אחרת בשבילם [אך נריך לומר שמה יאמר בפירוש שמבשל בשבילם] אבל נעבדים (כ) הנה מאליו שהוא מוכרז אלו דוקא כשנותנו ממה שהיו עבדו עצמו אבל להרבות בשבילו אפילו בקדירה אחת אסור דחיישינן שמה יבשל עבדו לנדה עוד בקדירה אחרת: (יב) באותה קדירה. ודוקא דנ"א דמה טרחא הוא (כא) אבל להוסיף אח"כ בשר בשבילם אסור אלא א"כ יש לו מאכלים אחרים שיכול לפייסם גם וגמלא שכל הבשר היה ראוי בשביל ישראל ואז מותר ליתן להם לאכול מזה. ולענין פת (כב) מסקי האחרונים דקיון שיש על כל ככר וככר טרחא בפ"ע ע"כ אין להחיר אפילו אופה בתור אחד אח"כ יוכל (כג) לפייסם בדברים אחרים וגמלא שכל הפת ראוי בשביל ישראל ואז מותר ליתן גם להם לאכול ממנו ולפי המבואר לעיל בסיומן חק"ג כ"י א"ר הפת אינו כ"א בתורים שלהם (כד) אבל בתורים שלהם בשביל ישראל אין לאפות יומר ממה שצריך לו (כה) אכן לעת הצורך יש להקל גם בתורים שלנו: ב' (יג) נותן ממנו לתינוק. (כו) יש מאחרונים שכתבו דלא שרי אח"כ נותן ממנו לאכול ולא ע"י שיכול ליתן: (יד) מותר לאפות וכו'. שהרי אם לא יאפה (כו) כל הפת לא יוכל ליתן לתינוק אף פת אחד וא"כ נחשבת כל האפייה בשביל פת זה שנותן לתינוק וכיון שאינו מיוחד איהו פת יתנו לתינוק מנינו למימר על כל (כה) אחד ואחד זהו שימנו לתינוק. וכתבו (כט) האחרונים דה"ה אם הישראל נותן להם הקמח מחוק המלכות אלא שאין הישראל רשאי לאפות מקמה פת אחת לתינוק אח"כ יאפה להם כל הפת מותר לאפות להם ציו"ט ע"י שיתן פת אחד מהם לתינוק: (טו) להם. עין צט"ו שכתב דאין לסמוך על קולא זו דנתינת פת אחת

שער הציון

(יד) מ"א וא"ר ופ"א: (טו) מוכח מהרמב"ם: (טז) רשב"א וטור וכו"פ מהרש"ל: (יז) מוכח מגמרא דבזה בודאי מהני: (יח) והעמיקוהו השולחן ע"ש והגר"ו לדינא והיינו אפילו כשאוכל עמו על שולחנו: (יט) פמ"ג: (כ) פמ"ג ונמוכה דין זה מלשון הרמב"ם שכתב אוכל עמך מה שכן אוכלין שכר הכינוחין וכו' והגר"ו וא"ר וכן מוכח פשוטות המ"א ע"ש ומה שמרשים בפנים א"ח וחסו"ט טעה המרשים בזה שהא"ח דעתו דנקדירה אחת אסור בעצם אם היה דעתו גם בשביל עבדים ולדידהו אף נעבדו ושפחתו אסור בזה אם לא דאפשר לפיסינהו דנ"א ואין קי"ל דהאסור הוא רק משום שמה ירבה קדירה אחרת ולכן נעבדים ירבה למחש' להכי כ"י מ"א: (כא) אחרונים וכן ראשוני במאירי: (כב) אף דלעת רמ"א דנ"מ אין לחלק בין פת לקדירה אבל דעת רש"ל להחמיר בפת וכ"כ ברין' בזה"ל דנפת אין להחיר אח"כ יש לו במה לפייסם וכן איתא במדורשי רשב"א וכ"כ הרא"ה והמאירי בזה"ל וכן הפוסקים המ"א וא"ר ופ"א: (כג) ובתור אחד או בקדירה אחת אפילו יוכל לפייסן אסור [מ"א]: (כד) שולחן ע"ש וא"ר: (כה) א"ר בסוף הסיומן וטעמו דנשעת הדחק יש לסמוך לדעת רש"ל המוכח במ"א סיומן חק"ג דאין לחלק בין תורים שלהם שולחן ע"ש וכו': (כז) כרש"ל ע"ש: (כח) הגר"ו: (כט) הגר"ו וכו' וכן העמיק הרמב"ם והמ"מ ע"ש ולכאורה אם הוא אופה פתין גדולים דנודאי יקפידו אם יתן פת שלם לתינוק ורק לפרוס קלת ממנו וא"כ באותו פת גופא מניו אופה בשביל עבדים ודמאי להא דר"ח בעיניה שחיהו היטה של עבדים ומ"מ אפשר דקיון שז"א לו ליקח המעט עבור התינוק אם לא יאפה כולם שרי וכן משמע קלת מן התוספות אכן מלשון המאירי משמע דיש להחמיר וצ"ע: (כט) מ"א וא"ר והגר"ו:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף א' כתב רק שיהיה שלא ישלח דרך רה"ר אפילו שולח לו ע"י גוי, אבל מותר לשלוח לו ע"י נכרי דרך כרמלית. ב' בשו"ע הרב סעיף ד' כתב ג"כ דמותר, ודלא כהבית מאיר.

ה' כתיבא שס ג' אסור לבשל ולאפות (טז) לצורך כלבים אבל 'מותר (יז) לטלטל מזונות וליתן לפניהם: הגה (יח) אצל אסור להוציא בשבילן (יט) מרשות לרשות (הג"מ והמגיד פ"א) וכן אסור לגבול המוסר לעופות (מרדכי) (כ) כ"א ע"י שינוי (כל נו) ומותר להרבות (כא) בשביל הכלבים באותה קדירה שמבשל בה לעצמו (כב) אפי' אם (ה) יש לו דבר אחר שיכול לתן לכלבים אם היה רואה (כ"י בשם הר"ן והירושלמי):

ג' שס כתיבא שס
א' הלא"ש שס
ב' כתיבא שס
ג' עין כתיבא
ד' שס כתיבא
ה' שס כתיבא

תקיג דין ביצה שנולדה ביום טוב. ובו ח' סעיפים:

א (א) *ביצה שנולדה ביו"ט (ב) אסור לילגע בה: הגה (ג) דהיינו (א) לטלטלה (מרדכי ריש גי'א) ופ' כל הכלים וכ"ש שלא לאכלה ואם נתערבה אפילו באלף (ד) כולן (ז) אסורות: ב' יספק אם נולדה ביו"ט או בחול (ג) (ה) אסורה: ג' ביצה שנולדה ביום טוב שנתבשלה (ו) בשוגג עם בשר

שערי תשובה

נענין זה על דברי אביו הגאון ז"ל ודעתו שאין להחמיר למי שמחמיר להטיל ריח לתוך המים ביו"ט ע"ש:

(א) לטלטלה. דאין איסור בדבר המוקפה בנגיעה לחוד בלא טלטול כמ"ס סי' ש"ח ס"ג בהג"ה. ועי' מ"א וט"ו: (ב) אסורות. דהוי דבר שיש לו מחירין לאחר יו"ט: (ג) אסורה. ואם נתערבה יש להחמיר כמ"ס בי"ד סי' ק"צ ועיין מגן אברהם:

משנה ברורה

א (א) ביצה שנולדה ביו"ט וכו'. אפילו (א) מתרנגולת העומדת לאכילה דליכא בה מוקפה דאי בעי שמיט לה מ"מ הביצה אסורה באכילה דכיו"ט שחל להיות באחד בשבת אסורה מדאורייתא דכל ביצה דמתולדת האידרא מאחמול גמרה לה במעיה ואין שבת מכין ליו"ט וגזירין יו"ט דעלמא משום יו"ט אחר השבת (ב) ויזון דאסורה באכילה ממילא אסורה בטלטול ועיין בריש סימן תקט"ו מה שכתבנו שם בזה: (ב) אסור ליגע בה. אע"ג דאין איסור בנגיעת דבר המוקפה ודלעיל בסימן ש"ח ביצה שאין (ג) כיון שהוא דבר המתגלגל חיישין שמה יענענה ע"י הנגיעה: (ג) דהיינו לטלטלה. משמע מלשון זה (ד) שהוא חולק על המחמיר וס"ל דגם ביצה דוקא טלטול אסור אבל נגיעה בעלמא שרי (ה) אצל מכה אחרונים משמע דס"ל דאפילו בנגיעה אסור דמפני שהיא מתגלגלת מצי להמנענע על ידי הנגיעה: (ד) כולן אסורות. באכילה (ו) ובטלטול שהרי למחר היא מותרת בלא ביטול וכל דבר שיש לו מחירין אפילו באלף לא בטל ומהו העטם אסור גם כן? צ"ב בספק אף דבעלמא ספקא דרבנן קולא: (ה) אסורה. ואם נתערבה באחרות יש דעות בין הפוסקים אם גם בזה אמרין דאיהי בטלה משום דהוי דבר שיש לו מחירין ומלדד המ"א בזה להחמיר (ו) ויש מאחרונים שחולקין עליו וקובעין (ח) דכיון דהוא מלמא דרבנן כדאמרי המקילין לסמוך עליהו להקל (ט) ואפילו נתערב זה הספק חד בחדא בטל. ובמקום הפסד יש לסמוך עליהו: ג' (ו) בשוגג. דאם היה

שער הציון

(ל) ואף דכמה אחרונים דחו ראי' הע"ז מ"מ אין לדחות דינו מהלכה שכן נמא' בכמה ראשונים עיין בא"ר שהביא דבריו בשם הכלבו וכן מובא במדושי הרא"ה ומה שאמר שם בגמרא ופליגא דריב"ל וכו' מיישבו ע"ש וכן בשערי מקובצת בשם הרשב"א: (ל) אחרונים: (לג) דבשביל בהמה לא הותר ע"י מחוק שהותרה וכו' דזה דוקא אם הוא צורך קצת לאדם ולדעת התוספות וסייעתם יש בזה איסור דאורייתא אם הוא דרך ר"ה ואפילו לדעת הרמב"ם דקובר דמטעם מחוק הותר שלא לצורך בהוצאה לגמרי עכ"פ איסור דרבנן יש למסקנת הכ"י בסי' תקי"ח ואפשר דבזה שעושה לצורך בהמה גרע טפי משאל לצורך כלל ויש בזה איסור מורה ועיין בזה"ל: (לג) עיין בפמ"ג דמשמע דקובר דלכרמליט שרי וכן הוא לאורה משמעות דברי המרדכי והגה"מ המוצא בבי"ש שהזכירו ר"ה אכן מדברי התוספות במקומות נכונות דף ו' מובא דאסור וכן הוא בהגה"מ אשר"י שם ומביא הכ"י לקמן בסימן תקי"ח וכן מוכח שם בפ"ב בהג"ה ע"ש בביאור הגר"א וכו' הגר"א וישועות יעקב לאסור אף בכרמליט: (לד) אפילו דרך ר"ה עיין לקמן בסימן תקי"ח בפ"ב בהג"ה ונמ"כ שם וה"ה כאן דהוי ג"כ מקום צורך: (לה) הגר"א ומשמע דנרץ גם ביו"ט השיעי המנואר שם: (לו) כן מוכח מביאור הגר"א ע"ש: (לו) עי"ש ומ"א והגר"א ובגד יע' וזה"ש ואף הא"ר שהסכים לגירסת הע"ז מ"מ לדינא הסכים דלפי' אין לו: מ"א ושא"ל: (ב) מ"א לקמן בסימן תקט"ו וכשיטת הר"ף והרא"ש וכו' הגר"א בסימן תמ"ו ע"ש: (ג) המ"מ: (ד) ע"ש וט"ו וא"ר וכן משמע בלבוש והגר"א ללא כמ"א שהיפך כונה הרמ"א: (ה) המ"א וט"ו וכן משמע מהגר"א שדעתו להחמיר: (ו) אחרונים: (ז) מור וקליעה ובגד יע' ומ"מ אין לסמוך עליהו שלא במקום הפסד שכמה אחרונים העמיקו דברי מ"א לדינא: (ח) ולאפוקי אם היה זה ביו"ט שאחר שבת דהוא ספק דאורייתא אין להקל בנתערבה [שם במור וקליעה]: (ט) שם במור ק:

הנהו: (א) ריש סימן ד"ה אין:

ליקוטי דברי הרב (א) ובשו"ע הרב סעיף ד' כתב דאסור ביו"ט ראשון. אבל ביו"ט שני של גלויות יש להתיר התערבות אם הוא צריך לביצים הללו לשמחת יו"ט, אבל ביו"ט ראשון יש להחמיר בספק ביצה שנולדה ביו"ט אפי' בב' תערובות. (ב) ובשו"ע הרב סעיף ז' אסור כל שבות, ולא מבאי ההיתר שבעכו"ם שרי. (ג) ובשו"ע הרב סעיף ג' כתב שאפילו בנגיעה אסור. (ד) בשו"ע הרב סעיף ד' כתב דבקדירה אחרת בשבילן אסור בכל ענין.

הלכות יום טוב סימן תקיג

קלא באר הגולה

ותבשיל י"אם יש ס' כנגדו (ו) הכל (ד) מותר (ח) חוץ מן (ה) הביצה אבל אם לבנו בו התבשיל וכיצא בזה (ט) מידי (ו) [א] דלחזותא וטעמא עבדי (י) לא בטיל: ד' מותר (יא) לכפות עליה כלי כדי שלא תשבר י"בלבד שלא (ז) יגע בה (יב) הכלי: ה' אם נולדה ביום טוב ראשון (יג) מותרת ביו"ט שני בשני י"ט של גליות אבל בשני י"ט (יד) של (ח) ר"ה וכן בשבת וי"ט (טו) הסמוכים זה לזה נולדה בזה (טז) אסורה בזה: הגה ואם יו"ט (יז) ציוס א' ז' ונולדה בשבת שלפניהם (יח) מותר ציוס ז' (יט) של גליות (מהרי"ל): ו' ביצה שיצאה רובה מעיו"ט וחזרה ואח"כ נולדה ביו"ט (כ) מותרת ללפיקך אפילו בדק בקינה של תרנגולת ערב יום טוב סמוך לחשכה ולא מצא בה ביצה (כא) ולמחר (ע) השכים ומצא בה ביצה מותרת שתרנגולת (כב) אינה יולדת בלילה ואנו תולין שמא תמול יצא

שערי תשובה

[א] דלחזותא עבדי. ענה"ט ומ"ש לעיל סימן תק"ו ועיין במור וקציעה שם טמו בה פני העונה ללגנה וגברו שמה במורג חרוץ ושם ממה עגול הנעשה בשומן מותר דהא חיל ל' טעמא וחזותא ואף דעבדי לתקוני קדירה מותר כמ"ש המג"א וכ"ש בזה דעיסה זו לאו לתקן קדירה היא ע"ש ועי' בשו"ת פרי תבואה ח"ב סי' י"א דקין ביצה שנולדה ביום טוב ונתעברה עם אחרות ולקחו מהתערובות ביצה וליבנו המאכל ולא הספיק ולקחו עוד ביצה אחת מהתערובות ונתנו לתוך התבשיל והיה קדירה גדולה שיש בה ס' וגם אם לא היו מלבנין רק בביצה המוקפת לבד לא היה הליבון ניכר כלל רק החזותא היא מחמת כל הביצה שניתנו במאכל והביצה דברי החוש' פרק כ"ה סימן פ"ח שכתב שנעשו כולם גוף האיסור וגם שיש לחוש שהביצה הז' היא האיסור ועיין לעיל בסי' סימן ש"ח בנגמר על ידי האיסור אסור ונא"ר השיג עליו בזה וגם שיש ס"ס שמה נשארה

באר היטב

(ד) מותר. דמין בשאינו מינו בטיל כדשיל"מ אפילו נתעברה ונשרפה עם התבשיל: (ה) הביצה. משמע שהביצה עדיין שלמה ואפילו הכי דוקא כשנתבשלה עם בשר שרי אבל עם ביצים אחרים אסורים כל הביצים משום דמין במינו הוא. אבל דעת רמ"א ביו"ד סי' ק"ב דטעמו בטיל אפי' כדשיל"מ ע"ש: (ו) דלחזותא. משמע דאם אינו ניכר במראה אלא בטעם בטיל אעפ"י שבה לתקן הקדירה כגון מים ומלח בעיסה בטל מ"א. אם אינה קלופה הביצה ונתבשלה עם אחרות אפי' ס' א"ל דמיה דביצי ענלמה הוא כל זו וט"ח מ"א ע"ש: (ז) יגע. דשמה יגענה אותה: (ח) ר"ה. ובספק אם נולד ביו"ט ראשון מותר אף ביו"ט שני של ר"ה ואם חל ר"ה ביום ה' ו' ונולדה ביום ה' אסור בשבת. רוקח ושל"ל: (ט) השכים. קודם

משנה ברורה

(יב) הכלי. דמצי להתענות הביצה ע"י נגיעה כל שהוא מפני שהיא עגולה: ד' (יג) מותרת ביו"ט שני. היינו כליל יו"ט שני שהרי ממ"ג אחד מהם הוא חול: (יד) של ר"ה. מפני ששני הימים הם קודש וכיום אחד ארוך הן חשבים ובספק אם נולדה ביו"ט ראשון מותר אף ביו"ט שני של ר"ה כ"כ הכנה"ג והעו"ג (מהמיר: (טו) הסמוכים זה לזה. בין שהוא יו"ט אחד שבת או שבת (טו) אחד יום טוב: (טז) אסורה בזה. עד הערב שעי' לידה זו נעשית הביצה מוכנת לאכילה (טז) ואם נחירה נמצא שאחד הכין לחצירו ואין קי"ל דאין שבת מכין ליו"ט ואין יו"ט מכין לשבת: (יז) ביום א' ב'. לאפוקי אם יו"ט היה ציוס ש"ק וציוס א' אסור (יח) ציוס ראשון אף שהוא יום שני של יו"ט דשמה היום קודש: (יח) מותר ביום ב'. דממ"ג אם היום ראשון והיה קודש היום חול ואם היום קודש ב' דשמיניס כשנולדה" היה חול: (יט) של גליות. ולאפוקי של ר"ה דשמיניס הם ציוס אחד ארוך אף ציוס שני אסור וה"ה אם חל ר"ה ציוס ה' וי"ו ונולדה ציוס ה' אסור מהאי טעמא (יח) אף בשבת: ו' (כ) מותרת. דכיון שיצאה רובה הרי היא כילודה: (כא) ולמחר השכים. היינו (יט) קודם עלות השחר דאם לא"כ תלין שהיום ילדה דיצאה רובה וחזרה לא שכיח: (כב) אינה יולדת בלילה. דכל שמשמשו ציוס נולד רק ציוס ומתנגולת משמשו ציוס הוא (כ) ואף דאם התרנגולת מתחממת מן הקרקע תוכל לילד לפעמים אף בלילה

שער הציון

(י) הגר"א ותואמר מרדכי ע"ש [דףק לעת הרמ"א שם ביו"ד סימן פ"ו סי' כ"ג בהג"ה הכא יש להקל וא"ר: (יא) פוסקים: (יב) מ"א: (יג) אפילו כשהם עדיין בקליפתן כמבואר ביו"ד סימן פ"ו בלחזיוס ע"ש: (יד) אף דביכ"ח והש"ך שם חולקין על המ"א ומתמירין [אף בפליגיה] וכן הפרי"ח מקשים ג"כ להחמיר ובגמרא מצינו הגר"א שם שגם הוא מקשים להש"ך וכן הפרי"ח מקשים להש"ך וגם מהר"ם שם שגם שסובר בהרמ"א שזו מלאכה כחממת אדם כלל נ"ג שדעמו ג"כ להקל בנקודת א"ר גדול וכן הגר"א מזהר ג"כ להלכה כמנהג יעקב הנ"ל וכן בפתיח חשבה שם ביו"ד כחז בשם חשבה פני אריה להקל ע"ש ובפרט במקום מניעת שמחת יו"ט בודאי אין להחמיר: (טו) פוסקים: (טז) עיין במ"א שהקדים דאף לטעם זה של הכנה לידה אינה אסורה אלא מד"ס והפלה על הי"ש ע"ש והביא ראיה מדברי הרמב"ם במלחמות וכן החי"ת ע"ש וגם בחיזויי הרשב"א מלאכי שדעמו דליה אסורה אלא מד"ס ומ"מ לעני"ד עדיין אין הדבר ברור דלפי מה שכתב הק"ג בנאות ו' בפ"א דביצה דעת הר"ש דהוא מדאורייתא משום הכנה לידה וגם במאירי משמע דאם נאמר ללידה חשיבה הכנה הוא מדאורייתא וכן משמע לנאורה פשטיות הסוגיא דעירובין ל"ח ע"כ ע"ש אחר"כ מלאכי במאמר מרדכי שהאריך בענין זה וכתב דגם דעת ר' יחיאל דהוא"ל דאורייתא וז"ע: (יז) פוסקים. וז"ל דאף דכינו ירוחם מודה בזה ומש"כ וכן ציוס ז' אם הוא יו"ט ר"ל אם השבת היה ג"כ יו"ט ונמצא דיוס ז' של יו"ט חל ציוס א' ע"ש ביו"ד ומכין שהוא כוננו וצוה יוסר תמימה דב"י: (יח) דהיינו לגומעה מיה ואף לעטלה אסור [לחזיוס]: (יט) מ"א ושל"ל: (כ) גמרא:

הגהות: א' אולי ז"ל ר"ת: ב' נראה דמיצת כשנולדה מיותרת, דהלא מיירי כשנולדה בשבת:

ליקוטי דברי הרב א' בשו"ע הרב סעיף ט' כתב כהמ"א שזה מדרבנן. ב' בשו"ע הרב קונטרס אחרון אות ג' פסק כדעת המקילין, ולא כתב שהוא דווקא אם יש בזה מניעת שמחת יו"ט. ג' בשו"ע הרב סעיף ז' קונטרס אחרון אות ד' כתב לחזותא או לטעמא.

הלכות יום טוב סימן תקיג

רובה וחזר וזהו שיש תרנגול זכר תוך ס' (י) בתים ואינו מפסיק נהר שאין בו גשר שאם לא כן (בג) אפשר שתלד בלילה ואסור (כד) אבל אם (יא) לא בדק מעיו"ט אפילו ליכא זכר בהדה שריא שאנו תולים שמא תמול נולדה (כה) ובלא זכר רובן יולדות ביום לפיכך מותר ליקח ביצים מן האינן יהודי ובליל ראשון של י"ט דתלינן שמעיי"ט נולדו (כו) וכן בליל שני של י"ט של גליות אבל לא בליל שני (כז) של ר"ה ולא בליל יום טוב שאחר השבת: הגה וא"י המציא ביצים צי"ט ראשון (צ) ומסית לפי תומו שנוולו מאתמול (כט) מותר (יג) לסמוך עליו (מדרי"ט דש"ה) ודוקא צי"ט שכל בליל שני שנוולו מאתמול (ל) שמה נולדה בשבת ואסור מדאורייתא צי"ט (יד) (לא) אין אינו יהודי מסית לפי תומו נאמן ודוקא צי"ט ראשון אבל (לב) צי"ט שני אפי' ר"ה נאמן דאינו אלא דרננן (מה"ד סי' ע"ט): ז' השוחט תרנגולת ומצא בה (לג) ביצים גמורות (לד) מותרות ו'אפילו ביום טוב (לה) של אחר השבת: ח' אפרוח שנוולד ביום טוב (לו) אסור

באר היטב

עלות השחר ר"ן: (י) נחית. דא משמשת עמו ולא ספנא מארעא: (יא) לא. פירוש והשכים בשחרית ומלא אכל לא דנק בשחרית אלא ביום מלא אסור מספק שמה ילא היום דספק בדשלי"מ אסור בספק השוה: (יב) ומסל"ת. ואם ידע האינו יהודי דנוולד אסור לישראל אינו נאמן דמתכוין להשכיח מקומו

משנה ברורה

נלילה לא תלינן בזה דכיון דליכא זכר אפילו צדית אחר רחוק ממנה [היינו עד ס' נחית] ושומעת קול קריאתו אינה רואה להתחמם מן הקרקע ומוקפת להתרנגול ומש"כ שאין בו גשר שאם יש בו גשר תעבור על הגשר: (בג) אפשר שתלד בלילה. ואע"פ שרובן אפי' מתחממות מן הקרקע אין יולדות בלילה כאן אולינן צדית המיעוט (כא) כיון שצדק אמתול ולא היה שם ביה והיום השכים קודם עמוד השחר ומלא ולא תלינן דיתחיה רובה מאתמול וחזרה דזה היו מיעוטא דמיעוטא וינחא לן טפי למיתלי דילדה בלילה: (כד) אבל אם לא בדיק וכו'. פי' והשכים קודם עמוד השחר ומלא אכל אם לאחר עמוד השחר מלא אסור מספק (כז) ואף דהוא ספק דרננן דבדר רובן לו מחירין ממחרת אפילו בספקא וכו': (כה) ובלא זכר רישן וכו'. ר"ל אפילו בלא זכר עכ"פ רובן יולדות ביום ולא הוא ספק השקול: (כו) וכן בליל שני וכו'. דאפילו אם נאמר שנוולדה צי"ט ראשון הרי נולדה בזה מותרת בזה וכו' בס"ה אבל אם הביא ביום אפילו צי"ט שני של גליות אסורה דשמה היום נולדה: (כז) של ר"ה וכו' שאחר השבת. דאפילו אם נאמר שנוולדה ביום ראשון של ר"ה או בשבת הרי ג"כ אסורה וכו' בס"ה (כב) ואפילו אם חל יו"ט שני אחר השבת ומיירי שאין העכו"ם מספר כלל אימתי נולדה או שמספר שנוולדה קודם ואינו לפי תומו כגון לאחר ששאלו ישראל אימתי נולדה משיבו שקודם ר"ה או קודם שבת: (כח) ומסל"ת וכו'. ומיירי (כד) דלא ידע הנכרי דביצה שנוולדה היום אסורה לישראל דאם ידע אף שהוא מסל"ת אינו נאמן דמתכוין להשכיח מקומו שיקחו ממנו כיון שהביצים הם שלו אבל אם הביצים הם של ישראל והעכו"ם מסית לפי תומו שנוולדה מעיו"ט אע"פ שהוא יודע שביצה שנוולדה היום אסורה לישראל מ"מ כיון שלהגוי עמו אין מגיע שום תועלת ממה שמסקר לומר שנוולד

שער הצינן

(כא) פוסקים: (כב) אחרונים: (כג) עו"ש ופשוט: (כד) מ"א בשם המדרי"ט: (כה) רוב אחרונים [הש"ך והע"ז והפ"ח] וכן העתים הגר"י ודלא כ"ח ופרישה: (כו) עין סי' קל"ז סק"ד בש"ך שם והנה צביאור הגר"א סימן קכ"ז כמד דהוא דעות חלוקות בפוסקים ועין בא"ר שכתב דמ"מ י"ב להלן צענינו מטעם שגמרה כחו בזה שאומר שנוולד מאתמול וגם דרוב צינים של המוכרים הם מה שנוולד מאתמול: (כז) ר"ל ודרננן בלא מסל"ת נאמן ועין לעיל בשע"פ אות ט"ז דאין זה ברור: (כח) מ"א וגם הט"ו הסכים לקולת המהרש"ל בזה: (כט) ר"ל והמיעוט הם בטלים ברוב ואפילו לוקח הרבה ביצים שרי דמה"מ חד בחד בנולד ואפשר דבזה יש להחמיר לטוב כ"א בפ"ע עין עו"ש ופמ"ג: (ל) עין שו"ע הגר"י דנלא לפ"ת אין להקל: (לא) ולענ"ד בדמיונותיו שמהו הרבה ביצים צדית אמת גס הר"ן והרשב"א מודים להלן דהמיעוט שנוולד היום בטלים ברוב: (לב) ובענין זה לא אמרינן דשי הימים חסונים כיום אחד ועין הטעם בזה"ד סי' ע"ט: (לג) אחרונים: (לד) מ"א בשם הרמב"ן ועל טעם הראשון של הרא"ש הקשה הפמ"ג הרי בדפסנא מארעא שנל"ה אינה ראויה לגדל אפרוח ג"כ דינא הוא דשבת אחר יו"ט אסור מה"מ ע"ש: (לה) גמרא: (לו) מוס' במחירן השני וכ"כ רש"ל:

א"י קובי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ט"ז כתב כהמ"א.

הלכות יום טוב סימן תקיג תקיד

קלב באר הגולה

וואס גולד בשבת (לו) אסור ביום טוב שלאחריו:

תקיד שלא לכבות ביום טוב. ובו י"א סעיפים:

ק טור בשם אמי
הרי ימאל
א מהא דעני אמי
מרה ופשוטה
כ"ה דף כ"ב
ב שם גמ' כרענו
הר"ק ורמב"ם
ורמב"ן ור' ירושם
ב כשעת אמי שם
כ"ב וכן הסמינו
רוח הפוסקים
(*) (וע"ל ס"מ סל"ד)

א * אסור (א) לכבות דליקה ב"יט * אפי' אם רואה (ב) ביתו שנשרף אם אין שם סכנת נפשות ואין מכבין הבקעת (ג) ואפילו כדי שלא יתעשן הבית (ד) או הקדירה (ה) * או כדי לשמש (ז) מטתו: הגה י"א דוקא (ו) אם אפשר להציל הקדירה בלא כיצוי אצל אס' להציל או לבטל הקדירה בענין אחר רק שיכבה (ז) מותר לכבות (הרא"ש ומרדכי ור"ן פ"ב דביתא ורשב"א וטור) (ח) וכן עיקר וכן צ"ח (ט) אם ישרף הבית (י) לא יהיה לו (ד) מקום לאכול שם (יא) ויפסיד סעודתו מותר לכבות * אצל אס' יש לו בית אחר לאכול שם (יב) * אסור לכבות משום הפסד ממונו (כ"י בשם א"ח *):

(*) חמץ הוא מותר לכבות אפי' בשבת ועי' לעיל ס' ש"ד סכ"ו

באר היטב

תק"ד: (ז) מטתו. והב"ח כתב דמותר לכבות הכלי על פי הנגזר וכ"פ הט"ז דמן הדין מותר לכבות אלא שאין מורין כן ע"ש: (ג) מותר. ומ"מ לא יכבה ממש אלא ישליכנה לחוך הרא"ש וצ"ח ועסקי תק"ב ס"ז: (ד) מקום. אצל אס' יכול לאכול אפילו צ"ח כותי אסור לכבות ונ"ל דה"ה כשישרפו כלי האכילה ואין לו כלים

ביאור הלכה

* או כדי לשמש. עיי' מ"ב דלפיו אין לו ענה כדי לפנות הנר למקום אחר ג"כ אסור כן מוצאנו בש"ס וברמב"ם ואף הרמ"א דכתב להקל גבי קדירה וז"ל אס' אין לו מקום אחר וזה לא חלק ש"מ דמדיד בזה לאסור בכל גווני אכן הט"ז האריך בזה ודעתו דבעל ההלכה גם בזה מותר לכבות אס' אין לו ענה אחרת ורק שאין מורין כן לאחרים ומיחו מדברי האחרונים [הרא"ש ונר ש"ס והגר"ו וחי"א] מוכח דלא סבבה עליו להקל בזה ורק ביו"ט שני של גלויות דעת הפרי"ח וא"ר להקל בזה משום דיש לסמוך על המחמיר ביו"ט שני רשב"א ור"ן דלקמיה וקרבן נחנאל מרדכי להחמיר אף ביו"ט שני וכן דעת הרא"ש אס' לא כש"כר ממהגר עליו או ליל עפילה או יש לסמוך על המחמיר ביו"ט שני לכבות ואס' יכול להדליק הנרות לעשותן כדו שדלק מהר לא יכבה וכן יוכל להעמיד הנר במים וכשיגיע שם ממילא יכבה כ"ו יש להחיר ביו"ט שני לצורך מה"מ עיי"ש עוד ועיי' מה שכתבנו לקמיה: * אבל אם יש לו בית אחר וכו'. עיי' צ"ח ש"הבא דעת המרדכי בשם רבינו אלהן דמיקל כשלא יהיה לו בית אחר לדור ב' ביו"ט ולפי הנראה לא סמך עליו רמ"א להקל בזה דס"ל דזהו רחוק מענין אוכל נפש: * אסור לכבות וכו'. עיי' פרי"ח בפי' תנ"י שמכרע דעת הרשב"א והר"ן דמי היכי דלחול

(א) לכבות. השכנה"ג בפי' תר"א אסור שמיים הטיטין ע"י שקורין דובא"ק משום מכבה. והמ"א כתב לאסור משום מוגמר דלמנו שזה לכל נפש ע"ש אצל בתשובה דרכי נועם חא"ח ס' ט' כתב דמותר וליכא משום מכבה ולא משום מוגמר ע"ש. וע"ל ס' תק"ב ס"ק ז' מ"ש. ולחומכו הדובא"ק ביו"ט אסור גמור הוא ועסי'

משנה ברורה

האפרות לאור העולם לא היה ראוי לכלום דלף הכלבים לא היו אוכלין אותו כשהוא בקליפתו: (לו) אסור ביו"ט שלאחריו י"א דהוא (לו) מן התורה לפי שעי' לידה זו הוכן לאכילה וכיון שצננת חא"ח לשטחו ולאכלו נמלא שהוכן צננת לאכלו ביו"ט שלאחריו וכבר נתבאר דלין שבה מנינה ליו"ט. י"א דהוא (לח) רק מדרבנן לפי שצננת גופא הוא מוקף ואין יכול לאכול ולטלטל צאותו יום כלל ואס' תחירו ביו"ט נמלא שצננת הכין ליו"ט:

א (א) לכבות דליקה ביו"ט. דמשום הפסד ממונו לא הותר כיצוי ביו"ט: (ב) ביתו שנשרף. היינו אפילו (א) אין לו בית אחר לדור שם וימנע משמחת יום טוב אסור לדבר זה דמ"מ לא חשיב זה צורך אוכל נפש: (ג) ואפילו כדי וכו'. ר"ל וכ"ש אס' כוננו לכבות (ג) בשביל שחם עליו שלא ישרף כולו (ג) אף שדעתו שישאר לבשל בו עוד הפעם צאותו היום לאסור: (ד) או הקדירה. ולא חשיב כיצוי זה אוכל נפש אף שאין לו מקום אחר להעמיד הקדירה שם (ד) מפני שאין כיצוי הבקעת מקטיע כלום לאכול נפש אלא שמונע ההיק ע"י כיצוי ואף דבר זה מכתבין

אסור נפש שח"א לעשותן מבעד יום דק"ל דשרי כדלעיל בסיומן אלא דוקא אותן שהן קרובין יותר למיקון האוכל: (ה) או כדי לשמש וכו'. לאסור לשמש צפני הנר ואיחא בגמרא דאפילו (ו) אין לו בית אחר להוציא שם הנר ולא כלי לכפות על הנר אפי' אסור (ו) ואפילו היא צעילת מצוה ועיי' בה"ל: (ז) אם אפשר להציל הקדירה. מעשיו כגון שיכול לעשות אס' צמקוס אחר ולהעמידה שם או (ח) שיש לו עכ"פ מקום להשליך הבקעת לחוך ולא לכבותה ממש: (ז) מותר לכבות. ס"ל (ט) דזהו צורך אוכל נפש ממש ומותר הכיצוי כמו שהתירה התורה לאפות ולבשל ועיי' ט"ז ס' תק"ב דאס' האש גדול ומקדיה להפגשיל (י) ואכ"ר להסיר משם קצת אף שצ"ח צודאי יכבה האש מהן שרי: (ח) דבג"ל. וכן העמיקו האחרונים וגם צ"ח שח"א העמיקו כהרמ"א: (ט) אם ישרף הבית. מדדילג הרמ"א ולא כתב דיעו גם לענין עישון הבית משמע דבזה מודה להמחבר (יא) דלף אס' אין לו בית אחר אסור לכבות: (י) לא יהיה לו מקום. אצל אס' ימלא מקום לאכול אפילו צ"ח (יב) אסור לכבות צ"ח [מ"א] ובא"ר מסתפק בזה: (יא) ויפסיד סעודתו. אין ר"ל שימקלקל סעודתו המוכנת ע"י השריפה (יב) דבזה אפילו היה מוצא אס"כ מקום לאכול ג"כ שרי לכבות בשביל הסעודה גופא אלא מיירי שעלם הסעודה יכול להציל בלי כיצוי הדליקה כלל ורק שצביל שלא יהיה לו מקום לאכול יתבטל אלאו סעודת יו"ט ואפי' שרי דזהו בכלל כיצוי לצורך אוכל נפש (יג) וה"ה כשישרפו כלי אכילה (יד) ולא יכול להשיג כלים אחרים לסעודתו ג"כ מותר לכבות: (יב) אסור לכבות. ועיי' לעיל

מתרגם: ° עישון הטבב (בלשון שחיה):

שער הציור

(לו) ט"ז וכן הסכים בספר מאמר מרדכי ע"ש: (לח) א"ר וכ"כ מ"א בשם הר"ן: (א) ב"י: (ב) גמרא: (ג) אור זרוע ושיטה מקובצת: (ד) הרא"ה בתוספות: (ה) ר"ן בשם הרמב"ן ע"ש: (ו) וגם אין לו ממה לעשות מיהא להפסיק [שם בגמרא] ואוספי הימר המהימה עיי' לעיל בסיומן שט"ו ק"א ובמ"ב שם ועיי' בתארי כאן: (ז) א"ר ופמ"ג: (ח) מרדכי: (ט) עיי' בגמ"ש: (י) וגם הא"ר העמיקו בסיומן זה ומשמע מנינה דשזה לגמרי לענינו דאס' אין לו ענה מותר לכבות: (יא) וגם הרא"ש ורשב"א שהובא צ"ח להחיר לענין עישון הקדירה להשמיטו דין עישון הבית משמע דעתם לאסור בזה וכ"כ הגר"ו. שוב ראיתי צ"ח שדעתו דלהמקילין לענין עישון הקדירה ה"ה לענין עישון הבית אס' אין לו מקום אחר לאכול שם אצל המעיין בעצה"ק להרשב"א יראה להדיא שאסור בעישון הבית ופשוט דברי הרא"ש והטור שהשמיטו דין עישון הבית משמע ג"כ דס"ל להחמיר ולא נשאר מקילין כ"א המרדכי והר"ן א"כ מעוטא מינה נגד המחמירין וכל עמזו של הד"מ שפליג על המחבר שפוסק כהר"ק והרמב"ם משום דהמקילין רבים הם עיי"ש ובהו הוא להיפוך שוב ראיתי צ"ח שפוסק ג"כ לענין עישון הבית להחמיר: (יב) עיי' ש"ס פשוט: (יג) מ"א וש"א: (יד) דאס' יכול להשליך אסור [בגמרא]: הערות: 1) עיי' לעיל ס' תק"י סוף פק' ד' לענין כיצוי לצורך אוכל נפש:

י"קומי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב סעיף י"ט כתב שהוא מן התורה. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף ב' כתב כהמ"א.

ד משמאל דעולא
ש ה"ה ה"ה ש"ס
ו טור

ב י'להטות הנר (יג) כדי (ה) להרחיק השמן מן הפתילה (יד) חשיב כיבוי (טו) ואסור "וכן אסור ליקח פתילה מנר הדלוק אפילו ליתנה * בנר אחר שהרי כשמוציאה * (טז) מיד הוא מכבה אותה: הגה ומותר (יז) להוסיף (ו) פתילות לנר דולק כדי שיעיר הרבה (יח) * ויכבה צמורה (כ"ן פ' א"ח): ג י'נר

באר היטב

אחרים מותר לכבות מ"א. וע"ל סי' של"ד סכ"ו דמצור דבזמן הזה שאנו שריים בין הגוים יש חשש סכנת נפשות מותר לכבות אפילו בשבת ע"ש: (ה) להרחיק: זה מיייר שישאר כך ולא מן הפתילה כדי שיוכלו לאחוז בפתילה ולהוציאה קצת טפי ממה שיהיה תחלה חוץ לשמן ואח"כ יחזור ויטה השמן אליה וזהו כדי שחלק יפה מותר ולא אמרי' שצטעה שמך השמן מתחלה ה"ל מכבה ט"ז ע"ש: (ו) פתילות. וה"ה דמותר לכפול נר של שעות כדי שישרף צמורה ע"ט. וכן מותר להטות נר של שעות האש למטה קצת כדי שימך השערה ויחזירו למעלה וכן יעשה פעמים הרבה כדי שצמורה ישרף כל הנר וכן נר של חלב מותר אעפ"י שגרס כיצו ע"י גוף הנר מ"מ מותר דע"י הטייה זו הוא מצעיר טפי ודמי למרצה בפיתות ט"ז ע"ש. [אבל צ"ח אליה רצה חולק]

משנה ברורה

לעיל צמין של"ד סכ"ו דבז"ו שאלו שריים בין הגוים דיש חשש סכנת נפשות מותר לכבות אפילו בשבת: ב (יג) כדי להרחיק. ר"ל ויכבה מהר: (יד) חשיב כיבוי. ואז"ל שאסור (טו) להסתפק מן השמן שנגר צטעה שהוא דולק דכיון שמסיר שמן מעט מהנר עי"ז כהה אורו קצת (טז) והרי זה כמכבה: (טז) ואסור. וחסיכות חלב או שעות המונחות נגר מותר ליקח אחת מן החסיכות הרחוקות מן הפתילות אחרי שאין הפתילה יונק עדיין מהם כלל [מ"א וש"א]: (טז) מיד הוא מכבה. ר"ל שנתמטע אורה עכ"פ וחשיב כיצו ומה מועיל שיליקנה אח"כ. דב"א כשמוציאה לגמרי מן השמן אצל מותר (יז) להוציא מקצתה העליון חוץ לשמן כדי שתאחז האור בזה המקצת שהוציא מן השמן ותהא הפתילה דולקת יפה ואם אינו יכול לאחוז בפתילה להוציא מקצתה חוץ לשמן מחמת שהשמן סמוך מאד לאחוז מותר להציה הנר מעט כדי שיסתלק השמן מעט לאחוריו ויכל לאחוז (יח) בפתילה ולהוציא מקצתה כדי שתאחז צו האור ואח"כ יחזור ויקרב השמן אל האש כמו שהיה: (יז) להוסיף פתילות. וה"ה (יט) דמותר לכפול נר שעות הדלוק ולהדליק גם ראש התחתון כדי שישרף צמורה: (יח) ויכבה במהרה. עיין צה"ל דאם מכין שיכבה אורה לאו לבז"ו הוא ואינו אלא רק לדעת ה"ה מחזירין לקמן צמ"ג ולפס"ק שם דראוי להחמיר בזה (כ) ה"ה כאן. אסור (כא) לחמם נר של

שערי תשובה

במערכות ושמה לא יהיה לבסוף ועיין ב"ד סי' ק"י דביי ס"ס דשלי"מ מהני ס"ס לנור ומכ"ס א"ס י"א כאלו אסור והעלה להמיר לאכול התבטיל ב"ד ע"ש:

יחזור ויטה עליו השמן. ונ"ל מזה ב"ס מטה וממשיך השמן קצת שהיה תחלה חוץ לשמן ואח"כ יחזור ויטה השמן אליה וזהו כדי שחלק יפה מותר ולא אמרי' שצטעה שמך השמן מתחלה ה"ל מכבה ט"ז ע"ש: (ו) פתילות. וה"ה דמותר לכפול נר של שעות כדי שישרף צמורה ע"ט. וכן מותר להטות נר של שעות האש למטה קצת כדי שימך השערה ויחזירו למעלה וכן יעשה פעמים הרבה כדי שצמורה ישרף כל הנר וכן נר של חלב מותר אעפ"י שגרס כיצו ע"י גוף הנר מ"מ מותר דע"י הטייה זו הוא מצעיר טפי ודמי למרצה בפיתות ט"ז ע"ש. [אבל צ"ח אליה רצה חולק]

ביאור הלכה

עינא שרי ב"ד ע"ש ה"ה לעיל לכבות הדלקה או לכבות הנר מפני חס"מ דמותר עי"ש ובספר קרבן נגאל הביא דבריו וחלק עליו עי"ש ובאמת הבי' צמין מ"ז הביא ג"כ שם דברי הר"ן המילק בזה ובמה דטעור וכן שאר הפוסקים חולקין עליו וז"כ שם בדרכי משה הארוך וגם הי"ט צמין ל"א האריך להשיג על דברי הר"ן בזה ב"א ע"ש [ומה שכתב ב"א ל"א ב"ד ב"ד טוב שני ל"ל אפילו ב"ד ע"ש שני ומלמדי להמאירי בחדושי' שהביא דעות בזה ומכריע דעת האוסרין ע"ש וגם הרשב"א אע"פ שהוא מהמקיץ כיון דראוי לחוש ולאסור וע"כ נדחי מהנכון להמיר בכל א"ל לא אסור שכבש חס"ה וכמו שהעמקת למעלה: * בנר אחר. אורחא דמלמא נקט וה"ה לאחוז נר גופא וע"כ הלאהפ"ז שאלו צעת שנתמטע הנפט יש שהיגין להמיר השערה"ף ולהציה אותו מעט מן הפתילה ושופקין לתוכו הנפט כירקן עכ"פ לזהר שלא יוציא לגמרי הפתילה מן הנפט דזהו בכלל מכבה ואסור אפילו לדעת הט"ז בס"ק אלא יהיה תחוב קצת הפתילה צמטע הנפט שיש שם בשולי הלאהפ"ז דבאופן זה עכ"פ לדעת הט"ז שרי כמו שהעמקתו צמ"ג וגם באופן זה אין הימך ברור כ"כ דיש חולקין על דין הט"ז כמו שכתבנו בשע"ה אכן יש עוד אחרונים דקיימי בשיטתו וע"כ אין לתחות בד הקולין [ועיין בשע"ה שדין הט"ז גופא שהעמקתו צמ"ג יש סברא להקל בלא טעמו וע"כ סתמו אורו להקל צמ"ג משא"כ בלאהפ"ז אין שייך סברא זו] דיש ע"ז להס על מי לקטוף אצל להציה את הפתילה לגמרי מן הנפט נדחי אסור כנ"ל ורק אם כלה הנפט לגמרי ולא נשאר רק לחום הפתילה אז אין אסור בהציהו כשהוא דולק: * מיד הוא מכבה. עיין מ"ג בש"כ אם אינו יכול לאחוז בפתילה וכו' הוא מותר"ו ויש שרואים להורות מזה קולא בלאהפ"ז שאלו צעת הדלקה לעשות ב"ד נדחי ע"י השערה"ף העשה לה ולתעמיד הזכיות עליה ואח"כ מוציאה מכבה כיון שהוא לתועלת שע"י יוכל אח"כ להגדיל האור אבל צמח אינו כי הוא ממש דמי להדין שמוצא צמנים ומה שאמרו שהוא לתועלת ה"ה אפשר לזמנא שנתלה להכניס לתוך המאשיקע"ה את האור ולהדליק שם הפתילה ולא להוציא הפתילה לחוץ להדלקה ואח"כ להורידה ולהשכיח למטה שהוא בכלל מכבה וכן נהגתי בעצמי ועיין שבת קל"ד דקמשי' הגמרא התם לא אפשר הכא אפשר: * ויכבה במהרה. עיין צה"ל ומה שחשקין על הרמ"א בזה שהוסיף כדי שיעיר הרבה ויכבה צמורה בזה לא נמצא צמ"ג צמ"ג דאם אפשר מהרה וכן הביא הא"ר בשם ספר המנהגי וכן הוכיחו מלשון הר"ן גופא דמיייר כשמכין להאיר וכן מלמדי צמארי' שאם מכין למר כיציה אסור אלא דנראה דמלי' זה צמחוקת החוס' והרש"ש דלהחוס' והי"ט ה"ה מחזירין דלקמן צמ"ג דמחזירין להדליק נר שעות הדלוק צמארי' אף שמכין כדי לקרבה ולמחר כיציה ה"ה בזה אצל להרש"ש דאסור שם ה"ה כאן וכן מוכח מא"ר וביאור הגר"א שדין זה הוא ע"פ ה"ה מחזירין דלקמן והנה נמצא לקמן צמ"ג דיש לחוש שם לדעת הרמ"א שאלו צמ"ג שם כאן יש לחוש לאסור אם מכין שיכבה ונפרט שהרבה ראשונים כתבו צמירוש לאסור בזה כשמכין לכבות א"כ"ל דעו עוד דהט"ז שהוציא

שער הציון

(טו) לנר ועיין צה"ל שם אגודה דאם לוקח שמן כדי לאחוז מותר לדביו זה לצורך אוכל נפש הוא אמנם כתב דמכמה פוסקים לא משמע הכי ע"ש. ועיין בפירוש ר"ח דמשמע ג"כ לאסור וז"ע למעשה: (טז) חוספות ויש"ש ועיין צה"ש עוד טעם: (יז) הגר"א ופסו"ט: (יח) ט"ז. וטעמו דכיון שבהציה זו אינו מכבה לגמרי את אור הנר שיהי מקצת הפתילה נשארה מונחת בתוך השמן ועי"י בהציה זו יוכל להצות את אורו וימיר בהציה מקודם לסיק אין כאן חשש כיצו ואף שהא"ר ותמך משה מוכיח בזה להחמיר אצל השולחן ע"י שטים והלכה ברורה והגר"ז העתיקו דברי הט"ז הלכה ולכן הוטה כמותו אין לתחות בדיו וגם לעני"ד יש לצדד להקל בזה מטעם אחר דכיון שלא דולק יפה מפני שהפתילה לא יאלח מהשמן כ"א מעט ולא היה מקום לאחוז האור וא"כ חייב כשמטע השמן מעט לאחוריו נאחו האור בהפתילה יפה וא"כ כיצו זה מצעיר הוא חייב ודמי להא דשע"ף וי"ד דמותר להסיר הפתם אף שהוא מכבה כיון דע"י יעציר הפתילה יפה ורוב הפוסקים סתמו שם כן להלכה כמש"כ הא"ר שם. ועדיף ממש דאם עכ"פ מכבה הוא ורק שמוה יולד חייב אח"כ הצעה משא"כ בזה דנפסולה זו גופא מצעיר הוא ולכ"ע מתקצר דשרי. ולפי דבריו אף אם לא יחזור ויקרב השמן להפתילה ג"כ אין לאסור והסוגיא דקם שמהי חוקף לגרסא התם מיייר שיהיה השמן לגמרי כדי שיכבה מחר משא"כ הכא: (יט) מ"א: (כ) וממילא לכפול נר של שעות הכתוב מקודם ג"כ יש להחמיר: (כא) מ"א בתקנתו:

י'קופי דברי הרב: א) בשו"ע הרב בסעיף ח' כתב כדעת הרמ"א דמותר לגרום כבוי כל שהוא ע"י תוספות הבערה, אע"פ שכונתו לכבותו מהרה.

הלכות יום טוב סימן תקיד

קלג

של שעה שרוצה להדליקו ביו"ט וחם עליו שלא ישרף כולו יכול (יט) ליתן סביבו (כ) קודם (ו) שידליקנו (כא) * דבר המונע מלישרף בענין שיכבה כשיגיע שם: הגה (כב) ויש ממירין לחמור נר של שעה כאור דהיינו (ח) * שמדליקים גם למטה כדי לקררה (כג) וכן נוהגין אצל (כד) ע"י (ט) סמין אסור (הג"מ

באר היטב

עליו ואסור ע"ש. אסור לחמם נר של שעה לדבוק במנוחה משום דהוי ממרח כמ"ש סי' שיד' וכחז בנ' הוכחות דאסור ליגע בשעוה שמא ימרח כנה"ג סי' שיד'. וכחז המ"א ולי"ג דכשמדביקו במנוחה לא הוי מירוח דממרח מולדה דממחך ואם אינו משפספו לא הוי מירוח אלא דאסור לידבק גזירה שמא ימרח אצל מותר לטלטלו דלא גזרינן שמא ימרח עכ"ל: (ו) שידליקנו. ולכן יש להיראות שיש להם לטעונתו"ל שאין הנר דולק אלא עד שיגיע לטעונתו"ל שלא ליתן בתוכו זיוז טוב אם לא קודם שידליקנו. מהר"ל אצל המ"א כתב וז"ל דהרא"ש כתב אע"ג דגרס כיצו שרי כמ"ש סי' שיד' סב"כ היינו כשאנו נוגע בדבר הדולק אלא בגורם דבר החוצה לנר דהיינו כמ"ש כאן שמיני סביבו דבר המעכב ההצנעה אצל לא ימנע ההצנעה צמה שלקח מגופו שום חלק כגון השמן והפחילה ששניהן גורמין הדליקה והממעיט מאחד מהם ממחר את הכיצו ע"כ. לכן נ"ל דלא אסור הרא"ש

משנה ברורה

שעה ולדבוקו בנחל או במנוחה גזירה שמא ימרח דהיינו שישפספו להחליקו ע"פ שטח הכותל והוא מולדה דממחך: ג (יט) ליתן סביבו וכו'. דלחמכו בסמין אסור דמה שחוטכה לשמים ועושה לכל אחת נר צפ"ע הוא בכלל תיקון מנה ולחמכה ע"י אור קודם הדלקה דמותר לכו"ע ודלקמן בס"מ אינו רואה כי כוננו שישאר לו חמישה נר להדליק עוד פעם אחרת ואם דליקה צאר ידלקו שניהם ולא ישאר חלומה: (ב) קודם שידליקנו. דלע"ג דקיי"ג בסמין של"ד סב"כ דגרס כיצו שרי היינו שם שאנו נוגע בדבר הדולק ע"י שם אצל כאן נוגע בשעוה (כג) שמוכנת כולה להדלקה ולכן צין שחומך אחזה ומקרה וצין שעושה אחזה דבר סביבה שיכבה הפחילה כשגיע לשם אסור וזהו סברת (כג) המחבר אצל כמה (כד) אחרונים חולקים ע"י וס"ל דאפילו לאחר שהדליקו ג"כ מותר ליתן דבר המונע מלישרף מאחר שאנו עושה מעשה בגוף דבר הדולק: (כא) דבר המונע מלישרף. כגון שמן סביבו חול וכה"ג וה"ה דמותר לתחוב אותו לחור (כה) חול מיוחד בענין שאין בו משום עשיית גומא כמו שכתבנו בסמין חל"ה סט"ו צמ"כ כדי ששגיע לחול יכבה ולפי מה שביארנו בשם כמה אחרונים דדבר המונע מותר ליתן אפילו אחר הדלקה והיה מותר לתחוב אותו בחול אפי' אחר הדלקה אצל לא ימח הנר (כו) לטעונתו"ל אלא הדלקה או להדביק אחר בנחל בענין שיכבה כשיגיע לשם דהוי כאלו חומך מן הנר (כו) זהו אסור לכו"ע לדעה הראשונה מאחר שעושה מעשה בגוף דבר הדולק כדי למחר כיצו הוי בכלל מכבה: (כב) ויש ממירין לחמור וכו'. היינו אפילו אחר הדלקה וטעמם דעד כאן (כח) לא אסרו משום מכבה אלא במסתפק מן השמן שצנר בשעה שהוא דולק ומשום ששעוה שמסתפק מכבה אורו קצת משא"כ צנר של שעה דשעוה שחומר למטה אינו נוגע זה להאזר כלל ורק שאח"כ ימרח. ליכנסו זהו רק בכלל גרס כיצו ושרי: (בג) וכן נוהגין. וכמה (כט) אחרונים קצתו להחמיר שעה ראשונה שאסור"ל בזה: (כד) ע"י סמין אסור. שעל ידי חימוכו עושה ע"י (כז) סמין אסור

מתרבה: *) כח

שער הציון

(כג) ר"ל לתוך בזה דלא תקשי מטעם שאם בו האור ד"ה דמותר ליתן עליו משקין שיכבה כשיגיע להם דשאני התם דהטעם אינו מוכן להדלקה ומקרי זה שהמשקין אינו נוגע בדבר הדולק משא"כ בשעוה [פמ"ג לישב סברת הכ"י דמחמיר בשעוה ע"ש]: (כד) וכן הוא ג"כ דעת מהר"ל ביש"ש בגיבור דברי הרא"ש והביאו הע"ש וגם היות מאיר מלמד כהמחבר: (כד) צ"ח ותפארת שמואל וט"ו ומ"א והגר"מ וא"ל: (כה) אצל לחור חול"ה קשה אסור משום עשיית גומא [מ"א סי' תל"ח וס"א] ולענין לחמכו לחור מים ע"י צמ"כ: (כו) א"ר וצמ"כ ומ"א: (כז) א"ר דה"ה ליתן בסמין מלמד דהיינו דשמי חלקי הנר נדלקים אפילו לדעה הראשונה מותר הרינה אחרונים חולקים עליו בזה [וענין במאמר מרדכי וחדד משה וכן מוכח מהגר"א דצ"ח על דין זה מזה דלקמן ס"ח וכחז מקודם דלדעה הראשונה אסור זה]: (כח) מנואר בפוסקים: (כט) ע"ש וא"ר והוא דעת מהר"ל ביש"ש לכתחלה יש לחוש לדעת הרמ"א ומלמד זה מצינו דברים לדעת הרא"ש דס"ל ג"כ דגרס כיצו אסור דהיינו הרשב"א והמהניג והמאירי דאוסרין אף צריכי פחילה שפספסו צ"א אם כוננו בשביל למחר כיצו א"כ ע"ש: (ל) פמ"ג:

ליקומי דברי הרב א' בשו"ע הרב סעיף ח' מיקל בזה, והיינו דס"ל כהט"ו דאף לדיעה הראשונה מותר בזה כששניהם דולקים אף כשכונתו לכתבו, (ודלא כהש"צ ס"ק כ"ז), כמו שביאר בקונטרס אחרון סוף אות ב' ב' ובשו"ע הרב בסעיף ח' כותב הטעם שהוא גורם למחר כיצו הנר שלא ע"י ריבוי הבערה.

הלכות יום טוב סימן תקיד

ז מומרא דרב פ"ו והג"א ומרדכי ותוספות פ"ק דצילה) * ומותר להעמיד נר (כה) במקום שהרוח שולט כדי שיכבה אצל אסור להעמידו שם אם כבר (י) (כו) הרוח מנשב (מהרי"ל): ד' נר שכבה ורוצה להדליקו (כו) בו ביום מותר (יא) (כח) לחתוך ראש הפתילה כדי שיהא נוח לידלק: הגה (כט) ושוריר שמן ופתילה מותרין אפי' ציט' אחר שנת או שני י"ט של ר"ה (צ"י בשם רוב הפוסקים): ה' "נר של (יג) בטלה (ל) דהיינו שא"צ לו אסור להדליקו (לא) "אבל של בהכ"נ לא חשיב של בטלה 'ומותר להדליקו אפי' והר"ש סוף פ"ב דצילה ה' הראש"ש שם י' טור בשם משנה אפי' כלל ה' סימן ח' וכו' פס"ס דביי

באר היטב

דמתקן מנא: (י) הרוח. כ' המ"א והמנהג כליל יום טוב שאין לוקמין הנרות מצית הכנסת לצית כדרך שעושין במוצאי שבת דכלל רגע ורגע הרוח מנשב וא"ל להבחין דלא כש"ה

ביאור הלכה

דכונת היש ממירין הוא הי"י ששני התלמידים נלקחין עיין בט"ו לקמן בסק"י וכן משמע בביאור הגר"א וכן מלאכה נחמד משה דענין שיהא גם התלמיד השני נלקח וכ"כ במאמר מרדכי דהא היש ממירין נובע מחסו' וסייעתא והמקור לדבריהם הוא מהד"ן דלקמן בס"מ והמ"מ ג"כ הטעם דבריו משום דאם אינו מדליק חלק המחתום אף שאין מכין לעשות עוד פתילה לא פסק רש"א הוא ובמחש"ס מיישב קצת: * ומותר להעמיד נר וכו'. עיין מ"ב במש"כ דיש מחמירין והוא המ"א ועיין במטה יהודה שדחה דבריו ולענ"ד הדין עמו מטעם המבואר לעיל בסמ"ק רס"ה דאסור לתקן כלי עם מים תחת הגזירות מטעם שמה יגביה הכלי עם מים נגד הגזירות ויכנה אותו וה"י שכן שעה מצי להיות רוח עלול שיצא הכלי נגד הרוח. ומה שכתב עוד והעולם נהנין שלא להוליך הנרות מנהכ"י מטעם זה כתב בהלכה ברורה שלדעתו הוא מותר בזה אפילו אם נחמיר דעוין הראשון שהרי כאן אינו מכין כדי לכבדו ואדרבה הוא רוצה שיאיר לפניו וא"כ כ"ו דלא היה הרוח ולא היו פ"ר שיכבה שרי ולענ"ד נראה בהיפוך אפילו אם נקל דעוין הראשון בזה יש להחמיר דהנחה גורם בודאי שיכבה: * נר של בטלה. עיין מ"ב ועיין מאירי ביצה דף י"ב שכתב נר של בטלה כלומר נר שעושין אותו שלא לצורך אלא שיהיה רואים לעמוד בלא נר אפילו בשעה שהם ישינים ע"ש הטעם דאין זה צורך יו"ט כלל מיהו בני אדם ששם מתחמדים לישן אם אין נר דלוק מחצבא דמותר דהו בכלל צורך גופו וכומו דמותר להסם חמין לרגליו וכעין שולחני בש"ס דף ק"ה בילתא אשמו של ר"ג דשרו לה למיפק באלוהיך משום ביעותתא ועיין ס' תקצ"ב במ"א שם. ודע דהמ"א הביא בשם רש"ל דהעולם אין נוהגין נגד של בטלה ויש להם על מה שיסמכוו דהרמב"ם מחיר ע"ש ואם לא להעקבה ע"י משום דרוב הפוסקים מחמירין בזה ובסקיףא דירושלמי עיין ברש"ב בחדושי' ובעצוב"ק וברא"ש וטור ורי"ו ושב"ל בשם רבינו ישעיה דלא הויר אלא נרות של צה"כ וגם הגר"ז השמיט קולא זו ע"כ אין להקל בזה. ודע עוד דנר של יא"ר ציט' אם לא הדליקו עתה יו"ט ידליקו עכ"פ בחדר שאולקין לו דמוסף אורה בחדר ויותר טוב שידליקו צה"כ"י ולא תחשב נר של בטלה ובשעת הדחק אפשר דיש להמיר בכל גווי דהו כעין נר של מזה שהוא לכבוד אצותיו

שער הציון

(לא) הגר"א ונמה שהקשה מ"א ע"י מס"ב כוננו במש"כ שם בסק"ה דלא שרי גרס כינוי אלא במקום פסידא כמ"ש סימן של"ד סכ"ב צה"ה בנאמח אותה הג"ה אין לה מקור וכומו שכתב הט"ו בסוף סק"י בסמ"ק זה דלא מצינו חזר לשיטת זו וגם המ"א בעלזמו סק"ן כתב דהר"ש לא ס"ל שיהא זו עיין במאמר"ר שכתב דאפשר דצו"ט לכו"ע שרי גרס כינוי לכתלה ופשמעויות המוספות ביצה דף כ"ב ועיין לקמיה' וכן הוא ג"כ דעת הא"ר והמטה יהודה כמו שפנאלו לעיל בסמ"ק וצ"ל א"ן הסק"ס המאמר מרדכי להקל עכ"פ צו"ט: (לב) מ"א והעמיקו דבריו הגר"ז וט"א ועיין צה"ל: (לג) כן מוכח בפוסקים: (לד) פוסקים ואפילו ביד אסור: (לה) תוספות ורא"ש והמחבר קצת בזה: (לו) טור ואפילו בכלי שרי. אכן להני שחמירין לקמן בס"י אפילו בפסח אפשר דגם בזה יש להחמיר: (לז) אף דהמ"א מתקפח בזה בכליו הלוט יו"ט כלל להאי דינא עם הדין דס"י צבת אחת ועל שניהם הביא פלוגתא הראב"ד והרמב"ם דלהרמב"ם אסור בכלי ולהראב"ד שרי וממילא לפי מה שסמך המחבר בס"י הרמב"ם ממילא גם בזה אסור: (לח) היטב שיען פתילות חדשות מנעוד יום: (לט) רש"ל כן כתב במאמר מרדכי והגר"ז וק"י והט"ו דכתב דגם זה"ש שרי לא נהירא כן מראב"ד ורשב"א בעצוב"ק ור' ירוחם ובפרט לפירוש יש"ש ברי"ו שגם לכבוד יו"ט אסור עיי"ש וכן להרשב"א מקפא ליה בזה ועכ"פ לכבדו בעלמא בודאי אסור אם לא לשטת הרמב"ם דנר של בטלה מותר וראיתי בפמ"ג שמפרש דכונת הט"ו הוא במדליק בלילה עכ"פ אצל ביום גם הוא מודה וכבר השיגו להט"ו במאמר מרדכי: (מ) רש"ל ומור וקיעיה: (מא) מור"ק וכן מוכח משיבולי לקט בשם ר' ישעיה ועיין ג"כ מ' הראש"ש כלל ה' סימן ח' והנהיג הוה נובע מש"ס סנהדרין ל"ב וכומו שכתב שם הומו' ומוכרז גם צו"ד סימן רס"ה ס"ה צה"ה"ה ובש"ך שם סק"כ כ"א וכ"כ במאמר מרדכי שכתבמה לו שנהגין הימר אלא דכתב שם דמכחו על שיטת הרמב"ם דנר של בטלה מותר ובמאמר זה אינו דבדאי מותר כגון זה שהוא מפני כבוד מזה וכומו נרות של צה"כ"י: (מב) מ' הראש"ש וכ"כ בשב"ל בשם ר' ישעיה:

הערות: (1) שם ס"א ד"ה הרוח:

הנהגות: (א) ר"ל להראות עושה:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובש"ע הרב בסעיף י"ב בקונטרס אחרון אות ד' כתב שיכול לחתך אפילו בכלי.

הלכות יום טוב סימן תקיד

קלד באר הגולה

בי"ט שני (לב) אחר מנחה ואין בזה משום מכין לחול * שהרי בהדלקתו (לג) יש מצוה (לד) לאותו (יג) [נא] שעה (לה) יולתקן (יד) הפתילות והעשיות ביי"ט אחר מנחה אם רוצה להדליק בו ביום מותר וא"ל אסור: ו' אין נותנין (לו) נר ע"ג (טו) אילן מעיי"ט * דחיישין שמא יבא להשתמש באילן: ז' אין פותחין נר של חדר דהיינו בעודו רך כמו בציצים של יוצר למעך אותו ביד לעשות לו בית קבול מפני שהוא (לז) עושה כלי: ח (לה) * אין חותכין (לט) הפתילה לב' אא"כ ע"י שנותן שני ע"ש וכרטי יהודה ודמתי רבי חילא טור בשם הר"ף ורמב"ם בפ"ד

שערי תשובה

[א] שעה. עשה"ט ובהג"ה שם ובהג"ה לזו ככרוביא ודמה דברי המגיה וכחז' ח' אישר חילי אטעלינה ובש"ח י"ב סי' ל"ג כתב שביטל מנהג זה במקומו ע"ש ואעפ"כ ברוב המקומות מחזיקים במנהגם וא"י המושכר להשגים על הנרות הדולקים שלא יהיה איה חלה ח"ו אומר לו השמש בעיוה"כ שלעת הערב ציוה"כ ידליק נרות על המנורה שבהכ"כ וציוה"כ הוא עושה כן מעצמו ואף שגם זה אסור כמבואר בס"י ש"ס מ"מ כיון שהוא לורך חלה קלת הקילו בזה ועיין בצ"ח סימן ש"ו ע"ש ח"ו מ"ה והיכא דאפשר לנעול מנהגא ולעשות ע"ד יותר מושכר יש להחמיר

באר היטב

ל"ה עמ"א: (יג) שעה. משמע אפי' אין שם אדם צבהכ"י שרי מה"ט. ואם הוא סמוך לחשיכה אפילו צביחו שרי להדליק דלר"ך הוא לו צאומו שעה. יש"ש צ"י מ"א. [נאמר המגיה חמדי הייתי משתומם מה שראיתי להדליק נרות צבהכ"י ע"י אינו יהודי משבת ליו"ט צעוד היום גדול לאחר מנחה דלכאורה הוא אסור גמור ומחויב למחות צאנו יהודי כמו שהדין צאנו יהודי העושה מלאכה בשביל ישראל כמבואר בפוסקים אבל חנני ה' יתבדך ללמוד היסר. לפני מה שכתב הב"י בס"י רע"ו הטעם דלא מהני קצף בנר משום שהגוף ישראל נהנה ממנו א"כ כאן לא שייך זה דהא אין רואין להאור צבהכ"י כפי מה שכתבו דבניה ישראל לא מהני קצף. הוא הטעם משום חשד כמבואר שם ובשל רבים ליכא חשדא וזה ברור שם בפוסקים. ועוד כמה פוסקים הר"ן וסיעתו מחזיקין גם בנר בקצף וכדאי לסמוך עליהם במקום מזה ושמתח יו"ט וכמה פוסקים מחזיקין אפי' בחד שבות במקום מזה א"כ יש להם על מה שיסמכו. ומנהגן של ישראל חורה ה"א. ועל היתר זה יש לסמוך ג"כ על מה שנהגין פנים כפור מדליק הא"י נרות צבהכ"י קודם חפלה נעילה ומתפללין לאורם. דלכאורה אין לנו ראיה להחמיר אבל ע"פ דברים האלה יש סמך וסעד גמור להחמיר. כנלע"ד ללמוד וזכות על מנהגן של ישראל: (יד) הפתילות. י"ל דאפי' להעמיד נרות של שעה ללורך הלילה אסור עיין סי' תק"ג מ"א: (טו) חילן. ולמטה משלשה טפחים מותר. עיין סי'

ביאור הלכה

כן מתבאר בח' כתב סופר: * שהרי בהדלקתו יש מצוה^א עיין במשנה ברורה שפילו אין שם אדם והוא ממ"א. ובאמת אף שכן מוכח לכאורה מנכרות ג"כ דהיכא דליכא חזקא הוא משום כבוד ומוכח גם לעיל סימן רנ"ח עי"ש מ"מ אינו מוכח משם אלא דבליה היו דולקין נר צבהכ"י משום כבוד אבל דיוס ואלא בשעת חפלה וגם בשעת שבת הלכו כל הקהל לציטם לא מצינו שהוא כבוד להדליק ועיין צ"י בפירוש דברי הרא"ש והרשב"א ומוכח שפילו דיוס ובהג"ה שאין מתפללים אפי' להרא"ש איכא מזה אלא מ"מ אפשר דמירי שיש אנשים עכ"פ שם ואיכא כבוד ציהכ"י וכן משמע לכאורה מתשו"ר' ישעיה מונא שבצ"ל לכבוד ציהכ"י הוא גם כן משום כבוד הגריות עי"ש והיוו כשיש צ"א שם. ובאמת מבואר בעצוה"ק להרשב"א שחוקר בעיקר דין נר של ציהכ"י דיוס ואפילו בשעת חפלה מכש"כ שלא בשעת חפלה וגם אין שום אדם שם לא ידענא אם יש להקל וצ"ע. ודע עוד דבבב"ט מדד למאור וזכות על מה שנהגו בזמנו להדליק נר ע"י עבד"ם שבבת אחר מנחה כשתל יו"ט אחריו וכבר נזכרו ע"י כמה אחרונים ובעיקר הדבר אינו מוכן לאזה לורך נכנסו הנוהגים בפרט דחוקה להחמיר לדלות בשבת ללורך יו"ט שביו"ט מותר בעצמו להדליק ואי משום שצדין השמשות יהיה אור ציהכ"י כדי שיכנסו ליו"ט בשמחה א"כ הלא יותר טוב שיאמרו לעבד"ם להדליק בין השמשות דשרי עכ"פ לקצת פוסקים במקום מזה כמבואר לעיל סימן רע"ו צ"ב צ"ק כ"ד עי"ש אלא דבאמת דגם בזה קשה להקל דמאי מזה איכא הכא ולענין נעילה יתבאר א"ה במקומו: * אין חותכין וכו'.^א ואם מותר לנתקן ביד ולעשותן לשמים לא נתבאר באחרונים ולכאורה מושגן חותכין משמע דוקא בכלי וכמו שכתב צ"ש בסוגיא זו ובא"ר סי' ק"א אלא דמדאדעתך שה"ס לאשכחתי המירא שפוקה על ידי אור משמע דבשאר גוויי אסור דדוקא הכס דנראה דמכין להדלקה כמו שפירש"י משא"כ בכל הכס עכ"פ עושה אותה לשמים ונראה כמתקן מנהג ונקודות הגמרא מ"ש בספן וכו' ופירש"י שם אלא שצנכ"ם פ"ד מפורש להדיח דדוקא בכלי ביד ולא פירש כשאר מפרשים דקאי אמירא ראשונה דג' להחמיר אלא גדולין את הפתילה אלא אמה דמליק שם ואין חותכין ועלה קאמר בש"ס

שערי הציון

(מג) פוסקים: (מד) מ"א וס"א: (מה) אחרונים: (מו) א"ר צמין רע"ו לדעת רש"י ורוב הפוסקים והוא העיקר [א"ר צמין רע"ו ס"ד וכן מקנה ש"א צמין של"ן]: (מז) א"ר וחמד משה ודלא כמ"א: (מח) גמרא: (מט) ואפילו אינו לורך לפתילה השנית נתן מוכח ממ"א אלא במק"כ דקמחמיר שם צמין וס"ה הכא: (נ) הגר"ו:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף י"ד כתב כהמ"א ב) ובשו"ע הרב בסעיף י"ט אסור לנתק הפתילה ביד.

פ ירושלמי הניחו
הראש"ש צ כריתות
שם ק שם מיתלה
דבר ר טור בשם
הרמב"ם

ראשיה בפי שני נרות (מ) ומדליקה באמצע והוא שיהא צריך (טו) (מא) לשתייה: ט (מב) * א"י
(יז) גודלין את הפתילה (מג) ולא מהבהבין אותה אבל אם אינה קשה כל צרכה יכול למעכה
(מד) בידו כדי להקשותה ומותר (מה) לשרותה בשמן (מו) (שא"ל) צו נר (יח) (לוק) (צ"י) בשם הרוקח):
י * מותר (מז) להסיר (יט) הפחם שבראש הנר כשהוא דולק יאבל אינו חותך ראש הפתילה בכלי:

באר היטב

דק משא"כ בין אלצנעווי שהם גסים ונתפס בקלות גם מהפתילה
קמ"ל דלפ"ה אסור ואין היתר אלא ניפוך ביד ולא חיתוך כלל זה
פי' יפה מאוד. והעולה מזה גם למעשה בנר של חלב או של שעווה
דאין היתר כלל לחתוך הפחם שעל הנר בין אלצנעווי שלו או ע"י
הנר של מספרים השייך לזה וגם ניפוך לא שייך כאן כי אינו שייך
אלא בפתילה שמולקת בתוך השמן שידוע הוא שגראשה נעשה
פחם וכשנוגעין בו הוא נפרד ונופל לארץ וזה אינו שייך בשל חלב
או שעווה אלא דמ"מ יש בו קצת מועלת במה שמטה את ראש
הפתילה באצנעווי שידלק שפיר טפי וכ"כ מו"ח ז"ל לחלק בין נופך
למסיר בין אלצנעווי. ורש"ל כי העולם מזהירן למחוט כל עיקר
ואין להקל להם שמה יצואו למחוט בכלי כעין צבת ואין היתר אלא
לנפך באצנעווי עכ"ל. משמע דלדידיה מותר מן הדין לחתוך הפחם
אפי' בין אלצנעווי אצל למ"ש יש בזה אסור גמור. ומ"מ נראה
שאין להחמיר מלהטות באצנעווי ראש הפתילה קצת כדי שחביר
יפה בדרך הניפוך שזכרנו בשמן ע"כ ל' הט"ז. ועיין בתשובת דרכי
נועם חלק א"ח סי' י"ג שפסק כי להסיר כשהוא ביד ע"ש. וכ"כ
בשנה"ג דמקומותיו והגין להסיר ע"ש ויש ליזהר כרש"ל וט"ז.
ואצל בם' אליה רבה הוכיח להסיר לחתוך הפחם בין אלצנעווי
ע"ש. כחזו המוספות יש למחוט ביד הנשים שלא יכסו האש

משנה ברורה

כדי לקצרה ג"כ אסור דהוא ג"כ בכלל חיקון מנא: (מ) ומדליקה
באמצע. והיו שני נרות דולקות (נא) ולא מוכח או דלמקווי מנא
קמכוין אלא להדלקה בעלמא קמכוין: (מא) לשתייה. דאם אינו
צריך א"כ מוכח דלמקוין מנא קמכוין. ודע דדין זה ה"ה בנר של
שעווה או של חלב שלא היה דלוק עדיין ורואה לחטוב לשנים בסכין
אסור אך להדליק באור באמצע שיעשו מהם שני נרות דולקות שרי
[אחרונים]: ז (מב) אין גודלין וכו'. פי' (נג) כשהורה עבד כלי
ביו"ט ועיין באחרונים דה"ה דאסור להסיר קליעה הפתילה או
באמצע. ויהיו שני נרות דולקות (נא) ולא מוכח או דלמקווי מנא
צריך א"כ מוכח דלמקוין מנא קמכוין. ודע דדין זה ה"ה בנר של
שעווה או של חלב שלא היה דלוק עדיין ורואה לחטוב לשנים בסכין
אסור אך להדליק באור באמצע שיעשו מהם שני נרות דולקות שרי
[אחרונים]: ז (מב) אין גודלין וכו'. פי' (נג) כשהורה עבד כלי
ביו"ט ועיין באחרונים דה"ה דאסור להסיר קליעה הפתילה או

שלו"ס ק"צ: (טו) לשתייה. כדי שלא יהא נראה כמתקן מנא
שהרי הפתילה לא הודלקה עדיין שעושה אותה לכלי עכשיו משה
הוצרכו כאן שצריך לשניהם משא"כ בס"ג בהג"ה שדולק כנר
ומתכוין לקצרה שיכבה במהרה עס"ק ח' מש"ש ועמ"א וט"ז:
(יז) גודלין. וה"ה שאסור להסיר קליעה או נר של שעווה הקלושה
עס"י ש"ג סכ"ו: (יח) דלוק. דכשנר דולק ושרה בתוכה ממעט
שמנה והיו מכבה דמכבה אורו מיד חוס'. ועמ"א: (יט) הפחם.
עיין צ"י ובמ"א ונ"י כתב דפירוש הדברים הוא כך דס"ל דאין
היתר אלא בפחם לחוד אבל לא בפתילה וע"כ חילק בפחם מנא
בין יד לכלי דכשהוא חותך בכלי א"א לנמנע שלא יחתוך מגוף
הפתילה מה שלא נעשה פחם עמו וזה אסור משא"כ אם הוא מנפץ
הפחם ביד או ודאי לא יגע בגוף הפתילה כי הנפץ הוא שמניח
אצנעווי עליהם ומטה אותה לגד הארץ והיא נופלת כי אין לה דבוק
עם הפתילה והוא נופל מאליה אבל אם רוצה ליקח הפחם בין שני
אצנעווי ודאי אסור כי אז קרוב הדבר מאוד שלא ינמנע ליקח
הפחם לחוד בלא מעט מהפתילה ע"כ לא אמר בסיפא אבל חותך
ראשה ביד שהיו משמיע שהוא עושה על ידי חסיכה בין אלצנעווי
וזה אסור ומה דנקט ואינו חותך ראש הפתילה בכלי רבוחא קמ"ל
דע"י כלי אפשר לנמנע יותר לחלק הפחם מהפתילה כי הוא דבר

ביאור הלכה

דלרוב המפרשים שלא פירשו כן אפשר דלא ס"ל בהרמב"ם ובכל גוונא
אסור ומשום חיקון כלי כיון שהוא רוצה בזה ועיין בשמח"א דאם ביה' שנת
במלאכת קורע ובמתקן דוק ומ"מ אפשר לומר דגם לשאר מפרשים שרי
ומשום דמתקלקל קצת הפתילה ע"י היתוך משום דהיא מתמתקת כולה
וצריך לגדלה מחדש ועוד דאפשר דבאלו כלי הוא רק חיקון כלומר יד
ועיין רש"י בד"ה ממעכה ואפשר דגם הוא מפרש כרמב"ם ובר"י מנאמי
ג"כ שכתב ואינו חותכה בסכין ואפשר דגם לדידיה ביד מותר וצ"ע:
* אין גודלין וכו'. עיין מ"ב ומתבאר דלפילו ביד אסור עיין במ"א

להסיר נר של שעווה הקלושה (נג) ואפילו אם מכין לאורך הדלקה: (נא) ולא מהבהבין. להסיר הימין כדי שדולק יפה וגם בזה
(נד) משום חיקון מנא: (מד) בידו. דמקוין (נה) כלומר יד הוא: (מה) לשרותה בשמן. כדי שדולק אפי' יפה צו ביום: (מו) שאין
בו נר דלוק. דכשנר דולק ושרה בתוכו (נו) נתמעט השמן קצת ואחריו בעלמא המתפסק מן השמן שנגר חייב משום מכבה:
י (מז) להסיר הפחם. היינו מה שכבר נשרף ונעשה פחם ועי"י מחשיך הנר (זו) מותר להסירו ומדסתם המחבר משמע (זח)
דאפילו בכלי מותר ומה שקיים אבל אינו חותך ראש הפתילה שם שאני שהוא מגוף הפתילה והוא בכלל (נט) חיקון מנא (ס) וי"א
דכונת המחבר להחמיר בסוף דבריו גם לענין פחם דאסור להסירו בכלי וכ"י מדינא אבל אנו (סא) במדינתנו נהגו להחמיר בין
בנר של שמן ובין בנר של שעווה וכל שער אפילו פחם כל עיקר אפילו פחם בין ביד בין בכלי (סב) ואין היתר אלא לנפך הפחם באצנעווי
שאינו

שער הציון

(נא) רש"י: (נג) מאירי וצ"ע דלמאי קמסיים דעבד כלי חיתוך ליה משום טויה עיין במ"א הלכות שנת כלל כ"ה ואפשר דאי משום טויה לחוד
הלא הוא דוקא כרוחב הסיט כדליתא בשמחה ומשום כלי חייב כל שהוא ראוי להדלקתו. ודע דבמסכתא איתא אין עושין הפתילה ביו"ט משמע
לכאורה דלאו דוקא ע"י שורה אלא כל שראוי להדלקה ע"י עשייתו הוא אסור ולפ"ו אם לוקי מחיבת נמר גפן [שקורין וואטע] ומתחבה
ועושה אותה כמין פתילה ג"כ אסור ואין זה בכלל משמעת ביד דשרי דאם היא מתחבה כמין ומתחבה כמין ודלעילי בם' א"א פאשר דבזה לא החמירו הו"א
הפתילה לשנים אם לא היכי דמנכר שחובתה באור ע"ש: (נד) פוסקים: (נה) רש"י: (נו) בין לפירוש החסופות משום דנעת שמעמעת השמן מתכה
אורה לפי שעה במקום ובין לפירוש הראש"ש דלפילו אינו מתכה אורה כלל ג"כ חייב משום דנוטל מגוף דבר הדלוק לכו"ע שייך הדין הוה: (זא) ואע"פ
שמפילו לארץ והוא כנה מותר כמו שמוחר להדליק הנר להשתמש לאורו כך מותר לבנות מה שמועט ההדלקה ועיין במ"א שכתב ואפשר דלכבות
בדים אסור ור"ל דכונת הראש"ש הוא רק משום שמתכבה במיאל בהמשך הזמן ואף דג"ו אסור להראש"ש ודלעילי בם' א"א פאשר דבזה לא החמירו הו"א
ואינו מתכוין לכן [ואפילו אם נאמר דהוא פ"ר מ"מ הלא הוא פ"ר דלא יתא' ליה וגם כיצוי הוא משא"ל לא גזרי בזה רבנן] וכן משמע מלבוש
דעיקר ההיתר הוא משום שאינו מתכוין לכיצוי: (זח) מ"א: (זט) הגר"א: (ס) ע"ש וכן מסק ה"ט' לדינא ולפירוש הע"ש מה שכתב המחבר ראש
הפתילה הוא לאו דוקא: (סא) יש של שלמה והביאו אותו כמה אחרונים ואף דדעת הטורי וזה דמדינא אסור למחוט באצנעווי והעמיקו אותו אזה
אחרונים וכן משום קצת מתקנת המ"א בסוף דבריו לא העמיקו מפני דעת א"ר שהביא דעת כמה ראשונים שמקילין בזה [ועיין בעצובה"ק
להרשב"א] אכן מלך המנהג נודאי יש להחמיר כי כן כתבו כל האחרונים: (סב) ט"ז ויש"א:

הלכות יום טוב סימן תקיד תקטו

קלה באר הגולה

יא "המדליק נר של יו"ט (מח) צריך לברך אקב"ו להדליק נר של יו"ט:

תקטו דין דברים הבאים ביום טוב מחוץ לתחום. ובו' ט' סעיפים:

א * א'ינו יהודי שהביא (א) * דורון לישראל ביום טוב

באר היטב

צ"ט. אכן האגודה כתב לנסות האש באפר צלילה כדי שימלאו למחר צי"ט וכתב רש"ל וכו' להקל דנר שאין מתכוין הוא:

משנה ברורה

שאינו מוכנה צידים וא"ל שמותר להטות באבצנו את ראש הפחילה כדי שחלק יפה: יא (מח) צריך לברך אקב"ו וכו'. שהלכת נר ציו"ט ג"כ מלוא היא כמו בשבת. ואם חל בשבת אומר של שבת ושל יו"ט. וגם ציו"ט שני של גלויות צריך לנרך:

הנה קודם שנכנס צדיאור זה הסימן אעתיק לשון הגמרא וציאורו בדרך קצרה. איחא בציאה כ"ד ע"ב אמר רב פפא הלכתא נכרי שהביא דורון לישראל ציו"ט אם יש מאותו המין במחזור אסור ולערב נמי אסורין כבדי שיעשו פירש רש"י דהאי אסורין היינו משום מוקפה מדלא לקטן מאתמול אקניניהו מדעתיה ואפילו לר"ש דליה ליה מוקפה בעלמא מודה בזה ע"ש. ומאי דקאמר ולערב אסורין כבדי שיעשו פירש רש"י כדי שלא יהנה ממלאכת יום טוב ומה דקאמר כבדי שיעשו אסורים ומשמע דלאחר כן מותרים היינו אפילו לערב ראשון נמי אע"ג דלי"ט שני הוא ממחין רק כבדי שיעשו ואם קודם הוא נמלא שולקטו בחול ולו השעיהו הסכימו רוב ראשונים ויש מן הראשונים שפירשו מדקאמר כבדי שיעשו משמע דבעינן זמן הראוי לעשייה דהיינו לערב יו"ט שני כבדי שיעשה דלא הוא זמן חול וראוי לעשייה וטעמם דלפיכך התמירו חכמים לאסור כל היום שני וגם אח"כ כבדי עשייה דלא אחרת דמותרין במזל יו"ט ראשון חיישין שמה יאמר לנכרי ציוס טוב ראשון לך ולקוטו לי כדי שיוכל לאכול מה בשני ויש עוד ג"מ צדי אלו השיטות דלרש"י וסיעתא שלו דפירשו דהטעם שהתמירו כבדי שיעשה כדי שלא יהנה ממלאכת יו"ט שני דין זה צין לנני שהוצא בשבילו וצין לאחרים אבל לדעה האחרונה דהטעם שהתמירו כדי שיעשה הוא כדי שלא יבוא לומר לכחמיה לעבו"ם לך ולקוטו לי יש מן הפוסקים דס"ל דזה הטעם אינו שייך רק לענין לאסור כבדי שיעשה למי שהוצא בשבילו אבל לא לאחרים כדודאי לא יאמר לעבו"ם לך ולקוטו לי כדי להנות לאחרים דאין חוטא ולא לו. וממילא לשיטה זו יש קולא לענין אחרים דאינו אסור לאחרים רק יום הראשון בלבד משום מוקפה ולאח"כ מותר מיד וא"ל להמתין אפילו כדי שיעשה ויש מן הפוסקים שסוברין דגם לשיטה זו האיסור כבדי שיעשה כולל צין לו צין לאחרים. עוד איחא שם בגמרא אם אין מאותו המין במחזור מותר להחזיר מותר אסור לתחום אסור. והאי אסור הסכימו הפוסקים דהוא רק לאכול ולהנות מזה אבל בטלטול מותר ונהנה מדלא הוכרי הגמרא דלרין להמתין אח"כ כבדי שיעשה ש"מ דבמחומין הקילו דא"ל להמתין לערב כבדי שיעשו אבל רוב הראשונים הסכימו דגם בזה צריך להמתין לערב כבדי שיעשו אך בזה אפילו אותן הנוהגין להתמיר לענין מחזור כדעה השניה לענין מחומין להגיין להקל כדעה ראשונה דדי להמתין כדי שיעשו לערב יו"ט ראשון בלבד עוד יש קולא לענין מחומין דהנא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר לאכול אותו הדבר אפילו צו ציוס נומ"מ אין לנטול חוץ לד"א ממקום שהינה הנכרי את הדבר לצד אם הניח צבית או צעיר המחוקקת בעירובין דקשיב כולה כארבע אמות, ועתה נבוא לבאר את הסימן הזה בעזה"י:

גם בזה ועיין בשב יעקב סימן ט"ו שלמה זכות על מנהג המקומות שא"י מושגר לכל השנה לכנות הנרות בצה"כ בשבת וי"ט אך אין נכון לכנות ביאור הלכה

שערי תשובה

בכלל עויה דעויה ציד גם כן חייב ואפילו פחות מכשעויה הלא הוא אסור מן המורה וכן מוכח מלשון השו"ע שכתב אבל ממשכה צידו כדי להקשות מוכח דלגלה לכחמיה אפילו ציד אסור ועיין בא"ר: * גברי שהביא וכו'. עיין בשע"ט נכרי שהביא דגיס וכו' מה שכתב בשם הר הכרמל ואין הספר הזה מ"י לעיין צו ולכאורה צ"ע דהלא הביאו המ"א בשם הר"ן דגם גבי במכירה אמרינן דודאי מלשן היום וליכא כאן ס"ס ואם מיירי צעיר שרובא עכו"ם בלא"ה אמרינן דבשביל עכו"ם ליקט ואפשר משום דהלא לישראל חמירא ועיין לקמן בס"י וז"ע בגוף הספר: * דורון לישראל. עיין מ"ב מש"כ דה"ה למכור וכו' כן מוכח מקוביא גבי ליפסח כיון דקחיו דקמפספי וימיתו אקריניהו ושם במכירה הוא אלא לא אמרינן בזה דלדעתיה דנפשיה בשביל הדמים כיון דע"כ"פ הבאחיו כדי שיאכלו ישראל ציו"ט ושם מיירי רק לענין חוץ לתחום וכו"ם בעושה מלאכה בגמרה בשביל ישראל וכן מובאר בצי"י בסמין קי"א בשם הבה"ג ור"א ש דדורון לאו דוקא דה"ה בעושה כדי למכור ע"ש לענין קמה וכן מובאר בר"ן שם ומשה מפורסם היא בתכשיטין והוצא בר"ן בשבת פכ"ג דירק הנמכר צעיר שרובא ישראל אסור ליקט צעיר עד כדי שיעשו. וכן מובאר בס"י כאן וכן מובאר בשו"ע ואחרונים בסמין תקי"ו לענין קמה. וכו' לאפוקי מדעת הח"א שמילך במכירה מתבאר דלדעתיה דנפשיה עשה והוציא זה ממ"א סק"ג מדין קנינה וא"ל לומר כן כנ"ל דיון עושה בשביל שיהנה ישראל ציוס טוב אסור והא דמבואר בסמין רנ"ב דאם עושה מנגלים על המחוק מותר לקנות ממנו בשבת צע"כ צ"ל כמש"כ שם בשם האחרונים דהיינו צעיר שרובא עכו"ם דוקא דאינו עושה בשביל ישראל והח"א דקרק כן מלשון מ"א שכתב דמשמע דוקא דורון אבל אם אינו עושה בתום רק הישראל קצן לו משום וכו' דייק מזה דדוקא בתום וכן הוא מבואר לכאורה דמה לי אם עושה בשביל למכור ולקחת דמיהם או עושה בשביל להשלים פעולתו שקצן עם הישראל אבל צע"כ צריך לחלק דהמ"א דוקא בקצן מיקל והוא דבקצן אין ג"מ כלל לעבו"ם ממי יגיע ליד ישראל דכל אופן יקבל דמי קניניהו אבל במכירה נהי דעיקר כוונה העבו"ם למכור שחורו אבל בשביל זה הלא רובה שגיגה ליד ישראל בנקים שיקח שחורו לו דמים וא"ל כוונתו שגיגה לישראל עכשיו שהוא יו"ט דדומיא לכל מלאכה שעושה עכו"ם בשביל ישראל דאסור אף שנטול דמים פכ"ה מלאכה פכ"ה בשם משנות מהר"ם שגם הוא מקשים לאסור ודלא כח"א. אכן בעיקר הדין אף בקצן גופא שגורד המ"א להחיר מוכח מלשון הליך ומדבר זה גופא שביא המ"א סיעתיה לדבריו והוא מהמרדכי ורלא"ן דמוקמי ההוא עובדא דליפסח דמיירי בקנינה שקללו מנונים ישראלים עם העבו"ם שביאיו קודם יום טוב כדי שלא יהיה בזה לחא דמו"מ ציו"ט ודייק המ"א דא"כ מה זה דקאמר הש"ס כ"ש הכא דלדעתיה דעבו"ם כיון שקללו עם ישראלים הלא לדעתיה דישאל הביא ופירש דהכוונה לדעתיה דנפשיהו שהם עכו"ם ומשום דהוא ע"י קנינה ונדחק בפירושו בזה ע"ש במשנות מהר"ם שזכרנו לאורו של א"י הגדול שמתנו מקור דברי המרדכי מובאר שם כך דכאם שקללו עם מנונים ישראלים כן קללו גם עם מנונים עכו"ם וזהו דקאמר לדעתיה דעבו"ם דכיון דלחמיה להביא עד יום טוב צודאי לאו לדעתיה דמנונים ישראלים הביאו שלא יקחו מהם ציו"ט ורק לדעתיה דמנונים עכו"ם וא"כ מובאר להיפך דלאו לא קללו עם מנונים עכו"ם

(א) דורון לישראל. וה"ה בציאור למכור צעיר שרובא ישראל דרים צה דמן הסתם למכור לישראל הביאו וכן בקצן להעבו"ם מעות להביא לו פירות או דגים מעו"ט והביאו ציו"ט בכולו אסור ולא אמרינן בעכו"ם לדעתיה דנפשיה עבדי כדי להריות או להשליך

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף כ"א ברין אם ישראל קצץ דמים לגוי שיביא לו דגים בעו"ט בעד סכום דמים אלו שקצץ לו ונשתתה הגוי והביא ביו"ט אם הוא בענין שיש להסתפק שמה ניצודו ביו"ט הרי אלו אסורים באכילה ובטלטול עד הערב, ובערב מסתפק הרב אם צריך להמתין בכדי שיעשו, וכו', ואפשר שהם מותרים אף אם הוא יו"ט ב' של גלויות ואם יודע שניצודו מעו"ט אלא הביא ביו"ט כיון שאין בהם איסור מוקצה אפשר שמותר אף בו ביום וכו' ובשעת הדחק יש לסמוך על המתירים.

ב עירובין י"ט [א] (ב) * אם יש ממינו במחובר או (א) בשמחוסר צידה (ג) [ג] (ג) אסור אף למי שלא הובא בשבילו
ג ה"ק וה"ש (ד) לאכלו בו ביום (ה) (ואפילו עבר ונתן לפיו ולעסו אסור לנלו) (ר"ס בפירות המטנה פ"ח מ"ז
סס (מרומו) (ו) ז'אפילו (ג) לטלטלן אסור ולערב מותרים (ו) בכדי (ד) שיעשו (ח) ובשני ימים טובים

באר היטב

(א) שמחוסר. אם הישראל קנה דגים מהאינו יהודי מערב יום
טוב והניח אצל הא"י בלא חותם וציוס טוב רואה שהוא טוב
ויפה כמו הראשון שרי דלא חיישין שהאינו יהודי החליף אם אינו
נהנה בחליפין כמ"ש ב"ד ס' ק"ח. מנן אברהם בס' מקי"ו:
(ג) אסור. משום מוקפה דנמוקה כזה אפילו ר' שמעון מודה:
(ג) לטלטלן. וביש"ס כחז דמלי שני ואילן מותר בטלטול אעפ"י
שאסור באכילה לדין ע"ש והמ"א חולק עליו וכחז דדנדר שאין
לו היחר אכילה אסור בטלטול וכמ"ש סס"ד בה"ה: (ד) שיעשו.
שלא יהנה ממלכת י"ט. וז"ע דאם הא"י אין מיצא בהם רק
הישראל קץ לו מעות שיצא דגים מעי"ט והא"י שהה והביאן ב"יט
אי מותרין לערב מיד דהא אפי' עשה א"י מלבוש ב"יט מותר
ורדים חלק א"ח כלל ד' ס' א' א"י שהביא דורון משרא הדד בעיר
שנמרים אין כבוד מהם גושא"י ו"ל שהלכה למעלה מעשרה ויש להקל
וע"ש בס' א' ז' ג' ועיין בפנים מאירות ח"צ ס' קט"ו בא"י שהביא
עיין בהר הכרמל ס' ט"ו שכתב שגילה להקל אם הביא לישראל דגים

משנה ברורה

להשלים פעולתו (א) כיון דעכ"פ עושה מלאכתו כדי שיהנה הישראל
ביו"ט ועיין בה"ל: (ב) אם יש ממינו במחובר וכו'. דמחמירין
(ג) מספיקא אולי תלשן או לך ביו"ט על דעת להביאן לישראל
(ג) ויש שסוברין דלכ"י אין חולין דנחשו ונילוו מעבר דאין
דרך רוב אנשים לחלוש מעבר לנורח מחר אלא ציומן אם לא
דינר כהן דכמישי כמו בס"ג: (ג) אסור וכו'. כדן (ד) כל
מלאכה האסורה עשה הנכרי בשביל ישראל אסור לכל ישראל
עד לערב בכדי שיעשו וכו' ציוס בלא"ה אסור כזה (ה) דמחמיר
ומחוסר צידה יש בו משום מוקפה (ו) לכו"ע מדלא לקטן מחמיר
מסתמא אקניניה מדעתיה כגורגרות ונמוקין שלא נתייבשו לגמרי
וגם בפירות שקלין לתלוש ואדם מחמיר להן יש בו משום (ו) גזירה
שמה יעלה ויחלוש כמו פירות הנושרין ואפילו לקטן וזקן העכו"ם
לעזמו שייך טעם זה אלא דמטעם זה אינו אסור אלא ציומו אצל
לערב היה מותר מיד כמבואר בס"ב: (ד) לאכלו. וה"ה להטות
בו כגון הדם שנקץ (ח) אסור להריח בו (ט) וכן"ש אלא הנאות:
(ה) ואפילו עבר ונתן וכו'. וה"ה אם בשוגג (י) נתן לחוך פיו

לנלוש דמוקה הוא כשאר אכילה אסור: (ו) ואפילו לטלטלן.
דמוקה הוא וכו' וגם דכיון דאסור באכילה ממילא אסור נמי בטלטול דומיא דטבול וולא דמי לנבילה דאסורה באכילה ושריא
בטלטול תחם חזיה לנכוס אצל הכא לאו דעתיה להשליכה לכלבים וגם דנבילה אין איסורה מחמת איסור היסור ומוטעם זה
אפילו לערב שהוא תחלת יום אחר כיון שאסור באכילה עד כדי שיעשה ממילא נמי (יא) אסור בטלטול ועיין ביוסף ס"ד בה"ה
ובמש"כ שם במ"ב: (ז) בכדי שיעשו. כדי (יב) שלא יהנה ממלאכה שנעשית בשביל ישראל ביו"ט וכיון שממחין שיעור כדי
שהנה בחול שוב אינו נהנה ממלכת יו"ט: (ח) ובשני י"ט של גליות. דמעיקרא מיירי בארץ ישראל שהוא רק יום אחד או בחו"ל
ונעשה המלאכה ביו"ט ז' דממחין עד לערב שהוא חול וכלן הוסיף אף בשני י"ט של גליות שלערב יום ראשון יו"ט הוא אפי'

פ"א

שער הציור

(א) וכלעיל בסימן רע"ו ס"א גבי נר דגם שם לא מהי קץ: (ב) וכלתמיה בס"ג ע"ש במ"ב: (ג) ר"ן בפרק שואל ורשבי"א בחידושו לבינה
בשם רבינו יונה דמטעם זה חשיבין ליה כודאי לקטן היום לאסור בכדי שיעשו ואלו בספק י"ט דעות בין הפוסקין כמבואר בסימן כ"ה ס' ויין
במ"א סק"י"ב שכן טעם אחר קלם אסור מדברי הרבני יונה ע"ש במה שכתבנו בזה: (ד) ר"ן ונחמנוסין וידין נר וכבש המנוצחין שכתב דף
קכ"ב ובש"ע בסימן רע"ו ומש"כ רש"י משום מוקפה כתבו דהיינו לנלוש בזה איסורא אף אם עשה העכו"ם לעזמו וכ"כ האחרונים: (ה) רש"י וז"ל:
(ו) היינו אפילו לאותן הסוברים (סימן תנ"ה) כר"ש דאין מוקפה ביו"ט [רש"י וז"ל] וגם אין חילוק בין שהפירות של עכו"ם או של ישראל [רש"י]
ורשבי"א פרק כ"ב דף קכ"ב ועיין לעיל בסימן ש"י במ"ב סק"י"ג: (ו) חוס' ורמב"ן ורשבי"א ור"א"ה: (ח) גמרא בעירובין דף מ: (ט) כ"כ הית
מזיר והוכיח ממה שכתב רש"י שלא יהנה ממלאכה שנת משמע דה"ה שארי הנאות אסור ממה שעשה העכו"ם בשביל ישראל וכ"כ הרשב"א בענין ה"ק
וכ"כ הרשב"א בעירובין וכתבן זה איחא לעיל בסימן כ"ה סק"י וי"ד ע"ש: (י) דהרי שם איחא בשם ר"י לא משום שהתחיל בהיחר אלא משום
שנעשה כנבילה אליבא דר"א משמע דזה אינו מעלה כלל ואפילו אי נימא כאידך טעמא דצירושלמי דסבדר ר"א משום דהתחיל בהיחר הלא ר' יהושע
פלג עליה וגם זה לא מקרי התחיל בהיחר: (יא) מ"א בשם ר"י ור"א לפוקי ממחרש"ל ועיין במש"כ בסוף ס"ד: (יב) רש"י וז"ל:

הערות: (1) עיין במ"ב ס' תקי"ז סק"ח לענין הנאה מאניה:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף כ"א כתב שהן מותרין באיסור תחומין אף בו ביום להמתירין גבי מנעלים, שבשעת הדחק יש לסמוך
על המתירין, אפי' ביו"ט.

הלכות יום טוב סימן תקטו

קלו באר הגולה

של גליות אם הובא ביום ראשון ימותר (ה) מיד בליל יו"ט שני בכדי שיעשו: (ט) * יש מחמירין ד נפיש"ט שם
למחר (י) עד מואלי יו"ט שני (יא) (טור בשם ר"ת ורש"י ופמ"ג) ונוהגין להחמיר אם אינו * לורך יו"ט
(יב) לורך אורחים וצבה"ג דלא נוהגין (ו) להקל לאחרים שלא הוצא (יג) בשבילן (תה"ד סי' ע"ה).

שערי תשובה

למחר ביו"ט ראשון צבה"ג ליל יו"ט אף בלא קץ משום שאין מוכח
שצדעתא דשראל זה לא אומץ ויש חלון ס"ס ספק אם בשביל כדי שיעשו
ישראל זה וספק אם יניחו היום וספיקא דדינא שיש מחמירין אפילו בדורות
צבה"ג כבדי שיעשו ביו"ט שני משום שמחת יו"ט ע"ש:

ביאור הלכה

מכבר וכמו שכתב הר"ן בשם רבינו יונה (מהרש"ל ועו"ש). כתב
הרמב"ם במהין ופטריות שהביא עכו"ם לישראל ביו"ט נמי אסורין דלמא
תלש ביו"ט וקמ"ל דלא מימא דלא חשבי מחובר כיון שסם גדלים גם
על הענין [בז"ל]: * ויש מחמירין. הוא דעת כמה ראשונים ה"ה הבה"ג
[כמו שהביא רש"י בשמו וצבה"ג שפנינו ספק צדיקא דעת רש"י] ורבינו
יחזקאל הלוי רבו של רש"י. ופוס' [הרמ"ה] הביא זה בשם ר"ת וצא"ו
ורש"י הביא זה בשם ר"ן ואז"ו והביא כן בשם ר"ת מבין ופמ"ג אבל
מ"מ רוב הפוסקים ראשונים קיימי בשטות המחבר דקמס דעת רש"י
לדבר רבנ"ה ורבינו קלוגימוס המובא ברש"י כן הוא גם דעת המחבר
והרמב"ן במלחמות ורש"י ורש"ב צדיקא לעירובין ורש"י וכן הוא
דעת הרמ"ם ומבאר כן גם דעת הרמב"ם בפ"א שכתב צדיקא שמה
שנינו או נלקט ממחומר צדיקא מותר בשני [והלכ"מ ר"ה להשיב את
דברי הרמב"ם לשיטת צה"ג וכמו שמשמע מדברי הגה"מ בפ"ו מהלכות שבת
שצ"ח מדבריו שכתב שם הטעם בכדי שיעשו הוא כדי שלא יאמרו
לעכו"ם לעשות כדי להכין אלא דק"ל נמי הטעם שמה יאמר והוא
בשטות צה"ג ור"ת והצ"ח דהא דברי הגה"מ מדברי הרמב"ם בפ"א
מהלכות יו"ט ונדחק בלחם משנה ליישבו ע"ש אבל פשוטן של דברים
הוא כדעת הרמ"ם וכמו שכתב הצ"ח ומהם שהוכיח הרמב"ם הטעם שמה
יאמר אין הוכחה כלל להחמיר צדיקא ורש"י ופמ"ג ומאחר שכתבו דגם
לרש"י דהטעם שלא יהנה היינו נמי דאם יהנה גורמין שמה יאמר וזהו
מחמירין קושית ר"ת על רש"י א"כ גם דברי הרמב"ם יוכל להפטרם כן
וקא' בשטות רש"י כמבואר בפ"א להדיא] וכן הוא דעת המחמיר וגם
רבינו ירושם כתב דעת רש"י פסוק לעקר וכן הביא הרש"י ורש"י
בשם הראב"ד וגם הריב"ז בפוס' עירובין (דף מ) הביא סיעתא לרש"י
מירושלמי ור"י כתב שגם דעת הר"ף כן כמבואר צדי"ק ועו"כ במקום
שיש עוד דברים להחמיר נראה לכאורה דיש לסמוך להקל בשטות רש"י:
* צורך יו"ט וכו'. היינו כשאין לו מאותו המין דאם יש לו לא מקרי

באר היטב

לנצחו אם קץ כמ"ש סי' רנ"ב ס"ו עמ"א: (ה) מיד. אפילו למי
שהוצא בשביל דממ"ג חד יומא חול הוא: (ו) להקל. וט"ז בשם
רש"י פסק להחמיר ביו"ט שני בכל ענין ולעצמו לצורך גדול
ענין שם וצמ"א. וכשימנן אורחים מעיר אחרת אף הוא בעצמו

משנה ברורה

א"ל להמחמיר לערב יו"ט ראשון אף למי שהוצא בשבילו רק כדי
שיעשו או דממ"ג יום אחד מול הוא דאם יום הראשון קודם הלא
עכשיו מול ודי בכדי שיעשו ואם הראשון מול הלא נעשית המלאכה
צבה"ג וא"ל לשהות כלל: (ט) ויש מחמירין. דק"ל דעיקר האיסור
הוא דא' שרית ליה שמה יאמר להעכו"ם לעשות ולכן אף ביו"ט
שני אסור עד לערב צבה"ג הראיה לעשייה דאל"ה אכתי יש לגזור
שיאמר לעכו"ם לעשות ביום ראשון כדי להכין ליו"ט שני [מפני
(יג) שיועד דאם יאמר לו לעכו"ם ביו"ט שני גופא יהא אסור
להיות בו ביום עד לערב צדיקא שיעשו] אכן (יד) י"א דיש קולא
ג"כ לדעה זו ולדידהו אינו אסור כל יום (טז) אלא לאותו ישראל
שהוצא בשבילו אבל לשאר ישראל מותר מיד צערב יום ראשון
וא"ל להמחמיר אף בכדי שיעשו: (י) עד מוצאי יו"ט שני. והיינו
(טו) ג"כ בכדי שיעשה: (יא) טור בשם ר"ת ורש"י. ט"ס דרש"י
הוא עיקר דעה ראשונה וז"ל והרא"ש [ב"כ צד"מ האר"ן]:
(יב) לצורך אורחים וכו'. שלא הובא וכו'. פ"ה הוא (טו) דהטעם
כיון שלא הוצא בשבילו. והיינו לצורך אורחים שהיו מזה סומכין
על המקילין לדעה זו לאחרים ביו"ט שני (יז) אחר בכדי שיעשה
(יח) אבל צל"ה אין להקל אף לאחרים דהפוסקים (יט) אין
מתקנין צוה. ודע דמה דמחמירין אורחים כאלהם (כ) יש מפרשים
דהיינו דוקא כשהומינן אחר שהביאו הדורין דלא לאו אדעתיה
דידהו הביאו דלאו אורחים שהומינן מקודם י"ל דחשיבא כבדי
ציתו ואסור ועוד כתבו האחרונים להקל לאורחים (כא) מעיר
אחרת (כב) אף אם הומינן מקודם (כג) ואף הוא בעצמו אוכל
עממן מפני כבודם שהיו בכלל מצות הכנסת אורחים וסמכין צוה
אדעה ראשונה דמחמיר ביו"ט שני של גליות אחר בכדי שיעשו
וקודם כדי שיעשו (כד) אין להקל בכל גווני אף לאחרים: (יג) בשבילן. ואם קץ עם העכו"ם מערב יו"ט שני צדיקא לו צומן
היתר והם הביאו לו ביו"ט ראשון יש להקל (כה) ביו"ט שני לאחר כדי שיעשה אף לאותו ישראל בעצמו שהוצא בשבילו. כתב
הט"ז

שער הציון

(יג) אז"ו ומאחר: (יד) רא"ש ור"י צלה"ט נחמ"ד ח"ד [ועו"כ] דבסמ"ח צדי"ק הביא בשם ר"י צמ"צ נחמ"ד י"ב להחמיר דענין בכדי
שיעשו אפילו לאחרים והכא כתב ר"י דלרש"י צריך בכדי שיעשו לאחרים ולר"ת מיד אכן צלחת גם על הרא"ש קשה זה דבפרק כ"כ בסופו כתב דאף
לאחרים אסור והכא כתב שני דיעות צוה דלר"ת שני לאחרים מיד [ואינו אסור אלא ביום משום מוקפה וממילא שם דליכא טעם מוקפה מותר אף
ביום לאחרים לפי סברה הרא"ש דאין אדם חוטא וכו'] ומאחרי צבה"ג שרמו ג"כ לזה: (טו) ט"ז ופשוט: (טו) א"ר ומטה יהודה וכמו שפירש
הצ"ח [וכ"מ מהט"ז] אלא דהוא מיקל במקום שהוא צורך גדול אף לעצמו שהוצא בשבילו דנשמוך צוה על שטות רש"י דמיקל לגמרי ביום שני ובמטה
יהודה אסור צוה וכו"מ מהגרי"א דצוה לא הקל הרמ"א] וכן מוכח מהגרי"א דמפרש כפשוטו דהוא בעצמו אם יש לו אחרים מותר לתת להם דלאחרים
חשיבי ומשום מצוה של כבוד האורחים סומכין להקל על דעת הרא"ש ואף דהמ"א פירש דברי הרמ"א כמהרש"ל מ"מ לדינא אין מדמה דברי הצ"ח
ע"י"ש וצפרט דשאר אחרונים הג"ל החזיקו כן להלכה: (יז) כן מוכח מהמ"ד דהוא מחמיר זה צריך דעת רש"י והלא לרש"י אין להחמיר לו קודם כדי
שיעשה: (יח) כן מוכח מה"ר ומטה יהודה והגרי"א ומאחר מדר"י ודלא דמחמיר ללאורה מהט"ז דעת הרמ"א להקל סתם לאחרים דעת הרא"ש
אלא דהרמ"א קמ"ל דאף אורחים חשיבי כאלהם: (יט) סמ"ק ומרדכי ואגודה [כמו שכתב הא"ר בשמן] וכו"מ מחוס' כמבואר צדי"ק והגרי"א בסק"ס:
(כ) צ"י צמ"י וכן הסכים המ"א לדינא והקל עוד ביחוד מזה לאורחים מעיר אחרת ובלקמיה: (כא) מ"א ופ"א: (כב) הנה המ"א סתם צוה
והעמיקו הסולתן ע"ש והסמ"ח דהיינו כשהומינן אחר שהיו הדורין אונס המה"ס והגרי"א והמ"א מקילים כשהאורחים מעיר אחרת ואין לו במין
להם מאותו המין אף כשהומינן אותם מקודם וחפשי צד"מ האר"ן ומאחרי שגם הוא העמיק חירון הראשון של הצ"ח דמותר לאורחים אפילו כשהומינן
אותם מקודם ועכ"פ נוכל לסמוך ע"י כשהאורחים מעיר אחרת ואף דמהר"ל נראה דמתחמק צוה ומפסעות דברי מהרש"ל משמע דמחמיר אף בכגון
זה דקמס אורחים מעיר אחרת הם מ"מ נוכל לסמוך צוה על דעה ראשונה שהיא דעת הרבה פוסקים והמחבר סתם כוונתו: (כג) מ"א והגרי"א
ומ"א: (כד) וכן פסק מהרש"ל ע"ש וכו"מ בסק"ס ואשר לאחרים: (כה) א"ר דלענין יו"ט שני סומך עממן על המ"א ואף דבציבור הלכה"ה פסקתיו הרבה
על דברי המ"א מ"מ לענין יו"ט שני יש לסמוך להקל ועיין עוד צבה"ג מה שכתבנו לענין קץ:

הערות: (1) לעול ד"ה דורון:

ליקוטי דברי הרב: (א) בשו"ע הרב בסעיף א' כתב דכבר נהגו להחמיר כהרמ"א.

הלכות יום טוב סימן תקטו

ה שם עניוין (יד) * וכן אם הובא ביו"ט שני צריך להמחין במוצאי יו"ט בכדי שיעשו (טו) 'אבל בב' ימים של ראש השנה (טז) או * ביו"ט הסמוך לשבת בין מלפניו בין מאחוריו אם הובא בראשון צריך להמחין (יז) עד מוצאי יו"ט ושבת (יח) בכדי שיעשו (יט) * ושיעור כדי שיעשו היינו (כ) כדי (ו) שילך האי"י (כא) למקום שליטת ויגמור המלאכה ויחזור לכאן * ואם נסתפק לו מהיכן הביאן (כב) שיעורן כדי

באר היטב

מוחר לאכול עמהן דאין זה כבודם שלא יאכל עמהם. עמ"א ונחשבות ב"ח כ"י נ"ג: (ו) שילך. והכל לפי המעשה אם היה

ביאור הלכה

לזכר [מ"א]: * וכן אם הובא ביום טוב שני. המחבר נקט לזון שהוצא ונאמנה ה"ה. אם ליקט העכו"ם או לז' ביום טוב שני והביא חיבב במוצאי יו"ט דלכך להמחין בכדי שיעשו כיון שלקטו היה ביום טוב בשביל ישראל וכן מוצא להדיא בשמ"ק והבא ראה ממנה המרחות בשבת בעיר שרוב ישראל שצריך להמחין לערב בכדי שיחמו וכן מהא דמכשירין ומלא זה ירק ומכר דגם גלילה אסור ליקח עד בכדי שיעשו. ועין גר"א דמיקל היכא שלא היה זה רק אסור תחומין דאין להחמיר להשגיח בכדי שיעשה רק אם הביאן ביו"ט גופא ולא במוצאי יו"ט (והיינו אפילו שלם הישראל להעכו"ם והיה ע"פ נוואחו ע"ש):

* ביו"ט הסמוך לשבת. עין מ"א ח"ל אע"ג דשמי קדושות הן כמ"ס כ"י ח"ו ק"א מ"מ אפי' נשאו או נילדו מאליהן אסור בשני משום הכנה וכו'. ועין במהש"ס שפירש דברי המ"א דקא' על דין השו"ע דקאמר בשבת וע"ו מקשה המ"א דהא ד' קדושות הן ודי בשבת בכדי שיעשו וע"ו חזק דהאסור מה משום הכנה ולפלא דל"כ אחאי הנרץ אח"כ השו"ע כד שיעשו דמשום הכנה אין לאסור אלא בשבת גופא [וראיתי שעמד מה ג"כ בחי' רע"א וישנו בדוחק ע"ש] וגם לפי פירושו קדושת המ"א אין לה שום ביאור דמאי היו אם שמי קדושות הן הוא ממה אופן לשני יו"ט של גלויות ע"ש ונאמנה איתו דומה כלל דהתם מותר בשני בכדי שיעשה לדעת המחבר משום דממ"י יום אחד נאמנה הוא חול ולכן כגון דממחין בכדי שיעשה וכמו שפירש"י דלח"כ לא מהני ליה מעשה העכו"ם שעשה ביו"ט משא"כ הכא דשינוי קדושות ודאית ולא היה יכול לעשות כל יום השבת א"כ אם אחת ממחירי בשבת הרי הנהגה ממלאכת ביו"ט ולכן אסור כל השבת וגם אח"כ עד כדי שיעשה וכמו שפירש"י במ"ב וכן מוצא ב"י להדיא דהטעם מה משום דביום טוב הסמוך לשבת ליכא ממ"י וכו"כ בעו"ס נבדיל זה הטעם וכן העמיק ג"כ הגר"ו טעם זה (ועין בחי' רע"א שצדק ראה דקני בכדי שיעשה בשבת מהא דק"ד בשני יו"ט של ר"ה הסמוך לשבת דקני בכדי שיעשה בשבת אף דשבת איתו ראי' לעשייה ולענין לא דמי כלל דהתם עיקר הטעם משום ללא אמרין הכנה משני ימים מקודם וגם לר"ם דל"כ משום שמה יאמר לעכו"ם לעשות בשביל זה שיהיו לא שיהיו ימים מקודם כמו שכתבו המפרשים) והיה ראי' לנו להחיר בליל שבת מיד קודם כדי שיעשה אלא דאין צדק להקל יותר במוצאי ר"ה לשבת יותר מאילו היה איקלע שני ימים של ר"ה דמי החול דלכך להמחין אח"כ במוצאי ר"ה בכדי שיעשה וכמו שכתב הגר"י סב"א וזו נבדיל לענין אם חל יו"ט שני של גלויות ביום זה ושני ע"ש משא"כ צענינו הלא לר"ך כדי שיעשה מלך הדין שנעשה המלאכה ביו"ט שהיה ערב שבת וא"כ כיון שכל זמן השבת איתו ראי' להחירי במוצאי ר"ה דע דעת הסמ"ק [והוצא ב"י] דלאחרים השיעור כדי ליקטו אחרים דעמו ע"ש דעמו דאין לחלק בזה שיהיו יו"ט וצריך להמחין עד כדי שיעשו במוצאי שבת כדי שלא יהיה ממלאכת העכו"ם אלא לענין דהאסור ואף דשמי קדושות הן דאם ראה יכול לערב לכ"א בשני עמנו ולא הרי כיומא אריכתא וכמ"ס כ"י ח"ו ק"א אפי' אסור מזה לזה משום הכנה ולזון להעמיק בזה רק דינה דתוספות ומפני שצו"ע העמיק דין זה רק לענין אם הביא העכו"ם ד"ו בשביל ישראל אשמעינן המ"א דלענין יום זה גופא אפילו נשאו מאליהן אסור משום הכנה והשו"ע שהעמיק לענין הנאה משום דרעה לאשמעינן דבהוצא בשביל ישראל אסור גם אחר השבת עד כדי שיעשו: * ושיעור כדי שיעשו וכו'. ומשמע מתקומת הפוסקים לדלין דנוהגין כר"ם להחמיר להמחין עד מוצאי יו"ט שני בכדי שיעשה שיעורו ג"כ כמו שכתב המחבר וכתבנו להדיא בחו"ס לשיתם ר"ת. ודע דעת הסמ"ק [והוצא ב"י] דלאחרים השיעור כדי ליקטו אחרים דעמו ע"ש דעמו דאין לחלק בזה וצ"ע דעת הראש"ש והטור כדי שיוכל להביא ממין זה ממקום הקרוב הנמצא סמוך לעיר והמחבר העמיק לדינא דעת הראש"ש והטור [וכתבנו ב"י] ומ"מ במוצאי יו"ט שני [אם הביא בראשון] אפשר דא"ל להחמיר לאחרים בשיעור זה ודי בשיעורו דהרא"ש: * ואם נסתפק וכו'. עין מ"ב

שער הציון

(כו) והעמיק גם בא"ר ובהלכה ברורה דין זה על שמו אלא איתו מוכח מהם שמוספין כן לדינא וגם הגר"ו והס"א לא העמיקו כלל קולא וזו מ"מ נראה דאם יש לזה עוד קצת ספק אם נלקט היום או מעו"ט או שמה לא בשביל ישראל יש למחין להקל הכע"ז: (כו) אחרונים: (כח) מ"א בשם פוס' ופ"ה והנה מיו"ט לשבת האסור מדרבנן לכו"ע דהלא מדאורייתא חזי ליו"ט עמנו ומשבת ליו"ט לעת רש"ל הוא דלדורייתא בפירות שאין נאכלין חוץ מין שאינם ראויין לשבת [ולדעת הראש"ש והר"ן לעולם הוא מדרבנן כמבאר בסמ"ק ח"י] [מ"א] והיה בדגים שאין נאכלין חוץ [בגדי ישע וזמנא] ויד אפרים [וכן בגר"א] מחלק קצת מין דגים לפירות: (כט) הגר"ו וכו"מ ב"י ובעו"ס וכתב עוד דמה אין חילוק בין לו בין לאחר וכשע"ס רש"י דלא אולין במה שיעור ר"ת רק להחמיר ולא להקל וכן פסק גם המהרש"ל ע"ש: (ל) ב"י בשם רש"א: (לא) ע"ש וכן מוכח בס"ז פסקם שם דעת הר"ף דמה שאמר שמואל מיישין שמה חוץ למומה היינו להחמיר: (לב) פרישה והגר"ו וכן משמע במדיוס הראש"א:

קלז באר העולם

התם נספק הבא ממילא אצל הבא כל שנמינו מחובר דרכן של בני אדם ללקוט אותן ביומן כ"ב הר"ן בפכ"ג דשנה ב מעובדא דמחוזא עירובין מ' באר היטב

ראשון של גלויות ואין שייך כאן כדי שיעשו כיוון שלקטן האי"ל לנזר
עצמו. ומיירי בתוך החתום עס"ה. ועמ"א: (ט) אסורים. עס"ה
שכ"ה ס"ו. ועיין אחרונים כאן:

למחוס אלה שאינו ידוע אם בסמוך למחוס או רחוק הרבה אין להחמיר להמחין אלא כדדי שיעור מחוק למחוס: ב (כג) אסור לאכלו וכו'.

המחוס מוקפה כיון שהיה מחובר מעיו"ט בין השמשות ומוקפה למחוס או מפני שהיה מחובר לידה אסור (בג) לכו"ע ובפירות שיש בו עוד אסור מחוס שמה יעלה ומילוט לכך אסור באילנה ובטלטלו: (כד) אף למי שלא הרבא בשבילו. פי' דמחלה חלשן לאו אף דן לעצמו ואח"כ נמלק להביא אסור באחוס היום בין לישראל זה בין לאחר כיון שהאסור צוה מחוס מוקפה אין י"מ ממוה לזה: (דה) לערב מותרין מדי. ואפילו לערב היה יו"ט (לד) נכון שני יו"ט של גלויה דהאסור בראשון מחוס מוקפה מותר בשני ורק בשני יו"ט של ר"ה דאסור גם בשני דיומא איריכתא דמי וגם בשבת הסמוך ליו"ט אסור מחוס הכנה כנ"ל: (כו) שהורבא בשבילו. ודוקא אם הביא מחוק המחוס (לה) אבל אם הביא מחוס למחוס אף דהחלישה היה לעצמו אסור עכ"פ מחוס מחומין מחוס שהוצא בשבילו כדדי שיעשו כמחוס כס"ה: ג (כז) אפילו אם הוא ספק. והי מקאי (לו) געבו"ס שילקט לעצמו דאין לו אלא ליסור מוקפה מ"מ גם בספק אסור דספק מוכן אסור כמחוס כסמיקות חז"י ס"ג ולהכי לא הוסיף כלל המחבר לענין כדי שיעשו כדשלקטן לעצמו א"ש כדי שיעשו כנ"ל כסמיקה הקודם אכן אם ודאי לקטן או דן היום ורק ספק אם לקטן ודאן בשביל ישראל אם לקטן להמחין כדדי שיעשו חלוו במחלות המחוס בסמיקה ש"ה ומהחבר כדדי האחרונים שם דיש להקל לזו"ק מחוס. עוד ומהחבר מחוס מוכן כנ"ל אלא דעבר מותרין מחוס מחוס ס"ס אפילו היום ספק בערב כנו שני יו"ט של גלויה אכן כגברא שביא ודורוין לישראל ואו הביא (לו) למחור בעיר שרובה ישראלן אסור כדדי שיעשו כמחוס כס"ה (לח) דחשבינן להו כודאי נלקטו היום בשביל ישראל: (כח) אסורים. עיי' גמ"י ובאר הגולה דבסמיקה גמ"י שני א"ש ומהחבר מרדכי ע"ז והפ"ח בסמיקה גמ"י כמכר דלמנו ליהוה י"ס למחור מחוס דיש פוסקה שחוריה

מ"ב שכתבו דבין לקולא ובין נחומא ומחוס דס"ל כשיטת הגאונים דבספיקא חזינו המחיר והנה לפי המחבר בסמיקה ש"ה ס"ז דעת ה"ה דסמיקין וקל וע"כ נמ"ב לזו"ק מחוס י"ס למחור ע"כ אם כן גם גענינו אלו וס ספק אם הביא המחיר קרוב מחור המחוס או מחור למחוס א"ש להמחין רק כדדי הבאה שהוא מחור המחוס אם הוא לזו"ק מחוס: א' או צדק דעצמו וכו'. אבל לערב מותרין מדי. עיי' גמ"י שחזר דלמחוס י"ס המחיר כשיעור הרי"י מפלגין דלחין צוה להמחין עד מולאי יו"ט שני כדדי שיעשו וכחז דמן מוכה געבו"ק ור"ן ועיי' צביה מחיר שמה עליו שגמ"י מחור להסוף-גם עייניו געבו"ק ספק הלכות מחומין ומחור דין ג"כ להסוף ומהסין דאין הכרח להחמיר נגד חוס' ומחלומות ור"ן [געבו"ק] וכו': א' אפילו אם הוא ספק. עיי' מ"ב משי"ב דעבו"ס שביא דורוין אין לו ככלל ספק כ"כ המ"א וכן הוא כדדי בשביל שם הר"ן שם רצונו ויהא למחך את דעת רש"י דס"ל דספק לקולא דהביא לדורוין היו כודאי נלקטו היום שאלן דרש"י נלקטו מעצבו (שלל יכמחו) אכן כ"ז לרש"י וסמיקה אכל לדעם האנוסין דאסור כספק מחוס וכו"ג שארי פסיקות אין הכרח לומר דדורוין ודאי הוא רק ספק ואפ"ה אסור וכן משמע בתלמודות בשבת פרק שאל וכו' וכן שספק מהא דדורוין על פרש"י דדורוין היו ספק אם נלקט בשביל ישראל ואפ"ה אסור וכן בגמ"י חשיב ליה כספק אם חלשן בשבת ועיי' בהגמ"א בסמיקה וכו' ובסמיקה חז"י ס"ד שיעשו גמ"י דעמורו כספק ואמר [ועיי' במשה צלה ק"י ש"ד ומעשה שמש"ס שביא לר"ג] דגם הוא ר"ג אין רצונו לקבל הימנו משמע שהיה דורוין ואפ"ה בגמרא חשב ליה דק לספק וכבר עמד צוה במחל מחה ועיי' מהר"ש בסמיקה חז"י שמש"ס דעמורא אכל לזו"ק אין י"מ מדוע דהא לכו"ע אסור דאסור כדדי שיעשו כמחוס כס"ס להדיא או מחוס ודאי לא מעט ספק וכו"ל. אכן זה קשה קמל דאם נחשב הביא דדורוין לספק א"ש להחריב י"ס צוה שני פסיקות אכן לקטן בשבת יו"ט ואם לקטן בשביל ישראל וכיון דאסמיקה כדדי שיעשו א"ש כס"ס נמי מאסורין או מחוסא דחשבו"ס דס"ס שרי וז"ל דאחד מהן ודאי לרמב"ן בתלמודות י"ל דס"ל ודאי לקטניה היום כמח"ס רצונו ויהא רק ספק עבור מן לקטן עיי' ולשמיקה וכן לקטניה החולקים דרש"י המחבר כד"ן י"ל להסוף דעיי' שביא לדורוין חליטן דודאי לקטניהו עזבוו כמח"ס המ"א ורק דספק אם היום נלקטו ואפ"ה אסור מעט ספק ורש"י דס"ל דספק אחד נמי אוליגין לקולא עזבו"ק לענין דורוין שניה כודאי חשבינן כמח"ס המ"א. מ"מ י"ס דמיא לדעת דדורוין גופא כיון לתלמודות וסמיקה חשיב רק כספק אם היה לזה עוד ספק

שער הציון

וְגַם בְּצִידָה. (א) וּבְשׁוּ״ע הִרְבַּ בְּסַעֲיָן ג' וּבְקוֹנְטֵרס אַחֲרֵיכֵן אוֹת ב' כָּתַב לְהַחֲמִיר. (ב) וּבְשׁוּ״ע הִרְבַּ בְּסַעֲיָן ד' אוֹסֵר כָּל סַפֵּק מִקְצָה

(לג) מדברים שיש במינם במחבור (לד) ביו"ט א' של ר"ה שחל להיות בה' בשבת (לה) י"ש מתירים לאכלם בשבת (לו) בכדי שיעשו (לז) י"ש אסורים: הגה ולדין דנוהגין להחמיר בשני י"ט של גלויות נמי (לח) דינה הכי ולענין הלכתא נראה דבשני י"ט של ר"ה (לט) יש להחמיר (י) בשבת אצל בשני י"ט של גלויות (מ) יש להקל בשבת שהוא לאחריו ודוקא בפירות שא"ל הכנה ביו"ט שלפני השבת אצל דבר (מא) שארץ (יב) להכין ביו"ט שני לזכר השבת (מב) אסור מאחר דנהיגין לאסור ואף לטלטל ביו"ט שני אם לא לזכר אורחים וכיוצא בה (מג) ד' (מח) ע"מ: ד' (מח) דבר שאין במינו במחבור (מד) ואינו מחוסר צידה אם בא מתוך התחום מותר לכל ואם באו (מח) מחוץ לתחום אסור לאוכלן (מו) למי שהובאו בשבילו (מז) ולכל

באר היטב

(י) בשבת. כתב רש"י וא"ל כ"ש אצל אם הוצא ביום ו' ארץ נמואל שבת כדי שיעשו: (יא) להכין. כגון דגים שגריסים יסול ובשבת אסור לבשלם וביו"ט שני נמי א"ל לבשלם שהרי מוקלין הם ואסורים אפי' לישראל אחר לדעת רמ"א סק"א. וכתב ע"ז נראה דאין אסור שישלם ביום טוב שני כדי לאוכלן

משנה ברורה

ביו"ט אחר שבת והסית לפי מומו שנקט צער שבת [ואו שהצא דר"ה (מז) והסית לפי מומו שנקט צער דר"ה] ג"כ נאמן מיהו אם היה פירות שאין נאכלין חוץ והצאן (מג) ביו"ט שאחר שבת או שהצאן בשבת והוא מסתמך שנקטו מע"ש אסור לאכלן ביו"ט דלמלא נלקטו בשבת (מד) ויש צוה אסור לאוריתא לדעת איהו פוסקים ואינו נאמן בתפלתא בלחיתא דאורייתא [לאחרונים]: ד (לג) מדברים שיש במינם במחבור. וה"ה (מה) מדברים שמוקלין צידה: (לד) ביו"ט ראשון של ר"ה. ולא נקט ביו"ט של גלויות דאין לשיטתיהם נכ"ל דהותר אפילו ביום שני: (לה) יש מתירים לאכלם בשבת. דלא אמרינן הכנה משני ימים מקודם כ"ל מיום אחד: (לו) בכדי שיעשו. הגם דנשנת לא שייך עשייה מ"מ לא עדיף מאלו אקלע יום חול אחר ר"ה דהיה לר"ך להמחין במוצאי ר"ה בכדי שיעשו [ב"י]: (לז) ויש אסורים. טעמם (מו) דכיון דק"ל בעלמא דשני ימים של ר"ה כיומא אריכתא דמית' הוי כיום אחד לפני שבת וממילא לר"ך להמחין במו"ש בכדי שיעשו (מז) ולדעה זו אפילו נשרו או נילודו מאלוהין ג"כ אסור ביום השבת ולמו"ש מותר בזה מיד: (לח) דינא הכי. ר"ל דיש צוה ג"כ שני דעתו הג"ל ורק יש צוה ג"מ דבשני ימים על ר"ה אסור בשבת לדעת האוסרין אפילו נשרו מאלוהין משום אסור הכנה משא"כ בשני י"ט של גלויות (מח) נשירו מאלוהין ביום א' או לקטן הגוי לעצמו מותר במוצאי יו"ט ראשון מיד כנ"ל בס"ז: (לט) יש להחמיר בשבת. ר"ל כדעת האוסרין לתעלה ועיין "צט"ו שכתב בס"ר רש"י דנמואל שבת מותר מיד וא"ל בכדי שיעשה [אם לא דהוצא ביום ו'] אצל בחדוש רע"א השני עליו דמהרש"ל לא איירי כלל בשני ימים של ר"ה ודעתו דבשני ימים של ר"ה לר"ך

שער הציון

(מז) ובה אין נ"מ אם הפירות נאכלין חוץ או לא: (מח) ודוקא אם הוא יום א' של יו"ט אצל אם הוא יום ב' של יו"ט לית ביה אלא אסורא דרענן לכו"ע ועכו"ם נאמן [לאחרונים]: (מד) טעמם דכיון שאין נאכלין חוץ א"כ אין ראיון לאכליה ביום השבת דהא אינו יכול לבשלן ויכר שהוכנו ליו"ט שאלתיהם: (מה) פוסקים: (מו) ב"ל בשם הרשב"א: (מז) מ"א וס"א: (מח) שם: (מט) ב"י: (נ) לאפוקי של ר"ה דכיום אחד חשיב אסור עד מוצאי יו"ט של ר"ה ולדעת רע"א אסור עד אחר כדי שיעשה: (נא) מאחר מדרבי ומ"ג וס"א לתוך תמיהה הט"ז ומה שהתמיה מטעם הואיל חירטו בפשיטות דטעם זה לא מהני אלא לפוטרו ממלקות אצל מ"מ אסורא יש: (נב) מ"א [והעמיקוהי] הח"ת [וא"ר והגר"ז]: (נג) דלרוב הראשונים מותר ביו"ט ב' אף בחצילה ואף לדעת ר"מ הלא הפסים המהרש"ל לדעת הראש"ש דמותר לאחר שלא הוצא בשבילו אף בחצילה ואף אם נסביר דעת הסמ"ק אלינא דר"מ דגם לאחר אסור נוכל לזכר לזה דעת מהרש"ל דס"ל דאף ביו"ט א' צער מותר בעלמא ועי"ש ע"י עכו"ם בודאי אין להחמיר: (נד) ט"ז וס"א והגר"ז והטעם כמו שכתבנו בזה הקודם: (נה) לאחר שהמחין במוצאי יו"ט א' בכדי שיעשה הגר"ז ור"ל לאפוקי שלא יבשל מקודם אף אם יעשה לבד שבת ג"כ אסור: (נו) לטעם: (נז) ב"י אפילו למירוח קמח שלו: (נח) אף דלמירוח קמח שלו יש להקל והר"מ והלשון העתיקהו לרעה מ"מ רש"ל ורדב"ז מחמירין וכתב בא"ר דאין להקל וגם לדעת מ"א נפק"ו דמיקל לאורחים שמעיר אחרת הא כתב בעצמו דדוקא שני לענין יו"ט שני משום דסמך אבסורא ראשונה דפסק המחבר כוונה משא"כ הכא לענין פוסקים מחמירין ואיירי לענין יו"ט ראשון וגם ב"מ מחמיר לכן סתמתי להחמיר ומ"מ נ"ל דלענין כדי שיעשו אין לאחריהם להחמיר בזה דנלא"ה כמה פוסקים מקילין לענין חומות דא"ל אפילו לדידיה כדי שיעשו ודומיא דכתב המ"א בסק"א ע"ש:

ליקוטי דברי הרב (א) ובשו"ע הרב סעיף ט' כתב כהרש"ל. (ב) ובשו"ע הרב סעיף א' כתב ג"כ ככה. אבל בקונטרס אחרון אות א' כתב דהט"ז מיקל בכל ענין. ולפיכך כשהוא צריך להם לכבוד השבת יש לסמוך על הט"ז וכו'.

הלכות יום טוב סימן תקטו

קלח באר הגוריה

בני ביתו (מח) אבל מותר לטלטלן (מט) בתוך ד' אמות (ג) או בתוך העיר מוקפת חומה פ הראש שם
(נא) או מבצר שידוע שהוקף לדירה (נג) ואחרים (יג) מותרים (נג) אף לאכלם ולערב (נד) (י"ט ראשון) וספ"ד דעיוני
צריך להמתין מי שהובאו בשבילו (נה) בכדי (יד) שיעשו: הגה ומומין אמ"י אפי' לדין שנהגין ע ספ"ד דעיוני
להחמיר (נו) נשאר דברים כמו שנתאר: ו * (נז) בעיר שרובה אינם יהודים (נח) מן הסתם כל המביא ועל
פ"ח נשם הרשב"א משנה פרק ב' דמסירין והרשב"א

באר היטב

(יג) מותרים. ואם היא צהמה ואחר אכול מעט ממנה מותר משנה ברורה

ואוסרין אכן אם זימן (נט) אחר שהציף הנכרי הדברים לביתו יש להקל: (מח) אבל מותר לטלטלן. מאחר (ס) דלאחרים מותרין כלקמיה אין עליהם שם מוקפה: (מט) בתוך ד"א. ממקום שהניח הנכרי ולא יותר שהרי עכ"פ חוץ למקום הם וקנו שציהם שם ואפילו הציף הנכרי לעצמו ג"כ דינה הכי וכדמפורש לעיל סימן שכ"ה ס"ח: (נ) או בתוך העיר וכו'. מהסתמא הוקפה לדירה וה"ה בתוך העיר שיש בה חיקון עירובין שרי דכארכנא אמות דמ"א: (נא) או מבצר שידוע וכו'. דמבצר מסתמא לא הוקף לדירה: (נב) ואחרים מותרים. דגבי איסור תחומין (סא) שהוא מדרבנן לא אחריות רבנן לאוסרה אף על אחרים כמו בס"א שהשווה שם חכמים מדומיהם (סב) וגם דנל"ה אין האיסור של תחומין שיהיה לכל אדם שיהיה חוץ לתחום וזהו הוא צהמה בתחום ואפילו צהמה מחוץ לשלשה פרסאות דלממה פוסקים (סג) יש ע"ז איסור דאורייתא ג"כ לא התמירו אלא למי שהוצא בשבילו [אחרונים]. עוד כתבו דאם היה צהמה והאחר אכול מעט ממנה מותר לשחטה מיד (סד) ומ"מ גם אחר השחיטה איסור למי שהוצא בשבילו דהא אפילו דבר שא"ל שחיטה איסור למי שהוצא בשבילו: (נז) דהא לאכלם. וכ"ל לטלטלם ומ"מ חוץ לד"א (סה) אסור לטלטלם גם לאחרים מחמת שקנו שציהם במקומן (סו) וע"כ אפילו א"א להם לתקן או לבשן אה"כ יטלטלן חוץ לד"א אסור אם לא שהוא לגורן יו"ט דאז יש להחמיר להוציא ע"י נכרי דאזי אלא שבות דשבות במקום מזה. ועיין מש"כ צענין זה לעיל בסימן שכ"ה במ"צ סקל"ז דשי"ן גם לכאן: (נד) יו"ט ראשון. אין ר"ל דוקא אם הציף בראשון (סז) דה"ה אם הציף בשני גם כן צריך להמתין לערב בכדי שיעשו אלא דבא להשיעונו דאם הציף בראשון א"ל להמתין רק צלילה בכדי שיעשה ואפילו לדין דנוהגין כדעת היס מחמירין לעיל ס"א בהג"ה לענין צידה ומחזור דצריך להמתין עד מולאי יו"ט שני בכדי שיעשו הלא לענין תחומין כגי בהמתנה בכדי שיעשה בתחלת ליל שני ומותר לא"י וכמו שמסיים הרמ"א בעצמו לכתוב: (נה) בכדי שיעשו. לפי ערך הזמן ששחטה המציא. ואם א"י (סח) משערין רק בכשיעור הצאה (סט) מחוץ להמתין האי שיעורא דיום שלאחריו ולא כדניסת לילה שאין דרך להציא צלילה מחוץ לתחום ושפיר מטהני מזה אחתי כשהציף לו הנכרי דיום וכתבו האחרונים דמהדמיט הרמ"א להציא סב"א ג"כ צריך מ"מ אפשר דדוקא לענין תחומין לא ראה להחמיר אבל אם היה צו גם איסור דאורייתא שלקט ממחזור חוץ לתחום יש להחמיר. ולדבר מזה או נשתהה הדחק יש להקל בכל גווני: (נו) בשאר דברים. ר"ל צידה ומחזור והטעם דבתחומין סמכין (נא) אע"ה קיימא שם: (נז) בעיר שרובה נכרים. עד עתה כתב דיני דורון ועתה איירי בהציא עכו"ם למכור סחורמו בשוק: (נח) מן הסתם

שער הציון

(נט) כן משמע מח"מ ופשוט: (ס) אפילו הציא למכור בעיר שרובה ישראל או כולה דלכונן איסור אעפ"כ מותר לטלטל דמ"מ הא מותר לאחוס שנתחום מקום שלקט ואפילו ליכא שם ישראל ג"כ שרי דמ"מ אלו איחתי שם ישראל היו שרי כ"כ המאמר מרדכי ריש הסיון ע"ש באורן: (סא) רש"י: (סב) ר"ן בשם הרמב"ן: (סג) היינו לישראל העושה אותן והיה לנו לגזור אף לנכרי שיעשה בשביל ישראל ותמה היות מאיר הא מדינה נכרי נכרי אינם קונים שציהם כדלמא בעירובין מ"ו ע"כ אלא דגורו צעלים דנכרי אטו צעלים דישאל וא"כ אפילו אם היה ישראל עושה דבר זה להציא הנכסים האלו לתחום ג"כ אטו אלא מדרבנן: (סד) מהה"ש: (סה) מ"ו וס"א: (סו) מ"א וס"א: (סז) פוסקים ומ"מ אם הציא ממקום רחוק פשוט שא"ל להמתין רק שיעור הזמן שהולכה בדרך משקדש היום אבל מה שהולכה מעיו"ט אין לגרף ולא גורין שאמר לעכו"ם ב' ימים קודם יו"ט כדו שיוגמר הצאתו ביו"ט כן כתב במאמר מרדכי הנ"ל ע"ש באורן: (סט) כמש"כ לעיל במ"צ סוף ס"א: (ע) עיין מ"א סק"א ומטה"ש: (עא) הגר"א:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סימן שכ"ה סעיף י"ג כתב שביו"ט אין לשער בשיעור זה כלל, רק משער מהלילה של מוצאי יו"ט, ולא מהיום שלמחרת. וגם הרב כאן סעיף ב' כתב ששיעור כדי שיעשו הוא כדי שילך הנכרי במוצאי יו"ט משחשכה מביתו. (ב) ובשו"ע הרב סעיף י"א כתב שאין צריך לשער רק עד כדי שהביא לתוך עיבורה של עיר. (משא"כ לעיל סעיף ב' הצריך כל משך זמן ההבאה).

הלכות יום טוב סימן תקטו

ז טור בשם הרשב"א ק שם ורא"ש פוסקים בשם חמ"י לוי' ר גא"ח ש כל כו והרשב"א נמשכה

(נט) לצורך (טו) הרוב (ס) מביא: הגה (סא) מחלה על מחלה (סב) או שידוע (סג) שלקט לצורך שיהם אסור (נ"י ומ"ג): ז יאם הוא ספק אם באו מחוץ לתחום אם הוא א"י השרוי עמו בעיר * ופירות המצוים (סד) בעיר מותר (סה) ואם לאו (טו) אסור: ח ידבר שאין במינו במחובר שהובא לישראל ביי"ט ראשון של ר"ה (סו) מותר בשני (סז) ור"ה לשבת ויו"ט הסמוכים זה לזה: ט ישראל ששיגר דורון לחבירו על ידי א"י מערב י"ט (י) ונתעכב הא"י והביאם ביי"ט מחוץ לתחום מותר אפילו

באר היטב

די"א דאין הילנה עולה מן המנין ומדלא כתב רמ"א כאן כלום אפשר דדעמו דביום טוב יש להקל והלילה עולה מן המנין וגם בלילה הרבה פוסקים ס"ל דלא ענין כדאי שיעשו בתחומין לכן יש להקל וגם הי"ט מיקל מ"א: (טו) הרוב. ואם יש לחוש שמרצים להביא בשביל ישראל אסור ודוקא כשרואין שמרצים להביא אצל מסתם אין חוששין וכמ"ס סי' תק"י. ומיהו בל"י המוכר דגים אם אנו

ביאור הלכה

ישראלים ממכריו שקומץ עליהם יש לומר דלדעתם הביא אכן מדסתמו הפוסקים דרוב ישראל אסור ולא חילקו בין יו"ט ראשון לשני ש"מ דלא ס"ל הסביר שכתבנו ונבטל דעמי נגד דעתם, ואפילו ברוב עכו"ם יש לכתלה לזכר לקנות מהם מפני סכנת המ"א שאם יקנו ישראלים ביו"ט שמה ירבה להביא בשבילם: * ופירות המצויין בעיר מותר. יב"ש"ה רח" לומר דה"ה לענין מחובר אם יש לאחוז עכו"ם גם פירות תלושין בצינו ופירות מחוברין חוץ לתחום תלין שמתלושין לקח ור"ה לענין דגים שיש לו בצינו שטלודים מעיו"ט לא חיישין שהלך לצורן אצל בל"י המכרם לאסור בכל גווני וכן במ"ג:

הם מרצין להביא אסורין להו לקנות מהם (עד) אצל מן הסתם אין חוששין שמה ירבה להביא גם בשביל ישראל ומותר ליקח ממנו צעיר שרובה עכו"ם. ומ"מ עכו"ם המביא דגים למכור צעיר שרובה עכו"ם (עה) אף במקום שיש לחוש שירבה להביא בשביל ישראל אם נחיר ליקח ממנו כיון שדרך ישראל לקנות דגים לכבוד יו"ט וזה תלוי לפי הענין לפי ראות עיני המורה דאם העיר כולה עכו"ם רק אנשים יחידים ישראלים נמצאים שם אין לחוש לזה: (ס) מביא. ובעיר שרובה ישראל כל כמה דלא ידעין דהביא בשביל עכו"ם מן המכר תלין שכתבנו ישראל הביא שהם רוצה ואם הוא דבר שיש במינו במחובר או מחוסר ידה אמרין דליקט וד בשביל ישראלים לתכור להם ואין להמתין עד כדאי שיעשו וכו"ל בס"א (טו) ולדודו האחרונים דכ"ו צדיה הנכרי כן עיר ואלא חוץ לעיר לצד וללקוט הא נכרי כפרי שהביא סחורמו לעיר נראה דלא שייך כלל לשער צעיר שהביא לחובה אם הוא רוב נכרים או ישראלים אלא אפילו הם ישראלים אוליין בחר רוב עלמא ורוב נכרים הם ואדעתייהו ליקט וד ואף שהביא אותם למכור לעיר אמרין שאח"כ נמלך והביאן לכאן ונל"פ אין להם דין ידה בשביל ישראל ואסורים רק ביו"ט א' משום מוקפה ונבלין שי מותרין מיד ואם הוצא מחוץ לתחום אף דההבאה היה נדחף בשביל ישראל עכ"פ די אם ממתיין בליל מוצאי יו"ט א' כדי שיעשה ונספר מור וקנינה מפקפק ע"י דסוף מעשה במחשבה תחלה ונדחף אדעתא דעיר זו ליקט וד אכן אם היה העכו"ם ידוע שהביא תמיד סחורמו לעיר זו למכור פשוט דלכו"ע אמרין אדעתא דעיר זו ליקט וד: (סא) מחצה על מחצה. דמסתמא (עו) לצורך שיהיה נעשה וע"כ צריך גם כזה להמתין עד כדי שיעשה (עה) וי"א דהו ספק אם בשביל ישראל או בשביל עכו"ם: (סב) או שידוע וכו'. ר"ל דבזה אפילו אם רוב עכו"ם כיון שמכרין בפירוש גם בשביל ישראל אסור ועיין לעיל בסימן רע"ו צב"ה מה שכתבנו בזה: (סג) שליקט. וה"ה (עט) בהביא מחוץ לתחום לצורך שיהיה: ז (סד) בעיר. היינו בזה התחום דכיון שהוא שרי בתחום וגם הפירות מאיין הם בתוך התחום אין חוששין שאלו הפירות הביאן מחוץ לתחום דלדבריהם אמרין כאן נמצא וכו' אלא אם הוא שרי חוץ לתחום אף לפירות מאיין בתוך התחום תלין שהביאן ממקומו מחוץ לתחום וכן להיפך אף שהוא בתוך התחום כיון שאין פירות מאיין שם חיישין שהביאן מחוץ לתחום: (סה) ואם לאו אסור. ואף דספקא דרבנן לקולא אסור בזה (פ) משום דהו דבר שיש לו ממירין לאחר יו"ט וכבר כתבנו לעיל בסי' שצ"ה במ"ג בסקמ"ח בשם האחרונים להקל בזה בערב מיד (פא) ויש שמקלין בעיקר דבר זה ולדידו בספק חוץ לתחום לקולא אוליין וגם ביו"ט גופא שרי. ולדינא עיקר (פב) כסברא א' (פג) ויש שזדו להקל בזה ביו"ט שני משום דהו ס"מ ועיין לעיל סימן תל"ז ס"ג מה שכתבנו בזה ועיין לעיל סימן שצ"ה ביאר המחבר פרטי דינים בענין זה וכו' קר: ח (סו) מותר בשני. כדאי (פד) שיעשו. אע"ג דלענין מחובר ממחרתין בזה לכ"ע וחששין ליה כיומא אריכתא וכלליל בס"א (פה) בתחומין דקילא לא מתמירין בזה: (סז) ור"ה לשבת ויו"ט הסמוכים וכו'. פי' אם ארצה שכתב מותר

שער הציון

(עב) עיין לעיל סימן רע"ו צב"ה מ"ש בזה בדעת הב"י אכן אף שיהיה כונת הב"י מ"מ כיון שהרבה אחרונים העמיקו בדעת הרמ"א והחמד משה והמאמר מרדכי וכו' אין כדאי לכתלה לזו מדבריו אם לא שיעטרף לזה עוד ספק: (עג) אחרונים: (עד) מ"א: (עה) מ"א וא"ר והגר"ז וכו': (עו) מ"א וא"ר והגר"ז: (עז) ב"י בשם סמ"ג והוצא במ"א: (עה) מ"א בשם רש"י ולגירסא אחת היא לנד עיין בשנת קנ"א בנשי" שם ולגירסא זו יהיה קולא לענין כדי שיעשה לדעת המקילים בספק עי"ש בסימן שצ"ה ס"ו [מ"א] ועיין בהגר"ז שהאריך דלדינא עיקר כקצת הסמ"ג וגם רש"י נעננו בזה דרך קנ"א שגירסא אחרונה היא העיקר וכתבנו דמחלה על מחלה משום דעל דעת שיהיה נעשה: (עט) ע"ש וא"ר: (פ) פוסקים: (פא) מ"א בשם יב"ש: (פב) וכמו שכתבנו בסימן שצ"ה דרוב הפוסקים עומדים בקצת זו וכן הכריע הא"ר בסימן זה: (פג) מ"א: (פד) אחרונים ואע"ג דאין שייך כאן עשהי דהא שיהיה יו"ט וא"כ היה לנו לגזור גם עד מוצאי ר"ה כדאי שיעשו כיון דעיקר משום קנס הוא שמה יאמר לו להביאם ודי שנקטו בראשון ולא יומר כיון שהוא דרבנן: (פה) ע"ש והגר"א:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ט"ז כתב בהמקילים ביו"ט שני.

הלכות יום טוב סימן תקטו תקטז

קלט באר הגולה

(סח) למי שהובא בשבילו לאכלם (סט) אבל אסור לכל ישראל לטלטלם חוץ לד"א או חוץ לעיר המוקפת ח שם נרשם ח חומה או חוץ למבצר שידוע שהוקף חומה לדירה: הגה (ע) ודוקא שהיה (ית) דעמו מאתמול דלית ביה איסור מוקפה אבל אם לא היה עליו דעמו מאתמול (עא) אע"ג דלית ביה איסור תחומין (עב) אסור משום מוקפה דכל של ישראל צריך הכנה מצע"י ואפי' למי שלא הוצא נשנילו אסור (צ"י בשם תשו' הרשב"א):

תקטז דין איזה דברים מותרים לשלוח ביום טוב. ובו ג' סעיפים:

א* מותר (א) לשלוח לחבירו ביו"ט (ב) בהמה חיה ועוף אפילו (ה) חיים ויינות שמנים וסלתות (ג) וקטניות א משנה ב'לה י"ד וב"ה

באר היטב

יודע שילך בשבת או ביום טוב אסור. עמ"א: (ית) דעמו. וז"ל הצ"י בשם הרשב"א דהא דמותר דבר שהוצא מחוץ לתחום דוקא בפירות א"י אבל בפירות ישראל אסורים לכל דמוקדים הם דכיון שהן חוץ לתחום הקלוהו הבעלים מדעתן דשל ישראל צריך הכן אבל של א"י א"א הכן עכ"ל. וט"ז ס"י תקי"ח ס"ק ו' כתב דלא קי"ל כן ומתיר בזה ע"ש. וכד"ה המ"א ע"ש. נעיי' בס' אליה רבה

משנה ברורה

מותר במו"ש כדאי שיעשו ואע"ג שחל אז יום א' של יו"ט וה"ה בחל שבת אחר יו"ט ולא שייך כח הכנה: ב (סח) למי שהובא בשבילו. ולא שייך הכא למיגור שמה יאמר לו לעכו"ם להביא דכ"ז נמצא העכו"ם פירומו שצביל ישראל אכל (פו) אין לעכו"ם זה שום שייכות והיכרות לישראל המקבל ורק שליחותה דישאל קמא הוא דעביד. וכתבו הפוסקים דכ"ז דוקא נגמטעב העכו"ם דרך (פו) אבל אם המשלח היה יודע שלא יגיע עד יו"ט להמקבל ה"ו אסור נאכילה למי שהוצא נשנילו ולעורר כדאי שיעשו כיון שנעשה איסור נשנילו. וכתבו עוד דאפילו נגמטעב דמותר מ"מ אם הדורון הוא דבר שיש צמנו מחובר או דגים שיש צמנו מה שנילו היום (פח) יש לחוש שמה החליף עכו"ם נגרוע ממנו שנלקטו או שנילו או אכלו היום ביו"ט ואין לקבל ממנו אלא"כ תחום נחותם וע"ד שנכתב ביו"ד סימן קי"ח: (סט) אבל אסור לכל ישראל וכו'. כנ"ל בסעיף ה': (ע) ודוקא שהיה דעתו וכו'. ר"ל שהמקבל ידע שיגיע לו דורון מפלוני ומק"מ ע"ז: (עא) אע"ג דלית ביה וכו'. פי' (פט) דליכא למיסר משום צא מחוץ לתחום כיון דאין להגביר שום שייכות לישראל המקבל וכנ"ל: (עב) אסור משום מוקפה. ודעת (ג) כמה אחרונים להקל בזה דלא שייך בזה מוקפה להבעלים לא הקדוש דדעת הבעלים היה להקנותם בזה להאכילם לו ומאד המקבל ליכא מוקפה דלא יחא אלא פירות הפקר נצאו מחוץ לתחום שמותר לאכלן אע"פ שלא היה דעמו עליו ואין

שער הציון

(פו) מאירי: (פו) אחרונים ומ"מ כתבו דישאל שקנה מעיו"ט דבר שיש צמנו נמחבר והפקידו ביד עכו"ם בלי תחום מותר למחר ליקח ממנו ולהשתמש בו אף שאינו מכיר היטב אם זהו שהפקיד אכלו לא מחזיקין ריעותא שהחליף בזה שנקט ביו"ט מאחר שמה טוב ורפה כמו שהניח ולית ליה ריעותא: (פט) פשוט ולחם דחק עמנו בס' מטה יהודה וע"ש שגם הוא נחית לזה בסוף דבריו: (ג) מ"א וט"ז ומאמר מרדכי ונהר שלום ועוד אחרונים: (הא) ט"ז בס' תקי"ח ע"ש וצ"ח מאיר הביא סייעתא לדבריו מדברי הרמב"ם ועי' בסיון תקי"ח בסוף הדין דבריו וט"ז ומ"מ הרבה יישבו דברי הרמ"א דכיון דליכא איסור בהצאם הפירות נעשה מוקפה וכהיא דבהמות מדבריות בסיון תקי"ח ס"ג ולעג"ד אדרבה משם מוכח אפסא שהי' מדבריות דוקא אמרו ולא בהצאתם במקרה חוץ לתחום וע"כ מוכח דמשום איסור תחומין לא הי' מוקפה אלא דכיון דשלחם לרעות לכל הקץ הוי כמו פירות שהכניס לאור ומאלי' בנית מאיר בסיון תקי"ח שגג בזה וז"ל. ובמאירי מוצא ג"כ דלא שייך בזה מוקפה שהי' הקשה בדף כ"ה וז"ל וא"י נצאו מחוץ לתחום מפני מה לא נאסר משום מוקפה דהא ודאי אין דעמו של אדם עליו מן הסתם ועיקר הדבר נמשבח שאלה וזו שאין חורב מוקפה אלא נאסר משום שזה לא אכל חוץ לתחום אינו מוקפה למי שהוא חוץ לתחום לאותן הפירות הלכך לא חל עליהו דין מוקפה כלל ומותרין לישראל אחר עכ"ל: (גכ) מ"א וז"ל דאף רש"י דמחמיר שם לענין בהמות הרועות חוץ לתחום מודה הכא דלר"ש הכא שרי דשם הטעם כיון שאין נכנסות לעיר כל ימות הקץ הו' להו כגורגורות ואמורים שהעלן לגג ליבש כדאיתא בגמרא משא"כ הכא וזע"ק על מחמ"ש שמשמע לכאורה מייתי להפך: (ה) רמב"ם וסמ"א וט"ז: (ג) הגר"א: (ג) ע"ש ונמה שמפקפק הא"ר דלית דומה לענינה תמיהני הא הרמב"ם וכל הפוסקים כתבו הטעם דאי בני היה שחטט ביו"ט ונעומדת לגדל וולדות לא שייך זה וכו' והמ"א מוש"כ וכן בעוף סתמי משום דאיתא בירושלמי דסמך תרנגולת עומדת לאכילה אם לא שדעמו נבדא כדי לגדל בנים:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף כ"ב כתב כהמקילים, אפילו שלא בשעת הדחק.

הלכות יום טוב סימן תקטז תקיז

(ד) יאכל לא תבואה (ה) לפי שמחוסרת (ו) טחינה שהיא מלאכה האסורה ביום טוב: **ב** יכל דבר שמותר לשלוח ביו"ט לא ישלחנו (ג) (ו) בשורה דהיינו ג' בני אדם או יותר (ד) (ז) זה אחר זה נושאים כולם מין אחד יאכל אם כל אחד נושא מין אחד (ח) מותר: ג' משלחים (ט) כלים אע"פ שאינם תפורים ישהם ראויים לישען עליהם ואפי' יש בהם כלאים (י) אם הם קשים (יא) ומשלחין תפילין (יב) כיון שראויים להניחם (יג) בחול: הגה וכל כיוצא בזה אפילו (יד) דרך רשות הניסם (טו) מותר לשלחן (כ"ז):

ב טור בשם רמב"ם
ואביו
הר"ש
ג שם בגמ' ד שם
כע"ל ולא נפסקא
ורמב"ם
כע"ל
פסקה
לקולא
ה משנה שם ו שם
בגמ' י"ד ועיין
כ"ד מי ש"ל ו שם
ט"ו בעובדא דרב
שם

תקיז באיזה אופן מותר ליקח ביו"ט מן החנוני מיני מאכל. ובו ד' סעיפים:
א *לומר לחנוני לתת לו ביצים או אגוזים או שאר מיני מאכל ומשתה דינו ביו"ט כמו בשבת (א) (כמו שנתבאר לעיל סימן שכ"ג ס"ד) ידאם הוא אינו יהודי אסור ליקח ממנו דבר שבמינו במחובר או שבמינו מחוסר צידה אא"כ ניכר בהם שלא נלקטו ושלא ניצודו היום וכן לא יקח ממנו ביצים שמא נולדו היום אבל דבר שאין בו משום מחובר ולא משום צידה ולא משום נולד מותר ליקח ממנו (ב) יאפי' הובא היום (ג) מחוץ לתחום וכן קמח שנטחן היום (ג) בעיר (ג) שרובה אינם יהודים (ד) מותר

א משנה ב"ה כ"ט
ב הר"ש שם
כע"ל
ג הר"ש שם
מעובדא דמחבר
עירובין מ ועובדא
דיכרי שם מ"ו

באר היטב

(ג) טחינה. אף דאפשר לעשות מהם תבשיל מ"מ עיקר התבואה עומדת לטחינה ואף שעורים שראויים למאכל אסור וכן פ"י רש"ל וכו' ט"ו לענין הלכה אין לנו י"מ מזה דכל הנהו אין שולחין היינו דרך ר"ה וצנלטול שרי לכ"ע ואנו אין לנו רה"ר עמה לכן משלחין הכל משנה

ברורה

(ד) אבל לא תבואה. בין טעים או שאר מיני תבואה ואע"ג דטעים ראוי לעשות מהן קליזות או איזה מיני תבשיל מ"מ כיון (ד) דקמתן עומדות לטחינה וטחינה אסורה ביו"ט נראה (ה) בהולכתו שהוא לזורך חול ומחוי כמתעסק ביו"ט לזורך חול ואסור ומטעם זה הסכימו (ו) *כמה אחרונים דאסור לשלוח אפילו במקום שיש עירוב: (ה) לפי שמחוסרת טחינה. ואע"ג דשעורים חזין לבהמה בלי טחינה (ו) מ"מ רובן עומדות לטחינה למאכל אדם. אכן אם חזירו צריך היום ליתן תבואה לבהמתו (ח) מותר לשלוח לו במקום שיש עירוב וכדי שלא יהא בו משום אסור הוצאה דהא בשביל בהמה אסור להוציא כדלעיל בסימן תקי"ב ס"ג בהג"ה ויש מחמירין (ט) גם בזה: **ב** (ו) בשורה. דאושא מילתא ונראה כמולכו למכור בשוק. ואפילו דרך (י) מצוי המעורבת אסור לשלוח: (ז) זה אחר זה. לאפוקי כשהוא בערוביאל דלא מקרי כשורה (יא) ל"ש מן הפוסקים דס"ל דכלל גוויי אסור: (ח) מותר. דע"כ לא הו' לכל מין כ"א איש אחד: ג' כלים אע"פ שאינם תפורים. דהיינו בגדים (יב) אצל לא מנעל שאינו חפור (יג) שאין נאותין בו בחול כמו שהוא בלי תפירה: (י) אם הם קשים. בענין שומחר לישען עליו כמ"ס ביו"ט סימן ש"א ע"ש: (יא) ומשלחין תפילין. ר"ל כהן (יד) תפורין ומחוקקין כל צרכן שכן ראוי להיות נאות בהן בחול: (יב) כיון שראויים וכו'. ואע"פ

שאסור להוציא שום דבר ביו"ט כל שאינו צריך לו ואינו מוציא אלא לזורך חול כמו שנתבאר בסימן תקי"ח מ"מ כיון (טו) שהוא נהנה ושמה בזה שמשלח דורותיו לחזירו ה"ו לזורך שמה יו"ט: (יג) בחול. לאפוקי תבואה שנתבאר למעלה לאסור משום דאפילו בחול אינה ראויה ליהנות בלא טחינה: (יד) דרך ר"ה. כדלקמן בסימן תקי"ח דיותר הוצאה ביו"ט כשהיא לזורך קמח לכו"ע: (טו) מותר לשלחן. המאירי הוציא בשם ירושלמי דאין לשלוח חכשיטין של זהב ביו"ט ואפילו בשל כסף מגמגם שם אצל בשיטה מקובצת בשם הריטב"א וצבור זרוע הסכימו שומחר לשלוח חכשיטין כיון שראוי להחלש בהן:

א (א) כמו שנתבאר לעיל וכו'. וע"ש ב"מ כל פרטי הדינים למעשה: (ב) אפילו הובא היום מחוץ לתחום. ר"ל שזבזה לעכ"מ החנוני ודוקא בעיר שרובה עכו"ם דמסתמא בשביל עכו"ם הוצא לו כנ"ל בסימן תקט"ו ס"ו אצל בעיר שרובה ישראל (א) או חיה אסור ליקח ממנו דמסתמא בשביל ישראל הוצא וצריך להחמין עד לערב יו"ט ראשון וצנדי שיעשו וכלעיל בסימן תקט"ו ס"ה: (ג) בעיר שרובה גכרים. היינו שרוב (ג) הלוקחים פת וקמח הם גכרים אצל אס רוב לוקחים פת וקמח הם ישראל ואפי' אסור ליקח קמח דמסתמא אדעתא נטעו אא"כ ידוע שנטען מאתמול: (ד) מותר ליקח וכו'. דמשום מוקף ליכא (ג) דחטים נמי

שער הציון

(ד) מגיד משנה: (ה) מאירי ולבוש והח"א כתב שכן משמע קמח גם מפירות המשה להרמב"ם: (ו) כ"מ מלבוש ומאירי דנתנו טעם דמחוי שהוא לזורך חול וכן הפוסקים לדינא כספר נהר שלום ומ"י אדם וביט מאיר ודלא כט"ו ומ"א ומה שכתב המ"א בשם הי"ש משום הוצאה מרשות לרשות חתמה עליו הא"ר וביט מאיר לדינא שם: (ז) מגיד משנה: (ח) ט"ו ושולחן ע"ש וחס"א: (ט) א"ר ויהי שלום ולזורך נראה דיש להקל דכלא"ה דעת הכה"ק כהר"ק לפסקו כ"ה ותנן או שחם בודאי יש להקל לשלוח דהם עומדין רק לבהמה. ואפשר עוד דבומיני דרוב שבלה שזעל עומד לטוסים ולא למאכל אדם אפשר דיש להקל וצ"ע: (י) והנה המ"א כתב דאפילו בחצר אסור אצל כמה אחרונים מפקפקין ע"ז עיין בספר חוספת שנה סימן ש"ה ס"ח והוצא בחי' רע"א בעניניו וכן מפמ"ג משמע דהוא מקל בזה וכן מהגר"ז ע"ש ואף דהמה"ש מיישב קושית המ"מ מ"מ אם הוא לזורך יש להקל: (יא) מ"א בשם רש"ל וכו"כ הא"ר אכן רש"ל המחמיר כשהוא בזה אחר זה אפילו בשבלה מיניו ע"י ג' בני אדם ואין להקל בשבלה מיניו בהם כ"א כשהם בערוביאל ודעת הא"ר להקל בשבלה מיניו ע"י ג' ב"א בכל גוויי: (יב) גמרא ופוסקים: (יג) היינו אפילו היכי דנקט בסיני נהינו תפירה שאינה כראוי גמרא. ומשמע דבזה לא מקילין מפני שראוי להשען עליו כמו לגבי בגדים שהדרך להניען מחמיו ולשען עליהם: (יד) ענדום הקודש להרשב"א והוצא נא"ר וא"ו וטה"ד מודק ב"מ פתחי עולם שהעמיקו זה אכלים ויתא: (טו) פוסקים: (א) מבוחר לעיל בסי' מקט"ו ס"ו: (ב) וט"ו ס"א: (ג) אחרונים ועוד יש טעם משום דגמרו בדי' אדם:

ליקוטי דברי הרב א ובשו"ע הרב סעיף ה' כתב, דבמקום שמתור בטלטול כגון בחצר א' או בעיר מעורבת, מותר לשלוח כל דבר אפילו מיני תבואה. **ב** ובשו"ע הרב סעיף ו' ובקונטרס אחרון אות ב' כתב דבערוביאל בכל ענין שרי אפילו במין אחד, ובשלהש מינים מותר אפי' בזה אחר זה. **ג** ובשו"ע הרב סעיף ו' כתב: לפיכך אפי' במקום שמתור לטלטל בו בשבת כגון בחצר או במבוי המעורב, אם רבים מצויין שם אסור, ובקונטרס אחרון אות ג' כתב שדווקא אם רבים מצויין שם אז כתב המ"א שאסור.

הלכות יום טוב סימן תקיז תקיח

קמ באר הגולה

ליקח ממנו דאדעתא דאינו יהודי טחני ל' ו'ה"ה (ה) ליקח ממנו (ג) פת (ו) שאפה בו ביום (ו) וכן
אם נאפה בשבת שלפניו (ז"ל): ב' ישראל שאמר לא"י מבע"י תקנה לי יונים (ח) למחר (ט) לא
יפה עושה אבל אם עשה כבר (ד) מותר לאכול מהם ב"ט (י) והוא שלא יהיו (ה) מפריחין אבל
אם רגיל בכך (יא) אסור לאכול מהם דאין זה חשוב דיעבד כיון שרגיל בכך: ג' ולומר לחבירו מלא
לי כלי זה יין דינו ב"ט כמו בשבת: הנה כדאימא סימן ש"כ וי"ה דאסור להטיל גולות צ"ט כמו בשבת
כדאי לעיל סימן ש"כ ע"ל: ד' (יב) לא ימור אדם שעורים ליתן לפני בהמתו אלא משער ונותן לה:

ד חספות נ"ע
כ"ו ועין כמה
שנימי לעיל
ש"ה סעיף ד'
ה טור בשם אביו
הר"ש בתשובה
כלל כ"ד ו' יאמרו
לעיל סי' ש"כ
ו' ציינתי לעיל סי'
ש"ד סעיף ב'
א גמלא בינה י"ב

תקיח דיני הוצאה מרשות לרשות ביום טוב. ובו ט' סעיפים:

א (א) * מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה

באר היטב

(א) פת. מיהו אסור לקרות הא"י לבינו וליתן בעדו המעות
דהוי עובדא דחול ואפי' ע"י א"י אסור לקנות כמ"ס ס"ב י"ש.
ו'ל' דבמקום ששומת הלחם ידוע וא"ל פיסוק דמיס מותר ללקחו
בלא נתינת מעות כמ"ס סי' ש"כ. מ"א: (ד) מותר. ואם יש
לחוש שהוצא ממון לתחום והוא עיר שרובה ישראל אסור:
(ה) מפריחין. פי' שלא יהיו גדולים שכולים לפרות חוץ לתחום
דלא ה"ל מוקצה:

ביאור הלכה

* מתוך שהותרה הוצאה. עין צ"י שהאריך להביא דברי הפוסקים
החולקים בזה וקוצע הדברים בחספת ביאור הוא לדעת המוס'
והרא"ש הוצאה שלא לצורך כלל כהוצאת אבנים וכדומה מה"מ אסור ולא
וההרקה היה מעי"ט או מותר אפילו בעיר שרובה ישראל דהאפי'ה
ששומת הלחם היה ידוע וא"ל עתה לישא וליתן עמו צעד דמי
המקד דל"ה גם גבי ישראל אסור דלעיל ציינתי ש"כ וי"ה ע"כ. עוד
כתבו דאם אינו מאמינו העכו"ם בלי נתינת המעות מותר להניח לו משכון ע"י
א"ל אסור לקרוא העכו"ם לבינו ולהראות לו המעות
שיקח בעצמו דהוי ע"פ עובדא דחול. ואפילו ע"י עכו"ם אסור (ה) לקנות: (ו) שאפה בו ביום. עין צ"י וד"מ שיש שמחמירין
בזה ובש"ע סתם ללהקל כדעת המחמירין וכתב הר"א דאין להקל כ"א בעת הצורך: (ז) וכן אם נאפה בשבת שלפניו. ר"ל דלא
אסרינן ליה משום הכנה שמכין משבת ליו"ט (ו) הואיל דמעיקר הדין אף בשבת גופא מותר לאכול (דף) דמשום חומרא דשבת
מחמירין לעיל בסימן ש"ה ס"ד שלא בשעת הדחק (ז) ע"פ ציוס טוב שלאחריו אין להחמיר: ב' (ח) למחר. ר"ל לצורך יום טוב:
(ט) לא יפה עשה. פי' בין שנתן לו מעות לקנות לו למחר (ח) ובין שאמר לו קנה ממעות שלך ואני אחזיר לך בגל ענין אסור
ואפילו אם הגוי קונה בלא מעות אפי"ה אסור כיון שהעכו"ם (ט) פוסק כסוד המעות צ"ט והעטם דכל מה שאסור לעשות על ידי
ישראל בעצמו אסור לומר לעכו"ם לעשותו צ"ט (י) אפילו אם מזהיר מעי"ט לזה: (י) והוא שלא יהיו מפריחין. פי' דלא ליכא
בהם משום זידה ודכיון שאינם יכולים לפרות הו"ל כניאודין ועומדין אצל אם הם מפריחין איכא למיתש (יא) שנתן נילודו היום ואע"פ
שניאודו בשביל גויס או אפילו ניאודו ממילא מ"מ ידוע דכל דבר שמחוסר זידה מצע"י אסור משום מוקצה וכדלעיל בס"א והומנה
כשאר יוני ישראל אינם רביחין דל ש"כ עכו"ם א"ל הכנה וכדלעיל בסימן תצ"ו סט"ו. וכל זה כשהוצא מחוץ לתחום או אפי' מחוץ
לתחום ובעיר שרובה עכו"ם שאלדעתם הוצאו (יב) אצל בעיר שרובה ישראל ומחוץ לתחום אסור לאכלם עד לערב כדבי שיעשו
וכנ"ל בס' תקט"ו: (יא) אסור לאכול מהם. היינו עד לערב וכדבי שיעשה כדי שלא יהנה ממנה שקנו עבורו צ"ט: ד' (יב) לא
ימדוד וכו'. מפני שנראה כאלו הוא מודד למכור ועיין לעיל בסימן ש"ד ס"ב צמ"ב וי"ה לענין יו"ט:

א (א) מתוך שהותרה הוצאה וכו'. וכן הדין (ב) בהצגה ושימטה ואפי' וצול שהם מלאכות השיטות לאוכל נפש אמרינן בזה מחוץ
וכו'

שער הציצין

(ד) מ"א דע דלעת מה"מ לא המיר השו"ע בפשיטות ליקח כ"א מיד החטוי שהוא לוקח מן נחומין אצל מן הנחתום בעצמו אין להחיר ליקח
צ"ט כ"א בשעת הדחק וכדלעיל בסימן ש"ה ס"ד לענין שבת ע"ש אצל הבית מאיר ובגדי ישע מפקפקין על חילוקו ודעתם דאין חילוק בין חטוי
לנחתום ומאי דהמיר השו"ע כאן בפשיטות כתב הבית מאיר משום דצ"ט סמך המחבר עצמו על דעת המקליין (ועוד טעמים ע"ש) וכו' כח"מ
ולפי דבריהם שלא בשעת הדחק בשבת גם בחטוי אין להקל: (ה) והנה בח"מ כתב שאסור ליתן לעכו"ם מעות מעי"ט שיתן לו פת צ"ט ולעני"ד
אחרי שהחירו חכמים ליתן אצל חטוי רגיל אכלו וליקח ממנו צ"ט ופירש שם רש"י דכיון שרגיל אכלו מאמיתו בלא נתינת מעות צ"ט וא"כ מאי
גרעוהו כשהקדים לו מעות מצע"י ואפשר דסברתו דע"י נשאל המכירה כשלמות אכן מדברי הג"ה לעיל בסימן ש"ה ס"ד דכתב אסור ליתן מעות
צ"ט שיתן לו הפת בשבת משום דלא אדעתא דישאל קעבד וא"כ צ"ט כה"ג דאין לחוש משום אפי' דהא מותרת צ"ט אין לחוש בזה משום
מקח וממכר ולא דמי לסי' דשם העכו"ם פוסק כסוד המעות צ"ט: (ו) צ"ט: (ז) ע"ש וכו' צ"י בשם הרא"ש: (ט) ע"ש והגר"א:
(י) ע"ש והגר"א: (יא) פוסקים ועיין לעיל בסימן תצ"ו ס"ד לענין יו"ט שני. ודע דצ"י בשם תשובת הרא"ש מוכר השיעור דמפריחין היינו חוץ
לתחום ומשמע מזה דכל שאין בהם לפרות חוץ לתחום הו"ל כניאודין ואינם נחשבים כמחוסרי זידה ובחמדם משה מתפלל ע"י מאין מלא הרא"ש
שיעור זה והלא ברש"י פ' אין דקין פירש הגמרא השיעור דמחוסר זידה ולא הוזכר שום רמז מזה ונדעתו דיש ט"ס בדברי התשובה וז"ל אפי' אינם
מחוץ לתחום אסורים וכו' ור"ל אף שלא הוצאו מחוץ לתחום וגם הבור ושו"ע לא הוצירו כלל שיעור הפריחה מחוץ לתחום ועיין בפמ"ג שגם הוא
נשאר בזה צ"ע: (יב) אחרונים: (ב) מגיד משנה וש"פ הוצא צניאור הגר"א וצדעת הרמב"ם בזה יש מצוכה רבה עיין בהלכה י"ג וצמאירי כסוגין:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ד' כתב כהמתירין.

באר היטב
(א) קטן. אפילו לטייל. יש"ש הג"ח מ"א:

ביאור הלכה

החירו אלא הדאיכא טורק קאט. אכן לדעת רש"י הריהו הולאש בנחמין ובי אפילו שלא לגור כלל והולאש אצנים רק מדרבנן אסור וכן הוא דעת הר"ק לפי מה שמגדל הר"ן בפור דבריו וכן כתב הר"ם בדעת הר"ק. כן נראה דעת הרמב"ם וכן הוא דעת ר' ישעיהו הראשון מונב שצ"ל ודבריו ר"ל וכן דעת ר"א. עמלנו ומגדל עוד הר"ן לדרש"י וכן להר"ק. אפילו אסור רבנן לפי כפי הבהלה אלא לגורן שאטו ומציאו לגורן מתר ולא אסרו הכמים אלא אצנים וכדומה שכל"ה מוקשה הם וכן הוא דעת הר"ם אצנים הרמב"ם ונבי"ם שכתב בהרצנו"ם שחטם ולא פירש לדאגים אסור משום דקמין הוא שכר כדל שפסור בשבת וכו' עיי"ש ומוחק מזה דדוקא אצנים ועפר וכה"ג אסור בדכלים וכה"ג אפילו בשבת מותר לאחז נורו בשבת עיין סימן ש"א ור"כ בתנאמר ממרדי בדעת הר"ם. עיי"ש ועיין צ"ח שמרביע שאר פוסקים לא משמע כן אלא ללכל הסבדות מדרבנן עכ"פ אסור כל שאין בו טורק כלל וכן מוכח גם שיטת רש"י לפי מה שהביא החו"ם בסוגין דקנ"ה ור"כ רש"י וכן משמע גם רש"י ע"כ דה"ה הכהנה (ודומה לתלמי דיו הולאש להכנה) וכן מונבא

גירא"ז בעל סיטרה זו עבר"פ מדרגנן אסור אל"כ לנורך היום ואפילו
שלח מנגז ודומה ע"ש ועיין צפ"י כפוביא שכתב להדיח לכו"ע
והרמב"ם עומדים עמוסיה. ומסמיתם לשונו שכתב וכלים ולא חילק י' אפילו
אפילו בתחלה בשלל לנורך וזמן שנדרר הרין לעגלי סיטרה זו ולפ"י
מכנים דבריו דברי המחבר ואינו מצא בשם ר"א וכן נוטה דעת הגר"
להוציא לנורך נכרי וכן דוקא להסיר דס"י עדיכ"פ מדרגנן אסור
בז"י ענזמא לעול סיון קדיש בשם הרה"מ אל לדימא דהמחבר ענזמא
דעת הרה"מ מוקשה דמי ל' מוציא לנורך עכו"ם או מבשל ושאר מלאכה
מלאכות ואי"כ אל דין זה ליתא לגרע דעת הרמב"ם אי"כ ה"ה ביטול גיר"ז וההו"
הי מחייב מלקות ודמי ל' דלנכר עפי וזה"כ הוא וכמו שכתב בקנ"
ועי"כ נראה יותר דבס' המחבר אסור עב"פ מדרגנן אפילו בלילה הוציא
ובזה אמי שפיר טפי שהיה בשאי"ע ולא כתב לשון ר"א ומה שלא הוציא
שכח כלים י"י בזה אמי נורך וכמו שכתב העו"ש. ור"א הוא לפי הוציא
שמעטעל כל הפוסקים חולקים ע"ז ולדידהו הוצאת אבנ"י ודומה דגר
הלא המה הר"ם ור"ם וריב"א [הוצא באר"ו ומשמע שגם דעמו כן וגם
והקמ"א והר"ה ור"ק] [הוצא באר"ו] והרמב"ם בפר מורח הארס ור"א
ומהר"ם בפסחים פ"ק [פירות הארס] מפרש סג דברי הר"ם כשיטת
כדעת שארי פוסקים עיין בסיומן מזה"ל [ועיין גיהר שלום ובתנחל מש
דעת רמ"א וכן נראה ק"מ שפי' הגירא"ז כן בדבריו ואי"כ לא נשאר לנו מ
להחמיר ולנקוט כדעת המחמירים וכן פסק פ"ש: * קט"ז. עיין מ
דהוא נורך מזה הדין לאומו יום מנצחל בחו"ל ולחמר י' ימים דהוא
כתב דבזה חייב מלקות על הוצאתו כאבנים ליתא נורך אולם נפש ול
מותר להוציא שבי"ט לתולו דהוא נורך מזה והלא משהו מפורשם
דקמחל דלף גדול מותר להוציא אל הכונה נאמר ר' כדי לתולו אל
להוציא כדי לתולו נאמר בצדוק ובאופן דלמחר לא יהיה באפילו לעשות
שם מקדש אליהו דומה וי"ט ודליתא בשבת קל"ג וע"א: * רס"ח.
ולנורך שאר דבר מזהו שאינו לנורך אומה היום משמע מכמה פ
אלף דהוא מזהו ומזה"ס מלאוהו בע"ה דפסיקס וכן הטיעו"א שם מחזיק
יכול לעשות מקדש אף דהוא מזהו הוי כמילה שלל שומנה אליהו דומה
מ"א לפי סיומן מזה"ל * קט"ג בשם הר"ם עיי"כ ויכ"פ הדי"א ור"א ונמצא
להוציא עכ"ה כן לגמור משום דהי"ט מייק"כ דבר השי"ן לאומו יוס' ונמצא
מחוק כ"א כשי"ט לו נורך ק"מ וזה לא מייק"כ לדידהו נורך אבל לשיתר רז
ד' ו' דלפילו היה רק לנורך מזהו דרגנן נמי מזהו עי"ש הדי"א: * ק
אפילו גורל שרי להוציא ומה דמניין קטן להודיער כמו דע"כ שמי

(ב) מוכח מתמוס' וש"פ ללה עדיפי מהנאולה: (ג) אחרונים: (ד) וכ"ש אס' יעטרנו לו לאכילה: (ה) הרא"ש וש"פ בשם משובח הגאונים: (ו) עיין צנח"ל לנחמה פוסקים יש בזה איסור מורה ואפילו לרעת המקילין דאין בזה איסור מורה דעת הרבה פוסקים דעכ"פ איסור מדרבנן יש על הנאולה (עיין צנח"ל וד"מ הארור) ולפיכך קסם הרמ"א להחמיר בזה וכן הוא ג"כ דעת הרא"ה המוצא בשה"ג:

הלכות יום טוב סימן תקיח

קמא באר הגוי'ה

אז שמחירא (ב) [א] (ו) שלא יגנובו או שאר פסידא (הגהות סמ"ק ור"י ירוסם) (ז) 'אבל אבנים וכיוצא בהן ד שם ה מדרגה
(ח) אסור: הגה ומותר לשחוק (ג) (ט) נכדור אפי' גר"ה אע"ג שאינו אלא טיוול בעלמא (תוס' ור"י) נספיק דעלה
ירוסם) (י) * ואם הניח עירוב מותר לטלטל ולהוציא (יא) כל שיש לו מורת כלי אע"פ שאינו לצורך היום והסו' בכמותו ז
כלל (ר"ן פ"ג דעניה): ב "האסור לישראל להוציא (יב) שום דבר ביי"ט לצורך אינו יהודי: הגה אכל

באר היטב

(ב) שלא. כגון מפתח של מבינו סמ"ק ז"י. יש"ש אוקר אל"כ (א) שלא יגנובו. ועיין נדבד"ו סי' ט' תקצ"ב אם יש להקל במי
דוקא מפתח לצורך אוכל נפש או כמשיט. וכן הסכים הט"ו וכחז' שירד ביו"ט מהפניה מחוץ לתחום והפניה משנה להשכר והוא
דכל בעל נפש יחמיר לעצמו במקום שאין שם עירוב שלא להוליך מוכרם לישא כלי על כחפיו ע"ש:
עמו רק מה דלריך קח לאוכל נפש בו דיום אכל משום חשש גניבה לא בפרט במקום שיוכל לתת המפתח למי שהוא נאמן לו בצינו דאז
אסור לדי' עכ"ל. ומחזירים אסור להחזירם לבינו אל"כ מושג שמה יגנובו דאז החירו סופן משום מחלתן אכל אם היו מונחים שם
מימים רבים אסור להחזירם לבינו ביי"ט. וראיתי כשיצאין לטייל חוץ לעיר מסקין הסכנים שאין
רגילים עוד לאכול אכל צביר חוץ לעירוב אין קפידא כ"כ כי לא תקנו חכמים ע"ה אלא בשבט שאסור להוציא כל דבר אכל ביי"ט
שמוחר להוציא כל דבר חוץ ממה שאין בו צורך היום כלל בעבור זה לא תקנו עירובי חצירות מהרש"ל ע"ה. וט"ו כחז' עליו דרדאי
סכנים כל היום מיקרי צורך אוכל נפש דאי מוזמן ליה איזה פרי יאכל עמהם ע"ה: (ג) נכדור. ויש"ש כחז' דמנהג רע הוא דאין

משנה ברורה

וכתבו הפוסקים דה"ה דמותר להוציא המפתח שקורר בו האוכלין דוקא גדול שרבים צריכין לו פי' לדרוש צרכים משום דלורך הנחת גדול
לא שימא אלא בני הא [מאירי במדיושין] ועיין לעיל מש"כ בשם אור"י
צוה: * ואם הניח עירוב מותר לטלטל וכו'. אמו לאפוקי צוה מדעת הירע"ה
שהוצא בשעת מקובלת דס"ל דע"ה לא מהני רק לשבת אכל
שחולקין ע"ו וסוברין דלא הותר הוצאה אלא לצורך אוכל נפש ממש או צורך מצוה ושאר דברים השייכים לאותו יום וכנ"ל אכל לא
בשגל הפסד ממון (ט) וכוון להחמיר לנהוג כמותם ונזכר במקום שיוכל למסור הכלים או המפתח למי שהוא נאמן לו בצינו דאז
אסור לדי' [ה] ומ"מ המחזירים שהביאם (י) ביו"ט לנכד"י (יא) ומחזירא מגנבה אע"פ שא"ל להם עוד ביו"ט מותר להביאן לבינו
לדי' דהחירו סופן משום מחלתן דאל"כ לא יצאם בתחלה לנכד"י (יב) אך המחזירים שמונחים במכר נכד"י (יד) כש"ל צריך להם
עוד (יד) ביו"ט נכון להחזירם שלא להחזירם לבינו ביו"ט אע"פ שיש גנבה: (ז) אבל אבנים וכו'. ר"ל סתם אבנים
שאינם מיוחדים להשחמם הו"ל כמו כלים: (ח) אסור. אפילו בטלטול וכ"כ להוציא דלית צוה צורך היום כלל ולכמה
פוסקים חייב מלקות על הוצאתו לר"ה (טו) ואף לכרמלית יש עכ"פ אסור דרנבן: (ט) בכדור אפילו ברה"י. ר"ל אע"ג דעיי' רגיל
להעביר ד"ה ממקום למקום אפי' ומוחר דהוא בכלל טיוול ושחמם יו"ט ורש"ל כחז' דדבר חמיה הוא להחיר זה דאין בו צורך היום
כלל אלא שחוק של ילדים והנה להם אכל לגדולים שנהגין כן מנהג רע הוא דאין זה שמחה וטיוול אלא שיחת ילדים וקלות ראש ובלא"ה
אין דין זה מוסכם לכו"ע דעת המחבר לאסור כמבואר לעיל בסיומן ש"ה סעיף מ"ה. ולענין שאר מיני שחוק (טו) דינן כמו
בשבת ומבואר לעיל בסיומן של"ה סעיף ה': (י) ואם הניח עירוב וכו'. ר"ל שהניח עירובי חצרות מלכד מה שעשה שחוק מציאות
בעיר דאז מותר לטלטל ולהוציא מחצר לחצר אפילו דרך המצר ומשמע דאם לא הניח עירובי חצירות אסור להוציא דבר שאין בו
צורך היום כלל אפילו מחצר לחצר או מצית לחצר ועיין לעיל סיומן טע"ו בסופו ולקמן בסיומן תקכ"ח דסתם המחבר (יז) דעת
הפוסקים דלא תקנו עירובי חצרות כלל ביו"ט ומותר להוציא מחצר לחצר או מצית לחצר אפילו דבר שאין בו צורך היום כלל והרמ"ה
בעיניו סתם דעת המחמירין צוה (יח) ולפלא שלא הגיה שם כלום. ורש"ל כחז' שנהגין שלא לעשות עירובי חצרות בעיו"ט
ודעת המחבר ואין לשנות המנהג ומ"מ לבתחלה כשמערב ע"ה צע"פ לכל שבתות השנה יכלול גם יו"ט ויאמר ולכל יו"ט כדי לאכל
גם דעת המחמירין. ודע דאף הכלים השייכים לאוכל נפש כגון סכנים וכו' (יט) אם כבר גמר שערותיו ולא יצטרך עוד לאליהן
אסור להוליכן עמו גר"ה או בכרמלית (כ) לר"ש מקליין בסכנים שמה יודמן לו איזה פרי לחמון צו (כא) מיהא לא ידוע לו צריכה
שלא יצטרך לסכין בהליכה זו כגון שהולך לנכד"י וכו' אסור להוליכו עמו לדי' (יא) כל שיש לו תורת כלי. אכל אבנים
וכה"ג אסור משום מוקצה: ב (יב) שום דבר וכו'. ר"ל אפילו (כב) של אוכל נפש דלא עדיפא מציטול דאסור גם כן לצורך עכ"ה

שער הציון

(ו) צ"י בשם הגהות סמ"ק: (ח) הרא"ש והטור והר"ה במדיושין ומהר"ל והסכים עמו מהרש"ל ונשה"ג הוצא שמי דעות צוה ע"ה: (ט) ט"ו
וש"א: (י) פוסקים: (יא) רש"ל ופרישה וכן מוכח מד"מ: (יב) היינו לדעת המחמירין משום גנבה: (יג) דאם צריך להם לומר בצינו שירות
ותשבות לכו"ע מותר להחזירם לבינו. בלי חשש גנבה: (יד) ר"ל ביום זה אפילו אם צריך להם ליום שני של יו"ט: (טו) כמותות דף ז' בתוספות
ד"ה מתוך ע"ה והוצא דבריהם בלחמיהם: (טז) מ"א וש"א: (יז) כדמוכח מדברי הרה"מ בהלכות עירובין דא"ש עירוב כלל דכל מה שמוחר לטלטל
מותר להוציא מחצר לחצר בלי עירוב וכי"מ מדברי הר"ן פ"ק דעלה [והוצא צ"י] בענינון אמנם הרשב"א חולק על הר"ף והרמב"ם צוה וס"ל דגם
ביו"ט צריך עירובי חצרות לכלים שא"ל להם כדלחמיה שם ברי"ן [מאחר מדרב"ם בסיומן תקכ"ח] ונשאר שם צ"ק על לשון הב"י שם ע"ה: וכ"כ הגר"ה
בענינו לדעת הר"ף והרמב"ם והרא"ש א"ש עירובי חצרות אף לדבר שא"ל כלל לאותו היום והטעם כיון דרוב הוצאות מאי מה שצריך לאותו יום
לא הצרכו חכמים ע"ה אף להמיעוט שאינו מאי כמו שכתב הר"ן: (יח) מאחר הג"ל: (יט) רש"ל והוצא במ"א. ודע דמה שכתב גרש"ל חוץ
לעירוב דשרי אין הכוונה חוץ לצורת הפתח שבעיר דהלא זה דומה ממש לחוץ לעיר דאסור אלא בעיר המוקפת חומה ועירוב קחא אנשי בעיר צריכה
ע"ה וקאמן לא עירוב דבזה אין לפקפק כ"כ משום דכמה ראשונים מקליין בלא עירובי חצרות כלל [שולחן ע"י שטיס] והדין עמו סתם מוכח להמעיין
שם בפנים דיש"ש וספר צוה מלכות איזה חצרות שחמיה עליו: (כ) ט"ו וא"ר: (כא) הגר"ה ופשוט: (כב) לנאורה לפי דעת המחבר בס"א דמחזיק
שהותרה וכו' הותרה שלא לצורך לגמרי ליחא לדין זה וכן הביא בלחמיה צ"י לעיל סיומן תקצ"ב בשם הרמ"ה לדעת הרמב"ם וכבר עמדו צוה במאמר
מדרבי וצ"ד אסור ומוכח מה דגם להמחבר עכ"פ מדרבנן אסור הוצאה שלא לצורך כלל וזמנו שזדנדו בנה"ל בריש הסיומן. אלא דלפי מה שהבאנו

הערות: (1) עיין סי' ש"ה לענין לטלטל שלא לצורך כלל ועיין במ"ב סי' רנ"ד ס"ק ת"ג לענין לטלטל יין לצורך מחמר:

ליקושי דברי הרב א' ובשו"ע הרב בסעיף א' כתב ואצ"ל שאסור להוציא לר"ה או לכרמלית דבר שאין בו צורך יו"ט כלל כגון מפתח
של תיבתו שמעתי מונחין בתוכה או שמונחין בתוכה שאר דברים שאצ"ל לו בו ביום וכו'. ב' ובשו"ע הרב בסעיף א' כתב כהמקליין.
ורק אם ידוע לו שלא יצטרך לסכין בהליכה זו או אסור.

ו' מומרה דאמורא
פליג כ"ח ז' שס
וכריכה ח' משנה
שס ט' וכו'

מותר (יג) לשלוח לו ע"י אינו יהודי כגון שצריך להחזיר משכון (יד) לאינו יהודי אלס (טו) וכדומה לזה (מרכי ספ"ק דבינה וכו') בשם מוס' פ"ק דכמוצות: ג * לקח עץ (טז) שאינו מיוחד לשפוד וצלה בו בשר (יז) אסור (יח) לטלטלו אח"כ (יט) שאינו כלי (כ) * אלא שומטו (ד) ומניחו בקרן זרית (כא) כדי שלא יזקוק בו (כב) * אפי' אין עליו בשר כלל: הגה (כג) ולזקק (ה) אוכל נפש מותר לעטלו הכל (כד) אפי' מוקפה (רמב"ם פ"א ומדרי ר"פ בכל מערבין): ד (כה) "מותר לטלטל סולם

באר היטב

ללוח בו שנית בשר מותר. ט"ו: (ה) אוכל. פי' כשצריך למקום השפוד להעמיד שם קדירה מותר לטקוק:

משנה ברורה

כדאיחא לעיל בסיומן תקי"ז: (יג) לשלוח לו וכו'. אף דאמירה לעכו"ם שבות במקום לזרך כהא גוונא סמינן אפוסקים דר"ה שלנו כרמלית הוא והו' שבות שבות במקום לזרך ושרי וכמבואר בסיומן ש"כ ס"ב: (יד) לנבדו אלס. ואפילו לית ביה חשש סכנה: (טו) וכדומה לזה. כגון מפני דרכי שלום וכנ"ל שם: ג (טז) שאינו מיוחד וכו'. ולא הכינו מנענע לכך ומ"מ מותר להשתמש בו לזרך זה וכדלעיל בסיומן תקי"ז ס"ג בהג"ה ומיירי שהיה עץ יבש שראוי להסקה וכמו שנתבאר שם במ"ב ס"ק כ"ב: (יז) אסור וכו'. דע"י הגליה נעשה השפוד מאוס ומוקפה ואף להמתירין מוקפה ציו"ט (כג) דעת כמה אחרונים דהא אסור משום שאין עליו מורת כלי: (יח) לטלטלו. אם אינו צריך (כד) עוד ללוח בו או (כה) להסיר בו תנורו דעיים לא ניתנו אלא להסקה וכה"ג: (יט) שאינו כלי. ר"ל דע"י שנושה בו מעשה שפוד (כו) לא נעשה כלי: (כ) אלא שומטו. ר"ל שאינו ראוי לטלו אחר גליתו ולהניחו כדרכו אלא שומטו (כו) מהר בגרייה ועלול מן הצד עד שיעצירו מלפניו לזרן וי"ט: (כא) כדי שלא יזקוק בו. וכהיהא דלעיל סימן ש"ח ס"ח לענין קוץ צרה. ומיהו התם לא הצרכו טעול מן הצד משום דהוא (כח) היקף דרבים: (כב) אפילו אין עליו בשר כלל. וכו' צמונת במקום שעוברין צ"ב שם וכמו שכתב המחבר כדי שלא יזקוק הא אם מונח מן הצד (כט) אסור לזו אותו: (כג) ולצורך אוכל נפש וכו'. כגון אכניס או עפר המונחים לפני פירות מותר לטלטלם ולהסירם כדי לצוא אל הפירות וכמו שנתבאר לעיל (ל) סוף סימן תקי"ט וה"ה בעניינו מותר לטלטל העץ ולהסירו ממקומו שמונת אם צריך להעמיד שם אוכל נפש וכדומה בשביל שמחת יו"ט. וכו' בשביל אוכל נפש שמחת יו"ט הא לזרך גופו ומקומו צעלמא אסור וכדלעיל בסיומן תקי"ז ס"ג והנה לפי מה שכתבנו שם במ"ב סק"ל דעת כמה אחרונים דהוא רק למאן דאסר מוקפה אצל ל"א בסיומן תל"ה

שער הציור

לעיל סימן תקי"ז צב"ל בשם חיה פוסקים מלאכה צעור נכרי גרע טפי ואפשר דבזה לכו"ע אסור ואפילו מדאורייתא ולענין לזרך שחמו ע"ש צב"ל ועיין בפני' ובק"י בסיוניא דבינה י"ב שכתבו ג"כ כעין זה ולפ"ו אין רחיה להוצאה שלא לזרך צעלמא. ומיהו להפוסקים שצב"ל צב"ל סימן זה דהוצאה שלא לזרך כלל מדאורייתא אסור צודאי גם בנ"ד אסור מדאורייתא לכו"ע: (כג) מוס' ור"ן וכו"פ רש"ל וכו' והג"ה: (כד) דאם צריך ללוח מותר ליקח כדי ללוח אצל לא מקודם לזה [פמ"ג]: (כה) במכל שכן ללוח בו דהמירו רק משום מה לי ללוח בו מה לי ללוח בנחלתו וכדלעיל סימן תקי"ז ס"ג ע"ש: (כו) ולהי' מותר ללוח בעץ שאינו מוכן ולא דמי לסיומן תקי"ז ס"ג ע"ש: (כז) כן פירש"י בהיהא דשומטו ואלא שרש"י סב"ר דלפי מקנה דבינה מותר אפילו טעול גמור והטור שכתב כן עיין צ"ח וכן פי' הב"י דעת הטור שזה דברי המחבר. ודע דיש קצת מפרשים דהא שומטו הוא כדרכו ור"ל שזקוקו חייב מתחית הגלי ומניחו עיין במארי לחד לישנא ובחידושי הרשב"א הביא זה בשם המוס' ולא צריכא לפ"ו לתקן בין ההוא דהא להיהא דקדק מיהו צעבורה העתיק לדינא כפירש"י ע"ש: (כח) חמד משה ולפ"ו אם נמלא שפוד בשבת ברה"ה יהיה אסור לטלטלו פחות פחות מד"א וכו' במארי לאסור ור"ל דלע"ג דממדי ליה לקח לא דמיון גמור הוא שאין היקף מצי כ"כ: (כט) צעורה: (ל) סוף ש"כ: (לא) רש"ל וכו' והג"ה וכו' עיין במארי שרצה לומר ג"כ מתחלה דלזרך גופו ומקומו מותר לטלטל השפוד אף לדעת רש"י דעטם שמואל הוא משום דהוא מאוס אסור אף לזרך גופו ומקומו והיינו צירוף העטם דאין עליו מורת כלי כמו שכתבו הפוסקים ובחי' הרא"ה הסכים ג"כ דהעטם הוא משום דהוא מאוס וכן בר"ן ובאר זרוע וע"ש בר"ן דהא אסור אף למאן דלית ליה מוקפה צעלמא:

זה שמחה וטיוול לגדולים אצל לקטנים אין מוחין. וי"ל דשאר מיני שחוק דינן כמו בשבת עס' של"ח. מ"א: (ד) ומניחו. ואם רואה

ביאור הלכה

ליו"ט דברים שיש בהן זרך הלא מותר אף בלי עירוב ולא תקנו כלל לדברים שאין זרך בהם ואפילו עירב לא מהני: * לקח עץ שאינו מיוחד וכו'. אצל אם הוא מיוחד ללוי בין אם הוא של עץ או של מתכות מותר כלי עליו ומותר לטלטלו בכל ענין שירצה בנ"י וכו"כ הרשב"א ע"ש ומפמ"ג ממשע דרק לזרך גופו ומקומו מותר בכל הכלים [היינו שמתלכמו לאסור] ועיין בחידושי הרשב"א ובחי' הרא"ה שפרשים הסוגיא בשפוד של מתכות עי"ש מה שהאריכו בזה ואנו פירשנו לפי פירוש הטור וכמו שהעמיקו המחבר וכו': * אלא שומטו. עיין מ"ב ומה שחלקנו בין נ"ד להיהא דקדק והוא כדי לישב קושית הט"ו [ומיירו] הוא דוחק גדול ומעין זה כחז במד משה וכן מוכח מהמארי אלא דקשה עוד מהיהא דסימן ש"ח הנ"ל בס"י בהג"ה ומקורו מכלנו דשכרי כלים במקום שיכולין להזיק כגון זכוכית שצב"ה על השולחן או צב"ה במקום שהולכין מותר לטלטל השכרים ולא הצריך שם טעול מן הצד ואפשר דזכוכית ברי טפי היקף ולא הממירו לעשות שינוי (ויש לבדן זה דברי המארי שהצאנו בשע"ה) ויותר נכון לומר דאם נחמיר כנאן כהפוסקים דאף לדינא צריך לשמוט דוקא ה"ה גם כן כן ואפשר דכלנו כתב שם עיקר הדין ואגב שיטתיה לא נחית שם לנאר הפרטים. וכן נמאלי שם בעולת שבת שכתב ומיהו אם יכול לטול הזכוכית ע"י טעול מן הצד לא יטלטל להדיא ע"ש וכו': * אפילו אין עליו בשר כלל. עיין מ"ב ס"ק כ"ב ומבואר בעצה"ק להרשב"א דביש עליו בשר אפילו בפחות מכזית מותר לשמוט אפילו במקום דליכא למיחש להזיק ומיהא דרז מלכא דלחמ' שומטו ועלה קאמר ר"ח בר אשי והוא שיש עליו בשר וע"כ דלאו מטעם היקף הוא דהו' מומרה דרבינא אחר זה שאמר אפילו אין עליו וכו' מדי דהו' אקוק ומשמע דאמוראי קמאי לאו מטעם קוץ קשרי אלא דכיון דיש עליו מעט בשר אף שאינו שיעור חשוב אין לאסורו וגורם בש"ס והוא שיש עליו בשר וכן הוא הגיסא צעבור וכו' וצב"ל ובחידושי הרא"ה ולפ"ו מוסף הרשב"א עוד שם דבינה עליו כית בשר א"צ אפילו לעשות שינוי ומטלטל להדיא ואפילו שלא במקום היקף וכמו דאמרין לענין עור במתני' בפ"ק דבינה דאם יש עליו כית בשר מטלטל את העור אגב וכו' הר"ן וכן משמע דעת הרא"ה עיין בחידושי. ודע דלגירסתנו בש"ס והוא ג"כ גירסת הרי"ף והרא"ש דין במתא של הרשב"א אין לו

דמוקפה שרי ציו"ט עינים שעומדים להסקה מותרים גם לשאר תשמיש אכן בעניינו (לא) דעת כמה אחרונים דעץ שאלו בו הוא מוקפה לכו"ע. וכו' (כד) אפילו מוקפה. כתב הח"א אם היה מונח מפחת של אוכלין צמינה המיוחדת למעות ומונח בו מעות מותר להוציא המינה כדי ליקח ממנו המפחת ומותר ג"כ להחזירו אם חושש לגנבה (דהמירו כופן משום מחלתן): ד (כה) מותר

לעטלו

הלכות יום טוב סימן תקיח

קמב באר הגולה

של (ו) שובך (כו) משובך לשובך (כו) "אפי' ברה" (כח) 'אבל סולם של עליה אסור (כט) בטלטול: * כלשנא קמא סס
ה' להוציא גרף של רעי ולהחזירו כדינו בשבת כך דינו ביו"ט (וע"ל סי' ש"ח (ל) סעיף ל"ה): * ב' בהמה
שמתה ביו"ט * אם היתה (לא) מסוכנת מעיו"ט (לב) ה"ז (ו) מחתכה לכלבים ואם לא היתה מסוכנת
* אע"פ שהיתה חולה הרי זה מוקצה (לג) ולא יזיזנה במקומה: ז (לד) "מתחילין בערימות התבן
ה"ה סס ו' יזמנה

לעיל כפי' ש"ח סעיף ל"ד ז' סס כ"ו ודמחמנס וערא לתמיתין ונכיתס הר"ף וכו"פ ש"פ ס' משנה וגמ' סס ל'

באר היטב

(ו) שובך. דשובכו מוכיח עליו אצל שאר קולמות של בית אסור
וכ"כ גי'ש"ש והוסף דאפילו בבית אסור לטלטלן והמיקל בבית לא

משנה ברורה

לטלטל. כדי לטול גזלות (לג) לזורך יו"ט (לג) ואפילו היה אפשר
לו מחמתו: (כו) משובך לשובך. וה"ה (לד) אם עומד במקום
אחר שמוחר להעמידו לשובך: (כו) אפילו ברה"ה. ר"ל (לה)
שהשוכנין היו ברה"ה או (לו) שמעביר הקולס דרך ר"ה ולא חיישינן
שמה יאמרו שמטלטל הקולס לזורך עשיית מלכה (לו) דקולמות
של שובכין נכרין ומיוחדין ויעדי דלשובכו הוא מוליכו (לח) ומיירי
שהכין היונים מצע"ם וזיונים דמהני הכנה ע"פ האופנים המבוארין
לעיל סימן תל"ו ס"ט: (כח) אבל סולם של עליה אסור וכו'.
דהרואה (לט) יאמר להטיח גגו הוא מטלטל קולס זה וכדרכו
תמיד בחול (מ) ואפילו לטלטלו רק ברה"י נמי אסור דכל מקום
שאסור משום מראית עין אפי' בחדרי חדרים אסור וכתבו הפוסקים
דאפילו בלא טלטול לשובך אחר רק להטותו מקו זה לקו אחר
באותו שובך גופא ג"כ אסור וקולמות שמוחדות לתשמיש שפנים
היות ומטלטלים אותם תמיד מוות זו לוית שנגדו אם מוליכין
אותם יס' דעות בין הפוסקים (מא) י"א דשרי דדוקא קולס

להטיח גגו הוא זריך משא"כ קולס שבבית שאינם ראויים לעלות עליהם לגג דינו כקולס של שובך (מב) ויש מחמירים בזה ודעתם
דלא הקילו אלא בקולס של שובך שניכרים הם בצורתם וכו"ע ידעי דלשובך ממטי להו אצל לא בקתם קולס (מג) דאפילו כשהם קטנים
זימנין דמסמיך להו לזוים היו"אס מן הכתלים ועולה לגג. ולענין הלכה (מד) ברה"י יש לסמוך להקל לטלטל קולס שבבית (מה)
ובר"ה נכון לכתחלה להחמיר: (כט) בטלטול. אצל בלי טלטול (מו) שרי לעלות עליו לעליהו או לשוכנו. ודע דמלשון המהמר
משמע (מז) לכאורה דקולס של עליה דין מוקצה יש לו אצל הגר"א בציאוריו (מח) מנזד"לאינו מוקצה ולא אסור בקתם טלטול והוא
ממקומו אלא טלטול של הולכה לאיזה מקום או אפילו הטיח לתכלית זה: ה' (ל) סעיף ל"ה. וכן מה שמבואר שם צענין זה
בסעיף ל"ד ובסעיף ל"ו ג"כ (מט) שייך צענינו לענין יום טוב: ו' (לא) מסוכנת וכו'. דמעיו"ט דעמיה עלה כיון שהיא קרובה
למיתה: (לב) הרי זה מחתכה. ודוקא שקשה להם לאכול בלי חמיכה הא יכולים לאכול כך (נ) לא מטרמינן בבדי ודלעיל
בסימן שצ"ד ס"ו [אחרונים]: (לג) ולא יזיזנה במקומה. ולי"א בסימן תל"ה דמוקצה שרי ביו"ט אפילו בצריחה שמתה ג"כ שרי
כ"כ המ"א והוא לפי דברי המהמר לעיל בסימן שצ"ד ס"ו וכבר כתבנו שם צמ"צ דעת החולקים בצריחה שלא היה ליה לאסוקי
לדעמיה לכו"ע אסור (נא) דכרגוררות ולמוקין דמי דמוקצה יש לו ביו"ט ודוקא ביהמה חולה שרי למאן דל"ל מוקצה ועיין בזה:
ז (לד) "מתחילין בערימות התבן" ה"ה (נב) דלמאן דאית ליה איסור מוקצה ביו"ט אין מתחילין להשתמש באוצר
ביו"ט אם לא הוזמן מעיו"ט כגון אם היה לו ערימה של חנן שאמר שם למאכל בהמותיו להסתפק מהם לאחר זמן או שנים עתים
לאוצר להסתפק מהן לימות החורף אסור לו (נג) להסתפק מהן ביו"ט בין להסקה (נד) בין להאכיל מהתבן בהמותיו וקאמר
המהמר

שער הציון

(לג) ואם מותר להחזיר את הקולס אח"כ על מקומו הראשון עיין בשעט ריב"צ שצבי האלפסי ועיין בשער המלך וצ"ל: (לג) בית מאיר:
(לד) מאיר וכן מוכח בש"ס: (לה) מאיר: (לו) הגר"א: (לז) רש"י ושאר מפרשים ועיין מאיר: (לח) חוס': (לט) רש"י: (מ) פוסקים: (מא) הוא
דעת ר"ת והנה הט"ו האריך וקוטב דבריו דלא בקטן ובגדול תלוא מלחא אלא אפילו בגדולים כיון שמוחזים תמיד לתשמיש ביהם שהוא מותר לא
חיישינן שיאמרו להטיח גגו הוא זריך אלא דארכה מטלטל אותם לתשמישין המדיחין אצל באמת ברה"ש פרק חלון מבואר להדיא דשריתון מפני שהם
קטנים ולא חוו לעלות עליהן לגג [וכבר תפסו בזה בספר נהר שלום] וכן מבואר בהדיא בחידושי הרשב"א שם ובח"י הריב"א אמנם בחידושי לבית
כתב שם צנים אחרים קל"ה ע"ש שהביא ב' סברות וכתב ראשונה היא כעין סברת הט"ו וז"ע: (מב) סברת הר"א בתוס': (מג) הגר"א: (מד) אחרונים
ועיין בתוס' עירובין דף ע"ו דל"ק דר"ח אפילו בשל עליה מותר ברה"י וכן מסתפק בזה הר"א"ש בפ"ק דביצה וכן פסק הש"ג ואף דלמן לא נוכל
לסמוך להקל בזה אחר דהטור וכן כמה פוסקים מחמירין בזה עכ"פ הקולמות שבבית יש לנו להקל: (מה) כ"מ ממ"א וצא"ר מיקל בכל גווי:
(מו) הגר"א וכן כתבנו לעיל בסימן שצ"ד ס"ק פ"ב: (מז) וכן משמע ביומא לעיל סימן ש"ח ס"ט שדבריו נובעים מדברי הרמב"ם והוא כתב
שם להדיא הטעם מפני שאינו כלי ודברי הרמב"ם נובעים ממה שכתב בח"י הרשב"א עירובין דף ע"ו וצביה דף ט' בשם הר"ם והראב"ד ושיין
בפ"ו מהלכות שבת ה"ה ובגמרא שם: (מח) ובמה לישב בזה קושיא התוס' א"ר קשה שהרי הגר"א הוציא דבריו מלשון הרשב"א בענין הרשב"א
גופיה מקשה קושיא התוס' עיין בחידושי לעירובין וצ"ה וע"כ דממילא אפילו טלטול בעלמא אסור שמה יאמרו שמטלטלו כדי לתקן גגו וז"ע:
(מט) פוסקים: (נ) וצא"ר מסתפק לענין יו"ט ע"ש: (נא) הרשב"א בענין"ק וכן הוא דעת הטור בסימן זה וכן משמע דעת יו"ט ע"ש בסימן י"ו:
(נב) גמרא: (נג) ואפילו בטלטול אסור לדעת זו [פוסקים]: (נד) לשם משנה:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ו' כתב: סולם של עלי' וכו' אסור לטלטלו ביו"ט כמו שאסור לטלטלו בשבת מטעם שנתבאר
בסי' ש"ח וכו' כדין כל מוקצה שאסור וכו'. ב' ובשו"ע הרב בסעיף ח' כותב שאסור ברה"ה.

באר היטב

משנה ברורה

שער הציון

ליקוטי דברי הרב א' ובשורש הרב סעיף י"ד כתב כהמ"א. (ב' עיין בשער הציון אות ס"ו. ג') בשורש הרב סימן תרל"ח סעיפים ג-ד כתב, שבהניח על הסכך חבילות של קנים מקושרים, כיון שלא התיר אגודן ניכר הדבר שאינו מתכוין עליהם לסיכוך, ולפיכך אינן בטלים לגבי הסכך ולא חלה עליהם קדושת סוכה. ולגבי הוסיף קנים עכו"ם הדפנות כתב, שבין שהקנים הן אנודים יחד עיני חבילה בין שהם מפורדין זה מזה, אם נתכוון במסמכת הקנים לדופן או כדי להוסיף בעביי, הרי הן בטלים לגבי הדופן, וחל עליהם קדושת הסוכה כמו על הדופן עצמו. ע"ש.

הלכות יום טוב סימן תקיח תקיט

קמג באר הגדה

(מא) דלינן בטלות לגבי הספק (מב) אם דעמו להסיק מותר ליתן משם: ט (מג) * בית שהוא מלא פירות
(מדר) מוכנים (מה) ונפחת (מו) נוטל ממקום (יא) הפחת:

ס משנה שם ל"א
וה"ק ופ"י היה
מין גמור ב"י
לדעת הרמב"ם
בפרק ב' והטעם
לפי שאין הפירות
מוקלים
עלמא רמב"ן
א משנה כ"ה י"א

תקיט צירי דלתות מותר להסיר ולהחזיר לצורך יום טוב. ובו ה' סעיפים:

א * מסלקין (א) תריסי (פי' קרשים שנועלים צהם החנויות) חנויות

באר היטב

ישראל אסור בכדי שיעשה מ"א ע"ש:
(א) תריסי. פי' דלתות חנויות של שדרה חיצונית ומגדל שאינן
מחוברים לקרקע אבל במחזבין יש גנין וסמירה כמ"ש סי'

ביאור הלכה

בסתמא או לאדם אחר שא"י איך היה כוונת המעמד ובה בקנים
הממוכס לדפנות מדלג ארזן עם הדופן מסתמא לא ביטלם לכוונת ובעיקרם
שע"ג הספק מדגם הספק אינו ארוג ועצות מתבטלי מסתמא ועיין מהיר
שכתב דגם באיסורייתא שלא מתבטל אינו אלא בנתיב ליעבן וכדומה
ולאכזה משמע מזה דאם לא היו איסורייתא היו מתבטלי אפילו בנתיב
ליעבן והוא שלא כדעת הרשב"א ומ"מ אפשר דגם הוא מיירי בסתמא
ובעצמיה"ק לא העמיק הדברים כלשונו בחידושי אלא כתב דאף דאמרין
מן האמורן נמי קסתר אהלא מ"מ היינו דוקא בשלא התנה אלא השנה
מותר שכבר גילה בפיו שאינו מניחו לסיכוך ועיין בשו"ע הגר"ז שכתב
לדבר פשוט דכלל איסורייתא אפילו הינו כדי להצטע מתבטלי ואסור
ליקח ממנו משום סתירה רש"י לא התירו כ"א בבית שהוא מלא פירות
וכו'. עיין מ"ב דאפילו היה הבית בריא כן מותר במ"א ובש"א דמסתמא
המחבר בשו"ע ש"מ דק"ל כדעת הר"ף והרמב"ם דבכל גווני שרי ובסדרת
הרמב"ן דלא שייך בזה מוקלה וכמו שהעמקנו במ"ב ואף דהר"ש
והטור העמיקו לדינא בסדרת רש"י דלא התירו כ"א בבית שאינו גנין
גמור רק שהיו מלגנים סדורות בלא טיט דאין בסתירה זו כ"א אסור
דרבנן וכמו שפרש הגמרא אליבא דר"מ אבל בגנין גמור יש צד משום
מוקלה מחמת אסור דאסור אף ביו"ט וכן הוא ג"כ דעת הרשב"א ונרדק
שקמיר בגנין רעוע שמכאן לו שחפול ולא אסר דעמיה מהפירות מ"מ
נקט לדינא כדעת הר"ף והרמב"ם ובסדרת הרמב"ן משום שהעמיקו ג"כ
הר"ף והמ"מ כתב שכן הוא עיקר וכן מלאמי בחידושי הרא"ה שהעמיק
ג"כ בסדרת הרמב"ן לדינא. ומ"מ לכתחלה נלע"ז שאין להקל שיש הבדל
מהראשונים מחמירין בבית שהוא גנין גמור לבד רש"י והרא"ה ש
ה"ל נמלא כן גם ברי"ה ונמלאו המ"א ונאזר ודע ונמלאו שכולם
אחזו כשיטת רש"י וכן רבינו ירוחם כתב ששיטה זו היא העיקר ועיין
במס' שהחמירו עוד ביותר מהו דאפילו בחורף לדינא אינו מותר כ"א
לר"י וגם דעת הרמב"ן שהביא להקל המעיין במלחמות יראה שהביא שם
שני תירוצים ולמירון א' מיירי המהנה דוקא כשנפתח מעיו"ט ע"ש ע"כ
נלע"ז שאין להקל בזה וכן דין הלפחות שהוליא המ"א מסעיף זה כ"א
בשעת הדחק:

* מסלקין תריסי חנויות וכו'. אימא בירושלמי דב"א שאין שם פתח אבל

ובטלול עד מולאי שבת ויו"ט בכדי שיעשה ונרדק ליהרר בזה
הצור היום אסור ליקח ממנו ועיין בזה"ל דאין להקל בכל זה כ"א
בשעת הדחק: (מו) נוטל ממקום הפחת. אבל לא לפחות מן הבית (עט) יתר כדי לטוול יותר:

א (א) תריסי חנויות. היינו (א) חנויות שאין מחזבין בקרקע אלא עשויות כמין חיצונית או מגדל של עץ וסוגר אותו וכשרואה
לפתחו

שער הציון

(סח) רש"י ופ"י: (סט) רש"י שם: (ע) מאיר וכן משמע מרש"י: (עא) מ"א וכ"כ המאירי שאינו כענין שנאמר ונפתחו אלה קימיה קמיה
במלך ועיין בית מאיר: (עב) פשוט וכן מורה מרש"י בגמ' ופולח: (עג) וכלעיל בסיומן תק"א סי' ע"ש במ"ב (עד) מותר במלך
לדעת ר"י דאסור מוקלה ואף למחן דק"ל דמוקלה מותר גם ביו"ט כן אסור משום דהוא מוקלה מחמת חסור דק"ל דאף בשבת אסור באימא
בטיילי שבת ועליל בסיומן רע"ט וכן מוכח בגמ' דשין להא דמותר שמן שגנר וכן אימא במלך ובמאירי דלפי מאי דק"ל דמוקלה מחמת אסור
אסור גם זה אסור ועיין במ"א שהסכים כן להלכה ומהם על הטור דלמה הוציר כלל דעת ר"ש בענינו אחרי דלא ק"ל בחומיה גם בשבת וביתר
מזה יש לתמוה על הרא"ה והא"ו שנקטו כן להלכה דמותר וז"ע נודע עוד דמה שזכר בעל המאור דבסוכה רעועה אינה מוקלה מחמת אסור
דלי נמי סתם לה קודם נפילה אין זה משום סתירה אבל מן המורה ובה היה אפשר לתרץ קצת קושאור זו עיין במ"א רוב המפרשים מוקלים ע"ז
עיין ברשב"א וברא"ה ובמאירי שכתב כולם לדבר פשוט דאפילו דופן רעוע אימא סתירה דאורייתא ונלא זכר אלא משום שהוא סותר שלא ע"מ
למנוח ולא אמרין מה עומד ליפול כפול דמין: (עה) פוסקים: (עו) מ"א ופ"י: (עז) והיה אם פתחו עוב"ס לנרדק עמנו: (עח) מ"א ופ"י:
(עט) רמב"ן בספר מלחמות והיינו אפילו היה בגנין רק מלגנים סדורות בלא טיט כן מוכח שם: (א) פוסקים:

י"קוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיפים כ"א וכ"ב מתיר כהמ"א אפילו שלא בשעת הדחק.

הלכות יום טוב סימן תקיט תקב תקכא תקכב קמד באר הנהגה

שלא (ד) יתקע: ג' הלהתיר ולהפקיע ולחתוך חותמות שבכלים ושבקרע ולשבר פותחות כדנים בשבת כך דינם ביום טוב (ועפי' ש"ד (יב) ס"ו): ד' (ה) ילקטום קש או קיסם או תבן או עצי בשמים דינן ביו"ט כדינן בשבת (כדליתא ס' שר"ז ס"ד): ה' יקמטים שעושים הנשים (יג) בבתי זורעותיהן ובבתי שוקיהן אסור לעשותן ביו"ט משום (ו) תיקון מנא:

תקב לכבד הבית:

א' לכבד הבית כדינו בשבת כך דינו ביום טוב (א) (ועיין לעיל סימן של"ו):

תקכא דין שלשול פירות ביו"ט ממקום למקום. ובו ג' סעיפים:

א (א) *משילין (ב) פירות דרך (ג) (א) ארובה (פ"י) מן כי יל יתן כלומר מפילין הפירות (לארץ) ביו"ט (ד) ילא ישלשלם (א) בחלונות ולא יורידם (ד) (ה) בסולמות (ו) ולא יטלטלם מגג לגג (ז) (א) אע"פ שהן שוין: ב' מותר לכסות פירות או כדי יין (ח) או לבנים מפני הדלף: ג' (ט) ליתן כלי תחת הדלף כדינו בשבת כך דינו ביו"ט (וע"ל פסל"מ ס"ח):

תקכב קצת דברים האסורים לטלטל ביום טוב. ובו ד' סעיפים:

א (א) *אין הסומא (ב) יוצא (א) במקלו ולא הרועה בתרמילו (ג) (ודין חגור דינו ביום טוב כמו א' נר"י פ"ה כ"ה באר היטב

והוא פשוט דאס נפוחה ונועל לחוד אין אסור אפילו במחזור ט"ו: (ד) יתקע. פירוש בחוק. משמע דלא איירי ברפוי ואפי"ה שרי אע"ג דנשנת אסור כמ"ש ס' רע"ט ב"ט לא גזרו כיון דאין צנין וסחירה בכלים. ומה"ט כתב מהרי"ל א"י שהציא כתב חתום מותר לפתחו ב"ט. וכתב המ"א ונ"ל דאס כחוצין עליו אומיות או נורות אסור דה"ל מוחק עפי' ש"מ ס"ג וכ"כ הט"ו. ועיין שנה"ג: (ה) לקטום. הט"ו העלה דאפילו בסקין מותר לקטום

משנה ברורה

ובגמורה. כתב המ"א בשם מהרי"ל עכו"ם שהציא כתב חתום מותר לפתחו ביו"ט אך אס כחוצ עליו אומיות או נורות אסור משום מוחק אכן בבאור הגר"א מחד דנכל גזרי אין לפותחו ע"ש: ג' (יב) סעיף זיין. וסעיף יו"ד ששם מנואר הדין בכל פרטיהם: (יג) בבתי זורעותיהן וכו'. וה"ל דאסור (יג) לעשות קמטים צענן שצנאור שקורין קאלנער. צענים המיוחדים לכך. ואפי' צה"מ אסור לעשות כל זה כמנואר לקמן בסיומן תקמ"א ס"ג:

א (א) *משילין וכו'. פ"י שיש לו (א) פירות על הגג וראה גשמים ממשמשים וצא"ל ואפשר שיצא ליד הפסד החירו לו חכמים לטרוח ביו"ט ולהורידם לבית דרך ארובה צנן על ידי חבל או להשליכם דכיון שאין צוה טורח כ"כ החירו לו מפני הפסד ממונו (ב) אצל גלא הפסד לא: (ב) פירות. ואפילו היה לו פירות (ג) הרבה שם מותר לו לסקל (ד) כולם משם: (ג) ארובה. הוא חלון העשו צמקת הגג: (ד) ולא ישלשלם בחלונות. ר"ל אס היה (ה) הגג מוקף צמחיות וצא"ל מן המחילות היה חלון אסור להורידם דרך שם צננל דאיכא טרחא ימירה להעלותם עד החלון ולהורידם (ו) ושאר פרטים:

א (א) משילין וכו'. פ"י שיש לו (א) פירות על הגג וראה גשמים ממשמשים וצא"ל ואפשר שיצא ליד הפסד החירו לו חכמים לטרוח ביו"ט ולהורידם לבית דרך ארובה צנן על ידי חבל או להשליכם דכיון שאין צוה טורח כ"כ החירו לו מפני הפסד ממונו (ב) אצל גלא הפסד לא: (ב) פירות. ואפילו היה לו פירות (ג) הרבה שם מותר לו לסקל (ד) כולם משם: (ג) ארובה. הוא חלון העשו צמקת הגג: (ד) ולא ישלשלם בחלונות. ר"ל אס היה (ה) הגג מוקף צמחיות וצא"ל מן המחילות היה חלון אסור להורידם דרך שם צננל דאיכא טרחא ימירה להעלותם עד החלון ולהורידם (ו) ושאר פרטים:

שער הציון

(יג) מ"א וס"א: (א) פוסקים: (ב) מג"א: (ג) היינו אפילו יומר מ' קופות דבשנת אסור כנ"ל בסיומן של"ג הכא ביו"ט שרי מ"א א"ר בשם יש"ש: (ד) דכא ג"כ קילא משנת דשם קי"ל בסיומן של"ג דאסור לפנות כולם והכא שרי [מ"א וס"א]: (ה) רש"י: (ו) ב"י וט"ו: (ז) פשוט: (ח) פוסקים: (ט) לעיל בסיומן של"ח עי"ש: (א) פרישה וס"א ואס הזקין כ"כ שא"ל לו לילך כלל בלי מקל מותר אפילו בשבת ובנ"ל בסיומן ש"א צמ"צ ס"ק ס"ד עי"ש: (ב) ט"ו בשם רש"ל וכתב שם עוד דלאפקי מצית לחצר אפילו לא עירבו אין להחמיר בה ביו"ט ובשנת גס זה אסור והעמיקו גס הא"ר. ועיין צמח"ש ועיין לעיל סימן ש"א צמ"צ ס"ק ס"ח ונשפ"ה שם:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ו' כתב כמו המ"א.

הלכות יום טוב סימן תקכב תקכג תקכד

בשנת ועיין לעיל סימן ש"א סעיף ט"ו: ב (ד) אין יוצאין (ג) בכסא אחד האיש ואחד האשה יראיש (ה) שהיו רבים (ג) צריכים לו (ו) מותר ימוציאין אותו (ז) על הכתף אפילו באפריו: ג ה"מי שנתכווצו (פי' שנממו ונעשו קנרים) גדי שוקיו (ח) יכול לצאת במקל: ד (ט) אין מנהיגין בהמה (ד) במקל:

תקכ"ג דינים הנוהגים בבהמות ביום טוב. וכו' ד' סעיפים:

א (א) * מסירים זבובים הנחלים בבהמה אע"פ (ב) שהן עושין חבורה: ב אין מגרדין בהמה (ג) במגרדת ביו"ט * מפני שמשרת שער: ג (ד) אין מילדין בהמה ביו"ט אבל מסעדין אותה שאוחז בולד שלא יפול לארץ (ה) ונופח לו בחוטמו ונותן לו דד לתוך פיו: ד בהמה שריחקה ולדה מותר לזלף (פי' לשפוך) מי שליתה (ו) עליו וליתן מלא אגרוף מלח (ז) ברחמה כדי שתרחם עליו אבל (ח) הטמאה אסור לעשות לה כן: הנה וע"ל סי' רמ"ז ס"ג בהנה (ט) אם אדם מנאזה על שמינת נהממו ב"ט:

תקכ"ד כמה דברים האסורים ביום טוב. וכו' ב' סעיפים:

א (א) אין עולין על גב אילן (ב) ולא רוכבין על גב בהמה ולא שטין על פני המים ולא מספקין

באר היטב

לדון עירוב והולאה ל"ט לאפקין בשנת אפילו חוץ לעירוב אסור בכל הדברים שאסרו ללכת בו חוץ מחששטי נשים רש"ל ועסי' ש"א סי"ח: (ג) נכסא. פי' יושב נכסא ונושאין אותו:

באר הלכה

לא חיישין להחמיר משום שמה יתקע דלא שייכא או תקיעה וכ"כ הר"ן נהדיא ולחלואה לפלג על הרשב"א בעצה"ק דכתב גם שם ונלמד שמה יתקע והעמקתיו נמ"ד סק"ג דלפ"ו למה לא נחוש גם שם משום שמה יתקע ואולי דלפי שאין להם רק זיר נאמנע אין מני' שם תקיעה וע"כ לא חיישין לזה אלא נאמנע אם תקע גם שם הוי מלאכה גמורה וענין זה כתב הרשב"א גבי מנורה של חוליות והוא צ"ל וכתב שם בעצה"ק דהא דמחמירין בשם להם זיר מן הזד דוקא אם לאחר חזרתן היו רפויין ואינם רפויין אלא רפויין גמורים מותר להחזיר אף בשנת ואז"ל ביו"ט והוא שלא יתקע:

* מסירים זבובים וכו'. מקור דין זה נובע מהמשנה דף כ"ג מקרדין וכו' והנה בשנייה מקובלת מלאכה דבר חדש דמשנה זו אחי"ב רק אחי"ב דר"ע דנפש אפילו של נהמה נמשעת משא"כ לר"י הגלילי אין לערות בשביל נהמה והנה הרמב"ם והטו"ש ע"כ דלא ס"ל ד"ו שהרי הרמב"ם בפ"א מהלכות יו"ט וכן הטו"ש לעיל בסיון תקי"ב פסקו נהדיא כר' יוסי הגלילי ואפ"ה פסקו כאלו להיתר ונראה דהטעם הוא משום דהוי זכר צע"ח ע"י זבובים הנשכים אותם וגם מן הגמרא מוכח דלא כהשק"מ ה"ל דל"כ למה להגמרא לחזק טעם האוסרים בקירוף גזירה אטו קירוד דנאמנע וכו' דומה דגם קירוד אינו אסור לר"י כ"א מדרגה לפי מה שכתב המוספות ביומא דף ל"ד דדבר שא"מ לר"י הוא רק דרבנן לימא דס"ל כר"י הגלילי: * מפני שמשרת שער. בשנייה מקובלת אחי"ב דגם נהדיא יעשה חצורה ע"י וכו' נכסאי מוספות:

כיון שהוא אינו מתכוין לזה: ב (ג) במגרדת. היינו של צרול שצדאי יתלש שער ע"י ואף שאינו מכוין לזה וגם לא ניחא ליה בתלישת המעור (ק"ל דהיכא דהוי פסקי יראש אף דלא ניחא ליה אסור וכנ"ל בסיון ש"כ סעיף י"ח: ג (ד) אין מילדין וכו'. דהיינו (ד) לשער הולד הן הרחם דליכא טרחא יתירא: (ה) ונופח לו בחוטמו. שנחמיו לו סוממין לו ריחין: ד (ו) עליו. על הולד כדי שמתח ריחו ומרחם עליו [גמרא]: (ז) ברחמה. כדי שיכאזב לה ותזכור לער לידה ומרחם עליו [שם]: (ח) הטמאה אסור. שאינה מקרבתו לעולם אחר שריחקהו [שם]: (ט) אם אדם מצווה וכו'. עיין לעיל בסיון תל"ה סק"ד נמ"ד:

א (א) אין עולין על גב אילן. עיין לעיל בסיון של"ו שם מוצא פרטי הדין וטעמיה: (ב) ולא רוכבין על גבי בהמה. עיין לעיל בסיון

ש"ה

שער הציון

(ג) רש"י: (ד) ר"ן או כדי שלא יפול: (ה) ב"י וס"פ ואפילו לר"ה מותר לשאת ביו"ט כיון דהוא לורך קצת [הגר"ז] וכן מוכח מירושלמי שהוא צ"ל: (ו) רש"י: (ז) מ"א וע"י כדעת ר"ן ורש"ל ודלא כטור: (ח) מוצא נפוסקים ואם מותר לישא כסא ביו"ט אחר אדם חשוב פן יעטר לישא עליו נהליהו י' דעות בין הפוסקים עיין נט"ו וכו' ואם רבים צריכים לו לכו"ע מותר: (ט) הרא"ש: (י) דל"ה המקל מוקף דלא ינמו עינים אלא להפקה כמ"ס סימן תקי"ב סק"ח: (א) כן מוכח במוספות דף כ"ג ע"א ד"ה ושלג דדוקא בשער של נהמה ששעומיה גסות משא"כ בשל אדם וכמו שכתב המ"א בסוף סימן ש"ג ע"ש: (ב) כן מצא נפוסקים: (ג) מ"א וס"א: (ד) רמב"ם: (ה) רש"י:

ליקוטי דברי הרב א' בשו"ע הרב סעיף ג' התיר דוקא באופן שיש קצת צורך בהוצאה זו, אבל בלאו הכי אף על כתפיו אסור.

להכות כף על ירך ולא מטפחין להכות כף על כף ולא מרקדין ולא (א) דנין ולא מקדשין ולא כונסים ולא מיבמים ולא מגרשין ולא חולצין ולא מקדישין ולא מחרימין (ג) ולא מפרישין תרומה ומעשרות: הגה ודין פדיון הנז כדיו בשנת כף דיו ד"ט (ד) וע"ל סי' של"ט סעיף ד': ב' בשכיב מרע דתקיף ליה עלמא טובא שרי (ג) לגרש אפילו בשבת:

תקכה דין הלואה ביום טוב. ובו ב' סעיפים:

א (א) "הלואת יו"ט" (ב) נתנה (א) ליתבע בדין (וע"ל סימן ש"ז (ג) סעיף י"א): ב' גבאי צדקה (ד) גובין מהחצרות ב"ט אבל (ה) לא יכריזו בדרך שמכריזין בחול אלא גובין בצנעה ונותנים לחוך חיקם ומחלקים לכל שכונה ושכונה בפני עצמה:

תקכו דין מת ביום טוב. ובו י"ב סעיפים:

א "מת המוטל לקברו אם הוא ביו"ט א' (א) לא יתעסקו בו (א) ישראל (ב) ואפילו יקריח וא"א נעממין (ג) אצל יתעסקו בו (ג) [א] עממין באפילו מת בו ביום (ד) (וע"ל סי' ד"ט) * (ה) ואפילו אם

באר היטב
דאיל לטוק למוכרה. אחרונים:
(א) דנין. כתב הטור וכולן אם עשן בין שוגגין בין מזידין מה שעשו עשו ע"ש. ועי' ט"ז: (ג) לגרש. פי' שהגט נכתב בע"ש: (א) ליתבע. כתב מהר"ם מלוצקין החוקק כפו לחזירו ב"ט לפחות לו מחזיק דחייב לקיים דבריו ופשוט הוא ואין ראוי לקנסו ע"ש סי' ע"ב:

(א) ישראל. ועי' קראים נמי אסור משום לפני עור. כנה"ג: (ג) עממין. אם לר"ל להוליכו לעיר אחרת רחוק ממנה יוס' א' ביאור הלכה

* ואפילו יכולין להשהותו עד למחר. הרב י"ש כתב דנמקס שאין מנהג יש להחמיר ולחוש לרבותא דלא שרי ביו"ט א' אפילו ע"י עממין אלא"כ באשמה או שיהא לר"ל לשהות או מחמת חוס ופסח והוא מדברי אור"י וכתב עוד דלפי סברא זו נתיקן מת אפילו באשמה נמי אין לקבצו ביום א' ע"י עממין דבשר ילד אין מתקלקל כ"כ מהר"ם אפשר להניחו במרחק קר גם אין שייך גביה כ"כ שהוא מתבזה בין החיים כמו במת גדול ע"י"ש והעמיקו במג"א וכן בא"ר העמיקו ראשית דבריו ופשוט הוא דלדידן דמקילין במת גדול אפילו בלא אשמה א"כ ה"ה במת

א (א) הלואת יו"ט. היינו (א) שהקיף לו החנוני מיני מאכל ומשמה: (ב) ניתנה ליתבע וכו'. ר"ל שזוקקים לו בביד

אחר היו"ט אם מסרב לפרוע (והרבותא הוא משום דאיכא מ"ד בגמרא דס"ל דדנין אינו יכול לתבוע אלא בינו לבין דאם דאם יהיה ניתן ליתבע אחי למכתב קמ"ל דלא קי"ל הכי אלא כאידך מ"ד דאם לא יכול לתבוע לא יתן לו מתחלה וימנע ע"י"ש משמחת יו"ט):

(ג) סעיף י"א. ר"ל דאם מבואר לענין שבת דיוהר מלומר לשון הלואה (א) אלא יאמר חן לי וה"ה לענין יו"ט וי"ש בגמ"ה ובמ"ב דכל הדינים שייך גם לכלל וכן מה שפסק השו"ע דהלואת יו"ט ניתנה ליתבע (ג) ה"ה דהלואת שבת ניתנה אח"כ ליתבע: ב' (ד) גובים וכו'.

היינו מיני מאכל ומשקה: (ה) לא יכריזו וכו'. דאף דמותר להכריז ע"ד מצוה כנ"ל בסימן ש"ז סי"ב (ד) שאני הכא דאפשר לצינעא:

א (א) לא יתעסקו בו ישראל. דאין (א) מצוה של קצורה דוחה עשה ול"מ דיו"ט. וגם ע"י (ג) קראים ואפילו אם נעשה עובד כוכבים אסור דהא ישראלים הם ומצוה ואיכא משום לפני עור לא תתן מכשול: (ב) ואפילו יסריחו. כגון שמונה מעיו"ט או שהוא ימות החמה (ג) ואפילו היה יו"ט ראשון ע"ש שער יוס' א' א"א לקבצו ובמקום שאין העובדי כוכבים מניחים לעשות מלאכה ביום

אידם שער"כ יהא מונח עד יו"ט אסור גם כן על ידי ישראל: (ג) אבל יתעסקו בו עממין. ואם חל יו"ט ראשון בע"ש (ד) וציה"ק רחוק מן העיר יותר ממנהלך יוס' ולא יגיעו העכו"ם שם עד למחר ביום השבת אסור וכלקמן בס"ג אלא יקברוהו על ידי עכו"ם בעיר ולאחר שבת יוציאוהו ויוליכוהו לבית הקברות או יניחוהו בדרך ויחמרו בחמר וצופת ע"י עכו"ם כדי שלא יהא ריחו נודף ולאחר שבת יוציאוהו ויקברוהו: (ד) וע"ל סימן ד"ש. לענין עבדים אם מתעסקין על ידיהם: (ה) ואפילו אם יכולין להשהותו

שער הציון

(א) מ"א ופשוט: (ב) וכי"ה הא"ר: (ג) א"ר ומלנצו"י יו"ט: (ד) מ"א: (א) עו"ש והגר"י: (ג) אחרונים: (א) ריב"ש וכפי שהעמיקו העו"ש והא"ר וכן כונת המ"א דבריו ולשון מחש"ש בזה מגומגם קצת ע"ש: (ד) מ"א בזנות דברי הר"ב"ש וכן העמיק גם הא"ר לעי' זה ועי' צדכ"ש שדבריו סתומים והיותר נראה לפרש צדכ"ש דאין הקפידא דוקא במה שהוא רחוק עד כדי שלא יגיעו עד שקעה אלא כל שהוא רחוק כ"כ שאין הישראל יכול ללחוץ ויטעור לשמוך רק על העובד כוכבים לא יתכן לעשות כן דשמה יתעלל בו ויזונו או שלא יקברו וכו"ג ולפיכך מוטב שיקברו אותו בעיר ע"מ לפנותו אחר יו"ט או להשימו בדרך וכן מלאכי בתשנ"ז ח"א סי' כ"ב שכתב שח"ל שהמעהזה הזה ראוי לנו לזנונו כמו שא"א נעממין שאלו היה המת עמנו בעיר היה אפשר נעממין שנתעמר עליהם עד ששילמו לזכו אצל אלו אינו עמנו בעיר האף נממין על עובדי כוכבים אשר פיהם דיבר שוא שיחמרו לנו שילכו לקבצו ושמה לא יקברוהו ויחמרו מוטל מתנוול בכל שעה זה לא עלה ע"ד שום אדם עכ"ל ודוקק לחלק דהאם אפשר שלא היה רק הנעמה אצל הכא מסרו אותו לידו ולקחו אפשר דלא מרע נפשיה דמ"מ יש לחוש שיוולו ויתעללו בו בבזיון מיהו מיו"ד סימן ש"ט סי"ד משמע דמוסרין המת ע"י עכו"ם ונראה שהכל לפי העכו"ם:

ג' הנהגות מ"י יכולין להשהות עד למחר שלא יסריח (ו) יוכל זה בעשיית (קנר) וארון (ז) ותכריכין (ח) אבל להלבישו (ט) ולחמם לו מים לטהרו (י) ולהוציאו (יא) ולשמו בקבר (יב) מותר ע"י ישראל: הגה וטוב ליחר לטהרו (יג) ע"י קש על גב עור או נקר ולא ע"י סדינים (יד) שלא יבא לידי סמיטה (תה"ד סימן פ"ב): ב' ימת ביו"ט ראשון (טו) * אסור להלינו עד יו"ט שני (ג) (טז) [ג] כדי שיתעסקו בו ונכסיו ופ"ט ד' א"ח

שערי תשובה

מ"י על גופו ולא יזוז בו אבר כלל והרי זה סוף טהרתו ע"י ישראל ולא יתללנו עליו אפילו מנהג ע"ש ועיין בנ"ח המדשות שמחייב להוליכו לנה"ק חוץ ל"ב מילין אפילו ביו"ט ראשון וחוץ ל"ב מילין אסור ועיין בקונטרס אחרון שם מה שכתבתי בזה: [ג] כדל. עיין בעבודת הגרשוני סי'

ביאור הלכה

קטן קוברין אותו ביום א' ע"י עממין ואפילו בלא אישתי וכן מנזר שם בלשון להדיא עיין ב"ש שם ולדינא בודאי אין לחוש לעיקר דברי הי"ש בזה אפילו במקום שאין מנהג דהא לדבריו נ"ר להמחין עד יום ב' ולקוברו ע"י ישראל ומתקנת רב אשי דב' אפילו לא אישתי ואין הא קי"ל אדרבה דאסור להמחין עד יום ב' כדי לקוברו ע"י ישראל וכדמנואר בסעיף ב' במחבר וכן העמיק כל האחרונים ונאמנה ב"ש שם דין לו לגמרי משום דאין לו מקום לפי שטחון הרי מנזר דלדין אדרבה שבות שיש בו מעשה חמור ולפלא על מג"א שהבילו בזה שוב ראיתי לביט מאיר שהשיג על י"ש בזה ורמז להא דס"ב ואפשר כוונתו להא דהקשני עי"ש בלשון מקור בזה ובש"ע הגר"ו השמיט ג"כ להא דש"ס: * אסור להלינו עד יו"ט שני. עיין מ"ב מ"ש בנ"ח האחרונים דלס' השהו אותו שאין לקוברו ע"י ישראל והוא בנ"ח מנהג עזריה סימן ט"ו והביאו גם בנ"ח ומסכים ע"ו בנ"ח ואם אין עממים ז"ע אם יש לקברו ע"י ישראל. ולענין נראה פשוט בזה בדודאי אין משהין אותו עד אחר יו"ט וקוברין אותו ע"י ישראל דבי מה פשע המה שהשהו אותו. אלא דגם עיקר דינו דמנהג עזריה ג"כ אינו נראה דהא למה רבותא קי"ל כמר וטעמא ביו"ט א' שאף רב אשי מודה ליה וא"כ לדידיו מן

מן המטה לארץ כמו שנהגין חכ"ק לאחר מיתה לא שרי רק (יא) ולשמו בקבר. אבל לבסותו אחר"כ בעפר (י) לא שרי לבו"ע רק ע"י עממין דמילוי גומא רב כבונה: (יב) מותר ע"י ישראל. ומ"מ לזוז (יא) חוץ לתחום אסור אף דתחומין גם כן אינן אלא מדרבנן דלמקמן בנ"י ושם יתבאר. ודע דאף שהמחבר העמיק לסעיף זה בלא פלוגתא יש כמה ראשונים שחולקים בזה ואומרים דלא התירו חכמים לישראל בזה בשום דבר כיון דקוף סוף ר"י אין לו לעב"ס לעיקר עסק הקבורה יעשה גם שארי דברים (יב) וכן הוא דעת רדב"ז בנחשונה וכן נוטה ג"כ דעת הגר"א בביאורו ומ"מ מי שרוצה לנהוג כדעת השו"ע בודאי אין למחות בידו כי יש כמה פוסקים העומדים בשיטה זו: (יג) ע"י קש וכו'. כלומר לטהרו ע"י עור או נקר ולא ע"י בגדים וצמח ירחו בקש וה"ה אצל כל בנדיין: (יד) שלא יבא לידי סמיטה. אע"ג (יג) דמשעה ששורה אותו במים יש בו משום כביסו וכלעיל בסימן ש"ב ידוע אין ליה לנקוט פשע דסמיטה שאח"כ י"ל דמסתמא רוחצין המה בנדיין נקיים ולבנים ולהרבה פוסקים לא אמרינן בזה שרייתו זהו כיבוסו וכלעיל בסימן ש"ב ס"ט אצל משום סמיטה יש כאן (יד) וצפרט דלאחר הרחלה מלוכלך הקדין מוצעת המה וכה"ג יבא לקטות אותו והוא כיבוס גמור: ב' (טו) אסור להלינו. דמוטב (טו) שיקברוהו עכו"ם ביום א' והוא שבות שאין בו מעשה משקיברוהו ישראלים ויעברו אשנות בידים: (טז) כדי שיתעסקו בו ישראל

שער הציון

(ה) הרא"ש בנמו"ק דף ח' וכן המוספות שם מודים לזה בשיהא נ"ר לפנותו וכן הכס"מ בנ"ח ושלא כע"ש שעשה פלוגתא בזה: (ו) אחרונים ממשמעות חוס' מור"ק ח' ע"ב: (ז) דל"ה בודאי שרי לעשות וכמו שכתבו הפוסקים בזההי דבינה דף ו' דמחירין למיגו גלימא אע"ג דלפטר בלא מיגו ואם אפשר לתקן המוכנים מכבר למעוטי במלכא עדיף ובעינן הדיא דתקן בנמו"ק פ"ק אין חופרין את הקברים אצל מחבירי ודמפרש"ש שם בגמרא שאם היה ארוך מקלרו: (ח) רא"ש וטור ומאירי ע"ש שהאריך בפרטי דברים: (ט) ב"י בשם כלבו: (י) ט"ו ומ"א סק"י וא"ר וכן מסק במאירי לאסור דלא כדאמר שר"ה להטיר זה בנח ועיין בספר שולחן שלמה שכתב דה"ה שאסור הכיסוי שמכסין בקרשים משום אולה וה"ה לתקן מה שקורין גאפענלא"ך אסור דהוי מלכא דאורייתא [תכנת אדם]: (יא) ע"ש סק"ה: (יב) ע"ש בנדי"ו שהביא הרבה פוסקים שאסורין ומלכא גם לנדי"ו בנ"י סימן י"ט ח"ג שהחזיק בנמו"ק לאסור ומנואר שם שגם הרשב"א היה מהאסורין אלא שלא שמעו לו ועיין בשע"ת מה שהביא מרדכי": (יג) מג"א [וכפי שיבאר בדבריו במה"ש] ישב קושים העו"ש: (יד) כתבנו זה ליבש מה שגמגם במה"ש ע"ש: (טו) מאירי בנעם המחמירין שחולקין על הראב"ד עי"ש וכ"כ בשמ"ק משום דהוא במחין מלכא במועד וכן הוא בנחשו' מנהג עזריה סימן ט"ו וכן הוא דעת רוב הפוסקים משום זה דמר וטעמא לא קי"ל אלא חיובי שני ומשום דהוא שבות שיש בו מעשה ואף דאין קי"ל כרב אשי היינו בנח ב' ביום אצל לא להשהותו על יום זה וכן הוא בנחשים דעים סימן ק"ב עי"ש ועיין בע"ש שהקשה על המחבר דהא לכבוד המה מותר להלין וכדמנואר ביו"ד סימן שני' ובודאי כבוד גדול הוא למה שיתעסקו בו ישראל ונשאר בקושיא [ונא"ר ס"ק י"ג כתב דזה לא מיקרי כבודו של מה והביא ראה ממדרי' עי"ש] ונאמנה קושיא דהוא רק לפי לשון הא"ח שם שמונו העמיק ב"י דינו דמשמע קלם זה דמשום איסור לינת המה קלמי עלה וכן נראה שפירש הגר"א בביאורו אין לפי מה שמונאר במאירי טעם המחמירין דמשום תלם קושיא ובעיקר מור וקליעה מלכא שפירש ג"כ משום לינה ולדידיה גם המחבר מודה היכי דליכא כבוד למה דמליניס ועיין בה"ל שהעמיק בדבריו וכן מלכא לשיור כנה"ג שכתב גם הוא דלס' מלינו לכבודו שרי והוכיח כן מלשון המחבר ביו"ד סימן שמ"א עי"ש וז"ע:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ג' כתב כהמחבר ולא מביא שיטות האוסרים.

קמו באר הגולה

שם מ' הרשנ"א בתשובה י' רוקח נסימן כ"א

אותו אשתו ובניו ע' ת' עבה"ג סע"ו: (ד) תכריכין. ואם יכול לתאוב תכריכין מוכנים אין לעשות חדשים. אם התכריכים מטופים מותר לכבסם. ואם אין לו נפרים מנפרים נפרים לאחר: (ה) קבר. ודוקא בני הבעורה אבל אחרים שאין דרכם לתפור אסור. כ"ג שלא יטלינו אנשים אחרים עפר לפתוח הקבר או לטלטל כלי התפירה. אם לא שיהא סחור לתפירה ערב שבת דאז התמיע משבות. ומההרש"ם חת"א סי' י"ז כתב דמותר לכל אדם לזכות בציטוי קבר והסכים עמו המ"א ע"ש אבל המשפטי שמואל

ישראל. או כ"ד (פז) שילוו אותו אשתו ובניו מוח לתמוס ומשמע (יח) דאפילו בת"ח שכבודו ביותר להקצר ע"י ישראלים ג"כ לא משימין ליה. יש מן האחרונים (יח) שכתבו דאם השור אותו לניוס ל לא יקצר על ידי ישראל אלא ע"י ערבים ועיין בזה"ל שפקטנו בזה: ג (יח) אפילו להוציא רלהניהו בכרך. ח"ג (ט) דאשני צוה לעלוט על ידי נכרי לא ראו להמיר משום כבוד המת ולדאברא כבוד המת הוא שלא יתחלל שכן ויהי"פ דחמייה על ידיו וכל פרטי דין זה מוצא לעיל בסמין ש"ה ע"י"ש: ד (יח) אפילו להחיות לו הדם. מקומות שנהיגין (כ) להניח הדם על מנת המת יחיה ע"פ ש"אין זה מעיקרי זכרי הקבורה אלא בשביל כבוד: (יט) ולעשות לו תעריבין. לחפור ולחפור (כא) ואע"פ שאשכח בזה אחרות כדקדקו שאלה המת נפשיה. ומ"מ אם יוכל לתנוא תכריכים מוכנים כמדתו אין לעשות חדשים וכמו שכתבנו לעיל בנס"א ואם מטוניפים הם מותר לכבס: (כ) וארוך. אם אין לו נסכים מוכנים מותר לנסור ציוס טוב ועיין בסמין מקמ"ז: (כא) לחצוב לו קבר. יש שכתבו דמ"מ לא מה שאשכח למעט בחלול נפשיה מעטין וע"כ כתבו דמקום שיש בני חצורה שרגליה לחפור ולחפצור אין רשאי אחרים וזלם בני החצורה לעסוק בקבורת המת אם לא שהוא ע"ש סמוך לחשיכה דא כל הורין נלטיעו שלא יצאו ליד חילון שכן הרי זה שחובת וכמה אחרונים (כב) מקילין בזה משום דיו"ט שני לגבי מת כחול הוא: (כג) ואם אין באותו עיר וכו'. אבל אם יש ביה"ק אלא שהוא חצורה נלטיעו מומו להוליכו לקבורת אצותיו אין תללי יו"ט בשביל זה ומחלל ששכ"פ מזה דנקים אצותו המה מלינים אצותו אחר יו"ט ואח"כ יוליכוהו למקום אצותיו ואם יש לחוש שיסרית קובצין אותו ציו"ט נעטירו: (כד) ומשביחין לו ספינה וכו'. או עגלה להוליכו עד מקום הקבורה (כד) ומותר לו להוליכו על צהמה ישראל. ודוקא אנשים הקצריים ומותרים ליכנס לפניהם אבל אנשים אחרים כדי ללנומו אסורים ויחצור עוד לתמו בנס"א: (ו) (כד) בחול שרידה רבנו.

[illegible]

הלכות יום טוב סימן תקכו

קמז באר הגדה

(יא) שכר: ו' ימותר ללות המת ביו"ט ראשון (לג) תוך התחום וביו"ט שני אפילו (לד) חוץ לתחום (יב) (לה) * וחזורין למקומם בו ביום (לו) *וכן מותר להחזיר כלי הקבורה שהוליכו עמהם חוץ לתחום: ז' *המלוים את המת (לז) אסורים (יג) לרכוב על בהמה אפי' ביו"ט שני (לה) ואפי' האבלים

באר היטב

אפי' לכתמליט עמ"א: (יא) שכר. וביש"ש אומר לטול שכר ואם אינו רוצה לעשות כחנם מטעין ליה כמו בחליה ועסקי חקפ"ה די"א דלנזכר מנה מותר לטול שכר שבת מ"א: (יב) וחזורין. אפי' ילאו חוץ

משנה ברורה

יש לקרובי המת ליתן לו דיו"ט שני לגבי מת כחול שחיוהו: ו' (לג) תוך התחום. ר"ל (מב) עד אלפים אמה ולא יותר אע"ג דעד ג' פרסאות לכו"ע אינו אלא מדרבנן (מג) לא המירו משום ליה גרידא: (לד) חוץ לתחום. אפילו (מד) חוץ לתחום ג' פרסאות ואע"ג שאין בהם טורח למת אלא מלין אותן מפני הכבוד וחזורין אפי' שרי דכחול שחיוה רבנן [אחרונים]: (לה) וחזורין למקומם בו ביום. ואפילו ילאו חוץ לכמה מילין (מה) מותרין ג"כ לחזור לניחם שאם יאסרו אותם יהיו נכשלים לעמיד לנח שלא ירצו לילך ולהתעסק בצרכי המת ובהלוימו. ומסתברא דכ"ז אם אין שם במקום הקברות מושב ייחודים בתוך החסום הא אם יש שם ושיכולים שם לאכול (מו) ולישב לא נחיר להם לחזור דבשביל זה שאי אפשר להם לחזור לאכול ולשבו לניחם פסע אחד לא ימנעו ללות המת ועיין בזה"ל. ונתבאר בהפוסקים דמי"מ אינו יכול לקרר דרכו לא נחיר לו לחזור דרך ארוכה [עין במג"א ובמחמ"ש]: (לו) וכן מותר להחזיר כלי הקבורה. ומוקף אינם (מו) דהרי כלים שחלאתם להיחר הם דשמה יטורח להם למת אחר צו ביום וא"כ מותר לטעולם אפילו לא יטורח להם רק לשמורם שלא יגנבו וכלעיל בסימן ש"ח ס"ד וכיון שכבר מטעלם אפילו ימלא סמך לחומת העיר מקום שמור להניחם ג"כ אינו צריך אלא מותר למקום עד ציתו וכלעיל בסימן ש"ח ס"ג: ז' (לז) אסורים לרכוב וכו'.

וה"ה לילך בספינה ואפילו (מח) בתוך החסום נמי אסור ואע"ג דמותרין ללות חוץ שאני רכיבה דאיכא חשש חתיכת זמורה שהיא מלאכה דאורייתא ולא יותר בשביל ליה (מט) שאינה מעיקרי צרכי הקבורה (נ) ועוד דברכינה איכא זילותא דיו"ט טפי מהליכה ברגליו: (לח) ואפילו האבלים. ומשמע (נא) דאפילו א"א במקום הזה

שער הציון

(מג) כן נזכר בזה"ש: (מג) כן נזכר להקביר לשיטת המחבר שמחיר כל שהוא מדרבנן ע"י ישראל אפילו ביו"ט ראשון וזהו אסר ובתשנ"ז ח"א סי' כ"ב בסוף ה"ה מלאכי דעמנו בלחם דלף ביו"ט ראשון י' להחיר הליכה מחוץ לתחום לצרכי המת למלאך דמחיר טעול וזהו אסר עיי"ש [וחיסור לשון יש שם אצל הכונה כמו שהעמקנו] ויחידה הוא צוה ומלאכי בלחם ב' שלחן שלמה דבני החברה אותן שושאין את הארון מותרים לילך אפילו ביום א' חוץ לאלפים וע"כ דמפרש דדוקא ליה גרידא קא אייריין כאן דליתו אלא כבוד בעלמא ומילתא דמסתבר הוא לכאורה בפרט כי בזיון הוא למת למסור אותו ע"י עכו"ם בלחמיהו כמו שכתבנו לעיל בשע"ז בשם חש"ך איצרא דמלשון העו"ש כתב על הא דמותר ללות בתוך החסום דהרבותא הוא דע"פ רוב דרך המלחם שמתחלפים עמם בנשיאת המטה אפי' מותר משום כבוד המת עכ"ל ומשמע מזה דאסור לתחום אסור אף לשאת המת וז"ע לדינא ובפרט דכבר הזכיר בסעיף א' לחלק על עיקר קולת המחבר עיי"ש וגם לבעל שלחן שלמה שמחיר ז"ע אם מותר לחזור למקומם: (מד) מאירי וריב"ש ועו"ש ובתו האחרונים דדוקא לכבודו של מת הא לכבוד אצלים אסור והוא מדברי הרי"ב בסימן תפ"ו אלא שכתב שם דלא כבוד החיים לבד הוא אלא ג"כ כבוד המת הוא ע"י ליה ושרי עיי"ש ולפי זה לחס העמיקו זה שהרי כמעט א"א הוא אומנם בעו"ש מלאכי שכתבן בשם הרד"ב ח"ד ס' ק"ו ושם מיייר שהמת היה מונח בניה"ק והמחזיק בקבורתו עד שיצא אצלו לשם והלכו עמו עוד אנשים וכתב הרד"ב דלא היו ראשי שהרי מלחם רק את אצלו עיי"ש: (מה) ר"י בנתיב כ"ח בשם הרמב"ן ורדב"ן ח"ד סימן ק"ו ומג"א ומאמר מרדכי והגר"י ובהרבה המגיד לפנינו הגירסא שזכרנו כמו שהעיר במאמר מרדכי וכן הרד"ב מביא דברי הרה"מ לשיעורא דלבריו עיי"ש: (מו) שהרי בלחם היסר זה של כמה מילין מספקא ליה להרמב"ן בזה"ל אלא לנכסוף נטה להקל וכמו שהעיד ג"כ בשמו ר"י הג"ל ועכ"פ צריך סיבה נכונה. מיהו עד ד' אלפים אפשר דמותר בכל גווני שהרי עכ"פ הוא יוצא בנשוא: (מו) עין במחמ"ש"ק שדעמו דאם במקום הקברות או בתחומה יש מקום המשמחר אסור לו לטעול ומצינו הגר"א ומחידושי רע"א משמע דשרי בכל גוונא ואפי' לדידהו אם יודעים בודאי שיש עוד מת ושמע"כ להם כלים אלו בודאי מותר: (מז) הגר"א וכן מוכח משאר מפרשים: (מט) עו"ש ומ"מ לא בירא כולי האי שרי המחבר מחמיר בליכה חוץ לתחום ביום טוב א' שג"ג שמקיל בשאר אסורי דרבנן: (נ) מ"א וא"ר והגר"י ובהר"ם שלום ונחמד משה חירלו ג"כ דברי המחבר וכלל דבריהם דכל מה שהמירו הוא לכבוד המת אצל הכה אף הרכיבה כבוד ואדרבא לילך ברגלים אפשר דאיכא כבוד טפי אלא לעצרה הוא לחיים ובשביל נעמד דקיים לא נחיר שבות עיי"ש וגם חירון זה אינו מרווח שהרי עכ"פ אי אפשר להם ללות בשביל זה וציתו מאיר תמה ג"כ על המחבר ונדחק מאד ובאמת לישב דעת המחבר ביסודות חוקים א"א צוה שהרי עכ"פ איכא עובדא מקדמא שבלחם מחירין לרכוב וללות וכמו שביא הרמב"ן בענינו כל צו הבא ככל צו דשם חכמי נרגונו וכן במאירי אלא שלהרמב"ן לא ינחא ליה להחיר רכיבה והראשונים מביאים שר"ח כעס מאד על הרכיבים ואחרים נמשך המחבר והמחזיר בכל הקברות הוא קברת הנג"א והא"ר וש"א וזכר לדבר יש שהרי בשעת השמדת קטלורו למי שרכב ומוכח שיש צוה וילוחא וחולפא טובא: (נא) מדמסיים אצל הקבורים אם א"א ומשמע דבמלחם אפילו א"א והוא שלא כדית מאיר שר"ה לומר שלמלחם אלו א"א אכן יש עוד מלחם שהולכים ברגל וא"א לומר כן וכמ"ש:

הלכות יום טוב סימן תקכו

אבל הקוברים שצריכים לקברו * אם א"א (יד) (לט) מתירים להם ביו"ט שני (מ) לרכוב ע"ג בהמה: ח * אם נודע לבני עיר אחת שישראל מת רחוק משם ד' או ה' ימים (מא) ולא ניתן לקבורה אף ע"פ שלא יוכלו להגיע לו עד לאחר המועד * מותר (טו) לצאת לדרך ביו"ט שני כדי (מב) למהר לקבורתו: הגה (מג) ומותר להביא מת צו"ט שני מחוץ למחוס העיר לקצרו נקורת ישראל אע"פ שהיה אפשר לקצרו (טו) במקומו (נ"י) בשם משנת רשב"א: ט (מד) * תינוק שמת בתוך שלשים (מה) אם גמרו שערו וצפרניו הוא בחזקת בן קיימא (מו) ודינו כמת (זי) [ג] גדול אע"פ שאין אנו יודעים אם כלו לו חדשיו (מז) דרוב נשים יולדות ולד קיימא: י [ד] (מח) * נפלים שנהגו להסיר ערלתן בצרור אבן או

פ הרשב"א נחשו
צ טור בשם הר"ר
יעקב קה"ק
יחזק הלן וכמו
שע"ס
ק הנה"מ נפ"א
מהלכות מילה

באר היטב

וה"ה דאסור לילך בספינה כנה"ג מ"א: (יד) מתירים. ומיהו לא ירכבו צעיר מפני הא"י * שנה"ג מג"א. וע"י ט"ז: (טו) ללכת. עמ"א שהעלה דאס אינו מוטל בשדה שאין לחוש שיאכלוהו הכלבים אסור ע"ש: (טו) במקומו. ורש"ל כתב דוקא היכא דליכא קצר במקום שנפטר אצל אס יש שם קצר אלא שעשה צוואה שיליכוהו לקברו אצותו אין זה כבודו לחלו"ט ואס יש חשש שסירח קובצין אותו במקומו ולא שמעין לצוואתו ואי ליכא חשש זה מוליכין אותו וקובצין אותו אחר יו"ט במקום צוואתו ע"ש ועסק"ו: (זי) גדול. וביש"ש פסק דאין קובצין אותו מוח למ"ד ועמ"א:

משנה ברורה

הזה לילך צרגליו וישראל עלי ליה ג"כ אסור: (לט) מתירין להם. ומיהו לא ירכבו (נב) צעיר מפני האומות שלא יאמרו עליהן שמחללין יו"ט: (מ) לרכוב ע"ג בהמה. וה"ה דמוחרין הקובצין לילך בספינה: ח (מא) ולא ניתן לקבורה. והיה מונח בין העכו"ם: (מב) למהר בקבורתו. ואע"ג דלא המיר המחבר לעיל בסעיף ד' לעשות שום מלאכה בשאין בדעתו לקצרו בו ביום (נג) שא"ה דהיה מוטל כבר כמה ימים בין העכו"ם (נד) והוא מת מזהו ונרין למהר כל מה דאפשר כדי שלא יתנוול ויכתב המג"א ומיהו אס מונח (נה) שמה צבית אין להקל ועיין צנה"ל מה שכתבנו בזה: (מג) ומותר להביא וכו' מחו"ל. כבר כתב בן המחבר בס"ד ולא חזר הרמ"א וכתב אלא משום חידושו דאפילו אין המה כאן אלא שזודע להם שיש מת מחו"ל (טו) מותרים לילך לחון למחוס להביאו משם לעירם לקצרו צוואתו יוס נקברות ישראל ועיין צבאור הלכה שאין להקל בזה אלא"כ השתתה שם: ה (מד) תינוק שמת וכו'. פי' דנפלים אין קובצין אותן צו"ט ואפ"י ע"י עממין (נו) שהרי הם כאבן ואסורים הם צטלול: (מה) אם גמרו שערו וכו'. וכלא גמרו אפילו מת (נח) ביום א' גופא אינו בחזקת בן קיימא ודינו כנפל: (מו) ודינו כמת גדול. ונקבר (נט) ביום א' ע"י עכו"ם וביום ז' ע"י ישראל: (מז) דרוב נשים יולדות ולד קיימא. ומיחמו תלין בחיזה סיבה ויש חולקין בזה (ס) דכיון דמת איתרע רובא דהא רוב בני קיימא אינם מחים צמח ל' ומסתמא נפל היה ויש להחמיר (סא) לקצרו ע"י עכו"ם ומיהו ע"י עכו"ם אפשר להמיר אפילו (סב) בלא גמרו"ש שער וכו' דעכ"פ הוא ספק בן קיימא: י (מח) נפלים וכו'. נראה דלאו נפלים ודאס קאמר דהא אינהו אסור לקצור צו"ט וא"כ בלאו הכי לא שייך למוהלן דהא מלין אותן על קצבן וכמו שכתב המחבר צו"ט בסיון רס"ג סעיף

ביום ז' של ר"ה וסמיתו עליו עפר הקטורה עם כי לא הייתי מתחברת הקברנים דלא גרע מלמנו לי א"א עכ"ל: [ג] גדול. ענה"ט וי"כ צ"ח השדושת סי' ח' שאין קובצין אותו צו"ט ראשון ויש להחיותו עד למחר ובמפלה צ"כ כתב דין קבורת נפלים צו"ט ז' ע"י ישראל אס לא גמרו סימנים י' להחמיר ובגמרו סימנים אין להחמיר בקבורה לדין של מלאכה דלוריימא עוזין ע"י א"י וי"ל לפי מ"ש המג"א סי' שצ"ה משום כבוד המת אין לעשות ע"י א"י ונפלים ליכא כבוד המת ומ"מ נראה כמ"ש שאס רואה לקבור ע"י ישראל שפיר דמי לדין ע"ש: [ד] נפלים כו'. עיין צנה"א שהזכיר לקבור נפלים ועובר על לא תלין ועיין צבאור ארבעה טורי אבן סימן כ"ג דיש להביא ראיה מהמח"ט בשנת פרק

ביאור הלכה

* אם א"א וכו'. עיין צט"ז דר"ל שיש להס עורח קמל לילך צרגל ושרי ואילו לשיטתיה שכתב במחלה שעיקר דין המחבר מגומגם אלא עיין שם אצל לפי מה שפירש המ"א וכו' דמשום וילוח דיו"ט הוא אין להמיר צריכה אלא א"כ יש עורח גדול לילך צרגליו וכן כתב בספר נהר שלום והגר"ז: * מותר לצאת לדרך וכו'. ונהג"ה ומותר להביא מת וכו' עיין מ"א סק"י שהביא דעת הרב"ש החולק בזה ומשום דהא אין עושין ארון אלא עם המת צמח וי"ש כאן שהוראה יאמר שהולך לזכרו והשג"ה המ"א ע"י דהא מותר אס דבדבר מפורסם שרי (ופירש צמח"ש סק"י) שהובא להם מפי מגידים אחרים א"כ הרי הדבר מפורסם וגם אין לחוש שיפגעו צבן יהודים בדרך צו"ט אין מאיין עובר דרכים יהודים מיהו אס אין מוטל ע"פ השדה אלא צבית יש להחמיר עכ"ל והנה המ"א קילר מאוד וגם סותר את דברי עצמו שספק"ו כתב דהליכה חוץ למחוס דמי לקצלה ארזים דאסור אף בלאס מפורסם גם עמם הסברה של מחה"ש אינו צדור שהרי הרב"ש הביא צמח"ש וז' דינא דלדס מפורסם ולא נחת ליה לומר דכאן נמי הוי כלאס מפורסם וגם המ"א עצמו כתב סק"י דאס צמקרה נחפרסם לאו כלום הוא ואפילו נימא דכונת המ"א הוא כפשוטו מחוס דכיון דמועטים אצותו צעונותיו דין שלנו כלאס מפורסם וכמו שכתב הפוסקים ג"מ קושא הקאשומ במקומה עומדת דהא בקצ"ה ארזים לא מהיה מת מפורסם וכן הרב"ש כיון ליה וכמו שצמח"א שם להביא וכמו שהעמיק גם המ"א דכ"ש כאן שהוראה יאמר דהולך לזכרו והיינו עממא דקצ"ה ארזים ג"כ ומש"כ המ"א עוד דאין לחוש שיפגעו צבן יהודים דאין מאיין עובר דרכים ג"כ קשה מס"ק הנ"ל והנה חמ"א מלאחי שהגדיר"ה בחידושו הקשה גם כן בסעיף זה על דברי המ"א שספק"ו וסח"ר כיון דהמת מוטל צביון בשדה הקילו טפי ולפלה שהרי סעיף זה המעיין צ"י יראה שהוא נועב מדברי החש"ן שהשג"ה על מה שפסק צמח"ש נהג"ה להחמיר בזה (ע"ש) כח"א סימן כ"ב) ובצמח"ש הרב"ש היה המעשה שהמת סגורוהו העכו"ם צמח"ה עם מלגטיו וכמו שהעמיק צ"י ואפ"ה פסק השו"ע להקל אכן כאשר עיינתי בנה"א ככל המקומות וצב"ש וצמח"ש (שגם צב"ה"ג דמי העמיק מוכן צמח"ה) נראה כי דינא דסק"י דהליכה חוץ למחוס דמי לקצלה ארזים הוא נועב

שער

(נב) אחרונים: (נג) אחרונים: (נד) לשון החש"ן: (נה) צנה"ל צאצרו דלפילו מונח צבית אס הוא תחת יד עכו"ם הוא כמותל צבדה ואמכ"פ אין להקל בזה רק לילך צרגליו ולא לרכוב: (נו) ואף שצבשה שהולכים לשם לא מינכר שהולכים לדבר מזהו לית לן בה וכן הוא במקור הדברים צמח"ה השג"ה וכן מדוקדק הלשון צמח"א שכתב להביא ולא כתב להולך דמשמע שהולכים להביאו משם לכאן וכן פירש צב"ה"ג דברי ההגה ע"ש וצמ"ש מירך דהרע"ה הוא שאפילו יש מקום לקצרו רק לא צב"ה"ק ג"כ מותר להולכו לביה"ק חו"ל ואין מוכן שהרי גם צמח"ה ס"ד כמות שאין צעיר מקום קבורתו: (זי) רמ"א צו"ט צ"ג רס"ג: (ח) אחרונים: (ט) מ"א בשם רש"ל וכן הוא דעת רדב"ז סימן מקי"צ חלק א' ומנחם עזריה סימן ט"ז וכן הביא צב"ה"ג בשם מהר"ש הלוי: (סא) רדב"ז ומנחם עזריה וא"כ וגם ביום א' מותר ע"י עכו"ם: (סב) א"ר:

ליקומי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף י"ז כתב כהמ"א, אבל הרב חופס הלשון בית המשתמר, ויכול להיות שאם לא משתמר אז יש להקל לצאת. ובשו"ע הרב בסעיף ז' כתב ומ"מ אין לילך חוץ לתחום בשביל שום דבר מצרכי המת אפילו כדי להביא לו תבכרים ונסרים לארון ואפילו הוא מת מפורסם מ"מ בהליכה זו אין ניכר שלצורך המת הוא הולך חוץ לתחום ויש לחוש למראית העין שיאמר לצרכו הוא הולך חוץ לתחום. ב) ובשו"ע הרב בסעיף י"ט כתב שבי"ט שני מקברו ע"י ישראל. ג) ובשו"ע הרב בסעיף כ' כתב שאם לא גמרו שערו וצפרניו וכו', אין מקברין אותו אפילו ע"י גוי אפילו הוא יו"ט ב' של גיליות.

הלכות יום טוב סימן תקכו

קמח באר הגולה

בקנה אסור אפילו ב"ט שני של גליות: הגה (מט) * ואסור לקבצו ב"ט אלא מניחו עד למחר (צ"י): ר רמב"ם בפ"י י"א (ג) אין קורעין על המת אפי' ב"ט שני אפי' קרוביו: י"ב (ה) (גא) כשמת בליל י"ט שני משכימין וקוברין אותו קודם תפלה בשבת ביום קוברין אותו (גב) אחר האכילה: הגה ודין לזקוק ביום י"ט * (ד) אפילו אם עב"ד קימן מ"א ס"ו * :

וא בתוך הרגל כפיין מקמ"א ומקמ"ח

שערי תשובה

המניע דעובר בל"ת ושבו דחה זה ע"ש: (ה) כשמת בליל י"ט כו'. עיין במג"א ס"ק כ"א מה שיש ע"ש ועיין המג"א ובה"ט

משנה ברורה

ה' (א) אלא אנפלים דסעיף ט' קאי שמתקין להו לענין קצורה בחוקת בני קיימא ומתפללין בקצורתם ביום טוב ואפילו הכי לקיים המנהג למונן אין להחיר (סד) שאין זה מלכדי קצורה: (מט) ואסור לקוברו. לפי מה שזכרנו דברי המחבר אין דברי הרמ"א מדוקדקין כ"כ שהרי אהא דסעיף ט' לא פליג רמ"א אם לא משום דהמחבר סתם וקאמר נפלים ושלל לטעות דדוקא הערלה הוא מסיקין קמ"ל דמי שהוא בחוקת נפל גם לקוברו אסור. ועוד י"ל דגם בספק נפל כההיא דסעיף ט' דעת רמ"א (סה) שמוטב להניח קבורתו עד אחר יו"ט כדי שיקיר ערלתו לפני הקבורה ולא קוברין ספק נפל אלא בזה לאחר שגלו אותו או בנפל נקבה (סו) וכן כתבו איזה אחרונים. מיהו בחיובן שלא מלו אותו מתחת חול וכה"ג ומת לאחר שלשים טרדי קוברין אותו ביו"ט (סז) ומסיקין אז גם ערלתו. ודע דיש מן אחרונים שחולקין אעיקר דיני נפלים (סה) ולדידהו קצורת נפלים נמי מזהב ואם כן אפשר שיש עכ"פ להחיר (סט) ביו"ט שני על ידי עכו"ם ועיין במכמת אדם כלל ק"ע ס"ו: י"א (ג) אין קורעין וכו'. דאין זה מלכדי המת ומיהו לערש (ע) לריקן לקרוע: י"ב (גא) בשמת בליל יום טוב וכו'. וביו"ט ראשון שהוא על ידי עממין אפילו מת בלילה קוברין אחר האכילה או אחר התפלה (עא) וכו' למחבר ביו"ט ב' הוא ע"י ישראל אמנם לדידן דנוהגין אפילו ביו"ט ב' ע"י עממין א"כ יו"ט ראשון ושני שוין: (גב) אחר האכילה. ויש שכתבו (עב) דמוטב

אלא שיון שמסור הוא בידם חששו שמה מפני גודל הסרחון יסרפוו או ואי יש להלך בן היה לו להלך בן מונח ביד עכו"ם או בשמור אלז בני משפחתו אף שאין מי שם לקוברו או אין שם ביה"ח ואולי דלמחר שהיה מתחלה דעת הי"ש דמחמיר בכל גווני לא ראה להקל בהשכ"ץ כ"א במונח ע"פ השרה. וכן כל דברים אלו כן דלריב"ש אפילו צעודא דדיה שיש כמה סניפים אוקר ומכ"ש בזה שמונח ביד ישראל רק שאלו לקוברו שם טרדי אין נכון ללך לשם חוץ לחסות להביא דלא מדמה הליכה חו"ל לקניית ארצים ולשיטת המשכ"ץ אפילו בזה שמונח בידו חוץ לחסות אסור קרוב שאפשר יהיה להביע שם לקוברו אח"כ ביו"ט יש ללדד להחיר דלא דמי לקניית ארצים דהוא מלאכה גמורה וגם הליכה חו"ל לא מקרי פירסום וכו' ולפ"ז ה"ה בזה שמונח כאלו וצריך לילך חוץ לחסות להביא משם מכריזין וארון וכה"ג נמי מותר. והנה המחבר נראה שהחזיק בדעת המשכ"ץ וגם הרמ"א שהעמיק מ' הרשב"א בהג"ה ושם היה המת מונח רחוק מן העיר והלכו להביאו משמע ג"כ ללדידהו מותר לילך חו"ל ולהביא משם מת ומתהרש"א גופא אין ראייה שאפשר שהחיר לילך משום שמה ימלא את ההריו מפרפר עדיין ויילעו ע"ש בשו"ע אכן הרמ"א שלא העמיק חוץ החשונה משמע דבכל מה מותר לילך ולהביאו [אם לא דהרמ"א על דברי המחבר קאי וס' הלא היה מונח ביד עכו"ם ומלאכה כנה"ג שעמד ע"ז וכזה שהמחבר והרמ"א הולכים בשטות המשכ"ץ והביא גם מ' מהר"י טייטלצק שהחיר בבגון זה גם לרכוב על סוסים והשיג שם עליו ללרכוב על סוסים וטרדי אסור [אכן היכא דיש חשש של אכילה כלבים כתב בא"ר שמומר אפילו לעשות מלאכה ביו"ט שני כדי להצילן] וגם לילך ברגליו מפלפל שם הרבה אם מותר ומסיק לאיסור וכפי הנראה המ"א חשש לדבריו ולפע"ד במקום שהמת משתהה כבר יש להקל לילך חו"ל ולהביאו וה"ה בזה שמונח כאלו והשתהה לילך חו"ל ולהביא מכריזין וכדומה מלכדי קצורה לקוברו ביום י' להחיר ומתהרש"א ומה גם שהמחבר ורמ"א נטוים לשיטה זו. ודע דכ"ז שכתבו הוא ביו"ט שני אבל לא ביו"ט ראשון דאין מת מזהב דומה שבת ביו"ט אכן ע"י עכו"ם יש להחיר [א"ר]:

* ואסור לקוברו ביו"ט. עיין במארי בנה דף ו' שהביא גם כן דעת הפוסקים דאין מקבצין נפל ודאי וספק שמת בתוך ל' מפני שהוא כאן ואין

שער הציון

(א) כן מוכח מא"ר שהוא כוונת המחבר: (סד) בהג"ה מיימני הלשון כן ומה שנוהגין וכו' אינו מנהג של מורה וכו' ומה שהגו להסיר בתול הוא משום חקנות הפוסקים והדברים מנומנים שהרי אלא טרדי אינו מנהג של מורה ואפ"ה מותר למנוח אלא מן המחובר ובכ"ז מנהג זה שהוא מנהג חשוב כמבאר ביו"ד שהוא כדי שירחמו עליו מן השמים ויקימיהו לחיות הממית מכ"כ שהוא כשאר זורקי קצורה שהוא לכבודו שמואסה היא הערלה כמבאר בגדרים ס"ג וגם לתועלתו וכו': (סה) מג"א בשם הד"מ: (סו) הגר"ו: (סז) אחרונים וצאמם הוא מתקן בשר בעלמא אלא שהוא מנעשה חול ומומר משום כבודו: (סח) מ"א ומור וקציעה: (סט) מור וקציעה ומתפלל כ"ז וצדק דאף שמונח לקוברו נפל אינו משום כבוד חיים וממילא לדידיה ב"ט אלא הוא דלא יבא מושלך מפני הטומאה וכו' זה כתב בהלכה ברורה: (ע) פוסקים: (עא) מ"ז וא"ר וטעמו של דבר כתב בלגש שלא להמשיך האנינות הרבה ומיהו ביום א' שהוא ע"י עכו"ם ואינם יורדים טרדי וימשך לתוך התפלה וע"כ טוב יותר לאחר התפלה כן כתב בזה מאיר להטעים הדברים ובמ"א חייך בענין אחר דברי המ"ז ותמה עליו ע"ש: (עב) רש"ל ומ"א ושא"ר ואפילו בזה בלילה נמי משום שא"ר להקדים כ"כ וטרדי ימשך לתוך זמן ק"ש ותפלה [רש"ל] ונפרט כהיום שנעשה גם ביום ב' ע"י עכו"ם טרדי אינו ורצין:

תקכז דיני עירוב תבשילין. ובו כ"ד סעיפים

א משנה ת"ט ע"ו
ב ממשעות
המשנה ב"

א (א) א"י שחל להיות בערב שבת לא יבשל בתחלה לצורך שבת בקדירה בפני עצמה אבל מבשל הוא (ב) כמה קדרות ליו"ט ואם הותר הותר לשבת (ג) * וע"י עירוב מבשל בתחלה לשבת. (פ) ענין העירוב הוא שיבשל ויפסה מיום טוב לשבת עם מה שנשל ויפסה כבר מערב יום טוב לשם שבת ונמאץ שלא תחיל מלאכה ביום טוב אלא גמר אותה. הגה ומותר להניח עירוב זה (ד) אפי'

משנה ברורה

ביאור הלכה

לקצרו בשעה שאומרים פיוטים ויומנו עשרה בני אדם עכ"פ לקצורו ואם הוא אדם חשוב שחייבים כולם לזומו ויציאוהו לאחר התפלה וילווהו עד ביה"ק וימחוהו שם (עג) וילכו לאכול ואח"כ יקצורו (עד) ומ"מ אם הכל מוכן דהיינו הקדר והתכריזין ואפשר לקצרו קודם אכילה בענין שלא ימנעו ע"י משמחת יו"ט עדיף טפי לקצרו קודם אכילה דנמדרש סמכו על קרא דלא תחלו על הדם שאסור לאכול סעודה קצוה קודם שנקבר המת:

א (א) יו"ט שחל להיות בע"ש. ואין י"מ צין יו"ט ראשון (א) צין יו"ט צ' של גלויות דאם חל יו"ט צ' בע"ש ג"כ אסור לנצל לשבת אם לא ע"י עירוב שיערב מעיו"ט הראשון: (ב) כמה קדירות ליו"ט ואם הותר. ואפילו ניתוחר (ג) קדירה שלמה כולה כיון שמתחלה חשב שיטכך ליו"ט וכלנז שלא יערים בזה וכמבואר בסעיף כ"ד ע"ש ועיין בסעיף כ"ג ובסימן תק"ג: (ג) וע"י עירוב מבשל בתחלה. כתבו (ג) הפוסקים דהותר העירוב הוא אף למד' דמלאכות שבת אין נעשין ציו"ט מדאורייתא מ"מ מהני העירוב דמ"מ אין כאן איסור מד"ם דמדאורייתא אחריון הואיל ואלו מקלעי אורחים וזו ליה ליו"ט גופא א"כ אין עושה איסור בזה ורק מדרבנן אסור ובשזיל שבת שהוא שעת הדחק החירו ע"י עירוב שנמשך בזה כאלו כבר תחיל להכין מעיו"ט לשבת ורק שגומר ציו"ט וכלקמיה בהג"ה. וכתבו (ד) האחרונים דציו"ט שחל להיות בע"ש יזהר להקדים הכנת מלאכיו לשבת בכדי שיגמר מלאכתו ביום טוב גדול דסמך להשיבה בזמן דלא שייך שיטכך לו ציו"ט גופא הלא יש כאן למח דמלאכה דאורייתא וכן (ה) יש לזהר בהמלאכים שמטמין לשבת שיטמין בזמן שאפשר שיבשלו שלש ביטול מצעו"ן וכתבו דמטעם זה (ו) נהגו להקדים תפלת ערבים בליל שבת כשחל סמוך ליו"ט כדי שלא יתאחר מלאכת ביטולו ביום טוב עד סמוך להשיבה. ועיין בה"ל דנשע"ה הדחק יש להקל ציו"ט שני שחל בע"ש אם נתחאר ביטולו לשבת עד סמוך לשבת ואף ציו"ט ראשון אפשר דיש להקל בשעת הדחק ולכתתה בודאי לר"ך לזהר בזה ונפרט ציו"ט ראשון שהוא דאורייתא: (ד) אפילו ספק חשיבה. וזמן ספק חשיבה נתבאר בסימן רס"א ומבואר שם דכשנרמזין ג' כוכבים ציונים הוא ודאי לילה (ו) וכתבו האחרונים דאם קיבל עליו יו"ט צלמית דברו שוב אין צורך לערב דקבלת יו"ט נמשך הזמן כיו"ט ולא (ח) ודוקא קבלת דברו שהוא קבלת יו"ט ואף אם הוא דאי אחר דברו נגרר אחר היצור כמבואר בסימן רס"ב ס"ב אכל קבלת ענינו אף שקיבל בפירוש (ט) לאפשר דלא מהני לענין זה ויכול

ואין כאן כבוד הכירות לא של חיים ולא של מחים ואסור אף ביום טוב שני ואפילו על ידי עממין שהרי הוא כנבילה ולא עדיף מן גר חיה ואם וימיהו כ' אישתי א"י שמה שהאז מתלולין ליה מדיון א"ר של רעי ואיני יודע אם הותרה קבורתו והדבר דופק בידי אלא שנחזרנו העמקנוהו להיתר עכ"ל ולכאורה כוננו דכיון דכלא"ה מתלול מותר ג"כ לקצרו ול"ע ועיין לעיל סימן שי"א ובתכמ"א כלל ק"ע ס"ו:

* וע"י עירוב וכו'. עיין משנה ברורה מש"כ דהאיסור רק מד"ם משום סכנה דהואיל ואלו מקלעי אורחים ולכן מהני העירוב כן כתב המ"א בשם הר"ן והוא דעמ"ת רבה בגמרא פסחים דף מ"ו וכן הוא במלחמות בבבלי ונב"מ"א כתב בשם המאור ונב"מ"א העיר עליו דנב"מ"א המאור כתב כן רק לדעת הר"ף אכל המלחמות סוכה כ"ן וכן הוא דעת המוס' בעירובין ל"ח: בחיורין קמא דמטעם אף מותר לאפות ולבשל ולא חיישין להכנה לאסור מדאורייתא ובמקום דלא שייך סכנה דהואיל כגון סמוך להשיבה כתבו המוס' בפסחים דף מ"ו דאסור מדאורייתא והעמיק דבריהם גם דמחזיקי הרשב"א בבבלי א"ר הו"א והכנה בשם מרדכי דסמך להשיבה אסור דלא שייך הואיל ולא מהני עירוב וכן הוא בהגה"ט ובתנ"ג שעתה כל דמחזיקי הרשב"א דמלאכות שבת אין נעשין ציו"ט ורק מטעם הואיל שרי וממילא שמעיין דהיכא דלא שייך הואיל אסור מדאורייתא. ולא להלכה הפוסקים אסור מלאכה והכנה אחד דכלל מלאכה שייך הכנה וכן מבואר להדיא במלחמות. אכן דעת הריב"א בעירובין ל"ח ונמה שכתבו המוס' בריש ב"ב דלא בשמחה הוא רק שיטת הריב"א וכן בשמ"ג העמיק זה רק דעת יחיד דאיסור הכנה לא שייך רק דבר חדש אלא כמלאכה אפילו וישול דהוא חיקון בעלמא ולכן מהני העירוב דאין שייך באלה איסור הכנה וואם יומא משום מלאכה נראה דעמ"ת דעת רב חסדא דמלאכה שבת נעשין ציו"ט וכן נראה גם דעת העירוב ע"מ"ר וכן כתב המאירי לחלק בין הכנה למלאכה אכן דעתו דאיסור מלאכה הותר רק מחמת הואיל דעת המוס' וסמ"ר ורמב"ן הנ"ל ולדעתם סמוך להשיבה אסור וכן כתבו האחרונים המ"א ומהם מש"ה והגר"ו וכתבו דמטעם זה נוהגין להקדים להספול ערבים ציו"ט שחל בע"ש וכן נראה מחז"ר בשם לבוש אמונם מנא"ה גם דעת ראשונים המקילי בזה היינו הרבנו אפרים והמאור שפסקו כרב חסדא לגמרי ומלאכה שבת נעשין ציו"ט מדאורייתא ולדבריה אין חילוק בין מצעד יום בין סמוך להשיבה וכן הרמב"ם אף דפסק כרבה דהעושה מלאכה מיו"ט לחול אינו לוקה משום הואיל מ"מ לענין ספק כסדרת רב חסדא דמדאורייתא מלאכה שבת נעשין ציו"ט ורק מד"ם אסור כדי שלא יקלו גם מיו"ט לחול ונמשע דע"ל דאף מיו"ט לחול אף דליו לוקה מ"מ איסורא דאורייתא אינה וכן משמע בלשונו עוד בהלכה ט' בפ"א ובהלכה י"ג שם ע"ש וכבר האריך בזה במשנה וכן הבינו דעתו ההגהות והסמ"ג וכן הוא גם דעת הר"י דעת הרמב"ם וכן הוא פשוט דבריו וכמ"כ תהמה משה וחולק על המ"א שהעיר דברי הרמב"ם לדעת אחרת וכן בספר בית מאיר האריך ומסיק דהרמב"ם קאי בשעת רב חסדא דלר"י שבת נעשין ציו"ט מדאורייתא דלא כמהרש"ל ומ"א וטעמו משום דפשוט דברי רב אשי מורין כן דקאמר כדי שיאמרו מיו"ט לשבת אסור ק"ו לחול אלמא אימא בירושלמי פרק י"ח ח"ל אימא חמי (בא וראה) דבר מורה הוא

שער הציון

(עג) דע"פ הדחק י"ל כיון שהתחילו בהואלמו אין עוברים בזה על הדם כמ"כ המ"א בסימן תמ"ג: (עד) חכמת אדם ועיין בבית מאיר: (א) פשוט וכלקמן בסעיף כ"ב: (ב) מוכח מסכ"ד בלזכר שלא יערים: (ג) ר"ן ורמב"ן וסמ"ג ועוד הרבה פוסקים וכן העמיקו האחרונים: (ד) מ"א ומהם מש"ה והגר"ו: (ה) פמ"ג: (ו) וכן נראה מא"ר שהעמיק מלש"ש (ו) מ"א וא"ר ושי"א דלא טע"ו: (ח) כן נתבאר לעיל בסימן רס"ב ס"ד ובתנ"ג שם: (ט) ואף דשם משמע להחיר קבלת יחיד י"ל דכאן גרע דשקיל מצעד יום י"ל דקיעלו רק לרין ספק חשיבה עיין זה בבבלי אכל שקיבל ספק חשיבה י"ל דקבלתו הו"ל לר"א וכו"ש אם תחלל מערבי אף דמטעם הדין להמקילין קבלת בסימן רל"ג שהוא נוגע מהמרדכי מוכח ממרדכי דגם מערבי לא מהני י"ל דזה דוקא כשהתפלל מצעד יום ולא כספק חשיבה והגר"ו פסק להחמיר כשכבר התפלל מערבי:

הערות: (1) עיין ס"י תק"ג ס"א בה"ל ד"ה ואפילו, לענין שיטת הרמב"ם:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ח' כתב: אבל אם אין שהות ביום ליהנות ממלאכתו, הרי יש כאן איסור מן התורה בעשיית מלאכה זו כמ"ש בסימן תק"ג, ואין עירוב תבשילין שתקנו חכמים מועיל כלום להחיר איסור של תורה. (ב) ובשו"ע הרב סעיף ט' כתב להחמיר כשכבר התפלל מערבי אפילו ביהירות.

הלכות יום טוב סימן תקכז

קמט באר הגוי'ה

(א) * ספק חשיכה (מרכי ס"פ ז"מ): ב יעירוב זה עושין אותו (ה) בפת ותבשיל (ו) וראם לא עשאו אלא (ז) מתבשיל לבד (ז) מותר: ג השיעור תבשיל זה (ח) כזית בין לאחר בין לאלפים בין בתחלתו (ט) בין בסופו: הגה יש מנציקין לכתחלה נפת כצלה (ירוש') וכן נוהגין (י) לכתחלה: ד יצריך שיחיה תבשיל זה דבר שהוא ראוי (יא) ללפת בו את הפת (יב) 'לאפוקי' (ג) דייסא: ה 'תבשיל זה כרבי אבא וכו' ד שם ונלשנא בתרא ד כרבי יוחנן ד בריהא שם

באר היטב

(א) ספק, וכחז המ"א ואם קיבל עליו שבת כגון שאמר ברכו אסור עסקי' רס"א. אבל הט"ו ועט"ו כחזו משם ראב"ן דאפי' לא עירב עד אחר ברכו יכול לערב כל זמן שהציבור לא התפללו תפלת י"ט ע"ש והיד אהרן הסכים עם המ"א ע"ש. וי"ל דמי שהוא צבא"ן ולא הניח עירוב תבשילין ואם ילך לציטו להניח ע"מ יעבור זמן מנחה יתפלל מנחה ולא יניח ע"ת דיוכל להקנות קמחו לאחרים מ"א: (ב) מתבשיל. דאי' צמ' דר"א יליף מקרא דאשר תאפו אפו ואשר תבשלו בשלו מכאן שאין אופין אלא על האפי ולא מבשלין אלא על המבושל ע"כ נריך כאן פת בשביל מה דיאפו פת לצורך שבת ותבשיל בשביל מה שיבשלו. ור"י ס"ל שנבשיל תבשיל מותר הכל ורוב פוסקים ס"ל כר"י רק ר"מ וקצת דעות ס"ל כר"א ע"כ כשר לכל הפחות דיעבד כר"י. אבל על

משנה ברורה

עדיין לערב אם עוד לא חשכה (י) ובשעת הדחק אף אחר ברכו כ"ז שלא התפללו הציבור מעירוב יוכל לערב אם לא חשכה עדיין אם צא להתפלל מנחה וזכור שלא עשה עירוב תבשילין ואם יחזור לציטו לערב יאחר זמן מנחה (יא) יתפלל מנחה ולענין עירוב יקנה קמחו לאחרים (יב) ומיהו אם יכול לעשות עירובו ע"י שליח ישלח שליח לעשות עירוב קודם שיחפלו מנחה: ב (ה) בפת ותבשיל. דנריך לאפות ולבשל מיו"ט לשבת ולכן עושין העירוב מפת ותבשיל מעיו"ט שעל סמך זה אופין ומבשלין אח"כ: (ו) וראם לא עשאו אלא מתבשיל לבד. דמעיקר הדין (יג) א"י אלא מתבשיל לבד ומיהו צ"ן לפת בין לתבשיל שכן הוא דעת רוב הפוסקים אלא שנהגו לדעת הפוסקים המחמירין להנריך פת ותבשיל ולכן דיעבד מותר (יד) ואם א"י לאפות ציו"ט ורק לבשל אף לכתחלה כגי בתבשיל לחוד (טו"ע): (ז) מותר. לאפות ולבשל ציו"ט בשביל שבת ומכיל אם נזכר קודם שחשכה (טז) נריך להוסיף להניח גם פת ויאמר בזה"ן עירובא (טז) אבל לא יצרך שנית. ואם עשה מפת לבד לתבשיל צודאי לא מהני ואם מהני לפת לחוד (יז) יש דעות צ"ן הפוסקים (יח) והאחרונים הסכימו דלא מהני אף לפת דעיקר העירוב נתקן מתבשיל: ג (ח) בזית. ומשום הידור מזהו (יט) יקח לחם שלם וחמית בשר או דגים חשוכים: (ט) בין ביוסר. לכאורה ק"ו הוא אם בתחלתו כגי בזה"ן כ"ז: (ט) אם היה יוסר. ונשאר כזית אלא צא לאשמעינן דאף בסופו לא כגי בפחות מכזית [עו"ת]: (י) לכתחלה. האי לכתחלה הוא רק קודם שעושה העירוב אבל אם כבר עשה א"י לחזור ולעשות [חמד משה]:

מנושלים שדרכן ללפת בזה את הפת. מהר"ל היה מניח הבשר על לוקח אומר אח"כ ללחם משנה. וצונו עליו בסעודה שלישית (יב) לאפוקי דייסא. היינו ריפות של שעורים שקורין בגאגלאלך

שער הציור

(י) עו"מ. וגם ההלכה ברורה העתיק את דברי הט"ו בשם ראב"ן וגם הח"א כתב למחן ע"י לענין דיעבד וכן בדיח' שהעתיקו צבא"ל בסיון רס"א מזכר להקל בענין דבר מזה אף אחר קבלת ציור אם יש שהוא: (יא) מ"א וס"א: (יב) כנלענ"ד ויאמר להשליח שיעשה בשבילי ויזהר גם לתשמיחו: (יג) צ"י ואחרונים וכן כתב גם הגר"א: (יד) צ"י בשם חו"מ וכן הוא בהגר"א: (טו) ח"מ והגר"ו: (טז) פשוט: (יז) השביל כתב דמהני והא"ו כתב דלא מהני והמאיר הביא ג"כ דמנאל דעות מה: (יח) הא"ר בשם מהר"ל וכו' החמד משה והגר"ו וגם העו"מ העתיק דברי הגר"א בשם אור"י הנ"ל ונראה דהם קיימי אליהם להלכתא דק"ל דתבשיל לחוד כגי מעיקר הדין אבל למאן דס"ל דנריך פת ותבשיל מסתבר דפת לחוד מהני לפת וכן משמע מהגר"א דלדעתם תבשיל לחוד מהני לתבשיל וה"ה איפכא פת לפת אלא דלהלכה הלא קי"ל דהעיקר הוא תבשיל לחוד אכן בשביל אף דס"ל נמי תבשיל לחוד מ"מ היקל בפת לפת: (יט) אחרונים בשם של"ה: (כ) רמב"ם:

א"קוסי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ט' כתב: אבל אם כבר אמרו רוב הציבור ברכו הרי הוא נגדר אחריהם וחל עליו קדושת יום טוב ואסור לערב עירוב תבשילין כמו ביר"ט עצמו.

שארמו אפילו (יג) צלי אפילו (יד) שלוק אפילו (טו) כבוש (טז) או (ד) [א] מעושן אפילו (יז) מין דגים קטנים שהדיחן במים חמים והדחתן הוא בישולן לאכילה ה"ז סומך עליהם [וכן סומך על (יח) * תפוחים מבושלים (וה"ה שאל פירות מבושלים) 'ועל דגים קטנים (יט) שבישול: ו (כ) * סומך מעי"ט אפי' על (ה) * עדשים שבשולי קדרה 'וכן על שמנונית שנדבק בסכין וגררו והוא כוית בו כוית: ז * מצוה על כל אדם לערב (כא) * 'ומצוה על כל גדול העיר לערב על כל בני עירו כדי שיסמוך עליו ממתא דרב יתחק מ"ט ע"ז א מצוה דשמואל ורב אמר ורב אסי עס

באר היטב

דעתן דלכלי נהמא בנהמא. ונ"ל דה"ה שאל מניי ליפתן וקטניות במקום שאין דרך ללפת בהן הפת אסור לערב בהן מ"א: (ד) מעושן. כתב המ"א נ"ל דאם אינו רואה לאכילה ע"י הכניסה או העישון אין מערבין בו. אבל במלח אעפ"י שהוא רואה לאכילה אין מערבין דלמיריין מלח הרי הוא כרוחם כנוש ה"ה כמבוסל משמע דמלח אינו כמבוסל מיהו אם היה כנוש בלוי או בחומץ נאכל כך עיין צ"ד ס"ק ק"ה מ"א: (ה) עדשים. דוקא אם אין

שערי תשובה

ליתא תנורא דוקא ביום שקוברים אותו עכ"ל:

[א] מעושן. עכ"ט ועיין ח"ל סימן ק"ל שדעתו דלפתחא אין להניח ע"ת רק כמבוסל באש ומדיעבד סומכין בין על הכנוש בין על המלח שלא נחבשל דע"ת דרנבן והרבה הקילו בו ולכן אם הניח ע"ת בהעריג' מהני בדיעבד ואף לכתחלה כשאין לו ד"א דשעת הדחק כדיעבד דמי ולא יצרך רק יאמר תנאי הנהוג בד"ן יהא שרי כו' וכן בכנוש יש ושהה בתוכו כדי שיתנו על האור ויתחיל להרמית הוי כמבוסל אם

ביאור הלכה

הדברים שמוחר לעשות בספק חשבה אכן לכתחלה בודאי יש לוזהר לעשות העירוב קודם שדליק הנרות: * תפוחים מבושלים וה"ה שארי פירות. עיין לעיל בסיומן קע"ו ס"א דמוכח שם דפירות אין דרך ללפת בהן הפת [דלחיי צריך ברה לאוכל אותן בחוץ הסעודה] אכן הכא מיירי בדיוע שדרך אותו מקום ללפת בהן הפת כמו שכתב המ"א:

* עדשים וכו'. עיין מ"ב מש"כ דאף שלא נחבשל לשם כך הוא מבוזר ופשוט ועיין עוד מש"כ בשם הפוסקים דדוקא כשאין לו דבר אחר לערב כ"כ הבי' וחתרוניס והטעם כתב הגר"ז משום ביזוי מזה אכן ה"ח כתב טעם אחר דהוא משום שלא נחבשל לשם כך לכתחלה מזה המונחך לעשות תבשיל בכזו לשם עירוב ואולי רק אם ביטל לזורך שנת סגי ושאי אלו שלא נחבשלו כלל לזורך שנת] וכן הביא ממשמעות המרדכי וכו' למזה מן המונחך בעלמא אבל העירוב כשר אף אף לקח דברים שלא נחבשלו לזורך ודמוכות מהא דעדשים ושמוניות שנדבק בסכין וכו' הע"ת והוכיח עוד מהא דחיתא בגמרא דגיס מלוחים שזללן עכו"ם והוא בודאי לא לשם עירוב זללן ועיין עוד בס"ד בבה"ל:

* ומצוה על כל גדול. פשוט הוא דבין כשכולל עצמו בעירוב זה ואומר לי ולבני עירי ומוכח בתבשילו להם חלק בין כשכבר עירב יכול לערב עליהם גם בפ"ע אלא דמסקא לי אם יכול לנכך כיון דאינו ידוע לו אם יטערו לו לפי דעת המחבר שכל אחד צריך לערב לעצמו ועוד יש לעיין אם שכבר עירב עצמו ורואה לערב בעד בני העיר אם תחיל תבשיל אחר או שיכול לזכור להם בתבשיל שכבר עירב כיון שעירוב אחד

בעצמן כדי לשבוע כמו פת. ואפילו במקומות שנהגין ללפת בהן את הפת (כא) בטלה דעתן אלל כל אדם ושאר מניי קטניות תלוי (כב) במנהג המקומות שצמקוס שאין מלפתין בהן את הפת (כג) אסור לערב בהן: ה (יג) צלי. ודוקא צלי ממש (כד) אבל מלח אף שהוא חשיב כרוחם דל"י אפי"ה אין מערבין וגרע מכבוסל דלקמיה ולכן אין מערבין בדגים מלוחים שקורין העריג' אף שהוא רואה לאכילה כמו שהוא חי (כה) אכן אלו המונחים בשולי החציות שכבושין הן בלוי יש להם דין כבוסל ומערבין בהן: (יד) שלוק. מבוזל הרבה יותר מכפי זכרו: (טו) כבוש. דכנוש כמבוסל חשיבי (כו) ושיעור כניסה במים ושאר משקין הוא מעל"ע ובחומץ וזיר אם רק נשרה כדי שיתנו על האור ויתחיל להרמית חסוב כמבוסל (כז) וכו' אם רואה לאכילה ע"י הכניסה: (טז) או מעושן. וזה נמי (כח) כשראוי לאוכלו בזה: (יז) מין דגים קטנים. היינו קול"ס האיסופינין שש"ס (כט) שרכין הן וצמיס חמין נגמרין לאכילה וחשיבי ביטול לדידהו: (יח) תפוחים מבושלים וה"ה וכו'. וכו' דוקא אם דרך אותו המקום ללפת בהן את הפת [מ"א וש"א]: (יט) שבישול. או ללאן [גמרא] והיינו (ל) אפילו היו מלוחים בתחלה דלחויין היו ללאכלן חיים ואין צריכין ביטול הו"א דלא נחשב ביטולן לכלום קמ"ל ורבותא זו היא גם כן מעי"ט אפילו וכו'. ר"ל אפי"ע שנשאר שם בלא מתכוין הויזל קידרא אלא גוררין מעי"ט ומתשכן לכן ואומר עליהן בדין עירובא וכו' וכן שמוניות שעל הסכין וכו' דוקא אם אין לו תבשיל אחר [אחרונים] ופשוט דזה דוקא לענין עדשים שבשולי קדרה דהוא קצת ביזוי מזה אבל תבשיל גמור של עדשים לא גריעא משאר תבשיל. ואפילו לא נחבשלו מכתחלה לשם כך. וכו' דוקא אם דרך בלאו מקום ללפת הפת עם עדשים [מ"א]: ז (כא) ומצוה על כל גדול וכו'. וכן מצינו בש"ס שכתב גדולי האמוראים (לא) היו

שער הציור

(כא) מ"א מנמרא דהני בבלי דלכלי נהמא בנהמא וכו': (כב) מ"א וח"מ וש"א ונראה דתפוחי אדמה שהסיר קליפתן ונשגל יבשים הוא מדברים שדרכן לאכלן בפני"ע כדי לשבוע ולא ללפת בהן את הפת ואין מערבין בהן וכן קטניות מבושלין יבשים שקורין ארבע"ס או פולין שקורין בא"צ: (כג) המ"א וכו' הביא ממשמעות רש"י שדרך להקפיד מן הדין שיהא דבר שאין רגיל לאוכלו בכל יום ולא העמקתי כ"י לעני"ד קשה לומר כן דמנמרא וכו' ס"ו לא משמע כן דאטו עדשים הוא דבר שרגיל לאוכלו רק בשבת וגם נראה לומר דרש"י לא בא אלא לאפוקי להם וכו"צ שאוכלין אותן רק כדי לשבוע ולא ללפת בהן את הפת דזה רגילין הכל לאכול אף בחול משא"כ דברים שאוכלין אותן ללפת בבבליה יוכל לערב שלא הכל אוכלין פתן בלפתן בחול כח"כ ואף דמכא גי' שכתב ג"כ בדבריו והוכיח כן מרין צ"ט שכתב הרמב"ם שמוחר לערב אף בדודאי רגילין בהן אף בחול: (כד) רש"ל ביט"ש ומ"א וח"מ והגר"ז וח"א דלא חכסו צ"י המונח בשע"ת שמיכל בשעת הדחק בהעריג' דמדמי ליה לכנוש אבל המ"א מתקן דכנוש הוא כמבוסל ומלח אינו אלא כרוחם וכן מוכרח לחלק לדגים קטנים מלוחים מוכח בש"ס לגרסת רש"י ומו"ק דאין מערבין בהן עד שזללן ובכנוש מבוזר דמערבין וכן האריך בגי' לחלק על החכם צ"י בזה עי"ש וכן הוא במארי להדיא דמלח אין מערבין בהן: (כה) כן נראה פשוט דלא גריעא משאר כנוש ואף דמכא צ"י מחמיר לכתחלה אף בכנוש לפי פירושו בש"ס אין לזוז מדברי יש"ע והפוסקים וכן העתיקו כל האחרונים להלכה וכן כתב בעצמו שלא ראה מי שפירש כן בפירושו: (כו) אחרונים: (כז) (כח) מ"א וש"א: (כט) וגרש"י גם מלוחין הן זה לא היה מועיל אלא משום הדחקת תמיס שע"י שהם רכים נגמר ביטולן ע"י הדחה: (ל) שם בגמרא: (לא) כ"כ האחרונים ודלא כט"ו שחשב שהוא מזה דרנבן ומיהא דמני"ל הא דע' דל"י גדול אלא כל אדם יכול להקטנו עירובו ומי שיאם יכול לסמוך ע"י כ"כ האחרונים:

ליקוט' דברי הרב א' בשו"ע הרב בסעיף י"ג לא משמע דבעי גרירה בעדשים.

קנ באר הגולה

שערי תשובה

לו תבטיל אחר י"ש ועצ"ש וצט"ל ודוקא שמלפנין בהם את הפס
 כמ"ש ס"ד מ"ה. ועיין יד אהרן: (ו) ששכה. ואם מחמת עללות
 ש' נקרא פושע י"ש ועמ"א. ודוקא אם שכה פעם א' אבל פעם
 א' פושע הוא. גמרא: (ז) שטינו. א"י שלא ידע שמחוי כל
 (ח) התנה. והיה עירוב תחומין י"ש"ש"ש. (ט) סומכין. כל
 שכה וא"ל להודיעו: (י) מן. פ"י ממקום שהעירב מונח עליו:
 לנהוג כן שלא להניח כ"א בשעת הדחק ולהסוות בלא צרכה ע"ש:
 (ב) ששכה. עיין בנכמת יחזקאל סימן ג"א באלף ששכה ואמר לו גדול
 העיר קמון אדירי ושוב ברגל אחר שכה ג"כ אפי"ה יכול לקמון על גדול
 א' לערב ודוקא על הגדול אחר כל צד כי רב העירב כפושע י"ש"ש:
 שכה ממקום שהעירב מונח עליו:

ומדקדקים בזה: (כב) מי ששכח. וכ"ו בפעם ראשון אבל אם צרגל השני שכה עוד פעם הוא כפושע שניכר שאינו חרד לדבר מזה (לג) ודינו מוטל בקוף הסעיף: (כג) או שהניח וכו'. ולא אמרין (לג) שזה עשיר גילה בדעתו שאינו רוצה ללכת בעצרו של גדול העיר: (כד) שאינו יודע לדרב. וה"ה (לד) אם חש שיוכלן לגדל בעצרו של גדול אפילו לכתלה: (כה) בקרא פושע וכו'. מפני שחקנת חכמים היה שכל אחד ואחד יעשה ע"ת צעמו (לה) וכדי שיהיה זכור שאם מיו"ט לשבת אסור לבשל מכש"כ מיו"ט לחול. ומיהו לאו דוקא הוא צעמו (לו) דה"ה אם ממנה שיהי נמי דשלוש או אדם בכתו ולא בא אלל לאפוקי עירוב של גדול שמשן ממעבדיו ואינו נמלך בהם בשעת עשייתו אלא מודיע להם ציו"ט שיש עירוב ויכולין ליהנות עליו: (כז) ואינו יוצא בו. שאין (לז) החכמים מקנים עירובם למי שהוא יכול לעשות צעמו וממעל. ודע (לח) ^אהדברה פוסקים חולקים על זה ולדידהו יכול כל אדם למקור לכתלה על עירוב של גדול העיר ואף הגדולים מכוונים בעירובם לכל אדם בכל אופן ואחרו שאינו יוצא בעירובם (לט) זה שכל פעם עושה צעמו ואינו רוצה למקור על עירוב של הגדול ואח"כ עשה שבת כמה פעמים ולא עשה בזה אין הגדול מוסיפו שהרי לא היה דרכו למקור על הגדול (מ) ואפשר דיעבד יש למקור אפוסקים אלו ולהקל משום שמחת יום טוב: ח (בז) אינו צריך לפרט. בשעה שמוכה ע"י אחר וה"ה בנאמרת הנוסח אימור לא (מא) ולכל מי שלא עשה עירוב: (כח) אפילו הניח ע"ת. דמן הסתם אין דעתו (מב) של אדם להקנות אלל למי שהוא בעירו או מתחום אלפים: (כט) אא"כ התנה. ומיהו

(לג) עובדא דההיא קמיה וכחמו האחרונים דה"ה אם שכת מחמת עלוות שלא מחמת טרדא אפילו בפעם ראשון: (לג) ב"י: (לד) אחרונים: (לה) שזהו עיקר הטעם שהכריזו חכמים ע"ת ומדעמיהו בש"ס וזהו נראה בצמורו קצרה מהמכר: (לו) פשוט וי"ה אם הגדול יאמר לו קודם שעשה שיקמור עליו ויגמלהו וכ"כ גרר שלות וכן נראה שכוון רמ"ו: (לז) רל"ט וטור וכ"כ האו"י בשם ריב"א ומקורו בצרייהם הוא מפישר"י וכמו דמסמך בלא"י וצדקה וכן מוכח מהש"ל בדעת רש"י והנה ב"י עשה פלוגתא בין רש"י לרל"ט ולענ"ד גדול שום פלוגתא מיבשה וכדעת האור וזוה שמכוון ששמואל לא הו"א הפושעים מתקמח אין להו"אם דלולו הוא בחקנת חכמים שחקנו ע"ת ושום גדול אין רשאי לבוון להו"אם: (לח) עיין ברבנ"ם ונמארו וברש"י בעטרי"ק וברל"ט ובר"ן ובש"ל ובמחרי ועיין ב"ב: (לט) כן מפרשים עובדא דקמיה: (מ) עיין ט"ו ובמור וקציעה הפליג אפילו בתכלתה נמי, ואין למקור עליו מה אמרש שלפי מה שכתבנו לעיל הר"ש"י לאו מפרשה הוא שגם רש"י וריב"א הכי ס"ל וכ"כ הש"ב"ל שטוב ורש של תכלת ואחד עיבר לעלוו וריה וזהו לקומו מלוא בנשפיהו רש"י בהג"ה מיימוני בשם רבא"ה: (מא) פוסקים וכן הוא בירושלמי: (מב) פוסקים: (מג) פוסקים: (מד) וכן משמע בפירוש ר"ה עי"ש אכן מרש"י משמע שפרשם בש"ס פשיטא לדעת מיה בעיין אמינה עירוב בעדו והכוונה לזרזר (המין) המבטיל לשם עירוב ע"ת לעיל ס"ו ונצ"י שם קט"ו ובפסוקי"ל: (מה) ב"ה וכן מוכח בפ"י ר"ח ועטעוה"ק ועיין ט"ו ועיין לשון ר' ירוחם: (מו) מרש"ל וע"י: (מז) אחרונים וכחמו דשכ"ח איהו שגרה בשם בעל בית שמינה נטפלה אלא שזריכה ע"ת נלמשה אם יכולה לערר אלא ור"ח וצ"ל להניח בעיניו עירוב או יואלו שזריכה של גדול העיר: (מט) אחרונים:

ליקוטי דברי הרב א) ובשו"ע הרב סעיף י"ד כתב: אבל מי שהיה לו פנאי לערב, ומחמת עצלותו שאינו חרד על דבר ה' שכח ולא עירב, כיון שלא היה אנוס בשכחה זו, אלא עצלותו גרמה לו לשכוח, הרי זה פושע ואינו יוצא בעירוכו של הגדול, אעפ"י שנתכחין לו בפרטות ההוציא בעירוכו וכתב הרב שאם היה ת"ח ונתעלמה ממנו הלכה זו, או שלא למד אותה מעולם, הרי זה פושע ואינו יוצא בעירוכו של הגדול, ששגגת תלמוד עולה דווקא. (ב) ובשו"ע הרב סעיף י"ד הלשון הוא, שכל אדם חייב לערב לעצמו או יצווה לאחרים שיעברו בתוך ביתו משלו, ששלוחו של אדם כמותו.

הקרקע טפח: יב [ג] "חזור ונוטל מיד הזוכה [ד] * ומברך על מצות עירוב (ו) ואומר בדין יהא שרא לך לאפריי ולבשולי ולאטמוני (ז) ולאדלוקי שרגא (ח) ולמעבד כל (י) צרכא מי"ט לשבת לנא ולפלוגי ולפלוגי או לכל בני העיר הזאת: הגה (ט) ומו שטני יודע גשון הקדוש (מ) יוכל לאמרו גשון לע"ז שטני (מהרי"ל): יג * אע"פ שהניח עירוב אינו יכול לבשל (מא) מי"ט (יג) [ה] ראשון (מב) לשבת: יד * אכן הניח העירוב על דעת * לסמוך עליו כ"ז (מג) שיהיה קיים אפי' ליי"ט אחר (מד) * בלכתחלה

באר היטב

העיר אפילו נרגלים רגופים שלפי שהאידנה כוונת המזה אף על השוכה כמה פעמים רגופים כמ"ס אף היה בימיהם רגל אף רגלים שבהם כן ע"ת מתקין ע"ש ועין חמ"ד סמוך ק"ל דרבי רש"י בבבא ומה"ש כנ"י ע"י ע"ש: [ג] חזר ונטול ק"ל הזוכה כ"י. עין דבר"י נשם טור דברקת שכתב אף כי נהרג דרומי אלא המזכה על ידו עומד עמו והמחבר נטול העירוב דרו והאמר בדיו עירובא כ"י וכל כ"י מה ההדירה ואח"כ נטול העירוב בד המזכה ואומר לו זכר כ"י אף השגלי לקט והטור כתב הכש"ע ע"ש וכן התקן ס"י ק"י שדעתו שמי שהוא רגיל לערב לאחרים א"י לנכות לאחרים וזה מפ' כל הגט נכסוף לדוקומיה נמכרי כהונה כ"י ע"ש ובקונטרס טוה ע"י (נבדק) שם הגדולים חשיבה מהר"א אורליא) כתב שם מי שחלק עליו וזהו ראייתו ע"י הרש"א והרע"א ו' והמחבר כתב שם דבריעוב י"ש לסמוך על מ"ש ע"ב המלך ע"ש: ז' ומכר על מזוה עירוב ואם עושה עירוב חזרתו ועירובו תפשינן דמי ע"י לעיל ס"י מה שכתבתי בזה וכו"כ שבו"מ פרי האדמה דמי בנכיה אחר ומכר על מזוה עירובו ע"י ע"ב כמ"ס מיני עופות ומיני ב"ב שם יבטלו ביום שחיתותו אינם יפים לנכר כ"י

משנה ברורה

סני למאה וצחוס' ירושלים מחספס צה ע"ש: * ומברך על מצות עירוב. אפי מניה עירוב בשליחא הואל המסחלס הואל המסחלס אל לרר לרר עליו כחז הגר' שחלו צה אהמחירה הוא עיקר סני לו לרר חבל למחן דס' להמחירה אינו מעכב כלל אין לו לרר מחסר שאין עושה כלום ע"ש: * לרמבר עליו כ"ז שרוא קריס. ר"ל שכלל מחנה של הדין עירובא שכתוב אחרות שיגיעו סמוך ליו"ט: * לכתחלה לא איסמך וכו'. אין מ"כ מס"כ דיש דעות בין הפוסקים וכו'. דיש עוד דעות שיאיש בין הפוסקים ויבואו לעזא מרדכי והג"מ בשם הירושלמי דליו"ט אחר אין יבולו לערב אלל נאחמ יו"ט כגון שחל סכוכה ביום ה' שיכול לומר עירובי שיהיה גם על שמיני ערבת שחל בברוא הירא' להעמיק דין זה ג"כ בשם ובעס הירושלמי ורק דמסיק דמ"מ אמר הכלל מלשון המסנה ועושה מעיו"ט משמע דוקא מעיו"ט אמר המחמירים דהיינו הללנו בשם דרבי נהמלל המחמיר אף צה עיין צנ"א וע"כ אהמחיר לכתחלה כפסק השו"ע. וגם משמע מצי' לדעתה המחמירין טוב למחלה לשבח המחביל עניו"ט גופא ולא מקדש"ף שינינו עניו"ט לשם עירוב דקי דיקמ מלשון המסנה ועושה מעיו"ט וכו' אכן אלס אין ירודי כשר אף לכתחלה ורק בהניחו לעו"ט עירוב וכו' למעלה צנ"א

שער הציון

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ז' כתב שא"צ לומר לאפוקי, מפני שהוא נכלל בהלשון של "למעבד כל צרכנא" (ב' ובשו"ע הרב סעיף ה' בקונטרס אחרון אות א' מסתפק אם מחייב לומר בלע"ז אם אינו מבין לשון קודש או אם זה רק רשות. ובשו"ע הרב סעיף ו' כתב שאם חל יו"ט בע"ש ובשבת, טוב שיפטר היתר עשיית המלאכה מיו"ט א' ליו"ט ב', שיאמר למעבד כל צרכנא מיו"ט לשבת ומיו"ט לאחר, ובסידור לא כתב מיו"ט לאחר. (ג' ובשו"ע הרב סעיף י"ב. כתב אודות קוליות האיסופין, אם הדיחן בעיו"ט או קודם לכן מותר לערב בהן, וכתב וכתבסוף, לא קודם לכן.

הלכות יום טוב סימן תקכז

קנא באר הגולה

לא יסמוך עליו ליי"ט אחר * יאכל בדיעבד (מה) יכול לסמוך עליו: טו (מו) ינאכל (יג) [ו] העירוב או שאבד קודם שבישל לשבת אינו יכול לבשל אלא א"כ נשתתיר ממנו (מו) כזית: טז הלאחר שהכין צרכי שבת (מה) יכול (יד) לאכלו: יז (מט) התחיל בעיסתו ונאכל העירוב * גומר אותה עיסה וה"ה אם התחיל (טו) לבשל שגומר (ג) אותו התבשיל שהתחיל: יח (גא) אפה ולא בישל (גב) או בישל ולא אפה ונאכל העירוב או אבד מה שנעשה בהיתר אפילו נתכוין בו לצורך יי"ט יכול

ז הראב"ד בשו"ת נפ"ל מה"ש וכתב ה"ה שפירא נכונה ה"ה

שערי תשובה

לחם ביום ראשון או שיאכל ממנו קלח: [ו] העירוב וכתב בשו"ת פ"י כח"י חלק א"ח סימן ט"ו נאכל התבשיל והפת נשאר שהמחמיר תע"ב והמיקל לא הפסיד אף שמהרא"ק בשם מהרי"ל מחמיר מ"מ הא הרא"ה השמיט גם כי בשמ"ק איתא להדיא שאם נאכל המטעל סומכין על האפוי ע"ש:

כמ"ש בשמ"ק ב' (טו) לבשל אפילו לא הניח הקדירה עדיין אלל

ביאור הלכה

בזה"ל ע"ש: * אבל בדיעבד יכול לסמוך עליו. הנה הפוסקים לא ביארו אם די בכזית אחד או כריך כזית לכל יי"ט וללאורה מקביל נראה דלא מהני אף דיעבד אלא"כ י"ט שיעור כזית לכל יי"ט שיעור עליו דל"ד לעירובי תלכות דכ"י שהוא קיים הרי כולם משותפין זו אלל כלא שחקנו שיכין תבשיל מעיי"ט כדי שאפה ויבשל על סמך זה ויכיל ב"ס"א וא"כ כלא שרואה לערב עמה גם על יי"ט אחר כריך כזית יתירה בשביל אחריו יי"ט דהלא תבשל כללו הכין ליי"ט ההוא ג"כ מהיום ואפיה הכתמו אם לא ינח כזית יתירה בשביל יי"ט ההוא אכן מלאשן התמחר על דעת לסמוך עליו משמע דעל כזית גופא סומך קין נראה קלח מלאשן הרא"ה שכתב עירוב אחד לשבת זו ולשבת הבאה ודיותר נראה מירושלמי שכתב מערב אחד פת ככפה ותבשיל כזית וסומך עליו עד מוצאי יי"ט האחרון והעמיקו המרדכי להלכה וכן הגה"מ הרי משמע להדיא דעל כזית אחד סומך אף על יי"ט האחרון אם לא שנתלק דכל היי"ט עד יי"ט אחרון חשיב ליה כאחד וא"כ להכנה יתירה משא"כ מיי"ט לחפרו כריך על כל יי"ט כזית כפ"ע [ונתתם כן הוא דעת הגה"מ בעיקר הדין דדוקא עד יי"ט האחרון מהני עירוב וכן ליום טוב אחר במטא"ר בצי"ו הוצא על מדבריו דדיעבד יכול לסמוך על הירושלמי אף בה דדי בכזית אחד אלל דמ"מ יש לזון דלוי רק לאותו יום טוב ויזין דמקור דין זה הוא מירושלמי הבו דלא להוסיף עלה ודעת הגה"מ המונח בצי"ו אלל ליי"ט אחר דלדעת הכלבו ואל"ה לערב כלל מקודם לדרך לבשל ולהניח בכל עיי"ט גופא וע"כ אף אם נקיל בדיעבד עירוב שיעור עכשיו ליי"ט אחר אפשר לדרך דוקא שיהיה עכ"פ כזית יתירה בשביל וצ"ע. אכן כ"ו אם מניח ואומר עכשיו עירובי עירובא בשעה שמיני לכל היי"ט הנאכל לפניו אלל אם נשאר קיים הכזית ויחזר ואומר שהדין עירובא באותו עיי"ט פשוט דמהני אף בכזית אחד דהשם הוא עירוב חדש: * גומר אותה עיסה. עיין ב"י שהרא"ש והר"ן נתפסקו בה והסם הממחר להתמחר דדוקא אותה עיסה וכן סתמו האחרונים וכן הביא בספר קרק נתנאל בשם הראב"ן [ופרשט לפי מה דביא צהר שלום בשם האור"ח בשם הראב"ד דעת הראב"ד ג"כ הכי בהדיא] אכן יש מקילין מה הנכרי ויוסף בשם הרדב"ז שאם התחיל עושה כל לרכיו וכן חלמדי השעיה מקוננת שדיק מפירש"י

שער הציון

(סא) כל זו בשם רבינו נתנאל: (סב) כ"כ הגה"ש ומאמר מרדכי ופיה מאיר דזכו טעם הממחר וכמו שמטא"ר בצי"ו דחשש לדעת הכל זו והכל זו אולי ג"כ אף לרב אשי וכמטא"ר בדבריו שכתב לכולהו אמוראי ודלא כט"ו דשמעת מניה דהחומרא הוא מפני סכנת רבא כדי שיצור דל"כ הלא א"כ מקום לחומרא זו דהא ק"ל כרב אשי לגבי רבא ורב"ה הרמב"ם ורשב"א בענייה"ק וסמ"ג כרב אשי: (סג) מאמר מרדכי והגרי"ו: (סד) (מט) מ"א: (עא) (עב) ט"ו ומ"א בשם רש"ל שכן נהג המהר"ם וכן כתבו לעיל בשם מהרי"ל: (עב) (עג) מ"א וא"ר ותמיד משא ושי"א: (עד) דין זה נובע מהראב"ד ע"פ פירוש הה"מ והעמיקו גם הלשם וכחש האחרונים דבריו כמשי"ב [א"ר וחי"מ ומאמר מרדכי וזהר שלום ותמחה על העי"ו שהשקשקש על הלשם לנאם ודבריו מטררין כמו שכתבתי]: (עד) א"ר ומאמר וזהר שלום: (עה) כל האחרונים הקשו זאת דלאשן הראב"ד שכתב אם אפה ולא ביטל או אפה אפיה אינו מדויקת לפירוש הרב המגיד דמאי נ"מ מה דהלא עיקר צא לאשמועינן שיוכל להשאיר מה שעשה ליי"ט לצורך שבת וא"כ אף אם אפה וביטל נמי והנה עיקר דינו דהה"מ לא נתקלו האחרונים דדינו אמת אף על פירוש תמחה וכו"ל ומאמר מרדכי שביבא בשם אור"ח דמנחה מניה כונה אחרת בדברי הראב"ד והוא נכון מאוד דמש"כ אם אפה ולא ביטל קאי על שבת שאפה לשבת ולא גמר כל לרכיו שנמסר לו ביטול או להיפך או יכול להסתפק רק בזה שעשה לצורך שבת בשעת היתר שיהיה ערוט קיים והוא קאי על דינא דהכי שאם התחיל גומר והכין בדעת ההמ"ס מדמסם הדברים שגומר כל מלאכת האפיה וכפסיקא דהרא"ש ועי"ו חולק הראב"ד דרק אותה מלאכה שהתחיל בהיתר גומר ותו לא ומדויק לשון הראב"ד ע"ש ועיין מה שכתבנו בזה"ל שנתת דעת הרמב"ם ג"כ הכי:

ליקוטי דברי הרב א' בשו"ע הרב סעיף ב' הוסיף, דהוא הדין אם הידי ולא עירב מותר לו לסמוך בדיעבד על עירובו הראשון, ולבשל מיי"ט לשבת.

הוא (נג) להניחו לשבת ולבשל מכאן ואילך ל"ט: יט *מי שלא עירב (נד) מותר להדליק (טו) נר של שבת (נה) יושב אוסרים: כ (נו) *מי שלא עירב כשם שאסור לבשל לעצמו כך אסור לבשל לאחרים (נז) לאחרים אפילו בביתם (נח) וגם אחרים אסורים (נט) לבשל לו ואין לו תקנה אלא שיזון קמחו ותבשילו (ס) לאחרים שעירבו במתנה והם אופין ומבשלים ונותנים לו ואפי' בביתו יכולים לבשל (סא) ואם אין שם (יז) אחרים שעירבו י"א שמותר לאפות (סב) בצמצום פת אחד ולבשל קדרה אחת ולהדליק נר א': הגה ואם הניח עירוב ולא הוסיף המלאכות נהדי' אלא אמר דין יהא שרי לן למעבד כל זכנא (סג) הוסיף

באר היטב

האש רק שהתחיל במיקויו כגון שהתחיל להפכות וכדומה מותר לבשלו מ"א: (טו) נר. האחרונים העלו דאם לא עירב אסור

ביאור הלכה

מפירש"י שכתב התחיל לתקנה ולאפות גומר הכל ודיק השמ"ק שכוונתו שגומר אף שאר תבשילין ויבשר"י שפירשו אותו כמוז' זה כ"א נבשר"י שכתב"י וכפי הגרסה שגם לפני הר"ן היה גירסא זו ובשתי קצת לאפות או לבשל גומר הכל אכן הר"ן אף שכתב כן אפי' נסתפק על שאלת תבשילין וגרסה שפירש שגומר הכל היינו כל מלאכות הלשה [כגון עריכה וירדקה] או כל מלאכות האפייה כה"ג אבל לשאר תבשילין ספק הוא. ומלשון הרמב"ם שכתב וז"ל דלרף שהיה קיים עירובו עד שגומר כל מה שצריך לאפות ולבשל נאכל העירוב או אבד או נשך קודם שיאפה או יבשל הרי זה אסור לאפות ולבשל עכ"ל הרי ממתלה כחז' להדיא דלרף שהיה קיים עד שיגמר הכל וגם מסוף דבריו קודם שיאפה או יבשל מוכרח לכאורה דלף אם עשה דבר אחד אפי' או יבשל ולא נאסר אלא השניה אסור ואם כן לבסוף דמסקו התחיל בעיסוקו או תבשילין גומר היינו בע"כ אותה העיסוק ואותו תבשיל כן נראה לכאורה מלשון וגם נבשר"י דממתיקין כתב נמי להדיא אכלו או אבד קודם שישל כל זכר שנת מבוחר נמי דלא כמו שדיק השמ"ק אם לא שגומר דרש"י מפרש דלרף דלמך נקטין חולק על המשה: דאין נקטין כן להלכה למעשה או דלרף מפרש כן דממתיקין דלא כהגמ"ה הפשוטה. * מי שלא עירב וכו'. עיין מ"ב מה שהעמיקו האו"ח משמע להדיא לאסור וכן משמעות הרמב"ם לנ"ד כ"ל וכן בראש"ן המובא בקרבן נתנאל וכן הוא בלשון רש"י במשנה אין נכון לזו מפקס השו"ע ואחרונים: * מי שלא עירב וכו'. עיין מ"ב דכ"ז של אדם נטפלין לו כן כבש היש"ע והעמיקוהו האחרונים אולם לענין משרתו שלו העבדים לא אדם דלפניהם הר"ש"י בפ"ג סי' ו"א תלוי דין מי צריך עירוב לעצמו אותו איש שמוכר ע"י ויזון דק"י דע"י עבדו ונפשו העבדים יוכל לזכות לאחרים מילא לכאורה לרביען עירוב לעצמן ואין נטפלים לו אם לא שנת העירוב לידם או שיהיה להן ע"י אחר ולדברי

לאפות פת אחת וכו' (פז) אכן בזמנא נכון מאד שיקנה קמחו לאחרים כדי שיוכלו לאפות עבורו ללחם משנה: (סב) בצמצום פת אחד. היינו אפילו פת (פח) גדול שיהיה די לו לכל השנת והמירו לו כלל זה כדי חיו משום כבוד שבת. ופשוט דאם יש לו פת אחד שנאמר על מיו"ט אסור לו לאפות (פט) משום לחם משנה: (סג) הוי כמי שלא עירב וכו'. דין חתן חתנים שפירט עיקר המולאכות ואם פרט (ס) רק מקלחו כגון שנתו ולא הוסיף אסור בזה (סא) ויש חולקין על עיקר דין זה וס"ל

שער הציון

(עו) מ"א ומתה"ש ופשוט דהלא גם לשבת אסור אם לא מה שישל בשעה שהיה עירובו קיים ולחלו לא שייך זה: (עז) ז"ל בשם ר"ף ורמב"ם שלא הביאו זה בנוסח שלהם וכן בשב"ל בשם העיטור לא הוסיף זה: (עח) מ"א ומ"מ ומ"א והגר"ז והמ"א גם הר"ף מודה אלא דממילא נגזר ולכן א"ל להוסיף בהנחה וכו' מהגר"א שמקדים עמו מ"מ בעובדי' מבוחר דיש דס"ל שא"ל כלל לעירוב לענין הדלקת נר והואלה וכן נזכר דעה זו בר"ן ודל' בדמשמע מ"א שאלו חולק בזה [נה"ש]: (עט) מוכח מר"ף ורמב"ם וכן מבוחר במחרי' ור"ה וכלנו: (פ) ז"ל ומכ"ל בשם בית דוד וכן כתב הא"ר בשם כנה"ג שכן נהגו העולם: (פא) דכל הראשונים ממתיקין בזה התוס' בביצה (דף כ"ב) [ס"ל דאם רק לא הוסיף דאסור להדליק] והר"ש ורמב"ם בשם רש"י במשנה ובסם גאונים כיוון לבעול הלכות הובא באו"ח והר"ן והמ"מ בשם רש"י שראוי לומר וכן הוא גם דעת המחרי' וכל זה אלא דהאמירה אינו מעכב בדיעבד לדידו [להמחרי' הוא ככלל אפי' ויבשל שהיא ע"י הבערה וה"ה הדלקה וסבירא זו כתב גם הר"ה וכלכלו הוא ככלל למעבד כל זכנא] וא"ל לכתחלה עכ"פ טוב להחמיר אם לא הניח עירוב: (פב) היינו לאפוקי מסבתו בעל העיטור כמו שכתב זכ"ל: (פג) כ"מ מלשון השו"ע: (פד) דליתו מקמה שלהם בודאי מותרים הם: (פה) גמרא: (פו) א"ר ומ"מ והגר"ז ומ"א והסכמכת ז"ל ורש"י ודל' דל' דל' ודעת הרשב"א ולולי דבריהם י"מ מקום עיין בזה כיון דהר"ף והרמב"ם השמיטו כל עיקר דין זה וכן הר"ה השמיטו ודי לנו אם נקול בזה שהקיל הרשב"א נהדיא אכל מ"מ המיקל יש לו על מי לסמוך: (פי) אחרונים: (פח) הפוסקים סתמו דבריהם ומתקשר דשעורו כפי מה שצריך לו למנוחיו לכל השנת כל זכנא] וא"ל לכתחלה עכ"פ טוב להחמיר אם לא הניח עירוב: (פז) היינו לאפוקי ממתיקין דהלא ירבה במלאכות לשה וכן בטורה חיקוי הכישול עיין סימן תק"ג: (פט) מוכח מהאחרונים הי"ל אכל אם הפת שיש לו אינו מספיק לו לאכילה לכל השנת מסבתו דמותר לו לאפות עוד פת: (ס) דה"ח: (א) רש"י ומונא כו"ו סק"ח והפוסקים ג"כ לדעתו אלא ששלוש גמולוגס קת' וכן הפוסקים במור וקציעה דכן נראה מסתמא מהמשה וש"ס דלין שלא הוסיף ולא הוסיף אלא אמר דין יהא שרי לן למעבד כל זכנא (סג) הוסיף

י"קוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ד' כתב שאם הניח העירוב ולא אמר הלשון של לאדלוקי אסור לאדלוקי שרגא וצריך להקנות נרו לאחר אכל בשעת ההחך כגון שלא נזכר עד ע"ש ואין שם אחרים שיקנה להם נרו אז יש לסמוך על המקילים.

הלכות יום טוב סימן תקכז

קנב באר הגולה

כמי שלא עירב (יח) (סד) כלל (א"י) ומי שמתענה ביום טוב אסור לבשל (יט) לאחרים אפילו לזורק בו ביום (סה) דהוי כמי שלא הלך עירוב שאינו מנצל לאחרים (מהר"י): **כא** (סו) לאם נזכר שלא עירב קודם סעודת שחרית ובשל הרבה בקדירה ויותר לשבת: הגה וה"ה שיוכל לילך מנע"י למחר נזכר לזמן לחפש איזה דבר (סז) ויניחם דולק עד הלילה (טור) (סח) וי"א דאפי' לבשל (סט) כמה קדירות (ע) מותר כיון שקודם אכילה הוא (עא) והוא שיאכל מכל אחד (כ) ואחד: **כב** אם נזכר ביי"ט ראשון שלא עירב לאם הוא ביי"ט של ר"ה (עב) אינו יכול לערב על תנאי אבל אם הוא ביי"ט של גליות יכול לערב בתנאי אם היום קודש (עג) א"צ לערב ואם היום חול (כא) (עד) בעירוב זה יהא שרא לן לאפוי' ולבשולי וכו' ולמחר א"צ לומר כלום (עה) וי"א דאי לית ליה מידי דבשיל מאתמול (כז) לא מהני תנאי: **כג** * לאם עבר במזיד (עו) (או בשוגג) ובשיל כמה קדרות שלא

באר היטב

ג"כ לאפות נצמזם י"ש"ס: (יח) כלל. כתב ט"ו כמדומה לי שאין לסמוך על פסק זה לאחור ולבדק שנית ע"ש. ועסק"ק ב' מש"ש בשם י"ש"ס: (יט) לאחרים. ומשמע מזה דאפילו משרתת אסורה לבשל. וזו טוב שחל להיות ע"ש אסור לבשל מיום טוב שלא אפילו על ידי עירוב ומכל מקום אחרים אופין ומתבטלים לו מ"א

משנה ברורה

וק"ל דהאמירה של הצדיק אינו רק למנוע למתלה אצל ידיעבד כיון שהניח התבטול לשם עירוב אפילו לא אחר כלל נוסח של הצדיק וכו' אינו מעבד ומותר לסמוך עליו לעשות כל המלאכות מיו"ט לשבת (כז) ולענין הלכה לבחילה יש להחמיר כסבא הראשונה וע"כ אם נזכר קודם כניסת ליל יום טוב יחזור ויטלו להעירוב בדו ויאמר נוסח הצדיק וכו' (ג) ולא יחזור ויבדק שנית אם כבר בירך במתלה (זד) ואם נזכר צ"ע יקנה קמחו לאחרים והם יבטלו ויחזרו לו ואם אין לו למי להקנות יוכל לסמוך על סבא האחרונה: (סד) כלל. ואם אחר נוסח הצדיק (זה) אך שלא בירך במתלה אינו מעבד בדרכות א"ן מעבדות: (סה) דהוי כמי שלא הניח עירוב וכו'. ר"ל כמו דק"ל דאחרי א"ש שלא עירב אסור לבשל מיו"ט לשבת אפילו בשביל אחרים כיון שאסור לבשל בשביל עצמו

המתענה שצות י"א משמע דכיון שהם אוחלים מחללי ומבטלי ממילא נגזר העירוב שהכין מנע"י גם עליהם ואפשר שגם הרא"ש מודה בסבא זו וז"ל: * אם עבר במזיד וכו'. הנה המהדר סמס ולא יצטרך לדקדק באין לו תבטלין אחרים משמע דבכל גווני שרי והוא משום דמקם מה אחשבה הרשב"א שהבא בסמין תק"ג ב"י שכתב שם דלפי מה דמתרץ הש"ס ב"ה דף י"ו לנסוף איסורא דשבת שאני חזר מחזירא קמא דמתרץ ל"א דלית ליה פירי אחרים אלא דשבת אסור במזיד בכל גווני ובי"ט מותר בכל גווני אמנם לע"ד לא בירא דין זה דתלי בפלוגתא דרש"א לדעת הרמב"ם שפסק בפ"ג מהלכות שבת דבין מעשר בשבת ובין מעשר ביי"ט בשוגג יאכל במזיד לא יאכל וא"כ לדעת ע"כ צריכין למחזירא קמא דמתרץ דלית ליה פירי אחרים ולכ"י לא מקילין במזיד ובאן שכתב הרמב"ם ג"כ להחיר במזיד ע"כ מירי דאין לו תבטלין אחרים על שבת ועיין גלח"מ שם בפ"ו מהלכות יו"ט ולדבריו גם כן מוכח דאם היה לו

כן ה"ה ביי"ט גופא מי שמתענה דאסור לבשל בשביל עצמו כיון שא"כ לה ממילא לא הותר לו לבשל גם בשביל אחרים וכתב המ"א דממילא אם איקלע זה ביי"ט הסמוך לשבת אסור לבשל בעצמו למתלה על שבת אף שהניח עירוב אצל בני ביתו או אחרים אופין ומבטלין לו משלו דאין קמחו נאסר הואיל והניח עירוב תבטלין. ועיין (טז) באחרונים שפסקים על עיקר דיו דרמ"א (יז) וע"כ ביי"ט הסמוך לשבת אם אין לו אחרים שיבטלו בעצמו מותר לו לבשל בעצמו (יח) וכן אזה משרתת שמתענה ביי"ט ג"כ יכולה לבשל לזורק צה"כ: **כא** (סו) אם נזכר שלא עירב וכו'. ומירי (טט) שלא היה שם בכל העיר גדול שיעיר צה"כ לכל אנשי העיר: (סז) ויניחם דולק. ויכול אח"כ לנטלו ולהניחו באיזה מקום שירצה: (סח) וי"א דאפילו וכו'. וכן נוהגין העולם (ק) להקל כדעה זו ועיין לעיל בסמין תק"ג ס"א צה"כ וצמ"צ שנתפאר שם דין זה בארוך: (סט) כמה קדרות וכו'. אין ר"ל שמתבטל מיניס חלוקים בכמה קדרות לזורק יו"ט ומרצה בכל אחת בשביל שבת דזה אפילו לדעה הראשונה שרי אלא דבא להוסיף שאף אם אינו מנצלם אלא בשביל שבת (סא) ורק כדי להחיר לבשל אוכל קצת מכל אחת ביי"ט ג"כ שרי: (ע) מותר. היינו שצבא אחד יהיה מין חלוק צ"ע דל"ה הערמה דמה שיאכל קצת מכל קדרה הלא יכול לטעום מאחת: (עא) והוא שיאכל וכו'. כתב הט"ו דהיינו למתלה אצל אם אירע שלא כלל ממיין אחד אינו אסור לשבת כיון שעכ"פ בשעת היבטול נמכין לאכול והיום הרי היה המעשה שלו צה"כ (קב) וצדיק מאיר חולק ע"י דכיון דעיקר ביטולו הוא לזורק מחר וא"כ ליו"ט וכל ההיתר הוא רק מה שעכ"פ אוכל ממנו קצת ביום טוב דע"י לא היו הערמה הניכרת ואם אח"כ לא יאכל הלא מיינר הערמה לכל דמנא כל ביטולו לזורק מחר למחר. וכן נראה להחמיר בזה אחרי שכמה (קג) אחרונים ס"ל דהעיקר כדעה הראשונה שאין להחיר לבשל אלא באותה קדירה שמשבט באמת לזורק יו"ט אלא שמרצה בה גם בשביל שבת אלא שנהגו העולם להקל כדעה האחרונה וכנ"ל עכ"פ אין להוסיף קולא על קולא: **כב** (עב) אינו יכול לערב ע"ה. לפי ששמי ימים של ר"ה (יום אחד אחר ולא משום ספיקא כשאר ב' יו"ט של גלויות) (עג) אינו צריך לערב. דהא למחר יהיה יום חול וממילא יהא מותר לבשל: (עד) בעירוב זה יהא שרא וכו'. ומצדק במתלה [מ"א בשם ש"ג] וצו"ה רע"א הביא בשם ס' לחם סתרים דאין לבדק וכ"כ בשמק"ו: (עה) וי"א דאי לית ליה וכו'. ונקטין (קד) כסבא הראשונה: **כג** (עו) או בשוגג. אשמועינן דלא חייב דוקא מזיד שלא ילמדו ממנו לעשות כן דהכל יודעים שהוא רשע אצל

שער הציון

(כז) הגר"ז וז"ל: (כז) שם: (זד) ואם נזכר ביי"ט ראשון שחל ביום ה' יניח עירוב ויחנה דלקמן בסכ"ב ויאמר הצדיק עירובא ולא יצרך: (זה) מ"א וז"ל: (זא) הביט מאיר והמאמר מרדכי וזהו שלום ונוסח הא"ר בסמין תקל"ו הביא בשם הגמ"י שחולקים על המהר"ן וכתב דאין דומה למי שלא עירב מעיו"ט דהם כיון שלא עירב איסור יו"ט חיל עליה משא"כ בזה שהאיסור לא בא עליו רק משום שאינו יכול לאכול ודומה זה למי שכבר אכל כדי שבעה והוא סמוך לערב שטע"א לא יצטרך עוד לאכול יותר וממילא אסור או טע"א לבשל בהנח ואפי"ה אי מקלעי או אנשים אחרים לביתו מותר לו לבשל בשביל וה"י דכדומה עיין שם שהאריכו בזה: (זא) א"ר ב"י תקל"ו וזה"ל ע"ש: (זב) א"ר שמשכרם בזה לדברי הלש"ע ע"ש טעמו והעמיקו דה"ל: (זט) כ"מ ממ"א ופשוט: (ק) מ"א וז"ל בסמין תק"ג: (קא) אחרונים: (קב) בסמין תק"ג ע"ש: (קג) לעיל בסמין תק"ג בשער האין ע"ש וגם הא"ר בסמין זה: (קד) מ"א בשם כמה פוסקים:

איכתיב דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף ל' כתב שמי שמתענה מחמת נדרו ביי"ט שחל בע"ש וכו' אין עירוב תבטלין מועיל לו שיהא מותר לו בעצמו לעשות מלאכה ביי"ט אכילה ושהיה של שבת אלא מועיל לו ע"ה לענין שאנשי ביתו או אחרים שעירבו יהיו מותרים לעשות לו כל המלאכות. (ב) ובשו"ע הרב בסעיף כ"ז כתב להקל כהט"ו, וע"ש בסמין תק"ג סעיף א'. (ג) ובשו"ע הרב בסעיף כ"א כתב דצריך לברך.

הלכות יום טוב סימן תקכז תקכה תקכט

לצורך יו"ט * מותר לאכלן * בשבת או בחול: כד (עז) אם הערים לבשל ב' קדרות לצורך היום (כג) (עז) והותר אחת לצורך מחר (עט) אסור לאכלה:

תקכה דיני עירובי חצרות ביום טוב. ובו ב' סעיפים:

א (א) יו"ט א"צ (א) עירובי חצירות ושיתופי מבואות אבל עירובי תחומין צריך וכל הלכות תחומין נתבאר בהלכות עירובי תחומין ('): ב יו"ט שחל להיות בע"ש (ב) אין מערבין לא עירובי חצרות ולא עירובי תחומין (ג) (אפילו אם הניח עירובי תחומין) (ר"ן פ"ז דנילה) יאכל אם נזכר ביום הראשון בשני יו"ט (ד) של גליות יכול לערב עירובי חצרות (ה) בתנאי (ו) אבל עירובי תחומין אין מניחין אותו ביו"ט בתנאי:

תקכט דיני שמחת יום טוב. ובו ד' סעיפים:

א (א) מצות יום טוב לחלקן חציו לבית המדרש וחציו לאכילה ושתייה (ב) * ואל יצמצם ב ימינו לעיל בסמן רמ"ז לענין שבת

באר היטב

(כג) והותר א'. היינו קדירה א' אסור לאכול דהערמה חיישין שילמדו אחרים לעשות כן משא"כ במזיד. וכחז ט"ו וקשה ללעיל סכ"א הביא דמות קודם האכילה מטעם שישל מכל א' ולמה אסר כאל. ע"כ נ"ל דאין מייירי במבשל מין א' ב' קדירות דבזה לא מהני מה שדולה לאכול ממנו מעט דהא טעם א' לשניהם

ביאור הלכה

תשלין אחרים אסור להרמז"ס דלא גרע ד"ו ממה דמשייט שם דאפשר בשאלה דקאי לדידה על הכל ע"ש. וכן מדברי מהרש"ל המוצא בט"ו סק"י מוכח דק"ל דדוקא באין לו תשלין אחרים מותר ולפלא שכתב ד"ו בפשיטות כ"כ ולא זכר דלדעת הרשב"א בכל גווני לא תקטוהו בדעבד וז"ל: * מותר לאכול. ומיהו ראו וקטנו לפי ראות עיני ב"ד על מה ששנה [שיטה מקובלת] * בשבת או בחול. עיין נלחם משנה בפ"א מהלכות יו"ט מ"ש"כ בשם הרמב"ם:

* ואל יצמצם בהוצאת יו"ט. אבל בשאר הימים נר"י כל אדם לנחם

אכל לאחרים מותר למו"ט מיד [לבוש] כתב צמח משה דאף לו (קס) אינו אסור רק עד מולא יו"ט: (א) יו"ט א"צ עירובי חצרות וכו'. דכל אלו יתקון משום גדר הולאה וצו"ט ק"ל דמתוך שהותרה לצורך אוכל נפש הותרה נמי שלא לצורך וכדלעיל בסמן תקי"ח ומשמע מתקנתם לשון דלא תקנו כלל עירובי חצרות ליו"ט וכן קחם לעיל בסמן טט"ו ס"ה אכן מדברי רמ"א לעיל בס' תקי"ח ס"א בהג"ה מוכח דקצירה ליה לדברים שאין צורך כלל אסור להוציא מבית לחצר בלא עירובי חצרות וע"כ כתבו האחרונים דכשמעבר עירובי חצרות צריך צביל שצמות השנה (א) יכלול גם יו"ט נכדי שיהיה יכול להוציא ע"י אף דברים שאין צורך היום בללן ויאמר לכל שצמות יו"ט של שנה זו ומי שמינה בכל ע"ש ואיקלע יום טוב סמוך לו יאמר לשבת זה (ב) יו"ט הבע"ל [אחרונים]: ב (ב) אין מערבין וכו'. דמחזי כמתקן לצורך מחר ואם הניח עירובי חצרות מערב יום טוב (ג) לשם יו"ט (ד) ועדיין העירוב קיים סומך עליו גם לשבת: (ג) אפילו וכו' ע"ה. דעירובי תשלין אינו ממיר אלא לתקן נר"י סעודה לצורך מחר: (ד) של גליות. לאפוקי שני ימים של ראש השנה דכיום אחד אריכתה דמיא: (ה) בתנאי. דהיינו שיאמר הם היום חול אינו מניחו צביל ע"ה לשבת ואם היום קודש אינו אומר כלום ולמחר יאמר הם היום קודש הרי עירבתי אחרת ואם היום חול אינו מניחו לשם עירובי חצרות. ועיין בס' ש"ג צמח משה צדורה: (ו) אבל עירובי תחומין אין מניחין וכו'. דקנין שציתה הוא כקנין בית וצית לא קנין ביום טוב אפילו בתנאי וכחז בא"ר דהיינו דוקא לכתחלה אבל בדעבד כשכבר עירב מהני בשני יו"ט של גליות והביאו הפמ"ג גם כן לעיל בסמן טט"ו וע"ה צמח משה:

א (א) מצות יו"ט לחלקן וכו'. דכחז (א) קרא כחיי עזרת חיה לכס וכו' קרא כחיי עזרת לה' אלהיך וע"ה אחר"ל דנר"י לחלקן חציו לה' דהיינו לתורה ותפלה ותצו לכס דהיינו לאכילה ושתייה צביל עונג יו"ט (ב) וע"כ יש לגעור בחזו"ט המאריכים יותר מתצו של יום (ג) וכחזו הפוסקים דכן הוא הדרך הנכון בצוקר מקדימין לילך לבתי' ולבתי' ולבתי' מדרשות ומתפללין וקורין בצורה בעניני של יום (ד) ומתפללין מוקף ומחזירי לבתיהם ואוכלין והולכין לבתי' מדרשות ושוקין כל היום ואח"כ כשכח זמן ממנה מתפללין חפלה המנחה להחננו בשמחת יו"ט שאר היום עד הלילה כדי לקיים חציו לכס ועיין לקמיה בענין ג': (ב) ואל יצמצם וכו'. שכל מונומיו ויחזומו של אדם קצונים לו מראש השנה חוץ מהולאות שצמות יו"ט שאם פחת פוחתין לו ואם מוסיף מוסיפין לו

שער הציזין

(קס) א"ר וכחז שצחם נדחם הט"ו ומ"מ דתי אמת דלפעמים אף במבשל כדי לאכול מעט משהיה ג"כ אסור ובגון ששתי הקדרות הם ממין אחד דמינרם ההערמה לכל: (קו) פוסקים: (קו) עיין בשו"ע הגר"ו שגדלן כן וכו"כ בשמק"ו: (קס) והגר"ו מחדל דאסור לו לעולם דהוא דומה למידי של שם והח"מ סובר בפשיטות דלפי מה דמשייט אסורא דשבת שאני אין ללמוד משם חומרה לענין יו"ט גם לענין מערבין ויש ראה לנכדיו מדברי ר' אביגדור שהוצא בנ"י ועיין לעיל בסמן ש"ה במ"צ סק"י שיטת החפסות ושיטתם דאף במידי מותר למ"ש מיד ועכ"פ לענין יו"ט מי שמחזק בשעתם אין למחות בידו: (ב) דכשכיל יו"ט לבדו בודאי אין כדאי לנר"י כיון שיש דעות בזה: (ג) אכן נר"י שיהיה שמור העירוב עד יו"ט: (ג) מ"ה וט"ה: (ד) דשתי קדרות הן ודלעיל בסמן טט"ו ס"א: (ה) גמרא: (ב) פוסקים וכחז המ"א בשם התרמ"ל דמה שמהרי"ם החונים בניגונים אין זה בכלל חציו לה' וחציו לבס: (א) מהרמ"ם והטור ובמחמקת הג"ח והמ"א ע"ה:

ליקופי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף י' כתב: ותכשיו שמאריכים בניגונים בתוך התפלה אין זה עולה בכלל חציו לה' אלא בכלל לבס הוא.

פ"ט נגמרה
א הרי"ף וד"ס
נפ"ק דנילה
והרמב"ם נפ"ח
מה"ש
(*) ובה"ש שצ"ח כל
פרטי דברים
האסורים והמותרים
ובסימן ת"ר דיני
יו"ט דיני יו"ט
הסמוכים לשבת
ב מקנה דגמרא
נילה ט"ו ג ט"ו
א נרימא נילה
ט"ו ופוסקים
ק"ה וכו' יחזק
ב ימינו לעיל בסמן רמ"ז לענין שבת

קנג באר הגולה

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ב' כתב כהמ"א שכן הדין ביו"ט ראשון שהוא עיו"ט שני של גלויות, או של ר"ה אפילו בא"י.

(*) בזמן שהיה כח צ"ד יפה.

קרנותו אפשר לקיים בשאר שמוות ומ"מ בליל ראשון של יו"ט שאין שמה לפניו אין מלות שמהם נוהג שו"מ רמ"מ רמב"ם ומהרי"ם הנח"ל סי' קמ"א סי' ק"ד י' נראה שגם בליל ראשונה חייב שמהרי"ם ומהרי"ם ע"ש וע"ש שכתב דהא לתלמידי חייב אדם לטוהר עמלו ברגל אינו טוהר בזה"ש ע"ש וע"ש בשו"מ י' אליהו סי' ס"ח שספד בזה הלל הקשה ביו"ד סימן ע"ב וכן הפוסקים השמימי דין דש"ס יצמות לדרוסה לא תטמאו כל ברגל וגם נדע"ס מחייבים ג"כ לטוהר ברגל וגם גוף הידן שחייב לטוהר כו' וכד אליהו כתב ג"כ שאינו נוהג בזה"ו וכתב שכן מוכח ברמב"ם סימן מה' ע"א ועיין בשו"מ י"ב מה"ס סי' י"ד צנזין הקבלה פיו רצו ברגל ושמי' הולך בלילה ללמוד ממנו ר' להקבל פיו אין מיו השכינה וכו' וכן הוא לעשות כן אבל אין חיוב בזה"ו לכן השמי' לא מורה בעירו לטבול הירקודין ומוחטות ביו"ט כדליתא בסי' ש"ט ומהרי"ם ופליגי על חטונות י"א לטאקור וכן תקנו בצמח מקומוט והטילו קנס גדול על הרע"ס ומכ"ס שאר כל אדם והבטח י'

דעדיאז און צרימן להחמיר צו מעלעות שום מלאכה וכן כל השומעין כמו
צו"ט ראשון (אס לא לצורך חולה ודלעגיל צריש סימן פ"ו) היינו לענין
עלם יו"ט שכתב בצד א' וזנו א"ש שנחמיר מלאכול צו"ט ראשון בעם שמאז
לאכול כגון שבת השעטות האים גדול ושהיה להם שפיקא שמה היום חול
והוא עי"ט וכד' שאלכ בלילה למשאול מנין לנו דבר צד' :

להתענות ציו"ט. ועיין בא"ר שהביא בשם דרשות מהר"ש שלא להתענות ביום שעולין לרדון מפני שאמר הש"ס דליקוס מקמי כהני דפרסי ידיהו ולימא וכו' ומאריך בענין זה ולנסוף מביא בשם אחרונים דהמנהג פשוט להתענות ומ"מ מסיק לנסוף (יט) דהיי"ד יש עוד דל להקל יש להקל מה יותר מנשבת: ג (יט) אוכל ושווה וכו'. ואפילו הוא מסבף עלמו מפני תשובה בכל ימות השנה שלא לאכול בשר ושלל לשמות יין בשבתות ויום טוב ומנוחה ופורים חייב לאכול ולשתות ב'ת יעקב סי' ע"ג ועיין במאמרי מש"כ בענין זה ברש"י פ"ג דצ"ח: (כ) ביו"ט כמו בשבת. יש שכתבו (כ) דמי שמתענה ח"מ כיון שאינו מקיים חזיו לכס נר"ך להיות כולו לה' דהיינו למנוח או לומר תפלות ובקשות אבל בד"מ חלק ע"ו דמיון דמתענה מקרי כולו לה' ועוד דהטעם שהמנוח להתענות משום דמיון דנפשו מרה לו התענית עונג הוא לו אם כן מקרי לכס: (כא) שיש בה עבודת היצור. ומדת ההסדסים אשר השם לנגדם חמיד וכלל דרכיהם ידעוהו צעת שמחתם או יותר ויותר משמחין להקב"ה אשר שמתם [ע"ש]: ד (כב) וכן יהיהוה וועיין בדבר זה לכל העם וכו'. הנה באמת ד"ו החיוב להוציר למנוחת מי שיש בידו (כא) אלא שברגל מאי הקלול ביותר. ועיין בס' שליט"ע צה"ל ד"ה להקל:

הגהות: א) ז"ל אות כ' ושייך לסעיף ג: ב) ז"ל אות י"ט ושייך לס"ב:

סימן ת"מ

ס"ק ה' במ"ב

ת"מ מ"א סק"א, פשיטא ל' ישראל שקבל פקדון מן הנכרי וקבל אחריות, אחר הפסח אסור בהנאה..., מבואר בר"ש פ' כל שעה ס' י', דהא דתנן (ל"א) [ג'] ז' נכרי שהלוה לישראל על חמזו אחר הפסח מותר בהנאה מוקמינן בהרהינו אללו ואמר לו מעכשיו, וכתב הרא"ש דכלל הרהינו אסור כדין חמץ של נכרי בבית ישראל וקבל עליו אחריות..., וא"כ מבואר מדברי הרא"ש דמשום קבלת אחריות, החמץ לאחר הפסח אסור בהנאה, אע"ג דהחמץ למפרע של הנכרי.

חזו"א אור"ח ס' קי"ח ס"ק ה' ד"ה ת"מ

בה"ל ד"ה עובר

ומש"כ הרא"ש שם וכיון שהשאלו הנפקד ביתו כו' קרינא ז' ביתו, ר"ל כיון שהחמץ שלו בית שמשמש להחזיק אותו מקרי בביתו על היחס שבין הבית אליו, ומש"כ הרא"ש שהשאל כו' לאו דוקא ואף אם הניח שלא צרשות נמי אלא דהכא בנפקד קיימינן נקט לשון זה..., וכל לשון הרא"ש מורה שחולק עליהם בעיקר הדין שהרי התחיל ונ"ל דדבר פשוט כו' מ"מ עיקר הממון של הצעלים הוא, מבואר דמה שגוף החמץ שלו גורם לעבור בצל יראה.

שם ס"ק ד' ד"ה בנו"ב אור"ח

סימן תמ"ב

ס"ק א'

ואם טעם בעיקר דאורייתא ודאי יש כאן כל יראה מדין חזי שיעור [ומש"כ אחרונים ז"ל דבצל יראה אין חזי שיעור אסור מה"ת, ל"מ כן בסתימת הראשונים] אבל יש מקום לומר דלענין כל יראה חשיב שיעור שלם כיון דאיכא צרשותו כזית חמץ והוא אסור באכילה, ואילו אכיל לה להתעוררות צמחיות ויאכל כזית כדאי אכילת פרס יהא חייב כדין אוכל שיעור שלם, ומיהו י"ל דכיון דאינו יכול

לאכול כזית ככ"פ כדרך אכילה ציננית גם לענין ז"י לא חשיב שיעור...,

ונותן טעם בלא ממשו נראה דלהפוסקים דטעם בעיקר דאורייתא יש בו גם משום כל יראה וכמש"כ הר"ן בממשו ואין כזית ככ"פ דכיון דאסור באכילה מה"ת יש בו משום כל יראה.

שם ס' קט"ז ס"ק י"א ד"ה שו"ע וד"ה ונו"ט

שעה"צ אות י"ט

במ"ב בשעה"צ אות י"ט כתב בשם אחרונים ז"ל להסתפק בהא דהחמץ והא"כ נסרחה חייב לבער אם הוא דאורייתא, ונראה דהא דאמרינן כל הנקברין אפרן אסור הוא דאורייתא..., דאיסורי הנאה לא פקע איסורן צמה שהן מתבטלין מתורת אוכלין והנשרפין אפרן מותר משום שנעשה מלכות כמו שכתבו תו' תמורה (ל"ד) [ג'] ז', והלכך חמץ שנסרחה בפסח לאחר שנאסר בהנאה אסור כדין אפרן של איסורי הנאה, ואף לר' יהודה דאפר חמץ מותר נסרחה אסור דכשנשרף ונעשה אפר מותר דנעשה מלכותו משא"כ בנסרחה, ומה"ט עדיין מלכות תשביחו עליהן לבער מן העולם, ומש"כ בשעה"צ שם ללמוד ממומאית אוכלין דאם נפסל מאכילת כלב פקע טומאתה תמורה דהכא משום איסור הנאה אחינן עלה.

שם ד"ה במ"ב בשעה"צ

שעה"צ אות כ"ה

ובשעה"צ אות כ"ה כתב בשם אחרונים ז"ל דנסרחה צנץ לא הוי רק חמץ נוקשה ומשמע אפי' נחמץ קדם שנסרחה, והדבר תימא דצנץ שנתחמץ הרי זהו עיקר החמץ, ואף דאינו נאכל עד שיתבטל או שיאפה מ"מ הוא אוכל גמור ותיקון כדרכו לא מקרי מחוסר מעשה ואם נסרחה לאדם וראוי לחמץ בו הוי חמץ גמור ולא נוקשה, ולמש"כ לעיל סק"ד נוקשה היינו שחימוצו משונה ואין חימוצו חימוץ הגמור.

שם ס"ק י"ב ד"ה תמ"ב

סעיף ג' ברמ"א

שו"ע סימן תמ"ב ס"ג ויש מחמירין אם נראה
מבחוץ, יש כאן נידון מצד שהאדם מצטלו ודמי
לכופת שאור שיחדו לשיצה, וזוה קיימא לן דבעינן
טח פניו צטיט, ודעת המחמירין דחשיב להו כטח
פניו צטיט, ועוד יש לדון מדין חיוב צדיקה
שהחמירו חכמים שמא יבוא לאוכלו ומפני זה לא
סגי בצטול, וזה ראוי לשרותו ולעשות ממנו
עיסה, וטעם המחמירין דנפשו של אדם מרחיקן
ולא חיישינן שמא יבוא לאכלו, והאוסרין דנראה
מבחוץ אפשר דסברי דנראה מבחוץ לא חשיב
כטח צטיט, א"נ משום חיוב צדיקה שמא יבוא
לאוכלו, ואם נפסל מאכילת אדם ואין ראוי לחמנו
בו אין שום טעם לאסור.

שם ד"ה שו"ע

ס"ק י"ז

כתב המ"ב צ"ש הפוסקים דקדם ל' יום מותר
לדבק דב' יום הוא מתיבש ונפסל מאכילת כלב,
ויש כאן לפרש דאם נפסל לכלב מחמת יובש אינו
מתצטל מדין חמץ כל שיכול לשרותו ולעשותו פת
או תבשיל, והוי כקמח יבש שאף אם אין בהמה
אוכלתו אין דינו כעפרא אלא עיקר היתר הדבק
שנפשו של אדם מקצהו מלאוכלו והוי ככופת שאור
שיחדה לשיצה וטח פניה צטיט וכמש"כ לעיל,
ואם עבר עליו ל' יום חשיב מגואל טפי ונפסל ע"י
מחשבתו של האדם.

שם ס"ק י"ד ד"ה כתב המ"ב

שם

וכתב המ"ב ס"ק י"ז אם כל הדיצוק של חמץ
בנייר היה פחות מכזית א"ל לצער, ולכאורה סגי
באין חמץ המגולה כזית דהמכוסה הוי ככופת
שאור שיחדה לשיצה וטח פניה צטיט, ואין הנידון
רק בהמגולה.

שם ד"ה תמ"ב

ס"ק כ"ג

אפילו לדעת רמ"א סי' תמ"ז ס"ד דיבש ציבש
שנתצטל קדם הפסח חוזר וניעור החם בחמץ
הראוי לאכילה, אבל הכא כיון דהחמץ נפסל
מאכילת אדם וכל זמן שאינו אוכלו לאו חמץ הוא,
אלא שאנו צאין לאסור עליו משום דכשאוכלו
אחשבי' שפיר י"ל דכבר נתצטל קדם הפסח, ואולי
זו כונת רמ"א.

שם סי' קי"ז ס"ק ה' ד"ה ואמנם

(ועיין גם לקמן סימן תמ"ז ס"ק ל"ג, מיישב קושיית
המ"ב באופן אחר)

ס"ק ל"ז

במ"ב ס"ק ל"ז, וי"א אפי' אין דבוקים אין צריך
לצער, היינו כאבדי וכפרי', ומ"מ דבוקים צעינן
אלא שא"ל שיהיו עשויין לחיזוק אבל אם הן תלושין
ועומדין לינטל לכו"ע חייבין צביעור.

שם סי' קט"ז ס"ק י"ג ד"ה במ"ב

שעה"צ אות ע"ב

ואמנם נראה דחמץ שצטלו לשיצה אף שטחו
צטיט אם חזר ואכלו אסור מה"ט כיון שאין שום
קלקול בצורת הפת, ..., ומיהו אפשר כיון דאין חמץ
אלא מה' מיני דגן וכיון דנתצטל שעה אחת מדין
אוכל, כי חזר ונעשה אוכל הוי כנוצר אוכל מעצמו
ולא חשיב כמין דגן ואין איסור אכילתו אלא
מדרבנן, ואפשר דהוי כחטים שירדו מן השמים
דכשרין למנחות כדאמר מנחות ס"ט ז', וה"ה
שחייבין עליהן משום חמץ.

שם ס"ק ה' ד"ה ואמנם

ס"ק מ"ג

וכתב במ"ב צ"ש שם אחרונים ז"ל דאם נפל חמץ
זה שנפסל מכלל לחוך היתר בטל ברובו, ונראה
דה"ה דנפסל לאדם לחוד, כל שנמוח ואינו ראוי
לחמנו בו, בטל ברובו.

שם ס"ק ז' ד"ה שם הי"ב

כתוב בחזון"א ערלה סי' ט' לנטות מזה, דאנו מתירים את החוס דחשיב כאבוד מן העולם או כשלהבת הנפרש, ואף צל עכו"ס מותר, וצמ"צ סי' תמ"ה שה"ל אות כ"צ כתב להחיר ע"פ דברי רמב"ן ולמש"כ אף לפי חו'.

שם סי' קי"ט ס"ק ג' ד"ה בגרף

ס"ק מ"ד
ולכן מותר לכתוב בחזון"מ בדיו המעורב זו חמץ כיון שנפקל מאכילת אדם קדם הפסח כדאיתא סי' תמ"צ ס"י.

שם ס"ק ח' ד"ה וכל

סימן תמ"ג

ס"ק ג'
ובנו"ב קמא או"ח סי' כ"א האריך לצדד להחיר נוקשה בערב הפסח אבל אין לנו אלא דברי הראשונים ו"ל, ואף בשעה חמשת אסורה אכילתו דלא חלקו חכמים בדבר.

שם סי' קי"ז ס"ק ב' ד"ה נוקשה בעה"פ

סימן תמ"ד

סעיף א' במחבר
והאי פירור מעיקר הדין [למאי דהסכימו הפוסקים כפר"ת בחוס' י"צ ז' ד"ה אימתין] אינו אלא צמא חמץ צמוד, אבל קדם זמן איסורו ודאי סגי בהטלה לים בלא פירור כמש"כ לעיל סק"ב, אלא כיון דנוהגין לשרוף אף קדם שש על פי פרש"י, בכלל מנהג זה לפרר אם אינו שורף.

שם סי' קי"ח ס"ק ג' ד"ה והאי

סימן תמ"ו

ס"ק ו'
עיין לעיל סימן תמ"ה ס"ק ה'.

בה"ל ד"ה מותר
תמ"ו ס"ד מצא פת צפסח כו', צמ"צ צצה"ל כתב דאין להקל למעשה לאוכלו צפסח משום דצפר"ח הנדפס כתב דאין דינו דרב אלא לענין להחיר לאחר הפסח [ואע"ג דרב ס"ל לקמן כ"ט ז' כר"י דלאחר זמנו ג"כ דאוריתא מ"מ צפסח דאיכא כרת אין להקל] והדברים תמוהים מאד דמימרא שלמה גאמרה דמותרת ואין ניקו ונימא דמותרת לאחר הפסח, ולמה העלימו הדבר צמ' והניחו לטעות לכל התלמידים, ועוד דצמ' פריך פשיטא ואי צפסח צאמת אסורה היכא פשיטותא, ולשון

ס"ק ה'
במ"ב הזכיר הטלה לבית הכסא בין פעולות הדיעור, וז"ע הלא הטלה לבית"כ אינה אלא כנסתה ונפסלה מאכילת כלב, וקיי"ל דנתחממה ואח"כ נסרחה חייב לצער וכמש"כ לעיל ס"ק י"א, ואמנם אם אי אפשר לקיים מצות דיבור מן העולם יש להטל לבית"כ וינצל מכל יראה. [א"ה, עי' לק' סי' קי"ח סק"ג].

שם סי' קט"ז ס"ק ט"ז ד"ה במ"ב

ס"ק י"ב
בגרף את התנור ואפה בחומו דדעת הש"ך יו"ד סי' קמ"צ דדבר שאפרו אסור גם בזה אסור,

ר"ח שכתב פי' אחר הפסח קאי לפרש לשון הגמ' רבו ימי מלך ופירשו דר"ל רבו ימים אחר כניסת הפסח.

שם סי' ק"ב ס"ק א'

סימן תמו"ז

שעה"צ אות א'

ואחרי שסומכין על השאלות דחמץ בטל צם במקום שיש עוד דדין להקל, אפשר לדון לענין הולכת הנאה לים המלח ולמכור כולו לנכרי, מיהו אין ריוח בזה שהרי אפשר למכור חוץ מדמי החמץ.

שם סי' קי"ט ס"ק ג' ד"ה ולענין

שעה"צ אות ב"א

ומש"כ צמ"צ צשה"צ אות כ"א, דצונגין לריך שהי' עד שיתפשט החימוץ, אין לנו שיעור בזה ואחרי שהחטה כבר רכה מקדם והמים מפזרין טעם קמחה בכל המים כי טבע המים לפזר, אין לנו לקבוע בזה שיעור, ומה שהזכיר צשה"צ שם לדרך שהי' עד שתתרכך ז"ע שהרי כבר היא מרוככת מקדם.

שם ס"ק ד' ד"ה והכא

ס"ק כ"ט ושעה"צ אות כ"ד

וכתב הח"י צם הפר"ח דמותר לחמם המלות לכו"ע, ור"ל אע"ג דבעלמא יצם ציבש אסור לבשלין יחד לכתחלה ויש אסורין אף דיעבד כדאיתא יו"ד סי' ק"ט, הכא שרי, ומרהיטת דברי המ"צ שם נראה דמפרש הטעם כיון דאינו חוזר וניעור הרי אין כאן אסור, ולפ"ז מותר לבשל את המלות בפסח, וכל זה למאי דיהיב ל' דין משהו וא"כ כשהקליפה פולטת, פולטת טעם חמץ ומלח ולעולם איכא ס' מטעם המלח, וכיון דלא אמרינן חוזר וניעור הרי נשאר בהיתירו, אבל באמת הקליפה אית בה טעם גמור וכמש"כ לעיל, וכי מבשל לה נותנת טעם בכל המלח, ולדעת הסוברין

יו"ד סי' ק"ט] ציבש ציבש שאס לבשלין אסורין ה"נ אסורין אע"ג דנתבטלו קדם הפסח, והלכך אסור לבשל את המלות כולן יחד, שהרי אילו לא היה צולן ס' נגד הקליפה היה אסור בכל אסורין, [כמש"כ הש"ך יו"ד סי' ז"א סק"ח צם הפוסקים], וכל שבשאר אסורין צם צמח צמשהו ואינו ענין לחזור וניעור שנחלקו הראשונים דהכא מתערב חמץ צמח צמח בפסח,...

ולהאמור הא דכתב הח"י דמותר להחם את המלח היינו יבשים צמח שאין בלוע יולא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב ולא מחמרין משום חשש שמן. שם ס"ק ו' ד"ה וכתב וד"ה ולהאמור

ס"ק ל"ג

ואמנם צדין יצם ציבש נראין דברי החולקין על המ"א, דבתה"ד מצואר צהדיא דדן שיהא חוזר וניעור צעת אפיה וכשנתבטל לח בלח לא אכפת לן מה שהחמץ נותן טעם צמח משום שכבר נתבטל קדם הפסח אבל יצם ציבש אסור לאפות, דהשתא נותן טעם, אבל לא דן לענין אכילה, ולאפותן בפסח לכו"ע אסור דאף בשאר אסורין, דינא הכי דחתיכה אסורה שנתערבה צמח היתירא ובשלין יחד אסורין כולן כדאיתא יו"ד סי' ק"ט, וכל שאסור בשאר אסורין צם צפסח אסור צמשהו, ובסי' תמ"צ ס"ד כתב הרמ"א ולקמן סי' תמ"ז כו' והכי קי"ל, ובצ"צ צם החמד משה, תמה הא לא הקיל הרמ"א אלא לח בלח ולהאמור ל"ק מידי, ונראה דיש להקל כדעת האחרונים דגם ציבש ציבש לא אמרינן חוזר וניעור כיון דלדעת הרא"ש יצם ציבש גם צפסח בטל, ולדעת השאלות גם לא אינו צמשהו ולא שייך להחמיר צמח יותר משאר אסורין, יש לסמוך על הפוסקים דלא אמרינן חוזר וניעור.

שם ס"ק ה' ד"ה ואמנם

(ועיי"ש בד"ה אח"כ, הביא מחלוקת ראשונים בזה, ובס"ק כ"א כתב דאין הדבר מוכרע וכמו שכתב

צפסח, וליח מאן דפליג צה.

שם ד"ה תמ"ז

ס"ק נ"ב

ובגבינה כתב צמ"צ צשם אחרונים דלא מהני הדחה דהוי כטבחיא, ולכאורה יש להתיר דהוי כדיעבד, ואולי משום דאפשר להשהותו לאחר הפסח, ומ"מ נראה דלנורף יו"ט יש להתיר.

שם ד"ה והרמ"א

ס"ק נ"ד

כתב המ"צ צשם אחרונים דאם חתכו שומים צסכין ונתנו השום צתוך המולאחא אפי' היה הסכין מקונח ונקי ואינו צן יומו אסור ואוסר תערובתו צמשהו, והוא ע"פ דברי השו"ע יו"ד סי' ז' צ"צ דשומים דינן כלנון ולדעת הי"א שם ס"א אסור אפי' צאינו צן יומו, ואמנם יש מקום להקל ולסמוך על דעת הפוסקים [והוא דעה קמייחא ציו"ד שם] דנכון שומים וצללים אינם כחלחית ונותן טעם לפגם מותר צהם ואפי' נחשוז זה כספק יש להקל צספק משהו, וכן הביא צמ"צ שם דיש מחירין התערובות צומן דאיכא ס' נגד המולאחא, אם היה הסכין מקונח ואינו צן יומו, והלא אנו סומכים על השאלמות צמקום שיש עוד צדדין להקל, וכל זה צסכין שחומכין צו חמץ חס של כלי ראשון, אצל סכין של צשר אין חומכין צו אלא צכלי שני, ואף אם יש על הצשר צצשיל חמץ הרי התצשיל צכלי שני ואין הסכין צולע, ונראה דהמקיל לא הפסיד, ואף דמחמירין צכלי שני צפסח כמס"כ הרמ"א ס"ג היינו דוקא צפסח ולא קדם הפסח.

שם ס"ק י"א ד"ה כתב המ"ב

שם

כתב צצה"ט (סק"כ) צשם תשובת חוט השני דאם נתנו צמלח שום דק דק שנחתך צסכין חמץ ומלחו את הצשר צאותו המלח המעורב עם השום מותר

בסק"ה. ובס"ק ט"ז ד"ה ואם כתב (דו"ל) ולמש"כ לעיל סק"ה דאם לא בישל התערובות לא אמרינן חזור וניעור מותר.)

ס"ק ל"ה

תמ"ז ס"ד כגון פת שנפל ליין כו', צמ"צ ס"ק ל"ה כתב צשם אחרונים דמותר צהנאה, וצמ"י הביא כן צשם הרשב"א, ולכאורה אין מקום להחמירו צהנאה דע"כ לא חשיב ספק משהו דא"כ היה מותר אף צאכילה וע"כ משום דצבר רגיל חוששין לו, ולמה יהא מותר צהנאה כיון דחמץ צמשהו אסור גם צהנאה, ואפשר דצספק יש לסמוך על דעת הראצ"ד דצמשהו לא אסרו רק צאכילה ולא צהנאה, ומ"מ נראה דלא מחלקינן צין אכילה להנאה אלא צמקום שאין חשש מן הדין אלא מנהג קדושה וכמס"כ צצה"ד סי' קי"ג, אצל מה שנאסר מפני שחוששין לו לתערובות חמץ ראוי לאסור גם ליתנו לכלצו, וכן לענין להשהותו נראה דנהי צצל יראה ליכא אצל מנות צדיקה שחייבו חכמים שלא יצוא לאוכלו איכא צכל צבר שאסור לאוכלו צפסח, ואף צספק חמץ.

שם ס"ק י"ב ד"ה תמ"ז ס"ד

ס"ק מ"ד

ומש"כ צמ"צ צשם אחרונים דאינו אסור אלא לכחלה, צ"ע לפרשו דודאי אסור לאוכלן אם שראן, ואם כונתו לענין תערובות, אם הדגים השרוים צכלי חמץ נאסרו מן הדין למה לא יאסרו.

שם ס"ק י' ד"ה ומש"כ

סעיף ה' ברמ"א

עוד יש לאסור צשר יצש משום חשש תערובות פירורי פת צמלח ואסרו כדי קליפה צמקום מגען, ונתצטלו כדין יצש ציצש וחזר וניעור, ואמנם סיוס צברי הרמ"א שאנו מחמירים ומקילים צהדחה ג"פ קדם הפסח, מצואר שאין אנו חוששים לחזר וניעור דלוא לא מהני הדחה, אלא אנו חוששין שמה נסרח משהו מן החמץ צצשר ואוסר עכשיו

מאחרונים שדעתם דהוי חריף לאסור אינו צ"י וכמש"כ לעיל סק"ט, מ"מ צחומץ אי נקטינן שאינו אסור רק במעל"ע מנ"ל דאסור אינו צ"י, והרי יש פוסקים דדוקא חלמית מחליא לשבח אבל לא כגון וזו דעה קמיתא ציו"ד סי' ז"ו ס"א דדוקא סכין צ"י, ואף להי"א דגם כגון הוי דבר חריף שהרי צולע מחמת חריפותו מהסכין, עדיין ליכא למילף חומץ, וכיון דהמ"א נקט בפשיטות דאינו צ"י מותר מנ"ל להחמיר נגד המ"א.

שם ד"ה במ"ב

ס"ק ע"ב

תמ"ז ס"ה צהגה' חצית יין שדנכו נסריו צנצק כו', כתב המ"צ בשם אחרונים ז"ל דהדנכ הוא חמץ נוקשה והוא בטל בצ"י וצ"י י"ש ס', אלא שלא הותר כאן, משום דחשיב מבטל איסור לכתחלה, ואמנם בלשון המרדכי מוצא שזהו אסור מן הדין ולא משום קנסא, ואי משום קנסא כי הריק מן החצית קדם הפסח נמי וכמו שאסור להוסיף חטים לבטל את הגרעינין החמוצים בצ"י תנ"ג במ"צ סק"ך, אבל נראה דאין כאן דין מבטל איסור כיון שאין כונה לבטל ולא נהנה כלל מן החמץ והכא איירי במדנכ בעיסה שנחתמה, או באופן שאין הדיכוק מונע חימומה והוא חמץ גמור.

שם ס"ק י"ד ד"ה תמ"ז

בה"ל ד"ה מלח

הקשה המ"א (ס"ק ל"ב) דהכא מתירין לכתחלה למלוח במלח שהיה מוגח בכלי חמץ וציו"ד סי' ז"ה ס"ז כ' הרמ"א דהמחמיר תע"צ כי יש אסורים לכתחלה, וכתב לחלק בין מדוכה לקערה, ובשאר כלים אסור לכתחלה, והדבר קשה וכי ישנו צ"ד על כך והתירו את המדוכה ואסרו שאר כלים, והנה מקור הדין במו' חולין קי"ג א' ד"ה טהור, שכתבו מן הדין יש להחמיר ליקח מלח מקערה של בשר וליתן לחלב והמחמיר תע"צ, ובמרדכי פסחים

צהחמה, ובשע"ת פי' דדוקא צהחמה קדם הפסח ויש צבצר ס' נגד הסכין.... ולמש"כ חזו"א יו"ד סי' כ"ב סק"ח בשם הנקודות הכסף יו"ד סי' ק"ה על דברי הט"ו סק"י, דכל כחוש שקיבל טעם איסור ואח"כ נלאו עם היתר שמן אין איסור הצלוע יולא ואינו אסור את ההיתר וזהו דס"י תס"ז סי"ד שאני כיון דהאיסור נוגע צהיתר צחותה שעה שההיתר נוגע צחצרו' הדין נותן שאף אם נכנס הפסח מדיחו ומותר, ואף אם אין בכל הבשר ס' נגד הסכין.

שם ד"ה כתב בבה"ט

שעה"צ אות פ"א

ובמ"ב בשעה"צ אות פ"א, כתב צחומץ ויין מבושל ומרקחת שכתב הרמ"א להחמיר ציו"ט האחרון היינו משום דמעיקר הדין אמרינן סתם כלים אינם בן יומו, אבל צידוע שהכלי בן יומו, ואין לנו היתר רק משום נ"ט צר נ"ט, קנגען צפלוגתא דהמו' והרמב"ן אי חמץ מקרי היחידא צלע, ולהאמור הכא צמיני טיגון שהמים כלה והשומן ומרקחת מקצלים הטעם בלא חמצי הוי כטעם ראשון ואף לדעת מו' אסור, ואף אם צחחלה נותן מים עם השומן ועם הפירות כל שהמים כלין דרך הציסול והשומן והמרקחת צולעין מהקדירה חשיב טעם ראשון כיון שהקדירה עדיין לא נגעלה.

שם ס"ק י"ג ד"ה ובמ"ב

ס"ק ע"א

במ"ב ס"ק ע"א כתב דעת אחרונים דחומץ אינו כזיר כדעת הש"ך דלא כמ"א, (ס"ק כ"ח) ואינו מפליט מן הכלי צפחות ממעל"ע, וסיים דאם שהה מעט לעת אסור אפי' אין הכלי בן יומו דחורפי' דחומץ מחליא ל"י לשבח, ואין לזה מקור דהא המ"א דיהיב לחומץ דין זיר לאסור צכדי שיתן על האור וירחית, לא יהיב ל"י דין חריף לאסור צאינו בן יומו, (א"ה, עין יד אפרים שס) וכן הש"ך מחמיר צזיר צאינו צ"י, ונהי צצזיר יש

הנדבק, ואע"ג דכל הפירות מתערבין מ"מ אין המשהו נכלל בכלל, אלא חשיב כתערובות יבש יבש, ולדעת המ"א דיבש יבש חוזר וניעור אסור, ולמש"כ לעיל סק"ה דאם לא צישל התערובות לא אמרינן חוזר וניעור מותר, ואם ריסק את הפירות ועשאן כמין עיסה הוי כלל כלל ולכו"ע אינו חוזר וניעור, ובמ"צ הביא פלוגתא אחרונים ז"ל בזה, ואין כאן מקום לב' דעות, וע"כ המ"א איירי בלא ריסקן לזרית הבלילה, והמתירין איירי בריסקן ונכללו.

שם ס"ק ט"ז ד"ה ואם

שם

סעיף ז' בהגה' אכל את נתערב כו' אין לחוש ולהחמיר ולאסור מספק, והא דלא שרינן אותו עצמו מספק שהרי אינו אלא ספק משהו, וע"כ מיירי בלא הוצלה, והוי ציטול יבש יבש ואינו ראוי להחמיר מחמת ספק כיון דהוא פוגע באכילתו משהו חמץ בעין שעל פני החמץ, ובמ"צ בשעה"ל אות קט"ז כתב דלהא"ר יש לפרש דברי רמ"א דלא אסר את הנחתך בסכין רק בפסח, דמיירי בנתערב ואינו חוזר וניעור, ואי אפשר לומר כן דא"כ הו"ל ספק משהו ומותר.

שם ד"ה ס"ז בהגה'

ס"ק פ"ט

ובחזו"א (שם ס"ק י"ז) כתב שאם הסכין בן יומו אין להקל כלל בצשלן קודם הפסח אפי' הסכין נקי ויש בהן ששים ואין הביטול מועיל כלום ואסור אפי' להשהותן אכל את הסכין בן יומו או בפסח סכין יש להקל להשהותן ואפי' אין הסכין נקי, ואם הסכין נקי יש להקל להשהותן אפי' לא נתבטל, וכ"ז באין קכ"א אכל את יש קכ"א כנגד הסכין יש להקל ומותר לאכלן כנ"ל דין ל"א (אכל אין לבטל יחד בפסח דחוזר וניעור).

שו"ה דין ל"ב

כתב דמותר ליקח מלח ממדוכה של חמץ לפסח, ויש לומר דבפסח נריך לשמור את המלח מעירוב פתי פת, ואין הנחת מלח בכלי חמץ אלא מקרה צודד ואין להחמיר, אכל מלח בכל השנה אם לוקחים מכלי צמר לחלב ומחלב לצמר הוי זלזול חמדי צמר בחלב.

שם ס"ק ט"ו ד"ה הק'

ס"ק פ'

כתב במ"צ דאם דכו המלח במדוכה של חמץ אסור למלות בו ואפי' מדוכה אינה בת יומא ואפי' קדם הפסח, משום דמלח לא גרע מזון וע"י דוחקא וחרירות מפליט מן הכלים, ואפי' יבש [עי' ש"ך סי' נ"ו ס"ק י"ז בדגול מרצבה שם], ואם עבר ומלח בו צמר לפסח יש לדון להחמיר מדין אין בלוע יוצא בלא רוטב, וא"כ אף אם מלח בפסח מותר אכל י"ל דהכא שאני דהמלח נמס מעט ויש לו דין לח וא"כ בפסח אסור אכל קדם הפסח יש כאן היתר נ"ט בר נ"ט, דאע"ג דטעם הבלוע במלח חשיב כטעם ראשון כדן נזון שחטכו בסכין [מפני שקבל הטעם בלא אמצעי או מפני שהוא חריף] מ"מ הטעם הנכנס בצמר הוי נ"ט בנ"ט, ולדעת הסוברין דחמץ לפני הפסח חשיב היתרא בלע מותר.

שם ד"ה כתב

שם

ולשון המ"צ סק"פ במדוכות שלנו שרוב תשמישה בצמחים כו', אינו מדוקדק, שאם מיעוט תשמישה בחמץ ודאי אסור אלא ר"ל שמעולם לא נדך זה חמץ רק החשש שמא נתערבו פירורי פת בצמחים.

שם ד"ה ולשון

שעה"צ אות קט"ז

ואם המדוכה אינה נקיה ודך קדם הפסח, אף לדעת רמ"א דזכור אינו חריף יש כאן משהו חמץ

וכמש"כ המ"א ותלוי כפי חזוק התריפות, וגם לא
דמי מערב מים צריר לח בלח לנותן מים ע"ג
זיתים.

שם ד"ה כתב

בה"ל ד"ה אם
כבש הזיתים בכלי צן יומו ושהו מעל"ע לא נאסרו
משום שקדם מעל"ע דפגם למעל"ע דכזישה
וכמש"כ לעיל סק"ו.

שם ד"ה כבש

ס"ק צ"ג

עיי' לעיל ס"ק ל"ג.

בה"ל ד"ה יבש

ובשו"ע נקט צסי' תמ"ז ס"א לחומרא כרי"ף
ורא"ש דאוסר במשהו אפי' בהנאה, ושם ס"ט
ציצש ציצש הביא שתי הדעות וכתב צמ"צ שם ס"ק
ז"ה צסס אחרונים דנקטינ' לחומרא, ונראה
דדוקא לענין אכילה אבל לענין הנאה כיון דצין
להראצ"ד וצין להרא"ש מותר... אפשר להקל,
והרי כל הנדון הוא בדרבנן.

ובמ"ב ס"ט צנה"ל כתב צסס הפמ"ג להקל
למכור חוץ מדמי החמץ, ולמש"כ מותר למכור
כולו.

שם ס"ק ב' ד"ה ובשו"ע וד"ה ובמ"ב

ס"ק צ"ה

שם (צמ"צ) ס"ק ז"ה כתב דאם נתערב חמץ במנה
יצש ציצש צפסח ונאכל כשיעור החמץ מותר השאר
[והיינו אפי' ככר בכורות] למש"כ לעיל ס"ק כ'
אין הדין כן רק צנאצד מעצמו, אבל לא צנאכל
צשוגג.

שם ס"ק כ"א ד"ה שם

ס"ק ק"ה

מיהו אינו אסור לר"ש לאחר הפסח אלא אם
איסור אכילתו צפסח הוא מה"מ אבל אם איסור

שעה"צ אות קכ"ח

ואם חתך זיתים הרבה ויש ס' כנגד הסכין ואפי'
יש ק"ך כנגד הסכין עדיין הן אסורין דאפשר
דמחציתן יש בהם טעם חמץ ואין כאן ציטול, אבל
אם יש קכ"א כנגד הסכין הרי יש כאן רוצא
דהיתירא, וצטל המיעוט, כדין ציטול יצש ציצש
קדם הפסח, ולמש"כ לעיל מותר לאוכלן צפסח,
אבל אין לצטלן יחד, דאם יצטלן צפסח יאסרו כולם
כדין חמץ צמשהו כיון דהפסחת הטעם הוא
צפסח.

חזו"א שם ס"ק י"ז ד"ה ואם

שעה"צ אות קל"ד

והפמ"ג הק' אף אם פנה הזיתים אחר מעל"ע
קדם שהחמיצו ליחסרו כיון שקצלו טעם פגום
והשתא החמיצו הרי שצ הטעם לשבח והוי כיון
ע"ג גריסין רוחצין ונלטנו צו"ד סי' ק"ג
והחזו"ד סי' ז"ו חירץ דהכא מותר מחמת נ"ט
צר נ"ט דהיתירא, ולא אסר רמ"א סי' ז"ה ס"צ
בחריף אלא כשהיה חריף צשעה שקבל את הטעם
דמפליט צכח יפה, אבל כשלא היה חריף צשעת
צליעה הוי כשאר נ"ט צנ"ט, מיהו לדעת הרשב"א
דחמץ שמו עליו ולא דיינינ' ל' צדין נ"ט צנ"ט יש
לאסור, והחזו"ד שם כתב כיון דהוי צשעת צליעה
לפגם הו"ל היתרא מחמת פגם, ואין זה מספיק
דמ"מ טעם פגום וקלוש חמץ הוא וכי נהפך
לשבח למה לא יאסור, ואמנם למש"כ לעיל ס"ק
י"ד דעת הראשונים להחיר נ"ט צנ"ט קדם
הפסח, דאין שם איסור חייל על טעם קלוש של
נ"ט צנ"ט, ואפשר לפי סברא זו דצנ"ט צנ"ט
פגום מודה הרשב"א כיון דצבר איקליש ונתצטל.

שם ס"ק י"ח ד"ה והפמ"ג

ס"ק צ'

כתב צמ"צ סק"ז דאין המים מצטלין התריפות
אלא א"כ המים יותר מהזיתים... אבל עיקר שיעור
מים לצטל התריפות לא שייך לקצוץ צהן שיעור

בה"ל ד"ה בין
ונתערב מין בשאינו מינו בפסח נזותן טעם
דאסור לאחר הפסח ג"כ מקילינן בפדיון ודוקא
ליהנות מהני הפדיון אבל לא לאכילה, וכן ננתערב
קדם הפסח, דמין בשא"מ בנו"ט לא מהני נתערב
בשעת היתר, ולמש"כ לעיל סי' קט"ז סק"י (וס"ק)
י"א אפי' בליכא כזית חמץ בתערובות.

שם ד"ה ונתערב

(ועיין לעיל סימן תמ"ב ס"ק א')

ס"ק ק"י
והולכת הנאה לא מהני רק להתיר בהנאה אבל לא
באכילה שאין באכילה פדיה, וכמש"כ הרא"ש פ'
הללמים סי' ט', ודברי הב"י ז"ע צמה שתמה
למה אינו מותר באכילה, ובמ"צ ס"ק ק"י כתב
דאם נתערב לאחר הפסח מותר ע"י פדיה באכילה
ואם נתערב קדם הפסח או בתוך הפסח אין
הפדיה מתרת אלא הנאה, ואינו מובן שאם היה
החמץ צעין בפסח ועבר עליו צלל יראה ולא"פ
נתערב באינו מינו נזותן טעם, ואליבא דהטור
דבנו"ט אסור, ואנו באין להתירו ע"פ דעת
רש"ז בפדיון, למה תהא התערובות מותרת
באכילה..., ומיהו אף בלא פדיון יש מקום להקל
נתערב אחר הפסח אף בנו"ט כמש"כ המג"א
דדעת שאר פוסקים משמע דברובו היתר כגי אף
שיש בו בנו"ט.

שם ד"ה שם

ס"ק ק"י
וכן פסק בשו"ע סי"ג בנוקשה דמותר לאחר
הפסח כיון דאין אכילתו אסורה אלא מדרבנן,
ולכאורה נראה דבכל מקום דלא קניס ר"ש לאחר
הפסח, מותר אף באכילה, דאין לנו שום מקום
לאסור באכילה כיון דלר"ש חמץ לאחר הפסח
מותר, רק קנסא קניס, ובמקום דלא קניס למה
יהא אסור באכילה, ואמנם דריב"ש סי' ג' כתב

אכילתו הוא מדרבנן לא קניס ר"ש לאחר הפסח
וכמש"כ לעיל שם וסי' קי"ז סק"י"א, והלכך נתערב
חמץ מין במינו ורובו מנה [היינו בנמוחו ונצללו]
או שנתבשל חמץ ומנה ויש צמזה טעם חמץ, אף
שהיה מזהר עליו לבערו מדרבנן, כיון דאין אסור
באכילתו מה"ת מותר לאחר הפסח, וכן מין
בשא"מ ואיכא ס' אפילו להסבירין דאסור
להשהותו בנתערב בפסח, [או נתערב קדם הפסח
להסבירין חוזר ונייעור אפי' בלח] מ"מ מותר
לאחר הפסח, כיון דמה"ת מותר באכילה...

שם ס"ק כ"ב ד"ה תמ"ז

ובמ"ב ס"ק ק"ג כתב דאם עירב בפסח משהו
אסור לא"פ כדין מבטל אסור לכחלה, וזה
חייבא שהרי חמץ בפסח אסור במשהו ואין כאן
ביטול אסור ומה שיגרוס ה"ת לאחר פסח לא
מקרי מבטל אסור אלא גורס שלא יאסר, וכמש"כ
לעיל.

ותערובות של יבש ביבש אף דאין אסור אכילתו
אלא מדרבנן מ"מ כיון דהחמץ הוא צעינו אסור
אף אחר הפסח, כן כתב הב"ח סי' תס"ז בשם
מרדכי הארוך בשם ראב"ה...

שם ד"ה ונראה וד"ה ותערובות

כתב המ"צ ס"ק ק"ה דתערובות יבש ביבש אפי'
נתערב בפסח מותר לאחר הפסח, וד"ז לא נתבאר
בהדיא בפוסקים, ובהגה"מ מבואר דאפי' נתערב
קדם הפסח אסור לא"פ דיבש ביבש מקרי חמץ
צעין ואם אפשר להקל בנתערב קדם הפסח משום
דיש סוברים דלא אמרינן חוזר ונייעור וכמש"כ
לעיל סק"ך אבל נתערב בפסח דאין אנו מקילין
[אף דלפי דעת השאלמות ולפי דעת הרא"ש
מותר] ראוי לאסור גם אחר הפסח דלא מלינו מי
שחולק על ראב"ה צוה.

שם ס"ק כ"ג ד"ה כתב

הגעלה צאוכלין, ואין להקל צוה כלל וכלל.

שם סי' ק"ב ס"ק ב'

ס"ק קי"א

כתב עוד המ"א שאם החמץ היה צו שמנונית ויש חמץ בעין על המרדה אסור צולו דהשמן ההיתר מפטם לאיסור ומפעפע צולו, והיינו למאי דמחמרינן צוה, אבל הרבה חולקין על זה וכמש"כ הגר"א יו"ד סי' ק"ה ס"ק נ"ה וכן דעת הגר"א שם להקל דאין ההיתר מפטם לאיסור.

שם ס"ק י"א ד"ה כתב

שם

עיין לעיל סימן תמ"ז ס"ק ל"ג.

שם

והמ"א כתב דצמרדה לכתחלה מחמרינן, ואין מקילין לכתחלה להכפולות מצויות ואי אפשר להזמין כל כך מרדות, כמו דמקילין צתנור, וכבר הקיל צוה הח"י הלכה למעשה.

שם סי' קב"ב ס"ק י' ד"ה הא

(ועיין להלן סימן תס"א ס"ק כ"ט ל')

ס"ק ק"נ

במ"ב סי' תנ"א ס"ק ק"ן כתב דאפילו לפי המנהג להחמיר להגעיל כלי שרוב תשמישו צלון, סגי בעירו ג' ימים, ובשעה"ל כתב אע"ג דהכא החשש משום שימוש חס מ"מ מקילין והדברים תמוהין דמה הרווח בעירו, אי משום שימוש לון צשטיפה סגי ואי משום חס אין עירו מועיל כלום, אלא לפי המנהג צריך הגעלה דוקא.

שם ס"ק ד' ד"ה במ"ב סי' תנ"א ס"ק ק"ן

סימן תנ"ג

ס"ק כ"ד

במ"ב סי' תנ"ג ס"ק כ"ד כתב דאם נוהגין לכנס החטים [נ"ל שזורין החטים צמים זמן הרבה

צהדיא דחמץ נוקשה לאחר הפסקה מותר צהנאה ואסור צאכילה, ונראה דחיצת ואסור צאכילה הוא ט"ס שהרי צ"י לא העתיקו, והמ"א כתב צהדיא דמותר אפי' צאכילה, וכן הגר"א כתב דאי כדברי הר"ן מותר אפי' צאכילה, נמיהו הגר"א סיים דאין לנו מקור לזה ושפיר י"ל דכי היכי דאסרינן צחמץ לאחר צצטלו אף שאין צל יראה אלא מדרבנן ה"נ צנוקשה, ומיהו זה אינו קשה אלא לדברי הר"ן דמתיר אפי' אי נוקשה אכילתו צלאו, אבל אי נוקשה מדרבנן שפיר י"ל דלא קנסינן לאחר הפסקה].

שם ס"ק כ"ב ד"ה וכן

סימן תנ"א

ס"ק י"ח

מ"א סי' תנ"א סק"ד, מדברי הגאון ז"ל נראה שפירש גללים צפיעי צקר, ומוזה למד דגם כלי אדמה מהני הגעלה, וכן תפשו אחרונים ז"ל, אבל הדבר תמוה מאד, דכלי אדמה גריעי מכלי חרס ואין צצצא כלל שמועיל להן הגעלה, וצורמי דגללי שכתב הרי"ף, פי' הר"ן של שיש וכ"ה צמפרש שם, וכ"ה צלי' השלטי הגצורים שם צשם ריא"ו, וזה גם כונת הטור, מדע שהרי כתב צשם ר"י סימפוני דסגי צהדחה וכי כלי גללים אינם צולעים אף צחמין, אלא ע"כ צשל שיש קאמר, וכ"ה צמרדכי פ' כל שעה וצרי"ו נ"ה ח"ה, והא דכ' הר"מ פ"ח ממעשה הקרצנות הט"ו כלי גללים וכלי אצנים וכלי אדמה כו' אלא הדחה צלצד, האז הדחה אינה להכשיר את הכלי אלא צצציל ציעור נותר [לצער את הצעין] מדע שהרי דעת הר"מ פ"ה מה' חמץ ומנה הכ"ג דכלי אצנים טעונין הגעלה, אמנם המרדכי פ' כל שעה פי' הדחה דתניא צמוסף' היינו הגעלה וכ"מ צמוסף' שם דקתני צצצרי ר"ש דקדשים קלים טעונין הדחה משום נותן טעם, אבל נראה דהמרדכי לא גרס כלי אדמה.

והלכך כלי אדמה אין להם הגעלה כמו שאין

מקום להחמיר בכל זה.

שם ד"ה כתב

שעה"צ אות נ'

במ"ב שם בשה"ל אות נ' כתב דעת הא"ר דאף בשריה הרבה אינו אלא ספק חמץ ומותר לאחר הפסח, וכבר כתבנו לעיל דזה אינו אלא שריה הרבה שדרך הרגיל נחמץ חשיב כחמץ מכל רובא, ומש"כ הגר"א בדעת הרי"ף היינו לפרש דעת הרי"ף כדעת הר"ן דזה שלא נחזקע הוי עדות שלא נחמץ וזה דוקא בראינו שלא נחזקע אצל הריפות ששהו הרבה ולא שמו לבם לראות אם נחזקעו חשיבי חמץ ודאי.

שם ד"ה במ"ב שם

סימן תנ"ה

בה"ל ד"ה נוהגין

עיין לקמן סימן תס"ז ס"ק כ"ד.

סימן תנ"ט

בה"ל ד"ה הוי

אור"ח תנ"ט ס"ב, ושיעור מיל הוי רביעית שעה וחלק מעשרים מן השעה, כתב בספר מ"ז בזה"ל דבהפסד מרובה יש לסמוך אהני דפליגי וס"ל דשיעור מיל כ"ז מינוט וחצי, וכן דשיעור מליחה אין להקל דיעבד בפחות מזה השיעור, אמנם לפי מה שהעלה הגר"א ז"ל בסוף דבריו לפרש בסוגיא דפסחים ז"ד א', דרבי יהודה אחד מעשרה דיוס דוקא קאמר ודלא כפרש"י ז"ל שם, וגמ' תרתי קפריץ, ומסיק דרבי יוחנן ציממא קאמר, ולפ"ז סרה קו' האחרונים ז"ל, דבאמת יוס צינוי היינו י"ב שעות מנץ החמה עד שקיעת החמה, אלא ששיעור י' פרסא היינו נמי לאותן י"ב שעות, א"כ אין לנו לזוז מדברי השו"ע דשיעור מיל י"ח מינוט, והגר"א ז"ל החזיק מאד צפי' הוה מלשון הסוגיא ומדברי הירושלמי יעו"ש, לכן נראה שאין להקל גם בהפסד מרובה בשהה י"ח מינוט, ובשיעור מליחה יש להקל דיעבד בשיעור הזה, או

באופן שעל הרגיל הן מחמירות כדגן שנטעו בנהר אין ליקח קמח מן השוק, ואסור להשהותו, ואם עבר ושהה הציא פלוגתא אחרונים ז"ל אם אסור דיעבד, וכתב בשם א"ר להתיר דאינו אלא ספק חמץ, ולמש"כ לעיל דגן שנטע בנהר ושהה הרבה רובו מתחמץ אלא אם כן ראו שלא נחזקעו לדעת הר"ן, ודעת שאר פוסקים דאפי' לא נחזקעו אסורין, אצל כשנטחנו ולא ראינום אם נחזקעו אסורין מן הדין לכו"ע דהולכין אחר הרגיל וחשיב רובא לחימוץ, ואף אם הדבר ספק כיון שהיו אסורין באכילה מה"מ מחמת ספיקא דאורייתא, אסורין לאחר [לפסח] [הפסח] מחמת קנסא, ואמנם אם הדבר ספק אם שוהין הרבה אפשר שהן בחזקת היצר.

שם סי' קכ"א ס"ק כ"ג ד"ה במ"ב סי'

ס"ק כ"ז

במ"ב סי' תנ"ג ס"ק כ"ז כתב דהא דאסרו הגאונים לחיתה שמה יצאו לשהות מעט אחר גמר הלחיתה קדם הטחינה, ואין על זה רמז"ס, ולמש"כ לעיל ס"ק כ"ב, אין שהיה אחר הלחיתה אסרת דיעבד אפי' שוהה זמן מרובה וכש"כ שאין מקום לאסור בפחות משיעור מיל, ולשון הר"מ שפיר יש לפרש ששהה את החטים צלילתן עם המים עד שיחמיאו ואף אם יתחיל ללחות קדם שנשרו הרבה אם ישרה הרבה צנת אחת ולא יהי' זרין צמלאכתו מפני חסרון בקיאות צמלאכת הלחיתה ממילא יהיו אחרונים הרבה ויחמיאו.

שם ס"ק כ"ד ד"ה במ"ב סי'

שם

ולענין שהיה לא נהגו להחמיר יותר מן הדין, וא"כ הדין נותן דמותר להשהות צין חטים צין שעורים כל שלא נתרככו לפי דעתנו, ובמ"ב שם כתב להחמיר בשהה [ולא פי' כמה שיעור שהיה האוסרת] או שלא טחנו מיד, ואף בלא שהה וטחנו מיד נסתפק בשעורין, ולמה שנתבאר לעיל אין

לחולה גם לכתחלה.

שם סי' קכ"ג ס"ק א'

ס"ק י"ח

סימן תנ"ט ס"ב אס יניחוהו בלא עסק מיד יחמין, המ"ב פי' הדבר בפשוטו דאס הניחוהו בלא עסק הוא אסור דודאי החמין אף שלא הכסיפו פניו ולא שהה שיעור מיל, ואמנם זה דבר שאי אפשר שהרי תנן בנזק החרש אס יס אחרת שהחמילה כו' ואמרו שאס אין אחרת שיעורה מיל, אע"ג שכבר נתעסקו בלישתה, וכמבואר כאן בשו"ע, וכן מבואר בר"מ פ"ה הי"ג ובראב"ד שם, והרי ר"ג התיר במתני' מ"ח ב' להיות ממתין אחר הקיטוף ב' אפיות וג' היסקות, והיה מוצטח שלא תחמין, ורצנן לא פליגי אלא לענין לכתחלה, ואילו היו פליגי דיעבד לא היה משתמט תנא מלאשמעין, וגם לא מסתבר כלל פלוגתא רחוקה כזו דלמר הוי חמץ גמור ולמר נהגינן כן לכתחלה, ..., והא דאיתא בתשובת הרא"ש כלל י"ד סי' ד' מיד הוא מחמין וכן הוא בלשון רי"ו נ"ה ח"ג ר"ל מיד הוא הולך ומתחמץ ויחכן שיכסיפו פניו ואס הכסיפו פניו הוא חמץ מיד, אבל אין חוששין לזה דיעבד דלא שכיח הדבר דאס היה הדבר שכיח לא היה ר"ג מתיר להשהות לכתחלה ב' אפיות וג' היסקות, ועוד הרי הרמב"ן עשה כן לכתחילה כדאיתא בד"מ ס"ק ג' בשם תשובת הרשב"א, ולעיל ס"ק י"ב נתבאר פלוגתא אחרונים בלש צמי פירות ומים ושהה ולא אפה מיד אס אסור דיעבד, ומבואר דאפה צמים לחוד לית דינא ודיינא דעד י"ח רגעים לא אסרינן, וכן בטור מבואר דשיעורא י"ח רגעים אחר שגמר לעסוק בו.

שם סי' קכ"א ס"ק ט"ז ד"ה סי'

סימן ת"ם

ס"ק ג'

מלשון הגמרא והפוסקים משמע דא"ל עשיית

המנה לשמה, אלא שצריך מנה של לילה שימור מחימוץ ולא די במנה שיראה שלא הכסיפה פניה, אלא שצריך שימור מעט לישה ואילן שלא תבא לידי חימוץ, וליש פוסקים משעת קצירה, מיהו אין השמירה חשובה שמירה אלא אס משמרה לשם מנה של פסח, אבל אס משמרה לשם מצות תודה לא חשיב שימור, ואס משמרה שיהנה זה בפסח נראה דלא חשיב שימור, אמנם אס משמרה לאוכלה בפסח בשאר הימים אפשר דחשיב שימור, מיהו בסתמא דאופה מצות בשימור חשיב כמשמר לשם מצות מצוה, ...

שם סי' קכ"ד הערות לדף ל"ה א'

סימן תס"א

ס"ק י"א

ובמ"ב ס"ק י"א, כתב בשם הח"י להסתפק אס מותר לאפות המצות על הנייר, ונראה דאס אין המנה דבוקה צנייר אין חשש, אבל אין לעשות כן שאין אנו בטוחים שלא תדבק צנייר, וכל שדבוקה צנייר יש בזה משום חומרת כפולה אע"ג שהנייר דק.

שם סי' ק"ב ס"ק י"ז ד"ה ובמ"ב

ס"ק י"ג

מש"ב במ"ב ס"ק י"ג בשם הח"י שאס תוחב אצבע תוך המנה ואין נדבק זה עיסה ודאי אין חוטין נמשכין, כמדומה דבמנה נלושה לישה יפה בצלילה עזה גם במנה חיה אפשר שתאכל האצבע נקיה.

שם ד"ה מש"ב

ס"ק י"ד

כתב במ"ב בשם הגו"ב וא"ר שאס נכטונה המנה אין ראי' מזה שאין חוטין נמשכין הימנה שכבר היא אפוי' כשיעור, ונראה כונתם לאחר אפייה זמן מרובה שאפשר שחביש הצלק, אבל לא הצינון

גורם, וכ"ה צלשון הנו"צ שם שהזכיר זמן מרובה.

שם ד"ה כ'

ס"ק כ"ט, ל'

ודעת החזו"א (שם ס"ק י"ד, ט"ו, ט"ז, וכן פסק צ"ק י"ז) דנגע צמקום הכפל אפי' שניהם אינם שמן, צפסח אוסרת כולה וקודם הפסח צריך להסיר כדי נטילה, ואם הייתה אחת מהן שמן, המנה הנוגעת נאסרת כולה, וכ"ז נגע צמקום הכפל אצל שלא צמקום הכפל אפי' צפסח ואפי' המנה הכפולה שמן מותר, ורש"ל מחמיר נגע צפסח אפי' שלא צמקום הכפל להסיר כדי קליפה אפי' שניהם אינם שמן, ולפמש"כ המג"א דכפולה אינה מתחממת אלא מצפנים לא נקרא נגע צמקום הכפל אלא"כ הפריד מקום הכפל ונגעה חזרתה צמקום הכפל או שנשכה דע"ז נגעה צמקום פנים הכפל.

שור"ה דין כ"א

ס"ק ל"ב

עיי' לעיל סימן תנ"א ס"ק קי"א.

חזו"א אר"ח סי' קכ"ב ס"ק י' ד"ה הא

ס"ק ל"ה

מצה כפולה אינה חמץ מן הדין שאף אם נימא דאין החם נכנס בין הכפלים מהר מ"מ נעשה יד קולדת בזמן מועט, ואם עיסה חמה ג"כ אינה מתחממת צפחות מי"ח רגעים ה"נ אינה מתחממת מזמן כניסתה לתנור עד שנעשה יד קולדת, ואף לדעת המחמירין דעיסה חמה שיעורה צפחות מי"ח רגעים, מ"מ המשך זמן צעיק, ומאות שלנו שהן דקות והתנור חם ציותר ודאי נעשית יד קולדת קדם שנתחממה, ועיקר הדבר דכפל שוהה להתחמם עד שיש לחוש שקדם להתחמם צמידת פושרין יותר ממנה פשוטה אינו ע"פ יסוד ההלכה אלא מנהגא להחמיר.

שם ד"ה מצה

בה"ל ד"ה זו

כתב המ"צ צנה"ל בשם חמד משה דאם הכפל צנשיכה אין צו משום כפולה, וממש"כ המ"א בשם רש"ל דצ' מלות הנוגעות ונושכות לא חשיב כפל כיון דהחם שולט מלמעלה ומלמטה, מצוחר דזה על גבי זה אף צגושך הוי צחומרת כפולה.

שם ד"ה כתב

סימן תפ"ב

ס"ק ח'

ומי פירות ומים דשריין דיעבד לא נתפרש אי שיעוריהו כשאר עיסה שאם אין רואין זה סימני חימוץ אין חוששין לה עד כדי הילוך מיל, ומדלא יהיו שיעורא ש"מ דהוי כשאר עיסה לגירסת רש"י ל"ז אי תאכל מיד, ואפי' לגירסת ר"ף תאפה מיד, היינו לכתחלה, אצל דיעבד הרי זו כשאר עיסה וכ"כ צמ"צ סק"ח בשם א"ר, אצל מש"כ המ"צ דצשוגג ודאי מותר דלא חמיר מפושרין משמע דמפרש דברי המ"א והח"י משום קנס וזה תימא דאי משום קנס הרי אסריין לי' לאפות ואף אם יאפה מיד אסור, והכא קי"ל דתאפה מיד אף אם לש צמוד.

שם סי' קכ"א ס"ק י"ב ד"ה ומ"פ ומים דשריין

בה"ל ד"ה הואיל בשה"ד

ומ"מ מצוחר מדברי הר"ן והריטב"א דמיא ומי פירות אפי' מים מועטים אסור ומשמע דאפי' מערבים מקדם מי פירות ומים ואח"כ נותנין הקמח לא אמריין דכבר נחבטלו המים, דאל"כ הלא אפשר לפרש כן מישחא ומילחא דאמרו, ובמ"צ סי' תס"ב ס"ג צנה"ל הביא דעת כמה אחרונים להקל צנתערבו מים צמי פירות קדם שנתן לתוכן הקמח, ותמוה אחר שהנידון מפורש צר"ן וריטב"א ואין לנו מן הראשונים מי שחולק צזה למה נטה מדצריהם.... ולכן נראה דאין להקל צמי פירות ומים אפי' נתערבו קדם שנתן לתוכן הקמח.

שם ס"ק כ' ד"ה ל"ט

ס"ק י"ט

יחידי אינו מצטל את העבר משמע דטיפ להדי טיף מצטל את העבר, דאל"כ הו"ל לר"פ לומר והוא דלא הפסיק בשהיות עד שיעור מיל ואין נ"מ צין טיף להדי טיף לטיפות מפוזרות.

שם ס"ק י"ח ד"ה ובמ"ב

סימן תס"ז

ס"ק א'

ובמ"א ריש סימן תס"ז כתב בדגן שנטבע וחימוצו ניכר מותר למכור לא"י ולא חיישין שיטחון וימכור לישראל שאין לוקחין קמח מן השוק אלא מדוחק, ואינו מספיק שהרי קמח צסובנן לשאר ימי הפסח לוקחין, וכבר הקשה כן צמ"י.

שם ס"ק כ"ג ד"ה וחשש

בה"ל ד"ה דגן בסה"ד

ולכן אין לאסור רק צשריה וזמן מרובה עד שיהא צדרך הרגיל מתחמץ, מיהו אפשר שאין אנו בקיאים לקבוע לו זמן אצל עד שיעור מיל ודאי יש להתיר אפי' צשריה, וכ"כ צמ"צ שם צסם הפר"ח דזליפה מותרת דיעבד, וכל שלא נתעכבו המים אלא הן זוחלין הויא זליפה המותרת, וזו נקראת זליפה מועטת.

שם ס"ק כ"ה ד"ה ולפיכך

ס"ק ד'

במ"ב סק"ד כתב צשאר איסורים אסור למכור אפי' מעט מעט רק הכא דאיכא כמה ספיקות הקילו, אין הלשון מכוון דהכא נמי הוי חמץ גמור וכמש"כ לעיל אלא דהכא אף אם ימכרנו לישראל יש צד להתיר שאפשר שיאכלנו קדם הפסח, משא"כ צשאר איסורים.

שם ס"ק כ"ג ד"ה במ"ב סק"ד

ס"ק י'

תס"ז ס"צ צהג"ה ודגן שהיה מונח בעליה כו', אם ירדו גשמים דרך זליפה ולא נקוו המים הרי

ובשו"ע הכריע כדעת ר"ת דמי פירות צלא מים אין מתחמץ כלל ואפי' נוקשה לא הוי, ועם מים אין לשין לכתחלה ודיעבד מותר, והרמ"א כתב דאפי' מי פירות צלא מים אסור מצד המנהג ואפי' דיעבד נוהגים איסור, אם לא לצורך זקן או חולה, ואפשר להקל אפי' צהחמץ, ונראה דיש להקל לצורך אפי' צמי פירות ומים אם אי אפשר צמי פירות לחוד, והיינו צלא החמץ, כמו שהכריע צשו"ע עיקר הדין, ואע"ג דלכתחלה אסור נראה דלצורך זקן וחולה דיעבד דמי.

שם ס"ק י"ב ד"ה ובשו"ע

סימן תס"ג

ס"ק ח'

במ"ב סי' תס"ג סק"ח, כתב להחמיר צקלה קמח ובשלו, לענין אכילה ולהתיר צהנאה, ויהי צטעמא צשה"צ דרוב הפוסקים מתמירים ואם רוב הפוסקים מתמירים ראוי לאסור צהנאה כדין קמח קליות, אצל לא מצינו מי שחולק על הר"מ רק הרי"ו והסמ"ק.... ולכן אין דין זה מוכרע, וראוי להחמיר אחרי שהרי"ו מתמיר והוא צתרא.

שם ס"ק י"ט ד"ה במ"ב

סימן תס"ו

שעה"צ אות פ'

ובמ"ב סי' תס"ו צשעה"ל אות פ' כתב צסם המחמיר מרדכי לפרש דאם אינו טיף להדי טיף אינו פועל כלום, ולפ"ז י"ל דכל מונע לשעה מצטל את העבר, ונ"מ צדלף טיף להדי טיף והפסיק וחזר ודלף טיף להדי טיף אי צטל הפסק הראשון, דלצדרי התה"ד לא צטל הפסק הראשון, ולפי' המחמיר צטל הפסק הראשון, ואמנם אין לנו לנטות מדצרי התה"ד ו"ל צלא רחיה גדולה ומכרעת, ואין לנו אלא דצרי התה"ד, ואמנם דלף טיף להדי טיף נראה דחשיב עצודה גמורה לצטל את העבר דכיון דעיקר אשמעינן רב פפא דלף

והטובה מ"מ לענין כל יחל לא מקרי חפצי שמים, ומיהו למש"כ לעיל דלאו נלמד מקרבן י"ל דקרינן צו אמה מיחל לחפצי שמים.

חזו"א חר"מ דף רע"ו ע"א ד"ה ויש

הם בחזקת היחור, ואם נקוו המים ושהו החמץ זהם זמן מרובה הרי הן בחזקת שנתחמזו, והכל הספק אם הגיע המים עליהם, ואח"ל שהגיעו שמה רק דרך זליפה.

שם ס"ק כ"ה ד"ה תס"ז

סימן תפ"ו

ס"ק א'

במ"ב סי' תפ"ו כתב דשיעור כזית חצי ביצה בקליפתה ולמש"כ אחרונים ז"ל דביצים שלנו קטנות ביצה עם קליפתה, ולמש"כ בחזו"א עירובין סי' ל"ו ליכא מאן דקצר הכי אלא שיעור כזית חצי ביצה בלא קליפתה ולהר"מ שליש ביצה בקליפתה, וא"כ ביצים שלנו ביצה קלופה, אלא שהאחוז של הקליפה נגד האוכל משחנה שכל שהביצה גדולה האחוז של הקליפה מתמעט... והלכך צריך להוסיף בכזית כל שהו על ביצה קלופה דידן, אבל אפשר לסמוך על דעת הר"מ שהכזית צ' שלישי ביצה שלנו עם קליפתה.

חזו"א אור"ח סי' ל"ט ס"ק י"ז ד"ה במ"ב

שם

ולענין ד' כוסות אין להקל ואריך שיחזיק הכוס ג' ביצים צומנינו שהוא מאה וחמשים גרם, וכנ"ל סי' רע"א דין ל"א.

שו"ה דין ג'

הרביעית צריך שיהיה צו בית קיבול של 150 ז"מ מעוקבים המכיל 150 גרם מים, וסימנך "כוס הגון" בגימטריא ק"ן.

קונטרס שיעורי המצוות להחזו"א אות י"ח

סימן תצ"ז

ס"ק ג"א

ומיהו בספק נולד הטריפה צו"ט, או ודאי נטרפה צו"ט, יש להחמיר, וכנתנבלה צו"ט, דהא רוב הפוסקים מחמירים צמוקא צו"ט, וזה לכמה פוסקים אף לר"ש אסור, ומיהו מש"כ

שעה"צ אות ע"ג

במ"ב סי' תס"ז ס"י בשעה"ל אות ע"ג, כתב דאם מעורב גוף החמץ מודה המחבר דאסור למוכרו, ואם אין החמץ ניכר אין נפקותא אם מעורב חמץ בעין או טעמו, שהרי רשב"ג מחיר יין ציין, ואם החמץ ניכר אינו אסור תערובתו ולמה לא יהא רשאי ליקח דמי המזה, [ואפשר דאסור משום דנותן החמץ במתנה לנכרין] והעיקר דמש"כ המחבר צסי' תמ"ז דחמץ אסור במשהו בהנאה דינא קתני ולא נחית לתקנתא, ור"ל דאסור ליתן לכלבו.

שם סי' קי"ט ס"ק ד' ד"ה במ"ב

סימן תפ"ה

בה"ל ד"ה שבועה

ויש לעיין באמר שבועה שלא אוכל מזה זו כליל פסח אי חיילא שבועה, ובגדרים ח' א' אמר אשנה פרק זה הוי שבועה ופי' הר"ן דחייב עלה קרבן ומפרש בגמ' הטעם משום דאי צעי פטור נפשי' צק"ש ולא חשיב נשבע לקיים את המלוה, ומשמע מכאן דנשבע שלא אשנה פרק זה חשיב נשבע לבטל את המלוה דאם איחא דחיילא צוה שבועה משום שאפשר ללמוד פרק אחר, א"כ צדין הוא שיהא חייב על אשנה פרק זה דהא במתני' שבועות כ"ז א' מצואר טעמא דרבנן דנשבע לקיים את המלוה ולא קיים פטור משום דליחא בלאו והן וא"כ נשבע אשנה פרק זה דליחא בלאו צדין הוא דליחא צהן אלא ודאי מדיהיב טעמא משום דאי צעי פטור נפשי' צק"ש שמעינן דשבועה שלא אשנה פרק זה חשיב לבטל את המלוה ולא חיילא, ומיהו י"ל נהי דלענין קרבן לא חיילא דלא הוי רשות כהרעה

זהן חכמים שלא לטלטלן אלא להסקה, והלכך לסמוך הדלת בצקעת אסור אפי' ציצתא... וזה דלא כאחרונים ו"ל שהציא המ"צ סי' תק"צ ס"ק כ"א דלהמתירים מוקצה ציו"ט שרי לסמוך קדירה בצקעת, ואם כונתם ו"ל לסמוך בשעת הדחק על ר"ת והרא"ש והטור, אינו ענין למוקצה דלפר"ת שרי אף למאן דאסר מוקצה.

שם סי' מ"ג ס"ק ג'

סימן תק"ה

ס"ק ד'

וכתב במ"צ סי' תק"ה דמשום שמחת יו"ט יש להתיר גם בעומדת לגדל תוך הקדירה, משום דעת הרי"ף והגאונים שהציא רמב"ן להקל, ולפי מה שכתבתי סק"א זה אינו, והר"ה יחיד בקולא זו, למאן דאסר מוקצה, וכיון דקיי"ל לאסור נולד ציו"ט הרי חלב זה כבינה שנולדה דבתרנגולת העומדת לגדל אסור משום מוקצה אפי' למאן דשרי מוקצה כיון דאסר נולד כדאמר ריש צינה קא סלקא דעתין אפי' מאן דלית לי' מוקצה אית לי' נולד, וכן דעת אחרונים ו"ל שהציא המ"צ שם, וכל מה שהאריך צבה"ל שם להקל בזה לא הועיל כלום לענין איסור מוקצה, וכל מה שדן אינו אלא לענין איסור חליצה, ולכן נראה דאין להקל בעומדת לגדל.

שם סי' מ"ד ס"ק ג'

סימן תקי"ח

בה"ל ד"ה אע"פ

כ' המ"ב סי' תקי"ח צבה"ל ד"ה אע"פ, בשם הגר"ז, דנצילה שנתנבלה ציו"ט חשיב נולד ואסור לצה"ג, וזה תמוה מאד דהא הרא"ש הביא בשם ר"ת דשמואל אסר נולד, ונצילה שנתנבלה בשבת פסק שמואל קנ"ז ב' כר"ש אלמא לאו נולד הוא, וכן עיקר פלוגתא דרב אחא ורבינא איקבע בגמ' אפלוגתא דר"י ור"ש נצילה ומבואר דרב אחא ורבינא תרוייהו כר"ש ס"ל וטעמא דמלחא דבין

במ"צ סי' תצ"ז ס"ק נ"א דחשיב נולד לא יתכן, דהא נתנבלה בשבת לא חשיב נולד כמש"כ סק"י וא"כ על כרחק נטרפה נמי מדמייתי בגמ' דלוי סבר כר"י מהא דאסר נטרפה, ולא מחלקינן שאני הכא דהוי לי' נולד.

חזו"א אר"ח סי' מ"ג ס"ק י"ב

(בעיין לקמן סימן תקי"ח בה"ל ד"ה אע"פ)

סימן תק"א

שעה"צ אות ל"ה

אבל בגולד גמור נראה דאין לחלק בין של ישראל לשל א"י ולא מהני בזה גמור זידי אדם דהא אסרינן ענמות וקליפין משום מוקצה אע"ג דגמרו זידי אדם, ולפ"ז נראה דעכו"ם שחקק קב בצקעת דמבואר שבת כ"ט א' דאסור לר"י היינו אפי' שחקק בצקעת שלו, ולא דמי לאפה פת דהתם כלי חשיב נולד וצין השמשות לא הי' כלי בעולם, והלכך לדידן דקיי"ל בסי' תצ"ה לאסור נולד ציו"ט, עשה כלי בשבת מעשים שלו נמי אסור אע"ג דמיקלינן באפה פת ולפ"ז עכו"ם שעשה מנעל ציו"ט אסור לדידן, וכ"ז דלא כהמ"א סי' תקפ"ו דפשיט לי' דלהמתירים פת שאפה א"י הוא הדין חקק בקעת של ענמו, וצמ"צ סי' תק"א בשעה"צ אות ל"ה כתב לקולא כדברי המ"א וקשה להקל בזה.

שם סי' מ"ד ס"ק י' ד"ה שו"ע

סימן תק"ב

ס"ק כ"א

ודעת הרי"ף והר"ה והרמב"ן והר"ן דסוגיא דהתם פליגי אדהכא וקיי"ל כסוגיא דהתם משום דמה דאחמר בדוכתי' עדיף דמה שנראה לי' לרב אשי עיקר טפי קבעה לה בדוכתה, ומה שהקשו בסוגין דהא דבר שמלאכתו להיתר לזורח גופו שרי כבר פירשוה שם דעשים שאני שלא ניתנו אלא להסקה, וגריעי מאוכלין וכלי תשמיש והחמירו

נמי קי"ל כר"ש, מדע שהרי ר' יוחנן פסק שבת
מ"ה ז' כר"י זנר, ואילו בקורה שנצורה צו"ט
אמרינן שבת קנ"ז א' דר' יוחנן כר"ש ס"ל, וכן
משמע פשטא דסוגיא בשבת שם דקאמר ומאי
ניהו נר שהדליקו משמע דוקא נר, ופשוט דזה
דעת הטור שכתב דלר"ש שרי, ואשמעין
להפוסקים צו"ט כר"ש שרי, וכן הוא בהגהות
אשר"י מאור זרוע ובשלטי הגבורים בשם ריא"ז
ובמ"צ תמה עליהם ולמש"כ נחא].

שם סי' מ"ט ס"ק ד'

סימן תקכו

ס"ק מ"ט

מ"א סי' תקכו סק"כ הוכיח דמנזה לקבור את
הנפלים, והא דתנן אהלנות פט"ז מ"ה זור
שמטילין לתוכו נפלים כתב דמ"מ קצורה היא
כמש"כ ר"ש פט"ז מ"ה, ... ולכן נראה עיקר
כהמ"א,

שם סי' קל"ג ס"ק ב' ד"ה מ"א

חיים למיתה לא מקרי נולד כיון דדרך תשמישו
הוא להמיתו, וזין שחוטא לנצילה ליכא פנים
חדשות ולא דמי לשברי כלים, ולא דמי נמי לגרעיני
תמרה דהתם נטפלין להאכול וכשנטול האוכל הו
להו כפנים חדשות.

שם סי' מ"ג ס"ק י

(ועיין לעיל סימן תצ"ז ס"ק ב"א)

שעה"צ אות ע"ד

מ"א סי' תקי"ח ס"ק י"ג מסיק דסוכה רעועה
שנפלה אסורה אפי' להני פוסקים דפסקו כר"ש
צו"ט משום דבמוקצה מחמת איסור קי"ל כר"י
אפי' בשבת וכמש"כ הרז"ה, ונראה דלמאי דקי"ל
סי' שי"ח דהשוחט לחולה שנחלה בשבת לא חשיב
מוקצה דדוקא זנר קי"ל כר"י דדחי' בידיה אצל
בשאר מוקצה מחמת איסור קי"ל כר"ש, וכמש"כ
המ"א שם סק"ד, וזה דעת התו' שבת קנ"ז א'
והרא"ש פ"ק דחולין, א"כ סוכה רעועה שנפלה

י"ג: גם באכסדרה לכתחילה כליל י"ד: אם בדקו ביום י"ג: חלון שיש בו זכוכית: ב. באיזה מין נר בודקין: (מ"ב) עצים דמשחא: בדיעבד אם בדק לאור האבוקה: ושל חלב ושל שומן: בשל שמן: נר שיש לו שתי פתילות: ג. חררי הבית והעליות: אוצרות יין מתבן וכיו"ב: (מ"ב) חדרים שמחזיקים בהם משכונות וכיו"ב: אוצרות שמסתפק ממנו ויש לו קבע: ד. חורי הבית: וזיוזין הבולטים מהכתלים: (מ"ב) פחות משלשה וידוע לו שנשתמש בהן חמץ: אם התינוקות מצויין בו: ע"ג התנורים: ה. גג היציע והמגדל: (מ"ב) שלנו שגגיהן שוה: תקרות שלנו שתחת גג המשופע: ו. רפת של בקר: ולול של תרנגולים: אמצעה של חצר: חמץ ודאי: (מ"ב) קרקע הבית שהתרגולים מצויים שם: ה"ה צדדי החצר: אם מה שהיה קודם ליל י"ד מקרי ודאי חמץ: הסכמת האחרונים לחלק בין חצר שלו למקום מופקר: ז. חור שבין יהודי לחבירו: ושבין יהודי לא"י: ודאי חמץ: לבדוק לאור היום בחור שבין א"י: וצריך ביטול: ח. כותל שנשתמש בו חמץ בחורין ונפל: אם ידוע שיש תחתיו חמץ: (מ"ב) מ"מ צריך ביטול: אם לא ביטל עד אחר זמן איסורו: אם אין מצויים עקרבים: אם מצויים נחשים: אם צריך לבטל מדאורייתא כשיש עליו גובה ג"ט: אם נפל עליו גל גדול: (בה"ל) אם לאחר הפסח נתפקח הגל ונתגלה החמץ: ט. מרתף שמסדרין בו שורות של חביות: העליונה הרואה את הקורה ואת הפתח ואחרת למטה ממנה: (מ"ב) ודוקא שמסתפק ממנו: (בה"ל) פלוגתא דרבנן דיש דס"ל כשמואל דצריך לבדוק השניה שלפנים הימנה: י. בתי כנסיות וב"מ: (מ"ב) אם צריך לבטל: עבר ולא בדק: יא. המכבד חדרו בי"ג: לכבד חדריו קודם הבדיקה: הכיסים ובתי ידים: (מ"ב) אומר ברי לי שלא ניתן חמץ בהכיסים: לחזור ולנערם בשעת ביעור:

תלד. דינים הנוהגים תיכף אחר הביעור
א. יהא נזהר בחמץ שמשייך להצניע: בסתם שאינו יודע אם חסר ממנו: יכפה עליו כלי: (מ"ב) ה"ה בשעת בדיקה יצניע: א"צ לברך על הבדיקה השניה: לכסות הכלי: (בה"ל) סתם חביות חתורות הן אצל עכברים: ב. לבטל בלילה אחר הבדיקה: בלשון שמבין: וביום: אחרי ששרף החמץ: (מ"ב) אם אמר ע"ה בלה"ק: לה"ק ל"צ: לבטל קודם שיתחל שעה ששית: (בה"ל) אם בלה"ק ממש צריך להזכיר חמץ ושאר: ג. בביטול יום יאמר דחזיתיה וכו': ד. שלוחו: אם אין האיש בכיתו: (מ"ב) יש מחמירין: צוה לו לבדוק: בלא שליחות: אפוטרופוס של יתומים: יתום קטן שאין לו אפוטרופוס: (בה"ל)

חכט. שאין נופלין על פניהם בכל חדרש ניסן
א. שואלין בהלכות פסח קודם לפסח ל' יום: לקנות חטים לחלקן לעניים: (מ"ב) אם גם בשאר י"ט צריכים לדרוש ל' יום קודם: לדרוש בשבת הגדול: בחג עצמו: לכפות זל"ז לקניית חטים: לחלק קמח: שיעור הנתינה: אין לו במה לאפות: נכנס בעיר ע"מ להשתקע: ושייך גם להעני: עני שאין דר פה ל' יום: השיעור ליתן: (בה"ל) אם יש חיוב על כ"א ללמוד ה' פסח שלשים יום קודם החג: ב. נפ"א: צדקתך: הספד: תענית: הבכורות מתעניין בע"פ: צדוק הדין: מזמור לתורה וא"א ולמנצח בע"פ וביו"ט: להרבות קצת באכילה באסרו חג: (מ"ב) היה"ר שאחר קה"ת: לקרות הנשיא: אם התענה בשבת שבתך ניסן ת"ח: אפילו אם חל ר"ח ניסן באחד בשבת:

תל.

א. שבת שלפני הפסח: לומר במנחה ההגדה: (מ"ב) אם חל שבת הגדול בע"פ: (בה"ל) הגר"א לא היה נוהג באמירת ההגדה במנחה:

תלא. זמן בדיקת חמץ

א. בתחלת ליל י"ד בודקין: (מ"ב) שיש עדיין קצת מאור היום: ב. להתחיל במלאכה ולאכול: אם התחיל ללמוד: (מ"ב) חצי שעה קודם: הרבנים הנזכרים בסיומן רל"ב: שכח לבדוק בלילה: פת כביצה: פירות הרבה: אם גם ללמוד אסור חצי שעה קודם: הלומדין שיעור הלכה בבהמ"ד: אימת להתפלל מעריב: שאר מלאכות אם התחיל: התחיל בזמן האיסור: לכו"ע אין להפסיק אלא כשיגיע הזמן: (בה"ל) צ"ע למה מותר פירות הרבה:

תלב. דין ברכת בדיקת חמץ

א. קודם שיתחיל לבדוק יברך: אם התחיל לבדוק בלא ברכה: לא לדבר בין הברכה לתחלת הבדיקה: עד שיגמור: (מ"ב) אם בירך לבער: אם כבר סיים הבדיקה בלא ברכה: בדיעבד אם שח: לדבר לכתחילה מדברים שהם צורך הבדיקה לאחר שהתחיל: ב. הבודק כמה בתים: כשרוצה שב"ב ג"כ יבדוק: להניח פתיתי חמץ: (מ"ב) אם בודק ביתו וחנותו והוא בחצר אחרת: לסמוך על נשים ועבדים וקטנים: אם הבעה"ב אינו בודק כלל: אם לא שמעו ברכתו להניח יו"ד פתיתים:

תלג. דיני בדיקת חמץ

א. לאור הנר: אם עבר ולא בדק ליל י"ד: אכסדרה: כנגד ארובה: (מ"ב) אם הקדים לבדוק יום י"ג לאור הנר: כליל

תלח. עכבר שנכנס למקום בדוק וכבר בפיו
א. עכבר שנכנס לבית בדוק וכבר בפיו ונכנס אחריו
ומצא פירורין: אבל אם תינוק: אם אין בפירורין כדי כל
הכבר: (מ"ב) אם מצא ככר שלם: מצא סתם בבית אחר שבדק:
שאר חדרים הפתוחים לחדר שראינו אותו נכנס: כלב או תרנגול:
תינוק שיש בו דעת: ב. כזית חמץ למעלה על הקורה: ובור:
(מ"ב) אם כזית דוקא: דרכו להשתמש בכור: נודע לו שהוא בכור
אחר זמן איסורו:

תלט. דין מי שבדק ולא מצא מספר ככרות שהניח
א. ט' צבורין של מצה ואחד של חמץ ובה עכבר ונטל:
אם הכבר קטן: אם פירש הכבר ממקום קביעתו ונטלו
העכבר משם: (מ"ב) נטלו העכבר שלא בפנינו: אם נתערכו
הצבורים: לענין אכילה: ב. ב' צבורין אחד של חמץ ואחד
של מצה וב' בתים אחד בדוק: וכן שני בתים בדוקים
וצבור אחד של חמץ: נכנס אחריו ובדק ולא מצא: או
שבדק קצת מהבית ומצא ככר: מסקנת הפוסקים: (מ"ב)
כשביטל או הכבר קטן: באו לשאול בב"א: קודם ו' שעות יכול
עדיין לבטל: ג. הניח ט' ככרות חמץ ומצא י': י' ומצא
ט': אם אינם קשורים: ד. הניח בזוית זו ומצאו באחרת:
(מ"ב) אם כבר ביטל:

תמ. דין חמצו של א"י שהופקד אצל ישראל
א. א"י שהפקיד חמצו אצל ישראל: חזר והפקידו ביד
א"י: אינו עליו אלא שומר חנם: יודע שהא"י אלם
ויכפהו לשלם: (מ"ב) אם דין המלכות שמתחייב באחריות אפילו
בסתמא: ייחד לו מקום לחמצו: קיבל ממנו פקדון בלי יחוד מקום
ואח"כ יחד לו מקום שלא מדעת העכו"ם: אם מהני ביטול ומכירה
כמו בחמץ שלו: עבר ולא ביערו ועבר עליו הפסח: אם הנכרי האחר
קיבל עליו כל האחריות שהיה על הישראל: מכל החדר שהחמץ
מונח בו לעכו"ם וקיבל עליו אחריות של גניבה ואבידה: (בה"ל) אם
גם חמץ שא"א לאכול כ"א אחר אפיה ובישול צריך ג"כ מחיצה
עשרה: ב. אם אינו חייב באחריותו: לעשות לפניו
מחיצה: א"י שהניח חמץ בבית ישראל בלא רשותו:
(מ"ב) לקבל בפסח בלא אחריות ובחנם: מחיצה של סדין: הניח
בחוה"מ ויודע שהעכו"ם יחזור ויקחהו באותו יום גופא: ג. א"י
שנכנס לבית ישראל וחמצו בידו: להעלות עמו על
השולחן: (מ"ב) להניחו לאכול על שלחנו בשעה שאינו אוכל: ד.
ישראל שהפקיד חמצו אצל ישראל חבירו או אצל
הא"י: (מ"ב) עובר עליו אף המפקיד כצ"ל: (בה"ל) אם הניח אדם
חמצו ברשות חבירו שלא מדעתו:

שליח קטן: אם עשאו שליח לבדוק אם יכול גם לבטל: בטול אשתו
במקום שלא צוה אותה י' אם יכולה לעשות שליח:

תלה. דין מי שלא בדק בליל י"ד

א. לא בדק ליל י"ד: על הבדיקה שלאחר הפסח לא
יברך: (מ"ב) לבדוק תיכף כשנזכר אם צריך לבדוק ביו"ט עצמו:
מי שלא בדק קודם זמן איסורו ומת: אם כבר בדק וביטל כדינו קודם
פסח ומצא חמץ בפסח אם צריך לברך:

תלו. דין המפרש בים והיוצא בשיירה

א. המפרש מיבשה לים או יוצא בשיירה ואינו מניח
בביתו מי שיבדוק: אם דעתו לחזור קודם הפסח:
העושה ביתו אוצר: אוצר חטים שיש חטים מחומצים
בקרקעית הבור: ואם ספק: (מ"ב) בלילה שלפני יציאתו לאור
הנר: לבטל: קודם ל' יום אם חמץ ידוע ג"כ אין חיוב לבער: דרך
קרובה: (בה"ל) פירש ושכח ולא בדק: דעת בה"ח דצריך לברך תוך
ל' יום: ודעת הפתח דלעולם צריך לברך: הניח החטים ואח"כ
נתחמצו מה שבקרקעית הבור: אם רוצה להניח אוצר של חטים תוך
ל' יום: הטעם דאסור להנות מאותן החטים שנתחמצו לאחר הפסח:
ב. וי"א אם דעתו לחזור בתוך הפסח צריך לבדוק בכל
גיווני: אם שכח: גם אשתו תבדוק ותבטל: (מ"ב) לענין
דינא: אין מברכין על דברים שבלב. ג. ישראל היוצא מבית
א"י תוך שלשים יום: וי"א שא"צ: (מ"ב) אם נכנס ישראל
אחר: אם אין נכנס הא"י: לדינא יש דיעות: אם מחויב לבדוק בליל
י"ד החדרים שבדעתו למכור למחר: כל שלשים יום לעיין שלא
ישאר חמץ:

תלו. המשכיר בית לחבירו על מי חל חובת ביעור

א. המשכיר בית לחבירו לצורך י"ד וממנו ואילך וקנהו
באחד מהדרכים: (מ"ב) דעת התוס' וסייעתם דבמסירת מפתח
לחוד: מכל והמפתח עדיין ביד המוכר: אם אין להבית מנועול: אם
חזר השוכר והפקידו אצל המשכיר: (בה"ל) אם אין המשכיר בעיר:
ב. השוכר בית מחברו ביו"ד ואינו יודע אם הוא בדוק:
(בה"ל) אם אמר לו שבדקו ולא שאלו על הביטול: ביטול בלב אי
סגי: ג. המשכיר בית לחברו בחזקת בדוק: להחזיר שכר
הבדיקה: (בה"ל) אם הוי תנאי גמור ע"מ שיחא בדוק: ד. בית
שהוחזק שלא בדקו המשכיר ואמרו אשה או עבד או
קטן: (מ"ב) לכתחילה לצוות לאלו לבדוק: קטן שהגיע לחינוך:

דבוקים: ט. חמץ שנתעפש קודם זמן איסורו: ייחדו לשיבה וטח אותו בטיט: (מ"ב) שרפו באש אחר זמן איסורו אם די כמה שטח פניה לבד: באכילה אסור: ואם נפל ממילא לתוך המאכל: (בה"ל) שאור שנפסל מאכילת כלב: היכא שנפסל מחמת עיפוש אף אם לא היה נחמץ כ"כ: י. דיו שהוא מבושל בשכר שעורים: יא. עריבות שלשין בה חמץ: מפה שהיתה מונחת על שק קמח: (מ"ב) אם עשויות מחתיכה אחת: כיבוס יפה:

תמג. דין חמץ בע"פ לאחר שש

א. חמץ משש שעות: כל שעה ה': בשנת העיבור שהיום ארוך: י"א עד ב' שעות קודם חצות: (מ"ב) כל יראה וכל ימצא כ"ז שלא הגיעו ימי הפסח: מ"ע דתשבינו: חמץ נוקשה אם מותר בשעה חמישית: אם יש לקבור מת בע"פ בבוקר: אך חושבין בשעות מע"ה עד צה"כ או מהנה"ח עד השקיעה: לסמוך אדעה אחרונה בהפסד מרובה: (בה"ל) אם מותר להריח פת חמה של עכו"ם: בדיעבד אם מכר לעכו"ם לאחר שש שעות: אם השליך חמצו אחר חצות לר"ה: במדינות שהימים קצרים קודם פסח: ב. ישראל שהיה בידו חמצו של ישראל אחר בפקדון: אם לא מכרו: (מ"ב) אם מסתפק שבשעה חמישית אפשר שלא ימצא קונים כלל: במקום שיכול למוכרו לעכו"ם ויחזיר לו העכו"ם אחר פסח: אם היה אפשר לו למכרו ולא מכרו: אם היה ממושכן: אם המשכון בעין: אם חייב מה"ת לבערו כשלא קיבל עליו שמירה כלל: (בה"ל) המפקיד לא יסמוך על הנפקד: אם הוא דבר שלא ימצא בריוח קונים בשעה ה': ג. אם קנו שום דבר בחמץ אחר שש שעות: (מ"ב) ה"ה בפסח: הרבה פוסקים ס"ל דלבעל החמץ קונסים: עבר וקנה מן הדמים: לקח חליפי החמץ לאחר זמן: דגן שנתחמץ ועבר עליו הפסח ונזרע: (בה"ל) ליהנות מן הדמים אם מכר חמץ שעבר עליו הפסח: אם מכר בתחלת שש: אם לא קיבל עדיין הדמים:

תמד. דין ערב פסח שחל להיות בשבת

א. י"ד שחל להיות בשבת: מצה עשירה: (מ"ב) לברך על הבדיקה וגם לבטל: לקיים סעודה שלישית בתבשיל כגון קניידל"ך: לחלק סעודת שחרית: (בה"ל) ברמב"ם כתב סתם ומניח מן החמץ: מי ששכח להפריש חלה מן הפת של חמץ בע"ש זו: ב. לבער בע"ש קודם חצות: לבטל בשבת: ג. לא לבשל דייסא וכיו"ב: עבר ובישל וא"א לקנחו: ד. ינער המפה: יקנח הקערות: אם נשאר פת: (מ"ב) ליתן להא"י סתמא: בכרמלית: אם יש לו חמץ הרבה בחדר מיוחד ושכח למכרו אותו בע"ש: ה.

תמא. דיני מי שהלוה על חמץ

א. א"י שהלוה לישראל על חמצו ומשכנו בידו ואמר ליה מעכשיו: (מ"ב) אם הקנה לעכו"ם את החמץ בקנין ומעכשיו והתנה שאין מקבל עליו אחריותו: אם מותר לכתחלה ללוות באופן זה: הגיע הזמן קודם הפסח ולא פדה אם גם בזה צריך דוקא למעכשיו: אם אמר לו אם לא אעשה דבר פלוני יהא החמץ שלך מעכשיו: אם לא אמר מעכשיו דאסור החמץ לעולם אם גם מחוייב לפדותו מן העכו"ם לאחר הפסח ולבערו: ליתנם להעכו"ם: ב. ישראל שהלוה לא"י על חמצו: (מ"ב) עבר ולא ביערו ובא העכו"ם תוך הפסח לפדותו: כלה זמנו קודם הפסח ולא פרעו ולא אמר לו מעכשיו: ישראל הממשכן ביד ישראל חבירו אפילו בלי מעכשיו: (בה"ל) אם יאמר בפני ב"ד או בפני עדים הריני כאילו התקבלתי החוב מהעכו"ם שלא יצטרך לבערו:

תמב. דין תערובת חמץ

א. תערובת חמץ: תערובת חמץ ואינו ראוי לאכילה: (מ"ב) תבשיל שנתבשל קודם הפסח בקדירה שבישל בה חמץ בו ביום: נכבש לכתחילה בתוך הפסח אפילו אינו בן יומו: חמץ נוקשה: יין שרף: ב. הפת עצמה שעופשה ונפסלה מלאכול הכלב: ומלוגמא שנסרחה: (מ"ב) שעופשה קודם זמן איסורו: מלוגמא שנסרחה ג"כ מאכילת כלב: נסרחה קודם שהחמיצה אפילו בפסח: ג. בגדים שכבסו אותם בחלב חטה וכן ניירות שדבקו אותם: אם נראה מבחוץ: (מ"ב) להציע בגדים המכובסים בחלב חטה על השולחן: אם נעשה קודם ל' יום ונראה מבחוץ וכן אם כל הדיבוק של חמץ בנייר היה פחות מכזית: (בה"ל) מה שמדבקין כורכי ספרים הניירות בדבק של חמץ: ד. דבר שנתערב בו חמץ ואינו מאכל אדם כלל או שאינו מאכל כל אדם: (מ"ב) אם היה חמץ נוקשה קודם שנתערב: ה. שכר שעושים מחטים ושעורים: העמיד גבינות בחלא משכר שעורים: (מ"ב) אם נתערב השכר בדבר אחר: אם העמיד הגבינה ע"י קיבה והיא נכבשה תחלה בכלי חמץ מעל"ע: אם שכח ולא ביאר בין דבר המעמיד בין דבר דעבידא לטעמא: ו. נהגו לגרר הכתלים והכסאות שנגע בהם חמץ: אם יש חמץ בסדק: (מ"ב) אם יש בהסדק כזית: ז. בצק שבסדיקי עריבה: עשוי לחזק: (מ"ב) אם דוקא כשיש כזית: ואם היה מטונף קצת: ח. היו בו שני חצאי זתים בב' מקומות וחוט של בצק ביניהם: בבית: חצי זית בבית זה וחצי זית בעליה: באכסדרה בבית שלפנים הימנו: דבוקים: (מ"ב) במקום העשוי לחזק: דבוקים ר"ל בגומות שיש בהן כדי להשוותן: וי"א אפילו אין

תמז. דיני תערוכת חמץ בתוך הפסח

א. חמץ אוסר תערוכתו: כלים שנתבשל בהם: אם בשאר תערוכת לא היה צריך ס': בדין ריחא מילתא: (מ"ב) הטעם שאוסר במשהו: אם איכא עוד הרבה צדדים להקל: למכור לנכרי במקום הפסח גדול חוץ מדמי איסור שבו: בשלו בהכלים בפסח עצמו: תנור סתום לגמרי: חמץ הטמונין לשבת: הדף שסותמין בו התנור: (בה"ל) למכור לעכו"ם כשיש חד צד להקל: אם הרמ"א מודה להמחבר במ"ש דאין מפעפע לא אסר אלא מקום מגעו דמ"ש מהא דסימן תס"ז ס"ד לענין מליחה דפליג שם: בנמצא חטה באחד מתבשילין בתנור אם יש להחמיר בריחא זו: ב. חמץ שנתערב משש שעות: נותן טעם לפגם: (מ"ב) חמץ נוקשה תוך הפסח: יו"ט אחרון: (בה"ל) אם אפי' במינו: ה"ה לענין ריחא: שאור וחמץ מחומץ ביותר שנפלו בקדירה: גרעיני תבואה שנמצא בכאר מים בפסח: ג. חטה שנמצאת בע"פ בתרגולת מבושלת לבטלה בס': חימום כ"ש בפסח: יס"ב: (מ"ב) חטה שנמצאת בע"פ במצה: נטלה החטה ואח"כ חממו בפסח: חממו בפסח למ"ד אין חזר וניער: הניחו חתיכת בשר רותח בקערה של חמץ: אם הניחו אותה מקערה לטעלע"ר: צ"ע מהא דבסי' תס"ז ס"כ משמע דהרמ"א אוסר הבשר שנשרה אף בצונן: ד. אם חזר וניער לאסור במשהו בפסח: דבר יבש או שיש לחוש לפירורין: (מ"ב) לח בלח ולא נודע התערוכות עד הפסח: יבש ביבש ויש ששים לבשל קודם הפסח שיתבטל: יבש ביבש ולא אפאו ולא בשלו בפסח: סינן היין קודם הפסח: סינן רבש: לקח קודם פסח מאותו יין שנפל בו הפת ועירבו בחבית אחרת: לא שהה הפת מעל"ע וסיננו בפסח: שאב הוזהמא של מי דבש כנפה שניפו בה קמח: (בה"ל) צ"ע אם נותן טעם לפגם חזר וניער לסכרת הרמ"א בס"י: הדעה ראשונה והיש חולקין פליגי גם לענין יבש בכל גווני: היה רק החמץ לח וההיתר יבש: בפירורין החמירו בספק משהו: ה. בשר יבש ודגים שנמלחו קודם הפסח: דגים מלוחים השרויים במים ככלי חמץ: המנהג: אם הדיחו הבשר ג"פ קודם הפסח: כרכשות: שומן מהותך בכלי חמץ: וכן כל דבר: ביו"ט האחרון: אם נתערב משהו מדברים אלו תוך המאכל: להסתפק מחומץ יין שמסתפקין ממנו כל השנה: למלאות מן יין וחומץ יין תוך ל' יום בכלי חמץ: חבית יין שדבקו נסריו בבצק: (מ"ב) אפילו נמלחו בכלי חמץ: נכבשו מעל"ע: אם היו מונחים בכלי של חמץ בציר שנעשה ע"י המלח: דגים מלוחים שהיו שרויין קודם הפסח בכלי חמץ: דגים מלוחים שהדיחו קודם הפסח: דבר שאין דרכו להדיח: אומר ברי לי שלא היה הכלי בן יומו וגם ברי לי שלא נתערב פיזור חמץ בתוך השומן אם לא היה התכת

אם נשאר חמץ: (מ"ב) להשליכו לביהכ"ס: בשעה ששית ע"י עכו"ם: ו. לבטל החמץ: ז. ההולך ביום י"ד לדבר מצוה: היה הולך להציל מן הנהר וכו': יצא לצורך עצמו: עד כמה חזר: (מ"ב) סעודת ברית מילה: סעודה שעושין בשעת כתיבת התנאים: אם מסתפק שמא יש לו חמץ: אי קאי כבר בשעה ששית: אם הולך להתעסק במת מצוה: לאחר שעת הביעור אם יש שהות להציל: אם מערב כדי לילך ללמוד: הגיע שעה ששית ואין שם אלא פחות מכזית: (בה"ל) למול בן חבירו: האחרונים תמהו דבסימן רמ"ט מבאר שאסור לעשות סעודת אירוסין בע"ש וה"ה בעיו"ט: אם אינו נוגע לפק"ג רק היוק ממון: ח. היתה לו עיסה כביתו: והוא טרוד במקום אחר וירא שמא תחמיץ:

תמה. דין ביעור חמץ

א. כיצד ביעור חמץ: המנהג לשורפו: אם רוצה לשרפו מיד אחר הבדיקה: (מ"ב) שיעשו פחמים כמה פוסקים מחמירים לפרו בכל גווני: אם משליכו לבה"כ: לשורפו בהושענות אם יש לו: מצות תשבתו בזמנו משלשים יום: ב. אם נתנו לא"י קודם שעה ו': ליהנות בפחמין: אם בישל או אפה משעה ששית: הפחמין שלו: (מ"ב) אם מותר ליתן לעבדו ולשפחתו נכרים מה שמונותיו עליו: שלא להוציא כל חמצו בנתינתו לעכו"ם: לעשות מדורה בפ"ע: בחצר ולא בכירה: אם גרף האפר והגחלים ואפה ובישל נגד חומו לכד: אם נתערב הפת בככרות אחרות ואינו ניכר: למכור הפת לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו: בלא נתערב: לכסות דם בהאפר: נתערב פחמין של חמץ עם של עצים: (בה"ל) אם הסיק התנור בחמץ וגם בעצים ביחד: שלהבת שאינה קשורה בגחלת: ג. קודם זמן איסורו להשליכו במקום שהעורבים מצויים שם: מצאו אחר זמן איסורו: לא מצא חמץ כשברק: (מ"ב) האחרונים חולקין דאין עליו חובת ביעור כשורקו במקום הפקר קודם זמן איסורו:

תמו. מי שמוצא חמץ בתוך המועד

א. המוצא חמץ בביתו: בחוה"מ: ביו"ט: (מ"ב) אם מצא ביו"ט חמץ שלא ביטלו: נמצא חטה בתבשיל בשביעי של פסח: אם יש נכרי לפניו: (בה"ל) מצא חמץ ברי"ה: הולך תבשיל למורה הוראה והורה לאיסור: ב. יו"ט שני: (מ"ב) כמה פוסקים ס"ל דהוי כיו"ט ראשון: ג. גגו של א"י שהיה סמוך לגגו של ישראל ונתגלגל החמץ: ד. מצא פת בביתו ואינו יודע אם הוא חמץ או מצה: (מ"ב) מצא הפת בגומא שאינה נראית לכל: (בה"ל) בפיו"ח מבאר שכל עיקר דין זה הוא רק אלאחר פסח:

תמח. דין חמץ שעבר עליו הפסח

א. חמצו של א"י: (מ"ב) הפקר: ישראל שיש לו שותפות עם הנכרי בחמץ ועבר עליו הפסח: **ב. אם א"י מביא לישראל דורון חמץ ביו"ט אחרון:** (מ"ב) אם אמר שאינו רוצה שיקנה לו רשותו ומראה לו מקום: **ג. חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח: מכרו או נתנו במתנה לא"י ויודע בו שלא יגע בו כלל אלא ישמרנו לו:** (מ"ב) הניח ישראל חטים ברחיים ובא עכו"ם ואמר לישראל שלחתו וטחנו: מכרו לישראל מומר: אם העכו"ם משרת אצלו: אם קנאו העכו"ם במשיכה ואח"כ הכניסו לביתו של הישראלי: עשה מחיצה עשרה: יש לו חמץ הרבה וא"א להוציא מביטו: למסור המפתח: אם מכר בתחילה כדין ואח"כ נתן מסגר על החדר: אם אין הנכרי רוצה להחזיר: להקנות ע"י שלוחו או אשתו: שליח עכו"ם או של עכו"ם איזה קנינים קונה העכו"ם אם ישראל מניח חמצו בחדר של חבירו המוכר את חמצו: לומר לנכרי הא לך חמץ זה ותתן לי לאחר הפסח חמץ אחר: אם החמץ מרובה וא"א למשוך כולו וכן אם אין החמץ כאן: אם הבית שהחמץ שם אינו שלו אלא ששכורה בידו: ישראל שקנה חמץ מהעכו"ם ונתן כסף ולא משך עדיין: משך ולא נתן כסף: כדיעבד אם נתן מתנה ע"מ להחזיר אחר הפסח: (בה"ל) גזל חמץ ועבר עליו הפסח אם מותר החמץ להנגזל: ביטל ולא בדק מחמת אונס: אם יקח אוהבו של ישראל המפתח מיד העכו"ם: לקבול לפני השור שיקח המפתח: אם יקח הישראלי בעצמו: אם שליח עכו"ם כבר הביא חמץ לבית העכו"ם המשלח: לקנות מהעכו"ם לאחר הפסח באחד מדרכי הקנאה: מנהג המכירה כהיום: מכירה ע"מ להחזיר: **ד. לומר לא"י עד שאתה לוקח חמץ במנה קח במאתים שמא אצטרך:** אם מכר על תנאי: (מ"ב) להבטיח שיחזור ויקנה ממנו ויתן לו ריוח: אם אמר לו הריני נותן לך מעכשיו ע"מ שתעשה דבר פלוני: אמר לו אימתי שיביא מעות יחזירם לו: אמר לו לא תמכור לאדם אחר חוץ ממני: אם תרצה למכור לא תמכורנו לשום אדם חוץ ממני: **ה. חמץ שנמצא בבית אחר הפסח:** (מ"ב) אם בדק וגם ביטל: היה בדרך ואין אתו נכרי והיה אתו חמץ והפקירו בפני עדים: נזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו ולא היה לו למי למכור והפקירו בפני עדים: **ו. להאכיל לבהמה:** (מ"ב) חמץ שאינו שלו להשליך לפני כלב: **ז. ליתן בהמתו לא"י להאכילה:** (מ"ב) כדיעבד אם אכלה חמץ: מעמיד בהמתו אצל נכרי זמן רב קודם הפסח ואין מתנין בפירוש על חמץ: אם אין ידוע שיאכילה חמץ: למכור הבהמה לנכרי: אם מותר החלב של בהמה שאוכלת חמץ:

השומן לשם פסח: מרקחת מדברים חריפים ומטגנין אותו בדבש: אם דרך אותו המקום לבשל מרקחת בכלים מיוחדים וגם כף מיוחד לנער: להקל במקום הפ"מ אף אם נתערב הרבה מדברים אלו עד שאין ששים כנגדו ויש מקילין אף שלא בהפ"מ אם אין לחוש לפירורין: אכן אם ידוע שהיה כן יומו: לקיים היין שבחבית שדבקו נסריו קודם שלשים יום: ולשנות ב' חדשים: ולהט"ז מדינא אף לשנות בל' יום: אם יש כזית והוא יותר משני חדשים: (בה"ל) אף להמחבר צריך להדיחו עכ"פ בפסח: היו מונחים יבשים בתוך כלי חמץ: אם צריך להדיחם דוקא ג"פ בג' ימים: שריה חצי שעה במקום הדחה ג"פ: ההדחה מועיל אפילו ע"פ עד הלילה: הטעם דבשומן חשוש לפירורי חמץ אף כדיעבד: אם משום חומרא דחמץ לא אמרינן בכל הכלים בסתמא שאינו ב"י: ואם יש לחוש לתערובות אף ביין ושר"י: אם ספק אם נתבשל כלל בכלי: הפר"ח מפקפק על הקולא דיו"ט אחרון: אם היה כזית בסדקי החבית לענין לשותות: ולהשהותו אם היה בתוך שני חדשים: **ו. מלח ששמו במדוכה:** (מ"ב) מונח בפסח עצמו: אם נידוך המלח: (בה"ל) מלח שמונח בשארי כלים שרגילים להשתמש בהם הרבה חמץ: **ז. בוסר שדכן קודם הפסח במדוכות מחומצות: חתכו בסכין של חמץ תוך הפסח:** אם נתערב אותו דבר בתבשיל: (מ"ב) שלא במקום הפ"מ נקטינן דפירות חמוצים הוי דבר חריף: להקל אם חתך בסכין של חמץ בביתו של ישראל באקראי בהדחה או בגרידה: אם חתכו דבר חריף: אם אין הדרך להשתמש באותו סכין בחמץ: סכינים שחותרים בהם לחם להחמיר אף בתערובות של אותו דבר: **ח. זתים שנוהרו לחתכם בסכין חדשה:** (מ"ב) חתכן כישנה ונתבשלו קודם פסח: כבשן בקדירה ישנה והזיתים היו יותר מהמים: ואם היתה בת יומא אפילו המים מרובין אם נכבשו מעל"ע: לדידן דמחמירין בנו"ט לפגם: (בה"ל) אם שייך איסור כבישה במעל"ע בכלי: **ט. יבש ביבש:** (מ"ב) בע"פ עד הלילה בטיל לכו"ע: יבש ביבש שאין איסור רק מחמת בליעה: כלי חמץ שנתערב בתוך כלי פסח: נאכל אחד מהם אפילו חד בתרי: **י. נותן טעם לפגם:** (מ"ב) אם נפסד לגמרי עד שיהא כעפרא בעלמא: במקום שאין מנהג ידוע: לענין ריח אם מצטרף ג"כ נטל"פ: **יא. תערובות חמץ שנתערב לאחר הפסח: נתערב בפחות מס':** (מ"ב) נתערב קודם פסח בפחות מס': לערב חמץ לכתחילה קודם הפסח בששים לאכלו בפסח: להשהותו עד אחר הפסח: עירב במיד: נתערב קודם הפסח או בתוך הפסח להתיר ע"י פדין: דבר המעמיד: ליתן לתוך יין חלב חטה או חלב בהמה: **יב. חמץ נוקשה אחר הפסח: לשחוק על השלחן עם קלפים:** (מ"ב) אם גם מותר באכילה:

תמט. דין חמץ שנמצאת בחנות ישראל והפועלים א"י או בהיפך
א. חנות של ישראל ומלאי של ישראל ופועלים א"י:
חנות של א"י ומלאי של א"י ופועלים ישראל: (מ"ב)
הסחורה היה מפת ויין: היה החנות משאר סחורות: חמץ שנמצא
אחר הפסח ולא ידעין אם של עכו"ם או של ישראל:

תנ. דין ישראל וא"י שיש להם שותפות

א. ישראל שלוח ככר מחבירו קודם הפסח: (מ"ב) אפילו
סמוך לזמן הביעור: השהה הלוח החמץ עד לאחר הפסח: הלוח
לעכו"ם והחזיר לו העכו"ם אותו החמץ: ב. ישראל שמקבל
מא"י רבית ככרות בכל שבוע: (מ"ב) בדעיבד אם לא התנה:
(בה"ל) אם הלוח לו למשך זמן ושבתוך הזמן אין אחד מהם יכול
לחזור ושמחוב לתת לו ככרות בכל שבוע: ג. ישראל וא"י שיש
להם תנור בשותפות: (מ"ב) נכון לנהוג שימכור להעכו"ם
התנור על שבוע של פסח: ד. ישראל שהיה לו תנור ואפה בו
א"י חמץ בפסח: אם קבל המעות: (מ"ב) אם נתן לו ככרות:
ה. להשכיר ע"מ שיאפה בו מצה: בית לדרך בו: (מ"ב)
להשכיר סתמא: להשכיר קודם שהגיע פסח: ו. לומר לעבד
היילך דינר זה קנה ואכול: לקנות חמץ לא"י: (מ"ב) לומר
לעכו"ם קנה לך חמץ: תן לפועלי חמץ ואני פורע: תינוק שנחנך לו
לאכול ולשתות חמץ: הקדים דינר להתנוני ואינו יודע בודאי שיקנה
חמץ: אם הרשה להתנוני להוציא הדינר עכשיו: נתן דמים בלבד
לעכו"ם עבור חמץ בשביל א"י: קנה במעות הא"י ולא כוון לקנותו
לעצמו וגם לא קיבל עליו אחריות לענין לאכול אחר הפסח: אמר
לעכו"ם בפסח לקנות חמץ בשבילו: להיות סרסור לתבואה שיש
בתוכה קצת חמוצים: לפרוק חמץ מבהמת עכו"ם במקום שיש
צבע"ח: ז. להשכיר כלי לא"י בפסח כדי שיבשל בו חמץ:
להביא עליו חמץ: להחם חמין בכלי חמץ ולרחוץ בהם:
(מ"ב) השכיר סתם לזמן והביא עליו חמץ: להחם בכלי שהדרך
לפעמים להשתמש לאכילה: למכור בפסח כלים חמוצים: (בה"ל)
אם בשאלה יש ג"כ איסור רוצה בקיומו: אם משכירו קודם הפסח לי:
יום: בדעיבד אם השכיר:

תנא. דיני הגעלת כלים

א. קדירות של חרס שנשתמש בהם חמץ: לסוגרם
בחדר: עירה לתוכן ורתחים: כלי שני: החזירן לכבשן:
להשתמש בו צונן: (מ"ב) ה"ה כלים שאינם של חרס: כלים
חדשים שקונין מהשוק: נשתמש בהם חמץ תוך הפסח: אם לא
שפשפן קודם הפסח: לסדר כלי בדיל של חמץ בתוך הבית בגובה

הכותל: בדעיבד אם נשתמש בלא הגעלה בכלי שאין משתמשין בו
אלא בכ"ש: להשתמש בצונן דרך ארעי: ב. כובאי: מלאו
גחלים מגפנים: ג. סכינים: מה נקרא כלי ראשון: להסיר
החלודה: אם יש בו גומות: הנדן של סכינים: (מ"ב)
לקנות חדשים מי שאפשר לו: סכינים הבלועים משאר איסורים
בדעיבד אם הגעיל: סכינים הבלועים מבשר לחלב: ליתן אבן מלובן
על הסכין וליתן עליו רותחין: אם אין בחלודה ממשות: סכין
שהקתא שלו מחובר במסמרים קטנים: ע"י דבק: אם לא עשה
הליבון במקום הגומות קודם ההגעלה: אם פותח התפירות של
הנדן: כלי שפיו צר ויש שם חלודה: לקלוף במקום הגעלה: ד.
כלים שמשתמשים בהם ע"י האור: אם נתלבן כ"כ
שהקש נשרף עליו מבחוץ: חצובה: (מ"ב) ידוע שלא צלו
עליו אלא בשר עם מלח שלא נבדק: דבר היתר שנבלע ע"י האור
ואח"כ נאסר: אם חמץ מקרי היתרא בלע: בדעיבד אם לא ליבנו עד
שיהיו ניצוצות ניתזין: ליבון קל בחצובה: בדעיבד אם נשתמש
בחצובה בלי ליבון כלל: ה. כלים שנשתמש בהם בחמין:
כלים שיש בהם סדקים או גומות או חלודה והוא בתוך
הכלי: (מ"ב) כלי שלא נשתמשו בה מעולם רק פ"א נשפך עליה
עירוי: גומות שמחוץ לכלי: אם שואבין בכלי מורה גדולה: כיסוי
כלים המחובר ע"י צירים: ו. כל כלי הולכין בו אחר רוב
תשמישו: להגעיל כל דבר שיש לחוש שמא נשתמש בו
בכ"ר: כלי שתיה: קערות גדולות שלא יוכל להכניס תוך
כ"ר: (מ"ב) אם יש לחוש שמא נשתמש בו לפעמים ע"י האור:
כלים שרוב תשימשן הוא בכ"ר להגעיל ע"י אבן מלובן: וכן אם
הוא ב"י: ז. כפות העשויות מקרן: (מ"ב) העשויות מפער"ל
מוטע"ר: ח. כלי עץ כלי אבן כלי עצם: ט. להגעיל כ"ר
וכ"ש ומקצת הכלי שני פעמים קודם שעה ה': י. סלים
שמולחים בהם הבשר: יא. מחבת שמטגנין בה: (מ"ב) אם
שומן בכלל משקה: האגנות שאופין בו עוגות בעץ ומושחין תחתיו
שמן: (בה"ל) רוב פוסקים דסגי בהגעלה דלא כהח"א וכדעיבד
בודאי סגי: יב. אם לא הגעילו הידות: לכתחילה להגעילן
ע"י עירוי: (מ"ב) אם לא הגעיל גוף הכלי ותחב הידות כתבשיל:
ידוע שנשתמשו הידות בחמץ בחמין: קתא של סכין שלא הגעילו
ונגע הקתא בפסח בחמין: יג. כלי שיש בו טלאי: רושם
שעושים האומנים: (מ"ב) יש חוששין טבעין ויש חוששין
משום שאי אפשר להפליטה לצאת דרך הטלאי ותלוי בזה אם צריך
ליבון חמור: טלאי שנדבק ע"י האש: כלים ישנים שחיפן כבדיל: אם
האומן שציפהו הוא עכו"ם: (בה"ל) כוונת הרמ"א ברושם שנעשה
ע"י דיבוק בעופרת: יד. כסוי של ברזל שמכסים בו הקדרה:
(מ"ב) נזכר מיד שנתנוה על הקדירה בפסח והסירו מן הקדירה וראה

המחופין בבדיל: כה. כלי שתיה: יש מחמירין: (מ"ב) לכתחילה: כו. כלי זכוכית: ויש מחמירין: כלי כסף שיש בתוכן התוך זכוכית: מבחורין: (מ"ב) בדיעבד אם היה רוב תשימושו בצונן: במקום שאין בנמצא כלי זכוכית ואין לו כוסות ושאר כלים: כז. שפוד ישן שצלו בו עופות בפסח: הברזות שבחביות של יין: העצים שתוחבין בהם כלי שתיה: (מ"ב) אם צלו עליו מולייתא: פרעלאיי:

תנב. זמן הגעלת הכלים

א. הדברים שצריך להיות זהיר אם מגעיל אחר שעה חמישית: אם אין המים רותחין: להגעיל עד הפסח: ללבן תוך הפסח: (מ"ב) להוציא תיכף: האחרונים השיגו על הרמ"א דגם דעת המחבר דצריך שיהיו רותחין: בדיעבד אם לא היו המים מעלין רתיחות: אם רוצה להשתמש בהיורה לאחר זמן איסור: לכתחילה להחמיר בכל החומרות אף משעה ד': וי"א דשלא יהיו ב"י ושיהיו ששים הוא מדינא: להגעיל סכין אסור בקדירה כשרה אם יש ס': להשתמש אח"כ בהמים: (בה"ל) כמה אחרונים נתקשו דאם יש ס' או שאינם ב"י לא איכפת לן אם אחר שעה חמישית: מה שצריך לזהר עוד שלא יגעיל מקצת הכלי שני פעמים אבל אם יש ס' או אם אינו ב"י: קשה דהא המחבר בסימן תנ"א סתם דחמץ מקרי איסורא בלע: ב. לזהר מלהגעיל כלי בשר וכלי חלב: שלא להגעיל שום כלי ב"י: (מ"ב) ואפי' שלחנות: דרך הגעלתם דשלחנות: ג. להגעיל כלים הרבה יחד בכלי: (מ"ב) אפילו צף: מקום נגיעתן: ד. אם מגעיל בצכת: (מ"ב) טוב יותר להגעיל בשכבה או בסל מנוקב: ה. חמי טבריא: אם נשתמש רק במי טבריא: הגעלה במשקה: אם המים נעשו כציר: (מ"ב) מים מעורבין באפר: בדיעבד אם נעשו כציר: ו. כלי גדול שאינו יכול להכניסו תוך כלי אחר: (מ"ב) כלי שתשימו מבחורין: כלי שפיו צר: ז. לשטוף הכלי במים קרים אחר הגעלה מיד: (מ"ב) בדיעבד אם לא שטף:

תנג. דיני החטים וטחינתם למצות

א. אלו דברים שיוצאים בהם ידי חובת מצה: לכתחילה חטים: אורז ושאר מיני קטניות: המנהג באשכנז: בדיעבד אם נפלו לתוך התבשיל: להדליק בשמנים: להשהות בבית: (מ"ב) טירקיש"א ווייץ: בשעת הדחק שאין לאדם מה לאכול: חולה: להחליט קודם: אם אין רוב היתר: ליהנות מהם: ב. העושה עיסה מן החטים ומן האורז: (מ"ב) אם אין שיעור חטים כדי כית בכדי א"פ: ג. אם לא ביררו החטים

שהוא יבש עדיין: טו. כסוי של ברזל שמשמים אותו על חררה: (מ"ב) לא מהני ליבון קל: טז. מדוכה: אם אינו יכול להכניסה ביורה: יש מחמירין ללבן: אם המדוכה של עצץ: (מ"ב) מדוכה של איסור בשאר ימות השנה: מדוכות קטנות שלנו: האק מעסער: לחתוך הונגווי"ל בסכין חדש: (בה"ל) דבר שנשתמש בכ"ר ממש אם יש להגעילו ע"י שימת אבנים שיעלה הרתיחה: יז. הרף שעורכים עליו כל השנה: המנהג: (מ"ב) חביות העשויים מנסרים הרבה: אם נשתמש בהרפין רק לפרקים: אם מניח סדין או מפה להפסיק: (בה"ל) אם מ"ש המחבר דעריבה שלשין בה צריכין הגעלה הגעלה אינו רק מעיקר הדין ולא לפי המנהג שכתב בסימן תמ"ב: אם יש להתיר ע"י קילוף והגעלה: עריבה של מתכות שאפשר לנקות אם מותר ע"י הגעלה אף להמנהג: יח. הנפה: המנהג: וכן ברי"ב אייזי"ן או הכיס של רחיים: סלים: שקים ישנים: (מ"ב) בדיעבד אם נשתמש בנפה ע"י שפשוף היטב לחוד: אם באו מים על נפה: אם ניפו בנפה שבאו עליה מים אחר פסח של שנה שעברה: בדיעבד אם נשתמש ברי"ב אייזי"ן: כיכוס השקים: הסדין שעושין המצות עליהן: בדיעבד: יט. הרחת: (מ"ב) בדיעבד אם שתמש ברחת של חמץ מצה אחר הגעלה: בלא הגעלה: אם הדיחו: נתערכה מצה שרדו אותה במרדה שהוציא בה מצה חמוצה: הוציא בה מצה כפולה ונפוחה: אם נסתפקו במרדה אם היתה של חמץ: כ. השלחנות והתיבות שמצניעים בהם אוכלים כל השנה: (מ"ב) אוכלין חמין: ע"י אבן מלוכין: להניח עוד דבר החוצץ: כא. חביות של חרס שנתנו בו שכר שעורים: הדרך להגעיל החבית: בדיעבד אם נתנו בלא הגעלה: (מ"ב) איך הוא הכשר של עירוי ג' ימים להשתמש בחמין ע"י הגעלה או עירוי: אם הוא ב"י עדיין: בשאר איסורים ע"י עירוי ג' ימים אפילו בשאר כלים שאינם כ"ח: לא להשתמש כלל בחבית של עץ: כלים שהיה בהם יי"ש: אם יש חילוק בדיעבד בין יין למי דבש: אם נשתאה היין והדבש בחבית עד תוך הפסח: כב. כל הכלים שנשתמש בהם חמץ בצונן: בית שאור ובית חרוסת: ע"י הגעלה: האידנא: תנור של בית החורף: (מ"ב) צונן לח: דרך קבע: לפי המנהג שכתב רמ"א בסט"ז: להניח על התנור כשאחד חם: שניהם צוננין: בדיעבד: הניח קדירות: כשמניח דבר המפסיק: או שהטית כטיט כעובי אצבע: לענין תוך התנור: (בה"ל) לענין הכשר יורות ששורפין בהן יי"ש: אם בית שאור של חרס לא מהני הגעלה לכו"ע: אופן עשיית תנור בית החורף ולא מהני ליבון: כג. כלי חרס המצופין בהתוך זכוכית: חדשים: (מ"ב) התיך עופרת או בדיל: אם דרך תשימושו בצונן: (בה"ל) החילוק בין כלי זכוכית שלם ובין חיפוי על החרס: כד. כלי עץ המצופים בסמנים: כלים צבועים:

לכסותן: כשחל פסח באחד בשבת: מן הנהרות: לשפוך מכח מת או תקופה הנופלת: לשאוב ע"י א"י: כ"ח חדשים: (מ"ב) בדיעבד שנשאבו הרכה מבע"י: כלילה קודם חצות: ביום המעון: בשעת הדחק אחר עמוד השחר: בחוץ במקום שלא יוכל לראות פני השמש: חמימות קצת: עמדו בשמש ולא הוחמו: לסנן המים: שכח לשאוב כליל ה': אם שכח להכין מבע"י ביום ו': בשאר מצות אם אפשר להשיג בקל מים אחרים: לומר לשם מצת מצוה בשעת השאיבה: לא לשאוב בכלי נחושת: (בה"ל) דעת המחבר לשאוב לכתחילה ביום ככל שענה שירצה: ב. מים המכונסין בסיסטיירנ"ה: (מ"ב) מין באר הבנוי: אם המים נובעין לתוכו מתחת הרצפה: מים שלנו בתוך ביתו יותר טוב: מי גשמים שנקלטו מן האוויר: ג. מים חמים: מים גרופים: עבר ולש בין באלו בין במים שלא לנו: אם עבר בשוגג: (מ"ב) נצטננו בהנאה מותר אפילו בלש בחמין: אם אין לו מים אחרים: (בה"ל) נתקרה הדוד וזמן רב: מים גרופים שצינן לגמרי: ד. מים שלא לנו שנתבטל חד בתרי: (מ"ב) ל"ד אלא ברובא: לערב לכתחילה: ליתן בעיסה חד בתרי: (בה"ל) מים חמין או פושרים שנתערבו בהרכה מים צוננין: ה. שלא ליתן מלח: (מ"ב) לקטוף אחר האפה במי מלח ולהתחזין לתנור: נתן מעט מלח ואפה אותה מיד: (בה"ל) בדיעבד אם נתן מלח שלנו שנעשה ממי הים: אם נתן בשוגג: ו. לש המצה בקצת ושומשמיין ובמיני תבלין: פלפלין בדיעבד: סיד: (מ"ב) יש בה רק כוית בכדי א"פ אם היא בכלל מצה עשירה: קורט אחד של פלפלין וסיד: אם רק נפל על העיסה: סיד שבכותל שכבר נתייבש ונתקשה כאבן:

תנו. שיעור כמות לישת המצות

א. אין לשין עיסה גדולה משיעור חלה: לא ידחוק הקמח במדה: לומר בשעת נתינת הקמח למדה לשם מצוה: ב. אם לש יותר משיעור זה: (מ"ב) אם שהה שיעור מיל בלישתו: בימינו שאופין מצות בעוזרים רבים: אם בא ללוש רק עיסה אחת: ג. למדוד קמח ביו"ט:

תנו. דין הנהגת חלה בעיסת מצה

א. לקרב העיסות בשעת הפרשת חלה שישקו זב"ז: ואם א"א להפריש חלה בעודה עיסה: היה בה שיעור חלה ושכח להפריש: אם לקח ממקצת ונתערבו: (מ"ב) נילושות קשה: במקום שנהגו העולם ללוש עיסות גדולות מכל עיסה ועיסה מפרישה אשה אחרת ומברכת: אם אדם אחד מפריש: אם הם מונחים בכלים: היה לו עיסה אחת ונתחלקה: אם שכח להפריש ונזכר ביו"ט אם לא היה שיעור חלה ככל עיסה ונצטרפו בכלי ביחד

מאכילת עכבר: או מדגן שצמח: (מ"ב) קמח בקמח מקרי לח ואינו חוזר וניעור: אם מותר להוסיף חטים כשרים לבטלם בס': (בה"ל) אם לכתחילה צריך לברר הנשוכים מעכברים: ד. שמירה משעת קצירה: משעת טחינה: מן השוק: (מ"ב) לקצור בעודן לחין קצת: במקום שלותחין: עכשיו שהמנהג להשהות אותם כמים: אם עבר ושהה אותם: במקום שטוחנין החטים ברחיים שטוחנין המלצ"ן: נהגו לעשות שימור לשם מצות לכל המצות: (בה"ל) הפר"ח מחמיר בשימור בשעת קצירה לעיכובא והגר"א החמיר מאד: לשלוח קמח שמורה על הבאה"ן בלי שומר ישראל: קמח מן השוק מן העכו"ם: ה. האידנא אסור ללחות: (מ"ב) עבר ולחת: גרופ"ן מחמשת מינים: ו. שקים שנותנים בהם קמח כל השנה: (מ"ב) הכבוס כו' באפר וחביטה: בדיעבד אם לא התיר התפירות קודם שכבסו: שק שנתן בו פ"א קמח של פסח ורוצה לכבסו: ז. להניח השקים על גבי בהמה: לא להניח הרבה שקים עם קמח זה על זה: (מ"ב) בדיעבד: להמתין מעל"ע: לא לישב: ח. לא לנקר הריחים: קמח הראשון: לילך בעצמו אל מקום הריחים: (מ"ב) לכסות כל הכלים: לעשות כים חדש: כשטוחנין תבואה לתותה לא לטחון באותו בית: בדיעבד או בשעת הדחק ש"א לנקר הריחים: ט. לטחון יום או יומים לפני הלישה: אם טחנו בע"פ: (מ"ב) אם עבר ולש:

תנד. באיזה מצה אינו יוצא ידי חובתו

א. פת סובין: מורסן: סובין ומורסן שלה: סלת נקיה: רחבה יותר מדאי: (מ"ב) הפרישין וחזר ועירבן אין מצטרפין לכוית: (בה"ל) בדיעבד אפילו הוא לחם גדול מאד: ב. עיסת הכלבים: (מ"ב) להי"א לא תלוי במחשבתו לכל הדברים חוץ מלענין מצה: (בה"ל) השיעור של מורסן מרובין כל שאין הרועה אוכל מחמתן: אכל ככר שלם: ג. כל מין חליטה אסור: (מ"ב) להשהותו: נתערבה כתבשיל: מי שיש לו חולי בכטנו ורפואתו שחולטין שעורים או שכולת שועל ומניחים על בטנו: ד. מצה גזולה: גזל חטים או קמח: (מ"ב) אם שאל מצה: אם המוכר גלה דעתו בעת מכירתו שדחוק למעות ואינו יכול למכור בהקפה: גזל מצה ונתנה לאחר: אם האחר חזר ונתנו לגזול: (בה"ל) לחוש לענין ברכה לדעת הריטב"א דאף בגזל מצה יש שינוי מעשה: לענין מרור אם יוצא בדיעבד בגזול: הוציא מצה מרה"י לרה"ר בפסח שחל בשבת: אם יש לחוש לסכרת המ"א דצריך לכרך:

תנה. דין מים שלנו

א. מים שלנו: סמוך לבה"ש או בה"ש: לשאוב לימים הרבה: במרתף או באויר: לא הכניסם בהשכמה:

העיסה מהקמח: (מ"ב) אם א"א לו לעשות עוד עיסה קשה: לבער הפירורין מעל השלחן אחר כל עיסה:

חס. דין מצת המצוה

א. מצת מצוה ע"י א"י וחש"ו: (מ"ב) ניקור המצות ע"י אלו: ישראל קדושים הם ונהגו לעשות שימור בכל המצות: אם ישראל עומד ע"ג ומזהירן שיכוננו לשם מצת מצוה: מדבר ואינו שומע: קטן שלא הגיע ל"ג וקטנה ל"ב: (בה"ל) אם גם טחינה אסור ע"י אלו: אם מה דצריכין שימור הוא מדאורייתא או מדרבנן: אם לא הוציא כפה רק במחשבה: אם גם לא חשב: תימא דלא אמרינן סתמא לשמה ובחי' הריטב"א משמע דסתמא לשמה: דעת הרמב"ם דכל המצות צריכין שימור: הפוסקים לא הביאו דינא דבצקות של עכו"ם: המנהג לפנינו היה שהבעה"ב עונה ואומר מצת מצוה לפני הכל: ב. הרא"ש היה משתדל במצת מצוה: (מ"ב) להדר כן בכל המצות: וטריח: ג. הלש אחר זמן איסור חמץ יאמר בשעת לישא כל הפירורים כו': (מ"ב) לכבד מ"מ ולשורף: טוב לדרוס עליהם תיכף משפלו: ד. סריקין מצויירין: מה שעושין במסרק: לעשות במצות ריקקין: (מ"ב) עושה כעין ציור בהמסרק: (בה"ל) בד"מ משמע דאכל מצות קאי לעשות ריקקין: ה. פת עבה טפח: (מ"ב) בדיעבד אם עבה טפח: ובפחות מטפח יש לעיין בתוכה: לא לעשות פאנדר"ש או פלאדונ"ש: ז. אין ליתן בצים שלמים: (מ"ב) אפילו בדיעבד: אם נתן לתוכה זרעונים:

תסא. דיני אפית המצה

א. תנור שאופים בו חמץ: שילכו הגחלים ע"פ כולו: ושהיה ניצוצות נתזין: קרקע חדש: לחזור ולהסיק לצורך האפיה: (מ"ב) תנורים שנעשו מלבנים: ספק אם הלכו הגחלים ע"פ כולו: הסיקו כמה פעמים: אם שכח להסיק התנור ולהכשירו קודם יו"ט: (בה"ל) בדיעבד מותר אף בפחות מאצבע קרקע חדשה: ב. טפקא: להסיק תחלה בכל המינים: לא לעשות חררות ברמץ: (מ"ב) דיבק תחלה ושהה שיעור מיל עד התחלת האפיה: שמו מצה על הנייר: עבר ואפה ברמץ: (בה"ל) באלפס בלא מים יוצא י"ח מצה: ג. ליהדר לא ליקח מן התנור כשחוטטין נמשכין ממנה עדיין ולהחזירה: (מ"ב) אם יש לספק אי חוטטין נמשכין ממנה: אם נצטננה וראה בה ריעותא מבפנים: אם יש ספק בהקרימה גופא: עבר והוציאה והחזירה מיד: (בה"ל) המ"א נוטה לומר דבדיעבד אין לאסור כלל בלא קרמו פניה וה"ח בחוטטין נמשכין: ד. מצה שרויה: אם בשלה: (מ"ב) אם מותר לשרותה

ביו"ט: ב. הלש עיסה ביו"ט של פסח לא יקרא שם: שכח וקרא לה שם: אם יש כהן קטן: ללוש ביו"ט פחות מכשיעור: (מ"ב) גם לא יהיה במחשבתו שתחול:

תנח. מצוה ללוש המצה בערב פסח

א. לא ללוש עד אחר שש שעות: ובי"ד שחל בשבת: (מ"ב) בדיעבד אם אפה קודם: דעת הב"ח אחר שש שעות ומחצה: לאפות בפסח: לשרות ולבשל מצות בפסח: יכול לומר אוכל היום פת חמה ולאפות אחרים ואותה שאפה מבעי' יצניעם לליל שני: לכתחילה לאפות ביו"ט:

תנט. מקום וסדר לישת המצות

א. במקום השמש: ביום המעונן: נגד חלון פתוח: להוליד המצות והמים והקמח תחת הרקיע מגולה: לא ללוש אצל התנור: (מ"ב) אם השמש מזהיר דרך זכוכית החלון: אין להניח מפה אחת פעמים הרבה: ללוש בחדר שמסיקין בו תנור בית החורף: בסתם תנור: בדיעבד אם לא נגד פי התנור: להחליף המקלות: (בה"ל) אם אינו יום מעונן גמור: ב. הניחו בלא עסק שיעור מיל: לחוש שהשהיות יצטרפו: אחר שנתעסקו בבצק ונתחמם בידים: אם התחיל בשתי עיסות כאחד והחמיצה האחת: אם החמיצה עד שיש בה סדקים: לשברה ולחזור ולעשותה: (מ"ב) מה מקרי עסק: אם גם בעסק גמור השהיות מצטרפות: אפשר דמיד ל"ד: סדקים במקצת העיסה: להעביר ידיו ולשפשף: (בה"ל) ספק שמא שהה שיעור מיל: להקל בהפ"מ בשיעור כ"ב מינוטין וחצי: לענין מליחה להחמיר אף בדיעבד: רבים מן הפוסקים פליגי דגם לאחר שעסק בו אינו מחמיץ אלא בשיעור מיל: ואפשר דהמחבר מיירי ברואין שנתחממה: ג. לא תקטוף באותם מים שמצננת בהם ידיה: עברה ולא צננה ידיה: (מ"ב) נוהגין שלא לקטוף: עברה וקטפה את המצות במים שציננה ידיה: יש פוסקים דס"ל דלא מצריכין כלל לצנן הידים: ד. מה שיש ליהדר אם לש אחר זמן איסור חמץ: העריבות שאפשר לתת דבר בתוכו מותר להדיח שלא יהא גומא בעריבה שלשין בה: ולא יתן העריבה על כר או כסת צמר: (מ"ב) אם מותר לשפוך לרה"ר קדם שבאו לידי חימוץ: מנהגנו כהיום בהשגחת סדר האפיה: האחרונים מפקקים בעצה ליתן להתנור משום אפיה שלא לצורך: ויש עצה לבטל החמץ קודם שיחמיץ: לערוך על סדין ולהפסס לעבר השני: בדיעבד שנתן העריבה על כסת צמר: ה. עברה ולשה תחת השמש: (מ"ב) מסקנת האחרונים לאסור בהוחמה: ו. אם העיסה רכה: וירחק

תבשיל העשוי משמן ומלח עם קמח: (מ"ב) אע"ג דמלח שלנו מחמיץ: ההיא דס"א גמ להרמ"א שרי: (בה"ל) אחרים פירשו דמיירי כשנתבשלו הקמח והשמן בתחלה ואח"כ נותן בו מלח: ג. כרמל: מצה אפוייה שחזר וטחנו אותה: (מ"ב) עברו ונתנו הכרמל לתוך המאכל: אם הקמח עצמו נקלה: מצה אפוייה שנמצא קמח בחוכה:

תסד. חרדל שנתערב בתוכו קמח

א. חרדל או שאר מיני טיבול שיש בהם מים: אם נתן לתוך החרדל: בשאר מיני טיבולין: המנהג לא לאכול חרדל: (מ"ב) יין שנותן בו חרדל בעורו תוסס:

תסה. דיני מורסן בפסח

א. אין שורין מורסן: לא להשליך במקום לח: (מ"ב) הקליפה שעל הקש: אם אף קורם שש שעות יש ליוהר שלא ליתן שעורים או חטים לתרגולים במקום לח: (בה"ל) אם גם במהפך בידו המורסן כל הזמן אוסר המחבר: ב. לשוף על הבשר אפילו יבש: ג. אם שפשפו מורסן באווז לח ממים: לא להבהב עופות בקשין: (מ"ב) אם ירצה להפשיט עורה: בע"פ: כדיעבד שהבהב בקשין אפילו אם היו שם חטים מחומצים: נמצא שכולת ריקנית בתבשיל נימוח:

תסו. אם הרוק ומי רגלים

א. לא ילעוס אדם חטין ויתן ע"ג מכתו: (מ"ב) חטים של גוי שלעסן הגוי והשאלין לישראל להניחן ע"ג מכתו: ב. הנותן שעורים לבהמתו ומצא בהם ריר: מסתם: (מ"ב) דווקא אם ביטל בהדיא קודם שנתן לבהמתו: בשור ופרה: ג. שק מלא קמח שנתלחלח מזיעת החומה: (מ"ב) אפילו באה מכח מים: לא עדיף ממ"פ: הבאה מחוס והבל דמים חמים: להתיר ע"י ריקוד: ד. נפלו מים על קמח או נתלחלח השק: אם נתייבש: נתייבש בפסח: (מ"ב) אם הלחלו היה מצד מעלה: לאחוז במקום המלוחלח עד שיריק מועיל אף בנתייבש: לאפות קודם הפסח: עכברים שנשכו השקים: אם הוא ספק שמא לחלוהו הוא ממ"פ: למכור לעכו"ם כשנתלחלח בפסח חוץ מדמי איסור שבו: (בה"ל) אם רקדו אותו בפסח: ה. טל, מי רגלים, מי הפה והחוטם, והעין והאוזן מחמיצין: דם, חלב, זיעת אדם: (מ"ב) אם שהה כלל עסק: מי רגלים דבהמה ושאר בע"ח יש דעות בין הפוסקים: מי המרה: צואה: מים היוצא מפי הטבעת וכן צואה שהיא רכה מאד: גללי בהמה: אם מחמיצין עם מים: (בה"ל) שק

בשאר משקין ומי פירות או במרק: להטביל אותה בהם: פרוסות פחותות מכזית ונתלבנו המים: שרוי לתוך רותחין: בכ"ש: במרק: (בה"ל) חולה יש לאכול מצה מפוררת: אם נתמסמסה ולא נימוחה לגמרי: ה. אפו חמץ עם מצה: מצה שנתכפלה בתנור ודבוקה: שאר מצות שבתנור: נפוחה באמצעיתה: עלה עליה קרום: שני מצות שוככות זו על זו בתנור: שלא יגעו זב"ז: (מ"ב) מקום שעמד החמץ בתנור: יש מחמירים לאסור כולו בנגעה בפסח: נתכפלה ואינה דבוקה ממש: ספק אם קרמו פניה במקום הכפל: שאר המצות שבתנור אפילו נוגעים ונושכים זב"ז: להניח כרי נטילה: היתה אחת מהם משוחה בשמן ונגע במקום הכפל: נגע שלא במקום הכפל: אם היתה המצה הכפולה שמנה: נמצא בביתו מצה כפולה ונפוחה לאחר הפסח: להוציא במרדה אחרת: נפוחה שני פירושים: כל המצה אף קודם פסח: גדול כמו אגוז: לא עלה למעלה אלא שבתוך עובי המצה יש נקב חלול: מצות דקות שלנו: אם נתערבה: האופה הפריד תיכף כשנגע: כדיעבד שנגעו ונשכו זב"ז בתנור: (בה"ל) יש לו ספק בעצם הכפל: להקל אם יש עוד צד כשנושכות זב"ז:

תסב. דין מי פירות אם מחמיצין

א. מי פירות בלא מים: (מ"ב) מפירות חמוצין ונתפח הבצק: **ב. מ"פ עם מים: יאפה מיד:** (מ"ב) עבר ושהה: מעט מ"פ לענין לצאת אפילו רק קיטפה מלמעלה במ"פ: (בה"ל) אם ממים ומ"פ היו חמץ גמור או נוקשה: אם נפלו מ"פ על חטים או קמח ונתייבשו אם מותר לאפותם: אם מותר לקטוף: ג. ללוש ביין: (מ"ב) נתערב ביין אחר התסיסה: יין צמוקים או דבש צמוקים: (בה"ל) בשמרי יין: יש כמה אחרונים דס"ל דאפילו ביין גמור מהני ביטול: ד. מי בצים ושאר משקים: ובמדינות אלו: לצרכי חולה: (מ"ב) ליוהר מליקח לילה הראשונה ממה שקטפו במ"פ אפילו אחר האפיה: ה. עיסה במ"פ לעשותה פחות משיעור: (מ"ב) מ"פ שאינם מו' משקין: כדיעבד אם לש: ו. חטה שנמצאת בדבש או ביין וחומץ: (מ"ב) אם נמצאת במי דבש או ביין שרף או בשכר של תמרים ופירות: לא שהתה החטה מעל"ע במים: שומן. הו' כמ"פ: עירב תוך השומן מים מעט קודם שהתיכו אותו: אם אינו ידוע: עשו בשומן עגולים (שקורין קניידלי"ך): (בה"ל) חטה שנמצאת במי דבש ורק נתרככה וספק שמא שהתה מעל"ע: ז. לברר המלח מחטים: (מ"ב) מלח שחופרים מן הקרקע: לא כירר ונמצא בפסח: נמצאו חטים בתבלין:

תסג. אם מותר לחרוך שני שבלים יחד ודיני כרמל

א. מותר לחרוך שני שבלים ביחד: ב. ותיק"א שהוא

נמצאת חטה בקועה או לחם חמץ בכלי של מים: היו המים צוננים ושרו שם התרנגולות: במקום דאיכא למימר שמא נתעכל החטה בתרנגולות: אם נתערבו התערובות ויש הפ"מ ומניעת שמחת יו"ט: יג. אם הגעילו יורה מחומצת בת יומא וירדו המים לבור בתוך הפסח: (מ"ב) אם ההגעה היה בתוך הפסח אפילו היורה אינה בת יומא: אם הירידה לבור היה ג"כ קודם פסח: אם נמצאו גרעיני תבואה בכאר מים בפסח: לסנן המים בכל פעם ששואב מבארות שלא נוהרו מחמץ: יד. אם נמצאת חטה מבוקעת בתרנגולות קודם מליחה: אחר מליחה: נמלחו עמה תרנגולות אחרות: למכור הכל לא"י: (מ"ב) אפילו אם הודח: אם נמצא לאחר שנמלח והודח: אם נמצא בתוך התרנגולות: ובכה"ג אין האחרות צריכות קליפה: אם הרמ"א מתיר למכור לא"י גם אותה חתיכה שנמצאת עליה החטה: להשהות שאר החתיכות עד אחר הפסח: אם גם אותה חתיכה ליאר שיקלף אותה: אם נמצא בתוך הציר: או בחבית של כרוב מלוח: אם נשאר מעט שכר בכלי ונטלו בתוכו מים והדיתו בהן בשר אחר מליחתו בפסח: (בה"ל) אם יש ספק אם נגע כלל באותה חתיכה שנמצאת בה החיטה: טו. תרנגולות צלוייה שנמצאת בה חטה מבוקעת בפסח: התרנגולות הצלוייה עמה: (מ"ב) אם הוא שמן במקום מגעו של החטה: אם נצלה על גבי גחלים: אם אינן נוגעות: אם התרנגולות שמינה: בלא היפוך: טז. חטה או שעורה שנמצאת בזפק העוף לאחר שהבהבו אותו: (מ"ב) אפילו לדין דאסירים בצלי עד ט': אם נמצאת חוץ לזפק: בבהגר"א כתב דמעיך הדין אפילו שלמין חשובין כמעוכלין:

תסח. שלא לעשות מלאכה בערב פסח אחר חצות

א. העושה מלאכה בע"פ מחצות ולמעלה: בחנם: ע"י א"י: (מ"ב) להסתפר ע"י עכורים: ע"י ישראל: נטילת צפרנים: (בה"ל) טעם איסור מלאכה ופ"מ לענין ע"פ שחל בשבת: ב. מתקן כליו: כותב ספרים לעצמו דרך לימודו: (מ"ב) כלי ישן או בגדיו שנקרעו קצת: לצורך חבירו בחנם: מעשה אומן: לכתוב לאחרים בחנם: ג. קודם חצות מקום שנהגו: לדידן מקום שנהגו שלא לעשות: (מ"ב) מהנה"ח: בניהם אחריהם: אין זה מוסכם כי יש מקומות נוהגין לעשות: ד. ההולך ממקום שעושין: חומרי מקום שיצא משם וחומרי מקום שהלך לשם: לא יתראה בפניהם שהוא בטל: (מ"ב) דברים שאפשר לעשותן בצנעה: דעתו להשתקע: כל שבא בתחום: מלאכה בצנעה: בכל מנהג: שארי מנהגים רק לא יעשה בפרהסיא: אם א"א שלא ירגישו בו שהוא משנה ממנהגם שהוא לקולא: אם הוא דבר

של חטים שנמצא בהם צואת חתולים יבשה: ו. קמח שנפלה עליו דלף אפילו כל היום: אם מסופק אם הדלף טורד: (מ"ב) מהו טעם האיסור כשאינו טורד: בדיעבד אם לא נשתהה שיעור מיל: ה"ה בדגן: להחמיר בקמח בכל אופן:

תסז. דין חטים שנפל עליהם מים ותבשיל שנמצא בתוכו חטה

א. דגן שנטבע בנהר: (מ"ב) אם החמץ ניכר: הכרזה: כשאינו מודיע להישראל אפילו מעט אסור: למכור מעט לנכרי בשעה חמישית: נכרי שיוודע שלא יגע בו: בשאר איסורים שאין ניכר איסורם: ב. אע"פ שלא נתבקע: דגן שהיה מונח בעליה וירדו גשמים דרך הגג בקצת המקומות: (מ"ב) אע"פ שלא נתרך כלל: אם לא שהה שיעור מיל למכרן בפסח לנכרי ע"מ לאכול תיכף: עכ"ם שאמר לישראל אחר שקנה ממנו החטים שהם לתוחים: במקום הפסד להתיר אף באכילה בספק ספיקא: ג. חטים שבאו בספינה: (מ"ב) אם נשתנו מראיתן או שהם לחות: המונחים בתחתית הספינה: ד. שנה שרבו גשמים וירדו על ערימות שבשדות: (מ"ב) אם רואה בהחטים שהוכא לפניו שיש בהם מצומחים: חטים שהיו נעצרים בבורות ולא ראינו בהם שינוי: ה. דגן שבמחומר שנתייבש לגמרי: (מ"ב) שמורה קוצרין אותו בעוד דגן לחים קצת: זליפה מועטת: ו. חטים שנמצא בהם מבוקעות: ז. ישראל שיש לו בורות מלאים חטים וחושש שמא יש בקרקעית הבור ובקירותיו חטים מבוקעים: ח. דבש של א"י: תאנים יבשים וענבים יבשים: צוקע"ר: ביו"ט האחרון: צוקע"ר קנדי"ל: כרכום או נעגליך: (מ"ב) אם מותר גם ללוש עיסה עם הרבש: לעשות מהתאנים היבשים משקה: עתה יש לחקור אצל האומנין: ט. תבשיל שנתבשל ונמצא בו שעורים או חטים: (מ"ב) אם נתבקעו כל הכלים אסורין: נתערב מעט מתבשיל זה לתבשיל אחר: אם גם לא נתרכה: נמצאו ג' גרעינים שלא נתרכו: (בה"ל) צ"ע לפמ"ש המחבר בסעיף שאח"ז דמותר למכור לנכרי: י. תרנגולת מבושלת שנמצא בה בפסח חטה מבוקעת למוכרה לא"י: במדינות אלו: (מ"ב) במקום הפ"מ להקל אף במדינות אלו: אם נמצא ביום שביעי של פסח: יא. אם נמצאת חטה בקועה בעיסה או במצה אפויה: ויש מי שאוסר כל העיסה או אותה המצה: (מ"ב) לדידן אם נתרכה: מי שהיה בידו עיסה וחתך ממנה כמה מצות ונתן לאחרים ונשארה מצה אחת בידו ונמצאת עליה חטה: לקח מחבית כרוב בקערה והוליכו לבית אחר או למקום אחר ושם נמצא חטה בקועה: יב. אם מלגו תרנגולת ואח"כ מצאו במים גרעין חטה בקועה: אם

חזרת: למעט באכילת מצה ביום א': שלא לאכול פירות: שלא לפרר או לשבור המצות בע"פ: מצה שנאפה כתקנה ואח"כ נתפררה ונילושה ביין ושמן: (מ"ב) לש במים ועירב בה קצת מי פירות: יש נוהגין מר"ח: מצה נפוחה או כפולה: קטנה: מצה מבושלת בכ"ר: ג. אם התחיל לאכול קודם שעה עשירית: לרחוץ ולגלח: (מ"ב) אם שתה יין מתחילה בתוך הסעודה: לפי מנהגו שמברכין על כל כוס וכוס: לטבול: לעסוק בדיני קרבן פסח: אין מברין האבל בע"פ:

תעב. דין הסיבה וד' כוסות

א. יהיה שלחנו ערוך מבע"י: למהר לאכול: לא יאמר קידוש עד שתחשך: ב. יסדר שלחנו: בהסיבה: עני שאין לו כרים: משכנות של נכרים: כלים נאים: אין לו ספסל: סומך על ברכי חבירו: ג. אלא על שמאלו: (מ"ב) אטר שמך בדיעבד על צד ימין: (בה"ל) גידם ביד ימינו או שיש לו מוס בידו הימנית שא"ל לו לאכול בו: ד. אשה: (מ"ב) אבל תוך י"ב חרש או תוך שלשים על שאר קרובים: קיטל: ה. בן אצל אביו: תלמיד לפני רבו: ת"ח מופלג בדורו: אוכל על שלחן בפ"ע: (מ"ב) לפר"ח אסור כל שרואהו רבו: ו. השמש: (מ"ב) תלמיד ללמוד אומנות: עבדים עברים: ז. כל מי שצריך הסיבה אם אכל או שתה בלא הסיבה: לכתחילה להסב כל הסעודה: (מ"ב) למנהגו שאין שותין אפילו בין כוסות ראשונות: אם שחכ לאכול האפיקומן בהסיבה: (בה"ל) אם גמר כל הסעודה וביקר בהמ"ז ואח"כ נזכר שלא היה בהסיבה: דעת הב"ח דלא יחזור בכל הד' כוסות: אם היה לו כוס גדול ואל שתהו כולו ונשאר בו כשיעור: ח. שתאן זה אחר זה שלא על הסדר: (מ"ב) שפכן כולו בכוס אחד והפסיק בינתיים באמירת ההגדה: שתה כוס רביעית חיקף אחר כוס שלישית: ט. שיעור הכוס: יש בו הרבה רביעיות: שלא בהפסק גדול: (מ"ב) לכתחילה כולו: אם אין בדעתו לשתות הרבה: אם שהה בשתיית רוב הכוס יותר מכדי א"פ: לכתחילה לא יותר מכדי שתיית רביעית: ובדיעבד בשתי כוסות ראשונות: ונכון בכ"א: י. מי שאינו שותה יין מפני שמזיקן או שונאו: יא. לחזור אחר יין אדום: יב. מבושל וקונדיטון: (מ"ב) לכתחילה שאינו מבושל: אם המבושל טוב יותר: יג. אפילו עני: (מ"ב) מי שאין לו אלא ד' כוסות אחר המזיגה: נר ביתו: יד. גם הנשים חייבות: טו. תינוקות שהגיעו לחינוך: כוס שפיו צר: טז. לחלק לתינוקות קליות ואגוזים: (מ"ב) הטעם:

שאסור מצד הדין אפי' איסור דרבנן: מצאו ת"ח בצנעא שעושה כמנהגו: לכתחילה לעשות לפני ת"ח: (בה"ל) בא לעיר שאין מנהג קבוע: קהלה שנחרבה ונתישבה ע"י אנשים אחרים שנוהגים היו להקל באיזה דבר: אם נשאר בה קצת: יש בה מניין: ה. אפילו במקום שנהגו לעשות לא יתחיל: אלא שלשה אומנויות: במקום שנהגו לעשות: ויש מקילין: אם התחיל מבע"י בשאר אומנות והוא לצורך המועד: (מ"ב) מבע"י היינו קודם הנץ: רצענין: לתקן המקורעים ליו"ט: ו. מושיבין שובכים לתרגולים: ז. תרגולת שישבה על הביצים שלשה ימים או יותר ומתה: (מ"ב) יש מקילין להושיב לכתחילה תרגולת על ביצים: ח. גורפין זבל מתחת רגלי הבהמה: (מ"ב) אם עומדת ברפת: ט. הובל שבחצר: ואם נתרבה: (בה"ל) בבהג"א כתב דלדעת הרמב"ם הוא רק בחוה"מ: ומוכח מהירושלמי דמן הרפת בודאי מותר דלא כב"ח: י. מוליכים ומביאים כלים מבית האומן כל היום: שלא להקזיז דם בשום עיו"ט: (מ"ב) משום סנהה כבר דשו רבים:

תסט. שלא ליחד בשר לפסח

א. לומר בשר זה לפסח: לעשות גדי מקולס: לומר חטים אלו לפסח: (מ"ב) בדיעבד אם אמר: עופות ודגים: בלשון אשכנז בשר זה על פסח: קנה לי בשר לפסח:

תע. שהבכורות מתעניין בערב פסח

א. יש מי שאומר שאפילו נקבה בכורה מתענה ואין המנהג כן: (מ"ב) גדול הבית: הבא אחר נפלים: בכורים כהנים ולוים: אם חש בראשו או בעינו: אם קרוב הדבר שעי"ז לא יוכל לקיים אכילת מצה ומרור ושתיית יין כתיקונם: שיאכל רק מיני תרגימא: לומר עננו: ב. אם חל ע"פ בשבת: להתענות בעד הבן כשעדיין קטן: (מ"ב) אם חל בע"ש: יש מהפוסקים שכתבו דא"צ האם להתענות כשהאב בכור: בעוד שלא נתמלא לבנו ל' יום: לאכול בסעודת מצוה: המנהג שמתקבצים להמסיים: ג. האיטנים מתענה: (מ"ב) אם חל ע"פ בשבת:

תעא. בערב פסח אחר שעה עשירית אסור לאכול פת

א. אסור לאכול פת משעה עשירית: מעט פירות וירקות: אסטנים יין מעט: (מ"ב) אם התחיל באיסור: חמשת המינים שמבושל במי פירות: פחות מכוס: שתי כוסות של רביעית: (בה"ל) כטור כתב דבין מעט בין הרבה מותר: מסתברא שהכל תלוי לפי טבע אותו האדם: ב. שלא לאכול מצה: קטן: שלא לאכול

תעג. דין כוס ראשון וסדר הפסח עד כוס שני

א. כוס ראשון קידוש שהחיינו: חל בשבת: במו"ש: שכח להבדיל ולא נזכר עד שהתחיל ההגדה אין ליטול קודם קידוש: בעה"ב לא ימזוג לעצמו: (מ"ב) לכוון לקידוש ולד' כוסות: לא בריך שהחיינו קודם השתיה: לומר ההגדה בספר יחיד בשבת: אם נזכר שלא הבדיל קודם שהתחיל ההגדה: באמצע סעודתו: תוך בהמ"ז: לאחר ששתה כוס של בהמ"ז: לאחר ששתה כוס ד': (בה"ל) אם נזכר שלא הבדיל קודם שאכל הכרפס: ב. שותה בהסיכה: ואינו מברך אחריו: ג. אם ירצה לשתות כמה כוסות: לא לשתות בין ראשון לשני: (מ"ב) אם לא היה דעתו לשתות ויצטרך לברך וזה אסור: משקה שאין משכר: (בה"ל) מזג הכוס והתחיל לדרוש עליו ההגדה: הכין עצמו לאמירת ההגדה: ד. מביאין לפני בעה"ב קערה: לסדר בענין שא"צ לעבור על המצוה: (מ"ב) כולן נוטלין משל בעה"ב: לכתחילה הכרפס ממין שמברך על המרור שיפטור בזה: חל בשבת ולא עשה מי מלח: אם חל ע"פ בשבת אם צריך גם כן לב' תבשילין: אם רוצה לעשות שני מיני בשר: אין לו רוע: לא לצלות הזרוע בלילה: שכח וצלאו בלילה: לא לזרוק הזרוע: ה. אלו ירקות שיוצאין בהם: עלין לחים: קלחין אפילו יבשין: לא כבושים שלוקים מבושלים: מצטרפים לכזית: אין לו חזרת: אין לו אחד מאלו הירקות: חרוסת אין וממה יעשה: (מ"ב) מרור גזול: לפרך החריי"ן: אם העלין כמושין: כבשן במים מעלי"ע: הריח שבין העלים לא מצטרף: החזרת ביוקר קצת: לבדקו היטב: אם א"א לו מפני בריאותו: לענין ברכה על המינים האחרים: (בה"ל) אם לענה הוא אחד מחמשת מיני מרור: הסימנא דיש לו שרף ופניו מכסיפין הרי"ף והרמב"ם והרא"ש השמיטוהו: ו. נוטל ידיו לטיבול ראשון: פחות מכזית מהכרפס: ויקח מצה האמצעית ויבצענה: ויגביה: ויאמר בלשון שמבינים: יצוה להסירם: (מ"ב) יכין לפטור המרור בכרכת הכרפס: אינו מברך אחריו אפילו אכל כזית: ברכת המוציא על העליונה: לא ליתן שום מצה על השולחן עד זמן הסעודה: (בה"ל) אם פחות מכזית צריך נטילה בטיבולו במשקה: סברת הגר"א לברך ברכה אחרונה על הכרפס למנהגו דמברכין על כל כוס וכוס: ז. מוזגין לו מיד כוס שני: אם אין חכמה בבן: אפילו ת"ח שואלים: כשיגיע למצה זו: ומרור זה: ללפיקך: לזרוק מעט מן הכוס באצבע: יהיה הפת מגולה עד לפיקך: (מ"ב) א"צ שטיפה והדחה: הנשאל א"צ לומר מה נשתנה: אין לומר בהסיכה: כשיגיע לפסח שהיו כו' לא יאחז הבשר:

תעד. על כוס ב' אין מברכין

א. שותה כוס שני: המנהג בין האשכנזים לברך ברכה ראשונה: (מ"ב) הטעם לברך על כל כוס:

תעה. יתר דיני הסדר

א. יטול ידיו: יקח המצות: אין המנהג לטבול במלח: אם אינו יכול לאכול כשני זיתים ביחד: יקח כזית מרור: לנער החרוסת: בלא הסיכה: נוטל מצה שלישית: לטבול בחרוסת: לא יסיח עד שיאכל כריכה זו: (מ"ב) אין מחויב לבלוע הב' כזיתים בכ"א: בדיעבד כל שלא שהה יותר מכדי א"פ: בדיעבד אם אכל כזית אחד: אם לטבול כולו או מקצתו: אם רוצה לאכול המרור בהסיכה: העיקר כדעה ראשונה לטבול בחרוסת בכורך: להכניס רק בפיהו בכ"א: בדיעבד אם שח בינתיים: (בה"ל) אם ברור לו ששימר ידיו היטב: צ"ע דלא מצינו בשום מקום דבליה הראשון צריך לאכול ב' כזיתים: קשה הלא אמירת זכר למקדש הוי הפסק: ב. אם אין לו ירקות לטיבול ראשון אלא מרור: (מ"ב) הרבה פוסקים ס"ל דעדיף לכוין באכילת מרור הראשונה למצות מרור: (בה"ל) אם אין לו אלא חריין: ג. בלע מצה: בלע מרור: בלע מצה ומרור כאחד: כרכם בסיב ובלעו: (מ"ב) לכתחילה יש ללעוס: כך המצה בדבר מאכל ובלע: ד. אכל מצה בלא כוונה: אם סבור שהוא חול או שאין זו מצה: (מ"ב) כמה פוסקים ס"ל דאין לחלק בין מידי דאכילה: היכא שאומר בפירוש שמכין שלא לצאת: (בה"ל) אנסוהו לאכול מרור: אם בסבור שהוא חול אינו יוצא אפילו למ"ד אין מצות צריכות כוונה: במרור אם סבור שהוא חול או לא ידע שהוא מרור: ה. אכל כזית מצה והוא נכפה בעת שטותו: ו. אכל כחצי זית וחזר ואכל: (מ"ב) אפילו לא הפסיק בינתיים אלא ששהה: לכתחילה צריך לאכול כזית ביחד ולבלוע: ז. אין חיוב אלא בלילה הראשון: לעשות שלש מצות של סדר מעשרון: סימן לידע איזה ראשונה: (מ"ב) בשם הגר"א כתבו דעכ"פ מצוה איכא: בספר ב"מ מפקק על המנהג:

תעו. מנהג אכילת צלי בליל פסח

א. מקום שנהגו לאכול צלי: שה צלוי כאחד: היה מחותך: או שלק בה אבר: לא יאכל ולא ישתה הרבה יותר מדאי: (מ"ב) באלו ארצות אין נוהגין: צלי קדר: בישלו בתחלה במים: צלוי ואח"כ בשלו: ב. בשר עגל ועוף: לאכול ביצים: לא לאכול שום טבול: (מ"ב) להדר לאכול הביצה שעל הקערה:

הלל הגדול בכוס ד' כמנהגיו: ד. לעסוק בהלכות פסח וביציאת מצרים עד שתחטפנו שינה: לקרות על מטתו רק פרשת שמע:

תפכ. דין מי שאין לו מצה שמורה
א. מי שאין לו מצה משומרת אלא כזית: ואינו טועם אחריו כלום: מי שאין לו ב' הלילות רק ג' מצות: (מ"ב) לא מצרכין כריכה: אם יש לו שני כזיתים: חולה שאינו יכול לאכול רק כזית או מי שאין לו שום מצה רק כזית: אם אין לו ג"כ יין: אם אין לו אלא ב' מצות לא יבצע לאפיקומן עד לאחר ברכת המוציא: אם אפשר לו לשייר בליל א' פרוסה קטנה של כזית: וכן להיפך אם אין מספיק לו ללילה הראשונה במצה אחת: (בה"ל) אם אין לו מצה משומרת משעת קצירה רק כזית ושאר מצה שלו משומרת רק משעת לישה: אם מצות שלנו שהם שמורות יש לו ליקח בלילה שניה משאר מצות:

תפג. דין מי שאין לו יין
א. מי שאין לו יין מקדש על הפת: במקומות שנוהגין לשתות משקה הנעשה מדבש: (מ"ב) אם יש לו כוס אחת: שתי כוסות: ג' כוסות: לענין ברכה על הכרפס: אם יכול לומר יהללך בחתימה: אם צריך ליטול ידיו שנית כשרוצה לגמור סעודתו: אין שתיית רוב העם במקום זה במי דבש רק בפסח: אם שתיית רוב ההמון לאקרי"ץ או עפ"ל טראנק: (בה"ל) לדידן פורסין המצה האמצעית והעליונה לא יבצע עד לאחר ברכת אכילת מצה: זמן ואח"כ מצה: חולה שאינו יכול לאכול כזית מצה לענין ברכת יהללך: ואשר גאלנו:

תפד. מי שרוצה לעשות הסדר בהרכה בתים
א. מאן דבעי ברוכי בתי או בתלת בתי מברך ברישא בביתיה: ומברכי אינהו בהמ"ז ואי לא ידעי יקרא מלה במלה: ואי בעי לאקדומי להנך בתי ברישא: ואם ירצה יגמור הכל בביתו: (מ"ב) במלה במלה רק מלמדו לברך:

תפה. דין מי שנשבע שלא לאכול מצה
א. אמר שבעה שלא אוכל מצה סתם: שלא אוכל בליל פסח: (מ"ב) מצוה להתיר שבעתו: אם אמר קונם אכילת מצת מצוה עלי: שבעה שלא אוכל מרור של מצוה: שלא ישתה ד' כוסות: כופין אותו שישאל: שלא אוכל מצה בליל שני: (בה"ל) שלא אוכל מצה זו: שלא אוכל כל שבוע של פסח: צ"ע כשאומר שלא אוכל מצה בליל פסח הרי כולל זמן הפטור עם זמן החיוב להסבירים דומן אכילת מצה מה"ת רק עד חצות:

תעז. דיני אכילת אפיקומן

א. לאחר גמר כל הסעודה: בהסיבה: קודם חצות: גם ההלל: (מ"ב) לכתחילה טוב שיקח שני זיתים: בדיעבד אם לא אכלו בהסיבה: בדיעבד אם איחר כזית הראשון אחר חצות וכן מרור אם החשיך לו קודם אמירת הגדה עד סמוך לחצות: ב. אם שכח ולא אכל אפיקומן ולא נזכר עד שנטל ידיו: בירך בהמ"ז: אם נאבד האפיקומן: (מ"ב) למנהגנו כמ"ד בהמ"ז אין טעון כוס אפילו אחר שבירך בפה"ג יאכל אפיקומן: אם לא היה לו שמורה כלל בתוך הסעודה:

תעז. שלא לאכול אחר אכילת אפיקומן
א. אחר אפיקומן אין לאכול: לא יאכלנו בשתי מקומות: (מ"ב) בדיעבד אם אכל אחריו שום דבר: אם שתיה מותר: בחדר אחד מקצתו בשלחן זה ומקצתו באחר: ב. מי שישן בתוך הסעודה והקיץ: בני חבורה שישנו מקצתן: נרדמו נתנמנו כולם: שינה קודם שהתחילו אפיקומן: (בה"ל) הרבה פוסקים ס"ל דדוקא בנתנמנו קצתם ובנרדמו אפילו מקצתם: והרבה פוסקים ס"ל דלא נאמר רק בפסח ולא במצה:

תעט. ברכת המזון על כוס שלישי
א. אח"כ מוזגין לו כוס שלישי: ולא ישתה בינו לכוס רביעי: מכוס שלישי לשתות כמה פעמים: לחזור אחר זימון: ליתן רשות לקטן: לצרף לזימון להלל מי שלא אכל: בעה"ב מברך בהמ"ז: (מ"ב) טעם האיסור לשתות והנפ"מ: אם לאחר ששתה רוב רביעית לא היה בדעתו לשתות יותר: אם הכוס גדול הרבה יותר מדאי: לצאת בזימן להלל באשתו ובניו: אם אין שם כ"א שנים: בהורו אין ליתן רשות לקטן: אין קפידא אם לא בירך בעה"ב:

תפ. סדר כוס רביעי
א. כוס רביעי מתחיל לא לנו: כל הסדר עד יהללך: שפוך חמתך: לגמור הלל אף שלא במקום סעודה: (מ"ב) אם חתם ישתבח בברכה: אם חתם יהללך בברכה: מהר"מ היה שותה אחר הפיוטים: כוס של אליהו:

תפא. שלא לשתות אחר ארבע כוסות

א. אחר ארבע כוסות אינו רשאי לשתות יין: ומי שהוא איסטניס או תאב הרבה לשתות: (מ"ב) הטעם דהאיסור לשתות והנפ"מ: טי"א או עפ"ל טראנק: (בה"ל) אם אפילו כבר סיים הברכה יכול לחזור ולומר הלל הגדול ולשתות כוס ה': אם כבר אמר

תפו.

מתי נקרא ביה"ש: ג. המתפלל עם הצבור מבע"י: אם היה דעתו שלא לצאת: (מ"ב) בסתמא שלא כיוון כלום: יצאו הכוכבים ולא התפלל עדיין מעריב: (בה"ל) אם מ"ש המחבר מבע"י הכוונה מפלג המנחה או ביה"ש: היה מנהגם שהש"ץ היה מברך ומוציא כל הקהל בברכתו: ד. מי ששואל אותו חבירו בה"ש כמה ימי הספירה: כשהגיע הזמן אסורין לאכול: אם התחיל: (מ"ב) אם לא אמר היום: לכוון בפירוש שלא לצאת: אם הגיע לשבועות: חצי שעה הסמוך: במקום שהמנהג שהשמש קורא:

ה"ה שאר מלאכות: לדין דנקטינן ספירה בזה"י דרבנן אם צריך להפסיק: (בה"ל) אם שאלו אותו בה"ש והאיש המשיב רגיל תמיד לברך דוקא בצאת הכוכבים: שאלו אותו אחר פלג המנחה וכבר התפלל מעריב: ה. אם אינו יודע החשבון ופתח אדעתא דליסיים כמו שישמע מחבירו: (מ"ב) לכתחילה אין לו לברך: ו. אם פתח ואמר בא"י אמ"ה אדעתא דלימא היום ד' שהוא סבור שהם ד' או איפכא שהם ד' ופתח אדעתא דלימא ד': (מ"ב) האחרונים תמהו על דין דסיפא איך יצא: אם בעת הברכה היה דעתו ג"כ על יום אחר: אם נזכר בתוך כ"ד: (בה"ל) הט"ז תריך דרישא וסיפא היינו דאזלינן בטר פתיחת הברכה ואחר התחיתמה שניהם לקולא: והאחרונים הסכימו דאפילו הפתיחה והתחיתמה היה בטעות מ"ש במ"ב: ז. שכח ולא בירך כל הלילה: (מ"ב) מיהו מכאן ולהבא סופר בברכה: ח. שכח לברך באחד מהימים: אם מסופק אם דילג: (מ"ב) נודע לו שאתמול ספר בטעות: נכון שישמע הברכה מהש"ץ: כל דבר שדינו לחזור ולספור בלי ברכה מחמת ספק אם לא חזר וספר: אם טעה בימים ולא בשבועות או טעה בשבועות ולא טעה בימים: ט. ליל שבת ויו"ט מברכים וסופרים אחר קידוש בביהכ"נ: במו"ש ויו"ט קודם הבדלה: אם אומר קידוש והבדלה בפ"א קודם שמברכין על הכוס: (מ"ב) קידוש דיו"ט אחרון שחל בחול: (בה"ל) אם לחוש לדברי רב האי ולספור גם הספירה של אתמול ביחד: אם אונן יספור עכ"פ בלא ברכה: ואם לא ספר כלילה: י. אסור לאכול חדש: (מ"ב) הרמ"א ביו"ד כתב היתר לחדש: רוב העולם אין נוהגין: בעל נפש לא יסמוך על היתרים: לענין פליטת כלים: (בה"ל) ולפרוש עכ"פ מן ודאי חדש:

תצ. סדר תפלת יום שני ותפלת חולו של מועד

א. ביום ב' קורין בפרשת אמור: ומפטיר קורא כמו ביום ראשון: (מ"ב) לעשות ביום ב' סעודה לזכר סעודת אסתר: ב. יום ג' אומר יעלה ויבא בעבודה: אם לא אמר: בבהמ"ז: ג. לומר יו"ט מקרא קודש: ובחזה"מ מקרא קודש: (מ"ב)

א. שיעור כזית י"א כחצי ביצה: ויאכלנו ביחד: בירקות צריך למעך: (מ"ב) דעת הרמב"ם הוא כשליש ביצה: לענין מרור: לענין בהמ"ז: לכתחילה לא יכניס בספק: נכון לאכול ביצה: כ"א דצריך לשער בכביצה דומיננו: אם יש חלל במצה: אם אין חלל ועשויה כספוג:

תפו. סדר תפלת ערבית

א. סדר היום: אם אמר מקדש השבת: ואם חל בשבת: ואין אומרים ברכת מעין ז': (מ"ב) אם אמר מקדש ישראל לבד: כ"ד ג' תיבות: אם היה סבור בשעת אמירת בא"י שהוא שבת: כדיעבד אם לא הזכיר רק מקדש השבת או ישראל והזמנים לבד: (בה"ל) אם התחיל רצה: סכרת הח"א דכל שהברכה כולל שני דברים וסיים באחת יצא וצ"ע: אם סיים של שבת לחוד בודאי א"צ לחזור: ב. בהלל אפילו עשרה קורין כאחד: (מ"ב) ר"ל אפילו היכא שמוציאין לאחרים: מקדשין שנים או יותר יחד: יותר טוב לא לקדש בב"א: ג. שכח לומר אתה בחרתנו ואמר יעלה ויבא: (מ"ב) מיירי שחתם כל הברכה כדין: אם לא הזכיר חג פלוני: יל"ע דהא מזכיר שבת בזהשיאנו:

תפת. סדר תפילת שחרית

א. קורין הזמירות של שבת: ב. בהלל אפי' עשרה קורין: (מ"ב) אפי' היכי שמוציאין: ג. מוציאין שני ספרים: ומתפללין תפלת מוסף ואין מזכירין גשם: פוסקים משם ואילך מלשואל: (מ"ב) אין נכון שיכריז השמש: נכון שיזכיר בחשאי: אם טעה במוספין והזכיר של יום אחר:

תפט. סדר תפילת ליל שני של פסח וספירת העומר

א. בליל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר: כל הלילה: כל אחד: מעומר: ימים ושבועות: (מ"ב) קודם עלינו: אם נוהגין הנשים לספור: אם אפשר לצאת מחבירו: מותר בכל לשון: אם אינו מבין: כדיעבד אם ספר מיושב: אם ספר ימים לחוד: אם מנה שבועות ולא ימים: אם לא אמר אלא היום כך וכך: אם לא אמר אלא היום שמנה ימים: אמר היום שבוע אחד ויום אחר: איזה נוסחאות לצחות הלשון ולא לעיכובא: אמר ביום ל"ט היום ארבעים חסר אחת: (בה"ל) אם מדינא צריך להקדים ק"ש ותפלה: אם בזה"ל הוא מה"ת: אם הוא אינו בקי אם לכו"ע מוציא חבירו: כדיעבד אם שמע מחבירו: אם מנה בראשי תיבות: אם בירך בלב: ב. אם טעו ביום המעונן: המדקדקים אינם סופרים עד צה"כ: (מ"ב) כדיעבד אם בירך ביה"ש: (בה"ל)

המנהגים מחמת ספק: לתפוס איזה מנהג שירצה ולא לחוש שמה מנהג המקום ההוא אינו כן כשאנו ידוע לו: אם ידוע מנהג המקום כו' בין להחמיר: (בה"ל) ביאור השלש שיטות והמנהגים: ד. נהגו הנשים שלא לעשות מלאכה מפסח ועד עצרת משקיעת החמה ואילך: (מ"ב) וה"ה אנשים: טעם המנהג והנפ"מ:

תצו. סדר תפילת חג השבועות

א. סדר התפלה: (מ"ב) מאחרין להתפלל ערבית: חסידים הראשונים היו נעורים: לענין הברכות בבקר: לומר אקדמות קודם שמתחיל הכהן לברך: קורין הדברות בטעם העליון: ב. ביום השני קורין בפרשת כל הבכור: (בה"ל) ביאור נגינות טעמים — העליון והתחתון: ג. אסור להתענות במוצאי חג השבועות: א"א תחנון מתחילת ר"ח סיון: לשטוח עשבים: לאכול מאכלי חלב: (מ"ב) אם בכל אסור חג אסור להתענות: לשטוח ביו"ט גופא: להעמיד אילנות בבה"נ ובבתים: והגר"א ביטלו: תענית חלוס: א"צ להפסיק בבה"מ אם אינו אוכל גבינה קשה: מזכירין נשמות: אמירת פרקים במנחה בשבת:

הלכות יו"ט

תצו. איזה מלאכות אסורים ביו"ט

א. מלאכת אוכל נפש: הוצאה והבערה: מכשירי או"נ: או"נ שאינו מפיג טעם: לא עשאו מעי"ט (מ"ב) לומר לעכו"ם דבר שאסור לעשותו: דבר שדרך לעשותו בפעם אחת לימים רבים ע"י שינוי: ללוש לאקש"ן: פירות יבשים: אם מפיג טעם במקצת: לדרך שקדים להוציא מהם חלב: אם לא עשאו מעי"ט מפני אונס א"צ שינוי: אם מותר להמתין לעשות ע"י שינוי: (בה"ל) דבר שהדרך לעשות לימים ומפיג טעם במקצת: ב. קצירה וטחינה ובצירה וסחיטה אסורם חכמים: (מ"ב) להרבה פוסקים היא מה"ת עד לישא: ג. אין מוציאין משא על הבהמה: (מ"ב) לפי דעת הגה בס"ר מ"ו אין מוציאין ל"ד וה"ה ממקום למקום באותו רשות: ד. מוקצה: נולד: כשיאמר מכאן אני נוטל: ומותר להכין מיו"ט ראשון לשני: (מ"ב) עצמות שנתפרקו מן הבשר ביו"ט: יש פוסקים דצריך דוקא לרשום: ר"ל ככגון זה שא"צ אלא אמירה מותר להכין: ובגורגרות וצמוקים דיש להחמיר לרשום אסור: (בה"ל) חנונים שדרכם למכור תמיד: אם בחזי ולא חזי לכוי"ע צריך לרשום: מהו הירושם בפירות: תמזה אמאי אסור להכין בע"ח מיו"ט לחבירו הרי א"צ אלא אמירה:

א"ל בחוש"מ בבה"מ הרחמן הוא ינחילנו יום שכולו טוב: מנהגנו באמירת מקרא קודש: ד. חוש"מ ויו"ט אחרון קורין הלל בדילוג: ה. סימן הפרשיות של ח' ימי הפסח: (בה"ל) אם טעה ושינה: ו. בכל ימי חוה"מ ושני יו"ט אחרונים קורין: ז. ליל יו"ט האחרון מקדשין על היין ואין אומרים זמן: ח. מפטירין ביום שביעי וידבר דוד וביום שמיני עוד היום: ט. שבת שחל בחוה"מ: אין מזכירין בברכת ההפטרה לפסח: לומר שיר השירים: לומר רות בשבועות: לא לברך: (מ"ב) בשבת חוה"מ סוכות מזכיר של סוכות: הנהג לברך: יו"ט שחל בשבת אומרים במנחה ואני תפילתי: (בה"ל) אם חתם בשחיתת שבת וחוה"מ מקדש השבת וישראל והזמנים: אם לא הזכיר שבת: אם בסדר מוסף התפלל מוסף שבת לחוד:

תצו. סדר הברלה במוצאי יו"ט

א. במוצאי יו"ט: מבדיל בתפלה: אינו מברך על הנר ועל הבשמים: (מ"ב) מי שהתחיל לאכול במוצאי פסח מבע"י עד הלילה ועדיין לא התפלל והבדיל: ב. יו"ט שחל להיות במו"ש: (מ"ב) אם טעה ולא אמרו:

תצו. תענית שני וחמישי ושני אחר המועדים

א. יש נוהגים להתענות בה"ב: (מ"ב) מברכין בבה"נ בשבת הראשון שלאחר ר"ח: צריך לקבל התענית: מי שעונה אמן: אם אח"כ נמלך: כשיש מילה או חתונה: אם אירע בהם ברית מילה או פדיון הבן או שאר סעודת מצוה:

תצו. דינים הנוהגים בימי העומר

א. לא לישא אשה עד ל"ג בעומר: לארס ולקדש: מי שקפץ וכנס: מל"ג בעומר ואילך: (מ"ב) להחזיר גרושה: אם נודמן לו איזה ענין שצריך לברך עליו שהחיינו: שידוכין וסעודה: ריקודין ומחולות: אם נסתפר בימי העומר: לדין שנוהגין אסור בתספורת: יש קולא למנהגנו: אם חל ר"ח בשבת להסתפר ולישא אשה בערב שבת: ב. לא להסתפר עד ל"ד בעומר: במדינות אלו: אם חל ביום ראשון: מי שהוא בעל ברית או מל בנו: (מ"ב) יש מקילין להסתפר בל"ג בעומר בערב: לענין נשואין: בעל ברית היינו הסניק והמוהל: אם חל המילה בשבת: (בה"ל) אותם המותרין להסתפר בחוה"מ: ג. יש נוהגין להסתפר בר"ח אייר וטעות הוא: עד ר"ח: ואותן מקומות שנוהגין להסתפר מל"ג בעומר: ולא ינהגו בעיר אחת מקצת: לא לנהוג היתר בשתיקה: (מ"ב) ג' מיני מנהגים בזה: לתפוס חומרי

תצו. דיני יו"ט שני של גליות

א. בגליות שעושין שני יו"ט: מנדין למי שמוזלזל: צורבא דרבנן (מ"ב) אם אפי' ע"י עכורים: ב. ביו"ט שני לענין מת: ולכחול העין או שאר חול שאין בו סכנה בשבות דרבנן: (מ"ב) אין מצטער כ"כ ויכול להמתין למחר: ג. בני א"י שבאו לחו"ל: כ"ז שלא הגיע לישוב: (מ"ב) אפי' בצנעא: כ"ז שלא הגיע לעיר של ישראל: תוך התחום: אם גם בגין דעתו לחזור צריך דוקא לבא לישוב ישראל: בני א"י שבאו לחו"ל ודעתו לחזור וחל יו"ט ב' בע"ש א"צ ע"ת: תפלת י"ח: תפילין בצנעא: מלבושי יו"ט בן חו"ל שבא לא"י: מי שעוקר דירתו עם אשתו ובניו ממקום למקום לישא וליתן ולהרויח: אין דעתו לחזור ואשתו נשארה במקומה:

תצו. דיני הכנה ביו"ט

א. אין צדין דגים מן הביכרים: (מ"ב) אם המים צלולים: (בה"ל) אם הוא מדאורייתא ב. דגים ועופות וחיה שהם מוקצה להשקותן וליתן לפנייהם מזונות: וכל מה שאסור לאכלו או להשתמש בו אסור לטלטלו: (מ"ב) אם הם מוקצה ואין מחוסרין צידה: ליתן מזונות ברחוק קצת מהם והם באים ואוכלים: בהמה טמאה: ג. ספק צידה: מצא המצודות מקולקלות מעיי"ט: (מ"ב) כל ספק מוקצה: ד. ספק מוכן ביו"ט שני: (מ"ב) ביו"ט שני של ר"ה: וביו"ט שני הסמוך לשבת: ויש חולקין ואוסרין אף ביו"ט שני: ה. אם סכר אמת המים: (מ"ב) אם מותר לו לברור מה שצריך להחזיר השאר למים: אם רחבה יותר מן ו' טפחים: אם ארוכה כמה: לצידן במצודה: אם הכנים דגים לתיבה: הכנים דגים מבע"י לבאר: לבור: ו. אווזים ותרנגולים ויונים שבבית או שבחצר העומדין לאכילה: (מ"ב) אם קנה עופות אלו ולא חשב כלל לאיזה דבר: אפי' בר"ה ולהביא מצודה: עוף חדש שאינו בא לכלובו: כלילה כשהן יושבין על הקורה: ז. שאר כל חיה ועוף שמחוסרין צידה: (בה"ל) ליתן לפנייהם מזונות במקום הפסד: ח. איל וצבי שקננו בפרדס וילדו בו עפרים: (מ"ב) אם אינו סמוך: אי זמין אין אי לא זמין לא: ט. יוני שובך ויוני עליה וצפרים שקננו בטפחים: קטנים שאינם מפריחים: (מ"ב) יכולין לפרוח מעט: אפי' מאן דמחיר מוקצה צריך הזמנה: י. כיצד הוא הזימון: (מ"ב) צריך שיסמן בדעתו שלא יחליף למחר: (בה"ל) ה"ה בכל בע"ח דמוקצה: יא. אם זימן כל השובך: אם אפשר שיצטרך כל השובך: (מ"ב) זימן זוג וא"צ אלא לאחר: יב. זימן שנים ומצא שלשה: שחורים במקום לבנים: (מ"ב) הניחן קשורים ומצאן כמו שהניחן רק מצא אצלן שליש אינו מקושר: אם נאכל מהם או נפל

לים: זימן שחורים ולבנים בקן אחד ומצאן שלא במקומן: יג. זימן ג' ומצא ב': יד. בתוך הקן ומצא לפני הקן: אם אין סביבותיהם קן אחר: אם הם מפריחים: מצא על פתח הקן: (מ"ב) מפריחים קצת: טו. א"י שהביא דורון לישראל ביו"ט בני יונה קטנים משוככות שיש לו בעיר: טז. השוחט בהמה ביו"ט טוב לו שלא יבדוק עד שיפשוט: יז. אם נמצאת טריפה: למכרה לא"י: (מ"ב) אם בזמניו דמחמירין בטריפות הריאה בכמה חומרות ג"כ אסור לטלטלה: אם גם להסוכרין דמוקצה מותר אסור לטלטלה דהוי נולד: בהמה כשרה במקום שאין מנקה לנקר האחוריים: אם אפשר לו לשמרו: אם היה לו שהות למכרה מעיי"ט:

תצח. דיני שחיטה ביו"ט

א. אין מראין סכין לחכם: חכם שראה סכין לעצמו: בזה"ז שכל שוחט רואה סכין בעצמו: אם לא בדקו מעיי"ט והוא שעת הדחק: (מ"ב) אם כבר בדיק הטבח לעצמו מעיי"ט בדעבד אם הראה לו ונמצאת יפה: לכתחלה לראות החכם סכין של עצמו כדי להשאל לאחרים: הבדיקה של אחר השחיטה: (בה"ל) הטעם דשמה תהיה פגומה טעם זה כתב הרמב"ם ויש עוד ג' טעמים ונפ"מ לזמה"ז: אם נפגם הסכין ביו"ט אם מותר לומר לא"י שישחינה: אם השוחט ת"ח: רב וגדול הדור: מי שלא שחט מעולם: ב. יכול להוליך סכין והבהמה אצל טבח: ג. בהמות שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום: של א"י: א"י שהביא בהמה במקולין ספק מותרות: המביאים לצורך א"י: (מ"ב) באים לפרקים: אם אף למ"ד דמותר מוקצה ביו"ט אסורות: תמהו באחרונים דבכמה מקומות פסק כדעת הפוסקים להחמיר גם בספק תחומין: ד. בהמות הידועות ללון חוץ לתחום ונמצאו בעיר ביום שני: (מ"ב) צ"ל ביו"ט: ה. עגל שנולד ביו"ט: ואם היו שבת ויו"ט סמוכין זל"ז: (מ"ב) אם ידוע שהם טריפה: ולהמתירין מוקצה אפי' אם אמו עומדת לגדל ולדות: האידנא דאין אנו בקיאין בכלל חדשיו אם חל יום שמיני ביו"ט: ו. בהמה מסוכנת: כזית צלי מבע"י: וי"א דאין להפשיטה כלל: (מ"ב) בהמה בריאה. אין לשחטה אא"כ צריך לה ביוט: דעת כמה אחרונים דבעינן שיהיה שהות כדי להפשיטה ולבדוקה: (בה"ל) בהמה בריאה אם צריך לכזית אימת מותר להפשיט כל עורה: אם להי"א אין להפשיט קצת כדי לבדוק הריאה: ז. שחט בהמה כשרה לא יביאנה במוט: (מ"ב) אם אי אפשר להביא אברים אברים: (בה"ל) לעיר או ברה"ר כה"ג דשכיחי רבים: ח. עוף שנדרס ברגלים: (מ"ב) מקומות שמצויות טריפות הרבה כמו

בהמה מים היה ניכר: בדקירה אחת ל"ד אלא שא"צ להרבות: ה"ה
אם היה לו דקר נעוץ: כ. שחט צפור מעיט ולא כיסה דמו
לא יכסנו: (מ"ב) אפי' יש לו עפר מוכן:

תצט. דין מליגה ומליחה ביו"ט

א. אין מרגילין ביו"ט: (מ"ב) מפשיט דרך שתי רגלים אם
מותר: ב. למלוג גדי: לאכול העור: (מ"ב) הרבה פוסקים ס"ל
דמליגת כל הגוף אינו אלא למפונקים: בעוף לא שייך הפשט: ג.
בהמה שנשחטה ביו"ט מותר להגביה עורה וליתנה
במקום דריסת הרגלים: למלוח עליו מליחה קלה:
להערים למלוח כאן מעט: ונוצות של עוף דינן כמו
בעור: (מ"ב) שחט מעי"ט ולא היה לו שהות להפשיטה: שחט
למלוח מעי"ט: נשחטה ביו"ט ראשון: הפר"ח מחמיר בנוצות:
פלעדער"ג מאוּז: ד. אין מולחין את החלבים: ולא
מהפכין בהם: למלוח בשר עליהם באויר: (מ"ב) אם מותר
לטלטלם שלא ע"מ להצניען: חתיכת שעוה: עור שהופשט מעי"ט:
ה. עלי: לטלטלו לקצוב עליו בשר (מ"ב) אם העלי מוקצה
מחמת חסרון כיס: סדן העב שקוצבין עליו בשר הוא כלי שמלאכתו
להיתר: (בה"ל) אינו מוכרח מ"ש במ"א דאפי' הוא מוקצה מחמת
חסרון כיס מותר:

תק. הנצרך לבשר ביו"ט היאך יתנהג וסדר מליחתו

א. אין קונים בשר בפסוק דמים: מחלק כפי החלקים
שהדרך לחלק: מביא שתי בהמות: וי"א דישאל עם
א"י אפי' בכה"ג אסור (מ"ב) אם הקונים סומכים על הטבח
בדבר המקח שיאמר להם למחר: דבר שמקחו ידוע ליקח אצל נכרי:
למכור לעכו"ם בלא פסוק דמים: (בה"ל) הרשב"א מחמיר למנות
אף בלא פסוק דמים: ב. לשקול בשר: ליתן בכל בכלי
המאזנים לשמרו מן העכברים: מנה כנגד מנה: לשקול
בידו: לכיין דרך חתיכתו: (מ"ב) מניח בכף כלי או סכין ודעתו
למחר לשקלו: פוחת מעט או מוסיף: אם לוקח משקל ביד אחת וביד
השני בשר: אומן לשקול בידו לעצמו בביתו: לשקול במים: לומר
לטבח תן לי ליטרא בשר: (בה"ל) ליקח שני חלקים שוים ולמחר
ישקלו החלק השני: לשקול בביתו מהרמב"ם משמע שבכל מקום
שהמאזנים תלויים אסור: ג. לנקוב בבשר בסכין לתלותו בו:
לעשות סימן: (מ"ב) אם רק הקצב אסור או אפי' הבע"ב בביתו
לתלותו: לעשות נקב בחתיכת האפיקומן בפסח לתלותו: אותיות
וציורים לסימן: ד. מולגין הראש והרגלים ומהבהרים: אין
טופלין בסיד: אין גוזזין: (מ"ב) להיש מחמירין בסי' תצ"ה
מייירי שלא היה לו פנאי מעי"ט: להטמין ברמץ ה. למלוח כמה

כשירות: המנהג שלא לשחוט שום בהמה: ט. בכור בזה"ז: אם
נולד במומו ועבר ורואהו: ראה המום מעי"ט: נפל בכור
לכור: (מ"ב) לראות בכור ולעייין בדינו לא להורות לאחרים: אפי'
למאן דשרי מוקצה: (בה"ל) נולד תם ביו"ט והומם: אם נתערב
איסור בהיתר לח בלח ואין בו ס' או יבש ביבש ואין בו רוב ואח"כ
ניתוסף עד ס' או רובו אם מותר לחכם להורות בה ביו"ט: י. אותו
ואת בנו שנפלו לכור: (מ"ב) אם רוצה אח"כ שלא לשחוט אחד
מהם: יא. בהמה חציה של א"י וחציה של ישראל: יש
להם שתיים: (מ"ב) אם העכו"ם מתרצה ליתן לו הגדולה והטובה:
יב. לתלוש הצמר לעשות מקום לסכין: (מ"ב) אם היה צמר
מסוכך על הצואר שא"א לפנותו ולא היה באפשרו מעי"ט: (בה"ל)
דעת הרמב"ם להיתר לכתחלה בתלישה דהוי כלאחר יד: תולש בכלי
אם הוי כגוזז: יג. השוחט את העוף לא ימירו: (מ"ב) אע"ג
שאחר השחיטה מותר למרוט והרמב"ן מקיל וכן נהגו השוחטים
וסומכים על הרמב"ן: (בה"ל) השער הדק שע"ג העז אסור לתלוש
אפי' לסברת הרמב"ן: יד. עבר ושחט חיה ועוף ואין לו עפר
מוכן מבע"י: היה צריך לכמה דקירות (מ"ב) שיהיה עפר
חיתוח: אם בעינין שינעוץ הדקר מבע"י בהדיא לשם הכנה: אף בעפר
חיתוח הרבה סביב דאין חשש גומא אין לשחוט לכתחלה דנעיצת
דקר אינו הכנה גמורה: ואם כבר שחט יכול לכסות בעפר חיתוח
הרבה אף בלא דקר נעוץ: ויש מאחרונים דס"ל דאסור לדקור מחדש
טו. אפר כירה שהוסק מעי"ט: הוסק ביו"ט והוא חם:
ואם שחט: ומיהו עדיף טפי לכסות בדקר נעוץ (מ"ב)
הוסק ביו"ט הוי נולד גמור: הסיק עצים ע"ג אפר: כמה אחרונים
ס"ל דעדיף לכסות באפר מוקצה: (בה"ל) אפר שנצטנן וחזר
ונתחמם: גחלים שנכבו אם הוי נולד: צ"ע דהרי גם באפר מכואר
בגמ' שייך גומא וא"כ אכתי הוי תרי איסורי באין ראוי לצלות בו:
טז. הכנים עפר הרבה לצורך גינתו: הכנים מלא קופה:
(מ"ב) אם גם בהכנים לבית או לחצר לצורך גינתו יש חילוק בין עפר
הרבה למלא קופה: לשחוט לכתחלה צריך שיהיה חיתוח הרבה: יש
פוסקים דאינו מותר לכל תשמיש ואף לא לשחוט לכתחלה כשהכנים
לצורך גינתו: יז. מכנים אדם מלא קופתו עפר לבית בסתם:
והוא שייחד לו קרן זוית: (מ"ב) אם גם בהכנים לתשמיש ודאי
מותר לכל דבר אף לתשמיש ספק: לתחוב נר בכלי מלא עפר:
להוציא נב מעפר זו: יח. כוי: אם שחטו באמצע החצר:
(מ"ב) אם מותר לכסות באמצע חצר אפי' מכרין רק משום מצות
כסוי: (בה"ל) אם ירצה ליתן עפר מעט בכלי ולקבל הדם בתוכו:
לשחוט הכוי לכתחלה באמצע חצר: אין לכסות דם כוי אלא שיכרין
גם למצות כסוי: יט. שחט בהמה וחיה ונתערב דם ויש לו
עפר מוכן: (מ"ב) היה הדם חיה מרובים עד כדי שאם היה דם

מסודרות מעי"ט: אם א"צ לאויר שתחת הכצים: אם דפנות השלחן מגיעין לפחות משלשה טפחים סמוך לארץ: ב. אגודה של עצים: ליקח עץ הדלוק מצד זה של מדורה ולהניח בצד אחר: (מ"ב) להניחו במדורה אחרת: אם לוקחו להאיר לפניו: ג. לסמוך הקדרה והדלת בבקעת: לצלות בו: להסיק עם שאר עצים: (מ"ב) אם להמתירין מוקצה מותר לסמוך בבקעת שראויה להסקה: לצלות בעץ לח: אם אינה ראויה לצלות בלא תיקון: ד. לבשל בקדרות חדשות: (מ"ב) כלים המצופין שקורין גליויריט:

תקג. שלא להכין מי"ט לחבירו

א. לאפות לבשל לשחוט לצורך מחר: ממלאה אשה קדרה בשר: לבשל הרבה קדרות ולאכול מכל אחת מעט: עברה ובשלה לאחר אכילה: (מ"ב) להדיח קערות ולהביא יין מיו"ט לחבירו: להוסיף בשאר תבשילין שאינו של בשר ודגים: להוסיף על השפוד: להוסיף, בתחלה בשפוד בתבשיל: שלא תאמר שהוא לצורך לילה: אם אמרה: אם עיקר ביטולו לצורך הלילה ואוכל קצת ממנה קדם אכילה: מין אחד בשתי קדרות: אם טועם רק דרך הערמה: אם גם בדרך הערמה מותר בעברה אם עכ"פ אכל ממנה קצת: (בה"ל) בה"ש של יום ראשון: דעת הגר"א דלהרמב"ם וסיעתו דשני י"ט של ר"ה קדושה אחת ומותר כשראוי להנות ממנו באותו יום: להוסיף כשכבר שפוחה אם כוונתה שישתייר: אם אף בשלש תבשילין אחרים מותר בעברה ובשלה: ב. ממלא נחתום חבית של מים:

תקד. דין התבלין ביו"ט

א. דכין את התבלין כדרכן: אבל מלח צריך לשנות: פלפלין וחרדל בריחים שלהם: לשנות קצת בדיכת תבלין (מ"ב) מלח שנעשה דק מתחלתו ואח"כ נתבשל: אם מעורב המלח עם תבלין: תבלין שאין מפיגין טעם: לטחון בריחים בשינוי: אם לפי המנהג אין חילוק בין ידע מאתמול ללא ידע: שום ובצל ושחליים לפי המנהג: (בה"ל) לטחון קאווי בריחים שלהם: ב. להוליך תבלין ומדוך אצל מדוכה או מדוכה אצלם: ג. לכתוש ריפות במכתשת: לגרור גבינה על הכלי שהוא מורג חריף: מצות בלא שינוי: (מ"ב) לטחון חריי"ן: לחתוך ירקות דק דק: מצות במורג א"צ שינוי: לברור פיורוי פת שלא נכתשו: (בה"ל) הפר"ח חולק דשפיר בקיין מה נקרא מכתשת קטנה: טעם האיסור לברור פיורוי פת שלא נכתשו ומ"ש מהא דסי' תקי' דבור כדרכו ביו"ט: ד. למדוד תבלין ליתן בקדירה: (מ"ב) אם דרכו בחול ליקח כאומר הדעת:

חתיכות כב"א: למלוח ביו"ט אע"פ שהיה אפשר מעי"ט: (מ"ב) במפולת יד אחת: אם חושש שמא יסריח הבשר: חסר בדברי המחבר וצ"ל ומותר להערים וע"ז הגיה רמ"א וי"א דלא שרי להערים רק קדם אכילת שחרית: אע"פ שיבשל ויטעום מעט: אם ידוע בודאי שיסריח ושחטו ביו"ט: אם כבר נמלח והודח משום דם למולחו פעם שנית כדי שלא יפסיד: דגים שהם משוכחין כשמונחין במלח: ו. לנקר בשר: אם יוכל לשנות: (מ"ב) אם אין דעתו לאכלה: חלק האחוריים: בשר מנוקד שהוא ביום ג' לשחיטתו: (בה"ל) לפי מה שפסקו הרבה פוסקים דבשר חי של שור ג"כ חזי לטלטול בשבת יש להקל להדיח אף בשר שאינו מנוקד:

תקא. עצים האסורים והמותרים ביו"ט

א. אין מבקעין עצים מן הקורות שעומדות לבנין: מקורה שנשברה ביו"ט: ולא יבקע לא בקרדום: אלא בסכין: (מ"ב) אפי' להמתירין מוקצה: אע"ג שהוא מכשירין שאפשר לעשות מעי"ט: ב. אם ראויים בלא ביקוע: (מ"ב) לזוהר אף בחוה"מ: ג. אין מביאין עצים מן השדה: מהמכונסין שברה"י: (מ"ב) לגבב בשדה סמוך למקום ביטול קדירתו: לגבב מכל החצר: אם סמוך לעיר בתוך ע' אמה ושירים צריך ג"כ מסגרת: אם למאן דשרי מוקצה מותר בכל גווני: (בה"ל) אם אפי' למאן דאסר מוקצה מותר כשהכנים להדיא מבערב: ד. עלי קנים ועלי גפנים: אם הניח עליהם כלי: (מ"ב) אם מצאן אח"כ מפוזרין: ה. עצים שנשרו מן האילן ביו"ט: ו. כלים שנשברו ביו"ט: אם הסיק בכלים אסור להפוך: (מ"ב) אם ראויין לכעין מלאכתן הראשונה: אם אין מטלטלן כלל אלא שורפן במקומן: הנאה הבא מאליה במוקצה: עכו"ם שעשה כלי ביו"ט: עץ שמחתין בו האש שנשבר: ז. שקדים ואגוזים שאכלו מעי"ט: להסיק בהאגוזים ושקדים עצמן: לפידים שנשארו מי"ט ראשון שכבר: (מ"ב) תמרים רעים שנשארו מעט מן האוכל: ביירושלמי איתא דמותר להסיק באוכלין גופיהו: לכתחלה להכין פתילות חדשות:

תקב. דיני האש ביו"ט

א. אין מוציאין האש: אין עושין פחמין: אין נופחין במפוח: לכסות האש בכלי או בעפר: העושה מדורה ביו"ט כשהוא עורך: וכן הקדרה: וכן המטה: בצים: שלחן שיש לו דפנות: (מ"ב) להדליק (שוועבלעך) ע"י שיתחוב אותו באפר חם או לחך כברזל חם מלוכין: מגחלים עוממות: לנפח על האש בבגד או בכלי העשוי לכן מנוצות: במפוח של אומנים ע"י שינוי: אם הוא פ"ר שיכבה ע"י הכיסוי: אם השורות מן הצדין היו

(מ"ב) ה"ה אם הניחם עכו"ם שלא מדעת ישראל: אף שיש להם מתיריים: להסיק לכתחלה בשביל להעמיד קדירה או להתחמם כנגד המדורה: יש פוסקים מתירים לערב עצים אפי' כשלא היו בתנור רק עצי איסור וגם אם נכרים: (בה"ל) אם נתערב בשדה עצים של היתר עם של איסור: יש פוסקים דס"ל דאף כנשרו בשבת מהני ביטול ברוב: אם נתלשו ביו"ט בשבת שלאחריו לכו"ע היו מדרבנן: ג. ליקח עץ מבין העצים לחתות: (מ"ב) ליקח עץ לעשות בריח וכל כה"ג: ד. תנור שנפל לתוכו מטיח הטיט: להשכיב האש והאפר: תנורים שלנו שא"א לאפות בהם בלא גריפה: לכבות לצורך או"נ: (מ"ב) להוציא לגמרי את האפר: נפל הטיח מאתמול וידע ושכח לגרוף: אם התנור גדול וגורף שלא יהיו סמוכים להפת שלא יחא נחרך בקצהו: לגרוף במכבדת טבולה במים: (בה"ל) להשכיב הטיח והעפר שנפל מכותלי התנור: אמאי לא חילק המחבר בדין אם היה אפשר לגרוף מאתמול: בבהגר"א כתב דלהרי"ף אסור כבוי לצורך או"נ וקשה דהרא"ש כתב ג"כ כגירסת הרי"ף ומ"מ מתיר: ה. תנור וכירים חדשים אין סכין אותן בשמן ולא טשין אותן במטלית: להסיקו היסק ראשון: להפיגן בצונן כדי לאפות בהן: לשרות במים המכבדת שמכבדין בה התנור: (מ"ב) החילוק דברעפים אסור ללבנן כדאיחא בס"י תק"ח אע"ג דכוונתו לצלות עליהם: אם הפת לא יתקלקל רק שיהיה מתחרך מעט: לטבול במכבדת במים שלא תשרף אפי' אם הוא צריך לה עוד לאפיה: ו. לאפות תנור מלא פת: בתנורים שלנו: (מ"ב) אם אף באינו מתכוין שעי"ז יושב הפת מותר: יש מתירין אף בתנורים שלנו: ז. לסתום פי התנור בטיט ורפש שעל שפת הנהר: לגבל אפר: (מ"ב) אם רפש וטיט שברחוב צריך ג"כ סימן וניתוק או דרי בדעתו עליהו מעי"ט לבד: אם הגיבול לסתום פי התנור מקרי מכשירי או"נ או או"נ גופיה: יש שכתבו להחמיר בגיבול אפר: (בה"ל) המחבר שכתב או עשה בו סימן מוקשים מאד: אפי' כבר נתן על העפר מים מבע"י אסור לגבולו: הרא"ש ר"ל דמיירי בנתן על האפר כבר מים מבע"י ואחיא רק אליבא דרבי:

תקח. דברים האסורים ביו"ט להכנת צלי

א. ללבן אבנים: לשבור חרס: לחתוך נייר: לפצוע הקנה לעשותו כמו שפור: (מ"ב) אם דוקא לבנים חדשים אסור ללבן: לפצוע הקנה לחצאין לתת תחת הדג על האסכלא: ב. פוצעים אגוזים במטלית:

תקט. כמה דינים פרטים להלכות י"ט

א. שפור שנרצף: אם אינו יכול לצלות בו כך ונשבר

תקה. דין החולב בהמה ביו"ט

א. בהמה שהיא עומדת לאכילה: לקדרה שיש בה אוכלין: א"י החולב: (מ"ב) יש מהראשונים שמקילין אפי' בבהמה העומדת לחליבה או לגדל ולדות: רוב החלב יהיה נצרך להאוכל: אם הרמ"א בא להקל בא"י החולב אפי' בקדרה ריקנית או דבא להקל בבהמה העומדת לחליבה בלבד: ישראל לחלוב מבהמת א"י לתוך אוכלין אף שעומדת לחליבה: אם נחלב בשבת לאכלו ביום ב': נכרי שמסית לפי תומו שנחלב ביו"ט א' של גליות: סחיטת בוטר ביו"ט: (בה"ל) אם חליבה שלא לתוך אוכלין בבהמה העומדת לחליבה הוא מה"ט

תקו. דיני לישנה ביו"ט

א. אין מודדין קמח: עושה גומא בקמח: (מ"ב) למדוד קמח לליפתן וכדומה: לפחות מעט או להוסיף מעט: ב. אין מרקדין: אם רקדו מאתמול ונפל בו צרור: ליטול הצרור או הקיסם בידו: לרקדו שנית כדי שיהא הפת נאה: תחלת הרקידה ע"י א"י (מ"ב) אם נפל הצרור מעי"ט: יש מחמירין דאף בנפל צרור ביו"ט צריך שינוי: אם נפלו זבוכים לתוך הכוס: השותה שכו וכתחתיתו שמרים: אם הנפה השניה נקביה יותר דקים: ג. הלש עיסה ביו"ט להפריש חלה: להוליכה לכהן: לאפות הפת ע"י שיאכל ממנו ויפריש אח"כ חלה: ללוש עוד עיסה ויצרפם: (מ"ב) להוליך חלה לכהן בשבת: לא נגמר כל הלשה מעי"ט: עבר והפריש: ע"פ שחל בשבת שא"א לשיר: לחוש לכתחלה לשיר קצת מן העיסה: אם אין שיעור בהעיסה שלש ביו"ט אלא בצירוף: (בה"ל) אם מפסיק ר"ה אם מותר להכהן בשבת לבא אצל החלה לאכלו ד. המפריש חלה ביו"ט והיא טמאה: (מ"ב) בזה"ז כולנו טמאי מתיים: (בה"ל) איך מותר לשרוף בלילה הא אין שורפין קדשים בלילה ה. לעשות ביו"ט פתין גדולים: (מ"ב) חררים דקים מאד: ו. היה לו קמח או עיסה בשותפות עם א"י: (מ"ב) אפי' בתנור קטן: ז. אם יש לאדם הרכה פת נקייה: (מ"ב) אם הפת האחר הוא מין אחר אפי' גרוע: אם ניחא ליה כפת חמה: אם אין רגיל להאכיל ב"ב פת הדראה: לכתחלה לאפות פת הדראה לאכלו ואח"כ פת נקיה: ח. לעשות שאור ביו"ט: ט. להפריש מתנות מבהמה שנשחטה מעי"ט

תקז. דין אפייה ביו"ט

א. אופין בפורני"י: חדשה: חמין באנטיכי: (מ"ב) שאין לו תנור קטן: תנורים שלנו כנעשה מלבנים: אם לא נתייב עדיין: ב. נשרו עצים מן הדקל בתוך התנור: נפלו בתנור בשבת:

מותר להמתיק בגחלת של עץ כשלא היה אפשר מעי"ט אף בלא שינוי: אם מותר להמתיק ע"י אבנים: ליתן שפור של מתכות מלובן לתוך משקה כדי שיתחמץ: ד. אין תולין המשמרת ביו"ט לסנן בה שמרים: מערים ותולה אותם ליתן בה רמונים: שארי דיני סינון (מ"ב) נותן רמונים מתחלה: (בה"ל) לא דמי לנפה וכברה: ה. לעשות גבינה: להעמיד חלב: לעשות חמאה: (מ"ב) אם אי אפשר לו לעשות הגבינה מעי"ט: לקלוט השומן מעל פני החלב: לעשות חמאה ע"י עכ"ם כשחושש שלא יתקלקל: ו. לגזוז את הירק במספרים: (בה"ל) לתוך ירק דק דק בכלי שלהם כעין סכין קבוע בדרך עץ: ז. מתקנים את הקונדס והעכביות: למלוח הרבה חתיכות צנון: ח. אע"פ שהותרה הוצאה ביו"ט אפי' שלא לצורך לא ישא משאות גדולות: מזוית לזוית או מבית לבית באותו חצר שרי: (מ"ב) לתת לתוך הסל רק שנים: מזוית לזוית טוב יותר להוליך הרבה: ט. המוליך את התבן: י. משאות שדרכן לישא אותם במוט וכל כיו"ב משינוי המשא: ואם א"א כגון שזימן הרבה אורחים: ע"ג בהמה: (מ"ב) ה"ה אם א"א לשנות מסיבה אחרת: וכן הא דס"ח לענין קופות אם זימן אפי' מאותה העיר: יא. אין מביאין עצים לא בחבל כו' אבל מביא במטפחת ובחיקו:

תקיא. הבערה ולהחם מים מותר ביו"ט

א. לעשות מדורה להתחמם כנגדה: להחם בית החורף: (מ"ב) אם מותר משום מתוך או משום דהוי בכלל או"נ: שלא יקרשו המאכלים השמנים: ב. להחם מים לרחוץ ידיו: לרחוץ תינוק: לחמם לצרכו אפי' ע"י א"י: להרבות בשבילו: חמי טבריא: לרחוץ כל גופו במים שהוחמו מעי"ט: (מ"ב) פניו ורגליו: לא ירחצם במרחץ: עבר וחמם לצורך תינוק: תינוק שרגליו שלא לרחצו כל יום: להרבות לאחר שהעמיד על האש: אבר אבר במים שהוחמו מעי"ט: להשתטף: תינוק שאינו מורגל כ"כ בחמץ שהוחמו מעי"ט: לענין אשה שחל טבילה ביו"ט: להחם ע"י עכ"ם: (בה"ל) חימם לרחוץ כל גופו מותר לפניו ידיו ורגליו: אם פניו ידיו ורגליו הוא ל"ד וה"ה שאר אברים כל שהוא רק מקצת גופו: ג. אדם לטבול מטומאתו: ד. אין עושין מוגמר: כדי ליתן ריח טוב בפירות: לסחוף כוס מבוסם על הבגדים (מ"ב) ליקח מעי"ט כלי של ברזל מלא נקבים ומעשנין אותה בבשמים ופוקקין הנקבים: אם מותר להבעיר עצים לכתחלה כדי לפזר תחת הפירות: אתרוג שהיה מונח מעי"ט על הבגד ונטל ממנו: ליתן ביו"ט דבר המריח לתוך המים:

בי"ט: ואין מורין כן: וה"ה לכל מכשירין: (מ"ב) לעשות כלי לצורך או"נ: נשבר ביו"ט ראשון אם מותר לתקנו ביו"ט שני: אם יכול לשאול מאחרים: לתקנו תיקון גמור לכו"ע אסור: מחט שנתעקמה אפי' מעט: (בה"ל) סברת המחבר כרבנן וסברת רמ"א כרבי יהודה וצ"ע שלא כתב וי"א: סברת המאור והר"ן דאם א"א לצלות בלא תיקון הוי כעושה כלי מחדש דאסור אפי' לר"י: היש"ש והגר"א ס"ל כדעת הרמב"ם דסבר כר"י ולא כב"י: בבהגר"א כתב דלדעת הרמב"ם בשאר מכשירי או"נ חוץ מסכין שנפגמה מורין כן: ב. שפור ארוך יותר מדאי: אין משחזין את הסכין במשחזות שלה: אם אינה יכולה לחתוך כלל: ג. עופות שממלאים אותם לתפרם ביו"ט: לחתוך החוט: לשרוף החוט הנשאר לאחר שתפרו: (מ"ב) אם שם החוט במחט מעי"ט ונלקח ממנו ביו"ט: לאחר התפירה מותר אף לחתוך: וקדם אסור אף לשרוף: ד. לחתוך ביו"ט אגד גדיים: לשרוף פתילה או סמרטוט שקושרים בו העוף: ה. ללכך ביו"ט כלי ברזל שאפו בו פלאדן של גבינה: אם הוא בלוע מנבילה: להגעיל: ללכך שפור שצלו בו בשר: (מ"ב) בלוע מנבילה ולא היה אפשר לו ללכך מעי"ט: אם נותן מאכל מיד מותר אף בהיה אפשר מעי"ט: להגעיל מחלב לבשר או איפכא בחול: אם לא היה אפשר להגעיל מעי"ט: היה לו מים רותחין שהרתיחן לצורך או"נ מותר להורות גם לאחרים: ללכך שפור שצלו בו בשר אפי' היה אפשר מעי"ט: ו. לנקוב נקב חדש בחבית: ז. להטביל כלי חדש: הדחה ושפשוף כלים: לטלטל מוקצה לצורך או"נ: (מ"ב) אם לא היה אפשר להטביל מעי"ט: כלי זכוכית מותר גם להורות לאחרים: לאכול ולהינות מדבר המוקצה גופא:

תקי. כמה דברים האסורים לעשות ביו"ט ואיזו מהם מותרים ע"י שינוי

א. מוללין מלילות: ומפרכין קטניות כדרכן: (מ"ב) ויש מחמירין דדוקא בשינוי: ב. הבורר קטניות: אם היתה הפסולת מרובה על האוכל בורר את האוכל: אם היה טורח בבירית הפסולת: לזוים ובטנים שנשתברו ועדיין בקליפיהם: (מ"ב) אם הם שוין בכמותן: אף בלזוים ובטנים יכורר מה שקל יותר: (בה"ל) מכאן קשה על האי מ"ד לעיל סי' תק"ו ס"ב בהג"ה דאסור ליטול צרור בידים והרי הכא מבואר דביו"ט בורר כדרכו: אם בורר הוא מהמלאכות המותרות ביו"ט לגמרי: וצ"ע דהא היה אפשר מבע"י וג"כ הרי אף בא"נ גופא יש מחמירין בסי' תצ"ה: לכתחלה כגון זה שהיה אפשר מבע"י לבורר האוכל מתוך הפסולת: ג. אין מסננין החרדל: ואין ממתקין אותו בגחלת של עץ: (מ"ב) לסנן שלא כדרכו: אם לא היה אפשר לסנן מעי"ט: אם

והרמ"א: להי"א בעישון הבית כשאין לו בית אחר: אם ימצא מקום לאכול בבית עכו"ם: אם ישרפו כלי אכילה ולא יכול להשיג כלים אחרים: (בה"ל) לכבות ביו"ט שני לצורך תשעה"מ: אם לא יהיה בית אחר לדור בו ביו"ט: ב. להטות הנר כדי להרחיק השמן: ליקח פתילה מנר הדולק: להוסיף פתילות לנר דולק: (מ"ב) חתיכות חלב או שענה המונחות בנר: להוציא מקצת הפתילה לחוץ: אם אינו יכול לאחוז בפתילה: לכפול נר של שענה ולהדליק גם ראש התחתון: לחמם נר של שענה ולדבוק בכותל: (בה"ל) להוציא הפתילה של הלאמפי"ן לשפון לתוכו נפט ולהחזירה: להמשיך הפתילה לתוכה ולהעמיד הזוכית ולהוציא אח"כ לחוץ: הרבה ראשונים כתבו בפירוש לאיסור לרבות הפתילות כדי שיכבה: להטות נר הדולק כדי שיתך השענה: ג. ליתן סביב הנר קודם שידליקנו דבר המונע מלישרף: לחתוך נר של שענה באור: ע"י סכין: להעמיד במקום שהרוח שולט: (מ"ב) כמה אחרונים ס"ל דאפי' לאחר שהדליקו ג"כ מותר ליתן דבר המונע מלישרף: להניח הנר בצוויינגי"ל אחר הדלקה או להדביק הנר בכותל בענין שיכבה כשיגיע לשם: יש מאחרונים שמחמירים להעמיד במקום הרוח אפי' כשאינו מנשב עדיין: (בה"ל) להעמיד הנר במים אם חשיב כמונע או כמכבה ממש: כשמחתך ע"י האור אם צריך דוקא שיהיו שני החלקים גדלין: להוליך נר לפניו להאיר: ד. נר שכבה לחתוך ראש הפתילה כדי שיהא נוח לדלק: שיוריו שמן ופתילה ביו"ט אחר השבת: לחתוך מגוף הפתילה: ה. נר של בטלה: של בהכ"נ: לחקן הפתילות והששיות ביו"ט אחר המנחה: (מ"ב) להראות עושרו: אם יש ברית מילה: סמוך לחשיכה: להעמיד הנרות לצורך הלילה: (בה"ל) אם גם כשאין אדם בבהכ"נ מותר: להדליק נר ע"י עכו"ם בשבת אחר מנחה כשחל י"ט אחריו: ו. אין נותנין נר על גבי אילן מעי"ט: ז. אין פותחין נר של חרס כו': (מ"ב) וכן שני כלים מחוברים: נדבוקו ממילא: ח. אין חותכין את הפתילה לב': (בה"ל) אם מותר לנתקן ביד: ט. אין גודלין את הפתילה: ולא מהבהבין: למעכה בידו כדי להקשותה: לשרותה בשמן: (מ"ב) להתיר קליעת הפתילה: (בה"ל) לגדלה ביד: י. להסיר הפחם שבראש הנר כשהוא דולק: (מ"ב) אם גם בכלי מותר להסיר הפחם: נהגו להחמיר אלא לנפץ הפחם באצבעו: יא. המדליק נר של י"ט צריך לברך:

תקטו. דברים הבאים ביו"ט מחוץ לתחום
א. א"י שהביא דורון לישראל ביו"ט אם יש במינו
במחומר או שמחוסר צידה: עבר ונתן לפיו: לטלטל:
לערב: בשני י"ט של גליות אם הובא ביום ראשון:

תקיב. שלא לבשל לצורך כותים ביו"ט

א. אין מבשלין לצורך כותים: להזמינו: לשלוח לו
לכיתו: בא מאליו: להרבות בשביל עבדו ושפחתו
באותה קדרה: ישראל האופה בתנור של כותי וצריך
לתת לו פת אחד (מ"ב) אם לצורך קראים מותר: למומר לעבודת
כוכבים ולמחלל שבת בפרהסיא: אם מותר לשלוח בביתו מה
שהרבה בשבילו באותה קדרה: אם מותר אפי' לאדם חשוב שבא
מאליו: אם מותר להרבות לעבדו ושפחתו באותה קדרה גם שלא
בכ"א: לענין פת: (בה"ל) אם הרמב"ם ס"ל דהוצאה לצורך עכו"ם
מותר או דגרע משלא לצורך כלל: אם יהיה לה כותי איבה כשלא
יזמינו: ב. בני החיל של כותים שנתנו קמח לישראל
לאפות להם: (מ"ב) אם אינו מותר אח"כ נותן ממש מהפת
לתינוק או רדי במה שיכול: אם הישראל נותן להם הקמח מחוק
המלכות: אם יש לסמוך על קולא זו אף שלא לבני החיל: ג. לצורך
כלבים: להוציא בשבילן: לגבל המורסן: להרבות
באותה קדרה: (מ"ב) להוציא לכלבים ע"י עכו"ם: אם יש לו ד"א
לפיסן אם מותר אפי' בקדרה אחרת:

תקיג. דין כיצה שנוולדה ביו"ט

א. כיצה: ליגע בה: נתערבה באלף: (מ"ב) אם הרמ"א ס"ל
דמותר ליגע: ב. ספק: (מ"ב) אם גם בזה אסור כולם כשנתערבה
באחרות: ג. נתבשלה בשוגג עם בשר ותבשיל: לבנו בו
התבשיל: (מ"ב) לא היתה קלופה וליכא ס': אם יש בהתבשיל
בצים אחרים ומכירים: אם בעינן חזותא וטעמא: ד. לכפות עליה
כלי: (מ"ב) ליתן תחתיה כלי: ה. נולדה ביו"ט ראשון: ר"ה:
שבת וי"ט: אם יו"ט ביום א' ב' ונולדה בשבת: ו. כיצה
שיצאה רובה מעי"ט: בדק בקינה של תרנגולת עי"ט
סמוך לחשיכה: ליקח בצצים מן הא"י בליל ראשון: א"י
המביא בצצים ביו"ט ראשון ומסית לפי תומו: ביו"ט
שחל באחד בשבת: (מ"ב) אם ידע הא"י דביצה שנוולדה היום
אסורה לישראל: אם הביאה ביום א' קדם ע"ה ומסל"ת דנולדה
מע"ש: במדינותינו ששכחי הרבה בצצים: ז. השוחט תרנגולת
ומצא בה בצצים גמורות: ח. אפרוח שנוולד ביו"ט: נולד
בשבת: (מ"ב) אם אסור מה"ת ביו"ט כשנוולד בשבת:

תקיז. שלא לכבות ביו"ט

א. אסור לכבות: י"א אם א"א להציל הקדירה בלא
כבוי: אם ישרף הבית לא יהיה לו מקום לאכול: משום
הפסד ממונו: (מ"ב) לדעת המחבר לא חשיב כבוי אר"נ בכל גווני
ואף דעכ"פ לא גריעא ממכשירי אר"נ: האחרונים העתיקו כסברת

לצורך שניהם או משום דהוי ספק: (בה"ל) אם רוב הקונים ממין זה ישראלים: ז. אם הוא ספק אם באו מחוץ לתחום: (מ"ב) יש מקילין בספק חוץ לתחום בכל גווני: (בה"ל) אם יש להעכו"ם פירות תלושין בביתו ופירות מחוברין חוץ לתחום: ח. דבר שאין במינו במחובר שהובא לישראל ביי"ט ראשון של ר"ה: שבת וי"ט: ט. ישראל ששיגר דורון לחבירו ע"י א"י מערב יי"ט ונתעכב: אם לא היה דעתו עליו מאתמול: (מ"ב) אם המשלה היה יודע שלא יגיע עד יו"ט: אם יש במינו מחובר או ניצוד: באחרונים פליגי וס"ל דאין בזה משום מוקצה כשלא היה דעתו עליהם: ויש מקילין אף בהיה לו להישראל עצמו פירות מחוץ לתחום והביאם א"י ואסחו דעתם מזה: וכ"ז למאן דאית ליה איסור מוקצה ביו"ט:

תקטז. דין איזה דברים מותר לשלוח ביי"ט א. מותר לשלוח ביי"ט בהמה כו' אבל לא תבואה לפי שמחוסרת טחינה: (מ"ב) אפי' אם יודע שחבירו לא ישחטם: לשלוח תבואה במקום שיש עירוב: ב. לא ישלח בשורה: אם כ"א נושא מין אחר: (מ"ב) אם הם בערבוביא: ג. משלחים כלים: תפילין: (מ"ב) לשלוח תכשיטין של זהב וכסף:

תקיז. באיזה אופן מותר ליקח ביי"ט מן החנוני מיני מאכל

א. לומר לחנוני לתת לו בצים: ואם הוא א"י: קמח שנטחן היום: פת: נאפה בשבת שלפניו: (מ"ב) אם רוב הלוקחים פת וקמח הם ישראל: להניח לו משכון: לקרוא העכו"ם לביתו ולהראות לו המעות: לקנות ע"י עכו"ם: יש מחמירין בפת: ב. ישראל שאמר לא"י מבע"י תקנה לי יונים למחר: אם רגיל בכך: ג. לומר לחבירו מלא לי כלי זה יין: להטיל גורלות: ד. לא ימור אדם שעורים ליתן לפניו בהמתו:

תקיח. דיני הוצאה מרשות לרשות ביי"ט:

א. מתוך שהותרה הוצאה לצורך: הצריכים לו קצת או שמתיירא שלא יגנובו: לשחוק בכדור: אם הניח עירוב: (מ"ב) וכן הדין בהכערה ושחיטה ואפיה ובישול: אם יש לאב געגועים על בנו וישמח האב לטייל עמו: מפתח של התיבה שמונח שם מעותיו: יש כמה פוסקים המחמירין בשביל הפסד ממון: המחזורים שהביאם לכהכ"נ: רש"ל כתב דדבר תימא הוא להתיר לשחוק בכדור: להוציא מחצר לחצר דבר שאין בו צורך היום כלל: נוהגין שלא לעשות עירוב חצירות: כלים ששייכים לאו"צ לאחר שגמר סעודתו (בה"ל) אם שלא לצורך כלל אסור מה"ת: אם סברת

הובא ביי"ט שני: בבי' ימים של ר"ה או ביו"ט הסמוך לשבת: שיעור כדי שיעשו: אם נסתמק לו מהיכן הביא: (מ"ב) עיר שרובה ישראל: הדס להריח וכן שאר הנאות: אם כבר ביך על זה: י"א דיש קולא להמחמירין לאסור למי שהביאו בשבילו אף ביי"ט ב' דלאחרים א"צ להמתין בערב של יום הראשון בכדי שיעשו: אורחים להזמינם קדם שהביאו הדורון: אורחים מעיר אחרת: קצץ עם העכו"ם להביא לו בזמן היתר והם הביאו לו ביי"ט ראשון אם יש דוחק גדול וצורך באכילה: הביא העכו"ם בתחלת ליל שני: בתחלת ליל ראשון: דאין פנאי לצוד: אם הביא העכו"ם ע"י רכיבה: (בה"ל) דורון ליד וזה"ה מכירה דלא כהח"א ואינו דומה לקציעה: ואף בקצץ יש לאסור דלא כמ"א: אם הרוב אינן במינו במחובר: אם ליקט העכו"ם או צד ביי"ט שני והביא תיכף במוצאי יי"ט: אם הביא מחוץ לתחום במוצאי יי"ט: ביאור במ"ש המ"א על מ"ש המחבר לאסור ביי"ט הסמוך לשבת אע"ג דשתי קדושות הן כמ"ש ס"י תי"ו ס"א מ"מ אפי' נשרו או ניצודו מאליהן אסור בשני משום הכנה כו': אם גם לאחרים השיעור בכדי שיעשו כמ"ש בשו"ע: לצורך מצוה אם הוא ספק אם הביא ממקום קרוב שהוא בתוך התחום: ב. תלשן הא"י לעצמו: (מ"ב) (בה"ל) אם יש מקום להחמיר להמתין לערב בכדי שיעשו כדעת הר"י מפארי"ז: ג. ספק אם נלקטו או ניצודו היום: אם ניכר: א"י מסל"ת: (מ"ב) אם ודאי שלקטו היום וספק אם בשביל ישראל אם צריך להמתין בכדי שיעשו: ספק אם נלקטו וספק אם בשביל ישראל כשאינו דורון ולא למכור: אם גם ביי"ט שני אסור בספק: אם הנכרי יודע שאסור לישראל מה שנקלט היום: פירות שאינן נאכלין חיינ והביאן ביי"ט שאחר שבת או בשבת והוא מסיח לפי תומו שנקלטו מע"ש: (בה"ל) אם דורון לא חשיב כספק: ד. א"י שהביא דורון לישראל מדברים שיש במינו במחובר ביי"ט א' של ר"ה שחל להיות בה' בשבת: דבר שצריך להכין ביי"ט שני לצורך השבת: (מ"ב) אם במו"ש צריך להמתין בכדי שיעשו להיש אוסרין: אם חל יו"ט של גליות ביום א' וב' והעכו"ם הביא לו בשבת: לבשל ע"י עכו"ם: אם אין לו מעין זה בתוך ביתו והוא צריך לו לכבוד שבת: ה. דבר שאין במינו במחובר ואינו מחוסר צידה: באו מחוץ לתחום: לטלטל: לערב יי"ט ראשון: אפי' לדידן: (מ"ב) אורחים שזימנן במקרה: אפי' אם הובאו מחוץ לשלושה פרסאות: אם יש להחמיר ביי"ט כסכרת המחמירין בס"י שכה"ל לענין שבת להמתין ביום שלאחריו בכדי שיעשו: ו. עיר שרובה א"י: מחצה על מחצה או שידוע שליקט לצורך שניהם: (מ"ב) אם אנו רואין שיע"ז אנו מתירין לקנות מהם הם מרבין להביאו: אם גם בנכרי כפרי שהביא סחורתו לעיר אולין בתר רוב העיר: אם במחצה על מחצה אסור משום דהוא

קיסם או תבן או עצי בשמים: ה. קמטים שעושים הנשים בבתי זרועותיהן:

תקכ. לכבד הבית

א. לכבד הבית כדינו בשבת:

תקכא. דין שלשול פירות ביו"ט ממקום למקום
א. משילין פירות דרך ארובה: ולא ישלשלם בחלונות:
בסולמות: מגג לגג: (מ"ב) בלא הפסד לא: חלון נמוך שוה לגג:
 במדרגות שלנו: **ב. לכסות פירות או כדי יין או לבנים מפני הדלף:** ג. ליתן כלי תחת הדלף:

תקכב. קצת דברים האסורים לטלטל ביו"ט
א. אין הסומא יוצא במקלו: ולא הרועה ותרמילו:
חיגר: (מ"ב) לר"ה או לכרמלית: **ב. רבים צריכים לו:** (מ"ב)
 על כחפיו שלא בכסא: אפי' יכול לילך ברגליו: **ג. מי שנתכווצו גידיו שוקיו:** ד. אין מנהיגין בהמה במקל:

תקכג. דינים הנהגים בבהמות ביו"ט
א. מסירים זבובים: (בה"ל) אם דין זה הוא רק אליבא דר"ע
 דסבר דנפש אפי' של בהמה: **ב. אין מגרדין בהמה במגרדת:**
 (מ"ב) היינו של ברזל: **ג. אין מילדין בהמה:** אבל מסעדין:
 ונופח לו בחוטמו: ונותן לו דד: בהמה שדיחקה ולדה:
 הטמאה: אם אדם מצווה על שביית בהמתו ביו"ט:

תקכד. כמה דברים האסורים ביו"ט
א. אין עולין ע"ג אילן: ולא רוכבין ע"ג בהמה: ולא שטין: ולא מספקין: כו' ודין פדיון הבן כדינו בשבת: **ב. ש"מ לגרש בשבת:**

תקכה. דין הלואה ביו"ט:
א. הלואה יו"ט נתנה ליתבע: **ב. גבאי צדקה גובין כו' בצנעה:**

תקכו. דין מת ביו"ט
א. מת המוטל לקברו: ביו"ט א': וכ"ז בעשיית קבר וארון ותכריכין: (מ"ב) אם חל י"ט ראשון בע"ש וביה"ק רחוק מן העיר יותר ממהלך יום: אם יש קבר שיצטרך לפנותו אחר יו"ט: אם אפשר ליקח תכריכים מוכנים: לטלטלו מן המטה לארץ: לכסותו אחר הקבורה בעפר (בה"ל) לפלא מה שהעתיק המ"א מ"ש היש"ש

המחבר הוא דלא כהג"ה ומתיר אפי' שלא לצורך כלל כדעת רש"י וס"ל דאפי' מדרבנן מותר לסבכתו כדעת הר"ן: צורך מצוה שאינו לצורך היום: להוציא גדול שאינו יכול להלך: דעת הריטב"א דאינו מועיל ע"ח ב"ט לדברים שאין בהם צורך: **ב. לצורך א"י:** לשלוח לו ע"י א"י: **ג. לקח עץ שאינו מיוחד לשפוד וצלה בו בשר:** ולצורך או"נ מותר לטלטל הכל: (מ"ב) אם אפי' לדעת המתירין מוקצה אסור לטלטל השפוד: אם צריך להעמיד שם או"נ וכדומה בשביל שמחת יו"ט: אם מונח מפתח אוכלין בתיבה המיוחדת למעות: (בה"ל) שפוד המיוחד לצלי אם מותר לטלטלו אפי' שלא לצורך גופו ומקומו: אם גם שברי זכויות צריך לטלטלם דוקא מן הצד כשאפשר בכך: אם יש עליו פחות מכזית לשמטו אפי' במקום דליכא למיחש להיזקא: אם יש עליו כזית א"צ לעשות שינוי: **ד. לטלטל סולם של שובך:** של עליה: (מ"ב) סולם של עליה לטלטל ברה"י: להטותו משובך לשובך: סולמות שמיוחדות לתשמיש שבפנים הבית אם מותרים בטלטול: לעלות על סולם של עליה בלא טלטול: הגר"א מצדד דסתם טלטול אינו אסור בסולם של עליה: **ו. בהמה שמתה ביו"ט:** (בה"ל) אם בהמה שלא היתה מסוכנת חמיר משאר מוקצה והוי כנולד: **ז. מתחילין בערימות התבן:** (מ"ב) אם לא הכניסם לאוצר להשתמש בהן לאחר זמן אפי' יפה: אם הוא תבן לח וחזוי רק להיסק גדול: ולמאן דשרי מוקצה מותר בכל גווני: **ח. נוטלים עצים הסמוכים לדפני הסוכה:** חבילות על הסכך: (מ"ב) אם הסמיכן להדיא כדי לעבות את דופני הסוכה: ובחבילות לעבות בהם הסכך: לא בעינן בחבילות שיהא דעתו עליהם מאתמול: אם נפלה הסוכה ביו"ט: (בה"ל) אם מהני תנאי לסוכה בריאה או אפי' לרעועה לא מהני דהוי כנולד: אם בסכך שלא בחבילות לא מהני אפי' אם הניחן בהדיא רק להצניעם: **ט. בית שהוא מלא פירות מוכנים ונפחת:** (מ"ב) מי שיש לו לפתות טמונים בבור ופתחן העכורים: (בה"ל) אם אינו מותר רק אם היה בנין שאינו גמור דהיינו מלבנים סדורות בלא טיט או אפי' בית בריא:

תקיט. צירי דלתות מותר להסיר ולהחזיר לצורך יו"ט
א. מסלקין תריסי חנויות: ומחזירין: יש להם ציר מן הצד: **אין להם ציר כל עיקר:** (מ"ב) כשעומדין החנויות בבית אסור להחזיר: ציר מן הצד להחזיר מקצתו ולסלק: (בה"ל) אם אפשר להשתמש ע"י חלון שבמגדול: לצורך יחיד אסור: אם באמצע לא שייך תקיעה או דלא חיישינן לתקיעה: **ב. כלים שהם מפוצלים:** והוא שלא יתקע (מ"ב) פ"י בחוזה ובגבורה: עכ"ס שהביא כתב חתום: **ג. להתיר ולהפקיע ולחתוך חותמות שבכלים ושברקע ולשבר פותחות:** ד. לקטום קש או

תקכו. דיני עירוב תבשילין

א. י"ט שחל להיות בע"ש: אם הותר הותר לשבת: וע"י עירוב: להניח עירוב זה ספק חשיכה: (מ"ב) לזוהר שיגמר מלאכתו בעוד יום גדול: בשעת הדחק אם נתאחר כישולו עד סמוך לשבת: אם קיבל עליו י"ט באמירת ברכו: קבלת עצמו: אם יחזור לביתו לערב יאחר זמן מנחה: (בה"ל) פלוגתא דרבנן אם בסמוך לחשיכה היכא דלא שייך הואיל יש איסור דאורייתא: צ"ע מה הדין אם הנשים הדליקו נו"ט דאפשר דלא נהגו לקבל בי"ט: ב. עושין אותו כפת ותבשיל: אם לא עשו אלא מתבשיל: (מ"ב) אם א"צ לאפות: אם נזכר קדם חשיכה שלא עשה כפת: אם עשה מפת לחור אם מהני עכ"פ לפת: ג. שיעור תבשיל זה כזית: ויש מצריכין לכתחלה כפת כביצה: (מ"ב) ליקח לחם שלם וחתכת דגים ובשר חשובה משום הידור מצוה: ד. שיהא ראוי ללפת בו את הפת: (מ"ב) במקומות שנוהגין ללפת הפת בדייסא: שאר מיני קטניות: ה. צלי שלוק כבוש מעושן: תפוחים מבושלים: (מ"ב) דוקא אם דרך אותו המקום ללפת בהן את הפת: ו. עדשים שבשולי קדרה: על שמנונית שנדבק בסכין וגררו: (מ"ב) כ"ז דוקא אם אין לו תבשיל אחר (בה"ל) אם מצוה לעשות תבשיל בכון לשם עירוב: ז. מצוה על כל אדם לערב: על כל גדול העיר על כל בני עירו: מי שאפשר לו לערב ורוצה לסמוך על עירובו של גדול העיר: (מ"ב) אם שכח גם ברגל שני: חשב שיכולין לצאת בעירוב של אפי' לכתחלה: הרבה פוסקים חולקים ע"ז ולדידהו יכול כל אדם לסמוך לכתחלה: (בה"ל) אם כבר עירב הגדול לעצמו אם יכול לברך כשמערב על בני העיר: ואם צריך תבשיל אחר או שיכול לזכות להם בתבשיל שכבר עירב: ח. מניח בכלל על כל בני העיר: מי שהוא חוץ לתחום: התנה המניח בהדיא: (מ"ב) אם לא הניח עירוב תחומין: ט. דעת מניח: דעת מי שהניח בשבילו: אם דרך הגדול להניח: הנוסח ולכל הדרים בעיר הזאת אינו מועיל אם אינו מזכה להם ע"י אחר: י. המערב לאחרים צריך לזכות להם ע"י אחר: וכל מי שמזכה ע"י בעירוני שבת: (מ"ב) אשה שמבשלת בפ"ע צריכה עירוב באפי נפשה ומיגו דזכיא לנפשה כו': יא. צריך הזוכה להגביה העירוב מן הקרקע טפח (מ"ב) ה"ה אם היה מונח על איזה דבר: יב. חוזר ונוטל מיד הזוכה ומברך: ואומר בדין כו': לאמרו בלשון לע"ז שמביין: (מ"ב) אם האמירה מעכב: לפרש גם שחיטה: (בה"ל) אם מניח בשליחות והתבשיל של המשלח אם צריך לברך: יג. אינו יכול לבשל מיו"ט ראשון לשבת: (מ"ב) בדיעבד אם עבר ובשל או שגג ובשל: יד. הניח העירוב ע"ד לסמוך עליו כ"ז שיהיה קיים: (מ"ב) אם נזכר קדם י"ט: (בה"ל) משמע מבי' דלדעת

דבמקום שאין מנהג יש להחמיר ולחוש לרבותא דלא שרי ביו"ט ראשון אפי' ע"י עממין אא"כ דאשיתיה או שיהא צריך לשהות דהרי לפי מה שמבואר בס"ב אדרבה דלדידן אסור להמתין עוד יום כדי לקברו ע"י ישראל: ב. מת בי"ט ראשון אסור להלינו: (מ"ב) אם השהו אותו ליום ב' אם מותר לקוברו ע"י ישראל עכ"פ כשאין שם א"י: אם יש להקל בת"ח להשהותו: ג. בשבת וביה"כ: ד. ביו"ט שני: כחול שויה רבנן: אבל באשכנז ובמדינות אלו אין נוהגין כן היכא דאפשר בעממין: הכיפה: אם אין רוצים לקוברו בו ביום: (מ"ב) אם רשאים אחרים וזולת בני החבורה לעסוק בקבורת המת: אם יש ביה"ק אלא שהוא צוה לפני מותו להוליכו לקבורת אבותיו: אינו כחול ממש כמבואר בס"תקמ"ז לענין חוה"מ: אם צריך להמתין הרבה שעות עד שיבואו עכו"ם: לטהרו בסדין כדרכו: ללותו חוץ לתחום: לכסות בעפר עד שנעשה תל ואפי' במדינות אלו: טלטול לצורך החיים כשאין רוצים לקברו: ואף לצורך המת מחמירים ע"י ככר ותינוק: ה. החופר קבר למת בי"ט מותר לו ליטול שכר: (מ"ב) לאחר יו"ט: אם אין החופר רוצה לחפור אא"כ יקצצו עמו דמים או יתנו לו כסף מזומן בי"ט: ו. ללות המת: להחזיר כלי הקבורה: (מ"ב) בי"ט שני אפי' חוץ לג' פרסאות: אם יש במקום הקבורה מושב יהודים ויכולים שם לאכול ולישב: אם יכול לקצר דרכו: (בה"ל) במקומות שביה"ק רחוק מאד עד שאין שום אדם מלוה עד ביה"ק בשום פעם רק יש אנשים מחברא קדישא ובאים על שכרם אם התירו בדידהו לחזור: אם גבי האכלים שייך דמינע: ז. המלוים את המת אסורים לרכוב: אבל הקוברים אם א"א: (מ"ב) ה"ה לילך בספינה: לא ירכבו בעיר: (בה"ל) אם אינו מותר לרכוב רק בטורח גדול או אפי' טורח קצת: ח. אם נודע לבני עיר אחת שישאל מת רחוק משם ד' או ה' ימים: להביא מת מחוץ לתחום העיר לקברו בקבורת ישראל: (מ"ב) אם מונח שם בבית: (בה"ל) הריב"ש חולק אדינא דהג"ה להביא מחוץ לתחום: ט. תינוק שמת בתוך שלשים יום אם גמרו שערו וצפרניו: (מ"ב) יש חולקין בזה דמסתמא נפל הוא: ע"י עכו"ם אפי' לא גמרו: י. נפלים שנהגו להסיר ערלתן: (מ"ב) אנפלים שמחזקין לענין קבורה בחזקת בני קיימא קאי: ולפ"ז מ"ש בהג"ה ואסור לקברו אינם מדוקדקין כ"כ וי"ל דדעת רמ"א שמוטב להניח קבורתו עד אחר י"ט כדי שיסיר ערלתו: תינוק שלא מלו אותו מחמת חולי וכה"ג ומת לאחר שלשים מסירין גם ערלתו: ויש מן האחרונים דס"ל בקבורת נפלים נמי מצוה: יא. אין קורעין: יב. כשמת בליל י"ט שני משכימין: כשמת ביום קוברין אותו אחר האכילה (מ"ב) וביו"ט ראשון שהוא ע"י עממין אפי' מת בלילה ולדידן י"ט ראשון ושני שוין: אם הכל מוכן ואפשר לקוברו קדם אכילה:

כמה קדירות שלא לצורך י"ט: (בה"ל) מיהו ראוי לקונסו: כד. אם הערים אסור לאכילה (מ"ב) עד מו"ש

תקכח. דיני עירובי חצרות בי"ט

א. י"ט א"צ ע"ח ושיתופי מבואות: אבל ע"ח צריך: (מ"ב) כשמערב בשביל שבתות השנה יכול גם י"ט: ב. י"ט שחל להיות בע"ש אין מערבין: אם נזכר ביום הראשון: (מ"ב) הניח ע"ח מעי"ט לשם י"ט ועדיין העירוב קיים: בדיעבד כשעירב ע"ח ביום ראשון בתנאי:

תקכט. דיני שמחת י"ט

א. מצות י"ט לחלקו: ואל יצמצם: לכבדו ולענגו: לאכול ממנחה ולמעלה: אם עי"ט שבת: לבצוע על שתי ככרות: לקבוע כל סעודה על היין: בגדי י"ט יהיו יותר טובים משל שבת: מאחרין לבא לבהכ"נ וממהרין לצאת: (מ"ב) לכבדו ברחיצה בחמין: להשתדל בעצמו להכין: לקבוע על היין גם באמצע סעודה: לאכול בשר: לאכול בי"ט תבשיל אחד יותר בשחרית: (בה"ל) לנהל הוצאות ביתו בחשבון כפי ערך הרוחתו: שלא יהא דיבורך כדיבורך של חול: אם גם בי"ט ראשון יש למנוע לאכול ממנחה ולמעלה ב. חייב אדם להיות שמח וטוב לב: וכל הנלוים אליו: כיצד משמחין: להאכיל לגר ליתום ולא למנה: תענית בי"ט: (מ"ב) חוה"מ לענין שמחה: יש להקל יותר מבשבת לענין ת"ח: (בה"ל) חובת השמחה להאנשים: אם אין ידו משגת יקנה להם לכה"פ מנעלים חדשים: ג. לא ימשוך בבשר וביין ובשחוק וקלות ראש: ד. חייבים ב"ד להעמיד שוטרים ברגלים: יהיו כולם קדושים:

המחמירין טוב לכתחלה לעשות התבשיל בעי"ט גופא ולא מקדם אף שינוחו עי"ט לשם עירוב: אם די בכזית אחד או צריך כזית לכל י"ט: טו. נאכל העירוב או שאבד: (מ"ב) חל יר"ט ביום ה' ויום ו' ונזכר בראשון שאבד הפת: טז. לאחר שהכין צרכי שבת יכול לאכול: (מ"ב) לכתחלה להניחו לחם משנה ובמנחה יבצע עליו: יז. התחיל בעיסתו ונאכל העירוב: (מ"ב) חתך ראשי הפתות: (בה"ל) יש מקילין שאם התחיל עושה כל צרכיו: יח. נאכל העירוב או אבד מה שנעשה בהיתר יכול להניחו לשבת: (מ"ב) אינו יכול להשאיר לשבת מה שבשל לי"ט אחר שנאבד העירוב ולבשל אחרים: יט. מי שלא עירב להדליק נר של שבת: (מ"ב) נר אחד מותר בכל אופן: יקנה לאחרים והם ידליקו לו: כ. מי שלא עירב לבשל לאחרים: אחרים לבשל לו: אם אין שם אחרים שעירבו: אם הניח עירוב ולא הזכיר המלאכות בהדיא אלא אמר בדין יהא כו': מי שמתענה בי"ט אסור לבשל לאחרים אפי' לצורך בו ביום: (מ"ב) אשתו וב"ב: להקנות בקנין סודר אסור: יש אחרים ואינו רוצה להקנותם: יש חלקין וס"ל דהאמירה אינו מעכב: אם אמר בהדין ולא בירך: אם מתענה ואיקלע בי"ט בסמוך לשבת אסור לבשל לעצמו: והאחרונים מפפקין על עיקר דינו של רמ"א: (בה"ל) משרתו העברית אם נטפלין לו: כא. אם נזכר שלא עירב קדם סעודת שחרית: לילך מבע"י בנר דלוק לחפש: לבשל כמה קדירות: (מ"ב) בכל קדירה מין חלוק: אם אירע שלא אכל כלל ממין אחד: כב. אם נזכר בי"ט ראשון שלא עירב: בי"ט של ר"ה: בי"ט של גלויות: וי"א דאי לית ליה מידי דבשיל מאתמול לא למהני תנאי: (מ"ב) אם מכרך כשמערב בתנאי: כג. אם עבר במזיד או בשוגג ובישיל

כתב החזו"א: (קונטרס השיעורין אות טו) כל מה שכתבנו אינו אלא להחמיר, אבל במקום ששיעור רבותינו האחרונים הוא לקולא בדאורייתא, ראוי להיות מיראי הוראה ולהחמיר.

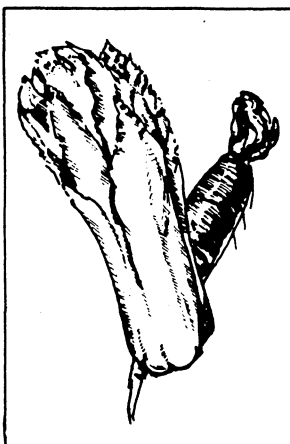
משנה ברורה חלק ה'

לשיטת ר"ח נאה	לשיטת החזו"א	הנושא
4 מינוט	2-4 מינוט	אכילת פרס
57.6 ס"מ"ק	100 ס"מ"ק	כביצה
24 ס"מ	28.8 ס"מ	3 טפחים
2 ס"מ	2.4 ס"מ	כדי נטילה
80 ס"מ	96 ס"מ	י' טפחים
1×1×0.48 מ'	1.2×1.2×0.576 מ'	תנור גדול
1/192 מדינר כסף	1/192 מדינר כסף	פרוטה
8.29 ליטר	14.4 ליטר	סאה (נפח)
4.25 גרם כסף	4.25 גרם זהב	דינר כסף
8.5 גרם זהב	8.5 גרם זהב	דינר זהב
2489 ס"מ"ק	4320 ס"מ"ק	מ"ג ביצים וחומש ביצה
1.66 ק"ג	2.25 ק"ג	שיעור חלה במשקל להפריש בברכה
1.25 ק"ג	1.2 ק"ג ומשהוא	שיעור להחמיר להפריש בלא ברכה
2489 ס"מ"ק	4320 ס"מ"ק	עשרון
24 מינוט	24 מינוט	שיעור מיל לענין מליחה
18 מינוט	18 מינוט	שיעור מיל לענין חמץ
2 ס"מ	2.4 ס"מ	רוחב אצבע
8 ס"מ	9.6 ס"מ	טפח
3.205	— — — — —	דרהם (מצרית)
54 ס"מ"ק	90 — 100 ס"מ"ק	שני זיתים בדאורייתא
34.6 ס"מ"ק	60 ס"מ"ק	שני זיתים בדרכנן
86 ס"מ"ק	150 ס"מ"ק	רביעית
13.5 — 15 גרם	25 — 27 גרם	כוית במצה (לפי הנפח)
27 ס"מ"ק	45 — 50 ס"מ"ק	כוית במרור
17.3 ס"מ"ק	33 ס"מ"ק	כוית מרור בדיעבד
230.4 ס"מ"ק	400 ס"מ"ק	אכילת פרס דאורייתא (במשקל)
172.8 ס"מ"ק	300 ס"מ"ק	אכילת פרס דרבנן (במשקל)
48 ס"מ	57.6 ס"מ	ו' טפחים
33.94 מ'	40.73 מ'	שבעים אמה ושריים
1.12 מ'	1.34 מ'	י"ד טפחים
56 ס"מ	67.2 ס"מ	ז' טפחים
24 מ'	28.8 מ'	ג' אמה
354 גרם	354 גרם	ליטרא (לשיטת רש"י)
177 גרם	177 גרם	חצי ליטרא (לשיטת רש"י)
960 מ'	1152 מ'	אלפים אמה
926.08 מ'	1.111.3 מ'	משבעים אמה ושריים עד אלפים אמה
12.67 ק"ג	12.67 ק"ג	משא ד' קבין (לפי שיטת הירושלמי)
15.83 ק"ג	15.83 ק"ג	משא ה' קבין (כנ"ל)
1.92 מ'	2.304 מ'	ד' אמות
7.68 מ'	9.216 מ'	רוחב ר"ה
11.520 ק"מ	13.824 ק"מ	ג' פרסאות

ENDIVE
Intibus

אֵנְדִיב

CHICORY
Cichorium

עֵלֶשׁ (חֲרִיטִי)

LETTUCE (ROMAINE)
Lactuca

חֲרִית
חֶסֶה

SNAKE ROOT
Sonchus oleraceus

חֲרִיבֵנָה

HORSE-RADISH
Cochlearia

חֲמִצָּה (חֲרִיטִי)

CHICORY
Cichorium pumilum

עֵלֶשׁ מִצֹּר

CELERY
Apium graveolens var.
Rapaceum

כֶּרֶס (סִרִּי)

לֶעֶנָה

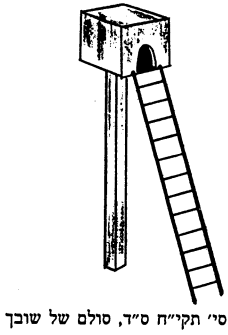

מֶרְרֹנָה

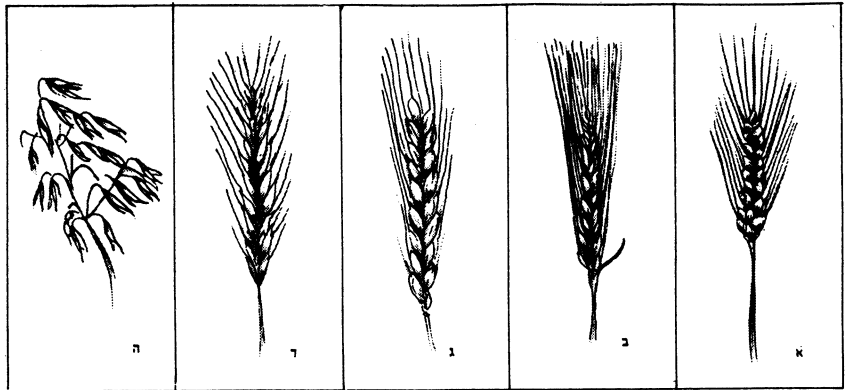
מֶרְרֹנָה הַיִּצְחָק

הוֹעֵק מִסִּידֵּר מִנְחַת יִרְשָׁלָיִם
כָּל הַזֵּדִיּוֹת שְׂמֹרוֹת לֵהֲרֹג יְדֻרָּקָם

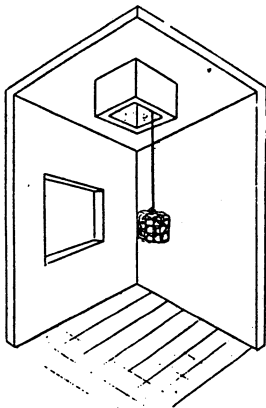
סי' תנ"ג ס"א, דברים שיוצאים חובת מצה

סי' תקי"ח ס"ד, סולם של שובך

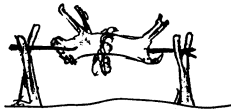
OAT שובלת שועל RYE שיפון SPELT כוסמין BARLEY שעורה WHEAT חטה

סי' תקכ"א ס"א, משילין פירות דרך ארובה

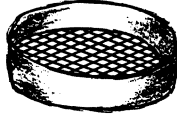
נפה

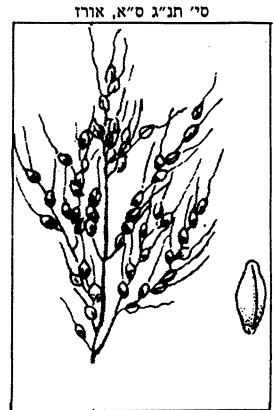
סי' תע"ז שה צלוי כולו כאחד

סי' תקי"ב ס"ב,

וכברה

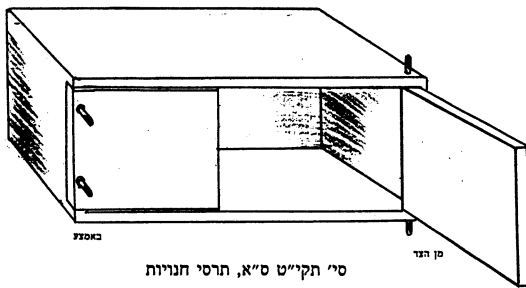
סי' תצי"ז ס"ט, קן של יונים

סי' תנ"ג ס"א, אורז

RICE
Oryza Sativa

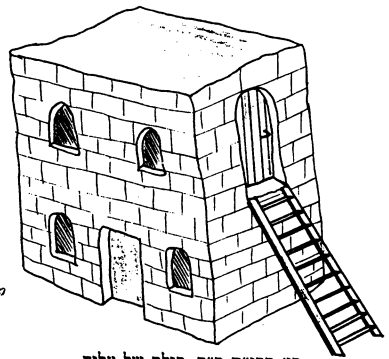
אָרִיז

סי' תקי"ט ס"א, תרסי חנויות

סי' תקי"ט ס"ב, מנורה של חוליות

סי' תקי"ח ס"ד, סולם של עליה

מפתח השלחן השלם

על שולחן ערוך אורח חיים

למצוא כל הדינים המובאים בשו"ע או"ח
שכתבו מרן הבית יוסף ורבינו הרמ"א
ובפירוש המשנה ברורה

נערך ע"י

משה שמואל אייזנבאך

פעיה"ק ירושלים ת"ו

שנת תשמ"ז

מבוא

א. בספר זה תמצא בע"ה כל הלכה המובאה בשו"ע אורח חיים, בב"י או ברמ"א, או במשנה ברורה, לפי סדר א – ב ולפי הענינים בא – ב פנימי וכפול, והרי מספר דוגמאות:
אם תחפש הלכה מענין חלון בית הכנסת, עליך לחפש בית הכנסת ושם תמצאהו באות ח, חלון.
וכשתחפש הלכה על סחורה בחול המועד, עליך לחפש חול המועד ושם תמצאהו באות ס, סחורה.
וכשתחפש הלכה על נגיעה באילן בשבת, עליך לחפש שבת בא – ב שבעניני שבת, באות א, אילן ועשבים ושם תמצאהו באות נ, נגיעה.
וכשתחפש הלכה על טלטול שופר בשבת, עליך לחפש שבת באות מ מוקצה בשבת ושם תמצאהו באות ש. שופר.

ב. כפי שנזכר בשער הספר, האות המודגש ביאורו למקור במחבר, רמ"א, ואילו האות הדק ביאורו למקור במשנה ברורה. אולם יש לציין כי ברוב הפעמים גם כשמציין מקורו במחבר או רמ"א, הרי גם במשנה ברורה מבואר יותר הלכה זו.

ג. הלכה שתוכנה מענין מסויים, תמצא באותו ענין אף שנזכר במקום אחר בשו"ע. כגון הלכה מסויימת מדיני יום טוב הנזכר בשו"ע רק בהלכות שבת, מצויין במפתח זה רק בהלכות יום טוב ולא בשבת.
או הלכה מסויימת מעניני קריאת שמע ונזכרת בשו"ע בהלכות עירובין – נזכר במפתח זה בהלכות קריאת שמע ולא בהלכות עירובין.
הלכות מסויימות אשר אפשר להתספק באיזה אות לחפש, נזכר במפתח בשני המקומות. כגון סמיכת גאולה לתפלה בהלכות קריאת שמע, נזכר באות ג, וגם באות ס, וכגון פירוק משא מבהמה בשבת נזכר באות מ, וגם באות פ.
אנו תקוה כי כללים אלו יקלו על הקורא להשתמש במפתח ובעה"י יהי' לתועלת הרבים. ואנו מודים מראש לכל מי שיודיענו על תיקון מסויים בעבודה קדושה זו.

הוראות לשימוש במפתח:

ההלכות מובאות עפ"י סדר א—ב של הלכות, היינו הלכות השכמת אדם בבקר תמצא באות ה, הלכות פסח תמצא באות פ, הלכות שבת באות ש, וכן כלם

ליד כל הלכה מצויין הסימן בשו"ע והסעיף בו מוזכר ההלכה, הציון הוא לסעיף הראשון בו תחילת הענין אף שלרוב פעמים נמשך הענין בכמה סעיפים אח"ז.

ההלכות הנדפסות באותיות מודגשות, — הכוונה שהמקור הוא מהמחבר או הרמ"א באותו סימן וסעיף שצויין. ואילו הנדפסות באותיות דקות — הכוונה שהמקור הוא במשנה ברורה באותו סימן וסעיף שצויין.

פרטים נוספים והדרכה לשימוש במפתח, ראה נא במבוא לספר

חודש ניסן

אב - תענית עבור		דעתו לחזור למקומו -		כבוס בגדים בע"פ אחר	
בכור קטן		התנהגות במנהג		חצות	
אבל - סעודה הבראה		דרשה בשבת הגדול		תסח ב	
בע"פ		הגדה - שבת הגדול		תסח ב	
אורח - השתתפות		ההולך ממקום למקום		תסח ג	
בקמחא דפסחא		עשיית מלאכה		תסח ג	
איסור עשיית מלאכה		קודם חצות		תסח א	
בערב פסח - הטעם		הלכות חג - לימוד		תסח א	
איסטניס - תענית		הלכות יו"ט - שאלה		תע ג	
בע"פ		קודם החג		תע ג	
איסטניס - תענית		הלכות פסח - שאלה		תפס י	
בע"פ שחל בשבת		הספד - חודש ניסן		תע א	
אכילת חדש - איסור		הפסק ממלאכה - אם		תע ב	
אכילת פת בע"פ		באים בני המקום		תכט ב	
משעה עשירית		הפסקת מלאכה -		תכט ב	
אם של בכור שהתחילה		בע"פ חצות		תע א	
להתענית - התרת נדר		הקזת דם בעיו"ט		תע א	
אסרו חג		הקזת דם בעיו"ט -		תע ב	
אסרו חג - תענית		האיסור		תע ב	
בכור כהן או לוי -		השכמה - ערב פסח		תע א	
תענית		התחלת מלאכה		תע א	
בכור שהתענית קשה לו		בארבעה עשר		תע א	
בכור קטן - תענית		חדש - איסור אכילה		תע ב	
אביו ואמו		חוץ לתחום - שנוי		תע ב	
בכור קטן פחות מלי		ממנהג המקום		תע א	
יום - תענית עבורו		חזרת - אכילה בע"פ		תע א	
בכורה נקבה - תענית		חטים - יחוד לפסח		תע א	
בכורים - תענית ערב		חטים לעניים		תכט ב	
פסח		חתן - תענית חודש		תע א	
בכורים - אמירת עננו		ניסן		תסס א	
בשר - יחוד לפסח		יה"ר שאחר קרה"ת		תע א	
בשר ודגים וביצים -		יום טוב ראשון -		תע א	
אכילה בערב פסח		אכילה מן המנחה		תע א	
דבר האסור - שנוי		ולמעלה		תסח ד	
ממנהג המקום		יום פורים - לימוד		תסח ד	
דורש ברבים		הלכות פסח		מט א	
- פסוקים בעל פה		יין - שתייה בע"פ		מט א	
דעתו להשתקע במקום		משעה עשירית		תסח ד	
חדש - התנהגות					
במנהג					

ערב פסח - מזמור לתודה	תכט ב	אכילה בע"פ משעה עשירית	ביעור חמץ	תמד ב
ערב פסח קודם חצות - עשיית מלאכה	תסח ג	פרשת הנשיאים - אמירה	שבת ערב פסח - סעודה שלישית	רצא ה
ערב פסח שחל בשבת השכמה לתפלה ע"פ שחל בשבת - סעודה שלישית	תמד א	צדוק הדין - אמירה צדקתך - אמירה	שכר - הבדלה מוצאי פסח	רצו ב
ערב פסח שחל בשבת - סעודות שבת	תמד א	בשבת חודש ניסן צפרניים - נטילה ערב פסח אחר חצות	שלושה אומנות שאפשר להתחיל בע"פ	תסח ה
ערב פסח שחל בשבת - תענית בכורות	תע ב	קטן - אכילה מצה בע"פ	החג - הלכות פסח	תכט א
ע"פ בערב שבת - זמן תענית בכורות	תע ב	קמח למצות - לעניים קנייולאך - אכילה	שתיית הרבה יין בערב פסח	תעא א
ערב ר"ח אייר - תענית	תכט ב	ברעב פסח	תושב העיר - ביאור תיקון כלים ליום טוב	תכט א
עשיית באנקעס בעיו"ט עשיית מלאכה - ערב פסח	תסח י	רחיצה וגילוח בערב יום טוב	- ערב פסח תיקון נעליים בע"פ	תסח ה
עשיית מלאכה - ע"פ קודם חצות	תסח ג	שאלה - בהלכות פסח שבת הגדול	תלמיד חכם - נתינת קמח לעניים	תכט א
פועל שאין לו מה לאכול - עשיית מלאכה בע"פ פירות וירקות -	תסח ב	שבת הגדול - דרשה שבת הגדול - אמירת הגדה	תספורת עיי עכו"ם - ערב פסח אחר חצות	תסח ב
		שבת ערב פסח - זמן	תענית - בחודש ניסן תענית בכורות - ע"פ תענית חלוס - חודש ניסן	תכט ב

בדיקת וביעור חמץ

אבוקה - לבדיקה אוז - ששפשפו במורסן	תלג ב	איסור הנאה - חמץ איסור חמץ - תפיסת דמים	חלב חטה	תמב ג
אופן ביעור חמץ	תסה ג	איסור תערובת חמץ	בדיקה לאחר הזמן	תלג ב
אופן האכלה לבהמה אוצר - לבדיקה	תסו ב	אכילה - קודם בדיקה	בדיקה לאחר הפסח	תלה א
אוצר חטים - מכירה לעכו"ם	תלו א	אכילת חמץ - השיעור	בדיקת חמץ - הזמן	תלא א
אור החמה - לבדיקה	תלו א	אכסדרה - לבדיקה	בדוק	תלג א
אור הלבנה - לבדיקה	תלג א	אפטרופוס של יתומים - ביטול חמץ	בדיקת חמץ - הטעם	תלא א
אור הנר - לבדיקה	תלג א	אשה - ביטול חמץ	בדיקת חמץ - ביום י"ד	תלג א
אין שליחות לעכו"ם אינו ראוי לאכילה - חמץ	תנו ו	של בעלה אשה - נאמנות לבדיקה	בדיקת חמץ - כמה בתים	תלב ב
אינם ראויים לאכילה - תערובת חמץ	תמב א	באר מים שנמאו בה גרעיני תבואה	בדיקת חמץ - ליל י"ג	תלג א
איסור הבלוע - שיעור איסורו	תנא יט	בגדים - בדיקת הכיסים	בדיקת חמץ - ע"י שליח	תלב א
איסור הנאה - הזמן	תמג א	בגדים המכובסים עם	בדיקת חמץ ותפלת ערבית - דין קדימה	תלא ב
			בדיקת תרנגולת לפני החבוב	תסז טז

בהמה — מאכל חמץ	תמח ז	בצק בסדקי עריבה	תמב ז	וקיום בפסח	תסז א
בהמה — מסירה לעכו"ם	תמח ז	בקבוקי זכוכית — הכשרם	תנא כו	דגן שנפל עליו מים בפסח — מכירה לעכו"ם	תסז ב
בהמה וחיה — מאכל חמץ	תמג א	ברכה — ביעור חמץ בחג	תמו א	דגן שטבע בנהר — ביטול ברוב	תסז ב
בהמת עכו"ם טעונה חמץ — פריקה בפסח	תנ ו	ברכה אחת — לבדיקת כמה בתים	תלב ב	דגן שטבע בנהר ולא נתבקע	תסז ב
בור שנפל לתוכו חמץ	תלח ב	ברכת בדיקה — הנוסח ברכת בדיקת חמץ	תלב א	דגן שהיה מונח בעליה — וספק נתלחלו	תסז ב
ביטול חמץ — בינו לבין עצמו	תלד ב	בתי כנסיות — בדיקת חמץ	תלג י	דיבור בשעת בדיקה	תלב א
ביטול חמץ — של חבריו	תלד ד	בתי כנסיות — ביטול חמץ	תלג י	דיו מבושל בשיכר — כתיבה	תמב י
ביטול חמץ — בלילה ביטול חמץ — בלשון שמבין	תלד ב	גבינה — שהעמיד משכר	תמב ה	דין קדימה — בדיקת חמץ ותפלת ערבית	תלא ב
ביטול חמץ — עכו"ם ביטול חמץ — שבת ערב פסח	תמ א	גג — בדיקת חמץ גידולי דגן — איסורם	תלג ה	דלף שיוורד על קמח — אינו מחמיץ	תסז ו
ביטול בששים — תערובת חמץ	תמד ו	גירור כתלים וכסאות גל אבנים — בדיקה תחתיו	תמג ג	דם, חלב, וזיעת אדם — אינם מחמיצים	תסז ה
ביעור חמץ — האופן ביעור חמץ — ערב פסח שחל בשבת	תמב א	גרעיני חטים שלא נתרככו שנמצא בתבשיל	תמב ו	דמי חמץ — הנאה	תמג ג
ביעור חמץ — של חבריו	תמג ב	דבק חמץ	תלג ח	הבהוב עופות בקשים הגעלת שולחנות — אינן בן יומן	תסה ג
ביעור חמץ וקבורת המת — דין קדימה בישול — לשבת ערב פסח	תמא א	דבר המעמיד — איסור תערובת	תמב ג	הודעה לחבירו — מכירת דגן מחומץ קודם הפסח	תנב ב
בישול גרויפ"ן — עבור אנשי חיילות	תמד ג	דבר המעמיד — חמץ אחר הפסח	תמב ה	הולך לדבר מצוה — ערב פסח	תסז א
בית — השכרה לעכו"ם בית — בחזקת בדוק בית — ספק בדוק בית — דרכי הקנין בית בדוק — נמצא חמץ	תנז ג	דבר שנתערב בו חמץ — אכילה וקיום דברים המחמיצים	תמב ה	הושענות — שריפה עם החמץ	תמד ז
בית שאור ובית חרושת	תנז ג	דברים שצריכים לדקדק בהגעלה אחר שעה חמישית	תמב ה	החמץ	תמא א
בל יראה ובל ימצא הזמן	תמג א	דברים כבושים (חמוצים) — אכילה דברים שנמלחו קודם הפסח — אכילה	תמב ד	הכשר התנור ביום טוב	תסא א
בל יראה ובל ימצא — השיעור	תמב א	דבש — ללוש בו עיסה דבש של אינו יהודי	תסז ה	הלואה מעכו"ם — למשכון חמץ	תמא א
בל יראה ובל ימצא — תחלת הלאו	תמג א	דגים מלוחים שרויים בציר	תסז ח	הלואות ככרות — חשש סאה בסאה	תמא א
בל יראה ובל ימצא — תערובת חמץ בני בית — שלוחים לבדיקה	תמב א	דגן מחובר שירדו עליהם גשמים	תמז ה	סאה בלילה — בדיקת כמה בתים	תנא א
	תלב ב	דגן שנפל עליו מים — איסור אכילה	תסז ב	הנאה — מחמץ של עכו"ם	תלב ב
				הנאה — מחמץ שרוף	תמג א
				הנאה — מכלי חמץ	תמא ב
				הפסק — בשעת בדיקה	תנז ז
				הפסק מלימוד — לבדיקת חמץ	תלב א
				הפסק מפה — לבשר וחלב	תלא ב
				הפסק מפה — לחמץ	תמג ג
				הצנעת חמץ — אחר עכו"ם	תמג ג

הבדיקה	תלד א	בפסח	תסז יא	למקום העופות	תלג ו; תמה ג
הרקדת קמח שנפלו עליהם מים	תסו ד	חטה שנמצאת בתוך ציר	תסז יד	חמץ - מכירה לעכו"ם	תמה ג
השכמה - בדיקת חמץ ביום י"ד	תלג א	חטה שנמצאת בשומן רותח	תסכ"ו	חמץ - נוקשה	תלט ג
השכרת בית לעכו"ם	תנ ה	חטה שנמצא בתבשיל	תמז ג	חמץ שנמצא בבור -	תמז יב
השכרת תנור לעכו"ם	תנ ה	חטה או לחם שנמצא במים צוננים	תסז יב	חמץ - שנתעפש	תמב ט
התחלת מלאכה - קודם בדיקה	תלא ב	חטה מבוקעת שנמצאה בתרנגולת	תסז יד	חמץ - שנתערב אחר	תמב ט
זיזים הבולטים - חיוב בדיקה	תלג ד	חטה או שעורה שנמצאו בזפק	תסז טז	הפסח	תמז יא
זיעה הבא מחום הבל מים חמים	תחז ג	חטים - הולכה בשעת גשמים	תסז ד	חמץ - פקדון אצל עכו"ם	תמה ב
זיעה הבא ממתכות או מזוככית - להחמיץ זיעת אדם עם מים - להחמיץ	תסו ג	הנאה אחר הפסח חטים הנמצאים בגללי בהמה	תלו א	חמץ - קנייה עבור עכו"ם	תמז ד
זיעת החומה והקירות - שהרטיבו קמח זוככית בחלון - בדיקה כנגדו זמן בדיקת חמץ	תסו ה	חטים שנמצאו בהם מבוקעות	תסו ה	חמץ שלאחר הבדיקה	תנ ו
חזר וניעור - תערובת חמץ	תסו ג	חטים מבוקעות בבורות	תסז ו	- הנחה	תלד א
חולה בבטנו - שעורים חלולים לשים על בטנו חולה שיש בו סכנה - אכילת חמץ חומץ יין - השתמשות חור שבין ישראל לעכו"ם - בדיקה חור שבינו לחבירו - בדיקת חמץ חורין וסדקין - חיוב בדיקה חטה שנתערב בדבש או ביין חטה שנמצאת במי דבש (מעו"ד) חטה שנמצאת שרויה במים חטה שנמצאת במצה - ערב פסח חטה שנמצאת במצה בפסח חטה שנמצאת בעיסה	תלג א	חטים שנמצאו במלח חטים לעושים - נתינה ע"ג מכה חטים לעושים של עכו"ם - נתינה ע"ג מכה חטים מחומצים - באוצר חטים שבאו בספינה - שיש בתוכה מים חטים שבאוצר - הנאה אחר הפסח חטים או שעורים - נתינה לתרנגולים חיוב תשלום - שומר על חמץ שלא מכרו לעכו"ם חילופי חמץ - הנאה חלון - בדיקה לאורה חלונות - הדבקה בחמץ חליטת תבואה חליפי חליפין - חמץ חמה - בדיקה לאורה חמור - השכרה לעכו"ם חמץ - בבית בדוק חמץ - השלכה	תסז ז	חמץ בבית ישראל	תסז ז

שנתגלגל לחצר ישראל

— טלטול
 חמץ בערב פסח
 חמץ ערב פסח
 — נתינה לעכו"ם
 חמץ שרוף — הנאה
 חמץ משש שעות
 ולמעלה
 חמץ על התקרה
 חנות — של ישראל
 ועכו"ם
 חצר — חיוב בדיקה
 חרדל — אכילה בפסח
 חרדל — נתינת קמח
 לתוכה
 חרדל שנפל לתבשיל
 בפסח
 טבא"ק — הרחה
 בפסח
 טבא"ק — עשייה ביין
 נסך
 טלטול חמץ — בחג
 טעימה — קודם בדיקה
 יבש ביבש — תערובת
 חמץ
 יוצא מבתו — חיוב
 בדיקה
 יוצא מבית עכו"ם
 — חיוב בדיקה
 יורה (דוד) שהגעילו בו
 — הגעלה
 יורשים — חיוב בדיקה
 יחוד מקום — לחמץ
 עכו"ם
 יין שניתן בו חרדל
 יין שרף — איסורו
 יי"ש — מחמשת מיני
 דגן
 יתום קטן — חמצו
 לאחר הפסח
 יתום קטן שיש לו
 חמץ
 כאן נמצא כאן היה —
 בחטה שנמצאת במצה
 כבוש כמבושל
 כבוש כמבושל —
 איסור

כתול שנפל — חיוב

תמו ג בדיקה
 תמג א כזית חמץ על התקרה
 כיבוד חדרים — קודם
 בדיקה
 כיסי בגדים — חיוב
 בדיקה
 כירה — אופן הכשרו
 כל חמירא — אמירה
 כל חמירא — הנוסח
 כל ישראל ערבים זה
 בזה
 כל דפריש מרובא
 פריש
 כל קבוע כמחצה על
 מחצה דמי
 כלי — צירוף לכזית
 כלי שלקח לבדיקה —
 שריפה
 כלי בישול — השכרה
 לעכו"ם
 כלי בן יומו — הגעלה
 כלי בצק — נקוי
 כלי בשר וחלב —
 הגעלה ביחד
 כלי גדול — אופן
 הגעלה
 כלי זכוכית של חמץ
 כלי חמץ — להחם
 בהם חמין
 כלי חמץ — ערב פסח
 שחל בשבת
 כלי חרס ישנים —
 השתמשות בהם
 כלי חרס המצופין —
 דינם
 כלי עץ המצופים —
 השתמשות
 כלי פארצילין
 — הגעלה
 כלי שנשמש בחמץ
 צונן
 כלי שפיו צר —
 הגעלה
 כלי שלא שטף אחר
 הגעלה
 כלי שתיה — הכשרם
 כלי שתיה —
 השתמשות
 כלים — של קמח ופת

כלים הרבה — הגעלה

תלג ח ביחד
 תלח ב כלים חמוצים
 תלג יא — מכירה לעכו"ם
 תלג יא כלים שנעשו כבוש
 כלים שנתבשל בהם
 תלג יא חמץ
 תסא א כלים שנתבשל בהם
 תלד ב תבשיל שנמצא שעורים
 תלד ג כלים צבועים —
 השתמשות בהם
 תמג ב כרוב כבוש שנמצא בה
 חטה
 תלט א כרכום — אכילה
 תלט א בפסח
 תלט א כתיבה בדיו
 תמב ז כתלים — גירור
 תמג ג לבנה — בדיקה לאורה
 לול של תרנגולים —
 בדיקה
 תנ ז ליל י"ג — בדיקת חמץ
 תנב ב לילה — ביטול חמץ
 תמב יא לימוד — קודם
 הבדיקה
 תנב ב לעיסת חטים
 תנב ו לתיתא — ביאורו
 תנא כו לתיתא — חטים
 ושעורים
 תנ ז מאכל אדם — חמץ
 תמב ד מוצא חמץ ביו"ט שני
 תמו ב מוצא חמץ בפסח
 תמו א מורסן — נתינה על
 הגוף
 תסה ב מורסן — שרייה
 תסה א מחיצה — לחמץ עכו"ם
 תמב ב מי הגעלה — שתייה
 בפסח
 תסז יג מי הגעלה שנתערבו
 בפסח
 תסז יג מי מרה — לעשיית
 עיסה לרפואה
 תסו ה מי פירות יבשים —
 שתייה בפסח
 תסז ח מי רגלים של בעלי
 חיים — להחמץ
 תסו ה מים שיש בהם דגים
 — זריקת חמץ בערב
 תמה א פסח

תסז יג	בפסח	משכון – חמץ ישראל	תסז ד	מים שנפלו על קמח
תמז ז	סכין חמץ – שחתכו בו	משכון חמץ אצל עכו"ם	תסז ד	מים שנפלו על שק קמח מלמעלה
תלט א	ספק חמץ – שהוכנס בבית בדוק	משכיר בית – חיוב בדיקה	תסז טו	מים שהיו בהם שיכר – שהדיחו בהם בשר
תמו ז	ספק חמץ – שנמצא סרסור בחמץ – בין עכו"ם לעכו"ם	משקה מע"ד – עשייה מדבש	תסז יב	מים שמלגו תרנגולת – שנמצא בהם חטה מין בשאינו מינו
תנו ו	עבד עכו"ם – אכילת חמץ	משקים אחרים – הגעלה בהם מתנה לעכו"ם – חמץ	תמב א	– ביטול מין במינו – ביטול מכירה לעכו"ם – שאר איסורים
תלב א	עובר לעשייה – ברכת בדיקה	נאמנות לבדיקה – קטן	תסז א	מכירת דגן לעכו"ם לפני הפסח
תמג ג	עכו"ם – אכילת חמץ בבית ישראל	נגיעה – ככר חמץ במצה	תמג א	מכירת חמץ – הזמן מכירת חמץ – של חברו
תמא א	עכו"ם – מכירת חמץ עכו"ם – נאמנות על תבואה לתותה	נוצה – לכיבוד בשעת בדיקה	תמג ב	מכירת חמץ לעכו"ם
תמז ג	עכו"ם – שנכנס בחמצו	נותן טעם לפגם – חמץ	תמג א; תמז ג	מלאכה – קודם בדיקת חמץ
תסז טז	עכו"ם – עשיית ענייני הפסח	נותן טעם לפגם – בערב פסח	תמג ב	מלח – בירור מחטים מלח שחופרים מן הקרקע
תנא א	עכו"ם שהחזיר חמץ לישראל אחר הפסח	נותן טעם לפגם – בתוך הפסח	תסב ז	מליח הרי הוא כרותח מסירה לעכו"ם
תלח א	עכו"ם שהכניס חמץ לבית	טעם דהתירא נטילת ידים – קודם בדיקה	תסז יד	– בהמה מסירת חמץ לעכו"ם
תמא א	עכו"ם שנכנס לבית בדוק – חיוב בדיקה	נייר – בדבק חמץ נעגלי"ך (צפורן) – אכילה	תמא א	– על תנאי מפה של קמח – נקוי מפות שכבסו בחלב חטה
תמז א	עכו"ם שנכנס עם חמץ בבית בדוק – חיוב בדיקה לעמידה על גבי אומן – בצפוי כלי חרס	נפסל מאכילת כלב – פת	תמב ג	מפרש לים – חיוב בדיקה מצה חמוצה – שהוציאו מהתנור במרדה
תנא כג	עצים דמשחה – בדיקה לאורה	נר של חלב ושמן לבדיקה	תלז א	מצה ששורין וסוחטין – שנפלה בהם חטה מקומות שצריכים בדיקה
תלב ב	ערב פסח שחל בשבת – ביטול חמץ	נר של שמן – תלייה ליד השלחן	תמג א	מקום סכנה – בדיקת חמץ
תמד א	ערב פסח שחל בשבת – זמן ביעור חמץ	נר של שעה – לבדיקה	תמב א	מורתף – בדיקת חמץ משיב אבידה – חמץ של חברו
תמד ב	ערב פסח שחל בשבת – ביטול	נתינת חמץ לעכו"ם	תמג ב	משכון – חמץ של חברו
תמד ג	ערוי ג' ימים – האופן ערוי ג' ימים – בשאר איסורים	סוכר – אכילה בפסח	תמג ב	משכון – חמץ של חברו
תמז א	ערוי ג' ימים – בשאר איסורים	סוכר – אכילה בחמץ	תמג ב	משכון – חמץ של חברו
תמב יא	עריבות שלשין בהם חמץ	סוף זמן אכילת חמץ – ערב פסח	תמג ב	משכון – חמץ של חברו
תלח א	פירורים – בבית בדוק	סוף זמן הנאת חמץ – ערב פסח	תמג ב	משכון – חמץ של חברו
		סינון המים ששואבין	תמא ב	עכו"ם

פירורים - חמץ	תמג ב	בישול במים	תסג ג	שלושים יום קודם החג	תלו ג
פירות יבשים -		קמח של כרמל שנתנו	תסג ג	- זהירות מחמץ	
אכילה בפסח	תסז ח	לתוך מאכל	תסג ג	שלושים יום קודם החג	
פקדון - חמץ של		קמח מבושל - חימוץ	תנד ג	- עיון בדברים שיש	
חבירו	תמ ד	קמח שנמצא במצה		בהם חמץ	תלו ג
פקדון - חמץ של		אפויה - נתינה לתוך		שלושים יום קודם	
ישראל	תמג ב	רוטב	תסג ג	החג - חיוב בדיקה	תלו א
פקדון - חמץ של		קמח שנקלה בתנור -		שלחנות וספסלים	
עכו"ם	תמ א	נתינה לתוך תבשיל	תסג ג	- אופן הכשרם	תנא ו
פקדון - קבלה		קמח שנתלכלך מרוק		שליח - לבדיקת חמץ	תלב א
מעכו"ם	תמ ב	של עכברים	תסו ד	שליח לביטול חמץ	תלד ד
פקדון של חבירו		קניידלייך שעשו בשומן		שליש היום - אכילת	
- חיוב ביעור	תמג ב	ונמצא חטה	תסב ו	חמץ	תמג א
פריקת בהמה - שיש		קניית חמץ - עבור		שליש היום - הזמן	תמג א
עליה חמץ	תנ ו	עכו"ם	תנ ו	שליש היום - אופן	
פרעון - חמץ שלוה	תנ א	קצירת חטים בזמן		החישוב	תמג א
פרעון - חמץ מעכו"ם	תנ ב	שהם לחים קצת	תסז ה	שנה שרבו גשמים -	
פרעון חוב - חמץ		ראוי לאכילת כלב		חשש לחטים	תסז ד
שעבר עליו הפסח	תמא א	- חמץ	תמב ט	שנוי מראה בחטים	תסז ד
פת שעטיפשה	תמב ב	רוק - מחמיץ	תסו א	שני חצאי זיתים	
פת שעטיפשה - הזמן	תמב ב	רחת שמוציאין מהתנור		- חמץ	תמב ח
פתיתי חמץ - הנחה	תלב ב	- הכשרו	תנא יט	שעה חמישית -	
צבורים של חמץ ומצה	תלט א	ריח פת איסור בפת		מכירת חמץ	תמג א
צוק"ר קנדי"ל אכילה	תסז ח	היתר - בתנור	תסא ה	שעורים שנשאר	
צירוף - חצאי כזיתים	תמב ח	ריחא מילתא - בחמץ	תמז א	מאכילת בהמתו -	
צעפי נשים - שכבסו		רפת של בקר - חיוב		חיוב ביעור	תסו ב
בחמץ	תמב ג	בדיקה	תלג ו	שקים של קמח -	
		שבולת שנמצא בתבשיל		השתמשות בהם	תנג ו
קבורת מת - בערב		נימוח		שריפת חמץ	תמא א
פסח	תמג א	שבת ערב פסח	תסה ג	שריפת חמץ בחג	תמו א
קדירות חדשות		- ביעור חמץ		שריפת כלי - של	
שמואלין - בישול		שבת ערב פסח	תמד א	בדיקת חמץ	תמה ג
בהם	תסג ג	שבת ערב פסח		תבשיל שהיה בו חמץ	
קורה שיש עליו חמץ	תלח ב	- בישול	תמד ג	קודם הפסח	תמג א
קטן - נאמנות		שוכר בית - חיוב		תבשיל שנתבשל בחמץ	
לבדיקה	תלז ד	בדיקה	תלז ב	שרוף	תמה ב
קטניות - הנאה מהם	תנג א	שומן - אם נחשב		תבשיל שנתבשל בכלי	
קטניות - טעם		כמשקה	תנא יא	חמץ	תמב א
האיסור	תנג א	שותפות בתנור		תבשיל שנמצא בו	
קטניות - לאכילה		- ישראל ועכו"ם	תנ ג	שעורים או חטים	תסז ט
ולבישול	תנג א	שיור חמץ - אחר		תבשיל של פסח שבישל	
קטניות - תערובת	תנג א	הבדיקה	תלד א	בתנור של חמץ	תנא כב
קטניות - שהייה		שיכר חטים ושעורים		תוך הפסח - לבדיקה	תלה א
בבית בפסח	תנג א	- ביעור	תמב ה	תינוק - שצריך	
קמח חמוצה -		שיעור אכילת חמץ	תמב א	להאכילו חמץ	תנ ו
שנתערב בקמח שאינה		שכר בדיקה - החזרה		תינוק שהכניס חמץ	
חמוצה	תמב א	לשוכר	תלז ג	בבית	תלח א
קמח חלוט שנתערב	תנד ג	שליש היום (ערב פסח)		תליית נר של שמן -	
קמח של כרמל -		- אופן החשוב	תמג א	רחוק מהשלחן	תנג א

תנור - השכרה		ביעור		תמב א		תקרה שנמצא חמץ		תלח ב	
לעכו"ם		תנ ה		תערובת חמץ - יו"ט		תרי משהו בחמץ תמו א		תסז ט	
תנור - ישראל ועכו"ם		תנ ג		אחרון של פסח		תרנגולים - נתינת		תסה א	
בשותפות		תנא כב		תערובת חמץ - ערב		אוכל לפנייהם		תסה א	
תנור בית החורף		תנ ד		פסח		תרנגולים שנמלחו ביחד		תסז יד	
תנור של ישראל		תסז ח		תערובת חמץ - בפסח		- ונמצאת חטה באחד		תסז יד	
- אפיית חמץ ע"י		תמב ה		תערובת שחר - איסור		מהם		תסז יד	
עכו"ם		תמב א		שתייה		תרנגולת מבושלת		תסז יד	
תערובת דבש, סוכר או		תמב א		תפיסת דמים - חמץ		שנמצא בה חטה בפסח		תסז י	
נעגלי"ך בפסח		תמב א		תפיסת דמים - חל		תרנגולת צלויה שנמצא		תסז טו	
תערובת חמץ - איסורו		תמב א		באיסורים		בה חטה מבוקעת		תמג א	
תערובת חמץ - ביאורו		תמב א		תפלת ערבית ובדיקת		תשביתו - תחלת		תמג א	
תערובת חמץ - חיוב		תמב א		חמץ - דין קדימה		החיוב		תמג א	

הגעלה

אבן מלובן - להגעלה		תנא ו		חביות שהחזיק משקה		יד כלי חמץ -		תנא יב	
אחזוקי איסורא לא		תנא י		חמץ - הכשרם		שהוכנס לתוך תבשיל		תנא יב	
מחזקינן		תנא ו		חביות של עץ של שיכר		ידות הכלים -		תנא יב	
אינו בן יומו - הכשר		תנא ו		- השתמשות בפסח		הכשרם		תנא יב	
על ידי אבן מלובן		תנא יד		חביות של שיכר -		ידות הכלים - שלא		תנא יב	
אינו בן יומו -		תנא יט		אופן הכשרם		הגעלים		תנא ג	
שנתערב בפסח		תנא יט		חבית של מי דבש		ידית של סכין הגעלה		תנא ג	
איסור הבלוע - שיעור		תנא יט		הכשרו		כבולעו כך פולטו		תנא ד	
איסורו		תנא ג		חולה בבטנו -		כבולעו כך פולטו -		תנא יג	
בישול גרויפ"ן - עבור		תנא ג		שעורים חלוטים לשים		איסור		תנא יג	
אנשי חיילות		תנא כב		על בטנו		כבוש כמבושל -		תנא יג	
בית שאור ובית חרושת		תנא כו		חלודה - העברה		איסור		תנא כא	
בקבוקי זכוכית -		תנא כז		קודם הגעלה		כירה - אופן הכשרו		תסא א	
הכשרם		תנא כז		חם מקצתו חם כולו		כלי גדול - אופן		תנא טז	
ברזות של חביות		תנא א		- בליעה		הגעלה		תנא טז	
דברים שצריך לזיהר		תנב א		חמי טבריה - הגעלה		כלי שיש בו גומות -		תנא ג	
בהגעלה		תנב ד		בהם		הגעלה		תנא כו	
הגעלה עם צבת		תנב ג		חמץ בלוע שעבר עליו		כלי זכוכית - הכשרם		תנא א	
הגעלה מבשר לחלב		תנב א		הפסח		כלי חמץ - שהייה		תנא א	
הגעלת כלים		תסא א		חמץ בעין - פליטה		לאחר הפסח		תנא א	
הגעלת כלים לפסח		תנא יז		על ידי מי הגעלה		כלי חמץ שחיפן בבדיל		תנא יג	
הכשר התנור ביום טוב		תנא ד		חמץ בעין - אין		- הכשר		תנא יג	
הפסק מפה - לכלי		תנא ד		מועיל הגעלה		כלי חמץ שחיפן עכו"ם		תנא יג	
חמץ		תנא א		חצובה - הכשרו		- טבילה		תנא כב	
השתמשות בצונן -		תנא א		חצובה - שהשתמשו		כלי שנשמש בחמץ		תנא כב	
קודם הגעלה		תנא ד		בלי ליבון		צונן		תנא א	
התירה בלע - פירושו		תנא א		טלאי - אופן הדבקה		כלי חרס - הכשרם		תנא א	
זמן הגעלת כלים		תנא א		לכלי		כלי חרס ישנים -		תנא כב	
		תנא ד		טלאי בכלי - אופן		השתמשות בהם		תנא כב	
		תנב א		הכשרו		כלי חרס מצופים -		תנא כג	
		תנב א		טלאי בכלי - המקום		דינם		תנא כג	

כלי חרס מקרקע

ירוקה ולבנה

כלי כסף מצופים -

הכשרם

כלי עץ המצופים -

השתמשות

כלי פארצילייה -

דינם

פז א; תנא כז

כלי שהשתמשו בו חמץ

בתוך מעת לעת -

אופן הכשירו

כלי שפיו צר -

הגעלה

כלי שצולין בו בשר -

הגעלה

כלי שמחזיקים בהם

קמח - הכשרם

כלי פארצילייה -

דינם

תנא כז

כלי ראשון שמגעילין

בו

כלי שתייה - אופן

הכשרם

תנא ו

כלי שתייה - הכשרם

כלים - כפי תשמישין

הכשירין

תנא ה

כלים שצריכים הגעלה

כלים חדשים -

השתמשות בהם

כלים שהיו בהם יייש

- הכשרו

תנא כא

כלים שנעשו כבוש

כלים שצריכים ליבון

כלים שיש בהם

תנא ד

סדקים וגומיות

כלים צבועים -

השתמשות בהן

כלים שנשתמשו בצונן

כלי שמחזיקים בהם

תנא כד

קמח - הכשרם

כסוי כלי חמץ -

שכסו הקדירה בפסח

כסוי כלי אפייה -

ליבון

תנא יז

כסוי כלים - הגעלה

כסוי כלים עם צירים

- הכשרים

תנא ה

כפות העשויות מקרן

- הגעלה

כפי תשמישין הכשרים

- כלים

כתמים - בכלי שצריך

הגעלה

לבנים הנשרפים בכבשן

- הכשרם

ליבון - האופן

מדוכה - אופן הכשרו

מחבת - אופן הכשרו

מי הגעלה -

השתמשות בהם

מים - להגעלה

מים שבכלי אין בהם

שישים נגד הכלי

מים שנעשו כציר -

הגעלה בהם

מצה חמוצה -

שהוציאו מהתנור

במרדה

נדן של סכינים -

הכשרים

נותן טעם לפגם -

בתוך הפסח

נותן טעם בר נותן

טעם דהתירא

נפה של חמץ -

השתמשות בה

נפה של חמץ - שבא

עליו מים

סדקים או גומות בכלי

- אופן הכשרם

סכינים - אופן

הכשרם

סכינים חדשים -

לפסח

סלים שמולחים בהם

בשר - הכשרם

סלים שמולחים בהם

בשר - שלא הגעילם

עמידה ע"ג אומן -

בצפוי כלי חרס

תנא ז

תנא ה

תנא ג

תנא ב

תנא ד

תנא טז

תנא יא

תנב א

תנב א

תנב א

תנב ה

תנא יט

תנא ג

תנא כא

תנב א

תנא יח

תנא יח

תנא ה

תנא ג

תנא ג

תנא י

תנא י

תנא כג

ערוי - להכשר כלי

ראשון

ערוי ג' ימים - האופן

ערוי ג' ימים - בשאר

איסורים

עריבות שלשים -

אופן הכשרם

קערות - אופן

הכשרם

קערות גדולות - אופן

הכשרם

קילוף - מדוכה של

עץ

קילוף כלי - במקום

הגעלה

קערות - אופן

הכשרם

קערות גדולות - אופן

הכשרם

קתא של סכין שנגע

בתבשיל

רושם שעושים

האומנים בכלי - אופן

הכשרם

רחת שמוציאין מהתנור

- הכשרו

רייב אייזן

של חמץ - השתמשות

בו

ריח פת איסור בפת

היתר - בתנור

שומן - אם נחשב

כמשקה

שטיפת כלים - אחר

הגעלה

שלחנות וספסלים -

אופן הכשרם

שתי קדירות הנוגעות

- בליעה מזו לזו

תבשיל של פסח שבישל

בתנור של חמץ

תנור בית החורף

תנא ה

תנא כא

תנא כא

תנא יז

תנא ו

תנא ו

תנא טז

תנא ג

תנא ו

תנא ו

תנא יב

תנא יג

תנא יט

תנא יח

תנא יח

תסא ה

תנא יא

תנב ז

תנא ו

תנא ד

תנא כב

תנא כב

מצות

תנא א	חלון - לישה נגדו	תנא א	דגן שהיה מונח בעליה	אורז וקטניות -	אורז וקטניות -
תנא ג	חליטת קמח	תנא ב	וספק נתלחלחו	עשיית מצה מהם	עשיית מצה מהם
תנא א	חלת חוץ לארץ שלא	תנא א	דיבוק העיסות יחד	אמירה לשם מצות	אמירה לשם מצות
תנא א	מן המוקף	תנא ו	דלף שיורד על קמח	מצוה - בשאיבת מים	מצוה - בשאיבת מים
תנא א	חלת חוץ לארץ שיעור	תנא ו	- אינו מחמיץ	אנשי מעשה - הליכה	אנשי מעשה - הליכה
תנא א	חרש שוטה וקטן -	תנא ו	דס, חלב, וזיעת אדם	אל מקום הרחיים	אל מקום הרחיים
תנא א	אפיית מצת מצוה	תנא ו	- אינם מחמיצים	אפיית מצות בליל פסח	אפיית מצות בליל פסח
תנא א	חרש שוטה וקטן -	תנא ו		אפר חם - אפייה	אפר חם - אפייה
תנא א	ביאורים	תנא א	הולכת המצות תחת	בתוכה	בתוכה
		תנא א	הרקיע		
	טבילת מצה בשאר	תנא א	החלפת המקלות	ביטול איסור - מוסיף	ביטול איסור - מוסיף
תנא ד	משקין	תנא א	שמכניסים לתנור	חטים	חטים
	טחינת קמח - יום	תנא א	היסק אחת להכשר	ביטול הפירורים	ביטול הפירורים
תנא ט	או יומים קודם הלישה	תנא א	התנור ולאפיית המצות	והעיסה אחר שש -	והעיסה אחר שש -
	טחינת קמח - עמידה	תנא א	היסק בתנור - מקום	הטעם	הטעם
תנא ח	ע"ג	תנא ה	אפיית חמץ	בין השמשות -	בין השמשות -
		תנא א	הכשר התנור ביום טוב	שאיבת מים למצות	שאיבת מים למצות
	י"ב שעות - שהיית	תנא א	הפרשת חלה ביו"ט	בין השמשות דיום טוב	בין השמשות דיום טוב
תנא א	מים שלנו	תנא א	הפרשת חלה מהמצות	- שאיבת מים	- שאיבת מים
	יומא דעיבא כולה	תנא א	הפרשת חלה מהעיסה	ביצים - נתינה	ביצים - נתינה
תנא א	שימשא	תנא א	הפרשה מן העיסה	במצות	במצות
תנא א	יין שניתן בו חרדל	תנא א	לכתחלה	בירור חטים	בירור חטים
תנא א	יין צימוקים - כמי	תנא א	הפרשת חלה מן הפטור	בישול גרויפ"ן - עבור	בישול גרויפ"ן - עבור
תנא ג	פירות	תנא א	על החיוב	אנשי חיילות	אנשי חיילות
	ישיבה על שקים של	תנא א	הרקדת קמח שנפלו	בית - צירוף להפרשת	בית - צירוף להפרשת
תנא ז	קמח	תנא ד	עליהם מים	חלה	חלה
		תנא ד	זיעת אדם עם מים -	בית שאור ובית חרוסת	בית שאור ובית חרוסת
	כבוס - שקים של	תנא ד	להחמיץ	בוזל לתוך מים -	בוזל לתוך מים -
תנא ו	קמח	תנא ה	זמן לישת מצת מצוה	בזמן התקופה	בזמן התקופה
תנא ד	כבוס כמבושל	תנא א	זמן שאיבה - מים	ברכה להפרשת חלה	ברכה להפרשת חלה
תנא ה	כדי נטילה - ביאורו	תנא א	שלנו	ברכה - על מצה	ברכה - על מצה
	כהן - אכילת חלה	תנא ז	זרעונים שנתן במצה	גזולה	גזולה
תנא ב	בזמן הזה	תנא ז			
	כהן קטן - אכילת	תנא ז			
תנא ב	חלה	תנא ז			
	כוונה להכשר התנור	תנא ג	חוטין נמשכין מן	דברים שיוצאים בהם	דברים שיוצאים בהם
תנא א	- בשעת היסק	תנא ג	המצה - סימן חימוץ	ידי חובת מצה	ידי חובת מצה
תנא א	כירה - אופן הכשרו	תנא ו	חטה שנמצאת בדבש	דברים המחמיצים	דברים המחמיצים
תנא כו	כלי זכוכית של חמץ	תנא ו	או ביין	דגן - להשים בתנור	דגן - להשים בתנור
	כלי שנשתמש בחמץ	תנא ו	חטה שנמצאת במי	לקלייה	לקלייה
תנא כב	צונן	תנא ו	דבש או ביי"ש	דגן שטבע בנהר ולא	דגן שטבע בנהר ולא
	כלי חרס ישנים -	תנא ו	חטים הנמצאים בגללי	נתבקע	נתבקע
תנא כב	השתמשות בהם	תנא ו	בהמה	דגן שטבע בנהר -	דגן שטבע בנהר -
	כלי חרס המצופין -	תנא ו	חטים שנמצאו במלח	ביטול ברוב	ביטול ברוב
תנא כג	דינם	תנא ו	חטים שבאו בספינה	דגן שנפל עליו מים	דגן שנפל עליו מים
תנא א	כלי נחושת למים שלנו	תנא ו	חטים מצומחין -	- איסור אכילה	- איסור אכילה
	כלי שתיה -	תנא ו	ביטול בששים	וקיום בפסח	וקיום בפסח
תנא כה	השתמשות	תנא ו	חטים מצומחים -	דגן שנפל עליו מים	דגן שנפל עליו מים
		תנא ו	לעשות מהם קמח	בפסח - מכירה	בפסח - מכירה
		תנא ו		לעכו"ם	לעכו"ם

כלים חדשים -		ניצוק		מצה בשולה - לצאת	
לשאיבת מים	תנה א	מים ביין להתיר ניצוק	תסב ג	י"ח	תסא ד
כלים משומשים -	תנה א	- פירוש	תסב ג	מצה גזולה - לצאת	תנד ד
למים שלנו	תנה א	מים שנתערב ביין	תסב ג	י"ח	תנד ד
כסוי החלונות במקום	תנט א	קודם התסיסה	תסב ג	מצה גזולה - קנין	תנד ד
אפיית המצות	תנה א	מים המכונסים בבור	תנה ב	בשינוי	
כסוי כלי של מים שלנו	תנה א	ודות - לאפיית מצות	תנה א	מצה חמוצה -	
כסוי מפה - צירוף	תנז א	מים שלנו - למצות	תנה א	שהוציאו מהתנור	
לחלה		מים שלנו - הולכה	תנה א	במרדה	תנא יט
		מים שלנו - הטעם	תנה א	מצה כפולה - אכילת	
		מים שלנו - המתנה		כל המצה	תסא ה
לחם עוני - לצאת	תסב א	י"ב שעות עד האפיה	תנה א	מצה כפולה משוחה	
ידי חובתו	תנט א	מים שלנו - זמן	תנה א	בשמן שנגעה במצה	
לישה ליד התנור	תנט א	שאיבה	תנה א	בתנור	תסא ה
לישה בחוץ במקום צל	תנח א	מים שלנו - לכמה	תנה א	מצה כפולה ונפוחה -	
לישת מצת מצוה אחר	תסב ד	ימים	תנה א	הוצאה במרדה אחרת	תסא ה
לישת מצות במי פירות	תנג ה	מים שלנו - מיוחדים	תנה א	מצה כפולה ונפוחה -	
לתיאת - ביאורו		למצות מצוה		שנמצא אחר הפסח	תסא ה
לתיאת - חיטים	תנג ה	מים שלנו - מן	תנה א	מצה שנאפה בתנור עם	
ושעורים		הנהרות	תנה א	חמץ	תסא ה
		מים שלנו - שאיבה	תנה א	מצה על הנייר -	
מבטל איסור - מוסיף	תנג ג	ע"י עכו"ם	תנה א	בתוך התנור	תסא ב
חטים		מים שלנו - שפכה	תנה א	מצה נפוחה	תסא ה
מ"ג ביצים - שיעור	תנו א	בגלל תקופה או מת		מצה נפוחה - איסור	
לישת עיסה		מים שלש בחמין -		תערובת	תסא ה
מדידת קמח - ביום	תנו א	היתר הנאה	תנה ג	מצה נפוחה - ביאורו	תסא ה
טוב		מים שנפלו על קמח	תסו ד	מצה נפוחה - השיעור	תסא ה
מי ביצים - כמי	תסב ז	מים שנפלו על שק	תסו ד	מצה נפוחה - במצות	
פירות		קמח מלמעלה		דקות	תסא ה
מי גשמים שנקלטו מן		מים רגילים - ביטול	תנה ה	מצה נפוחה - איסור	
האור - לאפיית	תנה ב	במים שלנו		תערובת	תסא ה
מצות		מין ומינו ושאינו מינו		מצה שנקרמו פניה	תסא ג
מי נהרות - למים	תנה א	- סלק את מינו כמי		מצה שנתכפלה בתנור	תסא ה
שלו	תסב א	שאינו	תסב ג	מצה שספק חוטיין	
מי פירות - ביאורם		מלח - נתינה במצה		נמשכין	תסא ג
מי פירות - שנתייבש	תסב א	אחר אפיה	תנה ה	מצה עשירה - לצאת	
בתוך הקמח	תסב ב	מלח - נתינה בעיסה	תנה ה	ידי חובת מצה	תסב א
מי פירות אינם		של מצה		מצה שקיטפה מלמעלה	
מחמיצים	תסב א	מלח של ים ומלח		עם מי פירות -	
מי פירות עם מים	תסב ב	שחופרים מן הקרקע	תסב ז	לצאת ידי חובתו	תסב ב
ממהרים להחמיץ		- כמי פירות		מצה רחבה כאשישה	תנד ב
מי רגילים של בעלי	תסו ה	מלח שנתן בעיסה -	תנה ה	מצה שאולה - לצאת	
חיים - להחמיץ		היתר הנאה		י"ח	תנד ד
מי מרה - לעשיית	תסו ה	מלח של תולדות המים	תנה ה	מצה שרוייה - אכילה	תנח א
עסה לרפואה		- נתינה בעיסה	תנט א	מצה שרוייה - לצאת	
מים שעמדו בחמה -	תנה א	מפה שמכסין המצות	תנג א	י"ח	תסא ד
לישת מצות		מצה - דברים		מצה שרוייה -	
מים חמים - ללישת	תנה ג	שיוצאים בהם	תסא ג	פרוסות פרוסות	תסא ד
מצות		מצה - החזרה לתנור	תסב ג	מצה שרוייה בחמין	
מים ביין - להתיר		מצה - לישה ביין			

[illegible]

על זו	תסא ה	שריפת קדשים ביו"ט	תנז ב	עשייה בפסח	תסג ב
שפיכת מי העריבה	תנט ד	שתי עיסות - ערבוב	תנט ו	תיקון גדול - טירחה	תס ב
שפיכת מים שלנו -				במצות מצוה	תסא כב
מכח מת או תקופה	תנה א	תבלין - בירור גרעיני	תסב ז	תנור בית החורף	תנט א
שקים קמח - הנחה	תנג ז	תבואה מהם	תנה ו	תנור בית המוקד לישא	תסא א
ע"ג בהמה		תבלין - ללישת המצות	תנא כב	במקום זה	תסא ה
שקים קמח - הרבה	תנג ז	תבשיל של פסח שבישל בתנור של חמץ		תנור לאפיית מצות -	
זה על זה				אופן הכשרו	
שקים של קמח -	תנג ו	תבשיל משמן וקמח -		תנור קטן - אפיית חמץ עם מצה	
השתמשות בהם					

פסח וחג שבועות וספירת העומר

אורח - הזמנה	ביצה זכר לחגיגה -	דברים שיוצאים בהם	אורח - הזמנה	ביצה זכר לחגיגה -	דברים שיוצאים בהם
לסעודה	הטעם	י"ח למרור	לסעודה	הטעם	י"ח למרור
אבל - אמירת הלל	תפ א	דברים הנוהגים בימי העומר	אבל - אמירת הלל	תפ א	דברים הנוהגים בימי העומר
אבל - חיוב הסיבה	תעב ד	תעג ד	אבל - חיוב הסיבה	תעב ד	תעג ד
אבל - לבישת קיט"ל	תעב ד	תעו ב	אבל - לבישת קיט"ל	תעב ד	תעו ב
אחיות המצות -		תעו ב	אחיות המצות -		תעו ב
בשעת הברכה	תעה א	תעו ג	בשעת הברכה	תעה א	תעו ג
אחרון של פסח -	תנג א	תעב ה	אחרון של פסח -	תנג א	תעב ה
אכילת קטניות		תעג ד	אכילת קטניות		תעג ד
איטר שהיסיב על צד ימין	תעב ג	תעג ד	איטר שהיסיב על צד ימין	תעב ג	תעג ד
איטר - אופן הסיבה	תעב ג	תעג ד	איטר - אופן הסיבה	תעב ג	תעג ד
אכילה אחר אפיקומן	תעה א	תעג א	אכילה אחר אפיקומן	תעה א	תעג א
אכילה גסה - קודם		תעג א	אכילה גסה - קודם		תעג א
אכילת אפיקומן	תעו א	תעג א	אכילת אפיקומן	תעו א	תעג א
אכילת כזית מצה -		תעג א	אכילת כזית מצה -		תעג א
האופן	תעה א	תעג א	האופן	תעה א	תעג א
אכל מצה וסבר שאין לו מצוה - לצאת י"ח	תעה ד	תעג א	אכל מצה וסבר שאין לו מצוה - לצאת י"ח	תעה ד	תעג א
אכל מצה בשעה שהיה פטור ממצות	תעה ה	תעג א	אכל מצה בשעה שהיה פטור ממצות	תעה ה	תעג א
אנשים - חיוב		תעג א	אנשים - חיוב		תעג א
הסיבה	תעב ד	תעג א	הסיבה	תעב ד	תעג א
אפיקומן - אכילה	תעז א	תעג א	אפיקומן - אכילה	תעז א	תעג א
אפיקומן - זמן		תעג א	אפיקומן - זמן		תעג א
אכילה	תעז א	תעג א	אכילה	תעז א	תעג א
אפיקומן - ששכח ולא אכל	תעז ב	תעג א	אפיקומן - ששכח ולא אכל	תעז ב	תעג א
אפיקומן - שני זיתים	תעז א	תעג א	אפיקומן - שני זיתים	תעז א	תעג א
אפיקומן - אכילה		תעג א	אפיקומן - אכילה		תעג א
בשני מקומות	תעב ב	תעג א	בשני מקומות	תעב ב	תעג א
אפיקומן שנאבד	תעז ב	תעג א	אפיקומן שנאבד	תעז ב	תעג א
אקדמות - אמירה חג שבועות	תצד א	תעג א	אקדמות - אמירה חג שבועות	תצד א	תעג א
ארבע כוסות - שתייה במקום אחד	תפ א	תעג א	ארבע כוסות - שתייה במקום אחד	תפ א	תעג א

הפסק - בשתיית הכוס		כבושים ומבושלים -		מלאכה - בימי	
תעב ט	עלים של מרור	תעג ה	הספירה	תעג ד	תעג ד
תצא ב	כונה - באכילת מצה	תעה ד	מצה - טבול במלח	תעה א	תעה א
	כוס של אליהו	תפ א	מצה - נתינה על השלחן קודם הסעודה	תעג ו	תעג ו
תעט א	כוס לבהמ"ז - מברך יחידי	תעט א	מצה מגולה - בשעת אמירת ההגדה	תעג ז	תעג ז
	כוס ברכת המזון - הדחה ושטיפה	תעט א	מצה ומרור - הגבהה באמצע ההגדה	תעג ז	תעג ז
תעג ד	כוס גדול - שתיית הרבה בני אדם	תעב ט	מצה שמורה שיש לו בצמצום	תפב א	תפב א
תצ א	כוס שני - ברכה לפניו ולאחריו	תעד א	מצוה - באכילת מצה כל שבעה	תעה ז	תעה ז
תעה א	כוס שני - שטיפה והדחה	תעג ז	מצות - כתישה ביו"ט	תקד ג	תקד ג
תעה א	כורך - טבול בחרוסת כזית אחד מצה - שאכל	תעה א	מקום מושבו - הכנה להסיבה	תעב ב	תעב ב
תעב א	כזית ראשון של מצה - אכילה קודם חצות כלים נאים - על השלחן	תעז א	מרור - אכילה בהסיבה	תעה א	תעה א
תעג ד	כך המצה בדבר מאכל ואכל - לצאת י"ח	תעב ב	מרור - סימנים שלו מרור - מקרקע של עכו"ם	תעה א	תעה א
תעג ז	כרפס - אכילה כרפס - ביאורו כרפס - ברכה אחרונה	תעג ו	מרור - שיעור אכילה מרור במקום כרפס - כשאין לו ירקות לכרפס	תעה א	תעה א
תפט י	ל"ג בעומר - רבוי שמחה	תעג ו	מרור גזול - לצאת י"ח	תעה ב	תעה ב
תעג ה	ליל פסח - שתיית שני מיני יין	תצג ב	משקה מע"ד - לארבע כוסות משרתים - שתיית הכוס	תעד ה	תעד ה
תעג ה	לימוד בלילה - חג שבועות	קעה א	תפג א	תפג א	תפג א
תעג ה	מאכלי חלב - חג השבועות	תעד ג	תעב ט	תעב ט	תעב ט
תעג ה	מה נשתנה - מצות שאלה	תעג ז	נוסח הברכה - אשר גאלנו	תעג ז	תעג ז
תעג ד	מה נשתנה - אמירה ע"י הנשאל	תעג ז	נט"י לסעודה - הטעם	תעה א	תעה א
תעב ב	מוצאי יו"ט - זמן הבדלה	תעג ז	נישואין - בימי העומר	תצג א	תצג א
תעג ו	מוצאי יו"ט האחרון - אכילת חמץ	רצט ו	נישוק המצות	תעז א	תעז א
תפג א	מי מלח - כשחל בשבת	תצא א	נשבע שלא לאכול מצה	תפה א	תפה א
תעג ב	מיושב - אמירת הלל מיני מרור - צירוף לשיעור	תעג ד	נשים - אכילת אפיקומן	תעה א	תעה א
תפ א		תפ א	נשים - אמירת הגדה	תעג ו	תעג ו
		תעג ה	נשים - חיוב אמירת הלל	תעט א	תעט א

ותודיענו - אמירה מוצאי שבת

זימון - לברכת המזון
זימון לאמירת הלל
 זכר לחגיגה - כשחל ערב פסח בשבת
 זכר לסעודת אסתר - יום שני של פסח
זכר למקדש כהלל - אמירה
 זכר למקדש כהלל - הנוסח
זמן אכילה - ליל הסדר

זמן חיוב אכילת מצה
 זרוע - אכילה
 זרוע - צלייה בלילה
 זריקת יין מהכוס - באמירת דצ"ך עד"ש

חדש - איסור אכילה
 חולה ואסטניס - שאינו יכול לאכול מרור
 חולה שיכול לאכול רק כזית
חזרת - למרור
הלל במצה ומרור - מיעוך
חרוסת - סדר עשייתו

חרוסת עשייה ביו"ט
 טבול כרפס במי מלח
טבול מצה במלח

יושב על גבי קרקע - חיוב הסיבה
יחץ - ביצוע מצה האמצאית
יין לד' כוסות - שאין לו
ישן בתוך הסעודה - אכילת אפיקומן
 ישתבח - בלי חתימת הברכה

תעה ז	חסדר	קידוש בבית הכנסת	סדר - עריכה בהרבה בתים
תפב א	רסט א שלש מצות - לשני הלילות	ליל פסח - קידוש על מצה - כשאין לו יין	סדר הקידוש וההגדה - מי שאיחר עד סמוך לחצות
תעה א	תפג א שני כזיתים מצה - אכילה בהסיבה	קריאת התורה - פסח	סדר הקערה
תצד ג	תפח ג שני לחם - חג שבועות	קריאת התורה - חול המועד	סימן הפרשיות - קריאה בפסח
תעג ד	תצ ה-ו שני תבשילין לקערה	קריאת התורה - שבועות	סימנים - לשלש המצות
תפ א	תצד א שמוך חמתך - אמירה שתי טבולים - בליל חסדר	קריאת שמע בליל פסח - סדר הקריאה	סעודה - אכילה בשני מקומות
תעו ב	תפא א שתיה - אחר אכילת אפיקומן	שאר משקין לדי' כוסות	סעודה שנמשך מערב פסח ביום
תעח ב	תפג א שתייה - אחר ד' כוסות	שביעי של פסח - סדר התפלה	ספירת העומר - ספירת העומר - בכל לשון
תפא א	תצ ז-ח כוסות - אחר ארבע כוסות - הטעם	שבת חול המועד - סדר התפלה	ספירת העומר - מבעוד יום
תפא א	תצ ט שתייה כמה פעמים - מכוס שלישי	שבת ערב יו"ט - פירור חריין	ספירת העומר - מעומד
תעט א	תעג ה שתיית יין - בין כוס שלישי לכוס רביעי	שבת ערב פסח - סעודה שלישית	ספירת העומר - שכתפט ז-ח
תעט א	רצא ה שתיית משקים - בין כוס שלישי לכוס רביעי	שה צלוי - אכילה בליל פסח	עלים של מרור - שיעור כזית
תעט א	תעו א שתיית רוב כוס	שהחיינו - בימי הספירה	עסק כל הלילה בהלכות פסח
תעב ט	תצג א שתיית שני מיני יין - ליל פסח	שהייה - באכילת כזית מצה	עשבים - שטיחה חג שבועות
קעה א	תעה ו תלמיד אצל רבו - חיוב הסיבה	שולחן - עריכה מבעוד יום	פיוטים שאומרים בליל חסדר
תעב ה	תעב א תמכא (חריין) למרור - פירורין	שיעור בצים בזמננו	פתיחת דלת - באמירת שמוך חמתך
תעג ה	תפו א תספורת - בימי העומר	שיעור לענין ברכה אחרונה	צירוף לזימון - לאמירת הלל
תצג ב-ג	תענית - מוצאי חג השבועות	שיעור זמן אכילת כזית מצה	צלי - אכילה בליל פסח
תצד ג	תעב ט תענית בה"ב - אחר פסח וסוכות	שיעור הכוס שיעור כזית	קדירות חדשות - ביטול ביו"ט
תצב א	תפא א תפלת חג הפסח	שיעור שתייה מהכוס שיר השירים - שבת חוה"מ	קידוש - אמירה בלילה
תפז א-ד	תפג א תפלת חג השבועות	שכר - הבדלה מוצאי פסח	
תצד א-ב	תפג א תפלת חול המועד פסח תצ א-ד	שלש מצות - לליל	
תפז א-ד	תפג א תפלת מוסף - פסח תפח ג		
תפח ג	תפג א תפלת שחרית של פסח תפח א-ב		

יום טוב

אגד גדיים ועופות - חיתוך ביום טוב	אגוזים - פציעה במטלית	אגוזים ושקדים - להסקה
תקט ד	תקח ב	תקא ז

אהל - עשייה ביום טיב	שטו א	בהמות - הנהגה ביו"ט	תקכב ד	בכור בהמה - בדיקת מומים ביו"ט	תצח ט
אוכל ופסולת - ברירה ביו"ט	שיט ד	בהמות שהגיעו מחוץ לתחום	תצח ג	בל תוסיף - מניח תפילין בשבת ויו"ט	לא א
אוצר תבן - השתמשות ביו"ט	תקיה ז	בורר - יום טוב בושם - נתינה על בגדים	תקיא ד	בלעיה - דבר שהביא עכו"ם ביו"ט	תקטו א
אילן - עליה ביו"ט	תקכד א	ביטול איסור במזיד ביצה שיצאה רובה בערב יו"ט וחזרה -	תקיג ג	בן אי"י שבא לחו"ל - הנחת תפילין	תצו ג
אכילה ושתייה - ביו"ט	תקכט ג	אכילה ביו"ט ביצה שמצא ביו"ט בבוקר	תקיג ו	בן אי"י שבא לחו"ל - עירוב תבשילין	תצו ג
אכילה והנאה מדבר מוקצה	תקט ז	ביצה שנולדה ביו"ט	תקיג ו	בני אי"י שבאו לחו"ל - יו"ט שני של גלויות	תצו ג
אמירת הנוסח - עירוב תבשילין	תקכו כ	ביצה שנולדה ביו"ט טעם האיסור	תקיג א	אפייה לצרכם	תקיב ב
אמת המים - צידת דגים	תקז א-ז	שנתערבה ביצה שנולדה ביו"ט	תקיג א	בנין וסתירה בכלים ברירה ביו"ט - אופן ההיתר	תקיב ב
אפיה - יום טוב	תקז א	שנתבשלה ביצה שנולדה ביו"ט	תקיג ג	ברכה - הדלקת נר יו"ט	תקיב ב
אפיה ובישול - מיו"ט לחבירו	תקז ו	כפיית כלי ביצה שנולדה ביו"ט	תקיג ד	ברכת הדלקת נר ביו"ט שני	תקיד יא
אפיית פת קודם הפרשת חלה	תקז ז	ראשון - אכילה ביו"ט שני	תקיג ה	בשר - הנחה ע"ג גחלים	תקד יא
אפר - גיבול ביו"ט	תקיג ח	ביצה שנולדה בשבת שלפני יו"ט	תקיג ה	גבאי צדקה - אופן הגבייה	תקד יא
אפרוח שנולד ביו"ט או בשבת סמוך ליו"ט	תקב א	ביצה מתערבת שנתערבה ביו"ט	תקיג ג	גבינה וחמאה - גבינה במורג	תקד ג
אש - הוצאה ביו"ט	תקכז כ	ביצים שנמצאו בתרנגולת ביו"ט	תקיג ז	עשייה ביו"ט גורל - הטלה ביו"ט	תקיג ג
אשתו ובני ביתו - סמיכה על עירוב שלו	תקכז ד	בישול - עבד עופות וכלבים	תקיב ג	גזית ירק ביו"ט גזירת הבלנים -	תקי ו
אתרוג - נתינה על הבגד	תקכז א	בישול - לצורך עכו"ם	תקיב א-ב	איסור רחיצה גבול טיט ביו"ט	תקיב ב
בגדי יו"ט	תקכז א	בישול - לצורך קראיים	תקיב א	גרף של רעי - התנאה	תקיב ח
בהמה - גירוד ויילוד ביו"ט	תקכז א-ד	בישול לאחרים - לא עירב	תקכז כ	דבר שיש לו מתירין - ביטול	תקיג א
בהמה - הסרת זבובים ביו"ט	תקכז א	בישול ע"י אחרים - לא עירב	תקכז כ	דבר שיש לו מתירין מין בשאינו מינו	תקיג ג
בהמה - רכיבה ביו"ט	תקכד א	בישול מיו"ט ראשון לשבת	תקכז יג	דברים הבאים מחוץ לתחום	תקטו א-ט
בהמה אותו ואת בנו - שחיטה	תצח י	בישול ולא עשה עירוב בית מלא פירות שנפחת ביו"ט -	תקכז כג-כד	דברים המותרים לשלוח ביו"ט	תקטז א-ג
בהמה חיה ועוף - הכנת מאכל עבורם	תקיב ג	הסתפקות מפירות	תקיב ט	דברים שמותר לקחת	
בהמה מסוכנת - שחיטה	תצח ו				
בהמה שמתה - טלטול	תקיה ו				
בהמה שהביא עכו"ם ביו"ט	תצח ג				
בהמה שהביא עכו"ם ביו"ט - שחיטה	תצח ג				

מחונני ביו"ט	תקצי א	הכנה - מיו"ט	טבילת כלי - יו"ט	תקט ז
דברים שמותר לקחת	תקצי א	לחבירו	טבילת כלי זכוכית	תקט ז
מחונני עכו"ם	תקצי א	הכנה מיו"ט ראשון	ביו"ט	תקט ז
דגים - צידה ביו"ט	תצז א	ליו"ט שני	טלטול מוקצה לצורך	תקט ז
דינין ביו"ט	תקכד א	הלואה - יום טוב	אוכל נפש	תקט ז; תקיח ג
דליקה - כבוי ביו"ט	תקיד א	הלוויית המת ביו"ט	טריפה - טלטול	תקט ז
דעת מניח - עושה	תקכז ט	המבדיל - אמירה	ביו"ט	תצח יז
עירוב לאחר	תקיד ח	מוצי"ש שחל ביו"ט	יום טוב אחר השבת	
דפנות הסוכה שנפלה		הנאה - מדבר שהביא	- אכילה מבישול	
- הסקה		עכו"ם ביו"ט	שבת	שיח א
הגבהה - עירוב	תקכז יא	הפלגה בספינה -	יום טוב - דילוג	קלז ג
תבשילין	תקט ה	קודם יום טוב	בקריאה	קפח ז
הגעלה מבושר לחלב או	תקט ה	הפשט - העור בבהמה	יום טוב - הזכרה	קפח ז
איפכא	תקט ה	הרקדת קמח ע"י	בברכת המזון	קפח ז
הגעלה במים שהרתיחן	תקט ה	עכו"ם	יום טוב - הנחת	לא א
לצורך אוכל נפש	תקט ה	השחזת סכין - ביו"ט	תפילין	לא א
הגעלה וליבון - יו"ט	תקכז יט	זבוב - הוצאה מהכוס	יום טוב - שח	קפח ז
הדלקת נר שבת -		זימון - עופות לצוד	להזכיר בבהמ"ז	קפח ז
ללא עירוב		זכוי ע"י אחר -	יום טוב ערב שבת -	
הולכת בהמה או סכין	תצח ב	עירוב תבשילין	הקדמת בישול מאכלי	תקכז א
לטבח	תקי י	זמן הבדלה - מוצאי	שבת	
הולכת משא ע"י שנוי	תקיב א	יום טוב	יום טוב שחל ערב	תקכח ב
הוספה בתבשיל לצורך	תקיד ב	חבילות סכך שעל גבי	שבת - עשיית עירוב	תצז א
עכו"ם	תקיד ב	הסוכה - להסקה	יום טוב שני של	
הוספת פתילות לנר		חול - נתינה סביב	גלויות	תצז א
דולק	תקיד ב	הנר	יו"ט שני של גלויות	תצז ב
הוספת קרואים ביום	רפב א	חותמות שבכלים -	- דברים המותרים	תצז ב
טוב	תקי ח-יא	שבירה	יום טוב שני - הנחת	לא א
הוצאה - יו"ט		חימום - יום טוב	תפילין	לא א
הוצאה ביו"ט -	תקיד ב	חימום מים לרחיצת	יום טוב שני -	רמח א
לצורך עכו"ם	תקכט א	הגוף	הפלגה בספינה	
הוצאה מרשות לרשות תקיח א-ב		חימום נר להדבקה	יום טוב שני -	
הוצאות יו"ט	תקכט א	חכם - בדיקת סכין	מלאכת עכו"ם	רנב ד
הוצאת מאכל לצורך	תקיב ג	ביו"ט	יונים שעכו"ם הביא	
חיה ועוף	תצח ג	חלב ושעורה - הוצאה	ביו"ט	תקיד ב
הוצאת משא - יו"ט	קפח ה	מן הנר	יין - קביעות בסעודה	תקכט א
הזכרת יום טוב -	קפח ה	חלה - הפרשה	יציאה מביהכ"נ ביו"ט	תקכט א
ברצה	קפח ה	חליבה - יו"ט	כבוד ועונג יו"ט	תקכט א
הזכרת שבת ויום טוב	קפח ה	חמאה - עשייה	כבוי - יום טוב	תקיד א-ג
- בבהמ"ז		ביו"ט	כבוי דליקה לצורך כלי	תקיד א
הזמנה לעכו"ם לבית	תקיב א	חנוני - לקיחה ממנו	אוכל	
ישראל	תקיד ב	ביו"ט	כבוי לצורך בישול	תקיד א
הטיית נר ביו"ט	רנט ו	חציו לד' וחציו לכס	קדירה	תקיד א
הטמנה - יום טוב		- יו"ט	כדור - הוצאה ביו"ט	תקיד א
ערב שבת	רנט ו	חרדל - סינון ביו"ט	כוס של פרקים -	
הטמנה באבנים -		חרדל - למתק בגחלת	סדור ביו"ט	תקיד ב
יו"ט ערב שבת	תקז ה	טבילה - יום טוב	כיבוד הבית	תקכ א
היסק ראשון - תנור			כלי - נתינה תחת	
וכרים				

הדלק	תקבא ג	ערבית	קפח י	הוצאה ביו"ט	תקי ח
כלי - נתינה תחת		מוקצה - יום טוב	תצה ד	משמרת - תלייה	
התרנגולת לקבל הביצה	תקיג ד	מוקצה - הכנה מערב		ביו"ט	תקי ד
כלי אכילה - הוצאה		יו"ט	תצה ד	מת - טלטול ביו"ט	תקכו ד
ביו"ט	תקיא א	מחזורים - הוצאה		מת ביום טוב	תקכו א-יב
כלי הקבורה	תקכו ו	ביו"ט	תקיא א	מת ביו"ט ראשון -	
כלים מפוצלים -		מחט שנתעקמה -		השהייה ליו"ט שני	תקכו ב
העמדה ביו"ט	תקיט ב	תיקון	תקט א	מת במקום אחר -	
כסוי דברים מפני		מטפחות (חיתולים)		הבאה ביו"ט	תקכו ח
הדלק	תקבא ב	לשים תחת קטן -		מת בשבת וביוהכ"פ	
כסוי דם - יו"ט	תצה יד-כ	ברחיצה	תקיא ב	- קבורה ע"י עכו"ם	תקכו ג
כף אל כף - טפוח		מים - בישול ביו"ט	תקג ב	מתענה ביו"ט -	
ביו"ט	תקכד א	מים - נתינת ריח	תקיא ד	בישול לאחרים	תקכו כ
כפית כלי - על ביצה		מכירה לעכו"ם -			
שנולדה ביו"ט	תקיג ד	בהמה טריפה	תצז יז	נאכל העירוב - עירוב	
כתישת רגבים -		מכשירי אוכל נפש -		תבשילין	תקכו טו-יח
מלאכה	תצח יד	יו"ט	תצה א; תקט א-ו	נגיעה - ביצה שנולדה	
		מכשירי אוכל נפש -		ביו"ט	תקיג א
לחם - לקיחה		תיקון	תקט א	נולד - טלטול ביו"ט	תצה ד
מעכו"ם ביו"ט	תקז א	מכתב חתום - פתיחה		נוסח הברכה - שכח	
לחם משנה - ביום		ביו"ט	תקיט ב	יעו"י או רצה	קפח ו
טוב	רעד א; תקבט א	מלאכות שאסרו חכמים		נטילת ידיים - קודם	
ליבון כלי ברזל -		- יו"ט	תצה ב	מוסף	רלג ב
ביו"ט	תקט ה	מלאכת אוכל נפש	תצה א	ניקור בשר - יו"ט	תקו ו
ליבון רעפים ביו"ט	תקה א	מלאכת אוכל נפש -		נקב חדש - עשייה	
לישה - יום טוב	תקו ג	עשייה עבור עכו"ם	תקיב א	בחבית	תקט ו
לפתות הטמונות בבור		מליגה ומליחה -		נר - הדלקה ביו"ט	
- הוצאה ביו"ט	תקיא ט	יו"ט	תצט א-ד	לפנות ערב	תקיד ה
לקיחת בשר ושקילה		מלילה ביו"ט	תקי א	נר - הנחה במקום	
- יו"ט	תק א-ב	מליחת צנון - יום	תקי ז	הרוח	תקיד ג
		טוב		נר - הסרת פחם	תקיד י
מאכל לעכו"ם - ביום		מנין פסוקי ההפטורה		נר - חימום והדבקה	תקיד ב
טוב	שכה א	- יו"ט	רפד א	נר של בטלה -	
מדורה - עשייה		מסופק אם נטל לולב		הדלקה	תקיד ה
ביו"ט	תקיא א	ביום ראשון	תקפה ב	נר של חרס - תיקון	
מדידת שעורים -		מסיח לפי תומו -		ביו"ט	תקיד ז
לפני בהמתו	תקיז ד	פירשו	תקיג ו	נר שעה - חיתוך	
מוגמר - עשייה		מפתח - הוצאה		לשנים	תקיד ג
ביו"ט	תקיא ד	ביו"ט	תקיא א	נר שעה - הדלקה	
מוליד ריח - ביום		מפתח של אוכלין -		משני הצדדים	תקיד ב
טוב	רטז ו	הוצאה ממוקצה	תקיא ג	נר ע"ג אילן ביו"ט עזז ד; תקיד ו	
מוליד ריח בבגדים	תקיא ד	מצות - כתישה		נרות - הדלקה ביום	
מומר לחלל שבת -		ביו"ט	תקד ג	טוב	תקיד ה
בישול עבורו ביו"ט	תקיב א	מקום הרוח - העמדת		נרות - לברית מילה	תקיד ה
מוצאי יו"ט - זמן		נר	תקיד ג	נרות ביהכ"נ -	
הבדלה	רצט ו	מקל - הוצאה ביו"ט	תקכב א	הדלקה	תקיד ה
מוצאי שבת ויו"ט -		מקל - הליכה ביו"ט	תקכב א,ג	נשיאת אדם על	
הזכרה	קפח י	מריסת נוצות -		כתפיים ביו"ט	תקכב ב
מוצאי שבת ויו"ט -		בשחיטת עוף	תצח יג	נתבשל בתבשיל -	
הזכרה אחת תפלת		משאות גדולות -		ביצה שנולדה ביו"ט	תקיג ג

פת - אפייה עבור	עכו"ם - אפיית פת	סדר העולים - שבת
תקיב א	ביו"ט	יום טוב
פת - לישה לכבוד	עכו"ם - הדלקת תנור	סולם - טלטול
תקכט א	חימום	סינון שמרים - יום טוב
פת גדול - אפייה	עכו"ם - חימום מים	סכין - בדיקה ביו"ט
תקו ה	לרחיצה	סכין - העברת שמנונית ממנו
פתילה - גידול	עכו"ם - חליבה ביו"ט	סכין - השחזה
תקיד ט	עכו"ם - נאמנות על ביצה שנולדה מערב ביו"ט	סעודה שלישית - ביו"ט
פתילה - הוצאה מהנר	עכו"ם - קבורה ביו"ט	סעודה שלישית ביום טוב - הזכרה בברכת המזון
פתילה - הרחקה משמן	עכו"ם - שליחת תבשיל לביתו	סעודה שלישית - עיו"ט שחל בשבת
תקיד ב	עכו"ם - להאכילו עכו"ם שהביא דורון לישראל ביו"ט	ספק - הזכרה בשבת וביו"ט בברכת המזון
פתילה - שריה בשמן	עכו"ם - שהביא מאכל ביו"ט - אכילה וטלטול	ספק ביצה נולדה ביו"ט
תקיד ט	עכו"ם - שהביא מאכל ביו"ט למכור עניים - להאכיל ביו"ט	ספק חשיכה - עירוב תבשילין
פתילות ולפידים שכבו	עפר לכסוי דם	ספק צידה - יום טוב
תקא ז	עפר מוכן לכיסוי חיה ועוף	סתימת פי התנור - יום טוב
פתילות חדשות - ביו"ט שני	עפר תיחוח - לכיסוי דם	עבד ושפחה כנענית - להזמינו לאכול
תקא ז	תצא יד - יז	עגל שכלו לו חדשיו - ביאור
פתילות שכבויות - הדלקה מצד השני	תצא יד	עגל שנולד ביו"ט - שחיטה
	תצא יד	עוף מסוכן ששחט - מריטת הנוצות
צדוק הדין - אמירה ביו"ט	ונצח יד	עופות שבחצר - צידה עופות ממולאים - תפירה
תקכו יב	תקצו א	עירוב תבשילין
צידת דגים - ביו"ט	תקצו א	עירוב תבשילין - סמיכה על גדול העיר
צידת יונים	תקצו ב	עירוב תבשילין - הנוסח
צידת עופות	תקצו ג	עירוב תבשילין - ליו"ט אחר
צלי - ביום טוב	תקצו ז	עירוב בתנאי - שני יו"ט של גלויות
צנון - מליחה ביו"ט	תקצו ח	עירובי חצרות
	תקצו ז	עירובי תחומין - יום טוב
קבורת נפלים ביו"ט	תקצו ח	
קבר - חפירה ע"י עכו"ם	תקצו ז	
קדירות חדשות - בישול ביו"ט	תקצו ז	
קטן - רחיצה בחמים	תקצו ז	
קטניות - ברירה ביו"ט	תקצו ז	
קטניות - פירוק וניפוח	תקצו ז	
קידוש ליל ביו"ט - השלמה	תקצו ז	
קידושין וגירושין וחליצה ביו"ט	תקצו ז	
קיתום קש ותבן	תקצו ז	
קמח - הרקדה	תקצו ז	
קמח - מדידה	תקצו ז	
קמח או עיסה של שותפות עם עכו"ם - אפייה	תקצו ז	
קנין שבות ביום טוב	תקצו ז	
קריעה על המת ביו"ט	תקצו ז	
	תקצו ז	

ראש פתילה - חיתוד	שחיטה ביו"ט	תצא א-יג	שני	תקט א
ביו"ט	שיורי שמן ופתילה -	שפוד של מתכות -		
רחיצה בחמין - יום טוב	השתמשות ביו"ט	לתוך משקה	תקי ג	
רחיצה במים שהוחמו מערב יו"ט	שיחה - בהלל, מגילה ובהמ"ז	שריפת חלה ביום טוב	תקו ד	
רחיצת הגוף - ערב יום טוב	שיטה על פני המים ביו"ט	שתיית דבר לרפואה	תקלב ב	
רחיצת ידים ופנים במים חמים	שיעור תבשיל -	תבלין - דיכה ביו"ט תקצ א-ג		
רכיבה על גבי בהמה - ללוות המת	לעירוב תבשילין שכב מרע - גירושין ביו"ט	תבלין - מדידה		
ריח בושם - נתינה על הבגדים ביו"ט	שכר עבור חפירת קבר שליחת משכון לעכו"ם ביו"ט	ביו"ט	תקד ד	
רפואה - שתייה ביום טוב	שלשול פירות מהגג לבית ביו"ט	תבן - הולכה ביו"ט	תקי ט	
שאור - עשייה ביו"ט	שמחת יו"ט - לבני ביתו	תבן - סידור חבילות	תקיח ז	
שביתת בהמה ביום טוב	שמחת תורה -	תבן לח - השתמשות ביו"ט	תקיח ז	
שברי כלים - להסקה	הוספת קרואים	תבשיל לעירוב תבשילין תינוק - אכילה מפת	תקכז ב	
שבת ויו"ט הסמוכים זה לזה - ביצה שנולדה באחת מהן שולחן - הושבה על הרגלים	לוי לפי סדר שמחת תורה - עליי שלשה כהנים שמן שבנר -	שאופים לחיל תלישת צמר -	תקיב ב	
שומן - הורדה מהחלב	הסתפקות ממנה שפוד - חיתוך ביו"ט	במקום השחיטה		
שומרים - העמדה ביו"ט	שפוד - תיקון	תנור - גריפה וסיכה תקז ד-ה		
	שפוד - תיקון ביו"ט	תנור חימום -		
		תנור מלא פת -		
		הדלקה ביו"ט	תקיא א	
		אפיה ביו"ט	תקז ו	
		תענית ביו"ט	תקכט ב	
		תפלת חול - ביום טוב	רסח ד	
		תרומות ומעשרות -		
		הפרשה ביו"ט	תקכד א	
		תריסים - פתיחה		
		וסגירה	תקיט א	